BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLV
F
31
NAPOLI

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIB. XVII.

Olim, ut putatur, à Guarino Veronensi ac Gregorio Trifernate Latinitate donati, iam denuo à CONRADO HERESBACHIO LL. Doctore, Principisq; Iuliacensis Consiliario ad fidem Græci exemplaris, authorumq;, qui huc facere uidebantur, recogniti, ac plerisq; locis deintegro uersi.

ITEM,

EPITOMAE eorundem decem & septem de Geographia librorum, nunc primum de Græco sermone in Latinum conuersæ, Hieronymo Gemusæo, D. Medico & Philosopho interprete.

BASILEAE apud Ioan. Vualder.

M. D. XXXIX.

Cum Priuilegio Cæsareo ad Quinquennium.

NAPOLI

PHILIPPVS ENGENTINVS IN STRABONEM IAM RECENS CASTIGATVM.

QVicquid ab obliquo terrarum prenditur orbe,
Quicquid & in quinis dicitur esse plagis,
Huc uelut ad uiuas multo sudore tabellas
Gnosius egregie contulit ecce Strabo.
Sed qui iam tandem perijsset penè togatus,
Tam sunt authori pallia rapta procul,
Hunc modo perpolijt lima Conradus acuta,
Adiecitq́ suam Curio dexter opem.
Ergo age depictæ pretiosa uolumina terræ
Thesaurum magni ponderis esse puta.
Impensis etenim breuibus, nulloq́ periclo
Cuncta pererrabis, quæ procul orbe latent:
Scilicet Oceanum diuûm rerumq́ parentem,
Quicquid & immenso continet ille sinu,
Flumina, stagna, lacus, montes, camposq́ iacentes
A Gange ad Gades, à Borea usq́ Nothum.

VERAE NOBILITA TIS DOTIBVS ORNATISSIMO VIRO DOMINO Ioanni à Flatten, ecclesiæ Cranenburgensis Præposito, Aquensis uero Scholasteri, D. & amico suo Conradus Heresbachius S. D.

CONTENDERVNT à nobis cum alij permulti, tum in primis Valentinus Curio chalcographus, & eruditus, & eruditionem industria sua non uulgariter promouens, denique tu quoque studiorum nostrorum assiduus agonotheta flagitare atque adeo adigere nos solebas, ut Strabonis geographicorum libros, iam multis annis prodigiosis erroribus usqueadeo occupatos, ut à nemine propemodum Teutonicus ut ille atque νόθος sine nausea, aut certe inoffense legi posset, si non deintegro uertere, quod iure quodam meo recusare uidebar, certe collatione ad Græcum exemplar facta, studiosis paulò purgatiorem proponerem. Id quod quanquam partim ob priuatas publicásque occupationes quasdam, & præsertim ad prælorum clepsydram festinationemq́; præstare quoque uix possem, partim hæc tanquam spinas & λεπτολογήματα, quæ molestiæ plus haberent quàm gratiæ, auersarer, uictus tamen Valentini, amicorumq́; uotis, maxime autem tuis flagitationibus, qui cum alioquin optimis studijs addictus, Strabonis autem cosmographicis scriptis impense delectabaris, quantum succisiuis horulis suffurari licuit, Straboni non illibenter donauimus. At uero commodum ipsum opus bonis auibus auspicantes, Latina ad Græci exemplaris fidem cōferentes, deprehendimus priores illos libros, præter hoc quod corruptissimi erant, parū etiam fœliciter uersos, posteriores uero non item: quæ res fidem nobis facere uidebatur, libros hosce non ab uno Guarino Veronensi, cui ascribuntur, aut omnino ab hoc οὐκ ἄνευ θησέως uersos fuisse. Videtur enim nescio quid Gazęum in plerisq; posterioribus resipiscere interpretatio. Etiamsi non desint qui Gregorium Trifernatem posteriorum librorum interpretem asserant. Porrò priores ad uerbum ferè ac superstitiosius, usqueadeo non habita magna utriusque linguæ proprietate, uersos apparebat, ut nihil mirum, si hactenus citra offensam legi nō potuerint. Vnde nos quo sentētiam interdum clariorem ac magis perspicuam redderemus, ausi sumus interim contextum ipsum uel retexere, uel ad Græci exemplaris fidem mutare, interim in margine genuinam lectionem nostramq́; interpretationem adscribere. Quod si non ubiq; pari industria fecisse uidebimur, acceptum referri conueniet exemplari Græco, quod circūfertur sic deprauato, ut non opiner ex Aldi officina alterum corruptius prodijsse. Huc accesserūt lacunulæ multæ, & uerba interdum, interdum etiam integræ sententiæ prætermissæ. Quanquam horum nos nonnulla aliunde, puta è Stephano, Plinio, Herodoto petita restituimus, pleraq; lectori cō iectanda reliquimus. Homeri carmina in quibus excutiendis author hic diligentissime uersatur, suis semper locis indicauimus, arbitrati non aspernandum compen

dium fore τοῖς φιλομήροις, si in numerato semper haberent, quibus uerbis, quibusque libris, quæque apud poëtam proderentur. Nec id ijs solum qui Homerum diligentius essent lecturi, uerum ad Strabonem etiam recte intelligendum penè necessariũ putauimus, præsertim cum hunc ad illius regulam scripta sua componere uoluisse constet, nihil prætermisisse uel minutissimum, si modo ad locorum cognitionem pertinere uideretur, quod non sedulo expenderit atque explicuerit. Neque id citra exemplum fecit Strabo, quando ueteres omnes scriptorum suorum ius atque testimonia apud Homerum tanquã omnis uirtutis, eruditionisque parentem (ut Iurecõs. uerb. utar) quæsiuerunt. Hoc consilio & Græca integra carmina adscripsimus, simul quod in sua lingua plus gratiæ maiestatisque referrent, & Græce poëta ipse conferentibus magis esset perspicuus. Adhęc librorũ argumenta, authoris uitam, authorumque, quos nominatim citat Strabo, catalogũ descripsimus. Postremo regionum, gentium, insularum, marium, & quicquid uduti memorabile ex hoc libro poscendum uideri poterat, in marginem adscripsimus, quæ mox in indicem congesta, nihilo arbitror, ni me φιλαυτία fallat, Mancinelli indice erunt deteriora. Atqui hanc nostram opellam quis potius nuncupandam sibi uendicare poterit, quàm tu, meliorum studiorum eruditus patronus, cui cum alioquin ob beneficia haudquaquam sordida modo non animam debeam, ea tamen sunt animi tui dotes uere nobiles, is in iuuandis studijs fauor, ut iure tibi hæc asserere uidereris. Siquidem tu primus inter nobiles nostrates, ecclesiasticosque proceres dignitati, maiorumque imaginibus eruditionem, eloquentiam, linguarum cognitionem, hoc est ueram nobilitatem, quo patriæ ornamento esse queas, adiuncturus es. Quod nimirum princeps οὐκ ἀλαοσκοπιῇ animaduertens te præ cæteris honoribus uirtutumque auctoramẽtis ad usum illustrandæ ditionis suæ, merito fouet, augetque. Qui cum sit princeps alioqui uigilantiss. suoque populo minime grauis, tum Vlyssis illo apud Homerum ueri principis elogio contentus, hoc spectat, ut euitatis undecunque belli occasionibus πατὴρ ὡς ἤπιος εἴη, eosque libenter εἰρηνοφόρους adsciscit, qui prudentia pacisque artibus plebem seruare norint. Sed de his aliàs, tu interim Cononis tui sudores tibi consecratos, qua es synceritate, læta fronte accipies, qui si minus pares sint, uel tuę amplitudini, uel magnę parandę glorię, probe nosti, nec in hoc à nobis hęc adornata, sed solum quo Curioni & tibi studiosisque pertinaciter id flagitantibus obsequeremur, & apud te tibi arrabonẽ reponeremus testandi mei in te studij, quoad iustũ liceat tuis meritis prēmiũ persoluere. Bene uale, & Cononem tuum, quod facis, constanter amare perge. Friburgi Idibus Martij, An. 123.

STRABONIS VITA PER C. HERESBACHIVM.

QVando de Strabonis uita paucula admodum, uel apud Suidam uel apud alios biographos comperio, adſcribam quantum è ſuis de ſe teſtimonijs paſſim hoc libro ſubodorari licuit. Fuit igitur Strabo eruditione Græcus, profeſſione geographus, & philoſophus Stoicus, ortus ex Amaſia ciuitate Pontica, id quod & ipſe de ſe teſtatur, & Stephanus περὶ πόλεων prodidit. Ioſephus Cappadocem dicit Strabonem lib. 13. antiq. de patre ipſe nihil commeminit, mater uero fuit è Gnoſo Cretenſi urbe orta, nempe ex ſtirpe Dorylai, qui apud Mithridatem Philetærum & authoritate & gratia ualuit plurimũ, ut copioſe libro X. traditur, ubi de Gnoſo. Quod uero ſectæ fuerit Stoicæ, Suidas indicat, & ipſe quoque lib. XIIII. fatetur ſe admodum iuuenem iam ſeni Ariſtodemo Stoico Menecratis filio operam dediſſe: tametſi locis aliquot interim Xenarchum ſe audiſſe, interim cum Boetho Ariſtotelicis ſe adhęſiſſe ſcribat. Amicitia uſus eſt Ælij Galli, cum quo Nilum nauigauit ac totam ferè Ægyptum, bonamq́ꝫ Aphricę partẽ luſtrauit. Siquidem Aethiopicum accipitrem ſe uidiſſe commemorat, & Memphi coloſſi miraculum, atque Arſinoë crocodilum. In uniuerſum autem totam Vlyſſis nauigationem, quã deſcribit Homerus, ipſe diligentiſsime interpretandam ſuſcepturus, peregrinationibus quoq; imitatus eundẽ, inſigniora orbis loca circũluſtrauit. adeò ut nõ temere inuenias è ſcriptoribus qui pari ſtudio loca incognita, de quibus ſcripturi erãt, peragrarint. Vnde liquet qua fide uir iſte orbem, & quæ quibuſq; locis memorabilia uiſa ſint referat, ut qui non cõtentus ea cõſcribere, quæ ab alijs audierit, niſi etiã ipſe quo ἱστορικώτερος eſſet, quæ poſteritati traditurus fuerat, oculis cõtueretur. ὤτων γὰρ πιστότεροι ὀφθαλμοί. Subinde ueniam præfatus ſicubi ſcripturus eſſet, quod ſibi parũ compertum ab alijs tantum acceperit. Claruit Romæ temporibus Auguſti ac Tiberij. Teſtatur alibi Poſidonium ſe nouiſſe Stoicum philoſophum, qui diſcipulus fuit & ſucceſſor Panætij, ſub'q; M. Marcello Romam ueniens Scipioni Africano familiaris. Cui aſtipulatur Athenęus lib. ιδ. dipnoſophiſtôn, ubi de pernis loquitur, Strabonẽ citans, eundem ait non ita recentem authorem, ut qui Poſidoniũ ſe cognouiſſe ſcribat, μνημονεύει δὲ αὐτῶν στράβων ἀνὴρ οὐ πάνυ νεώτερος. λέγει γὰρ αὐτὸν ἐν τῇ ἑβδόμῃ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἐγνωκέναι ποσειδώνιον τὸν ἀπὸ τῆς στόας φιλόσοφον, οὗ πολλάκις μεμνήμεθα συγγενομένου σκιπίωνι τῷ τὴν καρχηδόνα ἑλόντι.

Scripſit autem præter hos geographicos commentarios, libros hiſtoriarum, quorum meminit lib. XI. ubi de Parthorum moribus. Citat etiam lib. XII. rerum Italicarum librum à ſe editum. Et Ioſephus libris antiquitatum aliquoties teſtatur Strabonem de geſtis Pompeij ſcripſiſſe, quodam autem loco ad uerbum nonnulla indidem tranſcripſiſſe.

FINIS.

AVTHORVM, QVI A STRAbone citantur, nomenclatura.

POETAE.

Homerus, quem ferè interpretatur.
Heſiodi opus de terræ ambitu.
Euripides.
Sophocles.
Æſchylus.
Pindarus.
Callimachus.
Alcæus.
Alcman.
Mimnermus.
Myrſilus.
Duris.
Ion.
Ariſteas Procon.
Aratus.
Steſichorus.
Ariſto.
Ibychus.
Bergæus.
Aſius.
Tyrtæus.
Epicharmus.
Euphronius.
Menander.
Epimenides.
Archilochus.
Phocylides.
Antimachus.
Sappho poëtria.
Callinus.
Alex. Ætolus, qui de orbe ſcripſit.
Damaſtus.
Nicander, qui de ſerpentibus.
Chœrilus.
Mimnermus elegiarum ſcriptor.

PHILOSOPHI, ORATOres, hiſtoriographi, grammatici promiſcue.

Plato.
Ariſtoteles.
Theophraſtus.
Xenocrates.
Dionyſius dialecticus.
Xanthus Lydus.
Menecrates Elaita, qui de originibus urbium ſcripſit.
Thraſyalcus Thaſius phyſicus.
Apollodorus de nauibus Hom.
Ariſtarchus.
Ariſtonichus.
Apollodorus Artemiſius.
Demetrius Callatianus.
Demetrius Adramyttenus.
Apollodorus grammaticus.
Democritus.
Hipparchus.
Anaximander Mileſius.
Hecatæus Mileſius.
Eudoxus.
Dicæarchus Ephorus.
Thales.
Thucydides.
Herodotus.
Polybius.
Xenophon.
Poſidonius.
Eratoſthenes.
Silanus hiſtoricus.
Fabius Romanus hiſtoricus.
Cæcilius hiſtoricus Romanus.
Cteſias hiſtoricus.
Metrodorus Scepſius.
Dionyſius, qui de urbibus ſcripſit.
Euphorion.
Theodoſius.
Cleophanes.
Charon Lampſacenus.
Diotimus.
Philetius.

Scylax Coriandeus.
Anaximenes.
Neoptolemus gloſſographus.
Adimantus.
Metrodorus.
Epicurus.
Tyrannion grammaticus.
Hegeſianax.
Cleanthes philoſophus.
Heſtiæa Alexandrina, quæ in Iliadem Homeri ſcripſit.
Daës Coloneus.
Molo.
Attalus.
Bacchilides.
Callias.
Philippus ſcriptor rerũ Caricarum.
Eratoſthenes.
Heraclitus.
Crates & eius ſphæra.
Seleucus Babylonius.
Athenodorus.
Polemo.
Archeſilaus.
Bio.
Zeno Citieus.
Ariſtonichus.
Hellanicus.
Demetrius Scepſius.
Theopompus hiſt.
Strato phyſicus.
Euhemerus Meſſenius.
Pytheas.
Patrocles.
Deimachus.
Megaſthenes.
Oneſicrates, de quo & Gellius.
Nearchus.
Philo.

Menon.
Timoſthenes.
Heraclides Ponticus.
Eudoxus Cyzicenus.
Antiphanes.
Artemidorus.
Aſclepiades Myrlianus.
Suidas.
Cineas.
Philetas.
Crates Malota.
Pherecydes.
Timotheus.
Aſinius hiſtoricus Romanus.
Anticlides.
Clitarchus.
Antiochus.
Zaleucus.
Hypſicrates.
Hipponax.
Heros.
Automedon.
Simias.
Hieronymus hiſtor.
Chryſippus.
Philochorus.
Andron.
Hegeſias, de quo & Gellius.
Polemon.
Cenodorus.
Scepſius.
Alcmeonidis author.
Archemachus.
Steſimbrotus Thaſius.
Aceſilaus Argiuus.
Soſicrates.
Staphylus.
Eraſiſtratus.
Theophanes Mitylenæus.

Mithridaticorum authores.
Iaſonia.
Ariſtobulus.
Poly letus.
Apollonius Adramyttenus.
Apollonides.
Adelphius.
Antiſthenes.
Calliſthenes.
Zenodotus.
Menecrates Elaita.
Palæphates Elaita.
Mæandrius.
Nearchus.
Theodectes.
Gorgus.
Timagenes.
Anticlides.

Nicolaus Damaſcenus.
Ariſtus Salaminius.
Polycritus.
Orthagoras.
Anaxicrates.
Cteſias Gnidius.
Agathargides.
Eudorus.
Ariſton peripateticus.
Ammon.
Demoſthenes.
Neanthes Cyzicenus orator.
Zoilus orator.
Lycurgus orator.
Cicero Romanus.
Cæſar Romanus.
Gabinius Romanus.

EPiſtolas Guarini, epiſcopiq́ Alerienſis huc non præfiximus, prudentes uidelicet chartæ parcentes, propterea quòd altera nil præter meras ad Pontificem adulationes, altera uenenatiſsimam in Trapezuntium criminationem ſpiraret: breuiter nihil quod ad hunc librum facere uidebatur, continerent.

CLARISSIMO VIRO IACOBO TRVCHSES A' RINFELD, ARMATAE ATQVE TOGATAE MILITIAE DECORI,

Domino suo in primis obseruando, Hieronymus Gemusæus, Doctor Medicus ac Philosophus.

QVI ex ueteribus geographiam nobis tradiderũt, uidentur sane omnes unum aliquem agnoscere debere, qui sui ordinis uelut author quispiã ac summus habeatur: quemadmodũ in cæteris philosophię partibus iam olim factum fuisse constat, ut scilicet cuiusq; disciplinæ unus haberetur tanquã imperator, quem sequerentur omnes qui eius essent studiosi. Ac physiologiæ quidem totius Aristoteles: mathematicæ uero quæ numerat, quæq; terram mensurat, philosophus ille Megarensis: quæ uero sublimia corpora inspectat, Ptolemæus Alexandrinus. Et medicina suum habet authorem Hippocratem atq; eius interpretem Galenum, ad quem uelut regulam Lydiam, reliquorum omnium præcepta commentaq; examinentur. Horum authoritati in quoq; genere ita acquiescendum auditori est, ut ubi demonstrationes probationesq; problematum per ἀνάλυσιν ad aliquã ἀρχὴν, quæ ex authoritate huius principis habeat fidem, deducta sit, ita illi acquiescamus tanquam principio ex sese fidem habenti nec ullam admittenti dubitationem. Ita fit ne disciplinæ in uarias contrariasq; ἀποφάνσεις distrahantur, dum quisq; propria principia confingens, ijs pro arbitrio superstruit τὰ δοκοῦντα αὐτῷ ἀληθῆ τε καὶ ψευδῆ. Et iuxta hunc morem, tum dicimus artificem cuiusq; disciplinæ perfectum esse, cum principis illius sententiam probe teneat. Velut philosophus censebitur, qui Aristotelis eiusq; insignium interpretũ de quocũq; problemate sententiã fuerit assequutus. Hæc itaq; ob certitudinẽ atq; constantiã rerum maiorem ita sunt peragenda. Est & altera causa, ob quam magnopere authorũ delectus sit habendus, ut scilicet ἀκρίβειαν atq; utilitatẽ spectemus maiorẽ. Nam quo quisq; pleniorẽ rerum cuiusq; disciplinæ ubertatem & tradendi dexteritatem maiorem habet, tanto habendus est præstantior. Porrò cum inter cæteras philosophiæ partes uel maxime cõmendanda sit traditio, quam hoc tempore de situ orbis proponimus, siue opportunitatem occasionemq; spectes, quam ad cæteras illa disciplinas quæ extra se sunt adferat, siue quam peculiariter illa suis polliceatur, profecto nulla fuerit cæterarũ, in qua iuuentus imò ætas adeo omnis diligentius sit exercenda. Id si ita habeat, profecto quod à primo consilio proximum est, quo modo quá ue ratione hanc quàm fœlicissime aggrediaris, & quem authorem sequaris potissimũ, uel ob utranq; illarum uel ob alteram omnino causam, diligentissime deliberandum est. Et uidetur sanè ex omnibus qui hanc attingere ausi fuerunt nulli posterior esse Strabo hic Amasæus. Nam ut Ptolemæum anteferas, ob picturarum certas designationes ac ueluti δείξεις τινὰς, quibus ille uir rem totam ponit ob oculos, sanè nisi accesserit uberior aliqua traditio atq; in primis ἥτε τῶν χρόνων μεταβολὴ καὶ ἐκδοχὴ, magna certe pars utilitatis huius tũ alia, tum ea quæ uim mẽtis atq; iudicij ἀκρίβειαν exercet, perierit prorsus. Nam solius loci inspectio sensum instruit, historia locorũ breuiter atq; ordine suo adiuncta prudentiã in nobis omnem, & ciuilem & bellicam adaugere solet. Adeoq; locorũ designatio uelut exanime quoddam est simulachrum, historiæ uero cuiusq; loci expositio, uelut spiritus quispiam atq; anima esse uidetur. Ita quemadmodum animal totum ex anima & corpore constituitur, sic disciplinam hanc duobus hisce, locorum designatione & temporum expositione coniunctam esse, censeri oportet. At hæc sanè, quamuis ex historiarum lectione uaria comparari possit, tamen si cuiq; loco adijciatur suarum rerum catalogus, præter quàm quòd miram quandam ἐνέργειαν ac iucunditatem toti disciplinæ adfert, incredibilem etiam addit memoriæ fidem. Et omnino quibus nominibus artifices illi commendant dispositionem, καὶ τὸ γένος διαθετικὸν ποιοῦ, ea uniuersa præstat sola hæc tradendi ratio, ut cuiusq; loci designatione percepta, eius historiam non ex diuersis authoribus per infinitos penè labores, magno temporis impendio in unum cõgeras, sed ex hisce commentarijs uelut è catalogo quodam atq; indice locupletissimo pulchre selecta ac per suum ordinem digesta inspicias. Eaq; propter magnum certe operæ pretium faciet, qui huius authoris commentaria præ cæteris omnibus, tabulis ad id paratis adiunxerit, & eadem opera in utroq; sese

b

genere exercuerit. Hoc consilium ut nos quoq; aliquo pacto iuuaremus, aggressi sumus rem quampiam, studiosis hominibus, ut spero, minime infrugiferam, & proinde nec ingratam, atque hanc epitomen è lingua Græca in Latinū sermonem conuertimus. Fuit hæc conscripta ab homine sanè, ut apparet, minime uulgari, postquam Græcia calamitatem suam atq; nominum mutationem accepisset, uelut ex locis aliquot ipsius operis licet deprehendere. Porro autē quod magnum adferat momentum disciplinis omnibus compendiaria scribendi ratio, discere licet tum ex eo quòd ex ueteribus permagni aliquot uiri hanc scribendi formulam sunt sequuti. Nam & L. Flor. historiæ Romanæ compendium edidit. Et Paulus Aegineta prolixa Galeni & Oribasij de re medica commentaria, in epitomen redegit. Et ipse Galenus totius artis uelut epitomen scripsit, τὴν μικροτέχνην. Id quod non ita fit, ut cætera commentaria non inspiciantur, sed ut eiusmodi compendijs adiuti firmiorem habeamus memoriam eorum, quæ ex prolixis commentationum formulis didicimus. ὑπομνηματίζοντα γὰρ μᾶλλον δεῖ τὰ οὕτω παραδιδόμενα. Cæterum ut gratior esset apud studiosos omnes & plausibilior hic libellus, addendus uidebatur è nostris hominibus aliquis, cui is nuncuparetur, quiq; amborū uice hic fungeretur, & patroni, inquam, quod in cæteris nuncupationibus spectatur solū: & authoris, quando hic libellus ἀνώνυμος nobis in lucē prodijt, cum dignus tamen sit qui magni alicuius nomen sortiretur. At quisnā prius occurrisset, quàm tu ipse clariss. uir? quādo ex nostris hominibus neminem ego uideam, cuius & uita tota & eruditio ita respondeat uniuersæ doctrinæ, quæ ex hisce Geographicis speratur. Nam ut & Strabo affirmat, conducit geographia magnopere non solum ad literarum & philosophiæ studia, sed & ad actiones ciuiles atq; imperatorias omnes. In hisce omnibus tu magna cum dexteritate in hunc usque diem uersaris. Nam præter literarum cognitionem, ac multiplicem omnis generis linguarum peritiam, ciuilem etiam prudentiam partim è iuris consultorum libris, partim uero è rerum usu ac multiplici prudentia ita habes locupletissime, ut omnes facilè possint aduertere, nullum esse genus exercitationis quod tu aggressus non sis, quod quidem ad multijugam illam cognitionem conducere posset. Ac proinde hanc ipsam Geographiam maiore studio amplectentur adolescentes, ubi animaduerterint quantum tu hac olim instructus inter cæteros nobilitatis nostræ uiros longe clarueris. Id adeo ignorat minime Fuccherorum familia, quæ te ad gubernacula suæ reip: fœlicissimo nimirum ac prudentissimo consilio accersiuit nuper, loco ac cōditione, cui tu certe tantum ornamenti ac dignitatis adferes, quantum homini & generis nobilitas & singularis eruditio cum multiplici prudentia morumq; integritate admiranda quadam coniuncta, adferre possunt: ut certe plerisq; haud constet, quibus potissimum gratulari hic oporteat, tibi ne, cuius uirtutem egregiā permagnus ille heros benigne sit amplexus: an illi ipsi cui tantum nobilitatis ornamentum contigerit: an uero hominibus illis, qui sub tua administratione æquissima, uiuenta gentq; tranquilliter. Ego sanè puto magnam partem fœlicitatis eorum esse, quibus Dominus tam clemens atq; æquum ingenium præesse uoluerit. Vale uir clarissime, atq; hoc opus exiguum unà mecum eadem fœlicitate frui patiare. Basileæ Calend. Septembr. An. M. D. XXXIX.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM EPITOMAE.

LIBRI PRIMI.

QVOD Homerus primus sit ausus geographiam tractare. Quòd enim terrarum orbis uniuersus oceano alluatur tanquam insula, ipse ait, nunc quidem,

εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης
ὠκεανόν τε.

Ibo ut telluris almæ confinia spectem,
Oceanumq́. Nunc autem de orientali parte terræ,

ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας
ἐξ ἀκαλαῤῥείταο βαθυῤῥόου ὠκεανοῖο.

Inde recens radijs iam sol percusserat arua,
Oceani lentas alti præfugerat undas. De occidua uero,

ἐν δ᾽ ἔπεσ᾽ ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.

Incidit oceano lux fulgentissima solis. Et de australi,

ζεὺς γὰρ ἐπ᾽ ὠκεανὸν μετ᾽ ἀμύμονας αἰθιοπῆας,
χθιζὸς ἔβη.

Iuppiter oceanum, & duram cognomine gentem
Æthiopum hesternus petijt. De septentrionali uero,

οἴη δ᾽ ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο.

Oceani sola est undarum atq; æquoris expers. Quo loco oceanum appellat, horizontem ipsum. Quòd ἀψόῤῥον uocat oceanũ Homerus, id est refluum, ob undarum scilicet accessus atq; recessus. Cuius generis est & illud,

τρὶς μὲν γάρ τ᾽ ἀνίησιν ἐπ᾽ ἤματι, τρὶς δ᾽ ἀναροιβδεῖ.

Terq́; die reuomit, ter sorbet deinde refluxus. Id enim si non ter, sed bis tantum accidat, fortasse aut scripturæ error est, aut poëticus excessus sermonis. Eiusmodi est & illud, ἐξ ἀκαλαῤῥείταο, id est è tranquille fluente. nam recessus undarum lentus est, nec uniuersim fit. Quòd cum Homerus scopulos interdum tectos interdum dicat nudatos, oceani recessus atq; accessus innuit. Quòd affectiones oceani circa undarum accessus atq; recessus, consentiunt mare continuum & unum esse, quando ubiq; idem fit aquæ incrementum & decrementum, aut non admodum uariat, tanquam ab eadem causa proficiscatur. Quòd Homerus totius adiacentis nobis oræ maritimæ situm describit, appellans Libyam, Thebas, Ægyptũ, Phœnicen, Cyprum, Sidonem, Solymos, Caras, atq; circumiacentes insulas. Præterea autem, Phrygiam & Hellespontum & Troas, & Paphlagonas & Aeeten & Iasonem & Cymmerios, & Thracibus uicinos, Mysas, accolentes Istrum. Deinde Ciconas & Larissam, & quę deinceps sita est Hellada usq; ad Hellespontum. Postmodum Italiæ extrema, Temesen, Siculos, & campum Elysium. Quòd si nonnulla quæ inter hęc iacent, omittit, id mirum esse nõ debet. Ita enim solet geographia. Quòd Anaximander Thaletis discipulus & ciuis, primus geographicam tabulam edidit, Hecatæus uero codicem scriptum. Quòd sit impossibile, absq; cęlestium rerum inspectione, geographiam tractare: quando ad longitudines urbium, solis & lunæ defectuum obseruatione opus est: ad latitudines uero, inspiciendæ sunt climatum differentiæ. Quòd geographia coniuncta sit, ex geometria & ex rerum sublimium inspectione. Quòd cælestia, quam-

uis loco à terrenis tantum distent, quantum à terra cælum abest, contemplatione tamen inter seiuncta sint. Quòd per eos qui apud Homerũ sunt Erembi, Troglodytas Arabas intelligere oporteat, sic dictos quòd ἔραν id est terram subeant.

Quòd geographia nõ solum ad philosophiam, uerumetiam ad prudentiam, atq; actiones ciuiles & Imperatorias cõducat magnopere. Quòd tũ hoc, Mores hominum multorum nosse, atq; urbes: tum illud, quod de Hercule fertur, μεγάλων ἐπιίστορα ἔργων, eam quæ ex geographica historia nascitur, prudentiam significat.

Quòd geographia, tanquam habitabilis totius historia in quanto potius uersatur, ut quę sit magis finitima mathematicæ. At chorographia, cum sit loci cuiuspiam, uelut dum Homerus ait,

οἵ θ᾽ ὑρίην νέμοντο καὶ αὐλίδα πετρήεσσαν.

Quiq; colunt Hyriam lapidosamq; Aulida.

Et dum asperam uocat Eteonon, aut Thisben columbis diuitem, aut Arnem uitiferam, in qualitate regionis explicanda sese occupat, uelut an sit campestris regio, an montana, aut profunda, an lignorum, aut metallorum ferax sit. Quòd alius attineat Indię chorographus, qui forte Græciam ignoret, alius Ægypto, ignorans Persidis naturam & Bactrianæ. Quòd geometria & astronomia ei sit opus, qui geographiam sit tractaturus. Quodq; ex his ipsis hypotheses sint sumendæ, uelut quod sphęricus sit mundus. Item terræ superficies quòd sit sphærica. Præterea de corporum ad medium inclinatione, & quęcunq; huiusce generis sunt.

Quòd oporteat minime, imperatorem adeo imperitum esse situs terræ, ut in aliquibus locis constitutus ita dicat,

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ᾽ ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ᾽ ὅπῃ ἠώς.

O socij, neq; enim scimus tenebræ aut ubi Eous.

Et talia. Neq; tamen de poli eleuationibus, aut ortu occasuq; syderum, mediisq; cæli meatibus adeo oportet solicitum esse, & si quæ hisce sunt similia. Quòd etiam sphæricam contemplationem attigisse oporteat eum qui geographiam sit tractaturus, uelut circulos in sphæra parallelos, & rectos, & eiusmodi. Quòd, ut in colosso totius operis fabricam inspicientes, quæ sunt exigua negligimus, ita in geographia situm regionis, & habitudinem ad cælestia totius, exponimus. An uero, aspera sit, aut mari inaccessa sit, & quicquid eiusmodi fuerit, id omittimus.

Quòd neq; ignarus fuerit disciplinarum Eratosthenes, neq; tamẽ uere sit philosophatus, ac proinde Βῆτα fuisse appellatum, ut qui secundas partes in disciplinis omnibus auferre posset. Is minime censebat, poëticen primam esse philosophiam appellandam, sed delectationem solum quandam esse perperam affirmabat.

Quòd poëtica fons & initium sermonis ornati existat, & Rhetorices, adhibẽs orationi fastum coniunctum uenustate. Scilicet pedestrem orationẽ dicimus eam quę absq; metro è sublimi in humilem deducta sit locum. Quòd & leges & urbes antiquæ fabulas susceperint, tanquam laruas quasdam aduersus redolentes infantiam, ut Cocytos, Acherontas, Phlegetontas, Stygas, & simpliciter theologiam ueterem uniuersam. Quid sit illud,

ἴσκεν ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Pleraq; confert per figmenta simillima ueris.

Non omnia uidelicet, sed multa & fabulosa, alioqui ueris similia nõ essent. Eiusmodi autem fabulę sunt, dum ueris inuoluuntur, argento ceu si quis circunfuderit

aurũ.

aurum. ita enim fabulæ habent. Quòd Homerus Circen appellat Ææam ab urbe Æa. Et Symplegadas in mari Byzantio, Planctas. Et Pontũ Euxinũ per excellentiam præ alijs sic dictum, quod tum maximus æstimaretur, ad oceanum fabulose transtulit. Et Cimmerios, à climate nebuloso, tanquã tenebris obuolutos totos, ad finitimas inferno regiones traduxit. Et fretum Siculũ latronibus infestum, in Scyllam, & huius generis permulta. Quod per mare Siculũ, piscium quoddam genus est, quos appellant galeotas, & gladios, & canes, è quibus transtulit Homerus id quod ait,

δελφῖνάς τε κύνας τε, καὶ εἴ ποθι μεῖζον ἕλῃσι κῆτος.

Delphinasq́; canesq́; & si quandoq; adipisci

Balenam posit. Quòd illud,

τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.

Terq́; die reuomit, ter sorbet deinde refluxus.

Intelligendum sit bis tantum fieri non ter. Quapropter aut mutationem causari oportet, aut ignorantiam, aut licentiam poëticam. Quòd poëtica, composita sit ex historia, dispositione, & fabula. Historiæ itaq; finis est ueritas, uelut in catalogo nauiũ, quoties πολυτρήρωνα, regionem appellat, aut πετρήεσσαν. Dispositionis uero expresio efficaciaq́;, ueluti cum introducit pugnantes. Fabulæ autem uoluptas & stupor est finis. Quòd fingit is qui Gorgonas introducit, affingit qui errores Vlyssis tragice decantat. Quòd istud

Βορέης καὶ Ζέφυρος, τώτε θρήκηθεν ἄητον

Boreas & Zephyrus qui è Thracia spirant.

Recte dictum sit. Nam sinus Niger Thraciȩ, ad austrũ uersus, ijs qui Lemnum & Samothracen incolunt, Zephyrum è Thracia flantem exhibet. Quòd qui ab ortu æstiuo flat uentus, Cæcias sit. Qui autem è diametro, Africus. Qui ab ortu hyberno, Eurus. Et qui è diametro, Argestus. Qui uero ab æquinoctiali Apeliotes & Zephyrus. Hæc Aristoteles. Cæterum Homerus, uiolenter spirantem Zephyrum appellat, quẽ nos Caurum dicimus. Africum flantem, qui à nobis Fauonius siue Zephyrus. Caurum uero austrum, Leuconothum appellat. hic enim paucas nubes cogit, cum alter Notus, totus quodammodo sit Eurus.

ὡς δ' ὁπότε Ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ

ἀργεστᾶο νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.

Dissipat ut Zephyrus nubes, grauibusq́; procellis

Cauri austri pulsant. Nũc enim uiolenter spirantem Zephyrũ dicit, qui à Leuconotho congregata solet dissipare, cùm sint debilia. Vbi adiectiui loco Notus dicitur Caurus. Quòd Pharum insulam Homerus appellat πελαγίαν, id est in alto sitam, quæ talis nunc non est. Quod dictum admiratione profecto dignum est. Innuit enim Ægyptũ Nili donum esse, ut etiam Herodotus dicebat. Et cum ante decem millia annorum in medio mari sita fuerit hæc insula, nunc propter exaggerationem terrȩ Ægypto est uicina. Quòd hunc locum,

αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν

οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος οἱ δ' ἀνιόντος.

Extremos hominum Æthiopas, bipertitosq́;

Quorum alij ad casum solis, alij sed ad ortum, Crates quidam ita enarrat, inquiens, magnum Indiȩ oceanũ intra Æthiopas sese medium immittentẽ, ex ortu in occasum bipertitos efficere. Aristarchus autẽ, Æthiopiam ait ab ortu in occasum esse

continuam. quapropter alios ipſorum cognoſci, extremos ſcilicet. alios qui in medio ſint, ignorari, ſiue oceano ambiatur uniuerſa Libya, ſiue iſthmus quiſpiam inter oceanum Atlanticū & mare rubrum interſit. Cæterum, quādo Æthiopes qui in medio ſunt, à nobis ignorantur, ob id binas Æthiopias dici, quæ tamen una ſit.

Quòd Homerus auſtrales mundi partes, orientales appellat & uerſus ſolem locatas: ſeptentrionales uero, occiduas & uerſus noctem iacentes, ut hoc loco,

αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται
πρὸς ζόφον. αἱ δέ τ' ἄνευθε, πρὸς ἠῶ τε ἠέλιόν τε

Hæc humilis iacet ad tenebras, multum æquora ſupra.
Hæ ſecus auroram ſpectant, ſoliſq; nitorem.

Nam Ithaca magis uerſus boream eſt ſita quàm reliquæ inſulæ. Et rurſus,

εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε
εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Dextera ſiue adeant, auroram & lumina ſolis
Siue petant lęuam, tenebraſq; ſub aëris illi.

Et rurſus,

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται.

Me latet ô ſocij tenebræ locus, aut ubi Eous,
Aut ubi ſol terras ſubeat mortalia luſtrans,
Aut ubi conſcendat.

Quòd Aſia ab Africa rectius diuidatur ſinu Arabico, qui inſtar meridiani, ab oceano ſeſe uſque ad iſthmum porrigit, iuxta Peluſium, longitudine ferme ſupra ſtadiorum millia quindecim, latitudine, ubi ea maxima eſt, non multo maiore quàm mille. Atq; idem terminus utriuſq; Æthiopiæ fuerit. At Nilus ipſe, minime idoneus eſt terminus, quādo non parua Aſiæ portio, quæ hoc auſtralior eſt, ſic facta diuiſione non cōprehenderetur, ut neſcias, utrum ea Libyæ an Aſiæ ſit adſcribenda. Quòd prouerbia ſint, exceſſuum exceſſus ſignificantia, Suberis umbra leuior, Phryge lepore timidior, Ager terram habet Laconica epiſtola breuiorem. Quòd Pontus olim lacus fuerit. Verum cum multæ maximæq; fluminum aquę in ipſum ſeſe immitterent, fortaſſe ingentibus etiā motibus terræ excitis rupta fuit iuxta Byzantium terra, atq; ad hunc modum aqua in Aegęum pelagus ac Myrtoum effuſa, duo maria fecit continentia. Spes autem eſt, eundem Pontum, aliquādo continentem terram fore. Nam & quæ circa Salmideſſum ſunt loca, & quæ Pectora uocantur, Item iuxta Iſtrum deſerta Scythica, cœno increſcunt. Sed & Hammonis in Libya templum, olim fuit maritimum. Huius rei ſignum eſt, quòd cum ſtadiorum circiter tria millia diſtet à mari, tota quæ ad eam ducit uia, harenoſa eſt, & conchis atque oſtreorum oſſibus plena, & cheramidibus & cancris. Sed & Aegyptus olim mare fuit, & Sicilia quondam contigua erat Italiæ. Mutatio autem apud Hammonem accidit, cum fretum quod prope columnas eſt erupiſſet. Quòd enim ſolum extra columnas eſſet humilius, effuſa eſt quæ Libyam occupabat aqua, & paluſtris eſſe cœpit immenſo ſpatio iuxta Peluſium iſthmus, atque Atlanticum interno mari continuum eſſe. Quòd maris fluctuum perennis motus, naturalis illi, ac ueluti ipſius ſpiratio ſit. quo motu freta refluunt, & naufragia cæteráque excrementa eijciuntur,

ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην.

Sordentemq́ uomit ſpumam. Sed & ſi uenti è terra contra ferantur, nihilominus fluctus è pelago, tanquam motu per electionem citato, agitatus, algam permultam in litus euomit. Quòd nihilo magis ab Italia auulſa fuerit Sicilia, quàm ob Aetnæ incendium è fundo reiecta. Itidem quæ iuxta Liparam ſunt inſulę, atque ipſæ Pithecuſæ. Quo fit, ut rationi adeo conſentaneum ſit, continentes terras totas interdum ex imo emergere, quemadmodū alias in imum demerſas euaneſcere. Id quod Atlantis apud Platonem inſula, paſſa fuiſſe dicitur, Item Bura in Græcia.

Quòd, ut freta fluxu & refluxu agitentur, non una ſit cauſa. Nam Siculum, bis, Chalcidenſe, ſepties, Byzantium, ne ſemel quidem refluit, ſed è Ponto cōtinenter in occaſum fluit. Quòd Iſtria, in ſinu intimo Ionij ſita, ab Iſtro flumine nomen traxiſſe fertur, qui à magno Iſtro, ut aliqui affirmant, ortum habet. Per hūc fluuium, fabulæ Iaſonem è Ponto in Græcū mare educunt. Quòd inter Theram & Theraſiam flammæ per dies quatuor è pelago proruperunt, ita ut mare totum æſtuaret arderetq́, ſenſim exhalans tanquā machinis eductam, inſulam, è fluitantibus terris compoſitam, ambitu ſtadiorum duodecim. Quòd terręmotu maximo quandoq́ exorto, Sidonis partes duæ fuerint euerſæ, & alia quædā, huic uicina, urbs tota. Et in Euboea Euripi, fons Arethuſa occęcatus fuit, neque iſtud deſijt, priuſquā ingens hiatus in campo Lelanto apertus ignitū flumen euomuit. Atq́ Arethuſæ fontes tum rurſus eruperūt. Quòd rurſus, regnāte Tantalo, terręmotu in Lydia & Ionia facto, Sipylus mons fuerit ſubmerſus, & nōnullæ Ionum ciuitates. In Troia aquæ calidæ deſierunt, de quibus ſcribit Homerus,

ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ ῥεῖ.

Alter aquas calidas fert. Et è paludibus, lacus facti. Non igitur mirū eſt, ſi aliquando ſit futurum, ut iſthmus Arabiæ qui Caſio adiacet diſruptus, aut humiliorem ſitum accipiens, mare Aegyptium cum rubro committat. Præterea autem, Pyręus, uelut etiam nomen indicat, ex aduerſo Atticæ quandoq́ in medio pelago iacebat, tanquam inſula. Et Leucas, abſciſſo iſthmo à Lacedæmonijs, inſula eſt effecta. De hoc dicit Homerus,

ἀκτὴν ἠπείροιο κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων.

Apud Methonem, in ſinu Hermonico, facta euaporatione flammea, mons altitudine ſeptem ſtadiorum eiectus eſt, interdiu quidē propter calorem & odorem ſulphuris non acceſſibilis, noctu uero odorus, à longe lucens ac calefaciens, adeo ut ad quinq́ ſtadiorū interuallum maris aqua ęſtuaret: turbulenta eſſet, ad ſtadia ferè uſque uiginti, effractisq́ petris ad turrium magnitudinē, aggerata. A lacu Copaide, Arna & Media, quæ ab Homero in Catalogo recenſentur urbes abſorptæ fuerūt. Et Echinades inſulæ, Acheloi aggeſtione in continentē abierunt. Et Aſteris inſula iuxta Ithacam, cum prius binos portus haberet, nūc ne ad anchoræ quidem iactum locum habet idoneum. Sed & ab Olympo, Oſſa fuit auulſa.

Quòd Pytheas Maſſilienſis, cum uiſus ſit philiſophus eſſe, in deſcriptione Thules ac Britanniæ, mendaciſſimus deprehenditur. Quòd cū nōnulli Alexandro conſilium dediſſent, ut diuiſis hominibus in Græcos ac Barbaros, illis ut amicis, his tanquam hoſtibus uteretur: Ipſe reſponderit, ſatius fore, iuxta uirtutem ac uitium diuiſionē facere. Nam Indos bellicoſos eſſe: quemadmodū Romani & Carthaginenſes, quorum reſpub. optimatibus uiris adminiſtratæ, pulcherrimè gubernarentur. non ita Athenienſes.

LIBRI SECVNDI.

QVOD Bactriana regio beatissima & fertilissima sit, atque in Hircania uitis uini metretam ferat, ficus autẽ modios sexaginta triticũ delapso è culmis fructu renascatur denuo, in arboribus apes operentur, & mella de frondibus fluant. Quodque idem in Martiana Mediæ, & in Sacasina & Araxina Armeniæ fiat. Verum quãdo hæ australiores sunt quàm sit Hircania & temperatiores, minime id mirum est. At in Margiana, stipes uitis sæpenumero tantus euadit, ut duorũ uix hominũ ulnis amplecti possit. Botrus autem duorum cubitorum longitudinem implet. Et Aria huic est similis, uini bonitate tamen excellit, in qua affirmant uina ad tertiam usque generationem perdurare posse, in uasis non picatis. Est autem omnium rerum ferax Bactriana, præterquam olei. Quòd Bagadania Cappadociæ regio, campus ingens inter Argæum & Taurum montes, ob immensam altitudinem ligna nõ ferat. Quæ uero Sinopi adiacent arua & Amiso & Phanarsiæ, quamuis stadiorum tribus millibus, magis ad septentrionẽ uergant, olíueta gignũt, & mitiores habent hyemes, nimirum quia humiliora sunt & à mari mitescunt. Quòd circa Boristhenis ostia & Galliam oceano adiacentem uitis aut non nascitur, aut nõ ad maturitatem ducitur, aut paucos fructus fert, per hyemem uero terra obtegitur.

Quòd tantus sit circa Mętotin frigoris excessus, uti quo in loco Mithridatis copię Barbaros uicerint, super glacie pręlio equestri cõmisso, eo ipso deinde nauali pugna congressi uicerũt. Quòd tantum frigus in ijs locis sæuiat, ut æreæ hydriæ sæuitie hyemis rumpantur, uelut indicat epigrãma in Æsculapij templo Panticapensium, super hydria rupta,

εἴ τις ἄῤ ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παῤ ἡμῖν
 γίνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν·
ἣν οὐχ ὡς ἀνάθημα θεοῦ καλὸν, ἀλλ' ἐπίδειγμα
 χειμῶνος μεγάλου, θῆχ' ἱερεὺς Στράτιος.

Si quis non credat, quæ in hac regione gerantur,
 Is hanc, cognoscens, inspiciat hydriam,
Quam non ut sacram Dijs, quin hyemis monumentum
 Prædurae, flamen posuit huc Stratius. Quòd Hipparchus ait, circa Boristhenem & per clima septimũ, totis æstiuis noctibus, lucere solis radios, dum ipse ab ortu in occasum circũfertur. Cæterum per brumam solis eleuationem maximam esse cubitorũ propè nouem. In Britannia uero, quatuor, ubi maximus dies horarum est æquinoctialium decem & nouem. Quòd apud Homerũ, quinque oræ in Achillis scuto, zonas quinque totius terræ significant. Aurea quidem, amphisciã, id est in utranque partem umbras habentem, quæ inter tropicos est sita. At duæ stanneæ, periscias duas, id est in circulum habentes umbram, quæ sub polis sunt. Aereæ autem, binas heteroscias, id est in alteram partem tantum uergentes umbras habentem, quarum altera nostra hæc est, quæ ad boream habitatur, altera eorum qui nobis ἀντοικοί sunt, id est ex aduerso habitant austrum uersus. Quòd Pytheas & Euemerus & Antiphanes, mendaces fuerint geographi. Quòd qui longitudinem terræ distinguunt circuli, meridiani sunt, non autem ortus & occasus. Latitudinem uero, paralleli. Quòd Calpe, mons sit Hispaniæ, qua parte altera iacet columnarũ Herculis, multo quàm sit Gadium

insula orientalior. Quòd Italiæ pars, maxime australis, duos habeat uertices, quorum alter qui est occidentalior, iuxta Leucopetram promontorium, contra Taurominium Siciliæ iacet, qua magna Græcia est. At orientalior uertex, promontorium est Iapygium, ad occasum cõtra montes Acroceraunios & Chaones iacens. Cæterum Crotonis sinus & Tarentinus, inter hos uertices est situs.

Quòd geographus dimensiones terræ à mathematicis factas, principia statuit, quemadmodũ ille, demõstrationes astronomicas. Atq; hæ rursus naturalem scientiam, quæ per se scientia & uirtus est, atq; subiectiones non habet. Nam uirtutes carent subiectionibus, & à seipsis pendent, habentq; in sese principia & fidem cæterarum omnium. Quòd terram in quinque zonas distinxisse, geometræ sit. at non eius qui mente geometriam exercet, sed qui figuras à mente ad terrã ac cælum transfert, quo etiam geographus, tanquã architecto et principe, utitur. Quòd geometer, & gnomonice, et demonstratiõe astronomica adiutus, circulos æquinoctiali parallelos, & meridianos metitur, eamq; terræ partẽ, quę habitabilis est, peregrinatione, reliquam uero ex interuallorum proportione mensurat. Qua ratione fit, ut inuento interuallo quod est à polo usq; ad æquinoctialem habeat etiam quadruplum maximi in terra circuli. Atq; ad hunc modum totius terræ ambitum uenatur, partim scilicet ex dimensione quam ipsemet fecerit, partim ijs qui hanc sunt metiti, fidem adhibens. Et proinde, datis duabus habitationibus, quæ sit inter ipsas distantia geometrice inuenit. Quòd non sit ulla differentia, siue quis totam habitabilem insulam appellet oceano circundatam, siue dicat de partibus eius aliquibus id ignorari, num ambiantur. Quòd minima sit terra quę in medio sita est. Quòd, si terra tota ab æquinoctiali, & qui huic uersus boream parallelus est, circulo arctico diuidatur, spondyli figurã efficiet. Is si diuidatur per circulum disterminantem maxime orientalem terræ partem atque occiduam (est autem hic è meridianis circulus) euadet reliqua huius figuræ portio, spondyli dimidium. Huius superficies chlamydis formam referens, nostram efficit habitabilem, Atlantico pelago circunfusam, & aut instar insulæ undiquaque aut magna ex parte aquis clausam. Quòd longitudo habitabilis stadiorum habet myriadas septem, latitudo tres, seiunctis ijs quæ præ æstu ac frigore inhabitabiles sunt partes. Quæ igitur ob æstum habitari nequit pars terræ, latitudine habet stadiorum millia octo & octingenta, longitudine uero maxima, centum uiginti sex, quanta est æquinoctialis medietas. Quòd iuxta Eratosthenis sententiam terræ ambitus stadiorum habeat ducenta quinquaginta duo millia, quorum pars sexagesima fit stadiorum quatuor millium ducentorum.

Quòd iuxta Strabonis sententiam, australis terminus nostræ habitabilis finitur circulo ad æquinoctialem parallelo, ducto per Blemmyas & Nubas. Is ab æquinoctiali uersus boream distat partibus decem proxime. Ab hoc parallelo ad æquinoctialem stadiorum sunt octo millia octingenta. Ad parallelum autem per Meroẽn, stadiorum millia quinque, totidemq; alia, ab eo qui per Syenen ducitur parallelus, usque ad parallelum qui per inferiora Ægypti. Quòd totius habitabilis interuallum, longitudine quidem stadiorum habeat decem millia, latitudine millia duo septingenta quadraginta. Quòd qui habitabilem in sphæricam superficiem sit descripturus, sphæram non maiorem fabre

facere deceat quàm diametrum habentem pedum decem. Si in planum, non minorem quàm pedum septem. Quòd Strabo ipse uiderit quicquid est habitabilis, iuxta longitudinem quidem ab Armenia usque ad Sardiniam. Iuxta latitudinem uero à mari Euxino usque ad Aethiopiæ terminos. Quòd uisus quamuis in cæteris auditu præstet, ad scientiam tamen capessendam eo longe est inferior, scilicet permulta quæ in geographia traduntur, auditu scimus.

Quòd iuxta Strabonis sententiam, latitudo habitabilis terminatur magnitudine meridiani, qui per Cinamomiferam, & per Meroën & Syenen et Alexandriam & Rhodum & Byzantium & Boristhenem ducitur, ac parallelo per Hyberniam Britanniæ insulam. Porrò latitudo, magnitudine paralleli qui per columnas describitur & Siciliam & Peloponnesum & Rhodum & Cyprum & sinum Issicum & Armeniam, & per mediam Mediam, & quod deinceps est situm, dorsum montanum usque ad mare Indicum. Est autem figura hæc chlamydis specie, habetq; latus australe latum, septentrionale angustum, orientale uero æquale occiduo. Quòd Artabra, lacus sit Hispaniæ è regione Cassiteridum. Quòd iuxta Strabonis sententiam, latus Mauritaniæ occiduum, adiacens oceano, initium sumit à Columnis, inde tendens ad ortum & austrum, finit in meridianum qui per Carthaginem describitur, & Cinamomiferæ parallelus est. Hic secundum Ptolemæum ab occiduo termino, iuxta longitudinem partibus triginta quatuor & quadrante distat. Quòd occidua pars Pyrenes, occiduæ parti Britanniæ uersus austrum sit opposita. Quòd Europa præ cæteris multiplicem formam habeat, Africa uero simplicem, Asia inter utranq; mediam. Id autem fit propter litora. Quòd fretum prope Columnas, latitudinem habeat stadiorum septuaginta, qua parte angustissimum est. Longitudinem uero stadiorum centum uiginti. Quòd mare Ibericum terminos habet, ab austro quidem litus Africæ usque ad Carthaginem, à septentrione uero ipsius Hispaniæ regionem maritimam & Galliæ, usque ad Siciliam. Porrò Siciliæ, quod Italiæ adiacet, fretum, stadiorum est septem. Quod autem Syrti minori, mille quingentorum. Et à Gadibus usque ad Siciliam, per medium pelagus, quæ per Rhodum describitur & sinum Issicum linea, stad. continet duodecim millia. Latitudo uero huius pelagi maxima, à Massilia scilicet usque Sisarem fluuium Africæ, stad. est quinque millium.

Quòd Iberico mari uersus austrum adiacens pelagus partim uocatur Africum, partim Sardoum, partim Tyrrhenũ. Quòd sinus Ionij longitudo stad. sit quinque millium, latitudo mille ducentorum. Quòd à Pachino in Cretam usque & à parte occidua usque ad Tænarum Peloponnesi, interuallum sit æquale, stad. autem quatuor millium & quingentorum. Quòd Myrtoum mare mediũ iacet inter Cretam & Atticam & Argiam, latitudinem habẽs maximam ab Attica stadiorũ quatuor milliũ ducentorũ, longitudinẽ minus quàm duplam. In hoc insulæ iacent, Cythera, Calauria, Argiua, item è Cycladibus nõnullæ. Huic contiguum est, partim Aegæũ pelagus unà cum sinu Nigro & Hellesponto, partim Icarium & Carpathiũ usq; ad Rhodũ & Cretam & Cyprum. Cæterũ Asiaticum pelagus, Cycladas insulas habet & Sporadas, & quæ ante Cariam & Ioniam & Aeolida usque ad Troadem sitæ sunt. Item quæ ante Hellada & Macedoniam ab Eubœa usque ad Imbrum & Samothracen. Quòd freta duo

alterum Gadibus adiacens, alterum Abido, ſeptenûm ſtad. ſunt. Et quòd iuxta Byzantiũ eſt, ſtadiorum quatuor. Quòd duæ ſunt Corcyræ, altera Phæacũ contra Buthrotum, altera Mellina, contra oſtia Drillonis fluuij uerſus occaſum & boream. Eſt autem hæc in ſinu Ionio. Quòd Europa tum ſapientiæ, tum artis ad uitam ciuilem idoneæ plurimum teneat: uelut Græci ſunt & Macedones & Romani. Habet etiam per montanas regiones, gentem pugnacem. Et in agro campeſtri ferax eſt, ac fructibus abundat. Inter cæteras itaque partes terræ, tum ob has uirtutes, tum ob metallorum copiam optima ſanè eſt. Quòd Ligures nõ ſint è gente Gallica, ſimiles tamen illi genere uitæ. Incolunt alpium regionem quæ Apennino cõiuncta eſt. Partẽ etiam ipſius Apennini tenẽt. Quòd Italiam efficiant peninſulam, partim mare Tyrrhenum initium ſumens à Liguſtico, partim Auſonium & Adriaticũ. Quòd iuxta Hipparchi ſententiam, cæli pars una, id eſt trecenteſima ſexageſima totius circuli maximi portio, ſtadia continet in terra ſeptuaginta.

LIBRI TERTII.

QVOD Hiſpaniæ longitudo ſtadiorum ſit ſex millium: latitudo autem maxima, quinque milliũ. Huius magna pars, cum primis uero quæ ad ſeptentrionem iacet, aſpera eſt, & terram habet tenuem, acerbam, paucos fructus ferentem, & gelu rigidam. Cæterum auſtralis pars, & maxime quæ extra columnas eſt ſita, optima eſt, & beatam habitationem præbet. Quòd & Hiſpaniæ & Galliæ pars anguſtior iuxta Pyrenen ſit. Nam in ijs locis duos ſinus efficiunt, hinc oceanus, illinc quod intra terras eſt mare. Quòd extrema Hiſpaniæ uerſus occaſum ad Sacrũ promontoriũ, ultra terminos Africæ procumbunt, ſtad. mille quingentis. Et naui ſimile eſt promontorium ipſum, circa ſe tres exiguas habens inſulas, è quibus una naualis roſtri, reliquæ aurium eminentium effigiem præ ſe ferunt. Quòd Anas flu. & Tagus, ex orientali parte facta eruptione, egrediuntur: hic in occiduum oceanum, ille uero ad auſtrum à Sacro promontorio. Cæterũ quæ inter hæc duo flumina interiacet regio Sacrumq́ꝫ promontorium continet, mediocriter fœlix eſt: quæ uero deinceps uerſus interius mare ſita eſt, ſi uel ad uniuerſam habitabilem conferatur, nulla eſt inferior, ſiue eorum, quę terra producit, bonorum fœlicitate, ſiue quę ipſum mare. Hanc Betis flu. perlabitur, ab ortu erumpens, appellatúrq́ꝫ Betica. Incolunt eam Turdetani ſapiẽtiſſimi Hiſpanorũ. Hi grãmaticen habebant & poẽtas & hiſtoricos, ut affirmabãt Strabonis tempore, è ſex annorũ millibus. Sed & cęteri Hiſpani non una lingua utentes, grãmaticis artibus utuntur, pro ſuo idiomate ſinguli. Quòd Gades à Beticę litore diſtent ſtad. ſeptingentis quinquaginta. Quòd Beticam incolentes Hiſpani, ἀναχύσεις ſiue æſtuaria uocare cõſueuerint cõualles marinis aquis refertas, & inſtar fluuiorũ in mediterranea nauigationẽ prębẽtes. Quòd à Sacro promontorio ad oſtia Anę fluuij milliaria ſunt ſexaginta. Hinc ad Betis oſtiũ, centũ. Inde ad Gades uſq;, ſeptuaginta. Quòd per Beticã magnæ ſint urbes, Corduba, Gaditana, Hiſpalis, Italica, Ilipa, Aſtina, Carmon, Obulco, & Apetna, & Vrſo, & Tucis, & Iulia, & Aegna & Munda, ubi liberi Pompeij fuerũt expugnati. Cæterũ omnes illæ à Corduba non

longe absunt. Quòd è Pompeij filijs, Cn. deuictus in Carteiam fugerit, ibiq́ obtruncatus est, Sextus autem è Corduba seruatus, paulò post in Siciliam appulit, quam ubi ad rebellandum solicitasset, inde in Africam fugiens nauigauit Miletum, captusq́ ab Antonianis ductoribus illic & ipse interijt. Quòd Betis magnis nauigijs, in mediterranea & usque ad Hispalim per stadia quingenta aduerso flumine nauigatur. Sunt autem circa ripas eius metalla, tum alia, tum argẽti plurimũ. Quòd per æstuaria uniuersa ferè Betica nauigabilis sit. Quòd circa Hispaniam ad Sardiniam usque Etesiæ in interiore mari Euri efficiuntur.

Quòd in uniuersa Hispania perniciosarum bestiarum raritas sit, præterquã terras effodientium cuniculorum, quos aliqui hiberidas appellant. Plantis enim & sementis calamitatem inferunt, radices esitantes. Idem fit usq́ ad Massiliam atq́ nonnullas circũiacentes insulas. Quòd tantæ fuerunt diuitiæ Hispanorum Turditaniam incolentium, ut Carthaginenses qui sub Barca militabant, dolijs ac phialis argenteis utentes deprehenderint. Quòd Lusitania fœlix adeo sit, atque auri ramentis abundet. Quòd septentrionale maxime Hispaniæ promontorium, Nerium appelletur. Quòd Carthago noua Hispaniæ, super interiore mari sita, ædificium sit Asdrubalis eius qui Barcæ genitori successit.

Quòd Hispania fermè tota, omnis generis, maxime uero auri & argenti metalla habeat. Quòd stadijs uigintiquatuor à Carthagine abest insula, à scombris qui illic capiuntur Scombraria dicta, è quibus optimum garum præparatur. Quòd ex aduerso ostiorum Iberi fluuij uersus austrum, Baleares sint sitæ, non contemnendæ insulæ, à quibus mare dictum est Balearicum. Græci appellant Gymnesias. Cantabri uero insignis est gens Hispaniæ, à qua oceanus Cantabricus est dictus. Quòd in Hispania castores multi gignuntur, sed non habet eandem uim castorium cum pontico. Quemadmodum etiam æs Cyprium solum Cadmiam lapidem fert & uitreolum & spodium. Item Celtiberorum equi cum sint subalbidi, ubi in exteriorem Hispaniã traducti fuerint, colorem mutare dicũtur. Quòd Cantabri & qui hisce sunt finitimi, urina lauantur, quæ ad uetustatẽ usq; in cisternis seruata sit. Eadem tum ipsi tum eorũ uxores dentes abstergunt. Quòd Vettiones cum primùm castra Romanorum ingressi, quosdam Centuriones deambulationis gratia uiam deflectere cernerẽt, insanire homines suspicati, ac proinde ijs præcedentes uiam ad tabernacula commonstrabant, perinde ac fixos in quiete manere, aut pugnare necessarium arbitrarẽtur. Tam feris illi atq; immansuetis moribus fuerunt. Prҿterea autem ipsorum mulieres ornatus gratia gestabant ferrea monilia collo circũdata, coruos ferreos habentia qui ante frõtem longius procumbentes, supra uerticem erant reflexi. Ad hos coruos cum uellent, attrahebant uelum, ut prætentum faciei ipsam tegeret. Et hunc putabant ornatum esse. Alias aiunt tympanulum circũiectum habere ad ceruicem, rotundum, adstringens caput ipsum usque ad auriculas, in altum uero latumq́ paulatim supinatũ. Alias uero priorem comam adeo expilare, ut plus quàm facies pateat. Alias rursus stilo pedali imposito, atq; in sublime erecto, cæsariem illi circuntexere, deinde nigricante pileo exornare. Vltra hæc, quæ sanè uera esse constat, permulta alia uisa sunt, quædam etiam afficta, de omnibus cõmuniter Hispaniҿ nationibus, potissimum uero de ijs qui uersus boream iacent, nõ solum de ipsorũ fortitudine, sed & de crudelitate & ferocie. Siquidem matres filios occiderunt prius quàm in bello

cape

caperentur. Et puer quiſpiã, cũ parentes & germani & captiui uinculis aſtricti iacerent, nacto cultro eos omnes interfecit, id ſcilicet iubente patre. Idem fecit mulier de ijs qui ſecum capti fuerant. Alius intra ſocietatem ebriorũ inuitatus, ſupra rogum ſeſe coniecit. Hæc autem & Celtæ & Scythæ & Thraces faciunt. Quòd à Calpe & Betis oſtio Gades diſtant ſtad. ſeptingentis quinquaginta. Eſt autẽ inſula exigua, latitudine ſtadij unius, longitudine centũ. Huius incolę è mercatura ditiſſimi ſunt. Quòd Polybius fontem ait eſſe in Gadibus, aquis idoneis potioni, cui cõtrà ꝗ̃ mari aliquid euenit. Nam cum illud augetur, tum ipſe deficit: cum uero refluit, completur. Cauſam adferunt, quod ſpiritus qui è fundo in ſuperficiem & ſupernas terræ partes excurrit, dum mari ſcilicet accedente, terra ipſa undis operitur, prohibetur à ſolito egreſſu: atq; ad interna reuerſus fontis meatus obturat, & aquę defectum efficit. Ea deinde iterum nudata, directos meatus agens ſpiritus, fontis uenas uſqueadeo liberat, ut facile & ubertim ſcateat. Hanc cauſam Strabo non approbans, aliam adfert. Quòd ſit credibile, ut uenæ aliquæ fontis, ab inundatione foris humectatæ laxentur, & aquis in obliquũ magis effuſionem præſtent, quàm per priſtinum alueum in fontem retundant. Deinde, ut ait Athenodorus, inſpirationi & expirationi perquam ſimile uidetur quod circa aquarum acceſſus & receſſus accedit, ut ſint fluentes aquæ per alios meatus naturalem fluxum in terræ ſuperficiem habentes: quorum meatuum orificia appellamus fontes. Rurſus per alios meatus ad maris fundum cõtrahuntur, ipſumq; attollentes, ut inundet (quo momẽto expiratio fit) propriũ alueum relinquũt. Mox ad eundẽ redeunt, cum & illud abit rurſus. Quòd Poſidonius ait, oceani motum ſyderis circuitũ ſubire. Diurnum quidem, ſolis ortum & occaſum: menſtruum uero, lunæ uarium lumen: annuum autem, ſolis conuerſiones. Atque in ſingulos quidem dies ad lunæ cõſcenſum uariat, quóque tempore illa unius ſigni magnitudine horizontem excedit, mare intumſcere incipit, et in terras accedere, quoad ipſa mediũ cæli teneat. Rurſus inclinante ſydere, retrocedit paulatim, donec ſigno uno horizontem occiduum exceſſerit, quo momento prorſus decreſcit mare. Deinde in eadem conſtantia manet oceanus quouſq; luna ſub occaſum demerſa, rurſus ſub terra unius ſigni interuallo ab horizonte diſtiterit. Quando, eodem modo quo prius aſcendit, donec ſub tellure in imo cæli ſit. Inde redit, donec ea in ortum progreſſa uno ſigno ab horizonte abfuerit. tum enim conſiſtit donec ſupra horizontem ſigni altitudine eleuetur luna. Atq; ad hũc modum ſingulis id diebus ab æterno peragitur. Menſtruus uero motus ita fit: Intenduntur aquarum incrementa decrementaq;, quoties ſoli iuncta aut cum plena lumine fuerit. Remittuntur dum æqua portione fuerit ſecta, & creſcente ea & decreſcente. Annuus ita fit: Circa utranq; ſolis conuerſionem incrementa & decrementa intenduntur, circa æquinoctium utrunque remittuntur maxime. Iſtud fit perpetuo. Rurſus autem, dum luna in tropicis ſignis uerſatur, inæqualitas apparet acceſſus atq; receſſus, tum celeritate tum multitudine inundationum. In æquinoctialibus & æqualitas eſt & ordo conſtantior. In cæteris medio inter hæc modo.

EPITOME
LIBRI QVARTI.

QVOD non omnium Gallorum una ſit lingua aut reipubl. forma. Quòd Alpes à Liguſtico mari initio ſumpto uſq; ad Rheni oſtia procurrũt. Quòd Cemmenus mons, Pyrene monti ad rectos angulos eſt ſitus, longitudinem habens circiter ſtad. duo millia & deſinit prope Lugdunum urbem, uerſus ortum. Qui à Pyrene et monte Cemmeno uerſus Boream habitant uſq; ad oceanum, Aquitani dicti, diſterminantur à Lugdunenſi Gallia Ligeri flumine. Quòd uniuerſa ferè Gallia fluminibus permeatur. Sunt autẽ tam appoſite ſita ea flumina, ut onera merciũ ab oceano in mediterraneũ & ab hoc uiciſſim in oceanum transferri poſsint, paucis quibuſdam exceptis locis per quæ itinere terreſtri portantur. Eſt autẽ Gallia hominibus abundantiſsima, & rerum ferax. Circa Narbonem uero atq; ipſius oram maritimam uſq; ad Cemmenos montes oleis conſita eſt. Quę ad ſeptentrionẽ progreditur, ea paulatim ne uites quidem alere poteſt. Quòd Narbonenſis Gallia parallelogrammi formam habeat, cuius oppoſita duo latera efficiunt, & mare quod meridiem uerſus iacet, & mons Cẽmenus ad alpes uſq;. Reliqua duo, Pyrene monte atq; alpibus conſtituuntur. Diuiditur autem Narbonenſis regio ab Italia flumine Varo: ab Hiſpania, templo Pyreneæ Veneris. Et eſt quæ inter Aphrodyſiũ & Vari fluminis oſtia interiacet regio maritima, ſtad. duorum millium ſeptingentorum. Quòd Maſsilia urbs Græca tanta fuerit temperantia & mediocritate, ut legem haberet ne dos maxima aureos centum, ueſtitus quinq; excederet. Et mulierum ornatus ut totidem eſſet aureorum. In oratione uero ac philoſophiæ ſtudio eouſq; exercuerunt ſeſe, ut qui Romani diſciplinarum amore tenebantur nõ Athenas ſed Maſsiliam proficiſcerentur. Hæc urbs Phocenſium eſt colonia. Quòd inter Narbonem & Aphrodyſij promontoriũ è Pyrene Rhuſæna flu. exeat, iuxta quem lacus eſt, & ager ſubtus aquoſus, paululũ ſupra mare, ſalinis refertus. Is effoſſiles habet Ceſtrias piſces. Nam ubi quis duos aut tres foderit pedes, & in limoſam aquam demiſerit fuſcinam, piſcem eximiæ magnitudinis fixum penetrat. limo anguillarũ inſtar alitur. Quòd inter Maſsiliam & Rhodani flu. oſtia iacet campus, à mari diſtans ſtadijs centũ. tantus etiam diameter ipſius eſt, cum formam circuli habeat. Is ab euentu appellatur petroſus, lapidibus qui manus implere poſsint pleniſsimus, ſub quibus gramen exoritur quod pabuli ubertatem pecoribus ſuppeditat. In medio ſalſæ ſcatent aquæ ſaliſq; uis magna. Dicit igitur Ariſtoteles lapides eos, à terræmotibus quos braſtos, id eſt ebullientes appellãt, in plana eiectos, ad concaua loca prolapſos fuiſſe. Poſidonius uero, cum lacus eſſet, congelatum cum fluctuatione in plures lapides diſperſum fuiſſe, ſicut fluuiatilem glaream & litoreos lapillos. Neceſſe enim eſt, ita congregatos lapides non per ſeipſos conſiſtere, uel ex humiditate compactos ingentibus è ſaxis per tot fragmenta diſruptis, fuiſſe diſcretos. Quòd Salies inter Rhodanum & Druentiam amnes habitant, per quingenta ſtadia. Quòd Galatę qui Cappadociæ adiacent Gallorum ſint coloni.

Quòd in Aquitania Galliæ quam habent Tarbelli, aurifodinæ ſint præſtantiſsimæ. nam in ſcrobibus paululum defoſsis, ad manus menſuram auri cruſtæ reperiuntur, paruæ interdum purgationis indigentes. In reliquis autem fruſta & glebulæ, quæ & ipſæ non magnum habent opificium. Interior autem & montana pars, tellurem longe præſtantiorem habet. Quòd uniuerſa natio eorum

hom

hominum qui Galli nunc & Galatæ appellantur, Martis studio flagrante est animo, strenuóque & celeri ad conferenda prælia, magis tamen equestri pugna nobile, adeóque optimum hi equitatum Romanis suppeditant. Alioqui mente candida est & simplici, & ab improbis moribus abhorrente. Itaque ut ad bellũ coeant, facile lacessuntur, utpote laborum osores, & faciliter item domantur subiugantúrque. Sunt autem Hispanis ob magnitudinẽ corporum robustiores, magis tamen qui oceanum accolunt. Cæterũ bella gerentes, non multo tempore resistunt. Nam aduersus Rom. post Hispaniam belligerari cœperũt, priores tamen fuere subiugati. Hispani uero non uniuersis uiribus sicut Galli, neque uno in loco depugnabãt, sed in locis multis, inque alijs alij, atque alio tempore. quapropter difficilius subdi potuerunt. Quòd è Gallis qui Belgæ uocantur fortissimi sunt, & in quindecim nationes diuisi. Habitant autem inter Rhenum & Ligerim, scilicet ad oceanum domos habentes. Hi Germanis sunt uicini, ac reliqua uiuendi norma similes. Apud eos tanta est mulierum fœcunditas ut circiter triginta millia censeretur Belgarum multitudo qui arma ferre possent. Sagis uestiuntur, ac comas nutriunt, dormiunt humi, uescuntur carnibus & potu lactis. Eorum regio sues & oues alit. Pro tunicis gestant scissos cum manicis amictus, uix pudenda natésque uelantes. Lana quidem aspera, cæterum oblongis uillis, è qua hirsuta texunt sagula. Hanc uniuersæ Italiæ per mercatus suppeditant, quemadmodum etiam suilla salsamenta. Armatura, gladius longus à dextro latere suspensus. Clypeus oblongus, hastæ ad proportionem, & Meris peltæ quoddam genus. Est etiam illis sparo similis fustis, qui non è falarica sed è manu mittitur, certiorem ictum infligens quàm telum, quo potissimum ad aucupia utuntur. Sues in agris uersantur, proceritate, robore, celeritatéque præstantes. Periculum est ab ijs insueto cuipiam accedenti, non minus quàm à lupis. Quòd apud omnes Celtas tria hominum genera passim sint in honore, Bardi scilicet qui laudationibus rebúsque poëticis student: & Vates, qui sacrificiorum causarúmque naturalium curæ sunt dediti: & Druidæ, qui præter causarum naturalium studia etiam moralem philosophiam exercent. Hi omnium iustissimi censentur. Immortales animas esse, & mundum, asserunt, superaturos aliquando aquam & ignem. Simplicitati ipsorum atque animositati multum imprudentiæ & superbiæ coniunctum est, & ornamentorum studium ingens. Etenim aurum gestant, circa collum quidem torques, manibus autem & lacertis armillas. Principibus uestes sunt auropictæ. Victores, intolerabiles sunt, deuicti uero, attoniti. Quòd in oceano ex aduerso ostiorum Ligeris flu. insula est exigua non longe in pelago sita, in qua habitant Samnitum mulieres, Bacchi numine afflatæ, Deum placantes. Virum insulam ingredi fas nõ est. Mulieres traijcientes ex insula uiris miscentur, inde redeunt. Quòd Galli omnes sint contentiosi, neque turpe putatur apud eos, uigentibus annis, adolescentes non parcere. Exercentur, ne sint crassi, neque uentre promisso. Quisquis iuuenis zonæ mensuram excedit, eum multari aiunt. Quòd magna pars Britanniæ maioris campestris sit & arbustis plena. habet & montes nonnullos. Est autem frumenti ferax tellus & pecorum. Item metallorum auri, argenti, & ferri. Pelles itidem & mancipia, canésque uenationi aptissimos hæc suppeditat. His canibus Galli etiam ad bella utuntur. Sunt autem Britanni statura procera, moribus autem simplicioribus ac barbaris magis quàm Galli. Vnde fit ut

nonnulli ex ipsis abundantes lacte, ob imperitiam caseum non conficiant. Colendorum insuper hortorum & ruris operum imperiti sunt. Vrbes ipsorum, nemora sunt. Latissimos enim circos deiectis obstruunt arboribus, ubi constructis tugurijs & ipsi pariter & armenta, non multo tempore stabulantur. Aër ipsis magis pluuius quàm niuosus est. Per serenitates nebula ita multum temporis occupat, ut die tota tribus tantum aut quatuor horis circa meridiem ipsum aspiciant solem. Quòd diuus Cæsar in Britanniam bis traiecerit, nulla re magnifice gesta. Naues enim male sunt afflictæ, atque interiere permultæ, quòd undarum recessus per plenam lunam magnum incrementum accepisset. Victorijs illic duabus est potitus, traiectis solum duobus militum ordinibus: ac prædam reportauit immensam. Cæterum sub Augusto prorsus tributarij Rom. sunt facti. Quòd qui Hyberniam insulam colunt Britanni syluestres sunt, & Anthropophagi, herbarumque manducones, defunctosque parentes edunt. Atque palam hi mulieribus miscentur, tum cæteris, tum matribus etiam. Quòd Pytheas, quanquam nonnulla de Thule exponens, sit mentitus, traditionem tamen eam quæ ad mathematicam rationem attinet bene accõmodauit. Dicit autem, mansuetorum fructuum & animalium aut non feracem esse, aut raram. Incolas milio, alijsque holeribus & fructibus radicibusque ali. Frumentum illic exiguum nascitur. Quòd ex ijsdem Liguriæ locis Alpes & Apenninus initiũ habent. Aiunt quoque, Liguriæ montes materiæ ligneæ adeo feraces esse, ut inueniãtur arbores octo pedum crassitudine habentes diametrum. Montes hi prælti sunt & abrupti.

Quòd Ligures uino utantur apud se nato, picato, austeroque. Frequens etiam apud eos lingurium est, quod alij electrum appellant. Quòd inter Ligures & Massiliam Salyes habitãt, gens maritima, alpesque mari uicinas tenens. Aiunt maximam altitudinem illorum montium, stadiorũ esse centum, ac totidem descensum.

Quòd ex Alpibus fluant Rhenus, Danubius, Padus, & Rhodanus.

Quòd Padus, omnium totius Europę fluminũ, uno Danubio excepto, maximus in mare erumpit. Quòd circa Alpes & occiduam Italiæ partem, præter modum difficilis & præceps uia sit, ut si quis uel pusillum labatur, periculum sit ne in profundissimas deferatur ualles. Quę loca Cæsar ingenti sumptu instruxit, & quantum licuit, fecit latiora. Sed & aliud paradoxũ habet hæc regio. Tabulę crystalli maxime è summis uerticibus abruptæ, prætereuntes interimere solebant.

Quòd Strabo geographus sub Nerone floruit Ro. imperatore. Quòd Alpes peculiaris cuiusdam formæ gignunt beluam, habitu quidem ad cerui staturam, collo duntaxat & uillis exceptis, quibus capro perquam est similis, ac sub mento carnis globum gerit palmi magnitudine, capillosum, crassitudinem caudæ pulli equini habentem. Quòd Polybius ait iuxta Aquileiam aurifodinas fuisse inuentas natura adeo excellenti, ut cum à superficie terræ ad duos pedes solũ detraxeris, fossile confestim aurum inuenias, fossam autem non plusquam pedum esse quindecim. Aurum ipsum partim per se purum esse, fabę aut lupini mole, octaua tantum parte decocta, partim pluscula indigere concoctione, alioqui ualde utile.

LIBRI QVINTI.

QVOD Italia olim dicta sit ea regio, quę continetur magna nunc Grę cia dicta & Iapygia & sinu Posidoniate. Postmodum ob fœlicitatem nominis obtinuit, ut ad Varum usque flu. & sinum Adriaticum atque ad Alpes Italia appelletur. Quòd inferior Alpiũ pars curua sit & sinuosa, concauitates in Italiam uersas habens. Ipsius sinus partes mediæ ad Salassos existunt. Extrema conuersionem habent, hinc quidem usque ad sinus Adriatici ultimas oras, hinc uero ad maritimam Ligurum regionem Genuam usque emporium Ligusticum, quâ rupes Apennini Alpibus coniungũtur. Quòd è nostro mari solius Adriatici sinus maritima ora, similem oceano affectionem sustinet, inundationibus quotidie crescens & decrescens. Vnde campi illius maior pars marinis aquis plena stagnat, fossisque & aggeribus, sicut inferior Ægyptus, inædificata est, partimque exiccatur, & rusticorum cultu fructuosa est, partim nauigationibus est commoda. Vrbium aliæ insularum modo cinguntur, aliæ quadã ex parte alluuntur. Quòd qui circa Rhauennam est aër purissimus sit ac saluberrimus. Huius causa est tum maris inundationes, tum ipsius Padi alluuiones, quibus uniuersa cœnositas expurgatur. Idem in Alexandria fit, ubi Nili ascensus paludis tetrum odorem qui è cœno nascitur propulsat. Quòd Rhauennæ paludes uites efficiant fertilissimas, cito maturescentes. Cæterum annis quinque uetustate intereunt. Quòd Adria urbs fuerit in intimo sinu Adriatico, à qua mare ita sit appellatum. fuit autem celeberrima quondã. Quòd post Timaum, qui in intimo sinu est Adriæ, Istrorum litus est Polam usque, cuius etiam meminit Callimachus, ἄτας κεῖνον γλῶσσαις ὠνόμηνε πόλας. Est autem Colchorũ ędificiũ. Et Absyrtides insulæ Polæ adiacent. Quòd Liguria in ipsis Apennini montibus sit sita, inter Galliam & Hetruriam. Est autem petrosa & aspera.

Quòd Hetruriæ natio, pars Italiæ, initium sumit à Liguriæ finibus usque ad flu. Tyberim. Hi super mari habitantes campos tenent ab Apenninis montibus initium trahentes. Ab hac mare quod adiacet Hetruscũ uocatur. Quòd ex Apenninis montibus Tyberis effluit, & pluribus amnibus augetur, & partim per Hetruriam excurrens ipsam deinceps disterminat, primum ab ea Vmbriam diuidens, postea Sabinos & Latinos qui Romæ uicini sunt, usque ad oram maritimam. Adiacent quodammodo flumini & Hetruscis iuxta latitudinem, at sibi mutuo iuxta latitudinem locati sunt. Tendunt ad eos Apennini montes qui iuxta Adriam sunt. Quòd Latinorum regio, inter oram maritimam, quæ est ab Hostia usque ad Sinuessam urbem & Sabinos, est sita. Cæterum Hostia urbis Romæ nauale est, qua Tyberis in mare exit. Extenditur autem in longum usque ad Campaniam, & Samnites. Quòd Tyrrheni (Romani uocant Hetruscos) appellati sunt à Tyrrheno Atyos filio, eius qui è Lydia colonos in hanc regionem misit. Cum enim Mæonia fame premeretur, Atys qui tum imperabat, ab Hercule ex Omphale oriundus, alterum è filijs Lydum nomine apud se retinere coactus est, à quo postmodum natio Lydia est appellata: alterum Tyrrhenum, cum magna parte populi dimittere. Is profectus hanc oram est ingressus, quæ de suo nomine Tyrrhenia fuit appellata. Quòd Hetrusci celebres extiterint, ac permulta gesserint insigniter, tum alia, tum quòd Gallos qui

Romam ſub Camillo ceperant, circa Sabinos occurrentes, debellarint, & quam illi à Romanis uolentibus pecuniam acceperant, eam pro redemptione captiuorum ab inuitis extorſerunt. Quòd apud Homerum Theſſalia, Argos Pelaſgicum ſit appellata, inter eruptiones Penei & Thermopylas uſq; ad Pindi montanum tractum, quòd ijs locis imperarint Pelaſgi. Et Iouem Dodonæum Homerus appellat,

ζεῦ ἄνα δωδωναῖε πελασγικέ.

Rex ô Iuppiter Dodonæe Pelaſgice.

Plerią; etiam Epiroticas gentes, Pelaſgicas appellauere, tanquam illuc uſque Pelaſgorum imperium tenderet. Et habitantibus Troadem Cilicibus finitimos Homerus Pelaſgos appellat inquiens,

ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα πελασγῶν ἐγχεσιμώρων.

Hippothous duxit ſæuos per tela Pelaſgos. Quòd Pelaſgi ab Athenienſibus πελαργοί, id eſt ciconię fuerint appellati, quòd errones eſſent atq; more auium quò ſors uocaret huc atq; illuc cōmearent. Quòd longitudo Hetrurię maxima, ab oppido Lunę uſq; ad Hoſtiā ſtadiorum eſt duorum milliū quingentorū, latitudo per montana dimidio minor. Eſt autē Luna exiguū oppidū, portumq; habet maximū et pulcherrimū. Item fodinas habet lapidis uarij, albi, ſubglauci, è quo Romę pauimenta atq; templa ornātur pulcherrime. Græci hunc portum Lunę appellāt.

Quòd à Luna Piſas uſq; plura ſunt q̄ quadringenta ſtadia. Cęterū Piſę à Piſanis Peloponneſi conditę fuerunt. Hi ſub Neſtore militantes in reditu aberrarūt, atq; has Piſas condiderunt. Quòd Strabo uiderit ferrum quod ex Aethalia portatur, inſula Cyrno uicina. Id cum in eius inſulæ fornacibus coquitur, in maſſam compingi nequit, quare à fodientibus illico in terram portatur. Illud admiratione dignum habet inſula. Inſuper hoc habet, ut exhauſta foſſionibus loca poſt tempus iterum plena cernantur: ſicut de Rhodi platamonibus & de Pari inſulæ marmore eſt proditum. Item de ſalibus apud Indos. Quòd Cyrnos inſula à Romanis dicta ſit Corſica, habitatur maligne, aſpera ſcilicet, & pluribus in locis non acceſſibilis prorſus. Vnde qui eius montes tenent, ex latrocinijs uitam degentes ipſas immanitate beluas ſuperant. Qui ex ipſis capti in ſeruitutem trahuntur, aut uitam non tolerant, aut emptoribus ſunt inutiles. Longitudo inſulæ milliaria continet centum ſexaginta, latitudo ſeptuagina. Sardiniæ longitudo, ſtadiorum eſt ducentorum uiginti, latitudo, nonaginta ſex. Cæterum Sardinia, partem terræ non exiguam habet aſperam, partem tamen profundam, fructuúmque & præcipue tritici feracem. Porrò quæ loca apud eos ſunt fertilia, ea æſtate morbida ſunt & peſtilentiæ obnoxia.

Quod in Sardinia naſcuntur arietes qui pro lana pilum caprinum habent, Muſmonas uocant incolæ. Horum ſe pellibus thoracis modo muniunt. In pugnis pelta utuntur & pugione. Quòd è Sardinia uſque ad id quod aduerſus Africam eſt mare milliaria ſunt trecenta. Quòd in oppido Coſſarum Thynnorum ſpecula eſt. Thynnus enim non modo glandes uerum etiam purpuras ab exteriore mari initium ſumens uſque ad Sardiniam, prope

pe terram persequitur. Quòd non longe à Roma lacus sint, piscibus alendis optimi, è quibus typhe, papyrus & panicula Romam usque portatur.

Quòd Aeneas Anchisæ è Troia Laurentum applicans, prope Tyberis ostia paulum supra mare, circiter quatuor & uiginti stadia scilicet, ædificauit oppidũ Albam. Aduentante autem Latino rege Aboriginum, qui tunc loca ubi nunc Roma est incolebant, inter ipsum atque Aeneam societas inita aduersus uicinos Rutulos, qui per id tempus Ardeam tenebant. Distat autem ab Ardea Roma stadijs centum quadraginta. Victor autem Aeneam in affinitatem accepit. Inde rursus pugnam conferentibus Rutulis, Latinus cecidit. Ipsi ab Aenea subiugati sunt. Atque inde Aeneas eius loci imperium adeptus, suos etiam Latinos appellauit. Post hæc annis quadringentis, Amulij ac fratris Numitoris facta memoriæ sunt prodita. Hi ab Aenea hoc modo descendêre: Vterque ab Ascanij prognatis per successionem, Albæ regnum acceperunt. Cæterum iunior Amulius, natu maiore supplantato, regnum inuaserat solus. Et cum Numitori filius esset ac filia, filium quidem inter uenandum insidijs obtruncat, filiam uero ut spem illi prolis interciperet, Vestæ sacerdotem constituit, seruandæ uirginitatis gratia. Hanc Rheam Syluiam uocant. Corruptam postea deprehendens, gemellis partu editis, Syluiam quidem coniecit in carcerem, fratri gratiam tribuens, puellos uero ritu patrio in Tyberim exposuit. Fabulantur itaque à Marte genitos, expositos autem à lupa lactante uisos esse, ac Faustulum quendam loci illius subulcum sublatos educasse, appellasséque alterum Romulum, Remum alterum. Hos ergo cum adoleuissent in Amulium eiúsque liberos impetum fecisse. Quibus extinctis, ac regno Numitori restituto, domum reuersos Romam condidisse, in locis, non quidem arbitrio delectis & idoneis, sed necessitate oblatis. Neque enim solum munitum, neque agrum circumiacentem condendæ ciuitati satis fertilem habebant, neque mortales ad habitandum abunde conuenientes. Qui enim ea loca tenebant, seorsim habitabant, urbis ædificandæ mœnibus propinqui, neque Albanorum imperio subditi. Erant autem Collatia, Antennæ, Fidenæ, Lauinium, aliaq́ꝫ huius generis urbes, tunc quidem oppidula, nunc autem uici & priuata quorundum ædificia, stadijs triginta aut paulo pluribus à Roma distantia. Orta autem seditione, inter ædificanda mœnia, Remum occisum fuisse tradunt. Vrbe condita, Romulus mortales conuenas aggregat, sacrum quendam locum Asylum aperiens inter collem & Capitolium, quò perfugientes finitimos ciuitate donatos designat. Quibus cum connubia adipisci nequiret, Neptuno sacrum equestre uulgat certamen, quod etiamnum conficitur. Conuenientibus permultis, maxima ex parte Sabinis, edicit ut cælibes cuncti uirgines eò profectas rapiant. Inde T. Tatius Curiũ rex iniuriam hanc armis uindicaturus, in regni societatẽ & ciuitatis cum Romulo conuenit. Cæso autem per dolũ Tatio in urbe Lauinij, solus Romulus Quiritibus ita uolentibus imperiũ tenuit. Post hunc regnauit Numa Pompilius, subditis ita iubentibus. Quòd ab Hostia Sinuessam usq́ꝫ ora maritima Latiũ dicitur, & in mediterranea tendit usq́ꝫ in Campaniam & Samnites. Est autẽ tota beata atq́ꝫ omniũ rerum ferax, exceptis paucis quibusdam locis quę palustria sunt & morbida. Quod Hostia urbs sit maritima, ac propter limum quẽ

Tyberis multis amnibus refertus aggregat, importuosa. Cæterum onustas naues è propinquo excipiunt ministrantes scaphæ, in quas onera transferuntur. Ad hūc modum sursum nauigatur Romam usque ab Hostia distantem stadijs centum quinquaginta. Quòd ex Hetruscis latrocinia in Græcos exercentibus, captos nonnullos Romanis dono remiserint Græci, incusatione simul adiuncta, quòd inique facerent, qui cum Græcorum essent coloni, & in foro Castoris ac Pollucis ædem locassent, quos seruatores suos esse crederent omnes, aduersus tamen ipsorum patriam prædones mitterent, atque id ita facerent, qui cæterorum mortalium essent legum obseruantissimi. Romani, hoc audito nuntio, prædones coërcuerūt. Quòd in Latio mons est instar insulæ mari & paludibus clausus. Circeium uocant. Habet etiam Circes templum, & ostenditur Vlyssis quædam patera, quapropter quæ de Circe fabulis produntur, illic perhibentur gesta fuisse.

Quòd uia Appia à Roma Brundusiū usque sit strata. Quòd prisci Romani satius putarint esse, ut uiri mœnibus essent propugnacula, q̄ cōtrà. Quapropter Romā non pro arbitrio electionis, sed pro necessitate in loco cōdidere, qui posset oppugnari facile. Quòd Augustus Romanis sanxerit, ne altius septuaginta pedibus ędificarent, præuidens nimirum id quod erat euenturum. Quòd cum Græci in ędificijs fabricandis acuti maxime & solertes fuisse uideantur, cum pulchritudinem & munimentum ingeniose prospicerent, portúsque & agri feracitatem, Romani eos superarunt, tum stratis uiarum & aqueductibus, tum cloacis subterraneis ducendis. Quòd prisci alijs rebus maioribus ac necessarijs magis occupati, urbis pulchritudinem neglexere, sed posteri magnam huc curam adhibuerunt. Quòd Ancon Italiæ urbs Syracusanorum est ædificium, qui Dionysij tyrannidem non sustinentes, fugere. Hæc portum habet. Quòd Romani Iunonem Cypram uocāt, Cronon autem Saturnum. Quòd Marsi & Peligni & Marrhucini & Feretani, circa Apenninum habitantes pugnacissimi sint, ac persæpe uirtutem suam ostenderint, ac primum quidem, dum sub Romanis degere recusarunt, deinde quando cum ipsis militiæ societatem inierunt, postremo, cum & libertatem & ciuitatis communionem assequi uolentes repulsam passi desciuerunt. Vnde Marsicum bellum exarsit, quod ab ijs qui primi id cœperunt habuit nomen. Quo tempore Corfinium Pelignorum metropolim maritimam, cōmunem uniuersis Italis ciuitatem designantes, eámque translato nomine Italiam appellantes, cōtra pop. Roman. totius belli propugnaculum receptaculúmque constituerunt: eóq; in loco COSS. atque imperatores creauere. Biennio itaq; bellum protractum, donec à Romanis postulata impetrassent. Quòd regio Campaniæ fœlicitate omnes facile superet, eáque propter Opicis & Ausonijs frequenter bellorum causa extiterit. Metropolim habet Capuam, quam tanquam caput ita appellarunt. nam capen uocant caput. Tradunt regionem hanc ter in anno seri: bis quidem zæa, deinde panico. Quædam etiam loca eius regionis quater oleribus seminari. Hic phalernum uinum nascitur quod optimum habetur.

Quòd Cumæ Italiæ in hac Campania sitæ Græca ciuitas sit, Chalcidensium & Cumanorum antiquissimum ædificium. Hi inter se pepigere, ut horum quidem haberet nomen, illorum autem diceretur colonia. Quapropter etiamnum Cumæ appellantur, Chalcidensium tamen putatur colonia. Exercitus huius ducto-

res fuere Hippocles Cumæus, & Megasthenes Chalcidensis.

Quòd post urbem Cumarum uersus austrum, Misenum est promontoriũ, deinde Baiæ & aquæ calidæ, tum ad delicias, tum ad morbos sanandos cõmodissimæ. Vnde Romani baiam nutricem uocant, & baiulum: ob Baias, scilicet, qui locus est uoluptati ac delicijs aptissimus. Quòd Dicæarchiam urbem, Romanorum aliqui Annibalis bello frequentes habitare incipientes, mutato nomine appellarint Puteolos. Portum habet manu factum: super urbem statim Vulcani forum imminet, campus ardentibus inclusus supercilijs, quæ uelut à fornace exhalationes magno cum fremitu passim habent. Campus autem tracto sulphure est plenus. Quòd circa Cumas, signa quædam necromantiæ ostenduntur, de qua in fabulis Odysseæ mentio fit, ueluti Styx, Acherusia lacus, Acheron, & lauacra calida loco Phlegetontis. Est etiam occulta fossa illic, committentes inter se meatus habens & oraculum: ad quod aduenæ noctu ingrediuntur & redeunt, ut non absimile sit quod de Cymmerijs apud Homerum scribitur. Eadem in Neapoli uisuntur, quæ his locis est uicina. Quòd in Neapoli calida lauacra sint & sanitati & delicijs idonea, non inferiora ijs quæ apud Baias sunt, quamuis minora, multíque è Romanis quietem & otium sectantes, Neapolim secedunt. Quòd supra Neapolim mons est (Vesuuium appellant) amœnissimis agris circumhabitatus, solo excepto cacumine. Id magna ex parte habet planitiem, fructum omnino nullum ferentem. Et cineres in prospectu habet, cauernosáque monstrat antra, combustis ex petris ut color indicat, utpote quas ignis arroserit. Quare coniectura est, plagam istam prioribus annis ardere solitam, ignis crateras habuisse, inde cessante materia fuisse extinctam. Forte hanc fertilitatis, quæ circa locum est, causam dixeris. Sic de Catana proditum est, eiectum ab Ætneis ignibus cinerem ea parte lætam uinetis tellurem effecisse. Habet enim pingue aliquid, & quæ igne excoquitur gleba, & quæ uberes affert fructus. Ac dum pingui abundat, ignis idonea fit materia, quemadmodum sulphureum omne. Deinde exhausto abundante succo, extincta atque in cinerem redacta, ad frugum procreationem apta redditur. Quòd ante Picentinum agrum, & Campaniam, ac sinum quem craterem appellant, qui duobus promontorijs finitur Miseno & Athenæo, insulæ sunt exiguæ, Pithecusæ, Capreæ, Sirenussæ & Prochita. Quòd iuxta Pindari sententiam, totus locus à Cumis in Siciliam usque ignitus sit, & profundas quasdam in unum coeuntes cauernas habeat. Quapropter & Ætna & Liparenses insulæ & quæ Dicęarchiæ & Neapoli & Baijs adiacent loca, & Pithecusæ, talem habent naturam.

Quòd Timæus tradit, collem quempiam insularũ quæ circa Neapolim sunt, per terræmotum ignem eiectasse, & quantum inter ipsum atq; mare fuerit in pelagus extrusisse, quodq; telluris in cinerem esset redactum euolasse in sublime, mox ubi stad. tribus per mare excurrisset, redijsse, eoq; recursu insulã inundasse, ut ignis in ea extingueretur, ex hoc fragore qui continentem habitabant, è litore in Campaniam fugisse. Quòd Campanis ob loci fœlicitatem usuuenerit, ut totidem malis fruerentur ac bonis. Nam eousque deliciarum prouecti sunt, ut ad gladiatorum paria depugnantium conuiuas ad cœnam inuitarent, eorum nume-

rum pro cœnarum dignitate definientes. Cæterum ubi Hannibal in deditionem eos suscepisset, exercitum eius in hyberna acceptum adeo uoluptatum illecebris effœminarunt, ut Hannibal dixerit, Victorem se periclitari ne hostilis præda fieret, qui milites uiros dedisset, mulieres reciperet. Eos postremum Romani in potestatem redactos, permultis calamitatibus afflixerunt. Quòd post Campaniam Picentinorum sit maritima natio. Hi coloni sunt Picenorum qui Adriam colunt, à Romanis in hunc sinum Posidoniatem deducti. Nūc sinus ipse Pæstanus nuncupatur: urbs quæ Posidonia prius, Pæstus uocatur, in medio sinu locata. Est autem morbosum oppidum ob circuniacentem fluuium atque paludes. Quòd iuxta Picentinos & Lucanos aqua sit, potui apta, in quā planta iniecta illico duratur in lapidem, seruato tamen pristino colore & figura.

LIBRI SEXTI.

QVO'D ante sinum Posidoniatem Leucosia sit insula, nomen ab una è Sirenibus sortita, quo tempore ob Vlyssem in profundum sese abiecerunt. Quòd post sinum Posidoniatem uersus austrum alius sinus sit, ubi urbs Hela est, Phocensium ædificiū. Nostra ætas Eleam dicit. Ex hac Parmenides & Zeno ducunt originem, homines Pythagorici. Erat olim bonis legibus instituta. Cæterum ob sterilis soli tenuitatem magnam rebus maritimis operam dare, & piscium cōdimenta, atque id genus alia præparare sunt coacti. Quòd totius Lucaniæ nauigationis tractus stad. est sexcentorum quinquaginta. Ad Lucaniæ finem Draconis sacellū est, qui è comitibus Vlyssis extitit, de quo illud oraculum est uulgatum,

λαΐον ἀμφὶ δράκοντα πολλῶν ποτε λαὸν ὀλέσθαι. Aduersus hanc Græci qui in Italia erant populi ducto exercitu, re male gesta à Lucanis deleti sunt, hoc oraculo decepti.

Quòd Petelia Lucanorum metropolis Philoctetæ sit ędificium, quo tempore per seditionem è Meliboea profugit. Et alia itidem eodem in loco, Crimissa dicta. Quòd à Leucopetra quæ iuxta fretum est, uersus boream ora maritima interuallo milliarium ducentorum à Brutijs incolitur. Hæc primū uocabatur Oenotria, postmodū Italia proprie cœpit appellari. Limites eius sunt à mari Hetrusco, Laus fluuius, à Siculo Metapontiū. Quòd sinus Hipponiates in mari Tyrrheno, et Scyllaticus sinus in Siculo, intra se isthmum amplectūtur stad. centum sexaginta. Ambitus autem nauigationis Cherronesi stadiorum est duorū millium.

Quòd Lucanorum regio inter duo maria sita est: quorum alterum Hetruscum, à Lao fluuio usq; ad Silarū fluuium progreditur: Siculum uero à Thurijs Metapontum usque. Per cōtinentem uero, è Samnitibus usque ad isthmum qui inter Laum est fluuium & Thurios. Huius isthmi latitudo stadiorum est trecentorum. Supra hos uersus austrum habitant Brutij usque ad isthmum, occupantes Cherronesum quæ inter Hipponiatem & Scyllaticum sinum continetur. Brutios autem uocarunt Lucani, & significat hoc nomen fugitiuum. Nam prius Lucanorum serui fuere, & ab ijs adiutante Dionysio Siciliæ Tyranno transfugerunt. Quòd prope Laum uersus austrū Temese urbs sit, quæ postmodū fuit Tempsa appellata, cuius & Homerus meminit. Apud eam fodinæ sunt æris

quæ

quæ hoc tempore defecerunt. Item sacellum, Polytæ Vlyssis socio dicatum, quem Barbarorum eius loci fraude trucidatum graues iras exercuisse ferunt, ut annuum tributum ab ipsis exigeret. Vnde prouerbium fuerit ortum, Cauendum esse, ne Temessæus ingruat genius. Dicitur etiam Tamase per a. Quidàm aiunt non huius Temese Homerum meminisse. Quòd post Temesen Cosentia sit Brutiorum metropolis. Et post ipsam Pandosia ualidum propugnaculum, tres habens uertices. Circunfluit Acheron fluuius. Hoc loco Molossorum rex Alexander trucidatus fuit, Dodonæo oraculo deceptus, Acherontem atque Pandosiam cauere iubente, cum similis appellationis loca in Thesprotio agro monstrentur. Aliud præterea oraculum decepit uirum,

πανδοσία τρικόλωνε πολλὼ ποτὲ λαὸν ὀλέσσεις.

Pandosia perdes populum quãdoque triuertex. Vbi incertum erat utrum hostiũ an suorum clades ostẽtaretur. Quòd uirgines à Messenijs Peloponnesi ad sacra Dianæ facienda missas nonnulli è Lacedæmonijs ipsisq́ adeo Messenijs in itinere uiolarint. Eas Messenij qui miserãt uindicaturi, uiolatoribus ipsis bellum intulerunt, deuictiq́ in fugam pulsi sunt. Misso itaq; legato ad Delphos, Apollinem atq; Dianam incusarũt, quòd eiusmodi mercedem reciperent, pro allato Dijs subsidio, rogitantes quonam pacto ex ea calamitate seruarentur. Quibus respondit Apollo ut unà cum Chalcidensibus Rhegium commigrarent, & sorori gratias haberent. Non enim perijsse eos sed seruatos esse, neque unà cum patria delendos esse, quæ non multo post à Lacedæmonijs in captiuitatem esset trahenda. Illi autem paruerunt atque unà cum Chalcidensibus Rhegium in Sicilia condiderunt.

Quòd Rhegium inde nomen habuerit, quòd Sicilia magnis terræmotibus à continente fuerit auulsa. Hanc coniecturam quis facile ex ijs sumet, quæ circa Ætnam aliásque Siciliæ partes, & Liparam ac circuniacentes insulas euenerunt. Item circa Pithecusas & quæ in aduerso continente sunt loca omnia, in quibus idem euenisse uerisimile est. Nunc sanè posteaquam fuere aperta orificia per quæ ignis respirat, & igniti lapides atque aquæ emittuntur, raro fit ut freto adiacens terra, motibus concutiatur. At quo tempore omnes qui nunc in superficiem tendunt meatus occluderentur, in subterraneis concauitatibus ardentes ignes & spiritus, uehementes terræmotus efficiebant. Agitati itaque uentorum uiolentia loci cessere, abscissique intra sese acceperũt quod utrinq; alluebat, quodq́ inter alias insulas iacebat mare. Nam Prochita & Pithecusæ de terra auulsæ partes sunt. Item Capriæ & Leucosia & Syrenussæ, & Oenotriæ. Porrò nonnullæ ex ipso pelago emerserunt, sicut pluribus in locis etiam hoc tempore constat euenisse. Nam quæ in medio iacent mari, è fundo in altum fuisse elatas credibilius est. Quæ uero ante promontoria iacent & angusto freto sunt disiunctæ, inde auulsas fuisse, rationabilius uidetur. Cęterum Leucopetra Rhegio est australior. Et adhuc magis Herculeum promontorium. Ab hoc uersus ortum, septentrionalius est Zephyrium promontoriũ. Item Locri Epizephyrij, Locrorũ iuxta Crissæum sinũ habitantiũ coloni. Sunt autem è Rhegio usq; ad Locros stadia sexcenta. Primi uero hi Locri legibus scriptis sunt usi, & plurimum temporis rempublicam optimis institutis rexere. At Dionysius è Siracusis eiectus flagitiosissime omnium est abusus. Nam sponsalibus ornatas puellas, cubicula & thalamos irrumpens, prius quàm nupsissent, uitiabat. Formosas uero & maturas uiro uirgines in unum con-

gregans,dimissas integris alis columbas in conuiuio,nudas in circuitu quæritare & captare iubebat, nonnullásque sandalia soluta calciantes partim superne,partim inferne sectari dicebant,dedecoris causa. Postremo pœnas dedit. Cum enim recuperaturus imperium in Siciliam rediisset, Locri cæso præsidio in libertatem sese uendicarunt,uxoremq́ eius & filias duas, ac iuniorem natu filium in potestatem suam redegerunt. Cum autem Dionysius ipse, & pro eo Tarentini multis eos precibus fatigarent ut corpora redderet, redemptione, quantam uellent, accepta, non reddiderunt,iramq́ omnem in filias euomuere. Nam constupratas strangularūt, corpora deinde concremarunt, & ossa molendo detrita in mare disipauerunt.

Quòd Alex fl. Rheginum à Locrensi agro disterminat,in cuius ripis peculiare quiddam de cicadis accidit. Quę enim in Locrorū ripa uersantur sonantius strident, aliis uox nulla contigit. Eius rei hanc esse causam suspicantur,quòd his umbrosa regio sit,ut roscidæ,cum sint alarum pelliculas pandant minime:illis sole feruida, ut aridas ac ueluti corneas habeāt, unde apte stridor emittitur. Mediterraneā inter Rheginos & Locros Brutii habitant,in quibus optima pix & copiose nascitur. Quòd post Locros Sagra flu. labitur. quo loco decē Locrorū millia unà cum Rheginis,aduersus Crotoniatas numero centum triginta millium,marte collato,uicerunt. E qua historia natum est aduersus incredulos prouerbium, Veriora iis quæ apud Sagram acciderunt. Addunt insuper,eo ipso die quo certamē initum est,huius belli euentum in Olympiis nuntiatū esse. Quòd post Sagram Caulonia sit,deinde Scylatium,Mnesthei Atheniensis ædificium,nunc Scylatium dicitur. Ab hoc sinus Scyleticus est dictus. Sequitur inde Crotoniatarum regio, & Iapygum tria promontoria. Deinde Lacinium,templum Iunonis ditissimum. Est autem sinus Crotoniatarum initium,istud promontorium & fluuius Æsarus, & urbs Croton. Cum Achiui à Deo oraculum accepissent ut Crotonem ædificarent, missus fuit Myscellus ut locum inspiceret. Hunc aiunt,cum cerneret tum ædificatā fuisse Sybarim,à flumine uicino cognomen habentem, præstantiorem iudicasse, eaq́ propter ad oraculum reuersum, denuo rogasse,nunquid hanc pro illa condere liceret:ac Deum respondisse(Erat autem gibbosus Miscellus)

μύσκελλε βραχυνῶτε πάρεκ σέθεν ἄλλο ματεύων
κλάσματα θηρεύεις ὄρθον δ᾽ ὅτι δῶ τις ἐπαίνει.

Terga breuis Myscelle,tuo de pectore omitte
Cætera perquirens frustra,en uenaris iniqua.

At rectum quodcūq́ datur tu laude probato. Reuersum itaq́ Crotonem condidisse,auxiliante etiam Archita qui Syracusas construxit, cum forte adnauigasset quo tempore Syracusas nauigare constituerunt. Crotonem prius Iapygas habitabant. Videturq́ hæc ciuitas rem bellicam & athletarum insuper artem pulcherrime exercuisse. In uno itaq́ certamine Olympiaco,septem uiri qui cæteros stadio superarunt Crotoniatæ omnes fuerūt. Iure itaq́ dici uisum est,Qui Crotoniatarum postremus est,is reliquorum Græcorum primus est. Sed & Milo Crotoniata, Pythagoræ discipulus,in Olympiis admiranda peregit certamina. Fama est columna quandoq́ in philosophorum,cum quibus degebat,contubernio laborante ipsum subeuntem seruasse uniuersos,deinde sese subtraxisse. Eodem robore fretum, aiūt, cum profundam densamq́ per syluam iter faceret,longe à tramite deuiasse. Vbi truncum ingentem adactis cuneis hiantem inueniens,insertis manibus pariter ac

pedibus in scissuram eius penitus discindere conatum esse. Tantum autem solum modo ualuisse ut exilirent cunei, ligni uero partes statim inter se coiisse, ac derelictū ipsum in eo laqueo à feris fuisse deuoratū. Quòd deinceps à Crotone stadiis ducentis Sybaris urbs sit, inter Crathidem & Sybaridem fluuios sita. Hæc ciuitas eò excellentiæ ac fœlicitatis excreuit, ut gentibus uicinis quatuor, urbibus autem uigintiquinque imperaret, & cōtra Crotonem trecentorum millium hominum exercitum duxerit. Quinquaginta stadiorum circulum implebāt super Crathide domicilia habentes. Cæterum ob delicias & intemperantem luxuriam, uniuersa hac fœlicitate intra dies septuaginta exuti fuere. Nam urbe potiti, inducto flumine cuncta demerserunt: qui relicti fuerant pauci, in alium locum urbem transtulerunt, ac mutato nomine, à fonte quodam uicino, Thurios appellarunt. Quòd Sybaris flu. equos qui ex eo biberint sternutamentis agitat, Crathis uero homines in eo lotos candida & flaua cæsarie efficit, multisque morbis medetur. Quòd Thurii à Lucanis in seruitutem tracti fuere. Romani uero missis in eam urbem colonis mutato nomine Copias appellarunt. Quòd post Thurios Heraclea urbs sit, ac post ipsam, stadiis circiter quadraginta, Metapontus urbs à Pyliis qui unà cum Nestore exilio nauigarunt, condita. Hi ex agricultura tantū fœlicitatis sunt consecuti, ut Delphis donum obtulerint auream æstatem. Quòd è tribus lateribus Siciliæ maximum, inter Pelorum & Lilybęū iacens gibbosum est, stadiorum existens mille septingentorum uiginti. Reliqua duo caua sunt, è quibus id quod inter Pachinum & Pelorum iacet, minimum est, stadiorum existens mille centum & triginta. Nauigatio in circuitu stadiorū est quater millium quadringentorum. A Lilybæo autem in Africam minimū interuallum stadiorum est mille quinquaginta. Quidam prospectus acuti, cum in speculam ascendisset, naues è portu Carthaginensium egredientes numero renuntiabat. Vrbes in hac sunt, ab orientali quidē latere Messana, septentrionalis maxime, deinde Taurominium, mox Catana, Naxus, Megara, Syracusæ. Porrò Messana prius Zancle dicebatur, propter locorum scilicet curuedinem. Et Charybdis ante Messanam ostenditur nō longe in freto iacens, profundum immensum, in quod inundationes freti mirum est quàm facile nauigia detrahant, magnas per circunductiones & uortices præcipitata. Quibus absorptis, & dissolutis naufragiorum fragmenta ad Taurominitanum litus attrahuntur, quod ab huiusmodi causa Coprian id est fimum appellant. Distat Messena à Rheginorum urbe interuallo stadiorum sexaginta, à Columella uero, multo minus. In ea natione Mamertini tantum inualuerunt, ut uinum quod illic est optimum, non Messenium sed Mamertinum appellaretur.

Quòd Amphinomus & Anapias uiri pii, sublatis in humeros parentibus, ex Aetnæ incēdio cum ad Catiniam deuolueretur, ipsos seruarint. Cęterū autē Catanensiū agri cineribus oppleti, aliquandiu illos affligunt magnopere, ac succedente tempore uitibus aliisque fructibus fertilissimā terrā efficiunt, ut reliquarum nulla uini nobilitate eis conferri possit. Adeóque loca ipsa cinere permixta, radices producūt, inde pecudes tanta pinguedine exuberant, ut suffocentur nisi quarto quoque die sanguis ab auribus mittatur. Idem in Erythęa fit. Cæterū fluxus ille ad soliditatem permutatus, terram ad magnam profunditatē usque saxificat, ut pristinam superficiē detegere uolētibus lapides excindere sit necesse. Liquescēte enim in ipsis crateribus petra, deinde sparsa, humor è monte defluens superque uerticem diffusus

in limum nigrescit, mox duritiem assumens lapis molaris efficitur, eodẽ seruato colore quem defluens habebat, fitq́ꝫ cinis è crematis lapidibus, quemadmodũ combustis ex lignis fieri solet. Sicut igitur ex lignorum cinere ruta fouetur, sic Ætnæũ cinerem quandã affinitatem cum uitibus habere, est uerisimile. Quòd Miscellum & Archiam, Delphos petentes, ut de Colonia ducenda oraculũ consulerent, Deus rogarit, utrum opes an sanitatẽ eligerent, Miscellum itaque sanitatem, Archiam opes elegisse, concessumq́ꝫ alteri ut Syracusas, alteri ut Crotonem conderent. Atque res ita euenit. Nam Crotonis salubritatem indicant tot uictoriæ Milonis in Olympijs, Syracusanorum uero diuitias immensas, prouerbiũ quo dici solet, Ne decimam quidem partem Syracusanarum opum assequantur. Quòd Syracusanis quia uiri essent uirtute præstantissimi, obuenerit, ut sub tyrannis constituti reliquos tamen suę ditioni subiugarent, ac libertatem adepti alios Barbarorũ seruitute oppressos in libertatem uendicarent. Quòd Syracusanis initio bellũ intulerint Sicani, Siculiq́ꝫ & Morgetes, & quotquot mediterraneam ac Morgantiũ habebant. Quòd Rhodanus flu. per lacum non magnũ exiens undis eius non miscetur, sed de Alphæo flumine & Arethusa figmentum, Item de Inacho fluuio quod è Pindo & Amphilochis & Acarnanis erumpens, atqꝫ Acheloi aquis sese miscens in mare Argiuũ ingrediatur, & de Inopo qui in Delo est, quod ex Nili fluentis feratur, & quę eius generis sunt ea fide indigna sunt, & impossibilia. Quòd Inachus fluuius in Amphilochis idem nomen habeat cum Argiuo. Fuit autem ab Amphilocho ita dictus, qui & Argos urbem, Amphilochicũ uocauit. Quòd Sicilia bellis Africis afflicta, paucos habeat cultores. Itaqꝫ Romani hanc coluerũt, equorum gregem & armentorum et seruos illic alentes. Hi serui per insulam latrocinia exercuerunt, pauci primum: deinde sub Euno qui seruile bellum excitauit multis millibus. Fuit etiam Romã nuper adductus è latronibus quispiam Siculus, qui se filiũ Ætnæ prędicabat, Serulus nomine. Is ubi sępe singulari certamine congressus fuisset, postremo cum gladiatorum spectaculum exhiberetur, in sublimi ad id compacto positus ædificio, perinde ac in Aetna, cum derepente dissolutum unà concidisset, ipse in solutiles beluarum caueas ad hoc ipsum pręparatas est pręcipitatus. Quòd Siciliam olim Romæ horreum, Romani appellarint. Quòd tanquã duę arces Sicilię sitę sint Syracusę & Erix. Inter quas media est Enna urbs.

Quòd Ætnę loca superiora nuda sint & cinerosa, per hyemẽ uero niuibus referta, inferiora, syluis & uarijs arborũ consitionibus partita. Montis huius cacumina uarias suscipiunt mutationes, uescentibus incendijs, nunc quidem in unum cratere ĩgne collabente, nũc uero diuisim effluente. Nunc ignei emittuntur riui, nunc flãmę fumosęúe fuligines. nũc ardentes exhalat lapides. Necesse autem meatus subterraneos cum his pariter accidentibus uariari, atqꝫ ora quandoqꝫ esse plura secundum circunstantẽ superficiem. Quòd nonnulli in Ætnam conscendere ausi, campũ uiderint calidissimũ, cineribus oppletum. In medio collem qui & ipse cineribus fuerit obsitus, è quo fumus rectus ascẽdit ad pedes usqꝫ ducentos, cũ à uentis tranquillitas est. coniectasseq́ꝫ fumum illum esse & spiritum è cratere sublatum. Et historiæ quę de Empedocle fertur meminerunt aliqui, quod ærea eius crepida, cum se in craterem dimitteret ui ignis eiecta, inuenta sit. Deficere autem ignem quãdoqꝫ & spiritus, quoties materia deficiat, ratione non caret, non usqueadeo tamen ut prę tanta uiolentia homini appropinquare liceat. Per noctẽ itaqꝫ lucet, atqꝫ è cacumine

splend

splendet: interdiu fumo & caligine obsidetur. Quòd Sicilia tota cauernosa sit, fluminibus atq; igne plena, sicut & mare Tyrrhenum Cumas usq;, & calidarum aquarũ scaturigines habet. Ad Agrigentũ uero lacus sunt gustum maris habẽtes, naturam uero diuersam. Iis enim quæ natatilia esse non solent, nullo pacto demergi cõtingit, quin lignorũ in morem superne fluitãt. Italici sane, crateres habent quosdam qui turbulentam exhalantem eiectant aquam, rursusq; in eundem sinum recipiunt. Spelunca penes Metaurum amplissimam intus habet fistulam per quam occultus elabitur amnis, magno sanè interuallo, deinde in superficiẽ emergit, quemadmodũ in Syria Orontes hiatum inter Apamiam & Antiochiã irrumpens (Charybdim hunc appellant) intra quadraginta rursum excurrit stadia. Eodem modo Tigris in Mesopotamia, & Nilus in Africa, paulum ante fontes. Quæ uero apud Stimphalum est aqua, ducẽtis sub terra stadijs delata in Argiuo deinde agro Erasinum effundit amnem. Penesq; Albiam Archadiç, aqua subtus terram impulsa, tarde postmodum Eurotam & Alphæum emittit, ita ut quod uulgo fertur fabulosum quiddam fidem assequatur. Nam si quis coronas in cõmunem aquam proiectas, utriq; dictas commendauerit, prout dixerit uterq; proprio in flumine suam ostendit. Quòd Lipara potens fuerit, & quãdoq; imperarit, Cnidiorũ existẽs colonia, appellabatur antea Meligunis, atq; Delphici Apollinis oraculum suis primitijs multoties adornauit. Terrã fertilem habet, & magni prouentus aluminis effossionem. Item aquas calidas, quemadmodum Sicilia, & ignes exhalantes. Inter hanc & Siciliam ea iacet quam Vulcano sacrã uocant, saxosa tota & deserta & ignita, trifariamq; tanquam è tribus crateribus efflat, è quorũ maximo laminas flãmæ eructant quç magna ex parte meatũ referunt. E longa uero creditum est obseruatione, flãmas ipsas flatibus cõcitari tum hic tum in Ætna. Neq; id ratione caret. Venti enim è marinis exhalationibus originẽ ducentes, generantur atq; nutriuntur. Atq; adeo de cognata materia accidenteq; accensus ignis, spectatores ipsos mirari non sinit alio quodãmodo talia fieri. Ex tribus crateribus illis unum partim effluxisse, aiũt, alios durare. Maximo labrum rotundum esse ad stadia quinq;, paulatimq; cõtrahi ad pedũ L. diametrũ, à quo profunditas usq; ad mare stadij unius spatio sit, sicut in uentorũ quiete intueri liceat. Igitur si spiraturus sit auster, nebulosam circa insulam caliginem effundi, adeo ut à longe Sicilia uideri non possit. Borea flante, flammas puras ex eo quem dixi cratere attolli altius, ac maiores emitti strepitus. Zephyrum autem medium quendam ordinem tenere. Reliquos crateres eiusdem generis esse, exhalationum uero minores impetus habere. Cæterum ex fragorum differentia & loci è quo exhalationes & flammç ac fumus inchoent, usq; in tertium etiam diem annotari posse qui uentus sit spiraturus. Quare ubi uentorũ fuerit tranquillitas, è Liparitanis aliquos futurũ uentum prçdicere, neq; falli. Qua ex re quod à poëta fabulosissimum dici uisum est, haud inaniter dictum apparet, sed occultam ueritatis insinuationem esse, cum dicat Æolum uentorum esse custodem.

Quòd Æoli insulç septem sint, Lipara, Thermessa, Strongile, Didyme, Ericusia, Phœnicusa, Euonymos, è quibus Strongile à rotunditate figuræ appellata fuit, flammarũ ui minor, lumine ceteras superans. In hac Æoli domicilium fuisse aiunt. Ericusa & Phœnicusa ab arbustis appellatæ fuere, atque ad pascua sola seruabãtur. Euonymos in pelago dissita est ac deserta. Multoties sane per maris hisce insulis ꝓpinqui superficiem, flammæ excurrere conspectæ sunt, cum è profundis conca-

uitatibus recluso quopiam meatu ignis ad exteriora uiolenter erupisset. Posidonius ait, æstiuo solstitio aurora lucescente inter Hieram & Euonymã pelagus mirũ in modum in altum conscendere uisum esse, & aliquo tempore mansisse assiduis flatibus erectum: deinde desijsse. Quosdam uero illuc adnauigare ausos, exanimatos pisces fluctibus agitari uidisse, alios uero uapore & odore tetro perculsos, fugam arripuisse. Pluribus diebus post uisum fuisse cœnum mari supernatans, multisque ex locis flammas & fumum atque caliginem erumpentes. Postremo congelatum fuisse, & molaribus lapidibus similem glaciem extitisse. Quòd Iapygiam Græci Mesapiam uocant, Cherronesum existentem. Est autem in duas partes diuisa, quarum alteram Salentini habent, alteram Calabri. Supra hos ad boream Peucatij sunt & Apuli. Cæterũ Mesapia peninsulæ formam habens, à Brundusio atque ab ortu Tarentum usque uersus occasum, isthmum habet stadiorum trecentorum decem. Quòd bello Messonio contracto, qui è Lacedæmonijs non militauerant, pro seruis habiti atque Elotæ dicti fuerint. Eadem militia durante, quotquot nati fuerant pueri Parthenias uocabant, cuius appellationis hæc fuit causa. Cum enim longo tempore bellum traheretur Lacedæmonijs Messenam obsidentibus, ab exercitu dimissi sunt qui iuuenta fuere florentissimi, iussiq; ut cuncti uirginibus cunctis miscerentur. Ex hac occasione Partheniæ nomen acceperunt. Hanc itaq; ignominiam nõ ferentes (erant autem permulti) popularibus insidias struxerunt, Phalantum ducem habentes, qui unus ex ipsorum erat numero. Conuenerat autem, ut in Hyacinthiorum celebritate cum certamen conficeretur, quando Phalantus pileum capiti imponeret, fieret insultus. Ea res cum in ipso certamine patefacta esset, præco in medium procedens iussit ne Phalantus pileum imponeret. Quo facto coniurati intelligentes se deprehensos esse, partim fugiunt partim suppliciter aduentant. Itaque bene sperare iussi in uincula conijciuntur. Phalantus uero ad Apollinem de Colonia ducenda cõsulturus mittitur: cui Deus ita respondit,

σατύριόν τοι ἔδωκα ταράντά τε πίονα δῆμον
οἰκῆσαι, καὶ πῆμ' ἰαπύγεσσι γενέσθαι.

Satyreum & pinguem populum tibi trado Tarenti
Incolere & late cædem per Iapygas ædes.

Vnà igitur cum Phalanto Partheniæ profecti Tarentum cõdiderunt, eamq; ab Heroe quodam ita nominarunt. Quòd Tarentini rem suam ciuilem populari potestate gerentes, amplissimi aliquando fuere. Pythagoricam quoque philosophiam amplexati, Archytam philosophum principem urbis designarunt. Is multo tempore imperauit. Inde illecebrosæ inualuere deliciæ ac pessimus reipubl. status, adeo ut plura festa publica apud eos agerentur quàm essent reliqui dies totius anni, & hospites ac peregrinos principes uocarent in urbem, quibus ne ipsis recte parebant: ueluti Alexandrum Epirotam contra Menapios, & Pyrrhum, & è Lacedæmonijs nonnullos. Sub Hannibale quoque Carthaginensibus se iunxerunt, quapropter à Rom. postea debellati depressi fuerunt. Quòd Iapygum regio, miris modis urbi idonea est. Cum enim in superficie aspera uideatur, ubi aratris scinditur, altioris fertilitatis glebas reperies. Et quanquam aquarum indiga sit, pascua tamen læta suppeditat, & arboribus referta spectatur. Hæc tota regio copiosa aliquando hominum multitudine floruit, ac tredecim habuit

urbes

urbes. Nunc preter Tarentum & Brundusium, cætera exigua sunt oppida, adeo ipsorum uires sunt absumptæ. Hoc in loco extat Scopulus quem ultimam Iapygiam uocant, multus in pelagus ac ortum hybernum procumbens, ac paulatim conuertens se ad Lacinium promontorium Magnæ olim Græciæ dictæ, à Pythagoræ scilicet quæ illic erat frequentia. Aduersus hoc ab occasu se attollit, atque ad ipsum, sinus Tarentini os claudit. Ad quem modum Ceraunia ad hoc ipsum claudunt sinum Ionium. Interuallum ab hoc sinu ad montes Ceraunios atque Laciniũ stad. est septingentorum. E Tarento Brundusium usque nauigationis circuitio ad Baretum oppidulum, stadiorũ est sexcentorum: nunc Barin appellant. Hinc ad Leuca, stad. sunt octingenta, & hoc exiguum oppidum est, in quo fons ostenditur fœtidam aquam habens. E Leucis ad Hidruntem exiguam urbem stadia sunt centum quinquaginta. Hinc Brundusium stadia quadraginta. Totidem ad Sasonem insulam, quæ interualli quod inter Ceraunia Epiri & Brundusium iacet, media sita est. Quòd è Brundusio uia Tarentum, id est, isthmus stadiorum est ducentorum, disterminans terram quam Messapiam & Iapygiam & Calabriam & Salentinum communi appellatione uocant: ea peninsula est. Quòd Brundusiũ portus commoditate excellat. Multi nanque portus uno ore includuntur, qui nulla fluctuum agitatione turbantur, sinibus intro inclusis, ut forma ipsa cerui cornibus simillima sit. Vnde & nomen est inditum. Locus enim unà cum urbe, ceruino capiti maxime comparari potest. Ac lingua Messapiorum Brundusium cerui caput nominatur. Sunt autem è Roma Brundusium milliaria trecenta sexaginta. Quòd è Brundusio in ripam transmarinam duplex est nauigatio, altera ad Ceraunia & Epirum, Altera Dyrrachium quæ maior est quàm prior. est enim stadiorũ quatuor milliũ octuaginta. Vtraque harũ supra modum frequens est, quòd urbs ipsa commode sita sit tum ad Illyricas gentes tum ad Macedones.

Quòd olim Argirohippium dicta fuerit, quę deinde Argyrippa ac postremo Harpi sit uocata, Diomedis ædificium. Quòd in Samnio circa collem quendam ostendũtur basilicæ duæ, altera quidem Calchantis in summo uertice collis, sacrificant illi nigrum arietem oracula petituri, et pelli indormiunt. Altera Podalyrij, in ima radice montis posita, abest à mari stadijs circiter c. Locum hunc Drion appellant. Ante sinum, ad trecenta stadia procumbens, in pelagus protenditur promontorium (Garganum appellant) cui adiacent Diomedeæ insulæ. De Diomede uariat historia. Alij aiunt à suis accersitum Argis obijsse. Alij uero illic in Harpis eum decessisse tradunt. Nonnulli quod in una ex insulis de suo nomine appellatis, euanuerit. Veneti apud se in Deorum numerum sublatum fuisse affirmant.

Quòd Italia tutam habitationem prębeat, instar insulæ mari circundata, atque uno in loco alpium ingentibus præcipitijs, tanquam ualidissimis muris circunuallata. Quòd Strabo sub Tyberio Cæsare, eiúsque liberis Druso & Germanico floruerit.

EPITOMAE LIBRI SEPTIMI.

QVOD à ſinu Adriatico uſque ad Iſtrum ſtadia ſunt mille. Quòd Germani à Gallica gente puſillum differant, feritatis abundantia, & corporum proceritate atque flauitie. In cæteris ſint ſimiles & forma & moribus: quamobrem à Romanis Germani fuerunt appellati, quod fratrem ſignificat legitimum. Quòd Marſi & Sicambri gentes ſunt Germanicæ ad occaſum ſitæ. Quòd in Germaniæ tractu Hercinia ſylua ſit circa Sueuos nationem maximam. Quòd populi qui Germanis ſeptentrionales magis ſunt in curribus uitam degunt & paſtoralem, atque ex uno loco in alium facile migrant, quia theſauros non reponunt. Quòd Druſus Tyberij filius bellum gerens atque re bene geſta prope Rhenum oppetijt. Quòd Rhenus ab Albi fluuio diſtat ſtadiorum tribus millibus, rectà proficiſcenti.

Quòd ſylua Hercinia proceris arboribus frequens ſit, & munitiſſimis in locis ingentem ambitum admittit. In medio ſita regio eſt, quæ pulcherrime habitari poteſt. Nec longe ab hac diſtant Iſtri ac Rheni fontes, & lacus inter utrunque interiacens, & de Rheno effuſæ paludes. Habétque lacus ipſe ambitum ſtadiorum trecentorum. Eſt autem auſtralior hic lacus quàm ſint uel Iſtri fontes uel ipſa ſylua Hercinia: ut neceſſe ē Gallia ad ſyluam Herciniam proficiſcenti, prius lacum hunc traijcere, mox Iſtrum. Poſtea per faciliora loca montanáſque planities ad Herciniam ſunt acceſſus. Quòd alia etiam in iiſdem Sueuis ſylua, Gabreta nomine, ingens iaceat: ultra quam Hercinia eſt, quæ & ipſa ab iſtis tenetur. Quòd Cimbri appellantur Germani iuxta oceanum habitantes, hi uſque ad Mæotin aliquando militiam egerunt. Ab his, qui Boſphorum incolunt Cimmerij uidentur nomen traxiſſe, quorum etiam Homerus meminit. Nam Græci non ſine ſolœciſmo hoc nomen ita efferunt.

Quòd Cimbrorum uxoribus in militandi ſocietate coniunctis, conſequentes nonnullæ diuinationis peritæ ſacerdotes adhærebant. Quibus canus capillus erat, alba ueſtis, lintea ė carbaſo ſubter tunicam fibulis annexa, æreis incinctæ zonis, pedes nudæ, captiuis per caſtra ſtrictis occurrebant enſibus, quos humi ſternentes ad æreum craterem protrahebant, uiginti amphorarum capacem. Habebant & pulpitum quo agiliter conſcenſo tollentes in ſublime captiuum, ſuper lebete iugulabant. Tum profuſo in craterem ſanguine, inde, dum ſtillaret uaticinium edebant. Aliæ ſciſſo uentre inteſtina ſpeculabantur, ſuis uictoriam acclamitantes. In ipſis uero certaminibus, extentas ad carrorum uelamina pelles tantis ictibus pulſabant ut ingenti cum horrore fragor efficeretur.

Quòd ueteres Græci Myſos & Getas qui Iſtrum accolunt Thraces opinati ſunt. Item colonos Myſorum Thraciæ, eos qui in Aſia inter Phrygas & Lydos & Troianos habitant. Et ipſi inſuper Phryges Thracum genus ſunt, Briges dicti, quemadmodũ & Mygdones & Bebryces & Medobithyni & Bithyni & Thyni & Mariandyni. Sed hi omnes Europam deſeruere prorſus, præter Myſos, quorũ etiam Homerus meminit. ſunt enim nonnulli ė Thracibus illis & Myſis qui à carnium eſu & nuptijs ob religionem abſtinent, quos appellat ipſe inclytos equorum

mulsores, lactophagos, ἀβίους, id est cælibem & absq; mulieribus uitam ducentes. fit autem ut cum pauperes hi sint, iustissimam uitam agant. Est itaque uerisimile, Zamolxin posterioribus seculis persuasisse Getis, ut Pythagoricam uitam ducerent, quòd eos ad philosophiam promptos deprehendisset. Quòd Pontus qui nunc Euxinus dicitur, prius axinos, id est inhospitalis fuerit dictus, quod populi qui tum illũ accolebant feri essent, & qui Tauricam colebant, hospites mactare soliti essent. Quòd Scythæ omnia communia habere consueuerint, etiam mulieres ipsas, præter gladium solum & poculum. Cum autem sint ἄβιοι iustissimi etiam sunt. Nam iniustitia ob pecuniæ possessionem & cõtractus fieri solet. Veteres autem Scythæ erant pauperes. Testatur idem Homerus. Item Herodotus de Scytharum rege scribens, aduersus quem Darius Persarum rex duxit exercitum, & de frugalitate ipsorum ac simplicitate. Et Dromachetes rex Getarum, cum Lysimachum Macedonum ducem, qui cum Alexandro quandoque militauerat aduersus se bellum gerentem uiuum cepisset, ubi suam gentisque suæ monstrasset inopiam, impune dimisit, illud addens, Non inferendum fuisse bellum hominibus qui talem paupertatem exercerent, sed ijs utendum ut amicis. Quòd bifariam diuisa ea terra quæ inter Pontum Euxinum & Germanos iacet, quæ ad ortum & pontum Euxinum sita est, eam Getæ habitant. Ad occasum uero Daci & Dani. Vnde etiamnum apud Athenienses seruorũ nomen frequẽtatur. Quòd partem Istri fluuij superiorem uersus fontem & usque ad Cataractas, antiqui Danubium appellabant, quæ plurima per Dacos fertur: inferiorem uero partem usque ad Pontum ac præter Getas uocabant Istrum. Habent autem Daci eandem linguam cum Getis. Quòd inter mare Ponticum ab Istro ad Tyram fluuium Getarum solitudo pertenditur, plana tota atque aquarum indiga. Quo in campo Darius Histaspi filius destitutus, quando traiecto Istro aduersus Scythas expeditionem suscepit, maximo in periculo fuit ne cum toto exercitu siti deleretur.

Quòd à Peuce quæ insula est, ostijs Istri comprehensa, usque ad Tyræ eruptionem stadia sunt septingenta. At ab ostio Istri quod Sacrum appellatur, & maxime australe est, usque ad id quod maxime septentrionale est ostium, stad. sunt trecenta. Est autem hæc basis ipsius Peuces insulæ triangularem figuram habentis.

Quòd Leuca insula à Peuce uersus ortum stad. quingentis distat, in pelagus educta, sacra Achilli. Quòd deinde Borysthenes sit flu. mox ad septentrionem & ortum Hypanis flu. à Tyra flumine, ante hos Borysthenes insula. Cæterum sursum nauiganti Borysthenem ad stadia ducenta, eiusdem nominis urbs offertur alioqui Olbia dicta, amplum sanè emporium condidere Milesij. Inter Istrum fluuium & Borysthenem prima occurrit Getarum solitudo: deinde Tyragetæ, mox Iazyges Sarmatæ, & Basilæi appellati Scythæ. Quòd uniuersus aquilonaris tractus à Germania usq; ad mare Caspium, campestris est regio, quæ ad nostram utique cognitionem peruenerit. Quòd Roxoani circa Mæotim habitantes bellum gesserint aduersus Mithridatis Eupatoris duces, imperatorem habentes Tasium. Quòd Borysthenes flu. ostia in intimo recessu Tamyraci sinus iaceant. Itemq; Borysthenes insula. At Carcinites fluuius in secessu erumpit sinus eodem nomine dicti. Inter hos duos sinus Tauroscythia continetur, peninsulæ forma, huius pars australis rectum litus est, cursum Achillis appellant.

Quòd circa Mæotin loca præ magno frigore asinos non gignant. Est enim animal istud rigoris impatiens. Boues autem alij absque cornibus nascuntur, alijs amputantur. hæc enim pars à gelu oblæditur maxime. Equi pusilli apud eos nascuntur, pecudes magnæ. Traiectus autem Bosphori è Panticapæo ad Phanagoriam plaustris deambulatur, adeo ut tota uia cœnum efficiatur. Et fossiles illic sunt pisces, qui in glacie destituti ligonibus effodiuntur, præcipue Antacæi delphinis magnitudine æquales. Vitis per hyemem defoditur. Æstus per æstatem ingens est, forte quia corpora illic insueta sunt, aut quia nullæ spirant auræ, aut quia crassitudo aëris plus caloris concipit, quemadmodum in nubibus solis agunt radij. Quòd post Borysthenis insulam ad ortum in continente nudus locus est, quem Achillis Sacrum lucum appellant: deinde Achillis cursus, & in mare porrecta Cherronesus. Est enim ad ortum fascia quædam in stadia mille producta, latitudine maxima stadiorũ duûm: minima, iugerum quaternûm, distans à continente quæ utrinque ceruici huic adiacet, stadijs per mare sexaginta, harenosa, aquam tantum fossilem habens. In media hac, isthmi collum est circiter stadia quadraginta. Terminatur uero ad promontorium quod Tamyracen appellant, & stationem habet. Post illud sinus est Carcinites, magnitudine non modica, tendens in aquilonem ad stadia circiter duo millia, usque ad ipsum sinus recessum. Hunc sinum eodem quo promontorium nomine Tamyracen appellant. Hic istmus ille est, qui lacum putrem uocatum, à mari separat, stadiorum quadraginta, facitq; Tauricam & Scythicam appellatam Cherronesum. Alij trecentorum sexaginta stadiorum isthmi latitudinem esse dicunt. Porrò Sapra lacus stadiorum quatuor esse dicitur. Est autem pars Mæotidis uersus occasum, magnoq; illius ore clauditur, paludosa uehementer & uix nauiculis subtilibus nauigari potest. Nam uenti cœnum facile detegunt, inde rursus opplent, adeo ut paludes ipsæ maioribus cimbis non sint peruiæ, sed illic detineantur.

Quòd Cherronesus urbs in Taurica, quæ antea proprijs legibus uiuebat, à Barbaris postmodum direpta eò necessitatis adducta sit, ut Eupatorem Mithridatem præsulem sibi deligeret, aduersus Barbaros qui supra isthmum usque ad Borysthenem atq; Adriam loca tenent, bella gesturum, quæ aduersus Romanos præludia parabantur. Ille igitur cum per has spes lubens exercitum in Cherronesum misisset, Scythis bellũ intulit, eosq; subiugauit, ac Bosphoro potitus est, ultrò accepta eius loci ditione à Pirisade qui eum tunc obtinebat. Ex eo tempore Cherronesitarum ciuitas in huncusque diem Bosphoranis regulis est subiecta.

Quòd Post pactorum portum in Taurica, qui uersus occasum ac boream iacet, Tauricum litus sequitur à Ponto Euxino uersus austrum, longitudinem habens stadiorum mille, asperum, montanum, & aquilonibus procellosum. Sita est urbs Theodosia in Bosphoro. Cæterum in medio huius litoris promontorium est quod arietis frontem appellant, ex aduerso Paphlagoniæ & Carambidos promontorij. Inter Carambin & Arietis frontem interuallum stadiorum habet duo millia quingenta. A Theodosia Panticapæum usque Bosphoritanorum metropolim regio tota agrum habet feracem, præcipuè tritici, stadia continens quingenta triginta. Vrbs Panticapæa in ore lacus Mæotidis est sita. Panticapæum autem collis est in circulũ habitatus ad stadia uiginti, Milesiorũ ædificium.

Quòd

Quòd duo ostia Tanais inter se distant stadijs sexaginta, quo loco urbs est eodem nomine cum fluuio, Emporium Barbarorum maximum, post Panticapæum tamen. A Panticapæo uersus boream ad stadia uiginti sursum pergenti, Myrmecium est oppidum exiguum. Deinde Parthenium uicus stadijs à Myrmecio quadraginta, à Panticapæo uero sexaginta. Iuxta Panticapęum, fretum, id est Bosphori traiectus, stadiorum est septuaginta: à Parthenio uero, quo loco angustissimum est, stadiorum uiginti. Habet autem illic oppositum in Asia uicum, Achilleũ nomine. Ex hoc loco longitudo lacus ad Tanaim urbem & insulam stadiorum est duorum millium ducentorum. Hunc numerum paulò excedit præter Asiam ad dextram partem nauigatio. Ad sinistrã uero & iuxta Europam, septem millia proxime excedit, ut totius lacus ambitus stadiorum ferè sit octo millium. Huius pars quæ in Europam uergit, deserta est, quæ ad ortum, habitatur. Cæterum Taurica Cherronesus & magnitudine & figura Peloponneso est similis. Magnam eius partem usque ad isthmum scilicet ac sinum Carciniten, Tauri colebant, gens Scythica, appellabatúrque olim regio hæc uniuersa, & ferè quæ extra isthmũ est usque ad Boristhenem, parua Scythia. Huius Tauricę Cherronesi, pręter montanam oram maritimam usque ad Theodosiam, reliqua pars tota campestris est & fertilis, in primis autem frumenti. Vbicunque itaque fossore forte proscissa est, triginta reddit. Hi tributum pendebant Mithridati Eupatori. Ex his locis ad Græcos cõmeatus frumentarios extitisse aiunt. Et Leuconem traditum est Atheniensibus misisse modiorum frumenti myriadas quindecim. Quãdo autem qui supra eos habitant pastores sunt omnes, hi peculiariter agriculæ nominabantur. Quòd Scythicæ & Sarmaticæ gentis peculiaris mos sit, equos castrare, ut mansuetiores ad parendum fiant. Sunt enim parui, at celeres admodum & rebelles. Quòd in Scythia aquilæ non nascantur. Inter quadrupedia belua est quam colon appellant, magnitudine inter ceruum & arietem, corpore albicante, eximiæ supra hos leuitatis ad cursum, naribus potans ad caput trahit complures ad dies seruans, ut per carentes aquis agros facile pabulum carpat. Huius generis uniuersa extra Danubium regio est, in medio Rheni, & Tanaïdis spatio iacens, quæ ab Istro fluuio incipit, & mari Pontico terminatur.

Quòd quodam modo ad Istrum fluuium paralleli sint, Illyrici & Pæonici ac Thracij montes, iuxta unam lineam ferè iacentes, ab Adria ad Pontum usque porrectam. Huic lineæ ad septentrionem iacent, quæ inter Istrum fluuium & montes sunt sita loca. Ad austrum uero, Græcia & continentes Barbaræ nationes usque ad ipsos montes. Iuxta Pontum itaque, Æmus mons est, cæteros eius loci magnitudine altitudineq́ superans facile, mediam diuidens Thraciam. Ad Adriaticum uero, tota ferè Ardea. Media iacet Pæonia quæ & ipsa tota edita est. Ex huius lateribus, uersus Thraciam quidem Rhodope, propinquus, & sublimis admodum mons post Æmum. Altera ex parte ad septentrionem, ora Illyrica & Angariatarum regio & Dardanica. Alpes autem usq; ad Iapodas excurrũt, gentem Gallicam & Illyricam. Ocra uero humillima est alpium pars, quę ex Rhetica usq; ad Iapodas porriguntur. Inde montes rursus attolluntur, iuxta Iapodas, uocanturq́ Albia. Inter Ocram & Albia iuxta lineã rectã in Istria mõtes sunt Caruanga uocati. Porrò Bebia, adhuc magis uersus ortũ sunt quàm Albia, ita ut in quinto climate hi montes sint iuxta rectã ferè lineam locati, Ocra, Caruanga, Albia, Bebia.

Inde montes superioris Mysiæ. Mox Aemus Thracius usque ad Pontum Euxinum. Recta itaque linea iuxta hos montes eiecta Istro ferè ex æquo adiacet.

Quòd litoris Illyrici initium Istria est, Carnis & Italiæ continua. Sunt autem ab intimo sinu Adriæ usq; ad Polam urbem stadia octingenta, ac totidem Anconem usque Italiæ urbem. Cæterum Istriæ circuitio tota usque ad Albios montes, stadiorum est mille trecentorum. Deinceps est Iapodum cursus, stadiorum mille.

Quòd Iapodes ad Albium montem sint siti, qui ultimus est alpium & altissimus. tendunt hinc ad Pannonas usque & Istrum, hinc ad Adriam. Sunt autem Stigmatici quemadmodum Thraces & Illyrici cæteri. Quòd post Iapodum nauigationem Liburnica est circuitio, stadia habens mille quingenta. Huic, insulæ adiacēt quadraginta numero. Et ante Iapodas insula iacet, Cyrectica. Ante Istros, Absyrtides insulæ sunt, quo loco Medeam Absyrtum fratrem necasse aiunt. Prę terea Tragurium & Pharos ante Liburniam iacēt, insignes insulæ. Item Iassa insula. Quòd Dalmatis peculiaris mos sit, per octennium ab inquilinis tributa exigere, Et quod numismate nullo utantur, id ipsis inter eius litoris accolas rursus peculiare est, cum cæteris autem Barbaris permultis, commune.

Quòd mons Adrius mediam Dalmatiam diuidit, hinc uersus mare, illinc uersus terram. Post hunc Naro fluuius est, & ante hunc Nigra insula, quæ Corcyra dicitur, Cnidiorum colonia. Quòd multæ nationes defecerint, & in dies deficiant, è Gallis quidem Boij & Scordistæ, Ex Illyrijs Autariatæ & Ardæi, & Dardanij: è Thracibus Triballi. Hoc autem tempore, ne nomen quidem Thracum aut Macedonum est. Quòd post Ardæorum & Pleræorum oram maritimam Rhizæorum sinus est, & Rhizon oppidum, deinde ad austrum Drilo fluuius, nauigationem habens aduersam, ortum uersus usque ad Dardaniam. Propinquat Macedoniæ gentibus & Pæonicis ad meridiem: deinde Dyrrachium urbs est, eodem nomine quo Cherronesus, Corcyręorum ædificium. Inde Apsus fluuius, ab hoc urbs Apollonia à Corinthijs ædificata. Mox Laus fluuius: deinde Baliaca urbs, & montes Ceraunij & Chaones, initium sinus Ionij, & insula Saso. Est autem propria appellatio Ionij, qua parte sinus incipit. Adriatici uero, qua interior eius sinus pars est. Hoc tempore, uniuersum eo nomine uocatur. Sunt autem è Liburnia ad Ceraunia usque per oram maritimam, stadiorum duo millia. Via à sinu Adriatico usque ad montes Ceraunios pedibus eunti, dierum est plus quàm quadraginta. Nauigatio per mare, dierum sex. Vniuersa hæc ora maritima frugum atque rerum omnium ferax est, uinetis atque arboribus optime consita. Quòd quæ supra oram illam maritimam sita est, Illyria omnis montana est & frigida ac niuibus oppleta. Et quæ ad septentrionem spectat adhuc magis, ita ut raro uitem ferat. Hæc loca Pannonij tenent, ad austrum quidem usque ad Dalmatas & Ardæos, ad septentrionem uero, usque ad Istrum fluuium. Ad ortum, Scordiscis proxima est, qua Macedonū & Thracum montes existunt.

Quòd in Autariatis insigni gente Illyrica aqua est, è uase quodam uerno tempore stillans. Hanc aquam haurientibus & dies quinque reponentibus coagulabatur & sal efficiebatur. Quòd post Scordiscorū regionem, Triballorum & Mysorum sit regio iuxta Istrum sita. Item paludes Scythiæ intra Istrum, quam minorem appellant. Quòd ab Istri ostio maxime australi, quod appellant Sacrum, uersus austrum per oram Ponti maritimam eunti ad stadia

quin

quingenta, Ister sit oppidum exiguum, Milesiorum ædificium: deinde oppidulum aliud, Tomis, ad stadia ducenta quinquaginta. Inde urbs Callatis ad stadia ducenta octoginta, à Milesijs ædificata. In medio Apolloniæ & Callatidis spatio, Odessus est. Postea mons Aemus usque ad mare progrediens: deindè Mesembria Megarensium colonia, postmodum Anchiale urbs, mox Apollonia. Ab Apollonia usque ad Cyaneas stadia sunt mille quingenta. In eo interuallo Thynias & Salmidessus est, litus desertum & lapidosum, importuosum, ad aquilonem late patens & apertum, longitudine stadiorum ferè septingentorum usque ad Cyaneas. Sunt autem Cyaneæ perexiguę duæ insulæ iuxta os Ponti, altera Europæ, altera Asiæ contigua, freto disiunctæ quod latitudinem habet stadiorum, aut circiter, uiginti. Tantundem à Byzantiorum & Chalcedoniorum templo distant, quod est Bosphori Thracij & Ponti ipsius os angustissimum.

Quòd Thracū lingua urbs Bria appellatur. Vnde Mesembria, tanquā Mesios oppidū. Et Selymbria oppidū Selyos. Itē Aenos olim Poltyobria uocabatur tanquam Poltyos oppidū. Quòd Megarensibus aliquando oraculū de colonia consulentibus Deus responderit, ut urbem ex aduerso cæcorum locarent, Byzantium significans. Nam Chalcedonios appellabat cæcos, qui cum ad eum locum decem & septem annis prius appulissent, non aduerterint tanquam cæci, ut meliorem locum Byzantiū eligerent, sed Chalcedonem conderent quę tenuior esset.

Quòd pelamis in paludibus lacus Mæotidis nascitur, inde ubi parum adoleuerit in Pontum descendit, atque ad Asiaticum litus Trapezuntem usque excurrens, ob exiguitatem non capitur. Inde ad Sinopen usque uenatio ipsius primum incipit, ubi paulatim augescens iuxta Byzantium insignem magnitudinem habet, & capitur maxime. Nam in cornu quod iuxta Byzantium est & sinuosum maris gurgitem ad occidentem conuersum ingrediens capiendum se præbet commodissime. Quòd cornu iuxta Byzantium nomen acceperit, quia mare illud cornu ceruino simile est. Habet enim sinus quosdam ramis non absimiles.

Quòd quam nunc Græci regionem habent, à Barbaris prius habitabatur, scilicet Pelops è Phrygia populum in eam partem duxit quæ ab ipso Peloponnesus nunc est dicta. Danaus uero ex Ægypto. Dryopes, Caucones, Pelasgi, Leleges & nonnulli alij, regiones Græciæ inter se partiti sunt. Nam Atticam Thraces cum Eumolpho tenebant. Ex Phocide, Aulidem Tereius. Cadmeam autem, Phœnices qui cum Cadmo uenerunt, tenuere. Bœotiam, Aones, & Tembices, & Hyantes: atque ex aliquot uocabulis Barbaricum adhuc manifestatur, ut sunt Cecrops, Codrus, Eclus, Cothus, Drymas, Crinanus. Et nunc sanè totam continentem & Græciam ferè & Peloponnesum & Macedoniam, Scythæ Sclaui tenent. Ioniam Cares & Leleges tenebant. Quòd sub sexto climate Alpis mons iacet, & ad ortum iuxta rectam ferè lineam dorsum eius montanum porrigitur, usque ad montem Aemum qui in pontum Euxinum desinit. Nomina autem habet iuxta unamquanque gentem hæc: Alpes, Ocra, Caruanga, Albis, Bebia: & hi Illyrici montes sunt. Macedonici uero, Bertiscus, Scardus, Orbelus, Rhodope, Aemus, è quibus duo extremi Thracij sunt. Inter hoc dorsum & Danubium hæ gentes intersunt: Rheti, Vindelici, Norici, Pannones superiores & inferiores, Scordisci, Dalmatæ, Mysi superiores & inferiores, qui usque ad Peucen insulam progrediuntur. Cæterum Illyrij & Macedones & Thraces ab hoc

dorſo ad auſtrum tendunt. Quòd ex Apollonia in Adria, quæ Taulan-
tiorum Macedoniæ urbs eſt prope Dyrrhachium ſita, uia Egnatia incipit uer-
ſus ortum per millia paſſuum dimenſa, atque lapideis columnis notata, uſque ad
Cypſelum & Hebrum amnes. Eſt autem milliariorum quingentorum triginta-
quinque. Quod ſi in ſingula milliaria octo ſtadia computentur, uenient in hanc
uiam ſtadiorum quatuor millia ducenta octuaginta. Sin milliare, ut uolebat Po-
lybius, octo ſtadia duobus iugeribus, quæ ſtadij tertia pars eſt, ſuperet, adijcien-
da erit ſtadiorum quatuor millibus ducentis & octuaginta tertia pars, è quin-
gentis trigintaquinque milliaribus, id eſt, ſtadia centū ſeptuaginta octo, ut in uni-
uerſum fiant quatuor millia quadringenta quinquaginta octo. Quòd Ptole
mæus latus Macedoniæ ſeptentrionale ait eſſe lineam per montem Bertiſcum &
Scardum & Orbelum eiectam, ad ortum quidē uſq; ad mediam Propontidē, ad
occaſum uero, uſque ad oſtia Drilonis fluuij: ita ut partes horum montium & li-
neæ huius ſeptentrionales partim ſit Illyrica natio, partim Thracica. Porrò Strabo
non ita definit, ſed uiam Egnatiam terminum Illyriæ & Epiri ſtatuit, ab Apollo-
nia uſque ad Lychnidium urbem exiguam, & locum quem Pylonis appellant. Cę
tera huius uiæ per Heracleam et Lynceſtas & Eordos, in Edeſſam & Pellā uſq; ad
Theſſalonicam. Sunt autem hęc milliaria ducenta ſexaginta ſeptem. Reliqua pars
uſque ad Hebrum fluuium totidem milliarium eſt. Quod ab urbe Apollo-
nia uia Egnatia Epirum terminat, uerſus auſtrum, cōtentam à mari Adriatico uſ-
que ad ſinum Ambracium. A ſinu Ambracio uerſus ortum uſq; ad Ægęum, Hel-
las eſt, habens Peloponneſum à meridie. Quòd Strimon flu. Macedoniam et
Thraciam diſterminat. Thracia uero mari alluitur Ægęo, & ſinu Nigro & Helle-
ſponto & Propontide & Boſphoro ac Ponto Euxino, atq; in Æmum montem
finit. Septētrionale latus Thracię cōſtituunt Æmus & Rhodope & Orbelus, mon
tes, occiduum uero, Strimon fluuius. Quòd Myrtoum pelagus continetur
à Sunio uſq; ad Corinthum & Sarconicum ſinum. Deinde latere orientali Pelo-
ponneſi uſque ad Maleam & Cythera ac Cretæ partem borealem. In hoc mari
etiam Cyclades inſulę ſitę ſunt. Quòd Dodona in Moloſſorum regione ia-
ceat, qui Epirum tenent. Quòd à Ceraunijs montibus & Chaonibus prędter
terram nauigatio ſtadiorum eſt mille trecentorū, uſque ad os Ambracij ſinus, quo
loco finitur Epirus. Quòd à Caſſiope portu Corcyrę uſq; ad Brunduſiū ſta-
dia ſint mille ſeptingenta. Quòd os ipſum Ambracij ſinus ſtadiorū ſit qua-
tuor, ambitus autē, trecentorū. Circumhabitant ipſum, à ſeptentrione Amphilo-
chi, ab ortu Acarnanes, ab occaſu Caſſiopęi, & Nicopolis ab Auguſto cōdita. In
intimo ſinu hoc Ambracia urbs eſt, à qua ſinus nomē habet, nec procul à mari ab-
eſt. Hanc Pyrrhus Epirotarum rex, reddidit celebrem, regia ſede illic conſtituta.
Fuit autem à Gorge Cypſeli filio ędificata Ambracia. Quòd Actij ludi ſint
quinquēnales in Nicopoli. Quo loco Auguſtus Antonio nauali pugna deuicto,
tum ipſam urbem appellauit Nicopolim, quę prius Actium dicebatur, iuxtaq; il-
lam ludos Actios inſtituit celebrandos. Quòd poſt Epigonorum aduerſus
Thebas expeditionē, Alcmęon à Diomede accerſitus, cum eo in Ætoliam & Acar
naniam eſt profectus. Cæterum cum illos ad bellum Troianum Agamemnon
accerſeret, Diomede proficiſcente, Alcmęon in Acarnania remanēs Argos condi-
dit, appellauitq; Amphilochicum cognomēto fratris. Inachum quoq; flu. qui per
illam

illam regionē in ſinum influit, ab eo qui in Argiua terra eſt appellauit. Quòd iuxta Macedoniam & Theſſaliam, circa Pœum montem & Pindum Æthices ſunt & Penei fontes. Dodonæum autem oraculū in Theſprotia eſt, & Dodonam Theſprotida cognominarunt. Iacet autem in radicibus Tomari montis, à quo monte Iouis uates, quos poëta uocat ἀνιπτόποδας, Tomuri uocabantur. per ſyncopen ſcilicet à τμοραροὶ, tanquam Tomari cuſtodes dicas. Hinc illud Odyſſeæ quod Amphimachus ait,

εἰ μὲν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο θέμιστες. alij ſcribunt,

εἰ μὲν κ' αἰνήσωσι Διὸς μεγάλοιο τομοῦροι. Nuſquam enim Homerus oracula Themiſtas appellat, ſed de ciuilibus & legitimis conſuetudinibus id nomen uſurpare ſolet. Is locus initio à tribus uiris tenebatur, qui uaticiniorum miniſtri erant, poſtea tres anus ſunt adhibitę. Prius apud Scotuſſam urbem Pelaſgicam iſtud oraculum erat, arbore deinde à quibuſdam incenſa, translatum fuit Apollinis oraculum Dodonam. Dabat autem reſponſa non uerbis ſed per ſigna quędam, quemadmodum Ammoniacū: fortaſſis peculiari quopiam modo tribus columbis uolitantibus, ſacerdotes inſpicientes oraculum edebant. Aiunt inſuper Moloſſorum & Theſprotiorum lingua, anus appellari πελιάς, ſenes πελιούς. Et fortaſſe uolucres non fuere tres uulgatæ columbæ, ſed mulieres uetulæ tres, quæ templo operā dabant. Quòd æs Dodonęū hinc appellationem ſumpſit. Lebes fuit æneus in templo, ſupra ſe ſtatuam habens tenentem flagellum æreum, donum Corcyrenſium. Flagellum erat triplum, catenulis intextum, dependentes habens talos. Hi lebetem cōtinenter pulſantes, quoties ſcilicet à uento agitabantur, longum ſonum edebant, ut metientes tempus ab initio ſoni uſq; ad finem, etiam ad CCCC. uſque peruenirent. Vnde prouerbium cœpit, Corcyrenſiū flagellum. Quòd Corcyra olim fœlix extiterit, & copiis naualibus plurimum potuerit, ſed à bellis ac Tyrannis aliquot ſit deiecta. Poſtea à Romanis in libertatem reſtituta nullam laudem aſſecuta eſt, ſed contumelioſo prouerbio occaſionem fecit, Libera eſt Corcyra, caca ubi uoles. Quòd Macedonia ab occaſu terminatur ora maritima Adriatici, ab ortu linea meridiana huic litori parallela, per Hebrum fluuium & urbem Cypſelorū ducta, à ſeptentrione uero, linea recta quę per montem Bertiſcum & Scardū & Orbelum & Rhodopen atq; Aemum duci intelligitur. Hi montes à mari Adriatico initium ſumentes, iuxta lineam rectam ſeſe ad Pontum uſq; Euxinum porrigunt, faciuntq; ad Notū magnam Cherroneſum, Thraciam ſcilicet ac Macedoniam & Eporū & Achaiā. Ab auſtro autem finitur uia Egnatia, tendente ab urbe Dyrrhachio ortum uerſus Theſſalonicam uſq;. Eſt autem Macedoniæ figura parallelogrammo ſimilis.

Quòd Peneus fluuius initio ſumpto è Pindo monte, per Tempe perq; mediā Theſſaliam fertur, item per Lapithas & Perrhœbos. Atq; aſſumpto Europo flumine, quem Homerus Titareſium uocat, Macedoniam terminat ad boream, Theſſaliam uero ad Notum. Cæterum Europi fontes è Citario monte qui Olympo continuus eſt, erumpunt. Eſt autem Olympus Macedoniæ mons. Oſſa uero & Pelios Theſſaliæ. Quòd ſub radicibus Olympi iuxta Peneum flu. Gyrton habetur urbs Perrhœbica, & Magnetis, in qua regnarunt Perithousq; & Ixion. Diſtat Gyrton à Tyrrhene urbe Crannoniorū. aiuntq; cum poëta dixiſſet τὼ μὲν ἄρ ἐκ θρῄκης, Ephyros dictos fuiſſe Crannonios, Phlegias autē Gyrtonios. Quòd urbs Dion non ſit in litore Thermęi ſinus, in radicibus Olympi, ſed circiter ſeptē ſtadia

mari

distat. Habet autem Dion oppidum, pagum uicinum, Pimplam, in quo Orpheus agebat. Quòd uates olim etiam musicen exercuerint. Quòd post Dion oppidum Haliacmon fluuius est, in sinum Thermæum egrediens. Ab hoc uersus boream ipsius sinus ripa, Pieria uocatur usq; ad Axium fluuium, in quo urbs est sita Pydna, quam nunc Citrum uocant. Deinde Methone et Alorus oppidũ. Inde Erigon et Ludias fluuij. A Ludia ad urbem Pellam nauigatio est aduersa, stadiorũ centũ uiginti. Distat autem Methone à Pydna, stadijs quadraginta: ab Aloro, septuaginta. Pydna itaq; Piericum est oppidũ: Alorus, Botaicum. In campo qui ante Pydnam est, Romani deuicto Persa regnum Macedonũ euerterunt. In campo ante Methonam, accidit Philippo Amyntæ ut oculo caperetur, per obsidionẽ eius urbis catapultica sagitta ictus. Quòd Pellam urbem prius exiguam, Philippus in immensum auxerit, in ea educatus. Habet ante se lacũ è quo Ludias fluuius exit. Lacum hunc efficit ab Axio fluuio diuulsa pars. Deinceps Axius est, qui diuisa terra Bottaria atq; Amphatitide, assumptoq; fluuio Erigone inter Chalestrã & Thermen in mare erumpit. Super hoc fluuio locus situs est, quem Homerus Amydonem appellat, aitq; Pęonum auxilia ad Troiam inde uenisse,

τήλεθεν ἐξ ἀμυδῶνος ἀπ' ἀξίου εὐρυρέοντος.

Cæterum quia Axius turbidus fluit, fons autem ex Amydone limpidissima aqua huic miscetur, sequentem uersum ἀξίου οὗ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἶαν ita mutandum esse censent, ἀξίου ᾧ κάλλιστον ὕδωρ ἐπικίδναται αἴης. Non enim Axij aqua pulcherrima omnium per terram fertur, sed eius terræ aqua limpidissima Axio miscetur.

Quòd post Axium fluuium Thessalonica urbs est prius Therme dicta, à Cassandro ædificata. Is de nomine uxoris, quæ Philippi Amyntæ erat filia, urbem hanc ita appellauit, atque circumiacentia oppidula in eam deduxit, ut Chalestram, Æneam, Cissum, & quædam alia. Ex hac Cisso quispiam existimarit Amphidamantẽ Homeri fuisse, quem auus Cisseus, ut inquit, educauit in Thracia, quę nunc Macedonia uocatur. Quòd Berrea urbs in radicibus Bermij montis est sita.

Quòd Pellene Cherronesus, in cuius isthmo iacet quæ prius Potidæa nunc autem Cassandræa dicitur, olim Phlagra fuerit uocata. Eam incolebant fabulis celebrati gigantes, gens impia, & iniqua, quos Hercules sustulit. Habet urbes quatuor, Aphytim, Menden, Scionem, Sanen. Quòd Olynthi nauale sit Meciperna, in sinu Toronæo. Quòd iuxta Olynthum locus cauus sit, ab euentu Cantharolethros appellatus. Nam scarabeus qui circa hunc locũ nascitur, ubi eũ attigerit illico extinguitur. Quòd ex aduerso Canastri promontorij Pallenæ Derris est promontorium, iuxta portum Surdum, & hisce sinus Toronęus definitur. Rursus ad ortum iacet Athonis promontoriũ qui sinum Singiticum terminat: ut deinceps sint siti in Ægeo mari hi sinus, hoc modo se sequentes, Maliacus, Pagasiticus, Thermęus, Toronæus, Singiticus, Strimonicus. Promontoria uero ita iacent. Posidium quidem inter sinum Maliacũ & Pagasiticũ. Deinde ad boream Sepias. Inde in Pellena Canastrũ. Mox Derris. Ab hoc Nymphæũ in Athone iuxta sinum Singiticũ. Ad sinũ uero Strimonicum Acroatho est promontorium, inter quæ est Atho, cui ad ortum iacet Lemnos. Ad boream uero, sinũ Strimonicũ Neapolis finit. Quòd Acanthus urbs est maritima in Singitico sinu iacens, prope fossam Xerxis. Habet autem Atho urbes quinq;, Dium, Cleonas, Thyssam, Olophyxin, Acroathon, hæc ad uerticem montis est. Cæterũ Atho mons est acutissimus excel-

sissim

ſiſſimusq́;, mamillę formam habens. Qui in eius cacumine habitant, ſolẽ tribus horis antequã in litore appareat, orientẽ uident. Eſt autẽ Cherroneſi in circuitu nauigatio, ab Acantho urbe uſq́; ad Stagiram Ariſtotelis patriã ſtad. quadringentorũ. In hac Cherroneſo lacus eſt, Caprus, & inſula exigua eodem nomine. Deinde ſunt Strimonis oſtia. Mox Phagras, Galepſus, Apollonia urbes. Inde ſequitur os Neſſi, qui Macedoniã & Thraciam ſeparat, ut Philippus et Alexander huius filius ſuis temporibus definiebant. Sunt autẽ circa ſinũ Strimonicũ alię etiam urbes, Myrcinus, Argilus, Drabiſcus, Datũ, quod regionem habet optimam & feracẽ, Item nauium officinas, auriq́; fodinas. Vnde prouerbium eſt natum, Datus bonorũ, tanquam dicas ἀγαθῶν ἀγαθίδες. Quòd multa metalla auri ſint in Crenidibus, quo loco nunc ſunt Philippi, prope montẽ Pangęum. Et ipſe mons Pangęus aurea & argentea metalla habet, & quę ultra ac citra Strimonem eſt regio, uſq́; ad Pęoniam. Aiunt pręterea eos qui Pęoniæ agrum colunt, inuenire auri fruſta quędam exigua.

Quòd Strimon flu. ab Agrianis circa Rhodopen habitantibus initiũ ſumit.

Quòd qui apud Homerũ celebratur Aſteropęus Pelegonis filius, ex Pæonia Macedoniæ fuiſſe traditur. Vnde Pelegonis filius dictus ſit. nam Pæones Pelegones dicebãtur. Quòd urbs Philippi, Crenides olim uocaretur. Quòd Sinti gens Thracica, Lemnũ inſulã habitarit. Vnde Homerus Sintias eos uocat, dicẽs, ἔνθα μὲν σίντιες ἄνδρες. Quòd poſt Neſſum fluuiũ ad ortũ Abdera ſit ciuitas, cognomen Abderi habens quem equi Diomedis eſitarũt. Deinde urbs Dicęa, cui ſuperiacet lacus ingens, Biſtoris. Inde urbs Maronea. Quòd Thraciæ fluuius nunc Riginia dictus, olim Erigon appellatus ſit. Quòd Samothracen Iaſion & Dardanus fratres coluerint. Cæterũ cum Iaſion fulmine ictus fuiſſet, quod aduerſus Cererem peccaſſet, Dardanus è Samothrace ad radices Idæ montis demigrauit, urbem Dardaniam appellans. Et Troianos qui illic ſunt, ſacramenta docuit quę in Samothrace habebantur. Vocabatur autem Samothrace prius Samos.

Quòd Cherroneſus Thraciæ, tria maria efficiat: Propontidem à Septentrione, Helleſpontum ab ortu, & ſinum Nigrum à meridie, in quem fluuius eodem nomine ingreditur. Quòd in iſthmo Cherroneſi tres urbes ſint ſitæ: ad ſinum Nigrum, Cardia: ad Propontidem, Patia: ad mediterranea, Lyſimachia. Longitudo iſthmi ſtadiorum eſt quadraginta. Quòd urbs Eleus in maſculino effertur genere: forte etiam Trapezus.

LIBRI OCTAVI.

QVÒD Gręcia uniuerſa, Cherroneſis finitur. E quibus prima eſt Peloponneſus quæ iſthmo quadraginta ſtad. clauditur. Secunda eſt quę hanc ipſam continet, cuius iſthmus eſt è Pagis Megaricis uſq́; ad Niſęam Megarenſium nauale: traiectus huius eſt à mari Corinthio ad mare Saronicum ſtad. centum uiginti. Quartus etiam hunc continet ab intimo ſinu Criſſæo uſq́; ad Thermopylas, quà linea recta intelligitur ſtadiorum ferè quingentorum octo, Bœotiam intra ſe totam cõprehendens, Phocidem uero Locrosq́; Epicnemidios obliqueſecans. Quarta à ſinu Ambracio per Oętam & Trachiniã in Maliacum ſinum tendit, iſthmũ habens iuxta Thermopylas ſtad. ferè octingentorũ. Eſt & alius iſthmus, ſtad. plus quàm milliũ quatuor, ab eodem ſinu Ambracio, per Theſſalos ac Macedonas uſq́; in Thermęum ſinũ porrectus. Quòd Pilus & urbs ſit, iuxta illud,

οἳ δὲ πύλον νηλῆος ἐϋκτίμενον πτολίεθρον

Qui coluere Pylon formoſis mœnibus urbem. Et regio etiam, uelut hic

ὅς τ' εὐρὺ ῥέει πυλίων διὰ γαίης

Pylios late plabitur agros. Iuxta Pylũ urbẽ Amathus fluuius labitur. Vnde illud (eſt,

πύλοιο ἄναξ ἦν ἠμαθόεντος. Pyli rex Amathoentis.

Porrò Elis, regio eſt. Nam Homeri tẽpore, quã nũc Elin appellãt, urbs nondũ fuit ædificata. Quòd Triphylia regio iuxta Elin ita fuerit appellata, propter tria φῦλα, id eſt tres nationes. Principio Epeis regionẽ tenentibus. Deinde Minyis qui accolæ acceſſerunt. Poſtremo Eleis, qui uictores loci compotes extiterunt. Quòd Cyllene nauale eſt Eleorum, ab Elide urbe diſtans ſtadijs centum uiginti. Meminit huius Cyllenes etiam Homerus cum ait,

ὦτον κυλλήνιον ἀρχὸν ἐπειῶν. Non enim ab Arcadico monte Epeorum ductorẽ oſtenſurus erat. Quòd poſt Cyllenẽ ad auſtrũ Silleis flu. eſt, è Pholoe per urbẽ Ephyrã elabẽs, quę à Theſprotica Theſſalica, & Corinthia diuerſa eſt. De hac Hom. ait,

τὴν ἄγετ' ἐξ ἐφύρης ποταμοῦ ἄπο σελλήεντος. Et Vlyſſes eò profectus eſt medicamentum mortiferum quæritans. Et de hac ipſa proci dicunt,

ἠὲ καὶ εἰς ἐφύρην ἐθέλει πίειραν ἄρουραν

ὄφρ' ἔνθεν θυμοφθόρα φάρμακ' ἐνείκῃ. Ex hac fuit Augæi filia ἣ τόσα φάρμακα ᾔδη ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών. Cognita cui fuerant quot nutrit terra uenena. Cęterũ ante hunc Menius eſt fluuius, deinde Chelonetis promontoriũ ad auſtrum, & Pylus, alia à Meſſeniaca, quæ Neſtorem tulit. Sunt enim Pyli tres quemadmodum etiam Carmen indicat,

ἔστι πύλος πρὸ πύλοιο πύλος γε μὲν ἐστι καὶ ἄλλος.

Eſt Pylus ante Pylum, Pylus eſt dehinc tertia.

nam & Meſſeniaca & Elidis, & quæ Triphyliaca dicitur. Quòd Homerus nonnunquam partes totis adnumerare ſolet, ut hoc loco,

ἀν' ἑλλάδα καὶ μέσον ἄργος

Per Græcos mediumq́ Argos. Et

οἳ δ' ἐκ δουλιχίοιο ἐχινάων θ' ἱεράων

Ex Dulichio ſacris Echinadibusq́. Et

κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ αἰτωλοί. Eiuſdem generis eſt & illud,

οἳ δ' ἄρα βουπράσιόν τε καὶ ἤλιδα δῖαν ἔναιον,

Et qui Bupraſium coluere atq́ Elida diuam. Nam Bupraſium pars eſt Elidis.

Quòd fluuius quiſpiam eſt Achelous circa Dymã Elidis urbem, eodẽ ſcilicet nomine quo fluuius Acarnaniæ Achelous. Quòd ab urbe Phæa in Elide uſq́ ad Olympiam aſcenſus ſit à mari ſtadiorum circiter uiginti, qua breuiſſimus eſt.

Quòd ex eodem loco oriuntur Eurotas & Alphæus, ex Aſia uico Megalopolitidis, atque ſub terram per ſtadia aliquammulta demerſi, rurſus oriuntur. Et alter quidẽ in Laconicam, alter in Piſęam oram perducitur. Quòd Alphęus fluuius, aſſumpto Celadonte atq́ Erymantho alijsq́ fluminibus, præter Olympiam delatus, in Siculũ pelagus excurrit. Quòd à Pylo Emathoente ortũ uerſus mons eſt Mintha. Aiunt aũt Minthã Plutonis pellicẽ fuiſſe, deceptamq́ à Proſerpina in plantã fuiſſe cõuerſam, quã dicũt mentã. Quòd litus ante Pylũ ſabuloſum ſit & anguſtũ. Inde Pylus ἠμαθόεσσα. i. ſabuloſa fuit dicta. Quòd Lepreũ urbs ſit Meſſenię, à qua Pylus ſabuloſa dicta ſit Lepreata. Quòd, quo in loco Telemachus Neſtorem deprehendit ſacrificantem, templum ſit Samij Neptuni. Samus autem Meſſenię eſt uicus. Quòd Thryoeſſam urbem Æpęam Colonam, & Thryum Al

phæi

phęi uadum, eandem urbē appellat Homerus. Etenim illic Perasimus fit Alphæus fluuius, ita dictus quod facultatē habeat uitiliginem persanandi. Quòd Oechalia urbs Euriti Oechaliensis, quæ nunc Andania dicitur, in Arcadia sit locata, habens cognomines sibi urbes duas Thessalicā & Euboicam. Quòd alię Pyli maritimæ sint: sed Nestoris Pylus, quæ Triphyliaca Arcadica & Lepreatica dicitur, plusquam triginta stadijs à mari distet, ut innuit Pisistratus & Telemachus, qui currum ab urbe deflectentes non sunt ingressi. Quòd Telemachus procorū insidias ueritus, primum boream uersus nauigauit ad Elidem, inde per insulas Echinadas usq; ad sinum Ambraciū, ad ortum scilicet deflectens, inde rursus ad austrū diuertit, atq; insidias declinauit. Quòd Iupiter Olympius, magnus ille inquā & eburneus, Phydię Charmini Atheniēsis filij sit opus, admiratiōe sane dignissimū, hunc Phydias, ut aiebat, ad exemplar effinxit quod apud Homerū habetur,

ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ᾽ ὀφρύσι νεῦσε κρονίων
ἀμβροσίαι δ᾽ ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
κρατὸς ἀπ᾽ ἀθανάτοιο, μέγαν δ᾽ ἐλέλιξεν ὄλυμπον

Atq; superciliјs Saturnius annuit atris
Ambrosiæ fluxere comę de uertice regis,
Æterni, ac nutu magnū tremefecit Olympum. Ostendit enim per hæc potestatis excellentiam, etiam coma aliquid simul patiente. De Iunone uero, ob potestatis imminutionem ait Homerus,

ἕισατο δ᾽ ἐν θρόνῳ μάκρον δ᾽ ἐλέλιξεν ὄλυμπον.

Sederat in throno & longum reuoluit Olympum. Nam multo est maius solo nutu olympum concussisse, quàm totam in solio commoueri, atq; idem efficere.

Quòd qui cum Oxylo & Heraclydis in Peloponnesum descenderunt Ætoli, cum Epęis cohabitarunt. Iidemq; Olympiū agonem primi instituerūt, atq; Olympiadas unà cum Elęis quadriennio definierunt. Cęterum usq; ad Olympiada uigesimam sextam ludis pręfuerunt Elęi. Deinde Pisani, recuperata suorum possessione, agonem receperūt, per multos annos certamina proponentes. Inde Lacedęmonij hanc gloriam à Pisatis ablatam, Epeis restituerunt, Pyloq; Nestoris diruta, homines Lepream deduxerūt. Id Lacedæmonij fecerunt, quòd Pisatę & Pylij Messenios aduersus sese bello adiutarent. Quòd Salmoneus, Oenomaus, Pelops, & Pelopidæ Pisis habitarint, quæ nunc Bisa uocatur. Nunc ne nomen quidem Pisanorum superest, Scythis hæc omnia tenentibus. Quòd Peloponnesi fluuius Enipęus è Salmone fonte elabens Alphæum ingreditur. Est pręter hunc alius Enipęus Thessalię fluuius, qui ex Othri oriens Apidanū accipit ab urbe Pharsalo delabentem. Quòd Ætolus à Salmoneo è Peloponneso eiectus habitauit à se dictā Ætoliam. Ab hoc per generis successionem procreatus Oxylus, familiaritate iunctus Heraclidis qui à Temeno descendebant, ijs Peloponnesum repetentibus dux extitit, & hostilem agrum illis partitus est. Pro quo officio hanc gratiam recepit, ut in Elæū regnū, quod illi auitū erat reduceretur. Cęterū cum Epęi Ætolis qui cum Oxylo erant armati occurrissent, delecti sunt ex Ætolis quidē Pyrachmes, ex Epęis uero Degmenus, qui singulari certamine totum bellum finirent. Porrò cum Pyrachmes Degmenum funda occidisset, reddiderunt Epæi Ætolis solum patriū, ac templi Olympiaci ac certaminis curā, quod Iphitus instituerat. Quòd Methonę contiguū sit Acritas promontoriū, quod initium est sinus Messenaici. Ap-

pellatur autẽ Aſinęus ab Aſina oppido in ipſo ſinu locato, quo nomine aliud etiã eſt Hermenicũ. Ad ortum eſt promontoriũ eiuſdẽ ſinus, quod Feneſtras uocant, Tęnaro Laconico finitimũ. Deinde eſt Cardamile, inde Phera, mox Thurea quæ apud Homerũ eſt Æpęa. Ab hac Gereniũ eſt, à quo Neſtor Gerenius fuit dictus, quòd bello ſub Hercule geſto illic ſeruatus, educatusq́ſ ſit. Quòd Ithome urbs Corintho ſimilis ſit. De hac Demetrius Phalereus ad Philippum Demetrij filium dicebat, Has ambas urbes te capeſſere oportet, ſi Pelopõneſo imperare cupis. Nam ubi cornu utrũq; obtinueris, bouem tenebis. Quòd Feneſtræ in Meſſeniaco ſinu ſint intra Tęnarũ. Inter Tęnarũ uero & ſinũ Meſſeniacũ Laconicus ſinus eſt.

Quòd à Tęnaro uſq; ad Phyunta Cyrenes promontoriũ uerſus auſtrum, interuallum eſt ſtadiorũ trium millium. Ad Pachinum Siciliæ quatuor millium ſexcentorum. Ad Maleam uerſus ortũ ſexcentorũ quinquaginta, ſinu ipſo unà cõputato. Ad mandibulam aſini, humilem Cherroneſum intra Maleã, quingentorũ uiginti.

Quòd Homerus quemadmodũ appellat κρῖ τὸ κριθόν i. hordeũ, & δῶμα per apocopen δῶ uocat, ſic ἄλκιμον uocat ἀλκιμίδοντα, & Meſſenen Meſſen. Heſiodus itẽ βριαρὸν uocat βρῖ, & βριθὺ eodẽ modo. Sophocles uero & Ion ῥάδιον dicũt ῥᾶ. Epicharmus pro λίαν λί dicit, et Syracuſas Syraco. Empedocles uero una ſyllaba effert ὄψ, pro ὄψις. Et apud Antimachum habetur δήμητρος δ' ἐλευσινίης ἱερὴ ὄψ, τοῦτ' ἐστιν ὄψις, & ἄλφιτον ἄλφι. Euphorion autem ἧλον dicit ἧλι, & δωδῶνην, δωδὼ alius quiſpiam appellauit.

Quòd Malea promontoriũ, inter duos ſinus Laconicũ & Argolicũ eſt ſitus.

Quòd apud Homerũ Argos multa ſignificat, ut Argos urbs ipſa, ἄργος τε σπάρτην τε. Et Argo Peloponneſus, ut ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν ἄργει. Item Argos Theſſalia, ut νῦν αὖ τοὺς ὅσσοι τὸ πελασγικὸν ἄργος ἔναιον. Et tota Gręcia apud eum hoc pacto Argos uocatur. Argiuos enim uocat Gręcos omnes, quemadmodum Danaos & Achæos.

Quemadmodum Crocilia Acarnaniæ Homerus inſulis adnumerat, ſic Maſeta Aeginæ tribuit quæ tamen urbs eſt Argolica. Quòd Criſſæus ſinus maris, Corinthius ſit, à Phocide Bœotia & Megaride et iſthmo, partibusq́ Pelopõneſi ſeptentrionalibus atq; occiduis undiq; clauſus. Cæterum Cytheron & Helicon montes à ſeptentrione ad ipſum porriguntur: Cytheron quidẽ in Megaride ad ipſius iſthmi initiũ, Helicon uero ad occaſum. Quòd cum Tegeates quiſpiam oraculum in Delphis conſuluiſſet, num ſatius eſſet Corinthum migrare, reſponderit Deus, fœlix quidem Corinthus, cæterum Tegeates eſſe malim. Quòd Corinthius ager non ſit fertilis, ſed curuus & aſper, unde pleriq; Corinthum ὀφρυόεντα, id eſt ſuperciliosam dixere. Et prouerbio dicitur, Corinthus alibi tumet, alibi caua eſt. Quòd Cromyonia ſus mater fuerit apri Erymanthij.

Quòd Ægis quæ in Peloponneſo ſunt, nata ſit capra quæ Ioui lac præbuerit. Hanc Aratus tradit fuiſſe Oleniam dictam. Eſt autem Olenus Ægis uicina.

Quòd in Delphis fons ſit Caſtalius qui aquam propheticã habet. Quòd inſignes Peloponneſi montes ſint, Cyllene, Pholoe, Lycęus, Menalus, Parthenius, qui à Tegeatide ad Argiã tendit. Quòd Eraſinus fluuius è Stymphalide lacu in Argiam exit: prius aũt non apparebat, quòd è lacu in ipſum tendẽtes meatus eſſent occulti. Et Stymphaliorũ urbs ſuper lacu prius erat, poſtea quàm uero meatus ille terræmotibus fuit apertus, diſtare cœpit urbs à lacu ſtadijs quinquaginta.

Quòd poſt Heraclidarum in Peloponneſum, reditum, eius habitatores fuerint, Corinthi quidem Aletes: Sicyonis, Phalces: Achaiæ Tiſamenus: Elidis Oxylus

lus, Messenę Creophontes, Lacedęmonis Euristhenes & Procles, Argorum uero, Temenus & Cissus: litorei tractus super Aegio, Deiphontes.

LIBRI NONI.

QVOD iuxta Scironidas petras gesta fuisse aiunt quę historijs tradūtur, ut de Pityocampe & Scirone Tyrānis quos interemit Theseus. Quòd decem & octo stadijs à Megaris distat iuxta Nisęam portus, quod nauale Megarensium est. Quòd Homerus cum ait, ἔνθα δὲ Βοιωτοὶ καὶ ἰάονες ἑλκεχίτωνες. Athenienses appellat Iaonas, quorum pars est etiam Megaris, quemadmodum isthmi limes in Cromyone à Theseo locatus indicat, talem inscriptionem habens: ad austrum quidem, Hęc Peloponnesus est nō Ionia: ad boream, Hæc non Peloponnesus est sed Ionia. Et cum Pandionis regis quatuor filij essēt, Ægeus, Lycus, Pallas, Nisus, atq; ob id Attica in partes quatuor esset diuisa, Niso Megaris sorte obuenit, Is Nisæam condidit. Quòd ante Sunium Atticæ insula sit aspera & deserta, Helena dicta, de qua aiūt Homerū dixisse, νήσῳ δ' ἐν κραναῇ ἐμίγην φιλότητι καὶ εὐνῇ.

Quòd in Attica montes sint celebres quinq;, Hymettus, Parnes, Corydallus, Brilessus, Licabettus. Quòd Bœotia tria maria habeat. alluitur enim à meridie Crissæo & Myrtoo, à Gerasto usq; ad Euripum, & Maliaco ab Euripo usque ad Sperchiū fluuiū. Quòd prouerbiū sit, Thracū cōmentum. Thraces enim factis erga Bœotios ad certos quosdā dies inducijs, noctu incursationes egerūt. Cęterū cū à Bœotijs fuissent propulsati, conquerētibus quod inducias fregissent, responderūt, se nō, ut noctu inducias seruarent, iurasse. Quòd cum bellū inter Bœotios & Pelasgos esset, ab utrisq; legati Dodonam missi sint. Respondente aūt sacerdote, Pelasgorū oraculū inueniri nō posse, Bœotiorū aūt uaticiniū esse, quòd oporteret eos impio facinore aliquo prosperū rerum successum quęrere: suspicati sunt Bœotij uatem Pelasgis ob generis propinquitatē fuisse gratificatā. Correptā itaq; mulierē in ignem coniecerūt, animo reputantes, siue illa falsum reddidisset oraculū, eam hoc pacto supplicio adfectam, pœnā luiturā esse. sin uerū reddidisset, eos imperata hoc pacto esse executuros. Ob hoc factū oraculo ipsis postea fuit imperatū, ut Tripodē apud suos furto sublatū, ad Dodonā quotānis mitterēt. Quòd Pentilus ex Bœotia Æolicā Coloniā deduxit. Quòd terminus Atticę et Bœotię ad mare Euboicū sit Oropus & lacus Sacer quē Delphiniū appellāt, contra Erithręam Eubœę, interuallo LX. stad. Deinde Deliū Tanagræorū oppidulū, distās ab Aulide stad. XXX. postea portus Profūdus appellatione, inde Aulis lapidosus locus, mox Euripus, postea Salganeus, locus Salganei cuiusdā, uiri Bœotij qui illic est sepultus, cognomen habēs. Interemptus fuit à Persis qui sub Megabate duce militabāt, tanq; malitiose classem à sinu Maliaco per mare duxisset inuiū & angustum. At ubi intellexissent Persæ, iniuria occisum fuisse Salganea, magnifice illū sepultura condiderūt. Quòd Amphiarai templū in Tanagra Bœotiæ sit, atq; è Nopia Thebaica iussu oraculi in eum locū sit traducta. Quòd urbs Anthedō post Salganea extrema sit totius Bœotię, atq; ab ipsa ad Ægas usq; Eubœę urbem stad. centum uiginti sit interuallū. Item prope Aegas sunt Orobiæ. Ex hac autem Anthedone Glaucus fuit, quem aiunt in Balenam mutatum fuisse.

Quòd Bœotia, ob cauernas & meatus subterraneos, frequentes terræmotus cieat, unde meatus alij occæcantur, alij aperiūtur, Itidem & lacus alij oriun-

tur, alij desinunt. Quapropter Platea & Plateenses, iuxta lacum olim fuere, & ob remorum latitudinem ita sunt appellati. Item Helos à paludibus nomen habet. Nūc ab aquis hæc longius absunt. Quòd Cephisus fluuius è Phocicis montibus oriatur ex urbe Lilæa, & in Copaida lacum exit. Quo loco etiam Permessus & Olmæus ex Helicone fluentes, in eundem lacum exeunt prope Aliarton urbem. Ambitus ipsius lacus, stadiorum est trecentorum octuaginta. Quòd Copais lacus multa flumina excipiens exitum nullum habet, præter hiatum qui prope Cephisum, eum excipit. Quòd Scolus sit pagus Prosopiæ sub Citherone locus asper, à quo prouerbiū dicitur, Ad Scolon neq; ipse uades, neq; alteri comes ibis. Hoc loco Penthea discerptum fuisse aiunt. Est & in Heraclea Trichinia uicus Scolus, quem Asopus fluuius præterit. Et in Sycione alius est Asopus fluuius.

Quòd Thespiæ urbs sit iuxta Heliconem, ad austrū uersa, super sinu Crissęo locata, & ipsa scilicet & Helicon. In propinquo Ascra est Hesiodi patria.

Quòd mons Parnasus multas speluncas sacras habet, è quibus est etiam Corycium, Nymphis sacrum, eodem nomine quo Cylicum. Quòd occiduum Parnasi latus incolunt Aetoli & Ozolæ & Dorienses. Aetoli, iuxta Coram Aetoliæ montem: ad ortum uero Dorienses & Phocenses. Quòd Crissæus sinus usq; ad Actium finit. Quòd duæ sint insignes urbes Phocensium, Delphi & Elatea: altera ob antiquissimum oraculum Apollinis: altera uero, quòd iuxta Cyphum montem Perrhœbicum sit locata,

γουνεὺς δ᾽ ἐκ κύφου ἦγεν. Quòd Perrhœbi occiduam partem Olympi habitarint prope Macedones. Quòd alius sit Mopsus à quo Attica Mopsopia sit dicta, alius cui Manto fuit mater Thyresię filia, à quo Mopsoestia urbs Cilicię fuit dicta.

Quòd inter Sepiada & Castambiam promontoria Peliæ litus desertū sit, ubi classis ipsa Xerxis ab Euro fuit deleta. Quòd Campus circa Larissam, Pelasgicus fuerit ante appellatus. Pyrrhęa uero à Pyrrha Deucalionis uxore: Aemonia ab Aemone: Thessalia à Thessalo Aemonis filio.

LIBRI DECIMI.

QVOD Euboea longitudinem habet stadiorum mille ducentorum à Cenæo promontorio iuxta Thermopylas, ad Gerastū quod iuxta Sunium est. Latitudo autem ipsius maxima stadiorum est centum quinquaginta. Atticæ autem atque Bœotiæ & agro Locrensi medio Euripo respondet. Item Maliensibus. Cæterum ob angustam ipsius formam olim Macris fuit dicta, postea Abantis. Quæ inter Caphareū & Gerastum continentur, caua Eubœæ appellantur. Quòd Orea Istiæa fuerit dicta, & Oritæ Istiæenses. Quòd Dium & Axius & Cerinthus & Artemisium & Budorus fluuius, uniuersa hæc Eubœæ maritima loca sint, ad Bœotiam, & insulam Scyrum atq; Lemnum conuersa. Quòd Carystus & Styra & Eretria ad Notum sint è regione Atticæ. Quòd in Carysto lapis nascitur qui netur & texitur. Ex telis mantilia fiunt quæ ubi sordescunt in flāmas proiecta non secus mundantur quàm tela linea dum lauatur. Cæterum Gerastus masculino effertur genere. Quòd circa Lelantū campū Eubœæ æris & ferri metalla fuerunt, quæ nunc defecere, quemadmodum Athenis argenti fodinæ. Quòd Eretria urbs potentissima fuerit olim, adeo ut cum pompam duceret armatorum tria millia essent, equites autem sexcenti, currus sexaginta. Imperauit insulis tum alijs, tum

Andro & Teno. Quòd ex hastis, aliæ statariæ pugnæ idonea sunt instrumenta, uelut gladij & oblongæ hastæ Homericorū Abantum, aliæ è manu iaciuntur, uelut sagitta aut iacula cuiusmodi erat Achillis Melia: aliæ utrunq; usum præbent, uelut contus & sarissa & hyssus. Quòd Euboici amnes duo sint Neleus & Cereus, è quorum altero si qua pecus potauerit, alba efficitur. Ab altero uero uellus atrum contrahit. Quòd à sinu Ambracio uersus ortum habitant Acarnanes, deinceps Achelous est fluuius. Postea Ætoli uersus ortum. Post hos Locri Ozolæ & mons Parnassus. Inde Helicon mons: ab hoc Cytheron iuxta isthmum Corinthium. Postea Hymettus, uersus ortum, ordine locati montes. Iacent autem in mediterranea parte ad septentrionem supra Acarnanas, Amphilochi: deinde Pelopes et Pindus mons è quo Achelous fluit ad Echinadas. Supra Aetolos Perrhœbi ad boream sunt siti, & Athamanes & Aenianorum quędam portio qui Oetam tenent. Porrò Aetolorum & Acarnanū latus australe, mare est quod iuxta sinum Crissæum iacet. Hic sinus ab ore Acheloi fluuij sumit initium. Quòd Corax Aetoliæ mons Oetæ monti iungitur. Quòd Actium promontorium est maxime occiduū sinus Ambracij. Quòd quę nūc Leucas appellatur urbs, antea Cherronesus fuerit, à Corinthijs autem à cōtinente abscissa sit. Homerus illam uocat ἀκτὴν ἠπείροιο, id est litus continentis, Acarnaniæ nimirum, cuius pars Neritos quoq; est quam Laertes se cepisse inquit: sed & Crocilia & Aegilips urbs in Catalogo, prope Leucada sunt, ita ut insula tota urbes habeat tres, Leucada in freto quod arte factū est, quę prius erat Neritos: deinde Crociliā & Aegilipa. Quòd quę nūc Cephalenia dicitur, Homerus nonnunq; Samon appellat, uelut hoc loco, οἵ τε ζάκυνθον ἔχον ἠδ' οἳ σάμον ἀμφινέμοντο. Nonnunquam uero Samen, ut δουλίχιόν τε σάμην τε. Sed & Acarnaniam partem Cephalleniæ dicit & continentis, ut οἵ τ' ἤπειρον ἔχον ἠδ' ἀντίπεραι νέμοντο. Et rursus, δώδεκ' ἐν ἠπείρῳ ἀγέλαι. Eodem uero cum insula nomine urbs quę in ea est locata dicitur, Samos & Same. Quòd Mentę urbs, quę prius Taphus appellabatur nūc Taphius uocetur. Quòd Samęi Cephalenij sint à Same aut Samo. Iones uero à samo Ioniæ Samij sint dicti. Quòd Epæi Echinadas sub Megete habitabant, unà cū Phyleo ex Elide profecti. Quapropter Cylleniū Otum magnanimorū Epęorū principem, Phylidæ sociū Homerus appellat. Quòd Samos Ionica, prius Melamphyllos fuerit appellata, deinde Anthemis, mox Parthenia à fluuio qui in ea est Parthenio, qui mutato nomine Imbrasus postea est dictus. Postremo Samos à montium altitudine. Nam prisci excelsos montes Samęos uocabant. Quòd à Zacyntho insula ad Hesperidas Libyæ stad. sint tria millia trecenta. Quòd insulas Echinadū quæ nūc dicūtur Oxeæ Homerus appellarit θοάς. Dulichia itaq; ad Alphęi ostium & ad Oeniadas iacet.

Quòd Taphij & Teleboę insulas eodem nomine habitabant prope Echinadas. Quòd qui iuxta Nicomediā, Bithyniæ sinus est, Astacenus uocatur, ab Astaco oppido quodā in eo sinu iacente. Quòd Tyndarus & Icarus ab Hippocoonte è Sparta pulsi ad Thestium Pleuroniorū dominum sese receperut, atq; unà cum ipso multam regionem Taphiorum & Echinadum insularum occuparunt. Itaque Tyndarus accepta in uxorem Thestij filia, Leda, domum redijt. At Icarus Polycasten Lygæi filiam duxit, atque Acarnaniæ parti imperauit. Ex his nati fuere Penelope ac fratres ipsius. Quòd Acarnanes cum Aetolis ad Troiam non militarunt. Qua ratione multis annis pòst Romanis persuaserunt,

ut libertatem suam ac proprium uiuendi morem retinerent, quia soli cum cæteris Græcis aduersus Troianos non militassent, à quibus descēdissent Romani. Nam Æneas è Troianis fuit. Quòd Curetes Ætoli non fuerint, propter hos uersus, κουρῆτες τ' ἐμάχοντο καὶ αἰτωλοί. At Prothei tres filij, Ætoli erant, ac Pleurona Calidonaque habitantes, Curetes erant. Nam Pleuronij Curetes sunt. Id enim uerius est. Et Homero mos est partes adnumerare toti, uelut,

οἳ δ' εὔβοιαν ἔχον καὶ χαλκίδα. Et rursus,

τρῶες καὶ λύκιοι καὶ μυρμιδόνες καὶ ἀχαιοί. Eiusdem generis erat & illud,

κουρῆτες τε αἰτωλοί. Aiunt itaque, cum Curetes nūc Aetoliā dictam habitarent, Ætolas cum aliquibus Epeis ex Elide profectus regioni quæ eius nomine Aetolia fuit appellata, imperauit. Curetes autem in Acarnaniam migrarūt. Post decem itaque secula Oxylus cum Heraclidis in Elida tanquam paternam possessionem descendit, ueluti etiam epigramma ad Aetoli statuam indicat,

χώρης οἰκιστῆρα, παρ' ἀλφειοῦ ποτὲ δίναις
 τρεφθέντα, σταδίων γείτον' ὀλυμπιάδος
ἐνδυμίωνος παῖδ' αἰτωλοί, τόνδ' ἀνέθηκαν
 αἰτωλὸν σφετέρας μνῆμ' ἀρετῆς ἐσορᾶν.

Alterum ad Oxyli statuam sic habet,

αἰτωλός ποτε τόνδε λιπὼν αὐτόχθονα δῆμον
 κτήσατο κουρῆτιν γῆν, δορὶ πολλὰ καμών
τῆς δ' αὐτῆς γενεᾶς δεκατόσπορος αἵμονος υἱὸς
 ὄξυλος ἀρχαίαν κτίσατο τήνδε πόλιν.

Hanc olim Aetolus linquens ab origine gentem
 Curetum terras hastæ sudore parauit
Idem annis decimus stirpis satus Eumone forti
 Oxylus hanc ueterem construxit mœnibus urbem.

Quòd Chalcidenses Eubœæ cum sæpe uincerentur dum bellum contra Eretrienses gererent in Balanteo campo, quod hostes anteriorem cæsariem captantes eos distraherent, cœperunt eam capitis partem tondere. Eáque propter ab Homero ὄπιθεν κομόωντες, id est à posteriore parte comam gestantes, appellati fuerunt. Hi postea in Aetoliam migrarunt & deuictis qui ipsam incolebant, ultra Acheloū fluuium eos sunt persecuti. Quare illi quidē Eubœenses Curetes à tondendo sunt appellati. Eiecti autem, Acarnanes, tanquam non detonsi. Quòd Thestius socer fuerit Tyndari & Oenei, pater Ledæ & Altheæ. Ceterum cum bellum haberēt Thestiades & Curetes aduersus Oenea & Aetolos ac Meleagrū, aut de agrorū finibus, aut, ut fabulatur Homerus, de suis capite ac spolio, Meleager fratres Altheæ interemit, quam ob rem Althea, πολλὰ κατηρᾶτο, συγγενὰς δ' ἐπεκέκλετ' ἐρινῦς.

Quòd quadrifariam Curetes Aetolici possint deriuari. aut enim à tonsura occipitis, ut dictum fuit, aut à Curio monte Aetoliæ, aut quod molles essent tanquam puellæ, quemadmodum Iaones ἑλκεχίτωνες, id est longistolæ dicuntur. Aut à Curetibus dæmonibus armiferam saltationem ducentibus, ut dicat quispiam fortissimos & in armis saltare doctos. Nam & Homerus Aeneam inducit dicentem, μηριόνη τάχα κέν σε καὶ ὀρχηστὴν περ ἐόντα. Quòd Græcis & Barbaris commune sit, cum festiua saltatione sacrificia peragere, alia quidem cum numinis afflatione, (ἐνθουσιασμὸν appellant) alia sine tali inspiratione. Et alia cum musica, alia absque ea. Item alia in abdito, in publico alia. Musica enim philosophia est quædam, & ad morum emendationem magnopere conducit, ut in-

quit Plato. Quòd Græci Baccho & Apollini & Hecate & Musis & Cereri attribuunt, ceremoniale negotium omne, quod Orgia uocant & Bacchanalia & Choricum & Mysticum. Quòd Curetes dæmonum sit genus quoddam apud Iouem uersans, ita appellatũ quòd infantem eum aluerit. Bacchi uero sectatores dęmones sunt, Satyri & Sileni & Bacchę & Lenæ & Thyrę & Mamillones & Naiades & Nymphę & Tityri. Quòd Berecynthes Phrygiũ quoddam genus et cęteri Phryges omnes Rhęam colũt illiq; sacrificãt: Deorũ matrẽ, et Agestin & Deam Phrygiã magnã appellantes. A locis autẽ, Idæam & Dindymenã & Pylenam & Pessinuntiã & Cybelem. Græci autem eius ministros Curetes dicũt, eosdem nomine quo Iouis ministros. Eosdem & Corybantes nominãt. Quòd apud Thraces sint ὀργιασμοί, Cottytia & Bendidia, apud quos etiam Orphica originem habuerunt. Quòd Olympus mons est iuxta Idam Troię, alius in Mysiam, in Macedonia alius, & rursus qui apud Homerum ὑπερουράνιος, id est ultra cælum tendens appellatur. Quòd Talthybius post tẽpora Troiana coloniam in Cretam duxit. Quòd Trichaices appellati sint Dorienses in Creta, aut qui sint bellicosi, ut κορυβάϊκοι, aut à tribus galeæ conis, aut quia saltatores. Eteocretes autem dicuntur Aborigines. Quòd Cnossus urbs, prius Ceratus fuerit dicta, à fluuio scilicet uicino. Quòd Dicta mons stadijs mille orientalior sit quàm Ida Cretæ, cæterum Ida nunc Chrysomallos uocatur. Quòd Creta Homeri ætate centum urbes habuerit. Est autem hæc posteriore quàm bellum Troianum. Nam per illud tempus nonaginta urbes tantum Creta habebat. Nam in Catalogo non alium introducens, sed in sua persona loquens, ἑκατόμπολιν appellat. Quòd quæ in armis fit saltatio à Curetibus adinuenta sit, dæmonibus scilicet illis qui Ioui assistunt, uocatúrque Pyrricha. Quòd prouerbium cœperit in eos qui se nescire simulãt quæ nouerunt, Cretensis mare ignorat. Nam Cretenses magna classe olim instructi, maris imperium primi tenuerunt. Quòd Syphnus insula tenuis sit, à qua prouerbium ortum habet, Syphnius astragalus, ob tenuitatem scilicet. Quòd Cyclades insulę numero duodecim prius erant: postea his aliæ adiectæ sunt. Incipiunt ab ea quæ ante Sunium est sita, Helena dicta, de qua Homerus inquit,

νήσῳ δ' ἐν κραναῇ ἐμίγην φιλότητι καὶ εὐνῇ.

Sunt autem hæ, Ceos, Cythnos, Seriphus, Melus, Syphnus, Cimolus, Præpesinthus, Vliarus, Parus, Naxus, Syrus, Myconus, Tenus, Andrus, Gyarus. Sporades autem insulę magis orientales sunt quàm Creta. Quales sunt Nisyrus, Cos, Calydnæ, Lerus, & Patmus.

LIBRI VNDECIMI.

QVOD Taurus mons, qui Asiam iuxta longitudinem bifariam diuidit, latitudinem habet multis in locis usq; ad stadiorum tria millia. Longitudinem uero quanta est Asia tota, stadiorũ scilicet quadraginta quinque millium, à continente quæ Rhodo opponitur atq; ad Indiæ extrema. Quòd Parthorum regio & Media et Armenia & Cappadocum quidam & Cilices & Pisidæ, in ipso Tauro monte continentur. Quòd isthmus à Ponto Euxino ad mare Hircanum stadiorum est trium millium. Ab hoc uersus septentrionem magna Cherronesus est, quæ comprehenditur ab occasu Euxino Ponto & Mæotide, & Tanai

flumine, & deserto quod deinceps est situm, terraq; incognita usque ad oceanum. Quod si oceanus etiam à septentrione amplectitur terram, ab hoc ipso mari uersus austrum eunti usq; ad Caspium mare & Albaniæ confinia terminus erit.

Quòd Pompeius Posidonio fuerit amicus. Cum itaque Rhodum uenisset quando ad Mithridaticū bellū est profectus, ac cum eo congressus interrogasset quæ cupiebat audire, discedens rogauit num quid iuberet, Posidonium autem respondisse aiunt, αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων. Ex hoc etiam didicit quę ad Iberiam & Albaniam atq; Armeniam pertinebāt. Quòd Asiam uniuersam Strabo in quinque partes diuiserit, quarum prima est Cherronesus, ab Iberiæ isthmo incipiens uersus boream. Secunda, ab hac Cherroneso, ad ortū tendens Tauroq; diuisa terra, quæ est Asia septentrionalis usq; ad Indos. Tertia, quæ inter Taurum montem ac mare Caspium interiacent: sunt autem Media & Armenia, & usq; ad Halym fluuium. Quarta, quæ inter Halym flu. & Taurum continetur terra, usq; ad mare Cilicum, Ioniam & Chalcedonem. Quinta, India est & Ariana, quęq; deinceps ad occasum iacent usque ad Ciliciam & Nilum & sinum Arabicum.

Quòd Colchis inter Moschicos & Caucasi montes iaceat. Quòd à Bosphoro Cimmerio usque ad Alopeciam insulam stadia sint bis mille ducenta.

Quòd in latere orientali Mæotidis fluuius est, maior Rombites, deinde Theophanius, Inde minor Rombites, mox Vardanes. Hi omnes ex Hippicis montibus & Caucasijs deferuntur. Quòd Cimmerij olim qui in Mæotide, potentiam maximam habuere, unde & Cimmerius Bosphorus est appellatus. Inde ad stadia xx. uicus est Achilleus, quo loco angustissimum est ostij Mæotidis fretum. Habet enim stadia xx. habens in ulteriore regione Myrmeciū uicum. Quod autem ad austrum & Apeliotem iacet os Bosphori, Corocondamen habet: quod ad austrum & Africum, uicum quempiam Panticapensis agri habet, Acram nomine. Longitudo Bosphori stadiorum est septuaginta. Quòd Phanagoria & Hermonassa urbes sunt Asianorum insignes. Quòd urbs est maritima, Sindica, Sindorum regia. Quòd qui in Europa sunt Bosphoranorum metropolis est Panticapæum, Asianorū uero Phanagoria. Quòd Heniochi & Achæi & Zygij sterilem terram colentes, per mare Ponticum latrocinia exercent. Lembos habent paruos leuesq;, humeris portari aptos, atq; in syluis abscondi. nam mare quòd illic est, importuosum est, finiturq; extremis Caucasi montibus. Hos lembos Græci camaras uocant. Quòd Caucasus mons à septentrione duo maria Caspium scilicet & Ponticum, claudit, ac Sarmatas & Mæotas ab Iberis & Albanis separat. Est autem aptissimis arboribus plenus mons. Huius extrema quæ ad austrum tendunt, iuxta secessum Euxini finiunt, quo loco urbs est Dioscurias, à qua initium est isthmi qui inter Euxinum & Hircaniam iacet. Est autem Emporium hoc, gentibus uersus ortum sitis omnibus cōmune. Aiunt enim in hanc conuenire nationes diuersis inter se linguis utentes plures quàm septuaginta.

Quòd à Phási flu. usq; ad Amisum & Sinopem, nauigatio est dierum trium. Hæc regio bona est, præterquam quod mel hic nascens, amarum est. Quòd Moschorum regio tripertita est, atq; aliam eius partem tenent Colchi, aliam Iberi, aliam Armenij. Quòd unà cum cæteris Phthirophagorū etiā natio Dioscuriade Emporio utitur. Hi à sordibus & fame id nomē habuerūt. Quòd Saones fame nihilo meliores sint Phthirophagis. Cæterum auri metalla habent, quæ

tor

torrentibus deferuntur, ea Saones perforatis tabulis & lanosis pellibus excipiunt. Vnde fabula de Æete conficta est, quod aureum uellus haberet. Quòd Corus fluuius ex Armenia initium habens, atq; Aragone qui è Caucaso delabitur, aliisq; fluuialibus aquis assumptis, per angustam fluminis regionem in Albaniam egreditur. Inter quam & Armeniam multus illatus per uberes campos, complura in se flumina recipit, è quibus est Alazonius & Sandobanes & Rhœtaces & Chanes, nauigabiles omnes, atq; in Caspium mare egreditur. Quòd Phasis fluuius ex Armenia delabens, flumina accipit Hippum & Glaucum, ac prope urbem eodem nomine dictam in Pontum egreditur. Quòd Albani terram colunt, ut Cyclopes, optimam qualemq; ille appellat, ἀλλ' ἤγε ἄσπαρτος καὶ ἀνήρατος ἐκφορεῖ. citra sementem, inquiens, atq; arationem fructum præbet, uineæ manent ineffossæ, ac quinquenniis putatæ fructum ferunt. Ager ipse non ferro scinditur, sed aratri ligno, ac semel satus biennium & triennium integrum fructus fert. Flumina terram faciũt irriguam, sicut Nilus & Euphrates. Et simpliciter fertilitate agri nulli loco cedit Albania. Pecora quoque fœtus edunt permultos. Homines ipsi magnitudine & pulchritudine sunt excellentes, moribus simplices, adeo ut ipsorum nonnulli numerare nesciant. Quiq; norunt, non ultra numerũ centenarium id possunt. Quòd iuxta Albaniam, regio Amazonum sit, prope Gargara & montes Caucasi. Hæ è toto anno duos menses solum Gargarenses adeunt, liberorum procreandorum gratia. Reliquos decem domi agunt solæ, rem bellicam exercentes: fœtũ qui nascitur, si femella sit, apud se retinent: sin masculus, Gargarensibus mittunt. Testatur id Arrianus inquiens, Quòd Alexando regi Pharesmones quingentas Amazonas dono dedit. Quòd altissimæ Caucasi partes sint quę maxime ad austrũ tendũt, sunt aũt hę ad Albaniam & Iberiã & Colchos & Heniochos. Quòd Caucasi summa, hyeme inaccessibilia sunt. Æstate propter glaciem ac niues bubulis caligis in tympani modum latis calciati, ascendunt. Descendunt autem cum oneribus super pelle delapsi: quod etiam circa Atropateam Mediæ, & Masium Armeniæ montem fit, ubi soleas quasdam ligneas caligatas pedibus supponunt. Quòd maris Hyrcani nauigationis ambitus, præter Albanos quidem & Cadusios stadiorum est quinq; millium quadringentorum. Præter Arianos autem & Mardos & Hyrcanos usq; ad os Oxi fluuii, quater millium octingentorũ. Inde rursus ad Iaxartem fluuium duûm millium quadringẽtorum. Reliqua hactenus ignorantur.

Quòd Prisci descriptionem locorum ignorabant, donec Alexandri ad Indos usq; expeditio, Item Romanorum ac Parthorum imperium, permulta prius ignota palàm fecere. Quòd Hyrcania fertilissima sit regio & magna ex parte campestris. Quòd Oxus fluuiorum omnium quos uiderit Alexander, maximus est, pręter Indicos tamen, qui magnitudine cæteros excellunt. Quòd in Hyrcania ripæ quædam cauernosæ ante mare stant, inter quas atq; mare humile litus iacet, ex uero superioribus rupibus flumina decurrunt tanta ui delata, ut cum ad ripam peruenerint, aquam in mare iaculentur, subiectũ litus aspergine intactũ relinquentia, ut etiam exercitui unda tecto peruium sit. Quòd Euphrates fluuius, utranq; Armeniam magnã, scilicet & paruam inter se disterminat. Quòd Euphratis & Tigridis fontes stadiorum millibus duobus & quingentis inter se distant. Est autem Euphrates Tigride maior, atq; plus terræ obit. Cæterũ per magnã Armeniam usq; ad minorem occasum uersus fluens, à sinistra habet Taurũ mon-

tem, regionemq́ Balisenen, Aclisenen & Sophenen. A dextra uero, Armeniam minorem, Cappadociam, Taurum montem, & Melitenen regionem, quo loco Melas fluuius è Tauro monte in Euphratem effunditur. Deinde ad meridiem conuersus primum Commagenen, mox Curesticen iuxta Amanum montem, inde Palmyrenen magis occiduam ac meridionalem relinquens, iuxta Suram urbem ad initium Syriæ iacentem ad ortum conuertitur, à dextra quidem, uersus austrum scilicet Arabiam habens desertam, ac Babyloniam regionem beatissimam, à sinistra uero ad septentrionem scilicet Antitaurum montem ac deinceps Taurum ipsum iuxta Tespitida & Choriæam regionem magnæ Armeniæ. Deinde post Taurum montem iuxta Mesopotamiam scilicet, Edessam urbem & Anthemusiam regionem & Chalcitida, itémque Angobaritida quæ desertæ Arabiæ opponitur, Tigrique fluuio prope Mesenen Susianæ regionem committitur. Postremum uero Characinen regionem obiens, iuxta Teredona urbem atque Elymaitida Susianæ regionem, medium sinum Persicum egreditur. Quòd Euphrates iuxta Seleuciam magnam urbem rursus ad ortum conuertitur proxime urbem Ctesiphontem super Tigride iacentem, ut interuallum quod utrunque fluuium atque urbes ambas interiacet stadiorum sit duodecim. Quòd ab Antitauro monte minoris Armeniæ, nonnulli montes abscinduntur septentrionem uersus, alijs atque alijs nominibus dicti, è quibus est qui Polyarren uocatur & Scordiscus, & montes Moschici, qui per mediam Armeniam maiorem usque ad Iberiam porriguntur. Quòd in Mesopotamia Taurus est, contiguus Cappadocico Tauro qui diuidit Armeniam & Mesopotamiã. Inde ad ortum Gordiæi montes sunt & Niphates è quibus fluit Tigris, item Masius mons supra Nibisin urbem iacẽs. Deinceps ad ortum Choathra montes, inde Zagrus: ab hoc Orontes, mox Coranus qui Hyrcaniam à Parthia diuidit. Deinde Sapipha Margianæ montes, è quibus Oxus fluuius egreditur. Ab his sunt qui proprie Caucasi montes dicuntur, Paropanisadas ad occasum, ad ortum Indos claudentes. Postmodum Imaus est, Sogdianos & Indos disterminans. Hi montes unà sumpti, Taurum constituunt qui Asiam totam in duas partes diuidit, ab Mycale Ionica initio sumpto usq́ ad Indos extremos. Quòd portę Caspię Mediam ad occasum definiunt, Parthiam ad Eurum, Ad Cæciam uero uentum, Hyrcaniam. Quòd extra Taurum montem nulla pars est neque Medię neque Armenię. Quòd Media bifariam diuiditur. Et est altera pars ipsius orientalis, quæ magna uocatur, cuius Metropolis Ecbatana sunt, regia olim sedes Medorum, quo etiam loco æstate degebant Persarum reges, hyemabant in Seleucia. Occidua Mediæ pars Atropatena, ab Atropata Satrapa, qui obstitit ne regio ab Alexandro & Macedonibus subiugaretur, sic dicta. Hæc Armeniæ & Matianæ ad ortum iacet, magnæ Mediæ ad occasum, ad septentrionem ambabus. Atropatenæ pars est Cadusia & quam Xenophon Carduchiam uocat, & Geli & Mardi usque ad Araxum fluuium qui Armeniam & Atropatenen terminat. Cæterum portæ Caspiæ magnæ Mediæ, Parthiæ atque Hyrcaniæ, limes est. Quòd Atropatenæ regioni Atropates imperauit usque ad fluuium Araxum, post obitum scilicet Alexandri: atque ad multos annos durauit huius imperium. Cæterum in Matiana lacus est salem ferens.

Quòd nationes latrocinia exercentes quatuor fuerint, Mardi Persis uicini, Vxij & Elymæi Persis & Susijs, Cossæi Medis. Hi omnes tributa exigebant

bant ab Asiæ regibus. Cossæi præterea dona accipiebant, quoties rex, æstate in Ecbatanis acta, redibat. Quòd alij sint Elymæi in mari rubro, alij iuxta Mediam. Quòd Sitiacenen Assyriæ, nonnulli Apolloniaten uocant.

Quòd quæ Caspijs portis subest regio, humilis est ac beata, omnium ferax, excepto oleo. Quòd duæ sint gentes Caspiæ, altera magis occidua Cadusijs, iuxta mare eodem nomine & fluuium Cambysen: altera Parthis uicina, in qua sunt portę Caspiæ. Quòd iuxta portas Caspias quę Parthis uicinæ sunt, Nesæus campus est, equis pascendis aptissimus, è quo Persarum reges Nesęos equos, pulcherrimos optimósue habebant. Hic campus herbam fert plurimam, quam nos medicam dicimus. Fert etiam silphium ea regio, è quo fit succus medicus, Cyrenaico longe inferior. Nonnunquam etiam illo præstat siue propter locorum diuersitatem, siue quòd stirps speciem mutet, siue propter eos qui succum exprimunt atq; conficiunt. Quòd Medi Persis multarum rerum authores extiterunt, indicat id tiara & citaris & manicatæ tunicæ, & anaxyrides quæ septentrionalibus gentibus ob frigiditatem peculiares sunt. Quòd Medorum est nõ pauciores habere quàm quinque uxores. Eodémque modo, mulieres calamitatem existimant si nuptæ sint uiro pauciores quàm quinque uxores habenti. Quòd cum reliqua Media tota prorsus fœlix sit, quæ ad septentrionem uergit natio montana prorsus est sterilis: eáque propter ex arborum fructibus nutriuntur. E malis siccis ac tritis massas cõficiunt, ex amygdalis tostis panes, è radicibus quibusdam uinum exprimunt, carnibus utuntur ferinis, mitiora pecora non alunt.

Quòd regiones Armeniæ Chorzene & Cambysene septentrionales sunt maxime atque niuibus obsitæ, Caucaso & Iberiæ continentes: quo loco iter agentes in summis montium cacuminibus niue obrui dicunt. Nam ibi plurima cadit. Vnde baculos habent ad eiusmodi pericula, quos in summam niuem respirandi gratia exerant, & ut eo signo auxilium ab aduenientibus consequantur. Quapropter sæpe effossi seruantur. In niue glebas quasdam concauas congelascere prodiderunt, aquam optimam tanquam in tunica continentes. In niue animalia quoque concreari, quæ ruptis tunicis ebibuntur. Horum animalium generationem talem putant qualem culicum ex flumine & bractea metallorum. Quòd Tigris fluuius è Niphato monte erumpens, celerrimus est atque impermixtus, ut indigenæ Medorum lingua sagittam appellent tigrim ob uelocitatem. Quòd in Acilesina Armeniæ Dea colitur Anaitis, cui seruos & seruas dedicant, itémque filias nobilissimæ gentis, quas apud Deam longo tempore prostitutas nullus in matrimonium auersatur. Huiusmodi quædam Herodotus de Lydis commemorat.

LIBRI DVODECIMI.

QVOD Cappadocia terminatur ad auſtrum Tauro Cilicio dicto, ad ortum Armenia & Colchide, & quę interſunt diuerſarum linguarum gentibus, ad ſeptentrionem Euxino uſque ad Halis oſtia, ad occaſum uero Paphlagonia & Galatica regione, Phrygiæ finitima, uſq; ad Lycaonas & Cilices Ciliciā Tracheā incolentes.

Quòd terram quæ ad occaſum intra Taurum montem eſt proprie appellant Aſiam. Quòd Cappadociā in duas partes diuidunt, ſatrapias uocantes, è quibus alteram maiorem appellant Cappadociā quæ Taurum uerſus eſt, Alterā, quæ minor eſt, Pontocappadociā. Atq; utraq; in quinq; præfecturas diuiditur. Maior quidē, in Melitenen, Cataoniā, Ciliciā, Tyanitin, Garſauritin: minor in quinque alias, Lauinaſenen, Sargyſenen, Sarauenen, Chamannenen, Moramenen.

Quòd Commagena & Cyriſtica Sarauna auſtraliores ſint, magis autem occiduæ quàm Anthemuſia & Chalcitis Meſopotamię regiones, magiſq; orientales q̃ Cilicia iuxta Iſſum ſita: ſeptētrionaliores tandē quàm Chalcidica & Palmyrena iuxta Amanū montē iacentes. Hic pars eſt Ciliciȷ Tauri includens ſinum Iſſicū, atq; Antitauro monti æque adiacet, itemq; Scordiſco monti qui iuxta Pontum eſt.

Quòd Pyramus fluuius per Cataoniam regionem fluit, è medio campo fontes habens. Eſt etiā foſſa quędam memoratu digna per quā aqua puriſſima magno ſpatio occulte ſub terrā fertur, deinde tanta ui in ſummū exoritur, ut ſi quis haſtā ſuperne demiſerit, a quę impetus ita obſiſtat ut uix immergi queat. Cęterū profunditate latitudineq; immodica delapſus, ubi Tauro ſe iunxerit mirum in modum cōtrahitur. Mira eſt pręterea montis cęſura, per quam alueus ducitur. Nam quemadmodum in petris rimam trahentibus & per mediū ſciſſis, contingit, partis unius eminentias alterius partis depreſſionibus ita conuenire, ut coniungi poſſint, ſic uidere eſt imminentes flumini petras, utrinq; fere uſq; ad ſumma montis pertendentes, duorū triúmue iugerum ſpatio, concauitates quaſdā eminentiȷs oppoſitas habere. Solum uero quod interiacet totum ſaxeum ualde profundā & anguſtam rupturā in medio habet, ut eam canis ac lepus tranſiliat. Longitudo eſt ſtad. circiter mille aquæductus inſtar. Tantumq; limum è campo in mare deducit, quemadmodum & Nilus, ut huiuſmodi de eo oraculum editum feratur,

ἔσεται ἐσομένοις, ὅτε πύραμος ἀργυροδίνης,
ἠϊόνα προχέων ἱερὴν ἐς κύπρον ἵκηται.

Tempus erit rapidis olim cum Pyramus undis
In ſacram ueniet congeſto littore, Cyprū. Quòd mons Cappadociæ Argæus omniū qui illic ſunt altiſſimus eſt, ut ſūma eius nunq; niue careant. Qui eò conſcendunt, utrunq; pelagus uident Ponticū & Iſſicum. Quòd cum Cappadocia ferè tota lignis careat, Argęus tamen circumcirca ſyluam habet. Sed ſub terra frequentes ignes habet, qui noctu apparent. Ac rurſus nō procul frigidas aquas habet ſub terra occultas. Qui itaq; locorū periti ſunt caute lignantur. Ignaris periculū eſt, præſertim pecori, dum in obſcuras ignis foſſas incidūt. Quòd Mazaca Cappadocię diſtant à mari Pontico ſtad. octigentis, ab Euphrate mille quingentis, à portis Ciliciȷs itinere dierum ſex, à Cybiſtris ſtad. trecentis: nunc uocatur Cæſarea.

Quòd Cappadocię latitudo à Ponto ad Taurum uſq; ſtadia continet mille octingenta. Longitudo uero, à Lycaonia & Phrygia uſq; ad Euphraten fluuiū uerſus

ſus ortũ & Armeniã, ſtad. millia tria. Quòd in Cappadocia optima rubrica naſcitur, quę ideo Sinopica dicitur quòd eã mercatores in Sinopen portent. Imitatur hãc Iberica. Habet etiã iuxta Galatas metalla, et onychiti lapidis et cryſtalli cruſtas.

Quòd Halys fluuius Paphlagonas & Cappadoces diſterminat. Quòd Mithridates Eupator Ponto imperauit uſq; ad Heracleam. Occidua magis, ſub rege Bithynię degebant. Quòd Leucoſyri uocãtur qui litus Ponti tenent Cappadoces, intra Taurum conſtituti, ob colorem ita dicti: fit enim ut qui auſtraliores ſunt & orientaliores quàm ſit Taurus, nigri ſint: hi autẽ candidi ſunt. Quòd Paphlagoniam terminant à ſeptentrione quidem Pontus: ab ortu, Halys fluuius: ab auſtro, Phrygia & Galatia: ab occaſu, Bithynia. Leucoſyri uero orientaliores ſunt quàm ſit Halys fluuius, iuxta mare habitantes. Quòd Amaſtris ab muliere Amaſtride ſit dicta. Hæc uxor fuit Dionyſij Heracleæ tyranni & Oxyathris filia fratris Darij eius qui ab Alexandro fuit deuictus. Quòd quæ nunc Amaſtris dicitur Seſamus prius appellata ſit, deducta autem fuit è Cromna, Cytoro, Tio & ipſa Seſamo. Quòd Cytorus urbs à Cytoro Phryxi filio dicta ſit. Quòd quos Homerus appellat præcelſos Erythinos, duo ſcopuli ſint colore rubri, nunc Erythrini dicti. Quòd Harmena uicus ſit & portus iuxta Sinopen, munitus quidem, at deſertus, de quo prouerbium natum eſt,

ὃς φρόνιμον οὐκ εἶχεν ἀρμένην ἐτείχισεν.

Eſt autem uerſus iambicus. Quòd urbs Sinope Mileſiorum eſt colonia. hæc olim potens fuit, ac multas ſub ſe regiones habuit. Poſtmodum ſub Armeniorũ dominatu fuit uſq; ad Mithridatem Eupatorem. Is & natus eſt & ſepultus in Sinope. Quòd Sinope bis capta eſt, primũ à Pharnace ex improuiſo ingruente, poſtmodum à Lucullo & inſidente Tyranno, cum intus & foris obſeſſa teneretur. Nam Bachides à rege cuſtos impoſitus, ac ſemper aliquam proditionem à ciuibus ſuſpicatus, tandem multis flagris & cæde uſus eouſq; homines ad deſperationem perduxit, ut nec ſtrenue ſe tueri neq; hoſtem ex compoſito adoriri poſſent.

Quòd oraculum in Sinope fuerit, à quo Diogenes accepit reſponſum, ut monetam adulteraret. Viros claros tulit Sinope: philoſophos, Diogenem Cynicum, & Timotheum Patrionẽ: poëtas uero, Diphilũ comicum: ex rerum ſcriptoribus, Batonem. Quòd Halys fluuius ab Halibus qua perlabitur, nomẽ habet. fontes eius è magna Cappadocia quæ iuxta Pontũ eſt habent originem. Quòd poſt Halyn fluuium Gadilonetica eſt regio, fœlix tota & campeſtris atq; omnium ferax. Oues habet mollis pellis & lanæ. Quòd Amiſus, Mileſiorum eſt ædificium, regionemq; habet beatam. Quòd Iris fluuius per mediam Comanorũ urbem atq; ad ipſa Amaſiæ mœnia labitur. Quòd Strabo hic geographus ex Amaſia fuerit urbe Pontica. Quòd Themiſcyra regio fluminibus perluitur, eaq; propter ſemper herbida eſt. Eius montana ora conſita eſt arboribus & manſuetos & agreſtes fructus ferentibus, ita ut nullo anni tempore illic deſit fructus.

Quòd qui nunc Sami dicuntur, antiquitus Macrones uocabantur. Et qui nunc ſunt Chaldæi, prius uocabantur Chalybes. Quòd Strabo hos uerſus Homeri contendit enarrare,

αὐτὰρ ἁλιζώνων ὁδίος καὶ ἐπίστροφος ἦρχον,
τηλόθεν ἐξ ἀλύβης.

Hinc & Halizonos Hodiusq; & Epiſtrophus unà

Longinqua ex Alyba ducunt. Quo loco Alizones sunt, qui nunc circa Trapezuntem habitant Chaldæi, prius quidem Chalybes dicti, & adhuc prius Alybes, unde Homerus inquit, τηλόθεν ἐξ ἀλύβης, Ac primum omnium Alizones. Si quidem tempore labente nomina multas mutationes suscipiunt. Thraces enim Lemnum incolentes prius Sinties uocabantur, postea Sinti dicti sunt, deinde Saij, iuxta illud Archilochi,

ἀσπίδα μὲν σαΐων τις ἀγάλλεται

At scutum Saius uir sustulit. Nunc Sapæ appellantur, circa Abdera urbem habitantes. Eodē modo Brygi, Breges, Bryges, Phryges, ijdē sunt. Itē Mæones & Mennes: ad hunc itaq; modū Chaldæi, Chalybes, Alybes, Longinqua ex Alyba. quo loco uox, Longinqua, adiecta huius coniecturæ nobis argumētum præbet. Sunt qui per Rhyndaci fluuij regionem Alizonas habitare dicant. Alij circa Cumas Æolicas, aut circa Myrleaticum agrum, aut circa Pygella iuxta Ephesum aut Prienen.

Quòd uocem hanc τηλόθεν ἐξ ἀλύβης improprie adiectam fuisse affirmant, quēadmodum illud τῆλ' ἐξ ἀσκανίας, Longe ab Ascania. Et de Arnæo, τὸ γάρ οἱ δῶ πότνια μήτηρ, Hoc etenim dederat genitrix. Et de Penelope,

εἵλετο δὲ κληῖδ' εὐκαμπέα χειρὶ παχείῃ

Ipsa manu clauim comprendit Penelopæa. Item hoc

οἰωνοῖσί τε πᾶσι.

Omnigenisq; auibus. Insuper istud

ἐείκοσι πᾶσαι ἔφυσαν

Quòd Pactolus fluuius & Hyllus Hermo committuntur. Oriuntur e Tmolo monte prope urbem Sardes. Quòd Armenia minor Tibarenis quandoq; imperauit & Chaldæis atq; Pharnacijs. Mithridates uero Eupator his subactis, & Colchidis & horum omnium imperium adeptus est. Quòd Pharnaciæ continua est Sidene & Themiscyra. Supra has iacet Phanarœa oleis consita & beata, inter Lycū amnem & Irim locata. Quòd supra Phanarœam Comana Pontica iacent, eodem nomine quo maioris Cappadociæ Comana. Quòd ob ingentem multitudinem in Corintho meretricum, & sumptū qui in has fieri solitus erat, prouerbium natum sit,

οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς κόρινθόν ἐσθ' ὁ πλοῦς

Non cuiuis homini contingit adire Corinthum. sed diuitibus scilicet solis.

Quòd Oalgassus mons est altissimus, Haly fluuio occidentalior, iuxta quem Domanitis & Blaena est regio. Cæterum per Domanitidem Amnius fluuius labitur, quo loco Mithridates Eupator Nicomedis Bithyni copias funditus deleuit, haud quidē præsens sed per suos imperatores tanquā obiter re gesta. Vnde ille fugiens, cum paucis adeo in Italiam nauigauit. Hic uero secutus, impetu facto Bithyniam cepit, & Asiam usq; in Cariam & Lyciam occupauit. Quòd circa Pimolissam & Pompeiopolim Sandaracurgium mons est concauus propter metallorū effossionem, ubi ex morbido & pestilente aēre effossorum locorū multis intereuntibus, negligi metalla cœperunt. Quòd lacus qui circa Nicęā est urbē Ascanius sit dictus, itemq; regio ipsa Ascania. Quòd Bithyniā terminat Sangarius fluuius, & litus Ponticum usq; ad ipsum os atq; Chalcedonem: ab occasu, Propontis: ad austrum Mysia & Epictetus appellata Phrygia. Eadem quoque Hellespontiaca Phrygia dicitur. Quòd sinus qui circa Nicomediam est Astacenus uocatur. Quòd mons circa Cium Argantonius uocatur, porrigens se

usq;

usque ad Nicomediam. Quòd Cius socius erat Herculis, ex Argonautis unus. Is è Colchis reuersus urbem à se Cium appellatam, ædificauit.

Quòd à Prusa oppido nomen gentile deriuatur Prusiensis.

Quòd Ascania à duabus gentibus seorsim habitabatur, Phrygibus & Mysis, testatur id Homerus inquiens,

μυσῶν ἀγχεμάχων ἡγήτορα
οἳ ῥα δὲ ἀσκανίης ἐριβώλακος ἦλθον ἀμοιβοί.

Alysorumq́ ducem bellantum comminus armis,
Illi ex Ascaniæ campo uenere feraci. Et rursus,

φόρκυς αὖ φρύγας ἦγε καὶ ἀσκάνιος
τῆλ' δὲ ἀσκανίης.

Phorcys & Ascanius Phrygias duxere cateruas,
Longe ex Ascania. Intelligit autem Nicæam. Quòd Homerus Æsapum terminum statuit Troadis & Mysiæ. Videtur autem Pindarus Cyzicenus fuisse.

Quòd Nicæa ab Antigono ædificata sit, Philipppi Macedonum duce, qui bello aduersus Nicatora Seleucum interijt. Postea Lysimachus illam auxit, qui cū Alexandro scilicet ad Indos militauit. Hic Nicæam appellauit, de nomine uxoris quæ Antipatri erat filia, soror Cassandri. Quòd quæ nunc Otrœa dicitur regio, ab Otreo Phryge uocata sit, cuius meminit Homerus,

λαοὺς ὀτρῆος.

Otræi populos. Quòd Hipparchus & Theodosius, atque huius liberi mathematici, & Asclepiades medicus, Bithyni fuerint. Quòd qui in Asia sunt Galatæ, Celtarum sunt coloni, atque sub Leonorio duce in Asiam traiecerunt.

Quòd post Galatiam ad austrum lacus est Tatta nomine, Cappadociæ maiori adiacens, & pars est Phrygiæ maioris. Item quæ huic continua est usq; ad Taurum. Cæterum Tatta lacus salis sponte nascentis fontes habet atq; adeo faciliter sal rebus immersis circungelascit, ut sæpe cum funalem torquē demiserint, salis coronas educant. Volucres ipsæ alis aquas contingentes facile capiuntur, cum propter salis concretionem cito decidant. Quòd Isaura urbs sit, à qua & regio Isauria & uocabulum gentile Isaurensis dicitur. Quòd circa Sipylon loca Phrygia prius appellabātur. Item Tantalū & Pelopem Phrygas esse aiunt, & Nioben quoque. Nam Pergamena & Elaitis ad quam Caicus exit, & Teuthrania inter hęc media in qua Telephus habitabat olim, inter Hellespontum sunt & regionem Sipylo & quæ sub hac est Magnesię, circunstantem. Quòd Mysos, alij Mysorum Scythiæ colonos esse affirmāt. Alij uero quod Lydorū lingua, fagocissima arbor, Mysos uocatur, eiusmodi arborem in Olympo Mysio copiose nasci, eaq; propter gentem Mysos fuisse appellatā. Quòd Miletus Cariæ, colonia sit Mileti quę est in Creta. Quòd Lycus Pandionis filius, Solymis conditis regionē à se Lyciam appellauit. Quòd Bithyni septentrionales iuxta Olympum iacent, Item Mygdones & Doliones. Reliquum tenent Mysi & Epicteti. Doliones autem sunt, qui circa Cyzicū à fluuio Æsapo usque ad Rhyndacum fluuiū & Dascylitidem lacum. Mygdones post hos sunt, usq; in Myrleanorum Apameorum agrū.

Quòd supra Dascylitidem lacū alij duo lacus sunt, Apolloniaticus & Miletopolitanus. Quòd delubrū in Cyzico Dindymenes matris deûm, Argonautarum ædificiū est. Quòd potentes olim atq; pulcherrimis legibus instructæ ciuitates fuerint Cyzicus, Rhodos, Massilia, Carthago, Roma, Sparta.

Quòd Phrygiæ Epictericæ sint Axiani, Nacolia, Cotyaium, Mydaium, & Dorylaium urbes, & Cadi. Quòd Mysiæ pars mediterranea, ab Olympica regione in Pergamenam descendit, & in Caici campos. Quòd supra Epictetũ ad austrum maior Phrygia est, quæ à sinistra Pisinuntem & Lycaonas, à dextra Lydiam & Cariam relinquit. In ea est Phrygia quæ prætermontana dicitur, & Pisidia & Amorio & Eumenia & Synnada: deinde Apamia quæ Cibotus dicitur et Laodicea & Colossæ. Quòd Marsyas fluuius ex Apamia urbe magna ortũ habens, in Mæandrum egreditur. Quòd cursus Mæandri adeo est flexuosus, ut obliquitates omnes ab eo mæandri dicantur. Quòd quę circa Mæandrum fluuiũ est regio ferè tota à terræmotibus quatitur & aquis atq; ignibus peraratur, à campis incipiens usq; ad Magnesiam & Hierapolim. Quòd Prienen quæ prius ad mare erat, Mæander, facta limi aggestione, mediterraneam effecit, ad stadia ducenta quinquaginta. Quòd Typhonis casum & Arimorum, per hanc exustam Phrygiam & Lydiam euenisse aiunt. Alij autem affirmant, etiam quæ inter Mæandrum ac Lydos sunt, omnia eiusmodi esse.

LIBRI DECIMITERTII.

QVOD à Cyzico & locis Æsapo & Granico uicinis Abydum usq; Propontidis ora sit maritima. Ex Abydo aũt Lectũ usq;, Ilij et Tenedi & Troianæ Alexandriæ regio. His omnibus Ida imminet. A Lecto uero usq; ad Caicum & Canas dictas, Assus est & Adramyttium & Atarneus & Pitana & sinus Elaiticus. Quibus omnibus Lesbos insula ex aduerso consurgit: deinde Cumanus ager usq; ad Hermũ & Phocenses, hęc Æolia est, quam sequitur Ionia. Quòd à Cyzico & Æsapo fluuio, usq; ad Caicum fluuiũ, regio est quam Homerus Troianam dicit, in octo principatus diuisa, sed Æolorum colonia aliter hanc diuisionem fecit, per totam Troianam oram dispersa, & usq; ad Hermum fluuiũ extẽta. Quatuor autẽ seculis Æolica colonia, q̃ Ionica antiquior est. Nã Agamemnonis filius Orestes Æolicæ classi imperauit, quo in Arcadia mortuo Penthilus eius filius successit, & usque in Thraciam processit annis post Troiam sexaginta, quo tempore Heraclidę in Peloponnesum rediere: deinde Archelaus illius filius cum Æolica classe in eam quę circa Cyzicum & Dascyliũ est regionem traiecit. Graus uero filius eius iunior usq; ad Granicum fluuiũ progressus est, & traijciens in Lesbum eam occupauit. Cleuas item & Dorus & Malaus, qui & ipsi ab Agamemnone erãt profecti, primum quidem Locrida & montem Phricium, longo tempore obtinuerũt. Postea trangressi Cumas condiderunt, Phriconidas à Locrensi monte appellatas. Quòd Priapus fluuius est iuxta Cyzicum, aduersus Artacen Cyzicenam urbem consurgens.

Quòd Æsapus fluuius Cyzico urbe orientalior est. Quòd à Pario oppido usq; ad Practium oppidum occasum uersus stadia sunt CCC. Quòd Ida mons scolopendræ formã habet, atq; in mediterraneam, promontorio quod circa Zeleam est terminatur, in pelagus autem Lecto, quod in Ægæum descendit.

Quòd Zelia urbs, Cyzicenorum est ditionis. Quòd Homerus Idam montem Lecto terminat, quod primum est à mari, & Zelia, inquiens,

ὑπαὶ πόδα νείατον ἴδης.

Idæ pede ſub extremo. Quòd Lectum Idæ promontorium, & Canæ promontorium, ſinum Idæum faciunt. Quòd duplices ſunt Cilices, alteri Thebæi Hypoplacij, unde Chryſeis erat: alteri Lyrneſſij, è quibus erat Briſeis,

τὴν ἐκ λυρνησσοῦ ἐξείλετο πολλὰ μογήσας.

Hanc è Lyrneſſo capiens multũ laborabat. Hæc urbs erat diui Mynetis. E Thebis Chryſeidem fuiſſe, ſic inquit,

ὠχόμεθ' ἐς θήβην ἱερὴν πόλιν.

Nos Thebam aduecti ſacram. Ex hac etiã Andromache fuit. Sunt itaque duo hi Troianorum principatus. unde quæ de Andromache dicuntur, in hyperbato ſunt legenda,

ἀμφότεροι σὺ μὲν ἐν τροίῃ

αὐτὰρ ἐγὼ θήβησιν.

Vterq; è nobis, tu per Troiam

Aſt ego Thebis. Sic enim eſt legendum.

ἀμφότεροι ἐν τροίῃ, σὺ μὲν πριάμου ποτὶ δῶμα,

αὐτὰρ ἐγὼ θήβησι.

Vterq; ex Troia, ſed patris in laribus Priami tu, Aſt ego Thebis. Tertius eſt Lelegum principatus, qui & ipſe Troianus eſt,

ἄλτεω ὃς λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει.

Maximus Altes

Sub cuius Lelegum populi ditione tenentur. Et ſub Hectore Troiani erant,

τρωσὶ μὲν ἡγεμόνευεν.

Hector item Troas duxit. Quiq; ſub Ænea fuere Dardani Troiani erant, uelut quoties dicit,

αἰνεία τρώων βουληφόρε.

Aenæa Troum dux conſultiſſime. Sexti ſunt ſub Pandaro Lycij, quos proprie Troianos appellat. Septimi, qui inter Aeſapum & Abydum ſunt Troes dicuntur. Po nuntur autem ſub Aſio Abydeni Troes. Democoon quoque Priami filius,

ἀβυδόθεν ἦλθε παρ' ἵππων ὠκειάων.

Is ab Abydo aderat tunc à pernicibus equis. Et Hicetaonis filius apud Percoten boues paſcebat, nec ipſe alienas, & qui Adraſtiam uſque imperabãt Meropis duo filij Troiani erant, octauus hic principatus eſt. Nonus Troiæ principatus eſt, qui ſub Eurypylo Telephi filio cenſetur. Quod autẽ omnibus his Priamus imperaret, Achilles declarat, inquiens,

ὅσσον λέσβος ἄνω μακάρων ἕδος ἐντὸς ἐέργει

καὶ φρυγίη καθ' ὕπερθε καὶ ἑλλήσποντος ἀπείρων.

Quæ fœlix pariter Lesbos complectitur, & quæ

Comprendit Phrygiæ tellus ac Helleſpontus.

Quòd Lycij qui ſub Pandaro fuerunt Aphnij dicti ſint ab Aphnitide lacu, qui Daſcilyticus lacus eſt. Zelia à Cyzico diſtat uerſus ortũ ſtadijs centũ nonaginta. A proximo mari uero, in quod Aeſapus flu. egreditur, ſtad. circiter octuaginta.

Quòd Zelia mediterranea eſt, eiq; ſubiacent Cyzico & Priapo adiacentia loca. Circa Zeliam Tarſus eſt fluuius, qui uiginti locis tranſitur, ſicut Heptaporus. Quòd inter Aeſapum fluuium & Priapum Granicus fluit, magna ex parte per Adraſtiæ campos. Priapus autem urbs eſt ſuper mari ſita, & portus.

Quòd Adrastia urbs inter Priapum est urbem & Parium, super Aesopo fluuio. Priapus hæc portum habet minorem quàm Parius. Quòd Pityęa urbs sit mediterranea inter Parium & Priapum urbes. Quòd inter Lampsacum et Pariū Pęsus urbs sit et fluuius. Homerus tribus syllabis eam appellat, inquiens,

καὶ δῆμον ἀπαισοῦ,

gentemq́ꝫ quoque Apæsi. Item,

ὃς ῥ' ἐν ἀπαισῷ.

habitabat mœnia Apęsi. Quòd in Cumęa regiōe locus est, fœminino genere numeroq́ꝫ plurali dictus Gergithes. Est etiā urbs à qua in agro Lampsaceno Gergithius ager est dictus. Quòd Practium apud Homerum nō est urbs, sed fluuius inter Abydum fluens & Lampsacum. Quòd Xerxis pons in Abydo, paulo magis ad ortū fuit locata quàm sit Abydus, magisq́ꝫ ad occasum quàm Sestus. Id notatu dignum maxime est. Quòd Strabo consentit fabulæ de Hero, quod in Sesto fuerit ipsius turris, quodq́ꝫ casus Leandri illic euenerit. Quòd aurea metalla in Pactolo Lydiæ nunc defecerint. Quòd ab Abydo ad Aesapum fluuium, stadia sint septingenta: itinere scilicet pedestri, recta uero nauigatione, pauciora. Quòd Ilus post diluuium primus ausus est urbem in planitiem locare, quæ ab eo dicta fuit Ilium. unde in campo est sepultus,

οἱ δὲ παρ' ἴλου σῆμα
μέσσον καππεδίον.

Hi uero ad tumulos Ili
Per campum medium. Sunt qui dicant, quæ nūc ostenditur urbs, non esse Ilium Homeri. Sed aliam esse, magis humilem. Antiquam enim magis editam fuisse, prope Idam stad. quadraginta. Quòd quæ nūc Alexandria Troas dicitur, urbs deserta, prius Antigonia dicebatur. Nam ab Antigono habitata fuit qui ex Alexandri magni ducibus imperauit Phrygiæ. Postmodū à Lysimacho Alexandria fuit appellata, quod magis uideretur operępretiū esse, ut ab eo cognomē acciperet, qui totius uictoriæ de Persis habitæ author extitisset, ab ipso uidelicet Alexandro.

Quòd Fimbria Romanus bello aduersum Mithridatem gesto, cum Iliū admoto ad urbē exercitu undecimo die cepisset, atq́ꝫ inde gloriaretur, quā urbē Agamemnon decimo anno uix cepisset, cum mille nauium classem & uniuersam Gręciam secū haberet, se undecimo die obtinuisse, Respondit quidā ex Iliensibus, Nō enim Hector aderat qui pro ciuitate pugnaret. Quòd inter Abydum & Dardanum urbem, Rhodius fluuius labitur, ex aduerso sepulchri Hecubæ quod Canis dicitur. Quòd sepulchrū Hectoris in Ophryngo est loco excelso Troadis. Deinde Rhœtium urbs deserta, inde Aegialus, postea Aiacis sepulchrum, inde Segium urbs deserta, postmodum Achillis sepulchrum & Patrocli & Antilochi: deinde nauiū statio & castra Græcorū, mox Simoentis & Scamandri ostia stagnantia & paludes, & lacus qui Os dicitur. Quæ omnia Ilio subsunt.

Quòd Priamus exiguo inuento Troianorum regno, ita ut Hercules, Cumq́ꝫ uiris paucis & sex cū nauibus ipsa Pergama diripuerit, illud in immēsum auxerit, ut rex regum appellaretur, quemadmodum significat illud,

ὅσσον λέσβος ἄνω μακάρων ἕδος.

Quę fœlix pariter Lesbos cōplectitur. Quòd Campus Troianus à mari usq́ꝫ ad Idam porrigit se, cuius partes australes in Scepsim, septentrionales in Zeliam fini

finiunt. Quòd permultis & fide dignis argumentis Strabo ostendit quę nūc Ilium appellatur, non esse ab Homero decantatam urbem, sed hac excelsior est & orientalior quæ uere Ilios dicitur, Hectoris scilicet patria. Quòd si ne uestigia quidem ipsius supersunt, sed quæ uisuntur nunc, humilioris sunt uestigia, mirum esse non debet. Tempus enim permulta eiusmodi facit. Quòd iuxta uetustum quendam morem Agamemnon male imprecatus est ijs qui Ilium instaurare auderent, eamq́ ob causam posteri religione ducti, locum elegerunt uicinum, antiquo simillimum & hunc ædificatum Ilion appellarunt, hoc pacto Agamemnonis execrationes effugerunt. Quòd Rhesus fluuius nunc Rhoites appellatur, Heptaporus autē Polyporus, ortum habens à locis pulchræ pinui finitimis ad uicum Melænas euntibus. Cæterum pulchra pinus ambitum habuit pedum uigintiquatuor, altitudinem à radice sexaginta septem pedū. Postea in tres partes scissa æqualiter inter se distantes, rursus in unum uerticem contrahitur. Totam uero altitudinem duorum iugerum & cubitorum quindecim habet. Quòd Caresus fluuius à Malunte labitur, qui locus inter Palæscepsim iacet & Acheium ulterioris Tenediorum agri. Immittit autem in Æsapum. Rhodius uero à Cleandria & Gordo in Æmum influit. Quòd Smintheus Apollo à Tenedijs colitur. Et tēplum ipsius in Tenedo est, unde illud dicitur,

τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις σμινθεῦ.

Smintheu præclarę Tenedi domator Apollo. Quòd aliud templū est Sminthei Apollinis in Troade, iuxta mare situm. Quòd insulæ exiguæ iuxta Tenedum, Calydnæ uocantur. Quòd circa Troadem Achæus locus sit: deinde Larissa & Colonæ & Chrysa nunc dicta in loco excelso super mari sita.

Quòd in Sminthei templo mus sit æreus, pedi statuæ subiacens. Sunt autem Sminthei Apollinis permulta templa. Quòd circa Lectū promontoriū sales sunt q uentis Etesijs sponte congelascūt. Quòd Homerus in sinu Adramytti co locat Lelegas et Cilices utrosq́, quo loco Pedasus urbs est deserta & Satinois fluuius, qui torrens est, & Thebę ac Lyrnessus urbes. Quòd Amaxitę maritimi sunt, ac supra eos Neandrenses. Deinde Cebrenij supra hos, mox Dardani usque ad Palæscepsim, quibus imperauit etiam Æneas. Inde Scepsis. Quòd à Lecto promontorio, usq́ ad Gargara uersus ortum sita, stad. sunt ducenta sexaginta.

Quòd post Adramyttium Coryphantis & Heraclia uicus sint: inde Attea, ab hac Atarneus & Pitane, & Caici fluuij ostia. Quòd nonnulli Romanis gratificantes hos uersus Homeri de Aenea hoc pacto transscribunt,

νῦν δὲ δὴ αἰνείαο γένος πάντεσσιν ἀνάξει.

At genus Aeneæ cunctis dominabitur oris. Quòd è Scepsi urbe fuerit Coriscus Socraticus, & huius filius Neleus, qui & Theophrastum & Aristotelem audiuit, & successor fuit Bibliothecæ Theophrasti in qua Aristotelica inerat. Nam Aristoteles & Bibliothecā & scholam Theophrasto reliquit, & primus omniū quos scimus libros cōgregauit, & Aegypti reges bibliothecę ordinē docuit. Theophrastus uero eam tradidit Neleo, Neleus Scepsim detulit, ac posteris dedit hominibus sanè imperitis, qui libros inclusos, ac negligēter positos tenebāt. Cumq́ Attalicorum regū sub quibus erant, studiū sentirent cōquirendorū librorū, ad instruendā eam Bibliothecā quæ Pergami erat, eos in fossa quadā sub terrā occuluerūt, quos & tineis & humiditate labefactos, tandem qui ex eo genere erant Apelliconi Teio

tradiderũt, magno emptos argento, Aristotelicos scilicet ac Theophrasticos. Apellicon, ut qui magis librorũ esset studiosus quàm sapiẽtię, uolens corrosiones emendare, eos transcribendos dedit, scriptura non recte suppleta, quapropter libros edidit erroribus plenos. Sed antiqui Peripatetici post Theophrastũ, cum omnino libris ordinarijs carerent, paucis duntaxat exceptis exteriorum sermonum, nihil habebãt in quo firmiter philosopharentur, sed positiones quasdã lucubrabãt. Posteriores, postquam hi libri in lucem uenerunt, Aristotelem imitantes longe melius quàm illi philosophati sunt. nam propter errorum multitudinem consentanea dicere necesse habuere. Multum ad hoc Romani contulerunt. Nam continuo post Apelliconis obitum Sylla qui Athenas cepit, allata illius bibliotheca huc eam transtulit. Tyrannion quoque grammaticus incœpit, cum Aristotelis amantissimus esset, eo sibi conciliato qui bibliothecæ præerat. Item librarij quidam scriptoribus utentes non bonis, nec scripta conferentes, quod in his libris præsertim fieri solet qui uendẽdi transcribũtur, tum hic tũ etiam Alexãdriæ. Quòd post Scepsim urbem Andera sunt, & Pionia et Gargaris. Iuxta Andera lapis est qui ustus in ferrum mutatur: deinde cum terra quadam in fornace excoctus, pseudargyrum exudat, quæ terra si æs assumat, fit mixtio quam nõnulli uocant orichalcum. Fit etiam circa Tmolum pseudargyros. Quòd Assus urbs fœlix sit & munita, à mari & portu rectum & longum ascensum habens. Vnde illud Stratonici commode dictum est, ἄσσον ἴθ' ὥσπερ θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἵκηαι. Hic Cleanthes fuit stoicus philosophus, q Zenonis Citiensis scholę successit, quã postea Chrisippo Solensi reliquit. Hoc in loco Aristoteles aliquandiu permãsit, propter eam affinitatẽ quã cum Hermia Tyranno contraxerat. Fuit autem Hermias Eunuchus, trapezitæ cuiusdam famulus, qui Athenas profectus Platonem Aristotelemq; audiuit, postea ad dominum reuersus, cum ipso imperauit primũ, Atarnenses & Assenses aggresso: deinde illi successit & Aristotelem & Xenocratem ad se accersitos diligẽter curauit. Aristoteli etiam fratris sororem dedit. Per id tempus Memnon Rhodius cum Persis ministraret, & exercitũ duceret, simulata cum Eunucho amicitia hospitalitatis nomine & tractandarũ rerum gratia illum ad se uocat, quem cum comprehẽdisset ad regẽ misit ibiq; suspensus est. Quòd circa Assum & Gargarũ loca & Scepsim Lelegum sunt, qui inter Cilices & Dardanios habitabant, urbem habentes Pedasum. fugientes autem Achillis incursionem in Cariam uenerunt, & urbem Pedasum condiderũt eodẽ nomine quo patria. Quòd post Lelegas, sequens litus Homeri tempore habebant Cilices, quo loco nunc est Adramyttium & Atarnitæ & Pitanæi usq; ad Caici ostia: horũ duæ sunt urbes Thebæ Hyppoplacię & Lyrnessus. Quòd Thebæ & Lyrnessus in Thebano campo sitę ab Adramyttio urbe distant, illa quidẽ stadijs sexaginta, hæc uero octuaginta. Cæterum in Adramytteno ągro Chrysa est & Cilla. Sunt autem circa Antandrũ hæc. Quòd Cillus Pelopis fuerit auriga, à quo Cilla urbs & Cilices sunt dicti. Quòd in Pitana Æolica lateres aiunt aquæ supernatare, quemadmodũ in Tyrannia. Nam terra quàm aqua sit, leuior est. In Iberia uero Posidonius ait se uidisse ex quadã creta lateres factos supernatare. Quòd Caicus fluuius post Pitanen se in Elaiticũ sinũ influit, ex aduerso Elææ urbis. Quòd Elęa urbs nauale est Pergami urbis, à Pergamo distans stadijs centũ uiginti. Quòd Cana promontoriũ est assurgens cõtra Lectũ promontoriũ & Adramyttenũ sinũ efficiens. Cuius pars etiam

Elai

Elaiticus est sinus. Quòd Cana numero etiam plurali Canæ dicitur: circa hãc promontorium est Æga. Cæterum γα ipsum oportet ut longum sit accipere.

Quòd inter Eleam & Pitanen & Atarnea & Pergamum, Teuthrania sit urbs, à nulla harum ultra septuaginta stadia distans, intra Caicum. Quòd in locis circa Caicum, Eurypylus Telephides imperasse uidetur quem Pyrrhus Achillis filius interemit. Quòd in Elaitide fluuius sit torrenti similis, Cetius nomine. Vnde forte dictum est κήτειοι κτείνοντο γυναίων εἵνεκα δώρων. Quòd Lesbi insulæ ambitus stadiorũ sit mille & centũ. Quòd Strabo sub Tiberio Romanorũ imperatore fuerit. Quòd Phanias & Theophrastus Aristotelici ex Eresso fuerint. Theophrastus prius Tyrtamus dicebatur, cæterum ab Aristotele sic appellari cœpit. Quòd Hellanicus historicus, Lesbius fuerit. In freto quod inter Asiam est & Lesbum, insulæ sunt quadraginta. hę composito uocabulo Hecatonnesi uocantur, quemadmodum Peloponnesus, & Myonnesus & Proconnesus & Halonnesus. habent nn duplex è consuetudine. Quòd Hecatonnesi uocantur tanq̃ Apollonnesi. Nam Apollo Hecatos est dictus. Quòd ante Lesbum Pardoselena sit, urbem habens eodẽ cognomento, cęterũ nominis infamiã fugientes Poroselenã ipsam appellant. Mons circa Pergamũ Aspordenus fuit. Et quod in eo templum est, Matris Asporenæ. Quid igitur dicemus de Pordali & de Saperda & Perdicca & συμπορδάλκοισιν, quod idem significat quod madidis? Quòd Homerus in Catalogo Lelegum & Cilicum & Cauconũ iure non meminit. Nam ab Achille extincti erant, Eetion & Mynes & Epistrophus atq; ipsorum populi.

Quòd Pelasgorum princeps Hippothous Larissam patriam habuit, eam scilicet quę circa Cumam Æoliæ est sita. Cæterum Pelasgi ab Æolis interierunt.

Quòd Cumæ carpuntur ut insulsę & hebetes, quod annis CCC. demũ post urbis ædificationem portus uectigalia exegerint, tanquam tum primum intelligerent se iuxta mare sitos esse, ac huius prouentum antea nõ animaduertissent. Dicitur & aliter, quòd publica pecunia mutuo accepta porticus construxerunt, postea cum pecuniam constituta die non reddidissent, à deambulatione arcebantur. Sed cum pluuiæ essent, in dedecus quoddam creditores edictum emittebant, ut Cumani porticus subirent. Et cum præco ita inclamaret porticus subire, dictum esse prouerbium Cumanos non sentire, quòd in pluuia porticus subeunda sit, nisi aliquis per præconem admoneat. Cumanus fuit Hesiodus & Ephorus Isocratis familiaris, qui Historias scripsit. Cuma dicta fuit ab Amazone quadam, sicut Myrene & Mytilene. Quòd Pergamus urbs Gazophylacium fuerit Lysimachi & Agathoclis, qui ex Alexandri successoribus fuit unus. Pecuniarũ custodia, quæ erant talentorum nouem millia commissa erat Philetęro Tyanensi, qui à puero spado erat, in quadã turba oppressus cum nutrice, eaq; propter eunuchus. Is initio charus erat Lysimacho, sed cũ ab Arsinoe illius uxore dissideret, propterea quod eum accusauerat, defectionem parauit uidens nouas res permultas. Nam Lysimachus à malis familiaribus coactus fuit proprium filium Agathoclem interimere: Seleucus uero Nicator reuersus, illum sustulit, & ipse interemptus est, à Ptolemęo Cerauno dolo occisus. Cæterum Philetærus annos uiginti Dominus fuit arcis & pecuniarum, pollicitando semper ac ualidioribus propioribusq; obsequendo. Erant ei fratres duo Eumenes & Attalus. Ex seniore itaque Eumene, filius Eumenes natus fuit. Is Pergami successionem habuit, & iam loca circuncirca tenebat, unde apud

Sardes Antiochum Seleuci filium superauit, cum eo cōgressus. Obijt cum duobus & uiginti annis imperasset. Attalus ex Attalo & Antiochide natus in imperio successit, & primo rex est nūcupatus. Hic Galatas prælio maximo superauit, & Romanorum amicus fuit, & cum eis in classe Rhodiorum aduersus Philippū pugnauit. Obijt iam senior cum annis quadraginta & tribus imperasset. Filius quatuor reliquit, Eumenem, Attalum, Philetærum, Athenæum. Ex his iuniores priuatum statum duxerunt. Eumenes uero imperans cum Romanis aduersus Antiochum magnum & contra Persen bellum gessit. Et à Romanis totam eam regionem accepit, quæ sub Antiocho circa Taurum erat. Nam initio regionem non multum tenebat. Hic imperium multum auxit & ædificijs & donis & bibliothecis, imperauit annos quadraginta nouem, ac imperium Attalo filio reliquit, dum puer adhuc esset, & huius tutorem Attalum proprium fratrem. Is cum annis xx. & uno imperasset, tanquam tutor, multis rebus fœliciter gestis senex admodum interijt. Nam aduersus Demetrium Seleuci filium, cum Alexandro Antiochi filio bellum gessit, & cum Romanis aduersus Pseudophilippum pugnauit. Deigylim quoque regem cepit ducto in Thraciam exercitu. Item Prusiam interemit præfecto illi filio Nicomede. Cæterum qui sub tutela erat Attalus, cum annis quinque imperasset Philometor appellatus, morbo defunctus est, Romanis hæredibus relictis, qui eam regionem prouinciam fecerunt, Asiam appellantes eodem nomine quo et continentem. Quòd Caicus fluuius Pergamū præterfluit, per Caicum campū fœlicem. Quòd ex Tmolo Pactolus fluit, habens auri ramenta, quæ hoc tempore defecere. Exit in Hermū fluuiū, in quem etiam Hyllus fluuius egreditur, qui nūc Phrygius dicitur. Quòd lacus q apud Homerū Gygæus, postea Colous fuit appellatus. Quòd Arimos alij in Lydia fuisse aiūt: alij in Cilicia, nōnulli in Syria, alij in Pythecusis, quo loco etiam Typhoea fuisse dicūt. Quòd in Hierapole calidæ sunt aquæ & Plutonium, ambo non paruam admirationem præstantia. Nam aqua adeo faciliter in tophum duratur, ut qui aquæductus deducunt, integra septa ex eo aquis conficiant. Plutonium, os est in paruo quodam imminentis montis supercilio, ita commensuratum ut hominem possit suscipere, mira profunditate. Huic propositum est uallum quadratum, ambitu ferè semijugeri, quod nebulosa & crassa caligine plenum est, ut uix solum discerni possit. Ad septum appropinquantibus, aër innoxius est, purus ab illa caligine, in tranquillitate uentorū. Nam caligo intra ambitum manet. Si uero animal intro progrediatur, statim moritur. Quapropter tauri introducti cadunt, & mortui educuntur. Nos passeres immisimus qui subito mortui ceciderunt. Galli uero executi illæsi accedunt, ut etiam usque ad os appropinquent, introspiciant, & immergantur, quousque possunt spiritum continentes. Videbamus enim ex aspectu æstuosæ cuiusdam passionis indicium, siue quòd omnes id experiantur, siue soli sacerdotes, siue diuina prouidentia, quemadmodum uerisimile in ijs est qui numine sunt afflati, siue quòd hoc uiribus quibusdam reluctantibus contingat. Quòd Caballenses credant Solymos esse, unde collis qui Termesi promontorio imminet Solymus uocatur, & ipsi Termenses Solymi dicuntur. Proximum est Bellerophontis uallum, & Pisandri eius filij sepulchrum, qui in bello contra Solymos gesto cecidit.

Quòd Cebyrensis administratio, inter maximas totius Asiæ censetur. Vtebantur Cebyratæ linguis quatuor, Pisidica, Solymorum, Græcorum & Lydorū.

Quòd

71 Quòd apud Cebyreos proprium sit ferrum facile tornari.

LIBRI DECIMIQVARTI.

QVOD Ionum Coloniæ præfuerit Androclus Codri Athenarum regis filius, postmodũ Æolicæ. Is Ephesum ædificans, Regiam Ioniæ assignauit. Sunt autem Ionum ciuitates hæ: Miletus, Mius, Lebedus, Colophon, Priena, Teos, Erythræ, Phocæa, Clazomenę, Chius, Samus, in uniuersum duodecim. Postmodum Smyrna fuit assumpta. Quòd Apollinis oraculũ apud Branchidas in Mileto sit. Quòd quæ nunc Samos appellatur insula Ionica, prius dicebatur Parthenia, deinde Anthemus, inde Melamphylus, postea Samus. Quòd Samus adeo sit ferax, ut q eam laudãt, prouerbio dicere cõsuerint, Fert & auiũ lac. Quòd ob Solysontis Samiorum tyranni amarulentiam Samus adeo uiris fuit destituta, ut prouerbium inde natum sit quo dicitur, Solysontis opera locus amplus est. Quòd Athenienses per Periclem Samo potiti, municipes in eam miserunt, è quorum numero Neocles fuit Epicuri philosophi pater, ludimagister. Is in Samo nutritus, adolescentiam Athenis egit cum Menandro comico. Quòd Creophylus hospes Homeri Samius fuerit. Cæterum o magnum hic scribitur. Quòd Agamemnon Pygela condidit: fuit autem à parte quadam gentium illius habitatũ oppidum. Nam quidam Pygalij nominati, calamitatibus defatigati illic remanserunt, ac locum Pygela uocarunt. Quòd post Troiæ captiuitatem Calchas uates cum Amphiarao pedester in Colophonem peruenit. Cæterum cum in uatem meliorem se iuxta Clarum incidisset, Mopsum scilicet Mantus filium, quæ Tyresiæ erat filia, præ tristitia perijt. Cæterum Hesiodus etiam carmine hunc sermonem ita effert,

θαῦμα μ' ἔχει κατὰ θυμὸν, ἐρινεὸς ὅσσους ὀλύνθους
οὗτος ἔχει μικρός περ ἐὼν, εἴποις ἂν ἀριθμόν.

Mirabor sane poteris si dicere ficus
Quot numero hæc caprificus habet, perparua licet sit. Hunc uero respondisse,

μύριοί εἰσιν ἀριθμὸν, ἀτὰρ μέτρον γε, μέδιμνος·
εἷς δὲ περισσεύει, τὸν ἐπελθέμεν οὐκ ἐδύναιο.
ὣς φάτο καί σφιν ἀριθμὸς ἐτήτυμος εἴδετο μέτρου,
καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψεν.

Mille quidem decies, modius mensura, superq́;
Vna sit, hanc nullo poteris comprendere pacto
Dixit, & inuentus numerus mensuraq́; certa est,
Continuo mortis Calchanti somnus obortus.

Pherecydes autem inquit, prægnante sue oblata, Calchantem interrogasse, quot porcos haberet, hunc respondisse tres, atque ex ijs unam esse fœminam. Et cum Mopsus uera locutus esset, illũ obijsse. Quòd Colophonij aliquando naualibus opibus, & equestribus tantum excelluerunt, ut in quancunque partem siue suffragio siue auxilio equestri, aut pedestri, aut nauibus incubuissent, finis operi imponeretur, adeo ut prouerbium inde sit natum, Colophonem imposuit, pro eo quod est finem. Quòd prouerbium sit Corycæus auscultauit, cum quispiam aliquid secreto aut facere aut dicere uidetur, neque tamen lateat ob eos qui speculantur & scire studerit quæ minime conuenit. Id quod Corycæi

prædones in portubus facere solebant; interrogantes à mercatoribus in portum applicantibus, quid in nauibus portarent. Quòd Anaxagoras physicus, Anaximenis Milesij fuerit familiaris. Præceptor autem fuit Archelaus physicus & Euripides poëta. Quòd Melas fluuius iuxta Smyrnæ murum labitur.

Quòd Dolobella Trebonio in Smyrna obsesso, interemit quempiam ex ijs qui Cæsarem per insidias interfecerant. Quòd quatuor sint Lethæa flumina: aliud iuxta Magnesiam, quæ ad Mæandrum est sita: aliud in Gortyne oppido Cretæ: aliud iuxta Triccam urbem Thessaliæ, super qua Æsculapius fuit natus: aliud apud Lybas Hesperios. Cæterum urbs Magnesia prope Lethæum est iuxta Mæandrum, ubi dicunt crucifixum fuisse Daphitam, propterea quod reges uersibus incesseret,

Purpurei stimuli, fæx ultima diuitiarum,
Lysimachi, Lydos subditis atq; Phrygas. Quòd Magnetes in Asia Anaxenoræ Cytharœdo æneam imaginem erexerunt hac inscriptione,

ἦτοι μὲν τόδε καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ
τοίου γ' οἷος ὅδ' ἐστὶ θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδῆ.

Est operæpretium, tales audire canentes
Qualis hic est, qui uoce deos exæquat & ode. Vbi qui epigramma inscripsit, cum non satis consyderate animaduerteret, ultimam secundi uersus literam prętermisit, cum basis latitudo non sufficeret. Quæ res ciuitatem ignorantiæ condemnari exhibuit propter ambiguitatem quæ oritur ex scriptura, num ultima dictio in nominatiuo casu sit accipienda, an in datiuo. Nam multi datiuos sine iota scribunt.

Quòd Stratonicus citharœdus uidens Caunios colore admodum uiridi, dixit hoc illud esse quod poeta inquit,

οἵη περ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

Tale quidem genus est hominum quale est foliorum. Cum uero illum incusarent, quòd urbem ut morbidam carperet, Ego inquit eam morbidam dicere ausim, ubi mortui ambulant? Quòd Rhodij, bonis legibus instructi, maximam curam habuerunt circa res nauales. Vnde permulto tempore maris imperium obtinuerunt, & latrocinia sustulerunt, atq; Romanis amici fuere & regibus quicunq; Romanorum & Gręcorum forent studiosi. Vnde suis legibus uixerunt, atq; permultis donarijs urbs eorum honestata fuit. E quibus optimus Colossus Solis fuit quem poëta qui Iambum effingit sic describit,

κολοσσὸν ἡλίου ποθ' ἑπτάκις δέκα
Χάρης ἐποίει πηχέων ὁ Λίνδιος.

Colossum solis quandoq; septemdecim
Chares fabrefecit cubitorum Lindius. Quòd Protogenes in Rhodo perdicem pinxit tam fœliciter, ut perdicum pulli accedentes canerent & congredi gestirent, homines autē admirarentur. Quòd in Rhodo tanta fuerit de plebe cura, ut legem sanxerint ut diuites singulis diebus pauperes alerent, cogentes munera quædam ciuitatis peragere. Quòd in Rhodo stationes quędam nauium fuerint absconditæ & clancul ariæ, quas qui inspicere audebant, morte multabantur.

Quòd quemadmodum in Cyzico & Massilia sic etiam in Rhodo instrumentorum & machinarum fuerint officinæ. Quòd Rhodij & Halicarnassæi &

Cnid

Cnidij & Coi, Dores sunt. Quòd Rhodus prius Ophiusa fuerit dicta & Stadia, deinde Telchinis, à Telchinis eam insulam incolentibus, quos nonnulli fascinatores & maleficos dicunt, quòd Stygiam aquam animalibus & stirpibus, perniciei gratia inspergerent. Alij uero, artifices mechanicos, qui primi æris & ferri ex metallis generationem repererint. Venerunt è Creta in Cyprum, inde in Rhodum.

Quòd post Telchinas Heliadæ fabulis traduntur insulam tenuisse, è quorum uno, Cercapho filij nati sint tres, Lindus, Ialysus, Camirus. hi urbes de suis nominibus dictas condidere. Quòd Rhodi ambitus stadiorum est septingentorum uiginti. Quòd Atabyris mons sit excelsissimus è Rhodijs, Ioui Atabyrio sacer. Quòd Posidonius Rhodi uixit & sophisticen exercuit. Fuit autem Apamiensis, ex urbe Syriæ. Quòd Dionysius Thrax & Apollonius qui Argonautica scripsit, Alexandrini fuerint, quamuis Rhodij uocarentur. Quòd Eudoxus mathematicus Cnidius fuerit, Platonis discipulus. Quòd urbs Halicarnassus, principum Cariæ regia sedes fuerit, Zephyra prius appellata. Hoc loco est Mausoli sepulchrũ, unum è septem orbis spectaculis, quod Artemisia marito cõstruxit. Hinc fuit Herodotus, quem deinde Thurium uocarunt, eo quòd coloniæ in Thurios missæ fuisset particeps. Quòd Hecatomno Carum regi tres filij fuerint, Mausolus, Idrieus, & Pixodarus. Item filiæ duæ, è quibus seniorem Artemisiam Mausolus duxit: Adam uero, secundus frater Idrieus. Post mortem Mausoli Artemisia imperauit. Ea deinde mortua, Idrieus: cui Ada & soror & coniunx successit. At Pixodarus cum Medicarum partium esset, Satrapa è Persis ad communionem imperij accito, Adam eiecit. Aduentante uero Alexandro ad eum confugit Ada, ac filium adoptiuum fecit ac hæredem, atque hoc pacto Carum imperium suscepit. Quòd circa Cragum Lyciæ montem traduntur quæ de Chimæra fabulæ habent. Quòd Solymi montes Pisidarum sint, circa Termessum urbem. Quòd Crocos, genere fœminino effertur. Quòd è Solis Ciliciæ fuerint Chrisippus stoicus & Aratus. Quòd Tarsus olim adeo in philosophia ac cæteris disciplinis sese exercuerit, ut & Athenas & Alexandriam propemodum superaret: & qui discebant, Tarsenses erant. Quòd, Res iuuenũ, consulta uirûm, crepitus seniorum. Quòd Pelopidarum diuitiæ à metallis circa Phrygiam & Sipylum prouenerunt: Cadmi uero, circa Thraciam & montem Pangæũ: & Priami ex auro quod circa Abydum effodiebatur, cuius nunc uix ulla uestigia apparent. Multa tamen eiectio & loca effossa, priscæ metallorum inquisitionis signa sunt. Mydæ quoque opes ex metallis fuere quæ circa Bermium montẽ erant: Gygis & Alyattis & Crœsi ex ijs quæ apud Lydium oppidum desertum, inter Atarneum ac Pergamum, quod quidem loca effossa habet propter metallorum inquisitionem.

LIBRI DECIMIQVINTI.

QVOD India rhombi figuram præ se fert, cuius latus septentrionale Caucasus mons est, ab Aria incipiens usque ad terminum eius maxime orientalem. Hic mons Sacas terminat & Scythas & Seras, septentrionem uersus, Indos autem, uersus austrum. Latus occidentale, Indus fluuius est, è Caucaso delatus, uersus occidentem hybernum. Latus autem ipsius orientale & australe mare rubrũ est.

Quòd India tota fluminibus permeatur, è quibus duo maximi sunt, Indus

& Ganges, ac multo maior est Ganges. Quòd Ganges fluuius, è montibus Caucasi ad austrum fluens, postquam campum attigerit, ad ortum redit usque ad urbem maximam Polibathra, atque hoc modo tandem ad austrum in mare rubrũ exit: Indus uero, duobus ostijs insulam Patalenen amplectens, in mare rubrum egreditur. Quòd multi imbres Indiam madefaciunt, per quos linum seritur & milium, & sesamus, & oryza & bosmorus. Hyberno tempore seritur triticum, ordeũ, legumina, & fruges aliæ, nobis ignotæ. Quòd in mari Indico nascuntur cete ancipitis uitæ, alia bobus, alia equis, alia alijs animalibus terrestribus similia.

Quòd bosmorus, frumentum est minus quàm sit triticum, nascitur inter amnes, torretur cũ in area excutitur, sed iurant ne prius eum ex area moueant quàm igni concoxerint, idcirco ne semen exportetur. India multis terremotibus concutitur, & flumina translata nonnunquam adiacentes urbes alias quidem submergunt, alias sterilitate & siti perdunt. Quòd Indiæ fruges bis in anno proueniunt, qui seminantur inquam & qui ex arboribus nascuntur. id fit tum ob imbrium copiam, tum ob solis uehementiam. Quòd in quibusdam ramis arborum Indiæ, lana nascitur, propter ligni humiditatem, ex hac sindones texuntur. Est & cortex quidam arboris illic, è quo uestes uariæ conficiuntur. Item arbores apud eos sunt, absque animalibus mel conficientes, è quibus inebriantur esitantes. Sunt etiam arbores illic, quorum folia non sunt minora scuto: aliæ arbores sunt, quarum rami cum ad paucos cubitos excreuerint, reliquum incrementum pronum faciunt deflexi quousque terrã contingãt: deinde terram ingressi radices agunt uelut propagines, mox rursus in truncum exeunt, à quo postquam aucti fuerint, inde flectuntur, & aliam propaginem efficiunt, deinde aliam, & sic deinceps, ut ab una arbore umbraculũ fiat, tabernaculo multicolumnio simile. Sunt arbores aliæ, quarum trunci à uiris quinque uix comprehendi possint. Quòd Aristoteles tradit, mulierem Ægyptiam septenos pueros peperisse. Nam Aegyptiorũ uxores foecundæ sunt. Quòd Alexander cum Taxila appulisset, Indorum urbem, & ab incolis perhumaniter susceptus fuisset, atque ob id plurimum eis benefecisset, Macedones inuidia moti dicebant, Alexandrum non habuisse quibus bene faceret prius quàm Indum traijceret. Quòd simiæ & elephantes animalia sunt quæ ad hominis captum proxime accedunt. Cuius signum est, insultus in bello ordine ab utrisque factus. Quòd simiæ ab Indis hoc modo capiuntur: Catinum aqua plenum in conspectu ponentes, faciem sibi ea abluunt: atque in propinquo aliud catinum uisco plenum. Cæterum ubi lauerint, abeunt. At simiæ super arbore sedentes sublimes, descendunt inde, atque imitantur homines. Eóque modo uisco ablutæ, capiuntur. Est & modus alius: Culeolos subligaculi modo induunt, inde discedunt relictis alijs interius uillosis. Cæterum illæ imitantes id, capiuntur. Quòd aliqui Indorum, unà cum maritis defunctis uxores comburunt, ne per occasionem adulterij alios uiros amantes, proprios ueneno tollant. Quòd apud Indos canes sunt ualentissimi. Sopithes itaque cum Alexandro dedisset canes centum quinquaginta, ut periculum de ijs fieret, leone obiecto duos canes immisit, quibus illum tenentibus alios duos soluit. Qui cum in certamine consisterent, Sopithes iussit ut unus ex canibus abstraheretur à morsu, & nisi pareret, crus amputaretur. Canis itaque prius sibi crus incidi passus est, quàm morsum dimitteret, ac leonẽ retinuit donec obiret. Quòd

in

in India aër sit saluberrimus, uitæ autē longissimæ homines ipsi, ita ut supra centū & triginta annos durent. Syssitia apud eos sunt sicut apud Laconas. Auro non utuntur neq; argento, pro seruis utuntur iuuenibus. In nulla disciplina exacte exercentur præter medicinam solam, tanquam aliæ si ultra mediocritatem discantur maleficos efficiant. Ius apud eos non dicitur, præterquam de cæde & iniuria. Nam hæc in nobis non sunt ne patiamur. Quæ uero in cōtractibus fiunt, in nobis sunt. Itaque cauendum esse, neque implendam esse urbem controuersijs. Quòd in India Tigrides nascuntur, magnitudine leonibus duplo maiores, & robore longe præstantissimi. Quòd in India lapides effodi aiunt, colore thureo, ficubus dulciores. Itē serpentes membranaceis alis, & scorpios. Quòd in India canes sint robustissimi, qui non antè morsum dimittant quàm aqua naribus infundatur: nonnullis præ studio in morsu oculos distorqueri: alijs præterea excidere: leonem & taurum à cane detineri: taurum mori rictu comprehensum prius quàm dimittatur. Quòd in regione montana Indiæ, Silas fluuius est, in quo nihil innatat. Quòd aëres quidam sint adeo tenues ut nulla in eis uolatilia inuehantur. Fortasse autem exhalati uapores ad se trahunt & quodammodo absorbent subuolantia, quemadmodum electrum paleam, & sideritis ferrum. fortasse & aliquæ eiusmodi uires in aqua sunt. Quòd Indorum multitudo in septem genera diuisa sit: è quibus primi sunt philosophi, honoratissimi paucissimiq;. Vtuntur unoquoq; eorū publice & priuatim qui mactant & sacrificant, quiq; uaticinia scrutātur, ubi qui ter mendax deprehensus fuerit, ei per totā uitam ex lege silentiū indicitur: qui uera dixerit, immunis & omni tributo exemptus habetur. Secundum genus est agricolarum, qui plurimi sunt & mansueti ob immunitatem militiæ. Regio tota ipsius est regis, ipsi eam conducti operantur, in quarta fructuum parte. Tertium genus est pastorum ac uenatorum, quibus solis uenari & pecora pascere licet: hi uagi errabundiq; in tugurijs uitam degunt. Elephantes menses decem & septem uterum gestant: apud matrem annos sex aluntur. Viuūt annis plus quàm ducentis. Libycis Indici maiores sunt, & robustiores: hi rictu propugnacula deijciunt, & arbores radicitus euellunt in posteriores pedes erecti. Mansuescunt adeo, ut lapidem iacere & armis uti & optime natare discant. Cęterum formicæ auriferæ, terram effodiunt quemadmodum talpæ, auraceam existentem, hanc Indi quibusdā inuētis clàm rapiunt: nam timent ne à formicis deprehensi interimātur: magnitudinem enim habent uulpibus maiorem: celeritate lepores superant. Serpentes, parui quidem & spithames magnitudine, ob uiolentiam periculosi sunt. Magni uero, quindecim cubitos excedentes roboris potentia magis sunt timendi. Medentur illis, incantationibus & radicibus herbarū. In Indo flumine crocodili sunt, minores quàm qui in Nilo nascuntur. Quartum genus eorum est qui artes exercent & cauponariam. Quintum genus est bellatorum, qui reliquum tempus otiosi agunt, & gratis aluntur, belli tempore egrediuntur. Sexti sunt Ephori, quorum munus est, ut quæ perperam aut bene aguntur inspiciant, ac regi renuntient. Septimi sunt consiliarij & regi assidentes, à quibus & magistratus & iudicia & rerum omnium administratio fit. Nec licet cum alio genere connubia contrahi, nec studium aut artem imitari, nec eundē plura exercere nisi philosophiā solam.

Quòd Indi uinum non bibunt, præterquam in sacrificijs, potum è succo ory

zæ conficiunt, non autem hordei. Quòd Indi tãtum habent simplicitatis, ut ne domos quidem custodiant. nam diffidentiam, malorum aiunt magistram esse. Quòd Indi ueritatem & uirtutem exercent maxime, & qui super falso testimonio conuictus sit, extremis decurtatur. Quòd Indorum reges emptitiæ mulieres curant. Quòd si mulier quæpiam regem ebrium interemerit, honoribus afficitur. Quòd sapientum apud Indos duo sint genera, quorũ alij Brachmanes uocantur, alij Germanes. Brachmanes ab animalibus & uenere abstinent, serijs sermonibus intenti. Auditori non licet neque loqui nec sternutare nec excreare, sed compositis moribus utens silet prorsus. Et cum triginta & septem annos sic uixerit in sua secedit, & laxius licentiusq́ uiuit, aurũ gestans & carnibus animalium uescens. Quòd Indi putant hanc uitam quasi quendam hominum conceptũ esse, mortem uero natiuitatẽ ad ueram illã & beatam uitam, ijs qui recte sunt philosophati: Mundum hunc ortum & quandoque interiturum esse, item sphæricum: quódque conditor & administrator omnium deus uniuersum peruadit: & quòd animæ immortales sint, & de iudicijs quæ apud inferos fiunt.

Quod Germanes ciuilem partem philosophiæ tractent. Medicina utuntur non ea quæ medicamentis, sed quæ uictus ratione peragitur. Ex medicamentis, maxime unctiones probant & cataplasmata. Quòd Indorum sapientes omnes constantiam exercent, tum eam quę in laboribus, tum quæ in tolerantia consistit, adeo ut totũ diem in eodẽ gestu immoti perseuerent. Quòd qui sunt in Taxilis Indi, defunctos absq; sepultura proijciunt. Quòd sapientes Indorũ, cum se morbo adfectos senserint, turpe id esse autumantes, igni sese è uita tollunt.

Quòd Porus quidam Indorum rex, ad D. Cæsarem dona miserit, hominem à puero brachia ab humeris exectum, item uiperas ingentes, ac serpentem cubitorum decem, item testudinem fluuiatilem trium cubitorum, & perdicem uulture maiorem. Quòd ab Indo fluuio occasum uersus Aria sit, ad austrum uero Arachosia & Gedrosia. hæc quatuor habet latera, è quibus australe latus mare rubrum efficit: orientale, Indus fluuius: occidentale, sinus Persicus: septentrionale, montes Tauri qui Bagoi dicuntur & Parsynti. Longitudo maris, tredecim millium est stadiorum. Quòd in mari rubro cete nascũtur cubitorum septuaginta duorum. Epigramma quod in sepulchro Cyri regis uisitur,

ἐνθάδ' ἐγὼ κεῖμαι κῦρος βασιλεὺς βασιλήων.

Ille ego regum rex, hoc claudor marmore, Cyrus. Super Darij sepulchro ad hunc modũ, Optimus amicus amicis fui, eques & sagittator optimus, uenatores superaui, omnia facere potui. Quòd Susis, uigente æstate, urbs ipsa tantum habeat aëris meridianum calorem, ut lacertæ & serpentes urbis uias transire non possint, sed in medio interceptæ concremantur. Aqua frigida aëri exposita, illico calesit. Aiunt insuper hordeum in sole sparsum, ita frigi quemadmodum in furno miliũ, quapropter ad duo cubita terrã tectis imponunt. Domus ipsæ propter onus angustæ fiũt & longæ, cum longis trabibus careant, & magnis domibus indigent propter æstũ. Palmaceæ aũt trabes peculiare quiddã patiũtur. Nam cũ solidæ sint, quando inueterascũt, non cedunt in inferiorẽ partẽ, sed in superiorem panduntur contra onus, unde melius tectũ sustinẽt. Quòd Persę nec statuas nec aras erigunt: solem uenerantur & lunã & uenerem & ignẽ & terrã et uẽtos et aquã: si qs in

ignem

ignem inſpirarit, aut mortuum quicquam aut cœnum immiſerit, morte plectitur: uentilantes, flammam excitãt. Aquæ autem, ad lacum aut fluuium aut fontem accedentes, foſſam effodiũt, in quam iugulant hoſtiam, cauentes ne aqua uicina contaminetur ſanguine. Quòd Perſæ in fluuiũ neq; mingunt, neq; inde lauantur nec abluuntur, nec mortuum inijciunt, nec alia quæ ſunt immunda. Quòd Perſæ præmia proponũt ijs qui plures filios ediderint. Quòd Perſæ de maximis rebus conſultant ebrij, putantes ea conſilia eſſe firmiora quàm quę in ſobrietate fiunt. Quòd Darius Longimanus, primus omnium tributa inſtituerit. nam ante hunc quæ unaquæque regio producebat pendebantur, uelut frumentum, equi.

LIBRI DECIMISEXTI.

QVOD Syria uocatur à Babylone uſque ad ſinũ Iſſicũ atq; inde cõtinenter uſque ad Pontum, id eſt uſque ad Leucoſyros & loca circa Amiſum. In quorum medio ambo Cappadoces ſunt qui intra quiq; extra Taurum ſunt. Cæterum Taurus uſque ad Amanum montem porrigitur. Quòd Ninus urbs Aſſyriorum, longe fuerit Babylone maior in campo Aturiæ. Cæterum Aturia prope Arbela eſt, interiecto Lyco flumine. Quòd Babylon Meſopotamiæ, muri ambitum habet trecentorum & octuaginta quinque ſtadiorum: eius craſſitudinem, pedum triginta duorum: altitudinem uero inter turres cubitorum quinquagenûm: turrium ipſarum ſexagenûm. Vnde & hoc è ſeptem ſpectaculis unum dicitur. Item horti penſiles. Quòd Babylon à Seleucia Meſopotamiæ ſtadijs trecentis diſtat. Eſt autem Babylon hoc tempore deſerta, Seleucia uero nomine caret. Vnde illud Comici de ipſa dicere licet, quod de magna urbe dicit,

ἐρημία μεγάλη 'στὶν, μεγάλη πόλις.

Magna ciuitas magna ſolitudo eſt. Quòd prope Arbela urbem Aſſyriæ facta eſt ingens illa ac poſtrema pugna Alexandri aduerſus Darium, iuxta uicum Gaugamela. Non longe abeſt Lycus fluuius & urbs Demetrias, item Naphthæ fons & ignes. Quòd Tigris à mari uſque ad Opida & Seleuciam aduerſo flumine nauigatur, Euphrates autem Babylonem uſq; ſtad. tribus millibus.

Quòd regio quæ circa Euphratem eſt hordeum fert ſupra trecentos modios. E palma uinum fit & acetum & mel & panis. Palmarum nucleis fabri ferrarij pro carbonibus utuntur. Iidem aqua macerati ouibus & bobus in pabulum dantur. Dicunt eſſe carmen quoddam Perſicum, in quo trecentæ ſexaginta palmarum utilitates narrantur. Quòd iuxta Babylonem multum naſcitur bitumen: cuius aliud liquidum eſt, quod naphtha dicitur: aliud aridum, iuxta Euphratem. Ex hac glebæ maximæ concreantur, ad ædificia idoneæ, quæ ex coctilibus lateribus fiunt. Porrò liquidum, quæ naphtha eſt, admirabilem habet naturam. Nam igni admotum, ipſum corripit: & ſi corpus eo illitum igni admoueris, deflagrat: extinguitur autem luto & aceto & alumine & uiſco multo. Vnde Alexander experientiæ gratia in balneo puero cuidam naphtham inſperſit, ac lucernã admouit: deflagrans autem puer ferè perijt, niſi circunſtantes aqua multa infuſa flammas euiciſ-

ſent. Quòd uarie id effertur, haphthas & haphtha & naphtha tũ fœminino genere tum maſculino. Quòd Adiabene Babyloniæ pars eſt & prouincia.

Quòd Tigris fluuius, Thopitin lacum perfluit iuxta latitudinem medium, atque ad alterum os uſque euectus, ſub terram magno cum ſtrepitu demergitur, ac per magnum ſpatium ſubter terra labens, iuxta Gordyæam urbem rurſus emergit. Quòd Tigris fluuius adeo eſt uelox, ut Thopitidi lacui, qui ſalſus eſt & piſcibus caret, non miſceatur. Quòd è Thapſaco Babylonem uſque ſtadia ſint quater mille octingenta. Quòd à ponte in Commagena, urbs eſt Samoſata. Et eſt iſtud initium Meſopotamiæ ſtadiorum bis mille uſque ad Thapſacũ.

Quòd Thapſacus Arabiæ urbs eſt, Nicephorium uero Meſopotamiæ, & diſtant hę urbes inter ſe ſtadijs centũ. Quòd Meſopotamia haphthã fert & gangiten lapidem. Quòd inter Euphratem & Tigrin, alius etiam fluuius labitur, Baſilæus nomine. Item iuxta Anthemuſiam urbem rurſus alius, Aboras dictus.

Quòd Syriam terminat, à ſeptentrione quidem Cilicia & mons Amanus. Latitudo eſt à mari ad Euphratem. Sunt autem à ſinu Iſſico uſque ad pontem iuxta Cõmagenen, dictum latus terminantia ſtadia minus quàm quadringenta: ab ortu, Euphrate flumine & Arabibus Scenitis qui intra Euphratem ſunt: ab auſtro, Arabia fœlici & Ægypto: ab occaſu mari Ægyptio & Syriaco uſq; ad Iſſum. Partes eius ſunt, à monte Amano, Cõmagene, Seleucis, caua Phœnice, Iudæa, & reliquæ prouinciæ. Quòd Cõmagena urbem inſignem habet Samoſata. Seleucis uero Tetrapolis dicitur. Habet enim inter cęteras permultas urbes, quatuor inſignes, Seleuciam Pieriam à Nicatore conditore, Antiochiam ſuper Daphne, à patre ipſius, Laodicæam ab eius matre, Apamiam ab uxore. Has omnes Seleucus Nicator condidit. Quòd Orontes fluuius è Meſopotamia erumpens, deinde ſub terram occultatus, circa Apamenen emergit rurſus, atque hoc pacto in mare quod iuxta Seleuciam eſt egreditur. Quo loco uicinus mons eſt Pieria uocitatus: deinde ad auſtrum Caſius mons iuxta urbem Laodicæam, quo loco Dolabella à Caſſio obſeſſus, oppetijt. Quòd Apamia urbs, Cherroneſus uocatur, comprehenditurq; Oronte fluuio, & lacu magno qui huic eſt uicinus, ac paludibus. Prius Pella uocabatur, à Macedonibus qui illic habitarunt: poſtea Nicator Seleucus inſtauratam eam de uxoris nomine uocauit. Hoc ipſo in loco Nicator quingentos elephantes aluit, item equi alebantur & regis equæ numero ſupra triginta millia. Ex Apamia fuit Poſidonius, philoſophorum ſui temporis eruditiſſimus. Quòd in Arado inſula fons eſt dulcis aquæ, ſub marinis fluctibus exoriens, è quo aquantur ſcapha in aquã demiſſa, plumbea, ore lato, in anguſtum fundũ coacta. Quòd Tripolis è tribus urbibus coacta eſt, Tyro, Sidone & Arado. Tripoli continens eſt Dei facies, in quam Libanus mons finit.

Quòd cauam Syriam montes Libanus & Antilibanus efficiunt, initium habentes ille quidem è Tripoli, hic uero è Tyro, paralleli inter ſe locati. Finiunt autem prope montes Arabicos qui ſuper Damaſcenam ſunt. Latitudo regionis ſtadiorum eſt ducentorum, longitudo dupla. Eſt autem regio hæc beatiſſima fluminibus irrigua, tum alijs, tum etiam Iordane flumine.

Quòd Poſidonius tradit in caua Syria draconem uolantem uiſum fuiſſe, mortuum, longitudine ferè unius iugeri, craſſitudine tanta ut equites

utrin

utrinque astantes se intueri mutuo non possent. Hiatus oris tantus erat, ut hominem equo insidentem acciperet. Exuuiarum squama quælibet clypeo maior.

Quòd regio tota à Seleucide ad Aegyptum usque & Arabiam, caua Syria uocatur, proprie uero ea quæ Libano & Antilibano terminatur. At ab urbe Orthosia Pelusium usq; regio maritima, Phœnicę dicitur, angusta existens. Quæ uero supra hanc est mediterranea regio, inter Gazam & Antilibanum usque ad Arabas, Iudæa uocatur. Quòd Tyrus, cum prius fuerit insula, aggesta terra per obsidionem, peninsula est effecta. Purpura quæ illic fit, pulcherrima habetur.

Quòd Sidonij multarum atque optimarum artium magistri perhibentur, philosophiæ & arithmeticæ & computationum & astronomiæ periti. Item mercaturæ & nauigationis nocturnæ, quemadmodum Ægyptij geometriæ inuentores perhibentur. Quòd Sidon à Tyro uersus boream distat stadijs ducentis.

Quòd post Tyrum Ptolemais urbs sit, de qua mirus casus traditur. Nam quo tempore prælium cõmittebatur, cum in hoc litore insignis fuga habitatorum fieret, pelagi affluxus inundationi similis fugientes obruit, ac paulisper cõmorata aqua, rursus abscessit, relictis per caua loca mortuis hominibus & piscibus.

Quòd quę de Andromeda traduntur, circa Ioppen accidisse aiunt. Cęterum Hierosolyma Ioppe pro nauiũ statione utuntur. Quòd à Cassio Pelusiũ usq; Ægypti urbem stadia sunt trecenta. Quòd Gaza urbs à mari distat stadijs septem, à Gaza urbe ad urbem Aela, quod signum est sinus Arabici maxime orientale, per heremum stadia sunt mille ducenta & sexaginta. Et usque ad occiduum recessum sinus Arabici (Heroum oppidũ uocãt) à Pelusio uia deserta est, & serpentibus plena. Quòd post Gazã, Rhaphia & Rhinocorura sunt urbes, quæ inde appellationẽ habent. Quòd Ægyptij homines maleficos captos, nasi mutilatione plectentes, eò habitatũ mittebant, qui postmodũ hac nota cognobiles in Ægyptum redire non audebant. Quòd Pompeij magni corpus in Cassio monte iacet circa Serbonida lacum, iuxta urbem Pelusium. Quòd ab Orthosia urbe Phœniciæ Pelusium usq;, stadiorum sunt tria millia sexcenta quinquaginta, in sinum se inferenti: hoc iter ad occasum hybernum tendit. Ab eadem Orthosia ad Orontem fluuium stadia sunt mille centum & triginta, uersus ortum æstiuum. Ab Oronte fluuio ad cõfinia Syriæ & Ciliciæ, stadia sunt quingenta uiginti, uersus ortum æstiuum. Quòd Moses apud Iudæos celebris, ex sacerdotibus Ægyptijs unus fuerit, qui cum eorum superstitionem ferret moleste, in Palæstinam commigrauit, ac permultos ex Ægypto unà abduxit. Cæterum Strabo Mosen laudat tanquam religiose & iuste talia molientem. Quòd post Mosen sequentibus temporibus superstitio inter Iudæos inualuerit, uelut circuncisio & carnium esus interdictus. Quòd Hierosolyma urbs interiora habet aquis plena, foris sicca est. Fossa urbis non est fossilis, sed in lapidem excisa, profundo saxo. Lapis excisus structuræ urbis materiam præbuit. Quòd Serbonis lacus profundus est, ambitum habens stadiorum mille. Is secus maritimã oram extenditur, longitudine paulò pluriũ quàm ducentorum stadiorum, aqua grauissima ut natatione opus nõ sit, uerũ qui tenus umbilico in eum procedit mox attollitur. Plenus est bitumine, quod è medio fundo temporibus inordinatis cũ bullis quasi feruentis aquæ efflatur. In summo autem incuruatus montis speciem prębet, fauillæ multum emittit, fumosus & aspectu ater, æri & argento & nitidis ac tersis omnibus ru

biginem inducit, usque ad aurum. Vnde cum uasa situm contrahunt, iam accolæ intelligunt bituminis eruptionem incipere, ac sese arundineis ratibus ad id inquirendum accingunt. Bitumen est terræ gleba quæ à calore liquefacta efflatur atque diffunditur, rursumq́ in glaciem fortissimam ab aqua frigida immutatur, unde sectione & incisione opus est. Id postea ob aquæ crassitiem in summo fluitans, inciditur & aufertur. Quòd Hebræorum urbs Sodoma, urbium duodecim fuerit metropolis, & cũ terra subtus ignibus plena esset, ex terræmotibus & igneis exhalationibus, euersæ fuerunt & exustæ omnes. Et emersit lacus qui nũc Serbonis dicitur sulphure & bitumine plenus. Quòd Ægyptij ad mortuorũ cõditurã, bitumine utũtur. Quòd ex Armozo Carmaniæ promontorio, Arabiæ promontorium conspicitur quod est Macis proximum, id initium est sinus Persici. Nam ab eo loco ad ortum & occasum primo, inde ad septentrionem sinus Persicus in latum porrigitur usque ad Teredonem urbem & Euphratis fluuij ostia.

Quòd mare Persicũ, magnũ est, adeo ut Ponto Euxino magnitudine multo minus non sit. Quòd in parte sinus Persici maxime australi & occidua urbs est Gerra in locis salsis, ubi domus ex salibus cõstructæ sunt, quas cum salis squamæ propter solis ardorem separatæ cõtinue cadunt, crebro aquis aspergunt atq; eo pacto cõtinuant parietes. Quòd in sinu Persico insulæ sint Tyrus & Aradus, à quibus Tyrij & Aradij Phœniciæ, coloni sunt profecti. Quòd per totam Rubri maris oram maritimam arbores in profundo nascuntur, lauro & oleæ persimiles, quæ in refluxibus ex toto deteguntur, in affluxibus nonnunquam ex toto obruuntur, id fit, quamuis ulterior terra arboribus careat, adeo ut admirandum sit. Quòd in mari rubro cetus eiectus fuerit cubitorum quinquaginta.

Quòd in paludibus, quas Euphrates effusus efficit uitis nascitur, terra in arũdineis cratibus imposita quanta stirpem recipiat, ut sæpe etiam ab aqua deferatur, quam rursus in pristinam sedem contis propellunt. Quòd in Arabia fœlice lex est, ne filius à patre regnum suscipiat, sed qui primus è nobili genere post constitutum regem puer nascitur, is ex lege assumitur, & ad regni successionem regaliter educatur. Quòd mare rubrum profunditatem non habet. nam duas orgyas non excedit, unde herbida est superficies, dum plantæ sese exerunt. Item arbores extra superficiem apparent. habet canum maritimorum insignem multitudinem.

Quòd Astaboras fluuius parte quidem maxima Nilo miscetur, exigua portio in sinum Arabicum egreditur. Quòd regio Arabiæ maritima, cuius magnam partem Troglodytæ tenent, olíueta, palmeta & laureta habeat.

Quòd elephantes Arabici, quoties flumina caloribus arefiunt, dentibus & proboscide puteos effodiunt. Quòd Strabo Trogodytas absq; litera l enuntiat. Quòd Posidonius affirmat per Erembos apud Homerum, Arabas intelligendos esse, tanquam ueteres ob discrimen hoc nomen uitiarent, ut pro Arabibus Erembos appellarent. Nam hæ nationes tres inter se finitimæ, eandem ferè appellationẽ sortiũtur. Ad eundẽ modũ per Arimos Syros esse audiẽdos idem affirmat. Nam Arimæi sunt qui in ea habitant, & fortasse Græci eos Arimæos uel Arimos uocabant. Nominum enim mutationes permultæ sunt. Nam & Dariacem Darium uocabant, Pharzen autem Parasitum.

LIB

LIBRI DECIMISEPTIMI.

QVO'D minor Cataractes supra Syenen & Elephantinam urbs sit, quo loco Ægyptiorum & Æthiopum est terminus. Quòd Æthiopes insalubrem uitam agũt, ob nimiam aëris intemperiem: quapropter pauperes etiam sunt. Ægyptij uero beatam uitam ducunt. Quòd Ægyptij in tres partes seipsos diuiserunt. Nam alij sacerdotes sunt in rebus diuinis occupati: alij agricolæ, quæ ad pacem spectant, exercentes: milites, belli negotia curant. Quòd Nilus semper ab austro ad meridiem fluit, usque ad magnum Delta. Inde in multas partes diuiditur, ad mare usque. Dextra quidem usque ad Pelusium: sinistra uero, Canobum usque. Fit autem Ægyptus inferior insula triquetra, quod Delta uocatur. Locus qui ad uerticem est eodem nomine uocatur. Item uicus eodem loco positus. Insula ea tota fossis nauigatur, tanta facilitate ut nonnulli testaceas scaphas habeant.

Quòd ipsius Delta ambitus insulæ formam præbet, stadiorũ habens tria millia. Quòd in Nili incrementis tota insula undis obruitur, solis urbibus & uicis sese exerentibus, eo quod in collibus aut natura, aut arte factis locum habent. Hoc fit dies quadraginta. Deinde paulatim decrescit, quemadmodum creuerat, diebus uiginti. In diebus sexaginta campus omnino denudatur. Quòd supra Delta longitudo est stadiorum quatuor millium uersus austrum usq; ad Syenen: ubi Nilus per unum alueum rectà labitur sicubi insula non occurrat.

Quòd ab imbribus Æthiopicis Nilus crescit. Quòd Cambyses Ægypto occupata usque ad Meroen progressus est, & nomen urbi & insulæ imposuit, Meroen sororem ibi mortuam hoc honore adficiens. Quòd Antiqui à Syene tantum usq; ad mare Ægyptum uocabant, id est quantam partem Nilus fluuius irrigat. Quòd à Pelusio usq; ad Canobicũ os, quæ basis est ipsius Delta, stad. sunt mille trecenta: à Canobo autem usq; ad Pharum, centum quinquaginta.

Quòd urbs Alexandria in Mareotide est, cuius pars septentrionalis mari, australis uero Maria lacu, comprehenditur. Hic lacus è Nili fossis & ab incrementis repletur. Quòd Alexandri Cristæ alueolum aureum in Alexandria, Ptolemæus rapuit cognomento Coccas, qui idem Parisactus fuit dictus, è Syria profectus. Is cito excidit imperio, quòd nihil non auderet. Alueolus deinde uitreus esse cœpit. Quòd Ptolemæus octauus cognomento Auletes, choraulam exercuit, adeo in ea glorians ut non contaretur certamina in Regia celebrare. Hunc Alexandrini eiecerunt. Vnde Romam profectus Pompeio supplex fuit, atque reditum est assecutus: nec multo pòst morbo est absumptus. Successit ei Dionysius filius. At Cleopatra Auletæ filia, in Syriam fugit. Interea Pompeius Magnus è Pharsalo fugiens, in Casium montem ac Pelusium uenit, ibique à regis familiaribus dolo obtruncatus est. Cæsar cum aduentasset Dionysium interemit, & Cleopatram ab exilio reuocatam Aegypti reginam constituit. Post pugnam in Philippis Antonius in Aegyptum profectus, Cleopatram duxit, atque unà bellum Actiacum gessit, fugitque cum ea. Superueniente deinde Augusto, ambo sunt euersi, & Aegyptus sub Romanorum imperium est redacta.

Quòd primus Cæsar circa Pharsalum urbem Pompeium deuicit, Secundus autem iuxta Philippos uicit Cassium & Brutum. Quòd septem Nili

oſtia hæc ſint, Heracleoticum, Bolbitinum, Sebeniticum, Phatniticum, Mendeſium, Taniticum, Peluſiacum. Quòd inter Peluſium urbem & receſſum ſinus qui iuxta Heroum urbem eſt, deſertum ſit ſtadiorum mille, totum ſiccum, animalibus noxijs ac ſerpentibus plenum. Quòd in Momemphide ſacra uacca alitur, quemadmodum in Memphide Apis, atque in Heliopole Mneuis Bos. Quòd circa initium ipſius Delta Bubaſtus urbs eſt & Memphis & Heliopolis & initium foſſæ quæ in mare ſinus Arabici tendit, quod iuxta oppidum Heroum iacet. Latitudinem habet hæc cubitorum centum, profunditatem uero, quanta nauigio ſatis ſit decem millia ferenti.

Quòd quæ olim Thebæ Ægyptiæ, nunc magna Dioſpolis ſit uocata.

Quòd magnus ille Plato cum Eudoxo diſcipulo in Ægyptum profectus eſt, in qua annos treis ſunt uerſati, in geometria & aſtronomia, atque omnino in philoſophiæ cognitione ſeſe exercentes, circa Thebas quæ nunc Dioſpolis uocatur. Quòd Apis idem eſt cum Oſiride, ac pro deo habetur.

Quòd Memphis ſecundum ab Alexandria locum habet. Ab hac ſtadijs quadraginta, regio quædam montana abeſt, in qua multæ ſunt pyramides, regum ſepulchra, ac tres inſignes, è quibus duæ inter ſeptem orbis ſpectacula cenſentur. Altitudinem habent ſtadij unius: figuram autem quadratam. Quòd ex multis ſignis exiſtimarunt antiqui Ægyptum inferiorem totam uſque ad Serbonidem lacum, & Mœridem, & regionem Ammoniacam pelagus extitiſſe, fortaſſe etiam ſinui Arabico continuum, aut non ita, ſed non procul abiunctum.

Quòd admirandus ille labyrinthus in ſuperiore Aegypto eſt, itaque in ipſo labyrintho pyramis, ſepulchrum Maindi regis qui labyrinthum ædificauit. Nam Maindes hunc condidit. Quòd κατήρασεν uſurpat rerũ ſcriptor, pro eo quod eſt abſorpſit, contra quam ἐξήρασεν, id eſt ex imo extulit. Quòd in Arſinoe urbe quæ prius Crocodilorum urbs uocabatur, manſuetus crocodilus colebatur. In Herculis urbe colitur Ichneumon, qui crocodilo & aſpidi inimicus eſt. Nam eorum oua uocat Ichneumon, atque aſpides interimit, dum luto incruſtatus in flumen protrahit: crocodilum uero dum ore hiante dormit, furtim ingreſſus, arroſis uiſceribus interficit. Quòd in Cynopoli Anubis colitur, & canibus honos & ſacer quiſpiã cibus ſtatutus eſt. Quòd in Oxyryncho urbe & præfectura eodẽ nomine Oxyrynchus colitur in ſacro ſepto. Sed & cæteri Aegyptij omnes oxyrynchum piſcem colunt. Nam quædam animalia ſunt quæ Aegyptij uniuerſi colunt, quemadmodum ex terreſtribus tria, bouem, canem, felem: ex uolatilibus accipitrem atque ibim: ex aquatilibus lepidotum piſcem & oxyrynchum. Sunt alia quæ quiſque ſeorſum colit, ut Saitæ & Thebani, ouem: latum uero, qui piſcis quidam in Nilo eſt, Latopolitani: lupum, Lycopolitani: cynocephalum, Hermopolitani: cepum Babylonij, qui ſunt iuxta Memphim: (Cepus faciem habet Satyro ſimilem, cætera inter canem atque urſum. naſcitur in Aethiopia) aquilam Thebani: leonem Leontopolitani: caprum & hircum Mendeſij: murem Araneum Athribitæ. Item alij aliud. Quòd Ptolemais urbs eſt maxima omnium quæ ſunt in Thebaide, & Memphi non minor. Supra hanc eſt Abydus, in qua Memnonis eſt regia mirabiliter conſtructa.

Quòd antiqui & diuinationem & oracula plurimum uenerabantur, nunc

earũ

earũm rerum maxima negligentia est. Nam Romanis Sibyllæ responsa satisfaciũt, & Hetrusca diuinatio per auguria, per exta & Iouis signa. Quapropter Ammonis oraculũ quasi ex toto deficit, prius in honore maximo habebatur, ad quod etiam Alexander profectus est, responsum petiturus. Quo loco non uerbis sicut in Delphis & Branchidis, sed magna ex parte nutu & signis reddebantur oracula: quemadmodum & Homerus ait,

ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε κρονίων.

Annuit & uultu pater illi clara sereno. propheta scilicet Iouem effingente. Aiunt tamen uerbis ad regem à propheta dictum fuisse, quòd Iouis filius esset. Quòd in Abydo urbe Osirim colunt. In Osiridis autem templo non licet nec cantori, nec tibicini Deo psallere, quemadmodum Dijs alijs mos est. Quòd in Tentyra urbe supra quàm apud cæteros Ægyptios crocodilus dedecoratur, & ex omnibus beluis inimicissimus habetur, atque ab ipsis interimitur. Quòd quemadmodum Psylli apud Cyrenaicam regionem naturalem quandam uim habent contra serpentes, ut nihil mali à uenenatis bestijs patiantur, sic & Tentyritæ contra crocodilos, ut nihil ab eis patiantur, sed & unà cum illis aquam tranant intrepide.

Quòd longitudo Thebarum quæ centum portas habent, nunc Diospolis uocitata, stàdiorum erat olim octuaginta, nunc in modum uici habitantur.

Quòd Astronomia à Thebanis Ægypti diligentissime fuit exercitata. Author eis fuit tantæ diligentiæ Mercurius Trismegistus. Quòd uirgines sacræ apud Græcos Pallades dicuntur. Quòd in Elephantina urbe fons est easdem affectiones cum Nilo sustinens, atq; unà incrementa suscipiens, è quo signo maiorem aut minorem fertilitatem præsagiunt. Nam si Nilus multum increscat, copiosa fit annona: sin parum augeatur, exigua. Sunt itaq; in puteo notæ quibus annonæ copia aut tenuitas deprehenditur. Quòd in Syene urbe, in solstitio per meridiem, putei nullam umbram habeant, & Gnomones eodem modo. Quòd supra Elephantinam urbem minor Cataractes sit. Quòd Strabonis tempore Candace quædam, uirilis mulier, Æthiopissa, qui supra Ægyptum sunt Æthiopibus imperarit. Hæc altero oculo capta fuit. ipsius regia erat Napata, urbs magna.

Quòd Candace multis myriadibus Æthiopum contra Petronium Romanũ Ægypti prætorem bellũ gesserit. Imperauit locis in quibus Cambysis exercitus ingruẽte austro harena obrutus fuit. Quòd Æthiopũ pecudes & capræ & boues ac canes, exiguo corpore sint: forte ex hac occasione initiũ acceperint de Pygmæis fabulæ. Nam quæ de ijs dicũtur uera non sunt. Quòd Aethiopes, reges colunt ut Deos, qui plerunq; temporis domi sedent. Regni caput est Meroe ciuitas eodem nomine quo & insula. Huius insulæ longitudo stad. est trium millium, latitudo mille. Vrbes habet frequentes & montes & nemora, atq; omnis generis metalla. Ambitur illic Nilus uersus Libyam magnis harenæ cumulis: uersus Arabiam uero, continuis præcipitijs: ab austro sursum uersus, fluminum concursu Astabora, Astapode & Astasoba, à septentrione est Nili decursus. Quòd Aethiopes etiam mulieres armant, quarum pleræque oris labium æneo circulo traiectum habent. Sunt autem pellati. nam oues apud eos caprinam lanam habent, lanam non portant. Nonnulli nudi incedunt, breuibus pellibus incincti. Quòd Aethiopes Deum putant alterum immortalem, alterum mortalem. Immortalem quidem

eum qui rerum omnium causa sit. Mortalis uero apud eos incertus est, & nomine caret. Sed frequentius eos à quibus beneficium acceperunt, & reges pro Dijs habent. Et reges quidem, cōmunes omnium, cæteros uero priuatos, eorum quibus benefecerunt Deos esse arbitrantur. Ex ijs qui ad torridam habitant nonnulli sunt qui Deos non colunt, quos etiam Soli dicunt infensos esse, & detestari cum eum exoriri uident, propterea quòd eos urat & oppugnet. Meroitæ ultra alium quendam Barbarum Deum, Herculem, Pana & Isim colunt. Regem constituunt eum qui uel forma uel alendorum pecorum uirtute uel robore uel opibus excellat.

Quòd Æthiopū mos est, ubi rex aliqua parte corporis orbatur, ut familiares idem quoquo modo patiantur, & cum eo moriantur, idcirco maxima regi custodia adhibetur. Quòd in Nilo flumine piscium genera etiam alia habeātur. Cęterum maxime noti sunt oxyrynchus & lepidotus, & latus, & alabes, & coracinus, & porcus, & phagorius, quem etiam phagrum uocant. Item silurus & citharus & alosa & mugil. Ex testaceis dilychnus, physa, bos. Item cochlię ingentes quę uocem ululatui similem edunt. Animalia quoq; habēt, ichneumonē & Ægyptiam aspidem. Ea duplex est, altera palmaris quę citius interficit: altera orgyæ longitudine. Ex auibus est ibis & accipiter Ægyptius, qui mitis est, præter alios qui sunt alibi, quemadmodum & felis. Bubo quoque aliusmodi ibi est. Nam apud nos aquilæ magnitudinem habet, in Aegypto uero magnitudinem habet graculi.

Quòd ibis auis est mitissima, magnitudine & figura ciconiæ persimilis, tota. Nullum triuium non ea plenum est. Vtiliter quidem. nam omnem serpentem omnesq; macelli immunditias colligit. Inutiliter uero, quia immunda est & omnia comedit, nec facile à mundorū inquinatione arceri potest. E mari in Nilum ascendunt mugil, alosa, & delphinus. Cætera ob crocodilorum timorem non ascendunt. Ac delphinus quidem, quia crocodilo potentior est: mugil, quia ob naturalem quandam conuenientiā à porcis secus terram ducitur. Crocodili autem à porcis abstinēt. nam cū rotundi sint & spinas ad caput habeāt, periculū beluis afferūt.

Quòd iuxta Strabonis sententiam, Libyæ figura trigona sit, rectum habens angulum: cuius alterum latus, rectum angulum continens Nilus fluuius efficit: alterum uero ora maritima nobis aduersa à Pelusio usq; ad Gades: latus uero recto angulo subtensum, regio tota est quæ secus oceanum iacet, à Gadibus usq; ad Nili fontes. Cæterum Ptolemæus hæc tanquam falsa reprehendit. Quòd montem Mauritaniæ, quem græci uocant Atlantem, Barbari Dyrin appellant.

Quòd septentrionale maxime & occiduum Africæ promontorium, Cotes appellatur. Id Gadibus opponitur. Quòd utraq; Mauritania fertilissima est, ac magna cum beatitudine incolitur. eius flumina crocodilos ferunt. In quodam fluuio hirudines nascuntur septenûm cubitorum, gulam perforatam habentes, per quam respirant. Et uites illic nascuntur, quarum crassitudinem uix duo homines complecti queant, racemos habentes cubitales. Quòd in Africa & India calamus nascatur, cuius genu quodlibet octonos modios capiat. Item herbæ aliæ miræ magnitudinis. Quòd Mauritani maximam curam habent ornatus comæ, & barbæ, & unguium, & cęterorum eiusmodi. Quòd Afri serpentum & piscium pellibus pro indumentis & stragulis utuntur. Quòd in Africa quemadmodum in Aethiopia, ęstate multum pluit, hyeme siccitas uiget. Quòd Lo

topha

tophagi Africæ, potu non indigent. nam lotus ijs & cibi & potus uicem præbet.
Quòd in mediterranea regione Africæ inueniuntur ostrea & cheramides & id genus alia, quemadmodum iuxta Ammonem. Quòd in nonnullis Africæ locis bis messem faciunt. Culmus est longitudine quinûm cubitorum, crassitudine digiti parui, fructus affert, modios ducentenos & quadragenos. Vere non serunt, sed terræ colligatis paliuris uersæ atque scarificatæ semina satisfaciunt quæ è spicis in messe ceciderunt. Operarij propter serpentum multitudinem ocreas gerunt, dormituri uero lecti pedes allio illinunt scorpionum gratia, & paliuris circunligant. Quòd in ora Mauritaniæ maritima urbs fuerit Iola nomine, quam Iuba Ptolemæi pater muniens Cæsaream uocauit. hæc portum habet. Quòd Carthaginenses magnam potentiam habuerint. Nam cum aduersus Romanos bellum suscepissent, urbes habuerunt in Africa trecentas: in urbe hominum millia septingenta. Cæterum obsessi & in deditionem coacti armaturarum dederunt CC. millia, bellicorum instrumentorum tria millia, tanquam non amplius bellaturi. Inde cum rursum bellum gerere decreuissent, armorum officinas constituerũt, unde singulis diebus C. & XL. clypei confecti in armamentarium referebantur, & gladij CCC. & lanceæ quingentæ, tela catapultica, mille. Ad funes pro catapultis faciundos ancillæ capillitium præbebant. Quòd ante Syrtim minorem Meninx est insula, hanc aiunt Lotophagorum Homeri regionem esse. nam illic lotus abundat. Quòd urbs quæ olim Barce, nũc Ptolemais sit dicta. Quòd silphiũ, succum Cyrenaicũ fert. Quòd è Cyrene fuerint sapientes uiri, Aristippus Socraticus, & huius filia Arete. Item Aristippus hac matre editus cognomento μητροδίδακτος, & Callimachus, et Eratosthenes, & Carneades Academicus, & Apollonius. Quòd Cyrenaica regio tota, Cretæ insulæ iuxta longitudinem æqualiter prætenditur.

EPITOMARVM IN STRABONEM FINIS.

ARGVMENTVM LIBRI PRIMI PER CONRADVM HERESBACHIVM.

PRimo libro declaratur quòd in uniuersum extra philosophiam non sit ipsa de situ orbis traditio, & qui authores circa hanc uersati sint, nempe quod Homerus & oceani & maris mediterranei, & in summa omniũ insignium locorũ probe gnarus Cosmographi partes egerit, & alij quoq; post illum, item quod Cosmographia cum ad priuatã tum ad publicam prudentiam sit mire utilis, adhæc poëticæ contra Eratosthenem defensio, & præcipue Homeri laudes, obiter quæ sit huius poëtæ utilitas, multis declarans argumentis. Postremo de uentorum ratione, & quæ in terra mariq; contingunt, cum cõfutationibus quorundam argumentorum atque opinionum.

STRABONIS PHILOSOPHI GEOGRAPHICORVM

LIBER PRIMVS.

SI QVA ad philoſophum alia pertineat tractatio, & hanc quam hoc tempore de ſitu orbis delegimus, conſyderandam illi eſſe putamus. Quod autem noſtra hæc minime aſpernanda ſit æſtimatio, permultis declaratur. nam qui eam primi attingere auſi fuerant, tales quidam extitere, Homerus, Anaximander Mileſius, Hecatæus conciuis eius (ut inquit Eratoſthenes) Democritus, Eudoxus, Dicæarchus, Ephorus, alijq́ cõplures. Poſt hos etiam Eratoſthenes, Polybius, Poſidonius, uiri philoſophi. Multa uero diſciplina, per quam ſolam ad hoc opus peruenìri conceditur, nullius alterius eſt, niſi eius, qui diuina ſimul & humana intueatur, quorum uidelicet ſcientiam, philoſophiam eſſe dicunt. Eodem modo uaria eſt utilitas, quædam ad res urbanas, actionesq́ principum, nonnulla ad cæleſtium, terreſtrium, rerumq́ maritimarum ſcientiam, animalium, plantarum, fructuum, & aliorum, quæ penes uniuerſos cernere fas eſt. Hæc eundem poſtulat hominem, qui artes uitæ, ac fœlicitatem cura & cogitatione complectatur. Ex ijs autem quæ dicta ſunt, unumquodq; aſſumentes, magis adhuc conſyderemus, in primis quia & nos & maiores noſtri recte ſumus arbitrati, ex quibus Hipparchus eſt, qui Homerum huius peritiæ primarium authorem eſſe tradidit. Is non ſolum uniuerſos priores, ac poſteriores uirtute poëtica ſuperauit, ſed etiam ipſa fermè rerum ciuilium, quæ ad uitam ſpectant, experientia. Ex qua non modo ſingulare ad res gerendas ſtudium adhibuit, ut plurimas cognoſceret, cognitasq́ poſteris traderet, uerum etiam & ſingularum partium locos, & qui per cunctum orbem, terram uidelicet habitabilem, ac mare ſunt. Non enim ad extremos uſq; ipſius terminos perueniſſet memoria, circunluſtrando, nec ipſam primũ quidem ab oceano allutam (ſicut eſt) demonſtraſſet, deinde pleraque loca nominatim expreſsiſſet, nonnulla uero ſignis quibuſdam occultius inſinuaſſet, Africam, & Aethiopiã, & Sidonios, & Erembos, quos Arabes Troglodytas, hoc eſt, cauernarũm incolas iure dixeris, uerbis elocutus eſſet. Qui uero ad ortus & occaſus pertinerent, obſcurius ſignificauit, quod alluantur oceano. Hinc enim orientem ſolem, & in hunc occidentem facit pariter & ſtellas.

Philoſophia. *Homeri laudes.* *Troglodytæ.*

ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρούρας
ἐξ ἀκαλαῤῥείταο βαθυῤῥόου ὠκεανοῖο. id eſt,

Carmẽ Homeri ex Iliad. η.

Inde recens radijs iam ſol percuſſerat arua,
Oceani lentas alti præfugerat undas.

ἐν δ' ἔπεσ' ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο
ἕλκον νύκτα μέλαιναν. id eſt,

Iliad. θ.

Incidit oceano lux fulgentiſsima ſolis,
Nigrantem noctem & madidantia ſydera ducens.

Ex oceano uidelicet † dicit. Eorum etiam qui occaſum incolunt, mortalium fœlicitatem oſtendit, & aëris temperiem: cum (ut uidetur) Hiſpanicam nauigationem intellexiſſet, quò & Hercules, & poſterius Phœnices exercitum ductarunt, &

Forte legendum hunc in modum, ſydera lota oceano dicit.

[illegible]

late imperium tenuere, post quos & Romani. Hic enim & Fauonius spirat, hic & Elysium campum esse poëta decantat. In quem à deis mittendum esse Menelaum asserit.

Odyss.δ.

ἀλλά σ᾽ ἐς ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς ῥαδάμανθυς.
τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν
οὐ νιφετὸς, οὔτ᾽ ἂρ χειμὼν πολὺς, οὔτε ποτ᾽ ὄμβρος. id est,

Elysius camp.

Elysium ad campum, summas telluris ad oras,
Numina te mittent, flauens ubi nunc Radamanthus,
Victus ubi est facilis, non nix hybernáue multa.
Oceanus zephyri suaues exuscitat auras.

Fortunatæ insulæ.

Fortunatæ etiam insulæ contra Mauritaniæ finem ad occidentem sunt. Quam quidem ad partẽ & Hispaniæ terminus cõcurrit. Ex ipso autẽ nomine manifestũ est, quoniã & has ipsas fœlices existimabãt, quia huiusmodi locis ꝑpinquæ forẽt. Sed enim Aethiopes ad oceanũ extremos esse manifestat, quòd extremi quidem,

Aethiopes. Carmi Od.α.

αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν. id est,
Aethiopes bifariam partiti sunt hominum extremi.

Nec uero inaniter dictum est bifariam partitos esse, sicut posterius demonstrabitur. Quod autem ad oceanum ait,

Iliad.α.

ζεὺς γὰρ ἐπ᾽ ὠκεανὸν μετ᾽ ἀμύμονας αἰθιοπῆας
χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα. id est,
Iuppiter oceanum atque epulas pietate proborum
Aethiopum hesternus petijt.

Arctos. Plaustrum.

Quod autem & septentrionalis ad ursas ora extrema, sit ad oceanum, hoc pacto sub uelamine de ursa loquens, & aliud agens, inquit,

Odyss.ε.

οἴη δ᾽ ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο.
Oceani sola est undarum atque æquoris expers.

Nanqꝫ per ursam & plaustrum polum demonstrat arcticum. Non enim cum uno in loco semper apparenti tot circũuoluantur astra, solam undarum atqꝫ æquoris dixisset expertem. adeo illum imperitiæ minime damnant, perinde ac pro duabus ursis, unam tantum nouerit. Haud enim par est, alteram inter stellas nondum collocatam extitisse. Verum ex quo Phœnices annotauerunt, & ad nauigationẽ eis utebantur, hanc quoque distantiam ad Græcos accessisse, quemadmodum & Berenices cæsariem & Canobum, cuius nomen hesterno die aut pridie uulgatum est. Cõplures etiam hoc tempore absqꝫ nomine (ut inquit Aratus) sunt. Crates igitur non recte scribit (Solus æquoris expers) non fugienda fugiens. Melius Heraclitus, & magis Homero consonãs, qui pro circulo arctico arcton, id est ursam nominat. Auroræ enim & uesperæ termini fit ursa, & pro ursa sereni Iouis terminus. Nam non arctos sed arcticus ipsius ortus & occasus est terminus. Per ursam enim quam & plaustrum nuncupat, & Orionem seruare dicit, arcticon sanè declarat: per oceanum autem horizontem, in quem & à quo ipsos occasus ortusqꝫ conficit. Cum uero illic uerti, & oceani prorsus expertem esse diceret ad signum horizontis, qui maxime accedit ad arcton; circulum esse nouit arcticum. Consequenter autem huic illud poëtæ applicantes, id horizontem accipere debemus, quod in terra propinquius est oceano. Ipsum uero circulum arcticũ, qui terrã attingit propinquitatis signum, uelut ad sensum secundũ propinquissimam portionem ad ar

Crates. Arctus. Arcticus circulus. Horizon.

cton

cton, quocirca & eam partem terræ oceanus per ſeipſum inundat. Et ſeptentrionales maxime agnouit homines, quos nominatim quidẽ haud ſanè cõmonſtrat, needum enim hac etiam ætate commune illis nomen uniuerſis inditum eſt. Cæterum à uiuendi ritu illos eloquitur Nomadas, id eſt in paſcendo pecore aſſuetos, & eos nobiles equas mulgentes, lacte ueſcentes, & locupletes deſcribens. Alioquin oceanum terras circuire demonſtrat, cum Iuno hunc inquit in modum, Nomades, ἱππημολγοί, γαλακτοφάγοι, ἄβιοι.

εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν. Iliad. ξ.

Ibo ut telluris almæ confinia ſpectem,
Oceanúmque deûm genitorem.

Terminum enim cunctis aſſuetum obſeruari dicit oceanũ, nouiſſima uero ambitus circuncingit, & in fabricandis Achillis armis & clypeo, circa eius oras ponit oceanum. Eôdem etiam pertinet diligens illa inquiſitio, quod euntis & redeuntis oceani æſtuaria nequaquam ignorauit, ut modo campos inundet, modo nudet areſcentes, cum refluum memorat oceanum.

τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.
Terq; die ſcandit refluens, ter ſurripit undas. Odyſs. μ.

Et enim ſi non ter, ſed bis accidit, ex accidente forſitan hiſtoria, aut aberrante deſcriptione. Cæterum eiuſmodi fuit inſtitutio, & illud oceani lentas dicens undas, quandam inundationis habet expreſſionem, quæ acceſſum quidem lenem, nõ fluxum omnino uehementem habeat. Poſidonius cum ſcopulos interdũ tectos, interdum nudatos dicat, & flumen appellet oceanum, eius fluxum & inundationes demonſtrari ſuſpicatur. Primum quidem recte, ſecundũ uero nulla cum ratione dictum eſt. Nõ enim ipſa inundationis acceſſio fluuiatili curſui comparanda eſt, longe magis nequaquam talis eſt ipſa regreſſio. Quod Crates ait, quippiam ueriſimilius docet. Altifluum enim ac refluum, eodemq; modo totum oceanum flumẽ appellat. Flumen etiam partem aliquam dicit oceani & fluminis fluxum, non quidem totius ſed partis, cum hunc inquit in modum, Oceani fluxus reciprocus. Poſidonij locus. Flumen oceanus.

αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
νηῦς, ἀπὸ δ' ἵκετο, κῦμα θαλάσσης. Odyſs. λ.

Oceani fluxum fluuij cum cymba reliquit,
Atque uagi late maris aduentauerat undam.

Non uniuerſum, ſed fluminis fluxum in oceano dixit partem oceani exiſtentem, quam refuſionem quandam, ſinumq; ab hyemali tropico in auſtralem polum procedentem, Crates dixit, hunc ſanè relinquẽs aliquis, in oceano adhuc eſſe poſſet. At uero totum relinquens, ut in toto adhuc ſit, fieri minime poteſt. Sic autem inquit Homerus,

ποταμοῖο λίπεν ῥόον,
ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης. Odyſs. μ.

Deſeruit fluuij curſum,
Maris iuit ad undam.

Quod certe aliud quàm oceanus non erat. Itaq; ſi aliter accipias, efficitur ut oceanum egreſſus in oceanum ueniat. Verum hæc longioris indigerent immorationis. Quod autem habitabilis terra ſit inſula, primum à ſenſu atque experientia capiendum eſt. Nam quocunq; accedere mortalibus ad terræ nouiſſima poſſibile factum eſt, mare obuenit, quod oceanum appellamus, ubi uero ſenſu percipe- Terram eſſe inſulam.

re non obtigit, ratio ipsa demonstrat. Latus nanq; ab oriente, quod ad Indos pertinet, & ab occasu, quod ad Hispanos, & Mauritanos, ut plurimum ab australi parte, ac boreali nauigationibus ambitur. Reliquum ad hanc usq; tempestatem nobis eam ob rationem innauigabile, quia qui circunnauigent, & inter se obuiam commisceantur, nulli admodum sunt. Non multum est, si quis ex mutuis eorum distantijs componat, ad quos permeare nobis licet. Nec uero pelagus Atlanticum bimare esse putandum est, quod prominentibus anguste distinguitur frontibus. sic enim isthmos uocant, quibus nauigationis ambitus prohibeatur. Sed in unum potius continuatũ confluit. Nam qui nauigijs circumire conati sunt, cum inde reuertissent, haud ullam sibi terram cõtinentem occurrisse perhibẽt, qua ulteriorem impediente nauigationem, sese reiectos fuisse dicerent. Verum per ambiguitatem, indigentiam, & solitudinem, cum nihilo minus mare cursum haberet, ac transitum, perq; oceano accidentes casus undarum, scilicet accessus atque recessus amplius confessum est. Idem igitur permutationum ubiq; modus existit, incrementorum inquam & diminutionum, uel non multum uarians. Perinde ac uno ex mari causa una, & motus unus edatur, Hipparcho fides habenda non est, qui huic opinioni contradicit, ut oceano similia prorsus non accidant, neque si detur istud, sequatur illud, ut Atlanticum pelagus uniuersum circumcirca confluens sit, ad hoc ne similia accidant, Seleuco Babylonio teste utitur. Nos autem maiorem de oceano ex inundationibus rationem Posidonio & Athenodoro reponimus, qui factas hisce de rebus disputationes abunde peruicẽre. In præsentiarum autẽ tantũ dicimus, quod ad accidentium similitudinem sic existimare satius sit, quod cælestia melius exhalationibus hinc teneantur, si amplius circunfusus humor existat. Sicut autem extrema, & terrarum ambitum poëta nouit, & aperte differit, sic & mare internum. Hoc autem à Columnis incipiens Africa continet, & Aegyptus & Phœnice: deinde ipsam ambiens Cyprũ: inde Solymi, Lycij, Cares. Post hos uero inter Mycalen & Troadis litus, & adiacentes insulæ, quarum mentionem facit omniũ. Inde earum quæ circa Propontidem, tum Euxini usq; in Colchorum agrum, & Iasonis expeditionis. Et item Bosphorum Cimmerium agnouit. Cum & Cimmerios sciuerit, non utiq; Cimmeriorum cognitum habens nomen, ipsos ignorauit, qui eius ætate, uel paulò ante illum, totam è Bosphoro ad Ioniam usque terram discursarunt. Eorũ igitur agri clima insinuans attingit, quod tenebrosum est, & sic memorat, Aëre ac nebula cooperti sunt.

Atlanticum pelagus.

frontes ἰσθμοὶ uocantur.

Oceani partes.

Cimmerij.

Odyss. λ. ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι, οὐδέποτ' αὐτοὺς
ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσιν.

Illis sol nunquam Phaëthon sua lumina spargit,
Perniciosa super nox semper tenditur istis.

Notum facit & Istrum, Thraciam Mysorum gentem memorans, quæ penes Istrum habitat. Inde maritimam totam, quæ Thracia est, oram usque ad Peneum. Pæones etiam nominat, & Athon, & Axium, & uicinas illis insulas. Deinceps est ora Græcorum maritima usque ad Thesprotas, cuius uniuersæ mentionem facit. Et Italiæ promontoria nouit, eam mediam uocans. Scit etiam Siculos & Hispaniæ promontoria, eiusq; fœlicitatem, quam nuper diximus. Siqua uero inter dicendum uidebuntur omissa, ignoscendum erit. Nam qui terræ descriptionem re uera exponit, si multa particulatim omittit, uenia concedenda ei est, siq; per historiam

Thracia.

Paones.

Italia.

doctrin

doctrinamq́ differendis fabulamenta nonnulla implicentur. Absint autem querelæ & incusatio. Haud enim illud Eratosthenis uerum est, Poëtas omneis non docendi, sed oblectandi gratia coniecturis agere. Contrà uero sapientissimi, qui de poëticis quicquam elocuti sunt, primam quandam philosophiam poëticam esse asserunt. Sed aduersus Eratosthenem longiore sermone denuo differendum erit: in quo & de poëta rursus habebitur oratio. Nūc quæ de partibus descriptionis terrarum Homerus orsus est dicere, memorata sufficient. Manifestum est eos qui illum secuti sunt, eximia dignitate uiros, & philosophiæ intimæ deditos extitisse. Ex quibus post Homerum duos tradit Eratosthenes, Anaximandrum Thaletis familiarem & conciuem, & Hecatæum Milesium: illum quidem prius de situ orbis descriptam edidisse tabulam, Hecatæum uero codicem reliquisse. Sic enim ex alia eius scriptura ab eo scriptum fuisse traditur. Verumenimuero, quod ad hæc multiplici opus disciplina sit, frequētes autores. Bene & Hipparchus in ijs quæ ad Eratosthenem scribit edocet, quod unicuiq; tum priuato, tum doctrinarum cupido, cum terrenæ descriptionis notitia pertineat, eam capessere sit impossibile absque rerum cælestium & eclipticarum obseruationum discretione. Sicut Alexandria Aegypti deprehendi nequit, utrum magis quàm Babylonia in septentrionem quàm in austrum sit exposita, nec quanta sit earum distantia sine climatum considerátione. Simili modo urbes ad orientem & ad occasum magis minús ue accedentes, nullus diligenter sanè dignosceret, nisi per eclipticas solis & lunæ comparationes, ubi & hæc dicit. Quicunque locorum proprietates edisserere nitūtur, propriè rem attingunt, cum cælestium terrestriumq́ mensurarum figuras & magnitudines, & interualla, & climata, & calores, & frigora, & simpliciter aëris naturam manifestant. Quandoquidem & qui domicilium apparat ædificator, & qui oppidum construit architectus, hæc ipsa prouideat, nedum qui uniuersum terrarum situm homo animo uersat. Huic enim longe magis attineat. nam exiguis in locis siue ad septentriones, siue ad austrum uergant, non multa habetur permutatio. In toto autem orbis ambitu, quod ad septentriones usque ad extrema est, uel ad Scythiam, uel ad Galliam pertinet, quæ uero ad austrum, usque ad Aethiopum ultima. Hoc autem differentiam habet plurimā. Pari etiam modo ad Indos & ad Hispanos habitatio, è quibus illos ad orientem maxime, hos autem ad occasum inclinari scimus omnes. Sic & Antipodas inter se quodammodo esse, nescij non sumus. Tale autem hoc totum ex solis, reliquorumq́ syderum motu ortum habens, & adhuc agitationis ad medium, uel cælum suscipiendi necessitatem habet, & ad ea quæ in cælo unicuiq; nostrum appareant. In his autem ingentes habitationum uarietates cernuntur. Quis igitur locorum differentias exponens bene ac sufficienter edoceat, nullam aut ne tantillam quidem illis curam adhibens? Etenim si uniuersa pro huiusmodi materia diligenter rimari nequeam, cum ea magis ac magis ciuilis existat, tantum saltem prosequi, quantū ciuili pertinere queat homini iure conueniret utiq;. Qui enim in sublime sic cogitationem extollit, nequaquam à tota absens est terra. Ridiculum nanq; uidetur, si quis orbem terrarum explanare dilucide cupiens, cæli res atingere, & eas ad doctrinam usurpare audeat, terram autem totā, cuius quod habitatur una pars est, nec quanta, nec qualis sit, nec in quo totius mundi loco sita sit, exponere curet. Neque si una tantummodo parte quo ad nos seu pluribus habitetur, & quanta pari modo quàm multa illius inculta est portio,

Eratosthenis sententia. *Poëtica.* *Anaximander.* *Hecatæus.* *Eclipticarum & climatum usus atq; obseruatio.* *Geographi.* *Antipodes*

graphia. qualisq́ue et quam ob rem. Hæc igitur geographiæ species cuidam rerum sublimiũ, & geometricæ tractationi uidetur esse coniuncta, quæ sic terrena cum cælestibus in unum coniungit, ut propinqua maxime existentia. Sed non longinquitate tantum distent, quantum à tellure cælum absit. Eia tantæ discendorum multitudini terrenam apponam disciplinam sicut animantium, plantarum, & cæterorũ quicquid utile & inutile terra gignit & mare. Nam planius atque euidentius fieri posse, quod dixerim arbitror, quod quisquis talem perceperit notitiam, ei non mediocris afferetur utilitas, id cum ex uetusta memoria, tum ex oratione ac ratione manifestatur. Poëtæ igitur heroas illos singulari præditos sapientia fuisse declarant, qui ad multa peregrinantes loca longis uagabantur erroribus. In amplissimo enim ponunt multorum mortalium urbes uidisse, & prudentiam agnouisse. Nestor ipse gloriatur, quoniam inter Lapithas uersatus fuerit.

Heroës peregrinantes.

Odyss. A. τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης, καλέσαντο γὰρ αὐτοί.

Aduentans longinqua ex tellure, uocatus
Venerat ipse, etenim uocitantibus illis.

Itidem & Menelaus.

Ibidem. κύπρον, φοινίκην τε, καὶ αἰγυπτίους ἐπαληθείς,
αἰθίοπας θ' ἱκόμην καὶ σιδονίους καὶ ἐρεμβους,
καὶ λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.

Atque uagans Cyprum, Phœnicem, Aegyptiaq́ue arua,
Aethiopesq́ue adij, tum Sidonios, & Erembos,
Et Libyen, ubi sunt longis cum cornibus agni.

Adiecit & agri propriam ubertatem.

Ibidem. τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.

Ter pecudum fœtus largum funduntur in annum.

Et in Aegyptijs Thebis inquit & illud,

Iliad. I. τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην.
ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισι καὶ ὄχεσφι.

Plurima frugiferum donat cultoribus aruum.
Has centum claudunt portæ, tum quæq; ducentis
Porta uiris seruatur, equis uectantur, & altis Curribus.

Omnia enim huiusmodi magnum ad capessendam prudentiam comparant adiumentum, cum regionis ingenium, animalium & plantarum formæ ac species perdiscuntur. Maritima etiam apponi licet. Gemino nanque quendam in modum constamus ex uictu, nec terrarum magis sumus quàm maris incolæ. Herculem quoq; per multam peritiam & perspicientiam appellari licet
μεγάλων ἐπιίστορα ἔργων,
Ingentium perspectorem, & cognitorem operum.

Orbis situs descriptio quorsum côducat. Et sanè uetusta iam ex memoria atq; sermone nostro ab initio dicta testantur. Egregie uero ille ad præsens institutum sermo mihi uidetur adduci, quod situs orbis descriptio est ad ciuiles usus maiori ex parte conducens. Rerum nanq; gerendarum campum mare explicat, præstat & terra, quam incolimus exiguarum quidem exigua, magnarum uero magna, maximarum autem uniuersa, quam habitabilem uocamus, aut orbem, ut amplissimarum quidem actionum hic ipse sit locus.

Habitabilis ἡ οἰκουμένη.

Excel

Excellentissimos autem imperatores illos extitisse constat, qui terræ ac maris impe rium adepti, nationes ac ciuitates sub unam potentiam, gubernationemq́ ciuilem cogere ualuerunt. Haud igitur dubitandū est terræ descriptionis notitiam (quam geographiam dicimus) omnes ad imperatorias actiones adducere in terra continenti cuncta digerentem, atq; maritimis, & quæ intra orbem, & quæ exterius existunt. Prætereaq; ijs utilem eius dispositionem, quorum interest nosse, hoc sese habere modo, uel aliter, cognitione posse aut non posse deprehendi. Singula enim ij melius pertractarent, qui quanta sit regio, quonam modo iaceat, cognouissent, quasq́ cæli differentias, & quas in seipsa cōtineat, cum alijs alij in partibus ualeant, & alia de causa, atq; primordio res antegerendas aggrediantur, & imperij magnitudinem extendant, nec ratione pari, aut illis cuncta pernoscere licet, aut ipsis etiam terram pingentibus. Cæterū multo magis aut minus in ambobus hisce conspicitur. Vix enim cuiq; æquali modo cuncta manifesta esse contingeret, & si orbis uniuersus unum sub imperium, statumq́ ciuilem subducatur. Sed ne hoc quidem pacto eueniret, quin propinquiora notiora fierent. Hæc tamen pluribus exprimere conueniret, ut nota essent. Ista uero prope usum ac necessitatem magis sunt. Itaque minime mirandum esset, si alius loci descriptor Indis attineat, alius Æthiopibus, alius Græcis, alius Romanis. Nam quid attineat Indiæ descriptori sic Boëticæ partes eloqui, sicut Homerus inquit, *Iliad. β.*

οἵ θ' ὑρίην ἐνέμοντο καὶ αὐλίδα πετρήεσσαν,
σχοῖνόν τε σκῶλόν τε.

Quiq́ colunt Hyriam lapidosamq́ Aulida,
Chœnonq́ ac Scolon

Nobis cōuenit, quæ uero apud Indos sunt, quæ'ue apud singulos, nō etiam conuenit. Haud enim usus adducitur & utilitas. Nam maxime talis experientia mensura efficitur, hoc & in pusillis manifestum est, quemadmodū in uenationibus. Etenim qui syluam qualis & quanta sit noscitat, melius uenationes instruit. Et in loco bene castra locaret, insidias poneret, & iter faceret is qui locos intelligit. Id autem & in magnis longe dilucidius est, quāto maiora sunt peritiæ præmia, & imperitia defectus. Agamemnonis exercitus cum Mysiam, uelut agrum Troianū populatus esset, magna cum ignominia retro cursum egit. Persæ autem & Afri traiectus aquarum quosdam & freta, uelut nauigationis angustias esse suspicati, parum abfuit, quin magna incurrerent pericula, ignorantiæq; suæ reliquerunt trophæa. Illi quidem Salganei monumentum penes Chalcidis Euripum, quem Persæ ideo iugularunt tanquam ex Malea ad Euripum suæ classis cursum improbe direxisset, hi uero Pelori sepulchrum, quem & ipsi similem ob causam necauere. Naufragijs etiam à Xerxis exercitu Græcia referta est. Æolicorum & Ionicorū colonia quàm plura huius generis errata præbuit, & res itidem prospere gestas, ubi per locorum peritiam illustria complura gesisse facinora contigit. Sicut Ephialtes ad angustias Thermopylarum Leonidæ cōmilitones Persarum manibus tradidisse fertur, & Barbaros intra Thermopylas accepisse, cum hostibus per montana semitam ostendisset. Omittens uero antiquitatis exempla, Romanum hoc tempore aduersus Parthos exercitum, idoneum satis harum rerum documentum esse arbitror. Simili modo & expeditionem in Germanos, atq; Gallos, cum intra paludes, & difficiles accessu syluas, & loca deserta barbaries illa belligerasset, & quæ erant pro-

Imperatores excellentiss. *Hæc sicut alia pleraq; parum fœliciter reddita.* *Locorum imperitia.* *Agamemnonis exercitus.* *Ephialtes.*

pinqua, longinqua, locorum ignorantia faceret, uiasq́ occultaret & cõmeatuum, & cæterarum rerum copiam. Et hoc quidem quod amplius est (ut diximus) ad Imperatorum uitas, usumq́ conducit. Insuper maior moralis & ciuilis philosophiæ portio circa principum uitas uersatur. Cuius rei signum est, quod rerum urbanarum differentias à principibus discernimus, alium quidem monarchiæ principatum ponentes, quem regium uocamus, alium optimatium potentatum, id est aristocratiam, tertium regimen populare, id est democratiam. Tot ciuilium rerum moderamina censemus esse, iisdem uocabulis nominantes, ut ab illis faciendæ speciei principiũ habentia. Alia enim lex est regis iussio, alia uero optimatium, & alia deniq; popularis. Rei uero ciuilis forma & figura lex est. Quamobrem iustũ nonnulli asseruere, potentioris esse commoditatem. Quod si, ciuilis philosophia ut plurimum circa principes uersatur. Est autem geographia circa principales usus, ac necessitates, & ipsa quampiam ad hoc prærogatiuam haberet, & ista quidem prærogatiua ad actiones pertinet. Habet autem contemplationem profecto non uilem ipsa tractatio. Aliquam quidem arte, disciplina, natura, captabilem: alteram uero in historia fabulisq́ positam, nihil ad actiones existentem. Veluti si quis Vlyssis, aut Menelai, aut Iasonis errores enarrauerit, ad prudentiam nullum sanè conferre uideatur adiumentum. Quod agens ipse perquirit, nisi eorum quæ facta sunt, necessariorũ utilia permisceantur exempla. Institutionem attamen haud illiberalem secernit ei, qui ad locos applicet, fabulosa figmenta præbentes. Etenim qui actionibus, gloriæ, aut uoluptatis causa intendunt, hoc perquirunt, cæterum non permultum. Maiore nanq; (ut par est) huius, quàm illorum utilitatis studio tenentur. Quocirca ei qui terrarum descriptor est, maior huius, quàm illorũ cura suscipienda est. Similiter & de historia, & de disciplinis sese res habet. Ex his enim quod utile magisq́ credibile sit, ante omnia capessendum est. Maxime autem tali materiæ geometria, & astronomia (ut dictum est) opus esse uidetur. Et reuera opus est. nam figuræ, climata, magnitudines, & alia huiuscemodi propria, sine illarum scientia deprehendi nequeunt. Sed quemadmodum ad totius terræ mensuram pertinentia in aliis demonstrantur, hic uero supponenda sunt & credenda, quæ illic demonstrata fuerint. Supponendum & mũdi formam esse rotundam, & rotundam terræ superficiem. Id etiam ante ista, corporum scilicet cursum ad medium deferri, hoc solum in sensu est, qui communium animi conceptionum propinquus est. Siquidem ea designanti summatim procul parua submonitio est. Sicuti quod terra rotunda est ex motu. Nam ad medium ueluti etiam unumquodq́ corpus ad idoneam eius conseruationem inclinat. Ex iis autem quæ per maria & cælum apparent prope. Sensus enim testimonio esse potest, conceptioq́ communis. Nauigantibus autem manifeste incuruatio maris intercurrit, ut longe lucentibus quæ pariter elongantur, iis uisum applicare non possis. Amplius autem supra uisum eleuata apparuerunt, nonnihil ab eo magis distantia. Similiter & ipse altius eleuatus ea quæ prius occulta fuerant aspicit, quod & poëta declarat. Nam illud tale est,

Monarchia. *Aristocratia.* *Democratia.* *Lex.* *Iustitia.* *Geographiæ usus.* *Geometria.* *Astronomia.* *Mundi forma* *Terræ forma.*

Odyss.ι. ὀξὺ μάλα προϊδὼν, μεγάλου ὑπὸ κύματος ἀρθείς.

Fluctibus elatus uisu prospexit acuto.

Ad nauigantibus etiam semper magis ac magis partes terrarum enudantur, & quæ ab initio humilia uidebantur, magis extolluntur. Ipsa etiam cælestium conuersio, cum alioqui manifesta sit, ex ipsis quoq; gnomonicis patet. Ex iis enim cogitatio sta

tio statim intendit. Nam si radicata in infinitum terra esset, non utiq; talis circuncursio contingeret. Et quæ ad climata pertinent, per habitationes demonstrantur. Nunc uero in promptu nonnulla captanda sunt, & hæc quidem quæcunque ciuili, & exercituum ductori conducunt. Nec enim si cæli partes, & terræ situm ignorare oportet, ut cum aliqua multis apparere in cælo solita, pro locis permutata fuerint, perturbatione teneatur, & talia loquatur,

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τοι ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ' ὅπῃ ἀνεῖται. Odyss. κ.

Me latet ô socij tenebræ locus, aut ubi Eous,
Aut ubi sol terras subeat, dans lumina mundo,
Aut ubi conscendat.

Nec adeo accurate rimari, ut omnimodis passim coniunctim ortus, coniunctim & occasus, coniunctim & medios cæli meatus, & polorum eleuationes agnoscat, & quæ ad uerticem signa sint, & quæcunq; huiusmodi secundũ horizontis transmutationes pariter & septentrionis uarietates. Hæc uniuersa nota habere, quæ partim aspectu, partim natura pateant. Verum aliqua nec omnino curanda, nisi philosophiæ contemplationis gratia. Quibusdamq; fides adhibenda, licet propter quid intueri non possint. hoc enim est solius philosophantis officium. Ciuili aũt homini tale non impertitur otium, aut non omni tempore. Eum tamen qui in hac descriptione uersatur, neq; adeo simplicem rudémue, neq; adeo inertem esse uelim, ut neque sphæram intueatur, neq; illius circulos, quosdam parallelos, & inter se mutuo distantes, aliquos ex ipsis rectos, aliquos obliquos, neq; tropicorũ, neq; æquinoctialium, nec signiferi situm, per quem solis cursus uertitur, docetq; climatũ & uentorum uarietates. Hæc enim & quæ ad horizontas attinent, & ad arcticos, & reliqua quæcunq;, in prima disciplinarum introductione traduntur. Si quis aliter intelligit, quonam modo ea quæ hic dicũtur assequetur? qui neq; rectam lineam, neque curuam, neq; circulum nouerit, neq; sphæralem superficiem, nec planam, nec in cælo septem maioris Vrsæ stellas, nec aliqua talia omnino prædoctus, is uel huius minime tractationis indigeat, uel nequaquã hoc in tempore. In illis autẽ prius †obseruatus sit, sine quibus huic terræ descriptioni familiaris esse nõ poterit. Simpliciter hoc uolumen publicum, ciuile ac passim utile putamus, sicut & historiæ descriptionem. Illũ enim ciuilem hominem dicimus, non quidẽ prorsus indoctum, sed qui circularis disciplinæ, ac homini libero, ac studioso consuetæ partem attingit. Nec enim laudare, nec uituperare, nec res gestas memoratu dignas dijudicare posset is, cui uirtutis ac prudentiæ, earumq; rationũ cura nulla extitit. Eodem modo qui circa portus & nauigandi ambitus, negotium suscepêre, imperfectã facere considerationem, nisi & doctrinarum mathematicarũ, & cælestium partes adiecerint, quas applicare conuenit. Itaq; cum historiarũ cõmentaria confecerimus, ad moralem & ciuilem philosophiam (ut arbitramur) non inutilia, & hanc addere compilationem decreuimus. Hæc enim eiusdẽ generis est, & ad eosdem uiros attinet, maximeq; in fastigio collocatos, & hic itidem & illic. Quæ enim ad clarissimos in uita homines inscribũtur, memoriæ cõmendationem assequũtur: quæ autem exigua & ignobilia sunt, relicta iacent, hinc etiam pusilla, obscura, & claritatis expertia omittentur. In his autem immorabimur, in quibus negotium ipsum com

Obuersatus forte, ἐντυχὼν.

Libri huius fructus.

Ciuilis homo.

memo

memorationis iucunditatem afferet, cum & magnitudine excelluerit & gloria, qualiter in statuis contingat arduis, in quibus non efficta particulatim diligenter inquirimus, sed operi magis intẽdimus uniuerso, quàm singulis partibus, quàm bene sint expressæ. Sic & in his faciendum est iudicium. Hæc siquidem & quædam

κολοσσουργία. †statuæ fabricatio est, quæ magna quonam modo, & in toto se habeant, eloquitur, nisi negotiosum hominem, & sciendi cupidum, quippiam ex illis mouere ualeat, quod propositum opus sapientiæ indagatorem, & studiosum deceat hominem. Hæc ita dicta sint. Si uero ante nos compluribus elocutis, & ipsi eisdem de rebus dicere aggrediamur, absint querelæ, cum non omnia eundem in modum differamus. Cæteros enim, quicquid aliud recte effecerint, aliam non paruam operis partem omisisse putamus, ad quos cum paululũ addere possimus, non inepta sanè conatus nostri uidebitur occasio. Nam & Romanorum & Parthorum potentia magnam huius experientiæ portionẽ hominibus ætatis nostræ præstitit: sicut & posteritati illa Alexandri magni expeditio, ut ait Eratosthenes. Alexander enim magnam Asiæ partem nobis aperuit, & Boreæ incolas omnis Europæ usq; ad Istri ripas. Romani uero quæ ad occasum uergũt, Europæ singula usq; ad flumen Albin, qui duo in spatia Germaniã diuidit, quæq; trans Istrum usq; ad amnem Tyram. At uero ulteriora, usq; ad Mæotidem & nouissimam Colchorũ maritimã Mithridates, cognomento Eupator, cognita fecit, eiusq; præfecti. Parthi aũt Hircanos & Bactrianos, & ultra eos Scythas notiores nobis reddiderũt, cum antea maioribus nostris minus noti fuissent. Ita ut quicquid amplius quàm superiori ætate notuerat, memoriæ mandaremus, hoc maxime uidere licet ex iis uoluminibus, quæ ad ueteres scripta reliquere. Ii quidẽ quàm prisci minus aberrauere, pręcipue post Eratosthenem, & ille ipse, qui quo maiore fuerant eruditione præditi, eo difficilius à posterioribus increpari potuerũt, si quid dicendo peccauere. Quod si eis quos cæteris in rebus maxime sequimur necessario contradicendũ erit, concedenda nobis uenia fuerit. Haud enim omnibus contradicere institui. At ij omittendi, quos ut sectemur arbitramur indignos. De illis faciendũ est iudicium, quos maxima ex parte rectissime scripsisse nouimus. Quandoquidem non in omnis sapientiæ studio certare dignum est, sed aduersus Eratosthenem, Posidonium, Hipparchum, Polybium, & alios huius generis, honestum est. Consyderemus autem in primis Eratosthenem, & simul aduersus illum Hipparchi descriptionẽ adijcientes. Non adeo discurri facilis est Eratosthenes, ut non Athenas illum uidisse dicatur. Quod Polemo demonstrare nititur. Nec ipsi tantum fidei habendum est, ut plerisq; acceptus est, licet (ut ipse inquit) inter bonos uiros plurimosq; uersatus esset. Hac enim ętate, inquit, sicut aliâs unquã unum intra septum, unamq; urbem florentes extitere philosophi Aristonis æquales & Arcesilai. Hoc uero minime satis esse arbitror, sed quod eos bene iudicet, quibus accedendũ est. Is autem Arcesilaum & Aristonem omnium, qui eius ætate floruerunt principatum uindicasse ponit. Cui & Apelles multus est, & Bion, quem philosophiam quandam primum complexũ esse ait. At tamen sæpenumero quandam ad hoc ipsum dixisse, qualem ipsam ex pertusa lacerna Bion. In hisce nanq; sententijs sufficientem debilitatem ingenij eius satis ostendit, qui Zenoni Citiæo notus Athenis est factus. Eorum uero qui ei successerint meminit heminem. Illi autem aduersantes complures, quorumq; successio nulla seruatur, ipsos ea tempestate floruisse dicit. Manifestatq; is etiam, quem de bonis

Margin notes: Alexander. — Albis fluuius. — Tyra fluuius. — Germania. — Eupator. — Qui nam reprehendendi Straboni. — Eratosthenis scripta expenduntur. — Polemo. — Arcesilaus & Ariston κορυφαῖοι. — Apelles. — Bion.

bonis edidit tractatus, & declamationes, & siqua alia talia huius doctrinæ, quod inter philosophari uolentem, & hanc professionem formidantem medius tergiuersatus est, ad ostentationem quandam usq; duntaxat progressus, seu transgressionem hanc ab circularijs alijs adeptus, ad institutionem, aut ad disciplinam. In cæteris item quodammodo talis est. At missa faciamus illa. In præsentiarum enitendum est pro uiribus, ut terræ descriptionem emendemus. Ac primum, quod à nobis nuper suppositum est. Poëtam (inquit) non quidem docendi, cæterum delectandi gratia omnia coniecturis assequi. *Poëta poëtica.* Antiqui uero contrà, qui poëticam primam philosophiam quandam esse perhibent, quæ ab ineunte nos ætate ad uiuendi rationes adducit, quæ mores, quæ affectiones edoceat, quæ res gerendas cum iucunditate præcipiat. Posteriores uero solum poëtam ipsum sapientem esse, asseruerunt. Quamobrem Græcorũ ciuitates ab ipso primordio eorum liberos in poëtica erudierunt, non nudæ utique uoluptatis, sed castæ moderationis gratia. A qua quidem ipsi musici cantus, & lyræ & tibiarum modos edocentes, hanc sibi uirtutem uendicant, seq; morum magistros, & emendatores esse profitentur. *Cantores castigatores.* Hæc ipsa non modo à Pythagoricis audire licet, uerum etiam Aristoxenus huius est sententiæ. Et Homerus cantores castigatores appellauit, sicuti Clytemnestræ custodem illum, *Clytemnestræ custos.*

ὦ πόλλ᾽ ἐπέτελλεν
ἀτρείδης, τροίηνδε κιὼν, εἰρύσθαι ἄκοιτιν, *Odyss. γ.*
Cum Troiam peteret, cui plurima mandat Atrides,
Tutari thalami sociam. Nec uero Aegisthus prius illam superare ualuit, quàm
τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην
τὴν δ᾽ ἐθέλων ἐθέλουσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε. *Ibidem.*
Cantorem abigens deserto in littore liquit
Assensamq; uolens ipsas perduxit ad ædes.

Præter hoc Eratosthenes sibiipsi repugnat. Nam paulo ante quàm suam eloquatur sententiã, prima de geographia uerba inchoans, Omnes (inquit) initio gloriari, ut de rebus huiusmodi suam in mediũ afferant præceptionem. Igitur Homerum quæcunq; de Aethiopibus didicisset, in poëticæ suæ uolumine collocasse. Et item de Aegypto, & Africa. Quæ uero per Græciam, & loca maritima perceperat, accurate uehementer extulisse, cum diceret, Frequentes fert Thisba columbas. Et

ποιήενθ᾽ ἁλίαρτον, *Iliad. β.*
Herbosamq; Haliarton. Et
ἀνθηδόνα τ᾽ ἐσχατόωσαν,
λίλαιαν πηγῆς ἔπι κηφισοῖο. *Ibidem.*
Extremam Anthedonem,
Lilæamq; Cephissi fontem.

Nec adiectionem ullam inaniter locis apposuisse. Vtrum igitur uates qui ista canit, delectare, an docere uelle uidetur? docere per Iouem. Verum ea hunc in modum ille tradidit. *Poeta quid agat.* Illa uero quæ extra sensum sunt, & hic ipse, & alij monstrosis impleuere fabulamentis. Hoc itaq; modo dicendum erat, quod quisq; poëta, alia ad oblectandum animum solum, alia uero ad erudiendum profert. Is autem intulit, non quidem eruditionis, sed uoluptatis causa solum. Insuper & alius operosius adiecit, percontatus, quidnã ad poëtæ uirtutẽ conferri potest, qui locorũ cõplurium peritiam cõtinet, uel militaris disciplinæ, uel rei rusticæ, uel artis dicendi, uel qualia

nonnulli

nonnulli illi uendicare & attribuere uoluerunt. Omnia itaque illi uendicanda quaerere, amentis ostentationem & iactantiam posueris. Veluti si quis (ut inquit Hipparchus) eresionem, id est ramalia obiurget Attica, pendentibus quaquauersum omnis generis pomis, & quae mala & pyra nequeunt producere, sic omnē illius disciplinam carpat, omneque artificium: hoc sanè rectè dixeris ô Eratosthenes, illa uero non recte, quòd tantam ab eo rerum notitiam auferas, & poëticam anile quoddam fabulamentum esse definias, cui quodcunque censuerit uoluptatis causa fingere proprium est. Nunquid & poëtarum auditoribus nihil confert ad uirtutem, ut locorum multorū & militiae, & agriculturae, & rhetoricae gnari existant? quae ipsa audientis maxime perceptio uendicat. Verum haec tamen omnia Vlysi poëta tribuit, quem ante omneis omni in genere uirtutum ornatum esse cecinit.

ἀρνειώνη. Vlysis ornamenta.

odyss.α. πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω.

Oppida multa adijt, fuit huic sapientia nota. Hic etiam ille est,

odyss.χ. εἰδὼς παντοίους τε δόλους, καὶ μήδεα πυκνά.

Consilium, uariosque dolos qui nouit & artes.

Vrbium populator, πολίπορθος. Hic est quem urbium populatorem semper appellat,

Iliad.κ. βουλῇ καὶ μύθοισι καὶ ἠπεροπηΐδι τέχνῃ,
τούτου δ' ἑπομένοιο καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο,
ἄμφω νοστήσαιμεν.

Qui consilijs Ilion, Et arte, & astutia, & facundia cepit. Hic est,
Quo sequente ardentis more incendij
Refugimus ambo.
Vt Diomedes ait, qui quidem in agricultura,

καὶ γὰρ ἐν ἀμητῷ,

Tantopere gloriatur in messe.

ἐν ποίῃ δρέπανον μὲν ἐγὼν εὔκαμπὲς ἔχοιμι,
καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις.

In herba curuam tenerem falcem,
& frumentum haberes.

καὶ ἐν ἀρότῳ,
τῶ κέ μ' ἴδοις εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.

Et in aratione,
Me spectes longum scindens cum duxero sulcum.

Nec uero Homerus hisce de rebus sic sentit, & non reliqui doctrina praediti, eo poëta rectissime dictante teste utuntur, utpote huiusmodi peritia ad prudentiam tendente maxime. Illa uero eloquentia utique in orando uersatur, quam in omni poësi ostendit Vlysses in tentandis animis, in rogationibus, in legatione, in qua illud uates eloquitur.

Rhetorica. Vlysis eloquentia.

Iliad.γ. ἀλλ' ὅτε δὴ ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆΐ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Cum uero ingentem misit de pectore uocem,
Instar erant imbris fluitantia uerba niualis,
Mortalis nemo contenderet alter Vlysi.

Quis igitur poëtam, qui alios oratores, alios Imperatores, alios reliqua uirtutis opera demonstrantes decenter inducat, nugatorem quempiam & histrionem esse putet, qui auditorem magnificis tantum miraculis afficere, & assentationibus demulcere

mulcere ualeat, cum nihil afferre queat adiumenti? Num poëtæ uirtutem aliam di- *Poëtica uirtus.*
xerimus, quàm quæ uerbis ad imitandam uiuendi rationem excitaret? Quonam
uero modo is imitaretur, qui uiuendi rationis imperitus & insipiens foret? Non
enim sicuti uel fabrorum, uel ædificatorum, ita & poëtarum uirtutem esse memo-
ramus. Sed hanc quidem nihil boni, nihil honesti continere. Ipsa uero poëtæ uir-
tus & hominis bono coniuncta est, nec uero poëtam bonum esse posse, nisi prius
uir bonus existat. Qui autem oratoriam dicendi uim poëtis eripit, nobis non mo-
do eam minime concedere, sed & nobis nos haud quaquam indulgere uidetur.
Nam quid æque oratorium est, atque elocutio? quid porrò tam poëticum? Quis
Homero præstantior ad eloquendum mediusfidius? Verum alia est poëtica elocu
tio, & utique priuatim, ac prope dicendo, atque in ipsa quidem poëtica tragica con-
tinetur, & comica, & in oratione soluta historia, iudicialisque disceptatio. Nun- *Orationis species.*
quid nō genus est oratio, cuius species sunt metrica, atque soluta? uel oratio quidem
generalis est. Verum rhetorica oratio generalis non est, & elocutio, & orationis
uirtus (ut autem sic dixerim) sermo pedester apparatus, ipsius poëticæ imitatio est.
Primum ante omnia apparatus ipse poëticus processit in medium, & approbatus *Poëtica prima.*
complacuit, dehinc illum imitati cum metrum soluissent, reliquis poëticæ seruatis
partibus rem scriptis commendarunt, Cadmus uidelicet & Pherecydes, & Heca- *Cadmus.*
tæus. Qui deinde post illos fuere, cum semper aliquid ex talibus adimerent, ad eum *Pherecydes. Hecatæus.*
qui nunc usurpatur modū, ueluti ab ipso fastigio, ad inferiora reduxere, quemad- *Tragœdia.*
modum si quis comœdiam ab ipsa tragœdia † consistentiam suscepisse diceret, *Comœdia. κούσασιν.*
& ab illius altiloquentia ad hoc humile sermonis genus declinatam. Accedit ad *Eloqui φράζειν.*
idem argumentum, quod pro eloqui, canere olim posuere maiores: quoniam elo- *Canere ἄδειν.*
cutionis ornatus, apparatusque rhetoricæ fons & origo fuit ipsa poëtica. Ipsa *Rhetorice. Poëtica.*
enim ad demonstrationes usa est cantibus. hoc enim erat Oda, sermo scilicet modu *Oda.*
latus. Vnde & rhapsodiam & tragœdiam, & comœdiam ueteres dictitarunt. *Rhapsodia. Tragœdia.*
Quocirca cum priscis temporibus eloqui diceretur de elocutione poëtica, hæc au- *Comœdia.*
tem diceretur cum modulatione, idem erat apud eos canere quod eloqui. Cum au-
tem alterum & in oratione soluta usurparent, ad alterum quoque transgressa est abu-
sio. Cum uero pedestris, id est absque metro dicatur oratio, id manifestat, ut si ab ex
celsiore loco & uehiculo sanè decurrat in planum. Cæterum non modo propin-
qua & Græcanica (ut inquit Eratosthenes) sed etiam longius remota, & quidem
accurate commemorat Homerus, magisque quàm posteriores fabulamenta enar-
rat. Nec in monstrorum rationem omnia, sed interdum ad doctrinam occulte at-
que per allegorias pergit uel præparat, uel populariter inducit, & aliâs, & item in
Vlyssis errore, de quo & ipse Eratosthenes permultum aberrat, & eius expositores
& poëtam ipsum garrulos esse manifestans. De quibus dignum est pluribus dice
re. Primum quidem quod non modo poëtæ, sed etiam ciuitates longe prius fabu- *Fabularum usus.*
las delegerunt: necnon ipsi legum latores publicæ utilitatis gratia, cum ratiocinan-
tis animantis intuerentur ingenium. Homo enim cognitionis auiditate ducitur.
Huius autem uia prima fabularum studiū est. Hinc pueri audire incipiunt, & ad
communicanda studia ultro proficiunt. Causa est, quia nouum quoddam est stu-
dium fabulatio, quæ non res consistentes, sed alia quædam exponit. Dulcis qui- *Nouitas.*
dem est nouitas, & id quidem quod nemini prius est cognitum, hoc autem ipsum *Delectatio discendi illecebra*
est, quod oblectationis auiditatem ingenerat. Cum autem admiratio adsit & mon

stra, intenditur oblectatio, quæ discendi illecebra est. Ab ipso igitur primordio, hoc pacto inescandi sunt, ætate uero prouectiore ad rerum disciplinam perducendi corroborata iam cogitatione, cum adulationis amplius nequaquam indigeant. *Indocti pueri.* Omnes idiotæ, & doctrinarum expertes quodammodo pueri appellandi sunt, & pariter fabularum auidi, similiter & qui mediocriter instructi sunt. Isti autem haud multum ratione ualent, adde etiam usq; ab infantia cõsuetudinem. Quando autem quæ monstrosa sunt & amœnitatem & terrorem afferunt utriusq; generis, & pueris & in ætate prouectioribus necessitate adhibẽda sunt. Pueris nanq; iucundas afferimus fabulas, ut promoueantur, terrificas uero ut amoueantur. *Lamia. Gorgon. Incubus. Larua.* Lamia fabula est, & Gorgon, & Incubus, & Larua. Pleriq; eorũ qui urbes inhabitant fabularum iucunditate promouentur, cum poëtas uirorum probitates fabulis inuolutas enarrantes audiunt, qualia sunt Herculis, & Thesei certamina. Seu tributos ab deis honores, seu mediusfidius cum picturas, aut imagines aut simulacra spectant, quæ fabulosam quandam denotant additionem. Auertuntur autem, quando irrogata à deis supplicia, uel pauores uel minas per uerba, aut inuisibiles quasdam formas expectant, aut aliquos in illa incidisse credant. Non enim turbæ fœminarum aut unicuiq; confusæ multitudini philosophiæ rationes induci possunt, nec ad religionem sanctitatemq; ac fidem facile inuitari. *Numina.* † *Sed etiam* Ac numinũ timore opus est, id autem non sine fabularum, ac miraculorũ figmentis agitur. Nam & fulmen & ægidem & tridentem & faces, & dracones, & thyrsorũ hastas, arma deorũ, fabulæ, & uniuersa priscorum theologia præ se fert. Hæc ab illis accepta fuere, qui rerum publicarum institutionem facientes aduersus nõnullos, qui infantiam redolebant instar laruarum efferebant. *Poëtica pueri instituebãtur.* Cæterum cum huiusmodi fabulosa foret effictio, quæ ad ciuilis uitæ communicationem, formamq; & rerum cognitionem uersaretur, ueteres puerilem educationem usq; ad ætatum perfectionem conseruarunt, & omnem ætatem satis castigate instrui posse per poëticam arbitrati sunt. *Historia.* Posterioribus inde temporibus historiarum descriptio, & huius ætatis philosophia processit in medium, & ea quidem ad paucos, poëtica autem uulgo fructuosior, & ad complenda spectacula potentior, & Homerica præcipue. Prisci quoque historici atque physici per fabulas scripta sua reliquere. Cæterum poëta perinde ac fabulas ad docendi genus referat, ad multas ueritatis partes curam suscepit, & falsitatem interposuit: illam quidem acceptans, hanc uero ad perducendam multitudinem populariter, & militariter inserens. Sicuti quispiam argento circunfundit aurum, sic & poëta ueris contemplationibus fabellas apponit, quibus elocutionem & dulcedine cõciliat & ornatu, eundem quem & historicus in enarrandis rebus finem aspiciens. *Bellum Troianum.* Hoc pacto bellum Troianum uti gestum est assumens, illud fabulosis figmentis adornauit, sic & Vlyssis errores. At enim nulla ex ueritate noua annectere prodigia, nequaquam Homericum est. Hoc enim modo ut aliquis uerisimilia mentiatur, uere contingit si qua uera permisceat, quod & Polybius de Vlyssis errore enixe asserit, eius generis illud est, *Verisimiliter mentiri.*

ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Pleraq; confert per figmenta cum simillima ueris.

Fuit, haud omnia sed multa, quandoquidem minime erant ueris consona. *Aeolus. Cyclopes. Lestrygones.* Nam ab historia sumpsit exordia. Æolum enim adiacentibus Liparæ insulis imperasse tradit, uicina itidem Ætnæ loca & Leontinis, Cyclopas, & Lestrygonas immanes

manes quosdam homines tenuisse. Idcirco fretum ipsum illius tempestatis mortales nequaquam adire ausos: Charybdim & Scyllam à prædonibus occupatas. Sic & alios de locis ab Homero dictis legimus historicos. Sic & Cimmerios, Cimmerium Bosporum ad Boream & tenebrosa incolentes loca non ignarus, ad finitimas inferno & obscuras regiones proprie traduxit, quæ ad fabulamenta de errore plurimum conducebant, quod Homero non ignoti fuerint, per eos manifestũ est qui rationes temporum scriptis prodiderunt, uel paulo ante illius ætatem, uel eo uiuente, & ad Cimmerios accessum extitisse. Similiter nouit & Colchos, & Iasonis ad Aean nauigationem. De'qꝫ Circe ac Medea fabulis, & historijs commendata, de ueneficijs & simillimorum tractatu. Eorumqꝫ cognationes confirmauit, qui in Ponti recessu, quiqꝫ in Italia diuersi habitauerunt, & utriusque fortuitam in Oceanum egresionem, & Iasonis ad Italiam usque errorem. Quædam enim & circa Ceraunios montes, & circa Adriam signa ostenduntur, & in Posidoniate sinu. Itemqꝫ circa Hetruscorum insulas errantium argonautarum monstrantur indicia. Addiderunt aliquid & Cyaneæ, quas Symplegadas petras uocauere nõnulli, quæ per Byzantiaci oris angustias asperrimum nauigantibus fecere transitum, †adeo ut ab Æade, & ab Symplegadibus Planctæ, id est errabiles dictæ sint. Ipsaqꝫ Iasonis nauigatio per illas uerisimilis apparuit. Penes Scyllã autem, & Charybdim per scopulos agitata uidetur excursio. Æui autem illius homines simpliciter ponticum pelagus, uti quendam oceanum arbitrati sunt, quiqꝫ eo usqꝫ adnauigabãt non aliter in exteriora ingredi maria credebantur, quàm qui extra columnas longius producti fuerant. Etenim inter ea quæ nos admiramur, id maximum æstimabatur. Quocirca per excellentiam proprie pontum appellauere, sicuti per poëtam Homerum intelligimus, forsan & ob hanc causam ex ponto ad oceanum uocabulum transtulit, sicut facile acceptabilius propter eam quã tenuit opinionem. Etiam cum solymi excelsos Tauri uertices circa Lyciam usqꝫ Pisidiam tenuerint. cumqꝫ intra Taurum habitantibus, præsertim circa pontum, excessus à meridie clarissimos præbuerint, similitudine quadam & hos ipsos in oceanum egressos fuisse reor. Etenim illum in rate nauigantem sic inducit,

Cimmerij. *Iasonis errorem.* *Cyaneæ.* *Symplegades.* **Græce sic leg. ὥστε παρὰ μὲν τὴν αἶαν ἰᾶν καὶ τὰς συμπληγάδας αἱ πλαγκταί.* *Pontus.* *Homerus.* *Solymi.*

τὸν δ' ἐξ αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων ἐνοσίχθων
τηλόθεν ἐκ σολύμων ὀρέων ἴδε. *Odyss. ε.*

Æthiopum ex oris redijt Neptunus, & illum
Montibus è Solymis longe prospexit.

Forte & luscos quoqꝫ Cyclopas de Scythica transtulit historia. Eius nanqꝫ generis Arimaspos fuisse memorant, quos Aristeas Proconnesius in Arimaspio carmine edidit. Hisce præsuppositis consyderare oportet, quid illi dicant, qui Vlyssis errorem circa Siciliam aut Italiam secundum Homerum, aut fuisse, aut non fuisse memorant. Est enim utrunqꝫ uel melius uel deterius suscipere. Melius quidem cum sic accipiat, quod Vlysis errorem illic fuisse credens, ueram hanc materiam suscipiat, et poëtico more eam instruxerit. Hoc enim proprie de illo dici posset, nec de Italia solum, sed etiam usque in ultimis Hispaniæ finibus illius erroris uestigia reperiuntur, & plura alia. Deterius autem si quis illius commentum, tanquam historiam accipiat, illic scilicet esse oceanum, infernum, solis boues, dearum hospitia, transformationes, Cyclopum proceritates, & Lestrygonum, Scyllæ formam, nauigationis interualla, aliaqꝫ huiusmodi plurima, ut monstra aperte scribenti mini-

Cyclopes *Arimaspi.* *Aristeas Proconnesius.* *Vlysses an Italiam appulerit* *Inferna monstra.*

me contradicendum est, perinde ac contra poëtam apertis mendacijs cõtradicant. Quemadmodum si hoc modo Vlyssem Ithacam reuertisse neget, & procorum occidionem, nec in agro constitutam aduersus ullum Ithacensium pugnam fuisse, nec aduersus accipientem illa proprie manũ conserere iustum est. Eratosthenes uero utriusque sententijs aduersatur, haud recte sane. Ad secundum quidem, quoniam pluribus criminari conatur mendacia manifesta, cum mentione indigna sint. Ad primam uero cum in omnibus poëtam garrulum esse declarat, & neque locorum notitiam habere, nec ullas ad uirtutem artes intendere putat, & in locis non fictis fabulas diuulgatas non tenere, sicut in Ilio, in Ida, in Pelio. Fabulas uero in locis fictis, sicut in ijs in quibus Gorgones, uel Geryones, huius formæ eas esse dicit, quæ de Vlyssis errore dicuntur. Quæ ab eo nequaquam fictæ fuerint, sed subsistant, ex hoc falsi arguuntur (ut aiunt) quod minime concordant. Itaque sunt qui *Sirenes.* Sirenes in tractu Pelorio ponant, alij ad Sirenussas insulas, quæ plus quàm duo millia absint stadiorum: illas autem triuerticem esse scopulum, qui Cumanum à Posidoniate sinu dirimat. Verum scopulus ille nequaquam triuertex est, nec omnino in sublime tollitur. Cæterum cubitus quidem longus, & angustus à deductis ad Capriarum fretum locis extenditur, altero ex montis latere Sirenum sacellum habens. Ex altero autem ad Posidoniatem sinum paruæ tres adiacent insulæ de- *Sirenussæ. Athenæum.* sertæ, petrosæ, quas Sirenussas uocant. Super eodem freto extat Athenæum, pari quo cubitus ipse nomine. Quod si qui locorum historiam tradiderũt discrepant, haud continuo uniuersa eijcienda est historia. Cæterum uniuerso potius fides habeatur interdum. Tale quid dico. Inquiratur si ad Siciliam & Italiam error ille fuit, Sirenésne eo in loco uspiam fuisse dicantur. Qui in tractu Pelorio dixerat ab eo, qui in Sirenusis, inquit discrepat. Ambo uero ab eo, qui ad Siciliam & Italiam dixit, minime discrepant. At maiorem adhibẽt fidem, quoniam licet eundem locum non afferant, tamen ab Italiæ & Siciliæ loco non discesserunt. Si quis autem adie- *Parthenope. Sirene. Neapolis.* cerit, quod Neapoli Parthenopes unius ex Sirenibus monumentum ostenditur, adhuc fidei plus adiungitur, licet tertius dictus sit locus. Quod autem hoc in sinu, quem Cumanum appellauit Eratosthenes, quem Sirenussæ efficiunt, ædificata est Neapolis, firmius his in locis Sirenas extitisse credimus. Haud enim poëtam ad unguem singula perdidicisse remur, nec nos ipsi ab eo rerum diligentiam exquirimus. Veruntamen haud ita suspicari possumus, ut cum nihil de Vlyssis errore perceperit, qualis & ubi fuerit, suo exposuerit carmine. Eratosthenes quidem Hesiodum de Vlyssis errore audisse coniecturis assequitur, quòd ad Italiam & Siciliam fuerit, & huic opinioni credentem, non modo dictorum ab Homero mentionem *Ortygia.* fecisse, sed etiam Ætnæ, & Ortygiæ, Syracusis adiacentis insulæ, ac Etruscorum, Homerum autem illorum prorsus ignarum, ignotisq; in locis errorem facere uoluisse. Vtrum igitur Ætna & Thuscia cognita, Scylla uero, Charybdis, Circæum, & Sirenussæ non admodũ? Nunquid Hesiodũ non garrire, sed inualescentes opiniones sectari decebat? Homerũ autem quicquid obuenerat diserta resonare lingua? Præterea quæ de loco & conueniente Homero fabulatione dicta sunt, ipsa etiam scriptorum illa diuulgantium multitudo, & uagata per locos fama documento esse posset, quod ea minime sunt uel poëtarum, uel scriptorum figmenta, *Polybius.* sed & personarum & rerum gestarum uestigia. Et Polybius recte de errore † cogi- *† opinatus est uere.* tat. Æolus enim in ipsius freti locis, per quæ cursus & recursus est, & nauigationis

asperitas

asperitas per fluxus atq; refluxus aggrediendi signa præmonstrat, itaque uentorum custodem, atque regem creditum fuisse refert. Sicuti Danaum in Argis inundationes ostentantem, Atreum aduersum cælo solis cursum uates & auspices reges demonstrari, sacerdotes Ægyptios, Chaldæos & Magos aliqua sapientia cæteris excellentes, principatum & honorem apud maiores nostros comparasse. Sic & unumquenq; deorum commoditatis alicuius repertorem honoribus celebratum fuisse. Hæc præmonefaciens Æolum in fabulamenti forma prorsus accipi, & sentiri nõ sinit, nec totum Vlysis errorem, at pauca fabulantem adiecisse, quemadmodum de Troiano bello. Totum autem circa Siciliam poëticæ fictum esse à poëta, reliquisq; scriptoribus, qui adiacentia loca differunt Italiæ atque Siciliæ, non sanè probat, nec huiusmodi Eratosthenis sententiam laudat, quoniam quædã inquit reperisse ubi errauerit Vlysses, cum coriorum sutorem inuenisset, qui uentorum utrem consuisset, hoc autem proprie de illis dictum esse, qui ad Scyllam aduentant, & ibi galeotarum piscationem tractent,

Aeolus uentorum rex. Atreus. Chaldæi Magi. Scylla. Galeotarũ uenatio.

αὐτοῦ δ' ἰχθυάα σκόπελον περιμαιμώωσα,
δελφῖνας κύνας τε καὶ ἔποθι μεῖζον τ' ἕλησι κῆτος.

Illic circa Scyllam & eius scopulum piscosum,
Delphinorum canumq; indagatrix, & si qua apud Græcos maior est balena.

Odyss. μ. *Interpres uidetur legisse ἕλησι, hoc est Græcis, quam quã nec sic legatur apud Homerum, sed ἑλῆσι pro ἕλῃ, id est caperet. Vt sit, si quod maius capit balena.

Thynni enim cum gregatim præter Italiam acti elabuntur, & Siciliam attingere prohibentur, in maiores incurrunt beluas, utputa delphinos, canes, aliasq; balenis similes. E quorũ uenatione canes & galeotas pinguescere, quod xiphias, id est gladios appellari ferunt. Idem enim hoc in loco cõtingere, & in Nili incremẽtis aquarumq; cæterarum, quod in igne & in ardentibus syluis. Congregatas enim feras, cum ignem aut aquam effugiant, à ualentioribus deuorari. Hæc elocutus galeotarum uenationem exponit, quæ circa Scyllæum tractum instituitur. Manentibus enim in statione frequentibus remorum duorum scaphis, speculator quidem communis supernæ instat, duos singulæ scaphæ tenent, alter remigat, alter hastam habens manet in prora. Cum primum uero speculator supereminentiam galeotæ signo indicat, beluæ uero supra mare pars tertia eminens fertur, scapha propius appellitur. Deinde iacto manu telo uulnus incutit. Tum euulsa sine cuspide de corpore hasta, quod telum sanè est hamatum, ut educi facile queat, apteq; infixo ei funiculo, appensum sauciatæ acclinant beluæ, donec agitata suffugiensq; lassetur. Tunc in terram subducunt, aut intra scapham accipiunt, nisi prorsus immensum corpus existat. Quod si in mare telũ exciderit haud sanè perit. est nanque uel è quercu, uel ex abiete compactum, adeo ut querna grauitate demersum, deinde in sublime relatum facile possit apprehendi. Contingit autem interdum & remigem in scapha per magnum galeotarum gladium uulnerari, & cum instar apri beluæ uigeat impetus, asperrime fit ipsa uenatio. Talibus ex rebus quadam coniectura colligi posse inquit, Vlysis errorem circa Siciliam secundum Homerum fuisse, quoniam huiusmodi uenationem Scyllæ coniunxit, quæ Scyllæo tractui usitata est. Et ex ijs quæ de Charybdi memorant, quæ freti illius periculis similia sunt. Quod ter quidem pro his iaceat scriptorum uel potius historici peccatum est. Dicta quoque in Meninge Lotophagorum rumori similia sunt, sin uero aliqua dissonant, mutationes causari oportet, uel inscitiam, uel poëticam licentiam, quæ ex historia & dispositione constant & fabula. Historiæ finis est ueritas. Sicut in nauium dinume-

ξιφίας. Scyllæum. Poëtica ex quibus.

Historiæ finis. ratione poëta omnibus obuenientia locis explicat, aliam quidem lapidosam urbem, aliam uero extremam, hanc columnis refertam, illam maris uicinam. Finis autem dispositionis expressio & efficacia, quemadmodum prælianti bus introducendis. Fabulæ autem delectatio & stupescentia. Cuncta uero fingere neque consentaneum est, nec Homero conueniens. Homeri poësis quid. Illius enim poësin sapientiæ studiũ esse, ac philosophiam uniuersi æstimant, non ut inquit Eratosthenes, qui ad intelligentiam & mentem poëmata iudicari non debere iubet, nec ullam ex poëtis historiam esse petendam. Verisimilius esse illud,

Odyss. ι. ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.

Atque die hinc nona me flamina dira ferebant.

Breui in spatio accipere, nam dira flamina, hoc est cursus obliqui, quoniam oceanum penetrare perinde ac assidue uentis à puppe surgentibus. Interuallum autem Malea. à Malea ad columnas componens, stadiorũ uigintiduo millia & quingenta comperiret. Si hoc, ait, ponamus diebus nouem æquali celeritate confectum esse, singulis diebus cursus euenit, stadiorum duorum millium & quingentorum. Quisnam tradidit aliquem è Lycia, seu Rhodo ad Alexandriam biduo aduectum esse, cum quatuor millium stadiorum spatium intersit? Percontantur nonnulli quo pacto, Vlysses ter Siciliam appulit. cum ter Vlysses in Siciliam aduenerit, ne semel quidem per fretum ipsum nauigarit? Respondetur, quoniam & posteri omnes eam effugerunt nauigationẽ, hæc quidem ab eo dicta sunt. Sunt & alia quæ recte ab illo dicantur. Cum uero in oceanum excursionem præparat, & dierũ nauigationem diligenter ad mensuras adduxit & spatia discrepãtiæ excessuũ minime reliquit. Simul enim poëtæ uersus addit,

Odyss. ι. ἔνθεν ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.

Atque die hinc nona me flamina dira ferebant.

Simul & occultat, etenim hæc ipsius poëtæ sunt, ut illud,

Odyss. μ. αὐτὰρ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο.

Oceani fluxum fluuij mox cymba reliquit. Et illud,

Odyss. α. νήσῳ ἐν ὠγυγίῃ, ὅθι τ' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης.

Ogygia. Insula in Ogygia quam ponti umbilicus inhæret.

Quodq; in eo loco Atlantis filia domicilium habet. Et illud de Phæacibus,

Odyss. ζ. οἰκέομεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
ἔσχατοι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Littora, fluctisoni colimus suprema remoti,
Nemoq; mortalis nobis confinia miscet.

Hæc enim omnia in Atlantico pelago ficta manifeste declarantur. Ea uero ille occultans, quæ manifesta dicuntur tollit. Hoc autem non sanè recte, at circa Siciliam & Italiã errorem factum esse, recte & ab ipso poëta confirmatur. Quandoquidem quisnam aut poëta, aut scriptor Neapolitanis, Sirenis Parthenopes sepulchrum nuncupare suasisset? Dicæarchia. Puteoli. Incolas autem Cumarum & Dicæarchiæ, id est Puteolorum, & Vesubij ignitũ Phlegethontem, & Acherusiam paludem, & mortuorũ uaticinium, Auernũ & Baias, & Misenũ, Vlysis quosdã socios, sic & quæ apud Sirenussas, & quæ sunt ad angustias freti, & Scyllã & Charybdim, & Æolũ. Hæc quippe nec ad unguem perscrutanda sunt, nec absq; radice, nec absq; fundamẽto prorsus omittenda, cum nec ueritatem, nec historiæ attingant utilitatem. Hoc cum

intelligat Eratosthenes, suspicetur aliquis, inquit, poëtam uoluisse Vlyssis errorem ad occidentis loca facere, et a proposito desistere, cum quædam non diligenter hausisset, & quædam hunc in modum non elegisset, sed ad id quod terribilius & monstrosius est educere cuncta uoluisse. Hoc quidem ipsum bene, illud autē cuius gratia hoc faciebat, male assumēs. nō enim garriendi gratia, sed ut prodesset. Quapropter rationē subire iure debet, & huiusmodi rei, & illius, quod eum idcirco remotissima monstra cecinisse maluit, ut facilior ei mentiendi præstaretur occasio. Quota est enim pars remotissime de monstris dicta præ ijs quæ in Græcia, & in locis Grçciæ propinquis decantantur, sicut Herculis & Thesei certamina, & de Cretæ ac Siciliæ fabulis scripta, similiter & in reliquis insulis, & ad Cithærone, & Heliconem & Parnassum & Pelium & Atticam, & uniuersam Peloponesum, nec ullus est qui ex fabulis fabulatoris ignorantiam criminetur. Rursus cum nequaquam omnia fabulentur, sed plura fabulis adiungāt, prçsertim Homerus inquirens quænam ueteres fabulis addiderūt, nec inquirit, si fabularū additamenta uel fuerint, uel sint. Sed magis de illis ueritatē inquirit locis ac personis, ad quç fabulatur, sicuti si Vlyssis error fuerit, aut ubi. Totū autē ipsum nequaquam bene Homeri poësin cum aliorū poëtarū poësi in unum adducere, cum ad aliam, tum uero ad propositam de orbis situ materiam, & nullum ei tribuere principatum. Etenim si nihil aliud uel Sophoclis Triptolemū, uel Baccharum prologum Euripidis, si percurras & Homeri diligentiā, ex hisce potissimum rebus ipse comparaueris, facile fuerit comparationem ac differentiam ponere. Nam ubi locorum quos meminit ordinem necessitas exigit, ordinem seruat. Similiter Græcorum, similiter & longe positorum.

Triptolemus Sophoclis tragœdia.
Bacchæ Euripidis.

ὄσσαν ἐπ᾽ οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ᾽ ὄσσῃ
πήλιον εἰνοσίφυλλον. *Odyss. λ.*

Ponere certabant properantes Ossan olympo,
Pelion inde Ossæ frondosum. Et illud,

ἥρη δ᾽ ἀΐξασα λίπε ῥίον οὐλύμποιο
πιερίην τ᾽ ἐπιβᾶσα καὶ ἠμαθίην ἐρατεινὴν,
σεύατ᾽ ἐφ᾽ ἱπποπόλων θρῃκῶν ὄρεα νιφόεντα,
ἐξ ἀθόω δ᾽ ἐπὶ πόντον. *Iliad. ξ.*

At præceps Iuno celerem linquebat olympum,
Pieriam accedens dehinc, Emathiamque beatam,
Fertur & ad Thracas equites rupesque niuales,
Hinc ab Atho pontum petit.

In dinumerandis uero auxilijs urbes quidem, haud ordinem seruans, eloqũitur. Nō enim necessariū erat. Ordine uero gentes explicat. Simili modo & de remotis,

κύπρον, φοινίκην τε καὶ αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς
αἰθίοπάς θ᾽ ἱκόμην καὶ σιδονίους καὶ ἐρεμβοὺς
καὶ λιβύην. *Odyss. Δ.*

Cyprum, Phœnicem, & Aegyptios errabundus,
Aethiopasque adij, tum Sidonios & Erembos,
Ac Libyen. Quod Hipparchus quoque annotauit. Reliqui uero ea in quibus ordo exigitur, hic Liberum patrem gentes adeuntem inquiens, alter ut Triptolemus terras disseminat, quæ longe disiuncta sunt coniungunt, & continuata separant.

λιπὼν δὲ λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας,
φρυγῶν τε περσῶν θ᾽ ἡλιοβλήτους πλάκας,
βάκτριά τε τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα *Versus ex Sophoclis Trip.*

μήδλων ἐπελθὼν ἀραβίαν τ' εὐδαίμονα.
Linquens inquit auriferos Lydorum ſulcos,
Et Phrygum ac Perſarum urbes ſole percuſſas,
Bactra. Mœnia Bactriania, hybernamq́
Medorum tellurem accedens, & fœlicem Arabiam.

Huiuſmodi ſanè Triptolemus ait, permultam uero ad climata & uentos doctri nam, quod ad geographiam attinet, in locorum deſcriptionibus Homerus oſtendit, hæc & compluribus in locis aſſerit,

Odyſſ. ι. αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται
πρὸς ζόφον, αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε.
Hæc humilis iacet ad tenebras, multum æquora ſupra,
Hæc ſecus auroram ſpectant, ſolisq́ nitorem.

Duæ uero illi ſunt fores, quædam ad aquilonem, quædam rurſus ad auſtrũ ſeu ad dexteram pergant ad auroram atq́ ſolem, ſeu ad læuam uerſus tenebras. Atqui harum rerum ignorantiam omnimodã rerum omnium confuſionem arbitratur,

Odyſſ. κ. ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος οὐδ' ὅπῃ ἠώς,
οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος.
Melatet ò ſocij tenebræ locus, aut ubi Eous,
Aut ubi ſol terras ſubeat.

Cumq́ poëta hæc bene dixerit,

Iliad. ι. Βορέης καὶ ζέφυρος τώ τε θρῄκηθεν ἄητον,
Boreas & Zephyrus, qui è Thracia ſpirant.

Is male aſpiciens criminatur eum, qui zephyrum uniuerſo tempore, & omnino Boreas. ſpirare è Thracia dixerit, cum is minime ſpirare omnino dixerit. Cæterum cum Zephyrus. Thracia. per mare Thracium, ad nigrum ſinum ingruant, cum Aegæi pars maris exiſtat. Conuerſionem enim recipit ad auſtrum, Thracia quaſi promontoriũ ſit, ubi Macedoniæ adiungitur, & pelagus incurrens, flantes hinc Zephyros oſtendit ijs qui ad Thaſum, & Lemnum, & Imbrum, & Samothraciam, & ijs quæ ad uicinũ ma Zephyri. re pertinent. Sicut & in Attica zephyri, qui à Schironijs petris flant, Schirones ap Schirones. Cauri ἀργέσται. pellantur, & potiſſimum Cauri. Quod Eratoſthenes nequaquam intellexit, tamen ſuſpicatus eſt. Ipſe igitur regionis conuerſionem, quam dico narrat. quod igitur uniuerſaliter ſpiret is capit. Poſtmodum poëtæ imperitiam criminatur, quod cum Zephyrus ab occidente & Hiſpania efflet, illorſum minime protẽditur Thra Venti quatuor cia. Nunquid ab occidente ſpirantem ignorat zephyrum? At uero cum hunc dicat in modum, proprium eius obſeruat ordinem,

Odyſſ. ι. σὺν δ' εὖρος τε νότος τε πέσον ζέφυρός τε δυσαής,
καὶ Βορέης.
Vnà eurus notusq́ cadunt, zephyrusq́ fremiſcens,
Et boreas.

Thracia. An Thraciam ignorauit ultra Pæonios, & Theſſalicos montes non excurrentem? Sed & huius, quę porrò ad Thraces attinet gnarus ac minime nuncupãs partem quidem maritimã, partemq́ mediterraneam, Magnetas quoſdam & Malies, reliquosq́ deinceps Græcos dinumerat uſq́ ad Thesbrotas, pariterq́ etiam Pæo Dolopes. nibus finitimos Dolopas, et Sellos ad Dodonem uſq́, ad Acheloum Thracum ul Selli. tra non meminit. Ad finitimum autem, ſibiq́ notiſſimum pelagus facile fertur. Sicuti cum ita commemorat,

ἐκινήθη δ' ἀγορὴ, ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης Iliad. β.
πόντου ἰκαρίοιο.
Concita turba fuit, longæ uelut æquoris undæ
Icario in ponto.

Sunt quidam qui primarios duos esse uentos asserunt, aquilonem scilicet atque austrum, reliquos uero modica quadam acclinatione differre, ab ortu quidem æstiuo Eurum, à brumali Subsolanum, ab occasu uero æstiuo Fauonium, à brumali autem Caurum. Duos uero esse uentos testari & Thrasyalcem et poëtam ipsum, aiunt, cum Austro Caurum attribuit, dicens, Venti. Aquilo. Auster. Eurus. Subsolanus. Fauonius.

ἀργέσταο νότοιο Pars carminis
τὸν δὲ ζέφυρον τῷ βορέα Iliados φ.
Caurum austro, Caurus.
Zephyrum id est Fauonium aquiloni, cum dixit,
Βορέης καὶ ζέφυρος τώτε θρῄκηθεν ἄητον. Iliados ι.
Aquilo & fauonius qui duo spirant è Thracia.

Cæterum ex ijs quos nouimus tantopere de hisce tradidit nemo (teste Posidonio) atque Aristoteles, Timosthenes, & Bion astrologus. Ab æstiuo ortu Cæciam, cui ab occasu brumali ad lineam Africus opponitur. Rursus ab oriente hyberno Eurus opponitur, contrarius Caurus est, medios esse Subsolanum & Fauonium. Poëta quidem illum uiolenter spirantem inquit, Fauonium, quem nos Caurum appellamus. Africum flantem, Fauonium, qui & à nobis Fauonius siue Zephyrus. Caurum uero austrum, Leuconotum, id est album austrum. hic enim paucas creat nebulas, cum reliquus totus auster quodammodo sit Eurus. Cæcia. Africus. Fauonius. Leuconotus.

ὡς δ' ὁπότε ζέφυρος νέφεα στυφελίξῃ Iliad. ψ.
ἀργέσταο νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.
Dissipat ut zephyrus nubes, grauibusque procellis
Cauri austri pulsant.

Nunc enim uiolenter spirantem zephyrum dicit, quique à Leuconoto congregata dissipare consueuit, cum illa debilia existant, ubi adiectiui loco austri Cauri dixit. Hæc cum ab Eratosthene in primo de geographia in initio dicantur, talem quandam habent emendationem. Porrò Homeri dictis falso deprehensis insistens, & hæc ait. Nili ostia plura existentia ignorasse, eiúsque nomina, at ea nouit Hesiodus, quippe & qui mentionem facit. Verumenimuero eius nomen illius ætate needum nuncupatum fuisse, credibile sit, ostia uero tum obscura, tum modicis cognita. Quod uero non unum, sed plura fuissent, facile persuaderi potest. Sin autem inter res Ægyptias celeberrimum, & quam admirabile & super omnia memoria simul & cognitione dignissimum flumen & fuit & est, pariterque & incrementa, & eius ora, quis sibi nuntiantes nequaquam sciuisse suspicetur? qui flumen simul & agrum Aegyptium & Thebas Aegyptias & Pharum cognitum fecerit, cognoscentes uero ipsum, nequaquã dixisse, nisi rerũ celebritate ac nobilitate subticuissent? Adhuc incredibilius uidetur, si de Aethiopia, de Sidonijs, de Erembis, de exteriori mari, de bipartitis Aethiopum populis uerba faciebat, de propinquis autem & perspectis tacitus erat. Qui si horum memoriam nullam egit, id haud ignorantiæ propterea signum est. Etenim nec propriæ mentionem patriæ, nec aliorum complurium reliquit. Quin ea quæ admodum nota patent, me moratu digna non uideri, ad scientes potissimum diceret aliquis. Nec bene illud Nilus & eius ostia. Homerum patriæ nusquam meminisse.

obiiciunt Homero, perinde ac per ignorantiam differenti, quod insulam Phariam ambitam pelago dixerit. Contrà enim nihil eorum, quæ nuper de Ægypto diximus, ignotum fuisse poëtæ testimonio uti possumus. Dignosceres autem inde, quod arrogans est, quisquis potius eius errorem asserit. Menelaus ad Aethiopas usque conscendens, incrementa Nili discere potuisset, & limum quem agris infert, & eum qui est ante ostia transitum, quantum sanè ad continentem accumulans adiecit. Itaq; Ægyptus uniuersa sub Herodoto fluuij munus appellari iure potuit, & si non uniuersa, ea saltem quæ sub agro est inferiore, qui Delta nuncupatur. Pharum etiam priscis annis ambitam pelago tradidit. Ita pelago ambitam esse mentitus non est, licet pelago nūc amplius ambita non sit. Hæc qui sic instruxit poëta fuit, quibus ex rebus & ipsum incrementa nosse simul & Nili ostia, coniecturis putare licet. Idem etiam delictum esset, & agrum inter Ægyptium pelagus & Arabicum sinum interiacentem ignorasse. Et

Menelaus. Aegyptus ab Herodoto fluuij munus. Delta. Pharos.

Odyss. a. αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν,

Aethiopes. Extremos hominum Æthiopes bipartitos,

Falso dicit. nam cum is hoc bene dixerit, posteriori ætate uenientes reprehendere non recte ausi sunt. Improbe sanè. Homerum enim hos ignorasse agros, tantum à ueritate longius abest, quantum non modo non ignorasse, sed aperte patefecisse dixerim. Ipsi quoque grammatici, ab Aristarcho & Crate, eius artis principibus, quanuis eo tacente sanè sentiunt. Quoniam cum uates ipse dicat,

Odyss. a. αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν,

Extremi hominum Æthiopes bipartiti sunt,

De sequenti uersu discrepant. Nam scribit Aristarchus quidem ita,

οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος.

Solis ad occasum quidam, quidam sed ad ortum. Crates uero sic legit,

Ibidem. ἠ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, ἠδ᾽ ἀνιόντος.

Hæc sanè occasum solis, hæc illius ortum.

Cum nihil intersit ad utriusq; materiam, siue hoc, siue illo modo scribatur. Ille enim mathematicorum dicta secutus, torridam ab oceano detineri zonam inquit, ad ambas autem partes huius temperatam esse, & ad nos, & ad latus alterum. Sicut igitur Aethiopes ad nos uersi, illi dicuntur, qui ad orbem uniuersum in meridiem inclinati, aliorum postremi oceanum iuxta incolunt, etiam nonnullos item trans oceanum Aethiopes intelligi oportere existimant, aliorum ultimos in altera tempe rata, qui iuxta eundem hunc oceanum inhabitant. Geminos autem esse, & ab oceano bipartito diuidi. Adiectum autem illud,

Inibi. οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ᾽ ἀνιόντος.

Solis ad occasum quidam, quidam sed ad ortum.

Cum Zodiacus semper supra uerticem sit ad terrestrem Zodiacū, hic cum semper extra ambos obliquitate non excedat Aethiopes, omnis solis meatus intra latitudinem istam necessario intelligitur, & alios aliis ortus, & occasus secundum alia & alia signa contingere. Sic autem magis per astronomorum sententiam locutum putant. Dicere autem simplicius erat illud, saluantem bipartitos sic Æthiopes esse, sicut dictum est, quod ab oriente sole usq; ad occasum Æthiopes oceanum utrobiq; inhabitant. Quid autem ad hunc differt intellectum, uel sic dicere, ut scribit ille, aut ut Aristarchus,

οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος. Indidem.

Solis ad occasum quidam, quidam sed ad ortum.

Etenim hoc est ad occasum & ad ortum, ad oceani latus utrunque inhabitare. At Aristarchus causam hanc abijcit. Dupliciter autem diuisos Aethiopes existimat dici oportere, secundum nos uidelicet, & eos qui ad meridiem positis, Græcis ultimi sunt: quos quidem non ita diuidi putat, ut duæ sint Aethiopiæ, una quidem ad orientem, altera uero ad occidentem, uerum unam tantum ad meridiem iacentem Græcis sitam uero ad Aegyptum. Hoc autem poëtam ignorasse, sicut & pleraque alia ab Apollodoro dicta, de nauium dinumeratione in secũdo uolumine de locis, quæ non erant, ementitũ. Aduersus Cratetem uero longiore opus est oratione, quę forsan in præsentiarũ nihil attinet. Aristarchum in hoc approbamus, quòd omissa Cratetis materia, quæ complures accipit instantias, de nostra Aethiopia sermonem factum esse suspicatur. Cætera consyderemus ante omnia, quod de ipsa incassum descriptione exiliter ratiocinatur. Etenim si aliter describatur, suis aptari cogitationibus potest. Quid enim differt dicere, uel sic, duo quo ad nos Æthiopes sunt, hi quidem ad ortum, illi autem ad occasum. uel sic, Etenim ad ortus & ad occasum. Deinde quia fallaci instat opinioni, eia poëtam ignorasse interiacentẽ agrum, Aethiopiam uero Aegypto uicinã meminisse, cum dicit bipartitos Aethiopes. Quonam modo non sic bipartitos? sed ignarum sic dixisse poëtam. Vtrum neque Aegyptus, nec Aegyptij ab initio Deltæ usque ad Syenem, à Nilo bipartiti sunt,

οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Aliqui ad occidentem solem, aliqui ad surgentem.

Quid autem aliud Ægyptus est, quàm insula fluuiatilis, quam inundat aqua? Hæc autem ad utranque fluminis partem ad ortum & occasum iacet: et utique Aethiopia recte opponitur Ægypto, & ad Nilum, & ad locorũ ingenium pari modo sese habens. Etenim ipsa & angusta, & oblonga est, & irrigatur. Quæ uero extra inundationem sunt deserta, & aquarũ expertia, & raro habitabilia, pleraque ad auroram, nonnulla ad occasum uergentia. Quonam igitur modo non bifariam diuisa est? ut qui Asiam ab Africa separant, Nilus ijs idoneus uisus est terminus, cuius longitudo ad meridiem, plusquàm decem millia stadiorum protenditur, latitudo uero tanta, ut insulas admittat, quas decem hominum millia incolant, quarum maxima est Meroë, regia, & metropolis Aethiopum. Hanc ipsam uero Aethiopiam bifariam diuidere non fuit idoneus. Attamen qui eos redarguunt, qui adiunctas flumini terras diuidunt, uehementissimũ illis peccatum obiectant, quod Aegyptum, & Aethiopiã distrahunt, & unam quidem utriusque earum partem Asiaticam, alteram uero Africanam faciunt. Vel si hoc quidem nolunt, aut terras non diuidũt, aut non cum flumine. Præterea alio pacto diuidi potest Aethiopia. Omnes enim qui per oceanum in Africam adnauigarunt, & qui à mari rubro, & qui à columnis Herculeis usque ad magnum progressi spatium, inde cum multarum impedimento molestiarum reuersi sunt. Vnde uulgo credulitatẽ reliquerũt, quod intermedia tellure disiungatur, atque mare Atlanticum, præsertim ad meridiem spectans totum alluens, ij omnes extrema loca, ad quæ nauigantes aduentarunt, Æthiopica uocauerunt, & hunc in modum renuntiauere. Quidnam igitur absurdum est, si talibus auditis sermonibus adductus Homerus quoque bifariã partitus est? & quosdam ad orientem, quosdam ad occidentem asseruit, cum alij qui in medio positi

Aethiopes dupliciter diuisi.

Aegyptus insula est. Aethiopia.

Nili longitudo

Meroë.

Aethiopica loca.

Ephorus. sunt, prorsus ignoti fuerint, siue sint siue non sint. Ephorus tamen aliam quidem peruetustam narrat historiam, quam & Homerum legisse, non ratione caret. Rumor est (inquit) apud Tartessios quod Aethiopes Africã usque ad occasum ingressi sint, partimque ibidem mansisse, partim uero etiam maritima magno spatio occupasse. Facit autem coniecturam, eo quod Homerus dixerit,

Odyss. α. αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Extremos hominum Æthiopas bipartitos fuisse.

Hæc in Aristarchum eiusque sectatores dicat aliquis, aliaque hisce modestiora, quibus à poëta multam auferet inscitiam. Dico enim pro priscorũ opinione Græcorum, sicuti nobiliores ad aquilonem partes, uno uocabulo Scythas, uel Nomadas appellabant, ut inquit Homerus. Posterioribus autem annis notiores ad occasum Celtæ & Iberi, uel mixto nomine Celtiberi, & Celtoscythæ uocabantur, cum gentes omnes sub uno uocabulo per ignorantiam instituerentur, sic & exposita in meridiem omnia Aethiopiam ad oceanum uocari. Testimonio autem & huiusmodi sunt. Nam & Aeschylus in Prometheo soluto sic inquit,

Scythæ. Nomades. Celtæ. Iberi. Celtiberi. Celtoscythæ. Aeschylus Prometheo soluto tragœdia.

φοινικόπεδόν τ' ἐρυθρᾶς ἱερὸν χεῦμα θαλάσσης,
χαλκοκέραυνόν τε παρ' ὠκεανῷ λίμναν παντοτρόφον αἰθιόπων,
ἵν' ὁ παντεπόπτας ἥλιος αἰεὶ χρῶτ' ἀθάνατον,
κάματόν θ' ἵππων θερμαῖς ὕδατος μαλακοῦ προχοαῖς ἀναπαύει.

Phœnicum solum, sacer rubri maris fluxus,
Aureumque fulmen, uicinum oceano stagnum, quod omnino Aethiopas alit,
Vbi spectans omnia sol immortale corpus,
Et equorum laborem per feruidas aquæ mollis effusiones quieti reddit.

Ad totum enim meridianum clima hunc ad solem usum, & ad Aethiopas, eorumque situm oceanus habere uidetur. Et Euripides in Phaëthonte, traditam esse Clymenen Meropi, & terræ eius imperium habere dicit.

Euripides Phaëthonte.

ἣν ἐκ τεθρίππων ἁρμάτων πρώτην χθόνα
ἥλιος ἀνίσχων χρυσέᾳ βάλλει φλογί,
καλοῦσι δ' αὐτὴν γείτονες μελάμβροτοι
ἕω φαεννὰν ἡλίου θ' ἱπποστάσεις. id est,

Quam primam tellurem, sol quadrigis exoriens
Aurea flamma percutit,

μελάμβροτοι. Eam finitimi facie nigri homines, id est Melambroti,
Lucentem auroram & solarium equorum stationes appellant.

Nunc quidam cõmunes & auroræ & solis ipsas equorum stationes facit. Deinceps in sequentibus uicinas Meropis habitaculo dicit esse. Et in toto ipsius tragœdiæ opere hoc ipsum applicat. Quippe cum non adiacentis Aegypto Aethiopiæ proprium sit, sed maritimæ magis, quæ meridianum clima totum attingit. Ephorus etiam antiquam de Aethiopia manifestat opinionem, sicut ait in libro de Europa, & cælestiũ ac terrestrium locorũ, qui quatuor in partes diuisi sunt, eam quæ subsolanum spectat, Indos habitare, ad austrum uero Aethiopas, ad occidentem Gallos, ad aquilonem Scythas. Addit etiam quòd Æthiopia quàm Scythia maior est. Ait enim Aethiopum nationem ab ortu brumali usque ad occasus extendi. Scythia uero huic è regione opponitur. Poëtam autem hisce concordare, ut hinc constat, quod Ithaca ad tenebram, id est ad arcton iacet.

Indi. Aethiopes. Galli. Scythæ. Ithaca.

αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε. id est,

Odyss. ι. Hæque sub auroræ lucem, solémue seorsum.

Sic

Sic uniuerſum auſtrale latus appellans. Item cum dicit,

εἴτ᾽ ἐπὶ δεξὶ ἴωσι πρὸς ἠῶτ᾽ ἠέλιόν τε
καὶ εἴτ᾽ ἐπ᾽ ἀριστερὰ τοίγε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Dextera ſiue adeant auroram, & lumina ſolis,
Siue petant læuam, tenebrasque ſub aëris illi. Et rurſus,

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ᾽ ἴδμεν ὅπη ζόφος οὐδ᾽ ὅπη ἠώς, Odyſſ.κ.
οὐδ᾽ ὅπη ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ᾽ ὑπὸ γαῖαν,
οὐδ᾽ ὅπη ἀνεῖται. id eſt,

Me latet ô ſocij tenebræ locus, aut ubi eous,
Aut ubi ſol terras ſubeat mortalia luſtrans,
Aut ubi conſcendat.

De quibus in ſermone de Ithaca manifeſtius diſſeritur, cum item inquit,

ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ᾽ ἀμύμονας αἰθιοπῆας Iliad.α.
χθιζὸς ἔβη. id eſt,

Iuppiter oceanum atque epulas pietate proborum
Æthiopum heſternus petijt.

Cõmunius dicendum eſt, oceanum & ad uniuerſum meridianum clima & ad Æthiopas inſtitui. Cuicunque enim huius climatis loco mentem apponas, ad oceanum exiſtes & Aethiopiam. Sic & illud inquit,

τηλόθεν ἐκ σολύμων ὀρέων ἴδεν Odyſs.ι.
τὸν δ᾽ ἐξ αἰθιόπων ἀνιών. id eſt,

Aethiopum ex oris redijt Neptunus, & illum
Montibus è Solymis longe proſpexit.

Tantundem dicens à meridianis locis. Vt ſi Solymos dicat, non quidem Piſidiam habitantes, ſed (ut ante dixi) finxiſſe quoſdam nominis eiuſdem, qui conſimili ratione ſeſe ad eum in rate nauigantem haberent. Et meridianos illos, ſicut Aethiopas, quemadmodũ Piſidici, & ſupra Pontum, & ſupra eos Aethiopas qui Aegypto adiacent. Sic & gruum mentionem communem faciens ait, Piſidia. Grues.

αἵτ᾽ ἐπεὶ οὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον Iliad.γ.
κλαγγῇ ταίγε πέτονται ἐπ᾽ ὠκεανοῖο ῥοάων,
ἀνδράσι πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρουσαι.

Poſt hyemem fugitant, nimij quoque frigoris imbrem,
Oceani aduolitant refluos clangoribus æſtus,
Cædem Pygmæis populis clademque ferentes.

Non enim per Græciæ quidem loca grus ad meridiem delata ſpectatur, in Italia uero, & Hiſpania, nullo modo uel Caſpia, uel Bactriana. Ad meridianam igitur oram maritimam cunctam extendente ſe oceano, ab uniuerſa fugitantes hyemem, & traditos in fabulis Pigmæos admittere oportet. Quod ſi poſterioris ætatis homines Aethiopas ad eos, qui iuxta Aegyptũ habitant ſolos traduxerunt: ſic etiam Pygmæorum ſermones nihil ad antiqua pertinent. Etenim Argiuos, & Achæos non cunctos dicimus qui aduerſus Ilium expeditionem ſuſcepere, Homerus autem omnes ſic appellat. Simile & quod loquor eſt de bipartitis Aethiopibus, Omnes accipiendi ſunt, qui ad oceani oras extenti incolunt, ab oriente uſque ad occidentem ſolem. Nam qui ſic appellantur Aethiopes, bipartiti naturaliter ſunt ſinu arabico, inſtar fluminis, meridiani circuli partitione non contemnenda, longitudine fermè ſtadiorum ſupra quindecim millia, latitudine non multo maiore quàm mille, ubi maxima eſt. Inſuper & longitudini illud adeſt, iſtius ſinus receſſum à Pe Pygmæi.

Isthmos. lusiaco mari tribus uel quatuor diebus distare, quod terra ipsa interiacens, id est isthmos continet. Sicut igitur qui eruditiores Asiam ab Africa diuidunt, hunc esse natura commodiorem arbitrantur terminum, utriusq; terræ sinum siue Nilum. Illum nanq; omniformiter fere à mari ad mare peruenire. Nilum autem multipliciter ab oceano distare, ita ut minime Asiam omnem ab Africa diuidat. Hunc in modũ & ego poëtam ipsum puto omneis meridianas partes hoc ipso sinu per totum terrarũ orbem bipartire iure cogitasse. Quonam enim modo terrã ipsam intermediam, id est isthmon ignoraret? quam ad Aegyptium pelagus ipse facit. etenim

Theba. penitus absurdum est, si Ægyptias Thebas plane nouit, quæ à nostro mari paulo minus stadijs quinque millibus distant, recessum autem sinus Arabici minime nouerit, nec mediam ipsius latitudinis tellurem, quæ non plusquam mille stadiorũ latitudinem habet. Multo autem absurdius uidetur, si ab eodem cognito Nilo, qui tantæ regionis idem assecutus est nomen, eius quidem causam non inspiciebat.

δῶρον ποταμοῦ χώρα. præcipue uero illud ab Herodoto dictum incidit, Cur regio donum erat fluminis, & ob eam causam merito idem assequebatur nomen. Alioquin ex ijs, quæ apud omnes gentes propria habentur, ea notissima sunt, quæ admirationem quandam habent, & in aperto cunctis extant. Tale & Nili incrementum est, & exaggeratio pelagi. Sicut & ad Ægyptum delati, nihil prius de regione ipsa perscrutantur, quàm Nili naturam, cum indigenæ nihil hisce maioreis nouitates ad hospites narrandum habeant, nec ullas rerum suarum illustriores (Nam scrutanti de flumine manifesta fit regio qualis tota sit) Ita & qui longe audiunt, nihil antiquius habent, quàm ut hoc ipsum inquirant. Ad hoc & illud adijcitur, quanto & ipse poëta discendi studio, & peregrinandi cupiditate teneretur. Quarũ rerũ testimonio sunt, tum uitæ suæ scriptores, tum exempla plurima suis de poëmatibus desumpta. Hic igitur ex multis potissimum arguitur, & comprobatur, cum dicenda eloquenter exponat, & admodum uulgata silentio prætereat, ut per epitheta, id est adiectiua dicat.

Epitheta. Ægyptios autem & Syros (ad quos noster nunc sermo est) mirari oportet, quod eo differente, ne suæ quidem gentis, & agri res intelligant, sed & inscitiam hominis incusent, cui obnoxios illos esse ratio ipsa demonstrat. Simpliciter autem non idcirco ignorantiæ signum est, quia non eloquatur aliquis. Nec enim Euripi mutationes, nec Thermopylas, nec alia complura inter Græcos celeberrima commemorat, haud tamen ignorasse dixeris. Quod ijs minime uidetur, qui sponte sua surdas occludũt aures, qui quidem uehementer accusandi ueniunt. Poëta sanè per

*διιπετέας. rapida † & incita flumina nuncupat, non † torrentes solum, uerum omnia cõmu-

*χειμάῤῥους. niter, quoniam imbribus aquæ pluuiæ omnia complentur, at (quod cõmune est) excellentioribus peculiare fit. Aliter enim torrentem, aliter perpetuum fluentum

*διιπετέος. † à Ioue incitatum audires, hic nanq; aliquo modo conduplicatur excessus. Et si-

Excessus super excessum. cut nonnulli super excessibus excessus sunt, ut illud, Leuiorem † subire umbram. Et illud, Formidolosiorem lepore Phrygem. Et illud, Ager minorem tellurem habet, quàm epistola Laconica. Sic excessus super excessum concurrit, cur incitus à Ioue Nilus dicitur. nam rapiditas torrentis cætera superat flumina, usqueadeo incitus præcipitatur. At Nilus ipse etiam torrentes excellit in tantam uim magnitudinis, tẽporibusq; repletus. Itaq; quando ipsi poëtæ cognitus illius erat euentus, ut fabulati sumus, etiam de illo tale usurpauit adiectiuũ, quod nec alio quàm diximus pacto accipiendum est. Pluribus autem erumpere ostijs, quia etiam cõmune plurium

*Græce est, ἐς κουφότερον ὑποδῦναι σκιᾶς. leuiorem subere umbram. Hyperbole est prouerbialis, subeleris enim lignũ

est,

est,propterea mentione dignum nequaquam suspicatus est. Et eo magis quia ad scientes loquebatur, sicut & Alcæus sese in Ægyptum peruenisse profatus. Exaggerationes autem & incrementa, & ex ijs facile possunt intelligi quæ de Pharo tradidit. Is enim de Pharo sua tempora posteritati cōmendans, magis quàm fama communis dixit. Quippe quod à continenti tantum abesset, quantum per diem nauis cursus est, haud sanè falso uulgatum erat, incrementa & exaggerationes tales extitisse, communiter illum audisse crediderim. Ex quibus poëta in unum conferens, insulam plus à terra continenti distetisse, cum Menelaus aderat, quàm tūc suo tempore, fabulamenti gratia longe maius adiecit interuallum. Fabulosæ uero fictiones non ignorantiæ causa fiunt. Signa enim profecto sunt, neque de Proteo scripta siue Pygmæis, neque ipsæ ueneficiorum potestates, neque siquid huius generis tale fingitur à poëtis, haud per locorum ignorantiam, sed per oblectamenta & lætitiam dicuntur. Quonam igitur pacto aquarum expertem, aquas habere dicit? *cauernosum est & leue.* *Pharos.*

ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ὅθεν ἐπὶ νῆας ἐΐσας *odyss. Δ.*
ἐς πόντον βάλλουσιν ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.

Commodus est portus bene structas unde carinas
Post haustas lymphas ponto induxere natantes.

Sed neque scaturiginem defecisse imposibile, neq; aquationem ex insula fuisse inquit, sed adductionem solam propter portus ipsius uirtutem. Aquam uero ex ulteriore continente haurire facultas erat, profitente quodāmodo per insinuationem poëta, quod non ad ueritatem, sed ad excessum figmentumq; poëticum pelago dixit ambitam. Quando quidem de Menelai errore dicta, locorum illorum ignorantiæ adiumentum uidentur afferre, forte satius, ut in uersibus quæsita exponentes hæc ipsa præcidamus, & de poëta clariorem suscipiamus defensionem. Telemachum regiorum tectorum ornamenta mirantem sic Menelaus alloquitur, *Menelai errores.*

ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς
ἠγαγόμην ἐν νηυσί, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον *odyss. Δ.*
κύπρον φοινίκην τε καὶ αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς
αἰθίοπάς θ' ἱκόμην καὶ σιδονίους καὶ ἐρεμβοὺς
καὶ λιβύην.

Multa quidem passus, multisq; erroribus actus,
Nauibus octauo ueni peruectus in anno,
Cyprum & Phœnicen Ægyptia pulsus ad arua,
Aethiopasq; uagans, & Sidonios & Erembos
Et Libyen adij.

Quærūt autem quosnam ad Æthiopas nauigans ab Ægypto profectus fuerit, quoniam maria nostra nulli Aethiopes incolunt. Neque per descensus Nili præcipuos, id est catarractas ullus est nauibus transitus, & qui Sidonij sint. non enim illi sunt, qui in Phœnice habitant. Cum enim genus antepos uisset, speciem nequaquā addidisset, quiq; Erembi. nouum nanq; est uocabulum. Aristonichus quidem ætate nostra grammaticus in libris, quos de Menelai errore edidit, complurium uirorūm sententias circa omnia ibidem occurrentia capita conscripsit. Sat erit nobis, si longiora præcidentes, eos tantum differemus ex ijs qui eius nauigationem ad Aethiopiam narrant. Nonnulli circunductum per Gades, cursum tenuisse ad Indicam usq; regionem inducunt. Simul errori & tempus accōmodant, cum dicitur, *καταῤῥάκτας.* *Aristonichus grammaticus.*

ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον. *ibidem.*

Octauo ueni peruectus in anno.

Quidam per isthmum, id est per intermediam terram, & sinum Arabicum. Alij per fossarum aliquam. Circunductus autem cursus minime est necessarius, quem Crates introducit sic impossibile esse. †Etenim Vlyssis error impossibilis. Cæterum ad materiã mathematicam minime utilis, neq; ad erroris tempus. Inuitæ nanque moræ, & nauigationis incommoditates eum detinuerunt, cum dicat, quod è nauibus sexagintaquinque reliquæ superfuerant & quidem spontaneæ colligendæ pecuniæ gratia. Loquitur enim Nestor,

Græce adijcitur negatio. οὐ γὰρ ἡ τοῦ ὀδυσσέως πλάνη ἀδύνατος. id est, Neq; enim Vlyssis errores impossibiles.

odyss. γ.

ὣς ὁ μὲν ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων
ἠλᾶτο σὺν νηυσί. id est,

Ille ubi permultum cogens censum, haud minus auri,
Nauibus errabat.

odyss. δ.

κύπρον φοινίκην τε καὶ αἰγυπτίους ἐπαληθείς. id est,

Cyprum phœnicemq; Aegyptia pulsus ad arua.

Ipsa quidem nauigatio per isthmum, id est terram intermediam, aut per fossas acta, enarrata quidem, in fabulæ formam audienda erat. Non enarrata autem superuacue & incredibiliter introduceretur utiq;. Incredibiliter inquam, quod ante Troiana tempora, ne una quidẽ fossa erat. Qui autem facere conatus est, Sesostrin fuisse aiunt. Cæterum idcirco destitisse, quod maris summitatem sublimiorem esse deprehenderat. Terra etiam ipsa intermedia haud ullo nauigari pacto poterat. Eratosthenes haud rectam in eo facit coniecturam, quod ad columnas ut iretur nondum fracta tellus erat, ut huic interiori continuaretur exterius pelagus, ne cum sublimius esset terram operiret intermediam. Diruptione uero facta humilius esse deprehensum, & Casij & Pelusij agrum ad rubrum usq; mare detexisse. Quam igitur de eruptione ista habemus historiam, quod ante Troiana tempora non extitisset? Fortasis pariter Vlyssem hanc in oceanum enauigasse fecit, diruptione iam peracta, pariter autem Menelaum ad mare rubrũ ab Aegypto classe transisse, diruptione necdum facta. Sed enim & Proteum sic illi dicentem introduxit,

odyss. δ.

ἀλλά σ' ἐς ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
ἀθάνατοι πέμψουσι.

Te uero Elysium ad campum, uel ad ultima terræ
Cœlestes mittent.

Quænam igitur, & quod occidentalem hunc extremum locum dicit, adiunctus Zephyrus declarat & ultima terræ,

Ibidem.

ἀλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
ὠκεανὸς ἀνίησι. id est,

Ast late zephyri stridentia flamina semper
Oceanus fundit.

Hæc ambigui plena sermonis & ænigmatis. Si igitur medium hũc agrum poeta, & confluum quandoq; extitisse tradidisset, quãto maiorem ad id fidem haberemus, bipartitos Æthiopas fuisse, tanti maris interiectione disiunctos? Quæ pecuniarum collectio, & quæstus ab exterioribus & oceanũ colentibus Aethiopibus. Atqui Telemachus regalium ornamentorum magnitudinem admiratur,

Ibidem.

χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ' ἐλέφαντος. id est,

Electri, atque auri, argenti, simul atque elephanti.

Verum nulla horũ præterquam elephanti facultas illis adest. Plurimi enim & in

primis

primis Nomades pastores rerum omnium mediusfidius mendacißimi sunt. Adiacet Arabia usq; ad Indiam, ex ijs sola ex omnibus altera fœlix uocatur, alteram & si talem non nominant, putant tamen, & fœlicißimam esse scribunt. Indicam quidem ignorauit Homerus, quam si nouisset profectò & meminisset. Arabia quæ hac tempestate fœlix appellatur, illis tēporibus minime locuples erat, quin & ipsa admodum erat egena, cuius ciuitas fuit hominum in tentorijs degentium, scenicorum scilicet, pars ipsius rara ferens aromata, unde regio uocabulum consecuta est, quia talium penes nos rerum pondus & rarum & pretiosum est. Hac quidem ætate ubertatem habent, & ditescunt, cum frequens & copiosa mercatura facta sit. Tūc autem minime credibile ipsorum gratia aromatum, & odoramentorum negotiatori pariter, & camelario † talium rerum facilis copia est. Menelao uero principalibus spolijs simul & regum muneribus opus erat, qui & haberent quod erogarent, & libenter cuperent propter uiri claritatē & gloriam. Igitur Ægyptij, Æthiopesq; propinqui, & Arabes nec omnino inopes erant. Nec Atridarum fama illorum aures effugerat, præsertim ob res in bello Troiano magnifice gestas, ut capessendæ ab illis utilitatis spes oriretur, sicuti de Agamemnonis thorace fertur, Arabia. σκηνιται. καμηλίτῃ.

τόμ ποτὲ οἱ κινύρης δῶκε ξεινήϊομ εἶναι
πεύθετο γὰρ κύπρομ δὲ μέγα κλέος. Iliad.λ.

Quem signum hospitij Cinyres donauerat olim
Maxima Cypriacas uolitarat gloria in oras.

Maius nanq; erroris spatium in Phœnice, Syria, Ægypto, & Africa fuisse dicendum est, & Cypri locis, & summatim per maritimam nostram & insulas. Etenim eum ab his munera comparasse, & ab inuitis discursando prædas uendicasse, potißimum ab ijs quod Troiani belli socij fuerunt, hinc factum est. Qui uero exterius & longinqui fuerant Barbari nullam eius generis spem ostentabant. Menelaus igitur in Aethiopiam uenisse dicitur, non quod adusque terminos Aegypti uenerit, forsan enim propinquiores Thebis erant ea tempestate termini. Cæterum & qui nunc ad Syenen, & Philas pertinent termini propinqui sunt, quorum illa quidem ad Aegyptum est, Philæ uero Aethiopum & Aegyptiorum cōmune domicilium est. Eum igitur ad Thebas profectum licet, uel adusq; terminos, uel ultra Aethiopas, & eo amplius, quod regali fretus esset hospitio, haud ullum inconueniens. Sic & Vlysses se ad Cyclopum terram peruenisse inquit, è mari ad speluncam usque profectus. Etenim uspiam in extremo consistere ait. Et in Aeoliam quidem & ad Lestrygonas, & aliorsum ubicunq; stetit in anchoris, eò permeasse differit. Eodem modo Menelaus in Aethiopiam, sic etiam in Africam, quod alicubi ad ea loca applicuit. Ex quo & Ardaniæ portus supra Parætonium Menelaus uocatur. Quod si Phœnices & Sidonios inter loquendum, idem eorum metropolin nominat, consueta utitur figura. Sicut, Menelai errores. Syene. Philæ. Vlysses errores. Ardania. Menelaus portus.

τρῶάς τε καὶ ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε. Iliad.ν.

Troas † adit, simul & Hectora naui. Et illud, καβιγιτ. τ'ν naui.

οὐ γὰρ ἔτ' οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν,
οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην. θάνε δὲ ξανθὸς μελέαγρος. Iliad.β.

Magnanimi nec erat proles tunc Oeneos ulla,
Is nec erat, Meleager obit sub funere flauus. Et illud,

ἴδην δ' ἵκανον καὶ γάργαρον. id est, Iliad.θ.

Idam adeunt & Gargaron. Et illud,

Iliad. β. οἵ δ' εὔβοιαν ἔχων καὶ χαλκίδα τ' ἐρέτριάν τε. id est,

Sappho. ſ. poëtria. Euboeamq́ tenent cum Chalcide Eretriamq́. Et Sappho,

ἤ σε κύπρος ἢ πάφος ἢ πάνορμος. id eſt,

Seu te Cyprus habet, ſeu te Paphus, atq́ Panormus.

Et præterea loci alij ſuperant. Atqui & cum iam Phœnicis meminiſſet, proprie & Sidonem connumeraſſet. Denuo inquit, quod nonnulli inquirunt, ad connumerandas enim ordine gentes, ſatis erat hunc in modum dixiſſe,

Odyſſ. δ. κύπρον φοινίκην τε καὶ αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς
αἰθίοπάς θ' ἱκόμην.

Cyprum & Phœnicen, Aegyptia littora oberrans
Aethiopasq́ adij.

Vt autem & Sidonios peragraſſe, & eam amplius peregrinationem exprimat, eorum fœlicitatem laudibus manifeſtat, ſiue repeteret ſiue aſſumeret ex artis bonitate ſe bene habere. Et Helenam cum Alexandro hoſpitaliter acceptam ab eius loci hominibus. † Quocirca & Alexandro multa eius generis adſiſtere dicit,

Iliad. ζ. ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι ἔργα γυναικῶν,
σιδονίων, ἃς αὐτὸς ἀλέξανδρος θεοειδὴς
ἤγαγε σιδονίηθεν ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον.

Vestis erat uaria, quam perfecere maritæ
Sidoniæ, Sidone uehit quas nauibus ipſe
Pulcher Alexander.

† καὶ ὅτι παρ' ἀλεξάνδρῳ πολλὰ τοιαῦτα ἀπομνημονεύει. id eſt, Quocirca & apud Alexandrũ multa huius generis recondita refert.

Viam quoque per quam ſubuexit Helenam, & apud Menelaum exponit. Telemachum enim alloquens, ait,

Odyſſ. ο. δώσω τοι κρατῆρα τετυγμένον, ἀργύρεος δὲ
ἔστιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται
ἔργον ἡφαίστοιο, πόρεν δέ μοι φαίδιμος ἥρως
σιδονίων βασιλεύς, ὅτ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε. Id eſt,

Extructum cratera dabo, eſt argenteus omnis,
Labra micant auro perfecta, eſt Mulciber autor.
Sidonius tribuit rex † nunc clariſsimus heros
Illuc me placida protexerat æde reuerſum.

† Legeretur rectius, mi ἀντὶ τοῦ μοι, mihi.

Mulcibris opera. Ad excellentiam dictum accipere oportet, eſt Mulciber autor. Sicut etiam pulchra opera Mineruæ dictitantur, & gratiarum & muſarum, cum quod homines ipſi ornatiſsimis artibus celebrati eſſent, Homerus craterem laudibus extollens oſtendat, quem Euneus pro Lycaone tradiderat. † ait enim,

† Donauerat rectius.

Iliad. ψ. ἐνίκα τῷ κάλλει πᾶσαν ἐπ' αἶαν
πολλόν, ἐπεὶ σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες.

Ipſe decor reliquos toto uincebat in orbe,
Sidonij ingenijs uarijs, atque arte crearunt,
Attulerantq́ uiri Phœnices.

Erembi. Multus etiam de Erembis factus eſt ſermo. Longe ueriſimilius dixere, qui eos Arabes eſſe putant. noſter autem Zeno hoc modo ſcribit,

αἰθίοπάς θ' ἱκόμην καὶ σιδονίους ἄραβάς τε.

Aethiopasq́ adij cum Sidonijs Arabasq́.

Scripta quidẽ cum peruetuſta ſint, mouenda non ſunt. Satius eſt uocabuli mutationẽ accuſare, quæ per multa & cunctis in gentibus uulgata extitit. Quippe nonnulli uariatis literis ipſum fecere nomen. Optime & in hoc loco dixiſſe uiſus eſt

Poſi

Posidonius, qui ab gentium cognatione et cõmunione ueram nominis rationem, id est etymologiam explicat. Nam Armeniorum, Syrorum, & Arabum natio magnam præ se fert generis coniunctionem, seu linguam, seu uiuendi ritus, siue corporis liniamenta consyderes, cum maxime finitimi sint. Indicio est Mesopotamia ex hisce tribus constituta gentibus, præcipue ex ijs similitudo manifesta est, quod si qua sané fit trans climata differentia, ea ut plurimum fit inter septentrionales & meridionales populos, & cum ijs inter illos, præcipue qui regionis incolunt terminos medios, sed quod commune est obtinet. Assyrij quidem & Ariani, & Armenij quodammodo pariter se habent, & ad hos & ad se inuicem. Harum uero gentium appellationes inter se quàm similes esse † iretur. Ipsi enim Syri, quos Syros nos ipsi uocamus, Armenios & Arammæos uocant. Huic autem uideri Armenios & Arabas, & Erembos, Græcis fortasse ipsis hoc modo Arabas uocantibus. Simul & ad id uera uocabuli significatione, id est etymologia adiuuante. Quia enim terram subeant, id est antra, multi Troglodytas quasi antricolas, quos suscipientes posteri uulgo per nominis etymologiam apertius Troglodytas dixere. Hi ex Arabibus sunt qui ad alteram sinus Arabici partem uergunt ad Ægyptũ & Æthiopiam, horum meminisse poëtam, & ad eos Menelai profectionem dixisse credibile est, & eo ad Æthiopiam quem dixi modo. Etenim hi quoqꝫ Thebaidi propinqui sunt, similiter non operandi, aut lucrandi gratia nominati. haud enim hoc multum esset, uerum peregrinationis longinquitate & celebritate. Celeberrimũ est nanqꝫ tam remota peragrasse loca. Tale & illud est,

Armenij. Syri. Arabes. Mesopotamia Ariani. Arammæi. κᾀκεῖ[illegible] τῶν ἰδίων [illegible] [illegible] ἐμφερεῖς [illegible] Troglodytæ Peregrinaſſe celeberrimum. Odyſs.α.

πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω.

Hic hominum multas urbeis uidit, & pectora nouit. Et hoc,

ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πολλ' ἐπαληθεὶς ἠγαγόμην.

Plurima perpessus multisqꝫ erroribus actus.

Odiſs.δ.

Hesiodus in catalogo inquit,

καὶ κούρην Ἀράβοιο τὴν Ἑρμάων ἀκάκητα
γείνατο, καὶ Θρονίης κούρης Βήλοιο ἄνακτος. idest,

Arabæi puellam quam Hermaon genuit,
Et Beli solio digna puella regis.

Arabaus. Hermaon.

†Vt ait Stesichorus. Credendum igitur est, quod ab isto Arabia iam tum nominabatur, Heroum uero annis nondum fortasse. Qui autem Erembos fingunt, proprium unum Æthiopiæ genus, & aliud Cephenorum & tertium Pygmæorũ, & alia innumerabilia, minus credulitatis cõsequerentur, cũ præter hoc quod haud fide digna proferant, quandam poëticæ & historicæ figuræ confusionem demonstrant. Similesqꝫ illis sunt, qui Sidonios in mari Persico, aut alibi ad oceanũ ferant, & Menelai errorem & Phœnicis extra oceanum ponentes. Huius autem incredulitatis causa est non minima, quod sibi ipsis dicendo inuicem aduersantur. Quidam enim Phœnicas & Sidonios, qui nobis propinquiores sunt, ex oceano in colonias deductos esse tradunt. Et quia à mari rubro sunt, Phœnices, id est rubros uocatos fuisse adijciunt. Nõnulli illos ab istis esse dicunt. Sunt etiam qui Æthiopiam in nostram Phœnicem traducant, & res de Andromeda gestas, in Iope contigisse aiunt, non quidem per locorum aut rerum, quæ dicuntur ignorantiam, sed fabulæ potius figura. Sicut penes Hesiodum atque alios quæ profert Apollodorus, nesciens profectò quem in modum ista Homeri rebus apponit. Res enim Homeri ad Pon

[illegible] Ita uero ait Stesichorus. Phœnices. Sidonij. Andromeda.

tum & Ægyptum apponit inscitiam causatus, quod cum existentia cōmemorare uelit, non tamen existentia commemoraret, sed non existentia uelut existentia per ignorantiam. Hesiodum nemo utiq; inscitiæ criminaretur, qui semicanes, & longa ferentes capita dicit, & Pygmæos. Hæc enim haud Homeri sunt fabulosa fingentis, quorum è numero & isti existunt Pygmæi. Neque Alcmanis qui digitos interiectos alios pedum digitis scribit. Nec Aeschyli, qui canino capite, & oculatis pectoribus, & monoculos. Quibus in rebus nec ipsis, qui pedestri sermone historiæ formam conscribunt, mentem in multis adhibebimus, nisi fabulamenta sese conscribere profiteantur. Nanq; initio statim clarum est, eos fabulas sponte sua cōtexere, non per rerum ignorantiam, sed impossibilium figmento admirationis & uoluptis gratia. At per ignorantiam putantur, cum maxime & credibiliter talia de occultis & ignoratis per fabulamenta conscribunt. Cæterum Theopompus inter dicendum sese fabulas in historijs narraturum confitetur, melius quàm Herodotus, et Ctesias, & Hellanicus, & cęteri, qui res Indiæ literis prodiderunt. Verum de obtingentibus oceano, in fabulæ modum commemoratum est. nam de illo coniectura poëtæ facienda est. Ab aquarū enim siccitatibus, et alluuionibus de Charybdi fabulas ipse confecit. Cum tamen illa penitus Homeri fabulatio nequaquam existat, sed ex ijs quæ de freto Siculo ab historia traduntur ante comparata. Nam cum bis fiat die noctuq; recursus, si ter, ille sic dixerit,

(Margin: ἡμίκυνας. μακροκεφάλους. πυγμαίους. στεγανόποδας. κυνοκεφάλους. στερνοφθάλμους. μονομμάτους. Theopompus. Herodotus. Ctesias. Hellanicus. Charybdis.)

Odyss. μ. τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.

Terq; die reuomit, ter sorbet deinde refluxus.

Haud per historiarum ignorantiam hoc fieri suspicandum est, sed per miseriam ac terrorem quem inter loquendum Circe permultum adiecit auertendi gratia, ut ipsis in uersibus mendacium misceret, cum ea dixit hunc in modum,

Ibidem. τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.
δεινόν· μὴ σύγε κεῖθι τύχοις ὅτε ῥοιβδήσειε χάρυβδις,
οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπ' ἐκ κακοῦ οὐδ' ἐνοσίχθων. id est,

Terq; die reuomit, ter sorbet deinde refluxus.
Terrificum est, ibi ne fueris sorbente Charybdi,
Te neque ab hac peste seruauerit Ennosigæus.

Atqui eā in sorbitionē incidit Vlysses, nec tamē, ut inquit ipsemet, extinctus est;

ἡ μὲν ἀνερροίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ.
Indidem. αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ' ἀερθεὶς
τῷ προσφὺς ἐχόμην ὡς νυκτερίς. id est,

Illa quidem salsos sorbebat ab æquore fluctus.
Ast ego tollebar caprifici in uertice summæ,
Cui steteram fixus ceu uespertilio.

Tolerans inde naufragia, & ab eis rursus interceptus saluus euasit. Vnde Circe mentita est, & sicut hoc, sic & illud, Terq; die reuomit, pro bisq; die reuomit, cum huiusmodi †superlatio ab omnibus usurpetur. Vnde ter beatos, & ter infœlices dictitant, & poëta ipse, Ter beati Danai, & ter benigna, ter exorabilis. Et terq; quaterq; beati. Forte aliquis ex loco †signum faceret, quod aliquo modo ueritatem sub uelamine dicat. Ad id enim quod bis in utroq; diei ac noctis tempore fiat refluxus, magis conuenit quàm ad id quod tanto tempore ter demersa maneant naufragia, tarde uero reijci cum optaret, & assidue ramis detineretur,

(Margin: †Hyperbole. Græcum enim notius. Ter hyperbolice. †Coniecturā faceret.)

Odyss. μ. νωλεμέως δ' ἐχόμην, ὄφρ' ἐξεμέσειεν ὀπίσσω

ἱστὸν καὶ τρόπιν αὖτις, ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθον
ὀψ' ἦμος δ' ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη,
κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν,
καὶ τότε δή μοι δοῦρα χαρύβδιος ἐξεφαάνθη. Odyſs. μ.

Continue ſpecto remouit dum ex æquore retro
Carbaſa uel proram, ſed ſpes tardiſſima uenit,
Quando è conſilio uir cœnæ ad fercula ſurgit,
Atq; fori lites diiudicat ordine multas,
Tempore in hoc reſonans mihi pandit dona Charybdis.

Cuncta hęc notabilis cuiuſdã temporis indiciũ exhibent, pręſertim cũ ueſperã in tendiſſe, ne cõmuniter quidẽ inquit, Quando iudex exurgit, ſed, quando lites multas diiudicat, ut ita uel longiorẽ quandam moram protrahat. Alioquin haud credibilem naufragio liberationẽ ſubieciſſet, ſi prius quàm extraheretur, confeſtim multo retro refluxus ipſe recideret. Reprehendit autem Apollodorus Callimachum aſſentiens Eratoſtheni, quoniam licet eſſet grãmaticus ultra Homericam materiam, & exteriorem per oceani locos curſum circa quem errorem aſſerit, Caunum nominat, & Corcyrã. Quod ſi nullibi quidem error extitit, quin totum Homeri figmentum eſt, recte fit increpatio. Sin autem extitit uerum alia circum loca, confeſtim illa dicenda ſunt, & illius corrigenda eſt ignorantia. Totum autem eſſe figmentum nequaquam ueriſimile dicitur, quemadmodum oſtendimus. Nec aliorum locorum prout maior demonſtratorum eſt fides. Et à criminatione liberari Callimachus poſſet. Nec enim probe Scepſius Demetrius, qui quorũdam Apollodoro delictorum cauſa extitit aduerſus Cyzicenum Neanthem, ambitioſe contradicens. Neanthes enim dixerat, quod Argonautæ ad Phaſin nauigantes, Homeri et cæterorum dictis ſuper nauigatione concordans, Ideæ matris ſacra apud Cyzicum collocarant in ea regione principem, nequaquam uero exploratam Iaſonis peregrinationem ad Phaſin Homerum habuiſſe, hoc nõ modo cantatis ab Homero, ſed etiam ſuiipſius dictis repugnat. Homerus enim Achillem, & Leſbum, & alia loca populatum, à Lemno cæteriſq; propinquis inſulis ſeſe continuiſſe dicit propter Iaſonis eiuſq; filii Eunæi cognationem, ea tempeſtate inſulæ imperium obtinentis. Quonam igitur pacto id poëta quidem ſciuit, quod uel genere uel gente, uel uicinitate, uel quouis modo neceſſarii fuerant & Achilles & Iaſon, & non aliunde ſanè, niſi quod ambos Theſſalos fuiſſe contigerat. Hunc quidem ex Iolco, Achillem uero è Phthia Achiua. Id autem ignorabat unde eueniſſet Iaſoni Theſſalo, & Iolcio exiſtenti, quod is ſibi in natali ſolo ſucceſſorem & hæredem neminem reliquiſſet. Filium uero in Lemni ditione conſtituiſſet. Peliamq; & Peliæ filias, & earum præſtantiſſimam Alceſtem, eiuſq; filium nouerat Eumelum,

Demetrius Scepſius. Neanthes Cyzicenus. Argonautæ. Eunæus Iaſonis filius. Alceſtis. Eumelus. Iliad. β.

τὸν ὑπ' ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν,
ἄλκηστις πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη.

Quem parit Admeto matrona Alceſtis honora,
Quæ Peliæ natas forma ſuperauerat omneis.

At Iaſonis caſus & Argo, & Argonautas uulgo manifeſtos, ne audierat quidẽ, Aetæ uero nauigationem per oceanum fingebat nullum ab hiſtoria captans exordium. Nam quod nauigatio ad Phaſin primum (ut omnes aſſerunt) fidem habet mittente Pelia, & reditus ipſe, & inter nauigandũ, quod inſulas occuparit, & quod ſicut Vlyſſi ac Menelao amplius mediusfidius factus eſt error, hac etiam monſtra-

Aea urbs. *Aeeta.* tur & creditur ætate, & ex Homeri carmine. Etenim Aea circa Phasin urbs ostenditur, & regionis Colchidis imperiũ Æeta tenuisse creditur. Et indigenis hoc ipsum gentile nomen illic est. Et Medeam ueneficam extitisse memoriæ traditur. Et regionis eius opes, & auri & argenti, & ferri metallis, iustam quandam in ea loca expeditionis suballegant occasionem, quo Phrixum antea per mare trãsmisisse ferunt, & *Phrixium.* amborum militiæ monumenta extant. Phrixium enim in Colchidis, & Iberiæ con *Iasonia.* *Iasonis nauigationes.* finibus est, & Iasonia multis in locis, & Armeniæ, & Mediæ finitimis ostentantur. Atqui & circa Sinopen, eiusq; maritimam oram & Propontidem, & Hellespontum, usq; Lemnum, complura rerum ab Iasone ac Phrixo ea in militia gestarum feruntur indicia. Colchorumq; Iasonem insectantium usq; in Cretam, & Ita *Callimachus.* liam & Adriam. Quorum nonnulla quoq; designat Callimachus,

αἰγλήτην ἀνάφην τε λακωνίδι γείτονα θήρῃ.

Tunc quidem Ægletem linquens & Anaphen uicinas Lacedæmoni Theræ.

Et inchoans,

ὡς ἥρωες ἀπ᾽ αἰήταο κυταίου
αὖτις ἐς ἀρχαίαν ἔπλεον ἁρμονίην. id est,

Et ab Æta Cytæo rursus
Ad antiquam semidei Harmoniam nauigarunt. Et hoc de Colchis,

οἱ μὲν ἐπ᾽ ἰλλυρικοῖο πόρου σχάσαντες ἐρετμὰ
λᾶα παρὰ ξανθῆς ἁρμονίης ὄφιος
ἄστυρον ἐκτίσσαντο, τὸ μὲν φυγάδων τις ἐνίσποι
γραικὸς, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ᾽ ὀνόμηνε πόλας. id est,

Hi in traiectu Illyrico amissis remigijs
** Anguem Astyron.* Apud flauæ Armeniæ † anguem
Astyrum oppidum condiderunt, quod quidem cum è profugis quidam
Polæ urbs. Græcus asseruisset, ast eorum lingua Polas appellauit.

Ister. Quidam maximam Istri partem Iasonem an nauigasse cõmemorant, Aliqui autem usq; ad sinum Adriaticũ, quidam sanè per locorũ inscitiam, alij per fluuium Istrũ dicũt, qui à magno inchoans Istro effunditur in Adriam. Hæc probabiliter, ac non incredibiliter dicta sunt. Poëta igitur tales nactus occasiones quædam historicis cõuenientia, minimeq; discrepãtia dicit, in his etiam seruato more suo, & communi fabulas immiscet. Minime autem discrepat, cum Æetam nominatim explicat. Et Iasonẽ & Argo dicit, & præter Æetem effingit, & Euneum in Lemno consti *Circe.* tuit. Et Achilli dilectam facit insulam. Et præter Medeam Circen ueneficam,

Odyss. κ. αὐτοκασιγνήτην ὀλοόφρονος αἰήταο. id est,

(Sororem perniciosi Aeetæ) facit.

Adijcit uero fabulose extra per Oceanum occurrẽtes errores, ea in nauigatione cum suppositis istis illud apte dicatur,

Odyss. μ. ἀργὼ πᾶσι μέλουσα

Argo. Curæ existens omnibus Argo.

Mimnermus Elegiarũ scriptor, aut Suidas, cuius hæc quoq; sunt citata carmina. Perinde ac cognitis in locis ac populosis nauigatione futura. Quod si quemadmodum Scepsius inquit, Mimnermum testem accipiens, domicilium Aeetæ in oceanum ad orientem faceret, exterius Iasonem missum à Pelia esse, & pellem reportasse, nulla ratione credibiliter ea ad pellem transmissio diceretur ad ignotos obscurosq; locos, nec ipsa nauigatio per deserta & inculta peregrinans usque adeo gloriosa, & omnibus curiosa fuisset.

οὐδ᾽

οὐδ' ὁκότ' ἂν μετὰ κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς ἰήσων
ἐξ αἴης, τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδόν
ὕβρεις τῇ πελίῃ τελέων χαλεπῆρον ἄεθλον,
οὐδ' ἂν ἐπ' ὠκεανοῦ καλὸν ἵκοντο ῥόον. idest,

Nec uero ad pellem quo tempore ſcandit Iaſon,
Mœſtum † de terris ipſe profectus iter, *Niſi ἐξ αἴας. i. ex Aea urbe, intelliges
Triſtia crudeli Peliæ certamina patrans,
Oceani refluas tum petijſſet aquas. Et illud,

αἰήταο πόλιν, τόθι τ' ὠκέος ἠελίοιο
ἀκτῖνες χρυσέῳ κείαται ἐν θαλάμῳ
ὠκεανοῦ παρὰ χείλεσ' ἵν' ᾤχετο θεῖος ἰήσων.

Tunc radijs alte ſol ſplendidus actus in urbem,
Aeetæ auratis emicat in thalamis,
Littore ab oceani diuus ueniebat Iaſon.

Necꝫ probe illud Erathoſtenes, quod de hominibus nulla dignis memoria amplius mentionem facit. Quorum nonnulla redarguit, nonnulla credit, & teſtes illos uſurpat, ſicut Damaſten, & alios generis eiuſdem. Quoniam & ſi quid ueri prędicant, non in eo teſtibus illis uti oportet, nec ob eam cauſam fides eſt eis habenda. At dignis & grauibus tantummodo uiris ſic utendum eſt, qui quidem permulta bene diſſeruerunt, multa uero omiſere, uel non ſatis plene explicuere. Nec uero falſo teſte utitur Damaſtæ, nec quicquam differt, ſi teſtem uocaret Bergæum uel Meſſenium Euhemerum, & reliquos quos ille nominat, eorum ambages accuſans. Ipſe horum unum deliramentum commemorat, quod Arabicum ſinum lacum eſſe cenſent. Diotimum quocꝫ Strombichi filium legationes Atheniosium enarrantem è Cilicia per Cydnum in Choaſpen flumen adnauigaſſe, qui præter Suſa defluit, & quadrageſimo demũ die ad Suſa perueniſſe. Hæc ſibi narraſſe Diotimum. Inde miratur ſi poſſibile fuit, Cydnũ interciſo Euphrate atqꝫ Tigri in Choaſpen irrumpere. Aliquis non modo hoc annotauerit, ſed & alia, quod de locis ſua nondum ætate cognitis ſingula exquiſita digeſte eſſe dicat, iubensqꝫ ne leuiter quibuſcunqꝫ fidem adhibeamus, & cauſas pluribus reddens, propter quas haud ita nobis fides præſtanda quibuſuis ſit. Sicuti de Ponto, & de Adria, ipſe tamen neſcio quibus credidit. Igitur Iſſicum ſinũ longe magis ad orientem expoſitũ quàm mare noſtrum putauit, ſignum, cum orienti uicinior tribus fermè ſtadiorũ millibus ſit, quàm Dyoſcurias, quę in receſſu Ponti eſt. & ſecundũ ipſum, ex ſtadiorum menſura, quam de Adria dicit & ſeptentrionalia et alia nominatim loca extrema exponens, à nulla temperat fabulatione, fidem quocꝫ præterea habuit de exterioribus columnis Herculis pluribus fabulamentis, & inſulam Cernen, & alia nominans loca, quæ hiſce temporibus nuſquam monſtrantur, de quibus memoriam poſtea faciemus. Vetuſtiſſimos inquit aut piraticam, aut mercaturam exercentes eò nauigaſſe, non in pelagus quidem egreſſos, ſed Iaſonis modo præter litora permeaſſe. Qui quidem in Mediam uſqꝫ & Armeniam & Colchos nauibus omiſſis bellum intulerit. Poſtremo dictitat antiquis temporibus neminem aut mare Euxinũ, aut præter Libyam, Syriam, Ciliciam nauigijs adire auſum. Quod ſi antiquos eos dicit, qui noſtram ante fuere memoriam, de illis, ſeu nauigarint ſeu non, nulla mihi ſanè cura eſt. Sin eos inquit, qui memoriæ produntur, nullus eloqui ſane torpeſceret aut uereretur, quod ueteres & maritima, & terreſtria longinquius emenſi

Diotimus.
Choaſpes fluuius.
Suſa.
Cydnus fluuius.
Iſsicus ſinus.
Dyoſcurias.
Cerne.

fuerint itinera quàm posteriores uideantur, si animos ad ea quæ de illis posteritati scriptis commendata sunt adhibuerimus, sicuti Liber pater, Hercules, & Iason ipse quidē. Illi etiam de quibus poëta cecinit, Vlysses, Menelaus, Theseus, Perithous, qui longinquas subiere militias, ut fama fert, ut immortalia de se monumenta relinquerent, ut etiam ad inferos usq; penetrarent. Castorem & Pollucem maris curam suscepisse, & nauigantium saluti præesse, Minoëm maris imperium tenuisse, Phœnicum item nauigationem, qui etiam extra columnas Herculeas egressi fuere, & ibi urbes condidere, & ad mediterranea Africę oramq; maritimam paulo post Troiana tempora, Æneam, & Anthenorem, & Henetos, et simpliciter omnes, qui è Troiano bello in uniuersum terrarum orbem pererrarunt, dignum est nequaquam inter uetustos homines recenseri. Cum autem Græci, similiter & barbari ob longiora militiæ tempora domestica bona & facultates bello partas amisissent, obuenit utrisq; ut euerso Ilio uictores per egestatem ad latrocinandum uerterentur, & uicti bello superstites multo magis, à quibus & oppida plurima condita per omnia litora extra Græciam feruntur, & ad non nullos mediterraneæ locos. Ipse autem eloeutus quousq; habitabilis ad cognitionem post Alexandrum, & eius ætatem perlata sit, ad faciendum iam de forma sermonem transijt, non tantum de ipsa dico habitabili, quod quidem de illa sermoni proprium magis esset, sed uniuersa de terra. Huius autem facienda quoq; est memoria, modo ne præter ordinem. Profatus itaq; quod tota rotunda existat, non quidem ut tornatilis, cum inæqualitates quasdam habeat, inducit, quod globi illius particulares sint transfigurationes, quæ aquis & igne & terræ motibus, & exhalationibus, & alijs generis eiusdem contingunt, neque hac in parte rerum seruans ordinem. Nanq; rotunditas †totam terram ab ipsa totius uertigine prouenit, tales uero transformationes totam minime terram permutāt. Etenim in magnis quæ sic parua sunt euanescunt, alias uero atq; alias terræ dispositiones efficiunt, aliasq; ac alias propinquas habent causas. Præcipuam uero quæstionem præbuisse dicit, quonam modo fiat, ut duobus tribusq; stad. millibus longe à mari intra mediterraneam frequentibus in locis concharum & ostreorum & cheramydum magna cernatur multitudo & salsi lacus, sicut circa templum Ammonis, & uiam qua itur ad illud, trium millium stadiorum esse dicunt. Permultam enim ostreorum effusionem extare, non parum etiam hac tempestate salis inueniri, maris præterea exhalationes in sublime reijci. Prope ipsum etiam maritimarum fragmenta nauium ostentari quæ hiantibus terris scaturiuisse tradunt. Super columellas incubare delphinas, hanc inscriptionem habentes Cyrenensium spectatorum. Hæc effatus Stratonis physici commendat opinionem & Xanthi Lydi, qui regnante Artaxerxe ingentem adeo fuisse siccitatem ait, ut flumina lacus putei defecerint. Eumq; ipsum multis in locis à mari longinquius, uidisse lapidibus inhærentes conchulas, pectines & testarum formas, salsumq; lacum in Armenijs & in Mattienis, & in inferiore Phrygia, quas ob causas persuasum habere campos illos mare aliquando fuisse. Strato autem causas & rationes magis attingit, quoniam existimare se dixit, Euxinum initio ad Byzantiū, os nequaquam habere. Flumina uero in ipsum irrumpentia uiolenter aperuisse, deinde aquas in Propontidem & Hellespontum excidisse, idemq; in nostro euenisse mari. Ibi enim ad columnas cum mare amnibus impleretur effractū esse transitum. †E quorum effluentia, quæ cœnosa prius fuerant patefacta sunt loca. Causam uero affert,

Castor. Pollux. Minos. Phœnices.

† per

cheramydes paulopost interpretatur testas.

siccitas prodigiosa.

ubere à rhù ... [Greek marginal note]

Primum

Primum quidem quod exterioris & interioris maris aliud fundum, & alia sedes ima est. Deinde quia uitta quædã sub aquis, ex Europa in Africam protenditur, quasi antea interius & exterius mare unum esset, & fundum esse in Ponto breuissimum, Creticum uero & Siculum & Sardoum pelagus profundum esse uehementer. Amnibus enim plurimis, & maximis à septentrione & oriente labentibus, illa limo repleri, & alia profunda manere. Quocirca Ponticum mare dulcissimũ esse, fluere uero ad locos, ubi magis fundum inclinatur. Videri & Pontum ipsum humum altiorem tollere posse posterius, si tales permaneant influentiæ. Nam & sinistras ponti partes nunc cœno increscere, Salmidessum uidelicet, & ea quæ nautæ uocant pectora ad Istrum & Scytharũ deserta. Vtique & ipsum Ammonis templum superioribus annis mari propinquum ob effluentiam hoc tempore in mediterraneam iacere. Ipsum etiam oraculum cum mare uicinum esset, eò celebritatis & notitiæ peruenisse iure quidem suspicatur. Tantamq; loci à mari disiunctionem haud sanè nominis claritatem & gloriam uerisimiliter hac ætate posse facere. Aegyptum etiam priscis temporibus ad Pelusias usque paludes, & montem Casium lacumq; Sarbonidem maris inundationibus opertam fuisse. Nunc quoque dum per Ægyptum huiusmodi effoditur salsedo, etiam sub arena salsa refertæ conchilijs foueæ reperiuntur, perinde ac agro maris aquis inundato. Locus etiam omnis ad Casium & ad † scuta (sic enim appellant) palustrem limum habebat, ut maris rubri summum attingeret. Mari autem cedente detectum extitisse, & lacum Sarbonidem mansisse. Inde & hunc effractum & palustrem factum. Similiter & salsi lacus ripas, maris magis quàm fluminis uideri. Idcirco magnam cõtinentis partem quibusdam temporibus inundatam, & rursus detectam extitisse concederes. Eundem in modum † inæquale profundum terram nunc totam esse sub mari. Sicut medius fidius & quæ emersit quam incolimus, quæ tot permutationes admittit, quot uerbis prosecutus est Eratosthenes. Eas ob res aduersus Xanthi dicta nihil absurdum profecto proferas. In Stratonem autem dici potest, quod cum multæ causæ adsint, illis omissis, quæ non sunt, criminatur. Primam etenim, inquit, causam, quod exterioris & interioris maris non idem pauimentum ac fundũ est. Ad hoc enim quod altius tollitur, aut in ima declinat, aut aliquos inundat locos, & ab illis refugit, hanc ipsam minime causam esse. Alia uero & alia esse pauimenta, & hæc quidem esse humiliora, hæc autem eminentiora. Verum ipsa quoq; pauimenta nunc quidem in sublime scandere, nunc autem in ima esse deducta, simulq; & pelagus tollere & inclinare. Altius quidem elatum inundare, pressius uero in pristinum recurrere statum, quod si sic est, opus erit repentino maris incremento inundationem euenire, sicut crescentibus undis, & fluuiorum ascensibus interdum altera ex parte aqua infertur, interdum rursus exaugetur. Neq; uero incrementa aggerata & repentina fiunt, nec inundationes tempore tanto permanent, nec inordinatæ sunt, nec in alterum inundant mare, nec ubi euentus tulit. Reliquũ igitur est, ut in pauimento causa ponatur, aut in eo quod mari subiectum est, aut quod inundat, imò in eo uero quod sub undis est. Humidũ nanq; ualde mobilius est, & permutationes celerius suscipere potest. Etenim horum omnium causa spirabilitas est, hoc magis in loco, uerum (ut dixi) hinc talia fiunt accidentia, quod fundum & ipsa pauimenta interdum extolluntur, interdum resident, non autem quod aliqua sublimia sint, aliquã uero minus. Is autem assumit hoc, cum id mari obuenire putat, quod & fluuijs ac-

*Creticũ mare. Siculũ mare. Sardoũ mare. Ponticũ mare. Salmidessum. Ammonis templum. Pectora situs. Casius mons. Sarbonis lacus. Scuta, ʒίφα. * inæquali fundo terram. leg.*

cidit, quod ab altis locis fluentia sint. haud enim fluxionis ad Byzantiũ causam diceret è fundo esse, quod Euxini alucum altiorem esse dicat, quàm uel in Propontide, uel in reliquo deinceps pelago simul & causam apponens. Nam ex limo è fluminibus delato fundũ repleri ac breuius fieri, quamobrem ad exteriora elabi. Eandem uero rationem in mare nostrum uniuersum traducit ad exterius, ut hoc altiora efficiat fundamẽta, quàm quæ Atlantico subiecta sunt pelago. Etenim hoc quoque ex pluribus impletur amnibus, & defæcationẽ limi pro sua quantitate decolandi suscipit. *Calpe.* Irrumpentem igitur per columnas & Calpen fluxum ei qui ad Byzantium est, similem fieri opus erat, at istud quidẽ omitto. Etenim hoc ibidem cõtingere decet. Distrahi uero circa æstuaria & inundationes & occultari. Istud interrogo quidnam prohiberet priusquàm Byzantios aperiretur, cum Euxini fundum Propontide, *Euxinus.* & reliquo deinceps mari sit humilius, fluminibus impleri, seu mare fuisset antea, seu Mæotidis palus amplior. Nam si hoc concedatur, & illud interrogabo, Num illius & Propontidis superficies aquæ non ita se habebat, ut quoadusque ea erat ad effundendũ nequaquã impelleretur propter aduersam ex æquo resistentiam & oppresionem. Postea uero quàm internum mare superabundauit, quod uberius erat, euidentius fluxũ repulit. Qua ex re interius & exterius in unũ cõfluxere pelagus, & eandẽ cum illo mari faciem accepere, siue marina siue palustris prius erat: postea uero marina facta propter permixtionem & inualescentiã. Si enim hoc dabunt, fluxus qui nunc est haud sane impediretur, non à superiore fundo, neque decliui, quod ratus est Strato. Ista uero & ad nostrũ mare totũ & ad exterius transferre non in fundis, aut eorum inundationibus effluentiæ causam ponentes, sed in fluminibus ipsis. Quandoquidẽ non incredibile & secundũ eos etiam, & si totum mare nostrũ antea paludem fuisse contingeret, quod à fluuijs impletum superundans, per angustias columnarũ excideret, quasi per cataracten asidue crescens & magis in unum confluens mare effectũ temporis diuturnitate, & unam in faciem concurrisse, ac propter inualescentem potentiã in marinas euasisse aquas. Non autem omnino naturale fluuijs cõparare pelagus. Illi enim per decliua allabendo feruntur, hoc uero indecliue perstat, freta uero intra terras agitantur alio quodã modo, non secundum limi ex fluminibus prolapsum altitudinem pelagi reddentem. *Pectora Istri.* Nanque aggeratio circa ipsa fluuiorum ostia consistit. Sicut in Istro ea quæ pectora dicuntur, & in Scytharum solitudine & in Salmydesso, alijs etiam ad hoc torrentibus opem afferentibus. Ad Phasin uero Colchicũ litus est arenosum & depressum ac molle. Ad Termodontem autem & ad Irin tota Themiscyra totusque campus Amazonum, & maior Sidenæ pars. Sic enim & in alijs. Omnes nanque Nilum imitãtur ante ipsos meatũ existentem in terrã continentẽ redigentes, nõnulli plus, nonnulli minus. Minus quidem qui non multum deferunt limum, plus uero qui permultũ & mollem transeunt agrũ, torrentesque plurimos accipiunt. A quibus est *Pyramus torrens.* Pyramus, qui magnam Ciliciæ partem adiecit, de quo tale est editum oraculum,

Oraculum.
ἔσεται ἐσομένοις ὅτε πύραμος εὐρυοδίνης
ἠϊόνα προχέων ἱερὴν ἐς κύπρον ἵκηται. id est,

Tunc erit undisonus late cum Pyramus olim
Littora perfundens Cyprum labetur in almam.

In medijs enim Cataoniæ campis nauigabilis delatus, & per angustias Tauri in Ciliciam elabens ad oppositum huic & Cypro transitum erumpit. Ne autem

delata

delata à fluminibus terra in pelagus deueniat, causa est, quia mare natura ipsa refluens eam reuerberat. animantibus enim simile est, ac sicut illæ spiritum assidue ad mittunt & remittunt, sic mare semper in se, & ex se recurrenti quadam agitatione mouetur. Id autem præstanti in litore indicat fluctuatio. pariter enim pedes alluũtur, & nudantur, & rursus alluuntur, & istud assidue, & fluctui superincurrit quoque unda, & si tranquillũ sit uim quandam maiorem habet, ut omnia aliena eijciat in terram. Magnum indicium est, *Mare animantis simile.*

πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευε. id est, *Iliad. i.*

E mari alga permulta in littus proiecta.

Hoc magis spirante uento contingit. Cæterum & in malitia & terrestribus flatibus. Nihil enim minus fluctus ipse in terram fertur cõtra reflante uento, sicuti proprio quodam maris motu cum eo pariter agitato. Tale & istud est,

ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας,
κυρτὸν ἐὸν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην. id est, *Iliad. i.*

Fluctus in extremis curuans attollitur altus,
Sordentemq́ uomit spumam. Et illud,

ἠϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω. id est,

Littora iam reboant, foras eructatur aquæ uis.

Igitur ipse undarum impetus ad aliena propulsanda uim quandam habet, & hanc maris purgationem quampiam esse ferunt, per quam & cadauera, & naufragia unda expellente ad terras extruduntur. Nec ipsa tantam uim habet reuersio, ut uel defunctum corpus uel lignum, uel † suber à fluctu reijciatur terram. Sic & uicina mari loca subter captante unda ruunt in pelagus. Sic & in terram & turbulentam secum aquam exundare contingit, & adiuuante simul pondere, priusquam ultra in pelagus erumpat onus ad terram inferius defertur. Nam & fluminis uis ipsa quiescit, cum ab ore paulisper fuerit egressa. Hunc igitur in modũ possibile sit ut pelagus omne ab ipsis inchoans litoribus cœnum obducat, si assidui amnes affluant. Id obueniret utiq; si pontum Sardonico pelago profundiorem esse supposuerimus, quod supermensurata mille passibus profundissimum esse aiunt, ut authorest Posidonius. Talem igitur causarum ratiocinationẽ aliquis minus admitteret. Ex manifestioribus & quotidie quodãmodo perspectis potius applicandus est sermo. Nam diluuia & terrarum motus, & exhalationes & tumescentiæ mersæ mari telluris, sublime tollunt mare, subsidentiæ autem humile reddũt. Haud enim laminæ fluitantes quidem, aut pusillæ quædam insulæ sursum ferri ualent, magnæ uero nequaquam, neq; insulæ quidem, continentes autem terræ minime. Similiter & cõmixtiones & paruæ & magnæ fiant. Siquidem locorum hiatus & absorbitiones domiciliorum, quemadmodum Buræ & Bizonæ aliarumq; plurium ex terræ motu factas fuisse perhibent. Et Siciliam nihil magis quàm abscisum ab Italia fragmentũ esse putaret aliquis, uel ab Aetnæ incendio, è fundo reiectam coniunctam permansisse. Sicut etiam Liparæorum insulas atq; Pithecusas. Is uero adeo † iocundus est, ut cum mathematicus non sit nec Archimedis opinionem confirmet. Ille enim in libro de ijs quæ uehũtur ait (ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχουμένων) Cuiuslibet humidi modo constet, & permaneat superficiem esse rotundam & sphæricã, cum sphæra idem cum terra centrũ habeat. Hanc omnes admittunt opinionẽ, qui mathematica modo aliquo attigerunt. Ille uero mare interius, & si unũ sit (ut asserit) sub una superficie constructum esse non æstimat, sed nec etiam propinquis in locis. Et talis insci-

Maris impetus.
**Leuissimum suber, Græce est.*
Pontus.
Sardoũ mare.
Laminæ fluitãtes, μύδροι.
Bura.
Bizona.
Sicilia.
Liparææ insulæ.
Pithecusæ.
**Iocũdus, græce est ἠλίθιος, quod stupidus uel morosus hic interpretari cõueniebat. sic enim fatuũ & stolidũ ple-*

rurq; appellari, author Suidas. tiæ testes facit nõnullos architectos, cum Mathematici architectonicã portionem esse quandam Mathematicæ declarent. Ait enim & Demetriũ isthmum Pelopon- *Demetrius.* nesiacum perfringere conatum, ut classibus nauigationis transitum præberet, ab *Isthmus Peloponnesiacus.* architectis autem prohibitũ, qui cum metarentur, renuntiauerunt sinus Corinthi mare altius esse, quàm quod ad Cenchrias esset. Itaq; intermediũ si incideret locũ, uniuersum ad Æginam transitũ, cum ipsa pariter Ægina & proximas insulas demersum iri. Nec ipsum nauigationis utilem fore meatum ob eam rationem, quod *Siculi freti fluxus.* instar Euripi omnes fluxiles forent. Præsertim uero quia Siculũ fretum est, quod eadem cum oceani æstuarijs pati dicitur. Quolibet enim die ac nocte bis fluxum alternat, sicuti & oceanus bis inundat, totiesq; recidit. Itaq; & inundatio Tyrrheni maris in Siculum delata confitendũ est, quod ex altiore superficie descendens nominatur. Ei rei adstipulatur id quod etiam eodem tempore incipit & quiescit, quo ipsæ inundationes. Incipit enim circa exorientẽ lunam & occidentẽ, desinit autem cũ utiq; cæli medio & super terrã & subter terrã adiungitur, & decrescentiæ quidẽ contrariũ exeuntem uocari, utrisq; per cælũ medijs sitibus lunæ incipientem, sicuti ipsæ excrescentiæ, inundantiæ uero coniunctionibus ad ortũ & occasum desinentem. De fluxibus sanè & refluxibus Posidonius, & Athenodorus satis cõmode locuti sunt. At uero de fluxibus & refluxibus circa freta, qui ipsi quoq; maiorẽ præsenti materia naturæ rationem habent, tantũ dixisse sufficiat. nam quod ea fluxilia *Aequorum fluxus.* sint, non unus specialis est modus. Nõ enim Siculũ fretũ bis die et nocte (ut ille inquit) alternat, Calchidicum uero septies, Byzantiũ autem neq; permutat, sed duntaxat excursionem tantũ perdurat eam, abiens è Pontico pelago in Propontidem, ut uero tradit Hipparchus, & mansiones quandoq; faciebat. Nec si unus quidẽ modus esset habere posset causam, quam dicit Eratosthenes, utrobiq; mare aliam atq; aliam superficiem habet. Hoc enim in fluuijs quoq; minime fieret, nisi cataractas haberẽt. Quod si habeant quidẽ cursum haud retro flectunt, sed ad ima semper deferuntur. Id uero cõtingit quod decliuis est, & fluxus & eius superficies. Quis au- *Elementa.* tem pelagi decliuem diceret esse superficiem? Maximeq; secundũ materiam quæ rotunda facit illa quatuor corpora, quæ uocamus elementa. Adeo ut nedum non refluant, sed neq; consistant quidẽ, neq; permaneant, cum in ipsis sit confluxus, nec una superficies, sed una quidem altior, alia uero humilior. Non enim sicut terra secundum habitũ stabilis formata est, adeo ut permanẽtes concauitates & sustentacula habeat, sic & aqua, sed ipsa ponderis inclinatione uecturam facit in terra, & talem accipit superficiem, qualem refert Archimedes. Ad dicta uero de Ammone & Ægypto adijcit, ut æstimet Casium montem & locum omnem mari demergi, ubi nunc sunt etiam quæ Scuta uocantur, & palustria esse cuncta rubri maris sinui cõtigua, coëunte uero mari detegi. Palustrem autem locum dictũ esse rubri maris si- **συνάπτειν.* nui contiguũ, ambiguum est. Quoniam *esse contiguũ significat, & prope esse & contingere, ut si aquæ forent, alterum cum altero conflueret. Ego quidem igitur ita accipio contigua fuisse palustria mari rubro, donec columnarũ obice adhuc fuerant occlusa, quibus abscisis secessionem extitisse, mari nostro propter columnarum effluentiam depresso. Hipparchus autem capiens contiguũ idem esse quod unà confluere mare nostrũ cũ rubro, ꝓpter expletionẽ, causam affert, quidnam igitur nostrũ mare quod illuc transmittebat, nunquid per columnarũ effluentiam in mare rubrum transmittit, cum quo prius cõfluebat, & in eadem superficie haud

humi

humilius factũ permansit? Nam secundũ ipsum Eratosthenem exterius mare uniuersum unà cõfluum esse, adeo ut Hispanũ mare atq; rubrum foret unum. Quod quidem elocutus, id quod sequitur infert, eandem scilicet & exterius mare & rubrũ altitudinem habere. Itaq; quod ibidem est, cõfluum esse. Sed hoc dixisse negat Eratosthenes, in unum confluere per expletionem ad mare rubrum, sed prope esse tantum, nec sequitur, quod unũ & continuum mare eandem altitudinem & eandem superficiem habeat. Sicut & quod penes nos est, & mediusfidius quod est ad Lechæum, & quod ad Cenchras. Quod & Hipparchus ipse in libello ad eum scripto significat. Eius itaq; talem opinionem nequaquã ignorans quicquid dicat ad illũ, neq; id apparatus suscipiat, quippe qui exterius mare unũ dixit, unam quoq; illius esse superficiem confiteatur. Mendacem uero inscriptionẽ esse dicens, quæ in Delphinibus est Cyrenensiũ spectatorũ, haud credibilem reddit causam, quod Cyrenæ ædificatio in celebratis tẽporibus fertur. Nemo autem oraculi meminit apud mare unq̃ existentis. Quid enim si nullus scriptis prodidit, ex signis uero quibus suspicamur locum aliquo tempore maritimũ extitisse, & delphinum inscriptio, de Cyrenæis spectatoribus extitit. Cõceditq; de latitudine fundi, simul & altius mare creuisse, quod proxima oraculo loca demersit, à mari distantia ultra tria stad. millia. Neq; concedit tantam altitudinẽ, ut Pharum totam, & cõplures Ægypti oras operuerit, perinde ac tãta sublimitas ad hæc demergenda nõ satis extiterit. Cumq; dixerit, quod si mare nostrum in tantum esset expletum priusq̃ columnarũ diruptio fieret, quantũ dixit Eratosthenes oportere & Africam uniuersam, & permultam Europæ partem, atque Asiæ submersam esse. Subinfert quod Pontus ad loca quædam cum Adriatico pariter conflueret, tanq̃ Istro ab uicinis Ponto locis diuiso, & in utrunq; mare defluente propter ipsius loci situm. At Ister à propinquis Ponto partibus nequaq̃ habet originem, sed contra à montibus supra Adriaticũ. Neq; in utrunq; mare defluit, uerum in Pontum duntaxat, & in ipsis solũ diuiditur ostijs. Cõmunem is quidem cum nonnullis ante illum ignorãtiam istam ignorauit, qui fluuium quendã Istro cognominem esse arbitrati sunt, qui ab eo diuisus irrumpat in Adriam, à quo & natio Istra per quam defertur, appellationem assumpsit, & Iasonem à Colchis reuertentem hanc nauigationẽ fecisse. Per mutationem uero taliũ nulla sit admiratio, inundationũ taliumq; casuum causas esse diximus, ut circa Siciliam & Æolias insulas, & Pithecusas dictũ est. Dignum est & alia complura apponere, quæ reliquis in locis similia his sunt fueruntq;. Huius enim generis exempla ante oculos coniunctim posita præsentem sedare stuporem poterunt. Si autem ueritas sensum perturbat rerũ naturã contingentiũ imperitiã & uitæ totius demonstrat. Quemadmodum si quis adiacentes Theræ & Therasiæ insulas inter Cretam & Cyrenas transeuntibus † constitutas dixerit, quarum Thera inter Cyrenas urbes † primaria est, Aegyptumq;, & per multas eius generis Græciæ partes. Nanq; inter Theram & Therasiam è pelago prorupere flammæ, quæ per dies quatuor mare totum æstuans, atq; ardens reddiderunt. Tum educta altius sensim uelut machinis insula, & ex fluitantibus terris composita exhalauerit, quæ duodecim stad. circuitum continet. Inde cessante casu, tum imperantes mari Rhodij primum capta fiducia ad locum nauigantes, templũ tutori Neptuno in insula ædificarunt. In Phœnice quoq; facto terræmotu, oppidũ super Sidonem situm absorptum fuisse, Posidonius author est, & Sidonis dimidietatem fermè corruisse non

Ammonis templum.

Ister.

Istra.

** Obuias.*
** μητρόπολις.*
Thera.
Therasia.

Neptuni templum.
Sidon.

uno quidem ictu, unde non magnam mortaliũ perniciem factam esse. Idem in Sy
riam totam extentũ est malũ. At uero mediocriter penetrauit, & in insulas quasdã
Arethusa. Cycladas & in Eubœam, adeo ut Arethusæ (qui in Chalcide fons est) occæcatus
fuerit ortus. Permultis post diebus alio scaturisse ore, nec ante conquassari desiuis-
Lelantus campus. se multas insulæ partes, quàm in Lelanto campo aperto telluris hiatu ignitũ fluuiũ euo
muerit. Cum multa sint autẽ, quæ tales conductus efficiant, satis erat ea quæ à Sce-
psio Demetrio proprie cõgregantur apponere. Cum enim uersuũ illorũ meminerit;

Iliad. χ. κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιῤῥόω, ἔνθα δὲ πηγαὶ
δοιαὶ ἀναΐσσουσι σκαμάνδρου δινήεντος
ἡ μὲν γάρ θ' ὕδατι λιαρῷ,
ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ.

Nam duplices currunt formoso margine fontes,
Alter aquas calidas fert exundante Scamandro,
Grandinibus similem reliquum grauis extulit æstas.

Admirari autem non finit, si hoc tempore frigidarũ quidem fons aquarum per
manet, calidarum uero nusquam perspiciatur. Causam enim dicere oportet, inquit, cali
dæ aquæ exclusionẽ. Dicta quoque ad hæc ab Democle memoria repetit, qui ingen-
tes quosdam olim circa Lydiam & Ioniam usque Troadem factos terræmotus scri-
Sipylus. bit. A quibus & uici sunt absorpti, & Sipylus submersa regnante Tantalo, & è pa-
Pharus. ludibus lacus facti, & Troiam fluctibus immersam, Pharusque Ægypti, quæ olim
erat in pelago, nunc certo quodã modo peninsula facta est, similiter Tyrus & Cla-
Tyrus. Strabonis peregrinatio. zomene. Et nos cum apud Alexandriam Ægypti peregrinaremur, elatũ altius pe-
lagus circa Pelusiũ & Casiũ montem, sic terrã immersit ut montẽ in insulæ formã
Clazomene. Casius mons. fecerit. Et uia quæ præter Casium ducit in Phœnicem nauigaretur. Nihil igitur mi
randũ, si quãdoque media tellus, id est isthmus, uel sedem inferiorem capiens, quæ
πορθμός. Ægyptium mare à rubro mari separat, porthmon, id est medias in terris aquas ma
nifestat, & in unũ cõfluere faciet mare exterius cum interiore, sicut in angustijs ad
Herculeas columnas obtigit. Nonnulla huius generis in ipsius tractatus exordio
dicta sunt, quibus (ita enim oportet) unum sub aspectũ collatis parandus est uali-
dus ad credendũ animus, & de naturæ operibus, & de reliquis aliter factis permu-
tationibus. Sicuti Piræum aliquãdo insulæ formã tenuisse, & quia transitus litoris
erat, id nomẽ uendicasse dicit. Cõtra Leucadem superioribus annis litus extitisse,
Pyræus, ὁ περαιός. cũ isthmũ Corinthij abscidissent, ea insula effecta est. De ista Laërten dixisse aiunt;
Odyss. ω. οἷος νήρικον εἷλον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
ἀκτὴν ἠπείροιο. id est,

Nericus. Munitam solus ut cepi Nericum urbem,
Littus erat terræ.

Hoc quidem in loco manufractæ excisiones extiterunt. Alibi uero exaggeratio
Syracusæ. nes, aut iũctæ pontibus ripæ, sicuti de apposita Syracusis insula, quæ cum hoc tem
Logæus lapis. pore ponte cõtinuetur ad terrã, prius quidẽ agger erat, Logæo (ut inquit Ibychus)
Bura. Helice. ex lapide, quẽ electũ uocat. Bura uero & Helice, una quidẽ hiatu, altera uero est flu-
Methone. ctibus penitus deleta. Tellus est apud Methonem in sinu Hermionico in altitudi-
nem stadiorũ septem edita, quæ flammarũ uapore facto interdiu quidẽ propter ca
lorem & sulphuris odorem inaccessibilis, noctu autem cum odoris suauitate lon-
ge lucescens atque calescens. Vnde maris aqua ad stadia quinque æstuat, turbulenta
uero ad stadia ferè usque uiginti. Effractis etiam petris ad turrium magnitudinem
aggera

aggerata ad Copaidem lacum Arna & Midia sunt absorptæ, quas in dinumeran- *Arna urbs*
dis auxilijs poëta nominatim expressit, *Midia, μίδεια*
οἵτε πολυστάφυλον ἄρνην ἔχον οἵτε μίδειαν. idest, *Iliad. β.*
Quiq; colunt Midiam & fœlicem uitibus Arnen.

Nõnulla Thracũ oppida à Bistonide lacu, & ab Aphnetide demersa uidentur. *Treri.*
Sicut & Trerorum, qui Thracibus finitimi sunt. Inter Echinadas insulas Artemia *Artemia.*
fuerat antea, nunc in continenti est. Alias paruas in Acheloo insulas idem pati di-
cunt fluuiũ aggerante pelago. Sic & reliquæ (ut author est Hesiodus) aggerantur.
Sunt & Ætolicæ quædam porrectæ linguæ, quas insulas prius uidebat seculum.
Asteria quoq; transmutata est, quam Asteridem poëta nuncupat, *Asteria.* *Asteris.*
ἔστι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα *In fine odyss.*
ἀστερὶς οὐ μεγάλη, λιμένες δ᾽ ἔνι ναύλοχοι αὐτῇ *sea. δ.*
ἀμφίδυμοι. idest,
Saxea nunc medio supereminet insula ponto,
Asteris, haud ingens, portus dans puppibus aptos,
Quos subeant hinc atque hinc.

Nunc autem nec ad anchoræ quidem iactum prorsus idonea. In Ithaca quoq; *Odyss. ν. De*
nullũ tale antrũ est, nec nympharũ domiciliũ, quale commemorat Homerus. Præ- *hoc antro Por-*
stat rerum permutationi causam assignare, quã inscitiæ uel locorũ figmento de mo *phyrius librũ*
re fabularũ. Hoc autem incertum in cõmune animaduertendum relinquo. Antissa *cõscripsit, qui*
olim fuit insula, ut Marsilaus ait, cum antea Lesbus Issa uocaretur, & insulam An- *etiamnũ pas-*
tissam appellari contigit, ea uero nunc Lesbi oppidũ est. Sunt qui Lesbum ab Ida *sim legitur.* *Antissa.* *Lesbus.*
abruptam fuisse crediderunt, sicut à Miseno Prochytam, & Pithecusam, & ab A- *Issa.*
thenæo Capreas, & ab Regio Siciliam, & Ossam ab Olympo. Inde & tales trans- *Prochyta.* *Pithecusa.*
mutationes extitere. In Arcadia Ladon aliquando fluentũ retinuit. Duris author *Capreæ.*
est, Mediæ Rhagadas id est effractas, ideo nominatas esse, quoniã ad Caspias por- *Ossa.* *Ladon.*
tas terræmotu tellus fracta sit. Vnde & urbes plurimæ, ac uici subuersi, & flumina *Rhagades.*
cursus uariauere. Ion autem de Eubœa inquit, quod
Εὐβοΐδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων
Βοιωτίας ἀκτῆς ἐχώρισεν ἐκτέμνων
πρὸς Κρῆτα πορθμόν. id est,
Vel tenuis Euripi tempestas Satyrensium, *Satyrenses.*
In Eubœa agrum ad Omphalem à Bœotiæ littore segregauit, *Omphale.*
Cum apud Cretam fretum appellatum abscinderet.

Demetrius uero Calatianus terræmotus uniuersæ Græciæ explicans, & Licha-
des insulas, & magnã Cenæi partem demersas inquit, & aquas inde calidas in Ede-
pso, & ad Thermopylas triduo retentas rursus effluxisse. In Edepso et alijs in urbi *Edepsus.*
bus fontes erupisse, mœnia Orei, quæ ad mare pertinent simul & septingentas cor *Oreus.* *Echinus.*
ruisse domos, magnã Echini, & Phalarnorũ, & Heracliæ et Trachinis partem ceci *Phalarni.*
disse, Phalarni uero muros à fundamentis solo æquatos. Idẽ & Lariensibus & La *Heraclia.* *Trachin.*
rissæis obtigit, Scarphiamq; ab imis fundamentis humi deiectam septingentis ac *Scarphia.*
mille non minus corporibus oppressis, Thronijsq; supra dimidium horum nume *Carphe.* *Thronium.*
rum. Fluctus quidem trifariam elatus est, partim in Carphen & Throniũ, partim *Sperchius.*
ad Thermopylas, partim in campũ usq; ad Phocidis lauretũ, amnesq; à fontibus *Boagrius.*
ad dies quosdam exaruisse, Sperchium alueo mutato uias nauigijs meabiles fecisse, *Alope.* *Cynus.*
Boagrium per aliam decurrisse uallem, Alopemq; & Cynum & Opuntem multis *Opus.*

Oeus. in partibus detrimentis affectas, Oeum paulò superius situm castellū totū subuer-
Elatia. Algonus. sum esse, Elatiæ murū magna ex parte discissum. Ad Algonum cum Thesmopho
Illimeniorum ria celebrarētur, quinq; ac uiginti uirgines cum in turrim cōcurrissent Illimeniorū
spectaculum. spectaculo, ruente turri in pelagus, & ipsas decidisse. Mediam quoq; Atalante par-
tem ad Euboeam nauigantibus transitū præbuisse ob factam in ea scissuram. Qui
dam campi ad stadia usq; uiginti stagnasse feruntur, & triremis quædam è naualì-
bus eiecta super murum decidit. Cum autem rationes, ne amplius admiremur com
parare uelint, uti Democritus & reliqui cantant Philosophi, transmigrationum
mutationes adijciunt. Id enim securitati ac tranquillitati incumbit, ut ne quis ob-
Hiberi. stupescat, sicut Hesperiorum quidem Hiberorum ad Ponti regiones & Colchidis
Choraxes. deductæ coloniæ, quos Choraxes, de quo dicit Apollodorus ab Armenia discer-
Demigrationes aliorum minat. Cyrus autem magis & Moschorum montes & Ægyptiorum, & Æthio-
aliunde. pes cum Colchis, Enetorumq; & Paphlagonia ad sinum Adriaticum. Quæ &
de gentibus Græcis contigerunt, ut sunt Iones, Dorij, Achiui, Aeoles, Enianes,
nunc Aetolis finitimi, circa Datiū habitabant, & Ossam cum Perebis, & ipsi qui-
Perebi. dem Perebi transmigrarunt, talium exemplorum præsens refertus est tractatus.
Græci. Teucri. Quædam uero in promptu multis sunt, illæ uero migrationes non eodem modo
Galatæ. cunctis in propatulo sunt, Carorū scilicet Trerorūq; & Teucrorū, et Galatarum, si
mul & earū duces longius traducentes, Madys Scytha, Thearco Æthiops, Cobus
Cimmerij. Tros, Sesostris & Psammitichus Aegyptij, Cyrus & Xerxes Persæ. Cimmerij
Trerones, uicini & quos Treronas nominant, uel eorū gens aliqua sæpenumero dexteriores Ponti
locos incursarunt uiciniamq; suam, nunc quidem Paphlagonas, nunc uero Phry-
Midas. gas inuadentes, cum Midas tauri cruore epoto ad uersuram faciendam usq; abijt,
Lygdamus. Lygdamus uero suos ductitās in Diam usq; ad Ioniam adequitauit, & potitus est
Sardibus, & in Cilicia extinctus est. Cimmerij autem ac Treres sæpenumero eius
Madys. Cobus. generis incursationes effecere. Treras autem & Cobum postremo à Madye Cim-
meriorū rege eiectos fuisse traditur. Hæc quidem historiam propriam continentia
cōmuniter de toto terræ ambitu relata sint. Redeamus ad reliqua unde digressi su-
Herodotus. Hyperborei. mus. Autor est Herodotus, nullos esse Hyperboreos, neq; Superaustrales esse dice
Superaustrales, id est ὑπερνοτίους. ret, cuius demonstrationem esse ait, & Eratosthenes similem, huiusmodi captio-
so utens argumento. Si quis nullos † malo supergaudentes diceret, neq; item † bo-
† ἐπιχαιρεκάκους. no supergaudentes, forteq; superaustrales esse. Per Aethiopiam etenim austrum
non flare, sed inferius. Mirandū est, si per unūquodq; clima flante uento, & ubiq;
† ἐπιχαιραγάθους. à meridie uocetur auster, aliqua existat habitatio, in qua hoc ipsum non contingat.
Contrariū enim non solum Æthiopia flantem apud nos haberet austrū, sed et tota
superior usq; ad æquinoctialem. Quod si Herodoti oportuerat hanc esse causam,
ut Hyperboreos dici putauerit, apud quos Boreas nō spirat. Etenim si poëtę fabu
losius hoc pacto loquūtur, expositores autē sanius facile audirētur, qui Hyperbo-
reos Boreæ cōiunctissimos dici aiunt. Terminus quidē Borealiū polus est, Austra
liū uero ęquinoctialis. Et uentorū quoq; idē est terminus. Inde aduersus eos q palā
ficta & impossibilia dicunt eloquitur quędam in fabulę, quædā in historię forma,
de quibus mentio digne facienda non est. Neque illum in tali materia nugas con-
syderare oportuerat. Suórum igitur cōmentariorū discursio prima talis est. Secun
da uero de terræ situ quandā correctionē facere conatur, & suas explicat cogitatio-
nes, ad quas rursus si qua est emendatio afferre eam conandum est. Mathematicas
profe

profecto naturalesq́ materias adducere bene dicitur, & quod rotũda sit terra, sicut & mundus circumhabitatur, & alia generis huius. Si uero talis, qualẽ ipse ait, non sane confitentur. Posteriores autem mensuram collaudant. Hipparchus tamen ad eorum designationẽ, quæ ad singulas habitationes apparent, illis utitur distantijs dicens meridianum per Meroën & Alexandriam & Borysthenem parum prȩter ueritatem uariare. Et de forma in ijs quæ deinceps sunt per plura dicit. Et ostendẽs quod sit globosa terra humida cum natura, & cælum, sermonem alterare uidetur. Sufficit enim quo ad paucum. Deinceps uero orbis qui incolitur latitudinem definiens ait, quod à Meroẽ quidem ab eius meridiano usq; ad Alexandriã decem millia stad. sint, hincq; ad Hellespontum circiter octo millia & centum, inde ad Borysthenem quinq; millia, postea ad circulũ per Thulen, quam Pytheas inquit, à Britãnia dierum sex nauigationem ad arcton abesse dicit. Propè uero esse mare glaciale. Alia item decem millia & quingenta siquidem superaddiderimus supra Meroën, alia item tria millia & quadringenta, ut etiam Ægyptiorũ insulã habeamus, & terram cinnami feracem, & Taprobanen stadia erunt triginta octo millia. Reliquæ sanè distantiæ concedantur illi. satis enim confessum est, circulum à Borysthene ad Thulen, compos mentis quis donaret? Cum enim Pytheas mendacissimus homo Thulen perscrutatur, & qui Britannicã Hiberniam uident, nihil de Thule dicunt, alias referentes circa Britanniam insulas paruas. Ipsa uero Britannia longitudine quodammodo æqualis est Galliæ, protensa non maior quinque millibus stad. & è regione iacentibus promontorijs definita. Inuicem enim opponuntur orientales extremitates orientalibus, & quæ ab occasu similiter occiduis, & quæ ab oriente inter se propinquæ sunt usq; ad prospectũ, Cantiũ uero & Rheni excursiones, ille autẽ supra uiginti millia insulæ longitudinẽ iudicat & Cantium à Gallia distare dierũ quorundam nauigationẽ, & de Ostiæis et trans Rhenũ usq; ad Scythiã omnia mentitus est. Qui igitur de cognitis usqueadeo locis mentitus est, uix quidem de ignotis unicuiq; uera proferre ualeat. Hipparchus & reliqui eundẽ per Borysthenem, & per Britanniam parallelũ esse arbitrantur ea ratione, quia Byzantij parallelus & Massiliæ ad unguem par sit. Nam ipsam rationem esse lineæ in Massilia ad umbram dixit. Eandem et Hipparchus ad similis nominis tempus inuenisse Byzantij refert. E Massilia uero ad mediam Britanniam non ultra quinq; stad. millia sunt. At enim è media Britannia non plus quatuor millibus progrediens, alio quodam modo habitabile reperies. Hoc autem esset circa Hiberniam, ut ultra ea ad quæ Thulen elongat, haud amplius habitabilia sint. Qua uero coniectura dicat spatiũ quod est à Thule usq; Borysthenem undecim milliũ et quingentûm non uideo, aberrans autem in latitudine, & male cõiectasse de longitudine coactus est, quandoquidẽ cognita longitudo plusquã cognita latitudo dimidio est. Cõsentiũt etiam posteriores, & ex alijs doctrina prȩstantissimi ab extremis inquã. Inde ad extrema Hispaniȩ circuli Æthiopum usq; ad Hiberniæ circulũ. Terminans uero dictam latitudinẽ ab nouissimis Æthiopum usq; ad Thulen plus extendit iam longitudinẽ, ut plusquã dimidiã eam efficiat dicta latitudine. Ait igitur terræ spatium Indicæ usq; ad flumen Indum angustissimum sedecim millium stad. Spatiũ enim quod ad promontoria modo protẽditur minus tribus millibus esse. Hinc autẽ ad Caspias portas millium quatuordecim esse, postea ad Euphraten decem milliũ, ab Euphrate ad Nilũ quinq; milliũ, alia mille et quingenta usq; ad Canopi ostiũ, inde

Terra forma & mensura. *Meroë.* *Alexandria.* *Hellespontus.* *Borysthenes.* *Thule.* *Mare glaciale* *Taprobane.* *Pytheas.* *Britannia.* *Cantium.* *Byzantium.* *Massilia.* *Hibernia.* *India.*

carthago. usque Carthaginem tredecim millia quingenta, postea usque ad columnas octo millia saltem. Superascendit sanè septuaginta millia octingenta. Adijcienda est etiam Europæ curuatura extra columnas Herculeas, Hispaniæ quidem opposita. Ad occasum autem uergens non minus stad. tribus millibus, & promontoria partim alia, Calbium. partim uero Ostidamnia, appellatur autem Calbium, & huic adiacentes insulæ, ex Vxisama. quibus nouissima Vxisama per trium dierum (ut ait Pytheas) nauigationẽ abest. Ostidamnia. Hæc postremo locutus nõnulla de promontorijs, & de Ostidamnijs, & de Vxisa †Non contendentia. ma, & de dictis ab eo insulis ad longitudinem † contendentia adiungit. Omnia hæc enim ad septentrionem & ad Galliam, non autem ad Hispaniam pertinere inquit. Immo uero supra dimidietatem longitudinis latitudinẽ esse saluet figmenta Pytheæ ad dictas longitudinis distantias, alia duo stad. millia ad occidentem, & totidem item ad orientem adiungit. Exhortatus etiam amplius, quia secundum naturam est dicere maiorem ab oriente ad occidentem esse distantiam. Secundum naturam inquit ab aurora ad uesperam longiorem esse habitabilem, sicuti diximus ut Mathematici dicunt, coniungere circulum, ipsam sibijpsi consertã. Itaque nisi maris Atlantici magnitudo uetaret, per eundem parallelum ex Hispania ad Indiã nauigare possemus. Reliquam partem ultra prædictam distantiam supra tertiam esse totius circuli partem. Siquidem is per litora ducentis millibus minor est ubi prędictam stadiorum dinumerationem ab India in Hispaniam fecimus. Nec igitur hęc bene dicit. Nanque ratio ista per temperatam zonamque nostram secundum Mathematicos dici posset, cuius pars habitabilis est. Cæterum de habitabili (uocamus Zona habitabilis, οἰκουμένη. enim habitabilem quam incolimus, & notam habemus) fas autem est in eadem temperata zona habitabiles duas esse, uel etiam plures. Si sit maxime prope circulum per litora, qui per Atlanticum pelagus describitur. Rursum persistens in ea demõstratione quod terræ forma sit rotunda, eandẽ assequeretur increpationẽ. Similiter & aduersus Homerũ de ijsdem disceptare non cessat. Deinceps cum dicat multum de terris continentibus sermonem extitisse, nonnullosque ipsas diuidere fluuijs isthmoi. insulas, Nilo inquàm & Tanai declarantes, aliquos autem isthmis, id est inter maria terris, qui sunt inter Caspium & Ponticum & rubrũ mare & abscissam terram, alios autem Cheronesos eas dicere, haud intueri dicit, quonã modo hæc ipsa quæstio in molestias cõuertat, sed eorum tantum esse, qui magis litem dijudicant, ut inquit Democritus. Nam cum accurati nequaquam sint termini, sicut Colytti & Colyttus. Melita. Melitę, quemadmodum columnarum & septorum hoc habere dicere nos, hoc quidem est, Colyttũ, hoc autem est, Melitã terminos haberę non posse, dicere. Ideo de locis aut agris quibusdam iudicia sæpe contingere, sicut Argiuis & Lacedęmonijs, Thyrea. Oropus. de Thyrea, Atheniensibus & Bœotijs de Oropo. Alioqui Græcos tres cõtinentes nominasse terras, non ad habitabilem respicientes, sed ad suam & cõtra se positam Caria. Iones. Cariam, in qua nunc & Iones & qui deinceps. Tempore autẽ amplius progressos semper, & pluribus ad notitiã peruenientibus locis in hoc cõuersa diuisio est. Vtrã igitur primi qui tres illas diuiserunt, ut ab extremis incipiamus, litem dijudicantes non secundum Democritum, sed secundum ipsum, hi primi fuere suam ab contra posita Caria determinare quęrentes. Vel isti quidem solam intelligebant Græciam Asia. Aphrica. Europa. & Cariam & paucam contiguam, nec Europam, nec Asiam, similiter nec Africam. Reliqui uero accedentes describere idonei orbis cognitionẽ, hi sunt qui in tria partiti sunt. Quonam igitur modo terræ diuisionem minime faciebant? Quis autem

partes

partes tres præfatus, & terram continentem uocans unamquanque partium, non ante totum intelligit, cuius partitionem facit? Quod si intelligit, non quidem orbem, cæterum partis alicuius suæ diuisionem facit. Cuius partis mundi partem diceret aliquis Asiam, aut Europam prorsus continentē. Hæc enim crasso dicta sunt modo. Adhuc crassius illud est, eum qui loquitur nō intueri, ad quam quidem istarum actionum partem conuertat confinium inquisitionem, cum apponat Colytum & Melitam, deinde ad contraria subuertere. Si enim de Thyrea atque Oropo bella ob confinium ignorationem obtigerunt, ad perturbationum aliquid conuertunt, quod est loca ipsa diligenter disterminare, uel hoc dicit, quod de locis, & mediusfidius de gentibus, ad singula negotium est accurate disterminare. In continentibus autem terris superuacuum. Et tali de re in his nihil minus. in his enim & amplissimis ducibus certamen ac discrepatio fieri potest. Vni quidem qui Asiam haberet, alteri uero qui Africam, diuidenti utrius sit Ægyptus, ager uidelicet Ægypti, qui inferior dicitur. Catanas autem quispiam hoc propter raritatem est. Alio modo dicendum est, continentes ipsas diuidi secundum magnam diuisionem, & quæ ad totum orbem referatur, secundum quem nec hac de re curandum est, si per flumina fines apponentes loca quædam indefinita omiserunt, cum flumina ipsa ad oceanum usque minime perueniant, & insulas re uera relinquant continentes. In fine autem commentarij eos minime collaudans, qui omnem hominum multitudinem bifariam partiuerunt, in Græcos & Barbaros, & qui Alexandrum commonefaciebant, ut Græcis quidem sicut amicis, Barbaris autem sicut hostibus uteretur. Satius esse, inquit, hæc uirtute atque malitia diuidi. Complures enim Græcos malos esse, & Barbaros urbanos, sicut Indos & Arianos, Romanos etiam & Carthaginenses respublicas permirifice tractantes. Quapropter Alexandrum neglectis monitoribus, quod licuit, uiros spectatos acceptos habuisse, eosque beneficijs ornasse. Sicut ob alia quædam hoc modo diuidentibus, & alios in uituperio, alios in laude ponentibus. Vel quia per illos uincit æquitas & respublica & disciplina, & studiorum coniunctio. Per alios uero contraria, & Alexander igitur non neglectis monitoribus, sed sententiam mentemque suscipiens, quæ quidem consequebantur non contraria faciebat, scribentium cogitationes animaduertens.

Græci. Barbari.

Alexander.

ARGVMENTVM SECVNDI LIBRI,

Ex Græco uersum per interpretem.

COmmentario secundo hæc insunt. Proponens ad uerbum Eratosthenis dicta, dijudicat & arguit quæcunque nō recte dicta, uel diuisa, uel descripta sunt. Complura Hipparchi meminit reprehendens. In fine præcisa expositio, & quodammodo sub unum aspectum tractatus uniuersus de orbis situ, seu cognitione Geographica adiungitur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER SECVNDVS.

Terræ descriptio secundum Eratosthenem.

IN TERTIO de terræ descriptione tabulam de orbis situ instituens, linea quadã ab occasu ad ortum bifariam dispartitur, parallelo, linea æquinoctiali, ab occasu quidẽ eius terminos columnas locat Herculeas, ad ortum uero summos & extremos montes, qui Indiæ latus & septentrionem terminant. Describit autem lineam à columnis per fretum Siculum, & extremitates meridianas, & Peloponnesi, & Atticæ usq; Rhodum & sinum Issicum, hucusq; per mare, & adiacentes continentes prædictam lineam esse dicit. Etenim totum mare nostrum usq; in Ciliciam, sic in longum protendi. Postmodum recte quodammodo eijci ad omnia Tauri montana usq; in Indiam. Taurum enim recte à columnis mari extensum bifariam in longum totam diuidere Asiam. Vnam quidem eius partem in Boream, reliquam uero in austrum facientem, ut & ipsum similiter in riparum parallelo, & à columnis hucusq; mare locari contingat. Hæc elocutus priscam de terræ descriptione tabulam emendari oportere putat. Secundum ipsum enim montium ab oriente partes ad septentrionem uariare, simul et Indicam ad septentrionem magis trahi. Huius fidem talem affert, quod extrema Indiæ ad meridiem propinquissima multorum consensu locis Meroës opponuntur ab aëre, cælestibusq; signis coniectantium. Hinc uero ad uiciniora septentrioni Indiæ loca ad Caucaseas rupes attinentia stadia esse quindecim millia testatur Patrocles, cui propter hominis dignitatem singularemq; Geographiæ peritiam præcipua iure fides adhibenda est. Veruntamen à Meroë ad litora parallelum tantum esse aquilonarem Indiæ plagam Caucaseis rupibus attinentem, in hunc ipsum terminari circulum constet. Aliam quoq; huiusmodi fidem affert, quod interuallum ab Issico sinu ad mare Ponticum circa stad. tria millia est ad aquilonem progredienti, & ad Aminsum uel Sinopes loca quanta montiũ esse latitudo dicitur ab Aminso ad orientem æquinoctialem procedenti. Prima Colchorum regio est, deinde sub Hyrcanum mare excessus, & deinceps ad Bactra, et ulterius ad Scythas uia dextrorsum montes habenti. Hæc ipsa autem per Aminsum ad occidentem, per Propontidem ad Hellespontum deducta est linea. A Meroë autem ad Hellespontum non plura quàm decem & octo millia stad. quot à meridionali latere Indiæ ad Bactrianam plagam, adiunctis ad millia quindecim tribus millibus, quorũ aliqua latitudinis montium erant, aliqua uero Indiæ. Quam quidem ad declarationẽ Hipparchus contradicit probationes accusans. Nam Patroclem probabilem non esse, cum duo in illum contraria ferant testimonia, Diemachus atq; Megasthenes, qui quosdam ad locos distantiam esse dicunt stad. uiginti milliũm ad meridiem maris, ad quosdam autem triginta. Talia hos differere, & antiquas hisce tabulas concordare, haud uerisimile sanè arbitratur, huic soli Patrocli oportere fidem adhibere, eos omittendo qui eidem tantum attestantur. Et in hoc ipso antiquas emendari tabulas. Sed non sic permittere donec de ipsis quicquam probabilius nouerimus.

Taurus mons. *Patrocles.* *Aminsus.*

Hunc

Hunc sermonem permultas inquisitiones habere censeo. Primum quidem quod cum multis ille testimonijs utatur, uno Patroclis seipsum uti dicit. Quinam igitur fuere dicentes meridianas Indiæ extremitates locis Meroës opponi, qui etiam tantum asserentes Meroës distantiam usque ad riparum parallelum? qui rursus montium latitudinem, uel ex Cilicia ad Aminsum eandem cum istis dicant? Quiue dicant ex Aminso per Colchos & Hyrcaniam usq; ad Bactra & pertinentes ulterius ad orientis mare, directe ad æquinoctiales ortus, & ad montes eorum qui dextrorsum illos habẽt? Vel rursus in occasum directæ per hanc lineam, quia per Propontidem & Hellespontum est? Hæc enim omnia cepit Eratosthenes perinde ac ab ijs testata qui in locis †constiterunt. Et complura incidens in cõmentaria, quorum ei est copia, talem habens Bibliothecam qualem ipse inquit Hipparchus. Hæc autem Patroclis fides ex multis confecta est testimonijs regum, qui talem ei credidere principatum, sectatorum suorum contra opinantium, ut & ipse Hipparchus nominatim explicat. Ipsa enim aduersus illos argumenta rerum ab eo dictarum † euidentiæ sunt. Nec illud parum probabile Patroclis argumentum, quod commilitones Alexandri omnia cursim spectasse dicit. Ipsum etiam Alexandrum diligenter inspexisse, cum homines peritissimi totam ad eum regionẽ descripsissent. Quoniam quidem descriptionem sibi posterius traditam fuisse à Xenocle asserit, qui regiæ gazæ custos erat. Quoniam inquit Hipparchus in secundo commentario ipsum Eratosthenem Patroclis credulitatem calumniari, propter suam in Megasthenem discrepantiam de longitudine Indiæ, quæ ad latus Aquilonis est. Cum Megasthenes asserat stadiûm quindecim millium, Patrocles uero mille adimat. A quadam enim stationum discrepatione motum, nonnullis propter discrepantiam non credere, illi † uero animum non adhibere. Si igitur propter discrepantiam hic Patrocles fidem non habet, cum differentia circa stadia mille sit, quanto magis neganda fides sit, in quibus differentia circa octo millia stad. existat. Et quod est amplius ad uersus duos inuicem consonantes, his quidem asserentibus, inde latitudinem stadiûm uiginti millium esse, illo autem millium duodecim. Cæterum dicemus quod non nudam causatus est dissonantiam, sed cõsensionem comparans, ac fidei dignitatem de stationum discrepatione. Haud sanè uero mirandum est, si credibili quoquam fiat aliquid credibilius. Et si eidem in alijs quidem credimus, in alijs uero credere negamus, cum firmius quispiam aliquid adiecerit. Est enim ridiculum, si putes permultam admodum dissonantiam id efficere ut ipsi dissonantes minus ac minus fidei consequantur. Contratrium autem in eo quod circa paululũ conueniant hoc magis uidetur. Nanq; error ad paululum, non pusillis tantum, sed eis qui plus cæteris sapiant obuenit. In ijs uero circa quæ permultum ille quidem, qui forte ducitur oberraret, qui autem scientia instructior est minus hoc perpetratur. Ideo ei citius creditur. Vniuersi utiq; Indiæ scriptores ut plurimum falsa locuti fuere. Egregie uero Diemachus, secundaq; † dicit Megasthenes, Onesicritus autem & Nearchus & alij eiusmodi iam fermè balbutiunt. Nobis quoq; hæc amplius † perficere obtigit, res gestas Alexandri per cõmentaria rimantibus. Eximie uero Diemacho & Megastheni fides abroganda est. Hi sunt qui homines in aure cubantes, & oris & naris expertes, scriptis commendant, simul & monoculos & tibijs proceros & digitis retro inuersis. Innouarunt etiam Pygmæorum aduersus grues decantata pridem ab Homero prælia, trium etiam palmorum homines aiunt. Isti præterea

Fuerunt, γενόμενοι ἐν τοῖς τόποις.

Eratosthenis bibliotheca.

πίστεις, probationes.

Xenocles.

Græce est, ἐντὸς τοῦ προσέχειν, citra negationem.

secundas tenet Megasth.

Indiæ scriptores mendaces.

† perspicere, κατιδεῖν

ἐνωτοκοῖται.

ἄστομοι.

μακροσκελεῖς.

μονοφθάλμοι.

ὀπισθοδάκτυλοι.

τρισπιθάμοι.

Pygmæi. Formicæ aurū effodientes. ὠτολικνίφαλοι. Serpentes maximi. ἀπροσοχήντες.

formicas aurum effodientes, & Panas cuneato capite, serpentes qui boues & ceruos unà cum cornibus deglutiant, de quibus unus alterum redarguit, quod Eratosthenes commemorat. Nam misſi fuerunt ad Palimbotea legati, Megasthenes quidem ad Andracotum, Diemachus uero ad Allitrochaden eius filiū, ea de peregrinatione eius generis commentaria reliquerunt. Qua de causa olim † producti fuere. Verū Patrocles minime talis. Et reliqui testes haud sanè faciles, quibus usus est Eratosthenes. Nam si meridianus per Rhodum & Byzantium recte deprehensus est, & per Ciliciam usq; ad Aminsum recte deprehensus esset. Mutua nanque distantia, id est † parallelum ex multis apparet, quando neutra in parte coincidentia coarguatur, quando nauigatio ex Aminso in Colchidem, quia est ad orientem æquinoctialem, etiam uentis arguitur, & anni temporibus & fructibus, & eosdem per ortus. Eodem modo & ad Caspiam plagam transgresſio, & uia deinceps usq; ad Bactra. Pluribus enim in partibus euidentia est, quodq; ex omnibus consonat instrumento fidelius est. Quādoquidem idem Hipparchus ipsam à columnis usque ad Ciliciam lineam haud totam per instrumenta, aut Geometriæ regulas apprehendit, quia per directam est, & ortum æquinoctialem, uerum totam ex columnis usq; ad fretum nauigantibus credidit. Quo fit ut neque ille bene dicat, quandoquidem neq; diei maximę ad breuisſimam rationem dicere posſumus, nec gnomonis adumbrationes propter montanam radicem ex Cilicia usque in Indiam. Neque si in mutuo distante linea, id est parallela obliquatio sit, dicere habemus. Sed si in directam lineam obseruantes, sicuti uetustæ continent tabulæ, primum quidem non habere dicere idem est quod cohibere, qui cohibet neutram uergit in partem, qui autem (ut antiqui) aliorsum uergere iubet, magis quod cōsequens est obseruaret, si consilium dederit, ne omnino terræ forma describeretur. Neque enim cæterorum montium situs sicut Alpium & Pyrenæorum & Thraciorum atq; Illyricorum, & Germanicorum hoc modo dicere posſumus. Quis uero maiorem antiquis quàm posteris fidem habēdam esse duceret? qui tantopere in tabularum descriptione aberrarunt, quod haud accusauit Eratosthenes, quorū nulli contradixit Hipparchus. Alia deinceps magis referta dubitationibus sunt. Perspice enim si quisquam hoc nō moueat, extrema Indiæ meridiana opponi partibus Meroës, neq; Meroës distantiam ad os Byzantij, quod est circiter stad. millia octo ac decem. Faceret autem eam quæ à meridianis Indis usq; ad montes millium triginta, quot euenirent absurda? Primo quidem ait, idem est parallelus, qui est per Byzantium, & qui Masſiliæ, quemadmodū Hipparchus Pytheæ credens inquit. Idem autem est etiam meridianus per Byzantiū & Borysthenem, quod & ipse Hipparchus approbat, & distantiam quoq; approbat à Byzantio in Borysthenem stad. esse tribus millibus & septingētis, tantundem ex Masſilia ad Borysthenis parallelum esset, qui per maritimam Galliæ existeret. Tot enim quodāmodo percurrentes coniungunt oceano. Rursus quādoquidem Cinamomiferam plagam postremam ad meridiem habitatam nouimus, & secundum ipsum Hipparchū per eam parallelus temperatæ atque habitabilis initium est, & ab æquinoctiali distat stad. circiter millia octo & octingenta. Postquam igitur dixit ab æquinoctiali per Borysthenem circulum distare stad. millia triginta quatuor, reliqua ab horizonte terminante torridam & temperatam ad Borysthenis plagam, & Galliæ maritimam, stad. uigintiquinque millia ducenta essent. Nauigatio autem à Gallia septentrio-

Cinamomifera plaga.

nem uersus, postrema esse dicitur à nostri seculi hominibus, usque in Hiber- *Hibernia.*
niam. Nam ulteriorem Britannia iacentem regionem difficulter propter frigus ha- *Britannia.*
bitabilem esse, †ut ulterius etiam posita censetur iure minime esse habitata. A Gal- *ὥστε*
lia uero Hiberniam non amplius quàm quinq; millibus distare dicunt. Vnde cir-
citer millia triginta, uel paulo plura essent omnia, quibus orbis latitudo definitur.
Eam iam oppositam Cinamomiferæ, in eodem perallelo ad ortum iacentem sub-
eamus, hæc uero est circa Taprobanem. Ipsa uero Taprobane Indiæ obiecta esse *Taprobane.*
uehementer est credita insula in pelago permagna, ad austrum sita. Porrigitur au-
tem in Aethiopiam supra stad. millia quinque (ut fama est) è qua multum eboris
ad Indorum nundinas & testudines, & reliqua eiusmodi onera subuehi. Huic in-
sulæ latitudo ad proportionem adijcitur longitudini. Eleuatio ex India in ipsam
stad. trium millium, non minorem efficeret distantiam, quàm quantus erat termi-
nus orbis habitabilis in Meroëm. Siquidem extrema Indiæ opponi debent Me-
roæ. Verisimilius autẽ est plura tribus millibus ponere. Siquis hoc adijciat ad mil-
lia triginta, quæ Diemachus ait, usq; ad excessum in Bactrianos & Sogdianos, hæ *Bactriani.*
gentes omnes extra habitabilem & temperatam exciderent. Quis igitur hæc dice- *Sogdiani.*
re ausit? cum & priscos, & ætatis nostræ homines audiat, qui & temperiem, & fru-
ctuum fertilitatem posteritati prodidere, primum quidem depositis ad aquilonem
Indis. Postmodum de Hyrcania & Aria, ac deinceps Margiana & Bactriana. o- *Aria.*
mnes enim hæ extentæ sunt ad septentrionale Tauri latus, & Bactriana quidem ad *Margiana.*
excedentem in Indos plagam appropinquat. Tanta uero fœlicitate fruuntur, ut ab *Hyrcaniæ fertilitas.*
inhabitabili quàm plurimũ absint. In Hyrcania uitem uini metretam ferre dicunt,
ficum ficorũ modios sexaginta. Triticum delapso è culmis fructu denuo renasci, in
arboribus apes operari, & mella de frondibus fluere. Idq; in Mattiana Mediæ, & *Mattiana.*
in Sacasina & in Araxina Armeniæ fieri. Verum in hisce haud sanè tantopere mi- *Araxina.*
randũ est, si magis quàm Hyrcania spectant ad austrũ. Et maior earum quàm alio *Vitis mira fertilitas & magnitudo.*
in loco temperies. In Margiana uero uitem sępius inueniri asserunt, cuius stipitem
duorum uix hominũ ulnæ complectantur, racemum duorum cubitorũ longitudi- *Racemi maximi.*
nem implere. Parem & Ariam esse dicunt, uini autẽ etiam ubertate superare. In ea
& uinum ad tres hominis ætates, id est nonagesimũ annum perdurare, idq; in ua- *Vinũ uetustiss.*
sis minime picatis. Bactrianã quoq; Ariæ proximã rerum etiam omniũ, oleo dun- *Bactriana.* *Aetas quid.*
taxat excepto, fertilem esse. Nec uero mirari oportet si harum regionũ partes, quod
excelsæ & montanæ, frigidæ sint. Etenim meridiana climata montes habent frigi-
dos, & passim fundamenta sublimia, licet campestria sint. Cappadociæ igitur re- *Cappadocia.*
gio ad Euxinũ uergens, cæteris Tauro appositis magis ac magis ad aquilonem spe-
ctat. At enim Bagadania campus ingẽs inter Argæum montem ac Taurũ interci- *Bagadania.*
dens perraro sicubi fructuosam gignit arborẽ, quanq; ad austrum magis q̃ mare *Argæus mõs.*
Ponticũ tribus millibus stad. tendit. Sinopis autem & Aminsi & Phanarsiæ ante- *Sinopis.* *Aminsi.*
riora arua ut plurimũ oliueta gignunt. Oxum autẽ qui Bactrianã & Sogdianã di- *Phanarsia.*
sterminat, adeo nauigatu cõmodum esse dicunt, ut transportata ab India in ipsum *Oxus fluuius.*
onera in Hyrcaniã facile deuehantur. Idem porrò de locis reliquis per fluuios usq;
in Pontũ fit. Quam igitur talem circa Borysthenẽ & maritimam Galliam reperies
fœlicitatẽ? ubi ne uitis quidem nascitur, aut nata minime †perficit. In ijs autem qui *Fructum fert.*
magis ad austrũ uergunt, & magis maritimis, & Bosphoreis cuncta producta per-
ficit, sed in ipsa fructuũ paucitate hyberno tempore defodiunt. Crustæ uero glaciei

tales apud eos quædam ſunt, in ore quidem paludis Mæotidis tanta glaciei uis eſt, ut quo in loco miſſus à Mithridate imperator equeſtri pugna Barbaros in glacie hyeme ſuperauerat, illos eoſdem nauali prælio, ſoluto per æſtatem gelu uicerit. Era toſthenes & ſcriptum illud in Æſculapij templo Panticapenſium profert, de hydria ærea per glaciem diſciſſa,

Mæotidis glacies.

ἔτις ἄῤ ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παῤ ἡμῖν
γίνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν,
ἣν οὐχ ὡς ἀνάθημα θεοῦ καλὸν ἀλλ' ἐπίδειγμα
χειμῶνος μεγάλου θῆχ' ἱερεὺς στράτιος. Id eſt,

Si quis mortalium qualia penes nos gerantur minime credit,
Hac inſpecta noſcat hydria,
Quam non ut pulchrum oblatum deo * munus,
Cæterum ut ingentis hyemis indicium Stratius ſacerdos poſuit.

**Donarium*

Vbi ſanè neque cum Boſphoranis facienda eſt cõparatio de dinumeratis antea locis, neque de Aminſo atque Sinope. Etenim temperatiores quàm illi ſunt quiſpiam dixerit. Nam Boryſthenenſes & Gallos extremos miſſos facile faciant. Quippe cum penè uergentes ſint in idem ad Aminſum, & Sinopem & Byzantium & Maſſiliam, qui uiciniores auſtro Boryſthenenſes & Galli tribus ſtad. millibus & ſeptingentis uno ore dicuntur, Diemachus autem millibus tringinta ait. Siquidem aſſumpſerint Taprobanis ſpatium, & torridæ limites, quos nõ minus millibus quatuor poſuerint, qui exterius locant & Bactra & Ariam ad locos ab torrida diſtantes ſtad. millibus trigintaquatuor, quot ab æquinoctiali ad Boryſthenem dicit Hipparchus eſſe. Excident utique ad propinquiores aquiloni locos quam Boryſthenes & Gallia ſtad. millibus octo & octingentis. Quot quidem ſtadijs propior ad auſtrum æquinoctialis eſt, quàm circulus qui torridam temperatamque terminat. Quẽ per cinamomiferam Indiæ partem maxime deſcribi dicimus. Nos utique ſuper Gallias plagam uſque ad Hyberniam, uix habitabilem eſſe demonſtramus, quæ nõ plus quàm quinque milliũ eſt. Hæc ratio circulũ quendã habitabilẽ eſſe declarat, qui quàm Hybernia ſtadijs tribus millibus octingẽtis magis ad Aquilonem exponitur. Suntque Bactra & Caſpij maris ſiue Hyrcanij oſtijs admodũ omnino ſeptentrionaliora. Quod quidẽ à ſinu Caſpij maris & Armenijs & Medicis montibus diſtat circiter ſtad. ſex millibus, & eius maritimæ ſignum magis ad aquilonem tendens uſque ad Indiam uidetur eſſe, circunflexæ ab India nauigationis curſum habere poſſibilem, ſicut eorum locorum præfectus Patrocles tradit. Regio etiam Bactriana mille ad aquilonẽ ſtadijs extenditur, Scythia agro longe ampliore ulterius paſcitur, & ad ſeptentrionale mare finitur, licet paſtoralem ducens uictum. Quonam igitur modo ſi Bactra ipſa quoque incidunt ab habitabili (tametſi diſtantia è Caucaſo uſque ad ſeptentrionale pelagus paulo ſupra millia quatuor per Bactrianam lineam eſſet) hæc ad ſtadiorum dinumerationẽ adiuncta quæ ab Hybernia ad aquilonem computatur conficit ſummatim diſtantiam per inhabitabilem ſupra ſtadiorum numerum per Hyberniam, ſtad. ſeptem millium & octingentûm? Siquis uero millia quatuor ſtad. omittat, eæ partes quidẽ Bactrianæ Caucaſo propinquæ Hyberniæ plaga uiciniores erũt aquilonij ſtadijs tribus millibus & octingentis. Plus autẽ quàm Gallica & Boryſthenica millibus octo & octingentis. Dicit autẽ Hipparchus ad Boryſthenen & Galliam totis æſtiuis noctibus ſolis ſplendorem

Bactra. *Scythia.* *Boryſthenes.* *Gallia.*

dorem ab occaſu ad ortum ambientem illuceſcere. Solſtitijs autem hybernis ad plurimum ſolem leuari nouem cubitis. In diſtantibus autem à Maſsilia ſex millibus & trecentis, quos ille quidem adhuc Gallos arbitratur. Ego uero Britannos **Britannia.** aquiloni propinquiores arbitror quàm Gallia ſtad. duobus millibus & quingentis. Idipſumq; ijs multo magis quidem obuenire cenſet. hybernis uero diebus ſol eleuatur ſex cubitis. Quatuor autem diſtantibus à Maſsilia ſtad. nouem millibus & centum, ulterioribus autem minus quàm tribus. Qui noſtra etiam ratione uiciniores eſſent aquiloni quàm Hybernia. Hic autem Pytheæ credēs hanc habitationem ad partes Britanniæ ad auſtrum magis ſpectātes locat. Aitq; longiſsimū hoc in loco diem eſſe horarum æquinoctialium decem & nouem, uerū decem & octo **Dies horarum xix.** ubi ſol quaternis eleuatur cubitis, quos ab Maſsilia diſtare inquit ſtad. nouem millibus ac centum. Adeo ut Britanni maxime ad auſtrum uergentes, magis ad ſeptentrionem quàm iſti accedunt. Vel igitur in eodem parallelo ſunt cum Bactrianis ad Caucaſum, uel in aliquo propinquo. Dictum enim eſt ſecūdum Diemachum Bactrianos ad Caucaſum propiores eſſe aquiloni quàm Hyberniam ſtad. tribus millibus & octingētis. His autē adiunctis illis, quæ ſunt ab Maſsilia ad Hyberniam, efficiūtur millia duodecim & quingenta. Quis igitur ſcripſit illis in locis, dico autem Bactrianis, hanc maximorū dierum longitudinem, uel ſolis eleuationem medij cæli tempore in hyemalibus ſolſtitijs? Hæc nanq; omnia oculis uiſa uel imperito, nulla Geometrica indigent deſignatione, ſicut antiquorum permulti cōſcripſerunt, & qui res Perſicas literis cōmendarunt, & poſteriorum ad noſtram uſq; ætatem. Quonam modo tanta locorum fœlicitas ſermone uulgata, talibus cōfeſſa fuiſſet ex cælo apparentibus? Ex dictis autem manifeſtū eſt, quod & ſapienter demonſtrationi contradicit, quod idem quæſita ualeant, & quæſitū ad demonſtrationem ſumant. Inſuper cum ille Diemachum ignarū oſtendere uelit † talibusq; carentem **† ἄπειρον τῶν τοιούτων. id eſt imperitum huiusmodi rerū.** & uacuū. Cenſere enim Indiam inter autumnale æquinoctiū & hyemalem tropicum iacere, & Megaſtheni contradicere, qui in auſtralibus Indiæ partibus urſas oc- **India.** cultari, & contrarias umbras cadere dicit, quoniam horum neutrū in ullis Indiæ partibus contingit. Cum hæc dicat, imperite dicūtur. Putare enim autumnalem à uernali differre ſecūdum diſtantiam ad Tropicos, indocti eſt, eodē exiſtente circulo & ortu & diſtantia Tropici in terra ab æquinoctiali, in quorū medio ille Indiam ponit, cum in ipſa dimenſione multo minus demonſtratum ſit ſtad. uiginti millibus, obtigiſſe autem ſecundum illum ipſum id quod ipſe extimat, non quod ille. Nam cum uiginti, uel etiam triginta millibus conſtet India, non tantā ſanè diſtantiam intercidere poſſe quantam ille aſſeruit. Eiuſdē autem ignorationis eſſe, dicere nullis in locis Indiæ urſas occultari, neq; cōtrarias umbras cadere, quod ꝓgredienti recte ab Alexādria millibus quinq; ſtatim obtingere incipit. Eos uero qui hæc dixerunt rurſus Hipparchus non bene profectò corrigit. Primū ab hyemali Tropico æſtiuum aſſumens, poſtea non exiſtimans, uti oportere teſte mathematicarum rerum, homine aſtrologiæ ignaro, ſic Eratoſthene illius præcipue teſtimonium iudicāte, nec more quodam cōmuni aduerſus uaniloquos utente. Vnū enim quoddam ex argumentis eſt contra uaniloquentes, cum illorum ſentētiam, qualiſcunq; ſit, nobis patrocinantem demonſtramus. Nunc igitur ſupponentes partes Indiæ, maxime in auſtrū ſpectātes ijs quæ ſunt ad Meroēn opponi, quod permulti & dixerunt & crediderūt, quæ hic incōuenientia proueniant, demonſtrabimus. Poſt-

quam uero Hipparchus nihil huic suppositioni nunc contradicens, postmodum tamen in secundo cōmentario minime concedit, & hæc consyderanda est ratio. Inquit igitur, cum in eodem parallelo circulo iacentes inuicem opponantur, quando quidē magna intersit distantia, hoc ipsum cognosci nō posse, quod loca sub eodē parallelo sint sine climatū comparatione, quæ per alterum locorū est. Philon igitur qui nauigationē in Æthiopiam scripsit, solem ad Meroës clima ante quintā & quadragesimā æstiui tropici diem ad uerticem esse tradit: Vmbilici quoq;, quem Gnomonem uocant, rationem asserere. Ad tropicas autem & æquinoctiales umbras ipsum Eratosthenem propè cum Philone concordare, ipsum autem Indiæ clima, cum à nullo, tum uero neque ab ipso Eratosthene tractari. Quod si utraq; illic ursa (ut censent) occultatur, cum Nearcho credit nō fieri posse, ut Meroë & ipsæ Indiæ extremitates sub eodem iaceant parallelo. Quod si de duabus ursis disparentibus Eratosthenes pariter cum id dicentibus declarat, quonam modo de ipso Indiæ climate neq; Eratosthenes nec ullus demonstrat? Hæc enim de climate ratio est. Si autem non simul declarat, discedat à causa, sed non utique simul declarat, uerum cum Diemachus in nulla Indiæ parte ursas occultari, neq; contrarias umbras cadere dicat, quæ suspicatus est Megasthenes, imperitiā eius damnat, implicitum id putans mendacium, in quo & secundum ipsum Hipparchū manifeste habet. Atqui cōtrarias cadere umbras mendaciū implicauit. Etenim nisi ipsi Meroë opponitur, extrema Indiæ magis quàm Syene ad austrū cōcedere uidetur. Et in sequentibus quidē cum de eisdem conatur, uel eadem redargutis à nobis dicit, uel falsis utitur suppositionibus, uel quod nequaquā est consequens infert. Nec enim à Babylone ad Thapsacum quatuor millia stad. & octingenta esse, hinc uero uersus septentrionem ad Armenios montes mille ac centū, sequitur, ut ex Babylone per ipsius meridianū ad montes arcticos plura sex millibus sint. Nec à Thapsaco ad montes mille ac centū, Eratosthenes ait, sed reliquum esse quiddā immensuratū. Itaq; intentio ex nō data suppositione nō cōcluditur, nec usquequaq; Eratosthenes Thapsacū declarauit à Babylone ad septētrionem plusq; millibus quatuor & quingentis stad. iacere. Dehinc antiquis consonans tabulis non ea quæ ab Eratosthene dicūtur profert de sigillo tertio, sed sibi ipsi ad gratiam declarationē fingit ad ingeniosam subuersionē. Ille nanq; prædictam sequens positionem Tauri & maris † ex columnis, hac linea orbem duas in partes diuidens, & unam quidē Borealem, alteram uero austrinam partem appellans. Et harū iterum utranq; in portiones possibiles partire nititur. Eas uero sigilla uocat. Et austrinæ quidem partis primū dicens sigillum Indiam, secundū autem Arianam, quæ descriptionem habent facilem, ambarumq; longitudinem ac latitudinem reddere ualuit, modo uero quodā & figuram, uelut scientia præditus geometrica. Terram enim Indicam ex lata in acutam speciem porrigi, & rhomboidem esse, quia latera partim à mari alluuntur & austrino & orientali, cum sinuosa minime ripas agat, reliqua autem partim monte, partim fluuio, hic etiā forma per lineam rectā, aliqua in parte seruata. Arianam uero tria montiū habentem latera, quæ ad perducendam per mutuæ distantiæ parallelas inter se lineas figurā, cōmodissima sint. Cum autem occidentalē signis definire nō † habeat, quia gentes linea quadam inuicem se mutant, tamen à Caspijs portis ad extremitatem Carmaniæ finiente continuas partes ad sinum Persicū manifestat. Hoc uero latus uocat occidentale, uersus autem Indum, orientale. Inuicem autem distantia, id est parallela

Marginalia: Philon. — Gnomon. — Thapsacus. — * Quod est à columnis. — Sigilla. — Orbis partitio per sigilla. — India ῥομβοειδής. — * posuit.

lela reliqua non dicit, nec quod monte, nec quod mari, sed unum quod aquilonare, alterum uero austrinum, hunc in modum perfecta quadam forma secundum reddens sigillum. Perfectius tertiũ sigillum plures reddit ob causas. Primam quidem dictam, quoniam quæ à Caspijs portis usq; in Carmaniam extat, non aperte diffinita est, quæ tertio ad sigillum secundum lateri cõmunis est. Deinde quia sinus Persicus in austrinũ latus incidit, quod quidem & ipse dicit. Itaq; necessario inductus est ipsam è Babylone lineam, perinde ac rectã quandã per Susa ac Persepolin, usq; ad Carmaniæ & Persidis terminos capere, qua emensam reperire uiam poterat, quæ tota paulo plurium, quàm stad. nouies millium extat. quod quidem australe latus uocat. Cæterum parallelum à septentrionali distans, non utiq; dicit. Certum autem est, quod nec Euphrates quo latus definit occiduum, per rectam lineam prope sit, uerum è montibus in meridiem profluens, deinde per ortum, & rursus in austrum deflectitur quoad erumpat in mare. Non rectum autem amnis ostendit meatum, cum Mesopotamiæ situm eloquitur, quem Tigris & Euphrates in unum coëuntes efficiunt nauigio, ut inquit, similem. Atqui neq; totum occidentale latus à Thapsaco usq; in Armeniam dimensum habet, quod Euphrates ipse disterminat. Sed quanta sit pars ab Armenia & montibus Arcticis habere se negat, cum nondum mensurata fuerit. Quas ob res tertiam se particulam in figuræ modum edidisse refert. Etenim interualla ex multis stationes quasdam tractantibus, aggregasse dicit, quas sine inscriptione existentes nominat. Ingratæ mentis Hipparchus esse uidetur, cum ad hanc perfectam rationem uia quadam geometrica contradicat, in qua ijs habenda est gratia, qui locorum naturam quouis modo posteritati prodiderunt. Quando igitur ex ijs quæ ille commemorat, geometricas minime capit materias, sed sibimet fingẽs, ambitiosum apertius explicat animum. Ille quidem tertiam hoc pacto particulam in figuræ modum edidisse refert, decem millium stadiorum à portis Caspijs ad Euphratem. Particulatim uero diuidens tanquam descriptam repertu facilem dimensionem, sic iterum ab Euphrate initium ponit, & transitum eius per Thapsacum faciens usq; ad Tigridem quidem quà traiecit Alexander, mille & quadringenta stadia scribit. Hinc uero ad succedentes inde locos per Gaugamela & Lycum & Arbela & Ecbatana, quà Darius è Gaugamelis fuga surreptus est usque ad portas Caspias decem millia explet, trecenta tantum abundantius addens. Latus quidem aquilonare hunc metitur in modum, non æquali montibus distantia, hoc est parallelum id collocans, nec ipsa quidem per columnas & Athenas & Rhodum linea. Nam Thapsacus multum distat à montibus, mons uero & à Thapsaco uia ad Caspias portas coincidunt. Hæ autem partes montis ad septentrionem expositæ sunt. Sic aquilonare latus edens, hoc quidem austrinum (inquit) ad mare *capere non licet, quia Persicus intercidat sinus. At à Babylone per Susa & Persepolin & Persidis cõfinia, & Carmania stad. esse nouem millia & ducenta, quod austrinũ appellat, cum tamen austrinũ non dicat parallelum septentrionali, discrepantiũ uero longitudinis euenire, ideo inquit de septentrionali & austrino latere posito, quia Euphrates usq; ad quoddã spatium in meridiẽ profluens multum inclinat ad ortum, uerum ex maritimis lateribus occidentale primum dicere, de quo unum 'nean duo sint, in medio cõsyderari licet. A transitu enim ad Thapsacum †præter Euphratem ad Babylonẽ stad. inquit esse quatuor millia & octingenta. Hinc autẽ ad Euphratis eru-

Mesopotamia.

Hipparchi ingratitudo.

*Intelligere

†παρὰ τὸν ἐυφράτην.

ptiones & oppidũ Teredonem tria millia octingenta, à Thapsaco ad aquilonẽ usque ad portas Armenias dimensa interualla ad mille ac centum existere. Per Gortynæos autem & Arnios non item, & ideo hæc omisit. Lateris uero ad orientẽ pars ipsa per Persicam secundum longitudinem à mari rubro ad Medos & Arctos nõ minus octo millibus uidetur esse, à promontorijs uero nonnullis ultra millia nouem. Reliquum Paraetanicam & Mediam & Caspias portas circiter tria millia. Tigris autem fluuius, & Euphrates ex Armenia in meridiem labentes, cum Gortynæos montes perfluxerint magnũ circumplectentes ambitum, permultumque intra se circumeuntes agri, ipsam inquam Mesopotamiam in Hybernũ ortum ac meridiem uertũt. Et amplius quidem Euphratem. Hunc autem propius semper Tigrin constitutum ad Semiramidis murum, & uicum nomine Opin, à quo circiter stad. ducenta distantem, & per Babylonem labentem in Persicũ elabere sinum, forma uero, inquit, Mesopotamiæ, ac Babyloniæ similis sit † nauigio. Talia quidem tradit Eratosthenes. De tertio uero sigillo, & talia quidem cõmittit errata quæ cõsyderabimus. Quę autem Hipparchus illi obijcit non admodum, sed quæ dicat consyderemus. Cõfirmare enim uolens ab initio dictum, quod India nequaquàm ad austrum transponenda sit, sicut arbitratur Eratosthenes, hoc ex ijs liquere inquit, maxime, quæ ille ipse obijcit. Tertiam enim, inquiens, particulam ad aquilonare latus à linea de portis Caspijs ad Euphratem determinari, quæ sit stad. decem millium. Post hæc affert latus australe à Babylone ad Carmaniæ fines paulo plus esse millium nouem, latus uero ad occasum à Thapsaco ad Euphratem esse ad Babylonem millium quatuor & octingentûm stad. & deinceps ad eruptiones trium millium. Spatium ad septentrionem à Thapsaco, cum quidem mensuratur usque ad mille ac centum, reliqua uero non etiam. Cum igitur dicat Boreale latus tertiæ particulæ, hoc est millium uiginti, horum autem parallela à Babylone recta usque ad orientis latus computata est paulo pluribus nouem millibus, patet quod Babylon multò plus stad. mille ad orientem est exposita, quàm transitus Thapsaci. Dicemus autem quod si in eadem meridionali recta exacte, Caspiæ portæ caperentur, & Carmaniæ ac Persidis fines, in rectasque decurreretur à prædicta meridionali recta, & quæ ad Thapsacum, & quæ ad Babylonem est, hoc accideret. Nam quę abijcitur ei quæ per Babylonem usque ad eam rectam meridionalẽ quę per Thapsacum ducitur, par esset uel ad sensum. Super eam uero quæ est à Caspijs portis ad Thapsacum extẽditur, adeo ut per excessum Babylon ad orientẽ inclinatior sit Thapsaco, quanto excedit illa, quæ est de Caspijs portis ad Thapsacũ, eam quæ est de Carmanijs montibus ad Babylonem. Sed lineam quæ occiduũ latus disterminat Arianæ ad meridianũ iacens, minime cõmemorauit Eratosthenes, neque illã quæ à Caspijs portis ad Thapsacũ ad rectas ei quę per Caspias portas, meridianam, sed eam potius quę & mõte describitur. Ad quã illa quę ad Thapsacũ ab eodẽ signo deducta, à quo & montis linea, angulũ efficit. Neque alia ad Babylonẽ à Carmania ducta parallela cõmemorata est, quàm ea quæ ad Thapsacũ ducitur. Nec si parallela sit, non directam uero per Caspias portas meridianam, nihil amplius ad computationem efficeretur. Is autem hæc ex apparatu capiens, ostendensque, ut existimat Babylonem secundum Eratosthenem magis quàm Thapsacũ ad ortum expositã, paulò plus quàm stadijs mille. Rursus alio pacto fingit sibijpsi suppositũ ad reliquam demonstrationem, & ait, si intelligatur recta à Thapsaco ad meridiem ducta, & à Babylone

Tigris. *Euphrates.* *Opis uicus.* *Mesopotamiæ forma.* *πλοιαρίῳ.*

bylone ad hanc perpendiculam, triangulum angulis rectis fore constitutũ, & à latere ex Thapsaco in Babylonem extento, et ex perpendiculo à Babylone ad lineam meridianam in Thapsacũ, ducta per Thapsacum ipsa meridiana. Huius autem trianguli extentam recte à Thapsaco in Babylonẽ locat, quam quatuor milliũ octingentorum esse dicit. Meridianam uero è Babylone per Thapsacum lineam perpendicularem, paulo plus quàm mille, quot stad. erat excessus illius, quæ ad Thapsacum ad eandem usq; Babylonem procedendo. At uero ex his & reliquam computat earum, quæ ad rectam prominet, quæ longe amplior existit, quàm quæ ad perpendiculum dicta est. Huic autem addit illam, quæ à Thapsaco ad ursam ejicitur ad Armenios usq; montes, cuius mensuratam esse partem, inquit Eratosthenes, & esse mille & centum. Quod uero mensuratum non est, prorsus omittit. Iste autem ad minus mille supponit, adeo ut ab ambobus simul duo millia ac centum efficiantur. Quod adijciens ad latus in rectam trianguli usq; ad perpendiculum Babylonis per multa millia distantiam computat, quæ ab Armenijs montibus parallelo per Athenas usq; ad Babylonis perpendiculum, quod in Babylonis parallelo constituitur. A parallelo autem per Athenas ad Babylonem non minus stadijs duobus millibus & quadringentis contendunt, cum totum meridianũ supponatur tot stadijs, quot inquit Eratosthenes. Quod si hoc ita est, nequaquã forent Armeniæ montes & Tauri in parallelo per Athenas, ut censet Eratosthenes. Sed multis stad. millibus septentrioni uiciniores secundũ eundem illum. Hinc ad usurpandum suppositionis apparationẽ ad rectũ anguli in triangulo ordinẽ, & hoc capit ad id quod non cõceditur, ut à Thapsaco linea ad rectũ angulum extenta recta sit, usq; Babylonem in stad. quatuor millibus octingentis. Penes Euphratem enim hanc esse uiam, inquit Eratosthenes, & Mesopotamiam cum Babylonia ingenti circulo contineri, dicens sub Euphrate ac Tigride, maiorem autem ambitus partẽ ab Euphrate dicit euenire. Recta igitur à Thapsaco ad Babylonem, cum penes Euphratem existat, nequaquam tot stadiorum existeret, neq; prope. Subuersa itaq; est hæc ratiocinatio. Atqui dictum est, duabus datis lineis fieri non posse, ut à Caspijs portis deducantur, una quidem ad Thapsacum, altera uero ad montes Armenios inuicem distantes à Thapsaco, qui absunt à Thapsaco saltem (ut inquit Hipparchus ipse) duobus millibus & centum stad. utranq; parallelam esse, & inter se, & cum ea quæ per Babylonem, quam latus australe appellauit Eratosthenes. Ille quidem cum ad montes uiam mensuratã dicere nequiret, eam tamen quæ est à Thapsaco ad portas Caspias asseruit, adiecitq; id secundum quandam formæ rationem dixisse. Alioqui si quis longitudinem dicere uelit eius loci, qui post Arianam usq; ad Euphratem existit, non multum refert, hanc ne an illam dimetiatur. Qui uero ut parallelas, id est mutuo distantes dici audiat, puerilẽ penitus hominis imperitiã cogniturus dãnaturusq; uideretur. Proinde hęc perinde ac puerilia sunt omittenda. Quæ uero quispiam ab Eratosthene dicta carperet, huius generis sunt, Quemadmodũ ea quæ est in membra diuisio, ab ea differt quæ est per partes, quippe quæ per partes est facta concisio circunscriptionem accipit, cum naturalem habeat directione quadam formaq; signatam, unde & hoc dictum est, illum per membra concidit. Illa uero tale nihil habet, proprie uero utimur, utriusq; tempus necessitatémque consyderantes. Hoc pacto in terræ descriptione partium quidem concisiones facere oportet ad singula pertinentes. Imitari uero concisiones, quæ per

membra fiunt potius quàm obtingentes prout sors tulit. Id enim cui adsunt signa frequētia, quodꝗ; facile terminabile est, etiam ex eo suscipere est, cuius necessitatem geographus, id est orbis descriptor habet. Terminat uero † facile, cum fluuijs uel montibus aut mari possibile est distingui, & gente aut gentibus & magnitudine aliqua uel forma, ubi hoc fieri queat. Quaqua uersum autē pro geometrica doctrina simplicitas & perfectior sufficiens. Magnitudo quidē igitur sufficiens est, si maximam longitudinē latitudinemꝗ; dixeris, quemadmodum, si orbis longitudo septuaginta milliū obtigerit, latitudo autem paulò minor quàm longitudinis medietas, figurā uero cuidam geometricarū figurarū cōparares, forte Siciliam triangulo, uel alteri cognitæ cuipiam assimilans, sicut † corio Hispaniam, & Peloponnesum platani folio. Quanto uero maius est quod conciditur, tanto ampliores fieri portiones decet. Tertia igitur habitabilis dupliciter diuiditur, & Tauro & eo quod est ad columnas mari belle, & australi de parte, & Indica quidem à multis quaquauersum terminatur. Nam ex monte & fluuio & freto & nomine uno, ut gentis unius, gens. Vnde & quadrilatera & rhombo, aut turbini recte similis appellatur. Ariana uero minorem circunscribendi facultatem habet, cum occidentale latus confusum sit. Tamen tribus lateribus ut rectis definitur, & nomine perinde ac gentis unius. Tertium autem sigillum omnino circunscriptum non est, necdum determinatum. latus enim commune & ipsi & Arianæ (ut prædictum est) confusum est, & australe latus tardissime deprehēsum est. Non enim sigillum circunscribit per mediam ipsius incedens, & multas ad austrum partes omittens, maximam longitudinem minime circunscribit. Nam aquilonare latus maius est, neꝗ; Euphrates occidentale latus est, neꝗ; si in rectum flueret cum eius extrema in eodem meridiano minime iacent, quippe quod aliquāto magis occidētale uel australe sit. Præterea cum reliqua ad mare modica existat, Ciliciam & Syriacam hucusꝗ; duarum sigillū non producere probabile non est, quæ Semiramidis & Nini Syrorū dicuntur. Ex quibus illius quidem Babylon ædificium & regia. Huius autem Ninus metropolis Syriæ, manente hanc usꝗ; in ætatem eadem lingua, & ijs qui extra Euphratem, & ijs qui interius incolunt. Vbi tali diuisione notissimā nationem disiungere, & alijs atꝗ; alijs gentibus partes coniungere, minime conuenit. neꝗ; enim ob magnitudinem sese coactum esse diceret, quando ipsum usꝗ; ad mare spatium Indicę regioni minime par fieret, neꝗ; item Arianæ, etiam si assumatur tractus ipse usꝗ; ad fœlicē Arabiam & Aegyptum. Præstabat itaꝗ; hactenus ad tertiū procedendo sigillum dicere cum hoc additamento ad mare usꝗ; Syrum, australe quidem latus quod est minime dixit habens, neꝗ; directo, sed à Carmania statim dextram maritimā. Intra sinum enim Persicum nauiganti usꝗ; ad Euphratis eruptionem, & postea ad Messenæ limites, ac Babylonis cōiunctionem, quod initiū isthmi est fœlicem Arabiam & alterā continentem disterminantis. Postea deinceps hunc ipsum dextrum peruenientem usꝗ; ad intima sinus Arabici & Pelusiū & Canobicū Nili ostium, hoc quidem australe latus, reliquum uero occidentale totam ab Canobico ostio usque ad Ciliciæ maritimam. Hoc autem quartum sigillum est, & ex Arabia fœlice cōstans, & sinu Arabico & Ægypto uniuersa & Aethiopia. Huius uero particulæ longitudo erit à duobus meridianis terminata. Quorum unus quidē per coniunctissimum occasui signum, quod super eam est describitur, alter autem per proximum orienti. Latitudo autem quæ inter duos est parallelos, quorū unus per signū aquiloni

εὐπερίγραφον terminata uero.

Siciliæ figura. βύρσῃ. Hispaniæ atꝗ; Peloponnesi forma.

Latitudo et longitudo bifariā sumpta.

aquiloni propinquissimum describitur, alter uero per austro propinquissimũ. Per inæquales enim figuras, in quarum lateribus neq; longitudo neq; latitudo termina ri potest, hunc in modũ quantitas definienda est. Generaliter autem † definiendũ, quod non eodem modo in toto & in parte longitudo & latitudo dicitur. Sed in to to quidem maior distantia appellatur longitudo, minor autem latitudo. In parte uero longitudo quidem est ipsum parallelum ad totius longitudinem, illius portio, quod fuerit maius, tametsi capta in latitudine distantia maior sit, quàm capta in longitudine. Ideo & orbe ipso terrarũ ab ortu & occasu in longum producto, à septentrione uero ad austrum in latũ extenso, cumq; longitudo in aliquo parallelo ad æquinoctialem describatur, latitudo autem ad meridiem, partes quoq; capere non opus est. Longitudines quidem ad longitudinẽ parallelæ, partes eius, latitudines uero & ipsæ ad latitudinẽ. Sic enim melius describeretur. Primum quidem orbis terrarum totius quantitas, dehinc dispositio & partium forma ad aliqua quidẽ deficere, ad aliqua uero superabundare, tali ex appositione apparẽtibus. Eratosthenes autem ipsam orbis terrarũ longitudinẽ capit in linea per columnas & Caspias portas & Caucasum perinde ac directa. Tertiæ uero particulæ in linea per Caspias portas & Thapsacum. At quartæ particulæ longitudinem in linea per Thapsacum & urbem † Heroum, usq; ad illa quæ inter Nili ostia est, necessarium est ad Canobi & Alexandriæ loca reuerti. hic est enim ultimum ostium, quod Canobicum Heracleoticumq; uocant. Siue igitur per directam longitudinem inuicem ponant, siue ut angulum facientes ad Thapsacum, sed quod neutrum sit ad orbis terræ longitudinem parallelum ex ijs quæ dixit ipse liquet. Mundi enim longitudinem per Taurum & mare usq; ad columnas per rectitudinem secundum lineam per Caucasum & Rhodum & Athenas scribit. A Rhodo autem in Alexandriam secundum ipsarum meridianũ multò minus quàm millia quatuor stad. esse dicit. Vnde tantum distarent inuicem illarũ paralleli, qui scilicet per Rhodum est, quiq; per Alexandriam. Idem autem quodammodo est huic qui est per Heroum oppidum, uel hoc ipso australior, adeo ut coincidens huic linea parallelo, & illi qui per Rhodum & Caspias portas siue recta siue fracta ad neutram parallela esset. Haud igitur longitudines bene cõprehenduntur, neq; item septentrionales particulæ cõprehenduntur. Cæterũ ad Hipparchũ regredientes, reliqua deinceps uideamus. Si bijpsi enim quædã assumpta rursus effingens, illa quæ ab illo figuraliter dicuntur rationibus geometricis cõfutat. Ait enim eum dicere spatium ex Babylone ad portas Caspias sex milliũ septingentorum stad. esse, ad cõfinia uero Carmaniæ ac Persidis plus quàm nouẽ milliũ. Quod in linea ad æquinoctiales ortus recte deducta iacet, hanc autẽ perpendicularẽ fieri ad cõmune secundi ac tertij sigilli latus. Itaq; in ipsũ constitui triangulũ angulis rectis rectam habentem ad Carmaniæ terminos & extentam minorẽ esse una illarũ quæ rectam habeat, oportere itaq; Persidẽ secundi sigilli facere. Ad hæc dictum est lineam etiam quæ ex Babylone in Carmaniam est in parallelo non comprehendi, neque rectam quæ sigilla distinguit meridianam dici. Itaq; nihil in ipsum dictum est, neque quod infertur. Nam cum dixerit à Caspijs portis ad ipsam quidem Babylonem stadia esse quæ dicta sunt, ad Susa uero stadiorum millia quatuor nongenta, à Babylone uero tria millia quadringenta. Denuo ab eisdem concitatus causis, obtusis angulis triangulum constitui dicit ad Caspias portas & ad Susa et Babylonem obtusum angulũ habentẽ ad Susa,

Margin notes: †τομήν. †Κερκεσούρων.

Longitudines uero laterum eiectas, postea colligit quod secundum has causas eueniat, lineam quæ est per Caspias portas meridianam, in parallelo per Babylonem, et Susa ad occasum adiunctiorem habere communem incisionem, cõmunis incisionis eiusdem paralleli & rectitudinis à Caspijs portis ad terminos pertinentis Carmaniæ, & Persidis pluribus millibus quatuor & quadringentis. Fermè autem ad lineam per Caspias portas meridianam dimidiam rectè facere angulum, qui est per Caspias portas & terminos Carmaniæ & Persidis, & inclinare illum ad mediam meridiei & æquinoctialis ortus, huic uero parallelum esse Indum amnem. Et quod iste à montibus non in meridiem fluat (ut inquit Eratosthenes) sed inter hanc & æquinoctialem ortum, quemadmodũ in uetustis scriptum est tabulis. Quis igitur concedet constitutum nunc triangulum obtuso esse angulo, cum non concedat rectum angulum esse qui illum amplectitur? Quis uero in parallelo iacentem à Babylone in Susa, unam obtusam ex ijs complectentibus uniuersam, qui non cõcedat illam usq; in Carmaniam? Quis autem Indo parallelam illam esse quæ est à Caspijs portis ad Carmaniæ terminos, sine quibus inanis esset ratiocinatio? Præter hæc autem & is dixit quod ad trochi† formam est Indiæ figura. Et sicut orientale latus multum ad ortum circunflectitur, præsertimq; promontorio ultimo, quod in meridiẽ ultra litus reliquum prominet, & latus ad Indum. Hæc autem omnia dicit non Geometrica ratione arguens neq; uerisimiliter. Hæc uero & ipse sese inuoluens dissoluit, dicens. Siquidem ad pusilla interualla existeret argumentum, danda esset uenia. Cum autem ad stadiorũ millia excidat, nequaquam ignoscendum. Atq; illum utiq; ultra stadia quadringenta sensibiles indicare permutationes, ut per † litorum parallelum atq; Rhodi. Est autem id non simplex, quod ad sensum est. Sed tum in maiore latitudine tum in minore. Maiore quidẽ in eo ipso, cum creditur oculo uel fructibus, uel aëris temperiei ad climatum temperiem. Minore uero per instrumenta gnomonica, aut ad †speculandum pertinentia. Parallelus igitur † per litora gnomonis ratione acceptus, & is qui per Rhodum est & Cariam in tot stadijs sensibilem iure efficit differentiam. Ille autem in latitudine stad. trium millium, in longitudine uero millium quadringentûm terminos, pelagi uero milliũ triginta, capiens lineam ab occidente ad æquinoctiales ortus, et ad utranq; partẽ, quædam australia nuncupans, quædam septentrionalia. Et lateres hæc appellans & sigilla, cogitet quonam modo & hæc dicat, & latera, quædam quidem septentrionalia, quædam uero australia? Et quonam modo alia sanè occidentalia, alia autem orientalia? et id quod permultũ aberrat negligens rationem subeat, iustum est enim. Quod autem ad paululum est neq; etiamsi omittat, redargui potest. Hic autem neutro modo ullum ei accedit argumentum. Haud enim eorum quæ in hac latitudine sunt ulla geometrica ualere potest demonstratio. Neq; ubi nititur geometrice differere, manifestis utitur acceptionibus, sed à seipso fictis. Præstat igitur de quarta dicere particula. Adijcit enim & de Philetio, & de Menonte eisdem de causis uel similibus, hoc autem rectè increpat, quod huius particulæ longitudinem nominat lineam à Thapsaco usq; ad Ægyptum. Quemadmodum si quis descripti per parallelas lineas spatij longitudinem diametrum esse dicat. Non enim eodem in parallelo iacet Thapsacus & ora Ægypti maritima, sed multum à se inuicem distantibus. Intermedia enim ducitur quodammodo angularis & obliqua linea à Thapsaco ad Ægyptum. Ausus est autem dicere se mirari spatium sex millium stad. à Pelusio ad Thapsa

[Margin notes:] * ῥομβοειδής. — * In Græco leg. δι' ἀθηνῶν per Athenas ductio parallelo. Interpres uidetur legisse δι' αὐτῶν. — * διὰ διοπτρικῶν. — * δι' ἀθηνῶν, Græce est.

Thapſacũ,cum plura ſint ſeptem millibus. Haud ſanè recte. nam cum per demonſtratione accipiat, quod parallelus per Peluſiũ magis quàm parallelus Babylonis eſt auſtralis, ultra ſtadia duo millia & quingenta, & ſecundum Eratoſthenem, qui exiſtimat parallelum per Thapſacum magis quàm Babylonis parallelus propinquiorem eſſe aquiloni ſtad. millibus quatuor octingentis, concidit, inquit, plus quàm millibus ſeptem. Quonam igitur modo ſecũdum Eratoſthenem tanta paralleli diſtantia demõſtratur per Babylonem à Thapſaco cum ſcrutaretur? Quod quidem à Thapſaco ad Babylonem tantum interſit, ille affirmat. Quod autem per utriuſque parallelum ad alterutrum eſſet, nequaquam dixit, neque quod in eodem meridiano ſint Thapſacus & Babylon. Cõtraria enim Hipparchus ipſe demonſtrauit ſecundum Eratoſthenem pluſquam ſtad. duobus millibus ad orientem Babylonem, quàm Thapſacum contingere eſſe propinquiorem. Nos autem demonſtrationes Eratoſthenis opponimus, in quibus Tigrin & Euphratem Meſopotamiam & Babyloniam ambire, & maiorem ambitus partem Euphratem efficere cõtendimus. Qui quidem cum ad ſeptentrionẽ fluat in meridiem, ad orientem flectitur, in meridiem autem excidit, à ſeptentrione igitur eius in meridiem curſus cuiuſdam quaſi meridiani eſt. Ipſa uero ad ortum inflexio & ad Babylonem inclinatio à meridiano eſt, & non per directam, ob iam dictum circuitum. Viam autem ait eſſe millibus quatuor & octingentis ſtad. ad Babylonem à Thapſaco præter Euphratem, adijciens quaſi dedita opera nullam rectam ipſam ſuſcipere, ac menſurã interualli duorum parallelorũ. Hoc autem non dato, inane eſt, quod demonſtrare uidetur, quoniam conſtante rectis angulis triangulo penes Peluſium & Thapſacum, & ſectioni paralleli per Thapſacum & meridiani per Peluſium, una earum quæ eſt circa rectam in meridiano, maior erit ea quæ circa rectam à Thapſaco in Peluſiũ. Inane autem, quod huic adiungitur à non conceſſo præſuppoſito comparatum. haud enim datur à Babylone ad Caſpiarum portarum meridianum interuallum eſſe ſtad. millium quatuor octingentorum. A nobis enim argutum eſt à non conceſsis ab Eratoſthene, id quod confirmarit Hipparchus, ut uero ſit inualidum quod datur ab illo, cum capiat plus nouem millibus eſſe, lineam ſic ductam à Babylone ad portas Caſpias (ut inquit ille) ad Carmaniæ confinia, idem oſtendebat. Hoc igitur in Eratoſthenem minime dicendum, ſed quod magnitudinum & formarum, quæ in latitudinem dicuntur, aliquam oportet eſſe menſuram, & quod alicubi amplius, alicubi minus, cõcedendum eſt. Capta enim latitudine finium ad æquinoctiales ortus, extentorum trium millium ſtad. & ſimiliter item maris uſque ad columnas, potius aliquis concederet, ut in una linea inquiratur, quæ ſunt ad illam parallelæ in eadem latitudine conductæ, quàm quæ coincidant, in illa ipſa latitudine coincidentiam habentium, uel quæ exterius eodem modo & diſtantes uſque ad non exeuntes de latitudine & exeuntes, & quæ in maiori longitudine magis quàm quæ in minori. Etenim inæqualitas longitudinum magis occultaretur, & formarum diſsimilitudo, uelut in totius Tauri latitudine, & maris uſque ad columnas ſubiectis ſtad. tribus millibus. Intelligitur locus etiam lineas habens parallelas circunſcriptus, atque mons uniuerſus & mare prædictum. Si igitur in plures inuicem parallelas partes partias longitudinem, & diametrum huius totius capias & partium, facile totius diametri eadem computaretur parallela, & æqualis ad ipſum longitudinis latus, quæ in partibus. Et quanto quidem minus ſit, quod inuicem parallelam habet

lineam, quod in parte capitur, tanto magis hoc contingeret. Nam & diametri obliquitas minus arguitur, & longitudinis inæqualitas in magnis. Itaq; in ipsis formæ longitudinis diametrum appellare ne uticp dubitaueris. Si igitur diametrum amplius obliquaueris, ut extra latera uel utrunque uel alterum duorum excidat, non sanè eodem modo etiam hæc euenirent. Tale equidem aliquid dico, ipsam scilicet eorũ quæ in latitudine dicuntur mensuram. Is autem qui à portis Caspijs, unam quidem per ipsos montes sumpserit, uti per eundem parallelum usq; ad columnas deductam, alteram uero ad Thapsacum declinantem statim multum extra montes. Ac rursum aliam à Thapsaco educens usque ad Ægyptum, quæ tantam capiat latitudinem, deinde huius longitudine, loci longitudinem dimetiens, quadranguli diametrũ dimetiri, quadranguli longitudo uideretur. Quando autem diameter non adsit sed linea fracta, longè magis peccare uideretur. Fracta enim ea est, quæ à Caspijs portis per Thapsacum ad Nilum deducitur. Nec quidem

In Hipparchũ. in Eratosthenem, illud autem & in Hipparchum quoniam oportebat, quemadmodum ab eo dictorum accusationem fecerat, sic & erratorum emendationem ali quam facere, quod nos facimus. Ille tametsi hoc sapiat uspiam, ut priscorum tamen tabulis mentem adhibeamus sanè iubet, quæ maioris etiam atcp etiam quàm Eratosthenis tabula emendationis indigent. Et allatum argumentum eodem uitio detinetur. unum enim capit præsuppositum ex non concessis confutatum (ut nos ipsi coarguimus) quod Babylon ad orientem magis quàm Thapsacus supra stad. mille exposita est. Quo circa licet admodum inferatur, eam propiorem ortui esse stad. duobus millibus quadringentis ex dictis Eratosthenis, quoniam ad Ti-

Alexander. gridis transitum, quà traiecit Alexander à Thapsaco compendiosius est stad. mil libus duobus quadringentis. Tigris autem & Euphrates Mesopotamiam circundantes interim in orientem labuntur, inde in austrum uersi, tunc inuicem pro pinqui sunt & Babyloni, nihil dictis euenit absonum. Errat autem in argumentatione sequenti, in qua concludere uult, quod uia à Thapsaco ad portas Caspias, quam Eratosthenes stad. decem millium esse dixit, haudquaquã in directo est men surata, perinde ac in recto tradat, cum recta longè minor existat. Sibi uero ingressio talis est. Ait esse & secũdum Eratosthenem eundem meridianum, & qui est per ostium Canobicũ, & qui est per Cyaneas. Hunc uero distare ab eo qui est per Thapsacum stad. millibus sex & trecentis, Cyaneas uero à monte Caspio stad. sex millibus & sexcentis, qui ad excessum ad mare Caspium è Colchide iacet. Adeo ad stadia trecenta æqualem esse distantiam à meridiano ad Cyaneas, & ad Caspium, & ad Thapsacum. Quodã autem modo & Thapsacum & Caspium in eodem iacere meridiano. Huic uero cõsequens esse, portas Caspias pariter distare. A Thapsaco uero & Caspio multò minus abesse millibus decem, quot, inquit Eratosthenes, à Thapsaco distare. Certe multò minus q̃; millibus decem distare per rectam. Ambitum igitur esse decem millium ratiocinatur ille per rectam ad Thapsacum ex portis Caspijs. Ad ipsum uero dicemus, quod cum Eratosthenes rectam in latitudine capiat, quod geographiæ proprium est, in latitudine uero & meridianas, & eas quæ ad orientalem meridianam sunt, ille arte geometrica ipsum dirigit. Et sicut aliquis per instrumenta, caperet unumquodcp horũ, ipse nequaquã per instrumenta, sed per coniecturã potius accipiens, quodq́; per rectas, quodq́; per parallela. Vnũ quidem hoc peccatũ est. Alterum uero est, ut nec ab illis iacentia interualla ipse ponat,

nec

nec ad illa adducat argumẽtum, ſed ad ea quæ ipſe confingat. Ea propter primum quidem, cum ille ab oſtio ad Phaſin ſtad. octo millia interuallum eſſe dicat, adiungatq; illa, quæ uſque ad Dioſcuriadem ſunt, indeq; ſexcenta, & eam quæ ab Dioſcuriade ad Caſpium eſt additionem dierum quinque, ſi quiſpiam ſanè ſecundum ipſum Hipparchũ exiſtimat dici oportere ſtad. mille. Vnde uniuerſam ſummatim computari ſecundum Eratoſthenem millibus nouem ſexcentis. Ipſe igitur partitus eſt, & ait ex Cyaneis & Phaſin millia quinque & ſexcenta eſſe, hincq; ad Caſpium alia mille, ita quod ſecundum Eratoſthenem non contingeret, & Caſpium & Thapſacum in eodem eſſe meridiano, ſed ſecundum ipſum*. Eia igitur ſecundum Eratoſthenem, quonam modo huic conſequitur à Caſpio ad portas Caſpias æqualem eſſe ad aliam à Thapſaco ad idem ſignum? Cæterum in ſecundo rurſus commentario, reſumens eandem quæſtionem de montibus circa Taurum, de quibus diximus ſatis, tranſit ad ſeptentrionales orbis terrarum partes. Dehinc dicta exponit ab Eratoſthene de adiacentibus Ponto locis. Quandoquidem tria, inquit, promontoria à ſeptentrione deſcendere, unum quidem, à quo Peloponneſus, ſecundum uero Italicum, tertium autem Lyguſticum, à quibus ſinus deprehendi & Adriaticum & Tyrrhenum. His quidem expoſitis uniuerſaliter, ſingula de illis dicta nititur redarguere per rationes magis geometricas, quàm per orbis deſcriptiones. Tanta uero eſt erratorum in eis ab Eratoſthene multitudo, & Timoſthenis in portuum deſcriptione, quem ille ſuper cæteros collaudat, diſcordans eum plurimum arguit, ut dijudicare indignum arbitrer, tantopere de rebus aberrantes, & illos & Hipparchum. Etenim ille nonnulla quidem omittit errata, quædam uero non emendat, ſed tantum arguit, quoniam falſo uel repugnanter dictum eſt. Hoc & fortaſſe quiſpiam accuſandum duxerit, quod tria Europæ dicit eſſe promontoria, unum quidem conſtituens in quo eſt Peloponneſus. etenim aliquid habet in multas diuidendum partes. Nam & Sunium ad promontorium inclinat ſicut & Laconica, cum ſit non multò minus, quàm Maleum ad meridiem uergens, & ſinum minime paruipendendum accipit. Et Cherroneſus Thracia ad Sunium, & Melena id eſt nigrum ſinum aſſumit, & deinceps Macedonicos. Quod ſi hoc quidem omittamus, & ex interuallis plurima manifeſta falſitate deſcripta, egregiam locorum imperitiam arguunt, quæ geometricis argumentis nequaquam indigent, cum aperta ſint ſuapte natura, & teſtificari ualeant. Sicuti quod ex Epidamno ad ſinum Thermæum exceſſus ſit ſuper duo millia ſtad. is autem nongentum affirmat. Ex Alexandria uero ad Carthaginem ſupra millia tredecim, cum nouem millia non excedant. Siquidem in eodem meridiano eſt ſecũdum hunc Alexandria, Caria & Rhodus, & Carthagini Porthmus, id eſt interiacens mare. Omnes autem ſanè conſentiunt è Caria ad Porthmum nauigationem eſſe plus quinque millium ſtad. cum meridianus in magno quodam captus interuallo, idem eſſe conſyderetur cum illo qui tanto in occidentem inclinatior eſt ad alium magis in orientem inſpectantem, quanto Carthago in occidentem magis quàm Porthmus exiſtat. In tribus autem ſtad. millibus manifeſtam habet redargutionem. Is autem Romam in eodem meridiano ponens tanto in occaſum uiciniorem quàm Carthago, excellentiam imperitiæ non relinquit locorum, & horum & aliorum qui per eundem tractum ad occidentem uſque ad columnas exiſtunt. Hipparcho igitur non orbis ſitum deſcribenti, ſed Eratoſthe

*ſcilicet Hipparchum.

Tria promontoria à ſeptentrione.

Timoſthenes.

μέλας κόλπος.

Porthmus.

nis dicta de geographia exactius exploranti, proprium fuit singula corrigenda magis emendare. At nos, in quibus recte inquit, cum longe plus sit in quo peccet, proprium uniuscuiusque rei sermonem adducendum esse putauimus, nõnulla emendantes. In quibus autem allatas ab Hipparcho causas dissoluemus, & ipsum simul Hipparchum rimantes erimus, ubi per contentionem quippiam disseruit, in his autem eum omnino delirantem intuentes, cum illum iure † inuitet, satis esse cogitamus, si quæ in ipsa geographia insunt dicentes, illam corrigamus. In quibus enim frequentes exterius sunt errores, præstat ne mentionem quidem facere, nisi rarum aliquid in uniuersum est, quod sigillatim efficere conabimur. In præsentia dictum sit, quod Timosthenes & Eratosthenes, & adhuc illis priores, Hispaniensia & Gallica prorsus ignorarunt, innumerabiliter autem amplius Germanica, situmq; Britanniæ, pariter autem & Getarum & Bastarnorum. Ad multam quoque ignorationis partem de Italia, de Adria, de Ponto, & de reliquis septentrionis partibus peruenerunt, tametsi huiuscemodi uerba contentiosorum forte dicerentur. Nam cum Eratosthenes ea quę de longe distantibus tradita sunt dicturũ se asserat, nec illa confirmet, sed accepisse se dicat, opponatq; alicubi, quæ per rectam magis minúsue sint, non oportet accuratum afferri argumentum ad non confessa inuicem interualla, quod facere conatur Hipparchus. Sed in antedictis ex tractu Hircaniæ usque ad Bactra, & de ulterioribus nationibus distantias exponit. Et ex Colchide ad Hyrcanum mare. haud enim simili modo in hisce illum exquire re oportet, et in † litoribus rursus, ac reliquis usqueadeo cognitis locis. Sed neque in his ratione geometrica (ut dixi) magis uero more orbis situm describentium. Quædam igitur de Æthiopia carpens in fine secundi commentarij de factis in Eratosthenis geographia, in tertio, inquit, maiorem contemplationem fore mathematicam, ad † aliquantum autem & geographicam. Nec tamen ad aliquantum geographicam fecisse mihi uidetur, sed totam mathematicam, cum Eratosthenes talem præbeat occasionem. Nam compluribus in locis ad ampliorem excidit scientiam, quàm proposita exigat notitia. Elapsus autem non diligentes, sed generales quasdam efficit declarationes, & quodammodo in geographicis mathematicum, in mathematicis autem geographicum sese gerens. Itaque contra differentibus, utrobique causas præbet. In hoc autem commentario etiam iustas causas præbet & iste & Timosthenes. Quocirca nec nobis quidem simul consyderandi facultas requiritur, sed de ijs quæ ab Hipparcho dicta satis habemus. Cæterum & Posidonium in ijs quæ de oceano disserit intueamur. Vbi pleraq; more Geographi explicare uidetur, tum peculiariter, tum supra mathematicum, haud igitur absurdum est nonnulla quoque huius dicta iudicare. Et quædam quidẽ nunc, quædam uero & in ijs quæ sigillatim dicenda erunt, quemadmodum & obuenerit, modeste tamen. Vnum igitur est ex ijs quæ ad Geographiam propria sunt, uniuersam terram esse rotundam supponi, sicut & mundum, & reliqua assumere, quæ ad hanc dispositionem consequantur. Ex ijs illud est, eam zonis quinque contineri. Huius in zonas quinque partitionis authorem Parmenidem extitisse Posidonius tradit. Eum uero demonstrare torridam, duplo ferè latiorem ea, quæ inter utrunque tropicum exterius & ad temperatas superexcidit. Aristotelem autem illam appellare temperatam, quæ inter tropicos & septentriones est, ambos uero iure increpat. Torridam enim uocari eam quæ per æstum inusta, habitari non potest.

[Margin notes: † ἐπιτιμᾶται; † περὶ τῶν κατὰ τὴν ἐκτροπὴν; † κατὰ τι ποσόν; De Posidonio censura.; Zonarum quinque author.]

poteſt. Cæterum eius quæ inter tropicos eſt latitudo pluſquam dimidia habitabilis eſt facta, de Æthiopibus ſupra Ægyptum facta coniectura. Siquidem totius latitudinis medietas eſt, quam utrinque diuidit æquinoctialis. Huius ſpatium à Syene quæ æſtiui tropici terminus eſt ad Meroen decem millia ſunt. Spatium uero hinc uſque ad parallelum Cinamomiphoræ quod eſt initium torridæ, millium trium. Hoc igitur interuallum uniuerſum menſurari poteſt. nam & nauigatur & peragratur. Quod autem deinceps eſt, dico uſque ad æquinoctialem, demonſtratur ſecundum Eratoſthenis terræ dimenſionem, etiam ſtad. octo millium octingentûm. Quam ſupputationem habent millia tredecim ad octo millia octingenta, hanc haberet tropicorum interuallum ad latitudinem torridæ. Quod ſi nouarum dimenſionum ea introducatur, quæ minimam efficit terram qualem Poſidonius indicat circiter octingenta millia, exiſtentem circa dimidium manifeſtat torridam eius quæ eſt inter tropicos, uel paulo maiorem quàm medium, æqualem uero & eandem nullo pacto ad ſeptentriones, neque penes omnes exiſtentem neque eiſdem ubicunque. Quiſnam temperatas quæ immutabiles ſunt diuideret? Cum igitur non penes uniuerſos ſit ſeptentrionales eſſe, nihil eſſet ad argumentum. Si enim penes habitatores temperatę omnes, ad quos dicitur ſolos temperata? Quod autem non ubique eodem modo, ſed mutari, bene comprehenſum eſt. Ipſe autem in zonas partiens, quinque ad cæleſtia quidem utiles eſſe aſſerit. Ex his duas circunſtantes ſubter polos uſque ad eas quæ ſeptentrionales habent tropicos, diuerſarum umbrarum eſſe ab alijs duabus quæ deinceps ſunt uſque ad habitantes ſub polis. Quæ uero inter tropicos eſt utrinque umbras habere. Ad humana uero conducere has & alias duas anguſtas ſub tropicis, ad quas menſe quodammodo dimidio, ſol ſupra uerticem eſt, bipartito diuiſa ſub tropicis. Has nanque zonas proprium quidem habere, quod ſqualidæ ſint proprie, quod aridæ, quod infœcundæ, quod ſabuloſæ, præterquam † balſami, & quorundam fructuum calidiſsimorum inuſtorum. Montes enim minime propinquos eſſe, ut ingruentia nubila imbres efficiant, nec fluminibus perfundi. Quocirca & criſpos & reflexis cornibus, & porrectis labris & latis naribus gignantur. Eorum enim extrema contrahi, & has zonas Ichthyophagos, id eſt uictum ex piſcibus captantes incolere. Quod autem hæc zonarum propria ſint, hinc demonſtrari dicit, quod qui magis ad auſtrum ſpectant, aërem temperatiorem habeant, & fructuoſiorem agrum, & aquarum abundantiorem. Cæterum Polybius ſex zonas facit, duas quidem ab Arctos ſubiacentes, duas autem inter has & tropicos & æquinoctialem. Facta igitur in quinque diuiſio, & ſecundum naturam, & ſecundum terræ deſcriptionem dicta eſſe uidetur, ſecundum naturam quidem, & ad cæleſtia & ad aëris temperantiam. Ad cæleſtia, quod hoc pacto eos qui alterubi, quiq; utrinque umbras habent diſterminatos optime diſtinguit, & ea quæ ad aſtrorum aſpectum integra quadam partitione commutationem ſuſcipiunt. Cæterum ad aëris temperiem, quæ cum ad ſolem iudicetur, generaliſsimæ ſunt differentiæ, quæ contendunt ad animantes, ad plantas & ad alia ſemina contracta ſub aëre. Et in eo ipſo caloris exceſſus & defectio & mediocritas. Hæc autem ob zonarum partitionem propriam ſuſcipit diſcretionem. Duæ enim frigidæ caloris defectionem enuntiant in unam aëris naturam conductæ, & temperatæ in unam quandam mediocritatem ſimiliter addu-

[Margin notes: *τανχίον.* — *Ichthyophagi* — *Polybius. zonæ ſex.*]

cuntur. In reliquam, una quæ ſuperat torrida. Hanc uero & recte geographiæ diuiſionem eſſe manifeſtum eſt. Terræ nanque deſcriptio quærit, ut alterius temperatarum partem à nobis habitatam diſterminet. Ad occidentem quidem & orientem à mari ſunt termini, ad auſtrum autem & aquilonem aër terminat, medius quidem cum plantis & animantibus temperatus eſt, utrinque uero intemperatus & exceſſu & defectu caloris. Ad has tres differentias in quinque zonas partitione opus fuit. Orbis enim terræ per æquinoctialem bipartitus, & in hemiſphærium aquilonare, in quo nos ſumus, & in auſtrale, has ipſas tres deſcribit differentias. Quæ enim ad æquinoctialem uergunt & peruſtam zonam, propter uaporem inhabitabilia ſunt, quæ uero ad polum ſpectant, propter frigus. Media temperata habitabilia ſunt. Is uero adijciens iſtas ad tropicos, proportionem ad has quinque non reddit, neque ſimili utentes differentia, ſed licet per gentium differentias zonas demonſtrauerit, aliam quidem Æthiopicam, aliam autem Scythicã & Gallicam, tertiam uero per medium. Polybius profecto haud recte facit zonas quaſdam aquilonaribus diſtinctas, duas quidem ſub illas iacentes, duas autem inter has & tropicos. Dictum eſt enim quod per ſigna tranſmigrantia ea quæ non mutantur, terminare non oportet, neque per tropicos torridæ zonæ terminis utendum, & hoc quoque dictum eſt, ueruntamen cum torridam duas in partes diuidit, cogitatione haud ſanè contemnenda motus eſſe uidetur, ad quam & uniuerſam ſcite terram partimur, & in boreale hemiſphærium & auſtrale cum æquinoctiali. Patet enim hac eam partitione diuidi. Et ipſa torrida quandam efficit commoditatem. Itaque utrunque hemiſphærium omnino tribus ex zonis conficitur, quæ ſimilem alterutro ſpeciem habent. Talis igitur partitio in ſex zonas diuiſionem ſuſcipit, reliqua uero non admodum. Siue igitur eo qui eſt per urbes dupliciter partiaris orbem terræ, haud ſanè conuenienter utrunque hemiſphærium, occidentale dico & orientale, ſex in zonas incideres, ſed in quinque ſatis eſſet diuiſio. Ambarum enim partium ſimilitudo torridæ, quas æquinoctialis efficit, continuáque coniunctio ſuperuacaneam & curioſam conciſionem oſtendit, cum & temperatæ & frigidæ eiuſdem ſint ſpeciei, nec contiguæ ſint. Sic igitur uniuerſam talibus ex hemiſphærijs intellectam ſatis ſufficienter in quinque diuideres. Si uero (ut inquit Eratoſthenes) & ſuppoſita quoque æquinoctiali, temperata eſt, id quod ſentit Polybius, adijciens cum altiſsima ſit, ut & imbribus irrigatur, cum ſeptentrionalia nubila per Eteſias illic altius plurima incumbant, multò eſt melius tertiam temperatam hanc efficere quandam anguſtam, quàm quæ ſub Tropicis ſunt introducere. His & illa conſonant, quæ Poſidonius meminit, tranſmutationes ſcilicet eas quæ in tranſuerſa celeriores eſſe, ſimiliter & ſolis ab oriente ad occaſum. Celeriores nanque ſunt motiones per maximum circulum, quàm quæ eiuſdem uelocitatis ſunt. Cæterum Polybio Poſidonius repugnat, quoniam habitationem inquit ſub æquinoctiali eminentiſsimam eſſe. haud quaquam enim eſſe ſecundum ſphæricam ſuperficiem eminentiam ullam per æqualitatem, neque item eam quæ ſub æquinoctiali eſt montanam eſſe, ſed campeſtrem, quæ quodammodo ipſi maris ſuperficiei æqualis eſt. Imbres autem qui Nilum explent ex Æthiopicis manare montibus, cum hoc in loco iſta dixerit alibi concedit, dicens cogitare ſe ſub æquinoctiali montes eſſe. Vtrinque autem

Zonæ per gentium differentias.

autem ex ambabus temperatis cadentes nebulas pluuias facere. Hæc autem dissensio manifesta est, sed si concederetur, quod sub æquinoctiali regio montana sit, alia quædam recumbere uideretur. Iidem enim oceanum confluentem esse aiunt, quonam igitur modo montes in ipsis medijs collocant, nisi si insulas quasdam dicere uelint? Qualiter autem hoc geographicæ particulæ se habeat, exterius cadit. Proponenti uero ipsam de oceano tractationem, hæc indaganda fortasse præbeantur. Memor autem eorum qui Africam nauibus circuisse traduntur, Herodotum existimare inquit, missos nonnullos à Dario circuitionem illam maris perfecisse. Heraclidem uero Ponticum in dialogo facere Magum quendam ad Gelonem profectum, qui circunnauigasse asserat, licet nec testibus carere dicat. Et Eudoxum quendam Cyzicenum ludorum spectatorem & sacrorum delatorem † in Proserpinalium certamine in Aegyptum peruenisse scribit temporibus secundi Ptolemæi Euergetæ, regi autem eiúsque familiaribus astitisse, & maxime de superioribus Nili nauigationibus admirabilem, déque locorum proprietatibus simul, & nequaquam indoctum. Contigisse autem, Indum quempiam regi ab custodibus sinus Arabici deportatum, asserentibus solum semimortuum naui adductum offendisse, quisnam esset & unde ignorare, cum eius linguam nequaquam intelligerent, cum autem quibusdam tradidisse, qui eum Græca lingua instituerent, quam cum perdidicisset narrasse, quod cum ex India nauigaret in errorem incidens has ad oras incolumis delatus esset, amissis fame comitibus, relictum autem promisisse, ut expeditis & promptis regis edicto, nauigationem ad Indos regeret, è quibus Eudoxus extitit. Cum autem magnis cum muneribus enauigasset remeasse egregijs inuicem muneribus reuectis, & aromatum & lapidum pretiosissimorum, qui partim fluminibus cum calculis deferuntur, nonnullos effossos reperiunt humore constrictos, quemadmodum apud nos crystallina, spe uero deceptũ fuisse. totum enim onus Ptolemæum Euergetem intercepisse, quo uita defuncto uxorem Cleopatram in regno successisse. Rursum igitur ab ea maiore cum apparatu missum Eudoxũ, qui reuertens uentorũ impetu super Æthiopiam delatus est. Ad quædam uero appulsum loca, homines ad familiaritatem allexisse tum ciborum, tum uini participatione, tum caricarũ massis, quorũ illis inopia gentibus erat. Pro quibus quidem rebus præcepta sanitatis assecutum et uiarum deductiones, & uerba nonnulla descripsisse, summum autem proræ lignum è naufragio comparasse, in quo equus erat insculptus, audisse naufragium illud fuisse hominum ab occidente nauigantiũ. Reuertentem id suam ad nauigationem detulisse, incolumem in Aegyptum regressum, non quidem amplius regnãte Cleopatra, sed eius filio omnibus, à quo rursus omnibus spoliabatur, quod cõplura subripuisse deprehensus fuerit. Summũ autem illud proræ lignum cum in forum pertulisset naucleris ostendisse, Gaditanorũ fuisse cognitũ, ex his negotiatores quidem naues ingentes emittere, pauperes uero paruas quas equos appellant ab impositis proris insignijs, his usq; ad Lixum fluuiũ nauigare circa Mauritaniam piscantes, naucleros uero quosdam lignũ illud noscitasse. Extiterat autem cuiuspiam, qui longius ultra Lixum fluuium nauigans perierat. Quibus ex rebus coniectura intelligens Eudoxus, quod nauigari circũcirca possit Africa, domum reuersus omnes deponens fortunas enauigauit, ac primum quidem in agrum Puteolanum, deinde Massiliam, & deinceps ad eam maritimã usq; Gades

Heraclides Ponticus. *Eudoxus Cyzicenus.* *† τῶν κορείων.* *Ptolemæus Euergetes.* *Indiæ nauigatio.* *Cleopatra.* *Eudoxi nauigatio.* *Gaditanorum nauigia.* *Lixus fluuius.*

profectus, ubiq; locorum hæc diuulgantem, quæstuq; aucto ingentem cõparauit nauem, & nauiculas duas piraticis lembis haud dissimiles imposuit puellos symphoniacos & medicos & alios artifices. Dehinc inita in Indiam nauigatione perpetuis zephyris conscendit. Aegrotantibus autem nauigatione comitibus, secundis in terram uentis applicuit, inundationes marisq; recursus formidans. Quod autem uerebatur accidit. Nancq; nauis terræ incidens fuit, adeo ut sensim non autem simul solueretur. Cæterum prius in terram onus & lignorum pars maxima, incolumia perfecta sunt, è quibus tertium lembum compactum remorum quinquaginta † myoparoni fermè parem. Inde nauigasse quo ad homines eandem uocem et uerba sonantes applicaret, quæ antea descripserat. Simul id intellexisse, quod indigenæ illi Aethiópum cógnati forent, & regi Bogó subditorum similes. Omissa igitur Indiæ nauigatione reuertisse, inter nauigandumq; cum uidisset insulam optimis scatentem aquis & pulchris uirentem arboribus, desertam annotasse, Sospitem uero in Mauritaniam delatum collocatis lembis terrestri itinere ad Bogum aduentasse. Cui consilium dedisset, ut eam nauigationem susciperet. Contra uero familiares ualuisse, cum metum intenderent, ne regionem facile patere insidijs eueniret, cum externis contra militare uolentibus ostenderetur incursio. Quod ubi intellexit, uerbo quidem sese missum ad commonstratam nauigationem, re autem in desertam quampiam insulam expositum iri, in Romanorũ prouinciam effugisse, illum uero in Hispaniam discessisse, denuóque nauem rotundam & longam remorum quinquaginta constantem apparasse, ut illa quidem altum secare, hac autem terram tentare posset. Impositis autem agriculturæ instrumentis & seminibus, & ædificandi peritis ad circunducendam eandem nauigationem mare ingressum. Cogitarat enim si tardius nauigare contigisset in præmeditata hybernare insula. Ac satione facta decerptisq; fructibus perspectam antea & cognitam absoluere nauigationem. Ego quidem, inquit, usq; ad Eudoxi tempora ad historiam peruenio. Quicquid posterius euenit, Gaditános & Hispanos nouisse probabile uidetur. Ex his omnibus, ait, demonstratur terrarum orbem Oceano quaquauersum circunfundi,

*πεντηκοντόρῳ.

οὐ γάρ μιν δεσμὸς περιβάλλεται ἠπείροιο.
ἀλλ' ἐς ἀπειρεσίην κέχυται, τό μιν οὔτι μιαίνει.

Haud equidem uinculum terræ circunfluit orbem.
Ast immensa fluit nec quicquam effunditur ipsum.

Mirandus profecto in omnibus est, quod circuitam Magi nauigationem, de qua dixit Heraclides, testibus carere existimarit, & demissis à Dario, quod tradit Herodotus, Bergæum autem interuallũ istud † in credibilitatis parte constituat, seu ab eo ipso quidem fictum, siue fingentibus alijs. Nam rei creditæ persuasio est, primum quidem de circuitione per Indum. Sinus enim Arabicus † fluminis instar, angustus est atq; prolixus ad stad. decem millia usq; ad ostium, eo prorsus angusto existente. Credibile autem non est, necq; foras aliquò nauigationem habere in sinum Indos impulsos per errorẽ. Angustiæ enim ab ostio errorem demonstraturę fuerant. Necq; in sinum dedita opera intrantibus erroris, pręterea aut uentorũ inconstantium ulla erat occasio. Inediaq; cuncti quonam sese modo pereuntes neglexissent uno dúntaxat excepto? Superstesq; unus tantũ quonam modo ad nauigium haud sanè pusillum regendum satis esset? quo tanta transmittere maria potui

*Non, οὐ Græce, additur.

Arabicus sinus.

Confutatio huius nauigationis Eudoxi.

potuisset? Quænam uero tanta ad perdiscendam linguam celeritas, qua regi persuadere factus sit idoneus, ut ducendi nauigij uiam præstaret? Quænam demum Ptolemæo Euergetę de talibus ducibus erat inopia? cũ iam eo in tractu multis mare notum esset. Sacerdos autem ipse & augur Cyzicenorum quo pacto omissa patria nauigauit ad Indos? Quonam modo tantum illi creditum est negotium? Quomodo item reuersus omnibus ex insperato interceptis, & ignominia affectus ampliore munerum apparatu sibi commendato? Remeans autem & delatus in Aethiopiam, quam ob causam uel linguam descripsit, uel summum illud proræ lignum è piscatoria nauicula excidisse, unde didicerat? Nam didicisse quod ab occasu nauigantium id fuerat naufragium nullius futurum erat indicium, cum & ipse ab occasu secundum reuersionem nauigaturus erat. Itaque profectus Alexandriam in multorum furto deprehensus, quonam modo supplicio affectus non est? Sed naucleros sciscitans obambulabat simul lignum illud ostentans. Is autem qui noscitabat, nunquid admirationi fuit? Qui uero fidem adhibuit nunquid maioris admirationis? Tali dehinc spe reuersus in patriam, & ab ea transmigrans postmodum extra columnas, cum absque edicto non liceret ex Alexandria mare ingredi, et eo magis homini qui regias antea surripuerat pecunias. Clam uero enauigare possibile non erat, cum tanta portuum custodia, clausóque exitu, quam & hac tempestate permanentem ipsi nouimus diutius Alexandriam incolentes, tametsi in præsentia Romanis obtinentibus remissius agitur. Regiæ uero custodiæ longè inexorabiliores erant. Postquam uero conscendit ad Gades & ædificata naue regaliter enauigauit, etiam dissoluta ea ipsa naui, quonam pacto in desertis terris tertium exædificauit lembum? qui factum uero rursus nauigans, Aethiopásque ab occasu his qui ab ortu sunt, lingua consonantes offendens, nauigationem deinceps absoluere non concupiuit, cum adeo ad libenter peregrinandum facilis esset & parum esse speraret, quod restaret incognitum? Verum hæc omittens per Bogum nauigationem concupiuit. Quonam uero modo constructas in seipsum insidias agnouit? Quid autem Bogo amplius † comparabat ipsius hominis interitus? cum alioqui foras emittere liceret. Vt uero nouit insidias, quomodo ad tuta sese loca fuga proripuit? Horum unumquodque cum impossibile quidem non sit, difficile sanè fuit & factu perrarum fortunæ cuiusdam opera, huic uero prospera semper fortuna contigit inter assidua constituto discrimina. A Bogo autem fugitans quonam modo in Africam rursus nauigare non formidauit, eo præsertim apparatu insulam habitare instituens? Hæc quidem non multum à Pytheæ & Euhemeri & Antiphanis uanitatibus absunt. Cæterum danda illis est uenia, qui hoc ipsum dedita opera more præstigiatorum exercent. Viro autem demonstrationum & sapientiæ studioso & primis fere de partibus certanti, quisnam ueniam præstare dignum esse censebit? Hæc quidem igitur non bene. Illud autem terram interdum eximi & sessiones suscipere & mutationes ex terræmotibus & reliquis huiusmodi, quot dinumerauimus etiã nosipsi, sanè illi recte † permanet. Ad quod illud Platonis bene adijcit, quod fieri potest, & figmentum non sit de Atlantide insula, de qua ille Solonem tradidisse refert, ab Aegyptijs audisse sacerdotibus, ut cum quodam tempore extitisset, euanuerit, cuius magnitudo nõ minor Epiro. Hoc autẽ dicere melius esse existimat quàm prout ipse, qui quam finxit eam deleuit, sicuti poëta murum Achæorũ. Coniecturã autẽ facit de Cymbrorũ & propin-

Strabo uersatus Alexãdriæ

† τί τῷ Βόγῳ πλεονέκτημα

† Græcus codex habet ὀρθῶς κεῖται παρ' αὐτῷ. id est, recte quoq; apud ipsum habet.

Platonis Atlãticus dialogus

quorum transmigratione ex natali solo facta, propter inundantis maris incursum
non uno contingentem impetu. Suspicatur quoq; orbis terrarum longitudinem,
septuaginta millia stad. esse, dimidium totius ambitus secundum quem deprehen-
sus est, ut dicat ab occasu Euro nauigantem in tot millibus ad Indos peruenire pos
se. Conatus est autem eos accusare qui hoc modo continentes terras distinxerũt,
non autem per parallelos ad æquinoctialem, quibus diuersitates demonstraturi e-
rant, & animalium, & arborum & aëriarum partium quarundam frigidam conti-
nentiũ, quarũdam exustam, & perinde ac zonas esse cõtinentes terras. Rursus de-
struit, & ut in resolutione efficitur, denuo collaudans existentẽ diuisionem, positi-
uam faciens quæstionem, nullam ad rem utilem. Tales enim ordinationes ex pro-
uidentia nequaquàm conficiuntur, sicut neq; gentium differentiæ neq; linguæ, sed
à casu & fortuna, & artes quoq; & facultates & exercitationes ut plurimũ non ul-
κοινὰ τὰ κλί- los inchoantes obtinent, quocunq; in climate. Aliquid etiam † præter ipsa climata
ματα. adeo ut nonnulla locis quibusdam attributa, quædam ex impositione, aliquaq; ex-
Athenienses philologi. ercitatione. Haud enim Athenienses natura studiorum cupidi, Lacedæmonij ue-
ro nequaquam, & adhuc propiores Thebani, sed consuetudine magis. Sic neq; Ba
bylonij & Aegyptij natura sapientiæ studiosi, sed usu & operatione, itemq; equo-
rum boumq; ac cæterarum animantiũ præstantiæ, non solis ex locis, sed exercita-
tione comparantur. Ille uero ista confundit, talem laudans terrarum diuisionem
qualis hoc tempore est. Exemplo utitur, quod Indi ab Æthiopibus differunt qui
in Africa sunt. Nam robustiores esse & aëris siccitate minus coctos. Idcirco Home
rum cum omnes dicat Æthiopas bipartito diuidi,

Odyss. α. οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Hos quidem ad occidentem, alios ad ascendentem solem esse.

Introducentemq; orbem terrarum alium quem minime nouit Homerus suppo
sitioni seruire, & sic describere oportebat, inquit. Nõnulli recedẽte sole ueluti à me
ridiano declinante. Primũ quidẽ propinqui Ægypto Aethiopes & ipsi dupliciter
diuiduntur. quidam enim in Asia sunt, quidã uero in Africa inter se nihilo diuersi.
Postmodũ Homerus nõ idcirco partitur Æthiopas, quod Indos quoq; talibus co
gnorat esse corporibus. Neq; enim ab initio Indos Homero cognitos fuisse, ꝓba-
Eudoxi fabula bile est, ubi nec Euergetes ipse per illã Eudoxi fabulam res nouit Indicas, nec ad In-
diam nauigandi modum, sed potius per dictam à nobis antea diuisionẽ. Illic autẽ
de Cratetis descriptione iudicauimus, quod uel hoc pacto uel illo describere nihil
interest. Ipse autem hoc quidẽ interesse dicit, melius autem esse hunc in modum
transmutare, illi quidem discedente. Quid igitur hoc differt ab hoc? illi autem occi-
Occidens. dente. Nam totum spatium à meridiano ad occidentem, occidens uocatur, sicut &
Aratus. horizontis semicirculus. Quod etiam Aratus annotat, dicens,

ᾗχί περ ἄκραι
μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν. id est,

Qua quidem extrema miscentur occasus & ortus Inter se.

Si utiq; in pictura Cratetis sic melius esse dicat aliquis, & in Aristarchi pictura
oportere. Hæc & in Posidonium. Nam & in singulariter dictis per multa sua con-
uenienter asseruntur ad propositam institutionem, quot ad terrę descriptionẽ atti-
nent. Quæ autem magis physica, & ad naturalem historiam pertinent, in alijs cõsy
deranda sunt uel utiq; negligenda. Multa enim apud eum causarum expositio &

Aristot

Aristotelis imitatio, quod nostri deuitant, cum causæ ipsæ lateant. Polybius Europæ regiones describens, priscos illos omittere se dicit, eorum autem reprehensores inquirere, Dicæarchum scilicet ac Eratosthenem nouissimum describendi orbis terræ traditorem, & Pytheam à quo pleriq; refutati sunt. Nam cum totam permeabilem se accessisse dicat Britanniam, cuius ambitum insulæ supra quadraginta millia esse tradit. Insuper & de Thule asseruit & locis illis in quibus nec adhuc terra per sese aderat nec mare nec aër, sed concretus quidam ex his aceruus maritimo pulmoni similis, in quo terram atq; mare ac uniuersa in sublime tolli dicit, & hunc perinde ac cunctorum nodum esse, neq; permeabilem, neq; nauigabilem existentem. Illud quidem ut pulmoni similis sit, uidisse quidem seipsum inquit. Cætera uero dicta audisse, hæc quidem Pytheæ. Vtq; hinc reuersus cunctam Oceano uicinam regionem adierit Europæ, à Gadibus usq; ad Tanaim, Polybius profecto & incredibile hoc ipsum inquit. Quonam modo enim priuato ac pauperi homini tāta peragratu & nauigatu spatia facilia forent? Eratosthenem uero dubitantem nunquid hisce fides habenda sit, tamen de Britannia credidisse & de Gaditanis & Hispanis fidem Messenio adhibere quàm huic præstat. Ille quidem uno in loco Pancheam adnauigasse dicit. Alter autem uel usq; ad mundi terminos spectasse omnem septentrionalem Europam, quam nec Hermæ dicenti quis crederet, Eratosthenem, Euhemerū, Bergæum appellare, Pytheæ autem credere & quod amplius est Dicæarcho minime credēte. Hoc igitur nec Dicæarcho quidē credente ridiculū sanè, tanquam illo sicuti regula uti conueniat, aduersus quem ipse tot argumenta & reprehensiones obijciat. Cæterum Eratosthenis de occidentalibus & septentrionalibus Europæ dicta est ignorantia, sed illi quidem ac Dicæarcho parcendum est, qui loca illa nequaquam aspexerant. Quis autem Polybio & Posidonio ueniam tribueret? Atqui Polybius est, qui † opinabiles omnino appellans demonstrationes, quas de locorum illorum facit interuallis, & plerisque in alijs, sed nec in eis in quibus illos redarguit purgans. Dicæarchus igitur cum dicat ex Peloponneso ad columnas stadiorum millia decem interesse, plura uero his esse ea quæ sunt ad Adriam usq; ad sinum intimum, quodq; ad columnas est spatium usq; ad fretum, id est porthmum tria stad. millia edat ita ut residuum à freto ad columnas esset millium septem. Tria quidē millia omittere inquit, siue quidem bene deprehendantur, siue non. Septem autem millia neutra in parte, neq; litus neq; pelagi medium metienti, maritimam quidem cuidam obtuso angulo persimilem esse, procedentē per fretū ad columnas, habentē autē uerticem Narbonem ut triangulum consistat, basim rectam per pelagus, latera uero dictum † angulum facientia, quorū unum quod est à freto usq; Narbonem plus est quàm undecim millium & ducentûm, reliquum deinceps minus quàm octo millium. Atqui plurimum quidem ab Europa in Africam interuallum, per Tyrrhenum pelagus constare non plus quàm stad. trium millium, in Sardonio uero mari angustam formam suscipere. Cæterum esto, inquit, et illud trium millium. Antea uero in his excipiatur duûm millium stad. sinus ipsius profunditas per Narbonem, sicut à uertice ad basim ipsius obtusi anguli perpendiculū. Patere igitur dicit ex commensuratione doctrinali, quod † cuncta maritima à freto proxime in columnas excedat rectam quæ est per pelagus stadijs propè quingentis. Appositis autem tribus millibus ex Peloponneso ad fretum quæ omnia simul, stadia per directam plura erunt quàm du-

Marginalia: Polybius. Dicæarchus. Eratosthenes. Pytheas. * δογματικάς. * γωνίαν. * κόλπωσιν ἡ παραλία.

pla ijs quæ Dicæarchus inquit. Plura autem his ad sinum Adriaticum ponere, secundum illum oportebit, inquit. Verum amice Polybi diceret aliquis, sicut huius mendacij dilucidum tuis ex dictis argumentum ipsa constituit experientia. Ex Peloponneso quidem ad Leucadem septingenta, hinc totidem in Corcyram, & hinc denuo totidem ad Ceraunia, & totidem quoq; dextrorsum in Apuliam. Ex Ceraunijs quidem ad maritimam Illyricam stad. sex millia centum quinquaginta. Sic utraq; illa sunt mendacia. Et Dicæarchus à freto ad columnas stad. septem millium interuallum esse dicit, & quod ipse uideris demonstrasse. Confitentur enim & qui plurimum asserunt per pelagus spatium millium duodecim esse. Cõcordat autem hoc ipsum demonstrationi quoq; de longitudine orbis terræ. maximam enim esse inquit septuaginta millium. Huius autem spatium occidentale à sinu Issico usq; ad Hispaniæ intima quæ magis ad occasum iacent, paulo minus millibus triginta. Hunc autem in modum componunt, ab Issico sinu usq; ad Rhodiam millia quinque, usq; ad Salmonium Cretæ, quod quidem ad orientem spectans promontorium est, mille, ipsius autem Cretæ longitudo ad Arietis fontem supra millia duo, hinc ad Siciliæ Pachynum millia quatuor & quingenta, à Pachyno ad fretum plus quàm mille. Postmodum interuallum à freto ad columnas millium tredecim, à columnis ad extrema Sacri promontorij Hispaniæ ad millia tria. Et perpendiculum non †bene deprehensum est. Siquidem Narbo in eodem ferè parallelo constituta est cum Massilia, hæc autem in linea per Byzantiũ, ut sibi persuadet Hipparchus. Quæ autem per pelagus, in eodem est cum ea, quæ per fretũ & Rhodiam à Rhodia in Byzantium, sicuti in eodem meridiano utrisq; iacentibus, circiter stad. millia quinq;, ut traditur. Tot utiq; forent & stadia dicti perpendiculi. Quandoquidem maximum huius maris spatium ab Europa in Africam millium quinq; stad. esse dicunt, ab intimo sinus Gallici, hoc mihi per errorem dici uidetur. Vel Africam hac in parte multum ad septentrionem uergere, & parallelo per columnas adiungi. Et hoc haud bene dicitur, dictum perpendiculum prope Sardiniã terminari. Non enim prope, sed hoc ipsum Sardiniæ spatium multo magis ad occasum spectare. Quippe totum fermè intercipiens Ligusticum pelagus prope Sardonicum, & maritimæ prolixitas amplius †excurrit, uerum tamen non tantum. Deinde Eratosthenis dicta corrigit, nonnulla quidem bene, quædam uero longe quàm ille deterius. Nam cum ex Ithaca ad Corcyram trecenta, ille dixerit, supra nongenta esse asserit. Ab Epidamno uero Thessalonicam usq;, nongenta dicente illo, ultra millia duo inquit, hæc quidem bene. Cum à Massilia ad columnas millia, is septem dicat, à Pyrene autem millia sex, ipse peius inquit, ab Massilia plusq; millia nouem, à Pyrene paulo minus quàm millia octo. Ille nanq; propius uero tradit. Huius enim ætatis homines confitentur, quod siquis inæqualitates uiarum abscinderet uniuersam Hispaniam ex Pyrene ad latus occiduum haud prolixiorem habere longitudinem quàm millia sex stad. Ipse uero amnem Tagum longitudinis millium octo constituit à fonte ad eruptiones usq;, nec utiq; obliquitatibus quibusdam computatis. nec enim hoc ad terræ descriptionem attinet, sed ad directum eloquens spatium. Atqui Tagi fontes ex Pyrene supra stad. mille distant. Rursus hoc teste declarat quod Hispaniæ res ignoratæ sint Eratostheni, quoniam & interdum de illa repugnantia demonstret. Qui cum Gallos exterius circum incolere usq; Gades dicat, siquidem Europæ partes in occidentem spectantes usq; Gades habent illi, horum imme

Salmonium.

†οὐκ ἄλλως Græce est, id est non aliter.

†παρατείνεται

immemor in ipso Hispaniæ circuitu nullo in loco Gallorũ mentionem facit, quod Europæ longitudo minor est quàm simul utraq; iuncta, Africa scilicet & Asia, non recte cõparationem exponit. Ostium nanq; ad columnas, ad æquinoctialem occasum esse inquit. Tanain uero ab æstiuo fluere dicit ortu. Diminuitur autem ab utriusque longitudine quæ inter æstiuum ortum, & æquinoctialem occasum est, hanc uero præoccupat Asia ad æquinoctialem ortum semicirculo ad septentrionem uergens. Nam præterquam in rebus quarum reddi causa potest de ambitu laterum mentitur, quod Tanais æstiuo fluat ab ortu. Cuncti nanq; regionum peritiam habentes, à septentrione in Mæotin labi affirmant, adeo ut fluminis ostia & Mæotidis, & fluuius ipse, quoad noscibilis est, sub eodem meridiano iaceant. Neque uero digni de quibus uerba fiant, qui illũ ex Istri regionibus originem ducere duxerũt, & ab occasu, † aut animaduertentes quod eo interuallo Tyras & Borysthenes & Hypanis ingentia in portum excurrunt flumina. Cum ille quidẽ pari spatio distet ab Istro, hic autem ab Tanai. Neq; Tyræ fontibus aut Borysthenis aut Hypanis prorsus inspectis, sintq; illorum cursus magis ac magis ignoti, cum magis ad septentrionem tendant. Itaque per illos in Mæotin Tanain perducit, deinde reflectit in illam. Nam eruptiones in septentrionalibus paludis partibus manifestius ostenduntur. Istis autem ad orientem magis ac magis pertinẽtibus fictus & infinitus est sermo. Commentitius similiter & infinitus illius est sermo, qui per Caucasum ad septentrionem fluere dixit, dehinc in Mæotin cursum circunflectere. nam & hoc dictũ est. ab ortu autem fluenta illius nemo tradidit. Nam si eo modo laberetur non sanè è regione Nilo flueret, nec etiam quodã modo ad diametrũ currere illum excellentiores ostendissent. Perinde ac utriusque fluminis cursus ad incumbentem meridianum existeret. Et ipsa longitudinis terræ dimensio æqualiter ad meridianum distans est, cumq; ista sic in longitudine extenditur, ut longitudinem uniuscuiusq; cõtinentis eo modo capere oporteat, quæ inter duos iacet meridianos, & longitudinum mensuræ, stationum enumerationes sunt quas uenamur, uel per illos eundo uel per parallelas uias ac meatus. Verum ille hũc omittens modum, nouum introducit qui æstiui ortus & æquinoctialis medius est, quadam septentrionalis semicirculi particula. Nemo autem ad immutabilia mensuris & regulis mutabilibus utitur, nec ijs quæ alio atq; alio dicuntur habitu ad ea quæ ad se ipsa nullam habeant differentiam. Longitudo quidẽ immutabilis & per seipsam dicitur. Æquinoctialis autem ortus & occasus, similiter æstiuus & hybernus non per seipsum sed quo ad nos. Nobis uero † interdum aliò transmeantibus inter alia oriendi & occidendi loca sunt & æquinoctialia & tropica, continentis autem terrę eadem permanet longitudo. Tanain igitur & Nilum non sine loco exitum facere, æstiuum autem ortum æquinoctialem nouum. Cum autem Europa pluribus promontorijs procidat, melius quàm Eratosthenes de ipsis dixit iste, at nondum sufficienter. nam ille tria tradit promontoria, unum ad columnas pertinens in quo Hispania, alterum ad fretum, in quo est Italia. Tertium ad Maleam, in quo quæ inter Adriam & Euxinum gentes omnes atq; Tanais sunt. Iste uero duo prima pari modo exponit. Tertium uero ad Maleam & Sunium, in quo Græcia est uniuersa, & tractus Illyricus, itemq; nõnulla Thraciæ. Quartũ in quo est ad Thraciam Chersonesus, in qua Sesti & Abydi sunt angustiæ, eam Thraces habent. Quintum ad Cimmericum Bosphoron & ostium Mæotidis. Prima igitur duo concedamus,

Tanais unde profluat.

† Græcũ exemplar habet, οὐκ ἐνθυμηθέντες. id est non animad.

† ἡμῖν δὲ ἄλλοθ' ἄλλη μεταχωροῦσιν, id est nobis aliunde aliò commeantibus alia atq; alia.

simplicibus nanque sinubus circundantur, unum quidem inter Calpen & Sacrum promontorium, in quo Gades, & pelago inter columnas & Siciliam medio, alterum & hoc & Adriarico. Atqui Iapygium promontorium superincidit biverticem efficiens Italiam, habet autem quandam econtra manifestationē. Reliqua uaria quidem liquidius & multas in partes distincta aliam exigunt partitionem. Ipsa etiam sex partita portionibus diuisio pariter habet similem consequenter instantiam per promontoria distincta. Verum enimuero nos in cunctis particulatim & horum & aliorum, prout attinebit emendationem faciemus, quantum & in Europa & in Africæ ambitu erratū est. Hæc aduersus antiquiores nūc dicta satis erunt, quot adiectos testimonio nobis sufficientes esse putauimus, quod iustis de causis hoc idem opus ipsi delegerimus, id quod tantæ emendationis & additamēti prorsus indigebat. Postquàm uero ad nostra contra illos uerba, est contigua nostræ pollicitationis aggresio, alterum captantes initium, dicimus ei qui locorum descriptionem aggreditur, necessarium esse ut pleraque rerum naturalium & mathematicarum disputata supponat, & ad illorum intelligentiam & fidem eorum quæ ordine sequuntur tractatum absoluat. Etenim sermone uulgatum est, nec ædium constructorem, nec Architectum aut domicilium aut oppidum ædificare posse absque climatum cælestium partium cognitione, nisi etiam formas magnitudinesque didicerit, caloresque & frigora, cæteraque generis eiusdem, & nisi totū orbis terræ situm locaque proposuerit. Ipsa enim in plano producta descriptio & superficies una & eadē ad Hispaniensia & Indica & his interiacentia, & nihilominus orientis solis & occidentis & cæli medium tenendi designata terminatio perinde ac omnibus communis. Hæc quidem cui fuerit intellecta & cæli dispositio ac motus, & re uera rotunda terræ superficies percepta erit. Ad aspectum autem plana formatur, Geographicam traditionem habet. Alio autem modo non utique Geographicam. haud enim omnia uel ante uel retro uel ex transuerso plana asſistunt, sicuti per ingentem euntibus planitiem perinde ac Babylonios per campos aut æquora, nec ullam ad res cæli demonstrationem exhibent, neque ad solis motiones neque ad habitudines quo ad nos syderum reliquorum. Ita & terrarum pictoribus similia semper asſistère necesse est. Nam qui pelagi cursum aut per camporum locos uiam tenet, communibus quibusdam phantasijs imaginibusque ducitur, quibus & imperitus & ciuilis homo hæc ipsa operatur rerum cælestium inexpertus existens, & contrarias in hæc demonstrationes prorsus ignorans. Solem enim orientem & occidentem, & medium cæli spatiū tenentem aspicit. Quonam uero modo non inspiceret? non enim illi commodum ad propositum, sicut neque æqualiter distare, id est parallelum esse ad rem asſistentem aut non. Forsan autem aliquid speculatur, apparebit uero in mathematice disputatis sicut indigenæ. nam locus talia habet incidentia. Orbis uero descriptor non indigenæ utique describit aut ciuili eius generis qui nullam curam suscipiat, si quid proprie de disciplinis dicat. Nec enim messori aut fossori, sed ei qui persuasionem capere ualeat taliter se terram omnem habere traditur sicut Mathematici dicunt, & alia quæ ad huiusmodi materiam attinent. Accedentibusque mandat, ut cum illa priora meminerint, succedentia deinde perspiciant, illis enim consequentia dicturum. Vnde qui in hæc inciderint, eos tutiorem rerū traditarum usum facturos, si ex Mathematica ratione audierint, qui secus habeant eis orbem describere sese negat. Scriptorem profecto orbis de ijs quæ sibi incipiendi or

Aedificatori necessaria.

di ordinem habeant, Geometris fidem adhibere oportet, qui terram uniuersam dimensi sunt, hos autem astronomis, illos uero physicis. Nempe physica uirtus quędam est. at enim uirtutes nequaquam suppositiones habere dicunt, ex seipsis uidelicet pendentes, & in seipsis principia & de omnibus fidem habentes. Quæ autem à physicis demonstrantur huius generis sunt, Mundi formam esse rotundam atque cæli grauium in medium esse † momentum. Circa hoc rotundæ figuræ terra consistens, eodem quo cælum centro & ipsa permanet, perq; ipsam ac cæli mediũ axis extenditur, & circa illam atque axem ab ortu in occasum cælum circumagitur. Cumq; illo † minime errantes stellæ, quæ pari celeritate cum polo sunt. Stellæ igitur erroris expertes per circulos parallelos deferuntur. Cæterum circuli paralleli notissimi sunt, æquinoctialis, tropici duo & septentrionales. Verum † errones stellæ & sol & luna per quosdam obliquos ordines constitutos in zodiaco rapiuntur. His quidẽ uel omnibus uel plerisq; fidem adhibentes astronomi, deinceps reliqua pertractant motus, ambitus, defectus & magnitudines & distantias, & infinita cætera. Eodem modo Geometræ totius terræ mensuram dimetientes, physicorum & astronomorum sententijs adhærent, rursus scriptores terræ omnes geometricas amplectuntur opiniones. Cælum enim quinque constare zonis, præsupponendum est, quinque etiam zonis terram componi & eiusdem esse nominis, quæ in imis & quæ in superioribus sunt. Diuisionis quidẽ in zonas causas retulimus. Zonę uero per circulos ad æquinoctialem parallelos distingui possunt ex utraque illius parte descriptos, duos quidem torridam plagam capientes, & duos post istos. Qui quidem ad torridam duas efficiunt temperatas, penes temperatas autem duas frigidas apponunt. Vnicuiq; uero ex cælestibus circulo, eiusdẽ uocabuli terrestris subiacet, & zonæ zona similiter. Temperatas esse dicunt quæ habitari possunt, reliquas autem inhabitabiles, unam quidem ob incendiũ, reliquas uero propter frigora. Eodẽ modo & de Tropicis & de septentrionalibus, apud quos sunt Arctici, superioribus terrestres pari appellatione distinguunt, & unicuiq; suppositos. Cum autem æquinoctialis totum duas in partes cælum secet, & terram diuidi necesse est, ab incumbente sibi æquinoctiali. Hemisphæriorum autem utrunq; & cæleste & terrestre, unum quidem Boreale, alterum uero australe uocatur. Sic & de torrida sub eodem circulo bipartito diuisa, una quidem eius pars Borealis, altera uero erit australis. Constat item & temperatarum zonarum unam quidem Borealem, alteram uero australem fore, cum eiusdem sit appellationis cum hemisphærio in quo est. Nuncupatur autem boreale illud hemisphærium, quod eam circundat temperatam, in qua siquis ab oriente perspectet in occasum, ei polus est ad dextrã, à sinistra uero æquinoctialis, uel in quo spectantibus in meridiem dexter est occidens, sinister autem oriens, australe uero è contra se habens. Quocirca nos in alteru tro esse hemisphærio nimirum boreali, manifestum est, in ambobus autem impossibile. Nam ingentes in medio sunt fluuij, Oceanus primum, deinde torrida. Nec oceanus quidem in nostræ habitabilis medio totam scindens terram, nec locus exustus, nec illius pars contra dicta climata sese habens, reperitur in boreali temperata. His acceptis Geometra gnomonicis usus & reliquis ab astronomico demonstratis, in quibus paralleli ad æquinoctialem per quamlibet habitationem comperiuntur, & qui per rectas hos secant. Designati uero per polos mensurat habitabilem ingrediens, reliquam autem per distantiarum rationem. Hoc pacto quantum

Mundi forma. τὴν ῥοπὴν.

ἀπλανεῖς

Stellarum fixarum, erraticarumq; ratio.

οἱ πλάνητες planetæ græcũ latino notius.

Circuli paralleli.

Zonæ quinque terræ, his quæ in cælo sunt homonymæ.

ab æquinoctiali usque ad polum intersit, inuenire quis posset. Quæ maximi terræ circuli portio quarta est, hoc qui habet, quadruplam quoque illius partem habet. Hic est autem diameter terræ mensuram complectens. Sicut igitur qui terram metitur ab astronomiæ perito sumpsit exordia, astronomus autem à Physico: eodem modo & orbis scriptorem ab eo qui terram dimensus est totam, persuasum isti credere oportet, & ijs quibus hic fidem præstitit. Primum nostri mundi situm exponere oportet quantus est, quali figura, quali natura sit, & quonam modo ad uniuersam terram sese habeat. Hoc enim terræ scriptoris proprium est officium. Postea ad terrarum singula atque maris, prout attinet, accommodare sermonem. Cúmque indicauerit, quæcunque nostri maiores non satis idonee disseruerint, ad ea quæ optime credita fuerint accommodabimus. Subiectum ergo sit, rotundam unà cum mari terram esse, unámque & eandem cum æquoribus superficiem habere. In tanta enim mole ipsa terræ contegeretur eminentia, cum pusilla sit & occultari ualeat. In istis itaque rotunditatem, non instar torni nec geometræ more ad rationem dicimus, sed ad sensum & hunc crassiorem. Quinque igitur contenta zonis intelligatur, & æquinoctialis in ea circulus locatus, & alter huic parallelus, frigidam in boreali hemisphærio distermінans, & alius qui per polos ad rectas istos secet. Cum ergo septentrionale hemisphærium duas terræ quartas complectatur portiones, quas efficit æquinoctialis ad circulum per polos trãseuntem, in horum utroque quatuor laterum locus intercipitur, cuius boreale latus dimidium est paralleli qui ad polum pertinet, australe uero æquinoctialis est dimidium. Reliqua uero latera partes sunt eius quæ per polos ducitur, inuicem opposita pari longitudine. In altero igitur istorum quadrilaterum locorũ, uter autem sit, nihil interesse uidebitur, nostram habitabilem locatam esse dicimus, quam insulæ similem mare circumalluit. Hoc autem & ratione & sensu demonstrari diximus. Quod si quis huic rationi fidem abnegat, à terræ descriptione deficeret utique, nec insulam facere, uel huic, quod experimento comprehendimus concedens. Quandoquidem & ab aurora utrinque nauigatio circumagitur, & ab occasu paucis in medio locis exceptis. Hæc autem pelagó ne an solo inhabitabili terminentur, nequaquam interest. † Orbis nanque descriptor partes mũdi cognitas referre cogitat, ignotas autẽ omittit, sicut & quæ extra illam posita sunt. Rectã autem coniungentibus lineam ad extrema circunductæ utrinque nauigationis signa, sufficiet totam dictæ insulæ figuram explere, & in eo iam dicto quadrato ipsa procumbat insula. Eius autem quæ appareat capienda est magnitudo auferentibus ab tota quidem terræ magnitudine hemisphærium nostrum, & ab hoc rursum medietas, ab hoc item quadratum ipsum rursus, in quo habitabilem iacere dicimus. Suscipere autem opus est & de figura proportionem id quod apparet subiectis adaptando. Postquàm uero eius quod inter æquinoctialem & interceptũ parallelum, huic ad polum partis Borealis hemisphærij † spondylus est figura. Ille autem per polum bipartito secans hemisphærium, etiam bipartito secat spondylum & quadratum facit. Manifestum erit quod spondyli superficie minus est quadratum illud, cui Atlanticum pelagus imminet. Ipsa uero habitabilis in hoc insula, chlamydis formam gerens, minor quàm dimidium quadrati pars extitit, hoc ex geometria & circunfusi maris quantitate apparet quod terrarum extremitates operiens utrinque conducit in unum ad minoris extremitatis figuram, & tertiæ partis longitudinis, & latitudinis maximæ.

Ex

Terræ rotunditas.

Orbis terræ partitio.

** Græce sic legitur οὐ γὰρ γεωγράφου ἐστὶ et cætera. non enim orbis descriptor,*

** σπόνδυλος, id est uerticulus.*

Ex quibus unum est stad. millium septuaginta ut plurimum à mari finitum, quod mare ultra nauigari nequit propter magnitudinem ac solitudinem. Alterum minus millium triginta terminatum ab inhabitabili propter calorem uel frigus. Hoc enim propter calorem inhabitabile quadrati latitudinem quidem habens stad. millia octo & octingenta, longitudinem autem maximam millium centum uigintisex, quanta est æquinoctialis medietas, reliquum plus esset. Istis Hipparchi dicta quodammodo consonant. Ille enim inquit terræ magnitudinem suppones, quam Eratosthenes dixit, Hinc mundi exceptionem fieri oportet. haud enim multum differre ad ea quæ de cælestibus apparent secundum habitationem quamlibet, sic habere dimensionem, uel sicut posteri tradidere. Existente igitur secundum Eratosthenem circulo æquinoctiali stad. millibus ducentis quinquaginta, & duobus, quarta pars esset millia sexaginta et trium. Hoc autem est ab æquinoctiali ad polũ, quindecim † sexagesima, sicut æquinoctialis est sexaginta. Ab æquinoctiali uero ad æstiuum tropicum quatuor. Hic per Syenem descriptus parallelus ratiocinatur & computat pro qualibet distantia ex apparentibus mensuris. Tropicum enim ad Syenem iacere contingit, quoniam hic secundũ æstiuas conuersiones meridiei gnomon nullas reddit umbras. Meridianus autem per Syenem maxime describitur per fluenta Nili sicut à Meroë usque Alexandriam. Hic autẽ stadia sunt circiter millia decem. Per medium uero interuallum Syenem consistere contingit, hinc ad Meroën millia quinque, recte uero progredienti, ad stad. tria millia in meridiem, reliqua non ultra sunt propter feruorem habitabilia. Vnde per hæc loca parallelũ qui idem est qui per cinamomiferam transit terminũ & initiũ poni oportet nostrę habitabilis ad meridiem. Cum igitur stad. millia quinque à Syene sint ad Meroën, alia uero tria superaddantur à Syene ad æquinoctialem, essent omnino millia octo ad terræ habitabilis terminos. A Syene uero ad æquinoctialẽ millia sedecim & octingenta. totidem enim sunt ex quatuor sexagenis, cum unaquaque millium quatuor & ducentorum ponatur. Quocirca reliqua existerent à terminis habitabilis ad æquinoctialem millia octo & octingenta. Rursus ab Alexandria in recta per Nili fluenta omnes ad Rhodum usque nauigationem cõfitentur. Hinc autem Cariæ & Ioniæ ad nauigationẽ usque Troadem Byzantiũque & Borysthenem. Capientes igitur interualla notissima quæ nauigantur, consyderant distantiam quæ est à Borysthene per rectam in hac linea quousque habitabilia sunt, & terminant partes habitabilis, quæ ad septentrionem spectant. Super Borysthenem uero incolunt Rhoxolani cognitorum nouissimi Scytharum, magis in austrũ positi quàm ij qui supra Britanniam incidentes ultimi omnium cognoscuntur. Vltra uero propter frigus inhabitabilia sunt. His autẽ propinquiores austro sunt supra Mæotidem incolentes Sauromatæ & Scythæ usque ad orientales Scythas. Pytheas uero Massiliensis partes Thules aquiloni propinquissimas Britanniæ extremas esse perhibet, penes quos idem est cum Arctico circulus tropicus æstiuus. Ab alijs quidẽ nihil comperio, nec quod Thule insula quædam sit neque si ad ea usque loca habitabilia sunt, ubi æstiuus tropicus Arcticus efficitur, hunc autem habitabilis terminum, multo magis ad austrum accedere arbitror, qui ad aquilonem propinquat. Qui enim hoc tẽpore scribunt ultra Hyberniã nihil habentes quod dicant, quæ ad septentrionem ante Britanniam iacet, syluestribus prorsus hominibus maligne propter frigora habitantibus. Itaque finem hic ponendũ esse arbitror. Paralleli autẽ per Byzantiũ & quodam

πεντεκαίδεκα ἑξηκοστά. (margin note)

Rhoxolani. (margin note)

modo per Maſsiliam trāſeuntis, ut Pytheæ credens inquit Hipparchus. Eandem enim ait gnomonis rationem Byzantij ad umbram quam Maſsiliæ Pytheas dixerat. Circuli autem per Boryſthenem ab hoc diſtantis circiter millia tria & octingenta eſſe poſſet ex diſtantia ab Maſsilia ad Britanniā, hic incidens ipſe per Boryſthenem circulus ubicunq;. Multis autē in locis homines refellens Pytheas & iſtic mentitus eſt. Nam ductam à columnis lineam ad freti & Athenarū & Rhodi loca in eodem iacere parallelo, à multis confeſſum eſt. Conſtat & lineam per mediū quodammodo pelagus à columnis in fretum eſſe. Quiq; maximū nauigant tractum à Gallia in Africam è ſinu Gallico ſtad. quinq; millia eſſe, & hanc amplisſimā latitudinem pelagi affirmat. Quocirca à dicta linea ad intimū ſinum ſtad. duo millia quingenta ſunt, ad Maſsiliam uero pauciora. Maſsiliam enim magis quàm intimum ſinum ad auſtrum procumbere, è Rhodo autem Byzantium uſque ſtad. eſſe millia quatuor nongentûm, ut impendio magis ſanè ad ſeptentrionem ſpectet is qui per Byzantiū eſt, eo qui per Maſsiliam. At ea intercapedo quæ inde eſt uſq; ad Britanniam, cum illa poteſt cōſonare quæ eſt à Byzantio ad Boryſthenem, illic uero quouſq; ad Hyberniam incognitū eſt quantū poni poſsit. Neq; ſi ulterius habitabiles partes ſint ſuperioribus dictis curæ eſſe oportebit. Satis enim ad cognoſcendū eſt capere ſicut in auſtralibus regionibus, quod ſupra Meroēn ad tria millia ſtad. progredienti terram habitabilem ponere conueniebat. Non perinde ac finis iſte diligentisſime poſitus eſſet ſed proxime ad diligentiā. Sic & illic non plura his, aut paulo plura, ſupra Britanniam ponenda ſunt, ut millia quatuor. Etiam ad principum necesſitates nulla † ſit prærogatiua, huiuſmodi regiones uel earū incolas cognitos facere, præſertim ſi tales inhabitent inſulas, quæ neq; nos infeſtare, neq; cōmoditates afferre queant propter earum diſiunctionem. Nam cum Romani Britanniæ ditionem habere ualuiſſent, neglexerūt, nullum ex ea terrorem oriri poſſe cernentes, haud enim tanta illis facultas adeſt ut noſtra incurſare poſsint, nec ulla tāta utilitas, ſi ea potiti fuiſſent. plus enim ex uectigalibus nunc uidetur afferre, quàm tributum abſoluere poſſet, cum ipſa in copias militares impenſa, inſulæ præſidium & tributorum exactiones auferat. Plurima etiam accederet ex adiacentibus inſulis commoditas. Quod ſi ad interuallum ex Rhodia ad Boryſthenem illud apponatur ſpatium, quod à Boryſthene ad ſeptentriones eſt millium ſtad. quatuor, totum interuallum ſit duodecim millium ſtad. ac ſeptingentûm. Terminus autem ex Rhodia in Auſtrale habitabilis, eſt millium ſedecim ſexcenta ſtadia. Vnde uniuerſa latitudo orbis terrarum minor eſſet millia triginta ab Auſtro in ſeptentrionem. Longitudo autem millia ſeptuaginta eſſe traditur. Hoc autem ab occaſu in ortum eſt, ab extremis Hiſpaniæ ad extrema Indiæ, id quod tum itineribus tum nauigationibus menſuratum eſt. Quod autem infra dictum quadratum hæc ipſa longitudo ſit, ex ratione parallelorum ad æquinoctialem ſpectantium manifeſtum eſt, ut plus quàm dupla ſupra latitudinem longitudo ſit. Ferunt autem ad chlamydis ſpeciem formam ipſam eſſe. Multa enim latitudinis congregatio ad extremitates inuenitur, præſertim in occidentalibus ad ſingula accedentibus nobis. Nunc quidem igitur locum in ſphærica ſuperficie deſcripſimus, in quo ſitum eſſe terrarum orbem dicimus, & ſanè oportet per diuiſas habitationes, ueritatis imitatorem, terram proxime ſphæram efficere, uti Crates inſtituit, ſuſcepto in ea quadrato atque intra illud de ſitu orbis locare tabulam. Cæterum cum magna opus ſit ſphæra, ut dicta

Britannia.

οὐδὲν πλεονέκτημα. nullus uſus nullū lucrum.

Terræ latitudo.

Terræ longitudo.

Sphæræ ratio.

dicta pars eius è plurimis sit partibus, satis fiet ad captandas dilucide mundi portiones ut attente proprium spectantibus exhibeant aspectum. Ei quidem qui talem possit præparare sic factu melius est. Sit autem ut non maiorem pedibus decem habeat diametrum, qui uero minime talem uel non multo hac inferiorem struere possit, describat oportet in plana tabula pedum saltem septenûm. paululum enim intererit in contrario circulorum & parallelorum & meridianorũ, per quos & climata & uentos & cæteras differentias dilucidas facimus, & partium terræ situs inuicem & ad cælestia rectos describimus. Cum parallelorum parallelos & rectarum rectas ad illas, intellectus ipse facile traducere ualeat, figuram ac magnitudinem quam aspectus intuetur, in plano ac superficie ad rotundã ac sphæricam, proportionem de obliquis & rectis circulis dicimus. Meridiani uero ad singulas poli partes descripti omnes ad unum in sphæra signum inclinant. Sed in plana tabula paruas rectas solummodo meridianas facere conum, nihil referet. Haud enim hoc necessarium pluribus in locis est, nec ut circunferentia, apparet. Eodem modo & inclinatio, cum descriptiones transferantur in tabulam planam, & lineæ rectæ describantur. Itaq; ipsam deinceps rationem tanquam in plana tabula pictura confecta exponemus. Dicemus itaq; cum terræ partem ipsi quoq; peragrauerimus & maris, qua de re & narrantibus & scriptoribus fidem adhibeamus. Peruenimus autem ex Armenia in occasum usq; ad Sardiniam tractus Tyrrheni & in meridiem quidem ab Euxino usq; ad Aethiopiæ terminos. Neq; ex cæteris terræ scriptoribus aliquem facile reperies qui ampliùs quàm nos dicta permeauerit interualla. Qui uero occidentis regionis mare adierint, orientis loca nequaquam tantopere attigerunt, qui autem contra, in occidentalibus defecerunt. De austro quoque & septentrione similiter se habet. Atqui & illi & nos auditu plura percipientes, cõpilamus formam ac magnitudinem reliquamq; naturam, qualis & quanta sit eo quidem modo quo ex sensibiliũ intellectu alia intellectus componit. Colorẽ enim & figuram & magnitudinẽ pomi, odorem quoq; & tactum & succum sensus ipsi denuntiant. Ex ijs intellectus componit pomi cognitionem, & magnarũ quidem formarũ ipsarum partes sensus intuetur. Totum uero ex uisis, intellectus disponit. Sic quidem & uiri dociles spectatoribus & loca (prout casus tulit per diuersas terræ partes) peruagantibus, sicuti sensibus credentes in unam construunt descriptionem uniuersi orbis terrarum aspectum, cum & exercituum ductores omnia quidem ipsi conficiunt, sed ubiq; nequaquam adsunt, quinimmo per alios plurima gerunt, fide nuntijs adhibita, & pro auditis accommodantes mandata, dimittunt. Qui autem solos uidentes cognoscere existimat, auris iudicium perimit, quæ ad scientiam capessendam longe præstantior est oculo. Maxime autem huius ætatis homines dicere aliquid de Britannia possent, deq; Germanis & intra & extra Danubium habitantibus, de Getis, de Tyrrhegetis, de Bastarnis. Item de Caucasum incolentibus, ut Albanis & Hiberis. Renuntiata uero sunt nobis à rerum Parthicarum scriptoribus, in quibus est Artemisius Apollodorus, quæ illi amplius quàm multi superauerunt, & de Hyrcania & Bactriana, quin & Romanis nuper fœlicem Arabiam intrantibus, cuius imperator erat uir insignis amicitia & consuetudine nobis deuinctus Aelius Gallus, & Alexandriæ mercatoribus, classe per Nilum & per Adriaticum sinum usq; in Indiam nauigantibus. Quæ omnia longe magis huius ætatis mortalibus quàm maioribus nostris cognita sunt. Cum Gal-

Strabonis peregrinatio.

Intellectũ per sensibilia cognoscere.

Auditus iudicium.

Aelius Gallus.

lus igitur Aegypti præfectus esset, & uiarum comites ad Syenem & terminos Aethiopiæ usque ascenderint, accepimus naues centum ac uiginti ex Muris portu ad Indiæ tractus enauigasse. Cum ab initio paucis Ptolemaidis reges nauigare prorsus auderent, nec mercatoria Indiæ uectare onera. Prima igitur & maxime peculiaria sunt, & ad scientiam & ad urbanas necessitates, formam & magnitudinem simpliciter, & ut sic dicam inuestigare, quod quidem ad orbis describendi tabulam incidens, simul & qualis est & quota totius terræ pars demonstrat, hoc quidem proprium orbis scriptori est. De tota uero terra accurate tractare, & de illius zonæ quam dicimus omni spondylo uel dorso, cuiusdam alterius est disciplinæ, sicuti habitantur & secundum alteram partem quartam ipse spondylus. Etenim si hoc sese modo habeat, haud sanè à nostris habitatur incolis, sed ille alius ponendus est terrarum orbis, quod profecto credibile est. Hæc autem quæ in ipsa sunt dici à nobis debent. Mundi uero habitabilis forma chlamydis speciem præ se fert, cuius latitudinem maximam linea per Nilum describit, principium ab cinamomifero parallelo capiens, & ab insula exulum Aegyptiorum, usque ad eum qui est per Hyberniam parallelum. Longitudo autem huius est linea ad rectitudinem ab occasu per columnas, & per fretum Siculum usque ad Rhodiam & sinum Issicum penes Taurum progressa, qui Asiam per zonas distinguit in orientale uergens pelagus inter Indos & eos qui ultra Bactrianam sunt Scythas. Intelligatur igitur oportet spatium aliquod parallela designatum linea, in quo figuræ chlamydis facies descripta eo modo sit, quod longitudini longitudo consentiat, & † pari æqualitate sit maximum, ac latitudini latitudo. Figura itaque ad chlamydis speciem habitabilis orbis est. Latitudinem nanque ipsius terminari diximus per ipsa paralleli latera ultima, qui partem eius habitabilem inhabitabilémque utrinque distinguit. Hæc quidem fuere unum ad septentrionem per Hyberniã, alterũ ad torridam per cinamomiferam. Hæc autem ad ortum & occasum exporrecta usque contra insurgentes orbis terræ partes, quodam efficient mutuis lineis spatiũ ad eas ipsas quæ per septentrionẽ adiunctæ sunt. in hoc autem habitabilẽ esse cõstat ex eo, quod maxima ipsius latitudinis pars extra id nõ excidit, neque longitudo. Quod uero ipsius forma chlamydis speciẽ habet, quia extremitates longitudinem minoribus utrinque finiant terminis, maris autem inundatio latitudinis partes adimat. Id sanè perspicuũ est ex ipsis qui & orientis & occidentis tractus utrobique nauigationibus circumierũt. Nam insulam quam uocamus Taprobanen in austrum longe magis quàm Indiam spectantem ostendũt & habitari, & contra Aegyptiorum insulam & terras cinamomiferas attolli. Aeris enim æqualem esse temperiem quæ extremæ ultra Indos Scythiæ, ostium quoque maris Hyrcani magis ad septentrionem uergere, & adhuc amplius tractus Hyberniæ, pariter autem et de plaga trans columnas memoratur. Signum autem orbis occasui propinquissimum esse Hispanorũ promontoriũ quod Sacrum uocant id quod subijcitur quodãmodo lineæ, quæ per Gades & columnas ducitur & per fretũ Siculũ & per Rhodiam. Consonare enim aiunt & Horoscopia, id est horarum aspectus, & uentos utroque uersum ferentes, & dierũ & noctium maximarũ prolixitates. Horarum enim quatuordecim dies ac noctes æquinoctiales et in Gaditana & in Hispaniæ maritima spectare licet interdum. Posidonius refert ab excelso quodam domicilio in urbem, quæ ab hisce locis quadringenta distat stadia, stel-

lam

[Margin notes: † καὶ ὅσον ἂν ᾖ μέγιστον. — Orbis terræ figura & distinctio. — Chlamydis forma terrã esse. — Taprobane. — Sacrum promontorium. — Horoscopia.]

lam se uidisse, quam Canobum ipsum suspicatur. Ex hoc paululum ex Hispania progressos in meridiem ipsam spectare confiteri, & ex ipsa in Cnido historia atque prospectu. Speculam enim Eudoxi non multo alijs habitaculis altiorem esse quo ex loco eum stellam Canobum intueri solitum, dicitur. In Rhodiaco uero climate Cnidum existere, in quo Gades, & huius maritimam, hinc ad australes partes nauigantibus iacet Africa, huius uero occidentalis maxime tractus, pars parua ante Gades magis procumbit. Dehinc extremitatem cum fecit angustam ad ortum recedit, & austrum. Ac dilatatur paulatim quoad ad Aetherios Aethiopas applicat. Hi autem Carthaginensis regionis ultimi iacent Cinamomiferorum lineam attingentes. Contra uero à Sacro nauigantibus promontorio usq; ad nuncupatos Artabros in septentrionem est nauigatio dextra Lusitaniam habentibus. Reliqua ad ortum tota obtusum efficiens angulum usq; ad Pyrenes extrema quæ ad Oceanum terminantur. His occidentales Britanniæ partes è regione adiacent ad aquilonem. Eodem etiam modo Artabros esse à septentrione, queis opponuntur insulæ quas Cassiteridas appellant, à pelago quodammodo in Britannico climate constitutæ. Liquet igitur, quantum extremitates orbis terrarum per longitudinem ex circunfuso pelago in angustum cogantur. Cum uero talis forma existat in uniuersum duas rectas suscipere commodum esse uidetur, quę se inuicem secantes in rectum, una per longitudinem totius maximi, altera per latitudinem peruenient. Et una quidem parallelorum, altera meridianorum erit. Deinde istis, parallelas intelligentes, in utranq; partiri terram ac mare, quo nos uti contingit. Forma enim quam diximus magis manifesta fieret & linearum magnitudo alias atque alias mensuras habentium, & longitudinis & latitudinis. Climata quoque magis ad orientem uel occasum spectantia melius fient dilucida, pariter & quæ ad austrum uel ad aquilonem uergunt. Postquàm uero has ipsas rectas per cognita loca suscipere oportet, quædam iam susceptæ sunt. Dico autem medias duas alteram de longitudine, & alteram de latitudine iam antea dictas, reliquæ uero per has facile dignoscerentur. Quodam enim modo his utentes elementis, partes inuicem se habentes colligemus, & cæteras habitandi habitudines in terram uel in cælum spectantes. Cæterum mare plurimum terram describit ac format, sinus ac pelaga, & freta conficiens plurima, isthmos similiter ac peninsulas, & promontoria. Assumũt & ex hoc ipso fluuij & montes. Per talia nãq; ipsę continentes & gentes & oppidorum situs natura benecompositi intelliguntur, & cæteræ uarietates quibus referta est designatrix locorum tabula. In quibus quidem est insularum multitudo & pelago, ac litoribus omnibus dispersa. In alijs alias uirtutes ac uitia & uarios ipsarum usus abususq; ostendentibus, has quidẽ natura, has uero apparatu, quas natura dici conuenit. perdurant enim. Adiecta uero, permutationes accipiunt. Et harũ quoq; quasdam diutius perdurare ualentes, declarare necesse est. Quæ quidem non diu, alioqui uero illustrem claritatem quampiam tenentes & gloriam, uel quæ in tempus posterum permanens, modum quendam locis cognatum efficit, & apparatum haud amplius existentem. Ea propter & hæc memoria teneri oportere constat. Permultę nãq; sunt urbes de quibus hoc dici contingit, quod & Demosthenes ipse de adiacentibus Olyntho cõmemorauit. Quas sic claruisse inquit, ut si quis aduentet, illas nunquam habitatas fuisse intelligat. Ad hæc tamen & alia loca libenter proficiscuntur tam celebrium operum uestigia con=

Canobus stella · *Eudoxi specula.* · *Cnidus.* · *Aetherij.* · *Artabri.* · *Cassiterides.* · *Demosthenes de Olyntho.*

templari cupientes, sicut & illustrium uirorum sepulchra, sic & iure institutarum rerum publicarum recordationem usurpamus, quę illis in locis iam extinctæ sunt. Cum eodem nos modo inuitet utilitas quo & res ipsæ gestæ. Id enim aut imitationis aut talium euitationis gratia fit. Primam itaq; designationem repetentes dicimus habitabilem terram nostram circunfluam existentem, ab exteriore mari multos in seipsam ab Oceano sinus admittere. Quatuor autem amplissimos, è quibus aquilonaris quidem mare Caspium uocatur, quod plerięq; nuncupant Hyrcanum. Persicus autem & Arabicus ab australi mari effundũtur, unus quidem aduersus maxime Caspio, reliquus Pontico. Quartus hos magnitudine admodum superat, quem mare nostrum, quod interius appellamus, efficit, initium ab occasu & freto per Herculeas columnas accipiens, & ad orientis regiones alia latitudine longe porrectum, deinde diuisum, & duos in sinus diffusioris pelagi terminatum. Vnum quidem à sinistra quem Euxinum pontum appellamus, alterum autem constantem ex Ægyptio pelago & Pamphylio & Issico. Cæterum uniuersi quos cõmemorauimus sinus ab extimo mari angusto influunt æstu, plus autẽ sinus Arabicus & Gaditanus per columnas, reliqua uero minus. Terra sanè quæ illos includit, trifariam partita est, quemadmodum dictum est. Europa facile plurimas cunctarum formas induit, Africæ contra euenit, Asia mediam quodammodo ambarum dispositionem habet. Omnes autem ex litoribus intestinis causam habent, quare multiformes sint, aut non habent. Exterior autem exceptis iam dictis sinubus, simplex est instar chlamydis, ut dixi, figura. Nam reliquas in exiguo differentias omittemus. In magnis enim quod pusillum est nihil interest. Rursus in geographica scientia non modo formas, & locorum magnitudines inquirimus, sed etiam mutuas inter se continentias, ut diximus. Et hic interiora litora maiorem quàm exteriora uarietatem exhibent. Maior† quoque notitia atque temperies, & in urbibus, & in nationibus per bona gubernatis instituta, in quibus magis quàm in illis homines uersantur. Ista uero magis nosse concupiscimus, in quibus plures traduntur actiones, plures artes, plura regendarum ciuitatum instituta, aliaq; quæ ad comparandam prudentiam cooperantur, & necessarij rerum usus ad illa nos conducunt, quæ quoad perueniri potest implicitas secum habent communicationes. Hæc sunt quæ habitantur, imò uero recte habitantur. Ad omnia huiusmodi (ut dixi) nostrum mare magnam habet excellentiam. Hinc ergo exponendi ambitus suscipienda sunt primordia. Huius sinus initium esse à columnarum freto dictum est. Latitudo eius angustissima stad. circiter septuaginta traditur. Circumcirca uero angustias nauiganti stad. centum & uiginti, distantiam litora ipsa unà capiunt, sinistrũ uero magis. Et aspectus ipse ingentis cuiusdam pelagi apparentiam præ se fert, è dextro quidem latere terminos habet litus Africanum Carthaginem usq;. Ex altero uero litoribus terminatur Hispano & Gallico ad Narbonẽ & Massiliam, dehinc Ligustico, postremo uero Italico usq; in fretum Siculum. Latus autem pelagi ad ortum spectans, Sicilia est, & utrinque iacentia eius freta, è quibus unum ad Italiam pertinens stad. septem patet. Quod autem Carthaginem spectat stad. mille & quingentis. Cæterũ à columnis in fretum, quod septem stad. dixi ducta linea, pars illius est quæ ad Rhodum & Taurũ ducta medium iam dictum pelagus incidit, fertur autem stad. mille duodecies. hæc quidem pelagi longitudo. Sed maxima latitudo ad stad. quinq; millia è sinu Gallico inter Massiliã & Narbonem

ad

Sinus præcipui quatuor. Caspiũ mare. Hyrcanum mare. Persicũ mare. Arabicũ mare. Euxinus. Terra trifariã partita. Europa. Africa. Asia. † ποιὰ δ' ἐπὶ Celebritas urbium de ciuitatibus.

ad regionem Africæ oppositam. Huius autem maris partem uniuersam Africanum uocant pelagus. Quod autem terræ opponitur partim Hispanum, partim Ligusticum, partim Sardonicum, ultimum uero usque ad Siciliam Tyrrhenum mare nuncupatur. Ad litoream uero plagam Tyrrhenam usque ad Ligusticam crebræ extant insulæ, maxime autem Sardinia & Corsica post Siciliam, quæ quidem & bonitate & magnitudine cæteras nostras superat. Multo autem his inferiores longius in mari sitæ Pandaria et Pontia. At terræ propiores Aethalia, Planasia, Ilua, & Pythecusæ, Prochyta, Capriæ, Leucasia, & reliquæ generis huius. Alia ex parte oræ Ligusticæ ante reliquam ripam usque ad columnas non multæ, è quibus est Gymnesia & Bysus. Ante Africam quoque atque Siciliam non multæ, quarum est Cosura & Ægimurus & † Lipareone, quas appellant quidam Aeolias. Post Siciliam & utrunque fretũ alia continenter adiacent maria. Vnum ante Syrtes & Cyrenaicum & Syrtes ipsæ alterum olim quidem Ausonium, nunc uero Siculum uocitatum in illud confluens, atque contiguum. Quod igitur Syrtibus prætenditur & regioni Cyrenarũ, Libycum siue Africanum appellatur, & in Aegyptium finitur pelagus. E Syrtibus minor quidem, stad. mille & sexcentûm habet ambitum. Ostium utrinque adiacentes habet insulas quæ Meninx ac Cercina uocant. Eratosthenes tradit maioris Syrtis circuitum millium quinque esse. Profundum uero mille & octingentûm, ab Hesperidum agro ad Automala, & Cyrenarũ confinia, ad reliquam terram Libyam, quæ in eo tractu est. Alij nauigationis ambitum stadiorum quatuor millia esse referunt. Profundum autem mille & quingentûm, quanta est oris latitudo. Cæterum Siculum pelagus Siciliæ & Italiæ ad orientem opponitur, & item interiacenti transitui inter Rheginum agrum usque Locros, atque Messenam usque Syracusas & Pachynum. Crescit autem ad orientis partem usque ad Cretæ promontoria, & plurimam Peloponnesi partem alluit, & sinum quem Corinthiacum uocant implet. Ad aquilonem uero uel ultima † Iapygiæ & Ionij sinus os, & Epiri partes in austrum spectantes usque ad sinum Ambracium, litusque contiguum, quod sinum Corinthiacum ad Peloponnesum efficit. Sinus autem Ionius eius pars est, quod Adriaticum hoc tempore dicitur. At huius positum à dextra latus, regio facit Illyrica, sinistrum uero Italia usque ad intimos Aquileiæ recessus. Est autem ad septentrionem & ad occasum protendens angustus & prolixus. Longitudo quidẽ stad. sex mil. latitudo uero amplissima stad. ducentûm supra mille. In eo sanè tractu frequentes solæ sunt insulæ ad terram Illyricã, & Absyrtides & Cerydica & Liburnides, Issa etiam & Tragurium & † Mellia & Corcyra & Pharus, ad Italiam uero Diomedeæ. A Pachyno autem in Cretam Siculi maris interuallũ stad. quatuor mil. & quingentûm esse tradunt. Tantundem ad Tænarum Laconicum. Ab extrema uero Iapygia ad interiora sinus Corinthiaci, minus quàm stad. trium millium interest. Ab eadem autem Iapygia extrema in Africam plus quàm mil. quatuor. In eo autem tractu insulæ sunt Corcyra & Sybota ante † Epirum. Deinceps uero ante sinum Corinthiacum Cephalenia, Ithaca, Zacynthus, Echinades. Siculo autem Creticum coniungitur pelagus & Sardonium & Myrthoum, quod inter Cretam & Argiam Atticamque iacet. Quod latitudinem maximam habet ab Attica ad stad mil. ducenta. Longitudo minor quàm dupla. In hoc uero sunt insulæ Cythera, Calauria & quæ Aeginam cingunt & Salamine, & ex Cycladibus pleræque. Quod uero contiguũ est iam Aegeum existit cum sinu

Margin notes: Ligusticũ ma. Tyrrhenum mare. Sardinia. Corsica. Sicilia. Pandaria. Pontia. Aethalia. Planasia. Pythecusæ. Prochyta. Capriæ. Leucasia. Gymnesia. Bysus. Cosura. Aegimurus. * αἱ λιπαραίων νῆσοι. Aeoliæ. Ausoniũ mare Siculum mare Libycũ mare. Afric. mare. Syrtis. Meninx. Cercina. Corinth. sinus *Apuliæ Adriat. sinus Illyris. Absyrtides. Cerydica. Liburnides. Issa. Tragurium. Corcyra mel. Pharus. Pachynus. Diomedeæ. *καὶ ἡ μέλαινα κέρκυρα. Sybota. *κατὰ τὴν ἤπειρον. Melas sinus. Cephalenia. Ithaca. Zacynthus. Echinades. Creticũ mare. Myrth. mare. Cythera. Calauria. Aegina. Salamis. Aegeũ mare.

Icariũ mare. Carpat. mare. Cyclades. Sporades. Cos. Samos. Chius. Lesbos. Tænedos. Eubœa. Scyrus. Peparethus. Lemnus. Thasus. Imbrus. Samothracia. Abydus. Sestus. Propontis. Euxinus. * διθάλασσος.

melane, id est nigro atq; Hellesponto. Est & Icarium & Carpathium usq; Rhodũ Cretamq; ac Cyprum & primas partes. Cæterum ad Asiam pertinent insulæ Cyclades & Sporades, & quæ Cariæ & Ionæ & Aeoliæ usq; Troadem adiacent. Con inquam & Samum & Chium & Lesbum & Tænedum. Eodem etiam modo quę ante Græciam iacent usq; in Macedoniam, sibiq; conterminã Thraciam, Eubœa scilicet & Scyrus & Peparethus & Lemnus & Thasus & Imbrus & Samothracia & cæteræ complures, de quibus singulis aperiemus. Huius autem tractus mare longitudinem habet millia circiter quatuor aut paulo plus. Latitudinem uero ad millia duo. Continetur autem à prædictis Asiæ partibus & maritimo spatio è Sunio usq; in sinum Thermæum, quà in septentrionem nauigatio agitur, & à Macedoniæ sinubus usq; in Chersonesum Thraciam. Apud hanc adiacet septem stad. fretum ad Sestum & Abydum, per quod Aegeum & Hellespontus in aliud ad septentrionem effluit mare, quod Propontidem appellant, & illud in aliud quod Euxinum pontum nominant. Hunc quodammodo †bimarem dicimus, ad medium nanque duo procumbunt promontoria, unum quidem ab Europa, partibúsque borealibus, alterum ex Asia huic oppositum. Vnde transitus ipse coartatur intermedius, & ingentia duo efficiuntur maria. Europæ quidem promontoriũ Crium, id est arietis frontem appellant, alterum Asiæ Carambin, distant autem inuicem circiter stad. duo millia & quingenta. Spectans igitur in occasum pelagus è Byzantio usq; in Borysthenis eruptiones, longitudinem habet stad. trium millium octingentûm, latitudinem uero duûm millium, in quo Leuca, id est alba iacet insula. In orientem uero spectans parem continet longitudinem, & in angustum finitur recessum, qui ad Dioscuriadem pertinet ad stad. millia quinque, aut paulò plura, latitudo ad stad. millia tria patet. Ambitus uero totius pelagi stad. millia uiginti quinq;. Huius autem ambitus figuram arcui Scythico, dum intenditur pleriq; comparãt, neruum dexterioribus ponti partibus similem exhibent, hæc est autem ab ostio usq; ad Dioscuriadis agri recessum adnauigatio. Nam excepta Carambe, reliquũ omne litus parum aut prominet aut recedit adeo ut rectum uideatur. Reliquæ parti ipsius arcus cornu simile est, quod geminas curuationes habet, quæ quidem superne est rotundiorem tenet, quæ uero inferior rectiorem, sic illam geminos sinus efficere, è quibus qui spectat in occasum, longè altero rotundior est. Supra sinum autem ad ortum uergentem Mæotis palus iacet ad aquilonem stad. nouem milliũ aut paulò plurium circuitum habens, hæc penes Bosphorum, quem Cimmerium appellant in pontum effluit, iste per Thracium in Propontidẽ excurrit. Os enim Byzantiacum, Thracium Bosphorum uocant, quod stad. quatuor existit, at Propontis stad. mille & quingentûm longitudinem protendi perhibetur ex Troade Byzantium usq;, par uero quodãmodo extat ipsius latitudo. Hic Cyzicenorum consistit insula, & circa eam pusillæ quædam insulæ. Aegæi enim maris ad aquilonem talis est refluxio & tanta, rursusq; è Rhodia Aegyptium pelagus efficiens & Pamphylium & Issicum. In orientem nanq; & Ciliciæ partes pariter extenduntur usq; ad stad. millia quinq; trans Lyciam & Pamphyliam & uniuersum Cilicum litus, hinc Syria & Phœnice & Aegyptus ad austrum & occasum mare circundant usq; Alexandriam. In sinu autem Issico & Pamphylio Cyprum iacere contingit, quæ pelago contigua est Aegyptio. Est autem è Rhodo usq; Alexandriam interuallum ab aquilonis regione, stad. mil. quatuor. Nauigationis uero circuitus duplica

Criũ promontorium. Carambis. Leuca insula. Ponti figura. Mæotis. Bosphorus. Cyziceni. Syria. Phœnice. Cyprus.

plicatur, hanc nautarum æstimationẽ esse de maris spatio perhibet Eratosthenes, cum quidam esse sic dicant, alij uero mil. stad. quinque asserere non dubitent. Ipsi autem per umbrarum inuestigatorem gnomonem stad. millia tria septingenta quinquaginta inuenisse ait. Huius quidem maris partes Cilicia & Pamphylia & Ponticæ regiones dextræ nuncupatæ, simul & Propontidis, & deinceps usq; in Pamphyliam extenta litora, ingentem quandã efficiunt peninsulã seu Chersonesum & magnam quandam fluctibus ambitam terram, id est isthmum, ex Tarsensi pelago ad oppidum Aminsum, & Themiscyram campum Amazonum. Regio *Themiscyra.* enim hæc intra lineam ipsam consistens usq; in Cariam & Ioniam, & gentes intra Alyn habitantes, tota ab Ægæo pelago & iam dicti maris partibus utrinq; circum alluitur. Et hanc quidem proprie eodem quo uniuersa nomine Asiam uocamus. *Asia.* Vt autem summatim dicamus, nostri maris signum maxime in austrũ exiens magnæ Syrtis sinus est. Post hunc Alexandria Ægypti, & Nili fluenta. Aquiloni uero proximus Borysthenes est. Si quis tandem Mæotin quoq; pelago adiunxerit. Est enim perinde ac Tanais pars. Occasui autem propius est columnarũ fretum, coniunctissimus uero orienti est, quem dixi ante recessus ad Dioscuriadem, haud recte sane sinum Issicum dixit Eratosthenes. Ipse enim in eodẽ meridiano quo & Aminsus & Themiscyra, situs est. Quod si udis assume & Sidenã usq; Pharnaciã. Ab hisce partibus directa in orientem nauigatione, cursus est quidem ad Dioscuriadem supra stad. mil. tria, sicut in parte magis ex circuitione manifestabitur. Nostrum igitur mare huius generis est. Terras autem nunc, quæ illud amplectuntur subscribere necesse est. Ab ijsdem uero regionibus primordiũ capiamus, à quibus maris ipsius designationem scribentes accepimus. Interius igitur per columnarũ fretum nauigantibus, in dextra quidem est Africa usq; ad Nili fluenta, in sinistra uero ad oppositum fretum usq; ad Tanain Europa, terminantur autem utræq; in *Europæ laudes.* Asiam. Ab Europa est igitur inchoandum, quandoquidem & multiformis in primis est, & ad uirorum uirtutem ingenue disposita, ciuiumq; & suarum ad alios rerum transfusiua. est enim tota habitabilis, in exigua tantũmodo parte propter frigoris uim inhabitabilis, quæ finitima Tanaidis & Mæotidis incolis, Borysthenẽsibusq; in †curribus degentibus. Habitabilis autem regionis id quod est algidum *† ἁμαξοικοί.* & montanũ natura laboriose habitatur. Curatores autẽ probos nacta loca etiam praue per latrocinia habitata mitigantur. Quemadmodũ obtinentes Græci montes petrasq; incoluerunt pulchre ob prouidentiam circa ciuilia artesq; & reliquum ad uitam sensum. Romani quoq; multas gentes accipientes, quæ natura inhumanæ erant ex ipsis locis asperis importuosisq; & frigidis, causáue alia male habitatis insociabiles homines inter se multis alijs admixtis connexuerũt, & ciuiliter uiuere agrestiores, duriores'q; docuerunt. Quantum uero ipsis est in plano, naturalemq; habet temperiem multum adiuuat ad ista. Quandoquidẽ id quod est in fœlici regione pacificum omne est, & quod in tristi pugnax & uirile, accipiuntq; hæ gentes aliqua inter se beneficia. aliæ enim opem armis ferunt, aliæ fructibus & artibus morumq; doctrina. Manifesta autem sunt etiam non auxiliantium inuicem detrimenta. Habet autem superius †quiddam uis arma tenentium, nisi ea ipsa multitudine ** τὸ πλεονέκτημα.* superetur, adestq; terræ †isti etiam ultra hoc quiddam naturale bonum, quod ea sane omnis planitie montibusq; distinguitur. Ita ut usquequaq; agricultura, terræ de ** τῆς ἠπείρου ταύτης.* scriptio, ciuilitas atque pugnæ adsint. Plusq; sit alterum id scilicet quod est pacis fa-

miliare, ita ut hoc uincat adiuuantibus etiam ducibus, Græcorum prius, Macedonum uero Romanorumque posterius. Ex hoc autem & ad pacem & ad bellum sufficientissima est sibi. Etenim multitudinẽ pugnacem abunde habet, & quæ agros colat, & quæ urbes quoque contineat. Excellit autem hæc etiam fructus efferens optimos uitæque necessarios, & metalla quæcunque sunt usui. Odores uero ad sacrificia, necnon multi sumptus lapillos ipsa extrinsecus petit. Quarum etiam rerum inopibus nihilo deterior, quàm abundantibus est uita. Similiterque pecudum exhibens mitium multarum copiam, at bestiarum habet ferarum raritatem. Ac talis quidem est natura terra ipsa in uniuersum. Particularis autem pars prima est omniũ ab occasu Hispania corio bubulo similis, cuius pars tanquam in collum extensa superuenit in finitimam Celticam. sunt enim ista quæ ad ortũ. Hincque abscinditur latera li fine ea quæ dicta est Pyrene. Est autem regio ipsa mari circunflua, pars quidem australis mari nostro usque ad columnas, reliqua uero Atlantico usque ad septentrionale Pyrenes cacumen, oceano. Longitudo autem regionis huius quæ quàm maxima est, circiter sex millium stad. latitudoque quinque millium. Post hanc est Celtica ipsa ad orientem solem usque ad flumen Rhenum, cuius latus septentrionale Britannico alluitur freto omni. Est enim æqualiter insula ipsa omnis opposita omni, longitudinem quinque millium fermè continens stadiorum. Quod autem ad orientem uersum est, Rheno flumine circunscribitur, parallelum habente riuum Pyrenæ. Australe uero id quod à Rheno, Alpibus. Reliqua pars mari nostro, quo loco is qui sinus uocatur Gallicus diffunditur. Inque eo Massilia & Narbo sunt sitæ urbes clarissimæ. Est autem oppositus huic sinui ex aduerso sinus alter illi cognominis, uocatus quidem & ipse Gallicus, spectans ad septentriones atque Britannicam regionem. Angustissimamque habet illic latitudinem terra Celtica. Cogitur enim in isthmum pauciorum quidem stad. quàm trium millium, plurium uero quàm duorum. Medium autem est dorsum montanum ad erectiones Pyrenes, Cemmenus mons uocatus. Definitque hic maxime in medios Celtarum campos. Alpibus autem, qui sunt montes altissimi, facientibus circunferentem lineam, id quod est gibberosum ad supradictos torquetur Celtarum campos, & ad Cemmenũ montem, cauum uero ad Ligusticam & Italiam. Gentesque continet mons iste multas Celticas, præter Ligures. hi enim aliæ sunt gentes, proximi tamen uita. Incoluntque partem Alpium connexam Apennini montibus, partemque etiam obtinent Apenninorum montium. Sunt enim isti montanum dorsum per longitudinem totius Italiæ innatam à septentrionibus ad meridiem, desinensque ad fretum Siculum, Italiæ autem partes primæ sunt, subiecti alpibus campi usque ad sinum maris Adriatici proximorumque locorum. Quæ uero dehinc cacumina angusta & longa † pœninsulantia. Perque ipsam (ut dixi) Italiam in longitudinem extenditur mons Apenninus ad septem usque stad. millia. Latitudo uero eius est inæqualis. Facit autem Italiam pœninsulam Tyrrhenum mare incipiens à Ligustico & Ausonium & Adriaticum. Post Italiam autem, quæ ad ortum reliqua sunt Europæ, bifariam diuiduntur Istro flumine. Fertur enim hic ab occasu in ortum, & in Euxinũ pontum, à sinistra relinquens Germaniam omnem incipientem à Rheno, Geticumque totum, & quod est Tyrigetarum & Bastarnorum atque Sauromatarum usque ad flumen Tanain, lacumque Mæotidem. A dextra uero Thraciam omnem & Illyricum, reliquamque ultimam Græciam. Præiacent autem

Hispaniæ figura. Celtica. Gallicus sinus. Massilia. Narbo. Cemmenus mons. Alpes. Apenninus. Italiæ partes. περιχερρονιάζοντα. Ister fluuius.

autem Europæ insulæ quas diximus, extra columnas quidem Gades & Cassiterides & Britannicæ. Intra columnas uero Gymnesiæ, aliæq; Phœnicum insulæ, aliæq; Massiliensium & Ligurum, contráque Italiam usq; ad insulas Æoli. Et quęcunq; circa Epiroticam regionem & Græciam usque ad Macedoniam, & Thraciam Cherronesum. A Tanaide autem atque Mæotide sunt quæ intra Taurum cõtinentur, & deinceps hæc quæ exterius. Diuisa enim ea bifariam per Taurum montem extensum à iugis Pamphyliæ ad orientale mare secundum Indos, & qui ibi sunt Scythas, ea quæ ad septentriones uergit pars terræ est, quam Græci uocant intra Taurum. Quæ uero ad meridiem est, hanc extra nuncupant. At quæ Mæotide Tanaideq; continentur, partes sunt intra Taurum. Harum autem partes primæ sunt quæ inter mare Caspium & Euxinum pontum, ex parte quidem in Tanain oceanumq; finientes, & id quod extra, & id quod maris est Hyrcanij, ex parte uero ad isthmum, ubi proximus est à secessu Ponti ad Caspiũ. Deinde quæ intra Taurum, ea sunt supra Hyrcaniam usque ad Indos, & Scythas eos, qui sunt ad idem mare, & ad Imæum montem. Hæc autem habent partim quidẽ Mæotæ Sauromatæ, & qui inter Hyrcaniam & Pontum usq; ad Caucasum & Iberes & Albanos, Sauromatæ & Scythæ & Achæi & Zygi & Heniochi. Quæ uero supra mare Hyrcanum, Scythæ Hyrcaniq; & Parthi & Bactriani & Sogdiani, & aliæ superiacentes Indorum partes ad septentrionem. Ad austrum autem maris Hyrcani, & ex parte omnis Isthmi, qui huius est maris medius, & Ponti & Armeniæ, bona pars, Colchisq;, & Cappadocia omnis, usque ad Euxinum pontum & Tibaranicas gentes. Adhuc autem quæ intra Alyn dicitur regio, complectens quidẽ ad Pontum & Propontidem Paphlagonas & Bithynios & Mysos, & quæ super Hellespontũ dicitur Phrygiam, cuius pars etiam est Troas. Ad Ægeum autem sequẽsq; mare Æolidem & Ioniam & Cariam & Lyciam, in mediterraneaq; regione Phrygiam, cuius pars est ea, quæ Gallogræcorum dicitur Galatia, & † quæ acquisita est, Lycaonesq; & Lydi. Deincepsq; eius quæ intra Taurũ, ij qui montes obtinẽt Paropamisadæ, & Parthorum & Medorum & Armeniorũ, Cilicumq; gentes & Lycaones & Pisidæ. Post montana uero sunt quæ intra Taurũ. Prima autem harum Indica gens omniũ maxima & fœlicissima, finiens ad orientale mare atq; Atlanticum australe. Inq; australissimo mari præiacet Indica insula minime minor Britannica, Taprobane, postq; Indicam regionem ad occidentalia declinantibus, habentibusq; à dextra montes, regio est magna maleq; ob tristitiam suam habitata ab hominibus omnino barbaris, nec una gente. Vocant autem Arianos, qui se extendũt à montibus usq; ad Gedrosiam & Carmaniam. Deincepsq; sunt, mare uersus quidem Persæ & Susij & Babylonij, descendentes ad mare Persicum, circumq; hos habitantes gentes paruæ. Ad montes autem, uel in eis Parthi Mediq; & Armenij, & quæ his finitimæ sunt gentes, atque Mesopotamia. Postq; Mesopotamiã, quæ intra Euphratem sunt Arabia fœlix, omnis definita sinu Arabico omni, & Persico, & quantam quidẽ Scenitæ atq; Philarchi obtinent ad Euphratem descendentes. Siue qui trans sinum Arabicum usque ad Nilum Æthiopesq; & Arabes, & qui post hos sunt Ægyptij Syrijq; & Cilices alijq;. Et qui Trachiotæ appellantur, ultimiq; Pamphylij. Post Asiam uero est Africa coniuncta ipsa Ægyptoq; & Æthiopiæ, litus habens Europæ aduersum, directum ferè usque ad columnas, ab Alexandria incipiens præter Syrtes, & si quis alicubi est sinus alius conuersione

Insulæ Europæ. Gades. Cassiterides. Britannia. Gymnesiæ. Taurus. Scythæ. Imæus mons. Sauromatæ. Achæi. Zygi. Heniochi. Parthi. Colchis. Cappadocia. Tibaranicæ. Paphlagones. Bithyni. Mysi. Phrygia. Troas. Aeolis. Ionia. Caria. Lycia. Gallogræci. Galatia. † καὶ ἡ ἐπίκτητος. Lycaones. Lydi. Pisidæ. India. Taprobane. Ariani. Gedrosia. Carmania. Anasus. Persæ. Susij. Babylonij. Armenij. Mesopotamia. Arabia. Scenitæ. Philarchi. Cilices. Africæ situs et figura.

mediocri, & quæ eiusmodi faciunt promontoriorum eminentiæ. Litus autem secundum oceanum ab Aethiopia usque ad quiddam tanquam parallelum priori. Postque ista coactam habet ab australibus partibus in acutũ summitatẽ parũ extra columnas procedentẽ, facientemque quodãmodo figuram mensalem. Est enim (sicut alij quoque declarant, & Cn. Piso dux existens regionis eius, nobis enarrauit) Pantheræ similis, distincta domibus ut punctis, cõprehensis arida & deserta terra. Vocãt autem huiusmodi habitationes Ægyptij Anases. Talis autẽ existens, habet quasdam alias differentias, trifariam diuisas. nam à maritima regione secundũ mare nostrum ualde fœlix est plurima, maximeque Cyrenæa, & quæ circum Carthaginem Maurorum, columnarumque Herculearum. Habitatur autem mediocriter ea quoque quæ est maritima, media uero male, ea quidem blattas † ferens, deserta plurima & aspera atque arenosa. Idem autem passa est ea quæ in rectum ad hanc extenditur per Aethiopiam uadens & Troglodyticam Arabicamque & Gedrosiã eam quę est Ichthyophagorum, id est piscicomedonum. Incolunt autem Africam gentes ignotæ plurimæ. Non enim multã peragrari eam contingit exercitibus neque alienigenis hominibus. Indigenæ uero ipsi pauci ad nos adueniunt è longinquo, neque illi sanè credibilia, neque omnia referentes. Ea tamen quæ dicuntur sunt huiusmodi. Eos quidem qui sunt meridionalissimi Aethiopas appellant, qui uero sub istis plurimi sunt Garamantes & Arusios & Nigritas, & qui adhuc sub ijs Gætulos. Mari autem propinquos uel etiam ipsum tangentes Aegyptũ uersus, Marmaridas usque ad Cyrenęam. Supra hanc autem, supraque Syrtes Psyllos atque Nasamones, atque Gætulorum aliquos, deinde Asynthas & Byzacios usque ad Carthaginensem regionem. ea enim est multa. Connectunturque eidem Numidæ. Horum autem notissimos, alios quidem Massilies, alios uero Masæsylios appellant, postremi uero sunt Mauri. Omnis autem à Carthagine usque ad columnas fœlix est regio, sed ferarum immanium nutrix, sicut etiam mediterranea omnis. Non improbabile est autem horũ etiam aliquos dici Numidas nequeuntes antiquitus ob multitudinem ferarum agrum colere. Qui nunc peritia uenandi excellentes, simulque in hoc adiuti etiam à Romanis propter studium bestiarum † pugnæ, utrorumque sunt præpotentes bestiarum & agriculturæ. Taliaque de terris dicimus. Reliquum autem est de climatibus dicere, quod & ipsum uniuersalem descriptionem formationemque habet. Incipientibus ex illis lineis, quas uocauimus elementa. Dico autem eius quæ definit longitudinem plurimũ, atque eius quæ latitudinem, maxime autẽ eius quæ latitudinem. Quin etiam astronomicis hoc amplius faciendũ est, sicut Hipparchus fecit. Descripsit enim (ut ipse ait) eas quæ in cælis fiunt differentias, secundũ quemlibet terræ locum, eorum qui sunt in nostro orbe, quartarum partium cõstituti. Ab æquinoctiali inquam ad septentrionalem polum. Cæterum descriptoribus terrarum, neque eorũ quæ sunt extra orbem nostrũ habenda est cura, neque in orbis ipsius partibus. Tales tantæque suscipiendæ sunt differentiæ ciuili uiro. sunt enim ancipites. Sed sufficit eas quæ sunt insigniores atque simpliciores eorum quæ sunt ab eo dicenda, exponere supponẽtibus, ut & illæ esse terrę magnitudinẽ ducenties & quinquagies millena stadia, duoque millia stad. sicut etiã Eratosthenes tradit. Non enim magna erit ab hoc differentia, & apparentia in distantijs habitationum medijs. Si quis igitur in trecentas & sexaginta sectiones diuidat maximum terræ circuitum, septingentorum erit stadiorum unaquæque sectio. Hac enim mensura utitur ad

Marginalia: Cn. Piso. — Anases. — † σίλφιον φέρο ea. — Ichthyophagi. — Aethiopes. — Garamantes. — Arusij. — Nigritæ. — Gætuli. — Marmaridæ. — Psylli. — Nasamones. — Asynthæ. — Byzacij. — Numidæ. — Numidorum appellatio. — Massilies. — Masæsylij. — Mauri. — † τῆς θηριομαχίας. — Climatum descriptio.

ad distantias in eo quod dictū est per Meroēn, meridionali capiendo. Incipit enim ipse ab ijs qui ad meridiem habitant. Semperq; relinquens per septingenta stadia consequētes habitationes supergrediens, secundū dictū meridionalem conatur dicere, apud quosque apparentia, nobisq; rursus hinc est incipiendū. Etenim si habitabilia sunt hæc etiam (ut quidam putant) propria quædam habitata ipsa est per mediam inhabitatam propter calorem, angusta, extensa, non existens habitati nostri pars. Descriptor autem terræ consyderat hanc solam partem, eaq; distinguitur terminis, australi quidē eo qui est per cinamomiferam regionem parallelo, septentrionali autem per Hyberniam. Neq; enim tantas habitationes percurrēdum est, quantas dictat ea quæ dicta est media distantia, neq; omnia ponenda sunt apparentia ijs qui meminerint descriptionis terrarū figuræ. Incipiendum est autem (sicut Hipparchus fecit) à partibus australibus. Ait igitur, Habitātibus in eo qui est per cinamomiferā parallelo, qui abest à Meroë tribus mill. stad. ad austrum. Ab hocq; abest æquinoctialis octo millibus & octingentis esse habitationem proximam mediam æquinoctialis atque æstiui tropici eius qui est per Syenen. Abesse enim Syenen ipsam quinque millibus à Meroē. Apud hos autem primos minorem Vrsam totam in septentrionali contineri, semperq; apparere. Stellam enim quæ in summa est cauda illustrem, australissimā existentem, super ipso collocatam esse septentrionali circulo, ita ut attingat horizontem, meridionali uero dicto parallelus quodam modo à † mane adiacet Arabicus sinus, cuius egressus est in oceanum. Ea est Cinamomifera, in qua olim fiebat uenatio elephantorum. Decidit autem parallelus iste, hinc quidem super australiore paululum à Taprobane, uel super ultimos habitantes, illinc uero super australissimā Africæ. His autem qui sunt secundnm Meroēn & Ptolemaidem, eam quæ est in Troglodytica regione, dies maximus est horarum æquinoctialium tredecim. Est autem habitatio ipsa media quodāmodo æquinoctialis, & eius qui per Alexandriam circiter mille & centum, exuberantes ad æquinoctialem. Transit autem is per Meroēn parallelus, hinc quidem per notas partes, illinc uero per Indicæ regionis culmina. In Syene autem & Berenice ea, quæ in sinu Arabico & in Troglodytica, ad æstiuas conuersiones sol fit in uertice. Dies autem longissima est horarum solstitionalium tredecim cum dimidia. In septentrionali autem apparet, ursa maior fermè tota præter crura & summum caudæ, unamq; ex ijs stellis, quæ sunt in latere. Per Syenen autem parallelus, hinc quidem per Ichthyophagorum regionem secundum Gedrosiam & Indicam pergit, illinc uero per australiores, à Cyrene quidem quinque stadiorum millibus ad minus. Omnibus autem in medio positis, tropiciq; & æquinoctialis circuli, recidunt umbræ ad utranq; partem, & ad septentriones, & ad meridiem. Eis quidem qui sunt à Syene atq; æstiuo tropico ad septentriones, cadunt umbræ secundū meridiem. Vocantur autem hi quidē Biumbres, alij autem Alterumbres. Est & alia quædam differentia ijs qui ad tropicum, quam in sermone de zonis ante diximus. Est autem ipsa arenosa & † blattifera & arida, australibus partibus abundantibus aquis fructuumq; fœcundis. In australibus autem per Alexandriam, & per Cyrenen ad quadringenta stadia, ubi dies maxima est horarum solstitionalium quatuordecim, supra uerticem fit Arcturus, inclinans paulùm ad austrū. In Alexandria autem gnomon rationem habet ad æquinoctialem umbram eam, quam habent quinque ad septem. sunt enim australiores quàm Carthago mille & CCC. stad. atque austra-

[Margin notes: Syene. Meroë. * ἕω, ab oriente. Dierū inæqualitas. Berenice. Biumbres. i. ἀμφίσκιοι. Alterumbres. id est, ἑτερόσκιοι. * σαυροφόρον. Arcturus.]

liores Alexandria. Siquidem in Carthagine gnomon rationem habet ad æquinoctialem umbram eam, quam habent undecim ad septem. Transit autem hic parallelus, partim quidem per Cyrenem, & australiores partes Carthaginis, nongentis stadijs usque ad mediã Mauritaniam, partim uero per Ægyptũ & per Cœlen, id est (ἡ κοίλη συρία.) depressam Syriam, perque Syriam superiorẽ Babylonemque, & Susiadem, Persidem, Carmaniam & Gedrosiam superiorem usque ad Indicam. Circa Ptolemaidem uero eam quæ in Phœnice, circáque Sidonem & Tyrum, dies maxima est horarum solstitionalium quatuordecim cum quarta horæ parte. Sunt autem isti septentrionaliores Alexandria fermè mille & sexcentis stadijs, Carthagine autẽ fermè septingentis. In Peloponneso autem & circa media Rhodiæ, & circa Xanthum Lyciæ, siue paulo australiora, & adhuc Syracusis australiora quadringentis stadijs. Ibi dies maxima est horarum solstitionalium quatuordecim cum dimidia. Distant autem hi loci ab Alexandria quidem tribus millibus & sexcentis quadraginta. Pergit hic parallelus secundum Eratosthenem per Cariam, Lycaoniam, Cataoniam, Mediam, Caspias portas, Indos eos qui secundum Caucasum sunt. In partibus autem circum Alexandriam Troadis, secundum Amphipolin & (Apollonia.) Apolloniam eam, quæ in Epiro, & eos qui sunt Roma australiores, septentrionaliorésque Neapoli, dies maxima est horarum solstitionalium quindecim. Abest enim hic parallelus à parallelo quidem Alexandriæ eius quæ in Ægypto septem millia fermè stadiorum ad septentriones. Ab æquinoctiali uero supra uiginti octo millia stadiorũ & octingenta stadia. Ab eo autem qui est per Rhodum tria millia & quadringenta. Ad austrum uero Byzantio & Nicæa, & eis quæ sunt circa Massiliam mille & quingenta. Est enim paulo septentrionalior is qui per Lysimachiam, quem dicit Eratosthenes esse per Mysiam & Paphlagoniam, & per ea quæ sunt circa Sinopen, & Hyrcaniam & Bactra. In eo uero qui est circa Byzantium dies maxima est horarum solstitionalium quindecim, cum parte horæ quarta. Gnomon autem ad umbram habet rationem in æstiua conuersione eam, quam habent centum & uiginti ad quadragintaduo quinta deficiente parte. Distant enim hi loci à parallelo per medium Rhodiæ circiter quatuor millia & nonaginta stadia. Ab æquinoctiali autem circiter triginta millia & trecenta. Nauigantibus autem in Pontum & procedentibus ad septentriones circiter mille & quadringenta stadia, dies maxima fit horarum solstitionalium quindecim cum dimidia. Absunt enim hi loci ex æquo à polo, & ab æquinoctiali circulo. Estque is secundum uerticem septentrionalis circulus, super quo iacet is, qui est in collo Cassiopeæ, & is qui est in cubito dextro Persei paulo septentrionalior existens. In ijs uero qui distant à Byzantio ad septentrionem circiter tria millia & octingenta stadia, dies maxima est horarum solstitionalium sedecim. Fertur itaque Cassiopea in septentrionaliori. Sunt enim loci isti circa Borysthenem, & australia Mæotidis, distantque ab æquinoctiali circiter triginta quatuor millia stadiorum & cen-(Dies continui.)tum. Qui est autem secundum Vrsales locos horizontis, in omnibus ferè æstiuis noctibus illuminatur à sole, ab occasu usque ad ortum, circunuertente se luce. Abest enim æstiuus tropicus ab horizonte † inque Zodiaco semis & duodecimo, quantum distat sol etiam ab horizonte secundum intempestam noctem, atque apud nos tantum distans ab horizonte ante diluculum, & post uesperum iam illuminat circa ortum aut circa occasum aërem. In hybernis autem diebus sol extol-

(† κινὸς ζωδίου ἥμισυ καὶ δωδέκατον, id est uno animalculo semis & duodecima parte.)

litur

litur ulnas ad plurimum nouem. Dicit autem Eratosthenes eos qui sunt Meroës, distare paulò plus quàm uiginti tribus millibus. Per Hellespontum enim esse decem & octo millia, deinde quinque millia ad Borysthenem. In his autem qui distant Byzantio stadijs fermè sex millibus trecentis, septentrionalioribus existentibus Mæotide, secundum hybernos dies sol attollitur usque ad sex plurimũ ulnas, dies autem est maxima horarum solstitionalium decem & septem. Vlteriora uero propinquantia iam inhabitatæ propter frigus, non amplius usui sunt descriptori terræ. Siquis autem hæc etiam uelit discere, & quæcunque alia cælestium, Hipparchus quidem dixit. Nos uero reliquimus, quia sunt expressiora quàm propositus nunc tractatus ab illo sumat. Expressiora autem sunt etiam de circumumbribus et biumbribus & alterumbribus ea quę Posidonius dicit. Tamen de ijs tantum commemorandum fuit, quantum satis esset ad excogitationem declarandam, & quod partim utile ad terrarum descriptionem, partimque inutile. Ac quandoquidem sermo est de umbris à sole, sol autem ad sensum secundum parallelum fertur, secundum quem mundus quoque omnis. A quibus quidem ex unaquaque mundi conuersione dies fit & nox. Quando enim super terram sol fertur, ab his sanè & biumbres excogitãtur & alterumbres. Biumbres quidem quicunque ad meridiem. quan- ἀμφίσκιοι. doque enim incidentes habent umbras, cum à meridie sol gnomonem accedit rectum, ad subiacens planum, quandoque autem in aduersum, cum sol in aduersum consistit. Hoc autem solis ijs contingit, qui inter tropicos habitant. Alterumbres ἑτερόσκιοι. uero, quibuscunque aut semper umbra ad Vrsam cadit, sicut nobis, aut in australia, sicut eis qui in zona altera temperata habitant. Contingit autem hoc omnibus ijs, qui minorem habent tropico septentrionalem, & quando uero eundem aut maiorem, principium est circumumbrium usque ad habitantes sub polo. Sole enim secundum omnem mundi conuersionem super terrã lato, clarum est quod umbra etiam circulariter circunfertur ad gnomonem. Quam ob causam circumum- περίσκιοι. bres eos appellarunt nihil ipsos ad descriptionem terræ pertinentes. Neque enim sunt hæ partes propter frigus habitatæ, sicut in ijs qui ad Pytheam, sermonibus diximus, ita ut nec magnitudinis, inhabitatæ huius cura sit habenda. Quoniam percipi potest, quod qui habent septentrionalem tropicum, subacciderunt descripto circulo sub polo Zodiaci, secundum mundi conuersionem, subiacente distantia inter æquinoctialem & tropicum, quartam & sexagesimam maximi circuli partem.

ARGVMENTVM TERTII LIBRI.

IN tertio incipit singulas orbis partes describere, & primum hoc libro totius Hispaniæ continetur descriptio à columnis ad Pyrenæum usque montem.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBER TERTIVS.

CVM PRIMAM describendæ terræ formam iam ediderimus, proprius deinceps ad singula noster hic reducēdus est sermo. hunc enim in modum sumus antè polliciti, & cum recte tractatus iste diuisus hactenus esse uidetur, rursus ab Europa, eiusq; partibus capiendum est initium, ab ijs inquam ipsis à quibus antea easdem ob causas. Cæterum illius prima ab occasu pars extat Hispania, hæc autem maxima ex parte difficulter habitatur. Nempe rupes & saltus & loca syluestria, & campi tenuissimæ † telluris, neq; huius planè irrigua pars magna est. Quæ spectat in aquilonem prorsus frigida, nimiæ insuper asperitatis, & oceano semper obnoxia, nihil aliorum commixtum habens siue coniunctum. Quo fit ut eo ex latere habitandi malignitas excedat. Eius generis quidem ea regio est. Quæ uero in austrum uergit, uniuersa ferè eximie fœlix est, præsertim quæ extra columnas porrigitur. Vbi uero descripserimus & figuram superius & magnitudinem, aperta erit per singula declaratio. Quoniam ab occasu in ortum pro longitudine pellis similitudinem reddit, cuius anterior pars ad orientem uergat, & secundum latitudinem à polo Arctico tendat in austrum. Habet autem ipsa longitudo stadiorum simul millia sex, latitudo autem quinque ad maximum. Alicubi uero est minus quàm trium, maxime ad montes Pyrenæos, qui orientale latus efficiunt. Montes enim ipsi continenter ab austro tendentes in Boream, ab Hispania Galliam terminant. Cum uero Galliæ latitudo inæqualis prorsus existat & Hispaniæ, ubi ambarum angustissima est latitudo, à mari nostro in oceanum spatium extenditur, Pyrenæis adhærens maxime montibus. Ad utranque illius partem sinus quidam sunt ad oceanum, quidam ad mare nostrum, è quibus maiores sunt Celtici quos Gallaticos appellant, angustiorem ad Hispanum pelagus tellurem habentes. Hispaniæ latus ad orientem uergens Pyrene facit, Australe uero, nostrum à Pyrene usque in Herculeas columnas mare, & exterius continenter additum usque ad promontorium, quod Hieron, id est Sacrum uocant. Tertium ab occasu est Hispaniæ latus, parallelum aliquo pacto Pyrenæ, è regione æqualiter distans à Sacro promontorio usque ad Artabrorum montem, quam & Hiernam appellant. Quartum ex hoc loco usque ad promontoria Pyrenes, quæ Boream spectant. Redeuntes igitur, singula explicemus, sumentes à Sacro promontorio primordium. Hoc enim non Europæ modo, sed orbis uniuersi in occidentem remotissimū signum terminatur. Etenim duabus ex continentibus mundus finitur ad occasum, Europæ promontorijs atq; Africę principio, quę tum Hispani, tum Mauritani tenent. Hispaniæ quidem extrema ad stad. mille & quingenta prominent ad ipsum quod diximus promontoriū. Contiguū huic agrum Cuneum Latini uocitant, Sphena (id est cuneū) uolentes significare. Id autem promontorium in mare procumbens

Hispania.

**Sterilis, λεπτὴν ἔχοντα γῆν.*

Pyrenæi montes.

Hieron promōtorium.

Artabrorum promontoriū.

Hierna.

Cuneus, id est σφὴν promontorium.

Artemi

Artemidorus nauigio æquiparat. Sic enim eum in locum profectus, eloquitur. Quod huic figuræ tres exiguas assumat insulas, è quibus unam naualis instar rostri, alteras in modum aurium eminentia habentes tigna, eo in tractu templum quoque Herculi dedicatum monstrari. Qua in re mentitum Ephorum, nec aram illic Herculis, nec Deorum cuipiam, sed accumulatos passim lapides ternos aut quaternos, quos aduenæ de regionis consuetudine aduoluunt, eos ita migrasse mentientes. Sacrificia uero ulla facere, moris nõ esse, nec locum nocturnis inambulare temporibus, quæ tũc ab dijs possideri asserant, atqui ad spectaculum uenientes in proximo uico pernoctent. Interdiu uero aquam infundant, propter aquarum inopiam. Hæc hunc in modum se habere, constans indigenarum opinio est, quibus & credi opus est. Quæ autem uulgo & tenuioribus similiter dixit, minime. Posidonius enim uulgo dici tradidit, solem in finitimis Oceani litoribus multo maiorem occidere ingenti cum strepitu, perinde ac eo in profundum incidente, in illo restinguendo pelagus efferuescat. Hoc quoque mendacium esse, & illud, noctem post occasum è uestigio subsequi. Haud enim è uestigio, uerum sensim postea, sicut & apud alia maria magna. Nam ubi sol ad montes occidat amplius post occasum diei tempus obuenire, ob diffusam circumcirca lucis claritatem. Ibi autem neque plus neq; è uestigio assequitur, aut adiungitur obscuritas, quemadmodum & in campis solet ingentibus. Apparentem uero magnitudinis imaginem augeri in ortu similiter, & in occasu in maribus. Causa est, quia plures ex humidis sursum uapores eleuantur, per quos sicut per fistulas, fractus intuitus, latiores suscipit imagines, ueluti per aridam tenuemq; nebulam, occidentem uel orientem solem siue lunam aspiciat, quando & rubicundum sydus apparet. Falsitatem uero conuicisse inquit, cum dies XXX. Gadibus obuersatus ipsos obseruasset occasus. Artemidorus autem solem centies ampliorem occidere asserit, continuóque noctem occupare, ut ipse quidem perspexerit. Hoc in Sacro promontorio deprehendi non potest, si quis sententiæ eius mentem intendat. Ait enim noctu inambulare neminem. Ita neq; sole occidente ullus sanè inambularet, siquidem mox nox occupat. Quod quidem nullo alio in loco litoris Oceani euenit. Nam et Gades ad Oceanum sunt, & contrarium Posidonius & alij complures testantur. Continentis autem ad Sacrum promontorium maritimæ, hæc quidem principium est Hispaniæ lateris occidui, usq; ad Tagi fluminis eruptionem. Australis autẽ lateris initium ad alium usq; fluuiũ Anam & eius egressum. Ab orientalibus uero partibus uterq; defertur. Alter quidẽ retro in occasum cursu elabitur altero longe maior. Verum Anas sese flectit in Austrum, mediã inter amnes regionẽ distermi nans, quam Celtæ maiori ex parte incolunt, & Lusitanorum pleriq;, quos ex ulteriore Tagi regiõe in Coloniã Romani traduxere. In superioribus autẽ partibus Carpetani Oretaniq; & Veitonum frequentes habitant. Ager istorum mediocrẽ feracitatem habet. Reliquus ad orientem & meridiem iacens, si ad uniuersum conferatur orbem, excellentissimus est ob eorum bonorũ uirtutem quæ terra creat & pelagus. Hic est quem flumen Bætis alluit ijsdẽ ex locis nascens ex quibus Anas et Tagus mediæ inter utrunq; magnitudinis existens ab sui primordio, sicut Anas in occasum fluitans, inde in austrũ deflectens, in idẽ litus excurrit. Regio ipsa à flumine Bætica uocitatur. Ab incolis autem Turdetania. Incolæ uero ipsi Turdetani & Turduli appellantur. Sunt qui eosdẽ arbitrãtur esse, sunt & qui diuersos, è quibus

Solis strepitus in occasu.

Nox continuo ab occasu solis

Sol quare maior oriens occidensq; appareat.

Tagus fluuius.

Anas fluuius.
Celtæ.
Carpetani.
Oretani.
Veitones.

Bætis fluuius.

Bætica.
Turdetania.
Turduli.

est Polybius qui Turdetanis Turdulos finitimos ad septentrionem esse dicit. Hoc autem in tempore nulla inter eos apparent confinia. Hi inter Hispaniæ populos sapientia putantur excellere, & literarum studijs utuntur, & memorandæ uetustatis uolumina habent, poëmata, leges quoque uersibus conscriptas, è sex annorum millibus, ut aiunt. Cæteri etiam Hispani usum habent literarum, non uno quidem genere, neque una illis lingua est. Hæc autem plaga intra Anam ad ortum quidem usque ad Oretaniam protenditur. A meridie uero ab eius eruptione usque ad Anæ maritimum tractum, & usque ad Columnas. De hac uero latiore explicandum est oratione, & de propinquioribus locis quantum ad perdiscenda regionis ingenia, feracitatemque conducit. In quã enim maritimæ partem & Bætis & Anas erumpunt, hinc nouissima Mauritaniæ plaga inter Atlanticum incidens pelagus, fretum ad columnas efficit, quo extrarium cum mediterraneo mare coniungitur. Hinc & eam Hispaniæ partem quam Basistanorum seu Bastulorum uocat. Calpe mons est, circuitu quidem non magnus admodum, altitudine uero ingens & arrectus, adeo, ut longinquis insulæ formam præferat. E nostro igitur ad exterius nauigantibus mare, hic ipse dexter offertur, à cuius radicibus sita est urbs Calpe stad. quadraginta, uetusta, & haud abiecta. Id superioribus annis Hispanorum nauale fuit. Plerique hãc ab Hercule ædificatã tradidere, è quibus est Timosthenes qui eam cognomine Heracleam superiori tempore dicit. Ostentari magnum etiam murum in circuitu & naualia. Inde Mellaria optima habens salsamenta. Postea est Belon & urbs, & fluuius. Hinc enauigationes sunt maxime ad Mauritaniæ Tingin, & mercatura & condiendorum piscium frequentia. Fuit & Zeles urbs Tingi finitima, hanc ad ulteriorem ripam Romani coloniam traduxere, quibusdam ex Tinge assumptis accolis. Et habitatoribus Roma eò dimissis, urbi ipsi Iuliæ Iozæ nomen indidere. Postea Gades angusto discreta freto insula, distans à Turdetania Calpe stad. circiter DCC. & L. seu DCCC. ut alij perhibent. Hæc ipsa insula nihil ab alijs cæteris in rebus differt. Incolarũ uero in nauigãdo strenuitate, & aduersus Romanum populum charitate, eò fœlicitatis incrementique peruenit, ut licet in extremo sita orbe terrarum, uniuersas tamen nominis celebritate excellat. Cæterum de hac ipsa tunc dicendum erit, cum de alijs insulis commemorabimus. Deinde Menesthei cognomine portus est, & ad Astan & Nabrasin æstuaria. Dicuntur autem æstuaria, refertæ marinis aquis conualles ex inundationibus pelagi, per quas in mediterranea instar fluuiorum nauigantes ascendunt, ad uicina præsertim oppida. Paulo post Bætis bifariam partitus erumpit, inter cuius ostia intercepta insula stad. C. siue (ut plerisque placet) pluribus à maritima separatur. Ibi Menesthei existit oraculum, & Capionis turris cõsistit in petra, quam circumcirca pelagus alluit. Ea sicut Pharus mirum in modum ad nauigantium salutem ædificata est. Nam cum eiectus ab amne limus uadosum reddat profundũ & latentibus sub aqua saxis locus ipse promineat, conspicuo aliquo opus habebat signo. His superior est Bætis nauigatio, & Ebûra oppidum, & Luciferi templũ, quod Lucem dubiã appellant. Deinceps sunt cæterorum æstuariorum enauigationes, & cum reliquis duo Anæ fluminis ostia, è quibus sursum nauigatio exhibetur. Inde nouissimum est Sacrum promontorium, à Gadibus minus duobus millibus stad. distans. Nonnulli ad Anæ ostiũ ab Sacro promontorio miliaria LX. perhibẽt. Hinc ad Bætis ostiũ centũ. Deinde ad Gades LXX. Turdetaniam igitur supra litus, quod intra flumen

Anam

Literæ apud Hispanos. Mauritania. Basistani. Bastuli. Calpe. Mellaria. Belon oppidũ & fluuius. Tingis. Zeles. Iulia Ioza. Gades. Menestheus portus. Astas. Nabrasis. Aestuaria ἀναχύσεις. Bætis fluuius. Menesthei oraculum. Capionis turris. Ebûra. Luciferi tẽplũ. Lux dubia. Sacrũ promontorium. Turdetania.

Anam est, iacere cõtingit. Eam autẽ Bętis fluuius diuidit, quam amnis Anas ad septentrionem & occasum terminat. Ad ortum autem nonnulli Calpetanorum & Oretani. Ad meridiem uero ex Bastetanis, qui intra Calpem & Gades litus angustum incolunt. Deinceps mare usq; ad Anam & Astytani, quos agro Turdetanorum adiacere dixi, & qui extra Anam habitant, & finitimorum complures. Huius regionis spatium in longitudinem & latitudinẽ duo stad. millia non excedit. Oppidorum ingens est numerus. nam ducenta esse prædicãt, fama quidem celeberrima, quæ super amnes ædificata sunt, aut æstuarijs mariq; proxima, propter rerum commoditatem. Corduba Marcelli ædificium eò magnitudinis creuit, ut nominis celebritate & potentia polleat. Itidem & Gaditana ciuitas, altera quidem nauigationis gratia & conciliata cum Romanis societate, altera uero agri uirtute et magnitudine opitulante magna ex parte Bæte flumine. Eam sanè initio habitauere & Romanorum & indigenarum uiri delecti. Nam prima hæc istos ad locos à Ro. populo est dimissa Colonia. Post hanc uero & Gaditanam, Ispalis quidem insignis, & ipsa Ro. Colonia. Hoc autem tempore manet emporium. Cæterum honore & deductis nuper in Coloniam Cæsarianis militibus, ciuitas Bætis excellit, tametsi nõ admodum splendide habitata. Post has Italica & Ilipa super Bæti. Longius uero est Astenas & Carmo & Bulco. Sunt & in quibus Pompei liberi debellati sunt, Munda & Apetua & Vrso & Tucis & Iulia & Aegua. Hæ autem omnes non longè distant à Corduba. Quodam autem modo eius regionis primaria urbs est, id est Munda metropolis, distatq; à Carteia Munda stad. sex mil. & CCCC. Quò uictus Cneus confugit. Inde naui dilapsus cum ad incumbentem pelago rupem excessisset obtruncatus est. Eius autem frater Sextus à Corduba salutem fuga comparans, tracto paululum temporis inter Hispanos bello, demum Siciliam ad rebellandum solicitauit, postea in Asiam è Sicilia effugiens captus ab Antonianis ductoribus † militi occisus est. In Celtis Conistorsis urbs est nobilissima. Super æstuaria uero Masta est, in quam conuentus est Turgaditanorum, quæ potissimum super insulæ nauali stad. non pluribus C. imminet. Bæti † quidem plurimi assistunt incolæ, qui à mari stad. fermè mil. ac CC. usq; Cordubam, ac parum etiam ultra, flumine nauigatur aduerso. Vicina ripis arua, & in ipso flumine paruæ insulæ diligentissime coluntur. Accedit spectandi amœnitas, tum uillarum tum arborum ordine consitarum, & agrorum exquisitiore cura laboratorũ. Igitur usq; Ispalin nauigijs grauioribus, per stad. non multo minus quàm D. aduerso nauigatur amne. Ad superiora uero oppida, usq; Ilipam minoribus, usq; Cordubam autem fluuialibus scaphis iter est, hoc quidem tempore compactis, antiquioribus uero seculis cauatis arbore lintribus, id est † monoxylis, supra Clastonem uero non est nauigatu facilis. Quidamq; dorsorum instar distant à flumine montes, magis minusúe admoti in Boream, metallis referti. In locis siquidẽ ad Ilipam spectantibus maxima uis est argenti, nec non ad Sisaponem. sic enim & hac & antiqua uocatur ætate. Cæterum ad Cotinas (ita enim appellant) æs unà gignitur & aurum, subuectis per amnẽ leuorsum hi montes occurrunt. Dextrorsum autẽ planities immensa & excelsa iacet, fructuosa, magnisq; consita arboribus, & ad pascua late patens. Aduersa hæc nauigatio neq; talibus scaphis, neq; ad tantũ tractum ripas habet. Superiore autẽ in plaga montes extant auri & argenti habentes indaginem, quam metalleã nuncupant, ea ad Tagum pertinent. Loca igitur metallica & aspera & tenuia esse oportet, qualia

Calpetani. Oretani. Astytani. Corduba. Gaditana ciuitas. Ispalis. Bætis ciuitas. Italica. Ilipa. Astenas. Carmo. Bulco ἢ βόλκων. Munda. Apetua. Vrso. Tucis. Iulia. Aegua. Carteia. Cnei pompei cædes. Sext. pōpeius. *Mileti, ὑπὸ λῃστοῦ. Conistorsis. Masta. Turgaditani. *παροικοῦσιν δὲ τῷ ποταμῷ ἱκανοί. Bætis fluuius. Ilipa. *μονόξυλα. Sisapo. Cotinæ. Metallica.

Bæturia. Carpitaniæ contigua sunt,& Celtiberis adhuc amplius. Talis est & Bæturia campos habens ad Ariam accedentes siccitatis immensæ. At enim ipsa Turditanea

Turditaneæ feracitas. mirifica rerum copia læta est. Cumq; omnium ferax sit, tum etiam plurimam eorum copiam fert. Duplicatur autem ea fructuũ feracitas, exportatione. Superuacanea enim frugum ubertas nauigantiũ multitudine facile distrahit. Id autem & flumina & aquarum (ut dixi) efficit infusio, fluminibus perquam similis, & ex mari pariter redundans, quæ non modo paruis, sed etiam magnis nauibus eodẽ modo ad mediterraneas urbes, sursum nauigãdi facultatem suppeditant. Permultum spatium enim supra litus inter Sacrum promontorium & columnas Herculeas, uniuersa planities est. Multis quoq; hic in locis à mari ad partes mediterraneas superiores ualles sunt, fossis mediocribus & fluuialibus alueis comparandæ, & complura ad stadia extensæ. Has maris ascẽsus & æstuantes aquæ, non deterius, imò uero cõ

Aestus maris commoditas. modius quàm flumina nauigabiles præstant. Cumq; nihil obstet, pelagusq; secundos cursus per æstum in fluminis modum exhibeat, per fluuiũ labi uidearis. Hoc in loco maiora quàm in reliquis incrementa sunt. nam cum ex ingenti pelago unda angustum agitetur in meatũ, quẽ in Hispaniã Mauritania conficit, repercussionem accipit, & ad cedentes terræ partes facile defertur. Ex huiusmodi autem uallibus pleræq; per inundationes exhauriuntur, quasdã uero non penitus aqua destituit, aliquæ etiam intra se insulas accipiunt. Huius itaq; generis effusiones sunt inter Sacrum promontorium, Herculeasq; columnas, uehementius quàm cæteris in locis excrescentes. Talis autem excrescentia ad nauigantium usus excellentẽ habet commoditatem. Plures nanq; sæpius & maiores facit excursiones, ut ad stad. octo sæpenumero aduersa augetur nauigatio. Adeo ut quodammodo totam terram & quidem nauigabilem facile præbeat, & ad exportanda, & ad importanda inuicem onera. At uero molestum quippiam in hoc habet, quod fluuiatiles nauigationes ingruente uehementius undarum excessu, & aduersus fluuiorum cursum fortius reflante, non paruum nautis discrimen important identidem, siue deferantur siue

Inundationũ pericula. referantur. In his uero accessibus siue recessibus etiam detrimenta sunt. pari enim ratione concitantur, celeriterq; mouentur. Siquidem crebro nauigia in sicca tellure destituta sunt, & pecora quæ antequam effundantur aquæ in proximas fluuij insulas traiecerunt, interdum inundationibus merguntur, interdum relinquuntur. Redire autem coacta, cum nequeant, prorsus intereunt. Iuuencas aiunt obseruare hæc solitas, redeuntes expectare aquas, & ad continentes remeare terras. Igitur homines cum locorum natura percepta, inundationes amnibus subseruire similiter ualentes, perdidicissent, urbes in illis & alia quædam habitacula, sicuti penes fluuios con

Asta. Nabrissa. Onoba. Sonoba. Mænoba. diderunt, è quibus est Asta, Nabrissa, Onoba, Sonoba, Mænoba, & aliæ plures. Excipiunt & fossæ nonnullis in locis confectæ, ut multis ex locis, & multos ad locos, & inter se, & ad exteros rerum comportatio suppeditari queat. Adiumento quoq; pariter confluentiæ sunt ad inundantias, quas permeare, quædam inhibẽt telluris eminentiæ, & nauigandi facultatem operantur, ut ex fluminibus in increscentes maris æstus, & ex illis in flumina ad inuehenda onera, aquarum commoditas subseruiat, uniuersa uero mercatura in Italiam atq; Romam est ad columnas usque, commodum habens nauigandi cursum, excepto dúntaxat siqua circa euripi ipsius angustias, & ad nostri maris tractum difficultas adest. Per tranquillum nanque clima cursus ipsi conficiuntur, illi præsertim qui per altum mare uersatur. Id

autem

autem onerarijs nauigijs mercatoriam factitantibus conducit admodum. Marini quoque uenti suum habent ordinem, adest & pacis ipsa tranquillitas, extinctis hac tempestate latrocinijs. Vnde ijs qui nunc uersantur in pelago, uniuersum adest otium, facilis est securitas. Peculiare sanè quiddam obseruandum est, ut Posidonius inquit, cum ex Hispania retro nauigatio habenda est, quod in eo mari usque ad sinum Sardiniensem uenti spirant subsolani, id est Euri, qui & Etesiæ dicuntur. Quapropter cum circa Gymnesias insulas, circaq́ Sardiniam & alias Africæ partes contra ipsas dispulsus errasset, tandem tertio uix mense transmisit in Italiam. Exportatur autem è Turditania uinum, magna uis tritici, oleumq́ non modo ubertate, sed etiam bonitate præcipuum. Euehitur insuper cæra, mel, pix, & grana purpuræ, & minium, Sinopica terra non deterius, ligna cumulant ibi naualia ex indigena materia, itidem etiam sal multus effoditur, non pauca quoque salsa sunt eodem in tractu fluenta. Non pauca etiam ad † escas salsamenta condiuntur, non solum ea ex regione, sed etiam ex alio extra columnas litore, quæ Ponticis nequaquam inferiora dixerim. Frequens inde primum uestis ueniebat, nunc uero Coraxorum amplius lanitium excellentissimæ pulchritudinis, unde admissarij arietes talento emuntur. Telarum exuperans tenuitas, atq́ copia, quas Saltiate construunt. Pecorum omnis generis abundantia, nec minor uenationũ, perniciosarum beluarum raritas, præterquam † effodientium terras cuniculorum, quos plerique lepusculos appellant. Plantis enim uastitatem inferunt, & satorum radices esitant, & hoc per totam fermè obueniens Hispaniam, Massiliam usque prorogatur, quin & ipsas perturbat insulas. Nempe Gymnesiarum insularum incolæ missis aliquando Romam legatis terras petijsse dicuntur. ab istis enim eiectari bestijs, quibus propter multitudinem obsistere nequirent. Ad tantum igitur pariter bellum, quod perpetuo nequaquam ingruit, cæterum corruptionem pestilentia quadam importat, ue luti serpentum muriumq́ agrestium tanti forsitan necessitas est auxilij. Vt uero mediocritas adsit, plures repertæ sunt uenationes. Itaque de industria catellas agrestes afferunt, quas educat Africa, quas quidem funiculis capistratas intra foramina dimittunt, hæ quos capiunt unguibus extrahunt, aut in summa telluris effugere cogunt, egressis autem uenatores incumbunt, capessuntq́. Quanta uero rerum ex Turditania exportandarum copia sit, maxime declarat nauigiorum magnitudo & numerus. Ingentes enim naues onerariæ istinc Puteolos nauigant, & Ostiam Romanorum nauale permeant. Insuper multitudo Africanis fermè æquiparanda, tantum est earum incrementum. Cum autem huiusmodi sit mediterranea Turditaniæ copia, æqualem † etiam maritimam ex pelagi bonis inuenies. Ostrea nanque & conchylia, omnia & multitudine & amplitudine omni ex parte, exterius mare superat, præcipue cum fluxus ac refluxus hic augeantur, qui causa (ut par est) magnitudinis ac multitudinis propter enudationes existunt. Eundem se habet in modum circa cetaria genera, oryges, phalænas, & physiteras, quibus reflantibus, nebulosæ cuiusdam columnæ uisio, longe cernentibus offertur, & congri, & murenæ, multo nostris maiores capiuntur, aliaq́ quamplura huius generis edulia, in Carteia uero cerycas, id est murices & purpuras librarum x. In exterioribus autem locis murenam & congrum minarum supra octoginta, polypum talenti pondo, duorum autem cubitorum sepias, & similia. Frequens uero thynnus è uetusto feruore ingenti, pinguis aruina horsum impellitur, querna uero quadam glande fagi

Subsolani.
Etesiæ.
Gymnesiæ insulæ.
Turditaniæ ubertas.
Grana purpuræ. i. κόκκος.
Minium.
Sinopica terra
* ἐκ τῶν ὄψων Græce lege.
Coraxorũ lanitium.
Arietes preti osi.
Saltiate.
* πλὴν τῶν γεωρύχων λαγιδέων οὓς ἔνιοι λεβηρίδας προσαγορεύουσι. id est, præter cuniculos quos plerique leberides appellant. Sic habet Græcũ exemplar.
Cuniculorum copia.
Turditaniæ naues.
* Aemulam ἐνάμιλλον.
Oryges.
Phalænæ.
Physiteræ.
Carteia.
Glandes marinæ.
Thynnorum magnitudo.
Piscium miræ magnitudines.

natur, quæ ad mare naſcitur humilis admodum, at fertilem ingentemq́; impendio producens fructum, quæ quidem copioſa in ipſa etiam terra generatur Hiſpana. Ingentes ſanè radices perinde ac integræ quercus habens, quæ profectò ab humili radice tollitur minus. Tantum uero fructum affert, ut poſt maturitatem litora & extra columnas & intra, glande referta ſint, quam æſtus aquarũ eiectat. Cæterum intra columnas ſemper minus ac minus reperitur. Vt autem author eſt Polybius, uſq; Latinam ipſæ glandes emittuntur, niſi Sardinia quoque (inquit) & huic uicina regio ferat. Verum thynni ipſi quo magis columnis propinquant ab exteriore delati pelago, eo amplius eſca deficiente macerantur. Hæc in mari belua ſemper adeſt plurimum glande gaudens, cuius cibo eximie pingueſcit, cumq́; glandium fuerit ubertas, & thynnorum fit ubertas. Cum uero prædicta regio tot bonis exuberet, effodiendorum ſanè metallorũ ingenium admirareris. Tota enim talibus pleniſsima eſt Hiſpania, non tota tamen procreandis fructibus facilis, nec tota ferax eundem in modum, præſertim ubi metallis abundat. † Rarum enim eſt utriuſque rei fortunari commoditate, rarius & eandem, diuerſis paruo in loco abundari metallis. At Turdetania agerq́; coniunctus, nullam in hoc uirtutis genere rationem commendandi ſui abeſſe ſinit. Nam aurum, argentum, æs, ferrũ nullibi terrarum, neque tantum neque tam probatũ generari, hactenus compertum eſt. aurũ enim non ſolum ex metallis effoditur, uerumetiam fluit. Flumina nanq; torrentesq́; auream deferunt arenam, quæ paſsim & per loca aquarum indiga exiſtens reperitur. Cæterum cum illic quidem minus appareat, per † aquatilia quidam aurei elucent grumuli. Quod ſi quibus à natura negatæ ſint aquæ, illatis rigantes aquis mox ſplendeſcentem efficiunt grumulũ. Puteos quoque effodientes & alia per ſolertiam † tractantes artificia, lauandis arenis aurum excerpũt. Pluresq́; hac ætate ſunt qui aurum eruant, quàm qui aurum effodiant. Vnde & chryſoplyſia, id eſt auri lauacra ſunt appellata. Galli quidem digniora eſſe ſua prædicãt metalla, quæ in Cemmeno monte ſunt, præſertim quæ ad Pyrenen uergunt. Verum enimuero quod his è locis educitur magis probatum eſt. Inter auri autem micas quandoq; dimidiæ libræ grumos, quas † pilas uocant, repertos fuiſſe memoriæ traditum eſt, qui paruæ admodum purgationis indigeant. Traditum etiam eſt ſciſsis lapidibus, glebulas quaſdam papillis mammarum ſimiles inueniri. Ex auro autem excocto, & tenaci quadam creta repurgato purgamentum electrum eſt. Rurſus hoc excoquitur, commixtionem auri atq; argenti habens, argentum quidem exuritur, cæterum aurum ipſum remanet. Forma enim fuſilis & lapidoſa, ea propter paleis aurum potius liquefit, quoniã cum flãma mollis exiſtat, ad illud ſeſe pariter metitur, quod & facile cedit, facileq́; diffunditur, carbo autem caloris uehementia liquefaciens, & in ſublime tollens magis ac magis abſumit. In Erythris uero hinc extrahitur, & prope lauatur in alueolis, uel puteus ipſe mollificatur, limusq́; hinc hauſtus eluitur. Argentareas autem fornaces excelſas efficiunt, ut fumoſa illa glebarum euaporatio tollatur in altum. grauis enim eſt & pernicioſa. Ærariæ quoq; effodinæ uocantur aureæ, ex quibus per coniecturas licet agnoſcere, aurũ inde prius effodi ſolitum. Poſidonius autem cum effodiendi locos multitudinemq́; laudibus extollat & eorũ uirtutem, ab ſolita minime abſtinet eloquentia, uerum diuino quodam afflatus ſpiritu, per ipſos agitatur exceſſus. Haud enim fidẽ (inquit) abnego fabulæ, quod ſyluis aliquando per incendia abſumptis, terra ipſa auri atq; argenti feracisſima

Turdetaniæ miranda fertilitas.

Metallorum in Turditania prouentus.

* σπάνιον γὰρ ἀμφοτέρων τυχεῖν, raro enim utrũq; aſſequi datur, uel rarũ eſt regionẽ inuenire utraq; re uberem.

* ἐν τοῖς δ' ἐπικλύστοις. id eſt, in ijs uero quæ fluminibus alluuntur auri ſplendeſcunt ſcobes.

* ἀπονοῦντες.

Chryſoplyſia.

Cẽmenus mõs.

Palæ.

* Palas legẽdũ non pilas, ſunt enim maſſulæ auri ſelibrales, quarũ & Plin. cõmeminit.

Electrum.

Auri liquefaciendi purgandiq; ratio.

Poſidonius.

cissima per noua quædam in superficiem, & in superiorem telluris faciem germina efferbuit. Montes enim omnes, & omnem tumulum materiem esse monetæ, quam quædã fœlicitatis abundantia cumulauerit. Quod si quis regionem ipsam inspectet, inquit, effluentis ubiq; perpetuo naturæ thesauros, & imperatoriæ cuiusdam maiestatis nequaquam deficiens ærarium esse dicat. Non enim diues tantummodo, sed & diuitias sufficiens & suggerens est (inquit) regio. Penesq; illos (ut uere dicam) subterraneum locum, non infernus, sed Pluto, id est Dis ipse opulentiæ deus inhabitat. Talia quidem speciosa quadam figura de hisce locutus est, perinde ac & ipse ex metallis copiosa usus oratione. Effodientium uero solertiam commemorans, scitum illud Phalerij adiungit, qui in argenti fodinis agri Attici sic intente atq; acriter homines effodere asserit, ut in superiora Plutonem ipsum adducendum esse præstolentur. Horum igitur studium ac sedulitatem Ægyptijs æqualem esse declarat, obliquas ac profundas concidentium fistulas, in quibus sæpenumero in flumina incidunt. Hunc autem dolum non eundem esse & Atticis, sed illis quidẽ ænigmati similem esse scrutandi metalla rationem. Nam † quotcunq; (ait) assumpserunt, non sumpsere, quod autem habebant amiserunt. His uero magis atq; magis fructuosum est, quoniam æs facientes, quartam educunt terræ partem, scilicet æs ipsum, at priuatim argentum effodientes diebus tribus Euboicum talentum eximunt. Stannum in superficie nequaquam reperiri asserit, ut historici uulgant, uerum effodi. Generari autem in Barbaris supra Lusitanos, & in Cassiterijs insulis, & è Britannis Massiliam deferri. In Artabris uero, qui Lusitaniæ postremi ad septentrionem & occasum sunt terram argento, stanno, auro albicante egerminare, fama est. nam argento mixtum est. Hanc autem terram amnes ipsos deferre, quam mulieres sarculis euellentes, abluere panno implicitam † ἐπὶ πυελῶ. Ipse quidem talia de metallis scripta reliquit. Polybius autem effodiendi argenti locos, qui circa nouam Carthaginem sunt memorans, maximos esse dicit, distare uero ab urbe stad. circiter XX. in circuitu stad. CCCC. Quo in loco quatuor hominum † centurias operariorum manere, qui tunc populo Romano XXV. drachmarum milia per dies singulos referebant. Reliquam operationem omitto. longioris enim sermocinationis est. Ductilem autem glebam argenteam (ut ait) conterũt, cribris inde super aquas suspensam agitant. Rursus quæ subsistunt conterunt, quæ iterum liquata diffusis aquis conterunt, quintam deinde subsistentiam digestam effuso plumbo purum argentum educunt. Nunc etiam sunt argenti fodinæ, nõ quidem publicæ, neque hic nec alijs in locis, sed in priuatorum possessiones demigrarunt. Aurariæ uero res fisci habentur ut plurimum. Hinc autem cum alijs in locis, tum uero Castaone peculiaris est effodiendi plumbi natura & metallum, cui etiam argenti pars parua immixta est, non adeo ut eius utilis sit expurgatio. Non procul autem à Castaone mons est è quo Bætis effluit, quem argentum nominant, cum in eo sint argentariæ. Author uero est Polybius, & hunc & Anam è Celtiberia nasci, qui nongentis distant inter se stad. Cum enim Celtiberi plurimam fortunæ ac dignitatis accessionem uendicassent, finitimam totam regionem eodem nominatam uocabulo, reddiderunt. Videtur sanè, priscos illos Bætin nominasse Tartessum, Gades uero insulasq; uicinas Erythiam. Ideo Stesichorum de Gerionis armento sic cecinisse existimant,

διότι γεννηθέη χεδὸν ἀντιπέρας. κλεινῆς ἐρυθίας

Pluto.
Phalerij dictũ.
**Græcũ significantius sonat ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον φησὶν οὐκ ἔλαβον, ὅσα δ' εἶχον ἀπέβαλον, id est, quæcũq; quidem receperunt, non acceperunt, quæ autem habebant abiecerũt. allusio ad ænigma illud, quod in uita Homeri refert Herodotus*
Artabri.
Stannum.
**ἐπὶ πυελῶ græcã reliquit dictionem, forte quia nõ intellexit quãdo græcũ quoq; exemplar hic corruptum uidetur.*
**τέθλαφαι μεριάδαι græce est.*
Fodinæ auri & argenti.
Castaon.
Bætis.
Argentũ mons
Tartessus.
Gades.
Erythæa.
Stesichorus.

ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ πηγὰς ἀπείρονας ἀργυρορίζους.

Vt è regione illustris Erythiæ progenitum fuerit
Penes argenteos immensi Tartesi fontes, occultasq́ petras.

Cum autem fluuius duobus erumpat ostijs, oppidum inter ipsius cursum quondam habitatum fuisse constat, quod Tartessum, eodem quo fluuius nomine appellatum est, extiterit, agrumq́ Tartesium, quem Turduli hac ætate pascuntur. Eratosthenes quoque contiguam Calpæ terram Tartesiam uocitari perhibet, & Erythiam eximiæ fœlicitatis insulam. Aduersus quem Artemidorus scribens, & hæc ab eo falso commemorari tradit, sicut & de distantia à Gadibus ad Sacrū promontorium, quod abesse dierum quinque nauigatione dicit, cum nō plura quàm mille & DCC. stad. esse constet, & maris æstuaria hucusq; transmitti, cum hoc quaquauersum circum orbem terrarum eueniat, & Hispaniæ partes ad aquilonem uergentes faciliorem ad Gallias habere meatum, quàm qui per oceanum nauigationem agunt. Et quæcunque alia tradidit Pytheæ uerbis per arrogantiam inductus. Poëta uero † grandiloquus atque peritissimus, occasiones suppeditauit ad cognoscendum, ut eorum locorum minime fuerit ignarus, quæ suas non fugerint aures, si recte quis utrunque ratiocinari uoluerit. Et quæ de ipsis deterius differantur, & quæ melius ueriusq́. Deterius quidem quod ad occasum extrema audierat istac, ubi, quemadmodum idem inquit,

Turduli.

* παίφωνι.

ἐς ὠκεανὸν ἐμπίπτε λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
ἕλκων νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν.

Oceanum irrumpunt splendentia lumina solis,
Almæ telluri noctem qui ducit opacam.

Noctem uero diri ominis & inferno propinquam esse liquet, infernum autem Tartaro. unde si quis audiuerit quæ de Tartesso referuntur, coniecturam facere poterit, Tartarum hinc esse denominatum, ultimum uidelicet subterraneorū locum. Adiecit & fabulam, poëticum seruans officium, quemadmodū cum Cimmerios ad septentrionem & occasum habitantes nosset in locis ad Bosphorum sitis, eos tamen ad infernum constituit. Forsan propter communem aliquem ritum Ionum ad hanc gentem. Ætate enim Homeri uel paulo ante, accessum ad Cimmerios factum fuisse cōmemorant ad Æoliam usque & Ioniam. Eodem † modo & de Cyaneis insulis, quas uagas & errabundas cecinit, fabulas ex aliqua semper introducēs historia. Difficiles nanque petras aliquas fabulose describit, sicuti has Cyaneas, unde & Symplegades, id est inuicem se concutientes, nomen assecutæ sunt, & propterea per illas Iasonem cursum tenuisse posuit, columnarumq́ & Siciliæ fretum pro ipsarum ratione Cyanearum, quas errabundas † appellant, insinuatum ab eo, ex fabulamento quidem Tartari, ad locorum Tartesi mentionem obscurius quis & deterius traduxerit, melius autem ex his consyderabitur. Cum enim Herculis exercitus ad hæc usque loca Phœniciamq́ profectus esset, illorum hominum diuitias otiosamq́ uitam sibi descripsit. Hi nanq; sic à Phœnicibus subiugati fuere, ut plures Turdetaniæ urbes confinesq́ loci ab eis his habitētur annis. Vlysis etiā exercitus in istis constitutus regionibus & ab illo occasionem præstitisse mihi uidetur, ut ad describendam Odysseam sicut & Iliada, ex rerum euentu poëtico de more animum induxerit. Non solum enim Italiæ ac Siciliæ loca, & aliæ res quædam, talium signa præ se ferunt atque describunt. Sed etiam in Hispania urbs Vlyssea, &

Tartarus.

Cimmerij.

* ταῖς δὲ κυανέαις ἐποίησεν παραπλησίως τὰς πλαγκτάς. id est Cyaneis uero similes finxit.

Planctas scopulum describit Homer. Odyss. lib. μ.

Cyaneæ.

Symplegades.

* πλαγκτάς.

Mineruæ templũ, & cætera penè uestigia infinita illius errorem & Troianum in= *Vlyssea urbs.*
dicant bellum fuisse, paritérque & expugnatorum & expugnantium calamitates ua *Cadmea uictoria, prouerb.*
stitatémque commonstrant, nimirum quibus ut Cadmeam uictoriam assequeren=
tur, obuenit. Vastatis enim eorum domibus, & paucis in singulos accedentibus
exuuijs, cũ eis qui fuere superstites fides nulla haberetur, ex periculis ad piraticam
conuersi sunt. Et Græci tum spoliati tum dedecore infamati, tandiu sine suis man
sisse ignominiam putabant, tum uero ad illos inanem se redire quisque turpe esse du
cebat. Rursus error Æneæ & Anthenoris & Henetorum, similiter & Diomedis &
Menelai & Vlysis memoriæ proditus est, aliorúmque complurium. Poëta igitur
tot militiarum & ad ultima Hispaniæ gnarus, opésque & alias uirtutes intelligens,
(hoc enim Phœnices † indicant) eo in loco piorũ regionem & Elysium campum *† indicauerũt, fortè ἀινίσσ.*
esse finxit, quo Proteus Menelaum transmissurum esse dicit, *Elysij.*

ἀλλά σ' ἐς ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης *Odyss. δ.*
ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς ῥαδάμανθυς,
τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν,
οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἂρ χειμὼν πολὺς, οὔτέ ποτ' ὄμβρος,
ἀλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας
ὠκεανὸς ἀνίησιν ἀναψύχειν ἀνθρώπους.

Elysium in campum terrarúmque ultima tandem
Dij te transmittent, stat flauus ubi Rhadamanthus,
Existítque uiris ubi uita facillima durans.
Non hyemis uis multa, niues, non ingruit imber,
Stridula sed semper zephyrorum flamina mittit
Ingens oceanus, fenimina grata uirorum.

Aëris enim salubritas & suauis zephyri spiritus ei regioni peculiaris est, quæ in occasum uergens nunquã tepore caret. Tum uero terræ terminus, ubi poëtam infernum esse fabulatum diximus. Adiectus etiam Rhadamanthus, proximum Minoi locum describit, de quo hunc in modum loquitur, *Minos.*

ἔνθ' ἤτοι μίνωα ἴδον διὸς ἀγλαὸν υἱὸν *Odyss. λ.*
χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα θεμιστεύοντα νεκύεσιν.

Hic Minoa Iouis clarum de sanguine uidi,
Qui aurea sceptra tenens dat iura rigentia functis.

Posteriores inde poëtæ uulgare cœperunt & expeditionem in Gerionis boues, itidémque in Hesperidum aurea mala. Nominatim etiam insulas quasdam fortu= *Fortunatæ insulæ.*
natas celebrant, quas in præsentiarum commonstratas nouimus, non lege admodum à Mauritaniæ promontorijs disiunctas, quæ Gadibus opposita sunt, Phœnices & Hispaniæ & Africæ nuntios assero. Optimam isti regionem ante Homeri ætatem occuparunt, locósque tandiu in ditione tenuerunt, quoad Romani suum soluerunt imperiũ. Hispanarũ quidẽ opum hæc testimonia sunt. Carthaginenses enim ductore Barca aduersus Hispanos ductantes exercitum eos (uti scriptores prodidere) argenteis in Turditania præsepibus & dolijs utentes, in potestatem redegerunt. Coniecturam faceret quispiam è plurima eorum fœlicitate, homines eo in tractu longæuos appellari, principes maxime. Ob hanc causam Anacreontem hunc in modum dixisse,

ἐγὼ τ' ἂν οὔτ' ἀμαλθίης βουλοίμην κέρας

οὔτε τὰ πεντήκοντά τε καὶ ἑκατὸν ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι. id eſt,

Longæui Tarteſsii. Equidem Amaltheæ cornu nolui,

Neque annorum centum & quinquaginta imperium tenuiſſe Tarteſsi.

Arganthonius. Cæterum Herodotum regem ipſum nominatim deſcripſiſſe, & Arganthonium uocitaſſe. Vel enim ſic accipi poteſt, uel huic dicto ſimile illud Anacreontis, uel communius, nolim multo tempore Tarteſsi tenere regnum. Nonnulli Tarteſſum huius temporis Carteiam appellant. Carteia. Verum regionis fœlicitate manſuetudine ſimul, & urbanitate accedit proxime ad Turditanos & Gallos, propter uicinitatem, cognationémque, ut teſtis eſt Polybius, cæterum illis minor. ut plurimum enim uicatim habitant & uiuunt. Nam Turdetani, præſertim qui circa Bætim loca tenent, in Romanos penitus ritus transformati ſunt. Nec propriæ memoriam linguæ ſeruant amplius, plurimique Latini facti, ſecum accolas accepere Romanos. Itaque parum abeſt, quin uniuerſi Romani ſint, & nunc habitatæ urbes, & in Gallia Pezauguſta, & alia in Turdulis Auguſta emerita, & in Celtiberis & Cæſarauguſta, & aliæ coloniæ quædam permutatos dictarum ciuitatum ritus demonſtrant. Hiſpani quoque qui hoc inſtitutionis genus ſeruant, Stolati uel Togati dicuntur, in quibus ſunt & Celtiberi, qui quondam omnes immanitate ſuperare credebantur. De his quidem hactenus.

Pezauguſta. Auguſta emerita. Cæſarauguſta Celtiberi. Stolati. Togati.

Ab Sacro promontorio rurſus ad alterum litoris latus initium capiunt, quod ſpectat ad Tagum, ſinus eſt. Deinde promontorium Barbarium, & eruptiones Tagi in quas recti nauium curſus. Sunt autem ſtadia decem. Hoc in loco & maris infuſiones ingruunt, quarum una ultra ſtadia CCCC. extenditur ab turri iam dicta. Ea in parte aquantur † ἄπορ λάκκια. Tagus ad oſtium latitudinem habet ſtad. XX. altitudinem uero permagnam, adeo ut à nauigijs millia decem uectantibus nauigari facile poſsit. Superioribus autem in campis, cum æſtus fit duæ inundationes diffunduntur, ut ad ſtad. C, & L. facies extet pelagi, reddatúrque planities tota nauigabilis. In ſuperiore uero inundatione inſula quædam circumplectitur, longitudinis ſtad. XXX. latitudinis autem paulo minoris, fertilis & uitibus optimis conſita. Ea in monte flumini proxima iacet, diſtans à mari ſtad. circiter D. ager circumcirca bonitate conſpicuus, habens aduerſis aquis nauigationes admodum faciles, etiam grandioribus magnum ad ſpatium nauibus. Reliquum uero ad curſum fluuiaticis lembis. Supra Moronem etiam prolixior eſt nauigatio. Brutus cognomento Callaicus hac urbe ad faciendas excurſiones uſus, belligerauit in Luſitanos, eóſque denique expugnauit. Ad quorum uaſtationem, fluminis inundationibus adortus eſt, ut liberas nauigationes & commeatuum importationes haberet. Vicina uero Tago cæterorum opulentiſsima ſunt oppida, amnis quidem piſcium feraciſsimus eſt, oſtreorumq́ redundans, ex Celtiberis autē originem habens, per Vetiones & Carpetanos & Luſitanos in æquinoctialem labitur occaſum aliquātiſper, ſpatio pari ab Ana & Bæti fluuijs diſtans. Poſtea ſemouetur ab illis ad litus auſtrale declinātibus. Supra montes autem quos diximus, Oretani maxime uergunt in meridiem, peruenientes uſque ad maritimam aliqua ex parte intra columnas. Poſt quos Carpetani declinant ad aquilonem, Inde Vetiones & Vaccæi, per quos Durias labitur ad Conciam urbem Vaccæorum, tranſitū habens. Callaici autem nouiſsimi montana habitan

Barbariū promontorium. Tagus. *Locus corruptus etiā græce. Moro urbs. Brutus Callaicus. Oretani. Carpetani. Vetiones. Vaccæi. Durias fluui.

tes

tes ut plurimum, unde & bellacissimi & subiugatu difficillimi, etiam ei qui Lusitanos superauit cognomen præstiterunt, & per hosce annos maxima Lusitanorum pars, ut Callaici uocitentur factum est. Excellentissima igitur Oretaniæ ciuitas est Cætulum & Oria. Tagi uero regio ad aquilonem spectans Lusitania est, inter Hispanos gens amplissima, & annis plurimis Romanorum armis oppugnata. Huius regionis latus australe Tagus cingit, ab occasu uero & septentrione oceanus, ab aurora Carpetani, Vetiones, Vaccæi & Callaici famæ maioris populi. Reliqui sunt indigni de quibus uerba fiant propter humilitatem & ignobilitatem. Contra uero nonnulli & hos Lusitanos nominant. Ab ortu finitimi sunt Callaici quidem Asturiorum genti ac Iberis, reliqui Celtiberis. Longitudo quidem stadiorum millium XIII. latitudo uero minor admodum, quam ad oppositam maris ripam orientale latus efficit. Orientale quidem est altum atque asperum, subiecta inde ora tota ad mare usque lata planities patet paucis duntaxat montibus exceptis, nec sanè magnis. Posidonius Aristotelem haud recte sensisse ait, qui litus & Mauritaniam inundantium ac decrescentium aquarum causam esse refert. Maris enim refluxum fieri, dixisse, propter alta & rigida promontoria, quæ cum undas durius accipiant in Hispaniam contra refundant. Contraria enim sunt plurima, arenosa uidelicet litora atque humilia, recte dicens. Regio itaq; de qua sermo est, fœlicitate præstat amnibus paruis & magnis irrigua, qui omneis Tago ab ortu pariter disiuncti sunt, & maiori ex parte nauigabiles, atq; auri grumulis abundantes. Deinceps post Tagum nobilissima flumina sunt Muliadas, paruas habens nauigationes. Itidem Vacua fluuius, post quos Durius longo fluens cursu penes Numantiam & alias complures Celtiberorum & Vaccæorũ habitatas terras. Magnis hi nauigijs permeabiles ad stad. ferè † CCC. Alia porrò flumina, post quæ & Lethe quod à plerisq; Limæa uocitatur, ab alijs Belion, & hoc ex Celtiberis & Vaccæis labitur. Postea Bænis, uel (ut alij aiunt) Minius omneis Lusitaniæ fluuios magnitudine superans. Et hic ipse ad stad. † CCC. nauigabilis. Posidonius & hunc è Cantabris fluere dicit, ante cuius eruptionem procumbit insula, & instar unguium scopuli duo, portus habentes fluuiorum. Digne laudari potest naturæ ingenium, quoniam adeo imminentes extant ripæ, ut intra ipsorum alueos maris inundationes satis excipiant, nec excedant, nec in campos stagnent. Hic igitur præturæ Bruti terminus est. Alia quoq; plura flumina ulterius sunt prædictis æquali distantia contigua. Extremi Artabri incolunt, circa Nerium promontorium, quod occidentalis & aquilonaris finis est lateris. Circumhabitant Galli, qui colentes Anam fluuium cognatione cõtingunt. Nam cum ij pariter atque Turduli socijs eò armis peruenissent, seditionem egisse ferunt postea quàm Lemium fluuium traiecerunt. Cęterum post seditionem eorum amisso duce, pallantes ac dissipati ea in regione desederunt. Hanc ob causam flumen λήθης id est obliuionis appellatum. Habent Artabri frequentes urbes in sinu pariter habitatas, quem nautæ & qui eis in locis uersantur, Artabrorum portum appellãt. Nostræ ætatis homines Artabros Arotrebas uocitant. Gentes igitur circiter XXX. tractum inter Artabros & Tagum inhabitant, cum fertilissima sit regio & fructuũ & pecoris & auri, & argenti multorumq; similium. Ex his complures, omissis agrorum cultibus, in marinis latrocinijs uitam agitantes, uel assiduis inter se bellis disceptabãt, uel traiecto Tago finitimos armis insectabantur, donec Romani eos homi

Callaici. *Cætulum.* *Oria.* *Lusitania.* *Asturij.* *Iberi.* *Aristoteles notatus.* *Muliadas.* *Vacua.* *Durius.* *τριακοσίων stadiorum.* *Limæa.* *Lethe.* *Belion.* *Bænis.* *Minius.* ✱ *Octingenta.* *Nerium.* *Lemius fluui.* *Lethes appellatio.* *Artabri.* *Arotrebæ.*

nes humiliora sapere cogentes, represserunt, et plurimis eorum redactis in uicos urbibus, plerasq; mansuetius ipsi incoluerunt. Huius impietatis initium à montanis (uti par est) ortum fuit. Sterilem nanq; colentes agrum & paucorum prædiorum possessiones tenentes, alienorum auiditate trahebantur. Qui uero illos propulsare conabãtur, operum suorum dominio priuati, ea in necessitate constituebantur, ut pro agricolatione bellis implicarentur. Euenit igitur ut neglectus ager, innatis priuatus bonis, à latronibus habitaretur. Lusitanos autem insidiosos, scrutatores, ueloces, agiles, uersatiles esse, fama est. Scutũ duûm pedum ad latitudinem gestant, curuum, ad anteriora prospectans, loris dependẽs, cui neq; fibula neq; ansa ulla est. Gladiolus aut pugio lateri adhæret, plurimi lineos thoraces habent, perpauci loricis utuntur aut cristatis cassidibus, nonnulli neruatis galeis. Peditibus ocreæ adsunt unusquisq; plura fert iacula. Quidã utuntur & hastilibus, quibus cuspides sunt æreæ. Aliquos, Durio uicinos amni, Spartano ritu degere tradunt, duobus utentes unguentis, & ad calefaciendum ignitis utuntur lapidibus & frigida lauantur. Vnicus illis est cibus, mundus quidem ac simplex, sacrificijs dediti exta perspiciunt, nihilq; concidunt. Inspectant autem ex lateribus fibras, & contrectantes uentura coniectant. Ex intestinis quoq; hominum maxime captiuorum, diuinationes captant, sagis uelantes. Inde ubi plaga infligitur ab intestinis sub haruspice, primum ad hominis casum uaticinantur. Abscissas captiuorum dextras dijs offerũt. Omnes montium habitatores uictu simplici utuntur. Aquarum potores, humi cubitores, longas ut fœminæ inferius diffundũt comas, mitratis frontibus pugnas ineunt, hirco maxime uescuntur, quem & Marti immolant, sicut & captiuos, & equos. Faciunt etiam Hecatombas id est centenario numero sacrificia, quolibet ex genere, ritu Græcanico. Et (ut inquit Pindarus)

Lusitanorum ritus.

Hecatombæ.

πάντα θύειν ἑκατόν. id est,

omnia centena immolant.

Gymnica etiam conficiunt certamina, armis exercent ludos, & equis, & cestibus & cursibus, & †tumultuaria pugna, & instructo per cohortes prælio. Montani homines duabus anni partibus querna uescuntur glande, quam cum siccauerint frangunt, molunt, panes conficiunt, & ad tempus reponunt. Hordeacio †utuntur uino. nam è uite inopia summa laborant. Idq; ita confectum, e uestigio absumunt, conuiuia inter consanguineos celebrantes. Pro oleo butyrum usurpant, sedentes cœnitant, ædificatos in pariete hemicyclos habentes. Primus sedendi locus cœnantibus in orbem ætati præstatur, & honori. Inter potandum ducto ad tibiam uel tubam choro saltant, inflexis exultantes pollicibus. In Bastetanis mulieres inuicem manibus promiscuæ innectuntur, omnes ferè pullis amicti uestibus & sagis, in quibus inuoluti per stramenta cubant. Cerea illis, ut Gallis, in usu sunt uasa, mulieres in roseis degunt ornamentis. Hi loco nummorum, graui admodũ sarcinarum permutatione utuntur, uel extensi † argenti laminæ frustum abscissum exhibent. Destinatos neci lapidibus obruunt, parricidas extra montium confinia uel ultra flumina eiectos saxis opprimunt. Coniugia de more Græcorum contrahunt, ægrotos uetusto ritu Aegyptiorum in plateis deponunt, ut qui eo morbi genere tentati sunt, commonefacere eos ualeant. Pelliceis usque ad Bruti aduentum nauiculis utebantur per inundantes aquas & stagna. His autem annis lintres uno cauatas ex ligno (monoxyla uocant) usurpãt, & quidem

χειροβολομῷ.

ζύθῳ.

Zythus.

Butyrum.

Bastetanorum mores.

Permutatio.

χάρτ[illegible]

Aegroti in plateas exponuntur.

Monoxyla.

dem raro. Sal illis est colore prius purpureo, simul ac teritur, albescit. Hic est montanis uiuendi ritus quem commemoraui, eis inquam qui boreale Hispaniæ latus terminant, Callaicis, Asturijs, Cantabris usque ad Vascones & Pyrenen. Cunctis enim eadem est uiuendi formula. Vereor autem explicandis abundare nominibus, ne iniucunda reddatur ipsa descriptio, nisi audiendo aliquam uoluptatem afferant, Pleutauri, Bradyetæ, Allotriges, cęteriq́ʒ deterioris & deformioris appellationis homines. Agrestis autem eorum immanitas, non solum ex ipso bellandi usu, uerum etiam ex alia locorum longinquitate prouenit. longinqua enim ad eos est nauigatio, longinqua etiam itinera. Cúmque nullis commisceantur aduenis, quæ inter homines communia sunt, abiecere, & omnem exuerunt humanitatem. Quæ tamen per hoc tempus minus minúsq́ʒ patiūtur, cum uigente pace ad illos Romani proficisantur. Quibus uero id minus obuenit, importuniores sunt, & ritu beluarum sæuiores. Talis cum adsit illis locorum sterilitas, & quibusdam montana durities, eius generis incommoditatem intendi credibile est. Cæterum bella omnia hac tempestate desierunt, ut dixi. Nam Cantabros & uicinas illis gentes, quæ adhuc latrocinia retinent, Cæsar Augustus oppressit. Et qui Romanorum sociorum prædones erant, nunc pro Romanis rei militari seruiunt. Coniaci uidelicet, & qui Iberi amnis fontes incolunt, præter Tuisos. Cui Tiberius succedens, tribus militum ordinibus impositis, locos ipsos ex Augusti Cæsaris instituto, non modo pacatos, uerum etiam urbanis præditos moribus effecit. Reliquus Hispaniæ tractus est nostrum à columnis usq́ʒ ad Pyrenæos montes litus, & huic incumbens regio tota mediterranea. Latitudo quidem inæqualis, cæterum longitudo paulo plurium quàm stad. mille quaternū. Spatia uero maritimæ supra stad. mille duo dicta sunt. Ferunt autem à Calpe proximo columnis monte ad Carthaginem nouam duo stad. mille & CC. Hoc uero litus à Bastetanis, qui & Bastuli dicuntur, & ab partim Oretanis, habitari traditur. Hinc habent aliæ ferme totidem usq́ʒ ad Iberum & Æletani. Intra Iberum autem usq́ʒ ad montem Pyrenęum & Pompeiana Trophæa stad. mille & DC. habitare paruam Aeletanorum partem. Reliqua Indicetos (sic enim appellantur) quadrifariam diuisos. Inchoantibus uero à Calpe, dorsum in parte quoddam montanū est ad Bastetaniā & Oretanos pertinens, nemorosum & proceris arboribus, maritimā oram mediterranea separans. Hoc in tractu & auri & cæterorū effossiones, multa per loca sunt. In hoc litore primarium extat oppidum Malaca, quod tanto à Calpe quanto Gades disiungitur interuallo. In ulteriore terra emporium est, ingentia habens salsamentaria, quod nōnulli Mænacen opinantur, quam Phocensium ultimam urbem percepimus, quæ ad occasum uergat. Cæterum ea nequaquam est, quando illa longinquius distans à Calpe è fundamentis effossa iacet, græcę urbis uestigia seruans, Malaca uero Phœniciæ ciuitatis propinquiorem tenet formam. Deinde Exitanorum ciuitas est, à qua salsamentaria præcipuum nomen adepta sunt. Dehinc Abdera Phœnicū ipsa etiam ædificium. Superiora regionis montanæ loca Vlysseam ostentāt, in qua est Mineruę templū, ut author est Posidonius, & Artemidorus, & Asclepiades Myrlianus, qui in Turditania literarij ludi magister extitit, deq́ʒ regionis illius gentibus exponendis librū edidit. Is monumenta quædam de Vlyssis errore in Mineruæ templo esse commemorat, parmas suspensas, aplustria rostraq́ʒ naualia. In Callaicis autem quosdam ex Teucri commilitonibus habitasse, ibiq́ʒ oppida

Pleutauri. Bradyetæ. Allotriges. Cantabri. Cæs. Aug. Coniaci. Tuisi. Tib. Cæs. Carthago noua. Bastetani. Bastuli. Oretani. Aeletani. Indiceti. Malaca. Mænace. Exitani. Exitana salsamenta. Abdera. Asclepiades. Myrlianus. Mineruæ templum.

fuisse, è quibus unum Hellenes id est Græci, alterum Amphilochi nominatum est, siquidem Amphilochus eo in loco diem suum obijt, & comites in mediterranea errabundi fuere. Sic etiam nonnullos Herculis socios, scriptores etiam aliquos tradidisse refert, Coloniam è Messana in Hispaniam deduxisse. Lacones etiam Cantabriæ partem tenuisse, & hic ipse & alius testis est scriptor. Illic & Obsicellam esse, urbem Anthenoris & sociorum eiusq; filiorum, cum in Italiam cursum tenuerunt. In Africa quoq; credidere nonnulli Gaditanorum mercatorum fidem secuti, sicut Artemidorus scriptum reliquit, quoniam Aethiopes Mauritaniæ accolæ in occasum spectantes, Lotophagi uocitantur loti cibos carpentes, gramen ac radicem quandam, nullo indigentes potu, nec facultatem eius propter aquarum penuriam habentes. Horum natio usque in Cyrenæorum loca extenditur. Alij rursus Lotophagi nominantur, alteram inhabitantes è regione paruæ Syrtis insularum Menyngem. Haud sanè mirandum est, poëtam hoc pacto errorem Vlyssis fabulose descripsisse, ut multa de Vlyssis rebus memoriæ proditis extra columnas in Atlantico pelago disposuerit. Quæ enim ab historicis tradũtur, non multum absunt & de locis & de reliquis ab eo per figmenta enarratis, unde non longe à fide poëticum figmentum erat. Nec si qui hisce credentes historijs, & multimodæ uatis ipsius cognitioni, Homericam poësin ad cognatas scientiæ ac peritiæ materias conuerterunt, quemadmodum à Crate Malota, & alijs quibusdam factitatũ est. Quidam uero adeo rustice talem aggrediendi operis rationem admiserunt, ut uatem ipsum non solum cuiusdam fossoris aut messoris instar ex omni eius generis scientia extruserint, uerum etiam eos qui tale negotium attigerint, furijs agitatos fuisse censeant. Patrocinium autem castigationémue aut tale aliquid in eorum maledicta conferre, ex ijs ausus est nemo quantumuis eximius, qui grammaticam aut mathematicorum acumina tenere profiteatur. Quanquam aduersus multa eorum maledicta & patrocinium & erroris emendationem adduci posse mihi uidetur, in ijs præsertim quibus Pytheas quosdam sibi credentes frustratus est, quod per locorum occidentalium & aquilonarium ignorationem & Oceani contingit. Cæterum hæc in præsentiarum missa faciamus, quæ peculiari sermone prolixius differenda forent. Græcos autem ad barbaras nationes errabundos peragrasse hanc causam habuit, quia paruas in portiones dissipati fuerãt, cum imperia per elationem atq; contumaciam inuicem minime coalescerent, & conspirationem inter se nequaquam haberent. Vnde contra externas inuadentium uires imbecilli facti sunt, hoc uero per elatos spiritus. Quod quidem inter Hispanos maxime latius extenditur, cum ad uersutum natura ingenium, subdolam quoq; mentem adiungerent. Nam inuasores & prædones effecti uitam degebant, ad parua primum audaces, nec dum ingentia aggrediebantur facinora, cum magnas nondũ uires aut societates cõparassent. Si enim sese mutuo tutari uoluissent neq; Carthaginẽsibus neq; prius Tyrijs, plurimã eorum regionẽ per maiorẽ potentiam incursantibus destruendi fuisset occasio. Neq; Celtis, qui nunc appellantur Celtiberi, atq; Berones, neq; piratæ Vriatho, neque Sertorio postea, neq; si alij pleriq; amplificandæ potentiæ auiditate ducebantur, & Romanus populus augendæ potentiæ gratia aduersus Hispanos, particulatimq; cõtra singulas ciuitates bellum multos protraxit ad annos, nunc hos nunc illos delens, donec ad annum ferè ducẽtesimũ atq; amplius, uniuersos in potestatem redegerit. Ad institutam igitur orbis enar

Marginalia: Hellenes opp. Amphilochi urbs. — Obsicella. — Lotophagi. — Menynge. — Crates Malota — Homeri cõtemptores. — Græcorũ errores. — Celtæ. Celtiberi. Berones. Vriathus & Sertorius piratæ.

enarrationem redeamus. Post ea igitur loca Abdera est & Carthago noua, quam ædificauit Asdrubal, is qui Barcæ Hannibalis genitori successit. Ea sanè est cunctarum eo in tractu urbium potentissima, nam & munimine & murorum structura atq; pulchritudine & portuum commoditate, & lacus amœnitate ornatissima est, nec minus argenti effossionibus, de quibus ante diximus. Hic et in propinquis locis frequentissima sunt salsamenta. Vnde hoc etiam amplissimum est emporiū, siue de rebus è mari ad mediterraneam importandis, siue ex ipsa regione foras ad omnes exportandis. Hæc uero pars maritima hinc usq; ad Iberum in medio quodammodo interuallo Sucronem habet fluuium & eius excursum, & eiusdem nominis urbem. Labitur autem è monte, qui incumbenti contiguus est dorso, & è Malaca & ex imminentibus Carthagini locis pedestri uadabilis, undique ab Ibero æqualiter distans, paululum à Carthagine atque Ibero disiunctus. Inter Sucronem & Carthaginem tria Massiliensium sunt oppidula, haud procul à flumine. Ex ijs celeberrimū est Hemeroscopeum, id est diurna specula, in extremitate Dianæ Ephesiæ sacellum habens, frequenti religione cultum, quo Sertorius ad res maritimas usus est receptaculo. Nam munitissimū est, ad rem piraticam item percōmodum, nauigantibusq; longinquum præstans prospectum. Vocatur autem Artemisium tanquam Dianium, ferrarias habens effossiones feraces ex propinquo, pusillas etiam insulas Planesiam, Plumbariam & Limnothalassam imminentem, quæ in circuitu est stadiorum CCCC. Dehinc Herculis insula est ad Carthaginem spectans, quam à scombrorum multitudine captorum Scombroariam uocant, ex quibus garum (optimum hoc salsamenti genus est) conditur. Abest autem à Carthagine stadijs IIII. & XX. Rursus altero Sucronis ex latere ad Iberi exitum pergenti Saguntus occurrit, à Zacynthijs condita, quam Hannibal contra Romani populi fœdera diruens, belli Punici secundi suscitauit incendium. Proximæ urbes sunt Cherronesus, Oleatrum, Cartalias. In ipsóque Iberi transitu Dertossa colonia. Labitur autem Iberus à Cantabris, è meridie ortum habens, per magnum camporum spatium, pari semper interuallo à Pyrenæis distans montibus. Inter Iberi uero deflexiones & extremas Pyrenæi partes, à quibus Pompei monumenta fixa cernuntur, prima est urbs Taraco, portu carens in sinu quodam sita. Cæterum in reliquis idonee comparata, non minus hac tempestate quàm Carthago uiris probis ornata. Ad excipiendas enim principum peregrinationes egregie nata, & non intra Iberū modo, sed etiā extra late, metropolis, id est ciuitatū mater est. Gymnesiæ etiam insulæ contra, non longe iacentes, & Ebosus dignitate pręstantes, opportunū urbi situm ostendunt. Eratosthenes autem ei stationem esse affirmat, iaciendis anchoris non admodum commodam, sicuti contra differens Artemidorus inquit. Vniuersa ab columnis hucusq; maritima importuosa est, deinceps autē hoc ex loco commodis ornata portubus, ager quoq; bonitate pręcellens Leetanorum & Lartolæetarum aliorúmque talium usque ad Emporium. Illud enim est à Massiliensibus ædificatum, à Pyrenæis montibus stad. mil. IIII. interuallo, & Hispaniæ finibus ad Galliam distans. Hic est autem uniuersus tractus agrorum & portuum commoditate præstans. Eo in loco Rhodope oppidulū est Emporiensium, quod plerique ab Rhodijs conditum fuisse tradunt. Et hic & in Emporio urbe Dianam Ephesiam eximia ueneratione colunt. In rebus Massiliensibus huius causam aperiemus, habitabant autem prius Emporienses pusillā

Abdera. Carthago noua. Sucro. Hemeroscopeum. Sertorij specula. Artemisium. Dianium. Planesia. Plumbaria. Limnothalassa. Herculis insula. Scōbroaria. Garus. Saguntus. Oleatrum. Cartalias opp. Dertossa. Iberus fluuius Pompei tropha. Taraco. μητρόπολις. Gymnesiæ insulæ. Ebosus. Leetani. Lartolæetæ. Emporiū opp. Rhodope opp. Dianæ ueneratio. Emporienses ἐμπορεῖται.

Palæopolis. quandam oppositam insulam, quam nunc Palæopolin, id est urbem ueterem no-
Diopolis. minant, hoc uero tempore in continenti habitacula posuere. Diopolis est quam
murus diuidit, uicinos antea quosdam ex Indicetis habẽs inquilinos, qui & si per
se suam agerent rempublicam, communia tamen habere mœnia cum Græcis tu-
telæ gratia uoluerunt, hæc autem duplicata sunt medio dirimente muro, tempore
inde procedente in eadem ciuitatis gubernacula conuenerunt, quod & in alijs mul
tis euenit, barbaris & Græcis legibus mixtim temperatis. Præterfluit uero amnis
ex Pyrene exoriens, cuius quidem egressio Emporiensibus portum efficit. Empo-
rienses egregie circa colligenda lina opus agunt. Interiorem agrum, cum aliarum re
Spartum. rum, tum uero Sparti feracem habent. Qui uero in utilior est ac tenuis, iuncum pro
ducit, ut etiam Iuncarium campum appellent. Pleriq; ultimas Pyrenæi montis par
tes usq; ad Pompei trophæa tenent, per quæ ex Italia ad interiorẽ Hispaniam per-
gentibus, iter est maxime ad Bæticam. Hæc uia nunc quidem mari proxima, nunc
autem longinqua redditur, præsertim ubi spectat occasum. Ducitur autem Tara-
Iũcarius cãpus conem, à Pompeianis monumentis per Iuncarium campum & Betterones, & Ma
Betterones. Marathronius rathronium, id est fœnicularium, quem à nascentibus late fœniculis, sic Latina lin-
campus. gua uocitant. Dehinc ex Taracone ad traiectum Iberi amnis per ciuitatem Dertos
Setabis. Spartarius sam, hinc per Saguntũ perducta, & urbem Setabin sensim à mari discedit, & Spar-
campus. tario campo, qui sicut & alter Iuncarius, ita & ipse Spartarius appellatur, sese appli-
cat. Hic autem & spatiosus & aquarum indigens, implicatum sparto iuncum pro-
creat, quod ad omnes oras, potissimum in Italiam deuehitur. Antea medium
Egelastæ. per campum atque Egelastas uiam ipsam & longinquam & asperam esse continge
bat. Nunc autem ad maritimam facta est, Iuncarium tantummodo attingens cam
clasto. pum, ad idemque pertendens quò prior illa, ad Clastonem scilicet & Obul-
obulco. conem, per quas & ad Cordubam & ad Gades uia perducitur, quæ duo amplis-
sima sunt emporia. Distat autem à Corduba Obulco stad. circiter XXX. Ab rerum
sanè scriptoribus traditum est Cæsarem è Roma Obulconem VII. ac XX. die per-
† ἐν ᾗ ἔμελλε συνάψειν ἀγῶνα περὶ τὴν Μοῦνδα πόλεμον. uenisse in castra. Illa ibidem eo tempore fuerant, quo ad Mundam † Martem con-
serturus erat. Tota quę eo tempore fuerat à columnis ad Hispaniæ Galliçq; termi-
Satyri montes nos maritima huius generis est. Super hanc uero situs mediterraneus ager, is inq̃,
qui inter Pyrenæos montes, latúsque septentrionale usque ad Satyros est, duobus
maxime finitur montibus. E quibus unus æqualiter à Pyrene distans, producitur
Idubeda. à Cantabris exoriens, in nostro autem finitur pelago, Idubeda uocitatus. Reliquus
à medio in occasum permeat, declinans quidem in austrum, & litus à columnis
protendens. Hic uero nudus ac tenuis ab initio est tumulus, per spartarium excur-
rens campum. Applicatur autem syluæ super Carthaginem & Malacæ regioni-
Orospeda. bus, & Orospeda nominatur. Inter Pyrenæum & Idubedam Iberus fluuius labi-
tur, ab ambobus ex ęquo disiunctus montibus, & fluentibus ex his amnibus, ac re
Augustacæsaria. liquis refertur aquis. Ad Iberum urbs extat, Augustacæsaria uocitata, & colonia
quædam celsa, habens pontis lapidei transitum. Ora compluribus habitatur genti
Iacetana. bus, è quibus nobilissima Iacetana dicitur. Hæc à Pyrenes radicibus inchoans, in
Ilerda. Ileosca. campos usq; latius extenditur & Ilerdæ ac Ileoscæ Ilergetarum locis adiungitur
Ilergetæ. non procul ab Ibero. Quibus in oppidis Sertorius pugnas gessit extremas, & in
Sertorij obitus Calagur opp. Vasconum urbe Calaguri & maritima Taraconis & Hemeroscopio, cum è Celti-
beris fuisset eiectus, ubi aduersa captus ualetudine diem suum obijt. Ad Ilerdam
uero

uero posterioribus annis Afranius & Petreius, Pompeiani ductores, ab diuo Cæsare debellati fuere. Distat Ilerda ab Ibero tendentibus in occasum stad. C. & LX. à Tarracone autem ad Austrũ circiter stad. CCCC. & LX. Ad Aquilonem uero Iscas stad. D. & XL. Per hosce montes ex Taracone ad postremos ad Oceanum, Vascones iuxta Pombiælonem & Idanusam uicinam Oceano urbem, uia est stad. mille duobus & CCCC. ad Aquitaniæ & Hispaniæ confinia, Iaccetani sunt in quibus ea tempestate Sertorius cum Pompeio belligerabat. Postea uero Pompeij filius Sextus aduersus Cæsaris præfectos. Supra Iaccetanos ad septentrionem gens incolit Vasconũ, in qua Pompelon sita est, ueluti Pompeiopolis, Pyrenes uero ipsius latus in Hispaniam uergens, consitum est uarijs arboribus, materiæ multitudine, & quæ semper uirens germinet, alterum autem Galliam spectans, nudum omnino. Media uero loca conualles continent, quas frequentes cultores habitant, has quàm maxima Hispaniæ nationis portio Cerretani tenent, à quibus multifariam pernæ condiuntur, Cantabricis perquàm similes, prouentum non mediocrem hominibus exhibentes. Vbi uero Indubedam transieris, è uestigio Celtiberia frequẽs dispar occurrit. Magna illius pars inculta & aspera, & fluuialibus inundatiõibus uasta, quod per hos Anas defertur, & Tagus, & deinceps flumina plurima, quæ in occasum irrumpunt oceanum, originem ex Iberis agris habentia. Quorũ Durias præter Numantiam, orámque Serguntiam currit. Cæterum Bætis ex Orospeda oriens, per agrum Oretanum fluit in Bæticam. E regione autem septentrionis Berones, Celtiberis proximi & Cantabris Coniscis habitant, & ipsi è Gallica transmigratione orti. Horum urbs est uaria, ad Iberi transitum sita. Coniuncti sunt & Bardyitis, qui nunc Bardyali uocãtur. Ab occasu Astures quidam sunt, & ex Callaicis aliqui, atque Vaccæis, Vetionibusq́, & Carpentanis. Ab Austro uero Oretani, & ex Bastetanis quicunque Orospedam incolunt, & ex Dittanis, ad orientem autẽ Idubeda. Cumq́ Celtiberi ipsi quadrifariam partiti sint, fortissimi ad ortum ac meridiem sunt, Oeuraci ad Carpentanos pertinentes, fontesq́ Tagi. Eorum nobilissima ciuitas est Numantia, quæ in bello Celtiberico, quod aduersus Ro. populum gestum est, uirtutem propriam ostentauit, quod uicesimum perdurauit ad annum. Complures enim exercitus cum Imperatoribus ad internecionem detracti, nouissime autem Numantini obsidione cincti, diuturna patientia tolerarunt. Paucis duntaxat exceptis, qui cedentes murum dediderunt. Sunt & Lusones, qui ad ortum spectantes, & ipsi ad Tagi fontes pertinent. Oppidum est Aruactorum Segida, & Pallantia. Numantia ab Augustacæsarea, quam super Iberum sitam esse diximus, abest ad stad. DCCC. Celtiberorũ etiã urbes extant, Segobrida, & Bilbilis, circa quas Sertorius & Metellus prælium cõmiserunt. Polybius uero cum Vaccæorum, & Celtiberorũ populos dinumeret, cum alijs ciuitatibus & Sagesamam & Intercatiam colligit. Posidonius author est, M. Marcellum tributum ex Celtiberia exegisse talentũm DC. Ex quo coniecturam facere licet, quod Celtiberorum natio frequentissima fuerat, & auri atque argenti copia excellens, tametsi agrum incolentes sterilem. Polybius CCC. urbes illorũ à Tiberio Graccho subuersas esse, memoriæ prodidit, quod ritu Comico in Tib. Gracchi gratiam dictum est ab eo, qui turres, urbes appellat, ut in triumphalibus pompis fieri mos est. Quod ab re nequaquam dictum esse crediderim. Nam Imperatores & rerum gestarum scriptores, ut ornatiora efficiant negotia, ad hoc mentiendi genus feruntur. Cum

Afranius. Petreius. Iscas. Vascones. Pombiælon. Idanusa. Iaccetani. Pompelon. Pyrenes latera. Cerretani. Pernæ. Meminit huius loci Athenæus lib. id. Celtiberia. Durias. Serguntia. Bætis ortus. Berones. Conisci. Bardyitæ. Bardyali. Astures. Callaici. Vaccæi. Dittani. Celtiberorum partes. Oeuraci. Carpentani. Numantia op. Celtibericum bellum. Lusones. Aruacti. Segida. Pallantia. Segobrida. Bilbilis. Sagesama. Intercatia. Turres pro urbibus nominata. Scriptorum mendacia.

etiam qui urbes Hiſpanorum ſupra mille fuiſſe prædicant, huc deduci mihi ui-
deantur, ut ingentes uici, oppida nominentur. Haud enim agri illius ingenium
tam multas capere ualet urbes, tum quod ſterilis ſit, & alienus à moribus noſtris,
& immanſuetus, tum quod eorum uictus & actiones longe à litoribus noſtris, ad
tale aliquid non edoceant. Nam qui per uicos habitant, agreſtes ſunt, huiuſmodi
magna ex parte ſunt Hiſpani, ciuitates autem comitate & manſuetudine condiunt
incolas. Necq; tamen id facile, potiſsimum, cum ad uicinorū detrimentū ſyluę mate-
Oroſpeda. riam occaſionemcq; ſuppeditent. Poſt Celtiberos, ad auſtrum ſunt montani, Oro-
Sidetani. ſpedam habitantes, & ſpectantem ad Sucronem regionem, Sidetani uſque Car-
Baſtetani. Oretani. thaginem, & Baſtetani, & Oretani, fermè uſque Malacam. Iberos autem uniuer-
ſos, ſicut & de Luſitanis diximus, peltas geſtaſſe conſtat, & armaturis agiles, pro-
Iberorū arma. pter latrocinia, iaculo, funda & gladio utebantur. Inter pedites equitatum immi-
ſcere conſueuerant, equis ad conſcendendos montes edoctis, nec minus ad cur-
Equi Iberorū. uanda leuiter genua, quoties iuſsi fuerint, ubi uſus exigit. Producit capreas Hi-
Equi ſylue-ſtres. ſpania, equóſque ſylueſtres affatim, quibuſdam in locis lacus incrementa ſuſci-
Otides. piunt. Cygni & eius generis aues plurimæ, ſimiliter & otides aues procreant &
Caſtores. caſtoras, & caſtoreum quidem, non eam quam Ponticum habet uim. Pontico
Caſtoreum. Cadmia lapis. enim proprium eſt ut uenenoſum ſit, ut & alijs permultis. Cum Poſidonius di-
Vitreolum χα- cat, ſolum ex ære Cyprio lapidem Cadmiam gigni, & Vitreolum & Spodium.
καρθές. Spodium. Peculiare uero Hiſpaniæ eſſe Poſidonius aſſerit, ut nigræ ibidem ſint cornices.
Cornices ni- Cumcq; Celtiberorum equi ſubalbi ſint, ſi in exteriorem traducantur Hiſpaniam,
gra. colorem permutant. Sunt autem Parthicorum ſimiles. Nam & agilitate, & cur-
rendi dexteritate reliquos antecunt. Radicum ad tincturam idonearum copia per-
maxima, oliua, uite, ficulnea, arboribúſque ſimilibus, Hiſpanum ad nos ſpectans
litus abundat, & exterius frequens eſt. Quibus óceani pars eſt Aquilonaris ma-
† ἀμοιρῆ ex- xime, propter frigus† indiget. Reliqua uero adhuc amplius, propter hominū in-
pers eſt horū. curiam, cum nulla educatione inſtituti, ſed ad neceſsitatem magis, & brutarū ani-
mantium affectione deprauatiscq; moribus uitam agant. Niſi quiſpiam ad edu-
Lotij lauacra. cationem bonam, eos uitam degere exiſtimet, qui ex lotio diutius intra cloacas ſer-
Iberorū ritus. uato, lauacra ſibi conficiant: quíque ſibi ſuiscq; uxoribus, intritis purgamentis
dentes abſtergant, quemadmodum Cantabros, confinéſque illis factitare fama
Humi cubātes. eſt. Humi dormitare, Iberis Galliscq; commune. Callaicis deum nullum eſſe qui-
Callaici athei. Deus innomi- dam aiunt. Celtiberi & uicini ſui in Boream habitantes, cuipiam deo, cuius no-
natus Celtibe- men nō extat, rotunda luna, tempore nocturno ante fores, per omnes domos per-
ris. noctant, ſaltus agitantes. Vetiones cum primum Romanórum caſtra intuentes,
Vetionum mo- quoſdam centuriones deambulationis cauſa, deflectere uiam cernerēt, inſanire hō
res. mines ſuſpicati ſunt. Itaque eis præcedentes uiam ad tabernacula commonſtra-
bant, perinde ac, aut fixos per quietem manere aut pugnare, neceſſarium arbitra-
rentur. Quis autem mulierum nonnullarum mundum inter barbaricam non po-
nat formam? de quo mentionem fecit Artemidorus. Eas enim monilia ferrea, collo
circundata geſtare refert, ſupra uerticem corticē coruos incuruos habentia, & ante
frontem longius incumbentes. Hos uero ad coruos uelum, cum uelint attrahūt, ut
extentum faciei præbeant umbraculū. Hoccq; magnū ducunt ornamentum. Qua-
dam in parte tympanulū circūducitur, ad poſterioresq; in occipite neruos capiti,
uſcq; ad auriculas adſtrictum in altum, latumcq; paulatim ſupinatur. Alias ſinciput
expi-

expilatum enudare, adeo, ut amplius quàm frons ipsa pateat. Aliquas impositum ad pedis mensuram in sublime stilum erigere, cui cæsariem circuntexunt, deinde pileo nigranti exornant. Multa re uera perspecta, sermonem de omnibus diuulgant Hispaniæ gentibus, potissimum de iacentibus ad Boream. Nec solum de illarum fortitudine, sed etiam crudelitate, & amentia, ritu beluarum. Matres in bello Cantabrico filios, priusquam in hostium manus capti peruenirent, necauerunt. Puer quidam, cum parentes ac germani captiui, uinculis adstricti iacerent, eos omnes neci tradidit. Ita enim pater iusserat, attributo in potestatem ferro. Idem fecit mulier quædam de ijs, qui secum capti fuerant. Quidam intra uinosorum conuiuium inuitatus supra rogum sese coniecit. Hæc cum Gallis Thracibusq; communia conueniunt & gente Scythica. Virorum mulierumq; communis est ad robur exercendũ utilitas. Rem ipsæ rusticam exercent, puerperæq; uiris ministerium exhibent, quos illæ earum uice accumbere iubent. Inter agendumq; ipsæ lauant ad aliquem fluminis alueum accumbentes, infantem pannis inuoluunt. Posidonius tradit hospitem suum Charmoleum ei commemorasse, uirum quendam genere Massiliensem, uiros ac fœminas in agro Ligustico, data mercede ad agri fossionem unà conduxisse: unam autem ut pariendi dolores eam uexare cœperunt, non procul ab opere discessisse, enixamq; confestim opus repetisse, ne mercedẽ amitteret. Ipse uero cum eam difficulter cum doloribus operãtem intueretur, causæ prius ignarus demũ edidicit. Itaq; mercedem exhibens, ipsam abire siuit. Elatum igitur tollens infantem fonticuli cuiuspiam lauit aquula & pannis quos habuit inuoluens, saluum baiulauit ad ædiculam. Nec illud Hispanis est proprium, ut duo pariter uno uehantur equo. Cæterum inter præliandum alter pedester certamen init. Nec illis est peculiaris ingens murium multitudo, unde pestilentes sæpenumero secuti sunt morbi. Hoc aduersus Romanos aduenit in Cantabria, ut essent qui accepta mercede, mures uenarentur, & quantitate designata, salutem uix assequerentur. Eos autem tum rerum aliarum, tum uero tritici deprehẽderet inopia, ex Aquitania magno cum labore ac difficultate, propter locorum asperitates frumentabantur. Hoc etiam de Cantabrorum diuulgatur amentia, quod nonnulli cum in manus hostium uenissent, crucibus deinde suffixi, lætitiæ pœana canebant. Huius quidem generis mores, agrestis cuiusdam ferocitatis exempla sint. Talia uero cum minus ciuilia sint, non tamen beluarum uitam referunt. Quemadmodũ apud Cantabros, uiros uxoribus dotes relinquunt, Quod filias hæredes designantur, à quibus fratres earum uxoribus † exhibentur. Hoc quidem cum non admodum ciuile sit, muliebrem quandam habet temperantiam. Hispanum & illud est ut de more toxicũ apponatur quod ex olere apio adsimili, conficiũt, nullũ afferens dolorem, ut si quid afferatur inuitis, in promptu illud habeant. Illud etiam eorundem est, ut sese pro ijs, quibus concilientur, immolent, & pro eis morti se deuoueant. Quidam igitur hanc regionem duas in partes diuisam esse tradunt, sicut & ipsi diximus. Alij uero quinquepartitam asserunt. Nec certum in hisce exponi potest, & propter permutationes locorũ, & ignobilitates. In notissimis enim partibus & fama celeberrimis, uarietates notitia illustrantur, & agri partitiones, & uocabulorum transformationes, & si quid eius generis est. A multis enim, & Græcis maxime, diuulgatum est qui omnium facundissimi fuere, uerum quæcunque & barbara, & longinqua & exiguos continentia locos, & dissipata sita sunt, de ijs

Matrum sæuitia. *Pueri cuiusdã ferocitas.* *Puerperæ præposterа opera.* *Charmoleus.* *Infantis lauatio.* *Muriũ copia.* *Cantabrorũ cantus.* *Dos uxorũ apud Cãtabros* ** Elocantur, nam ἐκδίδοσθαι Græce est.* *Hispanorum toxicum.*

cõmentaria nec tuta nec admodũ multa fuerunt: adeo ut quæcunque à Græcis remota sunt, ignorationem intendant. Cæterum Latini quidem scriptores Græcos ipsos sanè imitantur, at uero non multum. Nam quæ illi memoriæ commendarunt, à Græcis accepta converterunt, ex seipsis uero non longæ suæ nationis studium dilatauere. Vnde si qua ex illis diminutio defectusq; fiat, non multa ab alijs supplementa parantur, alioquin ipsis Græcorum nominibus, claritate plurima excellentibus. Cum igitur tractus uniuersus extra Rhodanum, terramq; intra Gallicos sinus artatam, à priscis illis uocitetur Iberia, nostri seculi homines ipsius confinia Pyrenæos montes ponunt, eandemq; Iberiam & Hispaniam nominant, quæ intra Iberum continetur. Vetustiores autem hos ipsos Igletas appellant, non multum pascentes agrum, sicut author est Asclepiades Myrlianus. Romani uero totam eodem modo nominant Iberiam & Hispaniam. Partem quidem unam exteriorem, alteram uero interiorem dictarunt. Alio autem in tempore alio quoque pacto pro reipublicæ magistratibus diuiserunt, cum prouinciæ nunc plebi Senatuiq; designentur, nunc duci Romano, Bætica quidem plebi attribuitur, ad quam prætor mittitur, qui legatum habet & quæstorem. Eius terminum ad ortum usque Castaonem constituerunt, reliqua Cæsaris est, qui duos mittit legatos, prætorium & consularem. Prætorius quidem secum legatum habet, qui Lusitanis ius dicit uicinis Bæticæ, extenduntur q; usque ad amnem Duriam & eius ostium. Hũc enim agrum sic appellant, proprio in hunc diem nomine. Eo in loco sita est Augusta Emerita reliqua. Hæc autem est plurima Iberiæ pars quæ prætori subdita est consulari, haud indignum habenti exercitum, tribus instructum ordinibus, ac legatis tribus. E quibus unus duos secum ducens ordines, tractum trans Duriam seruat uniuersum, ad Arctos quem antea quidam Lusitanos appellabant. Alij uero nunc Callaicos uocant. His autem spectantes ad septentrionem montes, propinqui sunt cum Asturibus, & Cantabris. Per Astures sanè defluit Melsus amnis, paulóque remotius est Nœga oppidum. Prope autem est Oceani refusio, Astures à Cantabris separans, dehinc montium sunt radices usque ad Pyrenen. Secundus legatus cum altero adest ordine, tertius autem interna custodit. Continet autem gentes dictas in pacis & mansuetudinis more, Italicaq; formula, cum togatam subinde uestem induant. Hi autem sunt Celtiberi, quique utrunque Ibero propinquam regionem usque ad maritima incolunt, ipse uero Imperator in oris maritimis maxime ad Carthaginem, & Taraconem iuris ditionem agitans, ducit hyberna. Æstiuis autem diebus aliqua semper obit, intuens quæ emendationis indigeãt. Adsunt & Cæsaris procuratores, equestris ordinis uiri, qui militibus ad uictus sui dispensationẽ pecunias distribuunt. E regione Hispaniæ insulę iacent, duæ quidẽ Pityusæ, duæ uero Gymnesiæ, quæ Baleares appellantur, quas inter Taraconis & Sucronis maritimam esse sitas contingit. Super hanc conditum est Saguntum. Pityusæ longius † in bello existentes, magis quàm Gymnesiæ, declinantur in occasum. E quibus una quidem uocatur Ebusus, urbem eiusdẽ nominis continens. Circuitus insulæ stad. CCCC. Latitudo inæqualis uti etiam longitudo. Prope iacet insula Ophiusa, longe minor ac deserta. Gymnesiarũ una quidẽ maior duas habet urbes, Palamam atq; Potentiã. hæc ad ortum sita est, Palama uero ad occasum. Insulæ longitudo stad. paulo minus DC. latitudo CC. Artemidorus autem longitudinem, latitudinemq; duplicauit. Minor autem altera à Potentia stad. circiter LXX. distat,

Marginalia: Latinorũ cum Græcis histori ographis collatio. — Iberiæ situs. — Pyrenæi montes. — Igletæ. — Bætica. — Prætor. — Legatus prætorius & consularis. — Augusta emerita. — Lusitani. — Callaici. — Melsus. — Astures. — Nœga. — Celtiberorum administratio. — Pityusæ. — Gymnesiæ. — Baleares. — Saguntum. — † in pelago leg. πελάγιαι μᾶλλον. — Ebusus. — Ophiusa. — Palama. — Potentia.

distat,multo quàm altera inferior,magnitudine minor est,uirtute uero ea nihilo inferior. fertiles enim ambæ,& portuum bonitate præstantes,licet ostia latentes sub aquis petras frequentes habeant, ut subeuntibus attentiore cura opus sit. Locorum autem uirtus paci deditos efficit incolas,quemadmodum & Ebusi cultores. Cum autem pauci quidam improbi,aduersus maris prædones,communis emolumenti gratia conspirassent, crimine uniuersis insparso, Metellus cognomento Balaricus,eos inuasit,qui etiam ciuitates mœnibus circunsepsit,eandem ob uirtutem,aliorum insidijs obnoxij,licet studio pacis intenti,tamen funditores optimi uocitantur,quod ut fama est,ex quo Phœnices insularum potiti sunt,egregie exercuerunt. Hi primi mortales laticlauum induisse ferũtur,ad pugnas discincti erumpunt,manu scutum gestantes,& perustum iaculum,raro ferratæ cuspidis hastam. Ternas circum caput fundas,è iuncis compactas gestant,quos melancrenas appellant,è quibus funes texuntur. Vnde & Philetas in libro interpretationum,Hirta, inquit,uestis,sordida,rarus limbus inuoluitur,& iunceum ornamentum,perinde ac iuncis circuncinctis,fundas uero aut iunceas,aut è setis aut neruis contextas gestant,uel longioribus habenis uel breuioribus,uel mediocribus,ad remotiores iactus uel propinquiores uel medios. A puerilibus hoc pacto ad fundas exercebantur annis,ut alioqui ne panis quidem pueris exhiberetur, nisi funda quicquam prius attingerent. Quo circa Metellus propius insulas adnauigans,pelles nauium tectis prætendit,ut aduersus fundarum iactus tegmina essent,deinde ex Iberia tria Romanorum millia introduxit accolas. Præter agri uero feracitatem,& illud hisce in locis commoditatis adest,ut ullum noxium animal non facile reperias. Nam cuniculos nequaquam indigenas esse asserunt. Quinimo cum ex propinqua insula quidam marem ac fœminam attulisset,tanta ab initio facta eorum est procreatio, ut ex subterraneis cuniculis domicilia subuerterẽtur,& arbores,& (ut superius cõmemoraui) homines ad implorandam populi Romani opem,confugere coacti sint. Nunc autem cum ad tractandam eorum uenationem aptissimi facti sint,nulla inualescere sibi damna permittunt,uerum possessores magnam ex terræ fructibus utilitatẽ assequũtur. Hæ quidem intra columnas,quas Herculeas uocant,existunt. Iuxta has paruæ duæ adiacent insulæ,quarum altera Iunonis nominatur insula,quidam sanè & has uocauere columnas. Extra columnas Gades sunt,de quibus tantum solummodo diximus,quod à Calpe stad. DCC. & L. interuallo disiunguntur. Prope autem erumpentem Bætim sitæ sunt, de quibus prolixa disseminatur oratio. Hi etenim sunt uiri qui & plurima, & ingentia emittentes nauigia, nostrum & exterius mare nauigant,cum neque magnam habitent insulam, neque multum è continente fructum legant,neque aliarum ubertate fruantur insularum, sed magis pelagus inhabitent. Pauci admodum rem domesticam curant,uel Romæ moram ducunt. Nam incolarum magnitudine,nullis extra Romam positis, gens esset inferior. Igitur accepi in uno ætatis nostræ censu,equestris ordinis Gaditanos uiros quingentos esse censos,quot in nulla Italicarum urbium,præter Patauinos obuenit. Tot autem numero cum sint, insulam habitant non longiorem stad. C: cum latitudo alibi stad. unum non excedat. Oppidum initio inhabitabant sanè pusillum. Balbus uero Gaditanus uir triumphalis,aliud insuper illis ædificauit,quod Neapolin * uocant. Ex ambabus deducta est Didyma,non ultra stad. XX. complexa,nec ea quidem anguste habitata, quippe modici sunt eius culto-

Metellus Balaricus. Baleares funditores. Balearũ ritus Laticlauus. Melancrenæ. Fundarum exercitium. Cuniculorum mala. Herculeæ columnæ. Gades. Gaditanorum frequẽt. sed pusilla insula. Balbus Gaditanus. Neapolis. * ἐν ριανεωσὶ. id est, quam Neam, id est nouã appellãt. Didyma.

res, cum maiore ex parte maritimas nauigationes omnes exerceant, partim etiam continentem incolant, præsertim uicinam quandam insulam, propter ipsius fertilitatem, quam uelut æmulam Didymæ fecere ciuitatem. tanta est loci delectatio. Pauci in illius comparatione, & hic habitacula tenent, illius etiam naualis gratia, quod quidem nauale illis in opposita continente Balbus extruxit. Ciuitas ad occiduas insulæ partes iacet. *Cronium.* Ipsi quoque insulæ proximum in extremis est Cronium, *Heraclium.* ad alteram partem ad ortum conuersum est Heraclium, quo ex loco maxime continenti coniungitur insula, ad stadij latitudinem, medio interiacente pelago, semota. Templum ab urbe XII. millia passuum abesse ferunt, quantum certaminum, tantum & miliariorum numerum facientes, maius autem est ferme tanto, quanta est insulæ longitudo. Est autem insulæ ab occasu in ortum magnitudinis spatium. *Erythia.* Pherecides autem Gades Erythiam uidetur appellasse, in qua ea, quæ de Geryone *Geryonis fab.* uulgantur fabulis insinuant. Alij uero adiectam huic urbi insulam, quam stad. in- *πορθμός.* teruallo † euripus interlabens segregat. Lætitiam autem pabuli uident, quod pascentium ibi pecudum lac serum non efficit, caseumque multũ immiscentes aquam conficiunt. tantum exuberat pingue. Tricesimo die animal suffocatur, nisi quic- *Gaditana pascua.* quam cruoris exhauriatur. Herba uero quam pascuntur oues, sicca quidem est, sed incredibilem gignit aruinam. Quibus ex rebus fabulam de Geryonis armentis confictam esse, coniecturas faciunt. Litus autem uniuersum commune fre- *Gadium origo.* quentibus habitatoribus est. De Gadium uero ædificatione, Gaditani talia memoriæ mandauere. Tyrijs datum esse oraculum, quo ad Herculis columnas coloniam mittere iuberentur, qui speculandi gratia missi fuerant, ubi ad fretum & ad Calpes angustias peruenere, orbis terminos esse rati, & ibi Herculeæ expeditionis finem, & has ab oraculo columnas nominari intra angustias, quendam ad locum *Axitanorum oppidum.* constiterunt, in quo nunc Axitanorum ciuitas est. Ibi facto sacrificio, cum læta nequaquam hostiæ portenderent, retro flexere rursum. Post temporis interuallum missi, extra fretum stad. mille & D. progressi, in insulam Herculi consecra- *Onoba.* tam peruenere, quæ ad Onobam Iberiæ urbem iacet. Existimantes hic esse columnas Herculis, deo sacrificiũ instituisse, non portendentibus læta rursus hostijs, domum repetisse. Tertio cum classe missos, Gades condidisse, & phanum ad spectantes in orientem insulæ partes ædificasse, urbem autem ad occasum. Quamobrem nonnullis angusti ipsius freti ultima, columnas uideri, quibusdam uero *Calpe.* Gades, alijs adhuc longius à Gadibus foris iacere. Aliqui columnas Calpen, & *Abylyx.* Abylycem opinati sunt, montem ex Africa procumbentem. Quem Eratosthe- *Metagonium.* nes in Metagonio, Numidarum gente situm asserit. Quidam autem exiguas pro- *Meminit huius Stephanus περὶ πόλεων.* pe utranque insulas, è quibus alteram Iunonis insulam nũcupant. Cæterum Artemidorus, Iunonis quidem insulam, illius templum appellat, atque aliam quandam esse inquit. Neque montem Abylyca, neque Metagonium gentem esse. Errabundos autem scopulos, atque Symplegades, horsum nõnulli transferunt, eas esse columnas *Pindari locus.* opinati, quas Pindarus portas Gaderidas uocat, ad has nouissimas Herculem *Gaditanæ portæ.* profectum esse dictitans. Verumenimuero Dicæarchus, Eratosthenes, Polybius *Herculis columnarũ situs & appellatio.* & Græcorum plurimi, ad euripi angustias, columnas esse manifeste demonstrant. Hispani autem & Afri, apud Gades esse inquiunt. ex ijs enim quæ circa fretum illud existant, nihil esse columnis simile. At quidam alij columnas dici illas aiunt, *Columnarum signa.* quæ intra Herculis ædem in Gadibus existant. Sunt autem ex ære, cubitorum

octo

octo, in quibus cōstruendi tēpli sumptus inscriptus est. Ad quas cum perueniant, qui nauigationē absoluerint, Herculi sacra ferentes, à deo se iuuari instruuntur, hic maris & terræ finem esse. Hunc ueri similiorem esse sermonem, etiam Posidonius arbitratur, qui de oraculo, deq; legatis dicta, mendacium Phœnicum putat esse. De legatis sanè, quis contra fidem, aut argumentum, neutram in partem incredibile affirmare ausit? Illud autem quippiam habet intelligentiæ, non paruas quasdam insulas aut montes, pro columnis uideri dicere, sed inuestigare, quę nam propriè columnæ dicantur, qui sunt mūdi, & habitabilis terræ, uel expeditionis Herculeæ termini. Veteribus enim hic mos affuit, huius generis confinia ponere, quēadmodum Rhegini columellam, turrim quandam exilem super freto locauerunt. Et huic columellæ turris, quam Pelori nuncupant, è regione sita est, & quæ Philænorum dicuntur aræ, in media quodammodo Syrtium tellure sunt. In ipso quoque Corinthiaco isthmo columnam quandam locatam fuisse, memoriæ proditum est, quam Iones dum Atticum, & Megarensem occupassent agrum constituêre communiter. Simul & qui eiectis illis è Peloponneso, Peloponnesum in potestatem redegerunt, è parte quæ Megaram spectat, hoc inscribentes pacto, Hâc non quidem Peloponnesus est, uerum Ionia. Ex altera autem parte, Hâc Peloponnesus, non Ionia est. Alexander uero Indicæ militiæ fines posuit, in ijs uidelicet locis aras, per quos in orientem peruenit, ad Indorum extremos, Herculem ac Liberum patrem imitatus. Iste quidem mos extitit. Cæterum locos ipsos titulos permutare credendum est, maximéque cum tempus locatos absumit terminos. Haud enim hac tempestate Philænorum perdurant aræ, sed locus alia assumpsit uocabula. Nec uero in terra Indica, ullas Herculis stantes, aut Liberi patris columnas spectatas fuisse, memoratur. At locis quibusdam indicatis, Macedones illos, columnas esse credidisse, dicimus, in quibus signum aliquod offenderunt de rebus gestis Herculis, aut Liberi patris, quas historiarum scriptores posteritati commendarunt. Hic etiam haud incredibile est, priores illos fabricatis manu finibus, usos esse, altaribus scilicet, aut turribus, aut columellis, eos apud locos, ad quorum ultima illustres uiri peruenerunt. Illustria uero sunt huiusmodi freta, incumbentes montes, minores insulæ, ut regionum primos, aut postremos designemus limites. Cum autem manu constructa, defecere monumenta, in locos ipsa traducta sunt nomina, siue insulas siue promontoria dicere malueris, à quibus fretum ipsum efficitur. Hoc uero iam definire arduum est, utris cognomentum applices, cum utrisque similes esse columnæ uideantur. Dico autem similes esse, quoniam in eius generis locis constitutæ sunt, qui aperte ultima à se denominant, pro quo & fretum os dicitur, & hoc ipsum, & alia complura. Ipsum os quidem intronauigantibus initium est, foras autem enauigantibus exitus & extremum. Itaque insulæ in ore perexiguæ, quæ descriptionem facilem & insignem habent, non tenuiter columnis æquiparari possunt. Pariter & imminentes freto montes, qui eminentiam quandam eiusmodi ostendant, sicuti columellæ uel columnæ. Rectè proinde Pindarus portas dixit Gaditanas, si in ostio columnæ intelligantur. Ora nanque similia portis habentur. Gades autem talibus in locis non consistunt, ut extremitatem ostendant, sed in magni medio litoris, multis insignito finibus, iacent. Ipsas uero columnas Herculeas ad ipsum referre litus, minus profecto par est minorisq;, ut censeo, rationis. Non enim credibile dixerim huius no-

Rheginorū columella. *Pelori turris.* *Philænorum aræ.* *Colūnæ in Corinthiaco isthmo, inscriptio.* *Terminorum signa.* *Gaditanæ portæ.*

minis gloriam à negotiatoribus potius, quàm principibus atque ductoribus, accepisse primordium, & simul inualuisse memoria, sicut & de Indicis columnis. Cui quidem rationi, alioqui testimonium ipsa affert inscriptio, quæ (ut ille inquit) non templi ædificationem, sed impensæ summam indicat. Etenim Herculis columnas, non Phœnicum impensæ, sed illius magnificentiæ monumentum extare. Polybius autem scriptum reliquit, quendam Gadibus, in Herculis templo fontem esse, gradibus modicis ad aquam descensum habentem, quæ potionibus idonea est, ei contraria maris fluxibus obuenire. Cum enim illud augetur, hic ipse deficit, cum uero refluit, completur. Causam autem allegat, quod spiritus qui è fundo in superficiem, & supernas terræ partes excurrit, dum terra ipsa operitur ab undis, secundum maris accessum, cohibetur ab proprijs huiusmodi egressibus. Ad interna uero reuersus, fontis meatus obdurat, & aquæ defectum efficit. Ea uero iterum nudata, directos meatus agens spiritus, fontis uenas liberat usqueadeo, ut facile & ubertim scateat. Artemidorus huic cōtradicens, quandam à se ipso confictam causam ponit, Silaniq; opinionem memorans historici, nulla mihi memoratu digna uidetur afferre, perinde ac ipse cum Silano prorsus ad hęc imperitus. Verum Posidonius mendacem hanc historiam esse asserens, duos in Herculis æde puteos esse ait, tertium in urbe. Ex ijs qui in Herculis templo sunt alterum paruum assidue aquis exhauriri, & eadem hora destitutum aspici, cumq; aquari desierint, impleri denuo, maiorem alterũ per diem uniuersum aquationem exhibere. Aliorum tamen more puteorum diminutum, noctu impleri cum aquatores destiterint. Cum autem in ipso repletionis tempore crebro recursus aquarum simul obueniat, ei esse contrarium maris refluxum, inaniter arbitrati sunt indigenæ. Quod igitur historiæ fides adhibita fuit, & hic ipse dixit, etiam nos inter admiranda uulgatum accepimus. Puteos quoq; tum ante oppidum in hortis, tum interius esse audiuimus. Verum propter aquarum uitium, cloacas per urbem, aquæ fossatilis inundare. Si tamen & horum quisquam puteorum ullam reciprocationis suspicionem ostentat, haud sanè nouimus. Quod si hęc accidant, ipsas inter difficilia causas accipi oportet. Nam eo modo, quo Polybius inquit, sese habere uerisimile est. Credibile etiam est, uenarum aliquas fontanarum exterius humectatas lassari & aquis in obliquum effusionem magis præstare, quàm per pristinum alueum in fontem retundere. Humectari autem, inundante fluctu necessarium est. Deinde sicut Athenodorus inquit, quod circa aquarum incrementum, aut decrescentiam obuenit inspirationi, aut expirationi perquàm simile uidetur, si aliquæ fluentes aquæ, per alios quidem meatus effundunt effluxionem, secundum naturam in superficiẽ, aquarũ ora, fontes appellamus. Per alios uero meatus, ad maris fundũ contrahunt, illud simul extollentes, ut inundet. Quando uero ipsa expiratio fiat ut propriũ, nunc destituat nunc repetat alueum, cum & illud reuersionem accipiat. Nescio autem quonam modo Posidonius, cum Phœnices cæteris in rebus idoneos esse demonstret, hoc loco eorum fatuitatẽ potius quàm acumen damnat. Nam dies aut nox per solis mensuratur ambitum, interdum sub tellure, interdum supra tellurem apparentis. Oceani uero motum ait syderis subire circuitum, quendam quidem diurnum, quendam menstruum, quendam annuum, ut lunæ contingit. Quo enim tempore ista Zodiaci magnitudinem excedit horizontis, mare terram ascendere incipit, sensu teste, quoad in cęli medium conscenderit. Vbi uero declinare sydus ipsum cœperit,

Marginal notes: *Gadium fons.* *Herculis putei* *Fontes.* *Dies.* *Nox.* *Oceani motus.*

rit, sensim rursus pelagus reuertitur, donec occidentis signum luna exuperat. Deinde tanto eadem in constantia tempore manet, quanto luna ad ipsum coniungitur occasum, & adhuc tanto magis, quanto sub terram mota, signum ab horizonte distet. Postea rursus ascendere, quousque sub tellurem in cœli medio sit. Deinde regredi quoad in ortum luna sit procedens, ac signum distat ab horizonte. Consistere uero usquequo signum supra terram eleuetur, & rursus ascendere. Hanc diurnam quidem esse circuitionem asserit. Menstruam uero quoniam maximi circa coniunctiones reflexus efficiuntur, deinde usq; ad dimidiam minuuntur, iterum augentur usq; ad rotundam lunę formam, diminuuntur usque ad dimidiam decrescentem, postmodum usq; ad coniunctiones incrementa fiunt. Tempore autem & uelocitate crescentias abundare, annuos uero à Gaditanis perdidicisse refert. Hi quidem aiunt, ut circa tropicum æstiuum maxime crescant, & recessus & accessus, ipse autem à tropico usque ad æquinoctialem, diminui existimat, at crescere usque ad hyemalem tropicum, deinde ad uernum æquinoctium decrescere, porrò crescere ad tropicum æstiuum. Itaque cum circuitiones istæ die noctúque fiant, in utriusque simul tempore mare bis accedat, atque bis discedat, & diurni temporis atque nocturni ordo seruetur, quonam modo putei repletiones, pro maris incrementis, multoties euenire putant? Non autem sæpe aquarum defectiones, uel si multoties quidem, non autem paribus uicibus, uel si etiam paribus uicibus? Gaditanos tamen ad hæc obseruanda minime idoneos extitisse, quæ quotidiana fiant. Cæterum quæ quotidiana fiant, obseruasse ex ijs, quæ semel quotannis eueniant, per circuitiones annuas. Quibus eum tamen fidem adhibere liquet, ex quibus diminutiones & accessiones fieri suspicatus, è tropico in alterum tropicum, & inde reuersiones denuo. Atqui nec illud credibile sit, quod cum ad obseruandum accurati sint, euenientia non uiderint, non euenientibus autem crediderint. Itaq; Seleucum quendam à rubro mari profectum ait, quandam in his æqualitatem inæqualitatemq;, secundũ signorum differentias referre. Cum enim in æquinoctialibus signis luna consistat, ęqualia fieri quæ accidant. In tropicis autem inæqualitatem & multitudine, & celeritate prorsus existere. Ex reliquis uero ad singula secundum appropinquationes proportionẽ effici. Ipse autẽ dicit, cum rotunda circa tropicum æstiuum luna, in Herculis templo Gadibus uersaretur dies cõplures, annuas differentias se intelligere nequiuisse. Circa mensis illius autem coniunctionem, magnam in Ilipa annotasse permutationem, præter superioris temporis fluminis Bætis refusiones, in quibus ne ad medietatem ripas irrigabat. Per id uero tempus, adeo superfusas inundasse aquas, ut eodem in loco milites aquarentur. Ilipa uero à mari stad. DCC. abest, finitimosq; pelago campos ad stad. XXX. altitudinem, ex inundatione demersos, ita ut insulæ deprehenderentur, & fundamentorũ Herculei templi sublimitas & ipsius aggeris, qui ante portũ Gadibus procumbit. Idem agger ab eo mensura quæsitus, ut asserit, decem etiam cubitis cooperiri uix possit. Quod si quis factas aliquo in tempore accessiones duplicatas adiecerit, sic magnitudinem inundationis in campis manifestissime exhiberet. Hoc communiter accidere traditur per uniuersam circumiacentẽ oceano plagam. At nouũ quiddam de Ibero amne, cuiq; peculiare iste cõmemorat, siquidem eum (inquit) nonnullis in locis absq; imbribus, absq; niuibus, inundationibus late spargi, ubi ab aquilone uenti frequentes ingruant. Cuius rei causam esse asserit lacum per quem ela-

Ilipa.

Iberi inũdatio

Arboris apud Gades mirum. Arborũ telæ. Arborum lac. Arborum minium. Cassiterides. Permutatio rerum. Emporia Cassiteridum.

bitur. Cum illo enim lacus aqua, impellentibus uentis extruditur. De arbore quoque Gadibus existente scriptis prodidit, quę ramos humũ usq; incuruatos habeat, frondes sæpissime mucronis speciem gestantes, quarum ad cubitũ longitudo est, latitudo uero digitorũ quatuor. Circa nouam Carthaginem arborem esse, quæ de spina corticem emittat, ex quo telæ pulcherrimæ conficiantur. Huic quidem Gaditanæ, nos in Ægypto, in ipsa ramorum curuatura similem perspeximus, cæterum fronde dissimilem, ac infructuosam. Hanc autem fructum ferre dicit. In Cappadocia quoq; è spinis collecta texuntur. Arbor autem nulla spinas affert, è quibus cortex extet, uerum humi serpens herba. Gaditanæ uero arbori & illud innatum esse traditur, quod uno fracto ramo lac effluit, quod si radicē absciderīs, minij humor exudat. De Gadibus hactenus. Cassiterides autem insulæ decem numero sunt inter se propinquæ, ad aquilonem iacentes, in pelagus expositæ ab Artabrorum portu. Earum una deserta est, reliquas habitant homines colore fusco, talares induentes tunicas, cingula pectoribus gestantes, cum baculis deambulant, tragicarum perquam similes furiarum. Victus illis ut plurimũ ex armentis nomadicũs, id est ritu pastorali. Stanni ac plumbi metalla, id est occultas sub terra uenas habent, pro quibus simul & pro pellibus tegulas permutãt, & sales cum negotiatoribus, nec minus ærea uasa. Hanc negotiandi uiam soli antea Phœnices è Gadibus missi aggrediebantur, cum interim cursum istum cunctos mortales ipsi celarent. At enim Romani ut emporia illa noscitarent, quendam consectati sunt nauclerũ, qui per inuidiam sponte limosos in locos illisa naui, eandem in cladem sectatores inducens, ab naufragio euasit incolumis. Quo ex facto amissi oneris pretium, publice restitutum accepit. Romani tamen facientes crebro periculum, cursum illum nauigatione frequenti perdidicere. Post uero quàm P. Crassus aduersus eos transmissus, metalla paruæ altitudinis effossa cognouit, & mortales ipsos pacis studio, maritimis omnino deditos actionibus, hanc optantibus industriam aperuit, licet amplius hoc ipsum mare sit, quàm quod inter Britanniam interiacet insulam. De Hispania quidem, & de adiacentibus insulis hactenus.

ARGVMENTVM QVARTI LIBRI.

QVarto libro Gallię continetur descriptio, hoc est quicquid intra Alpes Pyrenæosq; & utrunq; mare atq; Rhenum complectitur. Obiter Britannia quoque & alię aliquot in mari propinquæ insulæ, moresq; & ritus omniũ explicantur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER QVARTVS.

DEINCEPS transalpina Gallia existit, cuius forma prius adumbratione quadam descripta est, pariter & magnitudo, nunc singula dicenda sunt. Quidam eam treis in partes diuisere, Aquitanos, Belgas, Celtásque nominatim appellantes. Aquitanos non modo lingua, sed etiam corporibus permutatos, Hispanis magis quàm Gallis similes. Reliquos uero Gallica sanè facie, uerum eádem non usquequaque lingua omnes, sed plerísque paululum uariata. Rerum publicarũ moderationes, & uiuendi formulæ paulisper immutatæ. Aquitanos & Celtas eos appellabant, quos Pyrenæ monti adiacentes, Cemmenus mons disterminat. Montes siquidem Pyrenæi hanc Galliæ partem ab occasu terminare dicuntur, mare utroque ex latere pertingentes & internum & externum. Ab ortu Rhenus, qui æquali à Pyrenæis montibus spatio, ad lineam distat. Ab aquilone & meridie sic iacet, ut ab septentrionalibus promontorijs Pyrenes inchoans oceanus ambiat, usque ad Rheni eruptiones, è regione autem Massiliense est ac Narbonense pelagus, subinde Alpes ab ora incipientes Ligustica, usque ad Rheni fontes. Cemmenus uero mons in Pyrenen, medios per campos recta perducitur, & in medio desinit prope Lugdunum ad stad. millia duo prolixus. Aquitanos igitur nuncupabant, qui ad septentrionalem Pyrenes partem, & Cemmenum habitant, usque ad oceanum & intra Garumnam fluuium. At Celtas qui ad alteram pertinent plagam, ad Massiliæ ac Narbonis mare, qui rupes Alpium aliqua ex parte attingunt. Belgas uero nominabant reliquos oceano confines usque ad ostia Rheni, & nonnullos Rheni & Alpium uicinos incolas. Sic nanque & diuus Cæsar in Commentarijs scriptum reliquit. At enim Cæsar Augustus quadrifariam partiens, Celtes quidem Narbonensis prouinciæ definit, Aquitanos uero, quos & ille sanè extollens, insuper decem adiecit gentes, ex ijs quæ inter Garumnam & Ligyrin fluuium colunt. Reliquam dupliciter partiuit, unam quidem Lugdunio applicans, usque ad superiorem Rheni plagam, alteram uero Belgis. Quæcunque igitur secundum naturæ partes distincta sunt, orbis descriptori dicenda sunt, & quæ secundum gentium habitationes, & quicquid mentione dignum est. Quæcunque uero principes reipublicæ, temporibus obsequentes, uarijs modis instituunt, summatim commemorasse satis est. Diligentia † uero cæteris concedenda. Hæc igitur plaga omni ex parte fluuijs spargitur, cum alij ex Alpibus, alij ex Cemmeno, & Pyrenæo deferantur, nonnulli etiam in oceanum, aliqui in nostrum pelagus erumpant. Loca uero per quæ diffluunt, ut plurimum campestria sunt, tumulísque prædita, fluentisque nauigabilibus commoda. Sic autem naturæ bonitate, inuicem sese amnes habent, ut ab utroq; in utrunq; mare facile sarcinæ deportentur, pusillo terrestris itineris spatio, cum plurimũ per amnes, aut aduersos subuehantur, aut se-

Gallia tripartita. Aquitani. Celtæ. Pyrenæi. Rhenus. Alpes. Cemmenus. Lugdunum. Aquitani. Garumna. Belgæ. Cæsaris commentaria. Ligyr. † τὸ δ' ἀκριβὲς ἄλλοις παρετέον.

Rhodanus. cundos deuehantur, eam ad rem nonnihil excellit Rhodanus. Nam multis ex lo-
cis aquæ in illum confluunt, ueluti dictum est. Isq; nostro adiungitur mari, quod
Narbonensis ora. externo melius est, fœlicissimos quoq; per agros huius regionis diffluens. Narbo
nensis enim ora, eosdem quos & Italia fructus producit. Quod si proficiscaris ad
Arctos, montemq; Cemmenum olivueta ficiq; deficiunt, alia tamen procreantur.
Vlterius uero progrediens, non facile uitem, uuas ad maturitatem conficere perspi-
cies. Alia uniuersa frumenta, miliũ, glandem ubertim gignit, & omnis generis pe-
cora. Nulla ipsius pars inculta iacet, excepto dúntaxat si quid paludes ac syluæ coli
prohibeant. Atqui longe magis hominum frequentia quàm cura incolitur, aut di-
ligentia. Etenim mulieres quidem fœcunditate, & educandi studio optimæ, uiri
autem bellorum magis quàm agri colendi studiosi. Hac autem ætate terrarum cul-
turam, depositis armis coguntur amplecti. Ista quidem de tota exteriore Gallia cõ-
Quadripartita Galliæ descriptio. munia dicimus. De quadrifaria uero sic facta diuisione, singulas repetentes partes,
in figuræ modum differamus, et de Narbonensi primo. Huius forma distantibus
quodammodo inter se ad Pyrenen lineis, ab occasu describitur, ab septentrione au
tem ad Cemmenum, ex reliquis autem, aliam sanè ad austrum mare conficit, quod
inter Pyrenen, Massiliamq; iacet, ab oriente uero partim Alpes & interuallũ, quod
inter Alpes per rectam intercipitur, & radices Cemmeni, ad Rhodanum usq; per-
tinentes, à quibus ad prædictam Alpium rectam, directus efficitur angulus. Ad au
Massilienses. strale autem latus, ad dictam figuram deinceps maritima iacet quam tenent Massi-
Salyes. lienses, & Salyes usq; in Ligures Italiam uersus, & flumen Varum. Hic est, ut antea
Varus fluui. diximus, primus Narbonensis oræ finis & Italiæ, æstiuo quidẽ tempore sanè per-
exiguus, hyeme uero ad stad. usq; septem latius expanditur. Hinc igitur litus usq;
Pyrenææ Veneris templum. ad Pyrenææ Veneris templũ extenditur. Hic est & huius prouinciæ, & Hispanien
sis terminus. Quidam uero tractum, in quo Pompei trophæa sunt, Hispaniæ &
Pompei trophæa. Galliæ confinia declarant. Hoc ex loco usq; Narbonẽ LXIII. miliaria sunt, at hinc
Narbo. Nemausus. Nemausum LXXXVIII, è Nemausoq; per Vrgenum atq; Tarasconẽ ad calidas a-
Vrgenum. quas, quas Sextias nominãt prope Massiliã, sunt milia tria et quinquaginta. Hinc
Sextiæ aquæ. Antipolis. uero ad Antipolin & Varum flumen milia LXXIII. Vt simul milia fiant CC-
Aphrodisium. LXXVII. Quidam sanè ab Aphrodisio, id est Venerio usque ad Varum stad. esse
millia II. & DC. scripserunt, aliqui uero CC. adiecerunt. Haud enim de interuallis
Vocontij. Contium. concordant. Per uiam autem alteram per Vocontios & Contium usq; Gernum et
Gernum. Tarasconem, communis est transitus ab Nemauso. Hinc ad Vocontiorum fines,
Tarasco. Druentia. ad initium conscendendarum Alpium, per Druentiam & Caballionem, miliaria
Caballio. LXIII. Rursus hinc ad alteros Vocontiorum fines, ad Cottium mil. C. uno minus
Cottium. ad uicum Epebrodunum. Inde totidem per Brigantium uicum, & ex Scingoma-
Epebrodunum Brigantius uicus. go, & transitione Alpium, ad Ocelum, ubi terra Cottij finem habet, & ab Scingo-
mago iam Italia nominatur. Hinc autem ad Ocelum mil. sunt XXVII. Phocensiũ
Scingomagus. Ocelum. uero ædificium est Massilia, petroso in loco sita, cui quidem portus subiacet, saxum
Massiliæ origo & situs. uidelicet in theatri forma ad austrum spectans. Vrbs uniuersa pulcherrimis circũ-
cincta mœnibus, magnitudine eximia. In cuius arce Ephesium, & Apollinis Del-
phici templum conditum est. Hoc quidem nomini Ionico omni commune est. E-
phesium autem Ephesiæ Dianæ ædes sacra est. Nam cum Phocenses à natali solo
discederent, sermo excidisse traditur nauigationis principi atq; duci, ut ab Diana
Ephesia cursus initium auspicarentur, igitur Ephesum appulsos percontari, quo-

nam

nam modo ex deà imperatum aſſequerentur. Porro Ariſtarchæ matronæ ad= *Ariſtarcha.*
modum honoratæ, deam in ſomnis aſtitiſſe imperantem, ut accepto quodam à
ſacris ſimulacro, unà cum Phocenſibus nauigationem Ariſtarcha ſubiret. Eo
autem confecto, ut primum colonia curſum expleuit, & phanum ædificatum eſ=
ſe, & Ariſtarcham eximia ueneratione habitam, templique ſacerdotem deſigna=
tam. Subinde in ciuitatibus per colonias deductis, deam hanc ubique honorem
in primis aſſecutam, & eundem diuinæ ſtatuæ ordinem, & reliqua eodem ritu
ſeruari, quæ in ipſa metropoli conſueuere. Cæterum Maſſilienſes rem urbanam
per optimates & Ariſtocratiam regentes, omnes legum æquitate ſuperant, con=
ſilium DC. ex uiris inſtituentes, qui quoad uita ſuperſit, id honoris genus ha=
bent, quos † Timitos, id eſt honorificos appellant. Quindecim uero ſenatus *† In græco exemplari eſt, τιμούχους. i. honore præditos.*
ſunt principes, quibus quæ ad manus prompta obueniunt, moderari ac rege=
re datum eſt. Rurſum ex hiſce quindecim tres ſunt præſides, quibus plurimum
poteſtatis attribuitur. Verum ex his nemo timuchus creatur, qui liberos non
habet, néue de ciuium ſanguine, tertiam per generationem ortus ſit. Eorum leges *Maſſilienſium reſp. & ritus.*
Ionico de more ſunt publice propoſitæ. Ipſorum ager oliuetis ac uinetis natura
cultus, ferendis autem frumentis, ob aſperitatem ſanè tenuior ac ſterilis, ea pro=
pter mari magis quàm telluri fiduciam habentes, nauigationem pro eorum in=
genio delegerunt, poſtmodum tamen uirorum fortitudine ualentes, quoſdam
uicinorum campos occuparunt, eodem ſanè robore quo & urbes condiderunt
nonnullas inter Hiſpanos, quibus & Dianæ Epheſiæ ſacra, more patrio tradi=
derunt, ut & Græcanicis ritibus immolarent. Amnis Rhodani curſus non parũ
commoditatis Barbaris affert accolis. Eſt & Taurentium, & Olbia, & Antipo= *Taurentium.*
lis, & Nicea ad Salyum gentem pertinens, & ad Ligures Alpium incolas. Iis ad= *Olbia.*
ſunt naualia, & armentaria. Superiori uero tempore, magna nauium facultas & *Antipolis. Nicea.*
armorum. Inſtrumenta quoque tum ad nauigandi uſum, tum obſidendis urbi= *Salyes.*
bus idonea, quibus & aduerſus Barbaros obſiſtere ualuerunt, & Romani po=
puli amicitiam conciliarunt. Qui cum illis permultum utiles exiſterent, ma=
gnum ex ipſis ſuſceperunt incrementum. Sextius potiſſimum redactis in po= *Sextiæ aquæ unde appellatæ.*
teſtatem Salybus, non longè à Maſſilia, ſui nominis ædificauit oppidum, ſuæq́;
appellationis aquas dixit calidas, quarum partem in frigidas permutatam eſ=
ſe ferunt. Ibi Romanorum præſidium collocans, Barbaros ex eis repreſſit lito=
ribus, quæ ex Maſſilia ducunt in Italiam, cum eos penitus cohibendi, Maſſilienſi=
bus uires deeſſent. Nec ipſe plus ualeret, quàm quantum per portuoſa loca ex ma=
ri, aduerſus Barbaros per ſtad. XII. incurſaret, per Trachonem uero ſtad. octo.
Relictam autem ab ijs regionem, Maſſilienſibus attribuit. Complures in oppido
ſuſpenſæ oſtenduntur exuuiæ, quas ab illis rapuerant, qui omni tempore maria
crudeliter uexantes, bellis naualibus ſuperati fuerant. Prioribus quidẽ annis cum
cæteris in rebus, tum uero ex Romani populi amicitia, eximia fœlicitate flore=
bant, de qua permulta quis capeſſeret indicia, nempe Romani, Auentinæ Dianæ
ſimulacrum eodem modo diſponentes, apud Maſſilienſes collocauerunt. In Pom
peiana uero aduerſus Cæſarẽ ſeditione, cum uictæ parti ſeſe addixiſſent, magnam
ſuę fœlicitatis iacturã fecere. Tamen penes illos nõ pauca priſtinæ beatitudinis ue=
ſtigia relinquuntur, maxime circa machinarũ fabricã, & apparatus nauales. Cum
autem confines iuxta Barbari, mitiorem quotannis uictũ accipiant, & ab rerũ bel=

licarum cogitatione, ad ciuiles iam institutiones, terrarumq; cultũ propter Romanorum uictoriam sese conuertant, non amplius ipsis tantum circa prædicta studiũ obuenit. Indicio sunt res ipsæ ut hoc tempore constitutæ sunt. Nam primores urbis ad eloquentiæ, & philosophandi artes uertuntur, adeo ut cum ciuitas ipsa paulò ante Barbaris discendi refugio remitteretur, & Gallos Græcis † familiares comparasset doctrina ingens Massiliæ, ut etiam contractus Græca oratione scriberentur. Hac sanè tempestate nobilissimos Romanos, pro Attica peregrinatione, eò ad capessendas disciplinas aduentare suasit, qui bonarum artium cupiditate capiantur. Hos igitur Galli uidentes simul in pace degentes, ad tales uiuendi ritus, eorum otia pronis disposuerunt animis, idq; non modo per uiros singulos, sed etiam per communia † commoda. Nam & priuatim & publice sapientes † suscipiunt præceptores mercede collata, ut de medicis mos est. Frugalis autem uictus atq; modestiæ Massiliensium, nõ minimum quispiam illud signũ poneret. dos enim illis amplissima centum aurei sunt, ad uestem quinq;, ad mundum quoq; aureum quinq;, amplius uero nullo pacto licet. Cæsar autem & succedentes porrò secundum illum Imperatores, aduersus patrata in bello delicta, modestius sese habuere, antiquæ memores amicitiæ, suoq; iure uiuendi potestatem seruauere, quã ab urbis cõditæ primordio ciuitas habuerat. Adeo ut missis in prouinciam prætoribus, non ciuitas ipsa, non subditi parere necessum habeant. Hęc quidem de Massilia. Iuxta montana Salyum regio est, ab occasu ad septentrionem amplius uergens, & paulatim absistens à mari. Maritima inclinat ad occasum, modicum à Massiliensium urbe progressa, circa stadiorum C. ad promontorium ingens admodum usq; ad quasdam lapidum excisiones, id est latomias. Hinc in sinum curuari incipit, & Gallicum sinum efficere ad Aphrodisium, hoc est Veneris promontorium Pyrenes. sunt qui Massiliense nuncupant. Est uero sinus duplex. in eadem enim circunscriptione mons excurrit Sigius, duos disterminans sinus, & Blasconem propè sitam assumens insulam. His è finibus maior quidem proprie Gallicus iterum appellatur, in quem Rhodani ostium euomitur, minor autem ad Narbonem spectans, usq; ad Pyrenen est. Narbo nanq; amplissimum eius regionis emporium, supra exitum Atacis fluminis, Narbonensemq; lacum iacet. Rhodano autem adiacet oppidũ, emporiumq; non paruum Arelatæ. Hęc ipsa pari & inter se interuallo emporia distant, et à memoratis promontorijs, Narbo quidem ab Aphrodisio, Arelatæ uero ab Massilia. Vtrinq; autem circa Narbonẽ labuntur amnes alij, nonnulli de Cemmenijs montibus, pleriq; autẽ à Pyrenęis habẽtes oppida, in quę non longa est aduersis fluuijs nauigatio, paruis quibusdam nauiculis. è Pyrene quidem Rhusceno, & Ilibyrrhis amnes exeunt, è quibus uterq; eiusdẽ nominis urbem habet. Iuxta Rhuscenonem lacus est, & ager quem alluit, exiguus † supra mare, refertus salinis. Habet & effossiles Cestrias pisces. Nam si quis duos aut treis fodiat pedes, & in limosam aquam fuscinam demiserit, piscem eximię magnitudinis fixum penetrat, limo autem instar anguillarũ alitur. Hęc quidẽ flumina è Pyrenęo monte inter Narbonem & Aphrodisium ex utraq; Narbonis parte, ac etiam ex Cemmeno monte feruntur in mare, quo ex monte & Atax oritur, & Obris, & Rhauraris. Super altero quidem ciuitas admodum munita, apud Narbonem sita est Blittera, super altero autem Agatha, à Massiliensibus ædificata. Maritima quam dixi, regio, unum illud de effossilibus mirandum habet, de effossilibus uidelicet piscibus,

Galli Philelliues. * φιλέλληνας. i. Græcorum studiosos. Hæc elegãtius & fidelius con uertit Budæus lib. primo de asse. * δημοσίᾳ publice per cõmunes urbes. * κοινὰς ὰνατίθονται. Massiliensium uestis, mũdus, dos. Salyum regio. Massiliense promontorium. Sigius mons. Blasco insula. Rhodanus. Narbo. Atax. Arelatæ. Rhusceno. Ilibyrrhis. * μικρὸν. i. paululum. Cestries. Atacis ortus. Obris. Rhauraris. Blittera. Agatha.

bus, alterum longè ferè mirabilius, quod dicam. Nam in medio Massiliæ & Rhodani ubi erumpit spatio, campus est, à mari centena distans stadia. tantus enim ipsius diameter existit, cum forma constet circuli. Ab eo uero quod accidit petrosus appellatur, lapidibus qui manus impleant plenissimus, sub quibus gramen exoritur, à quo pecoribus pabuli suppeditatur ubertas. In medio salsæ scatent aquæ, salisq; uis magna. Vniuersa circumadiacēs ora, uentis exposita est. Egregie autē campum hunc Melamborius uentus uehemens, terribilis, & uiolentissimus procellis infestat. Quædam igitur saxa distrahi uersariq; tradunt, & mortales è curribus fractos euolui, ipsosq; uentorum uiolentia, & uestibus & armis nudari. Dicit igitur Aristoteles, lapides à terræ motibus, quos Brastos, id est ebullientes appellant, eiectos in plana, & ad † curua loca prolapsos fuisse. Posidonius uero lacum eum existentem, fluctuatione congelatum fuisse inquit, quapropter in plurimis dispartitum esse lapides, sicuti fluuiatilem glaream, litoreosq; lapillos, leues quidem, & magnitudine pares. Causamq; reddit uterq;, & uerisimilis amborum est sermo. Ita enim aggregatos esse lapides, non per seipsos cōsistere necesse est, uel ex humiditate compactos ingentibus è saxis per tot fragmenta discretos extitisse. Æschylus uero, difficilem reddituratio nem perdiscens, uel ab alio suscipiens, in fabulę locum exposuit. Prometheus nanq; in exponendis Herculi ujs, quæ ad Hesperidas è Caucaso ducunt, apud illum sic loquitur,

Melamborius uentus.

Brasti lapides. κοῖλα. i. concaua.

ἥξεις δὲ λιγύων εἰς ἀτάρβητον στρατὸν,
ἔνθ' οὐ μάχης σάφ' οἶδα καὶ θοῦρος περ ὢν μέμψει,
πέπρωται γάρ σε καὶ βέλη λιπεῖν,
ἐνταῦθ'. ἑλέσθαι δ' οὔτιν' ἐκ γαίας λίθον ἕξεις.
ἐπεὶ πᾶς χῶρός ἐστι μαλθακός.
ἰδὼν δ' ἀμηχανοῦντά σ' ὁ Ζεὺς οἰκτερεῖ
νεφέλην δ' ὑποσχὼν νιφάδι στρογγύλων πετρῶν ὑπόσκιον θήσει χθόνα,
οἷς ἔπειτα συμβαλὼν δηώσεις ῥαδίως λιγὺν στρατόν. id est,

Ad fortem Ligurum & timoris inscium, aduentabis exercitum,
Vbi aperte scio, nullo de prælio, aut clypeo lamenta emittere in transeundo.
Nam ut tela te destituant, in fatorum lege datum est.
Ibi ne lapidem quidem ullum è terra captandum habebis,
Cum totus mollis locus existat.
Spectans uero te opis egentem Iuppiter miserebitur,
Et nebulam intendens, & rotundarū imbrem petrarū infundens solū inundabit,
Quarum ope congressus, facile Ligusticum uastabis exercitum.

Posidonius igitur, perinde ac ipsos Liguribus iniecisse & accumulasse lapides, melius esset, quàm Herculem tot indiguisse lapidibus, dixit, tanta uero illorū multitudo innumerabili turbæ necessaria fuit. Vnde qui fabulam cōscripsit, quàm qui fabulam abnegat, uerisimiliora dixisse uisus est. Verū cum poeta reliqua fatorum legē data esse dixerit, de rei causa indagantem, lamentari non permittit. Nam in ipsis de prouidentia & fato sermonibus, talia rerum humanarum, & natura factarū permulta comperies, ut de ipsis dicere liceat, hoc quàm illud longè præstantius factum est. Sicut imbribus abundare Ægyptū, sed terram Æthiopiam non irrigare, Parin quoq; dum in Spartam nauigat, adisse naufragium, uerum cum Helenam rapuisset, uiolati iuris non luisse supplicia, cum tantam Græcorum & Barbarorum cladem ediderit, quod in Iouem retulit Euripides,

ζεὺς γὰρ κακὸν μὲν τρωσί, πῆμα δ᾽ ἑλλάδι
θέλων γενέσθαι, τὰ δ᾽ ἐβούλευσε πατήρ. id est,

Pater, inquit, Iuppiter Troianis quidem mala, Græciæ uero cladem
Inferri cupiens, hæc ſanè decreuit.

Rhodani oſtia. De Rhodani fluminis oſtijs Polybius Timæum increpat, eum non quinq; ſed
duo habere dicens oſtia, Artemidorus autem tria inquit. Timęus uero poſtea ob-
tuſa cernens oſtia, accedente & accumulato limo, ingreſſuq; difficilia, nouam inci-
dit foſſam, qua maximam amnis partem excipiens, Maſſilienſibus uictoriam attri
Ambrones. buit, eo ex bello, quod aduerſus Ambrones, & Toygenos gerebatur. Ex quo
Toygeni. immenſas opes compararunt, dum abeuntibus & redeuntibus per fluuium, uecti-
galia exigunt. Nunc tamen intrandi manet importunitas propter fluminis impe-
tum, aggeratumq; limum, & locorum humilitatem. Vnde ne propinquantes
quidem, latentem ſub aqua terram deſpiciant. Quamobrem Maſſilienſes, ut qua-
uis ratione locum hoſpitalem efficerent, pro ſignis turres altas ædificauerunt. Atq;
ibidem Dianæ Epheſiæ templum condiderunt, ſumpto loco quem fluminis oſtia
efficiunt inſulam. Supra Rhodani uero eruptiones, lacus maris iacet, lacum au-
tem oſtium appellant. Oſtrea ſanè continet innumerabilia quidem, & alioquin
aſpectu pulchra, hunc pleriq; oſtijs annumerant Rhodani, præſertimq; ij qui il-
lum ſeptem conſtare oſtijs aſſerunt, neque hoc neque illud recte dicentes. Mons
nanque medius eſt, qui ab amne lacum arceat. A Pyrene igitur iuxta Maſſiliam,
maritima regio talis & tanta quædam eſt. Alia uero ad Varum fluuium Ligu-
Turoentium. réſque uicinas urbes Maſſilienſium habet, Turoentium, & Olbiam, & Antipo-
Olbia. lin, & Nicęam, & nauale Cæſaris Auguſti, quod Forum Iulij uocant. Hoc autem
Antipolis. Nicea. inter Olbiam & Antipolin conſtructum eſt, diſtans à Maſſilia ſtad. ſex † milli-
Forum Iulij. bus. Cæterum Varus inter Antipolim & Nicęam medius eſt. Hinc quidem XX.
ἑξακοσίων στα-δίων. ſtad. Inde uero LX. diſtans. Adeo ut Nicæa ſecundum huius temporis terminum
Varus flu. deſignatum, ad Italiam pertineat, licet in Maſſilienſium iure ſit. Maſſilienſes enim
hæc aduerſus inſtantes Barbaros ædificarunt oppida, liberum eſſe mare cupien-
tes, cum in eorum poteſtate prouincia foret, quæ ualida & montana eſt, Quâ
quidem Maſſiliam ſpectat, latitudinem campeſtrium locorum mediocrē reliquit,
uerſus orientem uero euntibus pręruptam omnino ad mare uiam, uixq; permeabi-
Salyes. lem habet. Prima quidem Salyes occupant, ultima uero, Italiæ coniuncti Ligures,
de quibus deinceps habendus eſt ſermo. In præſentia autem tantū adijciam, quod
cum Antipolis in Narbonenſibus iacet partibus, & Nicæa in Italicis, Nicæa qui-
dem in Maſſilienſiū iure permanet, & prouinciæ nimirum exiſtit: Antipolis uero
inter Italicas annumeratur, cum Maſſilienſibus iudicio contendens, ab eorū man-
datis libera facta eſt. Hiſce locorū anguſtijs, cum Maſſilienſibus inchoatis, inſulæ
Stœchades. Stœchades incumbūt, tres quidem digna ſatis amplitudine, ſed duæ perexigue. eas
exercent Maſſilienſes opere ruſtico. Quo in loco & impoſitum antiquitus præſi-
Planaſia. dium contra piratarum impetum habebant, ob egregiam portuum facultatē. Poſt
Lero. Stœchades Planaſia, & Lero ſunt, colonias habentes. In Lerone phanum † eſt Le-
* ἡρώων. ronis, è regione Antipolis hæc ipſa iacet. Sunt & aliæ perexiles inſulæ, haud memo
* In græco additur, Et Maſſilienſium ille ὁ τῶν μακαρίων τῆς. ratu dignæ, partim ante Maſſiliam, partim ad reliquum iam dictum litus. Portus
unus ad nauium ſtationem, magnitudinis eximiæ, † mediocres uero reliqui. Ex ijs
unus eſt, quem à Liguribus Oxybijs, Oxybiū cognomento nuncupant. Hęc qui
dem

dem de maritima regione. Supra illam uero loca ipſa talem habent deſcriptionem, & ad circumiacentes montes, & ad flumina præcipue Rhodanum. Is enim amplisſimus, compluribúſque introfluentibus auctus aquis, longiſſimam aduerſo flumine nauigationem habet. De his igitur deinceps differendum eſt. A Maſſilia itaque initio capto, & ducto per medium agrum inter Alpes, & Rhodanum curſu, uſque ad Druentiam amnem, per ſtadia quingenta Salyes incolunt. Vbi nauigio traieceris, ad oppidum Caballionem, tota deinceps regio Quarorum eſt uſque ad Iſaris & Rhodani coitiones. Hoc in loco Cemmenus Rhodano applicatur. Hucuſque à Druentia longitudo ſtad. quingentorum eſt. His in locis & campeſtria & montana ſuperne Salyes habitant. Super Quaros, Vocontij, & Tricorij, & Iconij, & Pedyli manſiones habent. At inter Druentiam & Iſarem alij quinque fluunt amnes ex Alpibus in Rhodanum, duo quidem Quarorum & Varorum oppida circunfluunt, communibus in Rhodanum curſibus irrumpentes, tertius uero Sulgas, ad urbem Vndalum Rhodano commiſcetur, ubi Cn. Ænobarbus ingenti prælio, complura Gallorum millia uertit in fugam. Sunt medio in ſpatio urbes Auenio, Arauſio, & Aëria, quæ ſic appellata eſt, teſte Artemidoro, quia in ſublimi ſit ædificata cacumine. Reliqua tota eſt planities, fertiléque miniſtrat pabulum. Trāſitus uero Aëriæ ad Durionem, nemoroſas locorum habet anguſtias. Quo in loco Iſar & Rhodanus ad Cemmenum montem confluunt, ubi Quintus Fabius Maximus Aemilianus triginta uix militum millibus, ducenta Gallorum millia ad internecionem dedit, & de lapide candido ibidem trophæum erexit, ac templa duo, Marti quidem unum, Herculi uero alterum. Ab Iſare uero ad Allobrogum metropolin Viennam Rhodano adiacentem ſtadia ſunt C C C. atque uiginti. Prope Viennam ſitum ſupra eſt Lugdunum, ex quo Arar unà Rhodanúſque miſcentur. Ad ipſum autem pedeſtri per Allobroges itinere ſtadia ſunt circiter ducenta, cæterum ſurſum nauigantibus, paulo plura ſunt. Allobroges quidem ſuperioribus annis militandi ſtudio, multis mortalium millibus tenebantur, hac autem ætate, rei ruſticæ dediti, campos & alpinas ualles arant. Reliqui ſanè uicatim ætatem agunt, clariſſimi uero Viennam, prius quidem uicum habitantes, gentis tamen metropolin appellatam, in ciuitatis formam appararunt. Sita eſt ad Rhodanum, qui ſuper Alpes tantus támque impetuoſus fertur, ut per magnum egreſſus lacum, ad multa ſtadia manifeſtum oſtendat curſum, ad planos deinde Allobrogum, & Ergoſiauorum deſcendens agros, penes Lugdunenſem Ergoſiauorum urbem, Ararim influit. Verum Arar quidem ex Alpibus labitur, Sequanos, & Eduos, & Lincaſios diſcernens, & Dubin poſtmodum aſſumens, iiſdem è montibus nauigabilem delatum, uictorq; nomine factus, ex ambobusq; Arar effectus, Rhodano commiſcetur. Rurſus autem ſuperans Rhodanus Viennam defertur. Tribus his fluuijs euenit ut initio in aquilonem, dehinc in occidentem deferantur. Iamq; in unum tandem amnem confluens, in auſtrum iterum curuatus excurrit, quoad erumpat, alijs acceptis fluminibus, & hinc reliquū in mare curſum perficit. Ipſa igitur inter Alpes, et Rhodanū talis eſt regio. Vlteriores fluuij partes Volcę, quos Aricomiſcos appellant maximū incolunt ſpatium, quorū portus & nauium receptaculum Narbo dicitur. Iuſtius tamen & reliquæ Gallię diceretur, cum per tam multos annos tanto excellat emporio. Volcæ igitur uicini ſunt Rhodano, contra Sa-

Oxybius. Salyes. Caballio. Cemmenus. Quari pop. Iſar fluui. Vocontij. Tricorij. Iconij. Pedyli. Sulgas. Vndalus. Cn. Aenobarbus. Auenio. Arauſio. Aëria. Durio. Iſar. Q. Fabius Maximus. Aemilianus. Allobroges. Vienna. Lugdunum. Arar. Rhodanus. Ergoſiaui. Sequani. Edui. Lincaſij. Dubis. Volcæ. Aricomiſci. Narbo. Salyes.

Cathyari. lyes, in altera manentes ulteriore ripa, simul & Cathyari. obtinet autem Cathyarorum nomen. sic enim cunctos eius loci incolas appellant barbaros, qui tamen nequaquam amplius barbari sunt, sed ut plurimum in Romanorum ritum transmutantur, & lingua & uiuendi consuetudine, pleriq; etiam rerum publicarum institutione. Aliæ etiã circum Aricomiscos adiacent gentes, paruæ sané atq; ignobiles, usq; in Pyrenæum montem. Aricomiscorũ uero metropolis Nemausus extat, Nemausus. alienigena quidem plebe, & mercatorum numero, longe Narbone inferior, cæterum regendæ ciuitatis forma superior. Quatuor enim & uiginti eiusdem nationis uicos habet subditos, uirorum fortitudine excellentissimos, illi tributa conferentes, & Latij ius habentes, adeo ut qui ædilitatis, quæsturæq; dignitatem assecuti sunt Romani in Nemauso adsint. Quamobrem huic nationi nullum, cum uenientibus é Roma prætoribus, negotium est. Situm autem hoc oppidum est in uia, qua ex Hispania itur in Italiam, per æstatem quidem ad permeandum facili, cæterum hyberno tempore, ac uerno cœnosa, fluminibúsque demersa. Quædam igitur fluenta nauigijs traijciuntur, nonnulla pontibus, partim ligneis, partim lapideis. Hasce autem aquarum difficultates torrentes efficiunt, usq; ad æstatem, ex Alpibus decurrentes, cum niues calore liquuntur. Viæ prædictæ pars Vocontij. compendiosa, statim per Vocontios perducit ad Alpes (ut diximus) altera per Massiliense litus atq; Ligusticum, ea prolixior quidem est, cæterum faciliores in Italiam habet ascensus, cum ibi iam humiliores facti sint montes. Abest autem à Tarasco. Rhodano Nemausus centena circiter stad. Quo in tractu ulteriore Tarasco exiguum extat oppidum, à Narbone uero DCC. & XX. distat, prope montem Cemmenum, australe latus accipientem usq; ad promontoria. Et alij quidem dicti Tectosages. Tectosages é Volcis, de reliquis quidem postea dicemus. Tectosages (sic enim appellantur) Pyrenæis propinqui sunt montibus, paululum etiam Cemmenum attingunt ex aquilonis latere, auriferamq; colunt terram. Potentia uero & hominum robore quondam ualuisse uidentur, adeo ut incidente seditione, magnum é suis numerum domo eiecerint, ad eorum uero fortunas communicandas, alij alijs ex gentibus conuenere, é quibus hi sunt, qui finitimã Cappadociæ, & Paphlagoniæ Phrygiam occupauerũt. Huius autem rei argumentũ habemus, quod hac etiam ætate Tectosages appellantur. Nam cum ternæ gentes existant, una quidem circa urbem Ancyra. Ancyram habitans, Tectosagum dicitur gens. Reliquæ duæ sunt, Trocmi scilicet Trocmi. Tolistobogij. ac Tolistobosgij. Hos autem é Celticis digressos fuisse, significat iuncta cum Tectosagibus cognatio. Quibus autem ex locis concitati fuerint, explicare non possumus. Nunc enim Trocmos, aut Tolistobosgios ullos, uspiam habitare nequaquam intelleximus, nec intra Alpes, nec extra, nec ipsis in Alpibus. Eos autem loca deseruisse, propter crebras hominũ expulsiones, credendum est. Sicuti multis alijs Brennus Prausus. obuenit, ut Brenno, qui Delphos incursauit, quem Prausum quidã appellant. At enim neq; Prausos ipsos, quas terras prius habitarint dicere possumus. Ipsos quo Prausi. que Tectosages in expeditionis societatem, contra Delphos uenisse memorãt, thesauros etiam penes illos ab Imperatore Ro. Scipione repertos in urbe Tolosa, deprehensumq; ex eis esse pecunijs partem, memoriæ traditur. Homines autem ipsos & ex domesticis fortunis adiecisse, quibus consecratis deum propitiũ sibi conciliarent. Eas autem quia Scipio attigisse ausus fuerat, tot aduersis casibus eiectum é pa Scipionis calamitosus exitus tria, uitam subuertisse creditum, perinde ac sacrilegio contaminatum & turpiter

inte

interiisse,& in bonorum successionem relictos filios, inter scorta obscoene ea abli-
gurisse,& turpiter interiisse, sicuti testis est Timagenes. Quae à Posidonio tradita
sunt, uerisimiliora dixerim, repertas Tolosae pecunias circiter XV. milliū talentûm *Tolosanum aurum.*
fuisse, è quibus partem in secretis templi sedibus depositam, partem in consecratis
lacubus, nullos apparatus habentem, sed aurum atq; argentum inelaboratū. Tem
plum autem Delphicum iam per id tempus exinanitum fuisse, talibus ornamentis *Delphici templi spoliatio.*
à Phocensibus ante spoliatum, quo tempore sacrum cōmissum est bellum. Quod
si quid relictum fuerat, per multos dispartitum extitisset, nec incolumes domū re-
measse crediderim, tam miserabiliter digressos, postquam è Delphis discessere,&
in diuersa dispersos,& seditione discordes abiisse. Caeterū & hoc ipso,& aliis per-
multis ita asserentibus, cum regio late auro exuberet,& homines superstitiosi te-
nuem uitam agant, è Gallia passim thesauros habuit. Maxime uero lacus ipsi, tu-
tos à praedonibus locos exhibebant, ad quos auri & argenti pondera dimiserant,
Romani autem locorum potiti, lacus publice uenum dederant. Plerique dehinc
emptores fabrefactas ex † argento molas inuenerunt. Erat autem Tolosae ma- *μύλας εὗρον σφυρηλάτους ἀργυρᾶς. id est, molas inuenerunt argenteas ductiles.*
gnae sanctitatis templum, quod finitimi eximia admodum ueneratione colebant.
Quamobrem offerentibus plurimis, pretiosis muneribus abundabat,& attinge-
re ea audente nullo. Sita uero Tolosa est ad angustissimum terrae limitem, hoc est
isthmum, qui à Narbonensi mari submouet oceanum tribus stad. millibus mi-
norem, Posidonio teste. Rursum prae omnibus annotatu dignum est, quod etiam *Tolosanum templum.*
in superioribus diximus, regionis confessionem ad fluuios & mare exterius, si- *Tolosae situs.*
militer & interius se habere. Insistens enim aliquis non minimam hanc partem
inueniret uirtutis locorum. Dico utique uitae facultates amplecti, cum uniuerso-
rum otio, ad omnes & communes utilitates refici, hac praecipue tempestate, cum
uacatione ab armis agentes, attentissima cura agrorum culturae inuigilant,& ci-
uiles uitae ritus instituunt, adeo ut in talibus ipsius prouidentiae opus testari quis
posse uideatur, non quidem fortuito, sed cum ratione quadam locis institutis.
Rhodanus igitur permultam habet nauigationem aduersam,& magnis one- *Rhodanus.*
ribus & ad multas regionis partes, quia qui in eum intrant fluuii nauigabiles
cum onustis quoque nauibus. Accipit & Ararin & Dubin, intrantem in hunc
amnem, inde usque ad Sequanam fluuium uadatur, hinc iam defertur in ocea-
num,& Lexobios,& Hyadetos, ab his in Britanniam minor quàm diurnus est *Lexobii. Hyadeti.*
cursus. Cum autem Rhodanus sit praeceps,& uix aduersa nauigetur aqua, non-
nulla hinc onera plaustris pedestri transportantur itinere, quae ad Aruernos, flu-
menq; Ligerin ferenda sunt, licet his quadam ex parte propior sit Rhodanus. Ve-
rum cum uia per camporum planitiem haud multo supra stad. DCCC. pandatur,
ne aduersa nauigatione utantur, facilior terrae meatus adigit. Hoc ex loco Liger *Liger.*
uberius excipit, è Cemmenis montibus in oceanum effluens. A Narbone autem
per Atacem paululum sursum fit nauigatio. Longius uero terrestre ad Garu-
mnam usque fluuium iter agitur,& hoc stad. DCCC. Garumna autem excurrit in *Garumna.*
oceanum. Haec quidem de iis, qui Narbonensem regionem colunt commemo
remus, quos antea Celtas nominabant, à quibus uniuersos Gallos à Graecis, Cel- *Celtae.*
tas appellatos opinor, ob eorum claritatem, seu à Massiliensibus ad hoc ob eorum
uiciniam assumentibus. Deinceps de Aquitanis,& de attributis illis gentibus

Gallicis numero quatuordecim, dicendum est, quæ inter Garumnam & Ligerin habitant. Ex quibus nonnullæ Rhodani amnis assumunt regionem, camposq; Narbonenses. Vt enim simpliciter dicam, Aquitani à natione Gallica, corporis habitu & lingua differunt, magis Hispanis similes. Discernuntur autem Garumna flumine, inter hunc & Pyrenen montem habitãtes. Aquitanicæ uero gentes plures quàm xx. sunt, exiles quidem & ignobiles, ex ijs quædam oceano uicinæ, aliæ ad mediterranea & Cemmenorum montium extrema, usque ad Tectosages porriguntur, quandoquidẽ pusilla tantula hæc erat portio, quicquid inter Garumnam Ligerinq; continetur, adiectum est. Hi nanque fluuij paribus à Pyrene distantes interuallis quasi diductis, & pariter distantibus inuicem lineis, duo conficiunt loca, alijs finita lateribus, oceano scilicet montibusq; Cemmenijs. Duobus autem stad. millibus utriusque fluminis est nauigatio, Garumna autem tribus amplificatus amnibus, per Bituriges quos Ioscos nominant & Santones, Gallicam utranque gentem effluit. Nanque hi Bituriges, sola inter Aquitanos gens alienigena consistit, nequaquam illis confœderata, habet autem Burdigalliam emporium, cuidam marino incumbens lacui, quem fluminis eruptiones faciunt. Liger uero inter Pictones, & Namnitas excurrit. Super hunc fluuium prius emporium aderat Corbilo, de qua Polybius mentionem fecit, cum Pytheæ fabulamentorum memoriam faceret. Quod congredientibus quidem Scipioni Massiliensibus, nemo rem ullam memoratu dignam, cum à Scipione interrogaretur, referre potuit, neque de Britannia, neque de Narbone, neque de Corbilone, quæ omnium eo in tractu urbium celeberrimæ fuerant. Tanta sanè Pytheas mentiri ausus est. Vrbs est Santonum Mediolanum, ad oceanum uergens, inter Aquitanas maxima ex parte arenosa, & agro tenui, ex milio alimoniam captans, reliquis fructibus sterilis. Hoc in loco autem sinus est in Narbonensi litore isthmum efficiens & sinum Gallicum, eodem quo ille cognomine. Sinum hunc habent Tarbelli, apud quos ef fodiendi † auri summum inter omneis studium est. E scrobibus enim paululũ defossis, ad manus mensuram crustæ auri reperiuntur, paruæ interdũ purgationis indigentes, in reliquis autẽ frusta & glebulæ, haud magnũ habentes opificium. Interior autẽ, & montana tellus est longe præstantior. Nam ad Pyrenen Conuenarũ † Synclido est, ubi oppidũ Lugdunum, & Onesiorum aquæ calidæ ad potandum optimæ. Bona est etiam Psausciorum aqua. Inter Garumnam uero & Ligerin adiacent gentes quædam Aquitanis, Elui ab Rhodano inchoantes. Post quos Vellai aliquando Aruernis commixti, nunc sibi ipsis adstricti. Dehinc Aruerni & Lemothrices, & Petrocorij, post hos autem Nitiobriges, & Cadurci, & Bituriges, qui Cubi nuncupantur. Ad oceanum uero spectantes Santoni sunt & Pictones, hi quidem (ut diximus) Garumnæ accolæ, alij autem Ligeris. Rhutæni autem & Gabales, Narbonensi terræ proximi. In Petrocorijs igitur, & Cubis Biturigibus, ferrariæ in oppidis sunt fabricæ, in Cadurcis uero linificinæ. In Rhutænis autem argentariæ uigent artes, nec non & Gabalensibus. Eis uero & plerisque Aquitanorum Romani ius Latij tribuerunt, sicut & Auscijs, & Conuenis. Aruerni super Ligeri siti metropolin Nemosum super amne positum habent. Hic penes Acmenabum quod Carnutum empo

Marginalia: Aquitani. — Bituriges. Ioſci. Santones. Burdigallia. — Pictones. Namnitæ. — Corbilo. — Mediolanum. — Sinus gallicus. — Tarbellorũ auri fodinæ. — * χρυσεῖα σπουδαιότατα, id est auri fodinæ præstãtissimæ. — * Dormitasse hic uidetur interpres. Græce sic est, πρὸς μὲν τῇ Πυρήνῃ τὴν τῶν Κονουένων ἐστὶ συγκλύδων. id est, Nam ad Pyrenen Conuenarum est ciuitas, qui in eo ad incolendũ conuenerunt, ubi oppidũ Lugdunum &c. ubi συγκλύδων nõ est nomẽ oppidi ut interpres putat, sed genitiuus pluralis, quasi dicas collectitiorum alicuius loci habitatorum. — Conuenæ. Elui. Vellai. Psauscij. Onesij. Aruerni. Lemothrices. Petrocorij. Nitiobriges. Cadurci. Bituriges. Cubi. Rhutæni.

emporium est, labitur ad mediam nauigationem habitatum, fluitque in Oceanum. Pristini uero roboris Aruerni ingens exhibent indicium, quod frequentia aduersus Romanos bella gesserunt, antea quidem millibus bellatorum ducentis, deinde duplicatis. Tot enim contra diuum Cæsarem millibus cum Vercingetorige prælium commiserunt, cum prius aduersus Maximum Æmilianum, & Domitium Ænobarbum, etiam CC. hominum millibus conflixissent. Contra Cæsarem quidem circa Gergouiam Aruernorum urbem, in excelso monte sitam, collatum est prælium. Postea Vercingetorix occurrit, & pugna ad Allesiam, Mandibulorum gentis oppidum, Aruernis finitimæ. hoc etiam in sublimi locatum est tumulo, cingentibus montibus & fluuijs duobus. Vbi redacto in potestatē Imperatore finitum est bellum. Aduersus maximum Æmilianum autem cōflictatum est, ubi coitus est Tisaris & Rhodani, ubi Cemmeni etiam montes Rhodano propius accedunt. At uero aduersus Domitium adhuc ad inferiora, ubi Sulga Rhodanusque cōmiscentur. Cæterum usque Narbonem finesque Massiliæ, Aruernorum propagabatur imperium, subiugarūtque item usque ad Pyrenæos montes gentes, ad Oceanū, atque Rhenum. Bitito, qui cum Maximo & Domitio belligerauit, pater fuit Luerius, qui tantis opibus & lautitia excelluisse celebratus est, ut cum aliquando familiaribus facultatum ostentationem faceret, curru uectus per campum, nummos aureos & argenteos, huc & illuc dispergeret, quos sectantes illi colligerent. Post Aquitanicam uero partem ac Narbonensem, alia deinceps est, ab Ligere fluuio ac Rhodano, usque ad Rhenum. Eò delatus à fonte ad Lugdunum, Rhodanus Ligeri coniungitur. Huius autem regionis partes supernæ ad Rheni ac Rhodani fontes, usque ad medium fermè camporum Lugdunensium ditioni additæ sunt. Reliqua uero & quæ ad Oceanum uergunt, alteri adduntur particulæ, quam incolunt Belgæ. Nos autem singula communi magis expositione declarabimus. Lugdunum igitur in colle conditum, ubi Arar amnis Rhodano commiscetur, Romano tenetur Imperio. Ampliori quoque supra reliquas, excepta Narbone, ciuitates floret uirorum ordine. Nam & usui magno est illis emporium. Monetam argenteam atque auream, eo in loco Romani signant duces. Templū etiam ab uniuersis Gallis communi designatum impensa, & Augusto Cæsari dicatum, ante hanc urbem ædificatum est, ubi fluuiorum est coitio. Adest & ara dignitatis eximiæ gentium LX. numero inscriptum habens titulum, earúmque singularum statua una, alia subinde ingens locata est ara. Hanc urbem genti Segosianorum præsidere constat, quæ in Rhodani & Dubidis fluuiorum medio iacet. Reliquæ dehinc gentes, uergentes ad Rhenum, partim à Dubide, partim ab Arare discernuntur. His nanque (ut superius dictum est) amnes ab alpibus delati, deinde unum in alueum confluentes delabuntur in Rhodanum. Alter est fluuius, similiter in alpibus ortum habens, Sequana nomine. Effluit autem in oceanum, parallela separatus à Rheno distantia, per eiusdem appellationis gentem, ab oriente quidem Rheno propinquior, ab occasu uero Arari. Quo ex loco præstantissima suillarum carnium salsamentaria Romam deportantur. Inter Dubidem atque Ararin Eduorum gens inhabitat oppidum penes Ararin Cabyllinū habentium, arcemque Bibractem. Cæterū Edui Romanis sese consanguinitate coniunctos asserunt, primique eius regionis homines in eorum amicitiam, societatemque conuenerunt. Trans Ararin domicilia tenent Sequani, & Romanis & Eduis dudum aduersantes, qui Germanis

Aruernorum uires.
Domitius Aenobarbus.
Gergouia.
Acmenabus.
Mandibuli.
Tisaris.
Sulga.
Bititus.
Luerius.
Lugdunum.
Belgæ.
Segosiani.
Dubis.
Sequana.
Suillarum carnium salsamenta.
Edui.
Cabyllinum.
Bibractes.
Sequani.

sæpius adhærebant, eorumq; in Italiam impetus inuitabant, roburq; non medio-
cre ostentabant, adeo ut illis communiter quidem immixti eorum uires amplifica-
rent, desistentes autem diminuerēt. Aduersus Eduos, & hæ sanè causæ, & fluminis
contentio inimicitias auxit, quod gentem utranq; dirimit, quæ sibi proprium uen
dicat Ararin, sibiq; uectigalia pertinere certat. Hac uero tempestate cuncta Ro-
Aetuatij. mano subiacent imperio. Rheno autem uicina omnium primi colunt Ætuatij,
Diadurlla. quibus fluminis origo uicina est, in Diaduella monte. hic Alpium pars est, à quo
Aduas. Larius. Aduas fluuius in contrarium fluit, ad interiorem Galliam, lacū implens Larium,
Comum. cui proximum conditum est Comum, dehinc in Padum cōfluit, de quibus post-
ea dicemus. Rhenus quoque magnas in paludes, lacumq; magnum effunditur,
Cereti. quem Cereti, & Vindoligi propius attingunt, Alpinorum pleriq;, & Transalpi-
Vindoligi. norum nonnulli. Huius loci longitudinem stad. sex millium esse, Asinius asserit.
Quod non ita est, sed recto cursu paulo plus dimidio est. At enim mille propter an
fractus addita, satis haberent. Nam & celerrimus est. Quo circa nec pontibus iun
gi licet, & à montibus defluens supinus, reliquum cursum per plana agit. Quo-
nam igitur pacto permanere potest, celer atque uiolentus, si supinæ illius eleuatio-
ni longos multos anfractus adiunxerimus? Ei autem duo tradit ostia, eos accu-
sans qui plura dicant. Iste quidem simul & Sequana aliquid profecto, non tamen
tantundem telluris ambiunt. Vterque autem in septentrionem ab austro labitur,
Cantium. ipsisq; occurrit Britannia, Rheno quidem propius, adeo ut Cantiū eius insulæ
orientale promontorium aspectet. Longius autem paulisper Sequana. Hoc sanè
in loco diuus Cæsar Britanniam adnauigaturus insulam, classem ædificauit. Se-
quanæ spatium quod nauigationi patet ad onera capienda, ex qua Arar ingredi-
tur, paulo minus est quàm Ligeris atque Garumnæ. A Lugduno autem usq; ad
Sequanam spatium est mille stad. Ab ingressu Rhodani uero usque Lugdunum,
Eluetij. minus quàm bis tantum interest. Eluetios magnā auri uim possidere traditur, qui
cum Cimbrorū opes cernant, nihilominus ad latrocinandum studia cōuersi sunt,
E quibus cum tres nationes eixsterent, duæ per militiam deletæ sunt. E reliquis ta-
men locis, quanta prognatorum fuerit multitudo, bellum aduersus diuum Cæsa-
rem gestum maxime declarauit. In quo circiter hominum CCCC. millia interierūt.
Reliquos ad millia VIII. saluos emisit, ne Germanis finitimis desertum agrum sine-
Mediomatrici. ret. Post Eluetios Sequani, & Mediomatrici Rhenum incolunt. In quibus Triboc
Tribocchi. chi natione Germani, relicto natali solo, Rhenoq; traiecto sedes posuerunt. In Se-
Iurassus nunc dictus. quanis uero mons est Ocurasius, Eluetios Sequanosq; discernēs. Super Eluetios,
Edui. & Sequanos, & Edui & Lingones, in occasum uergentes, habitant. Super Medio
Lingones. Leuci. matricos Leuci, & quædam Lingonum portio. Inter Ligerin & Sequanam flu-
Aruerni. uium trans Rhodanum, atque Ararin gentes ad Septentrionem adiacent Allo-
Carnuti. brogibus, & Lugduni incolis uicini. Horum illustrissimi sunt Aruerni & Carnu
Liger. ti. Per utrosq; delatus Liger amnis in Oceanum effluit. A Galliæ fluminibus, ad
insulam Britanniam uicenūm est ac trecentûm stadiorum. Nam qui per maris re-
fluxum à uespera refundūtur, postridie octauam ad oram ad insulam applicant.
Triuagri. Post Mediomatricos autem atque Tribocchos, Triuagri Rheno adiacent, apud
quos Romani Imperatores contra Germanos belligerantes, hac tempestate pon-
Vibij. tem ædificant. Loca hæc trans Rhenū incolebant Vibij, quos ad interiorem Rhe-
Neruij. ni ripam traduxit Agrippa, nec inuitos quidē. Contigui Triuagris sunt Neruij,

&hi

& hi quoq; natio Germanica. Nouissimi ad utranq; fluminis ripam habitant Menapij, his per paludes, & nemora domus sunt, non procerae quidem materiae, sed densae & dumosae. Secundum istos Sugambri Germani consistunt. Huic fluuiatili regioni toti supereminent Germani alteri, quos Sueuos appellant, qui potentia & hominum frequētia, reliquos antecellunt, à quibus qui eiecti, in interiorem nunc Rheni partem confugerunt. Alij quoq; per alia loca, potentatu ualentes manent, bellorū incendia excipientes, semper, cum primi in perniciem tracti sint. Ex Treuiris autem, & Neruijs, Senones & Rhemi sua in occasum habent domicilia. Insuper & Atrebati, & Eburones. Caeterum Menapijs ad mare proximi sunt Morini, & Belloaci & Ambiani, & Suessiones, & Caleti, usque ad Sequanae amnis exitum. Morinorum ager & Atrebatorum, & Eburonum, & Menapiorum est perquàm similis. Sylua enim est procerarum arborum, permagna quidē, uerum haud magnitudine tanta, quantam rerum scriptores tradidere, stad. millibus quaternis, eam uero Arduennam uocitant. At contra bellorū impetus, spinosos dumorum ramos inuicem texentes, irruptiones occludunt, nonnullis in locis etiam uallos defigentes, in interiora sese ipsi excipiūt, profunda passim inhabitant nemora, per paludes etiam quasdam paruas tenent insulas. Abundantibus itaque imbribus, tutissima habebant receptacula, arescentibus uero locis in ditionem facile redigebantur. Caeterum his annis omnes intra Rhenum incolentes per pacis otium, Romano obediunt imperio. Circa Sequanam fluuium sunt & Parisij, qui in ipso fluuio insulam habent, urbemq; Lucotociam, & Meldi, & Lexouij, Oceano uicini. Super omnis autem eius tractus incolas, Rhemi dignitate praecellunt, metropolim Duricortoram frequentissimam habent ciuitatem, Romanos accipientes ductores. Post iam dictos populos, reliqua Belgarum est natio ad Oceanum, è quibus Veneti sunt, qui aduersus Caesarem nauali certamine contenderunt. Ij enim emporio freti, parati erant Caesaris cursum in Britanniam interrumpere, quos haud difficulter superauit, non † utique rostratis usus nauibus. Eorum nanque naues lignorum crassitudine erant confectae, sed uentorum impetu in se delatas, Romani milites excipiebant, falcatis hastis carbasa diuellentes. Ob uentorum enim uiolentiam, ex alutis consuta erant, pro rudentibus quoque catenas intenderant, lata uero faciunt tabulata, proras puppésque celsas è querna materia, cuius abundans illis est copia. Id autem propter maris aestuaria. Quocirca tabularum iuncturas strictim non conserunt, sed rarius hiantes dimittunt, quas inde algis constipant, ne ligna caloribus inter remulcandum aperiantur. Sunt enim algae natura humidiores, quercus autem arida omni carens pinguedine. Hos ego Venetos esse opinor, à quibus Veneti sinum colentes Adriaticum in coloniam deducti sunt. Reliqui enim ferè omnes in Italia Galli è Transalpina Gallia commigrarunt, sicuti Boij & Senones. Verum propter nominis similitudinem, Paphlagonas esse dictant. Haec autem non affirmauerim. de huius enim generis rebus ipsa satis est coniectura. Sisinij inde sunt, quos Pytheas Timios nominat. Hi procumbens admodum in Oceanum promontorium habitant, non tantum tamen, quantū & ille & illius secuti fidem tradidere. Quae locum autem inter Sequanam, & Ligerin gentes tenent, eae partim Sequanis partim Aruernis propinquae sunt. Vniuersa uero natio, quam haec aetas Gallicam, uel Gallaticā nominat, Martis studio, & animorū ardet impetu, cōserendae pugnae alacritate impigra, alio

Menapij. Sicambri. Sueui. Treuiri. Senones. Atrebati. Eburones. Morini. Belloaci. Ambiani. Suessiones. Caleti. Arduenna. Parisij. Lucotocia. Meldi. Lexouij. Duricortora. Belgae. Veneti. Venetorum naui gia. ἀνὶ ἐμβόλων. Algae natura. Veneti unde. Boij. Senones. Paphlagones. Sisinij. Timij. Gallatae. Gallorum mores.

qui simplex, & nulla morũ malignitate degens. Ea propter si quis eos irritet, adunati pugnas pariter ineunt. Aperti quidem, nihilque † præmeditati. Vnde † contra se militare uolentibus, mansueti atq; tractabiles fiunt. Nam quo in tempore, & quo in loco, quaq; ex occasione, quispiam illos lacessierit, eos in discrimen paratos habuit, præter uim & audaciam, nullum ad prælia ferentes adiumẽtum. At enim † persuasione adducti, utilitati facile cedunt, unde ad studia & disciplinas animos applicant. Ex corporum autem magnitudine, ipsa uis inest. Ex gentiũ uero multitudine, in unum ex facili frequentes conueniunt, simplicitate atq; rigore attracti, propinquis maxime condolentes, quos per iniuriam uiolatos uiderint. Hoc uero tempore cuncti pacem agitant, subiecti & ad Romanorum edicta uiuentes, à quibus in potestatem redacti sunt. Cæterum antiquis ex temporibus hæc de Gallis accepimus, ex permanentibus adhuc confinium Germanorum legibus. Natura enim & ciuilibus institutis, ij persimiles, & cognatione inter se coniũcti, uicinum colunt agrum, quem Rhenus amnis separat, paria † maxima ex parte cuncta ferentem, sed Germania magis ad Arctum exponitur, si australes ad australes partes, & septentrionales ad septentrionales iudicaueris. Quamobrem eorum facilius desolationes contingit euenire, cum gregatim inferantur, & totus simul exercitus, & uniuersis potius excitetur habitaculis, cum ab alijs ualidioribus eijciantur. Hos Romani minori negotio, quàm Hispanos subiugarunt. His enim antea bellum inferre incipientes, nouissime finierunt, illos autem medio in tempore cunctos debellauere penitus, qui intra Rhenum, Pyrenæosq; montes iacent. Nam qui gregatim totis copijs irruebant, gregatim simul debellabantur. Hispani uero prælia partiti, uires uti depositum seruabant, alij alio tempore alijsq; in partibus, latrocinandi more belligerantes. Sunt igitur omnes natura bellaces, equitatu quàm peditatu longe præstãtiores. Ab hisce Romanis optimus adest equitatus, semperq; spectantes in Boream, atque Oceano propiores, cõferendis pugnis audaciores. E quibus summos Belgas asserunt esse, per gentes quindecim diuisos, intra Rhenum ac Ligerin uergentes, ad Oceanum domos habentes. Solos tamen aduersus Cimbrorum, & Teutonum Germanorũ impetum obsistere nequeuntes. Belgarum fortissimos Belloacos esse dicunt, post istos Suessiones. Quàm uero numerosa horum mortalium frequentia sit, uel eo patet indicio, quod ex Belgis qui ferre arma prius poterant, CCC. millia censeri dicebantur. Dicta est & Eluetiorum, & Aruernorum & sociorum multitudo. E quibus ingens mortalium uis apparet, & mulierum uirtus ad procreandos, educandósque filios. Sagis uestiuntur, comásque nutriunt, prolixis utuntur feminalibus, pro tunicis uero scissos gerunt cum manicis amictus, uix pudenda natésque uelantes. Lana quidem aspera, cæterum oblongis uillis, unde & hirsuta texunt sagula, quæ lænæ uocantur. Veruntamen Romani spectantibus ad septentrionem regionibus, greges urbanis admodum lanis in pelle nutriunt. Armatura pro corporũ proceritate æqualis. Gladius longus à dextro dependens latere, clypeus longus, hastæ ad proportionem, & Meris peltæ genus est, id est iaculi. Arcubus etiam pleriq; utuntur, & fundis. Est & illis sparo † similis fustis, qui non è falarica, sed è manu iaculatur, cum telo certiorem infligat ictum, quo in aucupijs potissimum utuntur. Hanc etiam in ætatem uulgo humi cubant, cœnitantes in stramentis assident, plurima cum lacte illis esca, carnibusq; multifariam, præsertim suillis, & recentibus & salitis. Sues autẽ in agris uersantur, & procerita

Margin notes:

† καὶ αὐτὰ περισκέψεως, id est, citra periculi obeundi respectum.

† πᾶσι ἢ εὐμεταχείριστοι γίνονται τοῖς καταστρατηγῶν ἐθέλουσι. id est, unde se tractabiles moderatíq; faciles præbẽt primo cuiq; ducẽ se eorũ imperatoréq; profitenti.

† παρακληθέντες id est, temere persuasi.

† παραπλήσια, Germania.

Belgæ.

Belloaci.

Suessiones.

Gallorum habitus, arma.

Lana.

Meris.

† σχίζαι βολίδες

Suillæ carnes salsæ.

ceritate & robore & celeritate præstantes, adeo ut insueto cuipiam accedenti, non minus quàm luporum periculum ingruat. Domicilia & pluteis & cratibus, ad testudinem habent, & quidem permagna, multis impositis lacunaribus. Tam copiosi illis, & ouium & porcorum greges sunt, ut hinc & sagorum & salsamentorum abundantia, non solum Romæ, sed etiam pluribus Italiæ partibus suppeditetur. Plurimas ciuitatum primores gubernant, ducem unum primis temporibus, ad annum deligentes, sicut & in bello unus à multitudine designabatur Imperator. Nunc uero ut plurimum Romanorum edictis parent. Illud in eorum concilijs peculiare obuenit, Si quis alio concionante, uel tumultuetur, uel obstrepat, minister stricto occurrit ense, & minitabundus silentium imperat, qui si non desierit, secundo ac tertio idem factitat, denique tantum abscindit è sagulo, ut quod residuum est, reddatur inutile. Cum alijs quoque permultis hoc est commune barbaris, ut uirorum ac mulierum, contraria nostris permutent opera. Apud omnes tres passim nationes eximio in honore sunt, Bardi, Vates, Druidæ. Bardi quidem laudationibus rebúsque poëticis student: Vates autem sacrificiorum naturaliumq́ causarum curæ dediti: Druidæ præter causarum naturalium studia, moralem disciplinam exercent. Iustissimi autem omnium opinione, ideo & priuata & publica iudicia eorum fidei mandantur, adeo ut rem etiam bellicam antea iudicarent, & Martem collaturi, illis iubentibus desisterent. Capitis quoque iudicia horum sententiæ permittebantur, cúmque horum est abundantia, & agri fertilitatem fore existimant. Immortales animas & mundum, & hi & alij esse asserunt, ignem & aquam aliquando superaturos. Simplicitati atque animositati eorum multum inest imprudentiæ simul, & superbiæ & ornamentorum studium. Etenim aurea illis sunt gestamina, collo quidem torques, manibus autem & lacertis armillæ, dignitatis † honores tinctas gestant uestes, & auro pictas, qua ex leuitate uictores quidem intolerabiles sunt, uicti autem stupidi uidentur. Amentiæ quoque Barbarici mores adsunt, & quod Borealibus plurimum gentibus accidit, suaptæ nationis ignoratio. E prælio decedentes ceruicibus equorum, hostium capita suspendunt, eaq́ domum delata, ut sint spectaculo, postibus affigunt. Posidonius autem scriptum reliquit, cum hæc primum multis spectaret in locis, ob rerum insolentiam obriguisse, postmodum ex assuetudine, æquiore tulisse animo. Illustrium autem uirorum capita cedrinis condientes odoribus, peregrinis ostentant. Nec tantidem auri redimi dignabantur. Ab hisce uero rerum obscœnitatibus, fœdisq́ sacrificiorum & diuinationum ritibus, mori nostro contrarijs Romani prorsus eos auerterunt. Nam hominem † diuinationi destinatū in tergo ferientes, ex ipso impatientiæ afflictandiq́ modo, uaticinium capiebant. Immolabant autem Druidis nequaquam absentibus. Alia quoque humanorum sacrificiorum genera traduntur. Quosdam enim sagittis configebant, & intra sacras ædes patibulo suffigebant. Magnam etiam è fœno chorto statuam apparantes, eiq́ lignum iniectantes, pecoraq́ & uarias immittentes beluas atque homines holocaustum faciebant. In Oceano autem insulam paruam non longe in pelago exitu Ligeris amnis præiacentem esse inquit, eam inhabitare Samnitarum mulieres, Bacchi numine afflatas, ipsas quidem deum istum propitiantes, & festis ritibus & alijs sacrorum formis exorantes. Virum nullum insulam ingredi, cæterum mulieres ipsas traijcientes uiris commisceri, rursusq́ reuerti. Annui moris esse, ut templum eodem die dete-

Suū ferocitas.

Gallorum audiendi studiū.

Bardi.

Vates.

Druidæ.

† *ἐν ἀξιώματι, id est qui in dignitate constituti sunt.*

† *κατασπένδειν.*

Samnitarum mulieres.

gant, denuoq́ tegant ante solis occasum, unaquaque pondus afferente, cuius uero pondus exciderit, eam ab reliquis dilacerari. Particulas autem baiulantes, non ante cessare, quàm rabies ipsa cessauerit. Semper autem euenire, ut aliqua id passura cadat. Multo autem fabulosius id, quod Artemidorus asserit, de coruis accidere. Portum enim quendam in Oceani litoribus esse scribit, quem duorum coruorum uulgo nominant, in eo quidem duos apparere coruos, dextris albicantes alis. Qui igitur ulla de re controuersantur, illuc accedere, in sublimi loco posita tabella, utrinque seorsum in ipsa lagana collocare. Ipsas dehinc aduolantes alites, partim commanducare, partim dissipare, cuius autem lagana dissipentur, illum uictorem euadere. Hæc quidem fabulosius memorat. De Cerere uero atque Proserpina uerisimiliora dicit. Insulam Britanniæ proximam in qua similia Samothracibus, Cereri & Proserpinæ sacrificia fiunt. Huic etiam fides est adhibenda, Arborem in Gallia nasci, fico simillimam, fructum autem corno similem gignere, unde pharetræ fabricantur. Eam si incidas, lætalem succum effundere, ad inungendas sagittas utilem. Illud etiam diuulgatum est, Gallos omnes, contentionis auidos esse. Penes eos dedecus non esse putatur, cum adolescentes uigentibus † annis minime parcunt. Ephorus tam late Galliæ magnitudinem excedere tradit, ut quam nunc uocamus Iberiam, plurima illius spatia Gallis, usque Gades attribuat. Homines ipsos Græci nominis amatores declarat. Multa præterea de illis peculiariter asserit, quæ huius tempestatis hominibus haud sanè respondent. Hoc etiam illorum est proprium ut laboribus agitentur, ut macilenti sint, uentreśque minime propendeant. Quisquis item iuuenis zonæ mensuram excedat multari. Hæc quidem de Transalpina Gallia. Britanniæ forma triangula est. eius latus ubi ad longitudinem maximum est, Galliæ è regione opponitur, neque minus neque productius. Est enim stad. circiter quatuor millium & CCC. aut CCCC. Latus utrunque & Gallicum, ab Rheni eruptione, usque ad Arctica Pyrenæi montis excurrentia saxa ad Aquitaniam, & Cantij & Rheni ostijs oppositum. Quod quidem orientem maxime solem prospectans Britanniæ signum, usque ad extremas insulæ rupes, in occasum contra Aquitaniam, montemq́ Pyrenæum est. Hæc quidem à Pyrenæis montibus ad Rhenum minima distantia est, quādoquidem maxima dicta est stad. V. milliū. At aclinationem quandam esse à parallela flumini locatione credēdum est, ex utraq; ad montem parte inflexione quadam facta, ad extrema in Oceanum uergentia. Quatuor uero quibus ex continenti assidue in insulam utuntur, interualla sunt, quæ ab egressibus amnium extant, Rheni uidelicet ac Sequanæ, Ligerisq́ & Garumnæ. Illis autem qui uicina loca tenent, ascensuris ex Morinis confinibus Menapijs non autem ab eius ostio enauigatio est. Quibus quidem Itium uicinum est, quo nauali usus est diuus Cæsar, cum in insulam cursum solueret. Intendentibus autem iam tenebris ascendens, postridie eius diei, horam circiter quartam, applicuit stad. CCC. ac XX. cursum conficiens. Frumenta uero deprehendit per rura. Maxima planè pars insulæ campis constat & arbustis. Sunt etiam nonnulli per agrum tumuli, tellus frugifera, pecore abundās, auro, argento, & ferro. Hæc ex ipsa efferūtur insula, pelles quoque atque mancipia, canes etiam ad uenandum aptissimi. Galli his quidem indigenis ad belligerandum plurimum utuntur. Virorum quidem statura supra Gallos procera, sed non adeo flauente coma, corpora uero laxiora, quod proceritatis in dicium

Coruorū portus. *Arboris mirū.* *νεῶν ἀκμῇ.* *Galliæ magnitudo.* *Galli philelli nes.* *Britanniæ forma, & situs.* *Itium.* *Britannorum mores, statura*

dicium est. Vidimus nos Romæ puberes longissimi corporis, indigenis semipede celsiores, lingua balbutientes. In cæteris non pulchris admodum † lineamentis in consistendo. Moribúsque partim Gallis similes, partim simpliciores magis barbaris. Quidam lactis abundantes, conficiendi casei, per imperitiam prorsus sunt ignari, colendorum hortorum & ruris operum imperiti. Potentatus habent inter se, & instar Gallorum quorundam, in gerendis bellis immanes ut plurimum. Eorum urbes sunt nemora. latissimos enim cyrcos deiectis obstruunt arboribus, ubi constructis tugurijs, & ipsi pariter & armenta stabulãtur, nec multum quidem ad tempus imbriferum aërem magis quàm niualem esse cõstat. Per serenitates autem nebulis late occupantur, adeo ut die tota, tribus tantum aut quatuor horis circa meridiem ipsum solem aspiciant. Hoc idem Morinis & Menapijs, eorumq; finitimis contingit. Diuum Cæsarem bis in Britanniam transisse constat, unde re nulla quidem magnifice gesta, è uestigio reuenit. Nec longius introgressus insulã, cum inter Barbaros in Gallia militesq; suos ortæ seditiones essent. Accessit etiam magna classis amissio, uehementibus aquarum inundationibus, & decrementis plena luna. Duabus autem uictorijs cõtra Britannos re bene gesta potitus, cum duos tantum militum ordines traiecisset, acceptis obsidibus, magnum seruorũ numerum, ingentemq; prædam reportauit. Hoc tamen tempore quidam eius loci principes legationibus & obseruantijs, Augusti Cæsaris amicitiam comparantes, in Capitolio dona deis obtulerunt, & uniuersam ferè insulam Romanis propriam, familiaremq; instruxerũt. Vectigalia grauia tolerant, siue hinc res in Galliam importent, siue illinc exportent. Hæc autem sunt eburnea uasa, forfices, monilia, & ex electro, & uitrea supellex, & alia huius generis mercimonia. Adeo ut ad insulæ custodiam, nullo iam opus sit præsidio. Non enim plus ordine uno militum, uel equitatu aliquo indiget, ut ab ipsis tributa exigantur. æqualiter † enim est impositum uectigal. Vniuersa uero impensa, collectis inde pecunijs, pars exercitui constituitur. Tributorum nanq; solutionem impositorum comminui necesse est. Simul & periculis occurrendum est nonnullis, si adacta sit uiolentia. Sunt & aliæ circa Britanniam insulæ quædã paruæ, cæterum ei annexa magna est Ibernia, ad Septẽtrionem exposita, prolixa, sed amplissimam latitudinem habens, de qua nihil dicere manifestum habemus, hoc duntaxat excepto, quod longe magis quàm Britanni syluestres, illius sunt incolæ, Andropophagi, id est hominum carne uescentes, manduconesq; magni. Defunctos etiam parentes esse, in eximia honestatis parte ponunt. Nec minus alienis in propatulo uxoribus immisceri, matribus etiam atq; sororibus. Horum etiam quæ cõmemoramus, dignos fide testes, non sanè habemus. Atqui com manducandorum hominum morem, Scytharũ esse traditur. In obsidionalibus quoq; necessitatibus idem factitasse, Galli & Hispani, alijq; complures dicuntur. De Thule item obscura est historia, propter eius in ultima loca remotionem, hanc siquidem super omnes fama uulgatas, magis atq; magis ad Septentrionem expositam locãt. Cæterũ ea quæ de hac ipsa deq; uicinis illis locis Pytheas scripta reliquit, figmenta esse, per celeberrimas regiones nobisq; notissimas, constat. Verum cum de his plurima (ut superius diximus) mentitus sit, & de remotioribus magis mentitus apparet. Veruntamen ijs, quæ ad cæli rationem, & mathematicam speculationem attinent, satis commode usus uidetur, de rebus potissimũ frigidæ zonæ pro-

κατ' ἄλλα οὐκ εὐγράμμοι τῇ συστάσει. id est, cætera dispositione non perinde composita.

Morini.

Cæs. in Britannia.

Britanni Romanis subiecti

Græce legitur hūc in modum, ἴσον δὲ καθίσταται πρὸς τὸ ἀνάλωμα τῶν στρατιῶν τοῖς προσφερομένοις χρήμασιν, ἀνάγκη γὰρ μειοῦσθαι τὰ τέλη φόρων ἐπιβαλλομένων, ἅμα δὲ καὶ κινδύνους ἀπαντᾶν τινας βίας ἐπαγομένης. id est, Constituta autem fuerat impensæ ratio pro modo tributorũ, alioqui minui uectigalia necesse, si tributa insuper imperarentur, quod si uis inferretur periculum fore, ne ad defectionem solicitarentur.

Ibernia.

Andropophagi.

Polyphagi.

Thule.

Parentum uoratores.

pinquis, de fructibus, deque animalibus mansuetis, partim omnimodã sterilitatem, partim raritatem exponens, milio reliquisque caulibus, & fructibus, atque radicibus ali, apud aliquos frumenta nasci, melque produci, & hinc potum sumere. Triticum autem, quia soles puros non habent, intra laxas domos, congestis eò spicis, triturare. Areas cum sole careant, & pluuiæ inundent, reddit prorsus inutiles. Postquam de Transalpina Gallia, deque tenentibus eam regionem gentibus, scriptũ est, de ipsis iam Alpibus, deque earũ habitatoribus, deinde de uniuersa dicendũ est Italia. Eundem igitur in describendo seruant ordinem, quem ipsa locorum natura suppeditat. Alpes profecto ipsæ, non quidem à Monœci portu (ut plerique referunt) sed ijsdem ex locis, à quibus Apennini montes, incipiunt. Ad Genuam Ligusticũ emporiũ, & Sabatia, uada nuncupata, quæ paludes sunt, Apenninus quidẽ à Genua, Alpes uero à Sabatijs initium capiunt. Inter Genuam uero & Sabatios ducenta ac sexaginta stad. intersunt. Inde post CCC. & LXX. stad. Albigaunus est oppidũ, cuius incolæ Ligures Ingauni appellantur. Ex hoc loco ad Monœci portum stad. CCCC. & LXXX. Quo in medio urbs ingens est Albion Intemelium, cuius habitatores Intemelij uocãtur. Ab hisce nominibus indiciũ ponunt, quod à Sabatijs Alpes primordium habent. Alpia enim prioribus seculis, uocabatur Albia, quemadmodum & Alpionia. Nanque hoc tempore in Iapodes, mons excelsus horum ultima attingens & Alpes ipsas, Albium nominãt, perinde ac eousque extendantur Alpes. Cum igitur Ligures, partim Ingauni, partim Intemelij sint, eorum coloniæ ad mare deductæ, una quidem Albium Intemelium, quasi Alpium, altera uero diuisę magis Albigaunum uocantur. Hisce duabus nationibus Ligurum, quas ante dixi, Polybius unam Oxybiorum, & alteram Decietarũ adiungit. Hoc litus uniuersum à Monœci portu, usque Thusciam continuum, omnino sine portubus est, exceptis paruis quibusdã stationibus ad iactãdas anchoras minus ineptis. Imminẽt immanes rupes atque præcipites, quæ iuxta mare angustos relinquũt transitus. Qui Liguriam habitant, ut plurimum ex pecore uictum agitant, lacte ordeaceaque potione, maritimis ex locis, ac montanis pastum quæritantes. Materiam uero ædificandis nauibus frequentissimam hic montes habent, arboresque maximas, adeo ut in quibusdam crassitudinis diameter octonis inueniatur pedibus. Plurima etiam ad uarios usus, & fabricanda mortaria, nec ad conficiendas mensas deteriora, quæ omnia ad emporium Genuam cõportantur, pecora item pellesque & mella. Cõtra uero oleum & uinum Italicũ exportant, quod quidem illis modicũ, ac picatum & austerum est. Hic equi & muli nascuntur, quos gegenios uocitant, hinc Ligusticæ tunicę, hinc sagula. Abundat etiam apud eos Linguriũ, quod electrum quidã appellant. Non multi admodum equo militant, pedites uero, in tumultuarijs præsertim pugnis, optimi, æreis autem utentes parmis, unde coniecturam dedere, sese origine Græcos esse. Monœcus præterea portus statio quædã est, non magnarũ non multarum capax nauiũ, templũ habens Herculis, cognomento Monœci, quoniã is in eo habitet solus. Porrò Massiliensis adnauigatio, ipso ex nomine hucusque uidetur extendi. Ab antipoli uero, pauloplus stad. CC. abest, hoc ex loco Massiliam usque, & paulo ulterius gens Sallyum incumbentes tenet Alpes, & nonnullas ipsius litoris rupes, cum Græcis promiscue. Prisci autem Græci Sallyes ipsos Ligures uocant, regionémque Ligusticam, quam Massilienses habitant. Posteri uero Galli, Ligures uocauerunt planitiem ipsam usque Lucrionem atque Rhodanum. Ex

Alpes. Apenninus. Genua. Sabatia uada. Sabatij. Albigaunus. Albion. Alpia. Iapodes. Ingauni. Intemelij. Albium. Ligures. Oxybij. Decietæ. Arborum crassitudo. Gegenij. Lingurium. Monœcus. Herculis Monœci templũ. Sallyes. Ligures.

qua ipsi incolæ,non modo peditatum,uerum etiam equitatum mittere solebant, in denas diuisi partes. Priores hos ex transalpinis Gallis in potestatẽ redegere Ro= *Lucrio.* mani contra istos, contraq; Ligures bellum diuturnum protrahentes, cum ipsis transitum in Hispaniam occludere conarentur, qui per litus habendus esset. Nam terra mariq; frequentissima illorum fuere latrocinia,tantoq; ualebant robore,ut uix adductis etiam magnis exercitibus,tutum transeuntibus iter extiterit. Octoge *Sallyum Ligu. rumq; latrocinia.* simum uero cum eis belligerantes ad annum, difficulter effecerunt,ut publice per= meantibus,uia ad stad. XII. latitudinem laxaretur. Tamen postea fractis uniuer= sis,ipsi terrore incusso,gubernandi formulas imposuere. Post Sallyes tenent Al= *Albienses.* bienses,& Alboeci,& Vocuntij montana in Septentrionem uergentia. Vocuntio *Albiœci.* rum regio ad Allobrogas usque protenditur. Ii profundas in montanis ualles ha= *Vocuntij.* bent, memorabiles quidem,neque ulla ex parte uallibus quas tenent illi,deterio= *Allobroges. Ligures.* res. Allobroges itaque & Ligures sub Prætoribus in Narbonensem proficiscenti= bus agrum instruuntur. Vocuntij autem, uti Volcas diximus,ad Nemausum iu= re suo instructi tenentur. Cæterum qui inter Varum,& Genuam incolunt,Ligu= res,ijdem in Italicorum numero sunt,ad mare pertinentes. Ad montanos autem quidam præfectus equitum sicut & ad reliquos omnino Barbaros,mittitur. Post Vocuntios Siconij sunt,& Tricorij,deinde Medualli,excelsos habentes uertices. *Siconij.* Eorum igitur rectissimum in sublime cacumen stad. centum ascensum habere tra= *Tricorij. Medualli.* ditur, rursum hinc ad Italiæ terminos,descensum patere aiunt. Supra uero non= nullis in locis admodum cauis,lacus est ingens,& fontes duo nõ multum inter se distantes,è quorum altero amnis effunditur Daruentius nomine,per confrago= *Daruentius.* sa sese in Rhodanum loca præcipitans. Contraria uero de parte Durias, sese im= miscet Pado,per Salassos, intra Alpes illabens Galliæ. Ex altero longe humilior *Durias.* ipse Padus per hos locos editur,multus ac celer,progressus autẽ maior,molliorq; *Padi ortus.* efficitur. Nam multis ex amnibus incrementum excipit,potissimũ ubi modo ad plana accedit,& latius extenditur, diffusus circunflectitur,& cursum segnem red= dit. Iámque amplissimus,Adriaticũ irrumpit pelagus, cunctos Europæ fluuios, præter Istrum, magnitudine exuperans. Adiacent Medualli, maxime ubi Rhoda= nus,& Isar cõfluunt. Ad alteram uero uergentem in Italiam partem,ex montibus *Thaurini.* dictis,Thaurini,gens Ligustica reliquiq; Ligures habitant. Horũ ager est,quem *Ideonni ager. Cottij ager.* Ideonni,& Cottij dicunt. Post istos & Padum Salassi sunt. Super quos quidem in *Salassi.* cacumine Ceutrones,& Catoriges,& Varagri, & Nantuatæ, lacusq; Palamena, *Ceutrones. Catoriges.* per quem Rhodanus effertur,& fluminis ipsius fontes. Non longe autem ab istis *Varagri.* sunt Rheni fontes,& mons Aduallas ex quo in septentrionem Rhenus excurrit. *Nantuatæ. Palamena lac.* Et diuersa ex parte Aduas,in lacum Larium iuxta Comũ intrans. Supra Comum *Rheni fontes.* ad Alpium radicem, Rhæti iacent,& Vennones,ad orientem uersi. Alia ex parte *Aduallas. Aduas.* Lepontij,& Tridentini,& Stoni,& alij complures populi parui,Italiam tenentes, *Rhæti.* qui superioribus annis inopes latrocinabantur. Hac autem ætate,aut deleti sunt, *Vennones.* aut mansuetiores facti penitus,ut cum antea transcensus per eorum montes pauci *Lepontij. Tridentini.* & difficiles essent,nunc multis ex locis per eos mortales,& tuti & transitu faciles, *Stoni.* propter eorum apparatum habeantur. Augustus enim Cæsar,ad latronum delen= das insidias,magnum quantum licuit,uiarum apparatum apposuit. Non enim propter uastissima petrarum ingentium præcipitia,ubiq; naturam uiolare fas fue= rat,cum hinc quidem supra uias imminerent,hinc autem irruerent. Adeo ut per

parua ab ingredientibus euitari discrimina nequeant, incumbentibus in tam profundas fauces casibus. Ibi uero aliquas ad partes, adeo limes angustus est, ut & uiatoribus, & iumentis, præsertim insuetis, uertiginem oculorum afferat. Sinu autem indigenæ tuto gestentur. His igitur nulla præstare licet remedia, neque glacialibus crustis, quæ superne & quidē lubricæ illabentes, uniuersam occupant semitam, & in subiacentes extrudūt ualles. Frequens enim super glaciem glacies, inuicē incumbit ingruentibus maxime niuibus, antequā in superficie omnino solibus dissoluātur. Salassorū quidē regio magna est, profundā utrinq; uallem, agrumq; claudentibus rupibus, eorum etiam pars in superiora extenditur cacumina. Illis itaq; qui ex Italia supra montes positi sunt, una per uallem iam memoratam uia est. Inde bifariam diuiditur, una quidem per Pœninū (sic enim dicitur) ducit per Alpium summitates, iumentis inaccessibilis. Altera per Ceutrones prolixior. Tellus Salassorū aurifodinas habet, quas Salassi cum olim potentia ualerent possidebant, sicut & ingrediendi dominium obtinebant. Magnam quidē illis opem ad effossiones ærarias aurumq; diluendum Durias fluuius afferebat. Quocirca multis in locis aquæductus partientes cōmunem alueum exinanibant, quod cum ipsis ad auri uenandi conquisitionem conduceret, reliquos sua colentes arua, rigationibus destitutos contristabat, cum fluuius tantis suppeditare terris potum nequiret, quia super dextrum haberet alueum. Eam ob causam assidua inuicem prælia gens utraq; conferebat. Potitis inde rerum Romanis, Salassi quidem & aurificium simul, & agrum amiserunt. Verum montium iura tenentes, adhuc aquam publicanis, & aurifodinas capessentibus uenundabant. Aduersus istos uero propter publicorum uectigalium auaritiā, assiduæ disceptationes gerebantur. Hoc pacto Romanis qui prætores aut locorum præfecti mittebantur, occasiones semper abunde præstabantur, quibus bella susciperent. Postremo ad hæc usq; tempora nunc impugnati, nunc soluto bello Romanis conciliati, potentes tamen erant, & multis damnis ab ipsis latrocinantibus affecti sunt, qui per eorum montes traiecerunt. Quippe à quibus Decimus Brutus, ex Mutina fugiens, data uiritim drachma, sese redemerit. Messala quoq;, cum iuxta illos hyemaret, pro raptis ad comburendum lignis, itemq; ad hastilia tyronibus exercendis, ulmis, pretiū pendere, coactus est. Hi quoq; mortales quandoq; Cæsaris pecunias diripuerunt. Factisq; † semitis, aut iunctis ponte fluuijs, præcipites exercitibus rupes commoditatem apponebant. Posterius Cæsar Augustus eos funditus deleuit, & uniuersos sub corona uenundedit, ad Eporgediam, Romanorum coloniam deportatos. Quam ideo inhabitandam curauerūt, ut Salassis præsidium esset. Paulisper autem obsistere ibidē potuere, quoad extincta eorum natio est. Cæterorū quidem corporum millia sex & triginta censa sunt, qui autem ferre arma poterant, octo millia impleuere. Terentius Varro Imperator, cunctos illos acie uictos, sub hasta uendidit. Tribus Romanorum millibus Cæsar Augustus missis, urbem Augustam habitandam tradidit, quo in loco Varro castra iam habuerat. Nunc autem finitima regio, usque ad summa montium cacumina pacata uiuit. Vniuersa deinceps montana pars, in Orientem & in Austrum uergens, à Rhætis Vindelicisq; tenetur, Boijs, Eluetijsq; confinibus. nam eorum campis imminent. Cæterum Rhæti ad Italiam usque pertinent quæ supra Veronam & Comum est. Vinū Rhæticū inter Italica egregie cōmendata non sanè inferius, in montanis illorum radicibus nascitur. Ipsi autem ad ea usq; loca quæ

Rhe

Marginal notes: Salassii. — Pœninus. — Aurifodinæ Salassorum. — Salassorum latrocinia. — D. Brutus. — Messala. — καὶ οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ γεφυρῶν ἐπιβάλλον σταθεῖσαι, πρόφασιν ὡς ἐξεπισῆσαντες ἢ γεφυροῦντες ποταμούς. — Eporædia. — Augusta urbs. — Rhæti. — Vindelici. — Boij. — Eluetij.

Rhenus secat extenduntur. Huius autem nationis sunt Lepuntij, & Camuli, atque Vindelici, & Norici, & montana exteriora tenent maiori ex parte cum Brencis & Tenauis, his iam Illyricis. Isti finitimas Italiæ partes omni tempore, & Eluetiorum, & Sequanorum & Boiorum, & Germanorum incursabant. Etenim ferocissimi inter Vindelicos Licattij, Clautenatij, & Vennones censebantur. Rhætorum autē Rhucantij, & Cotuantij. Estiones uero & Brigantij ad Vindelicos pertinent. Eorum oppidum est Secantium, & Candobunum, & Licantiorum, ueluti arx quædam Damasia. De horum ipsorum sæuitia latronum in Italos, tale quiddam memoriæ proditur. Cum uicum aut urbem quandam in ditionem traxerint, non modo puberes, uerum etiam infantes mares trucidant, nec in hisce conquiescunt, uerum etiam prægnantes mactant mulieres, quascunque illorum uates marem concepisse dicerent. Post istos propiores sinum Adriaticum ad Aquileiam nōnulli Norici, Carnique tenent. In Noricis & Taurisci sunt. Horum omnium impudentissimas incursationes repressit Tiberius & eius frater Drusus æstate una. Vnde annus agitur tertius & tricesimus, ex quo quieti ordinatim tributa pendūt. Per tota Alpium ipsarum montana, quidam terrarum extant tumuli, qui commode coli ualeant, uallesque bene conditæ, maiorem tamen partem, præsertim ad uertices, ubi latrones consistebant, incultam & infructuosam fuisse constat. Idque tum propter illorum artes, cum propter telluris asperitatem. Ex uictus igitur, & rerum cæterarū inopia, illis interdum parcebant hominibus, qui campos habitabant, ut qui eis cibum suppeditarent, haberent. E contra illi resinam, picem, tædam, ceram, caseum, mel retribuebant, quorū quidem eis copia supererat. Super Carnos uero Apenninus mons incumbit, lacum habens, in amnem Isaram confluentem, qui rapto secum Atage altero flumine effertur in Adriaticum sinum. Eodem autem ex lacu fluuius alter in Istrum labitur, quem Atesinum uocant. Ister enim ab hisce montibus in multa diuisus capita sumit originem. Excelsa enim Alpium capita continua hactenus extenduntur, & unius montis faciem exhibuerunt, remissa inde & inclinata, plures in partes & plures in uertices attolluntur. Primum est horum trans Rhenum & lacum in orientem uergens, mediocriter sublime dorsum, quo in loco Istri fontes iuxta Sueuos, & Herciniam syluam sunt. Alia sunt cacumina in Illyricum atque Adriaticum sinum conuersa. E quibus est iam dictus mons Apenninus, & Tullum, & Phlygadia & subiacentes Vindelici, à quibus Dura Clanesque & alij complures, per ualles excurrentes fluuij in Istri alueum intrant. Porro Iapodes circa hos habitant locos, gens Illyricis Gallisque commixta, & penes istos est sublimitas. Iapodes igitur uirorum florentes robore antea, & utroque ex montis latere domicilia habentes, ab Augusto tandem Cæsare, summo cum labore debellati sunt, cum late latrocinijs inualescerent. Ipsorum autem oppida Metulum, Arupenum, Monettiū, Vendum, post hos urbs Segestica, in plano sita, iuxta quam Rhenus ipse præterlabitur, in Istrum influens. Vrbs ipsa aduersus Dacarum bellū opportune sita est. Ocra uero humillima prorsus Alpiū pars est, ubi Carnis adiungitur, quâ ex Aquileia onera plaustris, ad Pamportum (sic enim appellant) deuehuntur, stad. non ultra CCCC. iter est. Inde per fluuios ad Istrum usque uectantur locaque huic uicina. Pamportus enim amnis ex Illyrijs nauigabilis defertur. Intrat autem Saum, ut facile in Segestanam oram, & Pannoniam, & Tauriscos delabatur. At uero in Saum irrumpit Ogdolapis ad urbem, am-

Lepuntij. Camuli. Brenci. Tenaui. Licattij. Clautenatij. Vennones. Rhucantij. Cotuantij. Estiones. Brigantij. Secantium. Candobunum. Damasia. Norici. Carni. Taurisci. Tiberius. Drusus. Apenninus. Atax. Atesinus. Istri fontes. Tullum. Phlygadia. Dura. Clanes. Iapodes. Metulum. Arupenum. Monettium. Vendum. Segestica urbs. Ocra. Pamportus fl. Saus. Ogdolapis flu.

image
not
available

ARGVMENTVM QVINTI LIBRI.

QVinto uolumine describuntur, quæ ab Alpium radicibus sunt usq; ad fretũ
Siculum, sinumq; Tarentinũ, ac Posidoniatem, atq; Pæstanum. In his hæ re-
giones sũt, Venetia, Liguria, Picenũ, Lucania, Thuscia, Roma, Cãpania, Apulia.
Insulę etiam quotquot in Italico mari à Genua ad Siciliam sitę sunt, enumerantur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBER QVINTVS.

POST infimas Alpium radices, eius quam hac ætate Ita- *Italia.*
liam uocant, initiũ est. Nanq; maiores Italiam, quę ab Sicu
lo freto, usq; in sinum Tarentinũ & Posidoniatẽ progres-
sa est, Oenotriã appellabant. Nomen autem obtinens usq; *Oenotria.*
ad Alpiũ radices processit. Assumpsit etiã ab ora Ligusti-
ca, Vari fluminis confinia, marisq; proximi à Thuscię fini
bus, Istrięq; usq; Polam. Opinari uero cuipiã licet, priscos
Italos fœlicitate florentes, in cõmunionẽ deuocasse finiti-
mos, atq; hunc in modũ auctis deinde uiribus, in Romanorũ imperiũ peruenisse.
Tandẽ uero atq; ex quo Romani in regni societatẽ & in ciuitatẽ Italos uocauere, de
cretũ est & Gallis Cisalpinis, et Venetis idem honoris impartire, uniuersosq; Italos *Itali.*
Romanos uocare. Permultas insuper colonias partim prioribus annis, partim po
sterioribus emittere, quibus meliores alias nõ facile dixerim. Vna igitur forma Ita- *Italiæ forma.*
liam omnẽ geometrica ratione complecti, haud in prodiui est.† Atqui extremita- *ἧττον, quam quàm.*
tes illius in austrũ, & Hibernos ortus excurrentes, triangulas esse commemorant,
eius uerticem ad euripum Siculum produci, basin autem Alpes habere. Concedere
uero latus alterũ in freto finiri Siculo, et Tyrrheno allui pelago, cæterũ formã rectis
descriptam lineis, proprie triangulam appellant. Hic autem bases, & latera rotunda
sunt. Quod si concedendũ esse dixerim, lineæ circularis formã esse ponendũ est, ba
sim in quã & latera. Concedatur & lateris huius obliquitas, quæ uergit in ortũ. Re-
liqua minus apte dixerunt, cum latus unum à sinu Adriatico usq; in fretũ pręsup-
ponant, latus autẽ absq; angulo lineã appellamus. Absq; angulo uero est, cum par- *Latus.*
tes aut inuicem non uergunt, aut non multũ. Verũ ab Arimino ad Iapygiam extre
mitatẽ, & ab Siculo freto ipso, ad extremitatẽ eãdem permultum inclinantur. Eun-
dem in modũ se habere arbitror & sinus Adriatici latus, & Iapygiæ. Cum enim in-
uicem concidant ad Arimini & Rhauennæ locos, angulũ efficiunt, sin autem ne-
quaquam angulũ efficiunt, circunferentiam saltem efficiunt non exilem. Quapro-
pter si hoc unum latus existit, haud sanè recta est è sinu ad Iapygiã nauigatio. Reli-
quum uero his ex locis ad fretũ latus alterũ describit. Ne hoc quidẽ rectũ. Sic qua-
drangulam potius, q̃ triangulam figurã esse diceres, cæterũ nullo pacto triangulã
nisi uelis abuti. Verũ confiteri præstat quod figuræ quæ geometrica ratione men-
surari nequeat, nõ facile circunscribi traditio potest. Particulatim uero hunc in mo
dum dicere possumus, quo inferior Alpium pars curua & sinuosa est, concauitates *Alpes.*

in Italiam uersas habens. Ipsius autē sinus partes medię ad Salassos existunt. Extremitates uero conuersionē habent, hinc quidē usq; ad sinus Adriatici ultimas oras, hinc uero ad maritimā Ligurū regionem usq; ad Genuam, Ligusticū emporium, ubi rupes Apēnini Alpibus copulantur. Cōtinuo autē subiacet nō mediocris quidē campus, latitudine ac longitudine sanè per stad. c. duumq; milliū. Latus eius in meridiem spectans, et Venetorū litore clauditur, & montibus Apenninis usq; ad Ariminū & Anconem peruenietibus. Ii enim à Liguria inchoantes, in Thusciam irrumpunt, angusta dimittentes litora. Dehinc ubi paulatim mediterraneam in regionē secesserint, cum ad Pisanū consistat agrum, in ortū & Adriaticū sinum conuertuntur, usq; ad Arimini & Anconis loca, per lineā rectam, Venetorū sese litoribus applicantes. Cisalpina igitur Gallia hisce terminis includitur. Litoris quidem longitudo ad ccc. stad. & millia sex habet ipsis cum mōtibus, latitudo uero paulò minus stad. mille. Reliqua Italia angusta quidem et oblonga, in duos excurrit uertices. Hinc quidē in Siculū fretū, hinc autē ad Iapygiā, utrinq; uero stringitur, & ab Adriatico sinu, et à Tyrrheno mari. Est autē Adriatici sinus forma ipsi Italię pereq; similis magnitudine. Quam Apennini montes terminant, et utrunq; mare usq; ad Iapygiā, terramq; sinu Tarentino, & Posidoniate circundatā. Maxima enim utriusq; latitudo stad. est circiter mille ac ccc. longitudo uero nō multò minus sex millibus, reliquū est quantū Brutij, & pleriq; Lucanorū obtinēt. Polybius refert maritimam ipsam ex Iapygia usq; in fretū, itinere quidem pedestri, stad. tribus millibus esse, & Siculo pelago allui, cursu uero maritimo quingentis stad. minus, montes autem Apennini, ubi Arimini & Anconis loca attigerunt, Iapygiæ latitudinē à mari ad mare terminare, rursus deflexionē accipientes, totam in longum regionē secare. Iam usq; in Picentes & Lucanos, non multū ab Adriatico sinu distare. Cum uero Lucanis propinquant, ad alterū mare inclinantur. Dehinc uero per Lucanos & Brutios excurrunt ad Leucopetram agri Rhegini terminantes. Hæc igitur de uniuersa huius ætatis Italia, talem in formā dicta sunt, denuo autē singula suscipientes, dicere de singulis particulatim conabimur, & ante omnia de subiecta Alpibus regione, dicemus. Est autem fœlix admodū campus, & fructuosus collibus uarius, hunc mediū ferè Padus diuidit, eaq; regio, hinc Cispadana, hinc Transpadana dicitur. Cispadana quidem montibus adiacet atq; Liguriæ, reliqua uero Transpadana est. Ea uero loca hic Ligurū atq; Gallorū gentes inhabitant, tum in montibus, tum in campis commorantium, hinc Gallorum, Venetorumq;. Galli quidem hi Transalpinis cognati et consanguinei sunt. Cęterum de Venetis duplex est sermo. Quidā enim eos à Gallis eiusdem appellationis, oceani accolis colonos esse memoriæ prodiderunt. Nonnulli è Venetis, qui post bellum Troianum, cum Antenore salutem assecuti, cursum huc è Paphlagonia tenuere, descendisse affirmant, hoc usi testimonio, sua in alendis equis industria quæ hoc omnino tempore defecit. Antea uero summo apud illos in honore fuerat, ab illorum imitatione, qui ad creandos ex equabus mulos studium agitabant. Cuius rei meminit Homerus,

ἐξ ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Mularum genus è Venetis quæ robore præstant.

Dionysius quoq; Siciliæ tyrannus hinc alendorū semen equorum † constituit quos ad equestre certamen tollebat. Adeo ut per Grecos equinæ prolis Venetę nobilitas maneret, & ad longa tempora propago ipsa famam uendicaret. Tota itaq; regio

Marginalia: Gallia cisalpina. — Adriaticus sinus. — Iapygia. — Leucopetra. — Cispadana regio. — Veneti unde. — Muli præstantes. — Iliad. β. — † κατοίκισεν. — Equæ Venetæ.

regio fluminibus atque paludibus maxime Venetia referta est. Huic adest & mari conditio. Nam solæ partes istæ ex nostro ferè mari similes † oceano casus habent, & pares illi crescendi & decrescendi uices gerunt. Vnde maior campi pars marinis aquis plena stagnat, fossisq; & aggeribus, sicut Aegyptus inferior, diductis irrigatur riuis, ac partim exiccatur, & rusticorum cultu fructuosa est, partim nauigationibus cõmoda. Vrbium uero pleræq; insularum modo cinguntur, aliæ quadam ex parte alluuntur. Quę supra stagna mediterraneæ iacent, mirificam ex fluuijs nauigandi cõmoditatem sursum habent. Ex quibus in primis Padus est. Maximus enim sæpenumero imbribus crescit ac niuibus. Is multas diffusus in partes, eruptionibus occultũ efficit ostium, haud ingressu facilis, at peritia mortalium uel difficillima superat. Priscis igitur, ut dixi, temporibus plurimæ Gallorũ gentes fluuium incolebãt, è quibus amplissimi fuerant Boij, Insubres, et qui olim cum Gęsatis, Senones, Romana per impetũ potiti sunt urbe. Hos Romani posterioribus annis funditus deletos perdiderunt, Boios uero è finibus eiecerũt. Inde migrantes circumiacentes Istro locos cum Tauriscis habitarũt, bellũ assidue cõtra Dacos gerentes, donec ea gens funditus extincta est. Agrum uero qui ad Illyrium pertinet, pascendis ouibus idoneũ, uicinis reliquerunt. Insubres hac etiam ætate sunt, qui Mediolanum metropolin habuere, ea quidem pridem uicus erat. omnes enim uicatim habitabant, hac uero tempestate eximię dignitatis trans Padum ciuitas est, quodã modo Alpibus finitima. Et propinqua Verona est, amplissima & hæc ciuitas. His inferiores Brixia, ac Mantua, & Regium, & Comũ. Hæc mediocris erat colonia, cæterum Pompeius Strabo Pompeij magni pater colonos in eam restituit. Quam incumbentes Rhæti uastauerant. Inde C. Scipio tria hominum millia insuper adiecit, postmodũ diuus Cæsar quinq; inquilinorũ millia ad inhabitãdum deduxit, è qbus quingenti illustrissimi fuere Gręci. Hos etiã ciuitate donatos, in habitatorũ numero descripsit. Haud tamen ibidem domiciliũ habuere, sed oppido nomen relinquentes, & Nouumcomum appellãtes, Nouocomenses oppidanos uocauere. Huic finitimus loco Larius lacus est, quẽ Aduas fluuius auget, inde amnẽ Padũ ingrediens. Fontem uero in Adula monte habet, ubi & Rhenus. hæc supra paludes longè habitata sunt. Patauiũ autẽ propinquũ est, cunctas eius regionis urbes excellens. Nuper quidẽ in ea censi sunt quingenti equestris ordinis uiri, antiquis autẽ annis c. & xx. militũ millia misisse cõstat. Quàm uero ciuitas ipsa & uirorũ probitate et artiũ bonitate floruerit, magnitudo cum aliarũ rerũ maximo apparatu Romã missarũ, tum uero pannorũ & uestimentorũ omnifariã mercatura declarat. A mari sursum habet nauigationem, fluuio per paludes delato cc. & l. à magno portu stad. portus autẽ ipse, eodẽ quo fluuius nomine, uocatur Medoacus. Intra paludes urbs maxima Rhauenna posita est, tota ligneis compacta ædificijs, aquis diffusa, pontibusq; ac lembis peragrata. Cum à mari fiunt inundationes, non mediocrẽ accipit maris partem, adeo ut uniuersa cœnositas, hinc fluctu marino, hinc fluminibus alluentibus tetrum medicetur odorem. Hoc pacto igitur saluberrimus cõperitur locus. Vnde gladiatoribus educandis, ac exercitatione erudiendis, hunc idoneum magistri locũ designauerunt. Inter cætera eius loci mirabilia illud est, quod palustribus in locis aër innoxius est, quemadmodũ ad Alexandriam Aegypti paludis uitium æstate propulsatur, propter amnis incrementũ, simul etiam euanescente cœno. Quid quod uitibus euenit q admirabile: eas palus creat, celeriter perficit,

† ὁμοιοπαθῆ τῷ ὠκεανῷ. Padus. Boij. Insubres. Gæsatæ. Senones. Mediolanum. Verona. Brixia. Mantua. Regium. Comum. Pomp. Strabo. Nouocomẽses. Aduas flu. Adula mons. Patauium. Medoacus. Rhauenna.

Altinum. & multum fructum edit, annis uero quatuor aut quinque corrumpuntur. Altinum quoque in palude est, similem Rhauennæ situm habens, quo interuallo Butrium Rhauennæ castellum est, & Spina, hoc quidem tempore uiculus, at quondam Græca ciuitas, & quidem celebris in Delphis Spinensiũ thesaurus cõmostratur, aliaque de ipsis memoriæ mandata sunt, nempe apud quos maris erat imperium. Eam (ut traditur) unda maris alluerat, nunc locus LXXXX. à mari stad. distans, in mediterranea iacet. Rhauenna à Thessalis cõdita perhibetur. Cum autem Thuscorum iniurias ferre nequirent, Vmbros quosdam ultro assumpserunt, qui & hoc tempore urbem inhabitãt, ipsi uero domum rediere. Hæc autem maiori ex parte paludibus ita continentur, ut inundationes habeant, Epiterpum, Ordia, Adria, & Vcetia, & alia huius generis oppidula. Quæ cum minus à paludibus uexentur, modicis sursum nauigationibus mari uicina sunt. Adriam quidem inclytam ciuitatem fuisse memoriæ proditum est, à cuius nomine modica transpositione sumpta, & sinus appellatus est Adriaticus. Aquileia sinui proxima à Romanis condita est, incumbentibus imposita barbaris. Ad eam flumine aduerso onerarijs nauigatur nauibus, per Natisonem fluuium plus stad. LX. Gentes ad Istrum Illyricæ ad ipsum subuehuntur emporium. Conuectant autem res hi sanè maritimas, uinum ligneis dolijs, quæ plaustris imponunt, oleum præterea, illi autem mancipia, pecora, pelles. Extra Venetiæ quidem fines Aquileia est, quæ flumine ab Alpibus descendente disterminatur, per quod sursum nauigatur stad. mille & CC. ad urbem usque Noreiam, ubi Cn. Carbo, collatis aduersus Cimbros signis, re infecta discessit. Locus autem est ad purgandum aurum natura idoneus, nec minus ad ferri fabricas. In ipsoque sinu Diomedis est templum, opus sanè memorabile, et Timauus portus, & lucus miro decore, septemque adsunt fluuiatilis aquæ fontes, mare mox irrumpentes, lato & profundo sanè fluuio, è quibus reliquos uno duntaxat excepto, salsas habere aquas, Polybius author est, locumque ipsum maris fontem, & matrem ab indigenis uocari. Timauus (ut ait Posidonius) è montibus delatus, decidit in profundum, deinde infra terram absorptus stad. circiter C. & XXX. erumpit in mare. De Diomedis autem potentatu hoc in mari, & Diomedeæ testantur insulæ, & quæ in Daunia gente, & circa equestre Argos memoriæ prodita sunt, de quibus quoad historiæ utile futurum est, scriptis aperiemus. Reliqua uero permulta fabulis uulgata, uel ficta alium in modum absint. Sicuti quæ ad Phaëthontem & sorores Heliades, in populos conuersas arbores, circa amnem Eridanũ, qui nullibi terrarum existit, cum uicinus Pado dicatur. Itemque ferentes electra insulas, ante amnẽ Padum iacentes, in quibus & Meleagrides sint. Horum enim nihil in locis ipsis extat. In Venetis sane quidam Diomedi insignes existunt honores. Nam candidus illi immolatur equus, duo præterea luci monstrantur, alter Iunoni Argiuæ, alter Dianæ Aetoliæ dicatus. Insuper fabulantur, in hisce lucis feras ita mansuescere, ut cerui lupis aggregentur, aduentantiumque hominum eas manus demulcentes pati. Quod si quas canes insectentur, ubi huc confugerint, ab insectatione cessare. Fama uero est, celebrem admodum fuisse quempiam, qui in faciendis uadimonijs, studio non mediocri teneretur, qua ex re, & hominum iocis carperetur. Is igitur in uenatores fertur incidisse, qui irretitum haberent lupum, & illis per iocum rogitantibus, uellét ne pro lupo uadem se constituere: ut illata ab eo damna persolueret, sic è retibus beluam dimissuros. Fideiubere sese confessus est. Emissum deinde lupũ magnum

Marginal notes: Altinum. Butrium. Spina. Spinensiũ thesaurus. Rhauennæ cõditores. Epiterpum. Ordia. Adria. Vcetia. Adriaticus sinus. Aquileia. Natiso. Noreia. Cn. Carbo. Diomedis templum. Timauus. Maris fons & mater. Heliades. Eridanus. Electrides insulæ. Meleagrides. Diomedis equus. Ferarum mansuetudo. Fideiussor pro lupo.

magnum equarum armentum agitantem, nullo notatum cauterio ad fideiussoris
stabulum adduxisse. Eum recepta gratia, equabus lupi notam inussisse, & inde lu- *Lupi insolita fides.*
piferas nominasse, uelocitate magis quàm pulchritudine præstantes. Cuius succes- *Lupiferæ equæ*
sores & signum & nomen, equarum generi seruasse, utque solis eis stirps ipsa legiti-
me perduraret, fœminam nullam alienare consuesse. Equinam hinc præcipue cele-
britatis progeniem extitisse. Hac uero tempestate (ut diximus) omnis huiusmodi
rei defecit exercitatio. Post Timauum, Istrorum usque Polam, litus est, quæ Italiæ *Istri pop.*
adiacet, in medioque Tergeste castellum est ab Aquileia C.LXXX. distans stadijs. Ce *Tergeste.*
terum Pola in sinu, portus formam habente sita est, paruas quidem uerum fructuo *Pola.*
sas & portuosas præ se ferente insulas. Priscum autem est id Colchorũ ædificium,
qui aduersus Medeam immissi fuerant. Ii uotorum impotes, & fugæ desperatio-
ne soliciti,

τῶ μὲν φυγάδων κ' ἐνίσποι γραικός,
ἀτὰρ κείνων γλώσσαις ἐνόμηνε πόλας. id est,

Græcorum quidem lingua exulum,
Colchorum uero sermone Polam appellauere locum,

Vti Callimachus commemorat. Regionem igitur Transpadanam incolũt Ve- *Veneti.*
neti & alij usque Polam, super Venetos Carni & Cenomani & Medoaci et Symbri, *Carni. Cenomani.*
è quibus nomini Romano hostes extiterunt aliqui. Verum Cenomani, Venetique *Modoaci.*
socia iunxerunt arma, & ante Annibalis expeditionem, quo tempore Boios & In- *Symbri.*
subres bello persequebantur, & annis posterioribus. Cispadanam uero obtinent
plagam uniuersam alij, quantam montes Apennini ad Alpes circundant usque Ge- *Gæsatæ.*
nuam & Sabatios. Plurimum autem Boij & Ligures & Senones & Gæsatæ possi *Vmbri.*
debant, at eiectis inde Boijs deletisque Gæsatis atque Senonibus, Ligurum natio re- *Thusci.*
stat, & Romanorum coloniæ. Romanis autem & Vmbrorum immixta gens est,
& aliquibus in locis Thuscorum. Vtraque enim horum gens, prius quàm Roma-
norum amplificaretur imperium, inuicem de prioris loci dignitate decertabant. Et
medium inter utrosque Tiberim fluuium, in* seipsos facile traijciebant. Quod sicu- ** ῥᾳδίως ἐπιδιέβαινον ἀλλήλοις, id est, citra negotium utrinque ad alteros traijciebāt*
bi ullas bellorum incursiones alteri in alteros gerebant, reliquis certamen erat, ne ea
dem ad loca egredientes desisterent. Igitur Thuscis aduersus incolas Padi barba-
ros exercitum emittentibus, acre bene gesta, cum non longe quidem post per quan
dam mollitiem rursus fusi effugissent, alteri aduersus eiectores exercitum ductita-
runt. Postea de locorum imperio per successionem quandam propugnantes, mul
tas colonias partim Thuscorum partim Vmbrorũ effecerunt. Plures tamen Vm- *Placentia.*
brorum. nam ij propiores erant. Rem inde Romani suscipientes, missis passim co *Cremona.*
lonijs, & priora coloniarum genera conseruarunt, & nunc uniuersi Romani sunt. *Parma. Muthia.*
Nec minus autem Vmbri quidam dicuntur & Thusci, quemadmodum Veneti, *Bononia.*
Ligures, & Insubres. Cis Padum uero, circumque Padum celeberrimæ sunt ciuita- *Acara.*
tes, Placentia, & Cremona, media in regione propinquissimæ, inter has & Arimi- *Rhegium Lepidum.*
num sunt Parma, Mutina, Bononia. Prope Rhauennam in harum medio exigua *Nacria.*
quædam iacent oppida, per quæ iter est Romam, Acara, Rhegium Lepidum, Na *Campi, Cliterna.*
cri, Campi, ubi quotannis forum conficitur. Cliterna, Forum Cornelium, Fauen- *Forũ Corneliũ*
tia, Sina, Isapi fluuio propinqua & Rhubiconi. Hæc proxima sunt Arimino. Est *Fauentia. Sina.*
autem Ariminum Vmbrorum colonia, sicut & Rhauenna. Verum utraque Ro- *Isapis fluu.*
manos accepit inquilinos. Habet autem Ariminum portum, & eiusdem nominis *Rhubico. Ariminum.*

Ticinum. Clastidium. [illegible] na, Aquæ dista tella, Plinius eandem appellat Aquas Statyellorum. Aquæ stadellæ. Duria flu. Druentia. Luca. Dertho. Custodia. Iellia. Annibal.

amnem. E Placentia Ariminũ stad. sunt mille & CCC. Supra Placentiam uero ad Cottutæ confinia, intra miliaria sex & XXX. urbs Ticinum est, & simili uocabulo præterfluens amnis Padum ingrediens. Habet & tractus ille Clastidium, atque Derthonem & aquæ † distanti, pusillum in transitu. Recta uero ad Ocelum uia præter Padum, ad Duriam flumen est, magna ex parte limosa, complurimos alios habens fluuios, quorum Druentia miliaria circiter LX. habens. Hinc Alpes iam, & ager Gallicus. Ad montes autem Lunæ incumbentes urbs est Luca, ubi plerique uicatim habitant, regio tamen probitate uirorum floret, & robur militare hinc magnum educitur, & equitum multitudo, ex quibus senatus militares capit ordines. Est autem Dertho ciuitas insignis, & mentione digna, medio inter Placentiam & Genuam itinere iacens, ab utraque CCCC. distans stad. Hac in uia est Custodia & Iellia. Ex Placentia uero Ariminum distantia dicta est. Sed Rhauennam per Padum nauigatio est dierum duorum, nocti umq́ totidem. Magna intra Padum pars paludibus obtinebatur, per quas Annibal magnis difficultatibus iter fecit in Thusciam. Cæterum Scaurus deductis ex Pado usque in Parmensium agrum fossis, nauigationibus commodis paludes ipsas exiccauit è campis. Per Placentina siquidem arua Trebia Padum influens, alijq́ item complures ante fluuij ultra modum plenius stagnant. Hic ille Scaurus est, qui per Pisas & Lunam usque Sabatios uiam strauit Æmiliam, & hinc per Derthonem. Alia uero est Æmilia, quæ Flaminiam excipit. Eodem enim in consulatu M. Lepidus, & C. Flaminius collegæ fuerunt, uictores autem Ligurum strauere, hic quidem Flaminiam è Roma per Thusciam & Vmbriam, usque Ariminum, alter reliquam porrò usque Bononiam, & ex ea in Aquileiam, prope Alpium radices, ducto per gyrum circa paludes opere. Huius regionis terminus monstratus est, quam Cisalpinam nuncupamus Galliam. Ad reliquam Italiam & montes Apennini Thusciæ imminentes, & Æsis amnis, & postremo Rhubico, utrique Adriaticum intrantes pelagus. Horum uirtutem locorum, tum ipsa hominum probitas testatur, tum oppidorum magnitudo, tum uero diuitiarum amplitudo. Quibus omnibus huius regionis habitatores Romani, cæteris antecellunt Italis. Nanque telluris istius cultura immodicos ac diuersos inducit fructus, & nemora tantum habent glandium, ut educandis hinc porcorum gregibus, maxima ex parte Romanus alatur populus. Egregie uero ferendo milio, ob feracium aquarum abundantiam frugifera est, quod famis remedium est permaximum. Contra tempestates enim uniuersas, aërisq́ malignitatem resistit, & nullo deficere potest in tempore, licet frugum cæterarum sterilitas inualescat. Quid de pice, quàm admiranda productio? Quanta uero uini sit ubertas, uasa ipsa pronuntiant. è lignis nanq; fabricata, domiciliorum magnitudinem excedunt. Suppeditat enim ingens illa picis copia. Loci autem Mutinenses & Scutanæ adiacentes fluuio, mollia & longe alijs omnibus præstantiora ferunt uellera. Ligures autem & Insubres aspera, è quibus magna Italiæ pars domesticis indumenta conficit. Mediocria uero Patauini, è quibus pretiosi tapetes & gausapia texuntur, & hoc stragulæ uestis genus utrinque uillos eminentes habens, uel una tantum è superficie. Hisce in locis, nõ eadem nunc quæ olim metallorum studia & cura, forte quia in maius ex Transalpinis Gallis & Hispanis lucra proueniunt. Superioribus uero annis opera dabatur, cum Vercellæ aurifodinam haberent, & in Ictumulorum uico, & alio huic uicino.

Scaurus. Trebia. Æmilia uia. Flaminia uia. M. Lepidus. C. Flaminius. Aesis flum. Milij usus. Vasorum magnitudo. Gausapia. Vellera pretiosa. Vercellæ. Ictumuli.

Vter

Vterq; uero Placentiæ finitimus est. Hæc quidem prima Italiæ particula. Hactenus circuitus dictus est. Secunda exponatur Liguria, in ipsis Apenninis montibus, inter Galliam (sic enim uocatur hoc tempore) atq; Etruriam sita, nihil descriptione dignum habens, nisi quod uicatim uitam agunt, terram arantes asperrimam, fatigantesq; ligonibus, imo uero saxa incidentes, ut Posidonius inquit. Tertij sunt hisce continentes Thusci, campos usq; ad amnem Tiberim possidentes, quos ad solis ortum maxime fluuius alluit, donec pelagus intret. Parte autem ex altera, Tyrrheno atque Sardonico mari sunt confines. Ex Apenninis montibus Tiberis effluit, atque pluribus augetur amnibus, partimq; per ipsam excurrit Etruriam, deinceps autem ipsam disterminans, primum quidem ab ea diuidit Vmbriam, postea uero Sabinos & Latinos, Romæ ad litus usque finitimos. Adiacent autem modo quodam ipsi fluuio, & Thuscis in longitudine & latitudine inter se pares. Ad Apenninum uero Adriatico uicinum pelago sese habent, primi quidem Vmbri, post eos Sabini, postremi Latium habitantes, cum omnes à flumine initiũ capiant. Latinus igitur tractus inter Ostiæ litus et Sinuessam urbem & Sabiniam iacet. Est autẽ Ostia urbis Romanę nauale, quo Tiberis erumpit, eam præter labens, extenditur autem in longum, usque in Campanum agrum & Samnitum montes. Sabinia uero inter Latinos, Vmbrosq; iacet, extenditur & ipsa ad Samnitum montes, propinquior Apennino ad Vestinos, Pelignos, & Marsos. Cæterũ in Sabiniæ ac Thusciæ medio Vmbri iacent, montesq; transgressi usque Ariminũ Rhauennamq; procedunt. Thuscorum finis sub ipsis est montibus, qui ex Liguria in Adriaticum sinum eos quaquâ uersum includunt, à proprio autem mari capiunt initium, atque Tiberi. Ab his igitur ipsis sumpto primordio, uniuersa sigillatim percurramus. Tyrrhenos itaque Romani Etruscos appellant atq; Thuscos. Græci uero hoc eos nomine nominarunt à Tyrrheno Atyos filio, qui ex Lydia colonos hanc in regionem, sicuti traditur, dimisit. Atys enim ex prognatis Herculis, & Omphales unus, cum sterilitate ac fame populum emittere cogeretur, è duobus filijs sorte iacta, Lydum quidem regni successorem tenuit, Tyrrheno autem maiorem applicans populum, foras abire iussit. Hanc ille tandẽ ingressus oram, de suo uocauit nomine Tyrrheniam. Cumq; ædificandis urbibus Tarcontem præfecisset, à quo Tarquinij cognomen accepit, ciuitates XII. condidit. Hunc ab ineunte pueritia indolis gratia, canescentem fuisse fabulantur, tanta iam tum in eo efflorescebat sapiẽtia. Ea igitur tempestate, cum uno sub duce instructi essent, magna ipsorum erat potentia. Postremis inde temporibus concordem illum regendi statum dissolutum fuisse, quis non suspicetur? & ciuitates ipsas diuulsas, sic finitimorum uiribus cessisse. Haud enim tantam agrorum beatitudinem omittentes, maritimas latrocinando artes inuasissent, alius ad alia conuersi maria. Quandoquidem si concorditer conspirassent, non modo incursantes propulsare hostes satis ualuissent, sed etiam ultro inferre impetus, & longinquas expeditiones factitare. Post urbem Romam uero cõditam, Demaratus aduentat, frequentem è Corintho adducens populũ, qui à Tarquiniẽsibus acceptus, ex indigena uxore Lucumonẽ procreat. Is dehinc Anco Marco regi Romano, amicitia deuinctus, adeptus est imperium, et mutato nomine L. Tarquinius Priscus uocatus est. Hic igitur & pater prius Thusciam magnis insigniuerunt ornamentis, ille quidem artificum facultate & copia, qui hominem domo subsecuti sunt, hic autem præstitis à Romana ciuitate oppor

Liguriæ descriptio. *Thusciæ fines.* *Tiberis ortus.* *Latinus tractus.* *ostia.* *Sabinia.* *Vestini.* *Peligni.* *Marsi.* *Vmbri.* *Thusci.* *Tyrrheni.* *Hetrusci.* *Thuscorum origo.* *vide Herod. clio.* *Atys.* *Lydus.* *Tarcon.* *Tarquinius.* *Demaratus.* *Lucumon.* *Tarquinius Priscus.*

tunitatibus. Nanque memoriæ proditum eſt, ut triumphalia ornamenta, inſi-
Triumphalia ornamenta. gniaq́ conſularia, & ſimpliciter magiſtratuum decora in Romanam urbem à Tar
quinijs translata ſunt, & uirgæ & ſecures & tubæ & ſacrorum faciendorum ritus,
ut auguria & muſica, quam Romani ad res publ. uſurpant. Huius filius Tarqui-
Tarquinius nius ſecundus extitit, cognomento Superbus, qui regum extremus, eiectus eſt è re
ſuperbus. gno, & quem Cluſij rex Porſena (ea Thuſca erat ciuitas) armis reducere conatus
Cluſium. eſt. Quod ubi efficere fas non fuit, pace facta, in amicitiam populi Rom. ſummis
Porſena. receptus honoribus, donisq́ magnificentiſsimis, abſceſsit. Hæc quidem de Thu-
ſcorum claritate. Quid inſuper Cæretanorum geſta? Nam & capta urbe Roma re-
Cæretani. *Cæres origo.* deuntes Gallos in Sabinis aggreſsi, bello armisq́ fuderunt ac debellarunt, & quæ
illi ab libentibus acceperant ſpolia Romanis, ab inuitis ipſi diripuerunt. Præterea
eos qui ad ſe capta Roma confugerant, ſaluos protexerunt, ſimul & æternum, ac
inextinctum ignem, ſacerdotésque Veſtales. Romani autem propter malignos
reipub. gubernatores non ſatis illis gratiæ memoriam tenuiſſe uidentur. Nam da-
ta ciuitate minime illos inter ciues ſcriptos retulere, alios quinimo quibus ius i-
pſum æquabile communicatum non erat, ad Cæretanorum exterminabant tabu-
las. Hæc autem ciuitas magna inter Græcos gloria, cum hominum fortitudine,
tum uero iuſtitia claruit. Nam cum potentiſsima eſſet, ab latrocinijs prorſus abſti-
nuit. In Pythij Apollinis templo Agylleorum nominato, poſitus eſt theſaurus.
Nam quæ nunc Cære dicitur, quondam nominabatur Agylla, eaq́ à pelaſgis è
Agylla. *Lydi.* Theſſalia profectis condita fertur. Cæterum Lydis quos mutato uocabulo Tyr-
Tyrrheni. rhenos nominabant, aduerſus Agylleos belligerantibus, murum ſubiens quidam
urbis nomen percontabatur, cui è muro Theſſalus quidam pro reſponſo ſalutem
renuntians, χαῖρε, id eſt ſalue, inquit. Thuſci bonum hoc accipientes omen, captam
urbem ſubmutato uocauere nomine. Verum tam ſplendida, tamq́ glorioſa quon
dam ciuitas, uix dum hac ætate urbis ueſtigia ſeruat. Vicina ſanè magis fulgent
balnea, meliorum probitate hominũ, quæ uulgo Cæretana uocantur, propter eos
Cæretana bal-nea. qui ad ea, curandæ ualetudinis gratia proficiſcuntur. Enimuero Pelaſgos gentem
uetuſtiſsimam per uniuerſam Græciam, præſertim Æolicam Theſſaliæ excelluiſ-
Pelaſgorũ ori-go. ſe, cuncti fermè confitentur. Eos originem ab Arcadibus ducentes, uitam milita-
rem delegiſſe, author eſt Ephorus. Ad quam uitæ inſtitutionem, cum permul-
tos conuertiſſent, idem omnibus uocabulum impertiſſe. Vnde & apud Græcos
& apud alios quoſcunque adijſſe contigit, ingentem cõſecuti ſunt gloriam. Nam
& Homero teſte Cretæ coloni fuere. Vlyſſes enim Penelopen alloquens,

Odyſſ. τ. ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη, ἐν μὲν ἀχαιοί,
ἐν δ' ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ κύδωνες,
δωριέες τετριχάϊκες δῖοί τε πελασγοί. id eſt,

Alia, inquit, aliorum permixta lingua eſt, ſunt Achæi,
Sunt Cretenſes magnanimi, ſunt Cydones,
Trifariam genus Doricum, diuiq́ Pelaſgi.

Argos Pelaſgicum. Argos quoque Pelaſgicum, Theſſalia dicitur, inter eruptiones Penæi, & Ther-
Dodonæus Iu- mopylas uſque ad montanum Pindi tractum. Quoniam & iſtorum locorum
piter. Pelaſgi exiſtunt. Iouem Dodonæum quoque ipſe poëta Pelaſgicum nominat,
Iliad. π. ζεῦ ἄνα δωδωναῖε πελασγικέ.

Rex

Rex ô Iuppiter Dodonææ Pelaſgice. *Pelaſgicus Iuppiter.*

Pleriq; & gentes Epiroticas appellauere Pelaſgicas, tanquam illuc uſq; extantes. Heroum quoq; nominibus poſteriores permultos Pelaſgos nuncupantes, ab illis frequentia gentibus indidere uocabula. Nam & Lesbon appellauere Pelaſgiam. Et habitantibus Troadem Cilicibus, finitimos Pelaſgos nuncupauit Homerus,

ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα πελασγῶν ἐγχεσιμώρων,
τῶν οἱ λάρισσαν ἐριβώλακα ναιετάασκον. *Iliad. β.*

Egit Hippothous ſæuos per tela Pelaſgos,
Qui Lariſſæ habitant lætas nimis ubere glebas.

Ephoro autem author initio fuit Heſiodus, gentem hanc ex Arcadia originem duxiſſe. Qui diuino è Lycaone gnatos extitiſſe ait, quem olim Pelaſgus procreauit. Æſchylus autem in † ancillis ſiue Danaidibus, eorum genus ex Argis Mycenarum extitiſſe prodidit. Peloponneſum etiam Pelaſgiam uocitatam fuiſſe, teſtis eſt Ephorus, Euripidesq; in Archelao, Danaum illum filiarum quinquaginta genitorem Argos uenientem, Inachi urbem inhabitaſſe commemorat. Quiq; antea Pelaſgi nominarentur, ut Danai dehinc uocarentur, lege Græca ſanxiſſe. Anticlides quoque ſcriptum reliquit, primos eos Lemnum, Imbrumq; condidiſſe, eorumq; nonnullos cum Tyrrheno Atydis filio, in Italiam comites annauigaſſe. Rerum quoque Atticarum ſcriptores de Pelaſgis tradidere, Athenis fuiſſe Pelaſgos, qui cum inſtar auium, quò fors uocaret, huc atque illuc errabundi commearent, pro Pelaſgi pelargi, id eſt ciconiæ uocarentur ab Athenienſibus. Cæterum Thuſciæ longitudinem maximam, à Luna uſque Oſtiam, per litus ſtad. millibus duobus & quingentis eſſe dicit, latitudinem per montana minus dimidio. E Luna uero Piſas ultra ſtad. CCCC. eſſe. Hinc Volaterras ſtad. CC. LXXX. Rurſus hinc Populonium ſtad. CC. LXX. è Populonio ad Coſſam fermè DCCC. alij DC. dicunt. Polybius uero non omnia mille CCCC. XXX. inquit. Horum Luna quidem ciuitas & portus eſt. Græci autem & portum & urbem σελήνης, id eſt lunæ appellant. Vrbs quidem haud ſanè magna. Maximus uero & pulcherrimus portus eſt, multos intra ſe portus amplectens magnæ profunditatis uniuerſos, uſqueadeo ut omnium, qui maris teneant imperium, facile fieret receptaculum, tam late patentis pelagi multos per annos. Celſis uero montibus portus ipſe circuncluditur, qui proſpectum longè pelagi præbeant. Nam & Sardiniæ, & magna litoris utriuſq; pars cernitur. Tanta uero candidi & uarij lapidis lucidiſsimi ac talis effoſsio eſt, ut unico integræ ſaxo tabulæ, atq; columnæ præbeãtur. Vtq; inſignia Romanæ ciuitatis opera, urbiumq; reliquarum, maxima ex parte his ex locis copiam habeant. Nam cum mari uicina incumbat effoſsio, facile lapides euehuntur, quos è pelago ſubuehendos, Tiberis excipit. Ædificijs quoque materiam, laquearia ſcilicet directa, & procera Thuſcia abunde ſuppeditat, quam confeſtim è montibus fluuius deducit. Inter Lunam & Piſas, Macræ tractus eſt, quo Thuſciæ atque Liguriæ termino, pleriq; ſcriptores uſi ſunt. Piſæ ab ijs conditæ ſunt Piſanis, qui è Peloponneſo cum Neſtore aduerſus Ilium militarunt. Renauigantes autem errore diſiecti, hi quidẽ Metapontum, alij uero Piſanum tenuerunt agrum, cuncti Pylij uocati. Duos autem inter amnes ſiti ſunt, in ipſorum † congreſsione, Arni ſcilicet atque Æſaris, quorum alter ex Aretio multus delabitur, nõ tamen integer, ſed trifariam diuiſus, alius ex Apennino. Confluentibus autem illis unum in alueum, adeo mutuo tolluntur altius impetu,

Lycaon. Pelaſgus. † ἱκέτιδες, hoc eſt ſupplicatricibus potius, Tragœdia eſt Aeſchyli, quæ etiamnum hodie extat. Pelaſgia. Danai. Lemnos. Imbros. Pelargi. Thuſciæ longitudo. Luna urbs. Volaterræ. Populonium. Coſſa. Selene. Lunenſe marmor. Macra flu. Piſæ. Metapontum. Pylij. † συμβολῇ, id eſt cõfluente. Arnus. Aeſaris.

ut qui in amborum ripis extent, inuicem inſpicere ſeſe nequeant. Quo fit, ut è mari aduerſis nauigari fluminibus neceſſario non poſsint. Spatium autem aduerſæ nauigationis ſtad. eſt circiter XX. Traditum eſt in fabulis, cum primum hi amnes è montibus ferri cœperunt, atq; ab indigenis uetitos, ne in unum confluentes agros demergerent, pollicitos eſſe regionem minime demerſuros, fidemq; ſeruaſſe. Ciuitas autem ipſa fœlix quondã fuiſſe uidetur, neq; hoc tempore ſanè ignobilis, aut obſcura eſt, propter frugum copiam, ſaxorum opera, naualem materiam, qua priſcis annis ad maritima utebantur diſcrimina. Etenim inter Etruſcos belli gloria excellebãt, irritabant eos improbi uicini Ligures, lateri ſemper inhærentes. Nũc uero plus in ædificandis Romæ domibus, uillarumq; magnificentijs conſumitur, quibus regiæ ritu Perſarum apparantur. Volaterranus ager mari alluitur, hoc autem modo ædificatum eſt oppidum, in profunda ualle ſublimis & præceps undique collis extat, cuius in uertice planities eſt, in hac ſita ipſius ſunt urbis mœnia, ad quam ſtad. XV. aſcenſus eſt ex baſi, rupes tota ardua atque difficilis eſt. Hic è Tyrrhenis plerique conſtiterunt, & ex proſcriptis à Sylla, qui quatuor militum complentes ordines, biennio per obſidionem preſsi, tandem per inducias diſcedentes, locum illum reliquerunt. At Populonium in ſublimi locatum promontorio in mare prærupto, & Cherroneſi faciem habet. Iiſdem temporibus & ipſa obſidionem accipiens, oppidulum ipſum totum, præter ſacras ædes deſertum, & domos modicas. Verum nauale ipſum frequentiores habet incolas, ad ipſius montis radicem exiguum portum habens, & nauigiorum domicilia. Quocirca ſola hæc Thuſcis ex urbibus, antiquitus ad mare fundata mihi uidetur. Cuius rei cauſa eſt, quia tractus regionis eius importuoſus eſt, eam ob rem conditores urbium maritimas fugitabant oras, uel ante illas, tuta iaciebant propugnacula, ne illi incurſantibus prædonum nauigijs in promptu iacerent, exuuiæq; illorum fierent. Sub uertice quoque † Thyrno annotantium ſpecula eſt. Ex urbe autem procul, ægre tamen Sardinia cernitur, propius uero Corſica, quæ à Sardinia LX. ſtad. abeſt, litoriq; propinquior eſt Æthalia, quæ trecentis abeſt ſtadijs, quantum etiam diſtat à Corſica. Hic autem commodiſsimus ad ſoluendum in mare, in tres iam dictas inſulas, locus eſt. Has & ipſi uidimus, cum Populonium conſcenderemus nauigaturi, ubi nonnullas adhuc effoſsiones reſtare perſpeximus. Ferrum quoque laborari uidimus, quod ex ipſa deuehebatur Æthalia, quod ſi in eius inſulæ fornacibus concoquatur, in maſſam compingi non poteſt. Mox igitur ab effoſſoribus defertur in continentem. Hoc admiratione dignũ habet inſula, ut exhauſta effoſsionibus loca, temporibus rurſus repleta cernantur. Sicut de Rhodi Platamonibus, & de Pari inſulæ marmore proditum eſt. Idem apud Indos de ſale Clitarchus aſſerit. Nõ ergo recte dixit Eratoſthenes, qui è continente neq; Corſicam, neq; Sardiniam cerni poſſe ait. Neque Artemidorus, qui eas longè in pelago, utranq; mille ac ducenta abeſſe ſtadia inquit. Quoniam ſi quibus alijs, ne nobis ſanè ſpectabiles extitiſſent, quæ tam procul abeſſent, ut manifeſte cernerentur, & præſertim Corſica. Extat autem in Æthalia portus nomine Argous, ab Argo naui dictus ut perhibent. Nam cum Medea Circen uiſere concupiſſet, Iaſonem illius domicilia quæritaſſe ferunt. Permanere adhuc etiam quaſdam minutiarum abraſarum uarietates, quas Argonautæ fecerant, & in unum compacti calculi ſunt in ripa. Huiuſmodi uero fabulamentorũ fictiones

eorum

Margin notes: Volaterræ. — Populonij ſitus. — * θυννοσκοπεῖον idest thunnos piſces obſeruãtium ſpecula. de hoc multa eleganter commentarius in Ariſtoph. Equites. — Sardinia. — Corſica. — Aethalia. — Strabonis nauigatio. — Ferrum æthalicum. — Platamones. — Pariũ marmor. — Argous portus.

eorum quæ à nobis narrantur indicia sunt, ut Homerus ipse non omnia per se fin- *Homeri figmen-*
xerit, sed cum talium uulgatos rumores audiret, ijs longas addebat distantias, *ta.*
locorúmque digressiones, sicut Vlyssem in oceanum exisse fecit, similiter & Iaso-
nem, cum huic & illi errores obuenerint, uelut & Menelao. De Aethalia quidem *Corsicæ appel-*
tantum dixerim. Corsica uero, quam Græci Curnum appellant, maligne coli- *latio et cultus.*
tur, aspera, & plurimis in partibus prorsus inaccessibilis. Adeo ut qui eius mon- *Cyrnos.*
tes habitant, ex latrocinijs uitam degentes, superent ipsas inmanitate beluas. Cum
ergo Romani imperatores in eos irruant, ipsorúmque castella irrumpant, ma-
gnúmque seruorum gregem captum aduehant, Romæ cernere est simul & mira-
ri, quàm agrestis uideatur effigies, quámque bestiarum appareat diritas, faciesque
truculentæ. Aut enim uitam tolerare non possunt, aut per socordiam, & igna-
uiam insensati dominos conterunt. Itaque licet pro eis paululum exponant pre-
tij, tamen poenitentia torquentur. Habitabilia tamen nonnulla sunt eorum ca- *Blesini.*
stella, Blesini, Carax, Eniconiæ, Vapanes. Locorum scriptores insulæ huius lon- *Carax.*
gitudinem asserunt miliaria centum, & LX. esse, latitudinem uero LXX. Sardiniæ *Eniconiæ.*
autem longitudo CC. & uiginti, latitudo XCVIII. Secundum alios ambitus Cor- *Vapanes.* *Sardinia.*
sicæ circiter tria millia & CC. stad. Sardiniæ autem quatuor millia est. Eius pars non
modica est aspera minimeque tranquilla. Magna quoque pars agrum habet rebus
omnibus foelicem, præcipue tritico. Plerasque etiam urbes continet, ex quibus di-
gniores sunt Caralis & Sulchi. Locorum quoque uirtuti malignitas quædam ob- *Caralis.*
stat. Insula enim æstiuo tempore morbosa est in locis maxime foecundis, & quod *Sulchi.*
hæc ipsa montani populantur incolæ, & quidem frequenter, qui Diatesbes uocan *Diatesbes.*
tur, qui antea Iolenses nominarentur. Memoriæ enim proditum est, Iolaum pleros *Iolenses.* *Iolaus.*
que adducentem Herculis filios huc applicuisse, & cum insulæ accolis Barbaris co-
habitasse, qui natione Thusci erant. Poeni postmodum è Carthagine delati, impe-
rium obtinuerunt, cumque ijs aduersum Romanos bellum gerebant. His autem de-
letis, rerum omnium potiti sunt Romani. Montanorum uero quaterni sunt popu-
li, Tarati, Soffinati, Balari, Aconites, speluncasque inhabitant. Neque agri quippiam *Tarati.* *Sosfinati.*
habent seminarij, & quem habent, tamen segniter serunt, atque alios accurate colen- *Balari.*
tes spoliant, partim indigenas, partim trans æquora nauibus inuadentes, præser- *Aconites.*
tim Pisanos. Missi eò prætores quædam cohibent, alia fessi omittunt, cum pestilen
tibus in locis exercitum assidue nutrire minime conducat. Reliquum est autem il-
lis imperatoribus, ut exercitum ducent artibus quibuspiam, & quidem Barba-
rorum morem obseruantes. Nam ij post latrocinandum, dies complurimos præ-
dæ nundinas celebrant, tunc incursant, multósque mortales in manus retrahunt.
His in insulis nascuntur arietes, qui pro lana pilum caprinum procreant, quos
Musmones uocitant, eorum sese pellibus, thoracis modo muniunt, pelta utun- *Musmones.*
tur & pugione. A media inter Populonium & Pisas regione satis cernuntur in-
sulæ, oblongæ autem sunt, pariterque à seipsis distantes, omnes tres in austrum A-
fricamque conuersæ. Aethalia multò cæteris minor est. Ex Africa uero in Sardini- *Aethalia.*
am, ubi propius est, distantiam milliarium CCC. esse, locorum descriptores prodi-
dere. Post Populonium, Cossæ paulo supra mare oppidum extat. In sinu tumu- *Cossæ.*
lus sublimis est, in quo ædificatum est oppidum, sub quo Herculis portus iacet &
lacus ex mari salsus, propinquus. Ad sinusque ipsius ultima Thynnorum † prospe *θυννοσκοπεῖον*
ctus est. Thynnus enim non modo glandes, uerum etiam purpuras prosequitur pro

Trauiscium. Pyrgi. Regis uilla. Halium. Fregenia. Malæotus. Angyala.

pe terram, ab exteriore pelago, usque in Siciliam inchoans. A Cossis Ostiam nauigantibus exiguæ occurrũt urbes, Trauiscium, Pyrgi, Halium, Fregenia. ad Trauiscos CCC. sunt stad. Inter hæc locus est quem Regis uillam uocant. Hanc Malæoti Pelasgi regiam fuisse, scriptis mandatum est, quem, cum finitimis Pelasgis in his locis magna excellentem potentia, inde digressum, Athenas petijsse. Ex hac natione sunt etiam ij, qui Angyalam habitauere. A Trauiscis uero ad Pyrgos paulominus C. & octoginta stad. A stad. inde XXX. Cæretanorum est emporium, habetque Lucinæ templum Pelasgis constructum, quondam opulentissimum, id quod Siciliæ tyrannus Dionysius depeculatus est, in cursu ad Corsicã. A Pyrgis Ostiam CC.LX. stad. In medio est Halium & Fregenia. Et de Tyrrheni quidem maris litore hæc dicenda uisa sunt. Cęterum in mediterranea, præter iam dictas urbes extant, Arretiũ,

Perusia. Vulsinij. Sutrium. Blerati. Ferentenum. Falerij. Faliscum. Nepita. Statonia. Fidenæ. Symphaliscũ. Ochecli. Lucinæ tẽplũ. Soractes mons Feronia. Feroniæ mirifica sacra. Arretium. Clusium.

Perusia, Vulsinij, Sutrium. Ad hæc oppidula cõplura. Blerati, Ferentenum, Falerij, Faliscum, Nepita, Statonia, aliáque complura. Nonnulla ab initio quidem consistebant, alia uel Romanorum sunt coloniæ, uel depressa sicut sæpius finitimi expugnati sunt, ut Fidenæ. Aliqui sanè Falerios in Thusciæ regione minime locandos esse aiunt, sed Faliscos per se gentem. Quidam etiam Faliscos proprij idiomatis ciuitatem posuere. Aliqui Oeaci Symphaliscum appellant, in uia Flaminia iacentem, inter Ocheclos & Romam. Sub monte autem Soractæ urbs est Feronia, quo nomine & dea quædam nuncupatur, quam finitimi miro dignantur honore. Eodem in loco ipsius templum est mirificum sacri genus habens. Nam qui eius numine afflantur, nudis pedibus prunas, & copiosum inambulant sub hac dæmone, nulla læsione, cinerem. Eò ingens mortalium multitudo conuenit, & celebritatis ipsius, quæ quotannis celebratur, gratia pariter & spectaculi huius quod dixi. In mediterranea uero, maxime ad montana extat Arretiũ, mille ac CC. à Roma distans stad. Clusium uero DCCC. prope est, & Perusia. Ad agri beatitudinem accedunt & lacus magni & permulti, qui & nauigationibus patent, & permultis mensis nutriũt opsonia, & palustres auiculas. Non modicũ etiam cremium, papyrusque

Ciminius. Vulsiniorum lacus. Sabata. Pasumena. Annibalis per alpes traiectus. Vmbria.

& ulua copiosa Romam per fluuios conuectatur, qui usque in Tiberim è lacubus effluunt. E quibus est Ciminius, & quæ circa Velsinios & Clusiũ & prope Romã, admodum ad mare Sabata. Longissime autem terrà Pasumena Arretio uicina, per quam ex Gallia in Thusciam exercitus incursant. Qua usus est Annibal, cum duæ paterent uiæ, hæc scilicet & Arimini per Vmbriam, melior autem quæ Arimini. Ibi enim satis humiles montes fiunt. Cæterum cum hic ipse transitus statione teneretur accuratius, asperiorem deligere coactus est. Et tamen compos euasit, superato magnas per pugnas Flaminio. Thuscia quoque ubi Romę propinquior est, uber-

Baiæ thermæ.

tatem calidarum habet aquarum, nec minus abundant quàm Baiæ, quæ reliquas omnes nobilitate præcellunt. Thusciæ applicatur ex parte orientis Vmbria, quæ ab Apenninis incipit, & ultra etiam usque ad sinum Adriaticum. Hic

Sarsina. Ariminum. Sena. Camarinum. Aesis. Gingunus. Galliæ termini prisci. Rhubico. Senegallia.

enim à Rhauenna inchoantes, propiora deinceps tenent, Sarsinam, Ariminum, Senam, Camarinum. Ibi & Æsis fluuius est, & mons Gingunus & Sentinum, amnisque Metaurus, & fanũ Fortunæ. In hisce nanque locis priores fuere Italiæ termini atque Galliæ, ad quandã maris eius partem, licet Imperatores sæpenumero transposuerint. Antea quidem Æsin flumen terminum faciebant, rursus Rhubiconem fluuium. Æsis inter Anconem labitur & Senegalliam, at Rhubicon inter Ariminum & Rhauennam, uterque in Adriaticum excurrit pelagus. Nunc uniuersa usque Al-

pes

pes Italia demonstrata est. His igitur omissis terminis, redeamus ad Vmbriam, quam usque Rhauennam extendi consentiunt omnes. Hinc enim usque Ariminum CCC. esse asserunt, ex Arimino autem iter Romam per Flaminiam uiam facienti per Vmbriam, usq; Ocriculos & Tiberim, stad. L. & CCC. supra mille. Hęc quidem longitudo est. Cęterum latitudo impar. Intra montes uero Apenninos hę sunt urbes dignitate praecellentes. Ad ipsam quidem uiam Flaminiam Ocriculi, Tiberi propinqui, Larolum, Narna, per quam Naramnis labitur, Tiberim influens paulo super Ocriculum, exiguis nauigabilis nauigijs. Dehinc Carsuli & Meouania, praeter quam labitur Teneas, & hic paruulis scaphis collectos ex agro fructus deuehit in Tiberim. Sunt & alię uicanę habitationes, potius uię gratia, quàm ullo ciuili coetu congregatę. Forum Flaminij, Nuceria, ubi uasa lignea fabricantur. Forum Sempronij, ex Ocriculis autem Ariminum permeanti, uia dextera Interamna occurrit, & Spoletium & Æsium, & in ipsis montibus Picentinorum confinibus, ad montana Camerte. Altera ex parte Ameria, & † Tuder clara ciuitas, & Ispellum & Iturum. Prope hoc sanè montis excessus est. Vniuersa regio fertilissima est, montana aliquanto magis, quae siligine potius quàm tritico, mortalibus uictum suppeditat. Et montana Sabinia est, ordine huic adiecta, sicut illa Thusciae. Et quae his propinqua sunt & Apennino longe magis quàm Latium sunt asperiora. Hae quidem gentes decem initium à Tiberi, ac Thuscia ducẽtes, ad Apenninum & Adriaticum mare protrahuntur, ex obliquo insectę, at Vmbria usq; ad mare uarians (ut dictum est) porrigitur. De qua satis expositum sit. Sabini angustum incolunt agrum, in longitudinẽ protensum à Tiberi usq; Nomentum oppidum, stad. mille, usq; ad Vestinos, paucas quidem ac tenues habent urbes, bellorũ assiduitate uastatas, Amiternum, & Interocream uicum Reato finitimum. In Cotiscolijs frigidae aquae sunt, quarum potus & insessio morbos curant. Sabinorum quoq; sunt Foruli, petrae ad rebellandum, quàm ad habitandum aptiores. Curis urbs quondam insignis, nunc autem uiculus, è qua exciti sunt T. Tatius, & Numa Pompilius Romae quandoq; regnantes. Hinc Quirites appellare solent Romanos, qui orationem habent ad populum. Treburaq; & Eratum, & tales habitandi sedes aliae, uici potius quàm urbes censeri debent. Ager eorum egregie oliuetis, et uinetis pręditus est, glandesq; passim producit, maxime gregibus & armentis student. Rheatinorũ uero mulorũ genus mirum in modum nobile. Vt autem summatim dicam, Italia cuncta pecorum & frugũ pręstantissima nutrix est, quanquam alię partes alijs atq; alijs in rebus principatũ adipiscũtur. Sabini uero gens antiquissima est, indigenae & aborigines. Ab his Picentini, Samnitesq; in colonias deducti, horũ autem Lucani, horum uero Brutij. Ex eorũ uetustate fortitudinis documentũ quis fecerit, cęterę uirtutis, cuius ope aduersarijs in hanc usq; ętatẽ obstitere. Rerum scriptor Fabius author est, Romanos tum primũ diuitiarũ sensum accepisse, cum huius potiti sunt gentis. Per ipsos uia Salaria, non magnae longitudinis strata est. In quam & Nomentana incidit, apud Heretum Sabinorum uicum, supra Tiberim iacentem, ex eadem Collina porta inchoans. Dehinc Latium iacet, in quo et urbs Roma, quę etiã multas ex nõ Latina prius collegit. Æqui enim, Volsci, Hernici, Aboriginesq; Romę appositi. Et Rutuli priscam habentes Ardeã, alijq; cõuentus maiores & minores, circa priscam illam Romã habitantes, cum initio urbs cõdita fuit. E quibus nonnullos uicatim suis legibus ętatẽ ducere obueniebat, cum nulla sub gente cen-

Ocriculi. Larolum. Narna. Nar flu. Carsuli. Meouania. Teneas. Forũ Flaminij. Nuceria. Forũ Sẽpronij. Interamna. Spoletium. Aesium. Camarte. Ameria. Tuder [illegible] graece est. Nisi malis [illegible]. Ispellum. Iturum. Sabini. Nomentum. Vestini. Interocrea. Reatum. Cotiscoliae. Foruli. Curis. T. Tatius. Numa Pompil. Quirites. Trebura. Eratum. Rheatinorum mulae. Italiae laus. Sabini aborigines. i. αὐτόχθονες. Picentini. Samnites. Lucani. Brutij. Salaria uia. Heretus. Latium. Aequi. Volsci. Hernici. Aborigines. Rutuli. Ardea.

Aeneas. ferētur. Æneam unà cum Anchiſe patre, et Aſcanio filio Laurentū applicuiſſe, me-
Aſcanius. Laurentum. moriç proditū eſt, ad litus prope Oſtiam ac Tiberim, paulum à mari ſupra, circiter
Latinus rex. quatuor & xx. ſtad. oppidulū ædificaſſe. Aduentantē deinde Latinū regem Abo
Romæ origo. Lauinium. riginum, qui tunc loca, ubi nunc Roma eſt incolebant, cum Ænea ſocietatē iniſſe
aduerſus finitimos Rutulos, qui Ardeā per id temporis tenebant. Diſtat autem ab
Ardea Roma ſtad. c. & LX. Victor uero à Lauinia filia, proxime urbē cognomine
ędificauit. Denuo cōſerentibus pugnam Rutulis, Latinus cecidit, at Æneas, re fœ-
Latini troiani. liciter geſta imperiū adeptus, ſuos etiam Latinos appellauit. Hoc etiam & genito-
re humanis ex rebus excedente, Aſcanius in Albano monte, qui quantū & Ardea,
Alba. tantum diſtat à Roma, Albam poſuit. Eo in loco Romani pariter ac Latini, ex uni
uerſo regno Ioui immolant, inſtante autem ſacri tempore præfectus inſtituitur è
Amulius. nobilioribus unus iuuenibus. Poſt autē annis CCCC. Amulij ac fratris Numito-
Numitor. ris facta memoriæ mandata ſunt, partim fabuloſe, partim propius fidem. Ambo
enim ab Aſcanij prognatis per ſucceſſionem Albæ regnum acceperunt, quod uſq;
ad Tiberim dilatatū erat. Cæterū iunior Amulius natu, maiore ſupplantato, regnū
inuaſerat. Verum cum Numitori filius adeſſet, ac filia, filiū quidem inter uenandū
inſidijs obtruncat, filiam uero (ut ſpem prolis interciperet) Veſtæ ſacerdotē conſti-
Syluia Rhea. tuit, ſeruandę uirginitatis gratia. eam Rheam Syluiam uocitāt. Corruptā poſtea de
Romulus. Remus. prehendens, gemellis partu editis, Syluiam quidē coniecit in carcerē, fratri gratiam
Fauſtulus. tribuens, puellos uero ritu patrio expoſuit in Tiberim, quos Marte genitos fabulā
tur. Ii cum à lupa catulorū inſtar, lactari inſpectarentur, Fauſtulus loci illius ſubul
cus ſublatos enutrijt infantes. Coniectari licet, ſubditū quendā Amulio locupletē,
acceptos educaſſe, & alterum quidem Romulum, alterum autem Remū nominaſ-
ſe. Hi ergo cum adoleuiſſent, impetu in Amulium facto, eum ſtirpemq; eius deleue
runt. Quibus extinctis & reſtituto in regnum Numitore domū reuerſi, Romam
condiderunt in locis, non quidē arbitrio delectis & idoneis, ſed neceſſitate oblatis.
Solum enim neq; munitum, neq; agrū circumadiacentē alendæ ciuitatis ſatis ferti
lem habet, neq; mortales ad habitandū abunde conuenientes. Qui enim aderant,
ſeorſum habitabant, urbis ædificandę mœnibus propinqui, nec Albanorum im-
Collatia. perio ſubiecti, erant autem Collatia, Antennæ, Fidenæ, Lauinium, aliæq; huius
Antennæ. generis urbes, tunc quidē oppidula, nunc autem uici, priuataq; quorundam ædifi-
Fidenæ. Lauinium. cia, longe à Roma ſtad. XXX. diſtantia. Intra quintū igitur & ſextum lapidem (ſic
Miliariorū la- enim miliaria deſignabantur) locus erat Feſti appellatus, ubi Romani tunc termi-
pides. Feſti. nus monſtrabatur agri. Sacrorum præſules, & hic & alijs in locis, perinde ac in fi-
Ambaruale ſa nibus, eadem die ſacrificium abſoluunt, quod Ambaruale uocant. Orta igitur in-
crum. ter eos ſeditione, inter ædificanda mœnia, Remum occiſum fuiſſe traditur. Vrbe
deinde condita, Romulus mortales conuenas aggregat, ſacrum quendam locum
Aſylum. Aſylū aperiens, inter collem & Capitolium, quò perfugientes finitimos ciuitate do
natos deſignat. Eis cum adipiſci cōnubia nequiret, Neptuno cōſecratum equeſtre
uulgat certamē, quod & hac ipſa conficitur ætate. Cōuenientibus permultis, maxi
Sabinarū ra- ma ex parte Sabinis, edicit, ut cælibes cuncti uirgines eò profectas rapiant. Rex er-
ptus. T. Tatius. go Curiū T. Tatius iniuriā uindicaturus armis, in regni ſocietatē, & ciuitatis cum
ἐν λαουινίῳ. Romulo cōuenit. Cęſo autē per dolū Tatio †Lauinij, ſolus nō inuitis Quiritibus,
Numa Pomp. Romulus tenuit imperiū. Poſt Romulū Numa Pompilius, T. Tatio cōterraneus
regnū ſuſcepit, ita iubentibus ſubditis. Hęc quidē urbis Romę creatio eſt quę ma-
xime

xime fidem uendicat. Prior quædam ac fabulosa altera, coloniam ex Arcadibus deductam ab Euandro esse commemorat. Huic enim hospitio iunctum Herculem, fama est Geryonis boues agitantem. Euander à Nicostrata matre, quæ uaticinandi notitia pollebat, intellexerat, in fatis esse, Herculem post cōsummata certamina, deorum numero adscitum iri. Quibus Herculi renunciatis, sacram ædem aperte posuisse, & Græcanico ritu immolasse, quem & hæc ætas Herculi seruat. Qua ex causa Cęcilius rerum Romanorum scriptor signum ponit, Romam origine Græcam esse urbem, quod penes eam more patrio sacrificium græcum, Herculi dicatum existat, & Romanus populus Euandri matrem nympharū unam existimantes præcipuis u nerentur honoribus, transmutato pro Nicostrata nomine, eam Carmentam appellantes. Itaq; Latini, cum à primordio pauci essent, nec Romano subessent imperio, postea uirtutis admirationem obstupescentes, & Romulo & cęteris dehinc regibus subiecti fuere omnes. Fusisq; Aequis & Volscis & Hernicis, priusq; Rutulis & Aboriginibus, insuper & Ræsis & Argyruscis & Priuernatibus, cuncta istorum plaga Latinorum uocitata est, Volscorū autem Pometiorum agri finitimi Latinis erant. Sic etiam oppidum est Epiola, quod Tarquinius Priscus à fundamentis diruit. Aequorum quoq; Curibus uicinorum, hic idem urbes direptas extinxit. Eius filius Volscorum Metropolin Suessam in potestatem redegit. Hernici uero & Lauinio, & Albæ uicini erant, ac ipsi Romæ. Non longe autē distat Aricia, Tellenæ & Antium. Cæterum Albani cum Romanis initio in unum conspirabant, cum & Latini, & eiusdē lingue simul essent. Vtriq; uero per se suum obtinebant imperium. Nec minus tamen connubia, sacraq; communia erant, & reliqua iura ciuilia. Posteriori deinde tempore, conflato inter eos bello, Alba diruta est, templo duntaxat excepto, Albani uero Ro. ciuitate donati sunt. Aliæ uero circunstantes ciuitates, partim deletæ, partim cum rebelles essent, depressæ sunt, nonnullę pro Romanorum amicitia in ampliorem statum floruere. Nunc quidem maritima ipsa, ad urbem usq; Sinuessam, ab Ostia, Latina dicitur. Antea quippe, usq; Circæium extendebatur, & in mediterraneam quidē prius, non sanè multa. Postea uero usq; in Campaniam & Sanniū, & Pelignos, & alios incolas Apēnini porrecta est, tota opulentissima et fertilissima, prẹter litoralia pauca, quæ palustria sunt atq; morbosa, ueluti Ardeates, & qui inter Antium Lauiniumq; usq; Pometiam, et Setinæ quædam loca, & Terracinam atq; Circæium, & siqua montana, & petrosa sunt, quæ tamen ipsa neq; omnino inculta, uel infructuosa sunt, sed lęta pabula prę stant, uel materiā uel palustres montanosq; prouentus. Cæcubū quidem licet paludibus adiaceat, uineta tamen uini feracissima præcipuis enutrit arboribus. Extant autem maritimę Latinorū urbes, Ostia importuosa quidē propter limum, quē Tiberis multis refertus amnibus aggregat. Non paruo igitur discrimine agitata salo stant in anchoris nauigia. Attamē uincit utilitas, nempe ministrantiū copia scapharum, quibus eximuntur & imponuntur onera, impigram efficit enauigādi facultatem antequàm flumen attingant. Sunt & quæ ex parte leuatis oneribus, amnem intrant, & penes Romam stad. c. & LXXXX. aduersa producantur aqua. Ostiam, quæ tale oppidum est Ancus Marcus cōdidit. Dehinc Antium est, et ipsa quidem portu carens ciuitas, sita est in rupe, longe ab Ostia ad stad. CC. et LX. Nunc ad otiū rerumq; urbanarum uacationē principibus concessa est ubi tēpus nacti sunt. Quo circa frequentes & quidem magnificę in ea urbe ad huiuscemodi perigrinationes,

Euander.
Nicostrata.
Herculis sacra
Carmenta fatidica.
Volsci.
Pometij.
Epiola.
Aequi populi.
Suessa.
Hernici.
Aricia.
Tellenæ.
Antium.
Alba.
Latina.
Cæcubum.
Ostia.
Antium.

Antiatium latrocinia. Demetrij cum Ro. expostulatio. ædificatæ sunt ædes. Superioribus annis naues habebant, quibus cum Etruscis latrocinandi societatem inibant, licet iam Romano subiecti imperio. Eas ob causas & Alexander antea, & Demetrius postea, missis qui prædones in potestatem redigerent, eos Romanis reddidit, incusatione simul adiuncta, gratis quidem, inquiens, eis se donare corpora, propter antiquam cum Græcis necessitudinem, indignum autem esse, ipsos uiros qui regnum Italiæ uendicarent, latrocinia simul emittere. Castoris & Pollucis tēplū. Cúmq; in foro Castoris & Pollucis templum ædificatum tantis uenerentur honoribus, quos uniuersi conseruatores appellant, ipsos qui Græciam illorum patriam populentur immittere. Romani deinde illos, ab eius generis exercitatione represserunt. Lauinium. In harum urbium medio locatum est Lauinium, Latino nomini commune Veneris templū habens. Veneris tēplū. Eius curam à maioribus acceptam, Ardeates tuentur. Laurentum. Ardea. Inde Laurentum, super hæc extat Ardea, Rutulorum colonia stad. LXX. à mari distans, cui propinqua est Veneris ædes, ubi Latinorum celebritas est atq; conuentus. Populantibus uero loca Samnitibus, uetustissimorū reliqua extant oppidorum uestigia illustria sanè propter aduentantem eódem Aeneam, et eius sacra ex illa tempestate posteris commendata. Circæium. Post Antium Circæium est stad. CC. distans & LXXXX. mons mari & paludibus, instar insulæ, quem copiosis germinare radicibus fama est, ob ea fortasse, quæ Circæ conuenientia fabulę uulgant. Habet etiam castellum, & Circes sacellum, & Mineruæ aram. Monstrant autem & quandam Vlyssis pateram. Storas. Hyphormus. In medióq; Storas est fluuius, & prope illum Hyphormus, dehinc contiguum litus, portubus destitutum, uicinus tantummodo Circæio perexiguus partes adiacet. Pometia. In mediterranea uero Pometius ager imminet, huic proximi Ausonij. Osci. Ausonij prius incolebant, qui quidem & Campaniam tenebant. Post eos Osci, qui & ipsi Campanię partem obtinebant. Hoc autem tempore, cuncta usq; Sinuessam Latini tenent, ut diximus. Quippiam uero Oscis, & Ausonię genti proprium obtigit. nam cum Oscorum gens defecerit, eorum lingua Romanis salua manet, ut more quodam patrio scripta poëtica in scenicum certamen perueniant, histrionesq; pronuntient. Ausoniū mare. Cæterum cum Ausonij mare Siculum ne semel quidem incoluerint, Siculum tamen pelagus Ausonium appellatur. Deinceps Circæio proxima intra stad. C. Taracina est, antea Trachina, id est, aspera uocata ex eo quod ei obtigit, eidemq; obiecta palus ingens est, quam duo amnes efficiunt, è quibus maiorem Auphidum appellant. Taracina. Trachina. Auphidus. Appia uia. Hoc in loco mari adiungitur Appia uia, strata à Roma usque Brundusium, ac plurimum peragrata, è maritimis urbibus hæ solum attingunt, Taracina & quæ deinceps Formij, Minturnæ, Sinuessa, & extrema Tarentū & Brundusium. Formij. Minturnæ. Sinuessa. Tarentum. Brundusium. Penes Taracinam uero Romam iter facienti, fossa ad Appiam uiam apponitur, & quidem multis in locis, quam et palustres & fluuiatiles implent aquæ. Per eam nocturna maxime fit nauigatio, ut qui primis inscendant tenebris, oriente sole egressi, uiæ Appiæ reliquum euadant, & interdiu trahentibus mulis remulco perambulent. Hormiæ. Subinde Formij, quos condidere Lacones, quas prius Hormias à stationis, id est hormi bonitate appellabant. In medio positum sinum illi Caietam nominarunt. Caiatta. curua enim omnia Caiattas appellauere Lacones. Pleriq; sinum ipsum ex Aeneæ nutrice cognomen duxisse ferunt. Stad. autem centum longitudinem habet, à Taracina usq; in eiusdem nominis promontorium inchoans. Ingentes hic speluncæ panduntur, domicilia magna sumptuosaq; continentes. Hoc ex loco Formios usq; stad. sunt CCCC. Inter hanc & Sinuessam Minturnæ sunt,

ſunt,utrincp ad ſtad. LXXX. diſtantes. Interfluit autem Eris amnis, quē antea Cleanin uocauere, labiturcp ſuperne de Apenninis collibus, & agro Veſtino, præter uicum Fregellas, clariſſimam olim urbem. Excurrit autem in Lucum ſacrum, quem magnis honoribus Minturnenſes celebrant, oppido incumbentem. In ipſo ſpeluncarum proſpectu iacent inſulæ duæ procul in pelago, Pandaria & Pantia, exiguæ quidem, cæterum habitaculis frequentes, inter ſe non admodum diſiunctę, uerum à litore ſtadijs CC. & L. ſemotæ. Sinui Caietano contiguum eſt Cæcubum, cui adiecit urbs Fundi in Appia uia. Tota hæc ora, præcipua adeo uina generat, uerum Cæcubum & Fundanum & Setinum, ſicuti Falernum & Albanum & Staganum, inter nobilia numeratur. Sinueſſa in Setano ſita eſt ſinu, à quo nomen uendicat. Ei proximæ calidæ ſunt balneæ ad ægritudines quaſdam accommodatiſsimæ. Hæ quidem urbes Latinorum maritimæ. At prima ſupra Oſtiam in mediterranea Roma eſt, & ſola ſuper Tiberim iacet, de qua iam dictum eſt, eam non delectu, ſed neceſsitate conditam eſſe. Addamus & illud, quod qui etiam deinde ædificia, quadam ex parte addiderunt, non ſanè potiora ſua in poteſtate habuere, uerum iactis antea fundamentis ſeruierunt. Priſci nanque Capitolium & palatium, collemcp Quirinalem, ſic muniere muris, ut uenientibus aliunde, exterius facilis foret aſcenſu. Adeo ut T. Tatius primo aduentans incurſu, locorum potitus ſit, cum raptarum uirginum ulciſceretur iniuriam. Ancus etiam Marcus montem Cælium, & Auentinum, & iacentem inter hos campum aſſumens, inuicem diſiunctos, & ab alijs ante muro cinctis ædificijs, urgente neceſsitate prioribus copulauit. Colles enim adeo munitos extra muros illis permittere, qui incumbentia ſuperne caſtella cuperent, nequàquam recte ſe habebat, totum etiam explere circuitum, uſcp in Quirinalem minime ualuit. Quem quidem locorum defectū Seruius redarguit. nam ſuppleuit ipſe, adiecto Eſquilino colle & Viminali. Ea uero loca aduentantibus hoſtibus leuiter captari poterant. Quo circa profundiore exterius ducta foſſa, & accepto ſolo, ſtad. VI. aggerem porrexerunt, ſuper foſſæ ſupercilio interiore, murumcp cum turribus, è Collina porta, uſcp ad Eſquilinam impoſuerunt. In aggere autem medio tertia eſt porta, eiuſdem nominis cum Colle Viminali. Vrbis igitur ipſius munimentum alijs indigens munimentis, huius generis eſt. Priſcos ſanè illos eandem, & de ſeipſis, & de poſteris cogitationem ſuſcepiſſe arbitror. Quoniam non à locorum munitionibus, ſed ab armis, innatacp uirtute, tutelam & cæterarum rerum facultatem habere Romanorum erat. Non uiris quidem mœnia, ſed uiros mœnibus propugnacula fore putabant. Cum igitur ſolum ipſum in circuitu bonum, ac permultum eſſet initio, urbis autem ſedes ad hoſtiles facile pateret incurſus, nulla profecto ſors locorum beata futura fuit. Cúmque uirtute atque labore terram propriam uendicaſſent, quidam bonorum incurſus affluxiſſe uiſus eſt, qui omnem naturæ bonitatem antecelleret, quam ob cauſam adeo ciuitas creuit, ut cum commeatu, tum lignis & lapidibus ad ædificia perduret, quæ ſine fine factitant, cum tot caſus, tot incendia, tot permutationes incidant, nullo deficientes tempore. Nam permutatæ ædificiorum figuræ, ſpontanei quidam caſus exiſtunt, cum alius alia, ex alijs tranſponit, & ædificium ex ædificio pro cupiditate nouat. Quas quidem ad res, & ipſa metallorum copia & materia, & deuectantes amnes, mirificam quandam præſtant abundantiam. Primus quidem Anio ex Alba decurrens, pręter Latinam Marſorum

Eris. Cleanis. Fregellæ. Pandaria. Pantia. Cæcubum. Fundi. Vina optima. Sinueſſa unde appellata. Romani colles. Ciuitatis uera munimenta. Anio. Latina opp.

Nar. Tenas. cleanis. Augusti prouidentia.

urbem,& propinquũ illi campum,quousq; Tiberim intret,inde Nar & Tenas & alij,qui per Vmbriã labuntur fluuij,eidem miscentur Tiberi. Verum per Thusciam,agrumq; Clusinum Cleanis. Augustus igitur Cæsar, ad urbanos eius generis defectus,pręcipuam curam adhibuit, institutis è Libertinorũ numero militibus, qui aduersus incendia ferrent opem. Contra ruinas uero nouorum altitudines ędificiorũ deposuit,& ne quis supra pedes septuaginta sublimius ędificaret, inhibuit in publicarũ uicinitate uiarum. Attamen nisi & metalla,& materia,& portoriũ recte institutum obsisteret,recte introducta pręceptio defecisset. Hosquidem prosperos rerum euentus ipsa regionis natura prębet. Adiecit ei Romanus populus quicquid ex prouidentia consultandum erat. Nam cum in condendis ędificijs Gręci acuti maxime,ac solertes fuisse uideantur,cum pulchritudinem & munimentum ingeniose prospicerent,portusq; & agri feracitatem, hi ea maxime animaduerterunt, quæ illi parui fecerunt,strata uidelicet uiarum,aquæductus, cloacas, quibus ciuitatis sordes in Tiberim eluerentur. Cernere licet stratas in agro uias,excisis ad hæc collibus,exaggeratis uallibus,unde nauigiorum onera plaustris exciperentur. Cloacę duro cameratæ lapide, peruias carris stramentorum semitas reliquerunt. Tanta autem per aquæductus aquarum ubertas influit,ut per urbem,atq; cloacas amnes inundare uideantur,& uniuersæ propémodum ædes subterraneos meatus, siphones ác fistulas undosas habeant. Quorum accuratíssimam diligentiam M. Agrippa egit,qui urbem pluribus alijs monumentis adornauit. Vt autem sic dixerim, ueteres illi Romani urbis pulchritudinem contempsere, cum maioribus magisq; necessarijs animum adiecissent. Posteri uero & ij pręsertim,qui nostris fuere temporibus,haud quaquam illis hac in re cessisse uidentur. Sed innumerabilibus & præclarissimis ut bem Romanam impleuerunt insignibus. Pompeius nanq; & diuus Cęsar & †Octauius & eius filij & familiares & uxor & soror, cunctorum studium simul & impensas ad apparanda decora superarunt. Maximam autem horum partem Martius campus habet,pręter natiuam locorum amœnitatem,artis & solertię exornationes admittens. Campi enim admirabilis magnitudo,simul et curules pariter cursus,& alia equestria certamina expedita suppeditat,nec minus tam multis, pilam,circulum, palæstram, exercitatione tractantibus, aliaq; incumbentia simul opera. Quid perennes solo herbas,coronatósque usq; ad fluminis alueum colles? scenicarum ostentatio picturarum,eiusq; generis spectacula præstant,ut difficulter & inuitus abscedas. Huic proximus campo,& alter adiacet campus,& innumerabiles circumcirca porticus,horti nemorosi, theatra tria, simul & amphitheatrum, templa magnificentissima,inter se contigua,ut quasi aliud agentia, reliquam urbis uenustatem ostentare uideantur. Ea propter cum locum istum religiosissimum esse cogitassent,clarissimorũ uirorum,ac fœminarũ monumenta in eo construxerunt. Cõmemoratione dignissimũ est,quod Mausoleum appellant, in excelsis fundatũ collibus,lapide níueo & perpetuę uiriditatis arboribus coopertũ in summum usq; uerticem,ad fluminis ripam exaggeratũ. In summo autem positũ est Cæsaris Augusti simulacrũ,ex ęre fabricatum. Sub aggere ipso sunt eius loculi & cognatorum & necessariorũ. A tergo uero lucus est,mirifica continens ambulacra. In medio autem campi spatio,sui busti extat ambitus,& hic ipse niueo perfectus lapide, ferreos in circuitu cancellos habens, & plantatas interius per se ferens populos. Rursus si priscum ingrediaris forum,aliud ex alio spectabis appositum. Quid regales porticus,

Aedificiorum cura apud Ro. — cloacæ Romanæ. — Aquæ ductus. — Agrippa. — ὁ σέβαστος, Græce legitur i. Augustus. — Martius campus. — Mausoleum.

cus, ædesq́ sacras? quid Capitolium? & in ipso, & in palatio opera, & in Liuię porticu? quę singula contemplans, alia facile exteriora obliuione delebis. Talis est Roma. Aliarum uero in Latina ciuitatum, quædam alijs insignibus, quędam nobilissimis discernuntur uijs, quę per Latinam stratę uisuntur. Præclarissimæ sunt uiæ, Appia, Latina, Valeria. Vna quidem ad mare Latinæ partes separans, usq; Sinuessam protenditur. Altera in Sabinam, usq; ad Marsos. Inter has media Latina est, quæ ad Casinum oppidum coniungitur Appiæ, ab Capua XIX. distans stad. Appiæ uiæ principium ex ipsa sinistrorsum est; prope Romã deflectens, dehinc per Thusculanos transiens montes, inter oppidum Thusculum & Albanos ducitur montes, ad oppidulum descendens Algidum, & Pictas, per Pandochiã. Porrò in unum cadit Labicana, à porta quidem Esquilina incipiens, à qua & Pręnestina. A sinistra uero, & hanc & Esquilinum omittens campum, ultra C. & XX. stad. pergit. Cum autem Labico, uetusto sanè oppido cęterũ disiecto, & in sublimi sito propinquat, & hoc & Thusculũ relinquit à dextra, ad Pictas uero & Latinam finem accipit. Hic locus stad. CC. & X. distat à Roma. Postmodũ deinceps in ipsa Latina insignes sunt ędes, urbesq́ Ferentium, & Frusinum, iuxta quam Cosas labitur flumẽ. Fabrateria iuxta quam Trerus amnis fluit. Acuenũ magna ciuitas est, iuxta quam Melpis flumen labitur, ingens ad Interamnium, inter duos confluentes in unum fluuios, iacentem, Lirin et alterum Casinum, prgclara & hęc ciuitas est Latinorum nouissima. Teanum enim quod Sidicenum uocant, ordine deinde situm, ex imposito uocabulo, Sidicenorũ esse demonstratur, qui quidẽ ex Oscorũ gente Campana restant. Adeo ut & hæc Campaniæ ciuitas diceretur, maxima inter Latinas urbes. Inde Calenũ, urbs in primis eximia adiuncta & ipsa Casilino. Vtroq; autẽ ex Latinę latere dextrorsum inter illam & Appiam, Setia & Signia sunt, uini feraces, altera quidẽ pretiosissimi, alterius uinum est quod aluum sistit, quod Signinũ uocitant. Ante hanc Priuernum est, & Cora, et Syes & pusilla quędam prgfectura, Velitręq́, & Alatriũ. Sunt & Fregellę, quas pręterfluit Liris, qui ad Minturnas erumpit, qui hoc quidẽ tempore uicus est, & olim urbs magnifacienda, & quę complures ex iam dictis circumhabitationes adiacentes contineret. His autẽ annis conueniunt, ut ludos & sacrificia in ea perficiant. Ea uero cum à Romanis defecisset, funditus est diruta. Plurimę autem sunt & horum, & eorum qui in Latina, & eorũ qui post illos sunt in Æquis & Hernicis, & Volscis, ciuitates constructæ. Sunt & Romanorum oppida à sinistra Latinæ, inter eam & Valeriam, Gabij sanè extant in Pręnestina uia siti, ubi latomię sunt, plus quàm reliquę, lapides Romę suppeditantes, distantes à Roma & Pręneste ex æquo ad stadia centum. Inde Pręneste, de quo mox uerba faciemus. Dehinc supra montes Pręnestinos, Hernicorum oppidulum & Pitulum & Anagnia urbs insignis, & Cerate, & Sora. Apud quam elabens Liris Fregellas affluit atq; Minturnas. Dehinc alię quædam & Venafrum, unde oleum optimum. Oppidulum quidem ipsum in uertice situm est, præter cuius radicem Vulturnus excurrit, qui iuxta Casilinum delatus, in eiusdem nominis urbẽ erumpit. Æsernia porrò & Allifę, Samnitica iam sunt oppida, alterum bello Marsico deletum, alterum superstes adhuc. Cæterũ Valeria à Tiburtinis capiens initiũ, & Marsos & Corfinium Pelignorum metropolin ducit. In ea Latinæ urbes sunt, Valeria & Carseoli & Alba, prope est Cuculum oppidulum. In Romę uero cõspectu sunt Tibur, Pręneste et Thusculũ. Tibur quidẽ Herculeũ est et Cataracta, id est

Appia uia. Latina uia. Valeria uia. Thusculum. Algidum. Pandochia. Picta opp. Labicum. Ferentium. Frusinum. Cosas flu. Fabrateria. Trerus. Acuenum. Melpis. Casinum. Teanum. Sidicenum. Calenum. Casilinum. Setia. Signia. Signinũ uinũ. Priuernum. Cora. Syes. Velitræ. Alatrium. Fregellæ. Liris flu. Hernici. Gabij. Pitulum. Anagnia. Cerate. Sora. Venafrum. Oleũ uenafrũ. Vulturnus fl. Aesernia. Allife. Valeria uia. Valeria opp. Corfinium. Carseoli. Alba. Cuculum. Tibur. Praeneste.

Anio fluuius. descensus est, quam facit Anio, ubi nauigabilis esse incipit, cum è sublimi profundam in uallẽ preceps defertur, & per urbi ipsi uicina nemora. Hoc ex loco mira est fructuum abundantia, preter lapidis effossiones, qui Tiburtinus dicitur, et alterius Gabiorum, & eius qui Rubeus dicitur. Adeo ut eorum ex metallis exportatio, & subuectio facillima fiat, ad plurima opera Romę conficienda. In hac planitie Anio fluit, & quas nuncupant Albulas, aquas frigidas multis è fontibus edentes, uarios ad morbos salutares cum potu tum insessionibus admissas. Talia sunt etiam Labana, non longe ab istis, in agro Nomentano, & circa Ereti locos. Habet Præneste Fortunæ templum illustre, unde certa eduntur oracula. Istæ duæ urbes in eadem montana regione sitæ sunt, distantes inuicem stad. c. è Roma uero bis tot Pręneste, at minus Tibur abest. Græcam uero utranque esse commemorant. Præneste enim quondam polystephanum, id est multarum coronarum appellatam, ualida autem nunc est utraque, sed Præneste amplius. Nam super urbem quidem montem habet excelsum, à tergoque continui montis collo disiunctum, duobus stad. arduum ascensu. Ad tam ualidam uero munitionem etiam foueis occultis quaquauersum usque ad plana perforata est, & aquationis gratia, & clandestinę fugę. In quarũ una Marius obsidione oppressus oppetijt. Reliquis sanè urbibus commoditati sunt murorum munimina, Prænestinis autem cladi, propter Romanorum seditiones. Confugientibus enim eò seditiosis, & per obsidionẽ deprehensis, et urbem uastari, & agrum alienari contigit, ad insontes culpa relata. Fluit autem per agrum Verestis fluuius. Ex orientali Romę regione dictę urbes extant. Interius uero ad montanum illarum tractum, alterum tergum est, uallem in medio relinquens ad Alginum, sublime sanè ad Albanum usque collem, super eo quidem situm est Thusculũ, ciuitas egregijs ornamentis insignis, quam uineta coronant, tectaque magnifica, ex ea pręsertim regione, quę in Romanũ descendit aspectũ. Isto in loco Thusculanũ est iugum, irriguum & terris fertile, quieto surgens ascensu, ubi uidere licet uillas, uarijs decoratas apparatibus. Contigua est Albano proxima monti ora, eiusdem uirtutis, apparatusque pulchros habens. Dehinc planities est, pleraque Romæ proxima, suburbanisque eius pleraque mari uicina, minus uero salubris. Reliqua ductu facilis, paribusque spectabilis ornamentis, post Albanum montem urbs est Aritia in Appia uia, stad. centum & sexaginta à Roma distans. †Curuus autem cum sit locus, habet tamen munitam summitatem. Cui quidem superinsidet Lanuuium, Romanorum ciuitas in Appiæ uiæ dextera, à qua prospectus est maris & Antij. Est & Dianæ lucus, id est, Artemisium (sic enim uocant) è sinistra uiæ regione, ex Aritia ad Arecinam, uiam conscendentibus, quod templum nominant, ædificium † Tauricæ. Nam Barbaricus quidam, Scytharumque circa templum mos obtinet. qui enim uictimæ mactator prius extiterit, sacerdos instituitur, fugitiuus quidam uir gladium tenens ad insultus semper circunspectans, ad tutandum strenue est paratus. Templum autem sylua circundat, cui lacus instar pelagi fluctuans adiacet. Circumcirca montanum imminet supercilium continenter, unumque præaltum, caua inde regio templum, aquamque excipit. Fontes spectare licet, è quibus lacus expletur. Horum sacra sub cuiusdam dæmonis appellatione habentur. Scaturigines autem hoc in loco obscuræ sunt, longius uero exterius ad superficiem eminentes ostenduntur. Hisce locis proximus est mons Albanus multum ultra Artemisium porrectus & illius supercilia, licet in rectum sufficienter ardua. Continet autem hic lacum longe

Marginalia: Anio fluuius. — Tiburtinus lapis. — Rubeus lapis. — Albulæ aquæ. — Labanæ aquæ. — Fortunæ tẽplũ — Præneste polystephanum. — Marij mors. — Verestis flu. — Thusculum. — Aritia. — κλιτὺς ἐστ. — Lanuuium. — Artemisium. — Arecina tẽplũ — ἀφίδρυμα τῆς ταυροπόλου. — Lacus Dianæ. — Albanus mõs. — Albanus lacus

longe ampliorem alio, qui ad Artemisium montem iacet. Vltra hæc dictæ prius urbes Latinæ uię sunt, è quibus in mediterranea maxime Latinas inter urbes, sita est Alba Marsis finitima, in excelso locata saxo. Prope Fucinus est lacus, longitudine par pelago, is Marsis & uicinis maxime omnibus usui fit. Memoriæ proditum est, illum nonnunquam usq; ad montana crescere, interdũ autem rursus decrescere, ut mersa prius lacu loca desiccentur, & agricolationẽ rusticis exhibeant, quę subterranei humoris transitione occulta quadam ratione, sparsim efficiuntur. Denuo autẽ in unum fontes confluunt, aut omnino deficiunt, aut rursum confligunt, quemadmodum de Amenano per Catanam defluente traditur. Qui quidem annos cõplures euanescens iterum excurrit. Cęterum de Fucino lacu Martiæ aquæ fontes emanare scriptis mandatũ est, quę rigationes Romę propinant, quęq; reliquas super aquas probentur. Alba uero multoties ad noxiorũ custodiã usi sunt Romani, cum excubias tempus postulat, quod ager ipse in profundo locatus sit, & quasi uallo circunseptus, in ea carcerandos includentes. Quandoquidẽ à uicinis Alpium, & Apennini gentibus exordiũ sumpsimus, & inde transgressi, omnem intra mare Tyrrhenum, & Apenninos montes, regionẽ peruagati sumus, ad Adriaticũ sinum declinatã, usq; ad Samnites atq; Cãpanos. Nunc regredientes montanos aperiamus incolas, ad radices habitantes, et qui exterius ad litus usq; Adriaticũ, & qui interius immorantur. A Gallicis autem inchoandum est rursus montibus. Picenum igitur post Vmbrię ciuitates, quę inter Ariminum Anconemq; iacent extenditur. Profecti sunt autem Piceni à Sabinorum terra, qui ductu et auspicio Pici, iter ineuntibus authoribus proficiscerentur, nomen deinde nacti fuere, ab aue quam Marti dicatã, uetus opinio est. E montibus autem usq; in plana, & pelagus, eorum incipiunt domicilia, quorum ager in longum, magis quàm in latum excrescit, bonus ad omnia. Cæterum lignarijs quàm frumentarijs fructibus longe præstantior. Eius latitudo ex montibus ad mare patet, spatijs inęqualibus. Longitudo autẽ ab Æsi fluuio nauigabilis usq; ad Leastrum stad. DCCC. Vrbes uero habet ex quibus Ancon Grȩca ciuitas est, à Syracusanis condita, Dionysij tyrannidem fugitantibus. Sitaq; est in promontorio, inclusum cõplectente portũ, dum ad Septẽtriones circunflectitur. Vini autem ac frugum uberrima. Prope illam uero paululũ supra mare Auxumũ est, inde Septempeda, & Pneuentia, et Potentia, & Firmum Piceni, eius emporium Catellum est. Porrò uero Cyprę templum situm est, Thuscorum ædificium. Nam illi Iunonem Cypram nominant. Deinceps Druentum flumen, & eiusdem nominis oppidum. Dehinc Trunoum & Matrinus fluuius, ab Adrianorum urbe fluens, emporium Adriæ eiusdem appellationis habens. In mediterranea uero & ipsa est, & Asculũ Picenum. Locus munimine præualidus, cui & murus & circunstanteis montes supereminent, nullis penetrabiles exercitibus. Vltra Picenum autem Vestini sunt, & Marsi, & Peligni, & Marrhycini, & Feretani Samnites populi, regionem montanam possidentes, & mari non admodum proximi. Hæc autem natio exigua est quidem, cęterũ fortitudine conspicua, ostentata Romanis eorum sæpissime uirtute. Primum quidem, cum aduersus eos bellum gerebant, secundo uero, cum ipsorum militiæ societatem inibant, tertio cum & libertatem, & ciuitatis communionem assequi uolentes, repulsam passi desciuerunt, unde Marsicum exarsit bellum, Corfinium Pelignorum metropolin, communem uniuersis Italis ciuitatem demonstrantes, eamq; translato nomine Italicam appellantes, con-

Alba opp.
Fucinus lacus.
Amenanus.
Martia aqua.
Alba.
Picenum.
Picenorum appellatio.
Aesis.
Leastrum.
Ancon.
Auxumum.
Septempeda.
Pneuentia.
Potentia.
Firmum.
Catellum.
Cypræ tẽplũ.
Druentum.
Trunoum.
Matrinus flu.
Asculum.
Vestini.
Marsi.
Peligni.
Marrhycini.
Feretani.
Marsicũ bellũ.
Corfinium ualicum.

tra populum Romanum receptaculum, propugnaculumq́ constituerunt. Adunatisque complicibus, Imperatores & consules creauere. Biennio igitur bellum protraxere, donec perfectum est, ut in ciuitatem communiter uocarentur, cuius rei gratia tantum belli conflatum fuerat incendium. Marsicum autem ideo nominatum est bellum, quoniam à Marsis rebellandi suscitatum fuerat initium, præsertim à Pompedio. Cum autem alioqui per uicos ætatem degant, habent tamen urbes supra mare Corfinium, atque Sulmonem, & Maruuium & Tegeatem, Marrhucinorum metropolin. Ad ipsum autem mare & Auternum Piceno conterminum, quo nomine & fluuius est Vestinos Marrhucinósque distermi-nans. Per Amiterninũ enim fluens agrum Vestinosq́, à dextera relinquens Marrhucinos, supra Pelignos iacentes ponte traijcitur. Oppidulum uero pari uocatum nomine, Vestinorum est, cæterum & Peligni, & Marrhucini eo communi emporio pariter utuntur. Abest pons ipse à Corfinio, stadijs IIII. & XX. Post Amiternum quod & Ferentanorum emporium est, Buca, & Ferentanum ipsum Theano Apulo propinquum manet. Orthium est in Ferentanis, petra piratarum, qui domicilia sua ex naufragijs construunt, & in reliqua uita immanitate beluas imitari feruntur. Inter Orthium autem & Amiternum, medius Sagrus excurrit amnis, Ferentanos à Pelignis separans. Ex Piceno in Apuliã, quam Græci Dauniam uocant, maritimus cursus est stad. CCCC. & L. Deinceps post Latinam Campania est, ad mare pertinens. Supra quam in mediterranea Samnium est, usque ad Ferentanos & Apulos. Deinde & ipsi Apuli, & gentes & aliæ usq́ ad fretum Siculũ. Primũ autẽ de Campania dicendum est. E Sinuessa quidem ad reliquum deinceps litus usq́ Misenum quidã non exiguæ magnitudinis sinus est. Alterq́ ab eo, multo quàm prior ille maior est, quem Cratera uocant, à Miseno usque ad Athenæum, cum duobus coëuntibus promontorijs sinuatur. Super has ripas tota est sita Campania, campus, omnes fœlicitate superans. In eius circuitu uero iacent tumuli mirifica fructuum ubertate conspicui, montesq́ Samnitum pariter & Oscorum. Antiochus sanè reliquit scriptũ, hanc olim ab Opicis regionem habitatam fuisse, istos autem Ausonios appellatos. Cæterum Polybius duos hos fuisse populos ostendit, falsa ductus opinione. Nam Opicos & Ausonios agrum circa Cratera incoluisse, memoriæ prodidit. Alij uero asserunt Opicos prius, & Ausones habitasse. Quidam gentem Oscam illos posteriore tempore subiugasse, hanc ipsam à Cumanis eiectam, illos ab Thuscis expulsos. Campestria enim illa, propter loci uirtutem bella concitasse, nempe, cum urbes duodecim populosæ forent, Capuam, perinde ac illarum caput, nominarunt. Cum autem per uoluptatem ad lautitiam emolliti sese conuertissent, sicut ex circumpadana fugati demigrarant, sic & ex hoc agro cessere Samnitibus, quos ipsos eiecere Romani. Quódque magnæ ubertatis documentum est, far omni oriza præstantius, paruo in tempore triticeam superat alimoniam. Scriptis sanè mandatũ est, in nonnullis eorum aruis, bis anno zeam seri, & tertio panicum. Aliquo semine uero quarto oleribus seminari. Atqui uina optima hinc Romam aduehuntur, Falerna, Setina, †atq́ Calena, cum quibus Surentina contendunt, facto nuper eorum periculo, quoniam longam accipiunt uetustatem. Pari modo laudem habet olei, totus maxime Venafranus ager, planis finitimis aruis. Prope mare post Sinuessam Liternum est oppidum, ubi prioris Scipionis cognomento Africani sepulchrum iacet. Ibi enim

Pompedius. Sulmo. Maruuium. Tegeates. Auternum. Amiternum. Ferentanum. Buca. Orthium. Sagrus. Apulia. Daunia. Campaniæ descriptio. Samnium. Sinuessa. Misenum. Crater. Athenæum. Osci. Opici. Ausonij. Capua. Zea. Panicum. Falerna uina. *Statanum. Calena. Surentina. Liternum. Scipionis Africani sepulchrũ

extre

extremam consumpsit ætatem, omissis (propter aliquorum simultatem) reipublicæ negotijs. Præterfluit autem eodem quo ciuitas nomine flumen. Sic & Vulturnus, pari cum urbe deinceps sita appellatione. Labiturq́ iste per Venafrum, mediamq́ Campaniam. Dehinc ordine post has Cumæ sunt, uetustissimum Chalcidensium, & Cumæorum ædificium. Antiquitate enim cunctas & Siciliæ & Italiæ urbes antecellit. Ipsius autem classis ductores Hippocles Cumæus, & Megasthenes Chalcidensis, inter se pepigere, ut horum quidem colonia fieret, horum autem appellatione nominaretur, qua ex re hac sané ætate Cumæ nuncupātur, à Chalcidensibus tamen conditum putatur oppidū. Superioribus annis fortunatus erat et campus nomine Phlegræus, in quo res à gigantibus gestas fabulæ diuulgant, nullam aliam ob causam (ut credi fas est) quàm quod terra ipsa suapte uirtute præliorum concitatrix esset. Posterius uero potiti urbis Campani, multis per contumeliam homines iniurijs afficientes, etiam eorum sese uxoribus commiscebant. Tamen adhuc multa Græci ritus, & ornamenti uestigia seruantur, tum legum, tum sacrorum. Nonnulli Cumas ob κύματα, id est fluctus nomen duxisse memorant. Litus enim proximum frequentibus abundat tergoribus, quibus illæsæ ferunt undæ. Præstantissima uero sunt & ipsis ostrea. Hocq́ in sinu fruticosis uirgultis frequens, & arboribus sylua est, multis porrecta stadijs aquarum indiga, cæterum sabulosa, quam Gallinariam uocant syluam. Hic Sex. Pompeij classis præfecti, piratica struxere nauigia, qua tempestate Siciliam ab Romano desciscere fecit Imperio. Proximum Cumis est Misenum promontorium, in medioq́ palus Acherusia, quædam à mari refusio alto cœno referta. Vbi Misenum circunflectenti, statim sub rupe lacus obuiat. Deinde reductum profundum litus in sinum Baias aperit, aquásque calidas & ad uoluptatem, & ad sanandos morbos accommodissimas. Contiguus Baijs Lucrinus adest sinus, intra quem Auernus est, qui comprehensam usque Misenum tellurem, * Cherronesum, à maris spatio, inter ipsum atque Cumas. Exiguus enim est reliquus † isthmus, paucorum sané stadiorum solum, per fossam quâ Cumas itur, & ad mare ipsum. In Auerno autem maiores nostri Homerica defunctorum uaticinia fuisse, fabulis edidere. Ibiq́ cum oraculum extitisse traditum sit, Vlyssem eò nauigasse. Est autem Auernus, & fundo & ostio sinus commodus, & magnitudine & natura portum continens, usum tamen portus nequaquam præbens, quod ante illum Lucrinus portus iaceat. Supercilia quædam ardua Auernum undiq; circuncludunt, præter ostium. Hoc quidem in tempore, amœnis culta modis, olim autem agrestibus referta nemoribus, & proceris arboribus in uia, quæ superstitione quadam umbris obscurum sinum reddebant. Rumor erat indigenarum, superuolantes aues, quas teter exhalans odor exanimaret, in ipsas aquas decidere, sicut in locis ad Plutonem deferentibus. Hanc autem locorum partem, Plutoni dicatam opinabantur. Hic etiam Cimmerios dici, placatisq́ prius per sacrificia dijs Manibus, illuc intrabatur. Aderant enim, qui talibus exponendis ductores essent sacerdotes, locorū fructus percipientes. Fons uero ibi fluuialibus scatens aquis excurrit in mare, ab eius usu abstinebant omnes, Stygias opinantes esse aquas. Eodem in loco cōstructum est oraculum, ex aquarumq́ feruore uicinarum Phlegethontem esse, coniecturam factitabant, & ex Acherusia. Ephorus autem quidam uicinus Cimmerijs habitās, in subterraneis eos habitare domicilijs, quas Argillas appellant, commemorauit,

Cumæ. *Vulturnus.* *Venaphrum.* *Hippocles Cumæus.* *Megasthenes Chalcidensis.* *Phlegræus campus.* *Cumarum appellatio.* *Gallinaria sylua.* *Misenum.* *Acherusia.* *Baiæ.* *Lucrinus sinus* *Auernus.* ** χερρόνησος, id est peninsula.* *† ἴσθμος, id est, collum, uel terra inter duo maria.* *Defunctorum uaticinia.* *Cimmerij.* *Styx.* *Phlegethon.* *Argillæ.*

eosque per fossas quasdam inter sese cōmeare, & aduenas intra oraculum uenientes excipere, quod maxima ex parte sub terra erat conditum. Victum uero ex metallorum effossione quaeritare, & ex diuinationū mercede, atque prouentibus ab rege designatis, patriū esse latrocinantibus morem, ut nemo solem aspiciat, noctu autem extra telluris hiatus egredi. Quocirca de ipsis dixisse poëtam,

Mos non conspicuendi solem.

Odyss. λ. οὐδέποτ' αὐτοὺς ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται. id est,

Eos sol Phaëthon nullo intuetur in tempore.

Homines ipsos postea quodam à rege deletos, cum illi nequaquam successerit oraculi fides. Nunc autem aedes ipsa diuina in alium translata locum permanet. Huius generis apud maiores nostros extitere fabulamenta. Atqui hisce annis, cum Auerni lucum succiderit Agrippa, locis perpulchra adornatis aedificia, conscissaque deinde usque Cumas subterranea fossa, omnia illa fabulae apparuerunt. Cocceium eam quidem condidisse fossam, memoriae proditum est, & eam quae ex Dicaearchia, id est Puteolis extat Neapolin ad Baias, quodammodo eum secutus sermonem, qui proxime de Cimmerijs explicatus est. Forsan & huic loco morem patrium esse cogitauit, uias fieri per fossas. Lucrinus uero sinus usque Baias latitudinem pandit, qui ex exteriori pelago, per aggerem longitudinis stad. VIII. latitudinis autem unius † orbitae arcetur. Illum autem ab Hercule, traducendarum Geryone boum causa, aggeratum fuisse perhibent. Qui cum pedibus perambulari, propter fluctus ingruentes per hyemes superne uix posset, Agrippa exornatum melius construxit. Leuioribus enim lembis praestat ingressum, stantibus in anchora prorsus incommodus, captandis uero ostreis uberrimus. Quidam hunc Acherusiae stagnum esse asserunt, at Artemidorus ipsum Auernum. Baias autem ab Vlysis socio, Baia nomine, uocabulum traxisse ferunt atque Misenorum. Deinceps Puteolanum litus extat, & oppidum ipsum, quod antea quidem Cumanorum fuerat emporium, quodam in supercilio constructum, bello autem quod ductu & auspicio gerebatur Annibalis, Romani frequentibus accolis habitatum reddiderunt, & nomine è Dicaearchia permutato, à puteorum frequentia Puteolos appellauere. Sunt etiam qui ab aquarum putore, qui per totum illum & Baiarum & Cumarum tractum existit, ubi & sulphuris & ignis, & aquarum calidarum plena sunt omnia. Quidam autem Phlegram ob eam causam Cumanum agrum uocatum opinantur, talibusque ignis & aquae profluuijs, Gigantum uulnera, fulminibus deiectorum attribuunt. Vrbs autem amplissimum factum est emporium, manufactos cotones & stationes habens. Quas ad res commodum conducit arenarum ingenium, quae calcis quàm simillime compactae ualidissimū conglutinantur in modum. Vnde commixta sabulo glarea, aggeres proiectantur in pelagus, ripasque patentes sinuosos in recessus redigunt, sic ingentes onerariae naues iactis ibi conquiescunt anchoris. Super urbem uero statim Vulcanium forum imminet, campus ardentibus inclusus supercilijs, quae uelut à fornacibus exhalationes, magno cum fremitu passim habent. Campus autem tracto plenus est sulphure. Post Dicaearchiam quidem Neapolis est Cumanorū, postea uero & Chalcidenses incoluerunt, & ex Pithecusis Athenisque uenientes, unde & noua ciuitas, id est Neapolis appellata fuit, ubi Parthenopes unius è Sirenibus sepulchrum ostenditur, & gymnicum agonem, iubente oraculo celebrant. Orta deinde seditione, quosdam inquilinos admisere Campanos, & inimicissimis perinde ac con

Auerni lucus. Agrippa. Cocceius. Dicaearchia. Lucrinus sinus. χώμασιν πλατεῖς. Baiae unde appellatae. Puteolorum appellatio. Phlegra. Stationes factitiae. Vulcanium forum. Neapolis. Parthenope.

coniunctissimis uti coacti sunt, quandoquidem coniūctos alienatos haberent. Res quidem Campanorum initio Græcas fuisse, deinde Græcis permixtas, documento sunt præfectorum urbis nomina. Ritus & educationis Græcorum hoc in loco plurima seruantur adhuc uestigia, gymnasia scilicet, puberum cœtus, & Græca uocabula, tametsi Romana ibidem adsit multitudo. Apud eos uero nunc quinquennalis sacer ille musicus, & gymnicus complures per dies celebratur agon, illorum æmulus, qui per Græciam clarissima celebritate geruntur. Extat & his in locis intra montem effossa spelunca, in Dicæarchiæ Neapolisq́ medio, sicut altera Cumas tendens facta, in qua uia obuijs curribus peruia, multis panditur stadijs, è superna autem montis parte, excisis multifariam fenestris, lumen in profunditatem infunditur. Habet & Neapolis calidarum aquarum scatebras, & apparatissima balnea, nulla ex parte Baianis inferiora, numero autem & multitudine cedentia. Alia enim ibi urbs condita est, imperatore alio super alium magnificentius, quàm Puteolis ædificante. Plurimum uero è Roma Neapolin secessum facientes, uictum Græcanico ritu perducunt, aut quietis atq̀ue otij gratia, præsertim qui eruditioni dant operam, aut remissioris uitę desyderio, & quos senectus affligit, uel aduersa ualetudo. Pleriq́ etiam Romani eodem uiuendi genere delectati, cum tantam mortalium multitudinem in simili degentem instituto, ipsa in ciuitate uersari contemplentur, studiose ac libenter urbem incolunt, ibi ducentes ætatem. Proximum est oppidum Heraclium, incumbens mari, promontorium habens, mirum in modum uento afflatum Africo, adeo ut saluberrima ipsa addatur habitatio. Hanc quoque tenuerunt Osci, & deinceps Pompæam, quam Sarnus amnis alluit, postmodum Thusci & Pelasgi, deinde Samnites, qui etiam his è locis eiecti fuere. Nolæ uero & Nuceriæ & Ancherarum emporium est, eiusdem nominis coloniæ, quæ circa Creonem est, quod ad Sarnum flumen est, onera excipientem & emittentem. Hisce locis incumbit mons Vesuuius, amœnissimis habitatus agris, excepto cacumine. Id magna ex parte planitiem habet, fructum nullum omnino ferentem, & cineres in prospectu habens, cauernosaq́ monstrat antra, combustis ex petris, ut color indicat, utpote quas ignis abroserit, quare coniecturis assequare plagam istam prioribus annis ardere solitam, & ignis habere crateras, restinctam autem esse, cessante materia. Forte hanc fertilitatis, quæ circa locum est, causam dixeris, sicut de Catana proditum est, eiectum ab Etnæis ignibus cinerem ea ex parte lætam uinetis tellurem effecisse. Excoctas enim igne glebas, pingue aliquid habere, quod uberiores fructus afferat. Vapore nanque ipso magis uliginis abundante, commodiores fieri, quemadmodum & sulphureæ omnes. Humectatæ deinde, & exustis cineribus restinctæ, ad frugum procreationem, permutationem induerunt. Pompeijs contiguum est Campanorum Syræum, unde Athenæum, id est Mineruium imminet, quod quidam Prenussum nominant promontoriū. Extat autem in extremo eius Mineruæ sacellum, quod Vlysses ædificauit. Hinc ad Capreas insulam cursus est undis breuissimus, circunflectenti uero promontorium, exiguæ quædam occurrunt insulæ, saxosæ quidem atque desertæ, quas Sirenas appellant. Ex ea quæ Surrentum aspicit, regione, quædam sacra monstratur ædes, uetustissima ostendens munera, quæ accolæ loci ueneratione, frequentes obtulerant. Hactenus terminatur sinus, quem Craterem appellant, duobus diuisus promontorijs, meridiem spectantibus, Miseno uidelicet & Athenæo. Totus

Spelunca quædam.

Neapolis studiosorum secessus.

Heraclium.
Osci.
Pompæa.
Sarnus fluu.
Nolæ.
Nuceria.

Vesuuius.

Syræum.
Athenæum.
Prenussum.

Sirenæ insulæ.

Crater sinus.

uero ornamentis insignitur, tum iam dictis urbibus, tum ædificijs arbustisq; con-
spicuus, quæ cum intermedia continenter porrigantur, unius ciuitatis aspectum
Prochyta. offerunt. Ante Misenum Prochyta iacet insula, à Pithecusis quãdoq; diuulsa. Ere-
Pithecusæ. trienses autem simul & Chalcidenses Pithecusas habitarunt, qui cum terræ frugi-
bus, & auri fossionibus beatissimi forent, coorta seditione insulã reliquere. Postre-
moq; terræmotibus expulsi, & exhalantibus ignibus & inualescente mari & aqua-
rum feruoribus, excessere. Huius enim generis eructationes habet insula, ob quas
Hiero Syracusanus. missi ab Hierone tyranno Syracusanorum, paratũ iam à se murum deserere coacti
sunt, simul & insulam, accedentes postea Neapolitani locum occupauere. Quam
Typhonis sepulchrum. ob causam nata est fabula, quæ Typhonem ea in insula sepultum asserat, cumq; his
latus uertat, euaporare flammas & aquas, quandoque autem contingit, ut mino-
res insulæ efferuescentem aquam habeant. Verisimiliora quidem sunt, quæ Pinda-
rus dixit, ex ijs quæ cernuntur commotus, quod omnis iste tractus, si à Cumis in-
Ignita loca. cipias, usque in Siciliam ignitus est, & profundas quasdam in unum coëuntes ha-
Aetna. bet cauernas, & in Græciam & continentes terras exporrectas. Ideoq; Ætna & Li-
Liparenses. parenses insulæ, & Puteolanus ager, & Neapolitanus & Baianus, & Pithecusæ ta-
lem habent, qualem cuncti scriptum reliquere naturam. Quæ cum intelligeret Pin-
darus, cunctis sub his locis sepultum iacere Typhonem cecinit. Timæus quoque,
Epomeum. priscos illos, multas de Pithecusis fabulas edidisse, ait. Paulo ante illũ collem Epo-
meum in insulæ medio situm, per quosdam terræmotus incendia euomuisse, tra-
dit, & terram intermediam in pelagus ignes non paucos eiectasse. Quodq; telluris
redactum est in cinerem, cum sublimius exhalet Typhonis, id est ardoris in mo-
rem, rursus ut fulmen recidit in insulam. Quæ cum in pelagus ad tria excurrisset
stadia non multo post regressa est, inde recursum maris insulam immersisse, & ita
insulæ ignem restinctum esse. Quo ex fragore, qui continentem habitant, relicto li-
tore in superiorem effugisse Campaniam. Calidæ locorum istorum aquæ, labo-
** λιθιῶντας. id est calculo laborantes.* rantes † lapide sanare creduntur. Caprearum duo antiquitus fuerant oppidula,
nunc uero unum, quod Neapolitani occupauere. Ii amissas bello Pithecusas rece-
Capreæ. pere, denuo Augusto Cæsare illis donante. Capreas uero magnificentissimis ibi
structis ædificijs, peculiare sibi fecit receptaculum. Hæc quidẽ sunt maritimæ Cam-
Capuæ appellatio. panorum ciuitates, & adiacentes huiusmodi insulæ. Intra mediterraneam autem
urbium mater, id est metropolis, & pro uocabuli etymologia, uere caput est Ca-
Teanum. pua. Reliquas enim si ei compares, castella quædam censeas, præter Teanum & Si-
Sidicinum. dicinum. hæc enim dignitate præstans, in Appia uia iacet, & quæ ab ea Brundu-
Callateria. Calydium. sium ducunt, Callateria & Calydium & Beneuentum. Romam uersus autem Ca-
Beneuentum. silinum situm est ad flumen Vulturnum, in quo Prænestini milites XL. & quin-
Casilinum. genti aduersus Annibalem, uarijs instructum copijs, tandiu obsidionem pertu-
Referũtur hæc à Liuio lib. belli punici. lere, ut inualescente fame, modius drachmis CC. uenundaretur, & uenditor qui-
dem mortem oppetierit, emptor autem incolumis euaserit. Cum autem Annibal
eos rapas prope murum seminasse conspiceret, tantam animorum tolerantiam ad
miratione prosecutus est, quod homines tandiu obsistere posse sperarent, quoad
rapæ maturescerent. Itaque paucis exceptis, mortales illi uictores extitere omnes, ni
si quos aut fames confecit, aut prælia. Vltra iam dictas, sunt hæ quoque Campa-
Calce. niæ ciuitates, quarũ mentionem superius fecimus, Calce & Teanum, Sidicinum,
quas duæ Fortunæ ædes separant, utroque ex latere constructæ Latinæ uiæ. Item
Suessula,

Sueſſula,& Atella,& Nola,& Nuceria,& Acerræ, & Auella,& aliæ his minores habitatæ,è quibus aliquas Samniticas eſſe aiunt. Siquidē prioribus annis Samnites uſque ad Latinam & Ardeam excurſiones facientes,poſtmodum & Campaniam populantes,late imperium obtinebant. Alioquin etenim imperioſe dominantibus,parere diſcentes,ſtatim edictis obtemperabāt. Nunc autem cum ab alijs, tum uero à Sylla dominatu Romanos obtinente,peracta res eſt. Qui poſtquam Italorum rebelliones multis diſsipauit prælijs, hos fermè ſolos conſiſtentes, & in unum aduerſus Romam conſpirantes conſpicatus,ante illorum mœnia caſtris locatis, partim in pugna obtruncauit, nullis uitam impartiens captis, partim uero qui arma proiecerant,ad millia tria,uel ut alij,quatuor,in campo Martio ad Ouilia coactos,immiſsis militibus,triduo iugulauit. Factis inde proſcriptionibus,nō antea deſtitit,quàm Samnitum nomen deleuerit,aut ex Italiæ finibus omnes eiecerit. Cum autem de tanta incuſaretur iracundia,reſpondebat,magiſtra ſeſe experientia didiciſſe,ne unum quidem Romanum pacem producturum,quoad per ſe Samnites ipſi conſiſterent. Itaque per uices factæ fuere ciuitates,aliquæ uero radicitus extinctæ. Boianum,Eſernina, Pauna, Teleſia, Venafro coniuncta,& aliæ tales,quarum ne unam quidem pro dignitate cenſueris ciuitatem. Nos autem pro Italiæ potentia & claritate,quantum ſatis eſt percurrimus, tamen Beneuentum & Venuſia probè ac fœliciter conſiſtebant. De Samnitibus huiuſmodi uulgatus eſt ſermo,Sabinos quidem aduerſus Vmbros diutino certantes bello,quorundam more Græcorum uotum feciſſe,ut eo anno nata immolarent. Re igitur bene geſta reuerſi,nata partim ſacrificarunt,partim conſecrarunt. Cæterum facta ſterilitate,uulgatum eſt à quibuſdam,oportere & liberos cōſecrari,quod & patrauerunt. Siquidem editos in lucem pueros Marti conſecratos acclamauerunt, eos tamen uirilem ingreſſos ætatem,in coloniam emiſerunt,quibus dux factus eſt Taurus. In Opicorum autem agro cubantes,qui uicatim uitam agebant,eos eijciunt, eiectiſq; illis,ſedes ibi locarunt,& de augurum ſententia,Marti taurum mactauerunt, qui ducem illis Taurum exhibuerat. Quam ob rem eos diminutiuo uocabulo à parentibus, Sabellos appellatos fuiſſe crediderim,Sabinos autem ob aliam cauſam,quos Græci Samnitas nuncupant. Aliqui uero,Laconas,eos ſibi ſocios habitandi feciſſe,memoriæ tradidere. Ea propter illos Græcos † beneuolentia complexos fuiſſe,plerique illos Pitanitas appellant. Exiſtimant autem ex Tarentinis eos originem ducere,qui finitimos, & homines potentia præualidos, blandimentis alliciant & charitate deuinciant. Quippe qui pedeſtris exercitus LXXX. millia, & equites octo millia aliquādo domo emiſerunt. Legem honeſtam quidem,& quæ ad uirtutem uehementer excitet,Samnitibus extare ferunt. Haud enim filias ſuas, quibus collibuerit,nuptum dare fas eſt. Verum quotannis decem præſtantes decerni uirgines,ac optimos totidem adoleſcentes, ex ijs primam primo locari, ſecundam ſecundo,& ita deinceps. Hoc pacto,quod ſi is,qui primam accepit,honeſtam inſtitutionē mutauerit in deterius,habitus contemptui per ignominiam eſt, & ei locata adimitur. Ordine dehinc ſunt Hirpini,& ipſi Samniticæ gentis. Qui quidem ex Lupo nomen adepti fuerunt,qui eis in deducenda colonia dux oblatus eſt. Samnites enim lupum uocant Hirpum. Confines ij autem Lucanis adiunguntur, qui in mediterraneis habitant. De Samnitibus quidem hæc,at Campanis,ob loci ubertatem, idem bonorum ac malorum uſus euenit. Eò enim de-

Marginalia: Sueſſula. Atella. Nola. Nuceria. Acerræ. Auella. Samnites. Sylla. Ouilia. Samnites deleti. Boianum. Eſernina. Pauna. Teleſia. Beneuentum. Venuſia. Samnites unde. Sabini. Taurus dux. Opici. Sabelli unde. * φιλιάσαντες ἀλλήλοις. Pitanites forte ἀπὸ τῆς πιτάνης, auctor Steph. Samnitū lex. Hirpini. Hirpus. Campani.

liciarum prouecti sunt, ut ad gladiatorũ paria depugnaturorum, conuiuas inuitarent ad cœnam, numerum quidem eorum pro cœnarum dignitate definientes. Cum uero Annibali sese dedidissent, exercitum eius ad hyberna suscipientes, adeo uoluptatum illecebris homines demolitos effœminarunt, ut Annibal ipse dixerit, uictor ipse periclitor, ne hostilis præda fiam, quippe qui milites uiros dederim, fœminas recipiam. Illis autem potiti nouissime Romani, permultis eos calamitatibus castigatos reddidere, ad extremumq; agrum eorum sorte diuiserunt. Veruntamen hoc tempore fœlicem ducunt ætatem, cum finitimis concordiam habentes, priscamq; seruantes dignitatem, & ciuitatis amplitudine, & flore uirorũ. Post Campaniam uero, & terram Samnitum usque ad Ferentanos, ad mare Tyrrhenum, Picentinorum natio colit, pars modica eorum Picentinorum, qui Adriam habitant, quos quidem Romani Posidoniatem in sinum colonos traduxere. Hoc uero tempore sinus ipse Pæstanus nuncupatur. Verum urbs ipsa Posidonia, Pæstus uocatur, medio in sinu locata. Porrò Sybaritæ ad mare urbem posuere, quippe qui ante se habitantes alios extruserũt, quos uicissim posteriori tempore Lucani eiecerunt. Lucanis inde Romani oppidum intercepere, quod insalubre facit amnis, diffusus in paludes, uicinus oppido. Inter Sirenussas uero & Pæstum Marcinna est, Thuscorum ædificium, cæterum ab Samnitibus habitatũ. Hinc ad Pompeios per Nuceriam isthmus iacet, non ultra stadia centum & uiginti. Picentes autem usque Sylarin perueniunt flumen, qui ab hoc agro ueterem separat Campaniam. Cui quidem fluuio proprium illud inesse traditur, ut in eius aquas demissa uirgulta † saxificentur, forma tamen coloreq; seruato. Picentum uero metropolis erat quondam Picentia, nunc uero per uicos uitã agunt, ab Romanis expulsi, propter initam cum Annibale societatem. Quo quidem in tempore, pro militari officio ut uiatoris publici, aut tabellarij operam explerent, assignati sunt, quemadmodum & Lucani & Brutij easdem ob causas. Paulum autem supra mare, Romani Salernum custodiæ gratia in eos munierunt. Cæterum è Sirenussis ad Sylarin, stad. ducenta & sexaginta intersunt.

Idem refert Athenæus lib. dipnosoph. d. ἐν ῥωμαϊκῶν. — Annibal apud Capuam emollitus. — Liuius lib. Bel. Punic. — Picentini. — Posidoniates. — Pæstanus sinus Posidonia. — Pæstus. — Sybaritæ. — Marcinna. — Picentes. — Sylaris flu. & eius natura. — Campania uetus. — † ἀπολιθοῦσθαι. id est in lapidem rigentur. — Picentia. — Salernum. — Syrenussæ.

LIBRI QVINTI FINIS.

ARGVMENTVM SEXTI LIBRI.

SExto libro reliqua Italiæ pars, ab Adriatico ad Macedoniam usq; describitur, in quibus sunt Apulia, Calabria, & quæcunq; ad Ionium sinum unà cum adiacentibus insulis usq; ad Ceraunios montes sita sunt, & rursum quæ ex alia parte, quæ usq; ad Carthaginem, atq; interiacenteis illic insulas, referuntur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBER SEXTVS.

POST Silaris autem ostium Lucania est, & Iunonis Argi- *Lucania.*
uæ templum, quod ab Iasone constructum fuit, proxima-
que ad stadia quinquaginta Posidonia. Hinc cum e- *Posidonia.*
nauigaueris, Leucosia occurrit insula, paruum ad conti- *Leucosia.*
nentem habens cursum; nomen è Sirenum una sortita,
quæ hoc in loco iniecta perijt, cum in profundum (ut fa- *Sirenussarum*
bulæ tradunt) sese abiecissent. E regione Sirenussarum *promontoriũ.*
promontorium adiacet, Posidoniatem sinum efficiens.
Alius item flectenti contiguus sinus offertur, ubi urbs ab ædificatoribus Phocen-
sibus Hyela nominata est, cum eam quidem Helam à fonte quodam nomina- *Hyela.*
rint, nostra uero ætas Eleam dicit, è qua Parmenides, atque Zeno ducunt origi- *Hela.*
nem, Pythagoricæ sectæ uiri. Eam per illos prioribus etiam annis, legibus & in- *Elea.* *Parmenidis*
stitutis bene formatam extitisse abitror. Quocirca & aduersum Lucanos obsi- *patria.*
stere, contráque Posidoniates ualidiores euasere, licet & agro & hominum mul- *Zenonis pat.*
titudine cederent. Igitur ob sterilis terræ tenuitatem, magnam rebus marinis o-
peram dare coguntur, & piscium condimenta conficere, & operationes eiusmo-
di reliquas. Antiochus scriptum edidit, capta Phocide ab ductore Cyri Har-
pago, qui naues cum familia ipsorum tota conscendere potuere, primum eos *Harpagus dux*
ad Cyronem cursum tenuisse, atque Massiliam Creontiada duce, inde reiectos *Eleæ condito-*
Eleam condidisse. Quidam ab Eleete fluuio nomen inditum esse tradunt. Ci- *res.*
uitas autem à Posidonia stadia ad ducenta distat, post illámque promonto- *Eleetes flu.*
rium extat Palinurus. Ante agrum uero Eleæ duæ cum statione iacent insulæ, *Palinurus.* *Oenotriæ.*
Oenotriæ dictæ. Dehinc post Palinurum Pyxuntis promontorium prominet, *Pyxus Prom.*
& portus & amnis. tria enim uno contenta sunt nomine. Eò habitatores indu-
xit Micythus Messenæ Siculæ princeps, qui rursus inde, paucis relictis, commi- *Micythus.*
grarunt. Secundum Pyxuntem sinus est Talaus, & amnis Talaus & urbs Lu- *Talaus.*
caniæ postrema, paulum à mari semota Sybaritarum colonia. Ad quam ab Hela *Lucania.* *Hela.*
CCCC. intersunt stadia. Vniuersus Lucaniæ nauigationis tractus, stad. DC. & quin *Draconis sa-*
quaginta est. Iuxtaq; sacellum Draconis est, qui comitum Vlyssis unus extitit. De *cellum.*
quo illud Italis uulgatum est oraculum,

λαΐομ ἀμφὶ δράκοντα πολύν ποτε λαὸν ὀλεῖσθαι.

Olim Laio cadet heu plebs multa Draconi.

Ibi enim Græci qui in Italia erant populi, adunato exercitu, re male gesta, à Lu-
canis deleti sunt, ab isto decepti oraculo. Hæc sunt ad Tyrrhenũ litus Lucanorũ lo-
ca, quæ initio quidem alterum nequaquam attigerant mare, uerum omnia Græco-
rum tenebantur imperio, qui Tarentinũ habent sinum, necdum ulli ante Græcorũ
aduentum usquam Lucani uersabantur, ceterum Chones & Oenotri loca ipsa co- *Chones.*
lebant. Cum autem res Samnitica eò magnitudinis creuisset, ut & Chones & Oe- *Oenotri.*
notros eiecissent, Lucanos eam in partem colonos Samnites deduxerunt. Cumq;
Græci utrunq; simul litus, ad fretum usq; tenerent, inter Græcos & Barbaros diu-

tinum conflatum est bellum. Siciliæ uero tyranni, & postea Carthaginenses nunc quidem contra Romanos de Siciliæ imperio decertantes, nunc autem de Italiæ regno, omnes eorum locorum incolas uastaruit, post Græcos etiam magnam mediterraneæ partem interceperunt, à Troianis orsi temporibus. Iam enim tantopere res Græca amplificata fuerat, ut & hanc & Siciliam magnam Græciam appellarent. Hoc autem tempore præter Tarentum Rhegiumque & Neapolin, omnes in Barbaros transisse mores obuenit, & alia sub Lucanorum, alia sub Brutiorum ditione teneri, aut Campanorum. Campanos quidem nomine, uere autem Romanos dico: nam ipsi Romani facti sunt. Sed terræ ambitum tractanti, & quæ hoc tempore sint, & nonnulla superioris ætatis dicenda sunt, præsertim cum gloria nobilitata fuerint. De Lucanis quidem qui Thuscum litus attingunt, dictum est. Qui uero mediterraneam plagam tenent, supra Tarentinum sinum incolunt. Adeo autem funditus ipsi & Brutij, & Samnites, eorum generis authores deleti sunt, ut eorum domicilia distinguere ac terminare difficillimum sit. Quorum quidem causa est, quoniam nulla gentium singularum, ulla in sede communis existit multitudo, non sermonis proprij ritus, non armaturæ, non indumentorum, non similium rerum consuetudo, quæ omnino defecerunt. Alioqui singulorum habitacula penitus ignobilia sunt. Quæ uero de illis accepimus, ipsorum communem sermonem faciemus, neque eos qui interius incolunt, ad hoc † agimus, Lucanos scilicet, & ijs propinquos Samnites. Petelia quidem Lucanorum metropolis putatur, satis ad hoc tempus incolarum habens. Hanc Philoctetes è Meliboea per seditionem profugus ædificauit; egregijs munimentis ualidam, adeo ut Samnites eam quandoque castellis exædificatis corroborarint. Circa loca ipsa Philoctetes & uetustam condidit Crimissam. Apollodorus quidem in expositione nauium, Philoctetæ mentionem inferens, nonnullos dixisse ait, quod Philoctetes ad Crotoniatarũ agrum profectus, promontorium Crimissam habitari fecerit, & supra illud oppidum Chonin, à quo Chones incolæ dicti. Ab eo uero quidam in Siciliam ad Ericen missi, unà cum Troiano Ægesta, Ægestæ mœnia fecisse & Pumentum item, at Vertinæ interius & Calaserna, & exigui quidam alij uici usque Venusiam urbem celebrem extant. Hanc sanè & reliquas ordine deinde sitas, quâ Campaniam petere, Samnitias esse arbitror. Super Thurios autẽ & regio patet, quam Thurianã uocant. Lucani quidem ab Samnitibus genus ducunt, qui superatis bello Posidoniatis, & eorum socijs, eorum potiti sunt urbium. Hi autem cum alio tempore populari statu regerentur, ingruentibus bellis, regẽ magistratus ipsi deligebant, nunc gens tota Romana est. Positam deinde maritimam plagam, ad euripum usque Siculum, Brutij possident, stad. spatio mille trecentorũ & quinquaginta. Antiochus in conscripto ab eo de Italia uolumine, hanc uocari solitam Italiam asserit, deque illa sese conscribere, quam prisci Oenotriam appellauere. Eius terminũ ostendit, quem è Tyrrheno quidem mari, Brutiæ terræ diximus Laum flumen, è Siculo autem Metapontinum. Tarentinam uero, quæ Metapontino confinis est, terram extra Italiam nominatim explicat, quam Iapygiam uocat. Item antiquius Oenotros, & Italos solos appellatos fuisse dicit, qui intra isthmum ad fretum uergunt Siculum. Est autem isthmus ipse, id est, inclusa terra pelago stad. centum & sexaginta intra sinus geminos, Hipponiatem scilicet, quem Antiochus Napitinum dixit, & Scyllaticum alterum. Nauigationis autem ipsius ambitus, & spatium terræ comprehensum, ad

inter

Margin notes: Magna Græcia. — Lucani. — Brutij. — Samnites. — † κοινὴν παρὰ τοῦτο ποιούμενοι τὴν τῶν μεσόγαιαν οἰκούντων. id est Non habita ratione eorũ qui mediterraneã habitãt, Vel relictis ijs q. &c. — Petelia. — Philoctetes. — Crimissa. — Chones unde. — Aegesta. — Pumentum. — Vertinæ. — Calaserna. — Thurij. — Lucanorũ origo. — Brutij. — Italia uetus. — Oenotria. — Laus flu. — Iapygia. — Hipponiates sinus. — Napitinus sinus. — Scyllates sinus.

interiorem euripum, duûm millium stad. est. Hucusque uero, inquit, Italiæ, & Oenotriæ nomen extenditur, ad Metapontinos & Sirenitides, uidelicet hanc regionem Chones, gentem Oenotriam, & quidem insignem habitasse, & terram nominasse Choniam. Atqui hic modo quodam simpliciore atque uetustiore disseruit, nulla Lucanorum ac Brutiorum facta distinctione. Est uero Lucania inter Tyrrhenum Siculumque litus interiacens, hinc quidem à Sylari usque Laum, hinc à Metaponto usque ad Thurios, ad ipsam uero continentem, è Samnitibus usque ad isthmum, qui à Thurijs in Cerillos extenditur prope Laum. Stadia autem sunt ipsius isthmi ccc. Supraque hos Brutij Cherronesum habitant. Et in hoc sanè alia comprehenditur Cherronesus, isthmum habens, qui à Scyllatio ad Hipponiatem sinum porrigitur. Eis autem hoc à Lucanis nomen inditum est. Brutios enim Lucani rebelles, fugitiuósque uocant. Antea nanque Brutij Lucanorum pastores fuerant, à quibus transfugerunt, atque dehinc remissi in libertate uitam exegerunt, qua tempestate Dion aduersus Dionysium exercitu ducto, cuncta in cunctos perturbata effecit. Hæc quidem tam de Lucanis, quàm de Brutijs in uniuersum dicta conscribimus. Ab Lao sanè prima urbs Brutię extat Temesa, quam Ausonij condiderunt. Nostrę autem ætatis homines Tempsam eam uocitant. Post illos eam habuerant Thoantis comites Ætoli, quos eiecere Brutij, Brutios dehinc et Annibal & Romani funditus extinxere. Prope Temesam sacellum est, oleastris circunseptum, Politæ Vlyssis socio dicatum, quem Barbarorum fraude trucidatum, graues excitasse iras tradunt. Ad eosque extare prouerbium, Heroëm † Temesæ ingruere sibi dicat nemo. Locrensibus autem Epizephyrijs ipsa urbe potitis, Euthymum fabulantur pugilem, postquam ad eum descendisset, uictorem euasisse pugnæ, atque ut finitimos ab eo tributo absolueret, coëgisse. Huiusque Temesæ poëtam meminisse aiunt, non autem illius, quę in Cypro est Temesæ. Nam utroque modo dicitur, ἐς τημέσην μετὰ χαλκόν.

Sirenitides. *Chonia.* *Lucaniæ situs.* *Cerilli.* *Brutiorum appellatio.* *Dionis aduersus Dionysiũ expeditio.* *Temesa.* *Tempsa.* *Polytes.* *Prouerbium.* ** Cauendũ ne Temessæus ingruat genius.* *Epizephyrij Locrenses.* *Homeri locus explicatus Odyss. α.*

Quod ad Temesam ærariam est, & ærifodinarum locus ostenditur, quæ hisce defecere annis. Huic proxima Terina est, quam cum Annibal tutari posse desperaret, solo æquauit, qua tempestate in ipsam confugerat terram Brutiam. Postea Brutiorum metropolis est Cosentia. Supra illam paululum Pandosia est, ualidum propugnaculum, ubi Molossorum rex Alexander trucidatus est, Dodonæo deceptus oraculo, Acherontem atque Pandosiam cauere iubente, cum similis appellationis loca in Thesprotio monstrentur agro. Triuertex autem ipsum est propugnaculum, cui Acheron amnis præterfluit. Aliud insuper fraudauit oraculum,

Terina. *Cosentia.* *Pandosia.* *Alexãder Molossorum rex.* *Acheron.*

πανδοσία τρικόλωνε πολὺν ποτὲ λαὸν ὀλέσσεις.

Pandosia perdes populum quandoque triuertex.

Credidit enim hostium non suorũ cladem ostentari. Oenotriorũ quoque regum regiam fuisse Pandosiam, memorię proditũ est. Post Cosentiam Hipponium est, Locrorum ędificiũ, quod Brutijs obtinentibus eripuere Romani, & mutato deinde uocabulo, Vibonam Valentiam appellauere. Ad hæc uero loca Proserpinam è Sicilia aduentasse legendos ad flores, credidere ueteres, quoniam florentissimæ regionis amœnissima prata esse constat. Hinc matronis usus inualuit, ut collectis ex floribus coronas texant, cum per dies festos empta gestare serta, uitio illis detur. Habet emporium, quod olim Agathocles Siciliæ tyrannus, ea potitus urbe instituit.

Hipponium. Vibona. Valentia. *Proserpina flores.* *Mos gestandi corollas.*

Herculis portus. Inde cum ad Herculis portum nauiges, extrema Italiæ circunflectis, quę ad fretum iacentia, in occasum spectant. In quo nauigationis tractu Locrorum ciuitas Medama est. Nec longe eiusdem nominis fons magnus, cum emporio nobili, propeq́ fluuius est Metaurus, & eiusdem nominis statio. Ante litus hoc Liparensium iacent insulæ, longè ab Euripo stad. cc. Quidam Æolias uocant ab Æolo, cuius in Odyss. poëta meminit. Sunt autem numero septem, cunctorum prospectui patentes, siue à Sicilia, siue à continente prope Medamam aspectent, de quibus tunc disseremus, cum de Sicilia sermonem habebimus. Post fluuium Metaurum, Metaurus alter occurrit. Inde Scyllæum excipit sublime saxum, quod humilem à tergo tellurem, alluentibus undis habeat, in Cherronesi faciem, quam Rheginorum tyrannus Anaxilaus ædificato muniuit muro, ut Thuscis nauale strueretur, & prædonibus nauigandi per euripum facultatem interciperet. Finitima enim Cenys est, à Medama stadijs cc. & l. distans, ea ultimas conficit oras, & angustias freti, ad prominens Siciliæ promontorium Pelorum. Hoc è tribus unum est, quæ triangulam efficiunt insulam, quod in æstiuos uergit ortus, sicut Cenys in occasum, cum mutuam inter sese faciant inflexionem. A Cenyde usq; in Posidonium recessum, & Rheginam columellam ad Euripum, angustus prouenit meatus ad stadia sex, ubi minimus traiectus paulò maior est. Ab ipsa uero columella ad Rhegium stadia centum cum prodeuntibus in exterius & orientale pelagus, quod Siculum appellatur, latior extendatur euripus. Cæterum Chalcidenses condidere Rhegium, siquidem cum ex oraculo Apollini, propter sterilitatem decumatim oblati fuissent, postremo è Delphis eò coloniam deduxisse traduntur, & alijs secum assumptis è domo. Vt autem author est Antiochus, Zanclæi Chalcidenses ad se accersiuere, & struendę colonię principem Antimnestum constituerunt, in cuius coloniæ parte, & Messeniorum è Peloponneso exules fuerunt, qui per seditionem ab ijs qui dare pœnas recusabant, expulsi erant. Missas enim à Lacedæmonijs, ad facienda sacra, uirgines per uim corruperant ad Limnas, & auxilio subeuntes, occiderant. Exules igitur ad Macistum sese recipientes, ad Apollinem querimoniam facturos, legatos mittunt, & ad Dianam, si eius generis mercedem assequantur, pro allato dijs ipsis subsidio, subinde rogitantes, quonam pacto ex eorum ærumna salutem compararent? Quibus respondit Apollo, ut unà cum Chalcidensibus Rhegium commigrarent, suæ'que sorori gratias haberent, non per ærumnam perijsse, sed conseruatos esse. neque enim unà cum patria deletum iri, quæ non longè post in Spartiatarum captiuitatem trahenda foret. Illi autem paruerunt. Quocirca Rheginorum principes usque ad Anaxilai tempora, semper è Messeniorum stirpe constituti fuere. Verum Antiochus locum hunc uniuersum ab Siculis antiquitus habitatum, simul & à Morgantijs fuisse tradit, qui deinde ab Oenotrijs eiecti in Siciliam traiecere. Sunt qui Morgantium ab hisce nomen duxisse scribant. Ingens uero olim Rheginæ ciuitatis potentia fuit, ualidis quaquauersum castellis munita, propugnaculum assiduæ imminens habens insulæ, & priscis annis, & ætate nostra, cum solicitante Sext. Pompeio Sicilia desciuit à Romanis. Cæterum casu quodam Rhegio nomen inditum est, qui huic obuenit regioni Æschylo teste, nimirum Siciliam ab continente ui terræmotus auulsam fuisse, & ille & alij memoriæ prodiderunt. Ex quo ἀπὸ τοῦ ῥηγνύναι, id est à frangendo, nomen assecutum. Ex ijs autem quæ circa Ætnam, & alias

Margin notes: Medama. Metaurus flu. Liparenses. Aeoliæ. Homerus Odyss. a. Scyllæũ saxũ. Anaxilaus. Cenys. Pelorũ prom. Rhegij conditores. Morgantium. Rhegiũ unde. Sicilia.

alias Siciliæ partes & Liparam, & circumiacentes insulas acciderunt, coniectura facta. Quid de Pithecusis, & translocatis terris uniuersis? haud sanè longe à uerisimili fuisset, si hoc obtigisse quis dixerit. Nunc hisce reseratis oribus, per quæ ignis respirat, & igniti lapides, & aquæ effluunt, raro uicinam freto tellurem motibus quassari. Eo autem tempore, cum omnes ad superficiem meatus occluderentur, in subterraneis cõcauitatibus, ardentes ignes, & spiritus uehementes, terræmotus efficiebant. Agitati uero uentorum uiolentia loci cessere, & abscissi utrinque mare, & hoc & aliud inter insulas iacens admiserunt. Nam Prochyta & Pithecusæ auulsæ de terra partes sunt, eodem modo & Capreæ & Leucosia & Sirenes & Oenotriæ. Nonnullæ quidem ex ipso emergentes exiliere pelago, sicuti compluribus in locis, hoc etiam in tempore euenire constat. Nam quæ in medio iacent mari, è fundo in altum elatas esse credibilius est. Quæ uero ante promontoria iacent, per angustum disiunctas esse fretum, & illinc auulsas uideri, rationabilius censeri habet. Veruntamen siue ob eam causam nomen ciuitati factum est, siue propter illius claritatem consyderari licet, utro ueritas se modo habeat, cum Samnites Latino sermone, Regiam illam appellarint, prisci eorum authores, regendis ciuitatibus, communia cum Romanis instituta seruarint, ac plurimum Latinam linguam usurparint. Illustrem autem urbem extitisse, & in pleraque oppida colonias constat deduxisse, & permultos celeberrimos edidisse uiros, seu gubernandæ reipublicæ uirtutem, seu doctrinæ magnitudinem spectes. Eam Dionysius solo æquauit, hac commotus causa. Nam cum ex ea ciuitate puellam in matrimonium petisset, Rhegini serui publici siue lictoris filiam ei protenderunt. Eius filius quandam urbis partem acceptam instaurans, Pyrrhi ætate, Phœbiam nominauit. Inde Campanorum præsidium, Rheginos, qui fidifragi apparuerant, maxima parte deleuit. Terræmotibus quoque paulo ante bellum Marsicum, urbis pars magna corruit. Postea Cæsar Augustus fugato ex Sicilia Pompeio, cum desolatam hominibus urbem cerneret, acceptos è classe permultos ei dedit accolas, nunc autem bona satis est ciuitas. E Rhegio ad orientem nauiganti, promontorium occurrit, quod à colore Leucopetram, id est saxum album appellant, per stadia quinquaginta, ubi montis Apennini finem adesse aiunt. Hinc Herculeum promontorium extremum ad meridiem inclinatur. Nam cum deflexeris statim uento nauigandum est Africo, usque in Iapygiam, postea in Septentrionem semper, & magis in occasum uergit in sinum Ionium. Post Herculeum, Locri agri promontorium offertur, quod Zephyrium appellatur, portum habens uenientibus ab occasu uentis commodum, qua ex causa & nomen assequitur. Deinceps Locri Epizephyrij, urbs insignis. Quoniam à Locris Criseum habitantibus sinum, coloni huc profecti sunt, Euanthe ductore, paulo post conditam Crotonem atque Syracusas. Qua in re fallitur Ephorus, eos ab Locris Opontijs descendisse inquiens, triennio aut quadriennio cum Zephyrium incolerent. Postmodum urbem transtulerunt, opem ferentibus Syracusanis unà cum ijs, apud quos est lacus Lucrinus, ubi Locri in expeditionem profecti fuerant. Nam è Rhegio usque Locros DC. intersunt stadia. Situm est autem oppidum in quodam montis supercilio, quod Esopis uocatur. Eos autem primos legibus scriptis usos esse opinio est, & plurimum temporis rempublicam optimis rexisse institutis. At Dionysius eiectis à Syracusis flagitio-

Prochyta. Pithecusæ. Capreæ. Leucosia. Sirenes. Oenotriæ. Rhegium quasi Regia. Dionysij coniectus. Phœbia. Leucopetra. Apennini terminus. Herculeũ promontorium. Zephyriũ pro. Locri. Epizephyrij locri. Lucrinus. Esopis. Legib. scriptis qui primũ usi. Dionysij tyrãnis in Locros.

fiſſime omnium abuſus eſt, quippe ornatis ſponſalibus puellas, cubicula & thalamos irrumpens, uitiabat. Formoſas uero & maturas uiro uirgines in unum congregabat, dehinc dimiſſas integris alis columbas, in conuiuio, illas nudas in circuitu quæritare & captare uidebat. Nonnullásque ſandalia ſoluta calciantes, partim ſuperne partim infime ſectari dicebat, dedecoris cauſa. De quibus pœnas dedit poſtmodum, cum recuperaturus imperium rurſus in Siciliam regreſſus eſſet. Locri enim cæſo Dionyſij præſidio, primo quidem in libertatem ſeſe uendicarunt, dehinc uxorem illius ac liberos in poteſtatem ſuam redegerunt. Erant autem filiæ quidem duæ, filius unus minor natu, ſed iam ad adoleſcentiam perueniens. Alter enim Apollocrates nomine unà cum patre in expeditionem comes reuerſionis in regnum cauſa, profectus fuerat. Cum autem Dionyſius pariter ac pro eo Tarentini multis eos fatigarent precibus ut corpora redderent redemptione, quæcunque collibuiſſet accepta nullo pacto reſtituerunt, at obſidionis incommoda, agrorúmque populationem potius tolerarunt & iracundiam furorémque omnem, in filias euomuerunt. eas nanque paſſim conſtupratas demum ſtrangularunt, corpora deinde concremauerunt, oſſaque cum molendo attriuiſſent in mare diſsipauerunt. Ephorus de ſcribendis Locrorum legibus memoriam faciens, quas ex Cretenſibus & Spartanis & Areopagitarum inſtitutis, Zaleucus conſcripſit, Inquit illud in primis nouum induxiſſe Zaleucum, ut cum priſtinæ leges definiendarum condemnationum in ſingulis delictis modum iudicibus ipſis concederent, ille per leges ipſas terminauit. Putauit enim iudices ipſos, haud eandem eadem de re habituros eſſe ſententiam, oportere autem eaſdem approbare, & de contractibus ijſdem ſimpliciori quodam modo inſtituere. Thurios poſtea cum præter Locros acutius explicare uoluiſſent, celebriores quidem, cæterum deteriores euaſiſſe. Bonos quippe legumlatores eſſe, non qui omnia accuſatorum acta cauerint, ſed qui in ſimpliciter latis perſiſtant. Hoc & à Platone dictum eſt, quibus leges adſunt plurimæ ac pœnæ plurimæ, ijs & uiuendi ritus deprauatos eſſe. Sicut quibus plures adſunt medici, ijs & ægritudines permultas adeſſe, probabile eſt. Cum fluuius Alex Rheginum à Locrenſi diſterminet agro, qui per uallem profundam curſum habet, peculiare quoddam hic de cicadis obuenit. quę enim in Locrorum ripa uerſantur ſonantius ſtrident, illis alijs uox nulla contingit. Eius rei hanc cauſam ſuſpicantur eſſe. nam cum ijs omnino umbroſa regio ſit, unde roſcidas alarum pelliculas minime pandant, illis ſole feruida eſt, ut aridas & ueluti corneas habeant, unde apte ſtridor emittitur. Apud Locros Eunomi citharœdi ſtatua oſtenditur, quæ inſidentem citharæ cicadam habet. Timæus poſteris ſcriptum reliquit, in Pythiorum quondam certamine Eunomum, & Rheginum Ariſtonem aliquando in contentionem ueniſſe, uter præmium ſortiretur, Ariſtonem fuſis precibus Apollinem inuocaſſe Delphicum, ut ſibi adiutor adforet. maiores enim ſuos deo ipſi conſecratos fuiſſe, & à Delphis Rhegium miſſam eſſe coloniam. Eunomum autem dixiſſe, illis nunquam de muſica ab eorum primordio fuiſſe certamina, cum quidem apud eos cicadæ cunctorum animalium cantu ſuauiſſimæ, omni ſono deſtitutæ ſint. Nihilominus Ariſtonem ad laudem comparandam fuiſſe impigrum, ſpeque uictoriam iam complecti. Tamen Eunomũ uictorem declaratũ, ſtatuam quam diximus, in patria poſuiſſe. Nam cum inter certandum chorda una fracta defeciſſet, cicada ſuperuolans adſtitit, quæ ſupplemẽta uocis

Apollocrates. *Locrorũ uindicatio de Dionyſio.* *Zaleuci inſtitutum.* *Thurij.* *Legum modus habendus.* *Medicorũ multitudo fugiẽda* *Alex fluuius.* *Cicadæ locrenſes.* *Eunomi ſtatua* *Ariſtonis & Eunomi certamen.* *Cicadæ cãtus ſuauiſsimus.*

uocis faceret. Super has urbes Brutij mediterraneam occupant, ubi Mamertiū situm est oppidum nobile, & sylua picis ferax optimæ, quam Brutianam uocant, proceris arboribus & aquis referta, ad stad. DCC. longitudinis. Post Locros Sagra fluuius labitur, quem † fœmininè nominant. In cuius ripa Castoris & Pollucis aræ sitæ sunt, ad quas decem Locrorū millia, unà cum Rheginis aduersus Crotoniatas, numero centum & triginta millia, Marte collato uictores euaserunt. Quo ex negotio, ortum est aduersus incredulos prouerbium, ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ σάγρᾳ, id est, Veriora ijs quæ apud Sagram acciderunt. Addidere plerique, quo die certamen initum est, ad Olympia existentibus illenuntiatus est euentus belli, & tanta celeritate nuntiatæ pugnæ ueritas comperta est. Hanc ipsam uero cladem Crotoniatis, ne magno ulterius perdurarent tempore, causam extitisse, memoriæ proditum est, tanta quidem mortalium occisorum fuerat multitudo. Post Sagram Caulonia extat, prius Aulonia, quasi Vallonia, à uicina conualle nominata, ab Achiuis ædificata, nunc autem uacua est. Qui enim eam habitabant, è Sicilia à Barbaris eiecti, illam ædificauere Cauloniam. Post hanc est Scylletium Atheniensium colonia, eorum qui Mnestei comites fuere, hoc tempore Scylacium uocatur. Tenentibus autem Crotoniatis, Dionysius Locris terminum statuit, ab urbéque sinus ipse Scylleticus nomen accepit, qui ad Hipponiatem sinum, isthmum quem diximus efficit. Conatus est autem Dionysius isthmum illum mœnibus munire, in ea expeditione, quam contra Lucanos suscepit, uerbo quidem, ut intra isthmum habitantes redderet aduersus Barbaros tutiores, re autem uera, ut communem Græcorum inuicem concordiam dissolueret, & securius interiores suo subderet imperio. Verum exteriores incursatione facta uetuerunt. Post Scylletium Crotoniatarum fines sunt, & Iapygum terna promontoria. Deinde Lacinium Iunonis templum, superiori ætate locupletissimum, donisque frequentissimis plenum, interualla quidem non iudicatu neque dictu facilia. Veruntamen à freto usque Lacinium templum, interuallum esse stad. duûm millium & trecentorum, Polybius tradidit. Hinc item spatium ad Iapygiæ ultima, stad. DCC. quod Tarentini sinus os esse ferunt. Sinus autem ipse nauigationis circuitum ita ratione comprehensum habet, ad milliaria ducenta & quadraginta. Vt autem regionis descriptor Artemidorus ait, CCC. & LXXX. expedito uiatori. Tot autem stadijs latitudo ipsius ostij sinus omissa est. Ad hybernos uero ortus eius aspectus uergit, ipsius autem initium est Lacinium. Statim enim ubi flexeris ibi urbes Græcæ fuerant quæ nunc nullæ sunt, excepto Tarento. Cæterum propter quarundam claritatem, amplius de illis repetenda memoria est. Prima Croto est, à Lacinio C. & L. distans stad. Est & Æsarus fluuius & portus, & fluuius alter Neæthus nomine, quorum cognomina casu prouenisse dicuntur. Nam in Achiuorum errore, quosdam ab Iliaca classe applicuisse, ad locorum explorationem egressos: Troianas uero mulieres nauigationis comites tam longi pertæsas pelagi cursus, naues incendisse, quas uiris desertas esse nouerant. Qua ex causa illi mansisse coacti sunt, præsertim cum terrarum uirtutem cernerent. Euestigioque plurimos alios aduentantes & pro sanguinis necessitudine ipsos imitantes, multas habitandi effecisse sedes. E quibus plures Troianorum similem appellationem assecuti sunt. Neæthos etiam amnis ex malorum euentu uocabulum uendicauit. Vt uero author est Antiochus, cum Achiui à deo oraculum cepissent, ut

Brutiorum sedes. Mamertium. Brutiana sylua picifera. Pix Brutiana. Sagra fluu. κανικόν. Dissentit de hoc occisorum numero Iustinus. Caulonia. Aulonia. Scylletium. Scylacium. Scylleticus sinus. Crotoniatarū fines. Iapyges. Lacinium. Tarentinus sinus. Croto. Aesarus. Neæthus flu. Troianæ naues exustæ. Neæthi appellatio.

Myscellus. Crotonem conderent, Myscellus ad cōsyderandum locum accessit. Qui cum iam Sybaris. ædificatam cerneret Sybarin, à uicino flumine cognomen habentem, hanc præstantiorem esse iudicauit. Ea propter reuersum ad oraculum, denuo rogasse, Nunquid hanc pro illa condere datum esset. Cui deus has reddidit uoces. Erat autem gibbus Myscellus,

μύσκελλε βραχύνωτε παρὲς σέθεν ἄλλο ματεύων,
κλάσματα θηρεύεις· ὀρθὸν δ' ὅ,τι δῷ τις ἐπαίνει.

Terga breuis Myscelle, tuo de pectore omitte,
Cætera perquirens frustra, en uenaris iniqua,
At rectum quodcunq; datur, tu laude probato.

Archias. Syracusarum conditor. Iapyges. Crotoniatarū præstantia. Reuersus igitur Crotonem construxit, Archiæ auxilio, qui Syracusas condidit, cum forte an nauigasset, quo tempore Syracusas ædificare constituebant. Antea sanè Iapyges Crotonem, Ephoro teste, incolebant. Fuit autem ciuitas rei bellicæ peritissima, nec paruam exercendis athletis operam dedit. In uno igitur Olympiaco certamine, septem uiri qui cæteros studio superarunt, Crotoniatæ fuere omnes. Iure itaque dici uisum est, qui Crotoniatarum postremus est, is reliquorum Prouerb. Crotone salubrius. Græcorum primus est. Vetus quoque prouerbium alterum, Crotone salubrius. Quod inde ortum esse aiunt, quia locus ipse ad salubritatem, & bonas habitudines, propter athletarum multitudinem, plurimum conferat. Plurimos enim ad Olympia uictores, id est, olympionicas habuit, licet haud tempore multo habitata, cum tantus uirorum numerus ad Sagram ad internecionem ceciderit. Ad eius Pythagoreorū turba apud Crotonem. gloriam accessit ingens Pythagoreorum cœtus. Nec non athletarum celeberrimus Milo, Pythagoræ discipulus, qui ea in urbe multum contriuit temporis. Milo. Fama est columna quandoque in philosophorum contubernio laborante, Milonem subeuntem, saluos reddidisse uniuersos, deindéque seipsum extraxisse. Quo membrorum robore fretum, uitæ subuersionem offendisse, haud incredibile dixerim, de qua scriptores quidam tradidere. Ferunt igitur cum profundam De hoc admirando Milonis interitu scribit Gel. li. 15. c. 16. densamq; per syluam iter faceret, longe à tramite deuiasse. Truncum deinde ingentem, adactis cuneis, inueniens, insertis manibus pariter ac pedibus in scissuram eius hiantem, ut penitus discinderet, esse conatum. Tantum autem solummodo ualuisse, ut exilirent cunei, ligni uero partibus statim in se coeuntibus, derelictum in eius generis laqueo à feris deuoratum fuisse. Deinceps ab Achiuis conditum oppidum Sybaris est ducentis distans stad. inter duos situm fluuios, Cra-Sybaris. Crathis. Iseliceus. thidem & Sybaridem. Eius autem condendæ author est Iseliceus. Eò autem excellentiæ & fœlicitatis ea ciuitas excreuit, ut quaternas proximas rexerit gentes, & quinque ac uiginti urbes suo subdiderit imperio, & contra Crotoniatas trecentorum hominum millium exercitum duxerit. Super Crathide uero domicilia habentes L. in circuitu stad. Totam autem hanc fœlicitatem intra dies LXX. Crotoniatæ illis interceperunt, adeo delicijs & luxuria intemperantes defluebant. Vrbe Sybaritarum interitus. enim potiti, inducto fluuio cuncta demerserūt. Pauci ea ex clade superstites adunati cohabitabant, quos temporis interuallo Athenienses, aliiq; Græci prorsus extinxerunt. Nam in societatem ciuitatis peruenientes, eos per contemptum habitos trucidarunt. Et urbem alium in locum prope transpositam ædificarunt, Thurij. Sybaridis natura. & eos Thurios, ducto de fonte uocabulo, nuncuparunt. Si equi de Sybaride biberint, sternutamentis agitari constat, quamobrem ab eius potu greges amouent.

uent. Crathis autem homines in eo lotos cæsarie candidos & flauos efficit, ac multis medetur morbis. Thurij cum diutius beatam duxissent ætatem, tandem in Lucanorum seruitutem tracti sunt. Cumq; illos Tarentini destruerent, ad Romanorum tutelam confugerunt. Qui quidem mittentes, pro uirorum paucitate accolas, mutato nomine ciuitatem Copias appellauere. Post Thurios Lagaria est, castellum ab Epeo & Phocensibus ędificatum. Vnde et Lagaritanum uinum dulce ac molle, & à medicis mirifice commendatum. Thurinum quoque inter uina nobilissimum est. Postea Heracleopolis supra mare paululum & nauigabiles amnes duo Aciris & Siris, super quo eiusdem nominis est ciuitas Troiana, à qua procedente tempore deducti à Tarentinis coloni, Heracleam tenuerunt. hæc ipsa Heracliensium fuit emporium. Distabat autem ab Heraclea quatuor & uiginti stad. à Thuris autem trecentis, & triginta. Troianæ uero ciuitatis coniecturam faciunt, Iliacæ Palladis simulacrum ibidem collocatum, quod cum capta ab Ionibus urbe, confugientes ad illud supplices auulsissent, labra & palpebras agitasse, rumor est. Hos enim cum Lydorum dominatum fugerent, eò habitatores aduentasse, captóque per uim oppido quod indigenarum erat Aboriginum, illud eos appellasse Polijum, nocturno etiam tempore mouentem labra & palpebras, Palladis imaginem commonstrari. Inuerecundi fortasis, & confidentis est huiusmodi iactare sermones, cum quibusdam id minime factum esse appareat, sicut & in Ilio, cum Cassandra uiolaretur, sese auertisse Palladium, oculosq; & ora aperuisse, monstrari. At enim longe inuerecundius est, talia facere delatas ex Ilio imagines, quot & quanta posteris rerum scriptores prodidere. Nam & Romæ & Lauinij & Lucerię & Siritide, Troiana Pallas uocatur, perinde ac inde portata. Et audax ipsum mulierum factum Troianarum, passim disseminatum uulgatur, & incredibile uidetur, licet factu possibile sit. Plerique autem & Siritin, & sitam super Theuthante Sybarin, Rhodiorum opus esse affirmant. Antiochus inquit, Tarentinos bellum Thuris & Cleandriæ Imperatori, è Sparta profugo, inferentes, de Siritidis uendicatione conuenisse, & communiter habitasse, tamen Tarentinorum coloniam iudicari, postea uero Heracleam uocari, & nomine & loco transmutato. Deinceps quidem est Metapontus, ad quam ab emporio Heraclee stad. sunt centum & quadraginta. Id oppidum à Pylijs, qui à Troia cum Nestore nauigarant, ædificatum esse dicitur. Eos tantum fœlicitatis è re rustica & agricolatione consecutos fuisse, fama est, ut Delphis donum obtulerint auream æstatem. Ædificationis autem signum faciunt inferias, quas Neleidas appellant. Cæterū à Samnitibus deleta fuit. Locum uero ipsum destitutum habitauere quidam Achæi, quos ad Sybaridis cultores Achæi transmiserunt, ut author est Antiochus, trāsmisisse autem propter simultatem, quam ipsi eiecti è Lacedæmonia Achæi, aduersus Tarentinos exercebant, ne uicini Tarentini loco insultarent. Cum uero duæ Metaponti ciuitates essent, Tarento propiores, Sybaritæ aduenis suaserunt, ut Metapontum occuparent. Nam cum hunc tenerent facile & Siritin habituros, qui si Siritin uerterentur, Metapontum Tarentinis adiuncturos, qui à latere consisterent. Implicitos deinde bello cum Tarentinis, & impositis sibi Oenotrijs, in parte altera disiūctos, ubi tūc Italiæ terminus erat & Iapygiæ. Hic sanè de Metaponto & Menalippa in uinculis coniecta, & eius nato Bœoto multa fabulantur. Antiochus ciuitatē Metapontum prius dictum, postea in Metabum nomen trāsmutasse existimat. Et Menalippam,

Crathidis aquæ mirum. Copiæ opp. Lagaria. Lagaritanum uinum. Thurinū uinū. Heracleopolis. Aciris fluu. Siris fluu. Palladij mirū. Polijum. Cassandræ raptus. Pallas troiana Sybaris. Cleandriæ. Heraclea. Metapontus. Aestas aurea. Neleidæ. Metapōti duæ. Menalippa. Bœotus. Metabus.

non ad hunc sed ad Dium deportatam, argumento esse, & sacram ædem Metabi,
& poëtam Asium, qui Bœotum, inquit, speciosa Menalippa in Dij regia peperit.
Author est Ephorus, Daulium Crisæ Delphis finitimæ tyrannum Metapontum
Leucippi callidũ responsum. condidisse. Rumor etiam est, Leucippum ab Achæis ad ciuitatem habitandam socium legatum fuisse, Qui cum locum à Terentinis in usum ad diem noctemq; petitum repetentibus nõ redderet, interdiu reposcentibus respondebat, si ad sequentem noctem repeterent, se redditurum, at noctu ad diem sequentem, referebat. Dein
Tarentum. ceps quidem Tarentum est & Iapygia, de quibus explicabimus, cum antea pro no
Iapygia. stro ab exordio instituto, adiacentes Italiæ insulas lustrauerimus. Nam cum hactenus semper singulis gentibus uicinas dinumerauerimus insulas, & nunc tandem usq; in finem ad Oenotriam peruenerimus, quam solam Italiam nominauere prisci, iure eundem seruabimus ordinem & ad Siciliam et proximas Siciliæ insu
Sicilia. las accedemus. Est autẽ Sicilia tribus formata angulis, idcircoq; primis seculis Tri
Trinacria & Trinacris. nacria, posterius Trinacris appellata est, translato consonantiorem in uocem uocabulo. Figuram uero eius tria terminant promontoria, ora quidem Pelori ad fau
Pelorum. cem, & Columellam, & Rheginos agros, angustum † facit euripum, Pachynum
Pachynum. ad orientem uergit, Siculoq; alluitur pelago, in Peloponnesum cursumq; Creten
Lilybæum. sem spectans. Tertius est in Libyam extentus angulus, Lilybæum scilicet, hanc simul & hybernũ prospectãs occasum. E lateribus autem, quæ his tribus finiuntur promontorijs, duo quidem paulisper concaua sunt, tertium uero à Lilybæo in Pelorum proueniens † curuum, quod quidem magnitudine superans, mille ac septingentorum, ac xx. stad. est, ut ait Posidonius. Reliquorum autem, id quod est è Lilybæo in Pachynum, altero maius est. At enim latus freto & Italiæ proximum, minimum est. è Peloro ad Pachynũ, quod stadijs mille & c. & xxx. numeratur. Ipsa in circuitu nauigatio, Posidonio teste, stadijs, quater mil. & cccc. definitur. Apud ipsum uero loci descriptorem interualla particulatim diuisa per milliaria, maiora traduntur, à Peloro sanè ad Mylas, quinque ac xx. Ex Mylis ad Tyndaridem, to
Mylæ. Tyndaris. tidem. Inde ad Agathyrsum xxx. Paria sunt ad Alæsam. Et rursum totidem ad
Agathyrsum. Cephaledium. Hæc quidem sunt oppidula. Ad amnem uero Himeram per me
Alæsa. Cephaledium. diam fluentem Siciliam decem & octo. Postmodum ad Panormum quinque &
Himera flu. triginta. Duo autem atque triginta ad Ægestanorum emporium. At reliqua ad
Panormus. Lilybæum octo & triginta. Hinc cum ad contiguum latus deflexeris, ad Hera
Aegestani. Agrigentum. cleam quidem septuaginta quinque. Ad Agrigentinum uero emporium uiginti,
Camarina. & alia uiginti ad Camarinam. Postea ad Pachynum quinquaginta. Hinc denuo
Syracusæ. Catana. per tertium latus ad Syracusas sex & triginta. Ad Catanam sexaginta. Ad Tauro
Tauromininium minium triginta tria. Inde ad Messenam triginta. Terrestre uero iter facienti, à Pa
Messena. Pelorum. chyno ad Pelorum centum sexaginta octo, è Messenaq; ad Lilybæum per Valeriam uiam quinque ac triginta. Plerique in quibus Ephorus, simplicius prodidere, nauigandi enim circuitionem dierum ac noctium quinque. Posidonius à climatum aspectu insulam definiens, Pelorum quidem ad septentrionem locat, Lilybæum autem ad austrum, ad ortum uero Pachynum. Necesse est autem, cum climata in parallelarum linearum forma diuiseris, maximeque quæcunque scalena, id est tribus lateribus imparia, & quorum latus nullum de figura per parallelæ lineas ducta conueniat, discrepanter se habere ad climata, propter ipsam obliquitatem, Tamen in Siciliæ situ ad Italiam, ad Austrum uergentem bene diceretur,
quod

quod Pelorum magis quàm alij anguli, ad septentrionem spectat. Adiunctum igitur ab eo ad Pachynum ad orientem latus excurrere dicimus, ad arcton spectans. Latus autem etiam ad † euripum efficiet. Capienda uero quædam parua est inflexio ad ortus hybernos. Sic enim litus illud inclinat, si à Catana Syracusas uersus, ad Pachynum processeris. Interuallum est autem à Pachyno ad Alphei ostium, stad. quatuor milliū. Cæterum Artemidorus à Pachyno ad Tænarum quatuor mil. & DC. esse dicit. Ab Alpheo uero ad Amisum mil. CXXX. Qua ex re rationem mihi adhibere uidetur, ut ab eo discrepet, qui quatuor mil. ad Alpheum à Pachyno esse dixerit. Quid à Pachyno ad Lilybæum? Is enim magis quàm Pelorus ad occasum expositus satis est. Idem etiam à meridionali signo ad occasum satis appareret, spectaret & pariter ad ortum & ad Austrum. Hinc à mari Siculo aspersus, hinc à Libyco, quod à Carthaginensi pelago peruenit ad Syrtes. Est autem à Lilybæo ad Africam circa Carthaginem minimum interuallum mille & quinquaginta stad. Quam quidem ad rem quiddam memoratur insigne, Nempe quendam prospectus acuti, cùm in speculam ascendisset, naues Carthaginis portum egredientes Lilybætanis numero renuntiasse. A Lilybæo autem in Pelorum, latus in ortum obliquari necesse est, & inter occasum & septentrionem spectare. Ad septentrionem quidem habens Italiam, at in occasum mare Tyrrhenum, & Aeolias insulas. Vrbes uero extant, ad latus euripum efficiens, primum Messena, deinde Taurominium & Catana & Syracusæ. Quæ autem inter Catanam & Syracusas fuerant defecere Naxus & Megara, ubi cunctorum eruptiones amnium occurrunt, qui in ostia portuosa ex Aetna delabantur. Hoc sanè in loco Xiphoniæ promontorium est. Has primas in Sicilia urbes, origine Græcas constitutas fuisse, Ephorus cōmemorat, post res Troianas. priscos enim illos Thuscorum & ea inhabitantium loca, latrocinia formidantes crudelitatemq́ Barbarorum, ne ad mercaturam quidē eò nauigare ausos fuisse, Theoclem uero Atheniensem uentis agitatum, Siciliam contemplatum fuisse, intellectaq́ mortalium solitudine, & terræ uirtute, remeasse. Is cum Athenienses inducere nequiret, acceptis Chalcidensibus Eubœæ, magno numero, Ionibúsque nonnullis, & Doriensibus, magna ex parte Megarensibus, eò nauigauit. Ex his igitur Chalcidenses Naxum condiderunt, Dorienses uero Megarā, cum prius Hybla uocaretur. Et eæ profecto ciuitates euanuere, Hyblæ uero nomen, propter Hyblei nominis præstantiam remanet. Ex remanentibus quidem adhuc urbibus, in eo quod diximus latere, Messena in Pelori sinu iacet, ubi is ad orientem magis magisque flectitur, & faucem quandam efficit. Distat autem à Rhegio stad. LX. interuallo, à Columella uero multo minus. Eam condidere Messenij, qui Peloponnesum habitant, à quibus & nomen mutuauit. nanq́ prius Zancle uocabatur, cū curua essent loca. nam curua zanclia uocitabant. Antea Naxiorū ædificium fuerat, qui Catanæ finitimi sunt. Posterius autem Mamertini natio Campana, habitatores induxerunt. Eo Romani aduersus Carthaginenses, in bello Siculo usi sunt receptaculo. Post hæc Sex. Pompeius eo in loco classem, Cæsari Augusto bellum inferens, continuit, hinc etiam fugam faciens, cum ab insula fugatus abijsset. Ante urbem paulülum in traiectu Charybdis ostenditur, profundum quidem immensum, quo inundationes freti mirum in modum nauigia detrahunt, magnas per circunductiones & uortices præcipitata. Quibus absorptis ac dissolutis, naufra-

† πορθμὸν. *Alpheus flun.* *Amisum.* *Lilybæum.* *Aeoliæ.* *Naxus.* *Megara.* *Xiphonia.* *Theocles.* *Naxi conditores.* *Megaræ conditores.* *Hyblæ condit.* *Messenæ cōdit.* *Rhegium.* *Zancle appellatio.* *Mamertini.* *Charybdis.*

giorum fragmenta ad Taurominitanum litus attrahũtur, quod ab huiuſmodi ca
Copria. ſibus coprian, id eſt, fimum appellant. Tantum autem in Meſſenis inualuere Ma-
mertini, ut in eorum manu ciuitas conſiſteret, potiusq́ Mamertinos, quàm Meſſe
nos uocant omnes. Cumq́ feraciſsimus uini ager ipſe ſit, uinũ ipſum non quidem
Mamertinum uinum. Meſſenum, ſed Mamertinum nuncupant, quod contra Italica cuncta, & quidem
præſtantiſsima æmulatione certat. Ciuitas autem frequentiores, quàm Catana ha-
bet accolas. nam & habitatores admiſit Romanos plurimos, pauciores tamen q̃
Taurominium utraq́ habet Taurominium. Cumq́ Catana ſit Naxiorum ædificium, Taurom-
Catana. Hiero Syracuſanus. nium condiderũt ex Hybla Zanclæi. Catana ſanè priſcos illos amiſit incolas, cum
Syracuſanorum tyrannus Hiero alios habitatores adduxerit, eamq́ pro Catana
Aetna. appellauit Ætnam. Huius conditorem Hieronem Pindarus fuiſſe inquit,

E Pythijs. Ζαθέων ἱερῶν ὁμώνυμε πατὴρ
κτίσορ αἴτνης. id eſt,

Hoſpes tibi dico diuinorum ſacrorumq́ par nomen geſtans pater
Conditor Ætnæ.

Poſt Hieronis obitum redeuntes Catanenſes, inquilinos expulerunt, & ipſius
Inueſa. tyranni tumulum ſolo æquarunt. Ætnæi uero excedentes Inueſam (ſic enim mon-
tanam Ætnæ oram uocant) habitandam tenuerunt, & locum Ætnam appellarũt,
quæ à Catana LXXX. ſtad. abeſt. Et eius authorem habitandæ Hieronem diuulga-
runt. Super Catanam uero Ætna imminet, & plurima quæ Crateres habent, com
munia illi obueniunt. Nam & riui in agrum Catanenſium proxime deferuntur.
Amphinomus Anapias. Quæq́ de filiorum in parentes pietate fama diſſeminat, Amphinomi & Anapiæ,
hic geſta ſunt. Hi cum clades ipſa † portaretur (ſic enim Neptuno uiſum erat) pa-
† ἐπιφερομένου τοῦ κακοῦ, cum periculum immineret. rentes humeris baiulantes, illos incolumes & ſaluos eduxerunt. Proni Catanen-
ſium colles alto exundant cinere, qui aliquando magno illos afficiens mœrore, po
ſterioribus annis magnum terris attulit beneficium. Quippe tam læta reddidit il-
Catanenſiũ agri fertilitas. lis uineta, & ſingulari bonitate fructuoſa, ut reliqua nulla uini nobilitate eis compa
rabilis exiſtat, loca ipſa cinere permixta radices educunt. Inde pecudes tanta exube-
rare pinguedine tradunt, ut inde ſuffocentur, niſi cruor quatuor aut quinque per
Soli mira natura. dies ab auribus eximatur. Hoc idem & in Erythia prouenire diximus. Fluxus au-
tem ille ad ſoliditatem permutans terræ ſuperficiem, ad magnam profunditatem ſa
xificat, adeo ut priſtinam uolentibus detegere ſuperficiem, lapides excindere ſit ne-
ceſſe. Liqueſcente enim in ipſis crateribus petra, deinde ſparſa, humor ſuper uerti-
cem diffuſus nigreſcit in limum, è monte defluens, deinde duritiem aſſumens, lapis
† κλίετ μυλίας. † molarius efficitur, quemq́ defluens colorem habebat, eundem deinde cõſeruat.
Fitq́ cinis crematis ex lapidibus, quemadmodum combuſtis ex lignis fieri ſolet. Si
cut igitur ex lignorum cinere ruta fouetur, ſic Ætneum cinerem quandam affinita
Syracuſæ. tem cum uitibus habere, ueri ſimile dixerim. Syracuſas quidẽ Archias è Corintho
nauigans condidit, quibus temporibus & Naxus & Megara habitari cœperunt.
Myſcelli & Archiæ uota. Simulq́ Myſcellum & Archiam, Delphos ut deum conſulerent petiſſe, illum inter
rogaſſe, utrum opes an ſalubritatem deligerent, Archiam itaq́ opes, Myſcellum ue
ro ſalubritatem elegiſſe. Conceſſumq́ alteri, ut Syracuſas, alteri ut Crotonem con-
Croto. derent. Euenit igitur Crotoniatas urbem tam ſalubrem coluiſſe ut diximus, Syra-
cuſas uero ad tantum diuitiarum cumulum euaſiſſe, ut iam in prouerbio diſſemi-
Prouerb. netur, cum ad locupletes ac ſumptuoſos loquimur, Vobis ne decima quidem Sy-
racuſa

racuſanorum adeſt. Cæterum cum Archias in Siciliam nauigaret, Cherſicratem ex Heraclidarum genere procreatum, cum parte copiarum reliquit, ad deducendos Corcyram accolas (ſic enim nunc appellatur, quæ prius Scherea eſſet.) Is igitur expulſis Liburnis locum habitantibus, inſulam habitatorum frequentia referſit. Archias uero potitus inſulæ, Zephyrium ſpectantes Dorienſes, aliquos nactus, eò profectos è Sicilia, eos ab Megarorum conditoribus accepit, & eorum pariter ope Syracuſas ędificauit. Itaque ciuitas & agri fœlicitate, & naturali portuum commoditate, tantum accepit incrementi, uiri quoq; principali dignitate inſignes extiterunt, obuenitq; Syracuſano populo, ut ſub dominatu conſtituti, reliquos ſuę ditioni ſubiugarent, ac libertatem adepti, alios Barbarorum ſeruitute oppreſſos in libertatem uendicarent. Erant autem Barbari quidam inquilini, quidam uero è tranſmarinis terris aduecti, uerum maritimas nulli ripas, prohibentibus Græcis, attingere audebant. A mediterraneis uero locis prorſus excludere, minime ualebant. Hactenus facile cultores perdurarunt, Siculi, Sicani, Morgetes, aliiq; nonnulli, è quibus & Iberi ſunt, qui primi Siciliam habitaſſe dicuntur è Barbaris, ſicut author eſt Ephorus. Enimuero Morgantium è Morgetibus habitari cœptam, uериſimile fit. Ea urbs quondam fuit, quæ nunc nulla eſt. Aduentantes uero inde Carthaginenſes, & hos & Græcos cladibus afficere nunquam deſtiterunt, Syracuſani tamen obſtitere. Poſtea Romani Carthaginenſes eiecerunt, & Syracuſarum per obſidionem potiti ſunt. Cum autem Pompeius ætate noſtra & reliquas ciuitates, & Syracuſas uaſtaſſet, Cæſar Auguſtus eò miſſa colonia, magnam ueтuſti oppidi partem reſtituit. Nam quinq; conſtabat urbibus olim, mœnia ſtad. C. & LXXX. continens. Totum quidem ambitum explere non oportuit, partem uero quæ inſulam aſpectans Ortygiam colitur, habitatoribus implere ſatius eſſe cenſuit, cum haud contemnendū haberet urbis ſpatium. Ortygiam pons terræ coniungit, ea fontem habet Arethuſam, in pelagus fluuium ſtatim emittentem. Hunc ipſum Alpheum eſſe, traditum eſt in fabulis, qui cum in Peloponeſo ſumat originem, per mare ſub terram, uſq; ad Arethuſam fluenta perducat, deinde hoc ex loco emergentem, rurſus excurrere in pelagus. Talibus autem de rebus coniecturam faciunt, poculum quoddam Olympiæ in amnem ipſum decidens, hoc in fonte demum emerſiſſe, ſacrorumq; in Olympia factorum ſordibus, turbulentum fieri fluuium. Hæc ſecutus Pindarus

τὸ δὲ ῥεῦμα σεμνὸν ἀλφεοῦ κρήνας
συρακουσᾶν θάλλος ὀρτυγίας.

Venerabile (inquit) flumen Alphei fontes,
Syracuſarum germen Ortygiæ.

Eadem Timæus philoſophus Pindaro aſtipulatur. Siquidē Alpheus antequam pelagus attingat, in quempiam dilaberetur hiatum, credi poſſet hinc ſubter humū uſq; in Siciliam, nequaquam marinis fluctibus admixtas perferre aquas † potuiq; placidas. Poſtquàm uero os ipſum fluminis palàm mare manifeſtum irrumpit, nihil autē alueo uicinū eſt, quod fluminis aquas abſorbeat. Licet nec ſic dulcis permaneret aqua, ſi fluxus ipſe ſuperne innatans, ut infra terrā intret, quod prorſus eſt impoſſibile. Contra enim Arethuſæ teſtatur aqua, potioni cōmoda & ipſius Alphei fluentū, nequaquā mari cōfuſum, tanto incurſu permanens, quod in alueum fictū incidat. At res omnino fabuloſa eſt. Vix enim hoc de Rhodano credimus, cuius a-

Corcyra.
Scherea.
Syracuſarum ædificatio.
Morgetes.
Iberi.
Morgantium.
Syracuſarum ruina.
Ortygia.
Arethuſa.
Alphei curſus mirus.
Sic legitur quidē conſtanter in Græco exemplari, utrum apud Pindarū in Nemeis paulo aliter legitur, unde poteris hic peti locus.
† ποτίμον ὕδωρ, potabiles aquas.
Rhodani fluxus

qua per lacum diffluens adeo permaneat, ut manifestam oculis seruet excursionē. Cæterum id quidem exiguum interuallum est, nec undas agitante lacu. Hic autem cum ingentes tempestates & inundationes fiant, nullius persuasionis aut credulitatis affinem permittunt esse sermonem. Appositum uero poculum magis ac magis mendaciū augetur. id enim haud credibile est, cum eo modo & talibus terminis delatum esse dicatur. Verū enimuero multi subterranei labuntur amnes, uariosq; per locos, at non tantum per spatium. Quod si possibile sit, ea quæ diximus omnino sunt impossibilia, quæq; de Inacho traduntur, fabulis perquam simillima. Fluit enim de Pindi uertice, ut author est Sophocles, & Lachmo de Perrhebis in Amphilochos & Acarnanes & Acheloi commiscetur aquis. Et hinc gradiens ad Argos, undas abscindens ad Ici populum peruenit Lyrcij. Dilatant autem monstrosum hunc sermonem, nonnulli qui Choninopum ex Nilo Delum transmittunt. Zoilus orator in Tenediorum collaudatione, Alpheum è Tenedo effluere dicit. Is est qui Homerum, uti fabularunt, scriptorem uituperat. Ibicus uero Sicyoniorum amnem Asopum è Phrygia labentem asserit. Melius autem Hecatæus, qui Inachum Amphilochorum flumen ex Lachmo fluens scribit, à quo & Æas erumpit, alterum ab Argolico esse, & ab Amphilocho nomen assumpsit, qui & urbem Argos Amphilochicum appellauit. Iste illum quidem in Acheloum irrumpentem affirmat, Aeantem uero in occasum Apolloniam uersus fluere. Ex utroque autem insulæ latere, portus sunt magni, è quibus maior est stadiorū LXXX. Hanc urbem uero & Catanam refecit Cæsar Augustus, sicut & Centoripa, cum illa ad Pompeij destructionem plurimum attulisset adiumenti. Supra Catanam etenim Centoripa iacent, Aetneis propinqua montibus fluminiq; Symætho agrum Cataneum influenti. E reliquis Siciliæ lateribus ora ipsa, quæ à Pachyno in Lilybæum extenditur, tota relicta est, priscarum tantum habitationum uestigia seruans, è quibus Camarina Syracusanorum colonia fuit. Verum Agrigentum Ionicum & emporium, & Lilybæum adhuc permanet. Nam cum hæ partes agro subiaceant Carthaginensi, longa & diutius perdurantia bella, maxima ex parte plagam hanc extinxerunt. Reliquum uero latus, ingens sanè, licet raris teneatur mortalibus, satis tamen accolarum habet. Nam & Alesa & Tindaris & Ægestanorum emporium, & Cephalœdium exigua sanè sunt oppidula. At Panormus Romanam habet coloniam. Aegesteam ab Amphilocteta comitibus conditam esse, memoriæ proditum est, qui Crotonem commigrarant, quos Philocteta unà cum Aegesta Troiano transmiserat in Siciliam, sicuti in rebus Italicis à me explicatum est. Intra insulam est Enna, modicis quidem possessa inquilinis, super collem iacens, in qua sacra Cereris ædes est, ea montanas amplectitur planities totas arabiles. Eunus cum fugitiuis obsidione pressus, illam præcipuis affecit cladibus, uixq; tandem à Romanis euulsi sunt. Eadem mala perpessi Catanenses, & Taurominitani aliiq; quàm plures. Eryx quoque collis excelsus habitatur, in quo Veneris templum locatum est, quod singulari ueneratione colitur, antiquitùs mulierum frequentia refertum, illius ministerio dicatarum, quas & è Sicilia & externis ex regionibus multi locarant. Hac uero tempestate, sicut & ipsa colonia uiduata colonis est, sic & templum desolatum, & sanctarum hominum copia defecit. Est & Romæ ante portam Collinam, deæ huius ædificium, quod Veneris Erycinæ templum dictant, cui cum æde sacra insignis adiacet

Marginalia: Inachus fluuius Pindi mõtis. Lachmus uertex. Lyrcium. Zoilus orator. Alphei fons. Asopus. Aeas flu. Argos Amphilochicum. Centoripa. Symæthus. Camarina. Agrigentum. Alesa. Tyndaris. Panormus. Aegestea. Enna. Eunus. Eryx. Veneris tēplū. Erycinæ Veneris sacrum.

iacet porticus. Reliquam uero coloniam, maiorémque mediterraneæ plagam pastores possident. Haud enim Himeram habitari amplius nouimus, non Gelam, non Callipolin, non Selenuntem, non Eubœam, neque alias plures. Ex his Zanclæi Mylarum incolæ, Himeram condiderunt, Naxij uero Callipolin, Selenuntem Megarenses indigenæ, Eubœam Leontini. Barbaricorum quoque permultæ sunt deletæ, sicut comici memorant, Cocali regiam apud quam Minos dolose necatus traditur. Itaq; Romani loci potiti, cognita solitudine, montes & campestria plurima equorum pastoribus, bubulcis & opilionibus fruenda præbuerunt, à quibus insula sæpenumero in maxima rerum discrimina constituta fuit. Primum quidem pastores ipsi ad latrocinia sparsim uertebantur, inde coadunatis in unum copijs, uicos populabantur. Quomodo quando Eunus † Aetnam occupauit. Nuper etiam ætate nostra Selurus quidam, qui sese Aetnæ filium prędicabat, exercitus ductor, cum diutius circumcirca Aetnam loca prædator discursaret, missus est Romam, ubi in foro gladiatorum certamine constituto, beluarum eum morsibus discerpi, laniaríque spectauimus. In sublimi nanq; ad id compacto, positus ędificio perinde ac in Aetna, cum derepente dissolutum unà concidisset, is in solutiles beluarum caueas, ad hoc ipsum pręparatas, præcipitatus est. Quid uulgatam ab omnibus locorum uirtutem prædicem? quam nulla ex parte inferiorem Italia demonstrant, superiorem uero diceres frumento, melle, croco alijsq; permultis. Adde locorum propinquitatem. Insula enim ueluti quædam Italiæ pars est. Romæ quoque singula, tanquàm ex ipsis Italiæ prædijs facile, nulloq; cum labore suppeditat. Itaq; Romæ horreum Siciliam uocauere. huc enim omnia ibídem nata cōportantur, paucis exceptis, quæ incolarum usus absumit, quæ sunt, non fructus modo, sed ętiam pecora, pelles, lanæ, cæteraq; eius generis. Duas autem périnde, ac maris arces, Posidonius sitas esse describit, Syracusas uidelicet, & Erycem, mediam uero inter utrunque † Aetnam imminere circunstantibus campis. Vastatus uero est Leontinorum ager uniuersus quos Naxij, & quidem indigenæ condiderunt. Eos etenim res Syracusanorum aduersas communes semper suscepisse constat, secundas autem non semper. Centoripis autem propinquum est exile sané oppidum, uocatum Aetna, ea montem conscensuros accipit atque transmittit. Hic enim primus montis ascensus inchoat. Loca superiora tum nuda, tum cinerosa sunt, & per hyemem niuibus referta, cæterum inferiora syluis & uarijs arborum consitionibus partita. Ipsa uero montis cacumina multas suscipiunt mutationes, uescentibus incendijs, nunc quidem unum in craterem collabente igne, nunc diuiso effluente, nunc igniti emittuntur riui, nunc flammæ fumosæúe fuligines, nunc ardentes exhalat lapides. Necesse nanq; est meatus ipsos subterraneos cum his pariter accedentibus uariari, & ora ipsa quandoq; secundum circunstantem superficiem plura esse. Pleriq; nuper qui eò ascenderant nobis enarrabant, campum sese deprehendisse superne planissimum ad stadia xx. in ambitu, qui cinerosо quodam includebatur supercilio, parietis altitudinem habente, ut qui intra campum illum penetrare uellent, eis transilire fuerit opus. In medio cinerosum fuisse tumulū eo colore, quo campi superficies cernebatur, supra tumulum, rectam in sublime consurrexisse nebulam, ad pedes uero cc. quiescentem. Fuisse enim malaciam quę instar erat fumi. Duos autem in campū progredi ausos, cum feruentiores, altioresq; calcassent pedibus arenas, retulisse gradum, cum nil amplius expli-

*Himera. Gela. Callipolis. Selenuntes. Eubœa. Zanclæi. Mylæ. Cocalus. Minos ubi necatus. Pastorum tyrannis. *Ennam. Aetna. Selurus pastor. Sicilia laus. Sicilia Romanorū horreum. Syracusæ. Eryx. *Ennam, al. Centoriporū situs. Aetna.*

candũ haberent, quàm quod longe intuentibus apparuiſſet, quo ex aſpectu uideri, ut multarum fabulationum naſcatur occaſio. Qualia præſertim de Empedocle dixere quidam, quod in craterem inſiluit, & illius caſus reliquit ueſtigia, è calceis alterum quos ferreos geſtabat, quem quidẽ paulo à crateris labro longius repertum, ipſa ignis uiolentia eieciſſet. Nam locum ipſum neq; aditu, neque aſpectu facilem. Suſpicandumq; nihil in eo deijci poſſe, cum contrarij è profundo ſpirantes uenti ac uapores obſiſtant, quos nimirum longe prius occurrere uerіſimile ſit, quàm ad crateris os applicetur. Quod ſi deiectum ſit, prius corrumpatur quàm eiectum rurſus exiſtat, qualecunq; relinquatur antea. Deficere autem & ſpiritus ipſos & ignem, cum materia deficiat, non ratione caret, non tamen uſqueadeo, ut pro tanta uiolentia appropinquare liceat homini. Imminet autem Ætna magis euripo & litori Catanenſi, quin Tyrrheno pelago quoque, & Liparitanis inſulis. Per noctem quidem lucet & ſplendens apparet è cacumine, interdiu autem fumo & caligine obſidetur. Aetnæ quidem è regione montes neruoſi obſiſtunt, humiliores ſanè, cæterum latitudine admodũ prętereuntes. Inſula tota cauernoſa ſub terra eſt fluuijs & igne pleniſsima, ſicuti de mari Tyrrheno uſque Cumas diximus. Calidarum igitur aquarum ſcaturigines habet inſula multis in locis, è quibus Selenuntiæ ad Himeram ſalſæ ſunt, Aegeſtanæ uero potabiles. Ad Agrigentum uero lacus ſunt, guſtum quidem maris habentes, naturam autem diſcrepantem. Iis enim quæ nequaquam natabilia ſunt, nullo pacto demergi contingit, quinimò in lignorum modum ſuperne fluitant. Italici ſanè quoſdam habent crateras, qui turbulentam exhalantem eiectant aquam, ac rurſum eundem in ſinum recipiunt. Spelunca uero penes Metaurum eſt, ampliſsimã intus habens fiſtulam, per quã occultus elabitur amnis, & magno quidem interuallo, dehinc in ſuperficiem emergens ſicut Horontes in Syria, hiatum inter Apameam & Antiochiam irrumpens, quem Charybdin appellant, & intra quadraginta rurſum excurrens ſtadia. Similiter & Tigris in Meſopotamia, & Nilus in Africa, paululum ante fontes. Ad Stymphalum uero aqua ducentis ſub terra ſtadijs delata, in Argiuo dehinc agro Eraſinum effundit amnem. Peneſq; Abiam Arcadiæ, rurſus aqua ut ſub terram impulſa, tarde poſtea emittit Eurotam & Alpheum, adeo ut uulgatum fabuloſum quidam fidem aſſequatur. Nam ſiquis coronas in communem proiectas aquam, utrique dictas † commendauerit, prout dixerit uterque proprio in flumine ſuam oſtendit. Illud etiam de Timæo uerbum dictum eſt, † ſororia ijs ſunt quæ ad Siciliam & quæ ad Liparæas inſulas accidere feruntur, & ad ipſam Liparam oſtenduntur. Sunt autem numero ſeptem è quibus maxima Liparis, in quam Gnidij coloniam deduxere, Siciliæ proxima iacens, poſt Thermiſſam, eam priſci quidem Meligunim appellabant. Duces claſsibus habuit, diutius aduerſus Thuſcorum incurſiones obſiſtens. Subiectas imperio ſuo habuit Liparęorũ nunc inſulas appellatas, quas pleriq; Æolias uocant, Apollinisq; oraculum Delphici multoties ſuis primitijs adorauit. Fertiliſſimam tellurem habet, & magni prouentus aluminis effoſſionem. Calidas etiam aquas & euaporantes ignes. Inter hanc Siciliámque ea iacet, quam Vulcano ſacrã uocant, ſaxoſa tota, & deſerta, & ignita, trifariamq; quaſi ternis ex crateribus efflat. è quorum ſanè maximo laminas flammę eructant, quę magna ex parte meatum referunt. E longa uero creditum eſt obſeruatione flammas ipſas flatibus concitari, tum hic tum in Ætna, quibus ceſſantibus, ceſſant & flammæ.

Marginalia: Empedocles. Selenuntiæ aquæ. Aegeſtanæ aquæ. Spelunca Metauri. Metaurus. Horontes. Apamea. Charybdis. Tigris. Stymphalus. Eraſinus. Abia. Eurotas flu. Alpheus. κοινῇ ἀμφοτέρων ἀποδείξας. κοινωνεῖν. Aeoliæ inſulæ. Thermiſſa. Liparis. Meligunis. Vulcani inſula.

mæ. Nec uero id ratione caret. Venti enim è marinis exhalationibus captantes originem & generantur, & nutriuntur, adeo ut de cognata materia accidentiq; ignis incensus, spectatores ipsos mirari non sinit, alio quodam modo talia fieri. Ex tribus illis crateribus unum partim effluxisse, Polybius asserit, alios uero permanere, at maximo labrum adesse rotundum, ad stadia quinque, in magnitudinemq; paulatim conduci, ad pedum L. diametrum. Cuius quidem profunditatem, usq; ad mare stadij spatio esse, sicut in uentorum languore licet intueri. Quod si hæc ipsa credibilia censueris, forte fidem non abrogaueris ijs quæ de Empedocle uulgo fabulantur. Igitur si spiraturus est Auster, nebulosam circum insulam effundi caliginem dicit, adeo ut longe Sicilia cerni nequeat, flante uero Borea, puras flammas ex eo, quem dixi, cratere altius extolli, ac maiores emitti strepitus. Zephyrum autem medium quendam tenere ordinem, reliquósque crateras eiusdem quidem esse generis. Exhalationum uero minores habere impetus, exque fragorum differentia, & quo ex loco exhalationes inchoënt, & flammæ & fumus annotari, & tertium rursus in diem quis spiraturus sit uentus. Omni igitur languente spiritu, alios ex Liparitanis saltem futurum prædicere uentum ait, nec id quidem falsó. Qua ex re quod à Poëta fabulosissimum dici uisum est, haud inaniter dictum apparet, sed occulta quadam ratione ueritatem insinuasse, cum dicat Aeolum uentorum esse custodem. De quo in superioribus facta à nobis est mentio. Quoniam satis expressa est notitia euidentiæ huius, dicat quispiam (utraque enim æquali adsunt dispositione, & euidentia, atque amborum communis est uoluptas.) Redeamus ad earum rerum, à quibus regresi sumus, ordinem. De Lipara nempe, & de Thermissa dictum à nobis est. Aliam Strongylam à figura, id est rotundam uocant. Est & hæc ipsa ignibus scatens, flammarum quidem ui minor, lumine uero maior. In hac Aeoli domicilium fuisse, memoriæ proditum est. Quarta est quam à forma quoq; Didymam, id est gemellam uocarunt, è ceteris Ericusam, et Phœnicusam ab arbustis uocauere, quę ad pascua prorsus omissæ fuere. Septima uero in mare magis exposita est, Euonyma, id est, sinistra uocata, & solitaria est. Sic autem appellata est, quoniam è Lipara in Siciliam nauigantibus sinistra maxime offertur. Multoties sanè in insulis maris propinqui, superficie excurrentes flãmę conspectæ sunt, cum è profundis concauitatibus reclusus quidam ignium meatus est, & ille ad exteriora uiolentior erumpit. Posidonius se meminisse inquit, æstiuo solstitio, illucescente aurora, inter Hieram, & Euonymã pelagus mirandum in modum in sublime conscendens apparuisse, & aliquo temporis spatio permansisse assiduis erectum flatibus, dein desijsse. Quosdam autem annauigasse illuc ausos exanimatos uidisse pisces, quos fluxus ageret. Quosdam uero uapore, et odore malo percussos fugam captasse. Vnamq; è nauiculis propius admotam nõnullis amissis, reliquos Liparam uix incolumes reportasse. Qui nunc quidem instar eorum qui comitiali morbo captantur desiperent, nunc ad proprios sensus resipiscerent. Pluribus post diebus uisum esse cœnum mari superne germinans, et multis etiam ex locis flammas & fumum & caliginem erumpentes, postremo congelatum, & molaribus lapidibus similem glaciem extitisse. Quam quidem rem cum Siciliæ Pretor T. Flaminius senatui declarasset, senatus quidem mandauit, ut & in ipsa insula, & in Lipara, dijs manibus, et marinis, facto sacrificio litaretur. Ipse locorum descriptor ab Ericusa, ad Phœnicusã x. millia ait esse, hinc ad Didymã xxx.

Venti in æthna

Auster.

Boreas.

Zephyrus.

Aeolus apud Homerum.

Strongyla.

Didyma.

Ericusa.

Phœnicusa.

Euonyma.

T. Flaminius.

Aeoliarũ distãtia inter se. Ab ea ad Liparam, ad septentrionem IX. ac XX. Ab hac in Siciliam XIX. Ab Strongyla uero XVI. *Melita.* Imminet autẽ Pachyno Melita (de qua catelli portantur, quos *Melitaei catuli* Melitaeos uocant) & Gaudos. *Gaudos.* Absunt inter se ambae millibus passuum VIII. & LXXX. *Cossura.* Ante Lilybaeum iacet Cossura & ante Aspidem, id est, clypeũ, ea uero Carthaginensium ciuitas est, *Clypea.* quam Clypeam uocant, inter ambas sita, & eo quod diximus ab utraq; interuallo disiuncta. *Aegimurus.* Est & ante Siciliam & Africam Aegimurus & aliae quaedam exiles insulae. De insulis quidem hactenus. Quando antiquae Italiae usque Metapontum loca sumus emensi, continenter adiuncta deinde explicemus. *Iapygia.* Contigua uero est Iapygia, quam & *Messapia.* Messapiam Graeci uocant, indigenę autem partim *Salentini.* Salentinos ultimam Iapygiam nominant, partim *Calabri.* Calabros. Post hos ad Boream sunt *Peucetij.* Peucetij & *Audanij.* Audanij sermone Graeco nominati, accolae uero tractum omnem post Calabros *Apulia.* Apuliam uocant. Eorum pleriq; *Pœdicli.* Pœdicli dicuntur, & Peucetij maxime. Est uero Messapia in peninsulae forma à Brundusio usq; Tarentum isthmo inclusa, stad. X. atque CCC. Annauigatio uero circa ultimam Iapygiam stad. est CCCC. distat à Metaponto stad. circa CC. Et ad eum quidem maris iter ad orientem est. *Tarẽtini sinus.* Tarentini sinus pars maxima importuosa est, ubi maximus atque pulcherrimus magno includitur ponte. Circuitus uero est stad. centum, eque sinus interioris parte isthmum efficit, exterius prospectantẽ pelagus, adeo ut urbs ipsa in Cherroneso iaceat, ut per ipsam facile nauigia protrahantur, cum utroq; ex litore humile collum existat. Cumq; oppidi depressum solum sit, quâ tamen arx aedificata est, paululum altius attollitur. Antiquus sane murus ingentem circuitum habet, nunc autem qui prospectat isthmum, plurima defecit ex parte. At pars, quae portus ori uicinior applicatur, qua arx perdurat, non mediocris urbis magnitudinem explet, stadium habet ornatissimũ, & forum amplissimum, ubi situs est *Iouis colossus.* Iouis colossus, ex aere fabrefactus, eximiae post Rhodium magnitudinis. Inter forum autem atq; ipsius portus os, arx ipsa extollitur perpaucas ueterum ornamentorum & statuarum reliquias continens, quorũ cum magna copia foret, urbe potiti Carthaginenses, pleraq; uastauere. Aliqua etiam Romani capto per uim oppido, ut spolia uendicarunt, *Hercules aereus in Capitolio.* e quibus Herculis imago sublimis ex aere, in Capitolio fixa est, opus Lysippi, quod à Fabio Maximo oblatũ est donum, qui urbem ceperat. De huius *Tarenti origo.* urbis origine haec ab Antiocho mandata sunt literis. Quod conflato inter Lacedaemonios, & Messenios bello, qui Lacedęmoniorum in eius communicationem uocati non sunt, *Elotes, seruі.* serui sunt iudicati, quos Elotes nominabant. Ea quoq; durante militia, quotcunq; in lucem producti sunt pueri, infames ignobilesq; iudicatos, *Partheniae.* Parthenias uocarunt. Quod cum minime ferrent aequo animo (erant autem plurimi) insidias struxere popularibus. Qui cum intellexissent, clam aliquos submisere qui amicitiae simulatione modum insidiarum renuntiarent. *Phalantus.* Horum e numero & Phalanthus erat qui praefectus eorum uidebatur esse, minime uero simpliciter ijs, qui participes erant uocati, placebat. Conuenerat autem ut in Hyacinthiorum celebritate, *Amiclaeus.* quando certamen in Amyclaeo conficeretur (is locus est) cum Phalanthus capiti pileum imponeret, fieret insultus. Populares autem à cęsarie noscitabantur, Phalanthi uero sodales cum signum renuntiassent, consistente certamine, pręco in mediũ procedens, Phalantho ne pileum capiti imponeret, inhibuit. Quod coniurati sentientes, apertis iam palàm insidijs, partim fugitant, partim supplices aduentant. Iussi autem bene sperare conijciuntur in uincula. Phalanthus uero ad Apollinem

de

de colonia deducenda consulturus mittitur, cui deus huiusmodi infit oraculum, *Oraculum.*

σατύριόν τι δῶκα, τάραντά τε πίονα δῆμον
οἰκῆσαι, καὶ πῆμ' ἰαπύγεσσι γενέσθαι.

Sastyreum & pinguem populum tibi trado Tarenti
Incolere, & late cædem per Iapygas ædes.

Vnà igitur cum Phalantho Parthenia profecti sunt. Quos Barbari & Cretenses, qui prius locum occupauerant, hospitaliter accepere. Eos fuisse tradūt, qui unà cum Minoë in Siciliam nauigarunt, post cuius letum in Camicis apud Cocalum *Camici.* in Sicilia pelagus intrantes huc appulsi fuerunt, è quibus posterius quidam pedestri itinere sinum Adriaticum, usque in Macedoniam peragrantes, Bugei sunt ap- *Bugei.* pellati, Iapyges autem uniuersos usque ad Dauniam cognomen è quodam duxisse Iapyge, *Iapyges.* quem Dædalus è Cretensi muliere suscepisse dicitur, ducemque Cretensibus extitisse. Tarentum autem ab heroë quodam nomen accepisse, literis prodi- *Tarentū unde.* tum est. At enim Ephorus de ipsius ædificatione, hunc in modum scriptum reliquit. Lacedæmonij aduersus Messenios belligerabant. Ii nanque regem Teleclum *Teleclus.* eò sacrorum causa profectum necauere. Illi uero iuramento sese obstrinxere, nō antè domum reuersuros, quàm Messenam solo adæquassent, aut omnes certe occumbere morti, urbis uero suæ custodiam & iunioribus, & natu grandioribus in militiam profecti, reliquere. Decimo postmodum belli anno, Lacedæmoniorum ma- *Lacedæmoniorum aduersus Messenios bellum.* tronas concilium ineuntes, nuntios ad uiros emisisse, querentes haud pari sanè conditione contra Messenios bellum illud geri. Hos nanque commorantes in patria, in dies sobolem procreare, Lacedæmonios uero positis in hostili terra castris, uxores dimisisse uiduas, qua ex re periculum impendere, ne patria uirili destituta stirpe deleatur. At illi simul sacramenti fide seruata, & mulierū uerba figentes animo, eos ab exercitu mittunt, qui robore firmissimi & iuuenta florentissimi fuerant. Eos nanque minime iuramenti communione teneri nouerant, cum puerilibus adhuc consistentes in annis cum natu grandioribus ad bellum exierant, iusseruntque ut cuncti uirginibus cunctis commiscerentur, rati hoc pacto copiosio- *Partheniarum origo.* rem procreatum iri sobolem. Quæ cum ita facta fuissent, nati ipsi Partheniæ nominati sunt. Messena tandem anno XIX. expugnata, in potestatemque redacta est, si- *Messena expugnata.* cut Tyrtæus ipse cecinit,

ἀμφω τῷ δὲ μάχοντ' αἰχμηταὶ ἐννεακαίδεκα ἔτη
νωλεμέως αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες,
αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες
εἴκοσῷ, οἱ μὲν κατὰ πίονα ἔργα λιπόντες
φεῦγον ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων. id est,

Nos duo magnanimos animis armisque uigentes,
Perpetuo nonusdecimus quoque uiderat annus,
Consertos bello, uicenus uenerat hostis,
Pingue solum fugitans, montisque reliquit Ithome.

Itaque cum Messenium diuisissent agrum, reuenientes in patriam, Parthenias nequaquam cum alijs pari honore dignabantur, perinde ac matrimonio minime progenitos. Itaque ipsi cum seruis conspirantes Elotibus, Spartanis insidias ordiebantur. Conuenit autem ut signum in foro, cum adoriendū esset, tollerent pileum Laconicum. Qua re per seruos quosdā Elotes patefacta, contra impetū ferre factu

difficile esse cognouerunt. Magna enim erat hominum multitudo, & quod maximum erat, una eademq; mens omnibus, quippe qui sese inuicem germanos esse cogitarent. Qui autem signum tollere debuerant, è foro concedere iussi fuere, qui uero rem gerendam indicatam esse senserant, sese continebant. Alij per eorum patres persuadebant, ut foras in coloniam excederent, quod si satis idoneum cepissent locum, permanerent, sin contrà, redirent, quintam Messeniæ terræ partem sortituros. Tum missi Achiuos contra Barbaros bellum gerentes offenderunt, in partem

Tarenti potentia. igitur periculorum assumpti, Tarentum ædificãt. Cæterum amplissimæ Tarentinorum opes aliquando fuere, rem suam ciuilem populari potestate gerentes, hoc est democratia. Nam classe maxima cunctos superauerunt accolas, peditesq; ad millia XXX. in expeditiones emisere, equitum uero tria millia. Ductores autem equitum mille, Pythagoricam quoque philosophiam amplexati sunt, in primis

Archytas Tarentinus. Archytas singulariter, qui diutius eius ciuitatis princeps eminuit. Inde posterioribus annis illecebrosæ inualuere deliciæ propter fortunas nimium secũdas, adeo

πανδήμους ἑορτάς. ut plures totius † populi ludos, festasq; celebritates quotannis agerent, quàm reliquos anni dies. Eam ob rem in deterius urbanum regimen ferebatur. Cuius flagitiorum unum illud documẽtum est, quod externis uti Imperatoribus coacti sunt.

Alexander Molossorum rex. Cleonymus. Agatocles. Pyrrhus. Contra Messapios enim & Lucanos, Alexandrum Molossorum regem accersierunt, antea quoque Archidamum Agesilai filium, & postea Cleonymum & Agatoclem, dein Pyrrhum, quo tempore aduersus Romanos bellum conflauere. Nec uero illis obtemperare ualuerunt, quos inuocarant, quin eis infensi inimicitiam contraxere. Alexander itaq; publicum Græcorum conuentum tractus illius, eo-

Cõuentus Græcorum. Alexãder flu. rum compulsus odio, ad Thuriorum agrum traducere conatus est, cum in Herculea Tarentinæ telluris æde illum celebrari, mos esset, iubebátque ad Acalandrum amnem locum ædificari, ubi concilia forent. Vnde & rem illi male gestam, propter ingratos eorum mores obuenisse fertur. In eosq; Annibalis tempestate redundasse, libertate spoliatos. Posterius uero admissa Ro. colonia, solito melius, tranquillo degunt in otio. Bellum autem cõtra Messapios, Heracliæ causa suscepere Dauniorum

Iapygia ager. & Peucetiorum reges socios & adiutores habentes. Terra deinceps Iapygia, non sine admiratione cõmoda oppido est. Nam cum in superno tergo aspera uideatur, ubi aratris panditur, altioris fertilitatis glebas inuenies. Cumq; aquarũ indiga est, nihilominus læta suppeditat pascua, & arboribus referta spectatur. Hæc etiã omnis regio aliquando copiosa admodum mortalium multitudine floruit, & tredecim urbes habuit. Nunc autem excepto Tarento atque Brundusio, cætera exigua sunt oppidula, adeo absumptæ sunt eorũ uires. Salentinos Cretensiũ fuisse co-

Mineruæ fanũ. loniam, memoriæ proditũ est. Hoc in loco Mineruæ fanum est, quod aliquãdo locupletissimũ extitisse constat. Extat & scopulus, quem ultimã Iapygiam appellãt,

Salentini. Iapygia ultima. multus in pelagus & ortum hybernum prominens, paulatimq; sese conuertens ad Laciniũ flectitur. In quo ab occasu se attollit, & ad ipsum, Tarentini sinus os claudit. Similiter ad ipsum, sinus Ionij ora Ceraunijs claudũtur à montibus. Ab eo ad montes Ceraunios, & ad Lacinium stad. circiter DCC. interuallum est. è Tarento

Baris. autem ad Brundusium nauigationis circuitio est, ad Barin seu Baretũ, ut nunc uocant, ut autem antea, Baretem urbem exiguam stad. sexcentorum est. Iacet uero in Salentinorum finibus, ad quam pedestri magis, quàm maritimo itinere, à Taren-

Leuca. to facile peruenitur. Hinc ad Leuca (ea enim urbs non grandis est) stad. DCCC.

sunt

sunt, ibi odoris fœtidi aquam fons effundens aspicitur. Fabulæ tradunt, reliquos Gigantes è uicina Campaniæ Phlegra, cum Hercules pulsos exagitaret, uocabantur autem Leuternij, ad ea fugitasse loca, contractosq́ subijsse terram, & ex eorum cruore talem effluxionem cōtinere fontem, eam ob rem & litus illud Leuternium appellari. Ex Leucis quidem ad Hydruntem urbeculam stad. CL. Hinc Brundusium XL. stad. sunt. Totidem ad Sasonem insulam, quæ ipsius interualli, quod inter Epirum & Brundusium interiacet, media sita est. Ea propter qui rectum nauigando tenere cursum nequeunt, à Sasone ad Hydruntem, leuorsum iter faciunt. Hinc obseruato ferente uento, Brundusinis propinquāt portubus, & egressi Rhodæos urbem Græcam, pedestres ocyus aduentant, †cuius oriundus Ennius poëta fuit. Locus igitur nauigatione circundandus è Tarento Brundusium, Cherroneso perquam similis est. E Brundusio autem Tarentum uia expedito uiatori, uno perficitur nauata die, eius quam dixi Cherronesi isthmū efficit, eam & Messapiam, & Iapygiam & Calabriam & Salentinam complures communi appellatione nuncupant, at quidam (ut antea diximus) diuidunt. Exigua quæ prænternauigantibus obuiant oppida, commemorata sunt. Cæterum in mediterranea regione Rhodæi sunt, & Lupiæ. Et paululum à mari semota Salepia. At medio in isthmo Thyræi, ubi potentium cuiusdam regiæ monstrantur ædes. Cum autem dicat Herodotus, Vriam in Iapygia esse, quam Cretenses ædificauere, è Minois classe, in Siciliam nauigantis errabundi, aut hanc ipsam accipiamus, oportet, aut Veretum. Brundusium Cretenses habitasse, memoriæ proditum est, qui è Cnosso cum Theseo discesserunt. Postea alios è Sicilia cum Iapyge digressos. nam utroq́ modo fama est, cum unà permanere nollent, in Bottiæam discessisse, tempore autem posteriori, ciuitas regia potestate gubernata, non paruam agri portionem ab Phalanto ac Lacedæmoniorum uiolentia perdidit, eum tamen eiectum à Tarento Brundusini acceperunt, ac deinde uita functum, eximiæ honore sepulturæ decorauerunt. Terram autem Tarentinis meliorem habent. Illa enim tenuis quidem, cæterum fructuum bonitate præcellens. nam & mel eius, & uellera uehementer laudantur. In primis etiam Brundusij portus sua excellentia præstat. Multi enim ore uno portus includuntur, qui nulla fluctuum agitatione turbantur, cum interni sinus excipiant, ut forma ipsa cerui cornibus simillima sit, unde & nomen inditum sit. Locus enim cum urbe ceruino capiti maxime est cōparandus. nam lingua Messapiorū Brundusium cerui caput nominatur. Cæterum Tarentinis portus non omnino undarum motibus caret, cum sese pandat & interius occulta sub undis saxa quædam contineat. E Græcia præterea nauigantibus atque Asia longe rectior Brundusium est nauigatio. Itaque omnes quibus propositum est iter Romam, huc applicant. Duæ autem ūiæ sunt, una quidem mulis uectabilis per Peucetios, qui Pœdicli uocantur, & Daunios & Samnites usque Beneuentū, in qua uia est Egnatia ciuitas. Post eam Celia & Netiū et Canusiū & Cerdonia. Altera per Tarentū paulisper ad leuam, & si quanta est diei unius circuitionem feceris, uia Appia offertur plaustris commodior. In ea urbs est Vria & Venusia, hæc quidem Tarenti atque Brundusij media, illa uero in Samnitum & Lucanorum confinibus, coëuntq́ ambæ ad Beneuentum atque Campaniam ex Brundusio. Hinc iam usque Romam uia uocatur Appia, per Claudium, per Galitiam, per Capuam & Casilinum usque Venusiam. Quæ dehinc sunt diximus. Tota uero ex Roma Brundu-

Leuternij. Leuternium litus. Leuci. Hydrus. Brundusium. Sason insu. Rhodæi. Ennius poëta. *ἰῷίς. Messapia. Iapygia. Calabria. Salentina. Lupiæ. Thyræi. Vria. Phalantus. Brundusiorum portus. Brundusio unde nomen. Tarēti portus. Via Romam è Græcia. Pœdicli. Egnatia. Celia. Netium. Canusium. Cerdonia. Vria. Venusia. Appia uia.

sium CCC. & LX. milliaria continet. Tertia, è Rhegio per Brutios & Lucanos & Samnitim ad Campaniam Appiæ iungitur. Cæterum longior quàm è Brundusio tribus diebus aut quatuor per Appianos montes. At enim Brundusio in transmarinam ripam nauigatio est, una quidem ad Ceraunia, litusq; deinceps reliquum Epiri & Græciæ, altera ad Epidamnū quàm prima longior. Nam mille & DCCC. stad. est. Trita & hæc est, cum urbs ipsa commode & ad gentes Illyricas & Macedonicas sita est. E Brundusio uero litus Adriaticum præternauiganti Stegnatia occurrit ciuitas, commune & nauigantibus, & terrestre iter facientibus ad Barium diuersorium. At usq; Peucetium mare uento nauigatur austro, per terram autem usque Siluium. Tota uero & montana & aspera, magnam Apenninorū montium communicationem habens, eaq; colonos Arcadas accepisse putatur. E Brundusio Barium DCC. stad. spatium est. Pariter ferè distat ab utraque. Contiguum quidem pascuntur agrum Cauni, dehinc Apuli usque ad Ferentanos, ut necessitudo sit usque ad Peucetios & Daunios, quos nec accolæ omnino ita uocitant, præterquam antiquioribus annis. Omnis quidem huius regionis, quam Apuliam nun cupant, haud accurate sanè terminos explicemus harum gentiū, quocirca nec nobis ualde affirmandum est. E Bario ad amnem Aufidium, ad quem Cannusiorū est emporium, stad. sunt CCCC. Ad emporium autem superior nauigatio stad. LXXXX. Proxima est Salapia, Argyripenorum emporium. Haud enim multum à mari, duæ Italicarum urbium, maxime quondam in plano sitæ sunt, sicut documento sunt circuitus earum, Canusium uidelicet & Argyrippa, cæterum his annis minores sunt. A primordio quidē uocabatur Argyrohippium, deinde Argyrippa, porrò autem Arpi nunc uocata est. Vtræq; in præsentia sanè deletæ, à Diomede conditę dicūtur. His in locis & campus, & alia complura, Diomedis potentatum ostentāt. In Mineruæ quidem fano, quæ Luceriæ est, prisca dona, & ipsum uetus oppidum Dauniorum extitit, nunc uero depressa iacet. In propinquo mari iacent duæ insulæ quas Diomedeas appellant. Ex quibus habitatores habet altera, reliquam desertam esse dicunt, in qua Diomedem disparuisse, quidam fabulātur, comitesq; in aues conuersos esse. Eas etiam hac ætate mansuescere, & humanam quodammodo uitam agere, & uiuendi ordine, & erga benignos mansuetudine, à malignis autē & sceleratis, fuga & euitatione. De hoc ipso heroē, cum alia permulta per Venetos, tum soliti uulgantur honores. Creditur & Sypuntem ædificium esse Diomedis, à Salapia stad. C. & L. interuallo distātem. Græci uero eam Sepiuntem nūcupant, ab eiectis è fluctu sepijs. Inter Salapiam atq; Sypuntem, fluuius est nauigationi satis accōmodus, & lacus ingentis ostium, per utrosq; autem nascentes è Sypunte fructus deuehuntur, frumenta præcipue. In agro Saunio circa tumulum, quem Drion nominant, basilicę monstrantur, una quidē Calchantis in summo uertice, & cui petentes oracula nigrantem immolant arietem, & strata in pelle dormiunt. Altera Podalirij in infima montis radice posita, abest à mari stad. circiter C. Ex ea riuulus manat, ad omneis pecorū morbos salutaris. Ante sinum hunc promontorium procumbens, ad stad. CCC. protenditur in pelagus, orientem pro spectans, Garganū appellant. Cumq; ultima circūflexeris, urbs ex illis offertur nomine Vreū, è regione promontorij Diomedeæ iacent insulæ. Ager iste cum omnis generis fructus, tū uero copiosos producit, equis & ouibus aptissimus, lana quàm Tarentina longè mollior, minus uero candida, regio ipsa propter camporum con ualles

Ceraunia. Epidamnus. Stegnatia. Barium. Cauni. Apuli. Ferentani. Peucetij. Apulia. Aufidius. Salapia. Canusium. Argyrippa. Arpi. Luceria. Diomedeæ insulæ. Aues Diomedeæ. Sypus unde appellata. Drion. Calchantis sacellum. Podalirij phanum. Garganum. Vreum.

ualles tranquilla. Pleriq; Diomedem fossam ad mare usque proscindere aggressum memorant, cæterum cum domum accersitus esset, & hanc & alias res imperfectas omisisse, & ibi è uita excessisse. Hic quidem de illo unus uulgatus est sermo: secundus autem est, eis eum in locis tandiu permansisse, donec † uitam conuertit: tertius fabulosus quem ante dixi, in ipsa insula dicens eum disparuisse: quartus poni posset, quem Veneti disseminant. Illi enim uitæ illius cōuersionem, nescio quo pacto penes se factam esse asserunt, quam in deorum numerum relationem uocant. Hæc igitur secundum Artemidorum interualla iacent, secundum uero locorum descriptorem, è Brundusio ad Garganū milliaria C. & LXV. Ea uero Artemidorus auget. Cæterum hoc ex loco Anconem usq; mil. CC. LIIII. ille ait. at Artemidorus ad mille CC. & XC. ferè, Anconis distantias stad. mil. pas. CC. L. esse refert, multo minus q̃ ille. Polybius uero illa ab Iapygia emensa fuisse tradit, & mil. pass. D. LXII. ad urbem Sylam edisserit. Hinc autem Aquileiam C. LXXVIII. Haud sanè concordant cum eo quod litoris Illyrici affertur, interuallo, è montibus Ceraunijs ad sinum Adriatici maris intimum, cum hunc supra sex mil. esse demonstrent, & eum maiorem illo esse constituant, qui minor multò sit. Et omnes cum omnibus inter sese de interuallis dissentiunt, sicuti sæpenumero à nobis dicitur. At nos ubi dijudicari licet, nostram efferimus sententiam, ubi sanè illorum dicta in medio ponere oportere minime putamus. Quod si nec ab illis habemus, haud mirandū est, si nos etiam in huiusmodi materia aliquid omisimus. Ex magnis quidem rebus nullam profecto omitteremus, at parua si cognita fuerint, parum utilitatis afferūt, sin omissa latuerint, toto ex opere, aut nihil, aut nō multum absciderint. Statim uero à Gargano sinus medius profundus quidem excipit, cui adiacentes accolæ, Appuli proprie nominātur. Ipsiq; & Daunij & Peucetij eandem usurpant linguam, nec in cæteris in hoc usq; tempus discrepant. Antiquis uero temporibus discrepasse, simile ueri est, unde & diuersa in omnibus inualuisse nomina. Priori tēpore uniuersæ huius terræ secunda fortuna florebat, postea uero & Annibal & sequētia bella desertam illam reddiderunt. His in locis clades illa Cannensis obtigit, in qua tot & Romanorum & sociorum corpora occidioni data sunt. In ipso sinu lacus est, supra quem in mediterranea Teanum est Appulum, eodem quo Sidicinum nomine. Qua in parte Italiæ latitudo non parum contrahi uidetur. Vbi sunt Puteoli à mari ad mare, minus stad. mille isthmus relinquitur. Post lacum autem ad Ferentanos & Bucanum prænauigandi commoditas est. Vtraque ex lacus ripa ad Bucanum & Garganum stad. sunt ducenta. Quæ deinde Bucano coniuncta sint, in superioribus dictum est. Huius generis huiusq; magnitudinis Italia est. Cum multa à nobis disputata sint, nunc amplissima significabimus, quibus hoc tempore ad tantum maiestatis fastigium res Romana conscenderit. Vnum quidem, quod instar insulæ tutam in circuitu maria custodiant, paucis exceptis partibus, quæ tamen inaccessis, uti muro, montibus uallatæ sunt. Secundum est maxima ex parte ipsius importuositas. Et quod sicubi portus existunt, magnitudine & excellentia mirabiles, adstant aduersus externorum impetus commodi. Nec minus ad inferendas incursiones, quàm ad ipsam mercaturæ commoditatem & abundantiam. Tertium aëris uniuersi temperies, cui subiacet. Ad quam uarietatem animalia, arbores & (ut paucis simpliciter dicam) cuncta quibus utilissimus mortalibus uictus suppeditatur, plurimam diuersitatem habent, siue

Diomedes.

† μέχρι καταστροφῆς τοῦ βίου, i. ad finem usque uitæ, rectius mea sententia. Quanquā interpres mauult ubiq; conuersionem τῷ καταστρέφειν uertere

Ancon.

Syla.

Appuli.

Daunij.

Peucetij.

Cannensis clades.

Teanum appulum.

Bucanus.

Italia munimenta.

Italiæ longitudo. *Italiæ laus.*

bonum siue malum dixeris. Ipsius longitudo à septentrione in meridiem ut plurimum extenditur. Cuius longitudini additamētum est Sicilia, talis & tanta perinde ac eius pars esset. Aëris temperies & intemperantia, pro caloris & frigoris, & horum mediocritatis conditione diiudicatur. Itaq; cum tanta longitudine, qua nunc est Italia, eam in amborum excessuum medio iacentem, plurimam temperatæ conditionē continere necesse est, modisq; plurimis. Id etiā alio illi pacto contigit. Nam cum montes Apennini perpetua longitudine porrigantur, cumq; latus utrunq; campos & colles frugiferos emittat, nulla pars extat, cui non montanis & campestribus bonis frui contingat. Adde fluuiorum & lacuum magnitudinem & copiam. Ad hæc & frigidarum & calidarum scaturigines aquarum, quas ad mortalium salutem parens natura compluribus in locis comparauit. Quid diuersorum facultates metallorum? quid materiam atq; escas hominibus ac pecoribus attributas? Quis fructuum ubertatem atq; bonitatem pro dignitate disserat? Inter gentes quidem amplissimas, & Græciam ipsam, & excellentissimas Asiæ partes, media consistens, uirtutis præstantia & amplitudine, ad circunstantibus imperandum nata est, ex uicinitate subiugandorum facultatem nacta. Quod si ad susceptam de Italia orationē, & de Romano populo, cuius ditioni subiecta est, summatim quædam adiicienda sit ratio, quando uidelicet ipsam Romani ad uniuersi orbis imperium perfugium ac propugnaculum struxerint, assumātur & hæc, quod post Romam conditam Romani perpetuo multas hominum ętates sub regio principatu, integre, casteq; duxerunt. Postea cum Tarquinium, qui regum ultimus, improbe flagitioseq; imperitabat, eiecissent, atq; † urbanam sic mixtam constituere, ut singulares principatus & optimates regerent, accersitis in regni communicationem atq; usum Sabinis Latinisq;. Quos cum ingratos, sicut & alios finitimos assidue deprehendissent, eorum strage suum amplificare quodammodo coacti sunt Imperium. Hoc pacto paulatim ad incrementum progredientibus illis euenit, ut ciuitatem repente præter spem omnium amitterēt, prætereq; spem reciperent. Hoc autem nono ac decimo post commissam naualem pugnam ad Capræ fluuium anno gestum est, sicuti Polybius memoriæ prodidit, post factā cum Antalcide pacem. Romani cum istos propulsassent, Latinos primū omnes subiugarunt, deinde Thuscos & Gallos Circumpadanos, ab inuerecundia, quadam licentia represserunt, postea Samnites, post quos Tarentinos ac Pyrrhum debellarunt, reliquumq; nostræ ætatis Italiæ, præter Circumpadanam regionem. Ea nanq; adhuc belligerante, in Siciliam transmigrarunt, qua exclusis Carthaginensibus, Padum Gallosq; repetierunt. Vbi consistente adhuc bello, ecce Annibal irrupit Italiam, hocq; secundum bellum incidit Punicū, nec longè post tertiū, in quo deleta Carthago fuit, & Romani potiti sunt Africa et Hispania, quantū Carthaginensibus eripuere. Gręci uero & Macedones, & Asiæ intra Taurum & Alin fluuium incolæ, nouandis rebus cum Carthaginensibus conspirarunt. Hos etiam, ut simul in potestatem redigerent, progressi sunt, è quibus Antiochum regem, & Philippum, & Persen, & Illyrios, Thracesq; finitimos, Græcisq; ac Macedonibus aduersus Romanos belligerandi primordia eripuere. Et donec uniuersos in stragem darent, qui intra Istrū atq; Alin incolunt, perpetuo dimicare perrexerūt. Eadem & Hispani & Galli sunt perpessi, cæteriq; omnes qui Romano parent Imperio. Ab subiuganda enim Hispania, nunquam ab armis cessatum est, donec uniuersam illatis stragibus occuparent.

Romanorū uires quo pacto creuerint.

† πολιτείαν δὲ συνεστήσαντο μικτὴν ἔκ τε μοναρχίας καὶ ἀριστοκρατίας. id est, rempublicam constituerūt è regio optimatumq; imperio mixtam.

Romanarū rerum cōpendiaria descriptio.

rent. Captis deinde Numantinis & Vreetho, nouissimeq; Sertorio mactato, ultimisq; uastatis Cantabris ab Cæsare Augusto, exteriorem & interiorem Galliam totam cum Liguria, primum quidem particulatim adepti sunt, postea diuus Cæsar, dehinc Augustus communi bello pariter ceperunt. Hoc uero tempore aduersus Germanos belligerant, ab hisce propinquis incitati locis, unde quibusdã iam triumphis decoratam fecere patriã. Oram Africę, nisi quæ Carthaginensibus subiecta est, regibus & illis quidem subditis cõmiserunt, qui cũ desciuere extincti sunt. Nunc sub Iubæ regno consistit, & Mauritania & cætera Libyæ partes plurimæ, *Iuba.* propter illius in Romanum populum beneuolentiam & amicitiam. Similia & de Asia contigere. Siquidẽ initio per reges Romanis obedientes gubernabatur, postmodum cum illi defecissent, ut reges Attalici, Syri, Paphlagones, Cappadoces & Ægyptij rebellantes, ac postea destructi, quemadmodum & de Mithridate Eupatore casus tulit, & de Ægypti regina Cleopatra. Cuncta sanè intra Phasin & Euphratem præter Arabes aliquos, Romanum possidet imperium, & ab eis reges designati. Armenij uero & ultra Colchos iacentes Albani & Iberi sola ducum præsentia indigentes, bene quidem sese continent. Cæterum cum Romani uarijs implicentur negotijs, rebus student nouis, qualiter & ij, qui trans Istrum & Euxinum pontum accolunt, præter Bosphoranos & Nomades ritu pastorũ uagos, qui partim obtemperant, partim ad omnem uitæ cõmunionem sunt prorsus inutiles, præsidijs tantũ indigentes. Reliquã plagam tenent pastores, & qui sub tentorijs uitam agitant longe seorsum habitãtes. *Nomades.* Parthi uero finitimi tam immensis ualentes opibus, Romanis tamen & ætatis nostræ principibus subdidere colla, & Imperatorũ maiestati cessere. *Parthi.* Itaq; non modo trophæa, quæ quondam de Romanorum cladibus erexerant, Romam transmisere, sed etiam Phraates rex Cæsari Augusto filios credidit, & natorum natos obsides exhibuit, ut obseruandam coleret amicitiam. *Phraates rex.* Illis enim his annis ambiunt, quempiam qui eis imperet à Roma sæpenumero flagitantes. Et fermè propius adsunt, ut uniuersum eorum potentatũ Romano subijciant imperio, & ipsam quoq; Italiam seditionibus sępius agitatam, ex quo in Romanam ditionem redacta est. Quin & Romam ipsam ciuilis moderationis & Imperatorum uirtus continuit, & ne ad maiorem delictorũ & uastationis cumulum prolaberetur, inhibuit. Arduũ sanè atq; difficile est alio pacto tale regere imperiũ, quàm si uni perinde ac parenti procuratio demandetur. Nunquam igitur tanta pacis facultas, tantaq; bonorum copia Romanis, & eis societate fœderatis affuit, quantam Cæsar suppeditauit Augustus, ex quo perfectam & absolutam dignitatis potestatem accepit, *Augustus.* & hoc tempore successor eius filius præstat Tiberius, illum sibi gubernandi & edictorum normam exemplarq; constituens. *Tiberius.* Nec minus eundem ipsius filij Germanicus, Drususq; suam genitori nauãt operam. *Germanicus. Drusus.*

ARGVMENTVM SEPTIMI LIBRI.

SEptimus liber reliquas Europæ partes explicat, sunt autem hæ quæ orientem spectant ultra Rhenum usq; Tanain & Mæotidis paludis ostium, quæq; inter sinum Adriaticũ, & sinistras maris Pontici partes Ister accipit, ad austrum usq; in Græciam atq; Propontidem, in quibus & tota Macedonia continetur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER SEPTIMVS.

QVM à nobis de Hiſpania, deq́ Gallicis, Italicisq́ gentibus cum uicinis inſulis, dictũ ſit, deinceps reliquæ partes Europæ uidentur enarrandæ, eo quo ſe modo facultas obtulerit partiendo. Reſtant autem quæ ad orientẽ trans Rhenum, uſque Tanain loca ſpectant, & Mæoticæ paludis oſtium, quæq́ inter Adriaticum ſinum, & ſiniſtras Ponti

Iſter. ci maris oras Iſter capit in auſtrum uſque in Græciam atque Propontidem. Iſter enim duas in partes proxime terram prædictam diuidit uniuerſam, cunctos Europæ fluuios magnitudine ſuperans, à primordio ſui in auſtrum labitur, inde ab occidente ſtatim ad orientem curuatur in pontum. Oritur autem ab extremis Germaniæ partibus ab occaſu, prope ſinum Adriaticum, procul ab illo ſtad. circiter mille. Finitur autem in

Tyra. Ponto non longe admodum ab Tyræ ac Boryſthenis eruptionibus, paulu-

Boryſthenes. lum in ſeptentrionem uergens. Spectantes quidem in ſeptentrionem Iſtri partes, ſunt trans Rhenum regiones & Galliæ, quæ ſunt Gallicæ gentes & Germani-

Tyrrhegetæ. cæ, uſq́ ad Baſtarnas & Tyrrhegetas, & Boryſtheni adiacentes oræ, quæ inter hunc & Tanain, & paludis oſtium Mæotidis locantur. Itaq́ mediterraneam ad oceanum extendit, & mari alluitur Pontico. In auſtrum uergentia ſunt Illyrica & Thracia, & quæcunque de Gallicis iſtis admixta ſunt, ſeu de pleriſque alijs uſque ad oras Græciæ. De tractu igitur extra Iſtrum primum dicamus. Multo enim, quàm cætera, quæ ad alterutram partem iacent, ſimpliciora ſunt. Statim igitur re-

Germani. gionem trans Rhenum ad ortum uergentem Germani colunt, nationem Gallicam pauliſper imitantes, & feritatis abundantia & proceritate corporum & colore flauo, cum reliquis in rebus & forma & moribus, & uiuendi ritibus pares exiſtant, quales Gallos diximus. Ideo Romani hoc illis nomen iure indidiſſe mihi uidentur, perinde ac eos fratres legitimos Gallis eloqui uoluerint. Legitimi nanque fratres Romano ſermone germani intelligũtur. Primæ huius regionis partes ſunt Rheno proximæ, ab ipſius ferè fontis initio, quoad in Pelagus infunditur. Et hæc eſt occidentalis plagæ latitudo uniuerſa; quàm flumen alluit, eius autem portionem quandam ad Galliam traduxere Romani, quædam uero in profundam regionem tranſmigrans peruenit, ſicut & Marſi. Cæteri pauci ſunt, & Sugambrorum portio. Poſt uicinos autem amni accolas, & aliæ gentes ſunt, inter Rhenum

Albis. & Albin fluuium, qui ubique pariter ab eo diſtans, fluit in oceanum, non minorem illo perlabens agrum. Interſunt & amnes alij nauigijs permeabiles, è quibus

Amaſia. eſt Amaſia, in quo Druſus Bucteros nauali prælio ſuperauit. Hi ſimiliter ab auſtro

Druſus. Bucteri. ad aquilonem in oceanum elabuntur. Regio hæc uerſus auſtrum extenſa, quodam continens Alpibus dorſum efficit, ad orientem protenſum, quaſi quædã Alpium particula exiſtat. Pleriq́ autem hunc in modũ oſtenderũt, & propter ſitum antedictum, & cum eandem efferat materiam. Huius tamen tractus partes nequa

quã

quam in tam sublime extolluntur. In hoc tractu sita est Hercynia sylua, & Sueuorum natio, ex quibus nonnulli intra, aliqui extra syluam habitant, sicut & Colduorum plerique. In quibus & Bubiemum Marobudi regia. Quem in locum ipse, cum alios plureis traduceret incolas, suos coterraneos Marcomanos adegit. Is enim ex humiliori gradu maiores ad res constitutus fuit, postquam è Roma regressus est. Nam à iuuenilibus annis hic uersabatur, ubi ab Augusto Cæsare magna beneficia comparauit, reueniens autem magnum adeptus est potentatum, & præter eos quos ante dixi populos, Luios etiam uendicauit, gentem sanè permagnam, & Zumos & Butones & Mugilones & Sibinos, & ipsorum Sueuorum nationem amplissimam, Semnones. Sueuorū natio, ut superius dixi, partim intra, partim extra syluam habitat, Getarum contermina genti. Sueuorum quidem gens amplissima, è Rheno siquidem usque ad Albin peruenit fluuium, eorum portio etiam trans Albin loca depascitur, quemadmodum Eumondori & Lancosargi, nunc autem isti trans fluuium in fugam compulsi exciderunt. Commune autem est omnibus, qui hunc tractum incolunt, ut aliò facile migrent, & propter uictus tenuitatem, & propter agrorum ignauiam colendorum, & propter inopiam pecuniarum. Cumque in tugurijs habitent, in diem habent supellectilem. Plurimam è pecoribus trahunt alimoniam, sicut & Nomades, eorumque instar, domestica in carris tollentes instrumenta, quocunque sors tulit & opinio, suis cum armentis † conuertūtur. Sunt autem alij Germaniæ populi indigentia magis laborantes, Cherusci, Chatti, Gamabrini, Chattuarij. Ad oceanum præterea pertinentes Sugambri, Chaubi, Bucteri, Cimbri, Cauci, Caulci, Campsiani, cæterique complures. Bisurgis, & Lupias amnis in unum ad Amasiam deferuntur stad. DC. à Rheno semotus, per Bucteros minores labens. Est & Salas fluuius, inter quem & Rhenum, cum Drusus Germanicus belligeraret, domitis hostibus, uictor oppetijt. Nec enim plurimas in potestatem gentes redegit, sed etiam iacentes in medio nauigationis cursu, uicit insulas. Quarum Byrchanim obsidione complexam cepit. Hæc natio propter suscepta contra Romanos bella, nobilitatem adepta est. Postea cum in deditionem uenerit, rursumque desciuerit, habitatasque terras reliquerit, nomen assecuta est. Tametsi famæ maioris extitisset, si Cæsar Augustus flumen Albin trāsire, & illic rebellantes adoriri, ductoribus suis concessisset. Modo autem faciliorem militandi uiam, in eo quod in manibus uersatur, bello suspicatus est, si ab ijs, qui extra flumen Albin quietem agitāt sese contineret, nec eos ad inimicitiarum cōmunionem ultro lacesseret. Cæterum Sugambri uicini Rheni amnis accolæ, belli exordia factitarunt, cum Melonem belli ductorem haberēt, & exinde alij aliàs regni potentes dissiderent, & bellum pace soluerent, ac denuo desciuerint proditis obsidibus & calcata fide. Aduersus illos perfidia magnæ fuit utilitati. Quibus autem fides adhibita fuerat, ij magnas clades intulerunt, sicuti Cherusci, & eorum ditioni subiecti. In quibus tres Romanorum ordines militum cum Imperatore Quintilio Varo fœderibus fractis per insidias obtruncati sunt. Pœnas uero luerunt uniuersi, & Germanico iuniori clarissimum præbuere triumphum. In quo illustrium uirorum ducta sunt corpora, simul & fœminarum, Semiguntus Segesti filius Cheruscorum ductor, & soror eius. Vxor autem Armenij, cuius ductu & auspicio in Cheruscis conflatum est bellum, in fœderum fractione contra Quintilium instituta, qui nunc etiam bellum ipsum continet. Eius fœminæ nomen est Thosnelda. Secum erat filius trimus Tumelicus

Hercynia syl. Sueui. Coldui. Bubiemum. Marcōmani. Luij. Zumi. Butones. Mugilones. Sibini. Semnones. Getæ. Sueui. * diuertunt. Germanorū de migrationes. Cherusci. Chatti. Gamabrini. Chattuarij. Sugambri. Chaubi. Bucteri. Cimbri. Cauci. Caulci. Campsiani. Bisurgis flu. Lupias flu. Salas. Drusi mors. Byrchanis. Sugambri. Cherusci. Varus Quintilius. Germanicus. Semiguntus. Segestius. Armenius. Thosnelda. Tumelicus.

Aegimerus. Rhamis. Deutorix. nomine. Item Sesithacus Ægimeri filius Cheruscorum ductoris, eiusque uxor Rhamis, Vcromiri filia, Battorum principis, Deutorixque Bætoritis filius, Melonis fratris, Sugambri filius, Ægestus quoque socer Armenij ab eo dissentiens, inchoante bello obseruato tempore transfuga ad Romanos transiuit. Et traductis in triumpho cognatis patris aderat, honorifice ipse in ducendo habitus in ipsa pompa incedebat. Et Libys Chattorum sacerdos, aliique mortales ex direptis gentibus protrahebantur, Cathilci, Ampsani, Bucteri, Nusipetes, Cherusci, Chattuarij, Chatti, Landi, Subattij. Distat uero ab Albi Rhenus ad tria stad. millia, si quis per uias rectas cursum tenere possit. Nunc autem propter paludum syluarumque difficultates, iter in gyrum suscipiendum est. At Hercynia sylua proceris frequens est arboribus, & munitissimis in locis ingentem admittens ambitum. In cuius medio sita est ora, ad habitandum accommoda, de qua sermonem fecimus. Cui quidem & Istri & Rheni fontes proximi sunt. Inter utrunque lacus, & effusæ de Rheno paludes. Ipsius autem lacus perimetros est supra trecenta stadia, spatium uero circa ducenta. Is habet insulam, qua uelut arce ad inuadendos Vinddicos commodissime usus in naualibus pugnis Tiberius. Hæc autem simul & Hercynia sylua magis quàm Istri fontes in austrum uergit. Adeo ut è Gallia in Hercyniam syluam tendenti, prius lacum transire opus sit, deinde Istrum, postea iam per faciliora loca, montanasque planities ad Hercyniam sunt accessus. Cæterum Tiberius à lacu unius diei progressus iter, Istri fontes aspexit. Ad eum lacum Rhæti paululum adsunt, amplius Heluetij & Vindelici, & deserta Boiorum regio, usque ad Pannonios. Magis autem Luettij & Vindelici in montibus campos habitant. Rhæti uero & Norici usque ad Alpium summa tenent, & Italiam uersus inclinant, hinc Insubribus, inde Cranis propinqui, & Aquileiæ tractui. Alia autem & in Sueuis illis sylua Gabreta nomine, ingens iacet. Vltra uero Hercynia est, quæ & ab istis tenetur. De Cimbris sanè nonnulla male differuntur, quædam uero mediocriter credibilia. Haud enim huius generis causam admiseris, ut inde errabundi facti sint, ad latrociniaque conuersi, quia peninsulam habitantes, ingenti quadam inundatione compulsi, natalia loca deseruerint, quando consuetam prioribus annis etiamnum regionem inhabitant. Augusto quoque Cæsari lebetem plurima sibi sanctitate consecratum dono miserunt, eius amicitiam postulantes, ut iniurias, quæ prius suberant obliuione delerent. Compotesque uotorum facti remearunt. Dictu profecto ridiculum est, ut homines ad euentus, quos perpetuo natura efficit, per dies singulos bis accidentes, indignati è patrio solo digrederentur. Res autem ficta esse uidetur, quod ingens adeo æstus obuenerit aliquando, ut reliquos excesserit. Incrementa quidem recipit oceanus, ac decrementa, cæterum ad casus huiuscemodi, ordine instituta, atque definita. Minime etiam uere dixisse uidetur, qui ait Cimbros aduersus inundationes arma sumpsisse. Et qui dixit, Gallos intrepidos esse, ac negligentes, mergi domicilia tolerantes, dehinc ea ædificantes instaurare. Quodque maior illis ex aquis quàm ex armis uastitas accidit, ut Ephorus perhibet. Ipsa enim æstuariorum series, & uulgata regionis immersio, tales exhibere absurditates non debuit. Cum enim die quolibet hoc ipsum bis eueniat, ne semel quidē sentire id refluentiæ munus à natura esse, & quidem innoxium, nec Cimbris solis, sed cunctis oceani accolis, quonam modo incredibile nō est? Nec uero bene Clitarchus, qui equis insidentes ait, cum maris cernant impetum, equorum cursibus refuge-

re,

Libys sac. Cathilci. Ampsani. Cherusci. Chattuarij. Landi. Subattij. Hercynia sylua. Rheni & Danubij fontes. Tiberius. Rhæti. Heluetij. Vindelici. Boij. Luettij. Norici. Gabreta sylua. Cimbri.

re, interq́ fugiendum prope esse, ut deprehendantur aquis. Accessum ipsum qui accolis obijcitur, nequaquam tanta celeritate fieri nouimus, cum sensim & latenter ipsum mare propinquet. Neque quod in dies efficitur, & uicinis omnibus † inso- κὴ πᾶσιν ἐπιγιν-νόμενον. nat, antequam spectetur, tantum terroris debet incutere, ut fuga perinde, ac ex insperato irrumpat, capessenda sit. Hæc sunt quæ de rerum scriptoribus à Posidonio, iure quidem ac merito reprehenduntur. Nec male profecto coniecturam facit, quod latrocinādo incertis errabundi sedibus Cimbri ad paludem usque Mæotin militiam agitarint. Ab eis enim Cimmerius uocatus est Bosphorus, quasi Cimbricus, cum Græcorum lingua Cimmerios Cimbros nominent. Boios uero prius Cimmerius Bosphorus. Hercyniam habitasse syluam asserit, & Cimbros agmine facto, hunc inuasisse lo- Boij. cum, à Boijsq́ eiectos, Istrum & Scordiscos gentem Gallicam petentes descendis- Scordisci. se, mox Teuristas, & Thauriscos, & hos nationis Gallicæ, deinde Luetios adijsse, Thaurista. uiros quidem plurimo locupletes auro, cæterum in pace uitam agentes. Cumq́ cō- Thaurisci. flatas latrocinijs opes longe suis ampliores esse uiderēt, in Heluetios sese cōtulisse, Luetij. & ex eis præcipue Tigyrinos, & Toygenos, eosq́ secum solicitasse. Vniuersos ue- Tigyrini. ro deleuere Romani, & Cimbros, & alios tanti motus socios, partim in Alpium Toygeni. transitu in Italiam, partim extra Alpes. Huiusmodi autem Cimbrorum morem Cymbrorum fuisse, scriptores commemorant, ut eorum uxoribus in militandi societate coniun mos. ctis, consequentes nonnullæ diuinationis peritæ sacerdotes adhærebant, quibus canus capillus erat, alba uestis, lintea è carbaso subter tunicam fibulis annexa, ahenis incinctæ zonis, pedes nudæ. Captiuis per castra strictis occurrebant ensibus, quos sternentes humi, ad æreum pertrahebant craterem, uiginti capacem amphorarum. Habebāt & pulpitum, quo agiliter ascenso, tollentes in sublime captiuum, super lebete iugulabant. Tum profuso in craterem sanguine, inde, cum stillaret, uaticinium edebant. Aliæ uero scisso uentre, intestina speculabantur, suis uictoriam acclamitantes. In ipsis uero certaminibus, extentas ad carrorum uelamina pelles, tantis pulsabant ictibus, ut ingenti cum horrore fragor efficeretur. Ea uero Germanorum regio, quæ ad aquilonem uergit, ut dixi, ad oceanum pertinet. Cogniti sunt autem qui ab exitu Rheni, usque ad Albin initium capiunt, è quibus celeberrimi sunt Sugambri, Cimbriq́. Illa uero plaga, quæ trans Albin oceanum spectat, nobis prorsus est incognita. Nullum enim priorum, ad orientem us- Sugambri. Cimbri. que ad Caspij maris ostium, hanc peregisse nauigationem accepimus. Neque Romani Albin ipsum transcenderunt, nec ulli similiter iter pedestre suscepere. Quod autem per longitudinem ad ortum tendentibus, Borysthenis, & Boreæ partes, & Ponti regio tota offertur, manifestum est quidem ipsis ex climatibus, & parallelorum interuallis. Verum enimuero quid ultra Germaniam existat, & quid de alijs ex ordine positis, siue Bastarnas appellare oporteat, ut plures arbitrantur, si- Bastarnæ. ue alios intermedios, seu Iazygas, seu Rhaxyalos, seu quoslibet alios, ex ijs qui pro Iazyges. tecto carris utuntur, non facile protulerim. Neque utrum tota longitudine, ad Rhaxyali. Hamaxiti. oceanum usque pertineant, uel si aliquid ob frigoris rigorem causámue aliam inhabitatum sit, uel si aliud etiam mortalium genus inter mare, orientalesq́ Germanos situm succedat. Hoc sanè ipsum incognitum, & de cæteris ad aquilonem ordine iacentibus dixit. Nec enim Bastarnas, nec Sauromatas, & generaliter ullos supra Pontum habitantes, nouimus, nec quantum ab Atlantico remoti sint pelago, neque si ad illud propinqui sunt. Australis uero pars Germaniæ trans Albin

Sueui. Getæ. fluuium, quæ quidem contigua est, à Sueuis adhuc tenetur. Deinde Getarũ mox terra copulatur, principio quidem angusta, ad Istrum porrecta, qua plagam spectat australem. Cõtra uero è regione ad montanam Hercyniæ syluæ radicem, pars montium in ea continetur. Postmodum extenditur latius ad aquilonem usque ad *Tyrrhegetæ.* Tyrrhegetas. Certos uero terminos proferre non possumus, uerum propter isto- *Rhiphæi & Hiperborei.* rum ignorationem locorum, qui Rhiphæos montes & Hyperboreos fabulando narrauere, digni quorum sermones admitterentur, habiti fuere. Illi autem omittantur, simul & Pytheas Massiliensis, in quibus de oceani litore mentitus est, quodam usus prætextu, inquisitione uidelicet rerum cælestium atque mathematicarum. Et *Orithyia.* si qua Sophocles in tragico carmine de Orithyia cecinit ut à Borea rapta, super omnem pontum ad telluris extima transportaretur, noctisq́ꝫ fontis, & cæli uertices, ac uetustum Phœbi ortum, nihil quidem hæc ad præsens institutum, sed o- *Getæ.* mittantur, ut in Phædro ait Socrates, uerum quæ ex antiquorum monumen- *Thraces. Mysi.* tis, & huius ætatis accepimus, in medium proferamus. Getas igitur Græci Thra- *Phryges.* ces opinati sunt, qui quidem utrunque Istri latus incolebant, ut & Mysi. Thraces *Bryges. Mygdones.* sanè utriq́ꝫ, & quos nunc Mysos nuncupant, à quibus Mysi quoque educti sunt *Bebryces.* illi qui inter Lydos & Phrygas & Troas habitant. Et ipsi etiam Phryges Thra- *Medobithyni.* cium genus sunt, Bryges dicti, sicut & Mygdones, & Bebryces, & Medobithyni, *Bithyni. Thyni.* & Bithyni, & Thyni. Reor etiam ipsos Mariandynos. Isti omnes Europam omni- *Mariandyni.* no deseruere, at Mysi unà permansere. Rectè Homerus mea simul & Posidonij *Mysi.* sententia, opinari uisus est, Europæ cultores Mysos nominare, eos inquam qui in Thracia sunt, cum dicit,

αὐτὸς δὲ πάλιν τρέπεν ὄσσε φαεινώ,
Iliad. v. νόσφιν ἐφ᾽ ἱπποπόλων θρῃκῶν καθορώμενος αἶαν
μυσῶν τ᾽ ἀγχεμάχων.

Hic uero rursus splendentia lumina uertit,
Præsertimq́ꝫ equitum Thracum speculatus in agros,
Mysorum ensiferûm, pugnantum cominus armis.

Quoniam si quis positos in Asia Mysos accipiat, alienus & disiunctus sermo foret. Aspectum enim ab Troianis ad Thraciam terram conuertentem, & eidem annumerare Mysorum agrum, non seorsum existentium, sed finitimorum Troicæ oræ, & post illam locatorum, atq́ꝫ adeo utroque ex latere, quos disiungit latior Hellespontus, hominis esset litora confundentis, & locutionis modum minime intelligentis. Nam cum dicit, rursus uertitur, maxime retro intelligendum est, qui autem ab oris Troum uisum transfert, non ad eos qui aut post illos, aut ex transuerso consistunt, ulterius quidem traducit, non autem ad posteriora multum, affer- *Hippomulgi.* tur inde ipsius testimonium quod equas mulgentes, & Lactophagos, & Abios, *Scythæ.* hoc est uictus efferati, accolas illis adiungit, qui pro domo plaustris utentes, sunt *Sarmatæ. Bastarnicæ.* Scythæ ac Sarmatæ. Hæ enim nationes Thracibus hac tẽpestate promiscuæ sunt, *Scordisci.* & Bastarnicæ magis, ijs qui extra Istrum, & intra Istrũ. Cumq́ꝫ his miscentur Gal- *Taurisci.* licæ gentes et Boij, & Scordisci, & Thaurisci. Sed Scordiscos quidã Scordiscas uo- *Ligyrisci. Mysi.* cant. Tauriscos uero quidã Ligyriscos, & Tauriscas uocant. Scribit autẽ Posidonius Mysos religioni indulgentes, ab animãtibus abstinere, & eam ob causam pecus omne uitare, melle uero & lacte, & caseo uesci. Cumq́ꝫ tranquillã exagitẽt uitã, *Capnobatæ.* ob deorũ culturã, deicolę & capnobatę, id est fumi cõscensores, nominãtur. Plerosque

que item Thraces esse qui sine mulieribus uitā ductitent, quos ctistas, id est creatores nominãt, sanctificatosq́ honoris gratia omnimoda cū libertate uictitare. Hos summatim uniuersos poetã dixisse equarū mulsores, & lactophagos insignes, abios, id est minime uiuos homines, iustitia præstantissimos. Præcipue autē abios appellat, à mulieribus disiunctos. Vitã nanq; cælibem, ac sine coniugibus dimidiatã esse putans, sicut & Protesilai domum, quia foret absq; coniuge, semiperfectam fuisse protulit. De propinquo etiam † pugnaces Mysos dixit, quos nemo populetur, sicuti bonos bellatores. Oportereque in decimo libro inscribi † pro Mysorum de propinquo pugnantium. Verum enimuero scripturam tot per annos approbatam mouere, forte superuacaneum esset. Multo enim uerisimilius est initio Mysos nominatos fuisse, mutato subinde nomine, nunc etiam appellari, abios autem cōiugum expertes potius, quàm sine lare, & carros pro tecto colentes, accipiendum est. Cum enim circa contractus, & pecuniarum pretia conflari soleant iniuriæ, qui adeo tenuem ex modicis uictum agitent, eos iure ac merito iustissimos uocitemus. Quoniam philosophi proximam iustitiæ temperantiam collocantes, uitam tenuitate satis contentam, beatam in primis dixere. Ex quo pleriq; eorum rerum † eiectiones ad sectam compulere Cynicam. De eorum uero cælibatu nullam tamen subscribit significationem, præsertim apud Thraces & in his Getas. Verum quę de ipsis Menander memorat, inspice, non quidem fingens, ut † decorum est, uerum ex ipsa memorans historia,

Ctistæ, κτισταί.
Equimulgi.
Lactophagi.
Abij.
Protesilai domus.
* ἀγχιμάχους.
* ἀντὶ τ̃ Μυσῶν τ' ἀγχιμάχων.
Homeri locus.
* [illegible]
Menander.
* ὡς εἰκός.

πάντες μὲν οἱ Θρᾷκες, μάλιστα δ' οἱ Γέται ἡμεῖς ἁπάντων
ἐγὼ γὰρ αὐτὸς εὔχομαι ἐκεῖθεν εἶναι τὸ γένος
οὐ σφόδρ' ἐγκρατεῖς ἐσμέν.

Thraces uniuersi nos præsertim Getæ,
Nam eorum indigenam esse me ipse glorior.

Non omnium continentiam nimis agimus, & paululum infra, de ipsa in mulieres continentia ponit exempla. E nobis uxorē ducit nemo, nec ut pleriq;, undecim duodecimq́ et amplius. Quod si quaternas, quinásue uxores duxisse cōtigerit, subuersio quædã est. Isq; hymenæi prorsus expers, infœlix, anymphus inter conciues uulgatur. Ad hęc quidē & reliqui consentiunt, & unà confessione consonant. Nec sanè decet, ut ijdem miseram pariter esse uitam putent, inter plures non uersari mulieres, simul probum & ęquum sine uxoribus esse censeant. At eos religiosos deûm cultores arbitrari, & fumi † conscensores, quod fœminis careant, communibus admodū opinionibus aduersatur. Cuncti nanq; fœminas superstitionis duces, & authores esse existimant. Eę enim sunt quę uiros ad deorū cultus, ad dies festos, ad uenerationes, ad preces inuitent amplius. Rarumq́ est, ut uir quispiam sine uxoribus solus degens, talis reperiatur. Eundem rursus poetam inspice et quę loquitur. Introducit enim tristem quendam, mulierū fraudibus circa sacrificia succensentē, hunc in modum dicentem, Dij nos pręcipue (inquit) qui uxores duximus, consumunt. Semper enim dies aliquis festus necessario agendus est. Qui † autem mulieres perosus est, hæc ipsa subincusat. In dies uero quinquies immolabamus, septem uero circumcirca ancillæ cymbalis insonabant, quædam ululatus edebant. Propriè uero Getas uxoribus carentes, religiosos putandos, declarat, idq; præter opinionem. Cęterum diuinarum rerum studium, hac ipsa in gente plurimū esse, ex ijs quę locutus est Posidonius, haud abroganda fides est. Necnon ab animantū esu

Thracū Getarumq́ mores.
* καπνοβάτας.
* ὁ δὲ μισογύνης. i. mulierum osor, qui citra mulierē uiuit.
Getarū superstitiones.

abstinuisse religionis gratia, nō negauerim, sicut & reliqua tradit historia. Proditū Zamolxis. est enim memoriç, ex Getarum gente quempiam, nomine Zamolxin seruisse Pythagorç, & cælestium rerum aliquas ab eo didicisse, cumq́ꝫ ad Ægyptios usqꝫ peregrinatus errasset quædā etiam illorū accepisse. Cumq́ꝫ suam reuertisset in patriam, magna in charitate ac studio apud principes nationemq́ꝫ illam habitū, quid portenderent signa præsagientem. Denicꝫ persuasum regem animum induxisse, ut illum in regni societatem acciperet, ut qui ad deorum arcana annuntiāda foret idoneus, & ab initio quidem, eius quem maxime uenerantur, dei sacerdotem constitutum, postea uero dei appellationē comparasse. Inde speluncam nactum subterraneam, cæteris quidem inaccessibilem, eo in loco degere solitum, externis, excepto rege, eiusq́ꝫ ministris, colloquia rara facientem, adiutasse etiam regem, cum homines longe magis, quàm prioribus annis, cerneret animos illi attentius adhibentes, tanquam è deorum consilio edicta efferenti. Hic quidem mos ad nostram usqꝫ perductus çtatem perseuerat, ut semper aliquis eiusmodi præditus institutis inueniatur, qui regi consiliarius adsit, & ipsos inter Getas dei nomen assequatur. Sacérque re-Cogæonum. lictus est mons, quem sic nominant, nomen uero est illi Cogæonum, quo uocabu-Byrebistas. Decæneas. lo & amnem prælabentem uocitant. Eo autem tempore Byrebistas Getarum tenebat imperiū, aduersus quem diuus Cæsar iam instruxit exercitum, Decæneas hoc prçditus erat honore. Abstinere enim ab animantium esu ex ipsius Pythagoræ institutis, ab Zamolxi traditis, modo quodā permanet. Talia igitur male aliquis du-*Homeri scilicet Iliados v. bitauerit, de poëtæ † ipsius textu, deqꝫ Mysis quos illustres, & equarum mulsores appellat. Minimeq́ꝫ asseruerim ea, quæ Apollodorus in secundo de nauibus uolu-Homero multa loca incognita fuisse. mine prçfatus inquit. Eratosthenis enim sententiam approbat, qui Homerum ait, reliquosq́ꝫ scriptores antiquos rerum quidem Græcarum notitiam habuisse, reliquarū autem longius positarum permultam imperitiam tenuisse. Longas etiam illos ignorasse uias, nullamq́ꝫ nauticæ artis peritiam accepisse. Quibus adstipulatus, Aulis lap. Thisbe. dicit Homerum, cum lapidosam uocat Aulidem, quemadmodum & est, multarumq́ꝫ tibiarum Eteonon, columbisq́ꝫ copiosam Thisben, herbosam Haliartum. Cæterum quæ procul disiuncta sunt, sibique & alijs prorsus ignorata. Cumq́ꝫ amnes circiter quadraginta pontum influant, ne celeberrimorū quidem mentionem ullam fecisse, ut Istri, Tanaidis, Borysthenis, Hypanidis, Phasidis, Thermodontis, Halydis, etiam de Scythis nullam eum egisse memoriam, cum uniuersos claros Paphlagones. quosdam equarū mulsores, Galactophagos, Abiosq́ꝫ, id est absqꝫ uita nūcupat, Paphlagonesq́ꝫ mediterraneos ab eis nouisse, qui terrestribus propinqui sunt locis, litora quoqꝫ ac maritimam plagam ignorasse. Iure id quidem. ea enim tempesta-Axenos. te id mare nulli patuisse nauigationi, & proinde Axenon, id est inhospitalem Pontum appellari solitum, propter tempestuosa, & per hyemes interclusa loca & accolarum immanitatem, maxime Scytharum, hospites immolare solitorum, & humanis uescentium carnibus, & pro pateris caluarias usurpantium, nouissime autem Euxinus. cum Iones in litora urbes condidissent, Euxinum, id est benignum hospitalemq́ꝫ uocari cœptum. Pari modo & Ægypti plagam, & Africæ ignotā habuisse, sicut incrementa Nili & limosas ex pelago aggerationes, quarum nullam fecisset mentionem. Neqꝫ mediç inter mare rubrum & mare Ægyptiū telluris, neqꝫ Arabicorum & Æthiopicorum ad Oceanum pertinentium, nisi Zenoni philosopho mens magis intendenda est, qui sic scriptum reliquit,

αἰθίοπάς θ' ἱκόμην καὶ σιδονίους ἀραβάς τε.

Æthiopasq́ Arabasq́ adij tunc Sidoniosq́.

Nec uero de Homero mirandum esse. Etenim iuniores etiam illo complura nesciße, & monstra garriße. Hesiodum semicanes dixisse homines & in caput crescētes, & pygmæos, id est statura cubitali: Alcmanem uero pedibus indiuisis solidos: Æschylum caninis capitibus, & oculatis pectoribus, & unoculos in Prometheo tragœdia, & alia penè innumerabilia. Ab ijs uero transit ad historicos, qui Rhiphæos montes nuncupant, & Ogyion montem, & Gorgonum & Hesperidum domicilia. Penes Theopompum terram Meropidem. penes Hecateum uero urbem Cimmeridem. Apud Euhemerum rura Panchia. Apud Aristotelem lapides ex arena fluuiatiles indurescere, qui ab imbre liquescāt. In Libya Liberi patris oppidū existere, quod ab uno eodemq́ bis reperiri nequeat. Intendere etiam rebus circa Siciliam gestis & secūdum Homerum, Vlyssis errori oportere eos, qui illis in locis errorem fuisse dicunt, cum poëta fingendarum gratia fabularum, exterius in Oceanum fuisse canat. Reliquis quidem dandum est ueniam, Callimacho autem neququàm, qui Grammatici sibi nomen uendicat. Is enim Gaudum Calypsonis insulam dicit. Corcyram quoq; Scheriam, alios de Gerrenis mentitos accusat atq; de Acacesio et de Ithacæ populo, & de Pelethronio in monte Pelio, & de Glaucopio in Athenis. His paruula quædam opponens talia; finem facit, translatis ab Eratosthene plurimis, cum, quemadmodum antea diximus, non bene dicta sint. Posteriores uero quàm priscos peritiores extitiße, & Eratostheni & huic concedendum est. Adeo autem immodeste produci, in Homerum præsertim, iure optimo reprehendi posset, & contraria dicere, cum quæ ignorant ipsi, ea poëtæ exprobrant. Verum enimuero alia quidem in singulis propriam quandam commemorationem assequuntur, aliqua uero in uniuersum. Nunc sanè de Thracibus dicebamus Mysisq́ pugnantibus cominus & claris equarum mulsoribus, & Galactophagis, & Abijs inter mortales iustißimis, uolentes ea quæ à nobis, quæq́ à Posidonio, & quæ ab istis dicantur, inuicem conferre. Primum quidem quod argumentationē † propositionis fecere contrariam. Proposuerat enim docturum sese, cur de rebus à Græcia longe semotis, maior priscis illis quàm iunioribus affuit ignorantia, oppositum uero demonstrauit. Nec longinqua solum, sed etiam quæ in ipsa sunt Græcia. Verum, ut dixi, reliqua omittantur, quæ uero in præsentia occurrunt, consyderemus. Scytharum etenim mentionem non esse factam per ignorantiam, inquit, nec de eorum crudelitate in hospites quos immolāt, & corporibus uescuntur, & capitum oßibus paterarum uice utuntur. Quorum causa Pontus axenus, id est inhospitalis appellabatur. Fingit autem claros quosdam equarum mulsores Galactophagos, Abios atque iustißimos homines, qui nusquam terrarum existant. Quonam igitur pacto inhospitalem nominassent, nisi agrestem efferatamq́ uitam nouissent, neque ipsos præcipue, qui tales essent, sunt nimirum isti Scythæ. Antea uero erant equarum mulsores, qui ultra Mysos, & Thraces atque Getas sunt, nō autem Lactophagi & Abij, sed qui nunc † carros habitant pro domibus, & Nomades, id est pastores, uocantur, qui è pecoribus lactéque & caseo degunt, præsertim equino. Thesaurizandi prorsus ignari & cauponandi preter quàm onus pro onere. Qualiter autem poëta Scythas ignorauit, cum homines equarum mulsores & Galactophagos appellarit? Quod uero illius æta-

ἡμίκυνας. μεγαλοκέφαλοι. Pygmæi. στεγανόποδες. κυνοκέφαλοι. στερνόφθαλμοι. μονόμματοι. Rhiphæi mon. Ogyios. Gorgones. Hesperides. Meropis terra. Panchia ter. Lapides Arist. Liberi patris opp. Gaudus. Pelethronium. Glaucopium. Acacesius. Scheria. Gerreni.

Homero patrocinatur. * τῆς προθέσεως. i. proposito. Pontus axenus. * ἁμαξόβιοι. i. plaustris ædiū uice utentes. Nomades.

tis scriptores eos equarum mulsores uocabant, testis est Hesiodus in uersibus quos de Eratosthene adiecimus, Æthiopasq; & Ligustice Scythas equarum mulsores. Quid nam uero mirum est, si in magna rerum contractarum apud nos copia, & ipsarum iure uiolato, iustissimos clarosq; dixit eos qui minime in conuentis, & quæstu uitam agunt, quin cōmunia cuncta possideant, excepto ense dúntaxat & cyatho, in hisq; uxores & liberos in primis, pro Platonis instituto, communes habēt? Æschylus ipsi quoq; poëtæ consonans, de Scythis inquit,

Permutatiorerum citra pecuniæ usum. *Communes uxores.*

ἀλλ' ἱππικῆς βοτῆρες εὔνομοι σκύθαι.

Scythæ.

Conuiuæ æquitatis seruatores Scythæ.

Ista & adhuc in Grecis opinio permanet. Eos enim simplicissimos censemus esse, & ad mala minime pronos, & nobis ipsis continentiores, et paucioribus contentos. Noster sané uictus ad omnia fermé peiora immutatus, protenditur, delicias, uoluptates, malas artes, ad infinitas auaritię uias inducens. Talis igitur malitiæ magnitudo, cum ad reliquos Barbaros, tum ad Nomades irrupit. Nam mare attingētes, deteriores effecti, latrocinari cœperunt, mactare hospites. Quandoquidē multis impliciti, in eorum luxuriam, & lucra sordida societatemq; auaritiæ commigrarunt. Quæ cum ad mansuetiorem uitam tendere uideantur, mores corrumpunt, & pro simplicitate superius nuper exposita, in rerum uarietatem adiīt. Huiusmodi maiores nostri potissimum Homeri ætati propiores extitere, talesq; apud Græcos putabantur, quales Homerus ipse loquitur. Aspice quæ de Scytharum rege dicit Herodotus, aduersus quem Darius ductauit exercitum, uide quæ ab illo scribuntur, intueréque quæ Chrysippus de regibus Bosphoranis circa Leuconem scripta prodidit. Plenæ huius quam dico, simplicitatis Persicæ sunt epistolæ. Similiter & Aegyptiorum, & Babyloniorum, & Indorum extant commentaria. Hanc ob causam & Anacharsis & Abaris & plerique aliī generis eiusdem, é Græcia laudem compararunt, quod gentile quoddam præ se ferentes insigne, innatam facilitatem, lenitatem, iustitiámque ostendant. Quid priscos illos commemorare oportet? Alexander sané Philippi filius in ea expeditione, quam aduersus Thracas, ultra Aemum suscepit, cum Triballorum gentem incursasset, uidit eos usque ad Istrum pertinentes, in quo & Peucem insulam, ulteriora uero tenentes Getas. Eò usq; profectus, insulam quidem ingredi nequisse dicitur nauigiorum penuria. Nam cum in eam ipse Triballorum rex Syrmus confugisset, aduersus eius impetum obstitit. Cæterum transgressus in Getas, eorum urbem in potestatem redegit. Quibus subuersis, accipiens à gentibus illis & à Syrmo rege munera, é uestigio remeauit ad suos. Vt autem Ptolemæus Lagi perhibet, ad Alexandrū Galli, Adriæ uicini, amicitiæ & hospitalitatis gratia conuenere, quos cum rex ipse comiter accepisset, in conuiuio percontatum, quid nam esset quod iī maxime pertimescerent, illos ratus sese ipsum responsuros. At eos respondisse, nihil aliud, præstantissime rex, quàm ne supra nos cælum ruat, nihilominus tanti principis amicitiam plurimi facere. Hæc sunt simplicitatis Barbarorū signa. Qui cum descensum in insulam minime consecuti fuerunt, missis muneribus, amicitiam conciliarunt, neminemq; timere dixerunt, ingentium uirorum familiaritates maximi facientes. Successorum Alexandri temporibus Getis imperitans Dromichetes rex, Lysimachum aduersus se belligerantem, uiuum ceperat, cui cum suam gentisq; suæ commonstrasset inopiam, similiterq; contentos re sua homines, Ne talibus (inquit)

Anacharsis. Abaris. Triballi. Peuce. Getarū fines. Syrmus. Ptolemæus Lagi. Gallorum responsum. Dromichetes. Lysimachus.

mor

mortalibus bellum infer, sed eis potius amicis utere. His dictis donatum hospitaliter Lysimachum, & amicitia sibi deuinctum liberauit. Plato etiam in libris de republica, fugiendum esse mare censet, perinde ac improbitatis magistrum. Nam ab eo remotissimos optime administraturos rempublicam, & iuxta illud minime habitaturos. *Maritima fugienda loca.* Ephorus quidem in quarto Historiæ uolumine, quod de Europa inscribitur, cum Europam usque ad Scythas perlustrasset, in fine inquit dissimiles esse cum cæterorum Scytharum, tum uero Sauromatarum uiuendi ritus. Quosdam enim adeo sæuos atque morosos, ut humana carne uescantur. *Humana carne uescentes.* Aliquos & ab cæteris abstinere animalibus. Alii quidem (inquit) ipsorum crudelitatē eloquuntur, quam nouere, quorum & grauitas & admiratio obstupefacit. Grauitas autem cum contraria dicat, etiā exemplificat, ut de illis uerba faciat, quos iustitia præditis uti moribus asserit. Esse enim aliquos Scytharum Nomades, qui equarum lacte alantur, *Nomades.* cunctos æquitate superantes, quorum poëtæ mentionem faciant. *Hesiodi opus de terræ ābitu.* Homerus quidem galactophagos Abios, id est duri uictus homines, tradit mortalium iustissimos, qui terram intueantur. *Phineus.* Hesiodus uero in scripto de terræ ambitu (sic enim uocat) Phineum ab Harpyis in terram Galactophagorum duci dixit. *Lactophagi.* Cuius deinde rei causam reddidit, quoniam uictu sobrio & parco sunt, non quæstuosi, inter se sanctis utentes legibus. *Cōmunitas rerum omnium.* Omnia communia habentes, cum reliqua, tum uxores ac filios uniuersamque prosapiam. Externis inexpugnabiles & inuicti, cum nihil possideant, cuius rei gratia serui fiant. Vocat autem Chœrilum qui in Darii transitu cum rate, quam ipse construxit, *Chœrilus.*

μηλονόμοι τε σάκαι, γενεὰ σκύθαι,
αὐτὰρ ἔναιον ἀσίδα πυροφόρον. id est,

Opiliones appellat Sacas origine Scythas, *Sacæ.*
Asiam incolentes frugiferam.

Creati ex Nomadibus homines exustis domibus. Ephorum etiam cum Anacharsim sapientem appellet, ex hoc esse genere dicit, unumque è septem sapientibus censendum cum moderatione & prudentia perfecta & intellectu. *Anacharsis.* Eiusque inuenta profert, exuscitatores ignis folles, bicipitem anchoram, rotam figularem. *Follis inuētor. Anchora biceps.* Hæc ipsa autem loquor aperte, haud ignarus, quod hic ipse non omnia uerissime proferat, & illud præcipue de Anacharside. Nam quomodo rota ipsa ex eius inuētione extat, quam Homerus antiquior illo nouerit. *Rota inuētio.*

ὡς δ' ὅτε τις κεραμεὺς τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσι.

Ceu figulus cui dextra rotam quatit ocyus aptam.

Et reliqua. Cum autem communi quadam & ueterum & posteritatis fama creditum sit, illos maxime Nomadas seorsum ab aliis mortalibus habitantes, lactophagos & Abios & iustissimos esse, nec Homeri figmentum fieri uoluit Apollodorus illud significare. Iure etiam rationem de Mysis in carmine ipso dictis subire eum oportuit, putétne etiam ficta de illis esse, cum poëta dixerit,

μυσῶν τ' ἀγχεμάχων, καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν. *Iliad. ν.*

Illustres Mysos quis lac mulgetur equarum,
Cominus ĳ pugnant.

Vel eos qui Asiam incolunt accipit. Qui si in Asia habitantes accipit, maligne poëtam interpretatur, ut prædiximus, figmentum appellans, tanquam in Thracia Mysi illi non ultra quàm res ipsæ sint. Nostris item annis Aelius Cato ex *Aelius Cato.*

Transistrana regione quinquaginta Getarũ millia in Thraciam habitatura tradu
xit. Quæ gens eadem qua Thraces utitur lingua, qui hac etiam ætate ibidem habi-
tãt, Mysiq́ꝫ uocitantur, uidelicet quia & prius eo nuncupabantur nomine, habitã-
tium quoqꝫ Asiam Mysorum translatum secum est nomen, aut quia affine nomen
est magis ipsius poëtę historię, & eorum declarationi Mysorum qui Thraciam in-
colunt, sic prius uocatorum. De his quidem satis, redeo deinceps ad institutam or-
Getæ. dine descriptionem. De Getis sanè uetusta illa omittantur, quæ uero nostra sentit
Barebistas. ætas, huiusmodi fuere. Bœrebistas uir natione Geta, cum gentis eius pręfecturę in-
sisteret, homines frequentia bellorum, & cladibus afflictos reficiendos esse curauit,
eosq́ꝫ eò magnitudinis extulit, nunc exercitatione corporum, nunc uictus sobrieta
te, nunc eductorum obedientia, ut intra paucos annos latum adeptus sit imperiũ,
plurimosq́ꝫ finitimorum, Getarum ditioni subdiderit, traiectoq́ꝫ audacter Istro,
Thraciam diripiens usqꝫ in Macedoniam & Illyricum, magnum Romanis terro-
rem incusserit, déque Gallis finitimis, Thracibus & Illyrijs prædas ingentes repor
Critasirus. tauit. Boios autem & subditos Critasiro populos funditus deleuit simul & Tauri-
Ceneus magus scos. Ad nationis uero ipsius commoditatem adiutorem habuit Ceneum, uirum
magicis deditum, diu Ægypti oras peruagatum, auguriorum peritũ. Per quę deo-
rum responsa renuntiabat, & paruo in tempore in deorum numero constituceba-
tur, quemadmodum de Zamolxi superius narrauimus. Ingentis obedientiæ argu
Vites excisæ. mentum est, quod eius suasione inducti, uites excidere, & sine uino uitam agitare
consensere. Ipse autem Bœrobistas, insurgentibus nonnullis, prius perijt, quàm
Romanus populus aduersus eum mitteret exercitum. Regniq́ꝫ successores plures
in partes diuisi sunt. Nunc cum Cęsar Augustus cõtra eos quinquaginta millium
[illegible]? misit exercitũ, qui prius quatuor in †partes distincti erãt. Huius autẽ generis parti-
tiones ad tempus fiunt, & aliæ alio in tempore. Fuit & alia regionis diuisio, ex anti-
Daci. quis permanens temporibus. alios enim Dacos, alios Getas appellant. Getas qui-
dem qui ad Pontum in orientem uergunt, Dacos autem qui in oppositum uersus
Dauorum nomen. Germaniam & ad Istri fontes, quos olim Dauos uocatos esse reor. Ex quo apud
Getarũ nomẽ. Athenienses Dauorum & Getarum nomina seruilia plurimũ abundabant. Hoc
sanè credibilius est quàm à Scytharum gente deriuari, quos Daas uocant. longe
enim illi ad Hyrcaniam positi sunt, nec eo ex loco Athenas mancipia deportata, pu
Seruorũ nomina. tandum est. Seruos enim aut è populorum nominibus uocabant, à quibus uecta-
Lydus. bantur, ut Lydum & Syrum, aut ijs maxime quæ illis in locis magis ac magis usur
Syrus. pata erant, ut Manem & Midam, ex Phrygia, Tibiumq́ꝫ è Paphlagonia. Gens in-
Manes. Midas. de, quæ Bœrebistæ ductu in tantam conscenderat amplitudinem, demum ob do-
Tibius. mesticas seditiones & ex Romanorum bellis depressa est. Tamen adhuc ad millia
Marisus. hominum quadraginta emittere apte ualent. Per ipsos autem Marisus fluuius Da-
Danubius. Cataractæ Danubij. nubium influit, per quem Romani milites uasa, illis necessaria bellis deuehere sole-
bant. Superiores enim fluminis partes uersus fontes, usque ad præcipites eius de-
Ister. cursus, quos cataractas nominant, Danubium uocant, quæ maxime per Dacorũ
agrum delabuntur. Alias uero inferiores usque in Pontum per Getas Istrum uoci-
Getarũ sermo. tant. Cæterum idem Dacorum & Getarum sermo est, Græcis uero Getæ notiores
fiunt, quia frequentius ad utranqꝫ Istri ripã migrant. Accedit quod Mysis & Thra-
Triballi. cibus immixti uersantur. Triballi quoqꝫ Thracia natio sunt, quibus idem obuenit
ut transmigrationes patiantur, cùm finitimi aduersus inferiores insurgãt, quoties

ex ulteriore ripa Scythæ, Bastarnæ, Sauromatæ uictoriã, & quidem sæpe referant, Bastarnæ.
ut cum in expulsos insultent, uel in insulis uel in Thracia maneant aliqui, nonnul-
li uero eiecti ab alterius partis incolis, præsertim Illyricis ualentioribus. Aucto igi-
tur plurimum & Getarum & Dacorum imperio ad CC. militum millia exercitum Dacorum am-
amplificarant. Hac uero tempestate ad millia XL. ipsorum contracta potentia est, plum imperiũ.
eoq; prope peruentum est, ut Romano subdantur imperio. Necdum autem subie-
cti sunt Romanis omnino, propter quandam in Germanis positam fiduciam,
qui in eos hostilem gerunt spiritum. Inter mare Ponticum ab Istro ad Tyram flu- Tyra.
uium Getarum solitudo præiacet, plana tota & aquarũ indiga. Quo in campo Da Getarum deser
rius Hystaspi filius destitutus, cum traiecto Istro expeditionem suscepit aduersus ta. Darius.
Scythas, maximũ inijt periculũ, ne toto cum exercitu siti deleretur. Qua re sero in-
tellecta remeauit. Posteriori tempore Lysimachus contra gentem Getarum eo- Lysimachus.
rumq; regem Dromicheten exercitum ducťans, non solum discrimen adiuit, sed
etiam uiuus in potestatem pertractus est, rursumq; salute donatus benignum na-
ctus Barbarum, quemadmodum prius enarraui. Eruptioni uero fluminis ma-
gna propinqua est insula, Peuce nomine, eam Bastarnæ cum occupassent, Peuci- Peuce insula.
ni sunt appellati. Sunt & aliæ insulæ multo minores supra istam sitæ, & aliæ inferi- Peucini.
us mari proximæ. Cumq; septena distinguatur in ostia, maximum est quod Hie- Istri ostia.
rostomum, id est, ostium sacrum uocant, per quod supra nauigatio ad Peucem Hierostomum.
stad. C. ac XX. patet. Infra ipsam Darius pontem construxit, cum & supra cõstrue-
re ualuisset. Hoc autem ipsum ostium primum intra Pontum nauiganti sinistror-
sum occurrit. Eorum quæ deinceps sunt ad Tyram fluuiũ, nauigantibus in orien
tem cursus capessitur, ab eoq; septimum distat ostium CCC. circiter stad. Inter ipso-
rum ostiorum sanè interuallum exiguæ quædam existunt insulæ. Tria quidẽ ora
post sacrum ostium exilia sunt, ordine sita. Reliqua autem illo quidem minora, cæ-
teris uero ampliora existunt. Ephorus quinq; Istrum constare ostijs asserit. Hinc
ad amnem Tyram nauigabilem DCCCC. stad. sunt, at medio in spatio duo ingen-
tes lacus, quorum unus ita aperitur, ut uice portus eo uti liceat, reliquus ore caret. In
Tyræ uero fluminis ostio turris existit, quam Neoptolemi uocant, & uicus Her-
monactis appellatus. Aduerso autem flumine nauigantibus per stad. C. & XL. Neoptolemi turris.
utraq; ex ripa ciuitates occurrunt, hinc Niconia, hinc à leua Ophiussa. At qui flu- Hermonactis
uio propinqua tenent habitacula, urbem C. & XX. stadijs ascendenti occurrere di- uicus. Niconia.
cunt. Distat autem insula Leuca ab ostio per D. stad. interuallum intra pelagus edu Ophiussa.
cta, Achilli sacra. Deinde Borysthenes fluuius ad stadia DC. nauigationi com- Borysthenes
modus, cui alter amnis proximus est Hypanis. Ante Borysthenes ostium iacet in- fluui. Borysthenes
sula portum habens. Cum uero Borysthenem CC. stad. enauigaueris, eiusdem oppid.
nominis offertur oppidum, eademq; urbs, Olbia, id est beata nominatur, amplũ Hypanis. Olbia.
sanè emporium, quod condidere Milesij. Supra iacens regio uniuersa inter Bory- Tyrrhegetæ.
sthenem & Istrum prima est Getarum solitudo, postea Tyrrhegetæ. Post quos Iazyges. Basilei.
Sarmatæ cognomento Iazyges & qui Basilei dicuntur & Vrgi, è quibus pars ma- Vrgi.
xima Nomadibus, id est, pastoribus cõstat, pauci agrorum colendorum studio te
nentur. Hos utranq; Istri ripam incolere sæpe traditur. Intra terram sunt Bastarnæ Bastarnæ.
Tyrrhegetis uicini & Germanis, & ipsi ferè ex Germanis originẽ ducentes, & ipsi
plures in uicos nationesq; diuisi. Nam Atmoni quidã dicuntur atq; Sydones, qui Atmoni.
uero Peucen Istri insulam habitant, Peucini, Rhoxani uero magis ad Aquilonem Sydones. Rhoxani.

ſpectantes inter Tanain & Boryſthenem campeſtria paſcuntur. Vniuerſus autem aquilonaris è Germania uſque ad portas Caſpias tractus campeſter eſt, qui noſtras ad aures cognitionemque peruenit, qui uero ſupra Rhoxanos habitent, ignotum eſt nobis. Rhoxani quidem aduerſus Mithridatis Eupatoris ductores belligerarunt, quibus imperator erat Taſius, aduenerant autem Palaco Sceluro ſocij. Cumque pugnaciſsimi iudicarentur, contra inſtructam egregie phalangem & armis ornatam, natio barbara omnis infirma prorſus apparuit & nuda ferè. Illi igitur millibus quinquaginta conſiſtentes aduerſus millia LX. militariter inſtructa ductu & auſpicio Diophantæ ducis Mithridatici, reſiſtere ac ſufferre non ualentes impetum maxima ex parte trucidati ſunt. Vtuntur autem galeis ex crudis boum corijs, thoracibus, & ſcutis. Ad percutiendumque lanceas habent arcusque & gladios. Reliqui ferè huius generis plures. Nomades etenim tentorijs utūtur centonum inſtar pilo contextis, in plauſtris uitam degentes. Circumque tentoria pecora comitantur, à quibus uictum captant, & aluntur lacte, caſeo, carne. Paſcua uero ſectantur loca, ſemper herboſa permutantes. Hybernis quidem temporibus Mæoticis uerſantur in paludibus, æſtiuis uero per campeſtria uagantur. Regio uniuerſa hyemes habet aſperas uſque ad uicina mari loca, quæ inter Boryſthenem & Mæotidis paludis oſtium iacent. Et ex maritimis ſanè quæ maxime ad aquilonem accedunt, & ad ipſum Mæotidis ac magis etiam Boryſthenis oſtium, & interiora ſinus Tamyraci & Carpanieti, ad quem magnæ Cherroneſi tellus anguſta, id eſt iſthmos pertinet. Frigoris autem documentum eſt incolarum, licet in campis habitantium, quod nec aſinos alunt. eſt enim rigoris impatiens beſtia, & boues ſine cornibus generētur, & nonnullis lima deſecantur, quoniam hæc particula frigus ſufferre nequit, equi puſilli ſunt, pecudes magnæ, æreæ ſcinduntur hydriæ, quæ uero intra ſunt congelantur. Quid de ipſius gelu uehementia? quid de alijs ad Mæotidis ora prouenientibus? Alueus nanque è Panticapæo ad Phanagoriam plauſtris deambulatur, adeo ut cœnū uia tota fiat. Deſtituti uero in glacie piſces ligonibus effodiuntur ad Gangamam (ſic enim locum appellāt) præcipueque Antacæi, delphinibus magnitudine pares. Memoriæ quidem proditum eſt, Neoptolemum Mithridatis ducem eodē in curſu, æſtate quidem nauali pugna barbaros, hyeme autem equeſtri prælio ſuperaſſe. Vites autem in Boſphoro per hyemem terra infodi perhibent, cum multū agri metant. Scriptis etiam mandatum eſt, uehementes ibidem æſtus effici, aut forte quia inſueta ſunt corpora, aut quia per id temporis nullæ ſpirant auræ, aut quia aëris craſsitudo plus caloris concipit, quemadmodū in nubilis ſolis agunt radij. Cæterū Ateas latius in eius loci Barbaros regnū tenuiſſe creditur, is qui aduerſus Amyntæ filium Philippum bellum geſsit. Poſt oppoſitam Boryſtheni inſulam, deinceps ad ſolem orientem nauigatio eſt ad promontorium, ubi Achilleos dromos, id eſt Achillis curſus dicitur. Nudus quidē locus eſt, quem ſacrum Achilli lucum uocitant. Dehinc Achilleos dromos, & inter mare porrecta Cherroneſos. Eſt enim ad orientem ſpectans faſcia quædam in ſtad. mille producta longius, latitudinis ſtad. duûm, minus iugeribus quaternis, diſtans ex utraque ripa ceruicis illius ſtad. LX. arenoſa, aquam tantum habens foſſilem. In medio iſthmo collum eſt ſtadia ad XL. terminatur uero ad promontorium quod Tamyracen appellant, ſtationem habens in ripam continentem proſpectantem. Poſt illam ſinus eſt Carpineites magnitudinis nō modicæ, tendens in Aquilonem ſtadia circiter mille. Sunt qui

Nomadū tentoria. *Tamyracus.* *Carpanietus.* *Frigoris impatientes.* *Aſinus frigoris impatiens.* *Boues ſine cornibus.* *Frigora magna.* *Phanagoria.* *Gangama.* *Antacæi.* *Neoptolemus.* *Ateas.* *Achilleus curſus.* *Tamyrace.* *Carpiucites ſinus.*

qui usq; ad sinum stadia ipsa triplicant. Hi autem Taphij nominātur, sinumq; eo- *Taphij.*
dem quo promontorium nomine uocitant. Hic ille sinus est qui Putrem (sic enim
dicunt) à mari lacum stadia LX. †separat. Efficit etiam peninsulam siue Cherrone- **παραθάλαττα.*
sum quā Thauricā siue Scythicā dicūt, cuius isthmus CCC. & LX. dicitur. Putrem *Taurica penin*
uero lacū stad. quatuor millibus contineri differunt, Mæotidisq; portio est, quæ ad *sula.*
occasum spectat (magno enim illius ore occluditur) paludosa uehementer est, uixq;
nauiculis subtilibus nauigabilis. Venti nanq; cœnum facile detegūt, dehinc rur-
sum opplent, adeo ut paludes ipsæ maioribus cymbis peruiæ non sint. Sinus ipse
tres paruas quidem habet insulas, nōnullas cæcis sub aqua saxis plenas, inter naui-
gandum occurrentibus. Nauigantibus sinistra, pusilla quædam offertur urbs, &
alter Cherronesitarum portus. Ingens quoddam in meridiem porrectum extendi- *Cherronesus*
tur promontorium nauigantibus, id autem totius Cherronesi pars una est, ubi si- *urbs.*
ta ciuitas existit, quam Heraclienses Ponti accolæ, coloniam deduxerunt, quæ
Cherronesus appellatur, à Tyra fluuio distans stad. quater millibus & CCCC. cur-
su maris emetiendo. In ea uirginis sacellum est, deæ cuiusdam, cuius & nomen ha-
bet promontorium ante urbem iacens, stad. C. Parthenium, id est uirgineum ap- *Parthenium.*
pellatum, deæq; illius ædem habet & statuam. Inter urbem & promontorium tres
iacent portus, postea antiqua Cherronesus excisus, post eam portus oris angusti.
Ad eum maxime Tauri natio Scythica latronum manus constituebant, impetu
in eos facto, qui eò diuertissent. Vocatur autem Pactorū portus. Ab hoc alter effi- *Pactorum por*
citur portus, Ctenuntem uocant. Est uero LX. stad. isthmus. Hic est isthmus, qui *tus.*
paruam Cherronesum, quam diximus, magnæ portionem Cherronesi habentem *Ctenus portus*
occludit, habens eodem nomine ciuitatem Cherronesum uocitatam. Hæc antea li-
bera proprijs uiuens erat legibus, at deinde à Barbaris direpta, eò necessitatis addu
cta est, ut Eupatorem Mithridatem sibi præsulem delegerit, aduersus Barbaros bel *Eupator Mi*
laturum, qui super isthmum usq; Borysthenem tenent, atq; Adriam. Hæc contra *thridates.*
Romanos præludia parabātur. Ille igitur per has tantas spes in Cherronesum cum
misisset exercitum, pariter Scythis arma intulit. Et Scylurum ac Scyluri liberos cir- *Scylurus eiusq;*
ca palatiū in captiuis habuit. Eos autem quinquaginta fuisse Posidonius scribit, *que liberi.*
cum Apollonides octoginta affirmet. Sic potitus est Bosphoro accepta loci ditio-
ne à Perisade ultro, qui eum præfectus obtinebat. Eo ex tēpore in hunc usq; diem
Cherronesitarum ciuitas Bosphoranis regulis subiecta est. Ctenunta à Cherrone-
sitarum oppido & Pactorum portu æquali distare liquet interuallo. Post hunc au-
tem portum ad usq; Theodosiam urbem Taurica ripa per stadiorū mille longitu-
dinem, aspera, montanaq;, & Aquilonibus procellosa, consistit. Ante ipsam uero
promontorium in pelagus ualde procumbit in meridiem uersus Paphlagoniam,
Amastrumq; urbem, appellatur autem κρίυ μέτωπον, hoc est frons arietis. Opponi- *Amastrum.*
turq; illi Carambis Paphlagonum promontoriū, quo pontus Euxinus geminum *Arietis frons*
diuiditur in pelagus. Id utrinq; angustat euripus. Cæterum Carambis à Cherro- *promontoriū.*
nesitarum urbe stad. duobus millibus & D. abest, ab Arietis autem fronte numero *Carambis.*
multo minore. Complures ex ijs qui ipsum pernauigarūt euripū, utraq; simul spe-
ctasse promontoria nuntiant. In Taurorū montana, & montem esse Trapezun- *Trapezus.*
tem ferūt, quo nomine & ciuitas appellabatur, ad Tibaraniam, & Colchidem per *Tibarania.*
tinens. In eadem regione & Cimmerius est mons, in quo magnus fuerat Cimme- *Cimmerius.*
riorum ad Bosphorum potentatus, ubi & sinus Cimmerius uocatur quodcunq;

paludis Mæotidis ostium cõtinet. Post iam dictam montanam regionẽ Theodosia iacet ciuitas, campos habens ubertate præstantes, ac portũ uel centenis nauibus accommodũ. Iste finis antea & Bosphoranorum & Taurorum agro fuerat adscriptus. Tellus alia deinceps fertilitate conspicua est usq; ad Panticapæum Bosphoranorum Metropolin. Ea uero in ostio Mæotidis sita est. Inter Theodosiam & Panticapæum stad. D. ac XXX. interuallum est. Ora frumenti ferax, uicos habet multos, & urbem portus optimi, quã Nymphæum uocãt. Est uero Panticapæum tumulus frequentibus circumpositis habitaculis insignis ad stad. XX. Ad ortumq; portum habet & naualia ad naues XXX. Habet & arcem à Milesijs conditã. Leuconis autem ætate Sagauri atq; Parisadæ regali gubernabatur statu multos per annos & ora hæc & finitimi omnes accolæ, qui Mæotidis ostium utroq; ex latere tenẽt, idq; usq; ad Parisadæ regnũ, qui Mithridati tradidit imperiũ. Hi uero licet æquitate & mansuetudine plures ornati essent, tyranni tamen uocabantur, à Parisade ac Leucone sumpto principio. Parisades etiam in deorũ numerum relatus est, eiusdem nominis nouissimus rex fuit, qui cum exigentibus solito magis tributum barbaris resistere nequiret, Mithridati, cognomine Eupatori, regnũ tradidit, ex illo ad Romanos peruenit imperiũ. Maior autem illius pars in Europa est, cum & in Asia pars una sit. Os ipsum Mæotidis Bosphorus appellatur Cimmerius. Eius uero initiũ ab ampliore latitudine ad stad. LXX. ubi è Panticapæis locis ad Phanagoriam propinquissimam Asiæ ciuitatem, diuisionem inchoant. Terminatur autem ad angustissimũ euripum. Hæc uero angustia Asiam ab Europa separat, simul & Tanais fluuius, ab arcto in paludem & eius ostium è diuerso influens, duobusq; ijs in paludem erumpit alueis ad stad. inter se LX. distantibus. Extat & ea qua flumen appellatione oppidum, amplissimum sanè, barbaris mercaturæ diuersorium, post Anticapæum. Intra Cimmerium uero Bosphorum, nauigantibus è sinistra, Myrmecium offertur oppidulum à Panticapæo stad. XX. à Myrmecio autem stad. bis totidem uicus abest Parthenium, quâ ingressus est angustissimus stad. XX. cui opponitur uicus Achilleius nominatus in Asia. Hoc ex loco rectus ad Tanain & insulam inter eruptiones iacentẽ cursus accipitur stad. duobus millibus, atq; CC. Hunc paulo superexcedit numerũ præter Asiam nauigatio, triplo uero maior à leua usq; ad Tanain nauigatio, in qua situs est isthmus. Hæc ad Europam uniuersa nauigatio solitaria est, à dextra uero minime solitaria, tota paludis circuitio stad. VIII. millibus constare traditur. Magna uero Cherronesus, id est peninsula, ipsi Peloponneso forma & magnitudine perquàm similis est, eam uero totam Bosphorani principes bellorũ assiduitate uastatam habent. Illam ante Bosphoranorũ Tyranni paruam quidẽ Mæotidis ori, & Panticapęo adiacentem, usq; Theodosiam tenebant. Plurimam uero partem usq; ad isthmũ, sinumq; Carpeneitem Tauri habebant, ea uero gens est Scythica. Hæc autẽ ora tota, & aliqua extra isthmũ usq; ad Borysthenem parua Scythia uocabatur. Propter transeuntiũ uero Tyram fluuiũ & isthmũ & eam terram habitantiũ multitudinem, huius etiam pars magna, Scythia parua nuncupata est. Cum Thraces partem ui, partem loci malignitate (est enim plurima palustris) cõcesserint. Cherronesus sanè in mare uergens usq; Theodosiam tota frugifera est in campis, nõ sic autem montana, frumento admodum beata. Vbicunq; forte fossore proscissa est XXX. reddit. Mithridati modiorũ C. & LXXX. millia, tributi nomine soluebant, ducenta uero argenti talenta, cum Asianis locis Sindicen

Marginalia: Panticapæum oppid. — Nymphæum. — Leuco. — Parisades. — Mithridates. — Bosphorus Cimmerius. — Phanagoria. — Asiæ & Europæ termini. — Tanais. — Myrmecium. — Achilleius uicus. — Taurorum ditio. — Scythia parua

dicen circumadiacentibus. His ex locis ad Græcos frumentarij commeatus erant, sicut è palude, salsamentaria. Traditum uero est, Leuconem regem decem ac ducentas modiorum myriadas è Theodosia Atheniensibus transmisisse (est autem myrias decem millia cõtinens numerus) hos ipsos autem peculiariter agricolas nominabant, quia qui super eos assistunt, nomades, id est pastores, cum alius generis carnibus quidẽ tum equinis aluntur, & equarũ caseo & lacte & acetoso † lacte, quod illi arte quadam condientes, eximium habent opsonium. Quam ob causam poëta omnes eius tractus incolas galactophagos appellabat. Hi quidem ipsi Nomades bellandi magis quàm latrocinandi studio tenentur. Ipsi enim pro eorũ finibus bella suscipiunt. Siqui colendæ telluris uoluntate ducantur, ijs terrarum usum concedunt, quarum causa libenter tributa suscipiunt, moderate quidem magis quàm ad nimiam auaritiam imposita. nam diurna & necessaria uitæ iniungũt. Quod si nõ tribuantur, in eos bella suscitant. Sic eos iustos pariter, & Abios hos eosdem uiros poëta nuncupauit, cum tributis rectè persolutis nullo pacto bellaturi † consisterẽt. Contra uero non persolutis armorum uiribus confisi insurgunt, similiter & aduersus incursantes, aut facile uindicaturi aut impetũ propulsaturi. Quemadmodum Asandrum factitasse, scribit Hypsicrates, qui ipsius Cherronesi isthmũ ductis mœnibus uallauit, ad Mæotidem CCC. ac LX. stad. spatio, ad singula stadia turres decem ædificans. Cæterum ipsius agri cultores magis ac magis cõmunitate conditi, & ciuili consuetudine, fama ipsa prædicantur. Qui uero quæstuosi sunt & maritimis obuersati actionibus, ab latrocinandi uix abstinent iniurijs & auiditate lucrandi. In dinumeratione autem locorũ ipsius Cherronesi & castellorũ † multus astitit, quæ Scylurus eiusq; liberi condiderunt, quibus ad discursationes pro arcibus utebantur aduersus Mithridatis duces Palatiũ & Chabum. Erat & Neapolis & Eupatorium ædificante Diophante duce Mithridatico. Est etiam promontorium ab Cherronesitarum muro ad XV. distans stadia, ingentem sinum efficiens, ad oppidum uergens supra quẽ salsus incumbit lacus, salinam habens. Hic etiam Ctenus erat. Vt igitur hæc duo regij ductores obtinerẽt, in obsidionem iam dicti promontorij, imposito præsidio, locum muro circumuallarunt. Et illius sinus ostium usq; ad oppidum aggere ducto munierunt, ut iter facile pedestre fieret, & ex ambabus unam quodammodo ciuitatem efficerent, unde facilius Scytharum impetum excluderent. Postea uero quàm murum isthmi spectantis Ctenuntem inuaserunt, & iniecto calamo fossam exaggerarunt, quam interdiu ponte constructo iunxerunt, regij milites noctu incenderũt. Et quoad illos in potestatem redigerent, obstinate perdurarunt. At nunc omnia sub Bosphoranis subiecta sunt regibus, quos populus Romanus instituerit. Scythicæ gentis & Sarmaticæ mos proprius est, equos eunuchos † facere, ut mansuetiores ad parendum fiant. Parui enim sunt, at celeres & acres atq; rebelles. Venationes illis sunt intra paludes quidem ceruorum aprorumq;, in campis autẽ onagrorum & caprearũ. Hoc autem locis illis peculiare est, ne aquilam gignant. Inter quadrupedia belua est quam Colon appellant, magnitudine inter ceruum & arietem albicante corpore, eximiæ super hos leuitatis ad cursum, naribus potans trahit ad caput, hinc postmodum complures ad dies seruans, adeo ut per carentes aquis agros, facile pabulum carpat. Huius generis uniuersa extra Danubiũ regio est, in medio Rheni & Tanaidis spatio iacens, ad Ponticum mare Mæotidemq; protensa paludem. Reliqua pars Europæ intra Istrum est &

Myrias quid.
Agricolæ.
Nomades.
† ἱππήμολγοι (?)
Abij.
† καὶ δ᾽ ἂν οὐκ ἂν ... (?)
Asander.
† καὶ τὰ χωρία ... id est & castella erant quæ &c.
Scylurus.
Eupatorium.
Ctenus portus
Scytharũ mores.
† ...
Equi castrati.
Colos.

maris circuitū. Huius initiū ab Adriatico sinu usq; ad sacrū Istri sumitur ostium,
Græcia. in qua & Græcia & Macedonum & Epiri gentes cōprehendantur, & super eos
Macedones. ad isthmū pertinentia, & ad utriusq; litoris pelagus Adriaticum ac Ponticum. Ad
Epirus. *Illyricus tra-* Adriaticum quidem Illyricus tractus est, ad alterum uero usq; ad Propontidem &
ctus. Hellespontum ora Thraciæ locata est, & siqui admiscentur his Scythæ uel Galli.
Ab Istro autem exordium ij capiant oportet, quibus tractandi sunt ordinatim loci
situsq; dicendi. Hæc autem Italiam & Alpes & Germanos & Dacos & Getas at-
tingunt. Hæc etiam bipartito percurras. quodā enim modo una ducta quasi linea
parallela montes Illyrici & Pæonici & Thracij inter se distant, quę ab Adriatico si-
nu in Pontum usq; perueniat, cuius partes in aquilonem spectātes, inter Istrū mon
tesq; consistunt. In Austrū uero Græcia tellus, & usq; in montanos tractus Barba-
Aemus. ra. In Pontum quidē uergit mons Aemus cæteros eius spatij magnitudine ac subli-
mitate superans, mediamq; Thraciam diuidens, è cuius uertice, ut author est Poly-
bius, utrunq; mare cernitur, minime uerà dicens. Nam ingens interuallum est ad
Adriam & obscurantia prospectū alia permulta. Ad Adriaticū nanq; tota fermè
Pæonia. Ardea, in medio autem Pæonia & hæc excelsa tota, è cuius latere utroque in Thra-
Rhodope. ciam quidem Rhodope, propinquus & sublimis sanè mons post Æmum, altera
Illyrici. ex parte ad septentrionem ora Illyrica, & Augariatarū regio & Dardanica. De Illy-
ricis igitur dicendi sumamus initiū, quæ Istro sunt, Alpibusq; contigua, interq; Ita
liam & Germaniam iacentia, inchoant autem à lacu Vindelicorū & Rhætorum
& Tœniorum. Ipsius profecto oræ partem desolatam fecere Daci, superatis bello
Boijs atq; Tauriscis. Ea Gallica natio est Cretosiro subiecta, eam suæ ditioni subie-
Parisus flu. ctam regionem asserenti, tametsi Parisus amnis disterminet, qui è montibus per
Scordiscos, Galatas appellatos, in Istrum influit. Etenim illi cum Illyricis & Thra-
cibus promiscue habitabant, cæterum illos quidē Daci deleuerunt, hos autem cre-
bro in bellorum usum socios adsciuerunt. Reliquam plagam Pannonij obtinent
Pannonij. usq; ad Segesticam atq; Istrum ad septentrionem atq; orientem. Ad alias uero par-
Segestica. tes amplius etiam porriguntur. Cæterum Segestica urbs est Pannoniorū, ubi flu-
uij plures confluunt, omnes sanè nauigationibus idonei, arx in gerendo cōtra Da
cos bello natura perutilis. Subiacet enim Alpibus, ad Iapodes usq; protendētibus
nationem Gallicam, simul ac Illyricam. Ex ijs locis complures labūtur amnes, qui-
Naupontus. bus cum aliunde, tum ex Italia multa conuehuntur onera. Nam post promonto-
Albia. rium ex Aquileia cōscendentibus Naupontum stad. sunt CCC. L. ad quam rhedæ
Tergesta. *Lugeum palus* perducuntur. Ea uero est Tauriscorum colonia, quanquam nonnulli D. esse dicāt.
Corcoras. Promontorium illud, quædam est Alpium pars humillima, qui ex Rhætica usque
Sauus fluu. ad Iapodes porriguntur. Hinc montana attollitur denuo ad Iapodes regio quam
Drabus fluu. Albiam uocāt. Pariter è Tergesta pago Carnico, transmissio est per promontoriū
Noarus fluu. ad paludem nomine Lugeū. Nauponto proximus est fluuius Corcoras, qui one-
Calapis flu. ra excipit, hic sanè Sauum intrat, Sauusq; in Drabum ingreditur, hic uero in Noa
Syscia. *Sirmium.* rõ penes Segestam. Hinc Noarus augetur accepto Calapi, qui ex Albio monte
Pannoniorum gentes. fluens per Iapodes Danubiū illabitur ad Scordiscos. Hæc ipsa nauigatio magna
Breuci. ex parte per fluuios in aquilonē, ex Tergesta in Danubiū cursum habet, per stad.
Andizetij. *Diascones.* circiter mille ac CC. Penes Segesticam castellum est Syscia & Sirmium ea in uia si-
Piruscæ. *Mazæi.* tum, quæ in Italiam ducit. Pannoniorū gentes sunt Breuci, Andizetij, Diascones,
Dæsitiatæ. *Bato.* Piruscæ, Mazæi, Dæsitiatę, quibus Bato imperauit. Et alij conuentus ignobiles in

Dal

Dalmatiam usq; distenti. Sunt & Sardiæi ad meridiem procedenti, quorum ab initio Adriæ sinu, regio montana ad Rhizonicum sinum progrediens, agrumq; Sardiæorum inter mare gentesq; Pannonias cadit. Hoc ex loco de continua orbis circuitione dicturis, fermè faciendum est initium pauca de superius dictis repetentibus. In ipso sanè italiæ ambitu, diximus primos Illyrici litoris Istros esse, Italiæ, Carnisq; uicinos, & usq; ad Polam ciuitatem Istriæ, huius temporis Imperatores Italię terminos extendere. Hi quidem ab intimo sinu stad. circiter DCCC. sunt, toti demq; è promontorio ante urbes posito Anconem conspectantes, cum dextrorsum habeas oram Veneticam. Tota uero Istriæ nauigationis longitudo M. ac CCC. producitur stadijs. Dehinc cursus Iapodicus stad. M. continetur. Iapodes enim in Albio monte siti sunt, qui Alpibus posterior est, excelsus admodum, hinc quidem ad Pannonios Istrumq; pertinentes, hinc autem ad Adriaticum mare, pugnaces quidem, cæterum ab Augusto Cæsare tandem expugnati ad unum. Eorum oppida Metulum, Arupinus, Monetium, Vendum urbs, loci autem infœcundi alica & milium plurimum gignentibus. Ritu gallico armantur, Illyricorum quoq; more ac Thracum stigmatici. Secundum Iapodes in Liburnos est nauigatio priore maior stad. In ipsa nauigatione fluuius occurrit aduersa cum oneribus nauigandus aqua usq; ad Dalmatas & Sardo oppidum Liburnicum. Ad oram uero omnem, quam dixi maritimam, insulæ sunt, quas Absyrtidas uocāt, circa quas Medea fratrem Absyrtum, cum eam persequeretur, necasse traditur. Inde Cyractica est ad Iapodas pertinens, postea Liburnides, numero XL. Post illas aliæ insulæ iacentes, è quibus nobiliores pariter Tragurium ab Isseis conditum. Pharos, quæ antè Paros dicebatur, à Parijs ædificata. †Huius oriundus fuit Demetrius Pharius. Dehinc Dalmatarum litus & eorum emporium Salo. Ea gens annos compluris aduersus Romanos bella gessit, castella ad L. habuerunt, dignitate præstantia. In his & oppida quædam Salo, Priamo, Ninia, atq; Sinotium & nouum & uetustum, quæ Cæsar Augustus uastauit incendio. Extat & Andretrium munitus admodū locus, Daimmiumq; ampla sanè ciuitas, à qua & cognomen gens illa uendicat. eam Nasica exilem reddidit, agrumq; desolatum pecori pascendum, tam improba incolarum erat auaritia. Nam Dalmatarum mos proprius est, per octennium ab inquilinis tributa exigere. Solent & illi nullo cum maritimis uti nummo, cum Barbaris communiter usurpant. Mons est Adrius, mediam diuidens Dalmatiam hinc ad mare, hinc autem ad terram reliqua. Post Naro fluuius est cui adiacent Daorizi, Ardiæi & Pleræi, quibus propinqua est insula Melæna, quam Corcyram appellant, & oppidum quod condidere Gnidij. Ardigorum est primo quidem Paros, dehinc uero Pharos dicta, eam ædificauere Parij. Posteritas autem Ardiæos uocauere Varalios, uerum reiecerunt illos Romani in interiora terræ, longius à mari, cum latrocinijs cuncta uastarent, & agris incumbere colendis coëgere. Asper sanè & sterilis ager est, & hominum minime culturæ deditorum, adeo ut funditus deleti fermè defecerint, quod & reliquis eius oræ mortalibus obtigit. nam qui prius potentia ualebant, ad ima redacti euanuere, sicut ex Gallis Boij, & Scordiscæ, ex Illyrijs uero Autariatæ & Ardiæi & Dardanij, ex Thracibus Triballi. Hi quidem principio inter se pręlia conferentes, postea uero Macedonicis armis, & Romanis debellati sunt. Post Ardiæorum & Pleręorum oram maritimam Rhizęorū sinus est, et eorundem oppidum cum quibusdam castellis. Et Drilo flu-

Sardiæi. Italiæ termini. Iapodū fines. Metulum opp. Arupinus. Monetium. Vendum opp. Liburni. Sardo. Absyrtides. Absyrtus. Cyractica. Liburnides. Tragurium. Pharos. Paros. ✠ 𝔍 ü. Demetrius Pharius. Dalmatæ. Salo. Priamo. Ninia. Sinotium. Andretrium. Daimmium. Dalmatarum mos. Adrius mons. Naro flu. Daorizi. Ardiæi. Pleræi. Melæna insul. Corcyra. Pharos. Varalij. Dardanij.

uius, cuius aduerso flumine nauigatio ad ortum usque ad Dardanicos porrecta, propinquat Macedoniæ gentibus, propinquat & Pæonibus ad meridiem, sicut & Autariatæ & Dasaretij. Cum alij alijs ex locis inuicem finitimi sint ipsis Autariatis, Dardaniorum sunt Galabrij, apud quos & urbs peruetusta & Thunatæ, ipsis Medis, quæ gens Thracia est, ad orientem uicini. Dardanij natio prorsus agrestis, adeo ut sub fimo speluncas defossas incolant, degantque, studio tamen capti musicę, tibias & fides, & id genus instrumenta usurpant. Hi quidem mediterraneam habitant, de quibus posterius mentio facienda erit. Post sinum uero Rhizicum, Lissus oppidum est & Acrolissus & Epidamnus, quam Corcyræi condidere, hoc tẽpore dicta Dyrrachium ab Cherroneso, ubi sita est, nacta uocabulum, dehinc Apsus amnis & Aous, super quo Apollonia ciuitas extat, optimis instituta legibus. Eam Corinthij & Corcyræi ædificauere, à flumine quidem stad. x. longè abest, à mari uero LX. Cæterum Aoum, Æantem Hecateus appellat, asseritque eodem ex loco circa Lacmum, imò uero ex eodem sinu, Inachum quidem aduersus austrum, Argos irrumpere, Æantem uero uersus occasum in pelagus Adriaticum. In ipsis autem Apolloniatarũ finibus celeber locus extat, quem Nymphæum uocitant, ibi uero & petra est ignem uomens, cui fontes subsunt, qui aquas tepidas bitumẽque scatent, dum ipsa bituminis petra (uti par est) utitur. Propè uero in tumulo eius metalli effossilis locus est, quod excisum temporis spatio denuo repletur, cumque tellus intra fossas aggesta sit, in bitumen transformatur, Posidonio teste. Idem memoriæ prodidit, terram uinetis consitam, bitumine refertam, quæ in Seleucia Pieria iacet, uineis esse remedio, quæ pediculosæ sint. Eas enim si cum oleo illam inunxeris, bestiolas, prius quàm ad germina è radice ascenderint necare. Eius generis aliam Rhodi eo tempore fuisse repertam, quo ibi præturam administraret, sed oleo copiosiore opus fuisse. Post Apolloniam, Belliaca est, & Oreum eiusque emporium Panormus, id est commoda cunctis statio, iugáque Ceraunia, hic sinus Ionij & os & Adriæ capit initium, os quidem ipsum utrique commune est, differt autem Ionum, idcirco primæ huius maris parti appellationem affert, Adrię uero intestinum mare, usque ad extremum recessum nomen accepit, hoc autem tempore etiam uniuersum. Horum nominum alterum ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς, id est à uiro descendere, Theopompus author est, qui eorum locorum tenuit imperium, unde & natio est, Adriam uero à flumine cognomini idem assecutum, A Liburnis ad Ceraunia stad. sunt paulò plura supra duo millia, totam uero ab inito recessu nauigationem dierum sex Theopompus diffiniuit. Tractus autem Illyrici longitudinem pediti XXX. dierum ait, at mihi amplius esse uidetur. Alia quoque fide minime digna tradit, utpote maria ipsa commisceri, ideo † quia in urbe Narone tegula Chia & Thasia inueniatur. Et utraque maria è monte quodam spectari asserit, & insulas Liburnas ita constituit, ut stad. D. circuitionem habeant & Istrum in Adriaticũ pelagus uno irrumpere ostio. Talia & Eratosthenes scribit, quædam è uulgi sermonibus audita, quemadmodum Polybius, & de illo, & de alijs scriptoribus dixit. Vniuersus igitur oræ Illyricæ cursus maritimos portus habet optimos. ita enim & ex perpetuo ipsius litore, & ex ipsis propinquis insulis euenit. E contra uero Italicũ litus Illyrico obiectũ se habet, quod importuosum prorsus est. Aprica itaque regio similiter frugifera, bonisque feracissima fructibus, oliuetis, uinetisque speciosa, nisi sicubi rara & aspera omnino rupes iacet. Talis cũ plaga esset Illyrica mariti

Margin notes: Dasaretij. Triballi. Rhizæi. Drilo. Galabrij. Thunatæ. Dardaniorum gens. Lissus. Acrolissus. Epidamnus. Dyrrachium. Apsus flu. Aous flu. Apollonia. Aeas. Inachus. Nymphæus locus. Bituminis petra. Pediculosæ uineæ remediũ. Belliaca. Oreum. Panormus. Ceraunia Ionij os. Adria unde. Theopompi errores. † ἐν τῷ νάρων græce est. i. in Narõe fluuio, non urbe.

ritima præsertim, spreta prius erat, uirtute locorum fortassis ignota, idq; ut plurimum propter agrestes hominum ritus, gentemq; piraticam. Super hanc sita regio tota montana, frigida & niualis est, ampliusq; in aquilonem spectat, adeo ut raro uitem ferat. In altioribus uero & amplioribus locis montanæ sunt planities, quas Pannonij tenent in austrum usq; Dalmatas & Ardiæos porrectæ ad septentrionem Istro terminante. Ad orientem uero Scordiscis proximæ, quâ Macedonum Thracumq; montes existunt. Fuerunt autem Autariatæ Illyricorum gens amplissima atq; optima, qui cum Ardiæis assidue belligerabant. Bellorum causa erat sal, quod in eorum finibus coagulatur ex aqua, quæ è uase quodam uerno stillat tempore. Exhaurientibus enim & deponentibus sal ipsum die quinto coagulatur. Cõuenerat autem inter eos, ut per uicissitudinem congelatorio uterentur loco, conuenta uero transgressi, manus conserebant. Cæterum Autariatæ Triballos, ab Agrianis usq; ad Istrum pertinentes, aliquando deleuerunt. Erant autem dierum quindecim iter ex alijs Thracibus & Illyricis protensi. Extincti uero prius à Scordiscis fuerant, postea autem ab Romanis, qui etiam Scordiscos diutius potentissimos debellarunt. Enimuero ij penes Istrum habitarant, duas in partes diuisi. nam & alij magni Scordisci appellati sunt, alij uero parui. Illi quidem duos inter fluuios habitabant, Istrum illabentes, alter Noarus appellatur, præter Segesticam fluens, alter Martus, uel (ut alij) Bargus. Parui autem ultra Istrum incolebant, Triballis & Mysis finitimi. Quasdam etiam insulas habebant Scordisci, eò autem magnitudinis aucti sunt, ut usq; Illyricos & Pæonicos & Thracios prouecti sint terminos. Complures igitur iacentes in Istro insulas occupauere. Ipsi etiam urbes habuere Heortem & Capedunum. Post Scordiscorum agrum ad Istrum quidem adiacet Triballorum & Mysorum plaga, de quibus superius mentio à nobis facta est, & paludes Scythiæ intra Istrum quam minorem uocant, & harum meminimus superius. Habitant & isti & Crobyzi, & alij quos Troglodytas uocant, ad loca quæ ad Calatin & Tomæam & Istrum pertinent. Dehinc Aemi accolæ, & qui usq; in Pontum uergunt, Coralli & Bessi, & Medorum quidam & Danthelitæ. Hæc uero uniuersa latronibus refertissima loca, Bessi magna ex parte montem Aemũ incolunt, & propter latrocinandum latrones uocitantur, quidam Calybitæ & Lyprobij, Rhodopæ propinqui atq; Pæonibus & Autariatis & Dardanijs ad Illyricum, in horũ medio & Ardiæorũ Dasaretij iacẽt & Hybrianes, & gentes aliæ obscuræ, quas cum diriperent spoliarentq; Scordisci, desolatum reddiderunt agrum, & multorum dierum nemoribus inaccessis refeserunt. Inter Istrum & montes ex utroq; Pæoniæ latere maritima Ponti ora protenditur, ab ore sacro Istri ad montanam usq; Aemi plagam, ostiumq; Byzantico propinquum, quemadmodum litus Illyricum adeuntes usq; ad Ceraunios montes peruenimus, qui extra tractum existunt Illyricum, proprium tamen quendam habentes terminum. Mediterraneas uero istis gentes terminauimus, cum ad huiusmodi descriptionem insigniores fore, tum ad præsentia, tum ad posteriora putaremus. Eodem modo in ore huius loci maritima, quamuis montanam egrediatur lineam, ad proprium tamen aliquem terminum finitur, Ponti scilicet ostium, & ad ea quæ modo, & ad ea quæ deinceps agentur. A sacro igitur ostio Istri dextrorsum habenti litus perpetuum, oppidulum occurrit Ister nomine, ad stad. D. à Milesijs ædificatum. Inde Tomis oppidulũ alterum ad CC.L. stad. Dehinc urbs Calatis in stad. CC. & LXXX. ab Hera-

Autariatæ. *Salis coagulatio.* *Triballi ab Autariatis deleti.* *Scordisci.* *Noarus flu.* *Martus flu.* *Bargus.* *Heorta.* *Capedunum.* *Crobyzi.* *Coralli.* *Bessi.* *Danthelitæ.* *Calybitæ.* *Lyprobij.* *Dasaretij.* *Hybrianes.* *Pæonia.* *Ister opp.* *Tomis.* *Calatis.*

Apollonia. M. Lucullus. Apollinis colossus. Bizona. Crulij. Odessus. Naulochus. Aemus. Mesembria. Menebria. Menapolis. Bria. Selymbria. Poltiobria. Anchiala. Cetirizis pro. Cyaneæ. Thynias. * Græce legitur ἔτι θυνιὰς τῶν ἀπολλωνιατῶν χώρα ἀγχιάλη. Videturq; ἀγχιάλη non esse proprium, sed adiectiuum ut sit Apolloniatarũ ager maritimus, &c. Phthinopolis. Andriaca. Salmidissus. Cyaneæ. Propontidis initium. Ficulneus portus. Cornu Bizantium. Pelamides pisces eorumq; uenatio. Trapezus. Pharnacia. Sinope. Apollinis responsum. Chalcedonij cæci.

cliensibus deducta colonia. Postea Apollonia stad. M. & CCC. Milesiorum colonia. Cuius maior muri portio, quadam in exili condita insula est, ubi Apollinis sacellũ existit. Quo ex loco M. Lucullus colossum extulit, & in Capitolio collocauit; fuit autem Apollinis statua, Calamidis opus. In medio autem Calatidis & Apollonię spatio Bizona iacet, maxima ex parte sui, terræmotibus absorpta. Inde Crulij, & Odessus Milesiorum colonia. Et Naulochus, Mesembrianorum castellum. Postea mons Aemus, ab hoc usque mare progrediens. Deinde Mesembria Megarensium colonia, quam antea Menebriam uocabant, ueluti Menapolis, id est Menæ ciuitas (eius enim ædificator Menas appellatur) Bria uero sermone Thracio ciuitas nominatur, sicut & Selyos oppidum, Selymbria dicta est. Et sic Ænus quandoque Poltiobria nominata erat. Deinceps Anchiala castellum, ab Apolloniatis conditum, quæ & Apollonia dicebatur. Hoc in litore Cetirizis promontorium prominet, locus munimine ualidus, quo aliquando Lysimachus opum suarum thesauro & ærario usus est. Rursus ex Apollonia ad Cyaneas insulas stad. sunt M. et D. In eo autem interuallo Thynia Apollonitarum ager † & Anchiala, eorundem ora & Phthinopolis & Andriaca propinquæ Salmydisso. Litus uero hoc desertum est petrosum, importuosũm ad aquilonis flamina late patens & apertum, ad Cyaneas usque longitudine stad. circiter DCC. Ad quod naufragio eiecti, ab oppidanis, Thracia gente superhabitante spoliantur. Cyaneæ autem duæ perexiguæ extant insulæ, altera in Europam, altera in Asiam uergens, euripo disiunctæ, latitudinis stad. circiter XX. Tantundem à Byzantiorum, & Chalcedoniorum templo distantes, quod Euxini maris angustissimũ ostium est, cum processeris hinc stad. X. promontorium obuiat, fretum quinque stad. angustans, deinde dilatatur amplius, & Propontidis initium efficit. Ex eo promontorio, quod stad. quinque angustum efficit fretum, ad portum nomine Ficulneum stadia quinq; & triginta intersunt. Hinc ad Byzantiorum cornu quinq;, est autem cornu ad Byzantij mœnia propè spectans, sinus in occasum extensus ad stad. sexaginta, cornu ceruino perq; similis. nam in plures sinus perinde ac ramos quosdam scinditur, in quos irruentes pelamides facile captantur. Id autem cum earum multitudine, tum ui & impellentis fluxus impetu, ut propter sinus angustissimos uel manibus comprehendãtur. Earum generatio in Mæoticis paludibus fit, inde uero paulatim erumpunt grege facto per os ipsum ac propter litus Asiaticum usq; Trapezuntem ac Pharnaciam excurrunt. Hinc primum earum uenatio existit non copiosa admodum. Nondũ enim cõueniens est multitudo, ut uero Sinope propius accesserint, speciosior nimirum earum est piscatio simul & salsamentaria. Postq; uero Cyaneas transierint, & ex ripa Chalcedonia albicans occurrerit petra quædam, tantus bestijs ipsis terror incutitur, ut è uestigio in ulteriorem conuertantur ripam. Quas cum pręceps aquarum cursus corripiat, & innata locorum aptitudo maris fluxum ad Byzantiũ cornumq; Byzantij deflectat, & eo naturæ impetu propellat, copiosum Byzantinis populoq; Ro. suppeditat prouentum. At enim Chalcedonij in ulteriore prope consistentes litore, in nullam eius ubertatis cõmunionem accedunt, quoniam ad eorum portus, ne una quidem pelamis sese applicat. Memorię proditum est, cum Byzantij conditores post ędificatam à Megarensibus Chalcedonem Apollinis oraculum consulerent, eis mandasse, ut contra cęcos habitationem locarent. Cęcos enim ideo Chalcedonios uocabat, quia cum prius ad ea loca nauigassent, omissa tam locuple-

teri

te ripa tenuiorem accepissent. Iam usq; Byzantium progressi sumus illustrissimam *Byzantium.*
sane ciuitatem, ad nobiliora confinia propinqua & Istri ostio uicinam, ab eo flumi
ne nauigationem planè demonstrantem. Supra Byzantium uero gens Astorum, *Asti pop.*
id est ciuium iacet, in qua Calyba ciuitas est, eam Philippus Amyntę filius collectis *Calyba.*
de exercitu ignauissimis habitandam constituit. Hę igitur nationes memoratu di-
gnæ sunt, quas Ister & montes Illyrici Thraciję terminant, maritimam Adriatici
maris oram uniuersam ab inito sinu inchoatam comprehendentes, & sinistram
ponti plagam ab Istro flumine usq; Byzantiū. Reliqua sunt de regione dicta mon-
tana in austrum spectantia, quæq; his subiacent ordine loca, in quibus est Græcia,
& contigua usq; in montes protenta barbaries. Hecateus itaq; Milesius hæc de Pe-
loponneso scripta prodidit, eam, prius quàm Græci incolerent, à Barbaris habita- *Græcia.*
tam extitisse. Itidem ferè & Græcia uniuersa priscis temporibus Barbararum natio
num habitatio fuerat. In quam ductus est rationem per ea quæ memoriæ prodita
fuerant, Pelops quidem ex Phrygia, ducto secum populo, ab se Peloponneso no- *Peloponnesus*
men indidit, Danai uero ab Ægypto profecti, Dryopes & Caucones & Pelasgi & *unde dicta.*
Leleges & alij id genus terras intra isthmum & extra partiuerunt. Agrum Atticū
uenientes cum Eumolpo, Thraces tenuere, Aulidem uero terræ Phocidis Tereus, *Aulis.*
Cadmeam autem aduecti cum Cadmo Phœnices. Ipsam uero Bœotiam Aones, *Tereus.* *Bœotia.*
ac Tembices & Hyantes. Pyndarus autem ait, *Aones.*
ἦν δ᾽ ὅτε ὗας Βοιώτιον ἔθνος ἔνεπον. *Tembices.*
Fuit tempus quo Hyas Bœotiam gentem gubernabat. *Hyantes.*

Ex aliquorum quoq; uocabulis barbaricū ipsum manifestatur, ut sunt Cecrops,
Codrus, Æclus, Cothos, Drymas, Crinanus. Thraces uero & Illyrij & Epirotę ad *Thraces in Macedonia.*
hos usq; annos in lateribus insident, quanquā longe magis antea quàm nunc ubi
contradicebat nullus, & in pręsentia magnam Græcię partem Barbarorum natio
habitat, Thraces quidem Macedoniam & plerasq; Thessaliæ partes, Acarnaniam
uero & Ætoliam superiorem Thesproti, Asopæi, Amphilochi, Molossi, Athama- *Thesproti.*
nes gentes Epiroticæ. De Pelasgis igitur abunde dictum est. Leleges uero sunt non *Asopæi.* *Amphilochi.*
nulli qui eosdem illos & Cares arbitrentur, alij finitimos solum, conciuesq; atq; cō- *Molossi.*
militones. Quocirca in Milesiorū agro habitationes quędam Lelegum nominan- *Athamanes.*
tur, frequentibusq; in locis Cariæ & sepulchra Lelegum & munimenta deserta, Le *Leleges.* *Lelegia.*
legia appellata monstrantur. Quæq; nunc Ionia dicitur, totam eam Cares & Lele- *Cares.*
ges incolebant, quos cum Iones expulissent, ipsi regionem occuparunt. Etiam uete *Ionia.* *Troia.*
res illi qui Troiam expugnauerunt, Lelegas è locis Sidæ & Pedaso & Satnioënti
fluuio uicinis eiecerunt. Quod autem isti Barbari fuerint, uel hinc signum putan-
dum est, quod Caribus pariter congregati fuere. Quod autem & cum eis, & per se
errabūdi antiquis temporibus fuerint, declarant Aristotelis politię. Nam in Acar
nanum politia, quandam (inquit) Acarnanię partem Curetes habent, spectantem *Curetes.*
uero in occasum plagam Leleges tenent, reliquam inde Teleboę. In Ætolorum po *Teleboa.*
litia is nunc † Locros Lelegas uocat, à quibus & Bœotiam occupatam fuisse dicit. *† τὸν νῦν Λοκρὸν*
Similiter & in Opontiorū et Megarensiū politia testatur. At enim in Leucadiorū *Lelegas uocat.*
politia quempiam indigenā & aboriginem, Lelegem nominat, cuius ex filia nepo-
tem nuncupat Teleboam. E quo duos & xx. liberos Teleboas procreatos inquit,
ex his nonnulli Leucadem habitasse traduntur. Hesiodo maxime fidem adhiben-
dam esse contenderim, qui Lelegum populorum ducem fuisse Locrum asserit. *Locrum.*

Leleges quasi lecti & miscellanei gentem dicti. Quos Saturnius Iuppiter immortalia sapiens consilia, è Deucalionis tellure delectos uagos exhibuit. Vis enim ipsa uocabuli significare, ut censeo, uidetur, plerosque temporibus antiquis delectos promiscuos fuisse, cum eorum natio deficeret. Hæc sane aliquis & de Cauconibus dicere posset, qui cum antea pluribus in locis habitarent, nusquam nunc existunt. Superioribus itaque seculis cum gentes permultæ, licet exiguæ & ignobiles essent, tamen uirorum excellentia, cum per se sua tenerent imperia, earum terminos distinguere, non magnę profecto difficultatis erat. Nunc autem deserto & plurimũ uastato solo, uicisque & urbibus deletis, si omnẽ pro uiribus adhibueris curam ac diligentiam, nihil sane proficies, propter locorum ignobilitatem & uastitatem, quæ dudum inchoata, necdum hac etiam ætate cessauit multis in partibus, propter populorum rebelliones, quibus Romani cum exercitibus incubuerunt & habitatoribus ab illis instituti sunt domini. Septuaginta igitur Epirotarum urbes à Paulo Aemilio Imperatore funditus euersas esse, author est Polybius, uictis Macedonibus & Perse Rege superato. E quibus maximum numerum Molossorum extitisse nimirum mortalium C. & L. millia in seruitutem redacta. Attamen aggrediemur, & quoad descriptioni conuenit, & nobis adire licet, singula percurremus. Ab oraque Ionij sinus maritima captabimus initium, in quam quidem Adriæ nauigatio terminatur. Eius primæ partes sunt Epidamnus siue Dyrrachium & Apollonia. Ex Apollonia in Macedoniam, Egnatia in orientem uia est, quam per millia passuum mensi sunt, lapideasque columellas, usque Cypselum & Hebrum amnem mil. pass. D. atque XXXV. Computatis uero per singula millia stadijs octo, stadiorum erunt millia IIII. CC. & LXXX. Adiungit Polybius unicuique stad. diplethrum, id est iugera duo, quæ stad. pars tertia est. Vnde adijcienda sunt stad. C. LXXVIII. & tertia stad. pars milliariorum numero. Contigit autem ab Apollonia & Epidamno siue Dyrrachio promotos ex æquali distantia eandem in uiam incidere. Tota quidem uocatur Egnatia. Prior quidem ex Candauia nominatur, qui mons est Illyrici, per Lychnidium urbem & Pylonis locum, qui in uia ipsa Illyricum Macedoniamque disterminat. Illinc uero prope Barnuntem per Heracleam atque Lincistas, & Eordos ad Edesam & Pellam usque Thessalonicam itur. Hæc autem (ut Polybius scribit) CC. LXVII. milliaria sunt. Quam permeantibus uiam circa Dyrrachium uel Epidamnum & Apolloniã, dextrorsum gentes iacent Epiroticæ, quas mare Siculum alluit usque ad sinum Ambracium. A leua uero montes regionis Illyricæ, quos antea percurrimus, & gentes accolæ quoad in Macedoniam Pæonesque perueneris. A sinu deinceps Ambracio plaga in orientem uergens è regione Peloponnesi perueniens, ad Græciam pertinet. Dehinc Aegeum excidit pelagus, dextera ex parte totam relinquens Peloponnesum. Ab Macedonicarum autem gentium atque Pæonicarũ exordio usque ad Strymonem fluuium Macedones ac Pæones habitant, & Thracum montanorum aliqui. Trans amnem Strymonem uero usque ad Ponticum ostium atque Aemum montem, cuncta sunt Thracum, excepto litore, quod Græci tenent, quidam sane in Propontide siti, plerique uero ad Hellespontum aut sinum Melanon id est nigrum. Alij uero super Aegeo pelago. Cæterum Aegeum pelagus duo alluit Gręcię latera, alterum in orientem prospectans, extensum uero à Sunio ad Arcton usque ad Thermæum sinum, atque Thessalonicam oppidum Macedonicum, quæ supra cæteras huius ætatis urbes eximia ciuilitate floret. Alterum uero Macedonicũ à Thessalonica ad meridiem porrectũ

Epirotarum urbes. Paul. Aemilius. Adriæ terminus. Epidamnus. Dyrrachium. Apollonia. Egnatia. Cypselus. Hebrus. Diplethrum. Candauia. Lychnidium. Pylo. Barnus. Pæones. Aegeum. Macedones. Thracũ loca. Thermæus sinus. Thessalonica.

usque

usq; ad Strymonem. Pleriq; autem totam ab Strymone usq; ad Nestum, plagam, Strymon.
Macedoniæ attribuunt. Quoniam Philippus eximio captus est studio, ut hæc si-
bi loca uendicaret, maximaq; ex metallis, & reliqua locorum ubertate uectigalia
constituit. E Sunio uero usq; ad Peloponnesum Myrtoum & Creticum & Liby- Myrtoum pel.
cum pelagus est, cum finibus usque ad Siculum. Hoc uero & Ambracium, & Co- Creticũ pel. Libycum pel.
rinthiacum & Crisæum sinum complet. Theopompus XIIII. Epirotarum gentes Chaones.
esse refert, è quibus celebratissimæ sunt Chaones & Molosi, quippe qui totius E- Molosi.
piroticæ terræ quandoque regnum tenuere. Prius quidem Chaones, posterius ue-
ro Molossi, qui quidem propter regum cognationem magis ac magis amplificati
fuerant. nam ex Æacidarum sanguine prognati sunt. Accedit quod penes illos Do Dodonæum oraculum.
donæ uetus ac nobile uigebat oraculum. Chaones igitur ac Thesproti, deinde Cas- Cassiopenses.
siopenses, qui & ipsi Thesproti sunt, ipsa à Ceraunijs montibus usque ad sinum Ambracius sinus.
Ambracium maritima fruuntur ora, agro sanè ubertate fœlice. Quod si nauiga-
re incipias à Chaonibus in orientem solem ac sinum Ambracium atque Corin-
thiacum, adeo ut dextera quidem Ausonium habeas pelagus, leua autem Epirum,
cursus est stadiorum mille & trecentorum à montibus Ceraunijs ad Ambracij si-
nus os. In hoc quidem interuallo Panormus est portus, intra Ceraunios montes
amplissimus, & post illum Orchimus portus alius, ad quem promontoria Cor- Panormus. Orchimus.
cyræ in occasum uergentia opposita iacent. Alius item Cassiopa ex quo usque Cassiopa.
Brundusium stad. intersunt mille & DCC. totidemq; ab altero Cassiopæ promon-
torio in austrum spectante usq; Tarentum, quod Phalacrum, id est caluum appel Phalacrum.
lant. Post Orchimũ autem extat Posidium ac Buthrotum in portus ore cõditum, Posidium. Buthrotum.
quem Cœnosum appellant. Locus est peninsula & Cherronesi formã habens, Ro Cœnosus portus.
manis frequens accolis. Sunt & Sybota insulæ perexiguæ paulisper ab continenti
terra disiunctæ, ad orientale promontoriũ Corcyræ Leucimmã sitę. Sunt & aliæ Sybota τὰ. Leucima pro.
præternauigantibus insulæ perexiles haud memoratu dignæ. Inde prominens so-
lum nomine Chimeriũ, dulcisq; portus, quem intrat amnis Acherõ, ex Acherusia
palude profluens, cõpluraq; suscipiens flumina, quibus sinus ipse dulcis efficitur. Chamerium. Dulcis portus.
Propè labitur Thymiathis. Super hunc sinum iacet ciuitas, nũc quidem Cichyrus γλυκὺς λιμήν.
dicta, quondã autem Ephyra, quam Thesproti condidere. Penes Buthrotũ uero Acheron. Thymiathis fluuius.
est Phœnice. Non longe uero à Cichyro pusilla ciuitas iacet Buchetiũ, Cassiopen-
sium opus haud procul à mari, & Elatria & Pandosia & Batię in mediterranea, cę- Cichyrus. Ephyra.
terum illarũ ager usq; ad sinum pertinet. Secundũ dulcem portũ autem duo alij de Phœnice.
inceps portus existunt, unus quidem propior ac minor nomine Comarus isthmũ Buchetium.
stad. sexaginta efficiens ad Ambracium sinum atq; Nicopolin, quam urbem Cæ- Elatria. Pandosia.
sar Augustus ędificauit. Alter procul magis & amplior & præstantior prope sinus Batiæ.
ipsius ostium distans à Nicopoli XII. stad. interuallo. Deinceps est ostium Ambra Comarus. Nicopolis.
cij sinus. Huius etenim sinus ostiũ ipsum paulo quàm stad. IIII. maius est, circuitus Ambracius sinus.
stad. CCC. amplectitur, optima omni ex parte eius statio. Ingredientibus occurrũt à
dextra habitantes ex Grecis Acarnanes & Apollinis Actij templum, quodã in tu- Acarnanes.
mulo ad ostium eminens, cui campus subiacet lucum habens. Sunt & naualia in Apollinis Actij templum.
quibus Cęsar undeuiginti naues, decimarũ nomine reposuit, ab uno remorum or Naualia Cæsaris.
dine usq; deciremes adiungens. Memoria quoq; proditũ est, & nauale & naues in-
cendio prorsus extinctas esse. Sinistra uero Nicopolis est, & Epirotarum colonia
Cassiopęi usq; in intima sinus Ambracij, cui supereminet paulisper à sinu distans Cassiopæus sinus.

Tolgus. Arathus flu. Stympheus. Tolgus, cuius memoriam Cypselus struxit. Præter eam labitur Aratthus fluuius, per quem à mari ad ipsam Tolgum paucis admodum stad. aduersa nauigatur aqua. Oritur autem ex monte Stympheo ab illius radice. Hæc autem ciuitas superiori tempore eximia fortuna enituit, ex ea igitur sinus ipse cognomen assecutus est. Maximum ei Pyrrhus attulit adiumentum, cum eo loco pro regali sede uteretur. Macedones autem ac Romani postea, & hanc & alias ob eorum rebellionem assiduis bellorum laboribus exhauserunt. Eam ob rem Cæsar Aug. demum cum destitutas admodum animaduerteret, cunctas in eo sinu ad unius habitationem congregauit. Eiq́; ipse uocabulum indidit, Nicopolin, id est uictoriæ ciuitatem, & Nicopolis unde dicta. suę uictoriæ cognomen imposuit. In qua M. Antonium ante sinus illius ostium nauali prælio, simul & Aegypti reginam Cleopatram superarat. nam & ipsa huic certamini præsens interfuit. Ipsa igitur Nicopolis egregia incolarum multitudine abundans, amplificatur in dies, latos fines habens, et hostilibus ornata spolijs. Habetq́; in oppido suburbio templum magnifice extructum. Est & lucus gymnasio, stadioq́; ad quinquennale ludorum certamen apparatus, sacerq́; luco superne tumulus imminet dedicatus Apollini. Instar autem Olympiorũ, ludi Actij designantur, Actio Apollini consecrati, eorum curæ Lacedæmonij pręfecti sunt. Apollinis Actij ludi. Reliqui uici & circumhabitata loca, Nicopoleos iuri attributa sunt. Actia quoq; ipsi deo prius, & à finitimis agebantur, & certantibus coronę proponebantur, hac autem ætate Cęsar Augustus honorificentius edidit. Secundum Ambraciam Argos extat Amphilochium, quod Alcmæon, eiusq́; liberi condidere. Argos amphilochium. Alcmæon. Constat enim Alcmæonem (ut author est Ephorus) post Epigonorum aduersus Thebas expeditionẽ, ab Diomede in Aetoliam ad eius auxilium accersitum aduentasse. Et eius ope illum hanc simul & Acarnaniam in potestatem redegisse. Cæterum cum postea illos ad bellum Troianũ Agamemnon accerseret, ad id proficiscente Diomede, Alcmæonem in Acarnania mansisse, & Argos ædificasse, ipsumq́; à fratris nomine Amphilochium uocasse. Amphilochus. Inachus. Inachum etiam amnem per illius agrum fluentem in sinum, Argiuæ terræ appellationem addidisse. Thucydides autẽ scriptũ reliquit, ipsum Amphilochum, post eius à bello Troiano reditum, cum esset Argiuis inuisus, in Acarnaniam secessisse. Et accepto à fratre principatu, oppidum in sui nominis memoriam ędificasse. Amphilochi pop. Epirotę quoq; sunt Amphilochi, et qui superius incolũt, et qui sunt Illyricis adiuncti montibus rupes, & asperum habitantes agrum. Molossi. Athamanes. Aethinces. Tymphæi. Orestæ. Paroræi. Atintanes. Molossi etiam & Athamanes & Æthinces & Tymphęi & Orestę & Parorę i & Atintanes, quorum nonnulli Macedonibus magis applicãtur, aliqui uero Ionico sinui. Memorię quoque traditum est, Orestiadẽ oram ab Oreste quandoq; occupatam fuisse, cum cæsa matre exul profugeret, & sui regioni nomen reliquisse, cumq́; oppidum cõdidisset, Argos Oresticum de suo uocasse nomine. Argos Oresticum. Hisce uero gentes cõmiscentur Illyricæ, quæ ad montanam regionẽ australi de parte prospectãt, quæq́; super Ionium sinum iacent. Byllioneз. Talanthij. Enchelij. Sesarasij. Super Epidamnũ enim siue Dyrrachium & Apolloniam sedes habent Bylliones & Talantij & Parthini & Phrygi usq; ad Ceraunios mõtes. Prope uero adsunt argentifodinæ in Damastio, ubi potentatum constituere Perysadies, quos Enchelios & Sesarasios nominant. Lyncistæ. Deuriopus. Tripolitis. Pelagonia. Leordi. Limia. Eratyra. Penes hos Lyncistę et Deuriopus & Tripolitis, Pelagonia & Leordi & Limia & Eratyra, loca quidem hæc quondã singula magna ualebant potentia, quorum imperium Cadmi nepotes & Hermione ad Enchelias tenuere, quęq́; de illis fabulosa nominantur, his in locis ostendũtur. Harum

rum quidem nationum regnum nequaquàm indigenæ capessebant, cæterũ Lyncistæ sub Arrabęo fuere deducentę à Bacchiadis originem. Huic nata est filia neptis Philippi Amynthæ filij mater, Euridices filij, Irrha uero filia. Epirotarũ gens *Irrha.* Molossi sub Pyrrho Neoptolemo fuere, quem Achilles procreabat, & sub eius suc *Molossi. Pyrrhus.* cessoribus Thessalici sanguinis. Alij uero sub indigenarum gubernaculo regebantur. Postea quibusdam semper obtinentibus uictoribus res, ad Macedonum regnum tandem tota conuersa est, paucis dúntaxat exceptis super Ionio sinu sedentibus. Iamq; Lyncistum & Pelagoniam & Orestiadem & Æmiam superioris Macedoniæ nomine comprehendebant, eamq; posteriores Eleutheram, id est liberam *Eleuthera. Macedonia.* dicebant. Aliqui uero uniuersam usq; ad Corcyram Macedoniam appellant, eius rei rationem simul asserentes, quod & tonsura & lingua & chlamyde alijsq; talibus utantur pariter omnes. Pleriq; gemino sermone loquũtur. Soluto autem Macedonum regno cuncta in Romanorum ditionem concessere. Per has gentes Egnatia *Egnatia uia.* uia ex Dyrrachio & Apollonia perducitur. At circa uiam Candauiæ lacus, ac palu *Candauia.* des ad Lychniduntem extant, ubi copiosa piscium habentur salsamentaria. Sunt *Lychnidus.* & fluuij Ionium irrumpentes sinum, & in austrum uergentes, Inachus, & Ratous, *Inachus. Ratous flu.* & Achelous, & Euenus, quem priores Lycormam uocitabant, ille quidem sinum *Achelous flu.* illabitur Ambracium, alter uero in Acheloum. Cæterum Achelous & Euenus in *Euenus flu.* mare fluunt, ille quidẽ per Acarnaniam labens, hic uero per Ætoliam. Erigon au *Lycormas flu. Erigon flu.* tem multis acceptis amnibus ex Illyricis montibus, & à Lyncistis & Brygibus & *Tripolis.* Deuriopis, alijsq; compluribus in Axium irrumpit. In hisce gentibus antiquis *Azorus.* tẽporibus ciuitates extabant, Tripolis, Pelagonia cognomine, cuius & Azorus e *Bryanium. Alalcomene.* rat. Supérque Erigone uniuersæ ciuitates Deurioporum consistebant, è quibus *Stymbara.* Bryanium & Alalcomene & Stymbara. Cæterum Cydriæ Byrsarum, Eginium *Cydriæ. Byrsæ.* uero Tymphæorum fuit, Ethiciæ confine atq; Triccæ. Propinqui uero iam & Ma *Eginium.* cedonię, & Thessalię sunt ad montem Pœum & Pindum Aethices & Penei fon *Tymphæi. Ethicia.* tes, de quibus & Tymphęi & Thessali, Pindi accolæ certant, iusq; sibi uindicant, *Tricca.* simul & uicina Ioni fluuio Oxynea ciuitas, quę à Tripolitano distat Azoro stad. *Pœus.* c. & xx. Propè adsunt & Alalcomene & Eginium & Europus & Ionis in Pene *Pindus. Peneus.* um ingresio. Ea tempestate (ut dixi) licet aspera & montibus plena Tamaro & *Io fluuius.* Polyano, alijsq; compluribus, egregie tamen populosa Epirus tota erat & Illyri *Oxynea. Europus.* cum, hoc uero tempore magna ex parte solitudo tenet, habitatur autem per pa *Tamarus.* gos, ruderumq; reliquias. Dodonęum aütem oraculum (quemadmodum & cęte *Polyanus.* ra) quodammodo derelictum est. Illud uero (authore Ephoro) à Pelasgis constru *Dodonæum oraculum.* ctum fuit. nam Pelasgi inter potentissimos Gręcię populos antiquissimi celebrantur. Quo circa poëta ita cecinit,

ζεῦ ἄνα δωδωναῖε πελασγικὲ. *Hom. Iliad. π.*

Dodonęe rex Palasgice Iupiter. Hesiodusq;

δωδώνην φηγόν τε πελασγῶν ἕδρανον ἦεν.

Dodona inter quercus sedes Pelasgorum extitit.

De Pelasgis, cum Tyrrhenam gentem exponebamus, satis à nobis dictum fuit. Circa Dodonam uero & templum habitantes Barbaros extitisse, Homerus ipse declarat ex eorum uiuendi norma, quos spurcipodas, & humi stabulantes appellat. Vtrum autem illos Hellos uocari oporteat, sicuti Pindarus ait, an Sel *Helli.* los, quemadmodum penes Homerum † iacere suspicantur, textus & scriptura *Selli. κεῖσθαι.*

nimirum ambigua confirmare non ſinit. Philochorus autem ait circunſtantem Dodonę locum, ſicut Euboĕam Hellopiam uocari. etenim hoc pacto dicere teſtatur Heſiodum,

Hellopia.

ἐσι τὶς ἐλλοπίη πολυλήϊος ἠδ' εὐλείμων,
ἔνθαδε Δωδώνη τὶς ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.

Floribus Hellopia pratisq́ꝫ decora niteſcit,
Cuius in extremis Dodone eſt condita campis.

Putant autem (ut inquit Apollodorus) à paludibus templo circunfuſis ita uocari. Poëtam quidem ipſos Hellos nominare exiſtimant. Hellas accipit Hellos eos qui circa templum ſunt. Adiecit & templo uicinum amnem Selleentem nomine fluere, cum dixit,

Ili.β. & ο. τηλόθεν ἐξ ἐφύρης ποταμοῦ ἄπο σελλήεντος.

Is procul ex Ephyre Selleente actus ab amne.

Ephoras. In Theſprotis autem Ephoras, ſed Helienſibus interius. Ibi enim fluuium Selleentem eſſe, in Theſprotis autem atque Moloſsis nullum. Cæterum quæ de quercu, & quæ de columbis fabulæ uulgantur, & alia huius generis, ſicut & de rebus Delphicis, partim poëtici magis ſermonis & ſtudij ſunt, partim huius de ſitu orbis tractatus propria. Itaque Dodona priſtinis ſeculis ſub Theſprotis erat, similiter & mons Tomarus ſiue Tmarus (nam utroq́ꝫ modo dicitur) cui ſubiectum eſt oraculum. Tragœdiarum quoq́ꝫ ſcriptores & Pindarus Dodonem Theſproticã appellauere, poſterior autem ætas Moloſſorum iuri attribuit. Vates autem Iouis, quos poëta †ſpurcipodas & †terriſomnes appellat, à monte ipſo Tomaro Tomoros nuncupatos eſſe dicunt. Sic nonnulli in Odyſſea ſcribunt, quæ loquitur Amphilochus, qui conſilium procis exhibet, ne prius aduerſus Telemachum faciant impetum, quàm Iouem perſcrutentur,

Dodona. — Tomarus & Tmarus. — Dodona Theſprotica. — † ἀνιπτόποδας. — † χαμαιεῦνας. — Tomori. — Homeri locus.

ἢν μὲν κ' αἰνήσωσι διὸς μεγάλοιο τομοῦροι,
αὐτός τε κτανέω, τούς τε ἄλλους πάλιν ἀνάξω,
εἰ δέ κ' ἀποτροπέωσι θεὸς παύεσθαι ἄνωγα.

Odiſſ.π. ubi leguntur Amphinomi pro hæc uerba, nõ Amphilochi ut hic citat Strabo.

Fila Iouis magni ſic ducunt ordine parcæ,
Aut Tomori incutiam cædem per membra cruentam,
Aſt alios dare terga retro ſuper æquora cogam.
Sin deus auertat, requiem captare iubebo.

Melius enim eſſe Tomoros, quàm Themiſtas ſcribere. Nullo igitur pacto oracula Themiſtas à poëta dici, ſed conſilia & publicas inſtitutiones & legum ſanctiones, dici autem Tomoros conſtitutos ſuper Tmaro quaſi montis Tomari ad templum cuſtodes. Sanè Iuniores Tomoros dicunt, ſimpliciusq́ꝫ Homero capiendũ putantes oracula abuſiue & conſilia, ipſa diuinationis imperia & conſultationes, ipſaq́ꝫ uaticinia, quemadmodum decreta, quale & illud eſt,

Themiſtæ.

Odyſſ.ξ. ἐκ δρυὸς ὑψικόμοιο διὸς βουλὴν ἐπ' ἀκοῦσαι.

Et hoc ex quercu alticonia, Iouis conſilium hauſiſſe. Ab ipſo autem primordio mortales fuerant pręſagia pręcinentes, ſub quibus & uaticinandi miniſtri inſtituti erant, & hoc forſitan poëta ipſe declarat de ijs quos Hypophetas uocabant, quibus prophetæ imperabant. Poſteriore inde tempore tres deſignarant aniculas, poſtquam & Ioui Dione eiuſdem templi comes dicata eſt. Suidas in rebus Theſſalicis fabuloſa multa tradit, ad gratiam locutus illincq́ꝫ translatum fuiſſe templum inquit,

Apud Homerũ legitur ἀκοῦσαι nõ ἀκοῦσαι, ut uidetur legiſſe interpres. — Hypophetæ. — Prophetæ. — Suidas.

inquit, è Scotusa Thessaliæ. Est enim Scotusa urbs Thessaliæ Pelasgicæ. Conco- *Scotusa.*
mitatæ enim plurimæ sunt fœminæ, quarum è stirpe prognatæ sunt, quæ hac tem- *Prophetides.*
pestate prophetides diuinandi officium gerunt. Quo ex facto Pelasgicum uocari *Pelasgicus Iuppiter.*
Iouem insueuisse. Cineas autem longe maiores fabulas contexit.

LIBRI SEPTIMI FINIS.

ARGVMENTVM OCTAVI LIBRI.

IN octauo continetur pars Europæ, in qua reliquum dicitur de Macedonia, tota etiam exponitur Grecia, in qua pertractanda diutius immoratur, propter multam rerum nobilitatem & locorum, & neglecta & indiscreta penes historicos atque poëtas diligenter aperteque describit, uti sint eius regionis urbes, ab Homero tam in nauium dinumeratione, quàm per totam poësin, alijs multis in locis commemorata.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER OCTAVVS.

POSTQVAM peragratis occiduis Europę regionibus quę interno & externo mari continentur, Barbaras etiam eius nationes, usque Tanain uniuersas circuiuimus, & Græciæ partem nō magnā cum Macedonia, nunc Græciæ descriptionem reliquam absoluemus atque reddemus. Eam Homerus quidem prior, dehinc alij complures tractauere. Quidam peculiariter uel portus, uel nauigationes, uel circuitiones terrestres, uel tale aliquid descripserunt, in quibus & Græcanicæ partes continentur. Quidam uero in communi historiarum conscriptione seorsum litoralium locorum demonstrationem literis ostenderunt, quemadmodum Ephorus egit atque Polybius. Aliqui autem ad naturæ locum etiam mathematica quædam assumpserunt huius generis, sicuti Posidonius & Hipparchus. Cum igitur res aliorum recte iudicatæ sint, Homeri dicta censoris animaduersionem postulant, atque indigent, cum poëticum in morem dicat, nec huius ætatis loca, sed & illa peruetusta, de quibus permulta obscurauit ætas. Pro uiribus igitur enitendum, sumpto ubi desiuimus exordio.

Nostra uero ab occasu, ac septentrione ad Epiroticas gentes, ac Illyricas finiebatur oratio, ab ortu autem ad Macedoniæ populos usque Byzantium. Post Epiroticas gentes itaque ac Illyricas Græcorum Acarnanes sunt & Ætoli & Locri cogno-
mine Ozolæ, secundū istos Phocenses & Bœotij. His autē obiecto pelago medio *Acarnanes.*
Peloponnesus cōtra respondet, quę intra mediū, sinum Corinthiacum accipit, illi *Aetoli.*
quidem formam exhibens, & ab illo uicissim formam capiens. Post Macedoniam *Locri Ozolæ.* *Peloponnesus.*
uero Thessala natio est usque ad Maleos & alios tam intra isthmum quàm extra, præ- *Thessalia.*
ter quos permultæ gentes fuere. Supra quidem tot sunt quot linguarum Grecien- *Linguarū differentiæ apud*
sium differentiæ nobis perceptæ sunt. Istas ipsas cum quatuor esse constet, Ionicā *Græcos.*
eandem quam priscam illam Atticam asserimus, eius enim ætatis Attici Iones uo- *Attici.* *Iones.*

cabantur. Et ab eis Iones illi profecti sunt, qui in Asiam colonias deduxerunt, eam qua nunc loquuntur linguam usurpantes Ionicam, Doricam uero eam esse quam Aeolicam. Omnes enim extra isthmum habitantes, exceptis Atheniensibus & Megarensibus & Parnassi accolis Doriensibus, hoc etiam tempore Aeolici nuncupantur. Cumq; Dorienses pauci forent, agrumq; durum incolerent, impermixtam perdurasse linguam, aliosq; mores, uerisimile fit, ut in externos non sint coniuncti ipsi, quondam genere pares. Hoc idem Atheniensibus obtigit qui tenuem admodum tellurem asperumq; habitent agrum, quam ob causam nullis afflictos populationibus & Aborigines existimatos esse, testis est Thucydides, cum eandem omni tempore terram possiderent, à nullo prorsus eiecti, nempe cuius cupiditate uendicandæ nemo teneretur. Hoc idem alterandæ linguæ gentisq; permutandæ causam extitisse crediderim, licet ipsorum pauci forent. Hoc modo cum Aeolicorum exterius isthmum inualesceret multitudo, & qui interius pridem fuerant, Aeolica gens erat. Postea cum Iones ex Attica litus occupassent & Dorienses Heraclide reduxissent, qui Megara condiderunt in unum commixti sunt, multa quoque in Peloponneso ab illis ædificata sunt oppida. Rursum Achæi Æeolica natio Ionas expulerunt. Vnde in Peloponneso gentes duæ restitere, Aeolica uidelicet ac Dorica, quicunque sanè minus sese cum Doriensibus implicuerunt, uti Arcadibus & Eleis obtigit. Cum montani quidam omnino forent in sortem nequaquàm excidentes, quidamq; Olympio Ioui dicati censerentur, per se diutinam pacem egerũt, cum alioquin Aeolici generis essent & ad reducendos Heraclidas unà cum Oxylo militiam subijssent. Quicunque igitur tales sunt, Æolico sermone utebantur. Alij uero mixtam ex ambobus habuere linguam, hi minus, hi amplius Æolicis utentes uerbis. Fermeq; nunc etiã ciuitates alio & alio loquũtur modo, sed omnes Dorice fari uidẽtur propter aduenientem potentiã. Hæ quidem Græcorum nationes hunc in modum (ut forma quadam explanentur) distinctione terminatæ sunt. Repetẽtes igitur iam quomodo quoq; ordine faciendũ est, dicere incipiamus. Ephorus quidem Græciæ principium ab occiduis partibus Acarnaniam dicit esse, hanc enim Epiroticis finitimam esse populis. Nam sicut iste mari pro mensura utens, hinc facit exordium, ut ad locorum descriptiones mare tanquàm ducem esse iudicet, cum alio liceat pacto à Macedonum atq; Thessalorum terra initium Græciæ demonstrare, sic & nobis locorũ naturam sectantibus; consiliarium mare facere conuenit. Illud autem è Siculo freto incidens, hinc quidẽ ad Corinthiacum refunditur sinum, hinc magnam efficit peninsulam, id est cherronesum, ipsam uidelicet Pelopõnesum, quę angusto includitur isthmo. Duo autẽ hęc maxima sunt Græcię cõfinia interiora isthmi & exteriora portarũ, id est Thermopylarũ, quoad Peneus erumpat, hoc autem est ad Thessaliam pertinens, quanquam sit ferè maius & illustrius, quod intra isthmum continetur, & totius Græcię arcem Peloponnesum esse constet. Nam præter habitantium in ea gentium nobilitatem atq; potentiam, ipse locorum situs principatum designat & imperium. Multi enim sinus insunt & promontoria, multæ insignes etiam & permagnę cherronesi in ipsa locorum uarietate, cum altera alteram successione quadam excipiat. Extat autem inter cherronesos prima, Peloponnesus isthmo XL. stad. inclusa. Secunda est quę hãc amplectitur cuius isthmus est ex omnibus Megarẽsibus ad Nisæam Megarensium emporiũ supra C. & XX. stadia à mari ad mare. Tertia uero est, quæ

Aeolici. Dorienses. Athenienses αὐτόχθονες. Megarorũ cõditor. Græciæ situs. Peloponnesus. Cherronesi præcipuæ.

quę & hanc amplectitur, cuius isthmus est ab secessu circa Crissęum sinum usque ad
Thermopylas quidem, quæ linea per rectum intelligitur ad quingenta VIII. stad.
quæ totã intus assumit Boëtiam. Phocidem uero & Locros cognomento Epicne- *Epicnemidij*
midios ex obliquo secat. Quarta quæ ab Ambracio sinu per Oetam montem a- *Locri.*
grumque Trachinium in sinum Maliacum, isthmum habens atque Thermopylas ad *Oeta. Trachinius*
stad. DCCC. Alius tandẽ ex eodem sinu Ambracio est supra mille per Thessaliam, *ager.*
ac Macedoniam ad intimum Thermæum pertinens recessum. Ea uero Cherrone
sorum successio quendam non sanè spernendum eloqui uidetur ordinem. Cæte-
rum à minima quidem, uerum illustrissima sumendũ est exordiũ. Est igitur Pelo- *Peloponnesi*
ponnesi forma platani folio simillima, longitudine ac latitudine fermè par ab occa *forma.*
su in ortũ, stad. mille, & CCCC. Hæc autẽ est è Chelonata per Olympiam agrumque
Megalopolitanum ad isthmum. Illa uero ab austro in Septentrionem est è Malea
per Arcadiam ad Aegeum. Perimetros † uero ambitus omissis finibus stad. est ** Græce legi-*
IIII. millium, ut Polybio placet. Artemidorus CCCC. superaddit, quod si sinus o- *tur ἡ δὲ περίμετρος*
mneis metieris, plus quàm DC. & V. millium comperies. At isthmus ipse per traie- *μὴ κατακολ-*
ctum, quâ è mari in alterum mare nauigia transuehuntur stad. est XL. ut supra di- *πίζοντι τετρακισ-*
ximus. Huius autem cherronesi latus in occasum prospectans, Elienses & Messe- *χιλίων σταδίων. Elienses.*
nij tenent, quos pelagus Siculum alluit. Assumunt autem utrinque litus, Elei sanè in *Messenij.*
septentrionem uergentes & Corinthiaci sinus initium usque ad Araxi promonto-
rium, ad quod contra sunt mediante freto, Acarnania, & è regione iacentes insulæ
Zacynthus & Cephalenia, & Ithaca & Echinades, quarum è numero est & Duli- *Zacynthus. Cephalenia.*
chium. Maior Messeniæ pars ad austrum Libycumque pelagus panditur usque ad *Ithaca.*
Thyridas, id est, fenestras (sic enim appellãt) prope Tænarũ. Deinceps autem post *Echinades. Dulichium.*
sinum Sycionia terminatur ora. Ex hoc loco Sycion & Corinthus excipit usque ad *Thyrides.*
isthmum. Ad secundum Messeniam plagam Laconica terra est & Argiua, & hæc *Sycion. Corinthus.*
ipsa usque ad isthmum. Hoc in loco sinus extant aliqui Messenius & Laconicus, ter *Laconica, Ar-*
tius Argolicus, quartus Hermionicus & Saronicus, quẽ nõnulli Salaminiacũ uo *giua terra.*
cant, quorũ aliquos Libycum, aliquos Creticum pelagus implet, atque Myrtoum. *Hermionicus sinus.*
Quidam & Saronicum transitum pelagus nominant. Media uero interest cunctis *Saronicus sin.*
imminens Arcadia, cæterisque uicina populis. Verum Corinthiacus sinus ab Eue- *Salaminiacus sinus.*
ni eruptionibus capit initium. Aliqui ab Acheloi exitu, qui Acarnanes, Aetolosque *Arcadia.*
separat & Araxos. Hanc enim in partem minime contemnendam accumulatio- *Achelous flu.*
nem utrinque inuicem ripæ capiunt. Amplius inde progressæ ad Rhium & Antir- *Araxi. Rhium.*
rhium penitus confluunt, mediam aquarũ latitudinem, id est, porthmum ad stad. *Antirrhium.*
V. relinquentes. Est autem Rhium in Achiuorum solum protensum longius pro-
montorium in falcis figuram interius curuatũ, unde & Drepanum, id est, falcem *Drepanum.*
appellant. Iacet autem inter Patras & Aegium, Neptuni templũ habens. At enim
Antirrhium in Aetolorum Locrorumque finibus locatum est. Id autem Molycriũ *Patræ. Molycrium.*
uocant. Postea hinc denuo maritima paulisper utraque ex parte ora expanditur, in
Crissæum quidem procedens sinum, hic finem facit occiduis Boeotiæ & Megaro- *Crissæus sinus.*
rũ clausa terminis. Cęterũ Corinthiacus sinus ab Eueno usque Araxũ amnem, suũ *Corinthiacus sinus.*
circuitũ habet stad. duũ milliũ CC. et XXX. ab Acheloo uero centenis augetur stad. *Araxus.*
Ab Acheloo sanè ad Euenũ, Acarnanes tenẽt. Dehinc ad Antirrhiũ Ætoli isthmo *Acarnanes.*
tenus. Quod restat, Phocensiũ & Bœotiorũ & tractus Megarensis, mil. C. & duo. *Aetoli.*
D. XX. stad. est. Mare aũt ab Antirrhio adusque isthmũ, Alcyonium uocatur, Crissæi *Alcyonium mare.*

sinus portio, ab isthmo ad Araxum stad. xxx. supra distans. Ut ergo sic † figura dixerim, Peloponnesi talis tantusque sinus est, & telluris aquis appositæ sinu tenus, & inter ambos sinus iacens talis. Dehinc sigillatim cuncta explicabimus, ab Eleis finibus facto primordio. Hoc quidem tempore, totum inter Achiuos & Messeniœs litus, Eleam oram nominant extensum in mediterraneam Arcadiæ, protensumque ad Pholoën & Azanas atque Parrhasios. Hoc autem antiquitus in plurimas ditiones partitum erat, postea in duas tantum, Epeorum scilicet, & Nestoris Nelei filij, quomodo & Homerus posteris prodidit, hanc urbem quidem Epeorum nominatim dicens, hanc uero παρ' ἤλιδα δῖαν, id est ad Elida diam, ubi imperant Epei, Nestoreamque Pylum per quam Alpheum labi memorat,

ἀλφειοῦ, ὅς τ' εὐρὺ ῥέει πυλίων διὰ γαίης.

Alpheus Pylios late perlabitur agros.

Sane Pylon ipse poëta nouit oppidum,

οἳ δὲ πύλον νηλῆος ἐυκτίμενον πτολίεθρον ἱξον.

Qui coluere Pylon formosis mœnibus urbem Regis Nelei.

Alpheus autem amnis neque per illam urbem neque penes ipsam fluit, uerum præterlabitur alter, quem alij Pamisum, alij Amathum uocant, à cuius nomine Pylos ipsa Amathoëssa uidetur appellata. Per agrum uero Eleum Alpheus amnis perlabitur. Elis uero quæ hac tempestate oppidum est, Homeri ætate nondum muris cincta erat, uerum ager ipse per pagos habitabatur. Curuam autem Elidem, quia ei sic obtigit, appellabant. Nam maxima eius pars talis extitit & fertilitate præstans. Verum posterius secundum bella Persica, cum multi in unũ populi conuenissent, eam quæ hoc tempore cernitur, Elim ciuitatem condidere. Sic & reliquis fermè Peloponnesi locis præter paucos euenit, quos ipse poëta colligit, non ille quidem urbes sed oras nominans, cum unaquæque populorũ conuentus maiores haberet, è quibus nobiliores denique ciuitates habitatæ fuere, sicuti de Arcadia factũ est. Mantineam quidem populis v. habitandam Argiui tradidere. Tegæam uero ix. Totidem Heroëm colendã tradidit Cleombrotus, & Cleonimus. Eodẽ modo Ægium septem uel octo populis in ciuitatis formam redegere. Patras vii. Dymam viii. Sic & Elis ex circumcirca tenentibus pagis, habitum ciuitatis accepit. Per eam autem fluit Menius amnis propter ipsius gymnasium. Hoc quidem multis post annis Elei factitarunt, cum è locis Nestori subditis, multitudo transmigraret. Hæc autem fuere Pissa, cuius pars Olympia est, & Triphylia & Cauconia. Triphylij uero ideo uocati sunt, quia illis obuenit, ut tria illos phyla, id est, nationes conderent in unum cõgregatæ, principio quidem Epeorum, deinde Minyarum, qui accolæ superaccesserũt, & postremo Eleorum, qui uictores loci compotes extiterunt. Sunt qui pro Minyis Arcades dicant, qui pro loci uendicatione sæpenumero bellica subiere certamina, unde & eadẽ Pylos Arcadica, & Triphyliaca nuncupata est. Verum enimuero Homerus totam hanc plagam, tenus Messena, eodem quo ciuitatem nomine Pylon uocat. Quod autem & Elis curua, & subdita Nestori loca, terminis dispartita fuerint ipse nauium catalogus indicat, per ducum & pagorum nomina. Quod quidem dixerim, & moderna, & Homerica scripta cõferens. Hæc enim cum illis inuicem examinanda sunt, propter opinionem poëtæ, nostramque communicationem, cum existimet unusquisque præsentem recte se habere rerũ propositarum tractationem, cum nullum incidat contrarium ad eos sermones, qui ijsdem

Marginalia: τὰς τύπῳ εἰπεῖν. Elea ora. Epei. Alpheus. Odyss. γ. Iliad. λ. Pylos. Amathoëssa pylos quare dicta. Neleus. Pamisus. Amathus. Elis. Mantinea. Tegæa. Heroë. Aegium. Dyma. Menius flu. Pissa. Olympia. Triphylia. Cauconia. Minyæ. Pylos.

dem de rebus tantopere crediti fuerint. Igitur ea quæ in præsentiarum extant exponenda sunt, & poëtæ dicta, quantum attinet adijcientes, consyderanda. Est quoddam Elidis promontoriũ, in Boream spectans, Araxus nomine ab Dyma ciuitate Achaica, stad. LX. distans. Hoc Elei litoris initiũ ponimus, at secundũ hoc in occasum progredientibus Cyllene Eleorũ emporium est, habens ad extantem hac ætate ciuitatem, stad. C. & XX. ascensum. Huius Cyllenes mentio est apud Homerum ita dicentem, Araxus. Dyma. Cyllene.

κυλλήνιον ἀρχὸν ἐπειῶν. id est, Iliad. β.

Epeorum Bœotiorum Cyllenium ductorem.

Non enim ab Arcadiæ monte, Epeorum ductorem ostendere debuit. Est enim uicus non exiguus Æsculapium habens Colotiopus, aspectu sanè mirandũ simulacrum ex ebore factum. Post Cyllenem Chelonatas est promontoriũ signum ex tota Peloponneso maxime in occasum protensum, cui exiles quædam adiacent insulæ in cauæ Elidis & Pissæ terminis. Vnde in Cephaleniam è Cyllene nauigantibus stad. sunt LXXX. Illàc Elisso siue Elissa flumen labitur in eis quos dixi terminis. In medio uero Chelonatæ ac Cyllenæ spatio Penius effunditur, & alter quem Selleentem poëta nominat, è Pholoë elabitur. Super his Ephyra oppidum est, alterum à Thesprotico, & Thessalico, & Corinthio. Ciuitas quarta, in uia quæ Talassionem ducit, posita, ipsa eadem est Bœonoa. nam Oenoan sic appellare cõsueuere illi proximã. Distat autem ab Elide stad. C. XX. Ex ea dicta uidetur esse Tlepolemi mater, Herculis filij. Ibi enim magis militantis Herculis gesta florent, Colotiopus uicus. Chelonatas. Elissa flu. Penius flu. Selleis. Ephyra. Talassia. Bœonoa. Oenoa. Tlepolemus.

τὴν ἄγετ' ἐξ ἐφύρης ποταμοῦ ἀπὸ σελλήεντος. Iliad. β.

Quam ex Ephyra duxit à flumine Selleente.

Ad illas uero iam dictas nullis propinquus est fluuius Selleis. Et de Megete,

τόν ποτε φυλεὺς
ἤγαγεν ἐξ ἐφύρης ποταμοῦ ἀπὸ σελλήεντος. Iliad. o.

Quem olim Phyleus ab Ephyra duxit à flumine Selleente, à qua & letalia sunt uenena. ad Ephyram nanq; profectum inquit Vlyssem, toxicum mortiferum quæritantem. Et de Telemacho procatores. Siue ad Ephyram terram pinguem proficisci uelit, ut inde uenena feralia deferat. Nestor enim in cõmemoratione belli contra Epeos gesti, Augei filiam Epeorum regis ueneficam introducit. Primus inquit solum bellatorem inuasi, qui Augei gener erat, natu autem maiorem filiam habebat, Augeus rex.

ἣ τόσα φάρμακα ἤδη ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών. Iliad. λ.

Cognita cui fuerant, quot nutrit terra uenena.

Est & Sicyoni propinquus Selleis fluuius, & ei uicinus pagus Ephyra, & in Agrea Aetoliæ uicus Ephyra, à qua Ephyri dicti. Et ad Perrhæbos in Macedonia, & Grannonij, & Thesprotici, & Cithyrei, ab antiqua Ephyra, Apollodorus instruit, quonam pacto poëta cognomenta restringere soleat, qualiter de Orchomeno, Arcadicum quidem ouibus refertum appellans, Bœotium uero Minyeum, & Sandon Threiciam coniungit inter Samum & Imbrum, ut ab Ionica separet, sic & Ephyram Thesproticam distrahit procul adijciens uel fluuium Selleentem. Hæc quidem Scepsij Demetrij dictis minime cõsonant, à quo plurima transfert. Nam ille Selleentem in Thesprotis flumen esse negat, sed in Eleis ad Ephyram, ut ante diximus. Hoc uero quod inquit, cõsyderationis indiget, & de Oechalia, cum dicat, non unam esse, unam Euryti ciuitatem Oechalij esse, manifestũ igitur Thessalicam dici, de qua dicit, Selleis. Ephyra pagus. Agrea. Perrhæbi. Crannonij. Thesprotici. Cithyrei. Oechalia.

In Catal. οἵ τ' ἔχον οἰχαλίην πόλιν εὐρύτου οἰχαλιῆος.

Eurytus. Oechaliamq́ tenent Euryti principis urbem.

Thamyris. Quæ igitur ea est, de qua commotum Thamyrin, obuiæ arguto musæ destituere canoræ. Nanq; ait ex Oechalia ab Oechalesio Euryto uenientem. Quod si Thessalica fuit, iterum non bene Scepsius Arcadiam quampiam dicens, quam nunc Ardaniam uocant. Sin uero iste bene, & Euryti ciuitas Arcadica dicta fuit, eo modo non solum una erat, cum unam ille asserat, cæterum inter Menei & Sellecntis egressiones Pylos ad Scolium montem colebatur. Hæc uero non quidem Nestorea, sed altera quædam Alpheo propinqua, cuius nihil est commune ad illam quæ Pamiso siue Amatho adiacet. Quidam uiolentius affirmant, Nestoris gloriam, & generis claritatem uendicantes. Tres enim Pyli scriptis produntur in Peloponneso, unde & illud dicitur, ἐστι πύλος πρὸ πύλοιο πύλος γεμὴν ἔστι καὶ ἄλλος. Est Pylos ante Pylum, alia etiam Pylos est. Et ab hac & à Lepræatica in Triphylia, & Pisea ora. Tertia Messenia ad Coryphasium. Omnes demonstrare nituntur, apud se Pylon esse, quæ ἠμαθόεσσα sit appellata, & eam esse, quæ Nestoris patria uocatur. Multi & scriptores & poëtæ Nestoream esse aiunt, quæ ad usq; illorum salua perdurat ætatem. Aliqui uero studiosiores Homeri sectatores, ipsius uersus imitantes, eam Nestoris Pylon esse asserunt, cuius per oram Alpheus elabitur. Elabitur autem per Pissam & Triphyliam. Nonnulli ex Elide caua, & hanc suæ Pylo, sibiq; propinquę honorificentiam addidere. Insignesq; notas ostentant, locũ uidelicet Geranum, amnemq; Gerontem & alium Gereniũ. Deinde ab hisce cognominibus Nestorem Gerenium appellatum esse suspicantur. Hoc idem & Messenij factitarunt, & sanè probabilius facere uidentur. Notiorem enim esse aiunt Gerena sibi finitimam, urbemq; aliquando incolarum frequentia egregie habitatam. Talia sunt quæ circa Elidem cauam hac tempestate existunt. Poëta uero IIII. in partes regionem hanc diuidens, quatuor etiam duces memorans, obscurius edidit,

Marginal notes: Ardania. Meneus. Pylos. Scolius. Pyli tres. Prouerb. Alpheus. Geranus. Geron flu. Gerenius flu.

οἱ δ' ἄρα βουπράσιόν τε καὶ ἤλιδα δῖαν ἔναιον,
ὅσσον ἐφ' ὑρμίνη καὶ μύρσινος ἐσχατόωσα,
πέτρη τ' ὠλενίη καὶ ἀλείσιον ἐντὸς ἐέργει,
τῶν αὖ τέσσαρες ἀρχοὶ ἔσαν.

Iliad. β.

Buprasijq́ domos tenuere, ac Elidis almæ,
Et quantum Hyrmine, Myrsinos & ultima claudit,
Oleniæq́ petræ, simul intus Alision ambit.
Quatuor hi ducibus suberant.

Ibidem. δέκα δ' ἀνδρὶ ἑκάστῳ
νῆες ἕποντο θοαί, πολέες δ' ἔμβαινον ἐπειοί.

Et quenq; sequuntur
Veloces bisquinque rates comitantur Epei.

Cum enim ambos appellet Epeos, Buprasios uidelicet & Eleos, nõ etiam Eleos uocet Buprasios, quatuor in partes minime diuisisse uidetur Eleam oram, sed Epeorum regionem, quam prius partiuit in duo. Neque pars Elidis Buprasium, sed magis Epeorum existeret. Quod enim Epeos Buprasios appellet, certum est, sicut

ὡς ὁπότε κρέιοντ' ἀμαρυγκέα θάπτον ἐπειοί,

Amaryncetus. Cum regem Amaryncеum in Buprasio humauerunt Epei.

Quandam uero Elidis plagam esse Buprasium, & eodem habitari nomine, nũc

mani

manifestum est,cum & hæc Elidis pars existat. Rursus in unum annumerant Buprasium,atq; Elidem,altam,diamq; uocitantes. Postea quaternas in particulas diuidentes ut commune iudicetur,ipsas & Buprasio,& Elidi subditas faciunt. Fuit autem ut uidetur,Buprasium locus Elidis,frequentibus habitatus inquilinis, non sane ignobilis,qui deletus est,loci tantum nunc uocabulũ est in uia,quæ ex ea quæ nunc extat Elide ciuitate Dymam uersus ducit. Penes Elidem autem Buprasium excellentia quadam floruisse,sicut & Epeos apud illos,suspicari licet. Tempore autem posteriore pro Epeis Elei uocitati sunt,& Elidis portio Buprasium fuerat. Et partem cum toto annumerare,poëtica figura,dicunt Homerum,sicut illud, *Buprasium.* *Epei.* *Elei.* *Pars toto annumerata.*

καθ' ἑλλάδα καὶ μέσον ἄργος. *Odyss.A.*

Per Græciam mediamq; Argos. Et illud,

ἀν' ἑλλάδα τε φθίην τε. *Iliad.I.*

Per Græciam Phthiamq;. &,

κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ αἰτωλοί. *Ibidem.*

Curetes dimicabant & Ætoli. &,

οἱ δ' ἐκ δουλιχίοιο,ἐχινάων θ' ἱεράων. *Iliad.B.*

Ætoli ex Dulichio Echinadibusq; sacris. Nam Dulichium una Echinadum est, idem iuniores usurpant. nam Hipponax, *Dulichium.*

κυπρίων βέκος φαγοῦσι καὶ ἀμαθουσίων πυρῶν.

Cyprijs panem edentibus, Amathusijsq;. Quoniam Amathusij Cyprij sunt. Alcman quoque, *Amathusij.*

κύπρον ἱμερτὰν λιποῖσα καὶ πάφον περιῤῥύταν.

Cyprum deserens amabilem & Paphum fluctibus illisam. & Æschylus, *Paphus.*

κύπρου πάφου τ' ἔχουσα πάντα κλῆρον.

Cypri Paphiq; sortem habens omnem.

Quod si non Epeos dixit Buprasios,nec aliarum rerum multa dicemus. Verum hæc demonstratio non est,quod non fuerit, sed tantum quod non dixerit. Hecateus autem Milesius alios Eleos,& alios Epeos esse perhibet. Herculi siquidem aduersus Augeam militanti, socios expeditionis Epeos extitisse, eosq; cum Hercule & Elin & Augeam destruxisse. Traditq; Dymam & Epeam & Acheã esse. Multa quidem scriptores antiqui posteris prodidere,quæ in rerum natura minime fuerunt,adeo propter fabulosum scribendi genus mendacio fingendo fuerant educati. Quo euenit,ut eisdem de rebus inter se minime concordent. Nimirum à fide longe non est,si quando Epei cum Eleis controuersias egerint,cum alterius nationis essent,qui in unum corpus unamq; in potentiam coierint,& communi quadam regnandi,& gubernandarũ ciuitatum forma uterentur,cuncta usq; Dymam suo subieceranț imperio. Nam poëta nullam Dymæ fecit mentionem. Haud absonum est eo tempore Dymam Epeorum ditioni paruisse,postea uero Ionibus,aut etiam neq; illis subditos extitisse,sed Achiuis potius qui agrum eorum possidebãt. Quatuor autem particularum,in quibus & Buprasium cõtinetur,ipsa quidẽ Hyrmina,& ipsa Myrsinus Eleæ regionis est,reliquas Pisæi iuris esse, pleriq; censent. Vrbs quædam exilis fuit Hyrmina,cuius uestigia nunc non extant. Verum prope Cyllenam mons est in mare protensus,quẽ Horminam uel Hyrminam appellant. Myrsinus uero hodie Myrtuntium nominatur,ad mare pertinens, frequens habitatoribus uicus, in ea quæ è Dyma Elidem ducit uia, ab Elida stad. LXX. *Augeas.* *Dyma.* *Hyrmina.* *Myrsinus.* *Myrtuntium.*

Olenia petra. distans. Oleniam uero petram eam esse coniectura quadam assequūtur, quam mo
Scollis. do Scollin aiunt. Nanque & locorum, & nominū mutatione facta, coniecturas pro
ferri necesse est, cum ille in multis non admodum plane describat. Est autem rupes
Lampea. saxosa, Dymæis & Triticis, Eleisque communis, alteri Arcadico Lampeæ (sic enim
Tritia. *Alesium.* montem uocant) contigua, ab Elide centum ac XXX. stad. absens, Tritia uero cen-
tum, æquales urbium Achiuarum. Alesium est, quod nunc Alesiæum uocant, lo-
cus ad Amphilochidem proximus, in qua omnibus mensibus accolæ forum con-
gregant. Iacet autem in uia montana, qua ex Elide ad Olympiam commeatur. Prio
ribus autem seculis agri Pisæi ciuitas fuit, aliâs alio modo uariatis locorum termi-
nis propter Imperatorum permutationes. Ipsum autem Alesium, Alesij etiam Co-
lonam poëta uocat, cum inquit,

Iliad. λ. ὄφῥ ἐπὶ Βουπρασίου πολυπύρου βήσαμεν ἵππους,
πέτρης τ' ὠλενίης καὶ ἀλεισίου, ἔνθα κολώνη.

In Buprasio fertili, & in Olenia petra inscendimus equos,
Et in Alesio, ubi Colona uocata est.

Transpositiue enim accipiendum est, perinde ac dicatur, & ubi Alesij Colona
uocata est. Quidam Alesium flumen esse ostendunt. Cæterum cum in Triphylia
Dyma. quidam Caucones nominētur, Messeniam in terram prospectantes, cumque Dyma
Cauconia. Cauconia à plerisque nuncupetur, & in agro Dymæo inter Dymam & Tritiam
Caucon flu. fluat amnis, quem Cauconem fœminino uocitent genere, de Cauconibus multi
quærunt, nunquid duplices dicantur, quidam ad Triphyliam, quidā ad Dymam
Teutheas flu. & Elin, & ad Cauconem esse. Hic autem in alterum irrumpit, qui Teutheas gene-
re masculino uocatur, cuius appellationis exigua quædam urbs inter Dymæ uici-
nas habitatur, nisi quod hæc adempta litera, s, ultima producta syllaba, fœminine
Teuthea oppi. pronuntiantur, in qua ædes sacra Nemidis Dianæ colitur. Verū Teutheas Ache-
Achelous. loum penes Dymam fluentem intrat, quo nomine & Achelous per Acarnaniam
labens & Epirum nominatur. Cæterum cum Hesiodus dicat,

ᾤκει δ' ὠλενίην πέτρην ποταμοῦ παρ' ὄχθας.

Perus. Oleniamque petram coluit prope fluminis altas
Porus. Et latas Peri ripas. Multi Pori litera permutata legunt, & quidem corrupte. De
Cauconibus quæri dicit. nam in Odyssea Pallas, Mentoris sumens effigiem sic
Nestorem alloquitur,

νῦν ἀτὰρ ἠῶθεν μετὰ καύκωνας μεγαθύμους
Odyss. γ. εἶμ', ἔνθα χρεῖός μοι ὀφείλεται οὔτε νέον γε,
οὐδ' ὀλίγον, σὺ δὲ τοῦτον, ἐπεὶ τεὸν ἵκετο δῶμα,
πέμψον σὺν δίφρῳ τε καὶ υἱεῖ.

Crastina cum nobis aurora retexerit orbem
Magnanimos adeam Cauconas. ibi mihi grande
Debetur dudum argentum, quando aduenit hospes
Ædes iste tuas, hunc curru mitte parato.
Adde etiam natum comitem. Quo in sermone significari uidetur locus aliquis
Caucones. inter Epeos, quem Caucones inhabitent, non illi quidem qui in Triphylia, sed qui
usque Dymam forte latius porriguntur. Haud enim omittendū est, unde Dymam
Cauconiam dici cōtingit, & unde fluuius appellatus est Caucon. Cum & ipsi Cau
cones, qui nam existant, quæstionem afferant, ad quos Pallas ipsa, ad exigendum
Lepræum. argenti debitum, ituram sese dicit. Nam nisi eos dici accipiamus, qui ad Le-
præum

præum in Triphylia ſunt, quo pacto probabilis ſit ſermo, prorſus ignoro. Quo circa nonnulli ſcribunt, *Lepræum.*

ἔνθα χρεῖός μοι ὀφέλλεται ἤλιδι δίῃ οὐκ ὀλίγον. *Ibidem.*

Magnanimos adeo Cauconas, in Elide grande
Debetur dudum argentum. Quod clariorem habebit notitiam, quandoquidem Piſæam regionem atq; Triphyliam ordine ſitam luſtrauerimus, uſq; ad fines *Piſæum litus.* Meſſenios. Poſt Chelonatam, Piſæum litus adeſt, ingens ſanè in promontorium *Phea.* Phea nomine, fuit & oppidulum Pheas ad fluenta Iardani. Finitimus enim eſt & amniculus. Sunt qui Piſæi agri principium eſſe Pheam dicant, contra quam & inſula puſilla iaceat, & portus, unde ad Olympiam propiore à mari ſpatio ſtad. ſunt centum & XX. Aliud mox promontorium longe prominens in occidentem, ſicut & Chelonatas, ab illo ad Cephaleniam centum & XX. ſtad. interſunt. Dehinc erumpit Alpheus ab Chelonata diſtans ſtad. CC. & LXXX. Ab Araxo autem D. *Alpheus.* XLV. ex eiſdem locis, quibus & Eurotas effluens. Vicus ipſe ex agro Megalopolitano, Aſia uocatur, duos uicinos inter ſe habens fontes, è quibus dicti effluunt a- *Eurotas.* *Aſia uicus.* mnes. Hi cum aliquot excurrerint ſtad. abſorpti à terra, rurſus emergunt. Inde unus Laconicam, alter Piſæam perducitur in oram. Eurotas quidem per Blemi- natidem primo exoriens, præter Spartam labitur, & longam per uallem diſcur- rens, paludem efficit, cuius poëta meminit. Demum inter Gythium, Spartes *Gythium.* emporium & Acrææ, mare ingreditur. At Alpheus aſſumpto Celadonte & Ery- *Celadon.* *Erymanthus.* mantho & alijs ignobilibus fluuijs, per Phrixæum ac Piſæum & Triphylium delatus agrum, præter ipſam Olympiam, in Siculum excurrit pelagus, inter Phæam & Pitanem. Ad eius uero oſtium Dianæ Alpheoniæ lucus eſt, ab Olympia *Pitanæ.* ſtad. LXXX. diſtans. Huic deæ in Olympia annuus conuentus celebratur, ſicut & *Diana Alpheonia.* Elaphiæ, ac Daphniæ, id eſt Ceruariæ, atque Laureæ. Tota regio templorum Dianæ, Veneri ac Nymphis dicatorum pleniſsima eſt. Adſunt & luci, & florida uireta, propter abundantes aquarum fontes. Frequentes inter eundum Mercurij ędes occurrunt. Litora uero Neptunnia ſacella paſsim oſtentant. In Alpheonię Dianę tẽplo Cleanthis, & Aregontis picturę uiſuntur, hominũ Corinthiorũ. Alte- *Cleanthis pictura.* rius quidẽ Troię captiuitas, & Mineruę natalia, alterius eſt Dianæ, in cunis depor- *Aregontis pictura.* tatio, opera laude plurima celebrata. Inde mons eſt Triphyliæ Maciſtiã à Piſęo ſeparans agro. Poſtea flumẽ aliud Chalcis nomine & Cruni fons, & pagus Chalcis. *Maciſtia.* Poſt quæ Samicum eſt, ubi ſacellum eſt Neptunni, maxima ueneratione cultum. *Chalcis.* *Cruni.* Subeſt et lucus oleaſtro plenus, eius curam gerebant Maciſtij, qui et inducias annũ- *Samicum.* tiabant, quas ἐκεχειρίαν Samij uocitãt. Ei quidem ſacello cuncti tributa cõferunt Tri- *ἐκεχειρία.* phylij. Secundum hęc ſacella Pylus mari ſuperincumbit, Triphyliaca & Lepręatica, quam ἠμαθόεντα poëta uocat, & Neſtoris patriã aſſerit, ſicut ex Homeri uerſibus *Pylus ἠμαθόεις.* ſuſpicari quis poteſt, ab amne qui ad aquilonem iuxta labitur, quem Amathũ ap- *Amathus flu.* pellabant antea, hodie uero Mamaum, Arcadicumq; nominant, ut hinc Ematho- *Mamaus.* enta uocabulum aſſumpſerit. Siue & hic Pamiſus dicatur, eadem appellatione, qua *Pamiſus flu.* duo alij in Meſſenia. Vrbis autem nominis ratio, & etymologia incerta eſt. Nam ἠμαθώδη, id eſt àrenoſum eſſe uel fluuium uel locum, mendacio dicitur. Palladis templum Scillutię ad Scilluntẽ inter illuſtria numeratur, non longe ab Olympia penes *Scillus.* Phelonem. Ad orientem uerſus prope Pylum mons eſt cognomine Minthes nobi- *Phelo.* lis, quam Plutonis pellicem extitiſſe tradunt fabulę. Eam cum Proſerpina dolo cir- *Minthes mons.*

Hedyosmos. cum uenisset, in hortensem mentam transformasse, quam pleriq; ἡδύοσμον uocant. Itaq; iuxta montē Plutonis templum est, frequenter à Macistijs adoratum. Super campum Pyliacum lucus est Cereris egregia fertilitate conspicuus. Qui uero mari *Neda flu.* adiungitur, ad illud porrigitur interuallum, quod inter Samicum, & amnē Nedan *ἠμαθόεις, Pylus.* est, qui quidem sabulosus & tenuis efficitur mari proximus, ut dubitare ex hoc de*Hypana.* beat nemo, Emathoëntem id est sabulosam appellari Pylū. Finitima Pylo ad Aqui*Ctypansa* lonem exilia fuere castella duo, Triphylica Hypana, atq; Ctypansa, è quibus unum Elidis adiudicatum est accolis, alterum pro more mansit. Duo quoq; prope fluunt *Dalion flu.* amnes Dalion & Acheron, Alpheū intrantes. Acheronti propter inferni proprie*Acheron flu.* tatem inditum est uocabulum, quoniam ea in ore Cereris & Proserpinæ, ac Plutonis templa magno in honore sunt, fortasse propter loci controuersias, uti Scepsius inquit Demetrius. Nam cum egregios edat fructus, rubiginem frugibus, aciuncū ac tribulos producit Triphylia. Quapropter pro magna regionis fertilitate, & frequentes gigni sterilitates euenit. Ad Austrū autem Pylus habet Lepræum. Fuit & *Lepræum.* hęc maritima ciuitas in stadijs quadraginta. Inter Lepræum et Amnium Neptun*Amnius.* ni Samij sacellum est stad. centum utrinq; distans. Hoc illud est phanum, in quo Poëta dixit, Telemachum Pylios ostendisse, dum sacrificio darent operam,

οἱ δὲ πύλον νηλῆος ἐϋκτίμενον πτολίεθρον ἷξον,
Odyss. γ. τοὶ δ' ἐπὶ θινὶ θαλάσσης ἱερὰ ῥέζον
ταύρους παμμέλανας ἐνοσίχθονι κυανοχαίτῃ.

Deuenere Pylum Nelei turribus altam,
Hic maris ad ripam solennia sacra ferebant,
Mactabantq; nigros Neptunno ad litora tauros.

Ipsi Poëtæ & quæ non sunt, fingere suppetit, uerum cum potest & ijs quæ sunt, salua narratione uersus adaptat. Alioquin abstinere, ad se magis attinebat. Agrum *Tegeatæ.* fœlicem Tegeatę posidebant, quibus uicini fuerant Cyparissij. Horū uero ambo*Cyparissij.* *Platanistus.* rum regio Cauconibus subdita erat, simul & Macistorum ager quem nonnulli Platanistuntem uocant, eodem nomine ager & oppidum. In terra autem Lepræa *Caucon.* monumentum Cauconis extare ferunt, siue uetusti cuiusdam conditoris, siue alte*Caucones.* rius de gente nominati. Plurima quidem de Cauconibus memorantur. Nam & Arcadica uulgatur natio, sicut & Pelasgica, & alioquin errabunda, sicut & illa. Scribit enim poëta, & Troianis auxiliares socios aduenisse: unde uero uenerint, nihil sanè prodidit: reor autem è Paphlagonia. Illic enim quidam Cauconij no*Mariandyni.* minantur, Mariandynis finitimi, cum & ipsi Paphlagones existant. De illis erit à nobis memoria facienda, cum eum ad locum descriptio ipsa consistet. Nunc autem de Cauconibus qui Triphyliam habitant, scribendum etiam hoc est. Qui*Cauconia.* dam enim totum Elidis tractum à Messenia usq; Dymam, appellauere Cauconiam. Antimachus quidem, Epeos, Cauconas uniuersos appellat. Aliqui uero nequaquàm eos cuncta tenuisse asserunt, uerum bifariam diuisos habitasse. Alios quidem ad Messeniam terram, prope Triphyliam, alios iuxta Dymam ad tractum Buprasium, Elinq; curuam. Aristoteles uero maxime eos hoc in loco sitos agnouit. Itaq; dictis ab Homero magis, extrema concordat sententia, & quæstio ipsa *Nestoris Pylos.* prior solutionem accipit. Nestor enim Triphyliacam incolit Pylum. Hæc autem sunt ad austrum orientemq; spectantia, ad Messenium tractum Laconicumq; pertinentia, quę illius quidē iuris sunt, tenent uero Caucones. Adeo ut è Pylo Lacedę

mon

monem petentibus, per Cauconas iter facere necesse sit, Samij uero Neptuni sa- *Samij Neptu-*
cellum, & uicinus illi portus, quem subijt Telemachus, ad occasum uergit, & ar- *ni sacellum.*
cton. Quod si hac in ora duntaxat Caucones habitant, quonam modo Poëtæ sal-
uus est sermo? In Odyssea nanque Nestori Minerua mandat, ut Telemachum unà
cum filio Lacedæmonem mittat in curru, ad partes quæ in orientem spectant. Ipsa
uero naui sese ituram in occasum & in naui pernoctaturam, & deinde rediturã, &
aurora lucescente ad magnanimos Cauconas cursum habituram, ad debitum sibi
argentum redimendũ, rursum uero uenturam. Quisnam igitur modus iste? Lice-
bat enim sic Nestori ad eam uerba facere, Caucones penes me sunt, & inter eundũ
Lacedæmona, eam ob rem cur comes Telemacho esse abnuis, sed retro uiam fle-
ctis? Erat etiam proprium ad exactionem debiti & quidem ingentis, ituro præser-
tim ad mortales Nestoris ditioni subditos, aliquid ab illo opis implorare. Si quid
ingratum (ut mos est) illi de pactis referretur, quod minime peractũ est. Si ergo hac
in parte tantum Caucones habitarent, absurda hæc omnia prouenissent. Verum
cum diuisi quidam ad Dymę, atque Elidis loca sint, illuc suum tenere cursum, Miner
ua diceret. Et nec ipsa nauis ingresio, nec comitatus abruptio, aliquid in uiam con-
trarium demonstrans haberet. Pariter etiam nata de Pylo dubitatio conueniens as
sequeretur iudicium, cum paulo ulterius in loci descriptione usque Pylum Messeniã
progrederetur. Nonnulli etiam Paronatæ dicebantur in Triphylia esse, montana *Paronatæ.*
circa Lepræum tenentes, & Macistum, ad mare usque peruenientia, iuxta Neptuni
Samiacum sacellum. Sub his duo sunt ad litus antra, unum Nympharũ Anigria- *Antrum Nym*
dum, in altero monstrantur facta de Atlantidibus, & Dardani procreatione. Hic *pharũ & At-*
etiam sunt Alpes Ionia, & Eurychidia. Samicum igitur arcis munimen est, quæ *lantidis.*
prius Samos appellabatur ciuitas, propter altitudinem, cum Samos cacumina uo- *Anigriades*
citarent. Forte & hæc urbis Arenes fuerat arx, cuius in nauium catalogo recorda- *Nymphæ.*
tionem Poëta fecit, *Alpis Ionia.* *Eurychidia al pis.*

οἱ δὲ Πύλον τ' ἐνέμοντο καὶ Ἀρήνην ἐρατεινήν. *Iliad.β.*

Hi coluere Pylon, & amandi collis Arenam. *Samicum.*

Nusquàm enim aperte reperientes, hac in parte maxime Arenam sitam esse, cõ- *Sami quid.*
iectura assequuntur ubi adiacens Aniger amnis, qui anteà Minyeius appellabatur, *Samus opp.* *Arene.*
non paruum dat documentum. Poëta enim inquit, *Aniger.* *Minyeius flu.*

ἔστι δέ τις ποταμὸς Μινυήϊος εἰς ἅλα βάλλων, *Iliad.λ.*
ἐγγύθεν Ἀρήνης.

Est fluuius pelagi Minyeius rumpit in undas,
Arenam penes.

Apud Antrum enim fons Nympharum Anigriadum extat, ex quo suppositũ
prope solum & palustre, & exhalationes fundens efficitur. Excipit autem plurimã
aquarum partem Aniger, profundus quidẽ, seseque adeo supinans, ut stagnet. Lo-
cus autem cum arenosus sit, è stad. uiginti profundum litus exhibet, piscesque ad
uescendum ineptos efficit. Quidam è fabula causam enarrant, cum Centauri qui-
dam saucij hoc in loco è uulneribus, Hydrę uirus eluissent. Alij tradunt Melampo *Melampus.*
dem, ut Prætidas purgaret ab insania, his expiationis aquis usum esse. Ex his irri- *Prætides.*
gatio maculas albas, & impetigines sanat. Qua ex causa Alpheum cum Alphos, id *Alpheus unde dictus.*
est maculas curet, nomen sortitum esse, literis proditum est. Postquàm igitur antri *Alphi quid.*
resupinatio, & maris refractiones manendi magis, quàm effluendi causam aquis

tribuerunt, Minyeium amnem prioribus nominatum fuisse, perhibent, postea
Minyeius amnis. quosdam uocabulum peruertisse, & pro Minyeio Minterium usurpasse. Habet
Minterius. autem ueritas, & etymologia causas alias, ut Minyæ cum Nestoris matre Chlori-
Minyæ. Chloris. de, ex Orchomeno Minyeo uenerint, qui ex Argonautis procreati, è Lemno ex-
pulsi Lacedæmonem confugerunt. Ex ea deinde sese in Triphyliam recipientes cir
ca Arenam oppidum domicilia construxerunt, ea in ora quam nunc Hypęsiam di
Hipæsia. cunt, quę tunc nulla Minyarum tecta, ædificiáue continebat. Eorum nonnulli du-
Theras. ce Thera Antesionis filio (hic autem è Polynice prognatus est) nauigantes ad insu-
lam inter Cyrenæas, Cretamque sitam peruenere. Eam prius Callistam, id est, pul-
Callista. cherrimam, posterius autem Theram uocauere, teste Callimacho. Ibi Cyrenes me-
tropolin ædificarunt, Theramque nominauere, & insulam eodem quo ciuitatem nõ
Iardanus. mine insignitam reddiderũt. Inter Anigrum, & montem ex quo Iardanus effluit,
Acheæ petræ. pratum ostenditur & insigne sepulchrum, & Acheæ petrę, eius montis rupes ab-
Samos. scissæ, super quibus Samos (ut diximus) ciuitas condita est, de qua nauigandi scri-
ptores non admodum posteritati memoriam reliquerunt, forte, uel quia iam du-
Posidium. dum diuulsa est, uel quia in obscuro sita sit. Posidium siue Neptunium lucus est, si-
cuti diximus, ad mare positum, cui excelsum cacumen incumbit ante Samicum (sic
enim modo uocatur, ubi Samos erat) adeo ut è mari conspici nequiret. Ibidem cam
Samicus cãpus. pus est Samicum nominatus. Ex quo maior fieri coniectura potest, aliquando Sa-
Rhadina. Stesichori poëma. mum urbem extitisse. Est & Rhadina in qua Stesichorus poëma scripsisse uidetur,
cuius initium est,

ἄγε μοῦσα λίγεια ἄρξον ἀοιδᾶς ἐρατῶν
ὕμνους Σαμίων περὶ παίδων
ἐρατᾷ φθεγγομένα λύρᾳ.

Age canora Musa cantum incipe,
Laudésque de filijs Samijs,
Resonanti amabiliter Lyra.

Hinc filios appellat. Rhadina enim Corinthi dedita Tyranno, dicitur è Samo
flante Zephyro nauigasse, non quidem ex Ionica Samo. Eius autem fratrem Ar-
Architheorus. chitheorum eodem uento delatum Delphos aduentasse. Ipsius etiam Rhadinæ
patruelem Erontem ad eam curru prouectum esse Corinthum. Tunc tyrannus
cum utrunque mactasset, cadauera curru exportanda curat, inde pœnitentia du-
ctus, reuocatos sepulturæ mandat. Ab hac Pylo, & Lepræo ad Messeniam, Pylum
& Coryphasium arces incumbentes pelago CCCC. stad. interuallum est, & ad in-
Sphagia insul. sulam Sphagiam illis adiacentem, ab Alpheo stad. DCC. L. à Chelonata mille ac tri-
Macisti Hercules. ginta. In medio est Macisti Herculis sacellum & amnis Acidon, qui præter Iarda-
Acidon flu. ni sepulchrum labitur, atque urbem Chaan, quæ quondam Leprę o uicina extiterat,
Chaa. ubi Ephasius campus iacet. Huius Chaæ causa, bellum inter Arcades & Pylios
Ephasius campus. conflatum, plerique aiunt, cuius mentionem fecit Homerus, & scribendum sic esse
censent,

Homeri locus Iliad. η. ἡβῷμ' ὡς ὅτ' ἐπ' ὠκυρόῳ Κελάδοντι μάχοντο
ἀγρόμενοι Πύλιοί τε καὶ Ἀρκάδες ἐγχεσίμωροι
Φειᾶς πὰρ τείχεσιν. id est,

Celadon. Ea utinam ætate pubescerem, quando præcipitem ad Celadontem
Aggregati Pylij & Arcades strenui
Penes Pheæ mœnia.

Hic

Hic non ſcribendum Pheę ſed Chaę ad mœnia, neq; Celadontē. Hūc enim ſe-
pulchro proximum allabi Iardani, & uiciniorē hunc Arcadibus locum eſſe, quàm
illum. Ad mare Triphylicum Cypariſſinia eſt, & Pyrgi, id eſt, turres & fluuius Aci- *Cypariſsina.*
don & Nedia flumen, nunc quidē Triphylię & Meſſeniæ terminus, impetu è Ly- *Pyrgi.*
cæo Arcadię monte delatū è fonte, quem Rhea cum Iouem eſſet enixa, rupiſſe fer- *Nedia flu.*
tur in fabulis, ut unde lauaret, haberet. Præterfluit autem Phygaliam ubi Pyrgitæ *Phygalia.*
gens Triphyliorum extrema, Cypariſſijs Meſſeniorum primis confines ſunt. Pri- *Pyrgitæ.*
ſcis uero temporibus alij erant termini, ut aliqui trans Nediam ſubiecti Neſtoris eſ
ſent, & Cypariſſentem, & alia ulterius uti mare Pylium, poëta protendit, uſq; ad ur
bes VII. quas Achilli ſpondet Agamemnon. Cūctę uero prope mare Amathoentis
Pyli habitantur, hoc eſt iuxta mare Pylium. Poſt Cypariſſentem ad Meſſeniam
Pylum, propter Coryphaſium nauiganti, Erena occurrit, quam nonnulli Arenam *Erena.*
prius uocari eodē quo Pyliaca nomine, falſo arbitrantur. Eſt & Platamodes à qua *Arena.* *Platamodes.*
ad Coryphaſium & Pylum (ſic enim modo uocāt) ſtad. C. ſunt. Eſt & Cenerium, *Cenerium.*
& in eo quoddam oppidulū eodem uocabulo dictum. Nec uero tantopere priſca
indaganda ſunt, at uero ſatis eſſet, quonam modo hac tempeſtate ſingula ſeſe ha-
bent proferre, niſi nobis ab ineunte pueritia fama quædam de hiſce tradita foret.
Cumq; alij alia memorent, indicare neceſſe eſt. Cæterum ij quorum illuſtriora ſunt
nomina, quiq; antiquitate præcellunt, plurimū ſibi fidei uendicant, cum in experi-
undo primarij ſint. Cumq; Homerus in hoc genere uniuerſos antecellat, quæcun-
que ab eo dicta ſint, ſimul diſcutienda ſunt, & ad præſentia cōcurrere oportet, ſicu-
ti & paulo antea dicebamus. Quæ igitur ab Homero de caua Elide, atq; Bupraſio
traduntur, prius à nobis examinata fuere, de illa uero quę Neſtoris ſubdebatur im
perio, hunc profert in modum,

οἱ δὲ πύλον τ' ἐνέμοντο καὶ ἀρήνην ἐρατεινὴν,
καὶ θρύον ἀλφειοῖο πόρον καὶ ἐΰκτιτον αἰπυ, *B. Iliad. in Catalogo.*
καὶ κυπαρισσήεντα καὶ ἀμφιγένειαν ἔναιον,
καὶ πτελεὸν καὶ ἕλος καὶ δώριον ἔνθά τε μοῦσαι
ἀντόμεναι θάμυριν τὸν θρήϊκα παῦσαν ἀοιδῆς,
οἰχαλίηθεν ἰόντα παρ' εὐρύτου οἰχαλιῆος.

Qui coluere Pylum, & amœnæ mœnia Arenæ,
Inde uadum Alphei Thryon, altis turribus Aepy,
Et Cypariſſentem, ſimul Amphigeneam habebant,
Ac Helos & Pteleon, tum Dorion, aſt ibi Muſæ
Threicio inciderant Thamyri, reſonoq; canore *Thamyris.*
Priuauere uirum, Oechalia tum forte profectum,
Regis ab Euryti regno, Oechaliaq; creati.

Hæc igitur Pylos, de qua inquiſitio fit, de ipſa uero mox perſcrutabimur. De *Thryon.*
Arena diximus. Quam uero nunc uocat Thryon, alibi Thryoëſſam appellat, *Thryoëſſa.* *Iliad. λ.*

ἐσι δέ τις θρυόεσσα πόλις αἰπεῖα κολώνη
τηλȣ̃ ἐπ' ἀλφειῷ.

Vrbs Thryoëſſa manet montis ſublime,
Eminus Alpheo.

Alphei uero uadum icciro dicit, quoniam eo in loco pediti tranſitu facilis eſſe
uideatur. Hodie uero Epitalium Maſticiæ locus uocatur. Cum autē dicat, altis tur- *Epitalium.*
ribus Æpy, quęrunt aliqui, utrum utrius adiectiuū ſit, & quę nam urbs, nunquid *Aepy quid.*

Margalæ. quæ Margalæ, Amphipoliæ terræ hoc tempore nominãtur. Hæ quidem nullum natura munimen habent. Alterum in Masticia commonstratur, naturale munimen habens. Hoc quidem intelligens urbis nomen Aepy, hoc est, sublime dixit, *Helos unde.* ex eo quod illi situ naturali obuenerat. Sicut Helos, id est paludem, & Aegialum, *Aegialũ quid.* hoc est litus, aliáque permulta, Margalan, id est rubicundam forte per oppositum. *Thryos quid.* Thryon, & Thryoessam Epitalium aiunt appellatam, quia tota ea regio thryo, id est iuncis aut uluis passim referta est, flumina præsertim, amplius hoc ipsum apparet, ad loca fluminis uadosa, unde & forsan Thryon transitum uadúmque *Aepy opp.* dici aiunt. Aepy uero altis munitum turribus Epitalium inquit. Natura enim ualidum est oppidum. In alijs nanque Epeam Colonam, id est sublime cacumen ait,

Iliad. λ. ἔστι δέ τις θρυόεσσα πόλις αἰπεῖα κολώνη
τηλοῦ ἐπ' ἀλφειῷ, νεάτη πύλου ἠμαθόεντος.

Vrbs Thryoëssa manet montis sublime cacumen
Eminus Alpheo, postrema Pyli Amathoëntis.

Cyparisseis. Cyparisseis est circa pristinam Macistiam, quæ deserta est, sicut & Macistum. *Macistum.* *Cyparissia.* Alia est Messeniaca Cyparissia, eiusdem similiter nominis, ut illa dicitur Cyparis- *Amphigenea.* sia numero singulari genere muliebri, amnis uero Cyparisseis dicitur. Et Am- *Hypsoas.* *Pteleum.* phigenea Macistiæ censetur, circa Hypsoëntem, ubi Latonæ templum est. Pteleum uero ab ijs, qui è Thessalico Pteleo habitaturi uenerunt, ædificatum est. Ibi enim dicitur,

Iliad. β. ἀγχίαλόν τ' ἀντρῶνα ἠδὲ πτελεὸν λεχεποίην.

Atq; Antrona salo propius, Pteleumq; uirescens.

Pteleasimum. Etenim nemorosum est, ac minus habitabile, quod Pteleasimum uocitant. Helos sunt qui oram quandam penes Alpheum esse dicant, alij urbem uti Laconi- *Helos Aloriũ.* cam, sicut dicitur Helos maritimum oppidulum. Quidam circa Helos Alorium, *Diana Elaæa.* siue paludem, ubi Dianæ Elaææ templum situm est, Arcadiæ subiectum. nam Ar- *Dorium.* cades eius sacerdotium gerebant. Dorium, quidam montem, quidam campum *Olura.* esse scribunt, cuius hoc tempore pars nulla monstratur. Aliqui tamẽ Olurin nunc, *Oechalia.* *Andania.* seu Oluram in Messenia ualle iacentem, Dorium uocant. Illic prope Oechalia Euryti est, quæ nunc Andania dicitur, urbs Arcadiæ tenuis, cuius nominis est altera in Thessalia, altera etiam in Euboea. Ex hac proficiscentem Thracem Thamy- *Thamyris.* rin ad Dorium à Musis musicá fuisse spoliatum, poëta commemorat. Ex his patet, *Pylij.* ut Nestori subiecta plaga ex utraq; Alphei ripa iaceat, quam Pyliorum omnem terram nominant. Cæterum Alpheus nulla in parte neq; Messeniam, neque curuam *Triphyliaca* attingit Elin. Qua in ora Nestoris est patria, quam Triphyliacam Pylum appella- *Pylos.* *Pyli plures.* mus, & Arcadicam, & Lepræaticam. Etenim cæteræ Pyli mari uicinæ ostenduntur, hæc autem amplius stad. xxx. supra mare distat, quod & Homeri uersus indicant. Nuntius enim ad Telemachi comites mittitur ad nauem, qui eos inuitet ad hospitium, cum Telemachus in reditu è Sparta Pisistratum ad urbem currum agitare non sinit, sed flectentem ad nauigium accelerare. Tanquam non eadem ad ciuitatem & ad portum uia sit, quando retro facienda Telemachi nauigatio, hoc modo proprie dicitur,

Locus Homeri Odyss. o. βὰν δὲ παρὰ κρουνοὺς καὶ χαλκίδα καλλιρέεθρον,
δύσετό τ' ἠέλιος, σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί,
ἠδὲ φέρας ἐπέβαλον ἀγαλλομένη διὸς οὔρῳ.

ἠδὲ παρ' ἤλιδα δῖαν ὅθι κρατέουσιν ἐπειοί.

Prælapsis Crunos,& pulchras Chalcidis undas
Occiderat Phœbus,terrasq; inuolueratumbra,
Cymba Pheras adijt,Iouis aspirantibus Euris,
Elida dehinc diam,late hic dominantur Epei.

Hucusq; sane in septentrionem tenditur nauigatio,hinc ad ortum flectitur cursus.Rectũ autem iter omittit nauis,& quod initio ceperat,& quod Ithacam ducat, Quoniam Proci pelagus inter Ithacam & Samum iacens, insidiantes occuparant. Hinc rursus insulis sese immisit Thois. Thoas autem acutas dixit. Hæ autem insulæ sunt Echinades,primis Corinthiaci sinus partibus, simul & Acheloi proruptionibus proximæ. Flectens uero cursum ab Ithaca,ut ad Austrum consisteret,denuo ad suum sese iter conuertit,in Acarnaniæ & Ithacæ medio,& per alteram insulæ partem reducitur. Non autem per medium Cephaleniacum fretum, quod Proci per insidias seruabant. Si quis igitur Eleæam Pylum Nestori subiectam existimet,non sane proprie diceretur,nauem præter Crunos hinc,atq; Chalcidem usq; ad solis occasum deferri, dehinc noctu Pheras adijsse, & tunc præter Eleam oram cucurrisse. Hæc nanq; Elidis loca in austrum sunt spectantia. Primæ quidẽ Pheræ,postea Chalcis,dehinc Cruni,deinde Pylos Triphyliaca,& Samicũ. Ex Pylo igitur Elidis in austrum nauiganti,hic maritimus cursus esset. In septentrionem autem nauiganti ubi est Ithaca,omnia hæc postea relinquuntur. Hæc uero Elea plaga prçternauiganda erat,& quidem ante solis occasum, is autem post occasum inquit. Atqui iterum si quis Messeniacam, & Coryphasiam Pylum,initium nauigationis à Nestore capiendæ ponat,maius esset interuallũ,temporisq; longioris. Ipsum autem ad Pylum Triphyliacam,& Samicũ Neptuni templum stad. cccc. est. Nauigatio quoque prope Crunos,& Chalcidem,& Pheram circunducitur,quæ ignobilium fluuiorum sunt uocabula,imò sane riuulorum. Sed penes Nedam primũ,deinde Cydonem,dehinc Alpheum, & regiones inter hos positas. Postremo si & illorum facienda sit mentio,etenim præter illos nauigatio agenda erat,atqui Nestoris enarratio,quam ad Patroclum de bello Pyliorum aduersus Eleos digerit,magno nobis est documento,de his quæ explanare aggressi sumus,si quis uersus ipsos diligenter animaduertat, in quibus ait,Cum Hercules Pyliam popularetur oram,& iuuentus uniuersa defecisset,è filijs duodecim,quos Neleus tunc habebat, solum Nestorem fuisse superstitem, adolescentulum admodum. Quo circa Epeos Neleum senio & orbitate obsitum floccifacientes, superbe contumelioseq; Pylios conculcasse. Contra illos igitur Nestorem,suis quoscunque potuit adunatis, Eleum inuasisse agrum, & multam inde prædam abegisse,quinquaginta boum armenta,totidem ouium,totidem suum,totidem caprarum greges,equas pilo flauo c. & L. equinis ferè cunctas pullis sectantibus. Plurima,inquit,eadem nocte intra Pylum Neleiamq; urbem impulimus,ut cũ die quidem incursionem populationemq; fecerit,& ferentes contra se subsidium fuderit, fugaritq;,quo in tempore Itymonea trucidarit,noctu reuersus fuerit,ita ut nocturnus ad urbem accesserit. Ipsis autem circa distributionem, & sacrificium occupatis,Epei tertio post die peditum, & equitum multitudinem congregantes,exercitum contra duxerunt. Ac Thryon super Alpheo situm circunlocatis castris obsederunt. Quod ubi statim intellexere Pylij,ad ferendam opem concitati sunt,

Thoæ quare dictæ insulæ. *Echinades.* *Pheræ & si alij legunt Phea.* *Chalcis.* *Cruni.* *Pylos.* *Samicum.* *Iliad. λ.* *Nelei filij.* *Nestoris cum Epeis bellum.* *Itymoneus.* *Thryon.*

atq; circa Minyeium flumen, penes Arenam urbem, nocte acta inde mouerunt, & ad Alpheum meridiani peruenerunt. Dehinc dijs immolantes iuxta flumen noctem ipsam transegere, illicoq; erumpente aurora prælium conseruere. Edita uero splendide hostium fuga, non ante sectantes, occidentesq; cessauere, quàm Buprasium, petramq; Oleniam, & Alesium peruentum est, ubi Colonam uocant. Quo ex loco Pallas populum retrouertit, & Achæi è Buprasio Pylum celeres equos agitarunt. Ex his igitur quonam modo aut Eleam, aut Messeniam dici quisquam Pylum existimet? Eleam quidem, quæ cum popularetur, simul & Epeorum terra ab Hercule populabatur, hæc autem Elea est. Quo etiam pacto mutuas inter se populationes passi & finitimi talem superbiam & talem contumeliã capessere debuerãt contra illos, qui pari affecti fuerant iniuria? Qualiter autem in oram propriam in- *Augeas.* cursatione facta prædas agerent? Qualiter tandem eosdem simul populos Augeas *Neleus.* & Neleus regno continerent, cum mutuas inter se inimicitias exercerent? Si grande Neleo debitum in Elide clara debebatur, quatuor uictores equi, palmam referre soliti ipsis cum curribus, qui de Tripode cursum agitaturi erant, hos ipsos subinde rex hominũ Augeas retinuit, agitatore dimisso. Quod si hoc in loco Neleus habitabat, & eo in loco Nestoris sedes erat, qua ratione Eleorum & Buprasiorum,

in Catalogo. τέσσαρες ἀρχοὶ ἔσαν, δέκα δ᾽ ἀνδρὶ ἑκάστῳ
νῆες ἕποντο θοαί, πολέες δ᾽ ἔμβαινον ἐπειοί;

Quatuor ductores erant, & ductorem quenq; sequuntur
Epei. Veloces bisquinque rates, comitantur Epei?

Regio autem quatuor in partes diuisa erat, quarum in nulla Nestor erat,

οἱ δὲ πύλον τ᾽ ἐνέμοντο καὶ ἀρήνην ἐρατεινήν.
Ibidem. Qui coluere Pylon & amœnæ mœnia Arenæ.

Et reliqua usq; Messenam. Epei uero aduersus Pylios erumpentes, quomodo ad Alpheum incitantur atq; Thryon, aut quomodo ibi cõmisso prælio in fugam uersi ad Buprasium sese recipiunt? Rursus si Hercules Messeniam populatus est Pylon, quomodo tanto disiuncti spatio in eos contumelias inferebant, & multa inter se conuenta pactaq; seruabant, & quod amplius est, abnegatis debitis bellum contraxerunt? Quem autem in modum Nestor agrum incursans, & tantũ suum, pecudumq; præ se agens prædam, è quibus nulla nec celeriter ire, nec longam facere uiam ualet, plus stad. mille iter absoluit, ad Pylon Coryphasio proximam? Illi autem tertio die ad Thryoëssam, & Alpheum amnem peruenẽrũt, oppidum ipsum obsessuri. Hæc autem loca qua ratione ipsis Messeniæ principibus attineant, continentibus & habentibus Cauconibus, & Triphylijs & Pysanis. Sed ipsa Gerena *Gerenia.* siue Gereniam (utroq; enim modo dicitur) quidam nominauere, forsitan de industria sic nuncupatus locus, quanquam fortuito quoque ita nominari ualuit. Vni- *Messenia.* uersa uero Messenia Menelai regno suberat, cui & Laconica sicuti posterius pate- *Pamisus.* bit. Cum Pamisus per hanc effluat & Medon, Alpheus uero nullo pacto qui tellu- *Medon.* rem Pyliam percurrit, cui Nestor imperitabat, cuius probabilis sermo ille fuerit, quod uirum alienum educit in regnũ, & annumeratas illi ciuitates adimat, cun- *Olympia.* ctasq; suæ subiectas ditioni faciat. Restat de Olympia dicere, & de traductis ad Eleorum subiugationem rebus omnibus. Est in agro Pysano templum ab Elide *Alpheus.* stad. minus trecentis absens. Ante illud uero lucus agresti uestitus olea surgit, in quo stadium iacet. Alpheus autem alluit ex Arcadia labens, & Triphyliacum in-

trans mare, inter occasum ac meridiem. Initio quidem ex Olympij Iouis oraculo ingentem sibi claritatem uendicauit, eoque deficiente nihilominus templi fama remansit. Et quantum ipsi nouimus adaucta est & celebritatis gratia, & ludorum Olympicorũ causa, quos sacros & corona illustres, & inter alios omnes è quibus maximos arbitrantur. Magno illi ornamento fuere, tot oblata ex uniuersa Græcia munera, præcipuum extitit solidum ex auro Iouis simulacrum, à Cypselo Corinthiorum tyranno donatum. Ingentior his omnibus Iouis statua fuit, quam Phidias Charmini Atheniensis filius fabrefecit ex ebore, opus magnitudine tanta, ut cum ædes sacra sit amplissima, artifex ipse non recte symmetriam aut proportionem uideatur annotasse, sedentem effingens, tectum ferè uertice pertingentem. Vnde aperte demonstratur, ut si erectus exurgat, tectum templi deijciendum fuisset. Statuæ mensuram inscripsere quidam, id quod Callimachus quodam carmine iambico extulit. Multum Phidiæ attulit adiumentum Pandænus, è sorore illius nepos, operisque suspiciendi socius, cum ad statuam coloribus adornandam, tum uero ad amictum. Picturæ quoque plurimæ mirabilésque demonstrantur in templo, illius opera. Vnum de Phidia memoriæ proditum est, ab eo Pandæno responsum, qui cum Phidiam interrogaret, quod nam ad exemplar Iouis statuam facturus esset, ad Homeri respondit † imaginem, quam hisce uersibus explicauit,

Olympici ludi. Iouis Olympici templum, simulacra & donaria. Phidias & eius opus. Pandænus. † Exemplar potius, παράδειγμα.

ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε κρονίων, *Iliad. a.*
ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
κράτος ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν ὄλυμπον.

Atque superciliis Saturnius annuit atris,
Ambrosiæ fluxere comæ de uertice regis
Æterni, ast nutu magnum concussit olympum.

Pulchre nimis dixisse uisus est cũ alijs ex partibus tum uero ex superciliis. Quoniam poëta mentem, cogitationemque prouocat, ut summam quandam formam & magnam, ac Ioue dignam potentiam, denuo pingat. Sicut in Iunone, ipsum pariter in utroque decorum obseruans. Inquit enim,

ἕσατο δ' ἐν θρόνῳ, ἐλέλιξε δὲ μακρὸν ὄλυμπον.

Sederat in solio, longumque reuoluit olympum.

In illa uero euenit, ut tota cõmoueretur, cum tantum annuente Ioue superciliis occurreret. Et aliquid simul patiente coma, lepide, aperteque nimirũ dictum est, Qui deorũ imagines uel solus uidet, uel solus ostendit. Digni uero profecto sunt Elei, quibus magnificentiæ & honoris in Olympiæ templum causa tribuatur. Troianis enim temporibus, & adhuc antiquioribus, nulla fœlicitatis parte florebant, à Pylijs primum, deinde ab Hercule in ima depressi, cum Augeas rex illorum in perniciem tractus est. Cuius quidem rei signum est, quoniam illi quidem ad Troiam misere naues XL. At Pylij, & Nestor XC. Posterius autem post Heraclidarum reductionem cõtra obuenit. Ætoli enim simul cum Heraclidis, cum Oxylo redeuntes, & cum Epeis cohabitantes, cognationis uetustate, curuam Elin ad dignitatis amplitudinẽ extulere, & Pisanos magna agri parte mulctauere. Et Olympia illorũ iuri subdita fuit, & agonem ipsum Olympicũ ab illis excogitatũ atque inuentum fuisse constat, & Olympiades primas, ut illi pariter celebrabant. Antiqua enim illa omittenda sunt, & de templi ædificatione, & de ludorũ institutione, cũ nõnulli asserant

Augeas. Elis. Olympicus agon. Olympicorum origo.

Herculem unum ex Idæis dactylis, earum rerum authorem extitisse. Alij Herculem Iouis & Alcmenæ filium, quem etiam primum ibi decertasse, & palmam comparasse tradunt. Hæc enim cum multifariam uulgentur, non multum fidei consequutur. At propius uero est, quod ab Olympiade prima, in qua Corœbus Eleus in cursu uictoriam adeptus est, usque ad sextam & uicesimam & ipsius templi, & ludorum præfecturam Elei obtinebant. Troianis uero temporibus agonis illius uel corona, uel gloria nulla erat. Ex ijs autem, qui nunc illustres habentur agones, nec iste nec alius ullus fuerat. Quorum memoriam nullam facit Homerus, nisi funebrium aliquorū. Tametsi quidam arbitrētur illum Olympici meminisse, cum Augeam inquit, quatuor equos intercepisse in certamine primos, qui ad ludorum præmia uenerant. Referuntque ideo Pisanos Troiani belli participes minime fuisse, quia Ioui consecrati censerentur. Nec uero Pisea tellus Augeæ regno subiecta fuit, in qua Olympia est, sed Elea solum. Nec in Elea Olympicorū ludorum certamen agebatur, ne semel quidem, sed in Olympia semper. Ille etiam agon, qui nunc pro-
Iliad.λ. ponitur in Elide factus apparet, in qua debitum illud debebatur. Nam debitū erat in Elide dia (ut poëta testatur) quatuor uictores equi, & iste quidem non erat coronа insignitus. nam cursus super Tripodis præmio futurus erat. Ille autem post sextam & uicesimam fuit Olympiadem. Pisani igitur recuperata suorum possessione, agonem ipsi cōficiebant, cum tanta celebratū gloria intuerentur. Aliquot post temporibus Pisea rursus plaga in Eleorum iura concedente, denuo ad eosdem concessit agonis & ludorum institutio. Lacedæmonij quoque ad id suam operam contulerunt, post ultimam Messeniorum destructionem, contra quos ipsi socia arma coniunxerant. Quo in tempore Nestoris nepotes & Arcades pro Messenijs bellū susceperant, adeoque sociam illis nauarunt operam, ut oram uniuersam usque Messe-
Elea ora. nios fines Eleam appellari contigerit. Quæ & in hoc usque tempus perdurat. Pisanorūm autem & Triphyliorum & Cauconum, ne nomen quidem esse reliquum. Ipsamque Pylon Amathoenta ad Lepræum cultoribus implerunt, ut morem gererent, & ipsis Lepræatis bello uictoribus gratificarentur. Aliosque complures pagos distraxerunt, quos per se ac Marte suo res suas gerere uolentes aspicerent, à quibus & tributa exegerunt. Tractus autem ipse Pisæ plurimum nominis consecutus est,
Oenomaus. Pelops. in primis propter principes ipsos longe lateque potentes, Oenomaum scilicet eiusque
Salmoneus. successorem Pelopen, & illius filios complures. Salmoneus quoque hoc in loco imperitasse traditur. Itaque Pisana regione in urbes octo diuisa, harum una Salmone uocatur. Has ob res & Olympicum templum, & regio magnopere per ora uirûm, & omnium præconia uolitat. Ea uero uia antiquæ audiendæ sunt historiæ, ut eas
Pisana regio. Salmone. inter se minime consonantes recognoscamus. Iuniores enim repugnantia sæpenumero referre putant, sicut Augeam Pisanæ plagæ regnum tenuisse, Oenomaum uero & Salmoneum, Eleæ. Quidā autem gentes ipsas in unum coniungunt. Sequenda uero sunt magis, quæ concordia fiant, cum & ipsum Pisæ nomen recta ne-
Pisa unde dicta. quaquam ratione explanent. Aliqui enim ciuitatem Pisam à fonte Pisa nomine, eodem quo fons uocabulo appellari. Fontem uero ideo Pisam uocari, à pitissando,
Olympus mōs. Ossa. ut quasi potricem intelligamus. Vrbem autē in sublimi ædificatā uertice monstrāt, duos inter montes Ossam & Olympū, quo nomine & alteri in Thessalia nuncu-
Besa. pantur. Nonulli ciuitatē nullam Pisam fuisse contendunt. nam inter octo illas esse
Cycesius. reperiretur. Cæterū fontem dūtaxat affirmāt, qui nūc Besa uocatur iuxta Cycesiū,

quæ

quæ ex illis octo amplissima una est. Stesichorus regionem quoq; Pisam ciuitatem uocari scribit, ut poëta Lesbum Macaris urbem, Euripides quoq; in Ione tragœdia, Eubœa, inquit, quædam Athenis uicina ciuitas est. Et in Rhadamantho, qui terram, inquit, Eubœam habitant finitimã ciuitatem. Et Sophocles in Mysis, Asia quidem tota uocatur operegrine, Mysorũ uero urbs appellata Mysia. Verum Salmone fonti sui nominis uicina est, de quo fluit Enipeus Alpheũ ingrediens. Nũc uero Barnichius nominatur. Huius amore captũ fuisse Tyronem memorant,

ἡ ποταμοῦ ἠράσσατ' Ἐνιπῆος θείοιο.

Illa nimis flagrans dilexit Enipea diuum.

Mysia. Enipeus. Barnichius. Odyss. λ.

Hoc enim in loco illius genitorem Salmoneum imperasse aiunt, ut in Æolo scribit Euripides. Alterum sanè in Thessalia Enipeum scribunt, qui ex Othry oriens accipit Apidanum è Pharsalo delabentem. Apud Salmonem autem urbs iacet Heraclea, ex illis octo & ipsa una, distans ab Olympia stad. XL. penes Cytherium flumen posita, ubi Goniades Nymphæ sacellum habent, de quibus opinio est, ut aquis earum morbos sanitati restituant. Iuxta Olympiam consistit & Epina, & hæc ex octo una, per quam Parthenias excurrit amnis, ubi ad Phyræam ascenderis. Est autem Phyræa in Arcadia supra Dymæam & Buprasium, & Elidem sita, quæ ad Arcton adiacent Pisanæ regioni. Ibidem est & Cycesium ex octo una, atq; Dispontium, ea in parte, qua ex Elide itur Olympiam. Iacet autem plano in campo, deletumq; est omnino, & incolæ magna ex parte Epidamnũ, id est Dyrrachium & Apolloniam commigrarunt. Pholoë quoque Olympiæ proxima imminet Arcadiæ mons, adeo ut agri Pisæi radix existat. Sic uniuersa Pisana regio, & maior Triphyliæ tractus, Arcadiæ confinis est. Hanc ob causam loca ipsa Pylia (quæ in Catalogo describuntur) maxima ex parte iuris esse uidentur Arcadici, quod tamen periti negant. Ex his enim fluuijs, qui labuntur in Alpheum, Amarynthum esse, qui Arcadiam terminet, extra illum uero, hæc sita esse loca. Ephorus autem tradit Ætolum cum Epeo & Pisanto ex Elide à rege Salmoneo eiectum, in Ætoliam sese recipientem, regioni nomen à se tribuisse, & urbibus illis habitatores imposuisse. Ab hoc per generis successionem procreatum Oxylũ Heraclidis à Temeno prognatis familiaritate ac beneuolentia coniunctum, eisq; Peloponnesum repetentibus ducem extitisse, & hostilem illis agrum dispartisse, aliaq; documenta supposuisse ad continendam regionis possessionem, pro quibus quidem meritis hanc accepisse gratiam, ut in Eleum regnum, quod ei fuerat auitum, reduceretur, adunato postmodum ex Ætolia exercitu, in Epeos Elidis occupatores aduentasse, occurrentibusq; cum armis Epeis, postquam aduersariæ utrinque constiterant copiæ, ad singulare de uetusto Græcorum more, certamen processere Pyrechmes Ætolus, & Degmenus Epeus. Degmenus quidem solo instructus arcu, ut qui armis obsitum longinquo sagittæ iactu, facile esset superaturus. Pyrechmes autem fundã tenens, lapidumq; sacculum, intellecto aduersarij dolo, nuper autem fundæ speciem ab Aetolis repertam, itaque cum longinquior fundæ iactus fuisset, occidisse Degmenum, & uictores Aetolos eiectis Epeis, terram occupatam tenuisse, & sic Olympiaci curam templi suscepisse, quam prius habuerant Achæi, ob intimamq; Oxyli erga Heraclidas beneuolentiam conuenisse facile cunctos, adactos iureiurando, ut Elea terra Ioui dicata & consecrata foret, quisquis contra locum arma ferret, quisquis etiam contra ferentem non ulcisceretur,

Apidanus. Pharsalus. Heraclea. Cytheriũ flu. Goniades nympha. Epina. Parthenias. Phyræa. Dymæa. Buprasium. Cycesijsitus. Dispontium. Pholoë. Pylia loca. Amarynthus. Aetolus. Aetolia. Oxylus. Degmeni & Pyrechmi certamen. Aetolus. Fundæ inuentio.

& pro uiribus non succurreret, eum nefarium & abominabilem haberi. Qua ex
Elis. causa, qui posterius Elidem ædificijs auxere, sine mœnibus nudam reliquere, quiq;
per agrum exercitus ductarũt, arma tradidisse, donec ea fines egressi reciperent. Ab
Iphitus. Olympici agonis institutio. Iphito autem Olympicum agonem institutum constat, cum Elei sacri forent. Tali
bus ex initijs creuisse hominum dignitatem. Nam cum cæteri mutua semper bella
inter se gererent, solis istis longã extitisse pacem, quod non illis modo sed etiam ex-
ternis obtigit, adeo ut plusquã reliqui omnes hominũ frequentia uiguerint. In qui
Phedo Eleus. bus Phedon origine decimus à Temeno, omnium ætatis suæ potentissimus fuit,
Temenus. qua ex re effectum est, ut cum Temeni stirpem plurimas in partes dispersam, sen-
Mensuræ Phedoniæ. sim tabescere contingeret, eam recuperatam foueret. Hic mensuras excogitauit, à
quo etiam Phedoniæ uocitantur, & pondera, & nummum cum alium, tum argen
Ponderum inuentor. teum signari docuit, inuentas insuper ab Hercule ciuitates, additis augere populis.
Nummi inuentor argentei. Ipse etiam positos ab illo ludos, & agonas ponere dignũ esse arbitratus est, in qui-
bus Olympiacum esse uoluit, quem ui & potentia ueniens posuit, cum Elei nulla
propter pacem haberent arma, quibus Phedonem inhiberent, & reliqui hominis
potestate uicti tenerentur, Elei tamen hanc ipsam positionem inscribere minime
uoluere. Sed ob hoc, iam comparatis armis, sibi ipsis opem ferre cœperunt. Quam
quidem ad rem manum atq; operam attulere Lacedæmonij, seu quia prospere ce-
dentibus ex pace rebus inuiderent, seu quia ad Phedonis destructionem eos adiu-
tores habere cogitarent, à quo de Peloponnesi principatu deiecti forent, quem illi
prius obtinebant. Sic res Phedonis deletæ fuere, qui tamen Piseam terram & Tri-
Eleus tractus. phyliam Eleorum iuri construxerat. Tractus Eleus ætatis huius nauigationis to-
tius spatium habet, finibus non computatis stad. mille ac ducentorũ. Hæc quidem
Messenia regio de Elidis ora. Messenia uero terra Eleæ contigua est, maiori ex parte ad austrum, &
Africanum pelagus inclinans. Hæc autem Troianis temporibus Menelai subde-
Messena ora. batur imperio, cum Laconicæ regionis pars esset. Ora quidem ipsa Messena uoca
batur. Eam uero quã hac ætate Messenam urbem nominant, cuius arx fuerat Itho
Ithome. me, nõdum ædificatam esse contigerat. Excedente uero rebus humanis Menelao,
postmodumq; ijs qui Laconicæ gubernacula susceperant, ad impotentiam reda-
ctis, Nelei nepotes Messeniæ regnum occupauere. Quo tempore fuit Heraclidarũ
reuersio, facta regionis diuisione, quando Messeniorum regnum Melanthus ha-
bebat eorum qui suis regerentur institutis, cum antea Menelai sceptro paruissent.
Cuius rei documentum est, è sinu enim Messenio, & Asinæo illi proximo, qui sic
Asina. ab Asina Messenia nominatur, septem fuere oppida, quæ dotis nomine Achilli
Locus Homer. pollicebatur Agamemnon,

Iliad. 1. καρδαμύλην, ἐνόπην τε καὶ ἱρὴν ποιήεσσαν,
φηράς τε ζαθέας, ἠδ' ἄνθειαν βαθύλειμον,
καλήν τ' αἴπειαν καὶ πήδασον ἀμπελόεσσαν.

Cardamyla. Cardamyla, Enope, Hira herbosa,
Enope. Hira. Pheræ diuinæ, Antea pratis conspicua,
Pheræ. Pulchra Æpea, & inter uineta posita Pedasus.

Aepea. Pedasus. Eas sanè si nec sibi nec fratri pertinuissent, nequaquam spopondisset. Commili-
tones è Pheris Menelaum comitatos, poëta manifestat, cum partim Laconico cœ-
tui, partim Messenio annumeret sinui. Extat autẽ Messena post Triphyliam. Est
autem mons utriq; communis, post quem & Coryphasium & Cyparissia est, atq;
inter

inter stad. VII. mons Aegaleos, inter illum & mare incumbit. Antiqua igitur Pylos *Aegaleos.*
Messenia sub Ægalio ciuitas erat, ea uero discerpta, quidam sub Coryphasio habi-
tauere. Eam uero secundo reædificarunt Athenienses, quo tempore cum Euryme- *Eurymedon.*
donte ac Stratocle in Siciliam nauigabant, ut aduersus Lacedęmonios murum in- *Stratocles.*
terponerent. Ibi est & Cyparissia Messenia, & Sphagia insula penes Pylũ adiacẽs, *Sphagia.*
quæ eadem & Sphacteria nuncupatur, ad quam Lacedæmonij CCC. è suis uiros *Spacteria.*
amiserunt, uiuos in potestatem ab Atheniensibus per obsidionem redactos. Ad
hanc maritimam oram, duæ Cyparissiorũ extra in pelagus præiacent insulæ, quos
Strophades appellant, ab continenti stad. CCCC. distantes, ad africanum atq; me- *Strophades.*
ridianum pelagus. Hanc Pylum Messeniorum nauale quondam fuisse, Thucydi-
des author est, à Sparta uero abest stad. CCCC. Ordine deinceps sita est Methone.
Hanc esse aiunt ex ijs VII. unam, quã Agamemnon spopondit Achilli, Pedasum *Methone.*
appellatam. Eo in loco Agrippa Bogum Maurisiorum regem, Antonij partes se- *Bogus rex.*
cutum in Actiaca pugna, supplicio affecit, locumq; inter nauigandum intercepit.
Methone autem contiguus est Acritas Messenij sinus initium. Diciturq; etiam Asi *Acritas sinus.*
neus ab urbe Asina, primo ipsius sinus oppidulo, cuius nominis & alia est Hermi- *Asina.* *Hermionica.*
onica. Hoc quidẽ sinus initiũ ad occasum spectat. Ad ortũ autẽ sunt Fenestræ (sic *Fenestræ opp.*
enim uulgo uocantur) Cingęlio ac Tęnaro nũc Laconicis cõfines. A Fenestris ue- *Bætylus.* *Leuctra.*
ro inchoans intermediam Pylum offendes, quam Bætylũ pleriq; nominant. Inde *Cardamylę*
Leuctra, quę à Bœotijs Leuctris deducta fuit colonia. Dehinc in petra ualido mu *situs.*
nimine sita est Cardamyla. Postea Pheræ urbi Thuriæ atque Gerenijs finitimæ. *Pheræ.* *Thuria.*
Quo ex loco Nestorem Gerenium uocitari traditur, quoniam ibi salutem (ut di- *Geren. Nestor.*
ximus) comparauit. Ostenditur quoq; in Gerenio agro sacellum Aesculapij, Tri- *Tricca.* *Thalami.*
cæum cognomine, quod uenientes è Thessalica Tricca mortales illud condidere. *Niobe.*
Fama est Leuctrũ & Charadram & Thalamos nunc Bœotios uocatos cultoribus
à Pelope ex Bœotia quibusdam introductis habitatos, cum sororem eius Nioben
nuptui locasset Amphioni. Præter Pheras autem Nedon amnis per Laconicum *Nedon flu.*
labitur agrum, alter à fluuio Neda. Nedusiæ uero Palladis cognomento insigne *Nedusia Pallas.*
templũ habet. Est etiã in Pœeesa Nedusiæ Palladis sacellũ nobile, à Nedonte loco *Pœeesa.*
nomen assecutę. A quo ductis habitatoribus Teleclus Pœeesam coluisse prædica-
tur. Simul & Echeas atq; Tragium, ex prolatis VII. urbibus promissis Achilli. De *Echea.*
Cardamyla quidẽ, & de Pheris explicauimus atq; Pedaso. Cæterũ Enopen quidã *Tragium.*
Pelanam nominant, aliqui uero locum quempiam Cardamylę adiacentem, quidã *Enopæ situs.* *Pelana.*
Gereniam terram, Hiran autem cõmonstrant in monte iuxta Megalopolin Arca- *Hiræ situs.*
dię ciuitatẽ, qua ad Ardaniã iter habetur, quam à poëta Oechaliam uocari ante di- *Megalopolis.* *Ardania.*
ximus. Nonnulli Mesolam hoc nomine nunc appellari asserunt, quę inter Tayge- *Oechalia.*
tum & Messenã ad sinum pertinet. At Æpea hoc tempore Thuria dicitur, quã Phę *Mesola.*
ris conterminã cõmemorauimus, sita uero est in excelso colle, unde αἰπεῖα, id est cel- *Aepea unde dicta.*
sa, nomen sortita est. A Thuria uero sinus Thuriates, in quo ciuitas quædam fue- *Thuria.*
rat Rhium nomine, è regione Tęnari. Antheam quidã sanè Thuriam ipsam esse a- *Thuriates sin.* *Rhium.*
iunt, nõnulli quoq; Æpeam Methonen, alij uero eam quę inter Asinam Messeniã *Anthea.*
urbem, proprie pratosam nuncupatam, cuius urbs est Corona mari uicina, & hãc *Asina pratosa,*
nõnulli Pedasum à poëta nominatã esse inquiũt. Omnes quidẽ pelago proximæ. *i. βαθύλειμος.* *Corona.*
Cardamyla quidem ad mare iacet. Pheræ uero à mari distant quinq; stad. spatio. Il- *Cardamyla*
la quidem æstiuam habet stationem, reliquæ uero maritimis inæqualiter utuntur *maritima.*

Pamiſi fluuij magnitudo. interuallis. Prope Coronā circa ferè mediū ſinum Pamiſus effluit amnis, hanc et reliquas ordine poſitas, dextrorſum habens, quarū nouiſſimę in occaſum ſpectantes *Erana.* ſunt, Pylus & Cypariſsia, harum media eſt Erana, quam nōnulli Arenā falſo quondam crediderunt, Thuriā uero & Pheras ſiniſtrorſum. Hic inter omnes iſthmi fluuios magnitudine pręcellit, tametſi non amplius ſtad. c. à fonte profluat, abundan*Macaria ora* tes per Meſſeniū campum oramq; Macariam, id eſt fœlicem, trahēs aquas. Hic ipſe fluuius à ciuitate Meſſenia ſtad. cc. & l. diſtat. Eſt & alius Pamiſus per ualles ſerpens tenuis, circa Leuctrū Laconicū, de quo Meſſenij aduerſus Lacedęmonios cōtrouerſiam ſub Philippo rege habuerunt. Quem (ut antea diximus) quidā Ama*Creſphontes.* thum appellauere. Ephorus ſcriptis prodidit, Creſphontem, poſtquā Meſſeniam terram ſubiugauit, eam quinq; in ciuitates diuiſiſſe, ſicuti in ſuperioribus expoſui*Steniclarus oppid.* mus. Ita ut Steniclarus in huius regionis medio poſita, regia illi ſedes inſtitueretur. *Iamites.* Inde Iamitem legatum Pylum & Rhium miſiſſe, qui Meſſenios omnes eodem & pari cum Dorienſibus iure faceret, quare cum Dorienſibus indignatione concitati forent, ipſe pœnitentia ductus, ſolam Steniclarum ciuitatem cenſuit, & ad hoc *Meſſeniorum oppidum.* Dorienſes cunctos adegit. Verum Meſſeniorum oppidū Corintho perquam ſimile eſt. Mons enim pręruptus pręcepsq; incumbit utriq;, cōmuni muro cōprehē*Ithome. Acrocorithus.* ſus, ut in arcis uſu ſit. Ille quidē Ithome, hic autem Acrocorinthus appellatur. Quo*Demetrij dictum. Corinthus.* circa Demetrius Phalereus Philippo cōmode dixiſſe uiſus eſt. Quin has, inquit, urbes ambas capeſsis, ſi adipiſcendę Pelopōneſi cupiditate duceris? Vtroq; enim cornu bouem continebis. cornua quidem Ithomē atq; Acrocorinthū, bouē uero Peloponneſum eſſe dictitans. Hac igitur opportunitate propter urbes iſtas concitata ſępius eſſe bella. Corinthū igitur à fundamentis eſſe deiectam, rurſumq; reſtitutā, & Meſſenā à Lacedęmonijs quidem eſſe deſtructam, à Thebanis autē inſtauratā, & à Philippo Amyntę filio poſtea, uerum arces ipſę inhabitatę manſere. Dianę uero paluſtrę templū in Laconicæ ſiue Meſſeniæ terræ finibus eſt, ubi utriuſq; populus cōmune ſacrificium, conuentumq; celebrabat. In eo profectas feriatū uirgines Meſſenij procaciter inceſſerant. Cum autem Meſſenij nullis uiolatores pœnis mul*Dianæ Paluſtre fanum.* taſſent, cōflatum eſt bellum. Ab hac palude, Dianæ templum in Sparta conſtructum eſt, cognomento Paluſtre. Rebellantibus autem ſępenumero Meſſenijs, frequenter dimicatum eſt. Primam igitur eorum ſubiugationē à patrum patribus fuiſſe Tyrtęus in ſuo teſtatur poēmate. Secundam uero, quā Eleos, & Argiuos, & Pi*Ariſtocrates. Pantaleo.* ſęos, ſocios aſſumentes deſciuere, cum Arcades Ariſtocratem regem Orchomeni, ducem exhibuere belli, Piſęi uero Pantaleonem Omphalionis filium. Quo in tempore ipſe illius belli Imperatorem ſeſe Lacedæmoniorum fuiſſe teſtatur, in eo Elegorum opere, quod Eunomia, id eſt bona inſcribitur inſtitutio. & paulo poſt,

αὐτὸς γὰρ κρονίων καλλιστεφάνου πόσις ἥρης
Tyrtæi Eunomia. ζεὺς ἡρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν,
οἷσιν ἅμα προλιπόντες ἐρινεὸν ἠνεμόεντα,
εὐρεῖαν πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα. id eſt,

Ipſe enim Saturnius coronatæ Iunonis maritus Iuppiter,
Hanc Heraclidis urbem tradidit,
Quibus cum nos uentoſam linquentes Erineum,
Ad ampliſsimum peruenimus Peloponneſum.

Itaq; aut ipſum carmen Elegiacū authoritatē amiſerit, aut Philochoro neganda

fides

fides est, & Callistheni, alijsque compluribus, qui ex Athenis & Aphidnis illum aduentasse memorant, cum Lacedemonij Apollinis responsa flagitassent, qui ut ducem ab Atheniensibus peterent edixit. Ductu igitur & auspicio Tyrtæi, secundum gestum est bellum. Tertium subinde ac quartum constitisse bellum ferunt, in quo Messeniorũ ruina consecuta est. Tota uero Messenij tractus nauigatio, finibus cõputatis, ad stad. DCCC. foret. At enim plus quàm satis est, nostra diuertit oratio, dũ loci notitiam ex historijs tractam sectamur, plurima tamẽ omittentes, desolata iam regione Laconica, si ad uetusti status comparationem reuocetur, qui tam præclari *Laconica.* populi multitudine olim floruerat. Nam præter Spartam exilia quædam numero *Sparta.* circiter XXX. restant oppidula. Verumenimuero cùm priscis annis centenis præesset *Hecatompolis Laconica.* urbibus Hecatompolin uocitatam, memoriæ datum est. Inde quotannis per *Hecatombæ.* eos boues centenos immolari consuetum fuerat, quod sacrũ Hecatombas appellabant. Post sinum Messenicum deinceps subest Laconicus, inter Maleas & Tænarum, *Laconicus sin.* paulatim à meridie uergens in ortum. Centum autem ac XXX. distant stad. à Tænaro Thyrides, id est Fenestræ, in Messeniaco existentes sinu confragosum, quod & præceps est fluentum. Super has Taygetũ imminet. Est uero mons super *Taygetum.* mare, non grandis admodum, cæterum excelsus & erectus, ex aquilonis parte Arcadiæ radices cõtingens, adeo, ut in medio uallis relinquatur, qua Laconicæ Messenia coniungatur. Taygeto autem subijcitur Sparta, & Amyclæ in regione medi- *Sparta.* diterranea, ubi Apollinis templum & Pharis locata est. Ipsius uero urbis solum in *Amyclæ.* curuo magis loco sedet, licet in medio montes assumantur. Nec uero pars ulla sta- *Pharis.* gnat, cum prisco tempore suburbium late stagnum haberet, & proinde illud lacus uocaretur. Liberi quoque patris delubrum intra lacum existebat, quod hodie ædificium habet in arido. In ipso autem litoris inflexu Tænarus, ripa erecta est, sacram *Tænarus.* Neptuni ædem constructam continens in luco. Propinquaque spelunca est, per quã *Cerberi spelũca.* Cerberum ab inferis superius reductum ab Hercule, fabulæ canunt. Ex eo loco ad promontorium Phycontem, uersus austrum interuallum Cyrenææ est stad. trium *Phycus prom.* millium. Ad Siciliæ uero promontorium Pachynum, in occasum uersus, quatuor *Cyrenea.* millium DC. Aliqui stad. mille IIII. dicunt. Ad Maleã uero in ortum, DC. LXX. cum *Malea.* sinu computantur. Verum ad † faucem Asini, depressam quandam Cherronesum *γνάθον. i. mandibulam, forte potius.* interius Maleam, D. et XX. Horsum prominet intra stad. XL. insula quędam Cythera, *Cythera.* commodis instructa portubus, & eiusdem nominis urbe, quam Eurycles ętate *Eurycles.* nostra Lacedęmoniorum ductor in peculiaris iuris possessionem uendicauit. Circumcirca pusillę quędam insulę, partim propiores, partim aliquanto remotiores adiacent. Ad Cretæ sanè promontorium Corybum, nauigatio propinquissima *Corybũ prom.* stad. CC. & L. post Tænarum, cum ad Asini faucem, Maleamque nauigas, Amathus *Amathus.* occurrit urbs. Inde Asinæ atque Gythium Spartanorum nauale nobile, intra CC. & *Asinæ. Gythium.* XL. stad. ædificatum. Habet autem, ut traditur, nauium stationem manu effossam. Deinde fluuius Eurotas inter Gythium & Acteos erumpit, hactenus præter litus *Eurotas flu.* commode nauigatur stad. CC. & IIII. postea palustris ora est, & uicus Helos, id est *Helos uicus.* palus, nomine, qui prioribus annis, Homero teste, ciuitas extitit,

οἵτ' ἄρ' ἀμύκλας ἔχον, ἕλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον.

Iliad β.

Quique Helos oppidulum pelagi, atque tenebat Amyclas.

Helius uero Persei filius illud ędificasse perhibetur. Est & campus nomine Leuca, *Helius. Leuca.* inde ciuitas in Cherroneso sita Cyparissia cum portu. Dehinc faux Asini portũ *Cyparissia. Asini mandibula.*

Boia. continens, dehinc urbs Boia, post Malea, ad quam ab Asini fauce stad. sunt centū
Malea. *Asopus.* quinquaginta. In agro Laconico ciuitas est Asopus. In confecto ab Homero Cata-
Messa. logo Messam quidam nusquā monstrari dicunt, & Mesoan Spartani agri partem
Mesoa. esse negant, sicut & Linnæum. At quidam sic Messam admittunt, ut per extremæ
Apocopes usus frequentatus. abscissionem syllabæ Messenam dictam cogitent. Quoniam & hanc agro attine-
κρῖ. re Laconico asserant. Ad quod ipsius poëtæ utūtur exemplo, qui κρῖ pro κριθὴ, id est
δῶ. hordeum, & δῶ pro δῶμα, id est tectū, usus sit, & alia alij sic posuere. Et etiam Heros,
βρῖ. Automedonq́ꝫ, & Alcinus pro Alcimedon. Et Hesiodus, qui βριθὺ & βριαρὸν βρῖ di-
ῥᾶ. cit. Sophocles uero et ὕδωρ τὸ ῥάδιον ῥᾶ inquit. Et Epicharmus λῖ pro λίαν. Et συρχνὰ pro
λῖ. *δώ.* συρχνῶσας. & Simias δωδὼ pro δωδώνην. Apud Empedoclem uero una fit ex dua-
ὤψ. bus syllabis, ὤψ pro ὄψις, id est facies & uisus. Et apud Antimachum, Cereris qui-
dem Eleusinæ sacra, ὤψ pro ὄψις, id est facies, & ἄλφι pro ἄλφιτον. Euphorius quoq; ἧλ
ἔρι. pro ἧλον, id est clauum, dicit. Apud Philetam uero ancillæ, quæ in Calathis albam
πηδά. ferunt ἔρι pro ἔριον, id est lanam, & uellus. Inuentumq́ꝫ πηδὰ pro πηδάλια, apud Ara-
tum, hoc est gubernacula & clauos nauium. Ex alijs oppidis, quorum poëta me-
minit, quædam dicta sunt, nonnulla prorsus deleta sunt, aliquorum adhuc uestigia
Augiæ. restant, quorundam permutata sunt uocabula, sicut Augiæ, Egeæ. Nam in Lo-
Egeæ. crensi plaga nulla penitus supersunt. Lan à Castore & Polluce per obsidionem ex-
Las opp. pugnatam, scriptis commendatum est. Inde illi Lapersæ appellati fuere. Apud So-
Lapersæ. phoclem per Lapersas, id est Geminos, iuratur, sicut & per Spartanos & Argiuos
deos iuratur. Ephorus posteritati prodidit Eristhenem & Proclem Heraclidas, re-
Laconicæ partes. dactam in potestatem oram Laconicam sex in partes diuisisse, ipsamq́ꝫ inductis in-
Amyclæ. quilinis per ciuitates ordinasse, Unam itaq; particulam eximiam Amyclas excepis-
se, & proditori tradidisse, qui Laconicam illis regionem exhibuit, quiq́ꝫ suasu suo
præfectum loci, ut tutus abiret, & cum Achiuis in Ioniam commigraret, induxit,
Sparta. Spartam uero regale sibi ipsis domicilium declarauere. Ad reliquas singulos reges
dimisere, concedentes ut cohabitatores admittere liceret, qui uellent aduenas, cum
** Videtur hic quædam deesse, quæ in Græco quoq; desiderantur.* tot ubi mortales defecisse cernerent, usos autem Laimeni opera. † Finitimos uero
cunctos, licet Spartanis subiectos paribus tamen legibus ac iure uiuere in societa-
tem ciuitatis adscitos, communionemq́ꝫ magistratuum. Eos autem Helotas uoca-
ri. Cæterum Agin Eurysthenis filium ius illud dignitatū æquabile ademisse, man-
Agis. dasseq́ꝫ ut Spartæ tributa conferrent, cæteros quidem paruisse, Eleos autem qui E-
Helotarum bellum. los habitant, rebellasse, ipsos inde ui & armis bello superatos, in seruitutem perpe-
Elei. tuam damnatos, certis impositis conditionibus dominis ipsorū, nullo pacto lice-
re aut libertate donare, aut extra fines eos uenundare. Hoc illud bellū est, quod ad-
uersus Helotas uulgatur. Helotica etiam seruitus usq; in Romanorū perdurans im
perium, superatamq́ꝫ Laconicam, quam rex Agis demonstrauit. Illos quodammo
do Lacedæmonij publicos habebant seruos, assignatis sibi quibusdā habitaculis,
& cōtributis peculiariter ministerijs. De Laconica sanè reip. institutiōe, eiusq́ꝫ mu-
tatione, permulta erūt omittenda, cum late cognita sint, attamen pleraq; digna me-
Phthiotæ. moratu sunt. Fama est enim Achæos Phthiotas unà cum Pelope Pelopōnesum in-
Peloponnesus. gressos, habitasse Laconicam, Illos autem adeo uirtute præstantes excelluisse, ut
Argos Achaicum. cum Peloponnesus per multos prius annos Argos uocaretur, ea tempestate Argos
Laconica. Achaicum nominari cœptum sit, nec sola Peloponnesum, sed etiam proprie Laco
Homeri locus. nicam eo modo appellatā. Illud autē poëtæ, ubi nam Menelaus erat? non quidē in
Achai

Achaico Argo, sic accipiendum quidam arbitrantur, non quidem erat in Laconica post Heraclidarum reditū, cum Philonomus regionem illam Doriensibus prodidisset, è Laconica in Ioniam migratū est, ea est quam hodie Achaiam nominant. De ipsis etiam in rebus Achaicis explicandis amplius uerba faciemus. Quod qui Laconicam obtinebant, initio quidem uiri modestia præditi fuerant, postea uero quàm rei publicæ gubernacula Lycurgo commendata sunt, tantum cæteros antecesserunt, ut è Græcis soli terræ ac maris adipiscerentur imperium, tamq; diu Græcorum principatum tenuere, donec eis Thebani ducatum ademere, & secundum illos continuo Macedones. Veruntamen nec illis omnino cessere, sed suarum legum institutione seruata, de prioris loci maiestate contentionē semper habuerant, & aduersus Græcos, & contra Macedoniæ reges. Quibus per Romanorum arma deletis, paulum quiddam missis populi Ro. ducibus obstiterunt, tunc à tyrannis & improbis reipublicæ legibus oppresis. At pristina nonnihil dignitate reparata, præcipuo in honore fuerunt, & sua in libertate manserunt. Vt præter amicorum ministeria, aliud nihil tributi nomine conferrent. Eis uero nuper Eurycles perturbationem importauit, cum malam in partem Cæsaris amicitia fretus, immoderate & ultra quàm par est, illorum præfectura usus est. Desijt autem confestim ipsius dominatus, cum ipse, ut oportuit, concessisset è uita, & eius filius talem omnem amicitiam auertisset. Euenit etiam ut Laconicæ liberatores quendam gubernandæ ciuitatis ordinem capesserent, postquā finitimi primi Ro. adhæserūt imperio, & reliqui & Elotes, tyrannis seruiente Sparta. Hellanicus author est, Eurysthenem & Patroclem ciuitatis regimen ordinasse. At Ephorus increpat, cum ipsum nullam prorsus Lycurgi mentionem fecisse dicat, & illius actiones alijs, & quibus nihil attineat, ascribat. Soli itaque Lycurgo sacellum esse factum, & annua fieri sacrificia. Illis autem licet urbi habitatores induxerint, ea nequaquàm esse tributa, ut ab eis Eurysthenidas & Patroclidas uocari contingeret. At primos authores nequaquam ab Agide Eurysthenis filio, Agidas computatos esse, quod omnibus urbium conditoribus, & earum habitandarum authoribus attributum est. Eius rei causam asseri, quod homines suscipientes aduenas, per illos potentatum uendicarunt. De horum natura locorum, atq; Messeniorum hæc accipienda sunt, quę scribit Eurypides, Laconicam quidem latum arandi campum habere, cæterum cultu difficilem. Inter montes enim curua, circumeuntibus collibus dura atq; aspera, hostibus ad incursandum minime patens. Messeniam uero fructuosam, aquis irriguam, innumerabilibus plaustris et bobus refertam, pastoribus copiosa suppeditantem pascua, non hybernis flatibus hyematu molestam, nec rursus solis quadrigis immoderate feruidā, & infra è sortibus, quas de plaga ipsa fecerunt Heraclidę, primā Lacenę terrę fuisse & primariam telluris nationem. Secundam autem Messeniæ oræ, cuius maior est uirtus, quàm ulla explicare ualeat oratio, qualem & Tyrtęus ipse prędicabat. Verum cum ipse Laconicam et Messeniam Pamiso disterminari asserat, qui pelagus incitatior intrat, concedi minime assentior, qui mediam quidem Messeniam perlabitur, necq; eam quę nūc Laconica appellatur attingit. Nec illud ab eo recte dicitur, quod cum Messenia atq; Laconica pariter mari sunt uicinæ, ipsam longe à nauigatione abesse refert, sed & Elin male terminat, cum ultra quidem processeris Elis uicina Ioui flumen emittit. Nam siue quæ nunc terra uocatur Elea, dicere uelit, quæ Messeniæ contermina est. Huic ne

Achaia. *Lacōica resp.* *Lycurgus.* *Lycurgi sacellum.* *Eurysthenides* *Patroclides.* *Agides.* *Laconicæ situs* *Messeniæ ager* *Tyrtæus notatur.* *Pamisus.* *Elis.*

contiguus quidē est Pamisus, sicut Laconicę. Ipsum enim per mediam fluere Messeniam dixit. Siue ipsam uetustam curuam Elin appellatam, intelligat, longe magis à uero excidit. Post Pamisi traiectum, magna est Messeniæ pars. Inde tota Pherarum regio atq; Messeniorum, quam Triphyliam uocabant antea. Dein Pysana ora & Olympia. Postmodum stad. CCC. interuallo Elis. Cum scriptores quidam Lacedæmonem Cetoëssam appellant, alij Cæretaëssam, quærunt quam in partem accipienda est Cetoëssa, siue à cetis id est balenis, siue quia magnam intelligamus, quod uero similius est. Subinde Cæetaëssam quidam dici arbitrantur, quia herba calamintho, id est nepita, uehemēter est abundans. Alij ab rimis appellari, quas terræmotus efficiunt, qui καιετοὶ uocantur, Laconicam uero frequentibus terræmotibus agitari. Spelunca etiam quædam pro carcere apud Lacedæmonios est, quam Cætam nominant. Aliqui etiam tales cauernas Cous dici malunt, unde & illud τ̃ θηρσὶν ὀρεσκώοισιν, id est in speluncis cubantes feras, poëta dixit. Taygeti quoq; cacumina quædam abscissa fuisse, memorię nonnulli prodidere. Sunt & latomię, id est, lapicidinæ pretiosorum lapidum Tęnariorum, à Tænaro multis iam seculis. Nuper autem ingens in Taygeto metalli patefacta est effossio, impensas ad eam Romana suppeditante luxuria. Vrbem autem ac regionem eodem Lacedæmonijs appellari uocabulo, uel Homero constat authore, regionem autem dico cum Messenia, cum de arcubus mentionem facit,

Triphylia. Cetoëssa quare Lacedæmon appellata. Cæetaëssa unde dicta. καιετοί. Cata spelūca. κόοι. *Locus Homeri Iliad. libr. α. quanquā apud Homerū legatur ὀρεσσίν. Latomiæ Tænari.

Odyss. φ. δῶρα τά οἱ ξεῖνος λακεδαίμονι δῶκε τυχήσας
ἴφιτος εὐρυτίδης.

Pulchros illi dedit Iphitus Eurytides hospes
In Lacedæmone occurrens. Tum subinfert,

Ibidem. τὼ δ᾽ ἐν μεσσήνῃ ξυμβλήτην ἀλλήλοισιν
οἴκῳ ἐν ὀρσιλόχοιο.

Ambo inuicem in Messena in Orsilochi domo coiere.

Pherarum locum dicit, cuius pars fuit Messenia. Itaq; nihil differt illi, dixisse communiter, dedit in Lacedæmone occurrens, Et, ambo inuicem coiere. Nam Pheras Orsilochi domum fuisse liquet,

Odyss. γ. ἐς φηρὰς δ᾽ ἵκοντο διοκλῆος ποτὶ δῶμα
υἱέος ὀρσιλόχοιο.

Ad Pheras uenerant domum Dioclei
Orsilochi filij, Telemachus atq; Pisistratus.

Pheræ. Pheræ autem ad Messenium agrum pertinent. Quando autem ex Pheris discedentem inquit Telemachum, die toto agitasse iugum ait, dehinc addens,

Vltimum carmen Odyss. γ. Principium δ. Odyss. δύσετό τ᾽ ἠέλιος σκιόωντό τε πᾶσαι ἀγυιαί
οἱ δ᾽ ἷξον κοίλην λακεδαίμονα κητώεσσαν,
πρὸς δ᾽ ἄρα δώματ᾽ ἔλων.

Sol petit occasum, subeunt Lacedæmona magnam,
Inq; domos agitant, Menelai urbs accipienda est.

Quod si ita non sit, è Lacedæmone in Lacedæmona peruenisse uidebitur, alioquin Menelai habitaculum in ipsa Sparta nec fuisse, credendum erit. Cúmque ibi non conueniat Telemachum dicere, Spartam Pylúmque proficiscor. Sic enim regionis & urbis epitheta coincidere uidebuntur, nisi forte hoc poëticæ concedendum sit licentiæ. Contrarium enim, ut Messena cum Laconica Pylóque Nestorea sit. Neque per seipsam instructam, in ipso nauium catalogo, neque

neq; in partem communiter uenisse militiæ. Post Maleam autem sinus excipit Argolicus, ac Hermionicus. Ille quidem usq; ad Scyllæum nauigāti, ad orientem spectat, & ad Cycladas, alter magis ad ortum quàm iste, uergit ad Æginam terramq; Epidauriam. Sinus quidem Argolici primas partes Lacones habēt, reliqua tenent Argiui, in quibus sunt & Apollinis templū, Delium Laconum. Quo nomine & Bœotium est: & Minoa castellum, quo uocabulo est & Megaricum: & Limera Epidauria, ut inquit Artemidorus. Scribit autem Apollodorus ipsam apud Cytheram esse. Quæ cum cōmodissima portu sit, breuiter ac præcise Limeram, quasi λιμένηραν, id est portuosam appellatam esse nomine permutato. At ipsa Laconicæ nauigatio statim à Malea inchoans, usque longum in spatium aspera sit, tamen stationes & portus habet, reliqua ripa bonis est prædita portubus. Paruæ quædam illi adiacent insulæ, haud sanè memorabiles. Argiuæ autem sunt Prasiæ ac Temenium, in quo humatus est Temenus. Et prior locus est per quem Lerna fluuius, eodem quo palus nomine, fluit, in qua tantas de Hydra poëtæ fabulas ediderunt. Ipsum uero Temenium longe ab Argo VI. & XX. stad. distat. à mari ab Argo ad Heræum XL. hinc usq; Mycenas decem. Secundum Temenium, Nauplia est, Argiuorū nauale, sic proprie dicta, quod eò naues nauigent. Ab hoc ficta esse de Nauplio, & filijs eius ab hisce iunioribus dicitur. Nec enim illorū immemor extitisset Homerus, Palamedis uidelicet, cuius tanta sapientia & intelligētia ostentatur, quē iniuste ac dolose necauere Pelasgi, nec Nauplij qui circa montem Caphareum, tantam hominum cladem cōmisit ac funera. Ipsorū genealogia præter alia fabulis plena errore temporum profertur. Concedatur sanè ut Neptuno procreatus sit, quonam uero modo ex Amymone matre genitus sit, qui Troianis adhuc temporibus uitam agebat? Post Naupliam speluncæ sunt, & in illis Labyrinthorum ædificia, eas uocant Cyclopeas. Dehinc alia loca, & ordine sinus Hermionicus situs est, quē cum in Aegina locus ordinet, ipsa etiam circuitionis partitio haud sanè despicienda, nobis indicauit. Eius initium ab Asina est oppidulo, dehinc Hermione, atque Trœzen. In ipso maris cursu præiacet insula Calauria XXX. stad. habens in circuitu, medio maris brachio stad. quatuor à continente segregata. Subinde sinus est Saronicus, qui & Pontus à quibusdam uocatur, & à nōnullis Poros, id est transitus, à quo & pelagus Saronicum dicitur. Cunctus ipse transitus proximus ab Hermionico mari, & Isthmico, & Myrtoo, atq; Cretico nomen assequitur. Ad Saronicum Epidaurus pertinet, & procumbens insula Ægina. Deinde Cenchreæ Corinthiorum nauale ad orientem spectans. Inde Schœnuntis portus, cum stad. V. ac XL. nauigaueris. A Malea uero in summam collectis stad. mille & DCCC. Ad Schœnuntem portum angustissima isthmi tellus est, quâ nauigia transuectantur, ubi est Neptuni phanum Isthmij. Sed hæc in præsentia omittantur. extra enim Argiuam terram iacet. Repetentes autem Argiuam perlustremus oram, & ante omnia quotifariam apud poëtam dicitur Argos, & per se & addito epitheto. Cum uocet interdum † priscum, aliâs Iasum, equestre quandoq; uel Pelasgicum, uel equorum altrinnum. Nam & oppidum Argos dicitur, sicut illud,

ἄργος τὲ σπάρτη τὲ. id est,

Argosq; & Sparta, Et,

οἳ δ' ἄργος τ' εἶχον τίρυνθά τε. id est,

Quiq; habitant Argos, Tirynthaq;, & Peloponnesus,

Argolicus sin. — Hermionicus sinus. — Lacones. — Delium. — Minoa. — Argiui. — Limera. — Prasiæ. — Temenium. — Lerna lacus. — Heræum. — Mycenæ. — Nauplia. — Palamedes. — Nauplius. — Amymone. — Cyclopeæ speluncæ. — Hermionici situs. — Asina. — Hermione. — Trœzen. — Calauria. — Saronicus sin. — Poros. — Epidaurus. — Aegina. — Cenchreæ. — Schœnus. — Neptunus Isthmius. — Argiua ora. — * ἀχαικὸν legitur Græce, id est Achaicum, interpres uidetur legisse ἀρχαῖον. — Argos multiplex. — Argiui. — Iliad. Δ. — Iliad. B. — Iliad. α.

ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν ἄργεϊ. id eſt,

Ædibus in noſtris in Argo.

Danai. Achiui. Thessalia. Nec enim urbs erat eius ædes, & uniuerſa Græcia. Vnde omnes Græcos uocat Argiuos, ſicut & Danaos & Achiuos. Cognominationem igitur per epitheta diſtinguit, Theſſaliam quidem Argos Pelaſgicum uocitans, ut

Iliad β. ὅσοι τὸ πελασγικὸν ἄργος ἔναιον.

Quot Pelaſgicum Argos habebant. Et Peloponneſum ſicuti,

Iliad. ι. εἰ δέ κεν ἄργος ἱκοίμεθα ἀχαϊκόν.

Sin Argos ueniemus Achæum. Vel,

οὐκ ἄργεος ἦεν ἀχαϊκοῦ.

Achei. Ex Argo non erat Achæo.

Significans hic quod Achæi proprie Peloponnenſes alia quadam ſignificatione nominarentur. Argos quoque Iaſum Peloponnenſe dicit, ſicuti, ſi omnes Achæi Iasus Argos. Argos intuerentur Iaſum, & Penelopen ut plureis procos acciperet. Non enim ex uniuerſa Græcia procos capere ueriſimile ſit, ſed propinquos. Equeſtre uero & equorum alumnum cõmuni quadam proprietate dicit. De Græcia uero deque Græcis & Pangræcis controuerſia eſt. Thucydides enim poëtam nullo in loco Barbaros appellaſſe dicit eam ob rationem, quia Græci, nondum in unũ nomen, quod contrarium eſt ab uſu, diſcernebantur. Authoritate etiam Apollodori ſolos Theſ- Hellenes. Græci. ſaliæ incolas uocari Hellenes ſeu Græcos liquet. Myrmidones etiam Græci, id eſt Hellenes nuncupabãtur. Heſiodus ſanè & Archilochus & qui Græci & qui Pangræci uocarentur, profecto omnes nouere. Alter enim Prætidas inquit, Pangræci petiere Græci, alter Pangræcorum ait calamitas concurrit ad Thaſum. Aliqui ue- ἀντίθεσιν. ro contra † ponunt, quod poëta & hos & barbaros nominauit, Caras Barbaroloquos appellans, & Græcos omnes,

Cares βαρβαρόφωνοι. ἀνδρὸς, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' ἑλλάδα καὶ μέσον ἄργος.

Græciam adit uaga fama uiri mediumque per Argos.

Odyss. α. & alibi. Argiuorum urbs magna ex parte planis in locis ſita eſt, promontorium Lariſſam nomine habens, collem ualde ſeptum, in quo Iouis phanum eſt. Fluuius iuxta Lariſſa. Inachus. Lyrcius. labitur Inachus inter ſaxoſas conualles, qui oritur ex Lyrcio ad Cynuriam montem Arcadiæ. Quæ dè illius fontibus fabuloſa uulgantur, poëtica ſunt cõmenta. Cynuria. Argos quoque aquis carere, commenta ſunt cum dicitur,

θεοὶ δ' αὖ θέσαν ἄργος ἄνυδρον.

Dij poſuere Argos lympharum protinus expers.

Cum regio curua ſit, amnibus rigua, paludes & lacus exhibens, oppidum quoque plurimos aquis uberrimos abundantes puteos continet minimeque profũdos, accuſant & fraudem illam multi,

καίκεν ἐλέγχιστος πολυδίψιον ἄργος ἱκοίμην.

Sitiui, acceſſi reprobatis paſſibus Argos.

Hoc autem eſt, uel ſanè pro eo quod eſt πολυπόθητον, hoc eſt, ſcilicet uehementer πολυδίψιον. optatum, uel χωρὶς τοῦ δ. id eſt, δ litera adempta, πολυΐψιον, ut πολύφθορόν τε δῶμα, id eſt, magnopere noxium, & pernicioſum habitaculum, ſic hanc Pelopidarũ domum ἰψάσθαι. appellat Sophocles προΐάψαι ἰάψαι & ἰάψασθαι. cladem quandam importare ſignificat, & damnum, ut quibuſdam in locis oſtendit Homerus,

Odyss. β. νῦν μὲν πειρᾶται τάχα δ' ἴψεται υἷας ἀχαιῶν. id eſt,

Nunc tentat equidem, fors natos lædet Achiuũm.

χρόα καλὸν ἰάψει. id est, Iliad. a.

Pulchrum lædet corpus. *In Græco codice additur,

ἄϊδι προϊάψειν. id est, καὶ αὐτῷ δ' ἐ,

Dein merget auerno. ἀποβαλὼν ἔχων

Alioqui non urbem notat Argos, cum nequaquam illuc peruenturus erat, sed τὰ κατὰ συνουσίαν μετὰ τοῦ
in Peloponnesum nequaquam sitibundam. † Vnus quidem fluuius est Inachus συνθλοῦν τι ἃ
Argiuam percurrens terram. Alius etiam in Argiua est Erasinus nomine. Hic qui ἵν' ᾖ ἔτι, καὶ
dem è Stymphalo nascitur in Arcadia, & è lacu quem Stymphalidem appellant, è κεν πολυδίψιον
quo aues uocatas Stymphalidas ab Hercule sagittis & tympanis fugatas, poëtæ ἄργος ἱκοίμην.
finxere. Ipsum autem fluuium absorptum à terra, id est Argiuam emergere, & cam Inachus.
pum irriguum reddere, eum Erasinum uocant & Arsinum. Simili alterũ dictum Erasinus.
nomine ex Arcadia in litus Buræ labitur, & alius existit apud Eretrios, & in Atti Stymphalus.
ca penes Babronem. Iuxta Lernam fons ostenditur Amymone. Cæterum Lerna Stymphalides aues.
& Argiui & Mycenæi agri lacus est, in qua Hydram constitisse, scriptores tradũt, Lerna.
in illa cum facta sint purgamina, prouerbiũ quoddam uulgo manauit, Lerna ma Amymone.
lorum. Ipsam quidem regionem aquis abundare cõcedunt, urbem uero ipsam in Hydra.
loco iacere arido, in qua copia puteorum sit, quos Danaidum ascribant solertiæ.
Eos enim illas inuenisse, quo ex facto uersus ille uulgatur,

ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναοὶ θέσαν ἄργος ἔνυδρον.

Argos aquis uacuum Danaæ struxere redundans.

Ex puteis autem quatuor insignes habentur & sacri, quos eximia ueneratione colunt, qui in aquarum penuria, aquarum abundantiam inducunt. Argiuorum quidem arcem Danaus inhabitasse dicitur. Is adeo præcedentes loci illius reges excelluisse fertur, ut qui [?]ntea Pelasgi nominabãtur, imposita per Græciam lege, Danai uocitarentur, Euripidis poëtæ testimonio. Eius sepulchrũ in Argiuo foro medium locatum cernitur, quod Palinthum appellant. Mihi sane uidetur, ut Pelasgi & Danai, sicut & Argiui nũcupentur, quod huius ciuitatis gloria & cæteros Græcos à se denominandos compararit. Sic & Iasum Argos Iasidas appellari fecit. Sic & ex Apia Apidones recentiores dixere, at Homerus non quidem Apidones appellat. Apiam autem magis longinquã quod prope Peloponnesum dicat Argos, animaduerti uel hinc licet quod Argiuã dicit Helenam. Et inde urbs Ephyræ existit ipsius in Argos sinu. Et hinc est Argos medium, & insulas multas & uniuersam Argos regere. Iuniores & campum Argos dicunt, at Homerus ne semel quidem, præcipue uero Macedonicũ & Thessalicum esse arbitrantur. Cum uero Danai nepotes Argiuum excepissent regnum, illis sese Amythaonis immiscente progenie, è Pisæo agro atq; Triphylia proficiscente, mirari nemo debet, si eadem procreati stirpe, hoc modo regionẽ duo in regna diuisere. Primo ut cum duæ in illis urbes essent, ipsas principatu eminentes, ostentarent præsertim intra stad. minus L. inter se finitimas, Argos uidelicet, atq; Mycenas, & dicatũ Iunoni templum, iuxta Mycenas, ambabus esse cõmune, in illo sũt Polycleti simulacra, artis laude omniũ præstantissima, sumptu & magnitudine, Phidię sanè imaginibus cedentia. Argos quidẽ à primordio magis ac magis extitit potentia primarium, subinde Mycenæ ampliora susceperũt incremẽta propter cõmigrantes in illas Pelopidas. Nam cum omnes ad Atrei filios consisterẽt, Agamemnon grandior natu regnũ adeptus, duce uirtute, ac pariter fortuna comite, regionis paternã possessionẽ ampliauit, et My

Danaus. Danai. Palinthum sepulchrum. Iasum argos. Iasides. Apia. Apj[d]ones. Iunonis tẽplũ. Polycleti simulacra. Argeos imperium. Mycenarum res. Agamemnon.

Menelaus. cenæo Laconicūm adiecit imperiū. Verum Menelaus Laconicæ regimen tenuit. *Aegialia. Achæi.* Ac Agamemnon Mycenarum uſque Corinthum ac Sicyonem, & Ionum & Ægialiarum (ſic enim ea uocabantur ætate, cum poſterius Achæi dicti ſunt) regnum *Mycenarum caſus.* ſuſcepit. Cæterum ſecundum Troiana tempora, deſtructo Agamemnonis imperio, res Mycenæa humilius attenuata eſt, præcipue poſt reſtitutos Heraclidas. Iſti enim occupata Peloponneſo, priores dominos eiecerunt, quo effectum eſt ut qui Argos obtinerent, Mycenas quoque ſubiectas in unum conſpirantes haberent. Poſteriori tempore eas Argiui ſolo æquatas deleuerunt, adeo, ut nunc Mycenæi oppidi, ne ueſtigium quidem reperiatur. Cum talis Mycenis caſus acciderit, quid mirari opus eſt, ſi qui ſub Argo populi hac ætate penitus euanuere? Ipſe autem catalogus hunc ſe habet in modum,

Iliad. β. οἳ δ' ἄργος τ' εἶχον τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
ἑρμιόνην τ' ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
τροίζην', ἠιόνας τε καὶ ἀμπελόεντ' ἐπίδαυρον,
οἵ τ' ἔχον αἴγιναν μάσητά τε κοῦροι ἀχαιῶν.

Qui tenuere Argos Tirynthaq; mœnibus altam,
Hermionem, Aſinamq;, ſinum quæ amplexibus artant,
Trœzenem, Eionas, uineta Epidauron habentem,
Qui Maſeta colunt iuuenes, Aeginan Achæi.

Tirynt. Hæc quidem de Argo. Deinceps de reliquis explicandum. Tirynthe ſane ad *Cyclopes ſeptem.* excurſiones faciendas arcem uſurpaſſe Prœtus uidetur, & eam Cyclopum opera atq; arte mœnibus roboraſſe. Ii autem ſeptem erant numero, quos γαστερόχειρας, id *Gaſterocheres* eſt uentrimanos appellabant, quoniam ſuo alebantur artificio, quos è Lycea uoca*Cyclopeæ ſpeluncæ.* tos aduentaſſe, traditur. Et forte ſpeluncæ apud Naupliam, & illarum opera, ho*Cyclopea opera.* rum cognomen contraxere. Arx ipſa Lycimna ab ædificatore Lycimno dicta, ab*Lycimna.* eſt autem à Nauplia ſtad. XII. Et ipſa uero & uicina Midea deſertæ ſunt, non illa ſa*Midea.* nè quæ in Bœotia eſt, cum illa ſit μίδεα, ut πρόνοια, quæ prouidētiam ſignificat, accentu in tertia à fine ſeruato. Hæc autem μιδεία, ut τεγέα eſt, ſi penultima tenet accētum. *Proſymna.* Huic affinis eſt Proſymna, habens & ipſa Iunonis templū. Plurimas autem cum rebellarent, Argiui deſolatas uaſtarunt. Habitatores autem è Tirynthe quidem *Halies.* Epidaurum ſeſe receperunt, ex Hermione autem ad Halies (ſic enim uocantur) *Aſina.* id eſt piſcatores. Aſina uero terræ pagus Argiuę, penes Lacedæmoniā Naupliam, ex ea inquilini in Meſſenium commigrarunt agrum, eodem quo Aſina oppidulum Argolicum, uocabulo nuncupata. Nam cum Lacedæmonij plurimum ex alienis agris uendicaſſent, in hanc cultores dimittebant, quoſcunq; ad ſe confugientes excepiſſent, ſicut author eſt Theopompus. Quiq; è Nauplia fugerant, eò ſeceſſe*Hermione.* re. At Hermione urbs haud ignobilis eſt, cuius litus tenent Halies, id eſt piſcato*Deſcenſus ad inferos.* res, homines maritimis exerciti negotijs. Rumor eſt uulgo apud Hermionenſes cō*Halion fines.* pendioſum eſſe inferorū deſcenſum, quocirca nullum ibidem mortuis naulū im*Dryopes.* ponunt. Dryopum domiciliū & Aſinā fuiſſe memorāt qui ex uicinis Sperchio locis extitere, ubi (ut Ariſtoteles teſtis eſt) Dryops Arcas inhabitauerat, eos autē Her*Scyllæum.* cules ex terra Dorica, Parnaſo finitima expulit. Scyllæū quod in Hermione eſt, no*Scylla.* men à Niſi filia Scylla cepiſſe inquiūt, quæ Minois cupidine capta, cū ei Niſæam *Niſæa.* proditione tradidiſſet, ab eo in profundū deiecta eſt, et fluctibus horſum agitata ſe*Eiones uicus.* pulturā obtinuit. Eiones autē uicus quidā erat, quē eiectis incolis Mycenæi nauiū

recepta

receptaculum instituere. Quo deinde uastato ne statio quidē ipsa manet. Trœzen *Trœzen.*
sacra Posidoni, id est Nuptuno fuit, à quo & Posidonia olim appellata. Ea stad. *Posidonia.*
XV. à mari eminet, urbs & ipsa insignis. Ipsius portui quod Mentum uocant, par- *Mentum ꝑtus.*
ua imminet insula Calauria nomine, cuius ambitus est ad tricena stad. Hic Ne- *Calauria.*
ptuno dicatum fuit asylum. Fama est, hunc ipsum deum cum Latona permutasse *Asylū Neptuni.*
Celauriam cuius loco Delum impendit, cum Apolline uero Tænarum, pro quo
Pythiam exhibuit. Ephorus autem ipsum quoq; refert oraculum,

ἴσον τοι δῆλόν τε καλαυρείαν τε νέμεσθαι,
πυθώ τ᾽ ἠγαθέην καὶ ταίναρον ἠνεμόεντα. id est,

Tu Delo inquit hinc, Isoq; Calauriaq; frueris,
Pythiamq; sacram, pulsatum & Tænaron euris.

Fuit quidem Amphictyonum conuentus, ex septem constans ciuitatibus, ad *Amphictyonū conuentus.*
hoc faciendum sacrificium commune habentibus officium, quæ fuerant Hermio-
ne, Epidaurus, Aegina, Athenæ, Prasium, Nauplia, Orchomenus Minyus. pro
Naupliis argiui, pro Prasiis Lacedæmonii conferebant. Tantopere autem ipsius
dei ueneratio ualuit apud Græcos, ut potiti etiam rerum Macedones huc usq; tu-
tum, securumq; loci perfugium, inuiolatumq; seruarēt. Lociq; supplices reuelli sint
ueriti, qui ad Calauriam ipsam confugerint, adeo ut Archias comitatu septus mili- *Archias.*
tum, Demosthenem uiolare minime sit ausus. Cui iusserat Antipater, ut cum uiuū *Antipater.*
reliquosq; oratores, similibus obnoxii accusationibus inuentos ad se perduceret.
Eum uerbis inducere conabatur, cui tamen non persuasit, sed sumpto prius uene-
nō, uoluntariam sibi necem consciuit. Cæterum cum Pelopis filii Trœzem atque *Trœzen Pelopis filius.*
Pitheus ex terra profecti sint Pysæa, alter quidem suum urbi nomen reliquit, Pi-
theus uero post eum successit in regno. Anthes uero qui prius obtinebat, enauigās *Pitheus.* *Anthes.*
condidit Halicarnasum. Epidaurus autem antea Epitaurus uocabatur. Eam Ca- *Halicarnasus.*
res, Aristotele teste, occuparūt, sicut & Hermionem, redeuntibus uero Heraclidis, *Epidaurus.*
Iones ex Attica Tetrapoli, id est quaternas urbes cōtinente, eos ad Argos comitan-
tes, etiam in unis cohabitauere mœnibus. Hæc autem non parum insignis est ciui-
tas, præsertim ex Aesculapii claritate nobilitata, quem uaria morborum genera cu- *Aesculapius*
rasse somniati sunt homines. Erat uero templum ægrotantium multitudine usque *eiusq; templū.*
quaque refertum, pendentibusq; tabellis, in quibus sanati languores erant inscri-
pti. Quemadmodum & in Coa fiebat insula pariter & Trica. Sita urbs est in ipso
Saronici sinus recessu intimo, stad. XV. circuitum habēs, nauigationem in æstiuos
prospectās ortus. Excelsi uero usq; ad mare quaquâuersum montes includūt, un-
de omni ex parte naturale munimen habet. In medio Trœzenis, & Epidauri mu-
nitus iacet locus Methana, & Cherronesus eodē appellata nomine, licet apud Thu- *Methana.* *Methone.*
cydidem in quibusdam exemplaribus Methone dicatur, simili quo Macedonica *Thucyd. locus*
nuncupata uocabulo, in cuius obsidione Philippus auulsum amisit oculum. Qua- *Philippus ubi*
propter nonnulli decepti, ut Scepsius existimat Demetrius, eam Methonem in *oculū amiserit*
Trœzenis arbitrati sunt. Quam execrati feruntur Agamemnonis legati, deligen-
dorum causa nautarū missi, ut ab ædificandis mœnibus nulla sibi quies præstare-
tur atq; cessatio. Nō his quidē sed Macedonibus abnuentibus, uti Theopompus
inquit. Istos enim cum propinqui sint, rebelles extitisse, non fit uerisimile. Aegina *Aegina.*
uero est etiam Epidauriæ terræ locus quidā. Et è regione item huius cōtinentis est *Aeginæ celebritas.*
insula, quā in appositis nuper uersibus explicare uult poëta. Vbi enim poëta dixit,

Quiq́ꝫ Æginam habent, quidam scribunt, insulamq́ꝫ Æginan, pro eo quod est, Hi autem habebant Æginan, ut nominis similitudinẽ distinguant. Quod autem in- *Aeaci genus.* ter nobilissimas insulas una est, quid uerbis opus est? Hinc enim Æacus, eiusq́ꝫ posteri genus duxisse decantantur. Hæc est quæ maris aliquãdo tenuit imperium. Hæc est quæ contra Atheniensem populum in nauali ad Salamina prælio, de principatu contendere non dubitauit, qua tempestate Persæ Græciam inuaserant. Eius ambitus insulæ centum LXXX. stad. esse traditur. Eiusdẽ appellationis oppidum in uentum uergens Africum habet, illam Attica & Megarica coronat ora, & Peloponnesus usque Epidaurum, cum centum ferè stadijs singulæ ab illa distent. Pars autem orientem Austrumq́ꝫ prospectans, Myrtoo perfunditur pelago, ac etiam Cretico. Paruulæ quidem circuniacent insulæ permultæ, in cõtinentem uersæ, Bel- *Belbina.* bina uero in pelagus uergens. Ager uero ipsius, si altius fodias, terreus est, cum superne lapidosus est, præcipue campestris ipsa planities. Ideo nuda tota hordei fe- *Aeginetæ.* rax satis est. At Æginenses Myrmidonas appellatos memorant, non quomodo in *Myrmidones unde dicti.* fabulis canitur, ut ingenti inualescẽte pestilentia formicæ, Æaco precante, in homi- *Formicæ in homines uersæ.* nes uersæ fuerint: uerum quia formicarum more, terram fodientes, ad petras transportarent, ut agricolandi materiam haberent, fossas quoq; incolerent, ut non expendentes latericiam agerent parsimoniam. Oenoa uero diutius, duabus Atticæ tribubus par nomine, uocabatur, uni quæ ad Eleutheras prope iacet, ut illud est, *Oenoe. Eleutheræ.* Campos Oenoes habitare fœnarios Eleutheræ: altera uero de Quadripoli ad Ma- *Oenoẽ charadra, Prouerb.* rathonem est, de qua natum est prouerbium, Oenoes uallis. Eam habitauere Argiui Cretenses, Epidaurij & Dorienses. Posteriori tempore deinde, sorte missis incolis, Athenienses insulam tenuere. Surreptam dehinc Atheniensibus insulam Lacedæmonij pristinis reddidere cultoribus. Cæterum Æginenses in Cydoniam Cre- *Pecunia ubi primũ signata.* tæ urbem colonos demisere, nec minus in Vmbriam. Ephorus scriptis prodidit, primo Aeginæ à Phidone signari cœptum argentum. Emporium autem ideo effe- *Rhopus.* ctum, quia locus admodum sterilis erat, cum homines illi maritima mercando ne- *Aeginæa mercatura.* gotia tractarent. Vnde Rhopon multimodis rebus constantem quæstum Aeginæam appellamus mercaturam. Poëta sanè ipse nonnulla loca ordine continuo, prout iacent exponit, sicut ea in parte,

In Catalogo.
οἵ θ' ὑρίην ἐνέμοντ' αὐλίδα,
οἵ δ' ἄργος τ' εἶχον τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
ἑρμιόνην ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
τροιζῆν', ἠϊόνας τε. id est,

Qui Hyriam pascebantur & Aulidem,
Quiq́ꝫ Argos tenuere Tirynthaq́ꝫ,
Hermionemq́ꝫ ac Asinam, Trœzenenq́ꝫ & Eionas.

Ibidem. Alias autem non quo se habent ordine, ut,

Schœnus. σχοῖνόν τε σκῶλόν τε θέσπειάν τε γραῖάν τε.
Scolus. Schœnum & Scolum, Thespiamq́ꝫ Græamq́ꝫ.

Thespia. Græa. Insulas quoque Epiri cum alijs dicendo connumerat. Qui quidẽ tenebant Itha- *Crocylia.* cam, & Crocylia depascebantur. nam Crocylia intra Acarnanes sunt. Sic & nunc *Masete. Thyreæ.* Aeginæ Masetem adiunxit, qui locus ad Argolicum litus pertinet. Thyræas quidem Homerus nullibi nominatim attigit. Alij uero frequenti sermone loquuntur, *Othryas.* quorum causa Argiui ac Lacedæmonij certamen hostiliter contulerũt, in quo La- *Cynosuria.* cedæmonij duce Othryada uictoriam reportarunt. Locum autem illum in Cynosuria

ſuria eſſe, Thucydides ſcribit, ad Argiui ac Lacedęmonis agri confinia. Sunt etiam Hyſię, Argolicę terrę ora celebris. Similiter & Cenchreę, quę in uia è Tegea Argos ducente per Partheniũ montem, & per Creopolum ſitæ ſunt. Has ignorauit Homerus & Lycurgiũ & Orneas, uici autẽ nunc ſunt Argiui agri. Hic quidem eodẽ quo mons nomine, illos uero ſimili appellant uocabulo, quo Orneas inter Corinthum ac Sicyonẽ poſitos. Inter Peloponeſi ciuitates Argos & Sparta gloria pręcellunt in hanc etiam ętatẽ. Pro quarum quidẽ claritate longe lateq́ꝫ diſſeminata non ſanè longa ſuſcipienda uenit oratio, ne ab omnibus de illis memorata recepiſſe uideamur. Priſcis profecto ſeculis Argos amplius illuſtre nomẽ ſparſerat. Poſtea uero Lacedęmonij gloria omnino ſuperarũt, perſeuerantes ſuas leges, ac inſtituta cõſeruare, niſi ſiquid paululũ ab illis aberrare contigit. Argiui Pyrrhũ quidem regem non admiſerunt, ſed ante illorũ mœnia mortẽ obijt, cum tegula ab anicula quadã (ut aiunt) in caput ſuperne deiecta fuiſſet, aliorũ autem ſubditi fuerunt imperio. In ſocietatem quoq́ꝫ Achęorũ communiter ducti, unà cum illis Romanorũ potentiã ſubiere. Et nunc ciuitas ipſa conſiſtit, ſecundum poſt Spartam dignitatis locum obtinens. Dehinc de locis Mycenis & Agamemnoni ſuppoſitis explicemus, quos in nauium dinumeratione Poëta memorat, cuius uerſus hunc ſe habent in modum,

Hyſiæ. Cenchreæ. Creopolus. Lycurgium. Orneæ. Argos. Sparta. Pyrrhi mors.

οἳ δὲ μυκήνας τ' εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
ἀφνειόν τε κόρινθον ἐϋκτιμένας τε κλεωνάς,
ὀρνειάς τ' ἐνέμοντο ἀραιθυραίην τ' ἐρατεινὴν,
καὶ σικυῶν' ὅθ' ἄρ ἄδρηστος πρῶτ' ἐμβασίλευεν,
οἵ θ' ὑπερησίην τε καὶ αἰπεινὴν γονόεσσαν
πελλήνην τ' εἶχον ἠδ' αἴγιον ἀμφενέμοντο,
αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα καὶ ἀμφ' ἑλίκην εὐρεῖαν.

Iliad. β.

Quiq́ꝫ Mycenæam colit altis mœnibus urbem,
Cuiq́ꝫ Corinthus adeſt, & muris ſpecioſa Cleone,
Orneas paſcuntur, Aræthyræam, Sicyonaq́ꝫ,
Hic primum fides ſua ſceptra tenebat Adraſtus.
Inde Hypereſam, celſamq́ꝫ in colle Gonoëſſam,
Pallenemq́ꝫ habitant, atq́ꝫ Ægion inde colebant,
Et litus totum, atq́ꝫ Helicæ latiſſima rura.

Mycenæ quidem nunc extinctæ iacent, earum urbem à Perſeo conditam eſſe cõſtat, cui Sthenelus ſucceſſit in regno, huic Euryſtheus. Hos eoſdem uero Argos imperio tenuiſſe, conſtans memoria eſt. Cum autem Euryſtheus ad Marathonem aduerſus Herculis filios, Iolaumq́ꝫ ductaſſet exercitum, auxiliũ ferentibus Athenienſibus, in ipſo prælio fertur occubuiſſe. Reliqua ſanè eius membra Gargetti ſepulta eſſe, caput autem Corinthi ſeorſum, quòd ab Iolao circa fontem Acariam, ſecus tramitem, abſciſſum fuerat. Vnde locus Euryſthei caput appellatur. Mycenæ autem in Pelopidarum regimen cecidere, è Piſæo agro prouenientium, deinde ad Heraclidas peruenerunt, quibus & Argos ipſum ſubiectum erat. Poſt commiſſum uero in Salamine prælium nauale, Argiui, & Cleonei ac Tegeatæ Mycenarũ urbem inuadentes, Mycenas radicitus excidere, agrumq́ꝫ diſpartiuere. Tragœdiarum quidem ſcriptores urbem utranque, propter locorum propinquitatem, communi appellauere nomine. Euripides in una & eadem Tragœdia, modo Mycenas, modo Argos idem uocat oppidum, ſicut & in Iphigenia & Oreſte. Sunt autem Cleonę mediocre oppidum in uia ſitum, quæ ex Argo Corinthum ducit. Et in tu-

Sthenelus. Euryſthei caput. Acaria. Mycenæ & Argos pro una urbe habita. Cleonæ.

mulo frequentibus habitato incolis, muros perpulchros habente. Quo circa poë-
ta mihi proprie dixisse uidetur ἐυκτιμένας τὲ κλεωνὰς, id est Mœnibus pulchris excel-
Nemea. luisse Cleonas. Hic sylua surgit Nemea inter Cleonas, et Philuntem, in qua Argiui
Nemaeus leo. sacra celebrare consueuere Nemea. Ibi quoq;, quæ de Nemæo leone gesta, fabulis
Belbinus pag. prodita sunt, & Belbinus pagus. Distant autem Cleonæ ab Argo quidem stad.
centum & XX. à Corintho uero stad. LXXX. Nos uero ab Acrocorintho ædifi-
κατωπτεύσαμεν. Corinthus. cium † expectauimus. Corinthum sanè locupletissimam aiunt, cum isthmo im-
καὶ δυοῖν λιμένων κύριος. mineat emporium, locus negotiatoribus frequentatus, & duorum † dominus por-
tuum existat, quorum alter quidem Asiæ, alter autem propinquus est Italiæ, utro-
que ex loco faciles inuicem mercium commutationes faciens, tantundem remotis
utrinq; gentibus. Fuit autem cum fretum esset non tuta profecto nauigatio, quod
quidem antiquioribus annis freto contigit Siculo, Itidem nec maria ipsa, præser-
tim supra Maleam, propter aduersos uentorum flatus. Inde est natum uulgo pro-
uerbium, cum Maleam deflexeris, domesticos obliuiscere. Asiaticis igitur, Italisq;
mercatoribus gratissimum erat omisso ad Maleam cursu Corinthum diuertere,
aduectis eò mercibus. Vbi & importatarum & exportatarum è Peloponneso re-
rum, uectigalia uendi contingebat. Hoc apud posteros omnino permansit, post-
Isthmici ludi. Bacchiadæ. modum maiora indies adueniebant additamenta. Illuc enim in Isthmicorum cele-
bratione ludorum multitudo conuenarum concurrebat. Ipsi quoq; Bacchiadę an
nis fermè CC. urbem dominatione tenuerant, & Tyranni locupletissimi, & nume-
ro plurimi, & genere clari euadentes, & emporium ipsum adempto † metu fructuo-
Cypselus. sum possedere. Cypselus autem hisce destructis, tyrannidem occupauit, eiúsque
domus diuitias, oblatum Olympico templo Cypseli donum testatur, eximiæ ma-
gnitudinis simulachrum, solido ex auro fabricatum, & in tertiam usq; generationẽ
Demaratus. domus eius perdurauit. Demaratus quoq; ex Corinthi potentissimis unus dome-
sticas fugitans factiones, tot domo secum opes tulit in Ethruriam ut urbis, quam ci
Veneris tẽplũ apud Corinth. uitate donatus adijt, princeps extiterit, & filius eius Romæ potitus est regno. Vene
ris etiam templum adeo locupletatum extitit, ut supra mille, deæ prostitutas puellas
caperet, quas Veneri uiri mulieresq; addixerant. Propter has igitur frequens in ur-
bem multitudo, turbaq; conueniebat, unde ciuitas mirum in modum ditabatur.
† Exhauriebãtur. Nautæ etiam leuiter sumptus factitantes, † assumebantur. Hinc uulgatur ueteri ser-
Prouerbium. mone prouerbium, Non omnium est uirorum Corinthum nauigare. Cuiusdam
Meretricis responsum. quoq; meretricis facetum illud posteris uulgatum est responsum. Nam cum altera
illi exprobraret inertiã, quod nulla operis teneretur industria, nec lanas attingeret,
Ego (inquit) talis, in hoc breui tempore ternas disposui telas. Ipsius urbis sitũ talẽ
esse contingit, & ex Hieronymi scriptis & Eudoxi & aliorũ, & quantum ipsi cerne
re potuimus, post restitutã nuper à Romanis urbem mons excelsus est, stad. trium
ac dimidiati altitudinem habens ad perpendiculum. Ascensus ad stad. XXX. in acu
Corinthi mõs. Acrocorĩthus. tum terminatur cacumen, Acrocorinthum autem eam nominant. Cuius quidem
Corinthi situs atq; forma. pars in Aquilonem uersa, maxima in arduum rectà consurgit. Sub qua ad Acroco
rinthi radicem in plano loco instar mensæ iacet oppidum. Ipse urbis ambitus stad.
XL. erat, ubi à monte nuda fuerat urbs, mœnibus uallata fuit. In hoc autem circuitu
& mons Acrocorinthus continebatur, ubi murale tutamen admittere potuit. No-
bis inter ascendendum manifesta ipsius tractus erant rudera, & uniuersus circuitus
stad. circiter LXXXV. conficiebatur. Alijs ex partibus mons ipse minus in rectũ ar-
duus

duus est. Hinc uero non parum dilatatur in longe, lateq; prospectum patens. Vertex ipse Veneris sacram habet ædiculam. Infra uerticem Pyrenen fontem adesse contigit, haud affluentes aquas habentem, cæterum perspicuas ad imum, potuiq; suauissimas. Vulgo autem memorant, tum ex hoc, tum ex subterraneis quibusdam uenulis expressum fonticulum, montis radici proximum in urbem influere, unde aquantur ubertim. Intra oppidum quoque puteorum copia est, nec minus (ut aiunt) in Acrocorintho, non tamen ipsi uidimus, cum tamen Euripides dicat hoc pacto. Venio ex Acrocorintho lymphis alluentibus irriguo, sacrum Veneris relinquens tumulum. Lymphis alluentibus irriguo, profundo dici conuenit, quando putei & stillantes per illum humores abunde prolabuntur. Vel antiquus subintelligendus est meatus, ut Pyrene per superficiem fluens, montem ipsum redderet irriguum. Fama est equum Pegasum cum potaret, hoc in loco à Bellerophonte deprehensum fuisse, alatum inquam caballum è Medusæ ceruice, & de Gorgonis execto gutture prosilientem. Vulgatum est etiam Caballinum in Helicone fontem erupisse, cum subiectam ibi rupem feriret ungula. Sub ipsam inde Pyrenen Sisyphium iacet, siue sacellum quoddam, siue regale domicilium niueo constructum lapide, in quo non modica seruantur adhuc rudera. E summo autem cacumine in aquilone Parnasus aspicitur & Helicon montes excelsi, atq; niuales, Crissæusq; sinus, utriq; suppositus, quem Phocis, & Bœotia, terraq; Megarensis & Sicyonia, & Corinthia cōplectitur, quæ Phocidi oppositas tenet aquas. † Ad uesperam uero omnibus istis Onij appellati montes imminent, qui usq; Bœotiam Heliconemq; protenduntur, à saxis Scironijs, à uicina illis uia quà itur in Atticam. Vtriusq; quidem ripę principium est, alterius quidem Lechæū, alterius uero Cenchreæ uicus, & portus ab urbe stad. ad LXX. longinquus. Hoc quidē ex Asia nauigantes utuntur, Lechęo autē qui ex Italia proficiscuntur. Lechęū sanè sub oppido est, non multis abundans habitaculis. Sicut crura uero protrahunt stad. circa XII. ex utroq; uiæ latere ducentis ad Lechæum. Hinc litus extenditur ad Pagas usq; Megarensis terræ oppidum, alluitur autem à sinu Corinthiaco, curuum existens & traiectū, & ambas ripas efficit ad Schœnuntem Cenchreis proximum. Inter Lechæum uero & Pagas, Iunonis Acreæ extat oraculum uetustum admodum. Extat & Holmiæ promontorium, sinum efficiens, in quo & Oenoa est & Pagæ. Hęc quidem Megarense castellum est, Oenoa uero Corinthiorū. A Cenchreis Schœnus est, ad quem ipsius traiectus locus angustissimus est, subinde ager est Cromyonius. Ante hanc ripam & Saronicus & Eleusinus sinus iacet, unus & idem quodāmodo, Hermionico sanè contiguus. In isthmo Neptuni, quem Isthmium uocant, templum eminet, picearum arborū luco circunclusum, ubi ludos Isthmios celebratos, Corinthij celebrare soliti sunt. At enim Cromyon terræ quidem nūc est Corinthiæ, antea uero Megarensis, ubi Cromyoniam uersatam fuisse porcam, refertur in fabulis, ex qua Calidonium creatum fuisse aprum memorant. Interq; præclara Thesei certamina unū illud prodiderunt, hanc illius manibus occisam. Plagę quoq; Corinthię Teneus uicus est, in quo templum Teneati consistit Apollinis. Literis proditū est, cum Archias coloniā Syracusas duceret, maximū colonorum numerū ex hoc loco secutum ducem illum fuisse, eamq; coloniam super alias, postea præcipua fœlicitate floruisse, deniq; suis institutis remp. tenuisse. Cumq; à Corinthijs desciuissent, adhęsisse Romanis, & deleto funditus oppido permansisse. Vulgo quoddā profertur

Pyrene fons. Pegasus. Caballinus fōs Sisyphium. Parnasus. Helicon. Crissæus sinus. κατὰ ἑσπέραν Onij montes. Lechæum. Cenchrea. Pagæ opp. Acræa Iuno. Holmia. Oenoa. Schœnus. Cromyonius ager. Saronicus sin. Eleusinus sin. Neptunus isthmicus. Cromyon. Cromyonia porca. Calidonius aper. Teneus uicus. Archias. Syracusæ. Oraculum Asiano redditum.

oraculum, Asiano cuidam redditum. Illi nanque interroganti, utrum Corinthum transmigrare præstantius foret, ita responsum est, Fœlicem quidem Corinthum, cæterum Teneates esse mallem. †Hoc in loco Polybius Oedipum enutrisse fertur. Videntur & Tenedij hominibus istis quadam consanguinitate coniuncti per Tennũ Cygni filiũ, sicut Aristoteles scribit. Apud utrosque Apollo simili ueneratione colitur, de qua non parua signa exhibentur. Corinthij quidem sub Philippi existentes Imperio, aduersus illum contentiones exercuerunt, & contra Romanos insolenter *habuerunt, adeo ut quidam Corinthij in prætereuntes eorum tecta legatos, sordes infudisse præsumpserint. Pro hisce autem rebus, alijsque delictis, euestigio pœnas luerunt. Eò enim misso ingenti exercitu Corinthus ab L. Mummio solo æquata est, & reliquus usque ad Macedoniam tractus sub Romanum cessit Imperium, alijs aliò cum copijs missis ducibus. Maximam uero agri Corinthij partem, Sicyonij possessam occupauere. Polybius sanè, quæ in urbis captiuitate obuenerunt in commiserationis partem colligens, iniuriam militum addit atque ludibria, quæ in artes & præclara exercuerunt opera, & dijs oblata dona. Ait enim præsente sese, abiectas in pauimenta uidisse tabulas, superque illas talis lusitasse milites. Easque nominatim explicat, quas Aristides de Libero patre pinxerat. De quo scitũ illud dici solere traditur, nihil ad Dionyson, id est Liberum patrem. Herculem quoque sub Deianiræ tunica superatum. Hunc quidem nosipsi minime uidimus, Liberum uero in Cereris phano repositũ Romæ spectauimus, opus sanè speciosissimum, at incenso templo, talis pariter imago picta perijt. Plurima item alia & aspectu suauissima templis apposita dona, hinc profecta sunt. Aliqua etiam uicinæ Romæ ciuitates habuerunt. Mummius enim magis animi magnitudine excellens, quàm ad huius generis artes contemplandas studiosior (ut fama est) eas ab se, rogantibus amicis, facile largiebatur. Lucullus sanè cum ædem Fortunæ construxisset, & porticum quandam, statuas quas Mummius habebat, petiuit in eum usum, ut ædem ornaret ad ostentationem, mox deinde restituturus. Minime uero restituit, sed eas ut dona deæ posuit, capereque quæ sibi libitũ esset, mandauit. Quod cum Mummius æquo tulisset animo, omni prorsus abiecta cura, longe magis quàm qui oblatas posuerat, gloria & lætitia extollebatur. Corinthus uero deserta diutius manens, ab diuo Cæsare denuo est restituta, propter bonum terræ ipsius ingenium, missis eò colonis frequentibus generis libertinorum. Qui rudera solicitantes & sepulchra refodientes, plurima inueniebant fictilia, ostraceaque toreumata, permulta etiam ænea. Ornata subinde mirati opera tam fabrefacta, nullũ indiscussum dimisere sepulchrũ. Vnde inuentis talibus locupletati, multoque disponentes pretio, urbẽ Romã mortuis repleuere Corinthijs. Sic enim de sepulchris exceptã prædã nominabãt, & præsertim ostracea. Initio quidẽ magno in honore fuit, propter elaborata Corinthi æra. Deinde derelicta res est, cum deficerẽt ostracea, scilicet terra figularis, & plurima imperite facta uiderentur. Ciuitas ipsa Corinthiorũ amplissima usque fuit & opulentissima, seu uiros innumerabiles ad ciuile regimen peritissimos, siue eximias opificum artes animo uertis. Hinc enim & in Sicyone eximie pictoria & plastice peruenit ad summum, & omne aliud huius generis opificiũ. Ager autẽ non admodũ telluris bonitate pollebat, quippe quæ oblique distorta foret & aspera. Vnde superciliosam Corinthũ uocant uniuersi, & cessit in uulgare prouerbium, Corinthus superciliis curuitatibusque laborat. Verum Orneæ, præterlabentis fluuij nomen acceperunt, hodie

Oedipus.

†In græco additũ est, quod plerique per ignorantiam legunt, Ego Tegeates esse mallem, ὅπερ κατ' ἄγνοιαν γράφουσι πλείονες λέγοντες, ἐγὼ δ' εἴην Τεγεάτης.

* ὑπερηφανῶς ἔχοντες, insolentes fuerunt uel Romanos fasti diebant.

Corinthiorum stercus.

Mummius.

Corinthi expugnatio.

Aristidis tabulæ Dionysij.

Hercules in Deianiræ habitu. Prouerb.

Mummij ingenium.

Lucullus.

Fortunæ templum.

Corinthus deserta.

Mortua Corinthia, νεκροκορίνθια.

Corinthi laus.

Prouerb. Corinthus alibi tumet alibi caua est.

Orneæ.

hodie quidem desertæ, at superioribus annis incolarum copia frequentes, sacellum Priapi habuerunt, magna ueneratione cultum. Vnde Euphronius poëta res Priapi uersibus canens, deum uocat Orneaten. Super Sicyonium sitæ sunt campum, agrum uero earũ occuparunt Argiui. Aræthyræa uero est quam nunc Phliasiam dicunt. Quo autem nomine ager, eo & oppidũ appellatũ est ad montem Cælossam. Posteriore tẽpore illinc emigrantes ad stad. xxx. urbem condiderũt, quam Phliuntem uocarunt, uerum Cælossa pars Carneates est, è quo Asopus oritur, præter agrum perfluens Sicyonum, & Asopiam regionem efficiens, quæ Sicyoniæ pars una est. Est autem Asopus & unus qui præter Thebas & Plat
æas & Tanagram fluit. Est & alius in Heraclea Trachinia labens apud pagum, quem Prasopios nominant. Quartus est in Paro insula, Phlius quidem in medio Sicyoniæ, Argiuæq; & Cleonum, & Stymphali, circuitu complexa iacet. Eximie uero colitur in Phliunte ac Sicyone Diæ (sic enim Heben uocant) phanum. Primis autem temporibus Sicyonem Meconam appellabant, adhuc autem antiquioribus Aegiolos uocabant. Eam reædificatam ferunt, longè à mari stad. xx. uel ut alij XII. in ualido tumulo, Cereri dicato. Vetus autem illius ædificium fuit emporium cum portu. Sicyoneæ uero terræ, atq; Corinthię terminus est Nemea fluuius, pluribus annis sub tyrannorum dominatu gubernata. Semper tamen mansuetos uiros tyrannos habuit, in primis clarissimum Aratum, qui & ciuitatem ad libertatem reuocauit, & Achæorum adeptus est regnum, ab ultro offerentibus, etiam potentiam consecutus. Ipsumq; constans imperium auxit, adiecta illi patria alijsq; uicinis urbibus. Hyperesiam uero, aliasq; à poëta dictas ordine ciuitates, Aegialumq; iam Achæis subiectas esse contigit, usque Dymas & Eleæ oræ terminos. Hunc uero tractum Iones antiquitus obtinebant, qui ab Atheniensibus duxere genus, quondam autem Aegialea uocabatur, & incolæ Aegialenses, posteriori autem tempore ab illis Ionia denominata, quomodo & Attica ab Ione Xuthi filio. Fama est, Deucalionis filium Hellenem fuisse. Hunc autem circa Phthian Penei & Asopi mediam, regnũ tenuisse, & maximo natu filio imperium tradidisse, reliquosq; foras dimisisse, ut sedem sibi quisq; conquireret. E quibus Dorus, Dorienses Parnaso affines habitatores constituit, sibiq; superstites à se uocatos reliquit. Xuthus autem assumpta in matrimoniũ Erechthei filia, colonos ad Quadripolin Atticæ terrę induxit, Oenoam, Marathonem, Probalinthum, & Tricorythum. Ex huius filijs unus Achæus nomine, cędem inuitus patrans, in oram Lacedęmoniam profugus sese recepit, & eius loci accolas Achęos uocari constituit. Ion uero superatis Eumolpi commilitonibus Thracibus, tantum famę laudisq; consecutus est, ut Athenienses illi reipublicæ gubernacula committerent. Qui primum quidem omnium multitudinẽ quaternas diuisit in tribus, dehinc in quatuor degendæ uitæ uias. quosdam enim agricultores designauit, alios opifices, aliquos sacrorũ faciendorũ curæ præfecit, nonnullos ciuitatis custodes. Talibus quidẽ ab eo ordinatis amplius regionem sui nominis uocabulo appellatam reliquit. Qua indies magis mortalibus referta, Athenienses intra Peloponnesum ex Ionibus coloniam miserunt, & plagam quam occupauerant, pro Ægialea Ioniam nominarunt. Eodemq; modo pro Ægialensibus Iones appellati, in ciuitates XII. dispartiti. At enim post Heraclidarũ reuersionẽ, ab Achæis expulsi, denuo Athenas repetiere. Illinc uero cum Codri prognatis in Asiam Ionicam transmisere coloniam. Hi in Lydiæ & Cariæ litore ciuitates duode-

Priapi sacellũ. Euphronius poëta. Orneates deus. Aræthyræa. Phliasia. Phlius. Cælossa. Carneates. Asopus. Tanagra. Prasopij. Hebe. Dia dea. Mecona. Aegioli. Nemea. Aratus princeps. Hyperesia. Aegialea. Ionia. Hellen. Phthia. Dorienses. Xuthus. Oenoa. Marathon. Probalinthus. Tricorythum. Achæus. Achæi. Ionia unde appellata. Aegialenses. Atheniẽ. reip. partitio. Codridæ.

cim condidere, totidem in partes ſeipſos diuidentes, quot antea Peloponneſum occupantes. Achæi genere quidem Phthiotæ fuerunt, domicilia uero in Lacedæmonia habuerunt. Heraclidis uero rerum potitis, cum fortunam priſtinam ductu Tiſameni Oreſtis filij reparaſſent (ut ſuperius retulimus) aduerſus Iones impetum fecerunt, cúmque uictores euaſiſſent Iones eiecerunt. Ipſi autem agrum ſibi uendicarunt, & ipſam loci partitionem conſeruarunt, quam diſtributam acceperunt. Eò uero potentiæ peruaſerunt, ut cum reliqua Peloponneſus Heraclidarum ſubiugata foret imperio, à quibus Achiui ipſi deſciuerant, contráque omnes obſiſtere ualerent, oram ipſam Achaiam nominarunt. Igitur à Tiſameno uſque Ogygum ſub regibus ſemper uixerunt. Dehinc populari gubernaculo urbes habitæ, adeo in regendis ciuitatibus famam compararunt, ut Italicæ gentes poſt ſuſceptam aduerſus Pythagoricam ſectam factionem, maximam legum & inſtitutionum partem ab hiſce tranſtulerint. Poſt Leuctriacam uero pugnam, orta inter populos controuerſia eius iudicium Thebani hiſce uiris permiſere. Poſtea uero cum rerum urbanarum communicationem Macedones diſſoluiſſent, eam rurſus ſenſim reuocarunt. Quo autem tempore Pyrrhus expeditionem in Italiam ſuſceperat, quaternæ ciuitates ſociæ principatum obtinuerunt. E quarum numero fuere Patræ atque Dymæ. Dehinc è duodecim quaſdam adſciuerunt, præter Olenum atque Helicen, cum altera nihil contribueret, alteram fluctus deleſſent. Nam cum terræmotus in ſublime pelagus extuliſſet, & ipſam diluuij inſtar abſorpſit, ſimul & Neptuni templum Heliconij, quod & ætate noſtra Iones præcipuis honoribus adorant, ibique ſacrificium operantur, quod ab uniuerſis Ionibus factum Panionia uocant. Huius ſacrificij Homerum meminiſſe quidam referunt, cum inquit,

Achæorum genus. *Tiſamenus.* *Achaia.* *Ogygus.* *Patræ.* *Dymæ.* *Olenum.* *Helice opp.* *Heliconius.* *Neptunus.* *Panionia ſacrificia.*

αὐτὰρ ὁ θυμὸν ἄισθε καὶ ἤρυγεν ὡς ὅτε ταῦρος
ἤρυγεν ἑλκόμενος ἑλικώνιον ἀμφὶ ἄνακτα.

Ille animum ſpirat, ſic ructans taurus ut olim
Pertrahitur, regis ructans Heliconij ad aras.

Poëtamq́ Ionica colonia iuniorem eſſe coniectant, qui eius ſacrificij Panionici meminerit, quod in Prienenſiū agro Iones communi celebritate Neptuno conficiūt Heliconio, cum et ipſi Prienenſes ab Helice originē duxiſſe ferantur. Itaq́ huic ſacrificio hominem Prienenſem iuuenili ætate uigentem regem præficiunt, qui rei diuinæ curam ſuſcipiat. Ampliorem etiam faciunt coniecturam, ob ipſum de tauro dictorum à uate propoſitum. Iones enim tunc ſeſe facto ſacrificio litare arbitrantur, cum taurus inter immolandum mugitus emittit. Qui uero contra ſentiunt, ad Helicen dicta illa ex cōiectura transferunt, deq́ tauro & de ipſius immolatione, per indeac eo in loco talis conſuetudo uerſetur. Et ipſe poëta de ijs quæ ibi celebrentur comparationem induxerit. Cæterum Helice duobus ante res Leuctricas annis deſtructa eſt. Eratoſthenes locum ſe uidiſſe aſſerit, & Porthmenſes affirmare, quod in traiectu Neptunus ex ære ſublimis adſtabat, aurigariam ſcuticam manu geſtans, piſcatoribus diſcrimen importantem. Heraclides autem commemorat, ætate ſua calamitatem illam noctu incidiſſe, urbemq́ ipſam, quæ ſtad. XII. diſtabat à mari, toto cum loco fuiſſe obrutā. Homines uero inde ad duo millia miſſos ab Acheis, ut mortuos eximerēt, re infecta rediſſe, finitimis autē agrum diſpartiſſe, eam uero cladem ob Neptuni iram accidiſſe. Nam Iones ex Helice profugos, miſſis le-

Prienenſes. *Helices deſtructio.*

gatis Neptuni statuam ab Helicensibus petijsse, quam si non exorarent, saltem ipsius templi sacra postularent. Quæ cum ab alijs nō exhiberentur, ad Achæorum ciuitatem communiter miserunt, quibus decernentibus, ut eorum nomine peterent, denuo re infecta rediere. Proxima dehinc hyeme cladem illam ingruisse constat, postea uero Achæos Ionibus sacra ipsa tradidisse. Alterius quoque Helices, quæ ad Thessaliam pertinet, mentionem fecit Hesiodus. Quippe Achæi per annos assidue uiginti scribam publicum, & prætores duos annuos habuere. Commune quoque consilium una in curia cogebant, quod Arnarion uocabāt. In quo de republica senatusconsulta edebantur, & per istos & per Iones antea. Postea decretum est, unum tantum prætorem creari. Aratus sanè cum exercitus dux esset, Acrocorinthum eripuit Antigono. Vrbem uero Achæorum iuri subdidit, sicut & eius patriam Sicyonem. Assumpsit etiam Megarenses, & omnium tyrannides destruens, libertatem assecutos, Achæorum nomini annumerabat. Sic totam Peloponnesum breui ab tyrannorū iugo solutam reddidit, adeo, ut Argos & Hermionem, & Phliuntem & Megalopolin, quæ cunctarum urbium Arcadicarum amplissima est, Achæis adsciuerit, cum sanè late plurimum Achæorum auctum esset imperium. Ea uero tempestas erat, qua Romanus populus Carthaginenses è Siciliæ possessione deturbarat. Et aduersus Circūpadanos Gallos, expeditionem agitabat. Vsque uero ad Philopœmenis præturam, in unum commode permanentes Achæi paulatim corruerunt. Cum iam Romanus populus Græciam uniuersam suo imperio subiugasset, singuliq; non unitis in uiuendo modis utebantur, cumq; nonnulli unà se continerent, alij quidem dissoluere unita cupiebant. Inde causam explicat prolatationis sermonum de Achæis. In eam illos amplitudinem peruenisse potentiæ, ut Lacedæmonios quoque superexcelluerint, ne dignos quidem cognosci. Locorum autem quę incolebant, in duodecim partes distributorū, ordo talis est. Secundum Sicyonem Pellena iacet, dein Ægira secunda, tertia Ægæ Neptuni templum habentes, quarta Bura, post eam Helice. Ad eam Iones ab Achæis bello fracti, confugerunt tandem ex his oris fugati. Post Helicen Ægion est & Rhypes, & Patrenses & Pharenses, dein Olenus, præter hūc Melas, magnus amnis labitur. Postmodū Dyma & Tritæenses. Iones igitur domicilia per pagos habebant, at uero Achæi urbes ædificarunt, in quibus partim habitarūt, quasdam etiam ex alijs particulas, sicut ad Aegiram Aegas, quarum inquilini Aegæi uocabantur. Olenum uero ad Dymam. Inter Patras autem & Dymam uetusti Oleniorum ædificij uestigia monstrantur. Vbi & Aesculapij templum insigne, ab Dyma quidem stad. quadraginta, à Patris autem octuaginta distans. Aegarum quidem in Eubœa existentium, Aegæ istæ par nomen habent. Olenum uero cum altero in Aetolia idem habet uocabulum, ipsius quoque tantū seruata extant uestigia. Poëta quidem Achaici nequaquam meminit Oleni, sicut nec aliorum complurium oppidorum in ripa habitatorum. Sed communius profert,

Arnarion. Aratus prin. Megalopolis. Philopœmon. Sicyon. Pellena. Aegira. Aegæ. Bura. Helice. Aegium. Rhypes. Olenus. Patrenses. Pharenses. Melas fluuius. Dyma. Tritæenses. Aegæ.

αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα καὶ ἀμφ' ἑλίκην εὐρεῖαν. — Iliad. β.

Ripamq; omnem Et iuxta Helicen longe lateq; patentem.

Cæterum Aetolicum memorans ait,

οἳ πλευρῶν' ἐνέμοντο καὶ ὤλενον. — Ibidem.

Pleuronemq; metuit & Olenon,

Ambas etiam Ægas explicat, Achaicas quidem hoc pacto,

οἱ δέ τοι εἰς ἑλίκην τε καὶ αἰγὰς δῶρ' ἀνάγουσι.

Iliad. θ. Inq; Helicen simul ac Ægas sua dona ferebant. Verum cum dixit,

Iliad. β. αἰγὰς ἔνθα δέ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης,
ἔνθ' ἵππους ἔστησε ποσειδάων. id est,

In qua ædes celebres, in qua lacus enitet altus,
Hic Neptunus equos posuit.

Aegeum pelagus. Melius est Eboicas Ægas accipere, à quibus & Ægeum pelagus nomen assequi uerisimilius est. Ibi enim Neptuno fuisse negotium fingitur, quod de Troiano bello fuerat. Penes Aegas Achaicas, Crathis amnis labitur, à duobus fluminibus incrementa suscipiens. Sic à miscendis aquis appellatus, à quo & Italicus uocatus est Crathis. Vnaquæq; particularum duodecim, è populis septem octoq; constabat, tanta uirorum præstãtia regionem florere contigit. Extat autem Pellene stad. LX. supra iacens à mari, castellum sanè ualidum. Est & uicus Pellene, à quo Pellenicæ chlænæ uestes, ad agonas uictoribus præmia proponebãtur, hic inter Aegas & Pellenen iacet. Cæterum Pellana aliud ab his est oppidum in Laconica situm, locus ad Megalopolitanum uergens agrum. Aegira autem super tumulo iacet. Bura uero mari incumbit ad stad. XL. quam per terræmotus frequentes absorberi contigit. Hic Sybarus fons est, à quo Sybari Italico deriuatum est nomen. Aega seu quæ Aegæ dicantur, hoc tempore deserta incolis est, urbem habent Aegienses. At Aegium satis incolarũ habet. Isto in loco Iouem à capra lactis alimenta suscepisse scribunt, sicut Aratus prodidit,

Crathis flu. Pellene uicus. Pellenicæ chlænæ. Pellana. Aegiræ situs. Buræ situs. Sybarus. Sibaris fons. Aega. Aegium.

αἶξ ἱερὴ τὴν μέν τε λόγος δίι μαζὸν ἐπισχεῖν. id est,

Diuaq; capra Ioui fama est, hic præbuit uber. Et subdit,

ὠλενίην δέ μιν αἶγα δίος καλέουσ' ὑποφῆται. id est,

Olenia capra. Oleniamq; Iouis uates dixere capellam.

Ceraunia. Aenarius. Locum ostendens, quia proxima est Olenæ. Ibidem & Ceraunia sublimi in petra locata, hæc Aegiorum iuris est, & Helice, & dicatus Ioui lucus, Aenarius nomine. In eo Achæi de republica cõsultaturi conuentum agitare cõsueuerant. Per Aegiorum autem agrum amnis Selinus labitur, eiusdem nominis cum altero qui in Epheso præter Dianæ templum fluit, & cum alio qui per Eleam oram agellum prætercurrit, quem Dianæ Xenophon, accepto eius oraculo, emptum dicit. Alius est Selinus fluuius in Megarensium tractu, Hyblæ uicinorum, quos eiecere Pœni. Cæterarum urbium siue particularum Achaicarum Rhypes haudquaquam habitatæ sunt. Agrum possidebant Aegienses atque Pharenses, quẽ Rhypidem uocabant. De quibus sic Aeschylus mentionem fecit,

Selinus flu. Rhypis ager.

βοῦράν θ' ἱερὰν καὶ κεραυνίας ῥύπας.

Buramq; sacram Cerauniasq; Rhypas.

Myscellus. Leuctrum. Patræ. Rhion. Antirrhion. Dyma. Stratos. Larisus. E Rhypibus sanè oriundus fuit Myscelus habitandæ Crotonis author, ab eisdem fuit & Leuctrum pagus. Inde etiam Patræ sunt, urbs insignis. In medio autem est Rhion & Antirrhion, à Patris XL. distans stadijs. In ea nuper Romanus populus post Actiacam uictoriam nobiliorem militum partem locauit. Hodieq; præclaris uiget ciuibus, cum Romana sit colonia, habet & mediocrem nauium stationem. Deinceps uero Dyma ciuitas est absque portu, inter omnes in dysin, id est occasum magis exposita, unde & nomen adepta est. Annis superioribus Stratos appellabatur. Eam uero perlabitur Larisus fluuius, ab Elea per Buprasium descen

ſcendens, è monte defluens, quem alij Scolin uocãt, Homerus autem Oleniam petram. Cum uero Antimachus Dymam Cauconidem appellet, nonnulli ſic approbant à Cauconibus adiectum nomen accipientes, ad hæc uſq; loca peruenientibus (ut ſuperius à nobis dictum eſt) alijs à Caucone fluuio dici placet, ſicut & Thebæ Dircææ uel Aſopię, Argos Inachium, Troia Simoëntia. Paulo uero ante noſtram ætatem Dyma ſuſcepit accolas, cõuenas homines, atq; promiſcuos. Quos è numeroſa piratarum colluuie, perinde ac reliquias Pompeius habuit, deleta prædonum manu. Quorum partem in Ciliciæ Solis, partem alijs in oris, & hoc in loco habitatores impoſuit. Phara Dymæo Agro contermina eſt, à qua Pharienſes dicũtur, cum è Meſſenia Phara Pharatæ nominentur. In Pharæ finibus eſt Dirce, eodem quo Thebana uocitata nomine. Olenus quidẽ inculta inter Patras Dymamq; iacet, Dimæi uero ipſum agrum poſsident. Succedit inde Araxus, Elæum promontorium ab Iſthmo ſtadiũ unum diſtans. Arcadia cum in media Peloponneſo ſita ſit, præciſam habet plurimam montanæ regionis partem. In ea Cyllene mons eſt maximus, eius altitudo ad perpendiculum (ut quidam dixere) ad uiginti ſurgit ſtad. alij ad XV. aiunt. Gentes Arcadicæ inter Græcam nationem uetuſtate præſtare creduntur. Azanes atque Parrhaſij, & cæteri generis eiuſdem. At enim propter omnimodam regionis uaſtationem, haud ſanè longior de illis fiet oratio. Oppida nanq; bellorum aſsiduitate deleta ſunt funditus, quæ ſuperioribus ſeculis fama nobilitarat, ex quibus temporibus agrorum cultores defecerunt. Poſt quæ plurimæ ciuitates Megalopolin habitatum confluxerunt. Cui nunc illud à Comico dictum congruit,

Olenia petra. *Dyma unde appellata.* *Cauconis.* *Soli populi.* *Phara.* *Pharienſes.* *Pharatæ.* *Dirce.* *Olenus.* *Araxus.* *Arcadia.* *Cyllene mons.* *Azanes.* *Parrhaſij.* *Megalopolis.*

ἐρημία μεγάλη 'στὶν ἡ μεγαλόπολις. id eſt,

Ampla ciuitas ampla fit deſolatio.

Fertilia autem pecori fuere paſcua, præſertim equis atque aſinis equarum † ſuppoſitoribus. Equorum ſanè genus excellit Arcadicum, quemadmodum & Argolicum & Epidauricum. Ætolorum præterea & Acarnanum ſolitudo paſcendis equis eſt accommoda, non minus quàm Theſſalia. Epaminundas quidem Mantineam, ſuperatis ſecunda pugna Lacedæmonijs, illuſtrem reddidit, in qua & ipſe diem obijt. Hæc autem euanuit, ſimul & Orchomenus, & Eræa, & Clitor, & Pheneus, & Stymphalus, & Mænalus, & Methydrium, & Caphiæ, & Cynætha, uel uix rara ipſarum apparent ueſtigia, ulláue ſigna. At Tegea mediocri adhuc ſtatu permanet, & Elææ Palladis phanũ. Nonnihil uenerãtur item Lycæi Iouis templum in Lycæo monte locatum. Decantatas uero à poëta urbes,

ῥίπην τε στρατίην τε καὶ ἠνεμόεσσαν ἐνίσπην,
εὑρεῖν τε χαλεπόν. id eſt,

Rhypam & Stratiam, & uentis obnoxiam Eniſpem,
Vix inueneris.

Inuentis autem nulla eſt prorſus utilitas, tanta eſt locorum ſolitudo. Inſigniores autem montes præter Cyllenen, Pholoë, Lyceus, Mænalus, Parthenus, ex Tegea ora Argiam proſpectans. Quod de Alphæo ac Eurota mirabile contigit expoſitum eſt, de Eraſino quoque è Stymphalio erumpente lacu, nunc quidem in Argiuam terram, antea uero exitum non habente cum infima fundi quæ Arcades Zeretra uocant, obtuſa forent, & effluere proinde nequirent. Itaq; urbs ipſa Stympha-

† τοῖς ὀνοβάταις. *Equi arcadici.* *Epaminundæ interitus.* *Mantinea.* *Orchomenus.* *Eræa.* *Clitor.* *Pheneus.* *Stymphalus.* *Mænalus.* *Methydrium.* *Caphiæ.* *Cynætha.* *Tegea.* *Elæa Pallas.* *Lycæus mons.* *Iliad. β.* *Rhypa.* *Stratia.* *Eniſpe.* *Cyllene.* *Pholoë.* *Parthenus.* *Eraſinus.* *Zeretra.* *Stymphalis urbs.*

liorum, quæ nunc à lacu quinquaginta stad. abest, ea ætate illius ripis incumbebat. Contra uero Ladoni euenit amni, cuius fluentum occluso quondam fonte detinebatur. Coincidentia enim circa Pheneum ima fundi terræmotus uiribus, per quæ cursus illius erat fluminis, moram effecerũt usque ad ipsas fontis uenas in profundum. hunc in modum aliqui proferũt. Eratosthenes autem refert Auiam fluuium circa Pheneum campum urbi uicinum stagnare, & subter quædam ingredi foramina, quæ zerethra nominant. Quibus obturatis interdum super campos aquas effundi, apertisq́ rursus meatibus unà cõgregatas è campis Ladonem effluentes in Alpheum irrumpere. Vnde & Olympia terra templo circumposita aliquando inundatione demersa fuerit, & lacus ipse contractus decreuit. Erasinum uero circa Stymphalum labentem, cum montem subintret in ora Argiua rursum emergentem apparere. Eam ob causam Iphicratem, cum Stymphalum obsidione circundedisset, & infecta re frustraretur, descensum occludere conatum, innumerabiles spongias aduexisse, Iouisq́ augurijs reuocatum destitisse. Apud Pheneum sanè Stygis aquæ stant, sic enim uocant letalis aquæ stillicidium, quam sacram hominũ facit opinio. De Arcadia tanta dicta sint. Cum uero Polybius à Malea in septentrionẽ usq́ ad Istrum circiter decem stad. millia esse disseruerit, Artemidorus hoc ipsum non incongrue dirigit. Nam secundum illum sex millium ac quingentorum contigit esse. Huius rei causa est, quia non breuiter ac precise longitudinem mensurat, sed quam quispiam imperatorum permeauit. Haud absurdum fortasse fuerit & eos adijcere, qui habitandæ Peloponnesi authores extiterunt, quos retulit Ephorus. Ipsos inquam, qui secundum Heraclidarum reuersionem prædicantur, Corinthi quidem Aleten, Sicyonis Phalcem, Achaiæ Tisamenum, Elidis Oxylum, Messenæ Cresphontem, Lacedæmonijs Eurysthenem, & Proclem, Argi uero Temenum, litorei uero tractus Ægeum atque Deiphontem.

Auia. Ladon flu. Iphicrates. Stygos aquæ. Peloponnesi situs.

LIBRI OCTAVI FINIS.

ARGVMENTVM NONI LIBRI.

Nonus liber circa præcipuam Græciæ partem, Athenarumq́ laudes uersatur. Ad hæc Bœotiam Thessaliamq́ cum ora maritima complectitur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBER NONVS.

ABSOLVTA Peloponnesi circuitione, quam primam quidem, cæterum minimam cherronesorum, id est ex peninsulis esse diximus, Græciam componentibus, deinceps adeundæ sunt contiguæ. Fuit autem secunda, ea quidem quæ Peloponneso Megarensem applicat oram. Tertia uero quæ præter hanc Atticam assumit atque Bœotiam, & quandam Phocidis partem, & Locrorum cognomento Epicnemidiorum, adeo, ut Crommyonis ager, non quidem Corinthijs, sed Megarensibus attineat. De his igitur in præsentiarum sumendus est sermo. Refert autem Eudoxus, quod si quis mente conciperet rectam quandam lineam à Ceraunijs montibus ad Sunium Atticæ promontorium, in orientis partes protensam, dextra quidē relinqueret Peloponnesum totam ad austrum, sinistra uero & ad Arcton continuam à Ceraunijs montibus maritimam ripam, & usque ad sinum Crissæum & oram Megarensem, & Atticam uniuersam, & ea quæ deinceps sunt. † cum sic & Eudoxo dictum sit, uiro quidem mathematico figurarumq; atque climatum peritissimo, horumq; locorum scientissimo, intelligere oportet, hoc ipsum latus Atticæ ab Sunio usq; Isthmum cum tractu Megarico, curuum quidem, sed permixtum. In hoc autem spatio ad mediam quodammodo prædictam lineam, Piræus consistit Athenarum portus & emporium, abest uero à Schœnunte Isthmi, initio ad stad. CCC. L. Ab Sunio autē stad. XXX. supra CCC. Tantum ferè interuallum est, quod à Piræo ad fontes, quantum ad Schœnuntem interiacet. Plus tamen esse stad. X. asserunt. Cum Sunium autem circunflexeris, ad aquilonem quidem nauigatio est in occasum uergens. Litus autem circumpositi maris utrinque initio perangustum est, postea in mediterraneam dilatatur. Nihil autem minus inflexionem ad lunæ figuram accipit, uidelicet curuaturam uersus Oropum telluris Bœotiæ, ad pelagus habens. Hoc autem secundum est latus Atticæ in Orientem spectans. Reliquum est latus aquilonare ab Oropio agro ad occasum inclinans, usque ad tractum Megaricum. Montanæ Atticæ plaga, multis insignita nominibus, Bœotiam disiungit ab Attica. Quocirca (ut superius dixi) Bœotia mari utrinque complexa Isthmos, tertiæ iam dictæ peninsulæ siue Cherronesi efficitur, qui propinqua Peloponneso loca, & Megaricam ac Atticam comprehendit interius. Ideoq; apud ueteres ἀκτὴν, id est litus appellatam esse constat, & nomine deriuato pro Actica, Atticam esse nūcupatam, quoniam maxima illius pars ad mare est extenta & angusta, oblonga uero satis, & porrecta montibus usq; Suniū subijcitur. Has igitur percurremus maritimas repetentes oras, unde digressi sumus. Post Crommyonem igitur Scironides Atticis finibus imminent petræ, iuxta mare transitū non relinquentes. Super eas autem uia est in Atticam atq; Megara ab Isthmo ducens. Adeo autē magis ac magis uia petris propinquat, ut in multis eius partibus præcipitium uiatori minetur, tam excelsus & transitu periculosus mons incumbit. Hoc in loco Scironis res in monte gestæ, latronumq;, & flectētes

Marginalia: * Hoc loco in Græco codice lacunæ quędā sunt, ita ut appareat hic aliqua deesse. — Eudoxus. — Pyræus. — Sunium. — Oropum. — Bœotia. — Acte. — Atticæ appellatio. — Scironides petræ. — Sciron latro.

ad terram arbores pinus, fabulis memorantur, quos Theseus obtruncauit. Ab hisce locis extremis flantem procellasque cientem saeuum Caurum produnt, Athenienses Scironem appellant. Secundum petras illas Scironides Minoa rupes prorumpit in pelagus, Nisaeae portum efficiens. Est autem Nisaea Megarensium emporium decem & octo ab urbe stad. absens, duobus utrinque cruribus ad ipsam cōplicatum, quod olim etiam Minoa uocabatur. Hāc olim sanè regionem Iōnes obtinebant, qui & Atticam, cum nondum aedificata forent Megara. Qua ex re poëta horum propriè locorum nusquam meminit. Verum cunctos Atticam incolentes Athenienses appellat, & hos communi comprehendens nomine Athenienses putat. Sicuti cum in Catalogo dicit,

Sciron uentus. Minoa rupes. Nisaea. Attici. Athenienses.

Iliad β. οἳ δ' ἄρ' ἀθήνας εἶχον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον.

Athenae. Insignemque urbem muris habitabat Athenas.

Megarenses. Accipiendi sunt ij etiam qui nunc Megarenses dicuntur, ut qui in communem uocati essent militiam. Eius rei documēto illud est, quod antiquis temporibus Atticam & Ioniam & Iadem uocabant. Et ipse poëta dicens,

Ionia. Ias. ἔνθα δὲ βοιωτοὶ καὶ ἴωνες.

Iliad. ν. Hic Boeotij & Iones,

Athenienses inquit. Huius portio & Megarica fuerat ora. Cumque de finibus Peloponnenses & Iones saepissime disceptarent, in quibus & Crommyonia continebatur, inter se pepigerunt, ut columnam sisterent in eo, ubi professi conuenerant loco, qui circa Isthmum est. In qua hic inerat titulus, in parte Peloponnesum spectante, haec Peloponnesus, at non Ionia. In parte uero Megara spectante, haec non Peloponnesus est, sed Ionia. Qui igitur oram descripserunt Atticam, cum multis in rebus discrepent, in eo consentiunt aestimatione digni, quod cum Pandionis regis quatuor essent filij, Aegeus, Lycus, Pallas, & quartus Nisus, & Attica regio quatuor esset in partes diuisa, Niso Megara sorte obuenerunt, qui Nisaeam condidit. Philochorus sanè eius principatum ex Isthmo usque Pythium peruenire, scriptis suis prodidit. Andron autem usque Eleusinem, campumque Thriasium. Caeterū alijs de hac quadripartita diuisione uario modo loquentibus, haec ipsa à Sophocle suscepisse satis est. Apud quem loquitur Aegaeus,

Columna confinium. Pandionis filij. Aegeus. Lycus. Palas. Nisus. Megara. Nisaea cōditor

ὅτι ὁ πατὴρ ὥρισεν ἐμοὶ μὲν ἐπελθεῖν εἰς ἀκτὰς
τῆς δὲ γῆς πρέσβεια νείμας.
τῷ δὲ λύκῳ τὸν ἀντίπλευρον κῆπον εὐβοίας νέμων.
νίσῳ δὲ τὴν ὅμαλον ἐξαίρει χθόνα σκείρωνος ἀκτῆς,
τῆς δὲ γῆς τὸ πρὸς νότον
ὁ σκληρὸς οὗτος καὶ γίγαντας ἐκτρέφων
ἔλαχε πάλλας. id est,

Pater mihi ut ad huius terrae litora discederem definiuit,
Pro grandiori aetate praemia distribuens,
Lyco autem aduerso ex latere Euboeae hortum praebuit.
Verum Niso tellurem eximit in Scironis litore.
At Pallas gigantes educans,
Tellurem in austrum spectantem sorte capit
Vir immitis.

Quod igitur Atticae pars Megaricum solum extiterit, huiusmodi signis utuntur. Post reuersos Heraclidas diuisione ab eis, eorumque comitibus Doriensibus fa-

cta, multis ut terram suam amitterent euenit in Atticam confugientibus, è quorum numero fuit Messeniorum rex Melanthus. Is ab Atheniensibus sponte rex factus est, cum de prostrato singulari à se pugna Bœotiorum rege Xantho uictoriam reportasset. Cumque multis mortalibus referta esset Attica, propter conuentum exulum, Heraclidæ irritantibus eos maxime Corinthijs & Messenijs timere cœperunt. Illis quidem ob locorū uiciniam, his autem, quia per id tempus Melanthi filius Codrus Atticæ rex erat, aduersus Atticam hostilem ductarunt exercitum. Prælio autem uicti, aliam quidem amisere terram, Megaricam uero tenuere, & Megara urbem mœnibus cinxere, hominesque Dorienses pro Ionibus fecere. Columnam quoque Ionum, & Peloponnesum confinia habentem deleuere. Megarensium quidem ciuitas multa fortunæ uarietate perfuncta est, tamen in hanc perdurat ætatem. Habuit & philosophorum studia, quos appellauere Megaricos, qui Euclidi Socratis auditori successere. Sicut & Phædonem Eleum, Eleatæ sectæ successores excepere, Socratis & ipsum discipulum. E quibus extitit Pyrrhon. Sic ab Menedemo Eretriensi deriuati sunt Eretrici. Est autem Megarensis ager sicut & Atticus asper, minimeque ferax, cuius partem ampliorem continent montes, quos Oneos, id est Asinarios uocant, dorsum quoddam à petris Scironijs longe in Bœotiam Cithæronemque protensum, cæterum mare Nisæum, ab Crissa Alcionide (sic enim appellatur) separans. Cum à Nisæa in Atticam nauigas quinque perexiguæ procumbunt insulæ. Dehinc Salamis stad. LXX. in longum perrecta, uel, ut alij asserunt, LXXX. Habet autem eiusdem nominis urbem. Vrbemque aliam uetustam uacuamque in Aeginam obuersam atque austrum, quemadmodum & Aeschylus ait. Ipsa Aegina ad austri iacet flatus. Habet & alteram quæ hodie iacet in sinu, ad locum Isthmi faciem gerentem, Atticæ contiguum. Alio apud antiquos uocabantur nomine. Nam à quorundam uocabulis Heroum Sciras & Cychria dicebatur. Vnde & Minerua Sciras appellatur, & locus alter Atticæ Scira, & ἐπισκίρωσις, quondam sacrificandi genus. Et mensis Scirophorion. Inde etiam & Cychriodes serpens, de quo dicitur ab Hesiodo, ut ab Cychreo sit educatus, dein ab Eurydo, quia insulam uastaret fuerit eiectus. Postea ab Cerere ad Eulesinem confugientem, hospitaliter acceptum, illius factum esse ministrum, nomen etiam ab arbore Pytia, Pytiusam adeptam. Aeacidæ quoque insulam nobilitarunt, cuius aliquando ditionem obtinuere, præsertim Aiax ille Telamonius. Accedit quod circa insulam istam Græci Xerxem nauali prælio profligarunt, domum timide fugitantem. Æginetæ etiam non parua ex hoc certamine gloria communiter potiti sunt, & finitimi facti, & memorabilem exhibentes pugnæ classem. Eleusinæ autem fluuius est hodie quidem Bocalia, prius autem Bocarus appellatus. Insulam hoc tempore possident Athenienses, de qua quondam extitit aduersus Megarenses non parua contentio. Fama est Pisistratum, siue ut alij asserunt, Solonem in nauium catalogo, post uersum illum,

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας. id est,

Bis senas Salamine rates agit inclytus Aiax.

Deinceps scriptum hunc inseruisse,

Στῆσε δ' ἄγων ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

Stabat agens Actææ ubi consedere phalanges.

Vt teste poëta uteretur, insulam iuris Atheniensium à primordio fuisse. Quod

Melanthus.
Codrus.
Megara.
Columnæ confiniū euersio.
Megarici philosophi.
Euclides.
Phædo Eleus.
Eliaci philosophi.
Pyrrhon.
Menedemus.
Eretrienses.
Eretrici.
Onei montes.
Salamis.
Sciras.
Cychria.
Scira.
Episcirosis.
Scirophorion mensis.
Cychriodes serpens.
Xerxis fuga.
Bocalia.
Bocarus.
De Salamine disceptatio inter Athen. & Megarenses.
Huius meminit cōtrouersiæ Plutarch. in Solone & Vlpianus in orat. Demosth. περὶ παραπρεσβείας.
Locus Homeri in Catalogo.

ſanè teſtimonium Critici nequaquam amplectuntur, cum multa contra illos carmina teſtimonium afferant. Nam cur Aiax in locatarum nauium ſtatione nouiſſimus? non autem Athenienſibus adiunctus eſſe uidetur, ſed cum ſubditis Proteſilao Theſſalis, ubi & Aiacis & Proteſilai naues conſiſtebant, & Agamemnon in circumeundo exercitu,

Iliad. δ. εὗρ᾽ ὑιὸν πετεῶο μενεσθῆα πλήξιππον
ἑσαότ᾽ ἀμφὶ δ᾽ ἀθηναῖοι, μήστωρες ἀϋτῆς.
αὐτὰρ ὁ πλησίον εἱστήκει πολύμητις ὀδυσσεύς.
πὰρ δὲ κεφαλλήνων ἀμφὶ στίχες οὐκ ἀλαπαδναί.

Inde Meneſteum Petei prolem inuenit acrem,
Stant & Athenæi prope docti Martis in armis.
Aſt iuxta ſteterat uerſutæ mentis Vlyſſes,
Atq; Cephallenûm propter manſere phalanges.

Verum ad Aiacem & Salaminios rurſum, uenit ad Aiaces penes ipſos altero ex latere Idomeneus, non autem Meneſteus. Igitur Athenienſes tali apud Homerum uti uidentur teſtimonio. At Megarenſes contra, hunc in modum ceciniſſe,

αἴας δ᾽ ἐκ σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας, ἔκ τε πολύχνης,
ἔκ τε αἰγειρούσης νισαίης τε τριπόδων τε.

E Salamine rates Aiax agit atq; Polychna,
Exq; Aegiruſſa, Niſæaq;, Tripodibusq;.

Tripodes. Tripodiſcium. Quæ Megarica loca ſunt, è quibus Tripodes, hodie Tripodiſcion appellantur, ubi nunc Megarenſium forum iacet. Aliqui ſanè ex hoc aiunt, quia Poliadis Mineruæ ſacerdos caſeum recentem attingere prohibita eſt, cui externus tantum offertur, cum ea quidem & Salaminio utatur, externam Atticæ Salaminem aiunt, haud recte. Nam qui ex aliis inſulis manifeſte uicinis Atticæ uehitur, offertur, cum illi qui huius ritus authores extiterunt omnem qui è Ponto longe aduehitur, externum intellexerint. Opinio eſt, Salaminem priſcis temporibus ſeorſum inſtructam per ſe fuiſſe, Megara uero Atticæ partem extitiſſe. In Salaminiaco autem litore Attici ſoli & Megarici confinia iacere contigit, duos uidelicet colles, quos cornua uocant. Deinde Eleuſin urbs, ubi Eleuſinæ Cereris templum extat, & phanum myſticum quod Ictinus apparauit, turbæ theatralis capaciſsimum. Is etiam uirginibus Mineruæ domicilium in arce condidit, Pericle operis præfecto. Ciuitas quidem in ipſis connumeratur populis. Dehinc Triaſius campus patet, & eiuſdem uocabuli ripa & populus. Dein Amphiala promontorium, cui ſuperiminet latomia, id eſt lapidum excidendorum locus, & ſinus freti ad Salaminem, ad ſtad. duo. Quē cum Xerxes iniecta terra exaggerare conaretur, præoccupante nauali prælio, fugam cum Perſis capeſſere coactus fuit. In hoc tractu duæ ſunt exiles inſulæ Pharmacuſæ, è quibus maior ſepulchrum Circes oſtentat. Super hac ripa mons eſt, quem Corydalum uocant, & tribus una Corydalia. Pòſt portus furum, & Pſyttalia inſula deſerta & ſaxoſa, quam Piræi portum, dixere quidam. Vicina eſt Atlanta, quo nomine alia eſt ad Euboeam atq; Locros. Alia parua inſula, Pſyttaliæ ſimilis. Inde Piræus ipſe in tribubus ſiue populis annumeratus. Eſt & Munychia tumulus curuus, in Cherroneſi faciem, cauernoſus, tum natura, tum opera dedita, magna ex parte ut habitationes admittat, ingreſſum anguſto habet ore, cui quidem portus terni ſubiacent. Quondam muro uallata Munychia erat, & iunctis domiciliis referta, ut Rhodiorum ciuitas circuitu complectens & Piræum

[Margin: Megarenſiū fines. Cornua mont. Eleuſin opp. Eleuſina Ceres. Ictinus. Triaſius. Amphiala. Xerxes. Pharmacuſæ. Circes ſepulc. Corydalia tribus. Furum portus. Pſyttalia. Atlanta. Piræus, tribus. Munychia.]

&

& alios portus naualibus plenos, in quibus & armamentarium Philonis opus. Statio ibi nauium dignitate insignis CCCC. capax nauium, cum non pauciores ab Atheniensibus emitterentur. Hoc autem muro, duo ex oppido protracta crura, urbem Piræo coniungunt. Hi fuere longi muri stad. XL. longitudine. At murum istum bella plurima diruerunt, & Munychiæ munimentum. Piræum quoq; portum in habitaculorum angustias contraxerunt, & ædem Iouis saluatoris. Porticus ipsa templi admirabiles habet tabulas, clarissimorum opera artificium. Impluuium autem spectabiles habet statuas. Cæterum longi muri dissipati fuerunt, primum quidem Lacedæmonijs amolientibus, postea uero Romanis. Qua tempestate Scylla & Piræum, & oppidum per obsidionem expugnauit. Vrbs ipsa saxum est in plano quaquauersum habitato, quo in saxo uetustum Mineruæ templum Poliadis surgit, in quo lucis inextinctæ lychnus est, & uirginum domus quam Ictinus condidit, ubi Palladium est ex ebore perfectum, opus Phidiæ. Sed enim cum tot & tantæ huius ciuitatis longe lateq; decantatæ laudationes occurrant, plura eloqui uereor, ne institutæ descriptionis propositũ egredi cõtingat. Id nanque mihi euenit, quod Hegesias refert, cum oculis subiectam cerneret arcem, Tridentis ipse signum aspicio, aspiciens Eleusinen diuinorum sacer uates fio. Illud λεωκόρειον, id est cæsarum à Leo patre puellarum sacrarium, hoc Thesei phanum. Non licet explicare singula (Attica enim deorum est) loca ipsa possidentium, & parentum Heroum. Hic quidem unius in arce signi mentionem fecit. Polemon autem scriptor orbis de sacris donis in arce positis, quatuor conscripsit uolumina. Similis de reliquis urbis partibus ratio contingit, & agro. Eleusinen præfatus unam ex populis seu tribubus centum & septuaginta, addunt nonnulli quatuor. Aliorum nullum prorsus nominauit. Habent si non cuncti, at permulti fabulosos, & quidem complures sermones ac historias. Sicut Aphydna quidem Helenę rapinam à Theseo cõmissam, & eam à Castore atq; Polluce depopulatam, receptámque sororem. Marathon uero contra Persas prælium, Rhamnus autem Nemeseos statuam, quã Diodoti opus pleriq; dicunt, alijqui uero Agoracriti Parij, quę ex magnitudine & pulchritudine perfecta magis ac magis est, & cum Phidię operibus æmulatione contendit. Eodẽ modo & Decelea arx & receptaculum Peloponnensibus in bello Decelico. Phile etiam per quam in Piræum Thrasybulus populum, & ex Piræo traduxit in urbem. Sic & de pluribus alijs referre licet. Permulta etiam de Leocorio facta commemorat, & Thesei phano & quæ Lycęum habet & Olympica, quam semifactam rex morte præreptus dimisit, antequam donum offerret. Similiter & Academia & philosophorum horti, & cantorum receptaculum, & porticus uaria, & templa per urbem, quæ omnia artificum habebant opera. Amplior autem esset oratio si quis ędificandę urbis authores perscrutetur, accepto à Cecrope initio. nec enim omnes eodem afferunt modo. Id autem ab eis nominibus manifestum est. Nam ab Acteone Acticam dicunt, Atthidem uero & Atticam ab Atthide Cranai filia, à quo & inquilini Cranai uocantur, Mosopiam uero à Mosopo, Ioniamq; à filio Xuthi Ione, Posidoniam siue Neptuniam, & Athenas à Posidone siue Neptuno & Athena, id est Minerua, appellationem deorum sortitam. Dictum est quod hoc in loco gens Pelasga uidetur esse uersata, quodq; Pelasgi ab Atheniensibus propter illorum errorem sint appellati. Quo uero maior est circa res præclaras honoris auiditas, quóque plures

Armamẽtariũ Philonis. Atheniensium naues. Crura Athenarum. Piræus. Iouis seruatoris templum. Athenæ expugnatæ à Sylla. Athenarum situs. Mineruæ Poliadis templũ. Ictinus. Palladium. Hegesiæ dictũ. Leocorium. Polemon. Tribuum numerus. Aphydna. Helenæ raptus à Theseo. Marathon. Rhamnus. Nemesis statua. Decelea arx. Athenarum initium. Cecrops. Actica unde. Atthis. Attica. Cranai. Mosopia. Ionia. Posidonia. Neptunia.

fuere, qui eas scriptis commendauere, eo maior est redargutio, nisi quicquam contineat historiæ. Sicut in fluuiorum aggregatione ridere Callimachus inquit, si quis scribere audeat Athenienses uirgines,

Athenæ. ἀφύξεσθαι καθαρὸν γάνος ἠριδανοῖο.

Eridanus. Dulce ac purum Eridani haurire uinum,

A quo & pecora se abstinerent. Sunt igitur lucentis aquæ potuique suauissimæ, *Diocharis porta.* fontes (ut aiunt) extra portas quas Diocharis appellant iuxta Lycæum, antea copiosæ atque pulcherrimæ fons aquæ propè egregio constructus ornamento fuerat. Qui si hodierno tempore nusquam est, quidnam esset miraculi, si priscis annis abundans & lucida cum esset, adeo, ut etiam amnis fieret, posteriori mutata sit ætate? In tot igitur ac tantis immorari non licet. Nec uero silentio ita prætérire, ut quorundam saltem summam memoria non complectar. Satis erit hęc adiecisse, quod (ut Philochorus memoriæ prodidit) cùm regionem ipsam Cares quidem à mari, Bœotij uero à terra populatoribus uastabant, quos Aones *Aones Bœotij.* uocitabant, Cecrops primum multitudine in ciuitates XII. habitandas digessit, *Cecropis institutum.* Quarum nomina Cecropia, Tetrapolis, Epacria, Decelea, Eleusis, Aphydna, *Cecropia. Tetrapolis.* siue ut alij plurali numero Aphydnæ, Thoricus, Brauron, Cytherus, Sphettus, *Epacria. Decelea.* Ciphesia, Phalerus. Theseus uero postea duodecim illas in hanc unam congre- *Eleusis.* gasse ciuitatem denuo memoratur. Athenienses quidem regali prius guberna- *Aphydna. Thoricus.* bantur imperio, in popularem postmodum transiere statum, inuadentibus inde *Brauron.* tyrannis Pisistrato eiúsque filijs. Cum demum paucorum dominatus irrupis- *Cytherus. Sphettus.* set, & CCCC. & XXX. tyrannorum quos Lacedæmonij imposuerant, hos qui- *Ciphesia.* dem exturbauere facile. Et popularem potentiam tutati sunt, quoad Romani ci- *Phalerus.* uitatem potentia sua possederunt. Nam si paruo quodam tempore Macedonio- *Theseus.* rum regum uim illatam coacti habuere, eandem tamen gubernandi formam integram seruauere. Quidam sanè tradunt, ea tempestate per annos decem illos o- *Cassandrus.* ptimo statu gubernasse, qua Macedonum principi paruere Cassandro. Hunc enim uirum cum alijs in rebus uehementior tyrannus esse uideretur, certe in Athe- *† δῆμον.* nienses benignam exercuisse mentem constat. Ex quo † parentem sibi ciuitatem *Demetrius Phalereus.* accepit. Demetrium nanque Phalereum ex ciuibus prefectum imposuit Theophra- *Theophrasti* sti philosophi familiarem, qui non modo popularem non destruxit potentiam, sed *cōmentaria de rep.* etiam melius rectiusque restituit. Documento sunt illius uiri cōmentaria, quæ de ista *Demetrij statuæ.* rep. scripta reliquit. Verum tantū inuidia ualuit, & in paucos odium & inimicitia, ut post Cassandri obitum in Ægyptum fugere coactus sit. Insurgentesque statuas eius plures CCC. detractas conflauere, quodque est indignius, adiecere quidam, in matulas. Romanus igitur senatus eos popularem statum agentes accipiens, proprias ipsis leges institutaque seruauit, & libertate donauit. Verū Mithridatico ingru- *Ariston. Sylla.* ente bello, rex ipse quos uoluit ei tyrannos instituit. At potentissimum Aristonem *Phalerius pop.* qui ciuitatem ipsam uiolenter afflixerat, Sylla Romanorū Imperator expugnatum *Halimusij. Aexones.* obsidione hominem, in potestatemque redactum supplicio affecit, & ciuitati ueniam *Halienses.* tribuit. Quę in hodiernum diem usque libertate fruitur, eamque Romani magnis di- *Anagyrasij. Orei.* gnantur honoribus. Post Pireum autem portū Phalerius est populus in litore pro- *Lampyrei.* pinquo. Dehinc Halimusij, Æxones, Haliēses siue piscatores, Æxonij, Anagyrasij, *Aeginenses.* Inde Orei, Lampyrei, Æginenses, Anaphlystij, Azenenses. Hi quidē populi usque *Anaphlystij. Azenenses.* ad Sunium promontorium sunt. Inter hos uero, quos dixi populos, longum est

pro

promontorium Zoster appellatum, primum post Æxoneas. Dein aliud post Thoreos, Astypalea. Ante illud iacet insula Faura. Ante aliud Eleussa. Ad ipsos etiam Aexoneas Hydrussa. Ad Anaphlystios autem Panos templum est, & aliud Veneris Coliadis. Quem ad locum naufraga enatasse spolia, ferunt, è classe ultima Persarum, qui ad Salaminem nauali prælio decertarunt. De quibus & Appollinem oraculum edidisse constat, *Zoster prom. Astypalea. Phaura. Eleussa. Coliadis Veneris templum.*

κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρίξουσι.

Coliades sanè mulieres remigijs horrebunt.

E regione autem horum locorum Belbina iacet insula, non admodum semota, & uallum Procli. Plurimæ uero harum cultoribus sunt uacuæ. Vbi autem promontorium Sunij flexeris, Sunius est populus dignitate præstans. Dehinc Thoricus. Dein Potamus id est fluuius populus, (sic enim appellatur) unde & incolæ Potamij dicti. Post Prasia, Sterea, Brauron, ubi Crauroniæ Dianæ sacellum est. † Myrrhinusa, Probalinthos, Marathon, ubi Miltiades copias funditus dedit in stragem, quæ ducem Datim Persicum secutæ fuerant, non expectatis Lacedæmoniorum auxilijs tardius ob rotundã lunam profectis. Hic, ut poëticis traditur fabulis, Theseus Marathonium mactauit taurum. Secundum Marathonem autem Tricorythus. Dehinc Rhamnus Nemeseos templum habens. Dein Psaphis Oropiorum. Hic situm est Amphiarai oraculũ quondam uenerabile. Vbi Amphiaraum fugitantem (ut Sophocles inquit) scissa Thebana tellus hausit, ipsis cum armis curruque quadrijugo. Oropus profecto sæpenumero in cõtrouersiam certamenque peruenit. In confinibus enim Atticæ ac Bœotię situs est. Ante hoc litus autem ad Thurium et Sunium iacet Helena insula, aspera quidem et solitaria, prolixa stad. LX. longitudine. Eius mentionem à poëta factam esse aiunt his in uersibus, ubi Alexander Helenam alloquitur, *Belbina. Procli ual. Sunius pop. Thoricus. Potamus. † Hic quædam desyderantur. Prasia. Sterea. Brauron. Brauronia. Diana. Myrrhinusa. Probalinthos. Marathon. Miltiades. Datis. Marathonius taurus. Psaphis. Amphiaraus.*

οὐδ' ὅτε σε πρότερον λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς,
ἔπλεον ἁρπάξας ἐν ποντοπόροισι νέεσσι,
νήσῳ δ' ἐν κραναῇ ἐμίγην φιλότητι καὶ εὐνῇ.

Nec cum te rapiens primum è Lacedæmone pulchra
Pontiuagis ratibus Cranao me in litore iunxi.

Hanc enim insulam dicit Cranam, quæ hoc tempore Helena uocatur, quoniam in ea coierint, & eorum mixtio facta est. Post Helenam uero Eubœa finitimo accumbit litori longa similiter & angusta. Et pro eius longitudine continenti apposita, sicut Helena. A Sunio sane ad Australe Eubœæ promontorium, quod litus album uocant, nauigatio est stad. CCC. sed de Eubœa in posterioribus dicetur. Populos uero Atticæ in agro mediterraneo explicare longum esset, tanta eorum multitudo est. E montibus maxime nobiles Hymettus & Brilessus & Licabettus & Parnes & Corydalus. Effosio autem marmorum pulcherrimorum ex ora Hymettia, & Helice penes urbem est. Hymettus quidem mel gignit optimum. Argentifodinæ sanè regionis Atticæ initio quidem existimatione dignæ, hodie autem defecerunt. Ipsi artifices ueteres quisquilias, & spurcitiam recoquentes, purgatum ex illis argentum adhuc inueniebant, cum antiquiores illis imperite fornaculis uterentur. Mel autem Atticum cuncta bonitate superat, eo uero longe præstantius illud esse dicitur, quod ad argentarias gignitur, Quod quidem etiam ἀκάπνισον id est à fumo purgatum aiunt quodam *Helena insula. Crana. Eubœa. Attici pop. Hymettus m. Brilessus. Licabettus. Parnes. Corydalus. Helice. Mel atticum. Acapnistũ mel*

Cephisus. Gephyra flu. Gephyrism. apparitionis modo. E Potamorum id est fluuiorum numero Cephisus est, è Trinemijs originem ducens, per plana uero fluens. Vbi Gephyra, id est pons adest & Accolæ Gephyrismi propter dicacitates atque conuicia. Is per crura murorum in Piræum usq; perductus Phalerium ingreditur pelagus, magnáque ex parte torrentis instar labitur, æstiuo penitus diminutus tempore. Talis item Ilissus est, ex altera urbis parte currens ad litus, id est è locis super Agram & Lycæum ac fontem quem in Phædro Plato collaudauit. De Attica quidem hæc. Deinceps est Bœotia, de qua uerba facturum, gentibúsque finitimis repetere quædam oportet, quorum facta superius est mentio declarandarum rerum gratia. Dicimus autem ripam ipsam à Sunio usque Thessalonicam in septentrionem porrigi, cum mare supernum in orientem declinet. Loca uero quæ supra in occasum iacent, uti fascias quasdam per totam oram inuicem extentas. E quibus prima est in agro Megarensi quæ orientalem instar fasciæ protendit partem, è Sunio usque Oropum, & illius regionis ripam. Oram autem occidentalem atque isthmum, & mare Halcyonium ad fontem usque Creusam.* Secunda Bœotia est ab ortu in occasum profecta, fascia quædam ab Euboico mari ad Crissæi sinus mare, æqualis quodammodo longitudine ad Atticam uel minor in longum, uerũ agri uirtute longe præstans. Ephorus sanè & hoc in loco Bœotiam finitimis gentibus excellentiorem esse demonstrat. Et quod sola triplici alluitur pelago, & pluribus abundat portubus. In sinu quidem Crissæo & Corinthiaco delata ex Italia & Sicilia & Africa mercimonia excipit. E partibus autem Eubœam spectantibus ad utrunq; latus Euripi, diuiso litore, hoc quidem ad Aulidem agrumq; Tanagræ uergit, illud autem ad Salganeum & Anthedonem continuum est mare, quod Ægyptum et Cyprum & insulas spectat. Et illud quod Macedones & Propontidem & Hellespontũ prospicit. Addit etiam quod eius partem Eubœam quodãmodo Euripus efficit, sic angustus ut ipsi Bœotiæ ponte ad duorum iugerum mensuram coniungatur. Huiusmodi laudibus regionem ipsam extollit. Et ad imperandum natura quidem comparatam esse. Educatione uero & disciplina nequaquàm usos illius presides, qui licet rem prospere quandoq; gesserint, tamen ne parum quidem temporis perdurarunt. Sicuti documento extitit Epaminundas. Vbi enim ille mortem oppetijt, è uestigio principatum amisere Thebani eo tantum degustato. Cuius rei causa fuit, quia cõsuetudinis & familiaritatis cum hominibus habẽdę rationẽ neglexerunt, solius duntaxat uirtutis bellicæ curam suscepere. Adijciendum etiam quam ob causam cum Græcis ea potissimum ratio utilis est. Quandoquidem cum barbaris uiolentia ipsa est affabilitate potentior. Enimuero Romani prioribus seculis aduersus nationes agrestiores belligerantes, huiusmodi suauitatis disciplina nequaquàm indigebant. Ex quo autẽ aduersus mansuetiores populos tractare bella cœperunt, huic sese applicantes ritui moribusq; degendi, cuncta suo subdidere regno. Cum uero Bœotiã prius Barbarę gentes incolerent, Aones, Temmicesq; è Sunio profugę, uagiq; Leleges, & Hyantes, deniq; Phœnices Cadmi comites regionem tenuerunt, qui arcem Cadmæam muro uallauit, & regnum suis posteris nepotibusq; reliquit. Illi porrò arci Cadmææ Thebas muro coniunxerunt, regnumq; conseruarunt, plurimorum Bœotiorum imperium adepti, quo ad Epigoni exercitum induxerunt, horum ætate paruo deficientes tempore, rursus Thebas repetierunt. Similiter à Thracibus & Pelasgis eiecti in Thessalia regnum collocauere,

Ilissus. Bœotiæ descriptio. Halcyoniũ mare. Creusa fons. *Hic rursus lacunulæ sunt etiã in Græco, ut facile appareat quædã deesse. Epaminundas. Aones. Temmices. Leleges. Hyantes. Cadmæa arx. Epigoni. Thebæ.

cauere, cum Arnæorũ multi temporis societate, unde Bœotici uocati sunt omnes. Postea in patriam restituti sunt, cum Aeolica iam parata classis esset ad Aulidem Bœotiam quam in Asiam Orestis filij mittebant, & Bœotiæ agrum Orchomeniũ adiunxissent. Nam prius nulla erant communione coniuncti, nec Homerus eos Bœotijs annumerauit, sed Minyas seorsum nuncupat, hi cum illis eiecerunt quidem Pelasgos intra Athenas, à quibus ciuitatis portio Pelasgica uocatur sub Hymetto sua collocantes habitacula, Thraces uero ad Parnasum, Hyantes uero Phocensem urbem Hyan incoluere. Memoriæ prodidit Ephorus, Thraces factis erga Bœotios inducijs, noctu incursationes egisse. Cumq́ securius & negligentius expeditionem agitarent, perinde ac pace iam facta, eos uero Bœotij propulsassent, quererenturq́ quod inducias uiolassent, illi non uiolasse responderũt. Dies enim pepigisse, noctu autem incursasse. Vnde uulgatum est prouerbium, Thraciũ commentum. Verum durante adhuc bello, abijsse Pelasgos, captandi oraculi gratia, abijsse etiam Bœotios. Igitur redditum quidem Pelasgis oraculum, dicere inquit non posse. Cæterũ Bœotijs eos ab ipsa occisa uate, & impietate fœlices fore, & rem prospere gesturos. Aedituos autem existimasse uatem Pelasgis generis propinquitate gratificatam. Nam & phanum initio Pelasgorum extitit. Hunc in modũ interpretatam corripientes mulierem in ignem iniecisse, animo uertentes siue illa malitiose fecisset siue non, utranque in partem recte se habere. Si quidem fallax edidisset oraculum eam supplicio affectam, sin uero malitiose nihil edidisset, eos imperata patrasse. Præfectos autem phani, perpetratores illos ut iniudicatos occiderent, & quod amplius est in templo, non approbasse. Rem uero in iudicio constituisse, ad ipsasq́ sacerdotes citasse. Eæ autem prophetissæ sunt, quæ è tribus reliquæ superant. Illis autem dicentibus, nusquam legem esse qua mulieres ius dicerent, aut iudicium facerent, electos etiam assumpsisse uiros, pari cum mulieribus numero. Viros igitur absoluisse, ac mulieres damnasse. Paribus autem suffragijs existentibus, uicisse suffragia quæ absoluerunt. Ex hoc autem apud Dodonem uiros solis responsa dare Bœotijs. Ipsas autem prophetissas oraculum interpretantes, contra quod deus ipse Bœotijs imperet, differere Tripodas apud eos collectos ad Dodonam mittere quotannis, iamq́ hoc efficere. Semper enim ex suspensis Tripodibus aliquem nocturno diripientes tempore, & uestibus occultantes, quasi clanculum, tripodes afferre Dodonam. Postea Aeolicæ deducendæ coloniæ, Penthilo auxilium attulerũt, plurimos ex eorum numero simul emittentes, adeo ut Bœotia nuncuparetur colonia. Posterioribus annis bellum iuxta Platæas gestum, agrum eorum magna uastitate afflixit. Suis inde rebus reparatis, iterum eò potentiæ conscenderunt, ut de Græciæ principatu Thebana ciuitas decertaret, duobus prælijs Lacedæmone superata. In ipsa uero pugna cadente Epaminunda, ea de spe falsi deciderunt. Tamen pro Græcis contra Phocenses communis templi spoliatores bellum suscepere. Verum hoc ex bello contracta calamitate inuadentibus Græciam Macedonibus, ipsi per se urbem funditus deletam amisere, quam inde refectam mœnibus recuperarunt. Ex eo tempore rebus in peiora sublapsis ad hæc usq́ tempora, ne mediocris quidem pagi formam retinet. Reliquæ etiam urbes pari sese ratione habẽt, præter Tanagram atque Thespias. Nam hæ satis commodæ permanent pro illorum comparatione. Deinceps sanè de regionis situ facienda est expositio, initium ab Euboico litore sumentibus, quod Attico solo continens

Minyæ. *Pelasgica portio Athen.* *Hyæ opp.* *Prouerb. Thracium cõmentum.* *Oraculũ Bœotorũ apud Dodonam.* *Prophetissæ interpretamentũ ambiguũ.* *Bœotis uiros responsa dare apud Dodonã.* *Bœotia colonia.* *Tanagra.* *Thespiæ.*

Oropus. est. Principium autem est Oropus, portusq; sacer quem Delphinium uocant, ad
Delphinius portus. quem antiqua iacet Eretria, in Euboea, nauigationem LX. stad. habens. Secũdum
post Delphinium est Oropus stad. intra XX. Apud hunc uero est huius temporis
Eretria. Eretria. Nauigatio ad eam est stad. XL. Deinde Delium Apollinis templum est,
quod è Delo profecti condiderunt. Tanagræorumq; castellum est, longe ab Auli-
Socrates miles de stad. XXX. Vbi prælio deprehensi Athenienses effusa fuga terga uerterunt. In-
Delium. Xenophon. ter fugitandum autem Socrates philosophus, miles pedester Xenophontem Gryl
Aulis. li filium conspicatus ex equo prolapsum, humiq; iacentem, cum equus longe abijs-
set ab oculis, eum sublatum humeris complura per stad. exportauit tutũ in locum,
Profundus portus. donec quiescente fuga salutem ille comparauit. Porrò est portus magnus, quem
profundũ uocant portum. Dein Aulis lapidosa sanè ora & Tanagræorum uicus.
Portus sanè est quinquaginta capiens naues. Quocirca Græcorũ classem magno
Chalcis. in portu conscendisse simile ueri dixerim. Euripus quoque ille Chalcidis propè cõ
sistit ab Sunio stadia absens LXX. Superq; illo pons duorum imminet iugerum
(ut superius retuli) utrinque autem turris instat, una quidem ex Chalcide, altero
Euripi reciprocatio. uero ex Bœotia, ad ipsamq; fabrefacta fistula est. De ipso etenim Euripi refluxu,
tantum solũmodo dicere satis est, quod die quolibet ac nocte septies cursum trans-
mutat, causa uero alibi scrutanda est. Prope quidem locus est sublimis cognomen-
Salganeus. to Salganeus, ab Salganeo cognomentum assecutus ibi sepulto. Is homo fuit origi
ne Bœotius, qui sese nauigãtibus è Malea hoc mare Persis ducem præstitit. Ipsum
uero clasis præfectus Metabates priusquam Euripum attingeret occidit. Suspica-
batur enim præ malitia classem eò fraude illum coniecisse, & angustum in mare mi
nime peruium induxisse. At ubi intellexisset falsum se Barbarus ille pœnitentia du
Græa. Amphiarai sacellum. ctus ipsum clasis ductorem indigna cæde peremptum cernens, honore sepulturę
decorauit. Græa quoque Oropo uicina est, & Amphiarai sacellum, & Narcissi
Narcissi monumentum. Eretriæi monumentum, quod taciturnum uocant, quandoquidem prætereuntes
Tanagra. silentia tenent. Quidã ipsam aiunt esse Tanagram. Eadem uero est pastoria, quę &
Gephyræi. Tanagrica. Tanagræi quoq; Gephyræi, id est Pontani dicũtur. E Gnopia autem
Mycalessus. Thebana huc translatũ Amphiarai templũ est. Mycalessus etiam Tanagræ uicus
est, uicinus quidem uiæ Thebanæ Chalcidem ducenti, quem lingua Bœotia My-
Mycaletum. Harma. caletum uocant. Similiter Harma, id est currus Tanagræi iuris est pagus ad Myca
letum desolatus, qui ab Amphiarai curru nomen adeptus est, alter ab eo Harmate,
quod quidem in Attica est, tribus uidelicet quædam ex Atticæ populo Tanagræ
Prouerb. similis. Hinc uero ortum illud est prouerbium, Quãdo per Harma, id est, currum
Vbi per Harma fulgurauerit. fulgurauerit, fulgur aliquod obseruantibus Pythicis uatibus, quasi ad ipsum in-
tuentibus currum. Eoq; tempore sacrificium Delphos mittentibus, cum fulgura
cernant. Obseruabant autem ad menses tres, singulis mensibus tres dies, noctesq;
totidem, è Iouis fulguralis foco qui est in muro inter Pythium & Olympium. De
Bœotium Harma. Bœotio uero Harmate siue curru, hic rumor est. Aiunt quidem nõnulli corruente
de curru Amphiarao, currum ipsum inanem ad locum illum, cognomen ipsi loco,
detractũ esse, ubi nũc eius sacellum extat. Alij uero ferunt, Adrasto fugam capessen
te, currum eo in loco fuisse confractum, ipsum autem Arionis ope salutem compa-
rasse. Philochorus autem refert ipsum à rusticanis seruatum euasisse, quam ob cau-
Argos. sam eos ab Argiuis in ciuitatis societatẽ deuocatos. Cęterũ Tanagra, Argos è The
Hyrrhia. bis descendẽti à læua sita est, Hyrrhia uero à dextra. At Hyrrhia ipsa hoc tempore
agri

agri Tanagræi eſt, quæ prius Thebani ſoli fuerat. Vbi de Hyrrhiæo fabulæ confi- *Hyrrhiæus.*
ctæ ſunt, & de Orionis procreatione. Quæ (ut Pindarus in Dithyrambis cecinit) *Orionis procr.*
penes Aulidem iacet. Quibuſdam ſanè Hyrrhiam Hyſias dici placet, in Aſopi ui- *Hyſias.*
cina ſub Cithærone penes Erythras in mediterranea quò Hirrhiæi coloniam de-
duxerunt. Eam Antipæ pater Picteus ædificauit. In agro etiam Argiuo ſunt Hy- *Hyſiatæ.*
ſię, ab ijs Hyſiatæ dicti fuerunt, ab his uero Erythrarum urbe, colonia ſunt Ery- *Erythræ.*
thræ in Ioniam deducta. Vicus etiam Tanagrę Eleon à palude nominatus. Secun *Eleon uicus.*
dum Salganeum autem urbs eſt Anthedon portu prædita Bœotij litoris in Eu-
bœam ſpectantis extrema, ſicuti poëta inquit, *Iliad. β. in Catalogo.*

ἀνθηδόνα τ' ἐσχατόωσαν. id eſt,

Anthedonaꝙ inde ſupremam.

Progredienti præterea paululum duæ Bœotiorum urbes exiles occurrũt, è qui-
bus eſt Larymna præter quam Cephiſus labitur, ulteriusꝙ aliæ eo nomine, quo tri
bus Atticæ. Ad tractus uero huius ripam, Ægas iacere dicunt in Eubœa ſitas. In
quibus locatum eſt Ægæi Neptuni templum, cuius memoriam ſuperius fecimus. *Anthedon.*
Diſtant autem ab Anthedone Ægæ c. & xx. ſtad. interuallo. Ab alijs uero locis *Larymna.*
multo ac multo minus. Templũ ſanè ipſum excelſo in monte ſitum eſt, ubi etiam *Cephiſus flu.*
aliquando fuit ciuitas. Iuxta Ægas quidẽ Orybæ ſunt. In Anthedonis autem ora, *Ægæ. Ægæus Neptunus.*
mons eſt Meſapius à duce Meſapo nominatus. Qui aduentans in Iapygiam à ſe
Meſapiam appellauit regionem. Hoc in loco facta dicuntur, quæ de Anthedonis *Orybæ. Meſapius.*
filio Glauco fabulæ uulgauerunt, quem in balænam transformatum aiunt. Non *Meſapia.*
procul autem ab Anthedone locus eſt ſacrati ſigna, decoremꝙ ſeruans, urbisꝙ ue- *Glaucus Anthedonius.*
ſtigia retinens, quem Iſum uocant prima correpta ſyllaba. Exiſtimãt uero quidam *Iſus.*
hunc in modum ſcribi oportere, *Locus Homeri Iliad. β.*

ἶσάν τε ζαθέην ἀνθηδόνα τ' ἐσχατόωσαν. id eſt,

Diuinamꝙ Iſan Anthedonaꝙ inde ſupremam.

Producentes ſyllabam primam poëtice metri cauſa, ἀντὶ τοῦ, νῖσάν τε ζαθέην, Pro eo
quod eſt, Diuinã Niſam. Niſa enim nullibi terræ Bœotiæ uidetur, ut inquit Apol *Niſa. Iſos.*
lodorus in nauium expoſitione. Ideo nõ eſſe niſi ipſam Niſam, ſic dixit. Iſos enim
ciuitas in Megarica terra fuit, illic deducta à * Dronis, hodie uero deleta. Aliqui ſcri **Deeſt aliquid*
bunt, κρεῦσάν τε ζαθέην, id eſt, Creuſan diuinam: eam accipiẽtes, quæ nunc κρέυσα,
Crëuſa dicitur, Theſpienſium emporium, in Criſſæo poſitum ſinu. Alij φαράς τε ζα *Creuſa.*
θέην, diuinasꝙ Pharas. Eſt autem Tetracomæ, id eſt, quaternos habentis pagos il- *Pharæ.*
lius quæ circa Tanagram eſt, Heleonem uidelicet, Harma ſiue currum, Mycaleſ-
ſum, Pharas. Nam & hoc ſcribunt, diuinam Niſan. Heliconis autem uicus eſt Ni-
ſa. Ora quidem maritima ex aduerſo Eubœæ talis eſt, tractus uero deinceps medi-
terraneus campeſtria, caua undiꝙ omnibus alijs ex partibus habet, quę includunt
montes, ab Auſtro quidẽ Attici, ab Aquilone uero Phocenſes. Ab occaſu autem *Phocenſes. Cithæron.*
in obliquo Cithæron incidit, paululum ſupra Criſſæum mare. Initiũ habet mon-
tibus Megaricis & Atticis cõtiguum, inde in campos flectitur Thebana deſinens
in ora. Campeſtris hæc regio partim ſtagnat, ex infuſis in eam fluuijs aut incurren
tibus, & inde effluentibus. Pars uero exiccatur, & multifariam colitur, propter
agri fertilitatẽ. Cum uero cauernoſa & in profundũ foraminoſa terra ſit, ingentes
perſæpe terræmotus efficiũtur, qui hic quidem meatus obſtruxerunt, illic aperue-
runt alios uſque in ſuperficiem, alios per cuniculos. Contingit ſanè & aquis, ut alię

quidem per subterraneas concauitates labentes perferantur, aliæ per superficies, siue fluuiatiles sint, siue lacunares. Aggestis autem & obstrusis in profundo meatibus contingit, ut lacus usque ad habitabiles locos crescant. Vnde & urbes absorbentur & oræ. Iisdem uero apertis uel alijs deteguntur, eosdem quoq; locos quandoq; nauibus, quandoque pedibus permeari. Et easdem urbes nunc quidem lacubus uicinas, nunc autem ab illis remotas iacere, idq; dupliciter fit. Aut enim urbes in monte permanent, quando aquarum incrementum inundatione aquæ superinfunditur amnis, propter habitaculorũ uel altitudinem uel distantiam, aut transmigrationem, & solitudinem quando appropinquante periculo liberationẽ capterit timoris, multoties loca transmutent, uel longe uel in excelsa. Sequitur illis hoc modo domicilia permutantibus, ut eadem conseruent nomina, quæ prius † uere dicebantur, interdum uero non habent propter locorum casum. Platæas enim urbem à latitudine remorũ appellatam probabile fit, & Platæenses & remigationis quæstu uictitantes. Cæterũ hodie procul à lacu habitantes, nequaquam adhuc ita proprie possunt appellari. Helosq; & Heleon & Helesium ἀπὸ τοῦ ἕλους, id est, palude uocatæ sunt urbes, quoniam paludibus finitime sitæ fuerant. Nunc autem nequaquam modo simili sese omnes habent, uel seorsum positis domicilijs, uel lacu uehementer ad ima decrescente, effluentibus postmodum aquis. nam & hoc est possibile. Indicio huic rei est Cephisus maxime lacum Copaidem implens. Nam cum lacus ipse crescit, ne Copæ urbs demergantur discrimen ingruit. Quod & poëta nominatim ait. Et ab ea ciuitate lacus ipse nomen adipiscitur. Iuxta lacum terræ hiatu facto penes Copas alueũ sub terra ad stad. xxx. reserauit, quo receptus est fluuius. Inde in superficie perrupit ad Larymnam agri Locrensis, de qua supra. Nam hæc altera est à Bœotia illa mari uicina, cui superiorem illam adiecere Romani. Locus ipse Anchoẽ uocatur, est & eiusdem nominis lacus. Hinc autem Cephisus excurrit in mare. Tunc igitur cedente incremẽto, quies incolis facta fuit, exceptis quas iam absorpserat aqua, ciuitatibus, occlusis uero inde rursus meatibus, metallorum Cretæ scrutator Chalcidensis homo obstrusa purgare desinit, coorta inter Bœotias seditione, licet iam permulta exiccata fuissent (ut ipse in Epistola ad Alexandrum asserit) in quibus antiquum Orchomenon habitari putauerunt aliqui. Aliqui uero Eleusinem, & Athenas apud Tritonem fluuium, idq; regnantẽ Cecrope, cum Bœotiam ditione subactam haberet, quæ tempestate illa uocabatur Ogygia. Istas autem inundatione postmodum, ac diluuio extinctas esse fama est. Apud Orchomenon etiam aiunt ruptam terram per hiatum, Melanemq; fluuium hausisse, qui per plagam Haliartiam labitur. In qua ab illo palus efficitur, arundines tibicinarias procreans. At hic omnino euanuit, seu chasma illum in occultos diffuderit meatus, seu Haliarti paludes atque lacus ipsum absumant. A quibus poëta herbosum uocauit agrum, ποιήενθ' ἁλίαρτον, Herbosum dicens Haliartum. Hi quidẽ amnes ex Phocensibus descendũt montibus. E quibus Cephisus è Lilæa urbe Phocensi ortum accipit, ut ab Homero quoq; dictum est,

οἵ τε λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἔπι κηφισοῖο.

Quiq; Lilæam habitant Cephisi in fontibus almi.

Ipse autem per Elateam labitur, quæ inter Phocenses urbs est amplissima. Et per Potamios & Phaneteos, etiam Phocenses ciuitates haud plane magnas. Deinde in Chæroneam terræ Bœotiæ progreditur. Postea Orchomeni & Coroniacũ

Locorum erymamutata. Platæa quare dictæ. Platæenses. Helos. Helesium. Cephisus. Copæ. Copais lacus. Anchoẽ. Orchomenos. Triton. Bœotia appellata ogygia. Melas flu. Haliartus. chasma, id est hiatus. Iliad. B. Cephisi fons. Lilæa opp. Ibidem. Elatea. Potamij. Phanetei.

ſolum in Copaidem exijt lacum. Permeſſus item & Olmeus ex Helicone fluentes, in unumq́ permixti in eundem Copaidem lacum penes Haliartum incurrũt. Permagnus eſt igitur ſtad. LXXX. & CCC. circuitum habens. Eius autem eruptiones nuſquam patent præter excipiens Cephiſum chaſma atq; paludes. Interiacentia late prata Triphylia eſt, & Copais, mentionem faciente Homero,

Permeſſus. Olmeus. Helicon. Triphylia. Locus Homeri Iliad. 2.

ὅς ῥ' ἐν ὕλῃ ναίεσκε μέγα πλούτοιο μεμηλὼς
λίμνῃ κεκλιμένος Κηφισσίδι.

Quiq; habitabat Hylen, opibus ſtudioſus habendis,
Et propior lacui, quem dat Cephiſus inundans.

Nec Copaidem lacum dicere uult (ut nonnulli rentur) ſed quã accentu in extrema pronuntiant ſyllaba, ὑλικὴν uti λυρικὴν, à propinquo uico quem Hylas ſicut & Lyras & Thyras appellant. Nec uero ſcribendum eſt Hyden, quomodo quidam, ὅς ῥ' ἐν ὕδῃ ναίεσκεν. id eſt,

Hyle. Hylice. Lyrice. Hyde.

Quiq; habitabat Hyden,

Quæ quidem in Lydia iacet, ſub Tmolo niuali in pingui Hydæ populó, at illa Bœotio in agro ſita. Itaq; ad illud & propior lacui, quem dat Cephiſus inundans, ſubdit, & penes alij habitabant Bœotij. Ille quidẽ magnus eſt, nec in Thebana plaga, & parua, Illinc per uias ſubterraneas refertus, iacensq́ in Thebarum & Anthedonis medio. Homerus autem ſingulari profert numero, primam nonnunquam producens ſyllabam, ut in nauium Catalogo,

ἠδ' ὕλην καὶ Πετεῶνα.

Hyle.

Atq; Hylen Peteonemq́.

Poëtica licentia, quandoq; uero breuians, ut,

Iliad. 7. Aiacis clypeus. Tychius.

ὅς οἱ Τύχιος κάμε τεύχων
σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, ὕλῃ ἔνι οἰκία ναίων.

Aiaci clypeum Tychius conſtruxerat olim,
Cultor Hyles, habitus cerdone peritior omni.

Vbi etiam nonnulli deprauate ſcribunt ὕδῃ ἔνι, id eſt cultor Hydes. Non enim Aiax è Lydia clypeum afferri ſibi iuſſerat. Lacus locorumq́ ordinem deinceps inquit comprehendere manifeſte eſt difficile * in totq; & obſcuris plurimis ac mediterranea plaga nullibi è deſcribendi ordine excidere. Litus profecto hanc prærogatiuam habet. Notiora quidem loca ſunt, & mare locorum ſeriem melius exponit. Ideo nos inde conamur explicare, hic illud omittentes, dinumerationẽq; apponentes quod utile ſit nobis, ab illo prorſus omiſſum. * inchoat enim & de Aulide de quibus diximus. Schœnus autem ora eſt Thebana in uia qua Anthedonem itur, abeſtq́ à Thebis ſtad. L. per quam quidem Schœnus fluuius labitur. Scolus uero pagus eſt in ora Aſopia ſub Cithærone ſedes iniucunda atque aſpera. Indeq; natum prouerbium eſt,

** Locus hic mancus eſt, & corruptus etiã in Græco. * Et hic contextus lacerus eſt. Schœnus. Scolus. Cithæron. Pentheus. Prouerb.*

εἰς Σκῶλον μήτ' αὐτὸς ἴεν μήτ' ἄλλῳ ἕπεσθαι. id eſt,

Ad Scolon neq; ipſe uades, neq; alteri comes ibis.

Ex eo quoq; loco deductum Pentheum diſcerptum fuiſſe, memoriæ proditur. Ex Olyntho etiam uicinis urbibus huic ſimilis nomine Scolus erat, uulgatũ etiam eſt quod ad Aſopum accolæ, & uicus quidã in Heraclea, Trachinia Scolus uocatur. Quam præterfluit Aſopus amnis, quodq; in Sicyone alius Aſopus eſt, & finitima plaga Aſopia, per quam & alij labuntur huius nominis fluuij. Eteonus autem nomen ſuum in Scaphlas tranſmutauit. Eſt & hic Aſopiæ terræ locus. Nam &

Olynthus. Aſopus. Aſopia. Eteonus. Scaphlæ.

†Deest hic, Ismenus & Asopus † de Potnieo Glauco fabulæ uulgant, ut illũ Potniades discer-
per campũ flu- pserint equæ nõ longe ab urbe. Cithæron item prope Thebas finitur, penes quem
unt iuxta The- Asopus currit, inferiora eius alluens & Parasopios faciens accolas, in uicos com-
bas. Est uero et plures diuisos, cunctosq; Thebanæ ciuitati addictos. Alij autem & Scolũ & Eteo-
Dirce fons & num & Erythras in Platæarum solo esse dicunt, & reuera penes Platæas & Tana-
Potnia unde ea gram exeunt. In Thebanis quoq; finibus extant Therapænæ & Teumesus, quem
quæ de Potnieo multis uersibus ornauit Antimachus, cum multas (quæ illi quidem nequaquam
Glau. &c. ἔστι adsunt) uirtutes enumerarit,
ἀσωπὸς καὶ ὁ ἰσ- ἐστι τις ἠνεμόεις ὀλίγος λόφος.
μηνὸς διὰ τοῦ πε- Est paruus quidem tumulus pulsatus ab auris.
δίου ῥέοντες τοῦ πρὸ θηβῶν, ἔστι δὲ καὶ ἡ δίρκη κρήνη καὶ ποτνία ἐφ' ἧς &c.

Et reliqua, notum est carmen. Thespia seu ut nunc Thespiæ, quandoquidem
Glaucus Potni- multa sunt nomina quæ utroque proferantur modo, & pluratiuo & singulatiuo,
eus. Potniades. sicut & genere uirili & muliebri & neutrali. Est autem oppidum Heliconi proxi-
Cithæron. mum, sed eo magis Australe Crissæo sanè imminens sinui, sicut & Helicon. The-
Erythræ. Parasopi. spiarum uero emporiũ est Creusa siue Creusia dicatur. In Thespijs item est Ascra
Therapænæ. iuxta Heliconis partem. Hæc Hesiodi poëtæ patria est, ad Heliconis sanè partem
Teumesus. dexteram pertinens, excelso in loco ac duro iacens, longe quidem à Thespia stadia
Thespiæ. Vrbiũ nomina XL. Quã & ipse redarguens improbauit patri, quod in Cyma Aeolica remaneret,
diuerso genere νάσσατο δ' ἄγχ' ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
& numero. ἄσκρῃ χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέποτ' ἐσθλῇ.
Creusa. Hesiodi patria. Ascram rus miserum penes hic Helicona colebat,
Ascra. Hyberno dirum, triste æstu, optabile nunquam.

Helicon. Helicon autem Phocidi est affinis, ex aquilonis partibus. Ea uero parua est, &
Phocis. Mychos. ab occasu iuxta nouissimum Phocidis portum. Quem quia refugisse obtigit, Mychon id est recessum uocant. Ad hunc enim maxime sinus Crissæi portum, & Helicon & Ascra superimminent, & etiam Thespiæ & earum emporiũ Creusa. Hæc etiã pars magnopere caua, ex Crissæo sinu putatur, & planè Corinthiaco. Huius autem litoris longitudo à portu quem recessum diximus, ad Creusam stad. * protenditur, hinc uero ad promontoriũ * uocatũ, stad. sunt C. ac XX. In concauissimo
Pagæ. Oenone. eius sinus loco iacere pagas, id est fontes cõtigit, & Oenonem de qua diximus. He-
Helicon. licon igitur non procul à Parnaso distans illi æmulus est, & altitudine & circuitu. Vterq; enim niuibus pulsantur. Et rupes amborum saxea est. Non multa uero illos regio circunscribit. Hoc autem in loco est consecrata musis ædes, fonsq; Caballinus & Libethridũ spelunca Nympharũ. Qua ex re suspicari licet eos qui & He-
Libethrides. Pieria. Pimplia. licona & Pieriam & Libethrum & Pimpliam eisdem musis consecrarũt, Thraces ext'tisse. Pieres autem uocabãtur, quibus extinctis loca hæc Macedones nunc possident. Dictum etiam est hanc Bœotiam olim Thraces habitasse, cum eos uiribus
Thespiæ. eiecissent. Tenuere etiam Pelasgi, & alia barbarorum natio. Thespias prius nobilitauit Cupido, Praxitelis opus suis sculptum manibus. Donum uero consecrauit
Glycerium. Thespiensibus Glycerium meretrix, ab illis genus ducens, munus illud ab artifice
Cupido. consecuta. Nonnulli iccirco prius ipsum contemplaturi Cupidinem, eò conscendebant ad spectaculum, cum alioqui locus ipse spectatu foret indignus. Hodie sa-
Tanagra. nè sola hæc è Bœotijs urbibus, & Tanagra consistit. Cæterarum uero nomina tan-
Græa. Mycalessus. tum & rudera, pro reliquijs manent. Ad Thespias autem poëta Græam, & Mycalessum annumerat, de quibus diximus. Sic & de alijs inquit,
Iliad. β. in Cat. οἳ δ' ἄρ ἀμφ' ἅρμ' ἐνέμοντο, καὶ εἰλέσιον καὶ ἐρυθράς

ἐχεν

ἀρχ' ἐνέμοντ' ὕλην καὶ πετεῶνα. id est,

Qui penes Harma colunt ac Hilesium uel Erythras,

Hylenque & Peteonem.

Peteon uero agri Thebani uicus est prope uiam qua commeatur Anthedonem. Ocalea autem Haliarti, & Alalcomenij media stat ab utraque xxx. stad. absens. Iuxta eam fluit eiusdem nominis amniculus. Medeon sane Phocensis quidem unus in sinu Crissæo, longe à Bœotia stad. c. & LX. Alter est Bœotius ab illo nominatus. Prope autem Onchestum iacet, sub monte Phœnicio, ab quo Phœnicis ipsa nomen assumpsit. De Thebano & hoc dicitur. Peteon terræ Haliartiæ, & Medeon & Ocale. Dein Copas ait, Peteon. Ocalea. Alalcomenæ. Medeon. Onchestus. Phœnicius mons. Phœnicis.

Εὔτρησίν τε πολυτρήρωνά τε Θίσβην. id est, Ibidem.

Eutresinque & columbis refertam Thisben. Eutresis.

De Copis quidem dictum est, ad Aquilonem autem spectant ad Copaidem lacum, aliæ quæ circunstant. Eæque sunt Phœnicis, Onchestus, Haliartus, Ocale, Alalcomenæ, Tilphosion, Coronea, & hoc quidem priscis annis nomen non erat etiam lacui commune, sed ad singulas habitationes ad ipsum illius nomen simile dicebatur. Copaidem à Copis dicebant, Haliartium uero ab Haliarto, & sic de reliquis. Posterius autem Copais ut uniuersus appellaretur obtinuit, concauissimus etenim est locus iste. Pindarus sane & hunc Cephisidem uocat. Addit & Tilphosam fontem, sub Thilphosium montem labentem, Haliarto proximum, & Alalcomenon, apud quam Tiresiæ sepulchrum conditum est. Ibidem & templum est Apollinis Tilphosij. Porro post Copas poëta Eutresin modicum Thespiensium pagum ponit. Hic Cethum & Amphionem antequam Thebarum regnum tenuissent habitasse ferunt. Thisba uero nunc Thisbæ nominantur. Habitatur autem paulo superius à mari locus Thespiensibus finitimus & Coroneis, subiectúsque peruenit, è parte in Austrum uergente, ad Heliconem spectans. Et ipse quoque emporium saxosum habet columbis abundans, ex quo à Poëta dictum est, cum multis Thisba columbis. Hinc uero stad. c. & LX. nauigatio est Sicyonem. Deinceps Coronea & Haliartus. Adiungitur & Platææ & Glysantis oppidum. Enimuero Coronea Heliconi affinis est in colle sita. Eam autem reuertentes ab Arna Thessalica, Bœotij occupauere post bellum Troianum. Quo tempore & Orchomenon obtinebant, iique expugnata Coronea, Palladis Ioniæ templum ante urbem in plano condidere, eodem quo Thessalicum cognomine, & præterfluentem fluuium Cuarium, eodem quo illum uocabulo appellauere. Alcæus sane illum Coralium uocat, dicens † ad Coralij fluminis ripas. Ibi etiam Pambœotia sacra, cōcurrente Bœotia tota celebrantur, Palladisque simul & Plutonis ædes constructa fuit, ob mysticam quandam (ut aiunt) causam. Ipsi quidem in Coronea Coronei uocantur, qui autem sunt in Messenia Coronenses. Haliartus autem nunc deleta est, in bello aduersus Persem, solo æquata, ager concedentibus Romanis in Atheniensium iura peruenit. Angusto uero iacebat in loco inter supereminentem uicinum montem, lacumque Copaidem, iuxta Permessum & Holmium & Helos, id est paludem, quam tibicinarios producere calamos diximus. Platææ sane quas numero poëta protulit singulari, sub Cithærone sunt inter illum ac Thebas in uia quæ Athenas ducit & Megara, in Atticæ ac Megarum terminis. Nam Eleutræ pro† stant, quas aliqui Platæensium, alij uero agri Bœotij esse asserunt. Retulimus Thisbe. Ocale. Tilphosium. Coronea. Copais. Cephisis. Tiresias. Eutresis. Cethus. Amphion. Thisba. Glysantis. Coronea. Arna. Cuarius flu. † Hic lacunula est in Græco. Coralius. Pambœotia. Coronei. Coronenses. Haliartus. Helos. Platææ. Eleutræ. Ferti, sunt, uel Græce legitur.

Asopus. *Mardonius.* autem ut preter Platæas Asopus amnis currat. Eo in loco Græcorum copiæ, Mardonium ducem cum CCC. Persarum millibus occidione delerunt. Tunc Eleutherio, id est Liberatori Ioui templum construxerunt, & certamen gymnicum coronatum designauère, *Eleutherius Iupiter.* *Eleutheria.* Eleutheria id est Liberatoria ludos ipsos uocitantes. Eorumque qui in prælio obierunt, sepulchrum publice constructum cernitur. Etiam in Sicyonis agro populus est quam Platæas appellant, cuius quidem oriundus fuit *Mnasalces.* poëta Mnasalces. Mnasalceos Plateada sepulchrum, *Glysans.* Glysantem autem uicum in Hypato monte dicit, qui prope Temessum arcemque Cadmæam in agro Thebaico iacet. *Geolophes.* Quem Geolophem, id est terrestrem tumulum uocant. Cadit in campum *Ionium.* Ionium (sic enim nominant) qui porrigitur ab *Hypatus.* Hypato monte. Quod autem dicitur sic,

Locus Homeri Iliad. B.

οἵθ' Ὑποθήβας εἶχον. id est,

Subthebae. Quique Subthebas habebant.

Quidam sanè sic accipiunt oppidulum quoddam Subthebas nomine, alij uero, *Potniae.* Potnias. Derelictas enim fuisse Thebas propter Epigonorum expeditionem, cum illæ Troiani belli nequaquàm participes extitissent. Alij autem participes quidem illas fuisse asserunt, cæterum sub Cadmæa tunc habitationes extitisse, planis in locis atque campestribus, post Epigonorum incursionem, cum Cadmæam ædificare ac restituere nequirent. Postquàm uero Thebas Cadmæam uocabant, poëtam *Cadmæa.* pro ijs qui tunc sub Cadmæa habitarent dixisse Subthebas, pro eo quod est sub *Onchestus.* Cadmæa habitantes. Onchestus uero ibi est, ubi consilium Amphictyonũ in *Haliartia.* Haliartia ora in unum cogebatur ad lacum Copaidem solumque Tenericũ, situs in edito uertice nudus Neptuni phanum habet, & ipsum quidem purum. *Amphictyonũ consilium.* At poëtæ ad locorum ornamenta, omnia templa †lucos amœnos uocant, tametsi nuda fuerint. *†Luci ἄλση.* Tale illud est Pindari de Phœbo dictum,

κινηθεὶς ἐπῄει γᾶν τε καὶ θάλασσαν,
καὶ σκοπιαῖσι μεγάλαις ὀρέων ὕπερ ἔστα,
καὶ μυχοὺς δινάσατο βαλλόμενος κρηπῖδας ἀλσέων.

Motus terram adibat & pelagus,
Et ad magnas montium speluncas adstabat,
Sinusque repostos circunuolans adibat, lucorum fundamenta percutiens.

Euarius. Male Alcæus sicut Euarij fluminis nomen permutauit, sic & Onchesti mentitus *Onchestus.* est nomen, ad extremas Heliconis oras ponens Onchestum, qui quidem longe, non parum ab ipso monte consistit. *Tenericus campus.* Tenericus autem campus à Tenero nomen accepit, quem Apollinis filium ex *Melia.* Melia oraculi sui uate, fabulæ commemorant, ad *Ptous triuertex.* Ptoon montem, quem idem poëta triuerticem esse refert,

καί ποτε τὸν τρικάρανον Πτώου κευθμῶνα κατέσχε.

Locus Homeri in Catalogo.

Olim tricipitem Ptoi cauernam tenuit.

Et templi custodem uatémque Tenerum nominauit, uatis simile tenentem uo*Acræphium.* cabulum. Ptous autem mons campo Tenerico lacuique Copaidi ad Acræphium incumbit. Erat autem Thebanorum mons simul & oraculum. Acræphium uero ipsum in sublimi positum iacet, quod Arnen à poëta uocari dicunt, quo nomine & Arne Thessalica est. Memorant alij & Arnen & Mediam ab lacu absorptas. *Arne.* Cenodorus autem scribit,

οἵ τε πολυστάφυλον Ἄσκρην ἔχον.

Quique habitant largis fœcundam uitibus Ascram.

Haud

Haud ſanè uerſus Heſiodi legiſſe uidetur, quos ſua de patria cecinit. Nec Eudo-
xum longe deteriora de Aſcra uulgantem. Quonam modo talem à poëta dici, fœ- Aſcra. Arna.
cundam uitibus Aſcram crederes? Nec illi recte qui pro Arna Tarnam ſcribunt. Tarna.
Haud enim una Tarna in Bœotia commonſtratur, apud Lydos ſanè ſita eſt, cuius
mentionem & poëta fecit Homerus;

ἰδομενεὺς δ᾽ ἄρα φαῖστον ἐνήρατο τέκτονος υἱὸν Iliad. ε.
Βώρου, ὃς ἐκ τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει.

Idomeneus Phæſtum uita ſpoliauit & armis,
Fabro ortus Boro, Tarnæ ueniebat ab aruis.

Reliquæ partim lacum accolunt, uidelicet Alalcomenæ & Tilphoſium, partim Alalcomene. Tilphoſium.
autem ſeorſum, Chæronea, Lebadia, Leuctra. De quibus dignum eſt meminiſſe, Chæronea.
Alalcomenarum Poëta meminit, ſed non in Catalogo, Locus Homeri Iliad. Δ.

ἥρη τ᾽ ἀργείη καὶ ἀλαλκομενηῒς ἀθήνη. Lebadia.

Iunonisque Argiuæ & Alalcomeniæ Mineruæ. Leuctra.

Vetuſtum nanque templum Mineruæ habent, eximia ueneratione cultum, ibique Mineruæ natale.
deam natam eſſe aiunt, ſicut & Argis Iunonem. Proinde poëtam utranque per ea- Iunonis natale
rum patrias nominatim protuliſſe. Quocirca fortaſſe in Catalogo nullam horum Alalcomenia Minerua.
uirorum mentionem fecerat. Qui uiri cum diuinitate donati ſacri eſſent, ab ipſa in
Troiana expeditione miſsi facti erant. Hęc enim ciuitas ipſa ab omni populatione
tuta permanſit, cum nec ampla eſſet, nec loco ſatis uallato ſepta, ſed in plano iaceret.
Incolę uero cuncti deam pietate placantes, ab omni uiolentia & iniuria reddeban-
tur illæſi, & proinde ſeſe hoſtes abſtinebant. Adeo ut Thebani belligerantibus
aduerſus eos Epigonis urbem relinquere coacti, ad illos confugiſſe dicantur, & ad Epigoni.
Tilphoſium montem munitum, ac ualidum illis incumbentem. In quo & fons eſt Tilphoſius m.
Tilphoſa, & Tireſiæ monumentũ, ubi profugus diem ſuũ obijt. Chæronea uero Tilphoſa. Tireſiæ monumentum.
iuxta Orchomenum ſita eſt, ubi Amyntæ filius Philippus magno prælio uictis
Athenienſibus & Bœotijs & Corinthijs, Græciam ſuo ſubiugauit imperio. Illic Amyntas. Chæroneæ ſitus.
autem & eorum qui in pugna cecidere mortalium publicum ſepulchrum oſtendi-
tur. Eiſdemque in locis & Romani Mithridatis copias millium plurimorum debel-
lauere, adeo, ut præter paucos, qui fuga in naues ſalutem compararunt, reliqui aut
ferro ceciderint, at capti in hoſtium poteſtatem uenerint. Lebadia quidem eſt, ubi Lebadia.
Trophonij Iouis conſtructum eſt oraculum, hiatus ſubterranei deſcenſum ha- Trophonius Iuppiter.
bens. Eò autem deſcendit ſuſcepturus uaticinium. Iacet autem Heliconis & Chę-
roneæ medium iuxta Coreneam, Leuctra uero eo in tractu ſunt, ubi Epaminun- Leuctra.
das Lacedæmonios ingenti ſuperans prælio, eorum calamitatis & cladis initium Epaminundas.
reperit. Ex eo enim tempore Græciæ principatum ultra recuperare nequiuerunt, Græciæ principatus amiſſus.
quem prius adepti tenebant, præſertim poſteaquàm ſecundo apud Mantineam Mantinea.
congreſsi, rem infœliciter geſſerunt. Vnum tamen illis, quanquàm hunc in mo-
dum afflictis, permanſit, ut nullorum aliorum ditioni ſubacti ſint, uſque ad Roma-
norum imperium, à quibus eis habitus perdurat honor, propter regendæ ciuitatis
probitatem. Monſtratur ſanè locus ipſe in uia quæ ex Platæis ducit ad Theſpias.
Deinceps quidem poëta Orchomeniorum memoriam facit, eos in Catalogo à Orchomenus. Minyæ.
Bœotiorum gente ſeparans. Vocat autem Minyeium Orchomenon à Minya-
rum natione. Hinc uero colonos quoſdam deductos ad locum ex Minyis dici-
tur, unde Argonautas Minyas dictos eſſe conſtat. Locupletiſsima autem quon-

dam extitisse ciuitas uidetur & potentissima. Opum quidem testis est etiam Homerus. Dinumeratis enim locis opulentissimis ait,

Iliad. I. οὐδ᾽ ὅσ᾽ ἐς ὀρχομενὸν ποτινίσσεται, οὐδ᾽ ὅσα θήβας αἰγυπτίας.

Nec quanta in Orchomenon Ægyptiásue Thebas aggeritur gaza.

Erginus. Etheocles. Gratiarum templum. Dandi accipiendíque uices. Potentiæ uero, quoniam Thebani Orchomenijs tributa soluebant, & Ergino Orchomeniorum Tyranno, quem ab Hercule extinctum ferunt. Etheocles quidem Orchomeniorum rex, qui primus Gratiarum templũ extruxit, utriusque rei & amplissimarum rerum & potentiæ documento est. Qui siue in accipiendis gratijs, siue in erogandis, siue in utroque pro uirtutis officio recte peragens, has ipsas deas honoribus extulit. Necesse est enim eum ad beneficentiã, liberalitatemq; natura pronum ac institutum fuisse, qui ad dearum istarum decus ac uenerationem conficiendam tantopere fuerit affectus, ut istam iam potentiam compararit. Verum ad hanc & argenti copia fuerat opus. Qui enim non multa possideat, ne multa quidem erogaret. Quiq; non multa accipiat, ne multa quidem haberet. Sin utrunque contineat, & referendi quidem beneficij uicem habet. Quod enim exinanitur simul atque repletur ad usum ac necessitatem, repletum semper est. Qui uero præstat nec recipit, haud in utranque partem recto fungetur officio. Nam eius desinit munificentia, cum arca ærariumq; defecerit. Cessabunt ergo donatores ei, qui tantummodo accipiat, nihil contra gratificari paratus. Sic ne una quidem ex parte hic ipse suum bene nauabit officium. Similia & de potentia dici queunt. Cæterum absque communi cunctorum sermone, quod pecunia plurimo in honore sit mortalibus, interq; res humanas ea feruentissime polleat, idq; é singulis consyderare licet. Reges enim ipsos plurimum posse dicimus, ideoq; ipsos δυνάστας, id est potentes nuncupamus. Quoniam quò uelint populos, aut ui aut suasione perducant, per munificentias igitur maxime persuasos efficiunt. Non enim oratione suadere regale, sed oratorium est munus, regiam uero suasionem tunc appellamus, cum donationibus adducant, ferantq; quò cupiant: itaq; muneribus exhibendis persuadent, armorum autem copijs uiolant, & urgent, ista uero ambo pecunia ueniunt, comparantúrque. Nam ille magnum habet exercitum, cui & alendi facultas suppetit. Et plurimas effundere largitiones is ualet, cui amplissima possessio euenit. Fama tulit tractum ipsum, qui nunc est subter Copaidem lacum, siccam prius terram fuisse, & omni agricolationis genere ab Orchomenijs cultum extitisse, qui penes illum habitant. Hoc igitur magnarum diuitiarum argumenta ponunt. Aspledonem uero quidam prima dempta syllaba, Spledonem uocant, posterius Eudielum submutato nomine, & urbem & agrum dixere, id est bono præditum crepusculo, proprietatem fortasse matutini crepusculi clima ipsum proferendo, ipsis incolis conuenientis, præsertim in hyeme apricando. δειλινὸν nanque crepusculum designat. Quod cum duplex sit & diei extremitates frigidæ, longe uespertinum matutino frigidius est, cum illud nocti propinquius intensius agat in frigus, hoc uero ab nocte discedens, remissionem illius efficiat. Frigoris nanque curatio & medicina fit à sole. In tempore igitur gelidissimo tale fit apricissimum, & hyberno in rigore commodissimum redditur. Stad. autem uiginti distat ab Orchomeno. In medio autem fluuius Melas labitur. Super oram uero Orchomeniam, Panopeus ciuitas Phocensis imminet & Hyampolis. Quibus contermina est ciuitas Opus, Locrorum Epicnemiorum metropolis. Scriptis sané est proditũ Orchom

Pecuniæ uis. Dynastæ. Regiæ persuasiones. Aspledon. Spledon. Eudielus. Dilinum. Melas flu. Panopeus. Hyampolis. Opus.

chomenum superioribus annis campestri in regione habitatum. Stagnantibus inde aquis ad Acontium montem denuo ædificatum. Latius enim patet ad stad. LX. usque ad Parapotamios Phocidis. Historici quidem tradidere Ponti inquilinos Achæos nominatos, Orchomeniorum colonos, cum Ialmeno duce post Troiæ captiuitatem, eam in regionem actos erroribus. Est etiam ad Carystum Orchomenus alter. Bene enim talem nobis subiecere materiam, qui de nauibus scripta reliquere, quos sequimur cum proprie materiæ nostræ conducentia protulere. Post Bœotiam autem & Orchomenum, Phocis adest Bœotiæ apposita, in aquilonem similiter à mari ad mare, tempore utique pristino. Daphnuntem enim aliquando terræ Locrensis fuisse constat, Locrensem tractum in duo scindentem. Is sinus ipsius Opuntij, & litoris Epicnemidiorū medius constitutus est, nunc ipsa Locrorum ora est. Cæterum urbs tenuis sanè solo æquata, dirutáque iacet. Itaque Phocis non amplius usque ad Euboicum pelagus pertinere uidetur, Crissæo autem contigua est sinui. Crissa enim ipsa Phocidis est, ad ipsum sita pelagus, & Cirrha & Anticyra, & aliæ super eas in mediterranea frequentes oræ ad Parnasum spectantes. Delphi quidem, & Cirphis & Daulis, & Parnasus ipse, qui & Phocidis est, & occiduum latus terminans. Quo autem modo Bœotiæ Phocis accumbit, eo & Locris utrique Phocidi. Duplex nanque est à Parnaso partita bifariam, altera quidem ab occidua parte Parnaso accumbens, & eius depascens portionem, ad Crissæum uero sinum pertinens altera, in orientem ad Euboicum finita pelagus. Vocantur autem hi quidem occidui Locri & Ozolæ. Habent etiam in signatorio ciuitatis annulo stellam insculptam hesperum. Reliqui item & ipsi bipartito quodammodo diuisi. Hi quidem Opuntij ab primaria illorum ciuitate metropoli Phocensibus, & Bœotijs finitimi. Hi autem Epicnemidij à monte Cnemide, Oeteos atque Maliensesattingentes. Inter hos autem ambos, occiduos inquam & alteros, medius sese Parnasus attulit, in aquilonem prolixus, & ab locis Delphicis usque ad Oeteos montes, Aetoliósque in unum coëuntes, Dorienśesque intermedios. Rursus sicuti Locris ipsa existentes Phocensibus apponitur, sic † cum Ætolia & quibusdam intermedijs, Dorica tetrapoli utrique Locridi & Parnaso & Doriensibus. Super istos Ætolorū pars ad arcton uergentes, & Acarnanes è natione Epirotica & Macedonica inuicem mutuo distantes, sicuti fascias quasdā (quod antea diximus) ab occidente perductas ad septentriones intelligere prædictas plagas. Vniuersus autem Parnasus consecratus existit, & antra & alia loca, honore & sanctitate digna cōtinens, è quibus celeberrimū & formosissimū extat Corycium Nympharum antrum, eodem quo & Cilicium nomine nuncupatum. E Parnasi uero lateribus, unum pascuntur Locri, & Ozolæ & Doriensium pars, et Ætoli iuxta Coruum. Sic enim montem Ætolium appellant. Altero fruuntur Phocenses, & Dorienses maiori ex parte, qui tetrapolin habent Parnaso appositam, magis autem orientis partibus adhærentem. Ipsa igitur in longum latera, et fasciæ locorū prędictorum in longitudinē tendunt, una in boream spectans, altera in occasum. Aliæ ociduæ haud pares sunt orientalibus. Nec ripa utraque & sinus Crissæi usque ad aquilonarem, & altera contra Eubœam usque parallelæ inter se sunt, in quagentes. Cæterum sic accipiendæ sunt talium locorum figuræ, sicut in triangulo. Linearum plurium. Ipsa enim parallela inter se erunt, & latera parallela habebunt. Iste igitur integer typus ac forma est; reliqui deinceps de situ

Marginalia: Acontius. Parapotamij. Orchomenus ad Carystum. Phocis opp. Daphnus. Locrensis tractus. Crissa. Cirrha. Anticyra. Delphi. Cirphis. Daulis. Parnasus. Locri occidui. Ozolæ. Opuntij. Epicnemidij. Parnasi situs. † Deest aliqd. Locri. Acarnanes. Parnasus sacer. Coryciū antrū. Dorienses. Aetoli. Coruus mons. Locus hic mutilus est.

Phocis. tractus. Singula dehinc ordinatim exponamus, suscipientes à Phocide principiũ.

Delphi. In hac autem duæ clarissimæ ciuitates eminent, Delphi & Elatea. Delphi quidem propter templum Apollinis Pythij, & oraculum uetustate insigne. Siquidem Agamemnonem ab illo responsum petijsse, memoriæ poëta prodidit. nanq; Citharœdus, Vlysis & regis Pelidæ rixam decantans introducitur,

Odyss. θ. νεῖκος ὀδυσσῆος καὶ πηλείδεω ἀχιλῆος,
ὥς ποτε δηείσαντο, ἄναξ δ' ἀνδρῶν ἀγαμέμνων
χαῖρε νόῳ.
ὣς γάρ οἱ χρείων μυθήσατο φοῖβος ἀπόλλων
πυθοῖ ἐν ἀγαθέῃ.

Iurgia Pelides, Ithacusq; tulere feroces,
Rexq; Agamemno uirûm captabat gaudia mente,
Hoc sibi consilium cecinit nam Phœbus Apollo,
Pythius ex adyto.

Elatea. Ob hæc quidem Delphi celebres. Elateam uero cunctarum eo in tractu ciuitatum amplissimam, & opportunissimo esse in loco sitam, patet, cum in angustijs emineat. Et qui ea potius sit in agrum Phocensem atq; Bœotium incursiones commode faciat. Rupes enim instant, Oeteæ primum, deinde Locrenses & Phocenses. Incursantibus sanè è Thessalia exercitibus nusquam faciles aditus, sed ingressus angustos quidem habet, intra terminos locatos, quos finibus adiacentes urbes tueantur. Quibus in hostium potestatem redactis, & transitus occupari contigit, quandoquidem Delphici templi splendor honore præcellit. Sic & loci situs natura ipsa principatum præ se fert. Hæc enim sunt Phocidis partes, in occasum maxime uergentes, & ab his sumendum est initium. Dictum est ut Parnasus usque ad occiduos Phocidis montes locatus sit. Eius latus in occasum prospectans † Locri & Ozolæ possident, australe uero Delphi. Locus sanè petrosus, spectaculi formam habens. In eius cacumine templum surgit & oppidum, in circuitu stadia sex ac decem complectens. Supra illud Lycoria sita est. Quo in loco antiquitus Delphi supra templum consistebant. Hoc autem tempore circa ipsum, affines Castaliæ fontis, sua locarunt domicilia. Ante urbem autem Cirphis ex australi parte præiacet, rupes sanè prærupta, fundosam relinquens uallem, per quam plurimus amnis dispergitur. At sub Cirphin rupem urbs uetusta iacet Cyrrha ad mare locata. Ab ea incipit ad Delphos ascensio, stad. ferè LXXX. E regione uero Sicyonis posita est. Ante Cyrrham autem Crissæa planities iacet, fertilitate fœlix. Porro alia rursum ciuitas adest Crissa, quæ sinui Crissæo uocabulum præbuit, postea Anticyra. Quo nomine & alia est ad sinum iacens Maliacum, & Oetam montem. Illic elleborum seu ueratrum urbanum nasci uulgant, hic autem optime præparatur. Quocirca frequentes huc aduenæ confluunt, purgationis & * curationis ergô. Etenim in Laconica pharmacum nasci quoddam, sesamorum semini perquam simile, cui permixtum præparant Oetæum elleborum. Hæc quidem manet adhuc, at Cyrrha Crissáque diruptæ iacent. Illa quidem prius ad sinum Crissæum, Crissa uero postea sub Eurylocho Thessalo Crissæi belli temporibus. Crissæi siquidem cum secundis rebus florent, propter Siculorũm & Italorum uectigalia, acerbe ab his qui oraculum peterent, exigebant contra Amphictyonum edicta. Hęc eadem sanè Amphissęis aduersa uenerunt, hi Locrorũ Ozolarũ

[Margin notes: † Λοκροὶ οἱ ὀζόλαι. i. Locri qui appellantur Ozolæ, citra cõiunctionẽ cop. legitur. — Locri Ozolæ. — Delphorũ situs. — Lycoria. — Castalia. — Cirphis. — Cyrrha. — Crissa. — Crissæus sinus. — Anticyra. — Elleborus. — * θεραπείας χάριν. — Oetæum ueratrum. — Crissæorũ bellum. — Amphissęi.]

rũ, iuris sunt. Isti enim aduentantes reparata Crissa, campum ab Amphictyonibus consecratum denuo arare & serere cœperunt, & in hospites externos maiorem quàm olim Crissæi exercuere sæuitiam. Quocirca eos Amphictyones pœnas dare cogentes, deo ipsi gratiam reddiderunt. Hac itaque tempestate neglectui datur nonnihil oraculum, superioribus annis excellentissimo in honore habitum. Documento sunt thesauri, quos populi potentesque principes ibidem construxerunt, ad quos consecratas offerebant pecunias, nec minus artificum præstantissimorum opera, & ludi Pythici illic decertati, & innumerabilia tot & commendata scriptis oracula. Authores certi memorant diuinum ipsum domicilium, profundam & curuam esse speluncam, non admodum lato ore patentem, unde auram quidem referri sacro efflante numine. Excelsum autem ostio imminere tripodem, quem cum Pythia uates inscenderit, hausto diuinationis spiritu, dei responsa referre, & metro & oratione soluta. Hæc uero poëtas quosdam templi ministros in uersus intendere. At Phemonoën primam diuinantem Pythiam fuisse ferunt. Sic etenim uatem ipsam uocatam. Vrbis quoque uocabulum ἀπὸ τοῦ πύθεσθαι, id est ab interrogando, audiendo, discendo, inclinatum esse, priore producta syllaba, & immortalis, & indefessa ministra foret. Hæc igitur in ędificandis urbibus, & ueneran dis templis cõmunibus fuerat intentio. Etenim conuenientes in unũ ciuitates, gentesque natura in cõmune cõgregabiles, mutuæ utilitati pariter seruirent, & ad cõmunia sacra cõcurrerent. Hisce de causis & dies festos agebant, & conuentus frequentes celebrabant. Omnia enim hæc ad conciliandos amore homines tendunt. Incipere primum à sodalibus & sacrorum socijs & consecraneis. Quo autem maior conuentus, & ex pluribus aduentaret, eo maior putabatur utilitas. Huic igitur tem plo honor euenit amplior propter oraculum, quando minus alijs omnibus fallax extitisse uideatur. Etiam quippiam ipse loci situs addidit. In medio nanque uniuersæ quodammodo Græciæ & intra & extrà Isthmum, imò & totius orbis consi stere uidebatur, unde & telluris umbilicum appellabant. Fabulam addentes quam refert Pindarus, cõfingens ab Ioue duas dimissas aquilas in hoc coisse loco, unam ab ortu, reliquam ab occasu. Quidã autem dixere coruos. Cæterũ quispiam in tem plo monstratur umbilicus, pendentibus ornatus uittis, cui duæ quæ fabulæ argumento incumbant imagines aquilarum. Cum huiusmodi sanè commoditas Delphis adesset, eò facile conueniebant præcipue finitimi. Ipsum etiam ex ijs Amphictyonicum constitutum erat concilium, & de rebus publicis cõsulturum, deque tem plo communiorem curam ac diligentiam habiturum, cum tantum pecuniarum, tanquam sacra munera multa, & in templo locata iacerent, quibus ingenti ueneratione opus foret atque custodia. Verumenimuero antiqua illa quidem incognita in obscuro iacent. Inter eos qui memoria celebrati sunt. Acrysius uero primus eorum qui memorantur Amphictyonas instituisse putatur & ciuitates decreuisse, quæ in cõcilium communiter accederent, & cuilibet dedisse suffragium, huic quidem per se, illi uero cum alijs siue cum pluribus. Declarasse etiam Amphictyonum iurisditiones, quot ciuitatibus contra ciuitates forent. Posterius autem aliæ complures factæ sunt institutiones, donec & hæc ipsa destructa est ordinatio, sicut & Achæorum status. Primo quidem igitur duodecim conuenisse dicuntur ciuitates, singulæque bis in anno ad concilium Pylagoram mittebant (sic enim legatum illum uocabant) ueris initio & autumni, postea uero plures conue-

Delphicũ oraculum.
Delphica spelunca.
Tripus.
Pythia uates.
Phemonoë Pythia.
Vmbilicus orbis.
Aquilæ Iouis.
Amphictyonicum conciliũ.
Acrysius.
Amphictyonũ institutor.
Pylagoras.

Pylæa. nere ciuitates. Conuentum autem illum uel synodum Pylæam nuncupabant, uer
Pylæ. nam scilicet & autumnalem, quoniam ἐν πύλαις congregabantur, id est ad portas
Thermopylæ. quas etiam Thermopylas dicunt. Cæteri autem Pylagoræ immolabāt. Initio quidem & hæc & oraculum ijs communia erant, qui prope habitarent, posterius etiam ijs qui procul distabant proficiscebantur, & oraculo utebātur, & dona mittebant,
Alyates. thesaurósque paratos locabant, sicuti Crœsus, eiusq́ pater Alyates, & Italorum pleriq́ ac Siculi. Cumq́ inuidiosæ sint diuitię, laboriosa est earum custodia,
Diuitiarū custodia difficilis. etiam si cuipam numini attributæ, consecratæq́ fuerint. Hodie profecto summa in mendicitate Delphicum est oraculum, propter opes autem dona ipsa sacra par-
Delphicū oraculum exhaustum. tim intercepta fuere, partim magno in numero permanent. Verum prioribus seculis templum ipsum erat opulentissimum, uel Homero testificante,

Iliad. i. οὐδ᾽ ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει
φοίβου ἀπόλλωνος πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσης. id est,
Nec quot marmorea Phœbi delubra capessunt,
Vaticoni uates seruat, quem Pythia in rupe.

Aphetor. Quem ab edendis oraculis Aphetorē dicunt, thesauris manifestant, & tot repositarum opum acerui, & tanta à Phocensibus patrata diuinorum uasorum popu-
Phocensium sacrum bellum. latio. Vnde Phocense sacrum (ita enim uocant) bellum exarsit. Hæc quidem direptio Philippi Amyntæ filij ætate patrata fuerat. Aliam rentur antiquam fuisse, qua decantatæ ab Homero immensæ illæ opes fuerant exportatæ. Nam apud po-
Onomarchus. steros, ne uestigium quidem ullum illarū seruari cernimus, cum Onomarchus &
Phaylus. Phaylus templum ipsum diripuerūt. Sic enim alia ab illo proditum est memoriæ,
* Hic contextus lacerus est. nouiora illis esse dona † opumq́ genera. Recondita enim sunt in thesauris ex hostilibus capta spolijs, deoq́ oblatis, titulos seruantia & offerentium inscripta nomi-
Spinetæ. na, ut Gygę & Crœsi, & Sybaritarū & Spinetarum Adrię incolarum, & sic de reli-
* Rursus lacunula alia. quis. † dona ac priscæ in unum commixtæ sunt diuitiæ. Alia quoque loca signifi-
Aphetor quid. cant, quę uiri isti ex illis adornarunt. Sunt qui Aphetorem thesaurum dici approbent, & Aphetoris limen, defossos in templo thesauros sub terra opesq́ depositas asserant, conatumq́ Onomarchum noctu thesauros illos effodere, magnis quidem in terra factis terræmotibus extra templum euolasse, & effosioni finem impo-
Mutilus locus. suisse, alijs etiam ne talia tentarent pauorem incussisse. in fabularum ordine ponemus. Secundum autem Agamedes & Triphonij opus esse aiunt. Verum quæ nunc extant Amphictyones instituerunt. Ostenditur ue-
Neoptolemi tumulus. ro in templo Neoptolemi tumulus, qui iubente oraculo constructus est, cum uir Delphicus Machæreus mactasset illum. Petebat enim deus (ut fabulæ tradunt)
Machæreus. paternæ cædis supplicium. Vt autem simile ueri est templum inuasisse commo-
Branchus. tus est. At Machærei prognatus extitisse fertur Branchus, delubri in Didymis præsul. Agonem quidem in Delphis, priscum illum citharœdorum instituerunt, deo Pæana canentium. Hunc autem Delphi Crissæo finito bello posue-
Pythia ludus gymnicus. re. At porrò Amphictyones, equestre certamen & gymnicum in Eurylocho or-
* στεφανίτην. dinauere † coronarum, quem Pythia uocauerunt. At citharœdos tibicines, ac fidicines, citharistásque adiunxerunt, sine carmine modulationes aliquas reddi-
Modulationes Pythicæ. turos quod Pythicus ritus uocatur. Quinque uero eius generis particulæ sunt,
Pythicus ritus. Pæan. Anacrusis, Ampera, Catacelcusmus, Iambi & Dactyli, Syringes. Modulatus est
Timosthenes. autem Timosthenes secundi Ptolemæi classis præfectus, qui de portubus de-

cem

cem uolumina cõposuit. Vult autem Apollineum agonem aduersus Draconem ἀνάκρουσιν.
depugnatum, diuinis efferre cantando laudibus. Anacrusin quidem præludium ἄμπειρα.
esse demonstrãs, Amperam autem primam certandi experientiam, Catacelcusmũ κατακελευσμός.
certamen ipsum, Iambum autem ac Dactylum cantum pæanem, qui talibus effici-
tur rithmis uictoriæ gratia, è quibus alter hymnis est proprius, Iambus autem ob- ἴαμβοι. δάκτυλοι.
liquijs, unde ἰαμβίζειν, Syringes uero beluæ deficientis languorem imitantes ac effi- σύριγγες.
cientes, perinde ac ad extrema conuertat sese morientis sibila. Cæterum Ephorus ἰαμβίζειν. Ephorus.
quo plurimum ad hæc tractanda utimur propter hominis diligentiam, quemad-
modum & de illo testis est Polybius, uir dignitatis eximiæ, contraria mihi facere ui
detur, interdum ita electione instituens, & ab exordijs pollicens. Itaq; scriptores hi Polybius.
storiarum increpãs, quod fabulas studiose scriptis inserant, & ueritatem laudibus
exornans, ad ipsius oraculi sermonem honestam quandam adiungit promissio-
nem, quod ubiq; sanè ueritatem maximi æstimat, præsertim ad hanc ipsam mate-
riam. Absurdum enim est (inquit) si reliquis in rebus talem sectamur, ueritatisq;
modum inquirimus. Cum autem de ipso loquimur oraculo, quod super omnia
uerissimum est, adeo incredibilibus & mendacibus utimur uerbis. His autem di-
ctis continuo subinfert, quod Phœbus & Themis nostro generi utilitatem afferre Phœbus. Themis.
cupientes, oraculum comparare decreuerunt. Subinde commoditatem eloquitur,
cum ad mansuetudinem uitæ prouocabat, moresq; castigabat, nonnullis responsa
proloquens, quædam per edicta mandans, aliqua omnino prohibens, plerosq; ne
ullo quidem admittens pacto. Hæc autem alij dispofuisse illũ rentur (inquit) cum
deus ipse corporis assumpsit imaginem, alij autem, cum suæ uoluntatis mentem co
gnitionemq; mortalibus tradidit. De ipsis deinde dicere Delphis ingressus, qui- Parnasij indi-
nam forent explicat, antiquis temporibus quosdã extitisse Parnasios αὐτόχθονας uo- genæ.
citatos, id est indigenas & aborigines, Parnasum colentes. Quo quidem in tempo
re Apollinem in terras aduentantem mansuefecisse homines è syluestribus fructi- Apollinis inter
bus, & minuti uiuendi ritu, Athenas egressum, adijsse Delphos eam per uiam, qua mortales gesta
nunc Atheniensis populus Pythiadem supplicationem cum pompa præmittit, ad
Panopeam deinde cõsistentem urbem, Tityum clade affecisse eius loci tyrannum,
uirum profecto uiolentum ac flagitiosum. Postea coniunctos illi Parnasios, alio Tityus.
nuntiasse hominem esse nomine Pythonem ac cognomine Draconem, quo sanè Pytho.
sagittis debellato, inter adhortandum Io Pæan clamitasse, unde cõsuetudinem tra- Io Pæan.
ditam, ut qui consecuturi sunt aciem, sic Pæanis celebrationem clamitent. Pytho-
nis uero tabernaculum sic incendio tunc à Delphis assumptum, sicuti nunc quo-
que ac semper rerum ea ætate gestarũ, perpetuam adhuc recordationem ac monu-
mentum factitantibus. Quid autem fabulosius fieri posset, quàm sagittas mit-
tens Apollo & Tityos, Pythonásque mactans, & ex Athenis Delphos iter fa-
ciens, & terram uniuersam permeans? quod si hæc minime fabulamenta esse pu-
tabat, quid oportebat Themin in fabulis celebratam fœminam uocari, fabulo-
sumq; Draconem hominem, nisi si uoluit historiæ fabulæq; locos in unum con-
fusos conturbare? Idem etiam his similia de Ætolis protulit. Nam cum præfatus
sit, eos omni tempore inuictos, nunquamq; depopulatos, quandoque Ætoliam
Æoles coluisse, eiectis regionis occupatoribus Barbaris, quandoq; Ætolum cum
Epeis ex Elide profectis, hos autem mutuis uicibus ab hostibus, istos ab Alcmæo-
ne ac Diomede. Sed ad Phocenses reuocetur oratio. Initio enim in ripa post Anti- Phocenses.

Maratho. cyram Maratho parua subest urbs, secundum eam inde Pharygium promonto-
Pharygium. Recessus portus ὁ μυχός. rium cum statione, deinde portus nouissimus recessus, quia sic illi obtigit, appella-
tus, sub Helicone & sub Ascra iacens. Abæ quoque non longe absunt ab his oracu-
Abæ oracul. Ambrysus. lum, neque Ambrysus, quæ idem quod Bœotia nomen tenet. In mediterranea uero
Daulis. secūdum Delphos paulisper ad orientem Daulis est oppidulum, ubi Terea Thra-
Tereus. Philomela. cem potentatū tenuisse aiunt, quæque de Philomela & Progne fabulis uulgata sunt,
Progne. eo in loco patrata memorant. Verum Thucydides ad Megara scribit. Loco au-
Daulia: tem nomen à densitate arbustorum inditum est, cum δαυλοὺς densos appellant. Ho
Dauli. Cyparissus. merus quidem Daulida dixit, posteri uero Dauliam. Illud uero qui Cyparisson
habent, duobus accipiendum est modis. Nam secundum alios nomen accepit ab
Panopeus. arbore, alijs autem placet à uico ad Lycoream iacente. Panopeus sanè olim, nunc
Phanoteus. Epeus. uero Phanoteus uicinus Lebadiæ locis, Epei patria, quæ de Tityo tradita sunt fa-
Tityus. bulis, hic gesta feruntur. Homerus quidem refert, ut Phæaces Rhadamanthum in
Eleeria spelunca. Eubœam deduxerunt, ut Tityum expectaret telluris filiū, & speluncam Eleeriam
ab Elara Tityi matre nominatam. Monstratur etiam per insulam Tityi sacellum,
cui honores quidem redduntur iuxta Lebadiam, Trachin quoque est ciuitas Oe-
Trachin. Anemorea. tææ Phocensi nomine similis, exigua sanè, ciues Trachini uocantur. At Anemo-
Catopterius. rea ab cōtingenti nomen assequitur, locus enim Catopterius uentosas in illam tru-
dit procellas, præceps quidem à Parnaso proueniens. Hic autem mons Delpho-
rum & Phocensium terminus erat, qua tempestate Lacedæmonij Delphos à Pho
censium societate disiunxerant, & per se rem suam urbanam agitare permiserunt.
Anemolea. Eam plerique uocant Anemoleam, deinde Hyampolis à nonnullis appellatur. In
quam è Bœotia Hyantes profugi sese receperūt. Ipsa maxime in mediterranea est,
Hyampolis. Parapotamiorum uicina, diuersa ab ea quæ in Parnaso Hyampolis nuncupatur.
Elatea item inter Phocenses urbes amplissima, Homero fuit prorsus ignota. Citra
enim illius ætatem noua condita, opportuno profecto sita est loco, aduersum mari
Demosth. in oratione περὶ στεφάνου. timas incursiones. Eius ingenium Demosthenes indicat & opportunitatem, re-
pentinum commemorans tumulum Athenis exortum, postquam à Prytanibus
Elatea. Elateam captam fuisse denuntiatum est. Sunt autem Parapotamij, id est affines flu
Parapotamij. uio, pagus quidem penes Cephisum habitatus Phanotensibus uicinus & Chæro
nensibus, & Elateæ. Theopompus autem asserit, hunc locum ab Chæronea ad sta-
dia quadraginta distare & disterminare Ambrienses & Panopenses & Daulien-
ses, Iacere autē in ipso ingressu è Bœotia in colle satis alto inter Parnasum & mon-
Cephisus. tem. Abesse autem per stadia quinque ab terminis, diuiderèque Cephisum dantem
angustum utrinque tramitem, principium quidem è Lilæa captantem, Phocensi ur-
be, ut inquit Homerus,

In Catalogo. οἵτε λίλαιαν ἔχον πηγῆς ἐπὶ κηφισοῖο.

Et qui Cephisi pro fonte Lilæan habebant.

Copaidem uero is lacum ingreditur. Daulium sanè ad stadia sexaginta proten-
ditur usque ad Hyphāteum, cui incumbit Orchomenus. Hesiodus quidē amplius
de flumine earū producit, & eius fluxu ut totam perlabatur Phocensem oram, sese
serpētis instar intorquens, uti pene Panopidem, Glechonemque munitam, & per
Orchomenum se circunflectat. Angustiæ uero iuxta Peripotamios pugnam con
citarunt, quā Parapotamiam nūcupant (dicitur enim utroque modo) & hunc unū
quem habebant ingressum. Est & Cephisus Phocensis & Atheniensis & Sala-
minius

minius, quartus quintusq; in Sicyone, & in Scyro, sextus in Argo ducens origi-
nem è Lyrcio. In Apollonia uero uicina Epidamno, id est Dyrrhachio fons est cir *Epidamnus. Dyrrhachiū.*
ca gymnasium quem Cephisum uocitant. Daphnus quoq; cum olim Phocensis *Daphnus.*
esset urbs, diruta iacet hoc tempore Euboicum attingens mare, diuidens Epicne-
mides Locros, hos quidem in Bœotiam, illos uero in Phocidem à mari pertinen-
tes. Quippe signum est, quod in ea sacellum est Schedieum quod Schedij sepul- *Schedieum.*
chrum esse memorant, ad utranque partem Locrensem agrum. Satis de Phocide
à nobis dictum est. Deinde Locridis ora subest ordine. Ideo de ipsa dicere aggre- *Locridis ora.*
diamur, ea duas in plagas diuiditur, una quidem Locrorū est in Eubœam uergen
tium, qui ad utrunq; Daphnuntis urbis latus discinduntur. Vocabantur autem
uni quidē Opuntij à ciuitate metropoli, alteri uero Epicnemidij à Cnemide mon- *Opuntij.*
te. Reliqua in occasum spectans occiduorum Locrorum appellatur, qui ijdem & *Epicnemidij.*
Ozolę nominantur, eos distinguit ab Opuntijs, & Epicnemidijs, & Parnasus in- *Ozolæ.*
termedius, & Doriensium Tetrapolis. Exordiamur igitur ab Opuntijs. Secun- *Opus.*
dum urbes quidem alias in quas Bœotium litus terminatur è regione Eubœæ si-
num iacere contingit Opuntium. Opuntem autem metropolim esse constat, si-
cut illud indicat epigramma, quod prima quinque columnarum ad Thermo-
pylas inscriptum habet, penes Polyandrium, id est publicum sepulchrum. Sic au-
tem se habet,

τοὺς δ᾽ ἐποτε φθιμένους ὑπὲρ ἑλλάδος ἀντία μήδων,
μητρόπολις λοκρῶν κεύθει.

Quos pro se in Medos morientes Græcia uidit,
Vrbs pia Locrorum nunc mater Opuntia claudit. *Epigramma.*

Ea uero abest à mari circa stadia quindecim, à Peneo autem sexaginta. Cynus *Cynus.*
quidem est emporium & promontorium Opuntium terminans sinum, stadia cir *Adepsum.*
citer quadraginta. Inter Cynum uero & Opuntem fertilis iacet planities, ad Ade- *Herculis balnea.*
psum Eubœæ uergens, ubi Herculis balnea sunt. Intercurrit autem fretum stadia *Deucalion.*
centum & sexaginta. Enimuero Deucalion Cynum habitabat (ut dicitur) ubi & *Pyrrha. Atalanta.*
Pyrrhæ tumulus ostenditur, Deucalionis autem Athenis. Abest autem Cynus à
monte Cnemide ad stadia quinquaginta. Et Atalanta sanè insula locata est in O-
puntem eodē nomine, quà altera contra Atticam sita. Quinetiam quosdā in Elea
ora Opuntios fama est esse, qui digni non sunt, de quibus uerba fiant, nisi quod co
gnationem quandam renouant, quæ illis cum Opuntijs existit. Cæterū ex Opun
tia terra natum esse Patroclum testatur Homerus, qui cum cædem patrasset inui- *Patrocli patria*
tus, fuga se subtraxit ad Peleū. Menœtius uero eius pater mansit in patria. At enim *Menœtius. Aiax Locrus.*
Achilles Menœtio pollicitum, ut cum ex ea expeditione reuertisset, se illum in pa- *Eanes.*
triam reducturum. Verum non ille, sed Aiax Locrus Opuntiorum regnum obti- *Eanium sacellum.*
nebat, quem à patria Aryco genitum ferunt, Eanen uero uocatū fuisse eum dicunt *Eanis fons.*
quem Patroclus interemit, à quo & sacellum Eanium, & Eanidem fontem osten- *Alope.*
dunt nominatū. Post Cynum sanè deinceps Alope sita est & Daphnus, quem di-
rutum ante diximus. Ibidem portus est à Cyno nonaginta distans stadia. Ab Ela-
tea uero, si terrestre iter subeas in mediterraneam centum ac uiginti. Iam uero ista
sinus Maliaci sunt. Nam post sinum Opuntum hic ipse contiguus est. Ac secun- *Maliacus sinus. Cnemides.*
dum Daphnuntē Cnemides sunt, locus munitus ad stadia uiginti, si quis nauiget,
in quem ex Eubœa Cenæum è regione consistit promontorium, in occidentem *Cenæum.*

spectans, sinumq́ Maliacum freto disiunctum stadia fermè uiginti. Hæc autem iam Locrorum sunt Epicnemidiorum. Hoc in tractu tres prominent insulæ Lichades à Licha nomen assecutæ. In iam dicto pelago & aliæ quidem insulæ sunt, quas libentes omittimus. Cæterum post stadia uiginti à Gnemidibus portus occurrit, supra illum uero totidem stadijs Thronium iacet in mediterranea. Dehinc Boagrius amnis effunditur Thronium præterlabens, Manem autem eum nuncupant. Est autem torrens, ut interdum ne tinctis quidem ingrediare pedibus, quandoq; uero ad bina late fundatur iugera. Secundum hæc quidem Scarphea iacet superius, à mari stadijs decem, ab Thronio uero triginta procul absens. Postea uero Nicæa est ac Thermopylæ paulo paucioribus. Aliarum profecto urbium memoriam facere indignum est, nisi quas Homerus meminit. Calliarus deserta linquitur. Dehinc campus nomine Bessa, id est arbustis refertus locus, quem sic ideo uocari contingit, quia syluis est obsitus, geminoq́ ss scribendum est. Similiter & Nape, id est collis arboribus circundatus in Metymnæ campo, quē Hellanicus ignorans Lapen nominat. Populus uero siue tribus Attici agri Besa unico s scribitur, à qua Beseenses tribules dicuntur. Scharphe quidem in excelso sita longe stadijs uiginti distans, agrum & frugibus feracem, & arboribus consitum habet. Sic & ista à frequentia & densitate dicitur, hodie Pharygæ uocantur. Ibidem uero Iunonis Pharygeæ phanum locatum est, à Pharygis in Argiua terra. Nam & Argiuorum colonia dicitur. Occidentalium quidem Locrorū non utiq; mentionem fecit Homerus, aut non apertis quidem uerbis, sed tantum ut illos pro istis breuiter uideatur attingere. De quibus nos Locris diximus, qui trans Eubœam sacram incolūt, perinde ac etiam alij existant. Hi sanè ciuitates habuerunt Amphissam & Naupactum. Quarum quidem Naupactus prope Antirrhium permanet, nomenq́ inde accepit à pangendis, id est construendis nauibus, siue illic Heraclidæ classem cō pegerunt, siue loca prius compararunt, ut scribit Ephorus. Ea uero nunc Ætolis subiungitur, sic adiudicante Philippo. Ibi & Chalcis est, de qua memoriam poëta egit, cum Ætolas dinumerat. Paululum subter Calydonem, ibi est etiam collis Taphossus. In quo Nesi & aliorum Centaurorum tumulus locatus cernitur, è quorum tabo teterrimus odor sub montis radice profunditur, & humor crassioribus guttam manat. Quam quidem ob causam gentem illam Ozolas, id est odoris mali uocari. Adest & Molycrea Antirrhio, Ætolorum oppidulum. Amphissa sanè ad Crissæi campi uertices posita est, eam Amphictyones destruxerūt, sicut iam exposuimus. Tota uero Locrensis nauigatio paulò stadijs ducentis maior extenditur. Alopen item urbem & hac in parte, & in Epicnemidijs & Phthiotis nomināt. Enimuero ab Epicnemidijs horum deducta colonia, & ab his Zephyrij deriuati. Cæterum Locris occiduis cōtigui sunt Ætoli, sicut Epicnemidijs Ænianes, qui hanc obtinent, medij autem sunt Dorienses. Hi sunt qui quidem Tetrapolin mœnibus uallarunt, quam Doricæ nationis metropolin esse asserūt. Vrbes autem obtinebant, Erineum, Boium, Pindum, Cytinium. Imminet autem Pindus Erinæo, iuxta quam cognominis illi fluuius decurrit in Cephisum exonerans, non magno à Lilæa interuallo. Pindum autem uocant Acyphantem aliqui. Eorum rex Aepalius cum è regno fuisset expulsus, Herculis ope atq; opera restitutus est, uti scriptores prodiderunt. In cuius beneficij memoriam, ei iam rebus humanis circa Oetam defuncto gratiam reddidit, quippe Hylum inter eius filios natu maiorem adoptauit,

Marginal notes: Lichades insulæ. Thronium. Boagrius flu. Manes. Scarphea. Nicæa. Thermopylæ. Calliarus. Bessa. Nape. Beseenses. Pharygæ. Iuno Pharygæa. Amphissa. Naupactus unde dicta. Antirrhium. Chalcis. Taphossus. Nisus cent. Centaurorum sepulchrum. Ozolæ quare dicti. Molycrea. Amphissa. Alope. Zephyrij Locri. Aenianes. Dorienses. Erinæum. Boium. Pindus opp. Cytinium. Acyphas. Aepalius. Hylus.

uit, isq; regni successionem suscepit, & nati natorum, & qui ab eo progeniti fuere. Hinc in Peloponnesum redeuntibus Heraclidis primus fuit impetus. Interea urbes ipsæ suam non mediocrem obtinuere dignitatem, licet & exiles & agro fertiles forent, posterius neglectui datæ sunt. Cæterum in Phocensi bello, regnoq; Macedonico & Ætolorum, Athamanumq; potentatu, sic actum est, ut eorum uestigium ad Romanorum imperium peruenisse dictu sit mirabile. Hæc eadem Aenianes quoq; passi sunt. Istos enim Ætoli & Athamanes extinxerunt. Ætoli enim cum Acarnanibus belligerantes, & magnam adepti potentiam, Athamanes uero Epirotarum postremi ad dignitatis fastigium deducti, cæteris iam ob res fractas desperatis, cumq; Amynta rege ingentem adepti potentiam. Hi uero Oetam montem possidebant, mons ipse ab oriente ac Thermopylis in occidentem usq; in sinum Ambracium extenditur, quodam etiam modo per lineas rectas mons iste montanam scindit regionem à Parnaso usq; Pindum Barbarosq; supraiacentes. Istius pars una uergens in Thermopylas Oeta uocatur, longitudinis ad stadia triginta, asperitatis & celsitudinis non mediocris. Longe autem excellentissimus ad Thermopylarum tractum. Ibi enim cacumen attollitur, & in rupes acutas præruptas præcipitesq; finitur, paruumq; & angustum uiatoribus à litore Locros petentibus, & ex Thessalia derelinquit transitum. Ipsum quidem transitum Pylas, id est portus & angustias uocitant atque Thermopylas. Sunt enim ibi prope θερμαὶ, id est calidæ aquæ, magno in honore, uti Herculi consecratæ. Supra sinus est mons, quem Callidromum appellant. Attamen aliqui etiam reliquum per Ætoliam Acarnaniamq; usq; sinum Ambracium progredientem, Callidromum nominant. Ad Thermopylas sanè intra angustias castella sunt, Necæa quidem ad Locrorum mare, at Tichiùs & Heraclea super illam quæ prius Trachin uocabatur, ab Lacedæmonijs condita. Ab antiqua uero Thracide stadijs circiter sex distat Heraclea. Deinceps Rhoduntia est locus sanè munitus. Hæc autem loca tum ab asperitate, tum aquarum abundantia redduntur ad incursandum difficilia propter fauces uallium, quas perlabuntur. Quoniam præter Sperchium, qui Anticyram præterfluit, etiam Olyras adest, qui (ut fertur) Herculis rogum extinguere conabatur. Simul & Melas alter, qui à Trachine quinq; stadijs abest. Vallem uero quandam ad austrum esse scribit Herodotus, qua Asopus aliorum iam dictorum nomine uocatus percurrens pelagus inter Thermopylas ingreditur, assumitq; Phœnicem, è meridie sibi congredientem, & herois nomen gestantem, cuius quoq; monumentum iuxta ostenditur. Ab Asopo autem ad Thermopylas stadia intersunt quindecim. Ea igitur tempestate maxima decorabantur oræ istæ gloria, cum in earum potestate claustra ipsa tenebantur angustiarum uicina. Et cum aduersus exteriores interni certamen de dignitatis fastigio & principatu gerebant, sicuti Philippus Chalcidem, Corinthumq;, Græciæ Pedicas uocabant, ad Macedoniæ opportunitates respectans, quæ posterius, & ea quę sunt ad Demetriadem uincula nominabantur. Hęc enim transmeandi domina, potensq; erat ad Tempe cum Pelion haberet ad Ossam. Annis uero posterioribus cum omnia uni subiecta sint imperio cunctorum exitus unus adest, & cuncta ad Thermopylarum angustias aperte patent. Leonides sanè paucis adiunctis finitimis contra tot Persarum millia, ope Locrorum obstitit, donec alio per montana circumeuntes tramite Barbari, ipsius Leonidæ commilitones conciderunt, & nunc in communem cunctorum tumulum eorum Po-

Athamanes. Aenianum interitus. Oeta. Thermopylæ. Pylæ. Callidromus. Necæa. Tichiùs. Heraclea. Rhoduntia. Sperchius. Olyras. Melas. Asopus. Phœnix flu. Chalcis. Corinthus. Pedicæ Græciæ. Leonides.

Spartanorum Podyandriū. lyandrium adest, & insculpta in columna Spartanorum late uulgata inscriptio,

ὦ ξεῖν᾽ ἀπάγγειλον λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις.

Dic Lacedęmonijs hac hospes parte iacere,
Dum illorum rigidis legibus obsequimur.

Adest & ibi portus ingens & Cereris templum, in quo in omni ibidem conuen
tu Amphictyones sacrificium conficiebant. A portu autem in Heracleam Trachi-
nam terrestri itinere, quadraginta stadia intersunt, cursu autē marino ad Cenæum
septuaginta. Extra Thermopylas statim Sperchius effunditur. Ab Euripo uero
ad Thermopylas stadia sunt quingenta & triginta.
Locrensis hic quidem ora finitur. Extra uero tractus Thessalorum uergit ad orien
Thessalia. tem, sinúmque Maleæ. Ad occasum autem Aetoli, & Acarnanes, Athamanes au-
tem & ipsi defecerunt. Maximum uero & uetustissimum est Thessalicum nomen
& conuentus. E quibus partim Homerus inquit, partim alij plures. Homerus
quidem semper Aetolos uno dicit nomine, ciuitates, non autem gentes sub illis
Curetes. constituens, præterquam Curetes, quos in parte Aetolorum ponere oportet. In-
choēmus igitur ab Thessalis, plura nimis antiqua, & permixta fabulis, & inter se
dissonantia prorsus omittentes, sicut & in alijs quoque fecimus, quæ nobis uisa
fuerint opportuna dicentes. Eius à mari & Thermopylis est litus usque ad Penei
eruptionem, & extrema Pelij. Quod quidem litus spectat ad orientem, & ad ul-
tima Eubœæ in boream spectantia. Partes quidem in Eubœa ac Thermopylis
Malienses. tenent Malienses & Phthiotæ Achiui, ad Pelium uero Magnetes populi. Hoc qui-
Phthiotæ. dem igitur Thessaliæ latus orientale litúsque appellatur. Alio autem ex latere à
Magnetes. Pelio ac Peneo in mediterraneam adsistunt adhærentes Macedones usque ad Peo
niam, gentésque Epiroticas. At ab Thermopylis parallela, id est inuicem æqua-
litérque distantia Macedonibus montana Oetæa & Aetolica & Doriensibus at-
que Parnaso contigua. Vocetur autem propinquum Macedonibus latus septen-
trionale, alterum uero australe, reliquum sanè est occiduum, quod Aetoli & Acar
nanes includunt, & Amphilochi, & ex Epirotis Athamanes & Molossi, & ter-
Aethici. ra Aethicorum. Sic enim aliquando uocabantur, & simpliciter ipsi Pindi acco-
læ, præter Peleos & Osseos. Hæc quidem satis extolluntur, haud tamen multum
circumplectitur agrum, sed in campestria eius finis est. Hęc est media Thessalię fœ
Peneus. licissima regio, ea excepta quam flumen alluit & inundat, quoniam Peneus per
mediam labens compluribus assumptis amnibus sæpius effunditur. Antiquis au-
tem seculis (ut fama est) totus campus stagnabat, quem alijs ex partibus montes
coërcebant, cum etiam litus altiora campis haberet loca. Terræ autem motibus fa-
Tempe. ctis abrupta sunt, quæ nunc uocantur Tempe, & ab Olympo abscissa Ossa, &
Olympus. hac Peneus affluxit in mare, & oram illam siccatam reddidit. Relinquitur tamen
Ossa. lacus Nesonis, & quidem ingens, & minor illo Bœbeis litori propinquior. Cum
Nesonis lacus. uero talis sit in quatuor partes diuiditur. Vocabatur autē pars una Phthiotia, alte-
Bœbeis. ra Estiæotia, tertia † Thalassiotica, id est marina, quarta Pelasgia. Cæterū Phthio-
Phthiotia. tia tractum continet australem ad Oetam à sinu Maliaco & Pylaico usq; ad Do-
Estiæotia. lopiam oramq; Pindi protensum. In latitudinem uero porrectam usq; ad Pharsa-
† In Græco legitur [illegible]*, i. Thessaliotica.* lium planaq; Thessalica. Estiæotia autem partes continet occiduas, & quæ intra
Pindum Macedoniamq; superiorem sunt. Reliqua uero tenent, & qui sub Estięo-
tia

tia planitiem paſcuntur † Theſſali nuncupati, inferioribus cõtigui Macedonibus *πελασγιῶται, & qui maritimas explent oras, deinceps uſq; Magneſiam. Qua quidem in plaga Græce legitur. Thalaſſiotica. erit illuſtrium nominũ dinumeratio, & aliter per ipſa Homeri poëtę ſcripta, cumq; Pelaſgia. paucæ ſint urbes quæ patriam ſeruent dignitatem, Lariſſa ſanè maxime continet. Theſſali. Lariſſa. At enim poëta uniuerſam quam nunc Theſſaliam appellamus duodecim in partes Theſſaliæ ab Homero partitio. tes potentatusq; partitur pleraq; Oetææ regionis, & Locrenſis aſſumens, necnon Macedonibus ſubiecta aliquid etiam commune, et toti orę conueniens ſubſcribit, Achilli ſubiecti. & totum & ſingula tranſmutando, ad ipſas dominantium poteſtates. Primos igitur Achilli ſubiectos dinumerat, auſtrale latus tenentes & Oetæ, Locrisq; Epicnemidijs adiacentes,

ὅσσοι τὸ πελασγικὸν ἄργος ἔναιον, In Catalogo.
οἵτ' ἄλον, οἵτ' ἀλόπην, οἵτε τρηχῖν' ἐνέμοντο,
οἵτ' εἶχον φθίην, ἠδ' ἑλλάδα καλλιγύναικα,
μυρμιδόνες δὲ καλεῦντο καὶ ἕλληνες καὶ ἀχαιοί.

Quiq; Pelaſgicon Argos habebant,
Quiq; Alon & Alopen, & qui Trachina colebant,
Et Phthiam & Græciam ſpecioſis matribus oram,
Myrmidones Græci ſimul & uocitantur Achæi.

Iſtis inſuper copulat & Phœnici ſubditos & utriuſq; claſſem communem efficit. Phœnici ſubiecti. Cæterum poëta nulla quidem in parte Dolopum meminit militum Troianum ad bellum. Nec enim ipſum ducem Phœnicem ad Martis diſcrimina ducem fęcit egredientem ſicuti Neſtorem. Alij tamen memorant, uduti Pindarus Phœnicis meminit,

ὃς δολόπων ἄγαγε θρασὺν ὅμιλον σφενδονᾶσαι
ἱπποδάμων δαναῶν βέλεσι πρόσφορον.

Audaces Dolopum ducens in bella cateruas,
Mortiferasq; gerunt Danaorum in ſpicula fundas. Dolopes.

Hoc autem & ſecundum poëtam (ut dicere ſolent grammatici) ex dicto tacitum ſubaudire oportet. Quoniam ridiculum foret regem ipſum in militiæ partem aduentare,

ναῖον δ' ἐσχατιὴν φθίης δολόπεσσιν ἀνάσσων. Iliad. ι.

Poſteriora habitans Phthiæ Dolopasq; gubernans.

Sic enim ait, Subditos uero procul abeſſe. nec enim militandi ſocij uiderentur Achilli. Sed enim præſes tantum, & dicendi magiſter foret, ſiue utiq; conſiliarius. Phœnix. Hoc enim ipſi uolunt indicare uerſus. nam tale illud à poëta ſcriptum,

μύθων τε ῥητῆρ' ἔμμεναι πρηκτῆρά τε ἔργων. Iliad. ι.

Præceptor fandi foret, utilis author agendi. †

Argos ipſum Pelaſgicum pleriq; urbem Theſſalicã opinantur, ſuperiori tempore Lariſſę propinquam, quę hac ætate nullibi eſt. Alij non urbem ſanè, ſed Theſſalorum campum hoc uocabulo nuncupatũ. Quod quidem nomẽ Abas ex Argo, hæc ad loca migrans impoſuit. Quidam etiam Phthiam eandem quam Helladem ſiue Græciam & Achaiam opinantur eſſe. Hanc autem alteram eſſe partem auſtralem. Diuiſa Theſſalia uniuerſa, cum ipſi eam diuidant, uerum poëta duo facere uidetur, Phthiam & Helladem ſeu Græciam, cum hoc pacto dicat, *Hic deſunt quædam. Argos pelaſgicon. Lariſſa. Abas. Phthia. Græcia Hellas.

οἵτ' εἶχον φθίην, ἠδ' ἑλλάδα καλλιγύναικα.

Et Phthiam, & Græciam ſpecioſis matribus oram. &c.

ἔπειτ' ἀπάνευθε δι' Ἑλλάδος εὐρυχόροιο
φθίην δ' ἐξικόμην. id est,
Deinde seorsum latam per Græciam
Phthiam usq; peruenit.

Et illud frequentes per Helladem seu Græciam Phthiamq; ciuitates sunt. Poëta igitur duo hæc efficit, utrum autem urbes, an regionem, nequaquam indicat, posteriores Helladem aut Græciam regionẽ asserentes, partim extendi Thebas Phthioticas aiunt à prisca Pharsalo. In hac autem regione, Thetidis phanum est penes utranque Pharsalum, uetustam scilicet & nouam, quo ex phano & hanc oram Achilli subiectam fuisse suspicantur. Qui uero urbem esse inquiunt, Pharsalij quidem ostendunt longe ab eorum urbe dirutum oppidũ, quod Helladem uel Græ-
Messeis. ciam fuisse crediderunt, duósque insuper fontes propinquos, Messeidem ac Hy-
Hyperea. peream. Verum Melitenses procul ab urbe sua stadijs decem Helladem, id est
Pyrrha. Græciam habitatam indicat trans Enipeum, quo tempore eorum urbs Pyrrha uocabatur. Cæterum ex Hellade seu Græcia humili in loco iacente, Græcos in urbem suam habitaturos commigrasse, testimonio esse quod in illorum foro editum sepulchrum Hellenos qui Deucalionis & Pyrrhæ filius extitit. Scriptis
Deucalion. autem traditum est, Deucalionem Phthiotiæ regnum tenuisse, & simpliciter
Enipeus. Thessaliæ imperitasse. At Enipeus ab Erythra præter Pharsalon currens in Api-
Apidanus. danum elabitur, Apidanus uero in Peneum. De Hellenibus siue Græcis hæc.
Phthij. Phthios uero uocãt Achilli subditos à Protesilao & Philoctete, quorum testis ipse poëta est. Quippe in recensione siue Catalogo nauium inquiens, eos ita expresit, qui sub Achille erant,
οἵ τ' εἶχον φθίην. id est,
Hi uero habebant Phthiam.

In pugna autem secus naues gesta, eos in nauibus residentes, cum Achille fecit quietos. Ac Philoctetæ subditos pugnam exercere, Medontem habentes, gentémque Protesilai prius, deinde Neoptolemi pedum uelocitate ualentes, de quibus cõmunem fecit sermonem hoc modo,

Iliad. ν. ἔνθα δὲ Βοιωτοὶ καὶ ἰάονες ἑλκεχίτωνες
λοκροὶ καὶ φθῖοι καὶ φαιδιμόεντες ἐπειοί.
Hinc & Bœotij, longoq; Iones amictu,
Locriq; & Phthij famæq; insignis Epei.

At peculiariter ait;
ibidem. πρὸ φθίων δὲ μέδων τε μενεπτόλεμός τε ποδάρκης.
Duxq; Medon Phthijs Neoptolemus, alipes idem.

Hi quidem pro Phthijs magnanimi nauigia tutantes cum eis pugnam inierũt. Forte et qui cum Eurypylo militabant, Phthij nominabantur illis confines. Tamẽ
Magnesia. Eurypylus. hoc tempore in Magnesię iure censentur quæ subdita fuit Eurypylo, & oram totã Philoctetę subiectã, & Orchomeno uicinam, & Achilli subiectam Phthiã ab Do-
Antron. lopia & campestri plaga, ad usq; mare Magnesium, & usq; ad Antronem urbẽ Protesilai, quam nunc pluratiuo proferunt casu. Cæterum de Halo & de Halope ambigitur, ne non hos dicat locos qui in Phthiotico censu ferantur. Sed in Locris cum
Halus. hucusq; Achilles suum possederit imperium, quemadmodũ tenus Trachine oraq;
Haliûs. Oetæa, Est autem & Halus & Haliûs in Locrensi litore, sicut & Halope. Sunt qui
Halope. pro Halope Haliuntem ponant, & hunc in modum scribant,

οἵ θ' ἅλον οἵ θ' ἁλιοῦντα, οἵτε τραχῖν' ἐνέμοντο.

Quiq; Halon atq; Haliunta, & qui Trachina colebant. In Catalogo.

Halus autem Phthioticus in Othryos transitu iacet, qui mons oræ Phthioticæ Othrys.
ad aquilonem iacet, Tymphresto proximus ac Dolopibus, inde protensus ad si- Tymphrestus.
nui Maliaco propinqua. Halus ab Itone stadia circiter sexaginta distat, seu mascu-
lino seu muliebri proferas genere, cum utroq; modo. Halus autẽ Athamantis fuit Athamas.
domicilium. Posterioribus deleta temporibus quæ Crocio imminent campo. Cu-
ius mœnia Amphrisus amnis alluit. Sub Crocio autem Phthioticæ Thebæ sunt. Crocius. Amphrisus.
Et Halus quidem Phthiotica nuncupatur ora, & Achaica, quę coniuncta est Ma- Thebæ.
liensibus sicut Othryi Propodes, & sicut Phylaca Protesilai oræ Phthioticæ est Phylaca.
Maliensibus uicinę, sic & Halus. Abest autem Thebis stadia circiter centum, in me
dio uero est Pharsali & Phthiotarum. Tamen Philippus eam Pharsalijs attribuit
Phthiotis adeptam. Sic & terminos & constitutiones nationum locorumq; sem-
per uariari contingit, sicuti memorauimus. Sic & Sophocles Trachinem Phthioti Trachin.
cam nominauit. Artemidorus autem Halum sistit in litore extra Maliacum sinum
iacente. Phthiotin autem procedens hinc usq; ad Peneum, post Antronem Pte-
leum ponit, mox Halum à Pteleo decem supra centum stadia interuallo distantem. Pteleus.
De Trachine sanè iam qualis sit explanatum est, & poëta nominatim exponit.
Cum autem Sperchium sæpenumero meminit, sicut amnem indigenam è Tym- Sperchius.
phresto Dryopico monte nascentem, iuxta Thermopylum uero erumpentem. In-
ter ipsum & Lamiam declarat, ut omnia intra Pylas quæcunq; sinus sunt Maliaci, Lamia flu.
& extra sub illorum ditione fuere. Cęterum Sperchius à Lamia stadia triginta di-
stat. Qui cuidam imminet campo ad Maliacum sinum pertinenti. Indigenam ue-
ro Sperchium esse demonstrat, eo quod illi cæsariem sese nutrire dicat, & quendam
præfectum suum Meneschium Sperchij & sororis Achillis filium nominet. Vero Meneschius.
autem simile fit Myrmidonas appellari cunctos, Achilli Patrocloq; subiectos, qui Myrmidones.
ex Aegina profugum Peleum comitati sunt, Phthiotæ quoq; omnes Achæi uo- Phthiotæ.
citabantur. Annumerantur autem ijs, qui Phthiotici iuris sunt sub Achillis regno Achæi.
ad Maliensium habitationes inchoantes plures quidem. In ipsis uero Thebas Echina.
Phthioticas habere Echinam, Lamiam, circa quam Macedonibus & Antipatro
aduersus Athenienses Lamiacum conflatum est bellum. In quo Leosthenes dux Lamiacũ bellũ
Atheniensium & regis Alexandri socius cecidit. Vlterius sunt Erineum, Coronea. Leosthenes.
Erineum quidem, quo nomine & altera urbs in Bœotia est, Melitea, Thaumacus, Erineum. Coronea.
Proërna, Pharsalus, Eretria eodẽ nomine quo Euboica, Paracheloitę, & hos quoq; Melitea.
eodem uocabulo quo sunt Ætolici. Nam & hic flumen Achelous est Lamiæ pro- Thaumacus.
pinquus, penes quem quidem sedes suas habent Paracheloitę. Porrigitur autem o- Proërna. Pharsalus.
ra ista ad Aquilonem ad Asclepiadarũ terram, & occidentem spectãtium, & Eury- Eretria.
pyli & Protesilai ciuitates in orientem uergentes, in meridie uero ad oram Oetæã, Paracheloitæ.
in populos quatuordecim distributam, & in Peracleam plagamq; Dryopum tetra
polin, id est, quatuor ciuitates aliquando sub se tenentem, quomodo & Doricam,
cum illa Dryopum Peloponnesum incolentium, caput urbium, id est metropolis
censeretur. Ad Oetam sanè pertinet Acyphas quoq;, terraq; Parasopia & Oeniadę Acyphas.
gens & Anticyra quo nomine altera est in Locris occiduis. Hos autem decem or- Parasopia. Oeniadæ.
dines dico, qui non semper eodem sed uario mansere modo. Quæ uero magis ac Anticyra.
magis insignes sunt, dignissime memorata ueniunt, poëtæ uero ipsius testimonio

Dolopes ad extrema Phthiæ locantur, & quod sub uno eodẽq; Imperatore Peleo militant & isti & Phthiotæ. Nam ut ille inquit, Phthiæ extrema colunt, & ductor erat Dolopum Phœnix, ex munere Pelei. Tractus autem ille plurimum Pindo uicinus est, & locis propinquis qui maxima ex parte Thessaliæ plagæ sunt. Gloria nancq; Macedonũ Thessalorumq; simul & potentia efficit, ut eorum uicini præsertim Epirotæ, partim sponte, partim uero coacti sese in Thessalorum aut Macedonum parte constituerint, quomodo Athamanes & Aethices & Talares Thessalorũ, at Orestę et Pelagones & Elimiotę Macedonũ. Pindus autẽ mons permagnus ad arcton Macedonum partem habet, ad occasum autem Perębos, homines metanastas, id est nugatores continet, ad meridiem uero Dolopas. Hęc est autẽ Thessalię ora. In ipso autẽ Pindo habitationes habebant Talares, natio Molossorũ ab ijs deducta, qui Ismarã incolũt, & Æthices ad quos expulsos à Perithoo cẽtauros fuisse poëta cõmemorat, eos autẽ omnino defecisse, scriptores aiunt. Quam quidẽ defectionẽ duobus intelligendã esse modis accipimus. Aut enim mortales ipsos funditus deletos, illorũ agro prorsus desolato, aut ipsarum nomine gentiũ nusq; amplius existente, nec tali eorũ cõuentu perdurante, quoniã ergo id quod restat etiam aduinatũ nulla prorsus mentione insignitur, nulla ipsum dignum memoria ponimus. Non quidẽ id ipsum, non etiam nomine aut loco transmutatũ, quod si iustam cõmemorandi causam habeat transmutatio ipsa necessario explicanda est. Restat iam sanè ut litoris ordinẽ dicamus, quod Achilli subditũ erat, sumpto à Thermopylis exordio. Iam enim & Locrẽse litus & alia diximus. Itaq; Thermopylę è Cenęo absunt freto stadia septuaginta. Quod si extra Pylas annauiges à Sperchio stadia decem. Hinc uero ad Phalarã stadia uiginti. Supra Phalarã à mari ora urbiũ quindecim, stadia quinquaginta imminet. Inde porrò nauiganti stadia c. Echinus incumbit. Reliqui litoris ager in mediterraneã Larissam pensilẽ habet, ab eo stadijs uiginti distantẽ. Hęc etiam ipsa Pelasgia Larissa nominatur, postea Myõnesus exilis insula, pòst Antron, hęc Protesilao suberat, tot sub Achille fuerant. Explicat autẽ poëta, recensetq; ordine illa quę Achilli parebant, & quæ item Protesilao. Hæ autẽ sunt quæ deinceps sunt, sub Achille sanè ora litoralis usq; Antronẽ. Quippe cum Phylace quę prope Thebas Phthioticas est, & ipsa sub Protesilao foret, & Halus & Larissa pensilis & Demetreum, sub illo cũctę ad partem Othryos montis orientalem, Demetreũ uidelicet, Δήμητρος, id est, Cereris templũ habens, quod & Pyrasum nuncupauit. Erat autem Pyrasus optimo munita portu ciuitas, duobus in stadijs Cereris lucũ et sacram habens statuam, longe à Thebis stad. uiginti. Supra Pyrasum autem iacent Thebæ. Supra Thebas uero in mediterranea Crocius campus ad extrema montis Othryos, per quam amnis Amphrysus labitur. Super hunc extat Iton, ubi Itoniæ templum est, à quo dictum est & alterum in Bœotia, & Cuarius fluuius, de quo retulimus, cum de Arna scriberemus in Bœotiæ rebus. Hæc quidem de Phthiotica plaga, una ex quatuor Thessaliæ totius particulis, cuius sunt & subditæ Eurypylo terræ, & Phillo, ubi Apollinis Phyllæi phanum est & Ichnæ, quo in loco Ichnæa Themis colitur, & Cyerus cum ea censetur & Athamania. Ad Antronem uero munitum castellum est in transitu in Eubœam, quod Antronis asinum uocant. Postea Pteleum & Halus, dehinc Cereris templum & Pyrasi rudera deiecti, supérque ipsum Thebæ. Pòst Pyrrha promontorium, ac prope illud duæ insulæ paruæ, quarum una Pyrrha, altera Deucalion nominatur.

Hic

Dolopes. Phœnix. Epirotæ. Athamanes. Aethices. Talares. Orestæ. Pelagones. Elimiotæ. Pindus. Perabi. Metanastæ. Dolopes. Ismara. Achilli subdita ora. Thermopylæ. Phalara. Echinus. Larissa pensilis. Larissa Pelasgia. Antron. Phylaca. Halus. Demetreum. Pyrasus. Thebæ. Crocius cãpus. Amphrysus. Iton. Itoniũ templũ. Cuarius. Phyllus. Apollo Phyllæus. Ichnæ. Ichnæa Themis. Cyerus. Athamania. Antronius asinus. Pteleum. Halus. Pyrrha insul. Deucalion ins.

Hic Phthioticæ partis finis est. Deinceps subditos Eumelo populos numerat, contiguamq; oram maritimam. Inest iam supra Magnesiam terramq; Pelasgicam Pheræ quidem Pelasgicorum camporum terminus ad Magnesiam, qui usque Pelium stadia centum ac sexaginta porriguntur. Emporium autem Pheræ habent Pagasas, ab eis nonaginta distans stadijs, ab Iolco autem uiginti. Iolcus iam dudum diruta iacet, quo ex loco Pelias Iasonem ac nauem Argo foras emisit. Pagasas autem ideo dictas esse aiunt, quia eo in loco nauem Argo compegerit. Alij uero similius existimant, loco ipsi nomen impositum propter uicinos fontes, id est πηγὰς, qui frequentes aquarum ubertatem effundunt. Iuxta quoque sunt Aphetæ ciuitas, id est, emissa, quia hinc emissi fuerint Argonautæ. Supra Demetriadem uero urbem Iolcus stadia septem ad mare iacet, quam Demetrius Poliorceta, id est urbium obsessor, sui nominis monumento construxit, inter Neliam & Pagasas ad mare, ad eamq; exiguas quasdam urbes commigrare iussit, Neliam scilicet Pagasasq; & Hormenium. Rhizuntem item, Sepiadem, Olizonem, Bœben, Iolcum. Qui hoc quidem tempore Demetriadi addicti sunt pagi, & hoc sanè per multos annos, & nauale & regia Macedonum regibus fuit. Tenebat & Tempe & utrunque iam dictum montem, Pelium scilicet atque Ossam. Hac uero tempestate ad exiguum contracta est, cum cunctas Magnesiæ ciuitates antecellat. Cæterum Bœbeidem lacum, Pherarum uicinum esse constat, ad extremam Pelei & Magnesiæ confinem. Bœbe autem locus ipsi lacui adiacet. Verum sicut Iolcum ad incrementa dignitatis prouectam intestinæ seditiones, & amplius tyrannorum uiolentiæ deleuerunt, ita & Pheras in sublimi quandoque fastigio collocatas tyranni funditus extinxerunt. Apud Demetriadem uero Naurus amnis labitur. Continuum autem litus Iolcus appellatur. Hic etiam Pylaicos conuentus celebrabant. At enim Artemidorus procul à Demetriade sinũ Pagasæum ponit ad subdita Philoctetæ loca. In sinu uero Cicynethum insulam esse dicit, & eiusdem nominis urbem admodum pusillam. Deinceps possessæ à Philocteta ciuitates nũcupantur. Methonem profecto alteram à Thracia Philippus solo æquauit. Alterius sanè in Peloponneso sitæ, supra memoriam fecimus. Contra Magnesios quidem frequentes incumbunt insulæ. Nobiliores sunt Sciathus & Peparœthus, & Icus, & Alonesus & Scyrus cum eiusdem nominis urbibus. Clarissima uero Scyrus est propter Lycomedis cum Achille affinitatem & Achillis filium Neoptolemum ibi procreatum & enutritum posterioribus annis. Philippus amplificato regno, cum mari imperitantes cerneret Athenienses, & illarum principatũ adeptos, & harum et aliarũ propinquas sibi præcipua fama nobiliores reddidit. Nam cum pro imperio decertaret, ante omnia uicinas inuasit, & quemadmodum maiorem Magnesij agri tractum & Thraciæ, reliquasq; circumcirca terras Macedoniæ iuri adiudicauit, sic & appositas Magnesiæ insulas ademit, & ignotas prius nobilitauit, & bello potiundas effecit. Itaq; de Scyro potissimum uetustatis sermo constat, & talia per ora hominum rumificantur, ueluti caprarum maxime Scyriarum uirtutes, lapidumq; Scyriorum opportunas indagines maxime uariæ ueluti metalla, & item Carystij marmoris & Deucallij & syndici & hieropolitici spectare licet in urbe Romana, integras scilicet columnas lapideas ingentisq; magnitudinis tabulas tantæ uarietatis saxorũ, quibus ipsa ciuitas adornatur abunde, & priuatim & publice. Ex quo candidi lapidis pretia iam uilia facta sunt. Poëta igitur hucusq;

Pheræ. Pagasæ. Iolcus. Argo. Aphetæ. Argonautæ. Demetrias. Demetrius Poliorceta. Nelia. Hormenium. Rhizus. Sepias. Olizon. Bœbe. Iolcus. Naurus flu. Pagasæus sinus. Methone. Sciathus. Peparœthus. Icus. Alonesus. Scyrus. Neoptolemus. Scyriæ capræ. Scyrij lapilli.

progressus superiorem repetit Thessaliam, à Dolopum & Pindi ora inchoans,

In Catal. οἱ δ' ἔχον τρίκκην καὶ ἰθώμην κλωμακόεσσαν.

Tricce. Qui Triccen & scaligeram pascuntur Ithomen.

Ithome. Istiæi. Dorici. Hæc quidem Istiæorum telluris existunt, qui superiori tempore (ut aiunt) Dorici uocabantur. Cęterum cum illam Perhæbij occupassent, qui & Istiæam Euboicam subuerterant, & eius incolas in continentem abstraxerant, cum tanta sanè esset inhabitantium Istiæorum multitudo, ab illis hoc regioni nomen imposuere.

Dolopia. Tricca situs. Appellant etiam Dolopiam inferiorem Thessaliam oppositam rectè Macedoniæ, sicut & inferiorem inferiori. Est quidem Tricce, ubi Æsculapij templum extat uetustissimum, & claritate celeberrimum, & Dolopibus & Pindo adiacentibus locis confine. Ithomes nomē Ithome autem eo quo Messenia urbs nomine dicitur, quam non sic proferri oportere contendunt, sed primam auferri syllabam, sic enim prius appel- Thama. latam quæ nunc in Thamas uocabulum transmutauit, locum munitum & ualidum, ueréque scaligerum inter quatuor castella situm tanquam quaternis à lateri- Pellineus. Gomphos. bus iacentia, Triccam & Metropolin & Pellineum & Gomphos. Verum Ithome metropolis regioni addicta est. Ipsa uero metropolis prioribus annis tribus habitata erat oppidulis & quidem obscuris, postea plures assumptæ urbes sunt, è quibus una fuit Ithome. Enimuero Callimachus in Iambico carmine Veneres nuncupauit,

τᾶς ἀφροδίτας ἡ θεὸς γὰρ οὐ μία
τὴν καστνιῆτιν ὑπερβάλλεσθ πάσας τὸ φροιεῖν.

Dea enim non una est,
Sed Castniensem reliquas superare cunctas.

Vel eo sapiendi genere, quod sola sues immolandos acceptos admittit, atque si quis alius ipse peritissimus extitit, & per omnem eius uitam (ut ipse inquit) hæc fabulis tradere uolens. Posteri uero redarguerunt non unam Venerem modo, sed plures hunc immolandi ritum approbantes admisisse, è quibus unam esse in hac Pharycadon. ipsa metropoli. Non unam quoque ex urbibus additis, ad eam habitandis esse, O- Peneus. mirium hunc morem tradidisse. Est & Pharycadonis urbs in Istiæorum plaga, Curalius. per quos Peneus fluit, atque Curalius. Curalius quidem templum Palladis Ithomię Atrax. præterlabens, Peneum intrat. Ipse uero Peneus (ut diximus) oritur ex Pindo à sini- Tempe. stra relinquens Triccen, & Pellineum, Pharycadonem, penesque Atracem Larissamque defertur. Acceptisque Thessalicæ telluris amnibus, per Tempe ad erumpen- Eurytus. dum progreditur. Oechaliam uero urbem quæ Euryti dicitur, & in hisce locis, & in Eubœa & in Arcadia esse, scriptores memorant, & alio pacto nomen illius permutant, quod in exponendis Peloponnesi rebus diximus. Hos autem in quæstionem deducunt, præsertim quæ nam ea fuerit, quæ ab Hercule capta est, & quā scri- Oechaliæ captiuitas. ptis declarat ille, qui Oechaliæ captiuitatem uersibus edidit. Hæc nanque loca Æsculapij filijs subiecta cecinit. Porrò Eurypylo terram subditam ait,

Iliad. β. οἱ δ' ἔχον ὀρμένιον οἵτε κρήνην ὑπέρειαν
οἵ τ' ἔχον ἀστέριον τιτάνοιό τε λευκὰ κάρηνα.

Orméniumque colunt quos fons Hyperea tenebat,
Asteriumque habitant, fastigiaque alba Titani.

Ormenium. Orminium. Ormenium igitur hodie uocatur Orminium, uicus quidem sub monte Pelio, ad sinū Pagaseum sub illis urbibus, quas Demetriadi habitatas, addictas esse com- Bœba. memorauimus. Bœbeidem uero lacū propè esse oportet, quandoquidē Bœba ex

cir

circumadiacentibus Demetriadi urbibus una fuit, sic & ipsum Ormeniū. Abest
autem à Demetriade Ormenium stadia septem ac uiginti itinere terrestri. Locus
quidem Iolci in uia situs, longe à Demetriade stadia septem semotus est, ab Arme-
nio autem reliquis uiginti. Scepsio autem teste, Phœnix Ormenij ortus est, indeq; Phœnicis pat.
patris conspectum Amyntoris Ormenidę fugientem, Phthiam ad Peleum sese re- ormenius.
gem recepisse. Ormenum uero Cercaphi filium Æolo prognati, hunc ædificasse lo Ormenus.
cum. Ormenum duos procreasse filios Amyntorem & Euæmonem, è quorum Amyntor.
altero Phœnicem, ex altero uero Eurypylum ortos esse. Successionem quidem cō- Euemon.
munem Eurypylo de patria egrediente Phœnice, fuisse seruatam. Sic enim scribit, Eurypylus.
ὅτε πρῶτον λίπον ὀρμένιον πολύμηλον.
Cum primum fœcundam ouibus Ormenium liqui, pro eo quod est,
λίπον ἑλλάδα καλλιγύναικα.
Græcia omissa mihi famosis plena puellis.

Cæterum Crates Phocensem extitisse Phœnicem asserit ductis ex galea Mege-
tis coniecturis, qua in nocturnis excubijs Vlyssem usum, poëta testatur,

ἐξ ἐλεῶνος ἀμύντορος ὀρμενίδαο
ἐξέλετ' αὐτόλυκος πυκινὸν δόμον ἀντιτορήσας. Iliad. κ.
Ex Eleone Amyntoris Ormenidæ
Autolycus rapiens uallatas perforat ædes.

Eleonem enim in Parnaso oppidulum quoddam esse. Amyntorem uero Or-
meniden non alium sanè dici nisi Phœnicis genitorem, Autolycumq; Parnasi Eleon.
incolam res uicinorū furto surripuisse, quod cuiuscunq; furis commune officium Autolycus.
est, nō longinqua surripere, & τοιχωρυχεῖν, id est, parietes perforare. At enim Scepsius
ait nullum Parnasi locum monstrari Eleonem appellatum sed Neonem, quam
scilicet post Troianum bellum habitatam fuisse refert. Nec uero uicinorum pa- Neon.
rietes solum à furibus perforari solere. Multáque præterea sunt alia quæ dici pos
sent, sed in hisce amplius immorari uereor. Alij Exeleonem scribūt, ipsa uero Tana
græ telluris est. Illud autem argumento est, rem absurde dici, cum sic referat,
φεῦγον ἔπειτ' ἀπάνευθε δι' ἑλλάδος
φθίην δ' ἐξικόμην.
Dehinc seorsum fugiens per Græciam,
Phthiam profectus sum.

Fons uero ipse Hyperea in Pheræorum medio oppido Metalĕusa consistit. Ti- Hyperea.
tanus autem, id est calx ab eo quod illi accidit, nomen est assecuta. Ager enim albi- Metaleusa. Titanus.
cans natura existit Arnæ proximus. Nec procul ab ijs Asterium est. Hi quidem Asterium.
huic parti affines esse dicuntur qui Polypœtæ subditi sunt,
οἳ δ' ἄργισσαν ἔχον καὶ γυρτώνην ἐνέμοντο,
ὄρθην ἠλώνην τε πόλιν τ' ὀλοοσσόνα λευκήν. In Catal.
Quiq; Argissam habent, Gyrtonem deinde colebant,
Orthen Elonamq; urbem, niueamq; Olossonem.

Hanc sanè regionem primum coluerunt Perrhæbi fruentes parte maritima & Perrhæbi.
Peneo usque ad illius ostium & Gyrtonem in Perrhæborum plaga. Inde Lapi- Gyrton. Ixion.
thæ illos affligentes, mediterraneam flumini uicinam oram occupauerunt, Ixion, Perithous.
filiusq; Perithous qui Pelium ui occupauit, eius persequens occupatores Centau- Centauri.
ros, duram sanè agrestemq; natione. Eos igitur eiectos è Pelio ad Æthicas compu
lit, Lapithis autem campestria cōcessit. Eorū autem partem Olympo propinquā

Perrhæbi tenuere. Nonnullis uero in locis omnes promiscuas domos habuere.
Argissa. Igitur Argissa quæ nūc Argusa uocatur, Peneio adiacet. Cui superimminet Atrax
Argusa. Atrax. in stadia quadraginta, & ipsa fluuio proxima. Regionē uero fluuiatilem mediam
Ortha. circumtenebant Perrhæbi. Ortham sanè quidam Phalannæorum arcem esse ferūt.
Phalannæ. Phalanna uero ciuitas Perrhæborum iuris est, apud Tempe, Peneo finitima. Perrhæbi autem cum Lapitharum potentia fracti essent, maiori ex parte in montana profugerunt, Pindo uicina, & ad Athamanes & ad Dolopes. Regionem autem hanc cæterosq; Perrhæbos Larissæi in suam ditionem redegerunt iuxta Peneum considentes, illorumq; uicini fertilissimam quidem pascentes agri partem, nisi si qua curua nimis uallis Nessonidi propinqua lacui fiat, quā amnis stagnans arandi facultate Larissæis interciperet. Eam tamen iacturam postea Larissæi cōstructis aggeribus emendauere. Interim igitur isti Perrhæbiam occupantes tenebant & tri
Larissæ plures. buta exigebant, donec Philippus locorū potitus est. Larissa quoq; Ossæ locus est, quæ pensilis aut obliqua dicitur à plerisque. Est & alia in Creta ciuitas, quæ hodie
Iapygia. quoq; Iapygiæ confinis habitatur, à qua subiectus campus Larissius uocatur. Est
Larissus cam. & in Peloponneso Argiuorū arx Larissa. Eleorum quoq; agrum Dymamq; disterminans Larissus fluuius est. In eadem quoq; Larissam urbem in cōfinibus esse, Theopompus scriptis testatur. Et in Asia Larissa Phriconia est iuxta Cymam, &
Hamaxitum. ad Troados Hamaxitū. Est & Ephesi Larissa, & in Sina Mitylenæ ad stadia quin
Sina. quaginta. Larissææ petræ sunt ad Methymnem in uia. In agro quoq; Attico Laris
Larissææ petræ. sa est. Tralibus quoq; uicus est, longe distans triginta stadia, supra oppidū ad Caystri campū, quà per mediterraneam itur ad Isodromæ matris templū, sitū habens similem, lociq; uirtutem ipsi quam diximus pensili Larissæ. Nam & aquarum bo
Larissius Iup. nitate & uinetorum specie præstans est. Forsitan autem & Larissius Iuppiter hinc cognomen assumpsit. Ad sinistras quoq; ponti ripas pagus est Larissa nomine,
Oloosson extremis Hæmi finitimus. Est & Oloosson ciuitas, quæ Leuca uocatur, id est, Al
Leuca. ba, cum in alba consistat argilla: & Elona, ambæ Perrhęborum urbes: & Gunnus.
Elona. Gunnus. Et Elona quidē in Lemonem nomen permutauit, hodie diruta iacens. Vtraque
Eurotas. uero sub Olympo iacent, nō procul ab Eurota fluuio, quem quidem poëta uocat
Titaresius. Titaresium. De isto & de Perrhæbis deinceps poëta cecinit, quando dixit,

Perrhæbica loca. In Catologo.

γουνεὺς δ' ἐκ κύφου ἦγε δύο καὶ εἴκοσι νῆας
τῷ δ' ἐνιῆνες ἕποντο μενεπτόλεμοί τε περαιβοὶ
οἳ περὶ δωδώνην δυσχείμερον οἰκί' ἔθεντο
οἵ τ' ἀμφ' ἱμερτὸν τιταρήσιον ἔργ' ἐνέμοντο.

Viginti atq; duas Guneus Cypho egerat alnos,
Sunt Enienes ei comites fortesq; Peræbi.
Dodonem hi sedes circumposuere niualem,
Aruaq; iucundi Titaresi pulchra colebant.

Hæc igitur loca dicit Perrhæborum ab Histiæorum ora, in parte comprehendentia. Subiecti quoque fuere Polypœtæ partim. Perrhæbica tamen illa Lapithis attribuit, cum promiscue habitarent, & plana tenerentur à Lapithis, & in hoc tractu natio Perrhæbica maiore ex parte illis subiecta foret. Montana uero in Olym
Cyphus. pum uergentia atq; Tempe, ab ipsis Perrhæbis incolerentur, sicuti Cyphus & Do
Dodona. dona, et plaga Titaresio finitima, qui è monte Titaro Olympi uicino labēs ad pla
Titarus. gam Tempe contingentem Perrhæbiæ quodāmodo pertinentē, in Peneū effluit.

Penei

Penei quidem perlucentes aquæ sunt, Titaresij uero crassæ quadã ex materia. Qua *Titaresij aquæ* *Penei aquæ.*
ex re factum est, ut illi non cõmisceatur, quin instar olei desuperfluat. Inde cum sic mixtim cohabitent, Simonides Perrhæbos & Lapithas uniuersos Pelasgicos appellat, in orientem uergentes, ad Gyrtonem & Penei ostia, ad Ossam & ad Peliũ, & quæ circa Demetriadem, & quæ in regione campestri sunt. Larissam, Crannonem, Scotusam, Mopsium, Atracem, & adiacentia lacui Nesonidi & Bœbeidi, *Nesonis lacus.* de quibus paruam sanè mentionem poëta fecit, quoniam alia quidem necdum ha- *Bœbeis lacus.* bitabantur. Alia uilia quædam erant habitacula, propter alia atq; alia uarijs in temporibus inducta diluuia. Neque Nesonidem lacum meminit, sed Bœbeidem tantum, qui longe minor est, hoc quidem solo manente, illo uero, quẽadmodum consentaneum est, non ita, cum modo exundet, modo deficiat. Scotusæ uero recorda- *Scotusa.* tionem fecimus, cum de Dodona sermonem haberemus & de Thessaliæ oraculo, quia hoc in loco fuerat. In Scotusa autem locus est, quem κυνὸς κεφαλὰς, id est, canis *Cynos cephale.* capita uocant. Vbi Romani ac Ætoli duce T. Quinto, ingenti prælio Philippum Demetrij filium, & Macedoniæ regem uicere. Tale quiddam & in Magnesijs accidit. Eorum enim locis compluribus dinumeratis, ne unum quidem Homerus Magnesium nominauit, sed eos tantum, quos † cæce ac nulla nota cognitos indi- *† γυρτώ.* *Gyrto.* cat. Qui Peneum inquit frondosumq; Peliũ incolebant. Sed tamen circa Peneum atque Pelium habitabant, & Gyrtonis incolæ, quos in numero ille collegit, & Ormenij, alijq; permulti procul etiam à Pelio. Tamen Magnesij erant sumpto ab Eumelo primordio, secundum posteriores homines. Assiduis igitur transmigrationibus, & rerum permutationibus urbanarum, & inquilinorum permixtiones & nominum & gentium confusiones obuenisse uidentur. Ea propter aliquando exoritur ambiguitas, sicuti de Crannone ac Gyrtone hoc ipsum primo factum est. Antiquitus enim Gyrtonij Phlegyiæ uocabantur ab Ixionis fratre Phlegyia, *Phlegyiæ.* *Crannonij.* Crannonios autem Ephyros dicebat. Ex quo nata est dubitatio ob ipsius poëtæ *Locus Homeri.* carmen,

τὼ μὲν ἄρ᾽ ἐκ θρῄκης ἐφύρους μεταθωρήσσεσθον, *Iliad. ν.*
ἠὲ μετὰ φλεγύας μεγαλήτορας.

Cumq; Ephyris ambo de Thrace scuta gerebant,
Seu post magnanimos Phlegyias.

Quosnam uelit eloqui, postea & hoc idem in Perrhæbis & Athamanibus ob- *Athamanes.* uenit. Homerus nanque eos, ut inuicem finitimos coniunxit. Etiam diutius Athamanum sedes Dotio in campo locatas à posteris extitisse ferunt. Istud autem pro- *Dotius cãpus.* pe dictam nuper Perrhæbiam est atque Ossam, lacumq; Bœbeidem in media *Bœbeis lacus.* quodammodo Thessalia, proprijs quidem inclusum collibus. De quo Hesiodus hunc in modum inquit,

ἢ οἵη διδύμους ἱεροὺς ναίουσα κολωνοὺς
δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἄμ ταμυροῖο
νίψατο βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής.

Sola habitat Dotij geminis in collibus arui,
Permultis coram plantam sibi uirgo seuera,
Bœbiade in stagno lauit.

Athamanes igitur in Oetam montem expulsi à Lapithis magna ex parte fue- *Athamanes.* runt. Hac autem in plaga magna imperitabant potentia, cum quandã agri partem *Echinus.*

Doricis & Maliensibus ademissent usque Heracleam & Echinum. Pars uero corū
Cyphus. circa Cyphum Perrhæborum montem, ubi eodem quoque est pagus nomine, permanserunt. Quædam autem Perrhæborum multitudo ad Olympi tractum progressa in occasum spectantem simul illic contractas sedes habuerūt Macedonibus finitimas. Non parua uero eorum manus ad Pindum & Athamaniæ montes confugit. Nunc autem nimium aut nullum potius ipsorū restat seruatum uestigium. Eos uero Magnetas qui à poëta in ultimo Thessalicorum catalogo dinumerātur, existimauerim Macedonibus Pierij uicinos, qui intra Tempe à Peneo atque Ossa
Homolium. usque ad Pelium trans Peneum loca habent mari tenus. Illis igitur Hoomlium siue Homolin (nam utroque modo dicitur) attribuemus. In rerum autem Macedonicarum commemoratione diximus, penes Ossam esse ad Penei ortum, per suum ad Tempe cursum. Si autem iuxta litus proximum Homolio progrediere, rationem habet, quod ad Rhizuntem habitent & Erynnas in litoralibus sitas sub Philoctete & sub Eumelo. Hoc ipsum igitur dubium incertumque relinquatur. Locorū quoque series deinceps ordine positorum, tenus Peneo non certa dicitur. Cumque loca
Sepiaca ripa. ignobilia sint, nec nos illa multi facere debemus. Tamen ripam Sepiacam tragœdiarum scriptores uulgarunt posteaque collaudarunt, cum ibi Persarū classis interierit, & in nihilum omnino redacta fuerit. Ripa quidem ipsa saxosa est, inter illam uero
Casthanæus uicus. uicumque Casthanæum, sub Pelio locatum litus iacet, in quo clasis ipsa Xerxis, cum staret in anchoris, ingenti flante Euro, partim in terram elisa, è uestigio dissoluta est, partim quidem ad Ipnuntem locum asperum inflicta circa Pelium, partim
Ipnus. uero ad Meliboeum, partim denique ad Casthangam oram perijt. Totum autem nauigationis spatium Penei stadia octoginta immane ac sæuum est. Tale est enim ac tantum Ossæ interuallū. Intermedius autem sinus est stadia intra ducenta, in quo
Melibœa. Melibœa sita est. Totus autem à Demetriade ad Peneum insinuatus, est amplior stadia mille, ad Euripum uero stadia duûm milliū & octingentûm, rursus ab Euripo stad. trecentûm & quinquaginta. Hieronymus quidem campestrem Thessaliæ ac Magnesiæ circuitum, stadiûm trium millium esse demonstrat, à Pelasgis habitari solitum, expulsosque inde illos in Ætoliam à Lapithis. Campū autem Pelasgicum
Mopsius. modo nuncupatum existere in Larissa & Gyrtone & Pheris, Ibique esse Mopsium
Mopsopia Attica. & Bœben, & Ossam & Homolen & Pelium & oram Magnesiam. Vocatum au-
Bœbe. tem Mopsium non à filio Tiresiæ Mopso uate, sed à Mopso Lapitha, Argonauta-
Ossa. *Homole.* rum nauigationis comite. Alius item Mopsus fuit, à quo Atticam appellauere Mo-
Pelium opp. psopiam. Hæc quidem singulatim de Thessalia. Ipsa quidem omnis priori seculo
Magnesia. *Mopsus.* Pyrrhæa ab Deucalionis uxore Pyrrha, nominabatur, & Hæmonia ab Hæmo-
Hæmonia. ne, à cuius filio Thessalo Thessalia uocata est. Quidam sanè bifariam diuiserunt.
Pyrrhæa. Ipsam quidē partem in austrum spectantem, Deucalioni in sortem obuenisse di-
Thessaliæ diuisio. ctitantes, ipsumque à matris nomine eam pandoram uocitasse, reliquā uero Hæmo-
Thessalia unde dicta. ni, à quo Hęmonia est dicta, transmutato deinde nomine, hanc quidē Helladem si
Pandora. ue Græciam ab Deucalionis filio Hellene, reliquam uero Thessaliam ab Hæmo-
Hellen. nis filio dici cœptam. Alij uero uenientes ab Ephyra Thesprotidis, Antyphum & Philippū pronepotes Thessali, Herculegeniti, ab Thessalo corū progenitore, re-
Græcia. *Nesonis.* gionem aiunt Thessaliam nominasse. Eam quoque aliquando Nesonidem dixere quidam, sicut & lacum à filio Thessali Nesone.

NONI LIBRI FINIS.

ARGVMENTVM DECIMI LIBRI.

DEcimus liber Ætoliam continet & circumiacentes insulas, Cretam etiam omnem, in qua diutius immoratur, Ius ciuile illius edisserens, & Curetum, & Idęorũ insuper Dactylorum in eadem genesin & honorificentiam & Orgya prosequens. Priuatam etiam prosapiam suam Strabo ex Creta repetit, prætereà positas circum Cretam insulas multas numero in libro existentes, inter quas & Sporades sunt, & de Cycladibus nonnullę.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER DECIMVS.

POSTQVAM Eubœa ad hoc totum litus opponitur, quod à Sunio tenus Thessalia protenditur, exceptis extremis utrinq;, affine uidetur, ut ipsum insulæ tractum ad ea quæ dicta sunt continenter adiungamus, postmodum ad Aetolicam plagam Acarnanicamq; transire, quę de Europæ partibus restant. Igitur insula à Cenæo ad Geræstum mille fermè ac ducentis stad. oblonga porrigitur, eius latitudo haud sanè æqualis est, ad summum uero ad centũ & quinquaginta extẽditur stadia. Itaq; Cenęũ quidẽ secundũ Thermopylas eaq; quę extra Thermopylas sunt paululũ abest, at Geræstus atq; Petalia coram Sunio. Atticæ igitur atq; Bœotię, agroq; Locrensi medio Euripo, cõtra respondet & Maliensibus. Cæterũ propter angustam eius formã longitudinemq; prædictã maiores nostri quondã Macrin illã nominauere. Cumq; curua sit à Chalcide maxime in continentem applicatur terram, & Aulidem agri Bœotij locum, Euripumq; efficit. De quo longiorem produximus orationem, deq; locis ferè inter se inuicem per freta diuisis & ad continentem, & ad insulam contraiacentibus ex utroq; Euripi latere, & intus & extra, quod si quid omissum fuerit, in præsentia apertius supplebimus. Ante omnia caua Eubœę oræ esse pars dicitur, quæ inter Aulidem, Geræstũq; continetur. Plaga nanq; maritima in sinus formam flectitur, Chalcidi uero propinqua curuatur, iterum in ipsam spectans continentem. Cęterum non tantum Macris sed etiam Abantis uocabatur insula. Poëta igitur cum in insulę mentionem uenit, nunquam Eubœenses, semper autem Abantes dictitat,

Eubœæ descriptio. *Cenæum.* *Geræstus.* *Petalia.* *Macris.* *Aulis.* *Eubœa caua quæ sit.*

οἳ δ' εὔβοιαν ἔχον μένεα πνείοντες ἄβαντες. id est, *In Catalogo.*

Eubœamq; colunt spirantes robur Abantes. Et illud,

τῷ δ' ἅμ' ἄβαντες ἕποντο.

Pariter comitantur Abantes.

Vt autem scriptis affirmat Aristoteles, profecti de Aba Phocidis ciuitate Thraces insulam incoluere, unde illius inquilinos Abantes appellatos. Sunt qui ab heroë dicant nominari, sicut heroicæ indolis matronam Eubœam ei cognomen tradidisse. Fortasse item quemadmodũ & in litore situm antrum quoddam in Ægeum uergens Aula bouis uocatur, ubi Io Epaphum peperisse fertur, eademq; ex causa hoc nomen adepta fuit insulã, quam etiam Ocham uocauere eodem quo mons

Abantes. *Aba.* *Eubœa herois.* *Aula bouis.* *Io.* *Epaphus.* *Ocha.*

Hellopia. nomine, qui ibi existentes reliquos magnitudine superat. Ipsa quoque Hellopia no-
Aecli. minata est ab Ionis filio Hellope, siue ab Aecli & Cothi fratre, ut alij perhibent, qui
Cothis. aliam etiam condidisse Hellopiam dicitur in ea quae nominatur Oria Istiaea terra
Oria. Istiaea. Telethrius. iuxta montem Telethrium & Istiaea adeptum esse Periademque & Cerinthum, & E-
Periat. depsum & Orobias, ubi ueracissimum est oraculum. Fuit & Selenuntij Apollinis
Edepsus. Orobias. oraculum. Verum Hellopienses Istiaea transtulerunt, & urbem amplissimam red-
Selenuntius. diderunt, uiolentius ingruente tyranno Philistide, post rem ad Leuctram gestam.
Apollo. Philistides tyr. †Constructum autem à Philippo Oretanorum tyrãno Phi-
listidem Demosthenes scribit. Sic enim à posterioribus uocita-
ri coepti Istigenses, & urbs ipsa pro Istiaea Oreus appellata. Ali
qui referunt Istiaeam ab Istiaensi populo seu tribu translatam
ab Atheniensibus, sicut ab Eretrieis Eretriam. Theopompus
autẽ scriptis testatur suis, cũ Pericles insula potitus esset, Istiae-
enses in Macedoniã (ita enim ex foedere cõuenerat) migrasse,

†Constitutũ legendum uidetur. Sic enim Graece legitur, Δημοσθένης δ' ὑπὸ φιλίππου κατασταθῆναι τύραννόν φησι καὶ Ὠρειτῶν τὸν φιλιστίδην. id est, Demosthenes asserit Philistidem à Philippo Oretanorum tyrannum constitutum. Est autem locus Demosthen. in Oratione περὶ στεφάνου. ubi sic inquit Demosth. καὶ κατέστησεν μὲν αὐτῷ φιλιστίδην τύραννον, ἐν δ' Ἐρετρίᾳ κλείταρχον.

Oreus. duo deinde Atheniensiũ millia Oreum habitatũ aduentasse, Istiaensiũ sane antea
Eretria. Tethrius. ciuitatẽ extitisse. Eam uero sub Tethrio monte Drymo iacere insulam (sic enim uo-
Drimus. catur) iuxta Callantẽ fluuiũ excelsa in petra. Ita cum Hellopienses montani essent,
Callantes. ὄρος. qui prius inhabitarant, hoc illi urbi est forsan nomen impositũ. Oros enim montẽ
Orion. indicat. Hoc etiã in loco educatus Orion, nomen adeptus esse uidetur. Sũt qui Ore
Oretani. tanos, cum propriam ciuitatem haberent, ab Hellopiensibus bello superatos, ad
Istiaenses transgressos, cum eis socialiter habitasse, cumque una utrisque ciuitas facta
Lacedaemon. fuisset, ambobus usos esse nominibus, sicuti Lacedaemon & Sparta eadem est. An-
Sparta. tea dictum est, ut Istiaensis multitudo Thessaliam habitans, ab eis qui hac ex ora
diuulsi fuere, uocabulum assecuti sint. Postquam uero Hellopia eò nos adduxit
ut ab Istiaensibus & ab Oreo captaremus initium, quae deinceps locis ipsis finiti-
Clenaeum. ma sunt exponamus. Est sanè in hac Oreo Clenaeum promontorium affine. Su-
Dium. per illóque Dium, & quaedam Athenarum ciuitas Diades, ab Atheniensibus aedi-
Diades. Caunus. ficatae quae freto incumbunt ad Caunum. Ab Dio uero Canae Aeolij tractus, fre-
Canae. quentes habent habitatores. Haecque ipsa loca Istiaeae circumadiacent. Insuper & Ce-
Budorus. rinthus exile oppidulum mari proximum. Penes uero est Budorus amnis, cuius
Salamis. appellationis montem habet Salamis in Atticam prospectantem. In ripa item sub
Carystus. monte Carystus consistit, cui uicina sunt Styra & Marmarium. In quo Carystia-
Styra. Marmarium. rum columnarum λατόμιον, id est, lapidum excisio est, ibi Apollinis Marmarini tem
Carystiae colũ. plum est. Eo ex loco nauigatio ad Aras Araphenias habetur. Ad Carystum lapis
Marmarinus Apollo. nascitur, quem pectunt, nent, texunt. Inde mantilia conficiuntur egregie contexta,
Araphenia. ea ubi sordescunt in flammam proiecta non secus emundantur, quàm si maculas
Marathon. elueris. Loca ista deductis à tetrapoli circa Marathonem & Styra colonis habitata
fuisse memorant, euersa uero funditus Styra esse ab Atheniensium duce Phaedro,
constat in Maliaco bello, locum quidem Eretrij occupant. Laconica etiam Cary-
stus in Arcadiam uergens locus Aegios extat, à quo uinum Carystium ab Alcma-
Carystiũ uinũ. Geraestios. ne poëta celebratur. Nulla in nauium catalogo Geraesti mentio fit, poëta tamen
eius meminit,

Odyss. γ. ἐς δὲ γεραιστὸν ἐννύχιαι κατάγοντο. id est,
Illuc hospitio noctu uenere Geraestum.

Indicat autem quomodo ex Asia in Atticam transmittentibus, Sunio proximus
oppor

opportunus iacet locus, templumq; habet Neptuni illa in regione celebratissimum egregiaq; domicilia. Secundum Geræstum uero Eretria ciuitas est totius Euboeæ Eretria. amplissima post Chalcidem, dehinc insulę metropolis Chalcis quodammodo super Chalcis. ipso Euripo sita, utriusq; moenia Troianis temporibus antiquiora posuisse dicuntur Athenienses. Post res uero Troianas Æclus & Cothus ex Athenis profecti Aeclus. habitauerunt, ille quidem Eretriam, Cothus uero Chalcidem. Æolenses quoq; ex Cothus. Penthilo exercitu, in insula magna ex parte manserunt. Priscis etiam annis Arabes Cadmi comites eò traijcientes habitarunt. Istę igitur ciuitates eximijs amplificatæ fortunis, insignes in Macedoniam emisere colonias. Nam Eretria urbes circũ Pallenem Pallene. & montem Athon ædificauit, Chalcis autem attributas Olyntho condidit Athon. quas Philippus diruit. Italia quoq; atq; Sicilia pleraq; à Chalcidensibus posita loca tenet. Hę autem colonię tunc missę fuerunt Aristotele teste, cum Hippobotę in gubernanda ciuitate plurimũ poterant. Hippobotæ. Illius nanq; præsules erãt uiri principes ex magnis censibus optimates habiti. Ea uero tempestate qua Alexander traiecit in Asiã, dilatato urbis ambitu intra urbes assumpsere Canethum & Euripũ, super Pontũ Canethus. turres, portas, murumq; construentes. Chalcidis autem urbi campus quem Lilandum Chalcis. Lilandus. appellãt adiacet, in quo calidarũ scaturigines aquarũ erumpunt ad curandos morbos amplissimarũ. Quibus Corn. Sylla Romanorũ Imperator est usus. Aderat Corn. Sylla. quoq; admirabile ęris ac ferri cõmune metallum, quale nusquàm prouenire memorię proditur; hoc tẽpore utrunq; prorsus euanuit. Tota uero Euboeę insula terræmotibus facile percutitur, pręsertim in ora Euripo uicina, subterraneas uentorũ agitationes admittens, qualiter & Boeotia, & loca cętera, de quibus antea memoriã longiore fecimus oratione. Ob talem casum etiam eo nomine quo insula, oppidum absorptum fuisse uulgatur. Cuius Aeschylus in Pontio Glauco meminit,

εὐβοΐδα καμπὴν ἀμφὶ κηναίου διὸς ἀκτὴν
κατ' αὐτὸν τύμβον ἀθλίου λίχα. id est,

Euboicam curuaturam ad Cenæi Iouis ripam
Circa ipsam miserandi Lichæ tumbam.

Chalcis autem eiusdem appellationis in Aetolia quoq; dicitur,

χαλκίδα τ' ἀγχίαλον καλυδῶνά τε πετρήεσσαν. in Catalogo.

Chalcida Littoream simul & Calydona petrosam.

Et alia Eleo nunc in agro,

βὰν δὲ παρὰ κρουνοὺς καὶ χαλκίδα πετρήεσσαν. Odyss. o.

Prætereunt Crunos & Chalcida ponè petrosam,

Qui à Nestore cum Telemacho propriam repetebant patriam. Eretrienses sanè ab Eretria, quæ è Macysto Triphyliaca descendit, deductos esse quidam scriptores affirmant. Aliqui uero ab Atheniensis oræ Eretria, quæ nunc forum est. Apud Pharsalum etiam alia est Eretria. In agro quidẽ Eretrico urbs erat Tampiæ Apollini consecrata. Cui ædem ipsam sacrã (ut aiunt) rex Admetus struxit, penes quem Phoebum mercede famulatum esse uulgatur. Non procul ab Euripo, Eretriam antea Melaneidem uocitatam fuisse, constat & Arotriam. Huius sanè uicus est Amarynthus Arotria. Amarynthus. intra stadia septem à moenibus. Vetustam igitur urbem solo deiecere Persæ, instar sagenæ incolas includentes, ut Herodoti uerbis utar. Tanta Barbarorum multitudo muro sese circunfuderat. Adhucq; fundamenta monstrantur, & antiquam Eretria antiqua. uocant Eretriã. Ea uero quæ hoc extat tempore, postea superædificata fuit,

quantam autem superioribus annis potentiam Eretrienses habuerunt, ea testimonio columna est, quam in Dianæ Amarynthiæ templo aliquando erexerant, cuius hæc est inscriptio, tribus armatorũ millibus, sexcẽtis equitibus, sexaginta curribus pompam factitarũt. Andrios item Teniosq́ & Cios, insulasq́ alias suæ ditioni sub- *Eretriensiũ R.* iectas habuere. Aduenas quoq́ ab Elide incolas habuerunt. Vnde & R litera non solum in exitu uocabulorũ, sed etiam in medijs crebro usi fuere syllabis, sicut ab comœdiarum scriptoribus illuduntur. *Oechalia.* Est etiam Oechalia Eretrici uicus agri, deleti uero ab Hercule. Supersunt reliquię oppidi, hocq́ ipso uocatę sunt nomine Oechalia apud Trachinem, altera penes Triccem, alia in Arcadia, quam posteritas appel- *Andania.* lauit Andaniam, una item in Ætolia iuxta Eurytanas. Hac igitur tempestate Chal- *Chalcis.* cis proculdubio dignitatis principatum reportat, & Eubœę metropolis ipsa prędicatur. Secundo uero in gradu Eretria præstat. Istę etiam ciuitates ad pacem bellúmque gerendum ingenti dignitate antea pollebant, adeo, ut etiam philosophantibus *Eretricorum schola.* amœnum tranquillumq́ suppeditent diuersorium. Testis sanè est Eretricorũ phi- *Menedemus.* losophorũ schola, quæ Menedemi ductu & authoritate Eretrię cõstiterat, & prius *Aristoteles.* etiam Aristotelis secta, qui ad Chalcidem uersatus est, quoad uita functus est. Hæ uero ciuitates diu magis ac magis inter se concordes tenuerunt animos, orta autem subinde de Lelanto controuersia, non tamen sic in bello prorsus constitere, ut cuncta peruicaciter agerent, quinimò ea fœdera contraxere, quibus unà certamen sisterent. Illud etiam in Amarynthio delubro columna quædã indicat, ita proloquens, *Missilibus non utendum.* eminus iactandis nequaquam utendum, quoniam in bellicis usibus & armaturis, unica neq́ est neq́ fuit consuetudo, uerum nonnulli longis utuntur iactibus, sicuti sagittarij & funditores & iaculatores, aliqui autẽ cominus pugnant, ueluti qui gladium, quiq́ spicula intendunt. Duplex enim hastarum est usus, unus è manu, alter *Hastæ usus. Conti usus.* in manu, ueluti iacula, qualiter & contus utrunq́ præstant usum. Nam & collato *Sarissa telum.* gradu & emisso utimur conto. Quam quidem ad rem & sarissa ualet & hyssus. *Hyssos iaculi genus.* Euboici & ad pugnam statariam, & ad iactum è manu agitandum bellatores optimi fuerunt. Hastis (ut inquit poëta) nitentes utebantur porrectis,

In Catalogo. αἰχμηταὶ μεμαῶτες ὀρεκτῇσι, μελίῃσι
θώρηκας ῥήξειν.
Alacres frangunt thoracas ahenos,
Fraxineis hastis bellatores.

Pelias hasta Achillis. Varia forsan erant iacula, qualem peliadem Achillis, id est fraxineam fuisse, par est, ut est apud poëtam,

Iliad. π. οἶος ἐπίστατο πῆλαι ἀχιλλεύς.
Concutere hanc solus cognorat Achilles.

Adiecit alius dicens,

δουρὶ δ' ἀκοντίζω ὅσσον οὐκ ἄλλος ὀϊστῷ.
Hasta iaculor, quantum ne alter quidem sagitta.

Et pugiles in singulari prælio iaculis utentes prius cum hastis introducuntur, deinde incursant ensibus. Pugnantes autem cominus illi dicuntur, qui non modo gladio, sed etiam hasta è manu cominus utantur, ut idem ait,

Iliad. λ. οὔτησε ξυστῷ χαλκήρει, λῦσε δὲ γυῖα.
Euboici iaculatores. Serratam intorquens hastam sua membra resoluit.

Locrorum pugna. Euboicos igitur hunc in modum hastis utentes inducit. At de Locris contraria commemorat,

οὐ γάρ

οὐ γὰρ σφισαδίης ὑσμίνης ἔργα μέμηλεν, Iliad.1.
ἀλλ' ἄρα τόξοισι. id est,
Non in statario prælio bellica curant opera,
Sed arcubus certant.

Oraculum etiam Euboicis redditum profertur,
ἵππον θεσσαλικὸν, λακεδαιμονίαν δὲ γυναῖκα,
ἄνδρας θ' οἳ πίνουσιν ὕδωρ ἱερῆς ἀρεθούσης.
Thessalicus sonipes præstat, mulierq́ Lacæna,
Quiq́ Arethuseos haurit uir fonte liquores.

Chalcidenses explicans uti uiros præstātissimos. Ibi est enim Arethusa. Euboici autem amnes nunc sunt Cereus & Nileus, è quorum altero siqua pecus potauerit, alba efficitur. Ab altero uero uellus atrum contrahit, ac hoc idem & ad Crathin fluuium accidere fertur. Euboici è Troia redeuntes domum, in Illyricos eiecti uide licet Abantes, aliqui per Macedoniam penes Edessam substiterunt, sumpto socialiter pro eorum hospitibus bello, urbemq́ Eubœā condidere, cuius nominis & altera in Sicilia fuit, quam Chalcidenses indigenæ ædificauerunt, Gelon uero rex expulsis eam inquilinis exinaniuit. Fuit & Syracusanorum castellum, & in Corcyra erat Eubœa, & in Lemno locus, & in Argiua terra tumulus quidam. Quandoquidem Ætoli & Acarnanes & Athamanes loca Thessalorum, & Oetæorum in occasum uergentia tenent, si & hi ipsi appellandi sunt Græci, de ijs explicare nobis restat, ut uniuersum Græciæ circuitum habeamus. Adijciamus etiam finitimas præsertim Græciæ insulas, quas incolunt Græci, quot nec dū oratione circuimus. Ætoli & Acarnanes igitur inuicem contermini sunt, inter quos medius est Achelous ab septentrione & Pindo in austrū fluens, & per Agræos gentē Ætolicā & Amphilochos. Acarnanes sanè & occidentē partem habent fluminis usq; ad Amphilochiū sinum Ambraciū, et Actij Apollinis templum, Ætoli autem ad orientem tenus Locris Ozolis, & Parnaso & Oetæis. In mediterranea uero, partibusq́ in septentrionem uergentibus superimminet, ex Acarnanibus quidem Amphilochi, ex his ipsis Dolopes & Pindi accolæ. Ex Ætolis autem Perrhæbi & Athamanes & Enianum portio quædam Oetam habitantium. Australe sanè latus & Acarnanicū similiter & Ætolicū ipso mari perfunditur, quod Corinthiacū efficit sinū, quem Achelous amnis influit, qui & Ætolorum & Acarnanum litoris terminus est. Superiori uero tempore Thoas appellabatur ipse Achelous, utq; dictum est, alter item eiusdem nominis Achelous est apud Dymam, & apud Lamiam. Huius ostium fluminis Corinthiaci sinus initium efficit, ut aiunt. In Acarnania uero urbes sunt & Anactoriū in Cherroneso cōditum, penes Actium & Nicopoleos emporium ætate nostra ædificatæ, & Stratus per quam ad stadia supra ducenta aduersa nauigatio est per Acheloum flumen, & Aenea & ipsa fluuio uicina. Antiqua quidem inhabitata est & deserta æquali à mari Stratoq́ distans interuallo. Altera autem hoc habitata tempore ad septuaginta stadia supra illius ostium absens. Sunt & aliæ Palærus scilicet & Alyzia, & Leucas, & Argos Amphilochium & Ambracia, quæ plurimæ imò uero cunctæ Nicopoleos iuri attributæ sunt habitationes. Medio autē in itinere, quo ex Alyzia itur Anactoriū, Stratus iacet. Ætolorum uero ciuitates sunt Calydon & Pleuron, hoc tempore ad humilem deductæ fortunam, quæ profecto quondam urbes Græciæ tutamen erant. Iam sanè bifariam diuisam fuisse contingebat

Arethusa. Cereus. Nileus. Edessa. Eubœa urbs. Gelon tyran. Aetoli. Acarnanes. Achelous. Agræ. Amphilochi. Ambracium. Dolopes. Perrhæbi. Athamanes. Achelous. Thoas. Anactorium. Nicopolis. Stratus. Aenea. Palærus. Alyzia. Leucas. Argos. Ambracia. Strati situs. Calydon. Pleuron.

Aetolia. Ætoliam. nam & antiquam & ἐπίκτητον, id est post quæsitam dici. antiquam enim
Trachinium. Epicteton. ab Acheloo usq; ad Calydonis litus longe intra mediterraneam pertinentem, pla-
Naupactus. nam & fructuosam, ubi Stratus est ac Trachinium optimam tellurem habens, E-
Eupalium. picteton seu post quæsitam Locris affinem usq; Naupactum & Eupalium, aspe-
ram sanè sterilemq; tenus Oetæ Athamanibus, & deinceps montibus atq; genti-
bus, iam in arcton uergentibus. Ingentem uero κόρακα, id est coruum Oetæ proxi-
Marlaus Aracinthus. mum, habet Ætolia, & cęteris in medio iacentibus, Marlaum Aracinthũ, ad quem
nouam Pleuronem habitandam constituere, omissa uetere penes Calydonem po-
sita, cum illa in campo sita sitasque frugifera. Qua tempestate Demetrius cognomi
Molycria. ne Ætolicus agrum diripuit. Supra Molycriam Taphiasus & Chalcis montes ad-
Taphiasus. modum excelsi surgunt. In quibus posita sunt oppidula, Macynia & Chalcis i-
Chalcis. Macynia. psius montis nomine, quam & Hypochalcidem uocant. Curium uero penes anti-
Hypochalcis. quam Pleuronem est, à quo Pleuronij Curetes (ut quibusdam uisum est) nominati
Curetes Pleuronij. fuere. Sed Euenus fluuius è Boiensibus inter Ophientes gentem Ætolicam oritur,
Euenus. qualiter & Eurytanes & Agræi & Curetes & alij. Ab initio quidem minime per
Ophientes. Cureticam oram labitur, quæ eadem est & Pleuronia. At enim uersus orientem
Eurytanes. Agræi. potius præter Chalcidem & Calydonem currit. Inde ad campestria Pleuronis an-
Lycormas. tiquæ deflectens, & in occasum permutans, eruptiones in meridiem uertit. Olim
Nesus. autem Lycormas uocabatur. Nesum hac in parte designatum portitorem fuisse,
Deianira. Olenus. occisum ab Hercule, uulgatur, cum inter traijciendum Deianiram uiolare conare-
Pylena. tur. Poëta etiam Olenum, Pylenamq; urbes Aetolicas meminit. E quibus Ole-
nus eodem quo Achaica nomine dicta, ab Aeolicis est diruta, nouæ Pleuroni fini-
tima. De eius agro autem certamen susceperunt Acarnanes. Translata inde Pyle-
Proschium. na in superiora loca, nomen quoque illi permutauerunt, & Proschium uocauere.
Hellanicus autem earum non nouit historiam, cæterum perinde ac antiquo adhuc
in statu existant, mentionem facit illarum. Quæ uero posterius & secundum He-
Macynium. raclidarum reditum conditæ fuerint, eas in uetustarum numero computat Macy-
Molycria. nium atq; Molycriam, permultam in toto ferè uolumine leuitatem ostentans. Hęc
quidem de Acarnanum Ætolorumq; regione summatim dicta sint. De ora uero
maritima & adiacentibus insulis, hæc sunt etiam assumenda. Ab ostio nanq; & si-
Actium. nu inchoantibus Ambracia primus Acarnanum locus est Actium, eodemq; uoca
Actius Apollo. Anactorium. bulo & Apollinis Actij templum promontorium nuncupatur, quod sinus ipsius
Leucas. ostium efficit, & exterius portum habet. A templo autem stadia quadraginta distat
Anactorium ipso in sinu conditum, Leucas autem ducentis & quadraginta. Hæc
Ithaca. uero in Acarnania plaga posita Cherronesus erat. Eam sanè ἀκτὴν ἠπείροιο, id est, li-
ἤπειρος. tus in continenti poëta uocat, oram è regione Ithacæ ac Cephalleniæ ἤπειρον, id est
continentem appellans. Hæc autem Acarnania est, ideo cum continentis litus di-
Neritus. cit, Acarnanię ripam oportet accipias, Leucadis etiam uentosæ, quę Neritus quo-
que dicitur, quam cepisse Laërtes asserit, dicens,

Homeri locus. οἷος νήρικον εἷλον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον
ἀκτὴν ἠπείροιο κεφαλλήνεσσιν ἀνάσσων.

Neritum in potestatem redegi, bonis instructam mœnibus urbem,
Crocyla. Ripam Epiri, id est continentis, Cephallenibus imperitans.

Aegilips. Quasq; in catalogo refert Crocylam & Ægilipem asperam, eas Corinthij à Cy-
Cypselus. Gargasus. pselo & Gargaso missi occuparunt, pariter cum litore etiam ad Ambracium usque
sinũ

sinum progressi, & Ambracia & Anactorium inductis cultoribus habitatum, & Cherronesi terra angusta defossa. Leucadem in insulæ formam redegerunt, & in eum locum transportata Nerito, qui quondam fuerat Isthmus. Nunc uero fretum & Euripus est, ponte iugabilis, mutato nomine dixere Leucadem, sumpto, ut reor, à Leucata uocabulo. Est enim albicanti colore petra in pelagus proiecta, atque Cephalleniam, & Leucadi adiacens ueluti hinc accepto nomine. Habet insuper & Apollinis Leucatæ phanum. Ibi saltus fit, qui ad sedandos amores ualere creditur. Quo in loco Sappho prima dicitur, superbe ab excelsa se deiecisse petra, stimulante Cupidine, sicuti Menander author est, *Cephallenia.* *Sappho.* *Menandri locus.*

οὗ δὴ λέγεται πρώτη Σαπφὼ
τὸν ὑπέρκομπον θηρῶσα φάων
οἰστρῶν τι πόθῳ ῥῖψαι πέτρας ἀπὸ τηλεφανοῦς
ἀλλὰ κατ' εὐχὴν σὴν δέσποτ' ἄναξ. id est,

Præruptam nacta in transitu petra,
Cupidinis Oestro percita, è summo præceps ruit,
Ex animi tui sententia rex imperiose.

Menander igitur primam saltisse Sappho inquit. Antiquiores uero scriptores non Sappho, sed Cephalum prius saltasse tradūt, Ptaolæ captum amoribus Deionei filiæ. Leucadijs uero mos erat patrius, ut in Apollinis sacrificio, sontem quotannis aliquem, auertendæ deorum iræ gratia, de montis specula deijcerēt, ei autem applicitis pennis, & auibus multimodis, quibus leuari posset, saltus ipse perinde ac uolatus efficeretur, multosq; circūstantes cadentem prius excipere nauiculis, & pro uiribus conseruatum extra patrios fines emittere superstitem. At scriptor Alcmeonidis, è Penelopes genitore Icario duos natos esse filios, scriptis suis prodidit, Alyzeum atq; Leucadium, eosq; cum patre Acarnaniæ regnū tenuisse. Ab eis igitur ciuitates nomē accepisse testatur Ephorus. Cephallenas ab insula Cephallenia uocatos hoc aiunt tempore. Homerus autem cunctos Vlyssi subditos appellat, è quibus etiam Acarnanes existunt, cum inquit, *Cephalus.* *Ptaola.* *Leucatas Apollo.* *Saltus ad amorem comprimendum.* *Leucadiorum mos.* *Penelope.* *Icarius.* *Alyzeus.* *Leucadius.* *Cephallenia.* *Vlysses ditiões*

αὐτὰρ ὀδυσσεὺς ἦγε κεφαλλῆνας,
οἵ ῥ' ἰθάκην εἶχον καὶ νήριτον εἰνοσίφυλλον. id est, *In Catalogo.*

Ipse Cephallenas secum ducebat Vlysses,
Quiq; tenent Ithacam syluis & Neriton altis. *Ithaca.*

Qui mons eo in loco illustris habetur. Ac etiam, *Neritos.*

οἳ δ' ἐκ δουλιχίοιο ἐχινάων θ' ἱεράων. id est, *Ibidem.*

E Dulichio Echinadibusq; sacris. Cū inter Echinades Dulichiū cōsistat. et illud, *Dulichium.*

οἳ δ' ἄρα βουπράσιόν τε καὶ ἤλιδα. id est, *Echinades.*

Quiq; Buprasium Helidemq;. Cum in Helide Buprasium existat. Et, *Ibidem.*

οἳ δ' εὔβοιαν ἔχον καὶ χαλκίδα τ' εἰρέτριάν τε. *Eodem.*

Qui Eubœam habent & Chalcidem atq; Eretriam.

His ipsis in Eubœa consistentibus, quemadmodum Troës & Lycij & Dardani, cum & illi Troës sint. Præterea post Neritum dicit,

καὶ κροκύλει' ἐνέμοντο καὶ αἰγίλιπα τρηχεῖαν,
οἵ τε ζάκυνθον ἔχον ἠδ' οἳ σάμον ἀμφενέμοντο,
οἵ τ' ἤπειρον ἔχον, ἠδ' ἀντιπέραι' ἐνέμοντο. id est, *Adhuc in catalogo.*

Et Crocylam coluntasperamq; Ægylipen,
Et Zacynthum Samumq;,
Et Epirum. Epirum siue continentem dicere uult terram è regione insularum sitam, simulq; cum Leucade & reliquam comprehendit Acarnaniam, de qua hunc *ἤπειρος.*

in modum comminit,

Odyss. ξ. δώδεκ' ἐν ἠπείρῳ ἀγέλαι, τόσα πώεα μήλων.

Bissenos pecudumque greges Epirus habebat.

Cum ipsa Epirus quondam illuc usque protendebatur, & nomine communi sic nuncupatur Epirus. Samum autem eam quæ nunc Cephallenia est, cum dicat,

Samus. ἐν πορθμῷ τ' Ἰθάκης τε Σάμοιό τε παιπαλοέσσης.

Ithaca. Circa Ithacæque Samique fretum sub rupibus aspris.

Per ipsum enim epithetum nominis paritatem distinxit, cum nequaquã de urbe sed de insula nomen posuerit. Quóniã cum insula sit tetrapolis, id est quaternas Same. contineat urbes, ex ijs una est quæ Samus siue Same dicitur, utroque usitato uocabulo, ipsi etiam insulæ communi. Quando enim dixit,

Odyss. α. & aliás. ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ. id est,

Quotcunque optimates insulis imperitabant,
Dulichioque Samæque herbosæque Zacyntho.

Samem appellans insulam quam primo Samum uocauit. Apollodorus autem ait per adiectiuum distinctionem ab eo nominis fieri. nam cum Samum dicat asperam, insulam dici. Interdum uero contrà scribi oportere, Dulichio Samoque, non autem Samæque. Vnde manifestat Samum, Samemque pro urbe proferendum esse, Samus. insulam uero Samum tantummodo. Quod enim urbs Samæ dicitur, haud sane Same. Locus Ho. dubium, cum è qualibet urbe procatores dinumeret,

Odyss. π. ἐκ δὲ Σάμης πίσυρές τε καὶ εἴκοσι φῶτες ἔασι.

Eque Same uiri quatuor ac uiginti fuere.

Præterea è sermone Ctimenis, quam inquit ad Samem missam dedere. Hæc sermonis rationẽ habent. Non enim distincte apertéue poëta edidit neque de Cephallenia neque de Ithaca locisque reliquis propioribus. Ex quo est effectum ut expositores & rerum indagatores discrepent. Statim enim de Ithaca, cum inquit,

Iliad. β. οἱ δ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον. id est,

Ithaca. Quique habitant Ithacam & frondosum Neriton inde.

Neritos. * Sic legendũ, Quod quidem Neritum dicat montẽ epitheto indicat, in alijs quoque mõtem expressit.

Quod † quidem Neritum montem uerbo dixit expresso,

ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον, ἐν δ' ὄρος αὐτῇ
Νήριτον εἰνοσίφυλλον ἀριπρεπές.

Apricamque Ithacam colo, mons ubi frondet opacus
Neritus frondosus atque decens.

ὅτι δὲ τὸ νήριτον λέγει τῷ ἐπιθέτῳ δηλοῖ, ἐν ἄλλοις δὲ καὶ ῥητῶς ὄρος.

Siue urbem enim siue insulam hoc in uersu dicat Ithacen, in ambiguo linquatur. Vt in eo quoque, Quique habitant Ithacen, aut Neriton, haud certe declarat. Aliquis autem audiens proprie ciuitatem intelligeret, sicut & Athenas, si quis dicat, & Lycabettum, sic & Rhodũ, si quis dicat & Atabyrin, item si Lacedæmonem & Taygetum, poëtice uero contra. Nam in eo certe dicto, Apricamque Ithacam colo, & in ea Neritum montem, quippe cum in insula, non autem in urbe mons sit. Quando Neius. uero ita inquit, Nos ex Ithaca sub Neio uenimus, siue enim Neritũ & Neium eũdem esse dicat, siue alterum, siue montem, siue locum, res ipsa liquet. At enim qui pro Nerito Nericum scribit, aut econuerso, aberrat omnino, quoniam Neritum Nericum. montem quidem frondosum poëta nuncupat, Nericum autem bene muratum appellat oppidulum, & illum quidem in Ithaca, hoc autem continentis, id est Epiri littus esse ait, hoc etiam obiectionem quampiam uidetur ostendere,

αὐτῇ

αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται. id est, Locus Ho. Odyss. ι.

Tanquam humilis, quàm summa salo iacet ipsa sonanti.

χθαμαλὴ nanque ad ima spectat, πανυπερτάτη uero celsa & alta, qualem plurifariam, significans τρηχεῖαν, id est asperam sterilemque, uocat, uiamque ex ipso portu tramitem asperum ac durum ait, incultumque & absque materia locum, illud etiam. Nulla enim insula semper aprica, nec optimis prædita portubus appellatur, etiam super omnes Ithaca. huius generis igitur expositiones habet elocutio. Explicant autem non male expositores. non enim χθαμαλὴν ad ima depressam in hoc accipiunt loco, sed humo & terræ continenti finitimam ac proximam. Neque uero πανυπερτάτην celsam altamque intelligũt, sed super omnes extremam, ad aquilonemque conuersam. Hoc etiam dicere uult, ad tenebras sitam. Contra uero ad austrum, cum aliis ad Austrum uergentibus, & ab Epiro continentique seorsum ad auroram & solis ortum. Ithaca sanè prope arcton accedit. Quod autem sic australe uocat latus, in hisce uersibus manifestat,

εἴτ' ἐπὶ δεξί' ἴωσι πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε, Odyss. κ.

εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοίγε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα. id est,

Dextera siue adeant auroram & solis ad ortum,

Siue petant illi læuam, obscurasque tenebras.

In illis etiam longe magis,

ὦ φίλοι οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος οὐδ' ὅπῃ ἠὼς Odyss. κ.

οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,

οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται.

Nouimus haud socii tenebræ loca lucis & ortum,

Aut ubi sol nitidus terræ succedit ad ima,

Aut ubi conscendit.

Est enim accipere quatuor climata, cum auroram australem accipias partem, & hoc quidem quandam habet explanationem. Præstat autem ipsum solis solũ processum intelligere aquilonari oppositum regioni. Quandam enim rerum cælestium mutationem, & quidem permultam sermo ipse significare uult, nõn nudam climatum occultationem. Oportet enim in omnibus continuationis tempora, siue interdiu siue noctu contingant consequi. Cælestia uero amplius mutantur, ex eo quod nosipsi in meridiem plus minúsue secedamus, quàm econtra. Hoc autem non occasus & orientis occultationes faciunt (etenim cum serenitas adsit hoc contingit) sed meridiei & septentrionis efficit. Maxime enim polus arcticus est, quo moto, & interdum ad uerticem nobis, interdum sub terra existente, ipsi septentriones pariter permutantur. Nonnunquam & deficiunt secundũ tales discessiones, quo tamen fit, ut non ignores, quo in loco septentrionale sit clima, neque ubi principium sit. Si autem hoc est, neque oppositum agnosceres. Ithaca sanè ad stadia octoginta in circuitu patet. De Ithaca quidem hæc dicta sint. De Cephallenia uero quæ est tetrapolis, id est ciuitates quaternas continet, neque huius temporis nomine dixit, neque ulla de ciuitate, una tantum excepta, siue Same, siue Samo, quod oppidũ hodie deletum prorsus est, ad medium autem Ithacæ fretum ipsius uestigia cõmonstrantur. Ab ea uero incolæ Samæi nuncupantur. Alia sunt adhuc his temporibus exilia quædam oppidula, Pronesus & Cranii. Ætate uero nostra alteram C. Antonius ædificauit, M. Antonii patruus, cum post consulatum quem collega Ciceronis oratoris gessit, exul in Cephallenia moram traxit, & uni- Cephallenia. Samos & Same. Pronesus. Cranii. C. Antonius.

uersam insulam sicuti peculiare prædium subiectam habuit, quam tamen à se habitari & condi cœptam non absoluit. Sed ab exilio reuocatus adhibita rebus amplioribus cura, functus est uita, non dubitauere pleriq; Cephalleniam eandem & Dulichium appellare, & Taphum alij, & Taphios & Cephallenios eosdem dixere Teleboas, & aduersus illos Amphitryonem exercitũ ductitasse, assumpto socio Deionei filio Cephalo, ex Athenis profugo. Amphitryonem dehinc insula potitum, eam Cephalo tradidisse, ab illoq; nomen assecutam esse insulam. Oppida uero ab illius filijs sumpsisse cognomina. Hæc quidem minime sunt Homerica, quoniam Cephallenes Vlyssis & Laërti subditi fuere imperio. Taphos autem Mentæ ditioni paruit, unde

Dulichium. Taphus. Telebous. Cephalus. Cephallenes unde dicti.

Odyss. α. μέντης ἀγχιάλοιο δαΐφρονος εὔχομαι εἶν
υἱός, ἀτὰρ ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσω.

Mentes Anchialo prognatus glorior acri,
At pelagi doctos Taphios rex ipse guberno.

Hac autem tempestate Taphus Taphius dicitur. Nec uero Hellanicus cum Homero concordat, Dulichium Cephalleniam nuncupans. Illud enim sub Megete fuisse perhibetur, sicut & Echinades reliquæ. Eius autem inquilini Epei sunt dicti, ab Elide profecti. Quamobrem Otum Cyllenia de gente Phylliei socium, magnanimorum ductorum Epeorum uocat,

Taphius.

In Catalogo. αὐτὰρ ὀδυσσεὺς ἦρχε κεφαλλῆνας μεγαθύμους.

Ast Vlysses magnanimos duxit Cephallenes.

Itaq; neq; in Cephallenia Dulichium extitit, si Homerũ sequimur, neq; Cephalleniæ iuri attributũ, Androne teste. Illud enim tenuerunt Epei, totam uero Cephalleniam Cephallenes sub Vlysse. Ipsos autem Meges habuit. Atqui Palenses Dulichios appellauit Homerus, sicuti Pherecydes scriptis ostendit. Is præcipue contradicit Homero, qui Cephalleniam & Dulichiũ unũ idemq; pronuntiat. Siquidẽ ex procatoribus duo & quinquaginta è Dulichio proficiscũtur, è Same uero XXIIII. Haud enim hoc diceret ex uniuersa tot. Ex una uero de quatuor ad unũ dimidios, quod si quis concedat, interrogabimus, quænam fuerit Same, quando ita inquit,

Palenses. Procorum.

Locus Ho. Odyss. α. & passim. δουλίχιόν τε σάμην τε ἠδ' ὑλήεντα ζάκυνθον.

Dulichiamq; Samemq; & nemorosam Zacynthum.

Cæterum ad Acarnaniam Cephallenia sita est, è Leucata circiter quinquaginta distans stadia uel quadraginta, ut alij dicũt. Ab Chelonata uero octoginta. Hæc uero ad stadia trecenta circuitum habet. In longum autem porrecta tendit in austrum montana, maximus in ea sanè mons extat, in quo Iouis Ænesij templũ est, penes illud angustissima ac durissima insula Isthmum efficit humilem, quem fluctu sæpenumero è mari superundat in mare. Penes angustum autem hunc locum in sinu sunt Cranij & Palenses. Inter Ithacam uero & Cephalleniam insulam iacet Asteria, quam poëta nominat Asteridem, quæ non, qualem poëta loquitur, talis permanet, authore Scepsio. portus quidem insunt ad locanda nauigia utroq; ex latere profundi. At Apollodorus adhuc eam manere dicit, in qua oppidulum esse inquit Alalcomenas nominatum, super ipso isthmo iacens, à poëta quidem Samum dictum & Thraciam, quam hoc tempore Samothracem uocamus. Ionicam quidem nouit ut par est. Nam coloniam Ionicam nosse uidetur, nec dubie protulit illius appellationem, cum de Samothrace uerba facit nonnunq; per adiectiuum,

Chelonata. Aenesius Iup. Cranij. Asteria. Asteris. Alalcomenas. Samothrace.

ὑψοῦ ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς σάμου ὑλήεσσης θρηικίας.

Threi

Threiciæq; Sami nemorosæ in uertice summo.

Aliquando propinquarum coniunctionem insularum,

ἐς σάμον ἔς τ' ἴμβρον καὶ λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν, Iliad. ω. Imbros.

In Samon ac Imbron, & quæ planissima longis

Est nucibus Lemnon. Et rursum,

μεσσηγύς τε σάμοιο καὶ ἴμβρου παιπαλοέσσης. Ibidem.

Inq; Sami atq; Imbri sterilis medio.

Norat igitur, uerum illam minime nominauit. Nec sanè eodem quondam appellabatur nomine, sed Melamphilus postea Anthemis, deinde Parthenia à flumine Parthenio, qui mutato uocabulo Imbrasus uocatur. Melamphilus. Anthemis. Parthenia. Quandoquidem igitur rerum Troianarum tempore Samus, & Cephallenia & Samothracia nominabantur, Imbrasus. carum nomina ab priscorum aliquo illis inducta fuisse liquet, ex quibus & illud manifestum est, Samos unde dicta. quod præter antiquam historiam qua colonos post Ionicam coloniam Tembrionisq; præsentiã, è Samo uenisse fingunt, & Samon Samothraciam nominasse. Planum inquam est, Samios hoc esse cõmentos gloriæ causa. Vero autem similius illi dicunt, qui nomen insulæ ab altitudine impositum aiunt. Samos nanq; summitas & altitudo uocatur. Siquidem ex eo loco tota prospectui patebat Ida, & Priami ciuitas, & Achæorum naues cernebantur. Sunt qui à Saijs priscis Thraciæ cultoribus, & qui continenti finitimam habitabant, Samum appellatam esse dicunt. Saij. Seu illi sint qui Sapæi aut Sinti uocabantur, quosq; poeta Sintias nuncupat, aut alij. Sapæi. Sinti. Saiorum quidem meminit Archilochus, Archilochus.

ἀσπίδι μὲν σαΐων τις ἀνέλετο τὴν παρὰ θάμνῳ,

ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων.

Quispiam Saiorum clypeo mactarat

Quem ad Thamnum sine probro non sponte reliquit.

De ipsis Vlyssis ditioni subiectis insulis Zacinthus explicanda restat, paulo plus quàm Cephallenia & Peloponnesus in occasum uergens, eamq; magis attingens. Zacinthus. Zacinthi uero ambitus ultra centũ & sexaginta stadia est, abest autem à Cephallenia ad stadia sexaginta, nemorosa quidem urbs, uerum fructifera, eiusdem nominis ciuitas est celebris, ab ea distans ad Hesperidas Aphricæ stadia tria millia trecenta. Inter hanc & Cephalleniam ad orientem solem Echinades insulæ iacent, è quibus Dulichium est. Echinades. Hodie uero Dolicham uocant, & quæ uocãtur acutæ, id est ὀξεῖαι, quas poeta θοὰς, id est celeres appellat. Dulichium. Dolicha. Dolicha quidẽ iacet ad Oeniadas, & ad Acheloi ostium. Oxea. Distat autem ab Araxo Elidis promontorio stadia centum. Araxus. Reliquæ Echinades plures extant cunctæ steriles & asperæ, è quibus quæ longissime abest, ante Acheloi eruptionem stadijs quindecim distat. Quæ uero propius, stadia quinq;, cum prius pelago circunflua foret. Limus enim qui frequẽs defertur quasdã illarũ in cõtinentis terræ faciem redegit, alias mox rediget, qui etiam Paracheloin (sic enim finitimam fluuio plagam uocãt) effecit, quã amnis inundat. Paracheloïs. Ea uero cum antiquis temporibus semper limites cõfunderet, bella inter uicinos ciebat, Ætolos & Acarnanes terminos designãs. Cumq; arbitri nulli essent, armis ut iudicio decertabant, uictoriam uero reportabant, qui plus uirium uendicarant. Acheloi fabula. Qua ex causa talis conficta est fabula, quasi debellante Acheloum Hercule, cum uictoriæ præmium reportaret Oenei filiæ Deianiræ nuptias adeptus est. Deianira. Eam quidem tragœdiarum scriptor Sophocles hoc pacto loquentem introduxit,

μνηστὴρ γάρ ἦν μοι ποταμὸς, ἀχελῶον λέγω,
Sophocles in tragœdia quæ inscribitur τραχίναι. ὅς μ' ἐν τρισὶ μορφαῖσιν ἐξῄτει πατρός,
φοιτῶν ἐναργὴς ταῦρος, ἄλλοτ' αἰόλος
δράκων ἑλικτὸς, ἄλλοτ' ἀνδρείῳ τύπῳ βούκρανος. id est,

Procus sanè mihi amnis fuerat Achelous,
Qui tribus me formis à patre petijt,
Manifestus incessit taurus, aliâs tortus uarias per notas draco
Aliquando mole ualida bouis præ se ferens frontem.

Amalthea cornu. Acheloi figura. Cornua fluuiorum. Addunt nonnulli Amaltheæ cornu capræ id esse, quod Hercules ab Acheloi fronte effregit. Idque Oeneo maritale munus dedit Hercules. Quibus è rebus ueram plerique similitudine quadam allegoriam educentes, Acheloum sicut flumina reliqua tauro comparant, ob sonos ipsos, & alueorum circunflexiones, quas cornua uocant, draconi quoque propter obliquatam ipsius longitudinem, eadem est et bouinæ frontis causa. Herculem quoque omnibus alioqui beneficum mortalibus, Oeneo affinitate cõiunctum, aggeribus & aquarum ductibus fluuium perperam & damnose labentem coërcuisse. Cumque is abundantia ferretur ingenti, cursus aquarum propinquus Acheloo uastatis agris, Oenei gratia siccauit amnem, hoc autem Amaltheæ cornu esse. Troianis itaque temporibus Megetem, Echinadas & Oxeas ditione possedisse Homerus dicit, de quo addit,

Meges. Iliad. β. In Catal. ὃν τίκτε διῒ φίλος ἱππότα φιλεὺς,
ὅς ποτε δουλίχιον δ' ἀπενάσατο πατρὶ χολωθὴς. id est,

Phileus. Dijs charus genuit Phileus agitator equorum,
Qui iam Dulichium condit succensus ab ira In patrem.

Augeas. Taphij. Taphus. Fuit autem pater Augeas Elidis & Epeorum dominus. Vnde has insulas Epei tenuerunt, fugæ Philei ad Dulichium comites. Taphiorũ autem insulæ Teleboarum prius extitere, quorum fuit & Taphus, quam nunc Taphiuntem uocant. Seorsum ab ijs fuerunt non quidem spatijs (sunt enim propinquæ) sed alijs sub ducibus, Taphijs scilicet Teleboisque constitutæ. Primũ igitur Amphitryon unà cum Cephalo Deionis filio, ex Athenis profugo, aduersus illos ductans exercitum, *Teleboæ. Cephalus.* ipsis regem imposuit Cephalum. At Homerus eos regis Mentæ dominationi subditos dixit, ipsos λῃστὰς, id est latrones appellans, sicut & Teleboas appellat uniuersos. Hæc quidem de adiacentibus Acarnaniæ insulis dicenda occurrerunt. Inter *Myrtuntius lacus.* Leucadẽ uero Ambraciumque sinum salsus est lacus, Myrtuntius nomine. Ab Leucade uero deinceps Palærus & Alyzia Acarnaniæ ciuitates sunt, è quibus Alyzia *Palærus. Alyzia.* longe à mari quindecim distat stadijs, ad quam dicatus Herculi portus est, & cum luco phanum Herculis certamina continens, è quo dux quidam Lysippi opera Romam transtulit, Herculis labores, eo loco propter solitudinem abiectos. Inde *Cornithota promont.* promontorium Cornithota & Echides & urbs Astacus, eodem nomine quo & alia Nicomediæ sinusque Astacenus singulari numero nominata. Est & Crithota, *Astacus. Crithota.* quo uocabulo oppidulum appellatur in Cherroneso Thracia. Quæ autem in me- *Oeniadæ.* dio sita sunt, cuncta commodos portus habent. Dehinc sunt Oeniadæ & Ache- *Achelous.* lous. Postea lacus ad Oeniadas pertinens, Melita nomine, stadia quidem triginta *Melita lacus. Cynia.* longitudine patens, latitudine autẽ uiginti. Est et lacus alius Cynia longitudine & *Vria.* latitudine duplo maior. Tertius item nomine Vria hisce longe minor. Cynia qui- *Euenus. Chalcis.* dem mare ingreditur, reliqui uero dimidio stadio superiacent. Postea Euenus ab *Chalcea.* Actio stadijs sexcentis septuaginta remotus. Post Euenũ mons Chalcis est, quem

Arte

Artemidorus Chalceam appellat. Deinde Pleuron, deinde Lycirna pagus, cui Calydon incumbit stadia triginta in mediterranea. Prope Calydonem uero Lathræi Apollinis templum existit. Postea mons Taphiasus, post Macynia ciuitas, deinde Molycrea, iuxta eam est promontorium Antyrrhium Ætoliæ finis & Locridis plagæ, ad quem ab Eueno stadia sunt circiter c. & xx. Hunc in modum de monte siue Chalcide siue Chalcea Artemidorus disserit, eam inter Acheloum & Pleuronem constituens, Apollodorus autem (uti superius à me dictum est) supra Molycream & Chalcidem & Thaphiasum & Calydonem, inter Pleuronem & Chalcidem sitam esse affirmat, ni forte alius iuxta Pleuronem ponendus est mons quem Chalceam, alter autem quem Chalcidem uocitent, qui quidem iuxta Molycream surgit. Quidam etiam penes Calydonem lacus est, magnus sanè atque profundus admodum quem Patrarum incolæ Romani possident. Cæterum in mediterranea Acarnaniæ gentem quandam Eurysicheam esse scribit Apollodorus, cuius apud poëtam Alcmanem mentio fit,

Chalcea. Pleuron. Lycirna. Calydon. Lathræus Apollo. Taphiasus. Macynia. Molycrea. Antyrrhium. Patræ. Eurysichei. Alcman.

οὐδ' Εὐρυσιχὸς Καλυδώνιος δὲ ποιμὴν,
ἀλλὰ Σαρδίων ἐπ' ἄκρας. id est,

Neque, inquit, Eurysicheus Calydonisque sum pastor,
Verum in uertice Sardiniensi.

Ætolia autem fuit Olenus urbs, prout in Ætolorum dinumeratione Homerus meminit. Eius quidem tantummodo uestigia restant prope Pleuronem Aracyntho subiecta, penes quoque erat Lysimachia humi prostrata, & ipsa ad lacum adiacet, qui prius quidem Hydra, hoc uero tempore Lysimachia nominabatur. Inter Pleuronem Arsinoënque urbem ante quidem uicus erat nomine Conopa, ædificauit autem illam Arsinoë, secundi Ptolemæi soror simul & coniunx, commode ad Acheloi transitum sitam. Simile quiddam & Pylena, quod & Olenus passa est. Cum uero sublimem, inquit, Calydonem et petrosam à loci natura capiendum est. Fertur enim, ut bifariam ora diuisa, montanam quidem & Epictetum siue postea adeptam Calydoni attribuerint, tractum uero campestrem Pleuroni. Hac autem tempestate fatiscens assiduis bellis & Acarnania & Ætolia contabescit, sicut & alij plerique populi. Plurimos autem annos Acarnanes Ætolis adiuncti aduersus Macedonas, aliosque Græcos perdurauerunt, postremis uero temporibus contra Romanos pro libertate decertantes. Quandoquidem igitur & Homerus & reliqui poëtæ rerumque scriptores frequentes illorum tradidere memoriam, aliqua quidem insigniter ac manifeste, quædam autem obscurius, quod per iam dicta de illis ostenditur. Assumamus & prisca nonnulla ex ijs quæ incipiendi ordinem habent, uel dubitationem afferant. Statim de Acarnania sanè quod Laërtes & Cephallenos ea potiti sunt, à nobis commemoratum est. Cum quidam illam occupassent antea, plerique certe ea de re locuti sunt. Cæterum ad illos qui dissona protulerunt, & idipsum quidem aperte non ab re dijudicandi nobis sermo restat de ipsis. Vulgatum est prioribus seculis Acarnaniam à Taphijs & Telebois habitatam esse, eorumque principem Cephalum ab Amphitryone dominum constitutum, adiacentes Tapho insulas, oramque maritimam imperio tenuisse. Hinc autem usitatum ad Leucata saltum huic ipsi primo adscriptum fuisse ferunt, ut in superioribus enarrauimus. Postea uero quod Taphij Acarnanibus ante Cephallenum ac Laërtæ aduentum imperitarint, ne uerbum quidem facit. Eos autem Ithacensibus

Olenus. Lysimachia. Hydra. Arsinoë. Conopa. Pylena. Acarnania. Cephalus. Leucatos saltus.

amicitia coniunctos fuisse asserit. Quocirca uel locorum ditionem nullo pacto illius tempore habuerunt, uel sponte cesserunt, uel inhabitandi societate usi erant. Quosdam uero è Lacedæmone qui cum Icaro Penelopes genitore uenerunt, Acarnaniam incoluisse opinio est. Nam & hunc & Penelopes germanos uitam agere, in Odyssea poëta tradidit,

Odyss. β. οἱ πατρὸς μὲν ἐς οἶκον ἀπερρίγασι νέεσθαι
ἰκαρίου, ὥς κ' αὐτὸς ἐεδνώσαιτο θύγατρα. id est,

Olli in tecta patris properant habitare feroces
Icarij cuius de semine filia pulchro. Et de fratribus,

Odyss. ο. ἤδη γάρ ῥα πατήρ τε κασίγνητοί τε κέλονται
Εὐρυμάχῳ γήμασθαι. id est,

Germaniq́ orti fratres, tum protinus illam
Eurymacho pater & fratres nupsisse iubebant.

Penelopes pater. Eos enim Lacedæmone habitasse, haud simile ueri est. nam Telemachus etiam eò proficiscens nequaquam Menelai domum reuertisset, nec illos aliam habitationem tenuisse † diximus. Verum Tyndarum eiusq́ fratrem Icarum, cum ipsos è patria eiecisset Hippocoon, ad Thestium Pleuroniorum dominum sese recepisse, simulq́ multum trans Acheloum plagam occupatam inter se partiuisse. Itaq́ Tyndarum accepta in uxorem Thestij filia Leda domum repetisse. At Icarum Acarnaniæ partem adeptum substitisse, & ex Polycasta Lygæi filia liberos procreasse, Penelopen scilicet fratresq́ Penelopes. Nos autem in nauium catalogo demonstrauimus Acarnanes in suscepta aduersus Ilium expeditione & connumeratos & militiæ socios fuisse, in quibus nominatim dicebatur, qui ἤπειρον, id est terram continentem habitabant. Et item,

† παρειλήφαμεν. i. accepimus, audiuimus. Tyndarus. Icarus. Hippocoon. Thestius. Leda. Icari sedes ubi. Polycasta. Penelope.

In Catalogo. οἵ τ' ἤπειρον ἔχον ἠδ' ἀντιπέραι' ἐνέμοντο. id est,

Epiros. Quiq́ Epiron habent contrariaq́ arua colebant.

Leucas. Acte. Necdum sanè Acarnania Epirus seu continens nominabatur, nec Leucas ἀκτή id est litus. At Ephorus negat militiæ socios fuisse. Alcmæonem enim Amphiarai filium unà cum Diomede, reliquisq́ Epigonis suscepto contra Thebanos prælio, req́ bene gesta, cum Diomede societatem iniisse, & cum illo de Oenei hostibus ultionem sumpsisse. Cumq́ illis Ætoliam tradidisset, ipsum Acarnaniam inuasisse, eamq́ prostratam subiugasse. Hoc in tempore Agamemnonem Argiuos aggressum, magna ex parte Diomedis complices facile superasse. Paulo post cum aduersus Ilium illa incidisset expeditio, ueritum ne Diomedes domum repetens propriũ uendicaret imperium. Audiebat enim ingentes ad ipsum cõuerti copias. nam illum quidẽ Adrasti, hunc uero patris successorem & hæredem esse. Hæc inquam ueritũ & animo uersantem illos ad capessendum Argos, et in belli cõmunicationem & societatem acciuisse, itaq́ Diomedem obsecutum in militiæ partem accessisse, indignatus autem Alcmæonem neglexisse. Quamobrem solos Acarnanes in nullam cum reliquis Græcis militiæ partem aduentasse. Hasce rationes secutos (ut par est) Acarnanes, Romanos postea callide induxisse, ut expeditam ab eis libertatem, & suum uiuendi morem assequerentur, asserentes solos sese aduersus eorum maiores, & generis authores nullam militię sortem subijsse. Nec enim in Aetolorũ conspiratione, auxilijsq́ dinumerãdis, neq́ seorsum per se memorarẽtur, nec omnino istud ipsum nomen in Homerico carmine inferretur. Ephorus igitur ipsam Acarnaniã ante Troiana tempora subditam iam Alcmæoni faciens, Argos Amphilochium

Alcmæon. Diomedes. Agamemnon. Argos amphilochium.

ab

ab illo conditum fuiſſe demonſtrat, & Acarnaniæ nomen ab illius filio Acarnane deriuari aſſerit, & ab illius fratre Amphilocho, Amphilocham gentem nuncupari, ſi ad dicenda extra Homericam excurrit hiſtoriam. Verum Thucydides & alij perhibent Amphilochum à Troiana reuerſum militia, cum res Argi nequaquam ei animo ſederent, hanc habitaſſe terram in fraterni potentatus ſucceſsionem uenientem (ut quidam aſſerunt) quanquã alij aliter. Hæc quidem de Acarnania peculiariter memoranda ſuccurrunt. Communiter autem quæ rebus implicantur Aetolicis exponemus, Aetolorum deinceps geſta narraturi, quæ præter iam dicta aſſumere decreuimus. Cum igitur Curetes quidam ad Acarnanes, quidam ad Aetolos adſciſcant, & nonnulli à Creta, aliqui ex Euboea genus duxiſſe aſſeuerent, quippe cum Homerus quoque ipſorum meminerit, quæ ille dicit ante omnia conſyderanda ſunt. Nam cum exiſtimant illum potius Aetolos dicere quàm Acarnanes,

Acarnania unde. Amphilochi. Curetes.

πορθεῖ γὰρ τρεῖς παῖδες ἀμύμονες ἐξεγένοντο,
ἄγριος ἠδὲ μέλας, τρίτατος δ' ἦν ἱππότα οἰνεύς.
ὤκεον δ' ἐν πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ καλυδῶνι. id eſt,

Iliad. ξ.

Qui quidem Porthaonide fuerunt,
Agrius atq; Melas eques acer, tertius Oeneus
Pleuronem claram & celſam Calydona colebant.

Ambo autem hęc Aetolica fuerunt oppida, & in Ætolorum catalago feruntur, quocirca poſtquam Pleuronis habitatores, ſuo autem tempore Curetes eſſe uidebantur, nimirum Aetoli forent. Qui uero ijs contradicunt, elocutionis modo adducuntur, quando dicit,

κουρῆτές τ' ἐμάχοντο καὶ αἰτωλοὶ μενεχάρμαι
ἀμφὶ πόλιν καλυδῶνα. id eſt,

Iliad. ι.

Curetes pugnant Aetoliq; enſe feroces
Mœnia ſub Calydonis.

Haud enim ſic proprie dixiſſet Bœotij ac Thebani inter ſe pugnam conſerebãt, nec Argiui ac Peloponneſus. Explanatum nanq; ſuperius eſt hunc eloquendi Homericum eſſe morem, & penes alios poëtas tritũ id eſſe ſermonis genus, huic ergo facile reſponderi licet. Dicant autem illi quonam modo, ſi Pleuronij atq; Aetoli neque nationis eiuſdem erant, eos inter Aetolos numerat. Verum Ephorus Aetolos gentem eſſe ac nunquam alienæ ſubiectos ditioni, prẹfatus eſt. Cẹterum quoad reſpicere quidem hominum memoria ualet, inuiolatos à populatione permanſiſſe dicens, cum propter locorum aſperitates, tum uero rerum peritia bellicarum, principio quidem Curetes agrum cunctum occupaſſe teſtatur. At cum ex Elide Endymionis filius ueniſſet Aetolus, ipſosq; prẹlio uiciſſet, Curetes in Acarnaniam nunc appellatam ſe recepiſſe, Ætolos autem coniunctos Epeis domum reuertiſſe, ibiq; uetuſtiſsimas Aetoliæ ciuitates decem condidiſſe. Poſteriore dehinc ẹtate ab Oxylo Aemonis filio qui ex Aetolia trãſmigrauit, Elin frequentibus introductis colonis fuiſſe habitatam, earum rerum teſtimonio adiecit epigrammata, Aetoliæ quidem ad Thermopylas ubi eligendorum magiſtratuum mos patrius erat ad Aetoli ſtatuam inſculptum in baſi,

Oxylus. Elis. Epigramma in Aetoli ſtatua.

χώρης οἰκιστῆρα παρ' ἀλφειοῦ ποτε δίναις
τρεφθέντα σταδίων γεῖτον ὀλυμπιάδος
ἐν δ' υμίωνος παῖδ' αἰτωλὸν τόνδ' ἀνέθηκαν

αἰτωλοὶ σφετέρας μνῆμ' ἀρετῆς ἐσορᾶν.

Habitandæ telluris authorem ad Alphei uertices
Educatum Olympio uicinum ſtadio
Endymionis Ætolum, hoc autem erexerunt
Ætoli, ut propriæ uirtutis monumentum ſpectaretur.

Alterum autem in Eleorum foro ad Oxyli ſtatuam inſcriptum eſt,

ἀιτωλός ποτε τόν δε λιπὼν αὐτόχθονα δῆμον
κτήσατο κουρῆτιν γῆν δορὶ πολλὰ καμών,
τῆς δ' αὐτῆς γενεᾶς δεκατόσπορος αἵμονος ὑός
ὄξυλος ἀρχαίην ἔκτισε τήνδε πόλιν.

Hanc olim Ætolus linquens ab origine gentem
Curetum terras haſtæ ſudore parauit.
Idem ännis decimus ſtirpis ſatus Emone forti,
Oxylus hanc ueterem conſtruxit mœnibus urbem.

Mutuam ſanè quidem Eleorum & Ætolorum inuicem cognationem per hæc epigrammata recte ſignificat, quo fateantur utrique non modo cognationem, ſed etiam inter ſe authores eſſe. Ex quo eos mentiri arguit, qui non Eleorum Ætoles, ſed Ætolorum Eleos eſſe colonos aſſerant. Scripturæ autem & ſententiæ diſſonantiam, & hic eadem oſtendiſſe uidetur, quam nos in Delphico appoſuimus oraculo. Cum enim inuiolatos à populatione, quoad reſpicere quidem hominum memoria ualet, dicat Aetolos & Curetes principio huncagrum occupaſſe, hoc utique conſequens dictis afferre debebatur, Curetas tempus aduſque ſuum terram Aetoliam poſsidentes permanſiſſe. Sic enim inuiolata à populatione, & nunquàm alienæ ſubiecta ditioni uocari debebat. Verum promiſsi factus immemor, non iſtud infert ſed oppoſitum, quod ab Elide proficiſcente Aetolo & ipſorum facto per bella uictore, Curetes in Acarnaniam ſe recepere. Quænam igitur eſt alia populationis proprietas, quàm bello ſuperari, agrumque relinquere? Hocque ipſum apud Eleos epigramma teſtatur. Nam Aetolus inquit Curetum terras haſtæ ſudore parauit. Fortaſſe dixerit quiſpiam ipſum, inuiolatam à populatione Aetoliam aſſerere, ex quo nomen iſtud adepta ſit, poſt Aetoli præſentiam. Verum intelligentiæ rationem abſtulit, cum in ſequentibus dicit plurimã populi partem in Aetolis permanentis, hanc Epeorum eſſe inquiens, & cum poſtmodum ipſis cõmixti Aeoles fuerint, qui unà cum Bœotijs è Theſſalia cõmigrarunt communiter cum ijs oram tenuiſſe. Nunquid igitur contingit alienum inuadentes agrum pariter cum poſſeſſoribus partiri ſine bello, quibus quidem nulla tali opus ſit communione, uel hoc quidem credibile non eſt, at cum eis quos per arma deuiceris æqualem in ſortem conuenire credibile. An igitur aliud eſt populatio quàm per arma ſuperari? Apollodorus etiam inquit, Hyantes è Bœotia aduentantes ſcriptum eſſe & Aetolorum accolas factos. Verum ipſe perinde ac re bene recteque confecta ſuperaddit, Hęc itaque ac talia diligenter accurateque tractare conſueuimus, cum res aliqua uel in dubitationem affertur omnino uel falſam habet opinionem. Ephorus ſanè cum talis exiſtat, tamen reliquos antecellit, eumque Polybius ipſe ſtudioſe collaudat. Ac de rebus (inquit) Græcis, Eudoxus quidẽ bene, cæterum Ephorus optime exponens diſſerit de ędificijs, de cognationibus & tranſmigrationibus, de urbium authoribus. Nos autem (inquit) quæ in præſentiarũ ſunt apertius declarabimus, & de locorum ſitu & de interuallis. Hoc enim locorũ deſcriptionĩ proprijſsimum eſt. Sed enim ò Polybi

Curetũ ſedes. Aetoliæ nomẽ. Hyantes. Ephorus.

lybi cum aliorum sententias ac opiniones de distantijs introducas, nō solum extra Græciam, uerum etiam intra Græciam, & nūc quidem Posidonio, nunc Artemidoro alijsq́ compluribus iudicia distribuas, & nobis ueniam prestes minimeq́ indigneris oportet, si ab talibus uiris historiam ingentem transferentes aliqua in parte deficimus peccamúsue, uerum satis † habere, si cæteris maiorem dictorum partem melius explicemus, aut per ignorationem omissa, apponamus. De Curetibus autem adhuc talia feruntur, quædam propius ad Aetolorum scripturas & Acarnanum accedunt, quædam autem longius absunt. Prope quidē qualia protulimus, quod regionē hoc tempore Aetoliam nūcupatam habitauere Curetes. Aduentantes autem Ætolos cum Ætolo, ipsos in Acarnaniam expulisse. Talia etiam feruntur quod Pleuronium agrum ab Curetibus habitatum, & proinde Cureticum uocitatum, Æoles inuadentes interceperunt, possessoribus eius eiectis. Archemachus autem Euboeus Curetas inquit Chalcidē incoluisse, assidue uero de Lilanto campo bellum gerentes, cum hostes anteriorem captarent cęsariem, eosq́ distraherent, ab occipite capillatos extitisse, à fronte detonsos. Vnde ἀπὸ τῆς κουρᾶς, id est, tonsura κουρῆτας, id est, detonsos appellatos, & in Ætoliam habitatum migrasse. Cumq́ Pleuronis loca postmodū occupassent, trans Acheloum oram incoluisse. Vbi cum intonsa seruarent capita, Acarnanes uocari cœpisse. Pleriq́ uero ab heroē quodam utranq́ nationem nomen tenuisse aiunt, alij à monte quodam Curio Pleuroni imminenti Curetes nominatos. Hanc uero Ætolicæ nationis tribum quandam esse liquet, sicut Sophienses, Agræosq́ & Eurytanes aliasq́ complures. Aetolia autem bifariam (ut dictum est) diuisa, Calydoniam plagam ab Oeneo regnatam fuisse memorant. Pleuroniam uero aliqua ex parte Parthaonidas habuisse, Agrij complices, qui secundum poëtam,

† κλαίειν. i. bona consulere, potius.
Cureticus ager.
Pleuronius ager.
Lilantus campus.
Curetes unde.
Acarnanes unde.
Curius mons.
Sophienses.
Agræi.
Eurytanes.
Aetoliæ partes
Parthaonides.

ὤκεον ἐν πλευρῶνι καὶ αἰπεινῇ καλυδῶνι. id est,

Pleuronamq́ colunt muro & Calydona præaltam.

Calydon.
Pleuron.
Thestius.
Althæa.

Thestium tamen Pleuroniam tenuisse, qui Curetum ductor, socer quidem fuerat Oenei, Althææ uero pater. Bello autem aduersus Oeneum & Meleagrum ab Thestiadis ingruente, ob suis caput & spolium secundum apri fabulam, si poëtæ credimus. Vt autem probabilius fit & uulgatum est, pro regionis parte. Nam sic dicitur,

κουρῆτες τ' ἐμάχοντο καὶ αἰτωλοὶ μενεχάρμοι. id est,

Curetes & pugnaces Aetoli belligerabant.

Hæc quidem prope, longe autem & extra materiam sunt quæ alioqui propter nominis similitudinem, ad idem per historicos adducuntur, quæ quidem Curetica & de Curetibus eo modo dicuntur quo & de illis, qui Aetoliam Acarnaniamq́ coluerunt, ab illis quidem differunt, similia uero magis sunt sermoni, qui de Satyris Silenisq́ & Bacchis & Tityris habetur. Tales enim dęmones quosdam deorúmue ministros Curetas uulgant. Quidam uero res Cretenses ac Phrygias edidere, sacrificijs nōnullis implicitas, partim mysticis, partim aliquo pacto cōtentas tradidere, uti Iouis infantiam in Creta educati, matrisq́ deorum ceremonias, in Phrygia & in Idæ Troianæ locis celebrādas. Quibus sanè in sermonibus magna uarietas est, cum alij eosdem esse Curetas & Corybantes, & Caberos & Idæos Dactylos & Telchinas ostendant. Alij cognatos inter se & pusillas quasdam ipsorum differentias inter eos esse distinguant. In hoc autē uniuersi tradunt esse quosdam spiritibus af-

Satyri.
Sileni.
Bacchæ.
Tityri.
Corybantes.
Caberi.
Idæi Dactyli.
Telchines.
Curetū aliano minis ratio.

flatos,& Bacchicos,inq; armorũ agitatione tumultuosa,& cum strepitu ac fragore cymbalisq; ac tympanis & armis item atq; tibijs uociferationibusq; inter sacrificandum stupefacientes,inq; ministrorum habitu,publica modo quodam sacra factitantes. Hæc & Samothracum esse in Lemno & alia plura,quia ijdem ministri uocitentur. Verum enimuero omnis huius generis theologicus est contemplationis modus,nec ab philosophorum perscrutatione alienus. Postquàm autem nominis similitudine de Curetibus historici in unum dissimilia coëgerunt,nec ipse amplius in digressionis parte de ipsis uerba facere uerebor, physicam rationem historiæ familiarem adijciens. Atq; nonnulli hæc illis coniungere uolentes,cuidam probabilitati forsan inhærent. Curetas enim Ætoliam habitantes nomen hoc adeptos esse ferunt,quia sicuti κόραι hoc est puellę,muliebres longas stolas induunt. Eiusmodi nãque imitationem Græcis esse. Et Iaones ἑλκεχίτωνας, id est trahistolos dici. Rumor est Leonidæ commilitones egressos in prælio multos comptos pectine, contemptui ac ludibrio fuisse Persis, contrà uero in ipsa pugna inuictos admirationi habitos. Simpliciter autem accurata quædam ars in tonsura & enutrienda cæsarie circa illorum capillos consistit. Vtrunq; uero puellarum puellorúmque proprium & consüetum est. Quo fit ut multifariam noscendi nominis rationem & etymologiam Curetes habere facile copioséque uideantur, credibile & armiferam illam saltationem ab eis prius introductam,qui circa comam atq; stolam exercitati fuere ut Curetes uocarentur. Quod quidem negotium occasionem illis præbuisse crediderim,ut fortiores in re militari cæteris euaderent & uersatam inde armis uitam haberent. Itaq; eodẽ insignitos nomine,Curetas ipsos appellari,qui in Eubœa sunt, quiq; in Ætolia & Acarnania. Homerus autem etiam milites nouos hoc appellauit nomine decernens inquit,

Iliad. 1. δῶρα θοῆς παρὰ νηὸς ἐνεγκεῖν ὡς Ἀχιλῆϊ,
χθιζοὶ ὑπέστημεν. id est,
Præstantes inter Achæos
Munere de celeri ditissima puppe referrent,
Quæ modo polliciti forti fueramus Achilli. Et rursus,
δῶρα φέρον κούρητες Ἀχαιοί. id est,
Munera portabant citius Curetes Achæi.

De Curetum quidẽ etymologia hęc hactenus. Armisona uero saltatio militari de more & Pyrrhicha & Pyrrhichius ipse indicio sunt, qui huiusmodi repertor exercitij pro iuuenibus ad militarem pueritiã fuisse perhibetur. Quod autẽ tot in unum nomina referantur,et in ipsorum notitia subsit theologia,cõsyderandum nũc uidetur. Cõmune profecto,tam Græcorũ quàm barbarorum est,sacrificia festiua cum animorum remissione agitare,aliqua quidem cum numinis afflatione, quam rem σὺν ἐνθουσιασμῷ appellant. Aliqua uero absque inspiratione tali. Præterea nonnulla cum musica,nonnulla sine. Quædam etiam occulta significatione hoc est mystica, quædam aperta, hoc autem sic ipsa natura insinuat. Nam ipsa remissio mentem ab humanis negotijs abducit,ac intellectum reuera ad diuinitatem conuertit. Et ipse enthusiasmos,hoc est,numinis afflatio, diuinam quandam inspirationem habere uidetur,& ad uaticinandi genus proxime accedere. Ipsa uero occulta sacrorum significatio, id est mystica numen honestat,eius naturã imitans, nostrúmque sensum effugientem. Musica quoq; circa saltationem & harmoniã cantũq; uersata oble

[Margin notes: κόρ. — Festiuitates ad animorũ relaxationẽ excogitatæ. — Enthusiasmos. — Musica.]

oblectatione & artis pulchritudine, ad deitatem nos ipſos tali de cauſa continuat. Recte enim illud dictum eſt, mortales tunc maxime deos imitari quando benefici Benefici fœlices. ſint. Rectius quis dixerit, quando fœlices ſint, quod gaudere eſt & feſtos dies agere, & philoſophari & muſicam attingere. Non enim ad deteriora ſiquis lapſus fiat ex muſicis, ad uoluptates artificia conuertentibus & conuiuijs, altaribus, ſcenis reliquiſq; talibus, negotium quidem ipſum accuſetur. Cæterum diſciplinarum natura exactius inquiratur hinc habens initium. Quocirca Plato & ante illum Pythagorici, philoſophiam muſicam uocauere, uniuerſumq; mundum concentu & har Philoſophia. monia conſtare diſſerunt, omne muſicum genus, deorũ opus arbitrati. Sic & deæ muſę & Apollo muſarum dux, & tota poëtica diuinorum cantuũ, quos hymnos Muſæ. Apollo. appellant, celebratrix. Eodem modo & moralem apparatum muſicæ attribuunt, Hymni. perinde ac omne rectum mentis officium penes deos exiſtat. Plurimi igitur Græcorum totum ceremoniale negotium quod Orgia uocant, Bacchanaleq;, & Cho- Orgia. ricum, & ſacrorum myſteria Libero patri attribuerunt, & Apollini & Hecatæ & Muſis & cæteris, Iacchum autem uocant & Dionyſum & Cerealium myſteriorum ducem dæmonem, arborumq; creationes, Choreæ etiam ſacrorum ſolennia horum deorum communia ſunt. Muſæ uero & Apollo, illæ quidem chorearum præſides, hic autem & harum & diuinationis magiſter. Muſarum autem miniſtri Muſarum miniſtri. ſunt, eruditi omnes proprieq; muſici. Apollinis uero ſunt & iſti & uates uniuerſi. Apoll. miniſtri. Cereris quidem ſunt antiſtites, tediferi, & ſacrorum interpretes. Liberi autem Sileni, Satyri, Bacchæ, Lenæ, & Thyiæ & Mimallones & Naiades & Nymphæ, & Vates. Sileni. quos Tityros uocant. Hæc & ipſa Iouis ſacra in Creta per ſolennem ceremoniæ, Satyri. id eſt orgiaſmi ritum celebrantur miniſtriſq; talibus. Baccho autem adſunt Satyri, Mimallones. hos Curetas nominabant, adoleſcentes quoſdam, armiſonam quandam cum ſalti Tityri. Naiades. bus agilitatem edentes, proferentes quandam de Iouis origine fabulam, in qua Sa- Saturnus. turnum introducunt, mox filios ut in lucem editi fuerint, deuorantem, Rheam ue Rhea. Iouis natale. ro dolores pariendi diſſimulare conatam, natum infantem longe ablegantem, & ei ſalutem pro uiribus comparantem. Quam quidem ad rem adiutores Curetas aſſumere. Illi cum tympanis taliq; ſtrepitu, armiſonantiq; chorea tumultuantes, deam curioſe circumſiſtant, ut Saturnus attonitus, & obliuione inuolutus, auulſum nõ agnoſcat infantem. Eadem autem cura ſtudioq; ab ipſis nutriendi cõmendari. Cu- Curetũ rurſus alia etymol. retes itaq;, id eſt curatores, uel quia nuper ei miniſtrarent, uel quia Iouis κουροτροφίαν, id eſt alimoniam (utrunq; enim dicitur) operati ſint, appellationem hanc ſunt aſſecuti, quaſi circa Iouem Satyri quidam extiterint. Tales igitur Græci ad Orgiorum Berecyntes. operationes ſunt. Berecyntes autem natio quædam inter Phrygas eſt. Simpliciter Phryges. Troës. uero Phryges Troëſq; prope Idam habitantes Rheam præcipuo uenerantur ho- Rheæ nomina. nore, eius Orgia frequentantes. Hanc quidem deorum matrem uocãt & Veſtam, Veſta. Dindymena. & deam Phrygiam magnam, à locis Idæam & Dindymenam & Pylenam, & Piſ Pylena. ſinuntiam & Cybelen. Græci ſanè miniſtros eius nuncupant uno uocabulo Cure Piſſinuntia. Cybele. tes, non ex eadem fabulatione, ſed alteros quaſi miniſtros Satyris in partem. Eoſ- Curetes miniſtri. dem & Corybantes nominant. Talium uero ſenſuum teſtes ſunt poëtæ. Pindarus Corybantes. quidem in dithyrambo, cuius initium eſt,

πρὶν μὲν εἷρπε σχοινοτενίας τ' ἀοιδὰ διθυράμβω.

Anteq; ſerperet longiore tractu cantus dithyrambo. (inquit,

Recordatur autẽ hymnos Libero de patre, & priſcos & nuperrimos trãſgreſſus

σοὶ μὲν κατάρχει μάτηρ πάρα
κρόταλ' αἰθομένα τε δᾶις ὑπὸ ξανθῆσι πεύκαις.

Tibi sanè mater inchoat,
Adrasti magni cymbalorum strepitus,
Et fax ardens flauas sub pinos.

Et reliqua communia esse & Græcis & Phrygibus, quæ ad Liberum patrem ri te colendum pertinent, & ad deorum matrem monstrata sunt. Euripides quoque in Baccharum tragœdia, Phrygibus quæ ad Liberum Lydia conferens, similia esse facit, & secundum Homerum,

Euripides. Bacchis.

ἀλλ' ὦ λιποῦσαι τμῶλον, ἔρυμα λυδίας
θίασος ἐμὸς γυναῖκες,
ἐμάθ' εὑρήματα. id est,

Sed ô mulieres meæ,
Cœtus meaq; inuenta,
Tmolus. Quæ Tmolum Lydiæ castellum incolitis.

Rursusq;,

ὦ μάκαρ ὅστις εὐδαίμων
τάτ' ἐμὰ πρὸς μεγάλας
ἀνὰ θύρσον τε τινάσσων,

Beate qui uita fœlici
Measq; à magna
Vibransq; pampinum

βιοτὰν ἁγιστεύει,
ὄργια κυβέλας θεμιστεύων,
κισσῷ στεφανωθεὶς θεραπεύει.

Sacris operaris
Ortas Cybele ceremonias facis,
Colis hedera coronatus.

Item Bacchæ,

βρόμιον παῖδα θεὸν θεοῦ
φρυγίων ἐξ ὀρέων,

Bromium deo natum, deum,
A Phrygijs montibus,

διόνυσον κατάγουσαι
ἑλλάδος εἰς εὐρυχόρους ἀγυιάς.

Dionysum deducunt
Ad Græciæ terræ plateas.

Cretensem etiam rem his iungit ad hunc modum,

ὦ θαλάμευμα κουρήτων
ζάθεοί τε κρήτης
διογενέτορες ἔναυλοι
ἔνθα τρικόρυθες ἄντροις
βυρσότονον κύκλωμα τόδε
μοι κορύβαντες εὗρον.
ἀνὰ δὲ βακχείῳ συντόνῳ κέρας
ἀνὰ δύο βοᾶν φρυγίων
αὐλῶν πνεύματι, ματρός τε ῥέας εἰς
χεῖρα θῆκαν καλλίκτυπον εὔασμα βακχᾶν
παρὰ δὲ μαινόμενοι σάτυροι
ματέρος ἐξανύσαντο ῥέας
εἰς δὲ χορεύματα
προσῆψαν τριετηρίδων,
αἷς χαίρει διόνυσος.

id est,

O sedes Curetum
Iouis genitores, ubi tibiæ,
Vbi byrsa tensum orbem hunc
Cornu quoq; Bacchico tono,
Tibiarum flatu magnæq; matris ad
Adsunt furentes Satyri
Choreasq;
Quibus gaudet Bacchus.

Religiosiq; Cretes
Vbi triplices cristæ,
Mihi Corybantes excogitarunt
Sonumq; Phrygiarum (rũ.
Manũ posuerũt sonorũ Euantũ Baccha
Matremq; Rheam clamitarunt,
Addiderunt triennales,

In Palamede chorus loquens inquit,

σὺ σὺν διονύσῳ κομᾶν
τυμπάνων ἰάκχοις

ὃς ἀν' ἴδαν τέρπεται σὺν ματρὶ φίλᾳ
καὶ σέλινον ἐν μαρσύαν

καὶ ὄλυμπον συνάγοντες εἰς ἓν ⟨…⟩ εὑρετὰς αὐλῶν ἱστοροῦντες. id est,

Non cum patre Libero lasciuiens,
Qui per Idam lætatur chara cum matre
Tympanorum sonitu,
Et Silenum & Marsyam
Et Olympũ congregantes in unũ,
Et tibiarum quærentes repertores.

Celebrantesq́ rursus Bacchica & Phrygia simul conferunt. Idamq́ sæpenumero & Olympum confuse resonare faciunt. Colles quidem quaterni sunt Olympi nomine uulgati, Idæ scilicet ad Antandri plagam. Est & Mysiæ Olympus, Idæ quidem finitimus, nõ tamen idem cum Ida. Sophocles profecto cum Menelaum ab Troia solicitum discessu faceret, in Polyxena paulisperq́ Agamemnonem subsistentem placandæ Mineruæ gratia, Menelai sermonem inducit, *Olympi colles* *Sophocles.*

σὺ δὲ αὖθι μίμνων κατ' ἰδαίαν χθόνα
ποίμνας ὀλύμπου συναγαγὼν θυηπόλει. id est,

Tu hic consistens ad Idæam tellurem,
Ex Olympo greges adunans immola.

Tibiæ sonitu ac fistula cymbalisq́, ac tympanis aut crotalis, clamoribusq́ & ouationibus, pedumq́ pulsibus, quibus propria quædam reperiunt nomina, per quæ ministros saltatoresq́, & sacrorũ cultores appellabant, Caberos scilicet & Corybantes, & Panes, & Satyros & Tityros ipsumq́ deum Bacchum. Item Rheam, Cybelem & Cyben & Dindymennam, & loca ipsa & Sabazius Phrygiorum est, & modo nescio quo, ipse etiam qui matris puerum Liberi patris comitibus tradit. Similia sunt & quæ apud Thraces celebrantur, quæ Cotytia & Mendidia, apud quos & Orphica initium habuerunt. Ipsam sane Cotyn quæ apud Edonos colitur, & eius instrumenta memorat Æschylus, *Caberi.* *Panes.* *Satyri.* *Tityri.* *Cybe.* *Sabazius.* *Cotytia.* *Mendidia.* *Cotys.* *Orphica.* *Aeschylus* *Edonis.*

ὁ μὲν ἐν χερσὶ βόμβυκας ἔχων τόρνου κάματον δακτυλόδεικτον
πιμπλησι μέλος, μανίας ἐπαγωγὸν ὁμοκλάν,
ὁ δὲ χαλκοδέτοις κοτύλαις ὀτοβεῖ. id est,

Hic manibus bombicam tornatam tenens digitis tactilem
Modulos complet sonum allectorem furoris.
Ille æneis urceolis tinnit. Rursusq́,

ψαλμὸς δ' ἀλαλάζει
ταυρόφθογγοι δ' ὑπομυκῶνταί ποθεν
ἐξ ἀφανοῦς φοβεροὶ μῖμοι τυμπάνου δ' ἠχὼ,
ὥσθ' ὑπογαίου βροντῆς φέρεται βαρυταρβής.

Modulus editur,
Mugiunt ex occulto taurisoni mimi,
Grauis tympani sonitus,
Quasi tonitrũ subterraneum fertur, montanaq́ habentes instrumenta ministros.

Liberi patris mox indicat & tibias torno factas. hæc enim Phrygijs similia, ut par est. Quippe cum à Thracibus Phryges coloniam duxerint, sacra pariter inde attulerunt, Liberum quoque patrem & Edonum Lycurgum in unum congregantes, mores in sacris similes insinuant. E cantu autem & harmonia instrumentisque & musica etiam tota Thracia, Asianaq́ putata est. Nam manifestatur id ex locis, in quibus cultæ sunt musæ. Nam Pieria & Olympus & Pimpla & Libethrum quondam loca fuere Thraciæ & montes, quos nunc Macedones possident. Quiq́ musis Helicona consecrarunt, Thraces fuere, Bœotiæ accolæ, ut ij qui Libethriadum nympharũ antrum consecrarunt, & qui priscæ musæ curam *Musarũ loca.* *Pieria.* *Olympus.* *Pimpla.* *Libethrum.* *Helicon.*

Ephorus. ſtudiumq́ dederunt, Thraces fuiſſe perhibentur, Ephorus, Orpheus, & Muſæus
Orpheus. Muſæus. & Thamyris. Ob id etiam Eumolpo inde nomen inditum eſt, id eſt, cantori opti-
Thamyris. mo, quiq́ Baccho totam Aſiam tenus India conſecrarunt & ad eius cultum uendi
Eumolpus. carunt illinc, magnamq́ muſicæ portionem † tradunt. Vnde quidam Aſiaticam
† μεταφέρουσι, id eſt, trāſferūt inquit citharam percutiens, alius tibias Berecyntias uocat, atq; Phrygias. Inſtru-
Tibiæ. mentorum etiam quædam Barbarum obtinent uocabulum, Nablas & Sambuca,
Cithara Aſiatica. Barbitosq́ & Magades aliaq; complura. Athenienſes autem ſicuti reliquis in re-
Tibiæ Berecyntiæ. bus, hoſpitum & externorum ſtudioſi perſtiterūt, ſic & in deis. Externa enim mul
Phrygiæ tib. ta ſuſcepere ſacra, ita ut in comœdijs complura & Thracia & Phrygia decantata
Nabla. ſint. Plato nanq; Bendidiorum mentionem fecit, Phrygiorum autem Demoſthe-
Sambuca. nes. probris enim inſectans Aeſchinis matrem pariter & ipſum, ut qui cum matre
Barbitos. Magades. conuiueret, comitaretur ſacra colenti ſimulq́ ſaltaret. Interim crebro clamitās Euoe
Saboe & Attes hyes, quæ quidem omnia Sabaziorum ritu prolata ſunt & matre
perdocta. Hæc inſuper de dijs iſtis eorumq́ nominum uarietate reperies, quodq́
non modo deorum miniſtri uocentur, ſed etiam dei. Heſiodus quidem Hecatæo
Oreades. & Phoronei filiæ quinque filias extitiſſe dicit, è quibus Oreadas, id eſt montanas
Curetes tibicines. Nymphas, deas fuiſſe, abiectorū quoq; ſtirpem Satyrorū & ignauorū, & Curetas
deos luſores, & ſaltatores dici, quiq́ iterū de Pheroneo uolumen conſcripſit, tibici-
Chalcaſpides. nes, & Phryges Curetas aſſerit. Alij uero terrigenas & χαλκάσπιδας, id eſt, ære ſcuta-
tos. Alij autē nō Curetas, ſed Corybātes Phryges eſſe, illos uero Cretenſes atq; pri-
Chalcidenſes. mos quidē in Eubœa induiſſe arma ærea, unde & ipſos Chalcidenſes dictos. Alij
Rheæ ab Titanibus tributos Corybantes miniſtros, armis inſtructos, è Bactriana
Curetes Iouis cuſtodes. profectos, quidam etiam è Colchis aiunt. In Cretenſi uero hiſtoria, Curetes Iouis
Telchines. educatores nuncupantur atq; cuſtodes, è Phrygia tranſmiſſos in Cretam ab Rhea.
Sunt qui memorent Telchines in Rhodo nouem fuiſſe Rheæ comites in Cretam,
qui quoniam Iouis alendi curam geſſerunt, Curetes nominati ſunt. Alterum uero
Cyrbantes ſacerdos. horum Cyrbantem ſacerdotem & Pydnæ urbis conditorem, Praſijs occaſionem
Pydna. præbuiſſe penes Rhodios, ut uulgarent, Corybantes dæmones eſſe quoſdam Mi-
Corybantes. neruæ & Solis filios, uel ut alij, Saturni filios Corybātes, alij Iouis & Alliopes Co-
Samothracia. rybantes. Quos quidem aiunt eoſdem eſſe, qui & Caberi. Abijſſe autē iſtos in Sa-
Melita. mothraciam, quæ prius Melita dicebatur, eorum uero actiones myſticas eſſe. Hęc
Caberis. quidem minime approbans Scepſius, iſtarum coadunator fabularum, cum nul-
lum in Samothracia myſticum uerbum de Caberis proferatur, apponit pariter &
Steſimbroti Thaſij opinionem, quod in Samothracia Caberi ſacra perfecerint, eos
Caberus mons ſic uocari, author ille eſt, quodam ex monte qui in Berecyntia regione Caberus uo-
citatur. Nonnulli ſanè Curetes Hecatæ miniſtros arbitrantur, qui cum Coryban-
tibus ijdem ſunt. Rurſum Scepſius affirmat, Rheæ honores in Creta nuſquam
uſurpari, nec ea in regione eum morem eſſe, Euripidis uerbis contradicens, ſed tan
tummodo in Phrygia & Troade, qui uero id dicant, fabulamētis magis uti quàm
Ida mons. hiſtorijs. Quibus quidem adiumento eſſe forte locorum ſimilitudinem. Mons
Dicte. enim Ida & Cretenſis & Troicus eſt. Ac Dicte & in agro Scepſio eſt locus, & in
Pytna. Hippocoroniū. Creta mons. Collis uero Idæ Pytna eſt, à quo & urbs Pytna ſacra memoratur.
Samonium. Hippocorona item Adramyttinæ oræ, & Hippocoroniū in Creta eſt, Samoniūq́
Neandria terra. inſula promontoriū in ortum uergens, & campus Neandriæ terræ & Alexādriæ.
Acuſilaus uero Argiuus creatū Cabera & Vulcano Camillū refert, ex quo quidē

tres nati sunt Caberi, è quibus nymphæ Caberides. Pherecides autẽ tradit ex Apolline ac Rhytia nouem Cyrbantes esse progenitos, Samothraciamq; incoluisse. Ex Cabera uero Protei filia, & Vulcano tres Caberos totidẽ nymphas Caberides ortas, utrisque autem templa esse dicata. In Lemno uero præsertim ac Imbro Caberos honori habitos contigisse, sed & in Troia per urbes. Ipsorum autem nomina mystica sunt. Herodoti quoq; testimonio apud Memphin etiam Caberorum sicut & Vulcani, phana extitisse, eaq; deleuisse Cambysen. Ea uero loca dæmonum istorum honore uacua prorsus esse. Et Corybantium est templũ in Amaxitia ora in Alexandreorũ regione, iuxta Sminthium, & Corybissa in agro Scepsio, ad fluuium Heurientem & uicũ cognominem atq; etiam torrentem Æthaloënta. Vero autem inquit Scepsius similius est, eosdem esse Curetes & Corybantes, qui in matris deorũ sacrificijs armati saltantes, casti & pueri sunt assumpti. Ideo autem Corybãtes appellari, quia inter saltandũ capita iactent, quod κορύπτειν dicitur, quos βητάρμονας uocat Homerus poëta, Caberides. Cyrbantes. Cabera. Amaxitia ora. Corybantium. Corybissa. Heuries. Curetes & Corybantes idem Corybantes unde.

δεῦτ' ἄγε φαιήκων βητάρμονες ὅσσοι ἄριστοι. id est, Odyss. θ.

Euge age Pheacum Betarmones egregij adsunt. Betarmones.

Hinc qui capita saltando iactant & numine aspirantur & furijs agitantur, Corybantas dicimus. Sunt qui dicant Idæos Dactylos eos appellari primos sub Idæ radices habitatores. Nam pedes montium, ima radicesq; uocari, summa uero uertices. Omnes igitur particularum extremitates circa Idam deorum matri esse consecratas. Opinio item Sophoclis est, quinq; primos uiros fuisse, qui ferrum excogitantes primum fabricauere, aliaq; permulta mortaliũ usui necessaria. Eorum quinque etiam extitisse sorores. Ab eo itaq; numero dactylos, id est, digitos nũcupatos: Alij sanè alio modo fabulantur, dubia dubijs accumulantes, uarijs ac differentibus nominibus ac numeris utentes, è quibus Salaminum quendam nominant, & Damnaneum & Heracleum & Acmonem. Quidam etiam eos indigenas Idæ, quidam uero inquilinos asserunt, & omnes illos primos in Ida ferrum fabricasse narrant, omnes magos ipsos & incantatores fuisse intelligunt, & circa deorum matrem sedulos in Phrygia, affines Idæ domos tenuisse, Phrygiam Troadem uocitantes, quia Phryges propinquos Troia populata uictores occupassent. Existimant autem ab Idæis Dactylis, Curetes & Corybantes fuisse prognatos. primos etenim in Creta genitos uiros centum, Idæos Dactylos nũcupatos, à quibus quidem procreatos Curetes nouem extitisse. Horum singulos uiros decem genuisse, ex quo Idæos Dactylos nominauere. Producti quidẽ sumus ut hisce de rebus amplior à nobis sumeretur oratio, quanquam fabulamentorũ studio minime teneamur, quia hæc ipsa negotia theologicũ genus attingant. Omnis autẽ sermo de deis uetustas opiniones fabulasq; scrutatur, occultius insinuantes priscorum cogitationes de rebus ipsis naturales, & inter differendũ fabulã semper exponẽtes. Vniuersa uero ænigmata diligẽter soluere nequaq; facile, exposita uero in medio fabulosorũ copia, partim quidẽ inter se cõcordantiũ, partim uero aduersantiũ dare è contra facilius est, quidnam ex ipsis uerũ esse cõiectemus, quale est montanas euagationes & eorũ etiam qui diuinitati student, & ipsorũ quoq; deorum & ipsas numinis inspirationes iure fabulãtur, eandẽ ob causam qua cælestes arbitrãtur esse deos, & ad ꝓuidentiã aptos, tum ex ceteris tũ ex parte missis rerũ significatiõibus. Montanæ igitur uagationi inquisitio conuenit ac uenatio indagatrix eorũ quæ ad uitæ usum Pedes montiũ. Vertices mõt. Cybele. Ferri inuentores. Dactyli cur appellati. Phrygia. Troas. Idæi dactyli cur.

cognata esse appareant. Numinum enim afflatio, & cultus religiosus ac diuinatio aggregandi & allectandi uim habet, & artis magicæ uicinitatem. Tale illud est studiosum ad artes Bacchanales exercitium, simul & Orphicas, sed ipsis satis est. Post quam autem de Peloponnesi prius quidem alijs insulis, simul etiam Corinthiaco

Creta. sinu, & de adiacentibus ante illum discurrimus, deinceps de Creta differendũ est. Ipsa enim magis quàm Peloponnesus supraq; circumadiacentes Cretæ insulas ad orientem spectat, in istis & Cyclades & Sporades sunt, Illæ quidem memoratu dignæ, hæ autem parum insignes. Nunc sanè de Creta ante omnes edisseramus. Eudoxus igitur ipsam in Ægæo sitam esse pelago tradit. Non autem sic dicere oportet, sed ipsam inter Cyrenæam & Græciam, eam dico quæ à Sunio usq; ad Laconicam locata est, in longitudinem hisce ab oris æqualiter disiunctam ab occasu in ortum, ab Septentrione quidem Ægæo perfunditur pelago, simul & Cretico. Ab austro autem Africano alluitur, Ægyptium attingente pelagus. E promontorijs au-

Phalarna. Criumetopon. tem illud occidentale est, uergens ad Phalarna, latitudinem habens ad stad. ducen-

Cimarus. ta, & in duo diuiditur promontoria, è quibus quod spectat in Notũ κριοῦ μέτωπον,

Samonium. id est, frons arietis appellatur, Arcticũ uero Cimarus, Orientale autem Samonium est, in ortum plus quàm Sunium non multo uergens. Magnitudinem quidem definit Socicrates, quem Apollodorus exacta diligentia insulæ tractum testatur explicare, longitudinem quidem supra stad. duo millia & trecenta, latitudinem uero nõ pro magnitudine, ita, ut ambitus secundum hũc plus quàm quinque millia stadiorum pateat. Artemidorus autem quatuor millia & centum esse refert. Hieronymus uero longitudinem duûm millium esse profatus, latitudinem inæqualem asserit. Circuitũ autẽ plus quàm quantũ Artemidorus ad tertiam longitudinis partem. Quod autem inde est, Isthmus existit ad stadia centum habitationem habens. Ad

Amphapalia. boreale quidem mare Amphapaliam, ad Australe uero Phœnicem Lampei. Est

Phœnix lãpei. uero in medio latissima, rursus hinc ad austrum prioris coincidunt ad Isthmum

Ninoa. Hierapytna. ripe, ad stadia LX. Ab Ninóa Lyctiorũ ad Hierapytnam pelasgusq; Libycũ. In sinu quidem ciuitas est, deinde protenditur ad acutum promontorium nomine Sa

Samonium. Leuci montes. monium ad Ægyptum inclinans, insulasq; Rhodiorũ. Insula sanè densa & montana est, ualles habens frugiferas, montes quidem in occasum spectantes, λευκοί, hoc est albi, uocitantur, altitudine Taygeto non inferiores, longitudine autem ad stadiorũ trecentorũ magnitudinem extensi, & dorsum in angustias desinens facien-

Idæus mons. tes. In medio ubi latissima panditur insula, mons Idæus surgit Cretensium cunctorum celsissimus, quaquauersum circuitum habens stad. sexaginta. Præstantissimis ille sanè oppidis instar coronæ incolitur. Alij sunt Leucorum similes, partim in austrum, partim in orientem desinentes. E Cyrenaica uero ad Criumetopon, hoc est arietis frontem, dierum duorũ est, noctiumq; totidem nauigatio. A Cima-

Cythera. ru autem stadia intersunt septingenta, in medioq; sunt Cythera. De Samonio quidem in Ægyptum dierum quaternûm àc noctium patet nauigatio, secundũ quosdam uero trium, hanc nonnulli stad. quinq; millium esse referunt, aliqui etiam mi-

Cyrenaica. nus. Eratosthenes quidem è Cyrenaica usq; ad arietis frontem duo millia stadiorũ inquit, hinc in Peloponnesum minus,

ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη, ἐν μὲν ἀχαιοί,
Odyss. τ. ἐν δ' ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ κύδωνες,
δωριέες τε τριχάϊκες, δῖοί τε πελασγοί. id est,

Alij

Alij aliarum lingua promiscui sunt, insunt quidem Achiui,
Insunt Eteocretes magnanimi, insunt Cydones,
Dorienses'que trifariam partiti clari'que Pelasgi.

Ex his (ut ait Staphylus) Dorienses orientalem oram incolunt, occidentalem Cydones, australem Eteocretes, quorum Prasum est pusillum sanè oppidum, ubi Dictæi Iouis phanum extat, cæteros potentes campestria magis habitasse loca. Eteocretes igitur & Cydones suis è locis originem duxisse probabilius est, quos aborigenes uocant. Reliquos autem aliunde conuenas, quos è Thessalia aduectos testatur Andron, quæ quidem prius Doriensis, nunc uero est Aeotica nuncupata. Ab ea promotos ait Parnasi habitatores Dorienses qui Crineum & Bœum & Cytinum ædificarunt, ex quo à poëta trifariam diuisi Trichaices appellantur. Andronis sanè dicta non admodum à plerisq; approbantur, cum tribum Doricam quaternis constantem urbibus, id est tetrapolin, tripolin, id est, urbes tres continentem plane significent, metropolim uero Doriensium, coloniam Thessalorum. Trifariam uero dictos putant Trichaicas, uel ora triuertice, uel quia sint colles trichinij similes. Cum autem plurimæ in Creta ciuitates sint, amplissimæ tamen tres ac illustrissimæ præcellunt Cnossos, Gortyna, Cydonia. Eximie uero Cnossum præconijs extollit Homerus, quam ingentem & Minois regiam uocat, & ætate posteriore diutius perdurat, primas dignitatis partes reportans. Inde ad ima detracta, magna ex parte instituta & leges amisit. Dignitas autem ad Gortynam Lyctúmque translata peruenit. Postmodum antiquum denuo reparauit habitum atq; authoritatem metropolis. Sita uero Cnossus est in plano ambitū priscum triginta stad. habens, in Lyctiæ atque Gortyniæ terræ medio stad. ducentis, ab ipsaq; Lytto quam Lyctum poëta nominat stad. centum uiginti. Longe autem à mari arcton spectante Cnossus est quinq; stadia ac uiginti, Gortyna uero ab Africano nonaginta, Lyctus uero & ipsa quoque à mari Africo stad. octoginta. Cnossusq; emporium habet Heracleum, fertur item Minos emporium usurpasse Amnisum, ubi positum est Elethyiæ præsidis puerperij phanū. Priscis autem temporibus Cnossus Ceratus appellabatur, à præterlabentis fluuij nomine. Literisq; testatum est, Minoëm solertissimum legumlatorem extitisse, primumq; maris imperium uendicasse, qui cum insulam trifariam partiuisset, singulis in partibus urbem condidisse, Cnossum quidem è regione Peloponnesi, quæ in Aquilonem spectat. Vt uero author Ephorus est, Minos cuiuspiam antiquissimi Rhadamanthyos imitator extitit, uiri quondam iustitia & æquitate celeberrimi, qua appellatione Minois frater fuit. Ille quidem primus legibus insulam & habitandis urbibus & ciuilibus institutis ad mansuetiores ritus uiuendi perduxit. Is posita in medium decreta & singula ab Ioue ea ferre commentabatur. Hunc igitur sectatus Minos nouem per annos (ut aiunt) Iouis antrum conscendebat, ibiq; denique immoratus descendebat, constructa quædam tenens mandata, quæ cōsulta & sanctiones Iouis esse dissereret, qua ex causa poëtam dixisse hunc in modum,

Eteocretes. Dictæus Iupp. Cydones. Dorienses. Prasum. Crineum. Bœum. Cytinum. Trichaices. Cnossus. Gortyna. Cydonia. Lyctus, olim Lyttos dicta Aut. Stepha. Lyctos autem ab Hom. in catalogo. Elethyia. Ceratus. Minos. Rhadamanthus. Minois antrū.

ἔνθα δὲ μίνως
ἐννέωρος βασίλευε διὸς μεγάλου ὀαριστής. id est, Odyss. τ.

Hic quondam Minos nonum regnauerat annum,
Excelsa mandata Iouis captans.

Hęc cum ab eo dicta sint, ueteres de illo rursum alios disseminauere sermones, &

quidem ijs aduersos, ut tyrannis & uiolentia impotens, & impie tributa colligens euaserit, tragœdijs, Minotaurum, Labyrinthum, Theseic̨ ac Dædali casum tradentes. Hæc sanè quonam modo sese habeant, enarratu difficilia sunt. Alia autem de illo dicta ab his discrepant. Nam sunt, qui Minoëm insulæ dicant hospitem, sunt qui indigenam. Huic autem secundæ poëta magis assertor est fautorq́ꝫ sententiæ, cum dicat,

Minos cuias.

Iliad. v. πρῶτον μίνωα τέκε κρήτη ἐπίουρον. id est,

Minoëm Crete regem est enixa priorem.

Cretæ instituta. De Creta uero illud uniuersæ consentiunt gentes, quod priscis temporibus optimis esset instituta legibus, eiusq́ꝫ æmulos & sectatores fuisse Grecorũ optimos atq́ꝫ primarios, declarant, in primisq́ꝫ Lacedæmonios, sicut in uolumine de legibus Plato demonstrat, & Ephorus in libro de repub. Europæ scripsit, postea ad deteriora plurimum mutata, delapsa est. Nam post tyrannos qui nostra populauere maria, hi sunt qui latrocinia exceperunt, hos deniq́ꝫ Cilices postmodũ deuastauerunt, uniuersos autem destruxere Romani, Cretam quidem debellantes, et piratarum Ciliců castella euertentes. Hac uero tempestate Cnossum Romana possidet colonia. Hæc quidem de Cnosso, urbe quidem minime nobis aliena. Verũ propter rerum humanarum uarietates ac earum conditiones & permutationes, euentusq́ꝫ fortunæ defecerũt, & fœdere erga ciuitatẽ, & quę nobis affuerãt bona. Dorylaus rei peritissimus militaris, magna Mithridati, Euergetæ cognomento, beneuolentia & familiaritate deuinctus erat. Hic propter bellandi scientiã externorum militum præfectus designatus frequens in Gręcia, frequens in Thracia, frequẽs cum hominibus è Creta proficiscentibus erat. Quo tempore Creta nondum in Romanorum potestate fuerat, cumq́ꝫ magna mercenariorũ aliorumq́ꝫ militũ in Creta copia uersaretur, unde latrocinia cõplebantur. Cumq́ꝫ fortuito Dorylaus in patria moraretur, inter Cnossios atque Gortynios atrox bellum conflatum est, cuius imperator delectus Dorylaus, remq́ꝫ mature ac prospere gerens, ingentes adeptus est honores. Paulopost euenit ut cum familiares Euergetem in Sinope insidijs & dolose necassent, regni successio ad uxorem liberosq́ꝫ peruenerit. Ibi ergo rebus desperatis Cnosi sese cõtinuit, ubi ex uxore Macetia gente nomine Sterota prolem procreat, filiam quidem unam, uirilis autem sexus duos, Lagetam & Stratarcham, è quibus Stratarcham extrema iam senectute confectum, nos ipsi uidimus. Cum autem duo Mithridati superstites essent filij, Mithridates cognomento Eupator regnum successor accepit, annos natus undecim. Huic socius & uitę consuetudine coniunctus erat Dorylaus Philetęri filius, qui quidem Philetærus militaris illius Dorylai frater existebat. Rex igitur in maiorem adultus ætatem, tantopere conuictu & consuetudine oblectatus est Dorylai, ut non modo ipsum ad amplissimos prouexerit honores, sed etiam cognatorum curam præcipuam susceperit, eosq́ꝫ qui Cnosi ætatem degebant, accersierit. Erant autem Lagetæ liberi, uita iam functo patre, hi iam uiriles uero inierant annos. Omissis ergo Cnosi rebus, ad eum sese contulerunt. Lagetæ autẽ filia matris meæ mater extitit. Eo igitur florente fortuna uso, & hisce quoq́ꝫ fœlicitate florere simul euenit, ipso autẽ deleto, & horũ res extinctæ & ad ima sunt retractæ. Is nanq́ꝫ deprehensus est ad rebellandum à Romanis, subditos solicitans ut sibi regnũ restitueretur. Hic Cnossorũ status & fœdera abiecta, & ipsi infinitis acceptis fortunæ uarietatibus, extincti. Huius sanè generis de Cnosso mentio est.

Cnosii res. *Dorylaus.* *Sinope.* *Sterota.* *Lagetas.* *Stratarchas.* *Mithridates Eupator.* *Strabonis maternum genus.*

Post

Post hanc autem Gortyniorũ ciuitas secundum potentię locum tenuit. Hæ nanq; Gortyna
mutua inter se societate fœderatæ, reliquas oras suæ ditioni subdidere, seditione ue-
ro dissentientes, & reliquam insulam ad discordiam implicuere. Cydon uero maxi Cydon.
mum alterutram fuit in partẽ additamentũ utri sese applicuisset. Gortyna in cam-
po sita est, olim quidẽ cincta muro, Homero teste, γόρτυνά τε τειχιόεσσα, id est Gorty- In catalogo.
naq; muro circundata, posterius uero abiectis à fundamento muris, omni tempore
mœnibus uiduata permansit, donec Ptolemæus Philopator muros ad octoginta
tantum stadia ducere cœpit. Subinde incolæ circuitum absoluerunt, opus egregiũ
ad stadia quinquaginta. Distat autem ipsa & eius emporium ab Africano mari
stad. nonaginta, Lebenus uocatum. Habet & aliud emporium Metallum nomine Lebenus.
stad. C. & triginta ab illa distans. Eam perlabitur totam Lethęus amnis, hic uero or Metallũ emp.
tum traxit ex Lebena, Leucocomas item & illius amator Euxynthetus, de quibus Lethæus fluui. Leucocomas.
Theophrastus scriptis prodidit in libro de amoribus. Iusserat Euxynthetο Leu- Euxynthetus.
cocomas, ut è Praso quendam sibi canem adduceret, quem ex certaminũ præmijs
unum assecutus erat Euxynthetus. Finitimi uero sunt illis Prasij, à mari stad. distan
tes sexaginta, à Gortyna uero C. & octoginta. Inter Eteocretas uero annumerari di
ctum est Prasium. In hoc etiam tractu Dictæi Iouis templum esse. Nam Dicte pro Dictæus Iupp. Dicte.
xima est, non montis Idæi uicina, ut inquit Aratus. Nam Dicte ab Ida ad orientẽ Prasus.
solem mille abest stadijs à Samonio autem centum. Prasus autem inter Samonium
peninsulamq; sita est, supra mare stadia sexaginta. Eam autẽ Hierapytnij effossam
æquauere solo. Nequaquam uero à Callimacho recte dici putãt, quod cum Brito-
martys Minois uiolentiam euasura ex urbe Dicte fugeret, intra δίκτυα, id est retia Dictynna.
piscatorum soluerit, unde Cydonio locum Dictynnam appellauerint. Dicte autẽ
mons est. nec enim omnino ex horum locorũ uicinis Cydonia terra constat, iacet
autem in occasum spectans ad extremitates insulæ. Cydoniæ sanè plagæ mons est
Tityrus in quo phanum est, non quidem Dictęum sed Dictynnęũ. Cydonia uero Tityrus. Dictynnæum.
terra ad mare sita est in Laconicam spectans, abestq; pari ab utraque spatio, Cnosso Cydonia terra
inq̃ & Gortyna ad stad. DCCC. Ab Aptera uero LXXX. Ab hoc autẽ mari XL. Apte Aptera.
ra quidem habet emporium Cisamum. Cydoniatæ finitimos habẽt ab occasu Po- Cisamus. Polyrrhenij.
lyrrhenios, apud quos Dictynnæ templũ est. Absunt autẽ à mari ad stadia trigin-
ta, à Phalasarna uero sexaginta, superioribus sanè annis uicatim habitabant. Post-
ea Lacones & Achæi conuenientes habitauerũt, cum locum muro munitissimum Phalasarna.
uallassent in meridiem spectantem. E tribus à Minoẽ urbibus ædificatis, Phæstus Phæstus.
restat, eam euertere Gortynij, à Gortyne LX. stad. absentem, à mari uiginti, ab em-
porio Metallo quadraginta, agrum quidem possident, qui illam euerterunt. Gorty Metallus.
nijs quoq; subiectũ est Rhytiũ cum Phęsto. Phęsto oriundũ expiationes carmini Rhytium. Epimenides.
bus facientem Epimenidem ferunt, qui librum de purgamentis uersibus edidit. olyssa.
Olyssa quoq; Phæstiæ oræ est. Lyctus de qua iam meminimus antea, emporiũ ha Cherronesus
bet quod Cherronesus siue peninsula appellatur, ubi Britomartys ædes sacra est. emporium. Britomartys.
Annumeratæ quidem quondã urbes deletæ sunt, Miletus scilicet & Lycastus, agrũ Miletus.
sibi diuisere, partim Lyctij partim Cnossij, euersa prius urbe. Cũq; dicat poëta insu Lycastus.
lam, nunc quidem C. nunc autem nonaginta urbes continere, Ephorus sanè poste
rius decem conditas esse asserit, secundũ Troiana tempora, ab Althemene Argiuo, Cretæ urbes.
comitantibus Doriensibus. Cretam sanè nonaginta continentem urbes ab Vlysse Althemenes.
nominatã dicit, hic profecto probabilior est sermo. Alij autem decem ab Idomenei

inimicis urbes euersas fuisse memorant. Cæterū poëta non Troianis temporibus,
Creta Hecatōpolis. sed potius ætate sua Cretam ἑκατόμπολιν, id est centum urbibus instructam esse inquit. Ipse enim è sua persona loquitur, quod si quis eius temporibus loquens intro duceretur, sicut in Odyssea cum urbes nonaginta refert, sic recte accipienda esset elocutio, & sequens saluaretur oratio. Neq; enim durante militia neq; post Idomenei reditum ex Troia, eius inimici probabiliter decem urbes destruxere. Nam eius rei testis est poëta hoc modo dicens,

Odyss. γ. πάντας δ' ἰδομενεὺς κρήτην εἰσήγαγ' ἑταίρους
οἳ φύγον ἐκ πολέμου, πόντος δέ οἱ οὔτιν' ἀπηύρα.
Idomeneus cunctos Cretæ perduxit amicos
E bello profugos, ponti nullum abstulit unda.

Huius etiam iacturæ mentionem fecisset. Haud enim Vlysses earum urbium destructionem nouerat, cuius nullum conuenisse Græcum neque cùm erraret, nec postea contigerat. Ille autem & in expeditione socius Idomenei, & simul incolumis euadens minime sciebat, quid illi domi obuenisset dum militaret, & in suo à bello reditu, sed neq; post è bello reditum. Nam si cunctis cum socijs & amicis euasit incolumis, potens utiq; reuersus est. Quo circa inimici non tantum inualescere debuerunt, ut decem illius urbes interciperent. Talis est igitur oræ Cretensium circuita descriptio. Rei uero publicæ, quam Ephorus scriptis exposuit, primarias percurrere partes sufficiat. Maximum autem, legumlator inquit, bonum esse uidetur, si ci-
Libertas. uitates ad libertatem conditæ fuerint. Hanc enim solam esse, quæ bona posſidentium propria esse facit. Bona uero quæ in seruitute sunt, non subditorum, sed imperantium esse. Qui uero ipsam habent, his necessariam esse custodiam, itaq; concordiam seditioni altius excrescenti aduersari, quæ è delicijs gignitur & auaritia. Quod si cuncti modeste, tenuiterq; uitam degant, eis non inuidiam, non contume-
Greges apud Cretenses. liam, non odium deniq; obstare paribus. Ideoq; pueri ad conuentus, quos greges appellabant commeare uidebantur, uiri autem ætatis adultæ ad conuiuia quæ uiri-
Syssitia. lia uocabantur συσσίτια, ut tenuiores æqualem cum locupletibus portionem è publicis alimentis assequerentur. Vt autem non formidinē, sed fiduciam capesserent in
Cretēsiū resp. armis ac laboribus, ab ineunte pueritia consuefacere, ut calorem & frigus & uiam asperam accliuemq; & arduam despicarentur, inq; gymnasijs instructisq; pugnis plagas paruifacerent. Eos uero arcubus & inter arma saltibus exercere, quos princi-
Pyrrhicha saltatio. pio Curetē illis ostendisse ferunt, deinde instruxisse ut saltationē quā Pyrrhicham appellauerit saltarent, adeo ut ne ludus quidem bellicæ fuerit utilitatis expers. Similiter & rhythmis Cretensibus, modulationibus atq; concentibus uterentur, qui ad cantilenas tenorem haberent intentissimum, quos Thales inuenisset ad quem ut repertorem & hymnos Pæanas & alios gentis illius cantus, magnamq; legum partem reponunt & attribuunt. Præterea & sagulo & calceo uti militari, eisq; arma in primis pretiosissima fieri munera. Pleriq; tradunt mores Cretenses magna ex parte Laconicos esse, at rei ueritas habet, ut illorum quidem inuenta diligentius à Spartanis expolita fuerint, Cretenses datas in peius ciuitates neglexere, præsertim Cnossiorum res bellicas abolentem. Quasdam uero institutiones legésue apud Lyctios atque Gortynios, aliásque pusillas quaspiam urbes potius quàm apud illos esse. Etenim qui Laconica uetustiora esse indicant, Lyctiorum leges testes faciunt, quoniam eorum coloni quoque suæ metropolis mores consuetudinemq;

nem̄q; conseruant, quia stolidum alioquin esset, eos qui in meliori urbanæ rei consistant, deteriorum se imitatores ostendere. Sed enim hæc haud recte dici. Vetusta nanq; ex ijs quæ modo consistunt in coniecturam adduci minime conuenit, cum utraq; in contrariam exciderunt conditionem. Cretenses enim prioribus annis nauigandi principatũ tenuisse, unde in ueteris prouerbij sermonẽ uulgatũ est, si quis quę nouit, se ignorare dissimulet, Cretes nescit pelagus. Nũc autẽ rem amisere nauticam. Quod uero nonnulli Spartanorum in Creta ciuitatum coloni fuerint, & in earum institutis permanere coacti sint, liquet, cum etiam permultæ colonię leges patrias non obseruent, permultæ etiam quæ coloniæ Cretensium non sunt, eadem tenent, quæ illæ coloniæ. Lycurgum quidem Spartanarum legum latorem, Althemene, qui coloniam misit in Cretam, quinq; ætatibus iuniorem extitisse constat. Hunc enim Cissi filium, qui Argos ædificauit, quo tempore Patrocles Spartam condidit, rerum scriptores asserunt. Lycurgum uero sextum secundum Patroclẽ extitisse, nemine discrepante memoratur. Neque enim imitationes exemplaribus esse priores, neq; nouiora uetustis. Saltationem̄q; Lacedæmonijs consuetã, & cõcentus rhythmicos & Pæanes lege decantatos, & alia complura pro ritu ab illis Cretica uocari, quippe cum inde deducta sint, non negent. Ex priscis autem partim easdẽ habere gubernationes & rerum cognomina, sicuti seniorum magistratum & equitum, ultra Cretenses equites, & equos tenere contigit. Ex quo argumentum faciunt uetustiorem esse equitum dignitatem quàm Cretensium. Verum enim eos adhuc appellationem conseruare. Ipsos autem sicut in Creta alendorum equorum studium non habere. Ephoros uero eadem quæ in Creta administrare munera, cæterum alijs nominari uocabulis. Virilem autem συσσιτίαν, id est conuictum, penes Cretenses in hanc usque tempestatem seruare nomen, apud Spartiatas non eo durare quo prius appellatam nomine. Apud Alcmanem sanè sic manere,

Cretẽsis mare nescit, Prouer. — Althemenes. — Cissus. — Argi cõditor. — Spartæ author Patrocles. — Lycurgus. — Ephori. — Sysitia.

φθίναις δὲ ϗ θιάσοισιν ἀνδρείων παρὰ δαιτυμόνεσσι
πρέπε παιᾶνα κατάρχειν ὑπὸ τῶν κρητῶν. id est,

In uirilibus uero cœtibus ut Phthines author est ad conuiuas
Decebat inchoare Pæana.

Vulgatũ quoq; est inter Cretenses Lycurgũ talem ob causam peregrinatũ quandoq; fuisse. Polydectes quidẽ Lycurgi frater natu maior erat, hic in exitu uitæ prægnantem reliquit uxorem, interim Lycurgus fratris loco regni tenebat habenas, edito autem in lucem puero, eum Lycurgus tutorio regebat officio, ad quem regni erat dignitas peruentura. Quidam uero illum conuicio mordens, palàm se scire dixit, qua ex causa ipse regnaturus esset. At ille capta inde suspicione, ut ex hoc sermone insidiarũ in puerũ calumnia uulgo caperetur, formidans, ne si quo casu puer interiret, ipse illã ab inimicis culpam incurreret, carpit iter in Cretam. Hæc peregrinationis causa disseminatur. Eò profectum Thaleti musico & iurisconsulto cõsuetudine sese deuinxisse, à quo doctus fuit, quonam modo primum quidem Rhadamãthus, deinde Minos leges à Ioue ad mortales ederet. Tum in Ægypto uersatũ gentis illius iura didicisse, aduentantẽ deinde Chium cum Homero secundũ quosdã colloquiũ habuisse, rursum in patriã redijsse, ibiq; ex Polydecte fratre Charilaum nepotem imperantem reperisse, postea ad ordinandas leges incitatum, Apollinem Delphicũ adijsse, & inde instituta deferentem, Minoiũ in morem è Iouis antro, ma

Polydectes. — Lycurgus. — Thales musicus. — Lycurgi leges — Charila[us]

gna ex parte similia promulgasse. Ephorus primaria in singulis talia prodidit. Apud Cretenses eiusdem ætatis uxores capiendas, cunctos compellunt; quos è puerorū grege deligunt. Nec uero statim nuptas ad se puellas deducūt, sed cum ad domestica gubernanda satis idoneæ fuerint. Dotis magnitudo est, siquidem frater est, fraternæ partis bonorum dimidium. Pueros quidem literas discere, & ex legibus cantilenas, & quasdam musicæ species instruunt. Eos uero adhuc iuniores ad Syssitia perducunt uirorum, humi autem sedentes inter sese degunt, uilibus tecti amiculis, ijsdemq́ seu hybernum tempus, seu æstas fuerit. Et sibi ipsis & ad pugnam conferentibus uiris ministeria faciunt, eodemq́ ex cibo & sibi inuicem, et aduersus alterū ministrant epulum. Cuilibet uirorū robusto pręficitur legum magister. Maiores ad greges deducuntur, elatiores inter pueros ac potentiores greges adunant, & singulis pro eorum uiribus quamplurimos aggregant. Pater autem aggregatoris ut plurimum præfectus est, gregis authorq́ est ad uenationes educendi, currendiq́ certamina & rebellem quempiam puniendi. Etiam publicis educantur alimentis. Certis autem diebus grex aduersus gregem cum tibia & lyra, cum rhythmis magnis ad pugnā conferunt, sicut in re consueuere bellica, plagas inferunt, aliquas quidem manu tenus, quasdam autem armis ferreis. Proprius item illis de amoribus mos est, ut non suasu, sed uiolentia & raptu amatum corripiant, amator triduo aut amplius familiaribus prædicit faciendam à se rapinam. Qui uero puerū aut occultent, aut statutam ire uiam non sinant, turpissimi iudicantur, perinde ac puerū tali amatore indignum esse fateantur. Si qui tamen sint uel æqualiū, uel ætate prouectiorum qui ad honorem pueri alijs rapiant, ij cōuenientes, & in fugam eos solum conuertentes, moderate obsistunt, legitimū adimplentes munus. Alia uero concedunt hilares scilicet abducere, quod si indignus sit, auferunt. Exitus autem rei quædā est ostentatio, quoad puer ad raptoris ætatem perueniat. Amabilem autem non tam formosum putant, quàm robore ac uenustate præstantem, & donis affectum abducit puerum, ab eo ad quem mauult locum, ijs qui adsunt raptum concomitantibus. Vbi uero cœna uenatuq́ omnes accepit, è uestigio dimittit. Non enim licet longiore spatio puerum retinere. Exinde ad urbem reuertuntur, puerq́ cum muneribus abscedit, tum adductum bimestri tempore in urbem reducūt muneribus, & militari stola & boue & patera donatum. huiusmodi enim ex lege sanciūtur dona aliaq́ plura pretiosa, ut amicos propter ingentem impensarum uim cōsortiatur. Bouem igitur Ioui immolat, facto inter redeuntes comites conuiuio. Postea oratio ad amantem habetur, siue sit oblectatus, siue non, idipsum lege † prohibēte. Si quidem quispiam uim illi fecerit, eo ipso in raptu, hunc ibidem se torturos abacturosq́. Verum honestis formam, speciei decorem, maiorumq́ gloriam, ne amentur obstare, qui hunc in modum afficiantur. Qui quidem † intersunt honestantur (sic enim raptos uocant) quippe qui in ea ætate atq́ in curriculis amplissimos sortiantur locos. nam pretexta cęteris splendidius ornantur, quā dono ab amatoribus acceperūt, neq́ ea tantum ætate, sed etiam plene adulti insigniore utuntur uestimēto, quo quisq́ habitu facile interno scitur, & amasiū quidem κλεινόν, id est illustrē, amantem uero φιλήτορα, id est ardentem appellant. Hæc & alia sunt de amatoribus Cretensium legitima. Præfectos autem decem eligunt, quibus ad maxima consiliarijs utūtur, quos senes uocitant. Hanc ad curiā constituuntur, qui ornamento principatus digni iudicātur, cæterisq́ in rebus probati. Cretensem equidem rem dignam, quæ scrip

Margin notes: Cretensium dicta. — Amatorum raptus. — † Perhibente, for. ἀπαγορεύοντος. — † παρασταθέντες. — κλεινόν. — φιλήτορα. — senes.

scriptis mandaretur ratus sum, tum propter illius proprietatẽ, tum propter eorum opinionem atq; gloriam. Earũ uero legum non multa perdurant, sed plurima Romanis administrãtur edictis, quemadmodum & in alijs prouincijs euenit. Insulæ autem circa Cretam sunt Thera, Cyrenensiũ metropolis, Spartana colonia. Apud *Thera.* eam iacet Anaphe, in qua Ægleti Apollinis templũ extat. Dicit autẽ Callimachus, *Anaphe.* *Aegletus Apollo.*

αἰγλήτην ἀνάφην τε λακωνίδι γείτονα θήρᾳ. id est,

Nunc quidem hoc pacto Ægletem Anaphemq; Laconicæ finitimam Theræ.

Nunc uero Theræ mentionem faciens, ait,

μήτηρ εὐίππου πατρίδος ἡμετέρης. id est,

Nostræ mater patriæ, quam equitum splendor illustrat.

Est autem oblonga Thera ducentorum in circuitu stadiorũ ad insulam Diam *Dia.* iacens, Heracleo Cnossio propinquã. Distat autem à Creta stad. septingentis, cui *Therasia.* & Anaphe & Therasia uicina est. Ab ijs singulis Ius parua insula abest, in qua poëtam *Ius insula.* Homerum sepultum esse aiunt. Ex Io uero in occasum nauiganti Sicenus oc- *Homeri sepulchrum.* currit, & Lagusa & Pholegandrus, quam Aratus ferream nuncupat, ob eius duri- *Sicenus.* *Lagusa.* tiam & asperitatem. Hisq; finitima est Cimolus, à qua terra Cimolia nuncupatur. *Pholegandrus.* *Cimolus.* Ab ea Siphnus uisui spectabilis est, in qua Siphnium astragalum ob tenuitatem *Cimolia terra.* appellant. Propior item est Cimolo & Cretæ Melos insula, istis dignitate præstan- *Siphnus.* *σίφνιος ἀστράγαλος.* tior. Abestq; ab Scyllæo promontorio Hermonico stadijs septingẽtis, & ferè totidem à Dictynneo. Eius incolas Athenienses quondam immisso exercitu usq; ad *Melos.* puberes uniuersos fermè trucidarunt. Hæ quidem insulæ in Cretensi iacent pelago. In Ægæo magis Delos eminet, & circũstantes illi Cyclades, & ipsis incumbentes Sporades, id est dispersæ, de quibus illæ sunt quas circa Cretam enarrauimus. *Delos.* *Cyclades.* Delos igitur urbem habet in plano positam & Apollinis templum atq; Latonæ. *Sporades.* Cynthus autem mons sublimis & asper incumbit urbi, amnisq; per insulam non *Cynthus.* sanè magnus labitur, Inopus nomine. insula enim parua est, ipsa sanè antiquitus *Inopus.* magno in honore fuit deorum gratia, ab † heroicis inchoans temporibus. Fabulæ ** ἀπὸ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων.* nanq; tradiderũt Latonam hoc in loco pariendi soluisse dolores, cum Apollinem *Latonæ partus.* simul & Dianam in lucem edidit. Antea quidẽ (ut ait Pindarus) intolerãda erat inter undas uarijs undiq; flatibus agitata, sed cum uicinus doloribus aduenit partus, quatuor terrestribus è truncis columnæ, dura in petra solido ex adamante continuerunt, ubi fœlicem enixa est stirpem. Eam sanè circũhabitatæ gloriosam reddiderunt insulæ, quas proinde uocauere Cyclades, & honoris ac cultus gratia spectatores & sacra publice miserũt, simul & uirgineos cœtus, & frequẽtissimos conuentus aggregabãt. Initio quidẽ duodecim fuisse perhibẽtur, pluresq; agnatæ sunt. Artemidorus autẽ circa Helenam dinumeratis ab Thorico (inquit) usq; Suniũ Macra adiacet, ad stad. LX. longitudine. Ab hac enim ait Cyclades existunt. nominat *Helena insula.* *Ceos.* autẽ Ceon, Helenæ propinquissimã. Secundũ hãc Scythrũ, & Seryphũ, & Melũ, *Scythrus.* *Seryphus.* & Syphnum, & Cimolũ, & Prepesinthum, et Oliaron. Post has Parum, Naxum, *Syphnus.* *Cimolus.* Syrũ, Myconũ, Tenũ, Andrũ, Gyarũ, alias quidẽ ad duodecim attribuendas arbitror, Prepesinthũ quidẽ & Oliarũ & Gyarũ minime. E quibus cum ad Gyarum *Prepesinthus.* *Parus.* *Naxus.* iactis starem in ancoris, quẽdã agnoui tunc uiculũ; quem piscatores incolerent. *Myconus.* Cumq; inde solueremus, legatũ quendã à piscatoribus ad Cæsarẽ missum assumpsimus (erat aũt Cæsar Corinthi ad Actiacũ tendẽs triumphũ) eò ille nauigãs unà *Andros.* *Tenos.* *Gyaros.* ad percontãtes respõdit, quod leuãdi gratia tributi, legatione fũgeretur ad Cæsarẽ. *Oliaros.*

Drachmas enim centū & quadraginta sese soluere, è quibus centenas magna cum difficultate pendere possent. Eorum etiam Aratus initium declarat inopiam,

ὦ λητοῖ, σὺ μὲν ἢ σιδηρείῃ φολεγάνδρῳ
δειλὴ ἢ γύαρον παραλεύσεται αὐτίχ' ὁμοίην. id est,

Tu quidem ô Latona in ferrea permanes Pholegandro,
Miseranda utiq; nunquam ad Gyarum ilicet similem aduentabis.

Delum igitur hunc in modum in magno gloriæ gradu cōstitutam. Corinthus etiam à Romanis euersa, ampliorem in modum † accumulauit. Eò enim negotiatores commigrarūt, præsertim cum eos templi immunitas accerseret, & ipsius portus inuitat † occasio. Etenim ex Italia & è Græcia in Asiam nauigantibus commodissime iacet, conuenientium quoq; frequentia rei mercatoriæ conducit, interq; cæteros maxime Romani in ea familiariter obseruabantur, etiam stante Corintho. Et Athenienses redacta in potestatem insula, & sacrorum & negotiatorum curam suscepere præcipuam, Mithridatici uero duces eam inuadentes, tyrannusq; illam ad desciscendum impellens, cuncta uastarunt, cæterum domum rege regresso, Romani denuo desertam recuperarunt insulam, & ad hoc usq; tempus in summa perdurat inopia, Atheniensium ditioni subdita. Rhenea autem quædam, & destituta extitit insula, ab Delo quatuor distans stad. in qua Delijs sunt sepulchra. Haud enim inter Delon mortuos aut sepelire, aut cremare fas est. Canem etiā in Delo alere nephas. Eam prisci Ortygiam nominauere, Ceos autem quaternas continens urbes, inde tetrapolis uocitata. Duæ uero restant, Carthæa scilicet, & quā Iulidem appellant, ad quas reliquarum habitatores concurrerūt, Carthæam quidem à Pœëessa, Iulidem uero è Corissia. Ex Iulide Simonides condendorum author carminum, duxit originem, necnon illius ex fratre nepos Bacchylides, & postea Erasistratus medicus insignis, & ex Peripateticorum secta philosophorū Aristo, Bionis Borysthenensis æmulus. Penes istos lex aliquando lata fuisse uidetur, cuius & Menander meminit,

Margin: ηὔξησεν creuit. Corinthus celebris. Opportunitas εὐκαιρία. Rhenea. Deliorum sepulchra. Canis in Delo. Ortygia. Ceos. Carthæa. Iulis. Pœëessa. Corissia. Simonidis patria. Bachylides. Erasistratus. Aristo.

καλὸν τὸ κείων νόμιμόν ἐστι φανία,
ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς, οὐ ζῇ κακῶς.

Bella inquit lex Coënsium est Phania,
Qui recte uiuere nequit, turpiter ne uiuunto.

Edixit enim ut uidetur lex, maiores annis sexaginta natos, aconito uitam finire, ut reliquis cibaria sufficerent. Cumq; ab Atheniensibus obsidione urgeretur aliquando, decreuisse memorant, ut ex eis natu maximi morti dederentur, definito annorū numero, eos autem illi obsidere destiterunt. Situm est in monte oppidū, longe à mari ad quinq; & uiginti stadia. Eius emporium locus est, in quo Corissia sita fuerat, ne unius quidem pagi uici ue inquilinos aut mansiones habens. Penes Corissiam uero Sminthei Apollinis situm est templum, penesq; Pœëessam. Inter ædem autem & Pœëessæ parietina Nedusiæ Mineruæ sacellum est, quod Nestor secundum eius à Troia reditum ædificauit. Corissia quoque Helixum habet amnem. Post hanc Naxus & Andrus haud memorabiles sanè insulæ, & Parus è qua natus est Archilochus poëta. Parij quidem Thasum ædificarunt. Est & in Propontide Parium oppidum; in hoc profecto ara esse dicitur digna quam spectes, latera ad unius stadij mensuram habens. Parus lapidem producit, quem Parium appellant, ad marmoreas sculpturas aptissimum. Est enim Syrus priore produ

Margin: Aconitum pro senibus. Coënsium lex. Nedusia Minerua. Archilochi patria. Thasus. Parius lapis. Syrus insula.

producta syllaba, è qua Pherecydes Babius duxit originem, eo iunior est Athenæus. Huius mentionem poëta fecisse uidetur, Syriam illam appellans,

νῆσός τις συρίη κικλήσκεται ὀρτυγίης.

Insula quædam Syria Ortygiæ stat litore supra.

Extat & Myconus, sub qua gigantum nouissimos ab Hercule mactatos iacere fabulantur, è qua deriuatum est prouerbium, Omnia sub unam Myconum. quandoquidem quæ natura distinguuntur, sub unum titulū descriptionemq́ ducuntur. Myconios etiam quidam caluos appellant, cum illud uitium ea passim exuberet in insula. Seriphus autem est, in qua ea facta uulgantur, quæ dicūtur in fabulis, Dicten piscatorem arcam adduxisse retibus, in qua Perseus cum matre Danaē positus tenebatur, cum pater Danaës Acrisius utrunq; abiecisset in mare. Ista in insula educatum fuisse Perseum proditur, qui cum caput Gorgonis allatum Seriphijs ostendisset, uniuersos mutasse fertur in lapides, idq́ in matris ultionem factitasse, quia illis adiutoribus Seriphi rex Polydectes nuptijs inuitam adegisse constituisset. Adeo autem lapidosam esse Seriphum, ut qui † conuiciantur, id inspecta obuenisse Gorgone causentur. Tenos quoq; urbem non sanè magnam habet, uerū Neptuni phanum ingens in luco extra muros spectatu dignum, in eo capacissima discumbentium conuiuarum ædificata sunt triclinia, illud signum est abundantem finitimorum multitudinem eò conuenire solitam, qui unà Neptuni sacrificia celebrarent. Est etiam Amorgus è Sporadibus una, è qua genitus est Simonides Iamborum poëta, & Lebinthus, & Leria. Hinc illud Phocylidæ,

Pherecydes Babius. Athenæus. Odyss. o. Syria ins. Myconus. Gigantū cædes Prouerb. Myconij. Seriphus. Dictes. Danaë. Perseus. Polydectes. * οἱ κνημεύοντες. Tenos. Amorgus. Simonides. Lebinthus. Leria.

λέριοι κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὃς δ᾽ οὔ,
πάντες, πλὴν πατροκλέους
καὶ πατροκλῆς λέριος. id est,

Lerij mali, non unus quidem, alter uero minime,
Sed uniuersi, excepto Patrocle,
Etenim Patrocles Lerius.

Eius nanq; loci homines, ut improbi criminabantur. Apud illam Patmos est, atq; Corassiæ ab occasu Icariæ propius iacentes, Icaria uero Samo. Icaria quidem deserta manet, at egregia cōtinet pascua, quæ usurpantur à Samijs. Huius generis cum sit, tamen celeberrima est, & ab ea Icarium pelagus adiacens uocabulū adipiscitur, in quo & ipsa cōtinetur, & Samus, & Cos, & modo dictæ Corassiæ, & Patmos, & Lerus celeber. In ea mons Cerceteus magis q̄ Ampelos, qui urbi Samiorū incumbit, Icario mari Carpathium coniungitur, ex parte austri, hinc autem Ægyptium, ab occasu autē Creticū & Africanū. Permultę uero in Carpathio mari Sporades continentur insulæ, inter Con præsertim ac Rhodon, atque Cretam, quarum sunt Astypalæa & Telus, & Chalcia, & quas in nauium catalogo nominauit Homerus,

Patmos. Corassiæ. Icaria. Icariū pelag. Samos. Icarium mare Cos. Lerus. Cerceteus. Ampelus. Carpathiū mare. Astypalæa. Telus. Chalcia.

οἳ δ᾽ ἄρα νίσυρόν τ᾽ εἶχον, κράπαθόν τε κάσόν τε
καὶ κῶ εὐρυπύλοιο πόλιν νήσους τε καλύδνας. id est,

Qui Nisyron habent celsam Crapathumq́ Casumq́,
Eurypyliq; urbem Con, æquoreasq; Calydnas.

Præter Con enim ac Rhodon, de quibus postea differendū erit, alias inter Sporadas ponimus, & hoc in loco eas meminimus, licet non in Europa, sed in Asia computatæ sint, quandoquidem ut unà cum Creta Cycladibusq; Sporadas ipsas

Nisyros. Carpathus. Casus. Cos. Calydnæ.

complecteremur, quodam nos modo urgebat oratio seriesꝙ dicendi. Cæterum in ipso Asiæ situ circunscribendo, contiguas illi adscribemus insulas, præcipue quæ dignæ ut referantur uidebuntur, Cyprum, Rhodum, Con, & quæ iacent ordinatim in litore, Samum, Chium, Lesbum, Tenedum. In pręsentiarū Sporadas ipsas, quæ dignæ relatu restant, percurremus. Astypalæa igitur procul satis extat in pelago, unam habens ciuitatē. Telus autē ad Cnidiam protenditur oram, longa, sublimis, angusta, circuitum ad quadragena & centena complectens stadia, cui & statio nauium adest. Chalcia quidē stadia à Telo octoginta abest, à Carpatho autem quadringentis, & ab Astypalæa bis totidem, habetꝙ uicum habitatum eiusdem uocabuli, Apollinis delubrum & portum. Nisyrus quidem ab aquilone affinis est Telo, ab ea stadia circiter sexaginta semota, quantum & à quo disiungitur, rotunda, celsa, saxosa, molendinarijs abundans lapidibus, finitimis igitur urbibus ab ea molarum suppetit copia. Sui quoꝙ nominis habet oppidū & portū, aquarumꝙ scaturigines calidarum, phanumꝙ Neptuni, eius ambitus est stadia octoginta. Sunt & penes eam paruæ quædam insulæ iuri Nisyrorum adscitæ. Fama est, Nisyrum fragmentum Coæ insulæ fuisse. Adijcitur fabulæ, Neptunū gigantū quempiam persequentem, Polyboten, ab insula Coa tridente suo frustum auulsisse, inꝙ illum iaculantem fragmen ipsum proiectum, insulam mansisse, appellatamꝙ Nisyrum insulam, sepultum ibi continens gigantem. Tametsi quidam asserant, sepulchrum eius in Co esse. Carpathus autem quam Homerus Crapathum uocat, excelsa est, circuitum ducentûm stad. habens. Fuitꝙ urbibus quatuor pollens, & nomen celebre consecuta est, à qua pelago quoꝙ nomen est inditum. Vna uero urbium ipsarum Nisyrus dicta est, cognominis quidē Nisyrorū insulæ. Iacet autem ab Aphrica ad litus album, quod ad stadia mille abest, à Salmonio autem Cretæ promontorio CC. & L. ambitus eius est LXX. stad. In ipsa ciuitas est eodem dicta nomine. Circum illam uero complures insulæ sunt Casiorum nominatæ. Poëta Calydnas (ut aiunt) Sporadas appellat insulas, quarum unam esse Calymnam, sicuti Nisyrorum & Casiorum uicinæ ac subditæ, ab eis nomen assequuntur insulæ, sic & circunstantes, Calymnas ab ea nominari, probabile fit, quæ annis illis fortè Calydna uocabatur. Plerique sanè duas esse Calydnas asserunt, Lernum atque Calymnam, quas quidem etiam dicere poëtam dixere. Scepsius autem scriptis suis testatur pluratiuo Calymnas numero insulam nominatam, quemadmodum & Athenas & Thebas. Oportet autem poëtæ dictum per hyperbaton accipere. non enim insulas Calydnas inquit. Alij uero sic,

Cyprus. Samos. Chios. Lesbos. Tenedos. Astypalea. Nisyros. Carpathus. Salmonium. Casiorum ins. Calydnæ. Calymna. Lernos.

Hom. locus Iliad. β.

νήσους νίσυρόν τ' εἶχον κράπαθόν τε κάσόν τε
καὶ κῶ εὐρυπύλοιο πόλιν νήσους τε καλύδνας. id est,

Insulas qui Nisyron habent celsam Crapathumꝙ Casumꝙ,
Eurypyliꝙ urbem Con æquoreasꝙ Calydnas.

Totum quidem insulare mel, ut plurimum urbanum & iucundum est, & æmulum Attico. At uero quod in hisce oritur insulis reliquum antecellit, potissimum autem Calymnium.

DECIMI LIBRI FINIS.

ARGV

VNdecimus Asiam incipit, quam Tanais in superioribus septentrionis partibus nascens disiungit ab Europa. Cõtinet hic liber gentes Tanaidis ortui adiacentes, orientem ac meridiem uersus, item omnes Barbaras nationes, quæ Caucasum montem accolunt, è quibus sunt Amazones, Massagetæ, Scythæ, Albani, Iberes, Bactriani, Caspij, Medi, Persæ, Armeniæ duæ usq; in Mesopotamiam. Cõplectitur etiam Troglodytas, & gentes eas quæ Heniochi dicuntur. Item Sceptuchos, Choanos, Assyrios, Polyphagos, Abianos, Siracos, Tapyros. Meminit Iasonis, & Medeæ, & urbium quas condiderunt, meminit etiam Xerxis, Mithridatis, & Alexandri eius qui ex Philippo natus est.

STRABONIS
GEOGRAPHICORVM
LIBER VNDECIMVS.

EVROPAE continua est Asia, ad Tanaim flumen illi coniuncta, de qua deinceps dicemus, & euidentiæ gratia naturalibus quibusdam terminis loca omnia † destinabimus. Quod itaq; Eratosthenes fecit in toto terrarũ orbe, idem nobis in Asia faciendum est. Nam Taurus mediam quodammodo continentem hanc diuidit ab oriente in occidentem, cuius partem ad aquilonem relinquit, partem ad meridiem. Alteram Græci interiorem uocant, alteram exteriorem. Quæ & si à nobis ante dicta sunt, memoriæ tamen gratia, repetantur. Mons hic multis in locis latitudinem habet stadiorum trium millium, longitudinem quantum Asia stad. circiter XL. & quinq; millia, à transmarina Rhodi ora usque ad Indiæ ac Scythiæ extrema orientem uersus. Idem in nomina ac partes multas diuiditur, quarum aliæ maiores, aliæ minores ambitus comprehendunt. Sed quoniam in tanta montis latitudine gentes quædam continentur, aliæ obscuriores, aliæ omnino notæ, ut Parthi, Medi, Armenij, & Cappadocum quidam, præterea Cilices & Pisidæ. Quicunque ad borealem plagam declinant, in borealibus ponendi sunt, quicunque ad australem, in australibus. Qui in medio montium iacent, ij propter aëris similitudinem ad boream sunt collocandi. nam frigidi sunt, australes uero calidi. Porrò flumina quæ hinc decurrunt omnia ferè in cõtrarias labuntur partes, alia in boreales, alia in australes, & si nonnulla postea ad orientem uel occidentem conuertantur. Et natura fert, ut montes eos pro confinijs habeant, quibus Asiam diximus in partes duas diuisam, quemadmodum mare quod intra columnas est, quod cum maxima ex parte è directo sit ijs montibus duas efficit continentes, Europam atque Aphricam, quarum id aptissimũ quoddam confinium est. Sed quoniam ijs qui ab Europa in Asiam transeunt, borealia ex Asiæ diuisione prima sunt in geographia, ab ijs incipiendum est. Horũ autem ipsorum prima sunt quæ Tanaidi adiacent, quem nos Europæ atq; Asiæ limitem posuimus. Hæc quasi peninsulã quandã efficiunt, quæ ab occidente Tanaide flumine, ac Mæotide ambitur, usq; in Bosphorum & maritimam Euxini oram, quæ ad Colchos desunt à septẽtrione oceano usq; ad Caspij maris os. Ab oriente, hoc

Asiæ termini.

† distinguemus pot. Aru...

Taurus mons.

Asiæ partes.

Tanais flu.

Cyrus. eodem mari usq; ad Albaniæ & Harmeniæ cõfinia, ubi Cyrus & Araxes emittun
Araxes. tur, quorum alter per Harmeniam, Cyrus per Iberiam & Albaniam fluit, ab au-
stro autem terra quæ est ab ostio Cyri usq; in Colchidem trium millium ferè stadio
rum, à mari in mare per Albanos & Iberas. Quapropter isthmi rationem obtinet,
qui hunc isthmum tantum dixerunt, quantum Clitarchus, qui eum ab utroq; pe-
lago perfusum dicit, non sunt audiendi. Posidonius putat eum mille & quingen-
tûm esse stadiorum, quantum isthmum, qui inter Pelusium est atq; rubrum mare.
Videtur, inquit, nec ab eo differre, qui est à Mæotide in oceanũ. Sed ego non uideo
quomodo quisquã ei incerta credat, de quibus ueri similitudinẽ nullam afferre po-
Pompeius. test, cum de certis adeo dicat imprudenter, quanquã Pompeio familiaris fuerit, qui
in Iberas & Albanos duxit exercitum, usq; ad utranq; & Colchici & Caspij maris
partem. Tradunt enim Pompeium cum ad piraticum bellum exiret, & mox con-
tra Mithridatem esset exiturus, Rhodum uenisse atq; disputanti Posidonio affuis-
Posidonij re- se, cui in discessu interroganti, num quid iuberet, respondisse Posidonium ferunt,
sponsum. αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.
Se gereret clare atq; alios excelleret omnes.

Huc accedit quod eius historiã scripsit, unde oportuit diligentius eũ ueritatem
Hyrcaniũ ma- exquirere. Secunda pars erit terra quæ ultra Hyrcanium pelagus iacet, quod Ca-
re. Caspiũ mare. spium appellatur usq; ad Scythas, Indis uicinos. Tertia erit ea quæ dicto isthmo cõ
tinua est. nam post hunc & Caspias portas sequuntur loca Europæ proxima, & ijs
quæ cis Taurum sunt, ut Media, Armenia, Cappadocia, & quæ interiacent. Quar
ta pars erit regio quæ cis Halym est, & quæ in ipso Tauro sunt & extra Taurum,
quæcunq; in peninsulam incidunt, quam isthmus efficit, qui Ponticum mare diri
Nomades. Sarmatæ. mit à Cilicio. Ex his quæ cis Taurum sunt, Indiam ponimus & Arianam usq; ad
Aorsi. gentes, quæ ad Persicum mare & Arabicũ sinum ac Nilum uergunt, Ægyptium
Siraci. Sindica regio. mare atq; Issicum uersus. His ita dispositis primam partem incolunt à septentrio-
* ἁμαξοικοί. nis & oceani partibus Scytharum quidam Nomades, & in curribus † degentes.
Interius uero Sarmatæ atq; ij Scythæ, Aorsi, & Siraci, qui meridiem uersus usq; ad
* σκηνῖται. Caucasi montes descendũt, alij Nomades, alij in † tabernaculis degentes, atq; agrũ
Achæi. Zygi. colentes, circum lacum Mæotæ habitant. Bosphorum uersus Asiatica regio est &
Heniochi. Sindica, post quam sunt Achæi, Zygi, Heniochi, Certetæ, Macropogones, ultra
Certetæ. Macropogo- quos angustiæ sunt Pthirophagorũ. Post Heniochos Colchis est, sub Caucasijs
nes. atq; Moschicis montibus sita. Sed cum Tanaim Europæ atq; Asiæ terminum fece
Pthirophagi. Colchis. rimus, ab eo incipientes singula peragremus. Fertur itaq; Tanais à septentrionis
Tanaidos cur- partibus Nilo contrarius, nõ tamen per diametrum (ut quidam putant) sed orien-
sus & ostia. talior originem ut ille incertam habens. Verum Nilus magna ex parte notus est, ac
Moschici mon- regionem percurrit totã accessibilem, & longas habet nauigationes. Tanaidis ue-
tes. ro ostia scimus. nam duo sunt ad septentrionales Mæotidis partes, sexaginta inter
se stadijs distantia, supra ostia uero nihil penè notum est propter frigora & regio-
nis difficultates, quas indigenæ facile perferunt, carnibus & lacte more Nomadũ
enutriti, alienigenæ perferre non possunt. Præterea cum Nomades difficulter alijs
misceantur, & multitudine & uiribus præstent, intercludunt ne qua ex parte regio
permeetur, & ne quas flumen nauigationes habeat. Iccirco quidã existimant, eum
* Sic ἐκβάλ- fontes in Caucasijs montibus habere cum multus ad septentrionem feratur, post-
λειν, ferè inter- pretatur. ea conuersum † emittere in Mæotim. His Theophanes Mitylenæus uidetur assen
tiri

tiri. Quidam à superioribus Histri partibus eum deferri putant, iudicium autem tam longi cursus etiam ab alijs plagis nullum afferunt, quasi de proximo & à septentrione id effici non posſit. Ad Tanaim flumen & lacum urbs sita est eodē nomine, à Græcis condita qui Bosphorum habent, eam Polemo rex nuper depopulatus est, cum minus ei obtemperaret. Ea commune emporium erat Nomadum Asiæ, atque Europæ, & eorum qui è Bosphoro lacum nauigant, quorum alij uehunt mancipia, pelles, & si quid aliud Nomadicum est, alij onerant uestem, uinum, ac cætera quæ mitioris uitæ sunt propria, ad stadia centum. Ante emporium insula iacet nomine Alopecia Migadorum hominum domicilium. Sunt aliæ non procul in lacu paruæ insulæ. Tanais ab ostio Mæotidis rectà nauigantibus ad borealia, stad. abest duobus millibus & CC. Sed nec multo pluribus terrestri itinere euntibus. Nauiganti secus terram, & ad octingenta stadia à Tanaide progredienti, primum est is qui magnus Rhombites dicitur, ubi piscatio multa est & conditurę aptę. Deinde aliorum octingentorum stad. interuallo est minor Rhombites, quod promontorium non adeo piscibus abundat. Maiores Rhombitani insulas habent stationibus plenas. Qui uero minorem Rhombiten incolunt Mæotæ sunt, homines operarij. In tota enim hac præternauigatione Mæotæ habitant agricultores non minus quàm Nomades bellicosi, & in gentes plurimas diuiduntur, quorum qui Tanaim accolunt, agrestiores sunt: qui uero Bosphoranis cohærent, mitiorem uitam degunt. A minore Rhombite in Anticeitam flumen, & Tyramben stad. sunt sexcenta. Hinc in uicum Cimbricum centum ac uiginti, unde soluunt qui nauigant. In hac præternauigatione quædam Clazomeniorum speculæ inueniuntur. Cimmericum urbs erat in Cherroneso sita, quæ fossa & aggere Isthmum claudebat. Nam Cimmerij olim potentiam in Bosphoro maximā habuere, unde & Cimmericus Bosphorus appellatus est. Hi sunt qui ad Ponti dextram mediterraneam regionem habitantes usq; in Ioniam excurrebant, hos Scythæ ex his sedibus pepulerunt, Scythas autem Gręci qui Panticapæum & alias in Bosphoro urbes habitabant. Hinc in uicum Achilleum sunt stad. XX. in quo Achillis templum est. Hic est angustiſsimum ostij Mæotidis fretum ad stad. XX. uel paulo plura, habens in ulteriore regione Myrmecium uicum, & Parthenium, Heracleo proximū. Hinc ad Satyri monumentū stad. sunt XC. id est in promontorio quodam positū, hominis in Bosphoro clarissimi ac potentissimi. Proximus est uicus Patraeus, à quo ad uicum Corocondamē sunt stad. C. ac XXX. Is finis est Bosphori, qui Cimmericus appellatur. Sic enim angustiæ uocantur ab ostio Mæotidis, id est ab Achillei & Myrmecij angustijs, usq; ad Corocondamē et oppositū ei uicū Panticapensis agri, nomine Acrā, qui LXX. stad. freto disiungitur. Nam & huc usq; glacies pertendit Mæotidę, adeo frigore concreta, ut pedibus permeetur. Hæ angustię totę sunt portuosę. Supra Corocondamē lacus iacet, qui ab ea Corocondametis uocatur, & decē stadia à uico in mare emittit. Pars uero Anticiti abrupta, & in lacum influens, insulam efficit, quæ lacu hoc & Mæotide & flumine circuncirca abluitur. Hoc flumē nonnulli Hypanim uocant, quemadmodū id quod est Borysthenī proximū, & ad Corocondametim nauigāti est Phanagoria ciuitas memoratu digna, & Cepus & Hermonassa, & Apaturū Veneris fanū. Quarū phanagoria et Cepus sunt in insula ad sinistram nauiganti, aliæ urbes sunt in Sindica ultra Hypanim à dextris. Item in Sindica regio est Sindorū Gorgiptia mari proxima, & Aboraca.

Tanais opp. Alopecia insf. Migadi. Rhombitæ. Rhombites magnus. Rhombites minor. Mæotæ. Anticeita. Tyrambe. Clazomeniorū speculæ. Cimmerij. Bosphorus Cimmericus. Panticapæū. Achillis uicus Myrmecius uicus. Parthenius ul. Satyri monumentum. Patraeus uicus Corocondame uicus. Acra. Corocondametis. Hypanis. Phanagoria. Cepus. Hermonassa. Apaturum. Sindica. Gorgipia. Aboraca.

Bosphorani. Panticapæum. Phanagoriū. Phanagoria. Quicunq; Bosphori potentibus parent Bosphorani appellantur. Bosphoranorū metropolis qui sunt in Europa Panticapęum est, Asianorum uero Phanagorium. sic enim hæc ciuitas uocatur. Phanagoria emporium est earum rerum quę ex Męotide & ulteriore Barbarorū regione importantur. Earum uero quæ mari aduehūntur Panticapęum. Phanagoriæ est insigne Veneris Apaturię templum. Id adiectiuum interpretantur, fabulam quandam afferentes, quod cum gigantes Venerem adorirentur, illa Hercule inuocato, tam diu in latebris quibusdam latitauit, donec gigantes sigillatim excipiens, dolo occidendos exhibuit. Ex Mæotis sunt Sindi & Dandarij, Toreatæ, Agri, Arrichi, item Tarpetes, Ouidiaceni, Sittaceni, Dosci, aliiq; complures, è quibus sunt Aspungitani, qui inter Phanagoriā Gorgopiamq; habitant quingentorum stad. spatio, quos cum Polemo rex simulata amicitia adoriretur, nec id eos lateret, sed contra instructi exirent, captus, interemptusq; est. Ex omnibus Asianis Męotis, ijs qui forum habebant, quod ad Tanaim est parebant, Bosphorani uero frequenter iugum detrectabant. Sæpe Bosphoranorum duces ea quæ ad Tanaim usq; sunt occupauerunt præsertim postremi Pharnaces, Cassander, ac Polemon. Pharnaces quoque Hypanim Dandarijs olim per antiquam fossam dicitur induxisse, qua purgata, regionem totam diluit. Post Sindicam & Gorgopiam in Achæorum & Zygorum & Heniochorum mari ora, magna ex parte montosa & importuosa, cum Caucasi pars sit, ij ex maritimis latrocinijs uiuunt. Lembos habent exiles, arctos, leues, xxv. hominum capaces, rari xxx. suscipiunt. Hos lembos Græci καμάρας uocant. Tradunt Phthiotas Achæos, ex Iasonis exercitu Achaiam hanc habitasse, Laconas uero Heniochiam, quorum duces Rhecas & Amphistratus fuerunt, Castoris & Pollucis aurigæ, unde ἡνίοχοι (ut par est) ex ijs sunt nominati. Ex his itaq; lembis classem comparantes, & interdum ad naues onerarias, interdum ad regionem uel urbem aliquam nauigantes, mari dominantur. Bosphorani eos nonnunquam in stationibus accipiunt, & commeatus & uendendæ prædæ copiam suppeditant. Hi cum domum repetunt, & ultra nauigare non possunt, lembos humeris impositos in syluas referunt, in quibus habitantes, tenue solum arant. Rursum cum nauigandi tempus adest, eos in mare deferunt. Idem faciunt in aliena (nam loca syluosa nota habent) ubi absconditis lembis ipsi noctu, nonnunquam interdiu pedibus errant, capiendorum hominum gratia, quos cum ceperint facile redemptitios faciunt. Nam inter redeundum rem omnē ijs significant qui illos amiserunt. In locis itaq; quæ sunt principibus subdita, qui iniuriam accepere aliquod præsidium ab ijs habent, qui sæpe illos insecuti, lembos atq; piratas capiunt. Regio uero quæ sub Romanis est minus habet auxilij, propter eorum negligentiam qui mittuntur. Harum itaq; gentium uita talis est quæ Sceptuchis subditæ sunt, Sceptuchi autem regibus uel tyrannis. Heniochi reges quatuor habebant, cum Mithridates Eupator è paterno regno fugiens Bosphoriorum regionem permeauit, quæ quidem ipsi peruia fuit. Zygorum uero terram propter locorum difficultatem atq; asperitatem accedere diffisus, ægre maritima ora profectus est, sępe mare ingressus quousq; in Achæorū agrum peruenit, quibus adiutoribus iter ex Phaside consūmauit ad quatuor ferè millia stad. A Corocondame orientem uersus recta nauigatio est. Hinc ad stad. c. & LXXX. est Sindiacus portus & ciuitas, dehinc ad XL. stad. sunt ea quæ Bata nominantur uicus & portus, ubi Sinope austrum uersus huic oræ plurimum uidetur opponi, quemadmodum

Venus Apaturia. Sindi. Dandarij. Toreatæ. Arrichi. Tarpetes. Ouidiaceni. Sittaceni. Dosci. Aspungitani. Gorgopia. Polemo rex. Pharnaces. Cassander. Camaræ quid. Phthiotæ. Rhecas. Amphistratus. Heniochi unde appellati. Heniochorum prædationes. Sceptuchi. Zygi. Sindiacus por. Bata. Sinope.

Caram

Carambis Fronti arietis, ut ante dictũ est, author est Artemidorus, à Batis oram esse Cercetarum octingentorũ & L. ferè stad. quæ stationes & uicos habeat. Dehinc Achæorum regionem stad. quingentorum, dehinc Heniochorum mille, dehinc magnum Pityuntem trecentorum ferè LX. usq; Dioscuriadem. Qui Mithridatica cõscripsere (nam ijs maxime accedendũ est) prius Achęos ponunt, deinde Zygos, deinde Heniochos, deinde Cercetas & Moschos & Colchos, & Phthirophagos qui ultra hos sunt, & Thoanas, & alias circa Caucasum paruas gentes. Ab initio igitur ora ad orientẽ tendit, & ad austrũ spectat. Ab ipsis uero Batis paulatim detorquens respicit occidentẽ & ad Pityuntẽ & Dioscuriadẽ desinit. Nam hæc Colchidis loca dictæ oræ iuncta sunt. Post Dioscuriadem est reliqua Colchorum ora, cui Trapezus continua flexum quendam admirabilem efficit, deinde in rectum latus extenditur, quod Ponti dexteriora efficit ad septentrionem spectantia. Vniuersa uero Achæorum & cæterorum ora, usq; Dioscuriadem & loca mediterranea austrũ uersus in rectum exeuntia Caucaso subiacent, qui mons utriq; pelago imminet & Pontico et Caspio, muniens isthmum qui ea dirimit. Is austrum uersus Albaniam Iberiamq; disterminat, septentrionem uersus Sarmaticos campos, arboribus & omnigena sylua plenus, ea pręcipue quæ fabricandis nauibus est idonea. Eratosthenes ait Caucasum ab indigenis Caspium uocitari, à Caspijs fortasse cognominatũ. Ab eo quasi cubiti quidam ad meridiem procurrunt, qui Iberiam complectentes, Moschicis & Armenijs montibus cõiungũtur. Item monti Scœdisę & Paryadrę. Hi omnes Tauri partes sunt, qui australe Armeniæ latus efficit & ab eo quodammodo abrupti septentrionem uersus usq; ad Caucasum & maritimam Euxini orã percurrunt, quæ à Colchide in Themiscyram tendit. Dioscurias itaq; in hoc sinu posita & orientalissimum totius pelagi sinum obtinens, Euxini recessus, & extrema nauigatio appellatur. Vnde illud quod in prouerbio dicitur,

Pityus. *Dioscurias.* *Cercetæ.* *Moschi.* *Colchi.* *Phthirophagi.* *Thoanes.* *Trapezus.* *Caucasus.* *Albania.* *Iberia.* *Scœdisa.* *Paryadra.* *Taurus.* *Themiscyra.*

εἰς φᾶσιν, ἔνθα ναυσὶν ἔσχατος δρόμος. id est,

In Phasim ubi cursus carinis ultimis.

Prouerb. *Phasis flu.*

Sic intelligendum est, non quod poëta qui iambicum fecit, de flumine dicat, nec de urbe eiusdem nominis, quę ad flumẽ sita est, sed de Colchide, ut de parte, quod recta nauigatio à flumine, & ab urbe in recessum sit sexcentorum ferè stad. Eadem Dioscurias Isthmi initium est, qui inter mare Caspium iacet, atq; pontum & commune forum earum gentium quæ proxime sunt ulteriores. Dicunt itaq; nonnulli qui parum res animaduertunt LXX. nonnulli CCC. gentes in eam conuenire, atque omnes diuersarum linguarũ, propterea quod sparsim et impermixte ob asperitatẽ atq; intractabilitatẽ habitent, quorum pleraq; pars Sarmatę sunt, atq; omnes Caucasij, ac de Dioscuriade quidem hactenus. Reliqua uero quę Colchis est, magna ex parte ad mare pertendit. Hanc Phasis illabitur ingens flumen, quod ortum ex Armenia ducens, Glaucũ in se recipit atq; Hippum è uicinis montibus cadentes. Nauigatur autẽ usq; Sarapanos, quę munitio urbis habitatores recipere posset. Ex ea pedestri itinere, curribus uecti, quadriduo in Cyrũ proficiscũtur. Ad Phasim urbs iacet eiusdem nominis, Colchorum emporium, quod ex alia parte amni procingitur, ex alia lacu, ex alia mari. Hinc biduo triduóue Amisum Sinopenq; nauigatur. Hæc litora & fluminis ostia amœnissima sunt, regio fructibus & omnibus quæ ad fabricandas naues pertinẽt opportuna. nam multa producit ac fluminibus defert. Mel tamen frequentius amarum est, sed præcipue linum, canabem, ceram ac

Phasis pro Colchide. *Linguarum diuersarũ gẽtes.* *Sarmatæ.* *Colchis.* *Phasis flu.* *Glaucus flu.* *Hippus flu.* *Sarapani.* *Phasis urbs.* *Sinope.*

picem gignit. Linificium quidem uulgatum est. nam & in peregrina exportatur lo-
Colchis cũ Ae- gyptijs affini- tas. ca. Vnde quidam cognationem Colchorum cum Ægyptijs ostendere uolentes, fidem ex ijs captant. Secus hæc flumina in Colchica regione est Leucotheæ fanum,
Leucotheæ phanum. quod Phryxus condidit atq; illius oraculum, ubi aries non mactatur, id olim diues erat, ætate autem nostra à Pharnace, paulopost à Mithridate Pergameno direptum est. Nam læsa regione etiam diuina ægre habent, nec coli possunt, ut Euripi-
Euripidis senté tia. des inquit. Quantam olim hæc regio claritatem habuerit fabulæ declarant, Iasonis exercitum innuentes, qui ad Medos usque processit, ac prius etiam Phryxi expeditionem. Postea cum reges succederent & regionem haberent in prouincias diuisam, mediocriter agebant. Cum uero Mithridatis Eupatoris potentia uehementer esset adaucta, tota ei regio paruit, à quo semper aliquis ex amicis regionis præ-
Strabonis ge- nus. fectus & administrator mittebatur, è quibus fuit Moaphernes matris nostræ pa-
Moaphernes. truus. Hinc multa regi ad nauales res copia. Sed sublato Mithridate regio omnis
Polemo. quæ sub eo erat, euersa est, multisq; distributa. Postremo Polemo Colchidem ha-
Pythodoris. buit, quo mortuo uxor eius Pythodoris Colchorum, & Trapezuntis, & Pharnaciæ, & ulteriorum barbarorum regnum tenet. Sed de his postmodum dicemus. Moschica in qua fanum esse diximus, tripartita est. Nam partem habent
Moschica. Polichnium. Colchi, partem Iberes, partem Armenij. Polichnium Phryxi ciuitas est in Iberia,
Idessa. ea nunc Idessa dicitur, locus optime munitus. In Colchidis autem finibus non procul à Dioscuriade Rhiocharus flumen labitur. Ex gentibus quæ Dioscuriadem
Rhiocharus. Phthirophagi. conueniunt, est Phthirophagorum natio, cui nomen à sordibus, ac fame datum
Soanes. est, his proximi sunt Soanes nihilo fame meliores, robore autem meliores. nam ui ac potentia penè præstāt. Hi gentibus circumuicinis dominantur, Caucasi extrema obtinentes. Quæ Dioscuriadi imminent regem habent & collegium uirorum ccc. CC. hominum millia coguntur in exercitum. Nam multitudo omnis bellicosa est, quanquàm inordinata. Apud eos torrentes dicuntur aurum deferre, quod Barbari perforatis tabulis, ac lanosis pellibus excipiunt. Vnde aurati uelleris fabu-
Velleris aurei fabula. la conficta est. Et fortasse Iberes eodem nomine uocantur quo occidentales, ab au-
Iberes. ro quod apud utrosq; inuenitur. Soanes ueneno ad spicula mirifice utuntur, quod
Soanes. Albania. eos etiam, qui non uenenatis sagittis saucij sunt, odore offendit. Aliæ gentes pro-
Iberia. ximę, quę circa Caucasum sunt, paruam & tenuem regionem habitant. Albanæ uero & Ibericæ gentes, quæ dictum Isthmum implent, ipsæ etiam dicuntur Caucasiæ, & fœlicem etiam habitatu regionem incolunt. Iberia enim magna ex parte urbibus & habitatoribus plena est, & tecta fictilia & fabrefactas ædificiorum structuras, & fora & alia publica habet. Circunstans uero regio à Caucasijs montibus circundatur. nam cubiti quidam fertiles (ut dictũ est) ad meridem procurrunt, qui uniuersam Iberiam comprehendentes sese ad Harmeniam & Colchidem con-
Cyrus flu. iungunt. In medio planities est fluminibus irrigua, præsertim Cyro qui ortum ex
Arabon flu. Harmenia trahens, mox dictam planitiem intrat, atq; Arabonem amnem à Caucaso defluentem, & alias aquas recipiens per angustam fluminis regionem euadit
Alazonius. in Albaniam, inter quam & Harmeniam multus illatus, per uberes campos com-
Sandobanes. plura in se recipit flumina, è quibus est Alazonius & Sandobanes & Rhœthaces et
Rhœthaces fl. Chanes. Chanes, qui omnes nauigabiles facti in mare Caspiũ erumpunt. Hoc nomen olim
Corus flu. Corus uocabatur. Iberiæ campos agricolæ habitant, & homines ad pacem intenti,
Iberiæ culto- res. Harmenico ac Medico cultu, montanam uero regionem pars eorum maxima atq;

belli

bellicosa, Scytharum more uiuentes, quorum cognati sunt & conterm ini. Se tamen colendis agris dedunt, & cum tumultus ingruerit multa ex se atque illis hominum millia contrahunt. Quatuor aditibus in eam regionem itur, uno per medios Sarapanos Colchorum castellum, atque eius angustias per quas Phasis C. ac XX. pontibus pertransitur, qui propter flexiones asper ac uiolentus in Colchidem defertur, conuallium torrentibus multo imbri adauctis. Is ex imminentibus montibus auctus, multis fontibus impletur, ac postquàm in campos uenit, alia in se recipit flumina, è quibus est Glaucus & Hippus. Auctus uero ac nauigabilis factus, exit in Pontum. Secus eum urbs iacet eiusdē nominis & lacus non procul. Aditus itaque ex Colchide in Iberiā est huiusmodi petris, munitionibus, fluminibus, & cōuallibus clausus. Ex Nomadibus autem septentrionē uersus difficilis ingressus est, trium dierum itinere. Dehinc angusta fluminis regio in Arago flumine dierū quatuor, uiæ finem murus inexpugnabilis munit. Ex Albania primo ingressus est per petram excisam, dehinc per stagnū quod amnis efficit, cadens ex Caucaso. Ex Harmenia uero angustię, quę secus Cyrum sunt atque Aragum, qui priusquàm inuicem cōcurrāt urbes natura munitas habēt, quę saxis impositæ XVI. inter se stad. absunt, prope Cyrum Armozicā, prope Aragū Seumora, quibus ingressibus prius Pompeius usus est ex Harmenia mouens, postea uero Canidius. Quatuor hominum genera regionem hanc incolunt, primum, ex quo reges duo deliguntur, alter scilicet qui propinquitate & ætate antecedit, alter qui iura det & exercitum ducat. Secundū est sacerdotum qui iura finitimorum curant. Tertium militum & agricolarum. Quartum uulgi quod regibus seruit, & omnia quæ ad uitam pertinent ministrat. Hi omnia per familias communia habent, sedis imperat & rem tenet qui senior est. Iberes & eorum regio talis est. Albani pastoraliores sunt & Nomadico generi proximi, pręter quàm quod non alienigenæ, unde & mediocriter sunt bellicosi. Hi inter Iberas & Caspium mare habitant, ab ortu solis mari coniuncti, ab occasu Iberię finitimi, ex reliquis lateribus boreale Caucasijs montibus munitur, qui campis imminentes & mari plurimum coniuncti, Ceraunia uocantur. Australe latus Harmenia progrediens efficit, quæ partim campestris est, partim montana, quemadmodum Cambysena ad quam Harmenij simul & Iberiæ & Albaniæ coniunguntur. Cyrus autem qui per Albaniam fluit & alia flumina eum augentia, terram foecundiorem exhibent. mare autem confundunt, nam limus plurimus occurrens exitum obstruit, ex quo adiacentes † inficile est. Hanc inæqualitatem affluxuum refractiones exaugent, atqui & ostia in ora XII. dicuntur dispartiri, quorū alia cæca, alia omnino fallentia, stationem nullam relinquunt. Quapropter cum ultra LX. stad. litus mari fluminibusque alluatur, locus omni ex parte inaccessibilis fit. Limus ad quingenta stadia progrediens totum litus efficit aggerosum. Prope Araxes emittit, asper ex Harmenia cadens, & quem ille limum propellit alueum peruiū faciendo, eum Cyrus repellit. Hoc hominum genus fortasse mari non eget, cum nec terra digne utantur. Nam qui ibi militarunt, dicunt eos Cyclopicā uitam degere. Terra enim fructum omnem etiam domesticum affert, & stirpes omnes & ea quæ semper uirent, & cum ne minimam quidem culturam habeat, tamen bona omnia sine satione & inarata gignit, multisque in locis semel sata, bis terque fructum affert. Ac primo quidē modios quinquagenos, idque minime renouata nec ferro proscissa sed † ligneo aratro. Babylonius uero & Ægyptius campus fluminibus atque alijs a-

Scythæ.
Sarapani.
Phasidos pōtes
Glaucus flu.
Hippus flu.
Albaniæ ingressus.
Armozica.
Seumora.
Iberum resp.
Albani.
Ceraunia.
Cyrus flu.
† sic legēdum forte, ex quo adiacētes insulas à cōtinēti separare difficile est, [illegible Greek]
Araxes.
† [illegible Greek]

quis totus irrigatur, quamobrem semper herbidam faciem seruat, iccirco uberrimus est. Adest illi præcipua aëris temperies, uineæ manent ineffossæ, quinquennijs putantur, in bimatu nouellæ fructum ferunt, adultæ tantum reddunt, ut pars maxima in palmitibus relinquatur. Pecora tum mitia tum agrestia fœtus edunt pulcherrimos, homines sunt magnitudine ac pulchritudine excellentes, simplices, non autẽ cauponarij, nummi usum maxima ex parte non habent, numerum ultra centenarium non norunt, commercia inter se mercibus faciunt, in cæteris quæ ad uitã pertinent inertes, exquisitorum ponderum ac mensurarum ignari, ciuilitatis, belli, & agriculturę prorsus imperiti, pedestri & equestri apparatu decertant, expediti & armati ut Harmenij. Exercitum emittunt maiorem quàm Iberes. nam uirorum ad LX. millia, equitum ad XXII. millia armant, quot cõtra Pompeium periclitati sunt. Hos Nomades ab externis defendunt, quemadmodum Iberes, ijsdem de causis, aliter uero sæpe eos adoriuntur, & quo minus agriculturam exerceant, impediunt, iaculatores sunt & sagittarij, clypeos & thoracas habent, item ferinas galeas, quemadmodum Iberes ex Albana regione. Est etiam Caspiana eiusdem nominis cum gente Caspia, quæ nunc quidem obscura est, ad eam Caspium mare pertinet. Ingressus ex Iberia in Albaniam fit per Cambysenam regionem asperam atq; siccam, ad flumen Alazonium. Ipsi & eorum canes excellentes uenatores sunt studio magis quàm arte. Reges enim differunt. nam nunc unus omnium *differat, cum prius quæque lingua suum haberet, eo quod non facile inuicem miscentur, linguas habent XXVI. Terra serpentia quędam letifera progignit, item scorpios & araneas. Aranearum quædam cogunt ridendo mori, quædam flendo desyderio suorum. Deos colunt Solem, Iouem ac Lunam, præcipue Lunam, cuius templũ Iberię proximum est, & sacerdos pręficitur honore secundus post regem, qui sacris seruit, & sacræ regioni præest, quæ multa est & hominibus plena, è seruis multi numine afflati diuinant. Qui plurimum numine correptus est, solus per syluas errat, hunc sacerdos comprehensum sacra catena deuincit, per annum sumptuose alens, postea ad deę sacrificium cum alijs hostijs mactandum producit. Sacrificij ritus est huiusmodi. Quidam huius negotij gnarus sacram hastam tenens, qua mos est hominem mactari, atq; ex multitudine procedens, eam in cor per latus urget, illo cadente, quędam diuinationis signa captant atq; in cõmune proferunt, tum corpore in locum quendã delato, id omnes supergrediuntur huiusmodi piaculo utentes. Albani præcipue senectutem uenerantur non parentum modo, sed etiam cęterorũ. Mortuorũ curam habere, aut meminisse nephas est. Nam cum mortuis pecunias defodiunt. Iccirco pauperes uiuunt, cum patrimoniũ nullum habeant. Ac de Albanis quidẽ hęc tradunt, Iasonem cum Harmenio Thessalo cum in Colchos nauigaret, usq; ad mare Caspium profectum, in Iberiã Albaniamq; processisse, & Harmeniæ ac Mediæ multum peragrasse, ut Iasonia & alia complura monumenta testantur. Harmenium uero ex Harmenio fuisse, quę ciuitas Bœbeidi lacui proxima est inter Pheras & Larissam, atque eam Acilesinam & Syspiretim habitasse usq; in Calachanam & Adiabanam, atq; Harmeniam de suo nomine appellasse. In montibus qui supra Albaniam sunt Amazonas dicũt habitare, et *inter Albanos & Alazonas dicit Gelas & Legas habitare, inter hos & Amazonas Mermandalim flumen labi. Alij uero, è quibus est Metrodorus Scepsius & Hypsicrates locorum non ignari, dicunt eas septentrionẽ uersus Gargarẽsibus esse finitimas sub radicibus montium Caucasiorũ

Albaniæ fertilitas.
Numerũ ultra centum nõ norunt Albani.
Caspiana regio.
*Imperat forte legendũ. nam græce est, ἄρχει [illegible]
Albanorũ mores.
Aranearũ morsus.
Lunæ templũ.
Serui fatidici.
Albanorum sacrificãdi ritus.
Senectutis honor.
Pecuniarũ cũ mortuis defossio.
Harmenius.
*Ex græco ad hunc sensum legitur, In mõtibus qui sup Albaniã sũt Amazonas habitare dicunt. Theophanes uero qui cum Pompeio militauit, quiq; in Albanis fuit, inter Amazonas & Albanos Gelas dicit habitare & Legas. [illegible]
Acilesina.
Gelæ.
Legæ.
Mermandalis.
Gargarenses.

casiorum, qui Ceraunia uocantur, & earum alias operari quæ ad arationem insitionemque pertinent, sed præcipuam pascendorum equorum curam habere, robustiores uero in equis uenationes ac bella exercere. Omnes ab infantia dextram mamillam exustas, ut habilius liberiúsque ad omnem usum brachio uti possint. Sed in primis ad iaculationem uti arcu, securi, & pelta, é ferarum pellibus conficere galeas, subligacula, & alia operimenta. Menses duos ueris eximios habere, quibus montem proximum conscendunt, qui eas disiungit à Gargarensibus, quò & illi more quodam peruetusto conscendentes sacrificant, & prolis gratia cum mulieribus coëunt, idque obscure inter tenebras, in quancunque inciderint, quas postquam prægnantes fecerint, remittunt illas, si fœminã pepererint secum retinent, si mares, illos tollendos reddunt. Vnde propter ignorantiam ualde inter se affici cõtingit, cum quisque quenque sibi affinem existimet. Mermodas é montibus descendens per Amazonũ regionem & Syracenam & loca intermedia quæ deserta sunt, emittit in Mæotim. Tradunt Gargarenses cum Amazonibus ex Themiscyra in hæc loca conscendisse, postea ab illis discissos, cum Thracibus & Euboijs quibusdam errabundis aduersum eos bellum gessisse, quo composito, ijs inter se conditionibus conuenisse, ut in filiorum prole communicarent, uiuerent autem utrique separatim. Sed de Amazonum fama proprium quiddam euenit. Nam cum fabula ab historia distinguatur: antiqua enim & falsa & miraculosa, fabulæ appellantur: historia siue antiqua sit, siue noua, ueritatẽ postulat, miracula uero aut non habet aut perraro: de Amazonibus quidẽ eadẽ nunc dicuntur quę olim, quanquàm miraculosa sint, et à fide plurimũ distent. Quis enim credat ut uel exercitus uel ciuitas uel gens unquàm ex solis constiterit mulieribus, & non solum constiterit, uerũ etiam inuaserit aliena, & nõ modo uicinis fuerit dominata, adeo ut usque in Ioniam processerit, sed etiam exercitum trans Pontum miserit, usque in Atticam? Hoc perinde est, ac si quis dicat, uiros tunc mulieres fuisse, & mulieres uiros. Quin eadẽ nunc de eis prędicantur, quam quidem rem adauget & facit ut magis antiqua credantur quàm noua, quod urbes quædam ab illis conditæ & cognominatæ perhibentur, ut Ephesus, Smyrna, Cyrma, Myrina, Paphe, & alia quàm plurima monumenta. Themiscyram enim camposque Thermodonti proximos, & imminentes montes Amazonum dicunt, atque eas inde pulsas. Vbi autem nunc sint, perpauci id quidem, & sine demonstratione tradunt, quemadmodum de Thalestria Amazonum regina, quam cum Alexandro in Hyrcania permixtam ferunt, & prolis gratia congressam, quæ profecto res non satis constat. Nam rerum scriptores qui maxime ueritatem curant, & quibus fidei plurimum adhibetur, nihil tale dixerunt, & si qui dixerunt, inter se discordant. Clitarchus Thalestriã scribit à Caspijs portis & Thermodonte profectam ad Alexandrũ uenisse: cum Caspię portæ supra sex millia stadiorum distent à Thermodonte. Quæ uero ad famam uulgata sunt, & si ab omnibus concedantur, tamen qui ea finxere, magis adulationi inseruierunt, quàm ueritati, quemadmodum de Caucaso in Indicos montes, et in uicinũ illis mare trãslato ab ulterioribus Colchorum, & Euxini montibus quos Græci etiã Caucasum nominarunt: cum Caucasus supra triginta millia stadiorũ distet ab India, atque ibi de Prometheo & eius uinculis fabulas cõfinxerũt. Eos enim tunc ultimos norant orientem uersus. Bacchi quidem atque Herculis exercitus qui in Indiam profectus est, posterius confictam fabulam ostendit, quippe cum Hercules mille annis post

Ceraunia. Amazones. Amazonũ mores. Mermodas. Fabula. Historia. Themyscyra. Thalestria. Caspiæ portæ. Thermodon. Caucasus. Prometheus Caucaso alligatus.

solvisse Prometheum dicatur, & præclarius quidem erat Alexandrum usq; ad Indicos montes, quàm usq; in ulteriorem Euxini & Caucasi recessum Asiam subegisse. Vnde propter montis famam & nomen, & propterea quod Iason uidebatur longissimam expeditionem peregisse usq; ad loca Caucaso proxima, & quia Prometheus in extremis terræ etiam monte Caucaso uinctus dicebatur, iccirco gratificari se regi putauerunt, si montis nomen in Indiam transtulissent. Altissimæ uero Caucasi partes Albaniam & Iberiam & Colchos & Heniochos uersus sunt, Australesq; ab his habitantur, quos Dioscuriadem diximus conuenire, conueniunt autem frequentius salis gratia. Ex his alij montium tenent cacumina, alij in collibus habitant qui plurimum ex ferina carne & lacte & agrestibus fructibus uiuunt. Montiũ uertices hyeme sunt inaccessibiles, æstate propter glaciem ac niues, bubulis caligis in tympani modum latis calceati, ascendunt. Descendunt autem cum oneribus super pelle delapsi, quod etiam circa Atropatæam Mediæ & Masium Harmeniæ montem fit, ubi soleas quasdam ligneas caligatas pedibus supponunt. Summa itaque Caucasi talia sunt, ad montis ima descendenti regio septentrionalior est, minor tamen. Iam enim cum campis iungitur Siracorum. Insunt etiam Troglodytæ quidam, qui propter frigora habitant in cauernis. Iam hi quoque pane abundant. Post Troglodytas sunt Chæanitæ & quos Polyphagos uocant, & aliorum quorundam uici, agriculturæ patientes, cum non omnino septentrioni subiaceant. Deinceps sunt Nomades, Panxani, & Nabiani qui inter Mæotim Caspiumq; habitant. mox Siracorum Aorsorumq; nationes. Aorsi ac Siraces superiorum Aorsorum exules uidentur & magis ad septentrionem expositi. Abeacus Siracorum Rex, dum Pharnaces Bosphorum haberet, equitum misit uiginti millia, Spanides Rex Aorsorum totidem, superiores Aorsi plura cum terræ plus haberent, & maxima ex parte oræ Caspiæ imperitarent. Vnde camelis iter agentes, Indicas & Babylonias merces ab Harmenijs Medisq; accipiebant, atq; ex opulentia aurum gestabant. Aorsi itaque Tanaim accolunt, Siraces autem Achardeum, qui ex Caucaso fluens emittit in Mæotim. Secunda pars incipit à mari Caspio, ubi & prior desinit, idem Hyrcanium appellatur. De mari hoc & gentibus quæ ipsum accolunt, dicendum prius est. Sinus itaque qui ab oceano meridiem uersus recedit, satis in initio arctus est, in progressu autem dilatatur, præsertim in intimo recessu, ad quinq; ferè millia stadiorũ. Nauigatio usq; in recessum, quem iam contingit inhabitabilem, paulo maior est. Scribit Eratosthenes maris huius circunnauigationem Græcis cognitam, secus Albanos & Clusios quinq; millium & trecentorum esse stadiorũ, secus Anariacas, Mardos & Hyrcanos usq; ad Oxi fluminis ostia quatuor millium & octingentorum. Hinc ad Iaxartem flumen duûm millium & quadringentorum. Verum de his qui in hac parte habitant & tam longe sepositi sunt, simplicius dicendum est, maximéque de interuallis. Ad dextram itaque nauiganti, Europæ continui sunt Scythæ & Sarmatæ, qui inter Tanaim & mare hoc habitant magna ex parte Nomades, ad læuam sunt Scythæ, qui ad orientem spectant, atque hi Nomades usque ad orientale Indorum mare. Græci scriptores uniuersos septentrionales olim Scythas & Celtoscythas appellant. Qui uero eos prius distinxere qui supra Euxinum & Istrum & Adriam habitant, Hyperboreas, & Sauromatas, & Arimaspos uocauerunt. Eos autem qui ultra mare Caspium sunt, partim Sacas, partim Massagetas, quan

Alexandro assentatos histo. ricos. *Siraci.* *Troglodytæ.* *Chæanitæ.* *Polyphagi.* *Panxani.* *Nabiani.* *Aorsi.* *Abeacus.* *Spanides.* *Siraces.* *Achardeus.* *Clusij.* *Anariacæ.* *Mardi.* *Hyrcani.* *Oxus.* *Iaxartes.* *Scythæ.* *Sarmatæ.* *Nomades.* *Celtoscythæ.* *Hyperborei.* *Sauromatæ.* *Arimaspi.* *Sacæ.*

quanquam de ijs nihil exquisite dixerunt, nec etiam qui Cyri bellum aduersum Massagetas gestum conscripsere. Nam de ijs nihil omnino exacte dictum est. Sed nec Persarum res gestæ, nec Medorum, nec Syrorum propter scriptorum simplicitatem ac studium fabularum multum fidei sunt assecutæ. Nam cum eos uiderent magnopere probari, quod aperte fabulas conscriberent, arbitrati sunt scripturam suam iucundiorem fore, si in historiæ formam ea dicerent, quæ nec ipsi unquam uidissent, nec à scientibus audiuissent. Et quia talia libenter audiuntur, idcirco facilius & Hesiodo & Homero de heroibus prædicandi fides adhibetur, quàm Ctesiæ & Herodoto & Hellanico, ac cæteris eius generis scriptoribus. Sed nec multi facile ijs credunt, qui de Alexandro conscripsere. Hi enim propter Alexandri famam decipiunt, & propterea quod exercitus in extremis Asiæ partibus procul à nobis militauit. Longinquitas enim redargui non facile potest. At Romanorũ Parthorũq; imperiũ plura retegit, quàm ea quę olim tradita fuere. Nam qui & gentes & loca conscripserunt, in quibus res gestæ memorantur, eo fidelius dicunt quàm superiores, quo plura perspexere. Ad læuam itaque mare Caspium nauiganti Nomades accolunt, eos iuniores Daas appellant, qui etiam Sparni sunt nominati. Dehinc deserta regio interiacet, deinde Hyrcania, ubi iam mare in pelagus crescit, quousque Medorum Harmeniorúmque montibus coniungatur. Horum figura lunaris est ad ipsas montium radices, quæ ad mare desinentes, intimum sinus recessum efficiunt. Has montium radices ad summum usque, à mari incipiendo, Albanorum & Harmeniorum nonnulli quadam ex parte habitant, partem uero maximam Gelæ, Docusini, & Amardi, & Quitij & Anariacę. Proditum est etiam Parasiorum quosdam cum Anariacis habitasse, qui adhuc Parasij nominantur. Ænianas quoque urbem in Vitia condidisse, quæ nunc dicitur Æniana, ubi Græca ostenduntur arma, & ænea uasa, & sepulturæ. Hic etiam Nabarca ciuitas est, in qua oraculum est eorum qui ex insomnijs respondent. Insunt etiam quædam aliæ gentes latroniciæ, belli potius quàm agri colendi studiosæ, id locorum asperitas facit. Maximam circummontanæ oræ partem Caddusij tenent ad quinque millia stadiorum, ut Patrocles ait, qui pelagus hoc Pontico par existimat. Hęc loca tenuia sunt. Hyrcania uero ualde opulenta & multa, & magna ex parte planities præclaris urbibus adornata, è quibus est Talabroca, & Samariana & Carta, & regia Tape, quam paulo supra mare sitam, abesse dicunt à Caspijs portis ad stad. mille & quadringenta. Opulentiæ signum ducunt, quòd uitis uini metretam affert, ficus modios LX. Frumentum ex fructu nascitur, qui cadit ex culmo, in arboribus mellificatur, ex folijs mel fluit, quod etiam in Matiana Mediæ, & in Sacagena Harmeniæ, & in Araxena fit, nullam tamen in ea excolenda diligentiam ponunt, nec in eiusdem nominis mari, quod & otiosum est & non nauigatur. Insunt in eo insulæ quædam, ut habitentur idoneæ & (ut quidam dixere) auriferam terram habent. Causa est, quia qui in initio Hyrcanis imperauere barbari fuerunt, ut Medi, Persæ ac postremo Parthi, superioribus deteriores. Tum uicina regio Nomadibus, ac desertis plena tota latronibus patet. Macedones autem paruo tempore imperauerũt, & in bellis occupati, longinqua prospicere nequiuere. Refert Aristobulus Hyrcaniam syluosam esse, & quercum & pinum, & abietem gignere, piceam uero minime, Indiam his abundare. Nysæa ad Hyrcaniam pertinet. nonnulli eam per sese ponunt. Hyrcania usq; ad mare Ocho

Massagetæ. Ctesias. Hellanicus. Herodotus. Alexandri rerũ scriptores. Nomades. Daæ. Sparni. Hyrcania. Gelæ. Docusini. Amardi. Quitij. Anariacæ. Parasij. Aenianæ. Vitia. Nabarca. Insomniorum oraculum. Caddusij. Hyrcania. Hyrcaniæ fertilitas. Talabroca. Samariana. Carta. Tape. Matiana. Sacagena. Araxena. Nisæa.

Ochus. Oxus. & Oxo fluminibus irrigatur, quorum Ochus per Nysæam fluit, quidā Ochum in Oxum dicunt emittere. Aristobulus ostendit Ochum maximū esse omnium fluminū, quæ ipse in Asia uiderit, præter Indica. dicit enim eum nauigabilem esse (à Patrocle ita, ut Eratosthenes accipiēs) & multas Indię merces in Hyrcanum mare per eum deuehi. Hinc in Albaniam traijci, ac per Cyrum ad sequentia loca deferri in Euxinum, quanquam Ochus ab antiquis scriptoribus non multum nominatur. Apollodorus Parthicarum rerum conscriptor, quia Parthis proxime labatur, sæpe eum nominauit. Sed multa mendacia de mari hoc propter Alexandri ambitionem, in opinionē adducta sunt. Nam cum inter omnes constet, Tanaim flumen Europam ab Asia disiungere, iaceatq; inter Tanaim ac mare maxima Asiæ pars, quæ Macedonibus non parebat, certum est eam exercitum contraxisse, quare Alexander fama solum uidetur partes eas obtinuisse. In unum itaq; coēgerunt Mæotim lacum qui Tanaim recepit, & Caspium mare, quod etiam lacū uocant, & inter se dicunt permisceri, & alterū alterius partem esse Polycletus fidem affert, mare hoc lacum esse, quia serpentes nutrit & dulce est, & quod aliud non sit à Mæo Tanais. tide, ex eo uidetur coniectare, quod Tanais in id emittat. Ex ijsdē enim Indiæ montibus fertur, ex quibus Ochus & Oxus, Iaxartes & complures alij, atq; ita in Caspium pelagus immittit, quemadmodum illi, & omnium septētrionalissimus est. Hunc itaq; Tanaim nominauerunt & fidem adhibuerūt eum Tanaim esse quem Abiegnæ sagittæ. dixit Polycletus, quod regio trans amnem abietem fert, & Scythæ qui ibi sunt sagittis abiegnis utuntur. Idq; indicium est, ulteriorem regionem ad Europam non Abies ubi multa. ad Asiam pertinere. Asia nec superior nec oriētalis gignit abietem. Author est Eratosthenes, etiam in India eam nasci & inde classem ab Alexandro ædificatam. Eratosthenes quidem huiusmodi alia permulta refellere conatur. Sed de his satis sit dictum. Atq; illud ex admirabilibus est, quæ ab Eudoxo & ab alijs de Hyrcania scripta sunt, quod ripæ quædam cauernosæ ante mare stant, inter quas atque mare hu Fluuiorum mirus impetus. mile litus iacet, ex uero superioribus rupibus flumina decurrunt, tanta ui delata, ut cum ad ripam peruenerint, aquam in mare iaculentur, subiectum litus aspergine intactum relinquentia, ut etiam exercitui unda tecto peruium sit. Sæpe indigenæ eum locum descendunt epulandi & sacrificandi gratia, & interdum in antris discumbentes, interdum sub ipso fluctu apricantes, alij alio modo delectantur, cum simul hinc mare pateat, hinc litus propter humorem herbidum floridumq; conspiciatur. Ab Hyrcanio mari ad auroram progredienti, ad dextram Taurus mons. sunt montes qui usque in Indicum mare pertendunt, eos Græci Taurum uocant, qui à Pamphylia Ciliciáque incipientes, & ab occidente perpetui hucusque procedunt, cum alia atque alia nomina sortiantur. Septentrionales eius partes pri Gelæ. mo (ut dictum est) habitant Gelæ, Caddusij, Amardi, & Hyrcanorum quidam, Caddusij. postea Parthorum, Margianorum, & Ariorū gentes. Tum deserta quæ Sarnius Amardi. Margiani. amnis separat ab Hyrcania ad auroram atque Ochū tendunt. Quod autem huc Sarnius flu. usque pertendit, uel paulo minus, Parachoathras appellatur. A mari Hyrcanio in Arij. Arios sunt sex millia ferè stad. Deinde est regio Bactriana & Sogdiana. Vltimi sūt Parachoathra. Bactriani. Scythæ Nomades. Montes omnes qui post Arios sequuntur, Macedones Cauca Sogdiani. sum uocauerūt. Barbari uero et summas & boreales Paropamisi partes, & Eodaas Caucasus. Nomades Scythæ. & Himaonum & alia huiusmodi nomina singulis partibus dederunt. Ad læuam horum sunt Scytharum ac Nomadum gentes, quæ omne boreale latus complēt.

Scythæ à Caspio mari incipientes magna ex parte Daæ appellantur, qui orientaliores sunt Massagetæ dicuntur & Sacæ, & alij communiter Scythæ, priuatim uero aliter atque aliter, uniuersi frequentius Nomades uocantur. Ex Nomadibus maxime innotuerunt, Asij, Pasiani, Tachari, Sacarauli qui Bactrianam Græcis abstulere. Et qui ex ulteriore Iaxartis regione profecti sunt, quæ apud Sacas & Sogdianos est, & quam Sacæ ipsi obtinebant. Ex Daijs alij Aparni, alij Xanthij, alij Pissuri appellantur. Aparni Hyrcanis & eorum mari proxime adiacent, reliqui usque ad oppositam Ariæ regionem extenduntur. Inter eos & Hyrcaniam & Parthos usque ad Arianam regio, ut multa est, ita & deserta atque sicca, quam longis itineribus permeantes Hyrcaniam, Isæam & Parthorum campos excurrebant. Hi uero tributum illis ex pacto pendebant. Id erat permittere, ut statis temporibus regionem excurrerent, atque prædam agerent. Cum uero præter conuenta facerent, bellum gerebatur, rursúmque pax fiebat. Huiusmodi etiam cæterorum Nomadum uita erat, ut semper uicinos infestarent, rursumque reconciliarentur. Sacæ tales inuasiones faciebant, quales olim Cimmerij ac Trieres, interdum longinquas, interdum propinquas. Nam & Bactrianam occupauere, & optimam Harmeniæ regionem adepti sunt, quæ ab ipsis postea Sacasena est appellata, atque usque ad Cappadocas processerunt, eos præsertim qui ad Euxinum uergunt, quos Ponticos uocant. Sed cum ex spolijs festa celebrarent, Persarum imperatores eos noctu adorti, funditus deleuere. Ac petram quandam, in campo sitam, in montis figuram, terra exaggerantes, muro circundederunt, atque Anaitidis & sociorum deorũ Amani & Anandati, qui sunt Persarum numina, constructo delubro, annua ibi solennia instituere nomine Saca, quæ ab ijs, qui Zela habitant, adhuc celebrantur. sic enim locum eum uocant. Nam id oppidum magna ex parte eorum est qui sacri serui appellantur. Pompeius addita illi regione non parua eos qui in ea erãt, intra mœnia deduxit habitatum. Vna fuit ex claris ciuitatibus, quas post sublatum Mithridatem ille constituisset, ac de Sacis quidem nonnulli sic tradiderunt. Nonnulli uero quod Cyrus ducto aduersum eos exercitu, prælio superatus aufugit. Castra metatus etiam in eo loco ubi impedimenta reliquerat, bonis omnibus instructa, præsertim uino, postquam exercitus paululum quieuisset, relictis uesperi tabernaculis fugitabundus discessit, progressusque quantum sibi commodum uidebatur, conscendit. Sacæ ingruentes & castra uiris deserta ac rebus uoluptuosis plena comperientes, immodice implebantur. Cyrus conuersus uinolentos atque attonitos inuenit. Vnde alij somno ac stupore pressi obtruncati sunt, alij saltantes bacchantésque, nudi in arma hostium inciderunt, lætique breui omnes periere. Ille ratus fœlicitatem hanc diuinitus esse, diem illum patriæ deæ consecrans, Sacæa nominauit, atque ubicunque deæ huius templum est, Sacæorum festa celebrantur. Positis enim die ac nocte Bacchanalibus, uiri simul ac mulieres eò usque potant, donec stupore comprehendantur. Massagetæ uirtutem suam maxime in bello aduersum Cyrum ostenderunt, de quibus ab ijs audiendum est, qui eos prædicant. De ijs tamen hæc dicuntur, quod alij montes habitant, alij campos, alij paludes, quas flumina efficiunt, alij insulas, quæ in paludibus sunt. Sed præcipue Aragum dicunt in partes multas diuisum regionem hanc alluere, alijs ostijs in aliud mare exeuntem, boream uersus, uno aut solo Hyrcanium sinum uersus. Tantummodo solem deum putant, atque illi equum mactant.

Massagetæ. Saca. Asij. Pasiani. Tachari. Sacarauli. Aparni. Xanthij. Pissuri. Sacarũ excursiones. Cimmerij. Trieres. Sacasena. Pontici. Persarum dij. Amanus. Anaitis. Anandatus. Saca. fest. Sacæorum institutio. Massagetarum uirtus. Aragus flu. Solis adoratio. Massagetarũ deus. Equus uictima

Singuli singulas uxores ducunt. Vtuntur etiam uxoribus aliorum, idque haud occulte. Nam qui cum aliena congreditur, pharetram è curro suspendens, in propatulo coit.

Mortui eduntur. Genus mortis apud eos optimum iudicatur, ut senio confecti, in frusta cædantur, & cum ouillis carnibus promiscue edantur. Eos qui morbo moriuntur, ut impios abijciunt, & dignos qui à feris deuorentur. Equites ac pedites optimi sunt. Vtuntur arcu, gladio, thorace, ac securi ænea. Aureas zonas habent, & diademata in gladijs. Aurea equorum fręna, & aurea pectoralia. Argentum apud eos non est, ferri parum, ære atque auro abundant. Qui in insulis habitant, cum semine careant, herbarum radices edunt, & agrestibus fructibus utuntur.

Vestimenta è corticibus. Vestis est eis arborum cortex. pecudes enim non habent. Expresso arborum fructu bibunt. Qui paludes habitant piscibus uescuntur. Phocarum coria è mari prodeuntium induunt. Montani agrestibus fructibus aluntur. Oues habent, non tamen multas, quas minime occidunt, lactis & lanæ gratia parcentes. Vestes infectorijs uenenis tingunt, quæ florem habent indelebilem. Campestres etsi regionem habent, eam tamen non colunt, sed ex ouibus piscibusque Scytharum ac Nomadum more uiuunt. Nam horum omnium communis quidam uictus est is, quem sæpe dico. Sepulturæ quoque & mores & uniuersa uita par, quæ quanquàm simplex sit, sinistra tamen, bellica agrestisque est, in † contractando autem non uersuta.

† πρὸς τὰ συμβόλαια.

Attasij. Chorasmini. Spitamenes. Bessus. Arsaces. Arachoti. Massagetæ. Sacæ. Sogdiani. Tapyri. Amarni. Andriacæ. Caddusij. Albani. Caspij. Vitij. Derbicæ. Bactra. Zariaspa.

Ex Massagetarum & Sacarum gente sunt Attasij & Chorasmini, ad quos Spitamenes ex Bactrianis ac Sogdianis confugit, unus ex Persis, qui ab Alexandro aufugerunt, quemadmodum Bessus & postea Arsaces qui Callinicum Seleucum fugiens, ad Aspasiatras secessit. Eratosthenes dicit Arachotos & Massagetas Bactrijs occidentem uersus adiacere ad Oxum. Sacas & Sogdianos toto solo Indiæ opponi, Bactrios aliquanto. nam magna ex parte Paropamiso adiacent. Sacas à Sogdianis Iaxartem dirimere, Sogdianos à Bactrianis Oxum. Inter Hyrcanos & Arios, Tapyros habitare. Post Hyrcanos, circumcirca mare esse Amarnos, Andriacas, Caddusios, Albanos, Caspios, Vitios, et nonnullos alios fortasse usque ad Scythas. Ex altera Hyrcanorum parte Derbicas, Caddusios uero sub Parachoathra, Mediam, Matianamque contingere. Distantias sic dicit à Caspio in Cyrum circiter mille & octoginta stadia. Hinc ad Caspias portas quinque millia & quingenta. Hinc usque Alexandriam, quæ in Ariana, sex millia & quadringenta. Hinc usque Bactra quæ etiam Zariaspa nominatur, tria millia & octingenta ad LXX. Eas etiam sic colligit à Caspijs portis in Indiam usque Hecatompylon mille & nonaginta ad LX. Vsque Alexandriam, quæ est in Ariana,

Prophthasia. Drape. Arachoti. Ortospana. Triuium Ortospanæ.

quatuor millia & quingenta ad XXX. Hinc usque Prophthasiam, quę est in Drape, mille & sexcenta, quidam quingenta dicunt. Hinc usque Arachotos ciuitatem, quatuor millia ac centum ad uiginti. Hinc usque Ortospana ad triuium, quo ex Bactris itur, duo millia. Hinc ad Indiæ confinia mille. Quæ omnia sunt XV. millia & quingenta. Hæc distantia si in rectum intelligatur continuo tractu, ab Indo ad mare orientis, est Indiæ longitudo. Ac de Sacis quidem hactenus.

Parthia. Parthia non multa est, quapropter Parthi cum Hyrcanis Persice uiuebant, etiam multo post tempore quàm Macedones imperarent. Ad paruitatem accedit, quod nemorosa est, montana atque inops, quapropter reges eam cursu præteribant, cum regione minimam quidem exercitus partem alere posset, nunc uero aucta est.

Camesena. Chorena. Apamea. Heraclea. Rhagi.

Nam Camesena atque Chorena & tota ferè regio usque ad Caspias portas, & Aragos & Tapyros quæ prius Medorum erant, Parthorum sunt. Apamea & Heraclea urbes sunt Rhagis uicinæ. A

Caspijs

Caſpijs portis Rhagas uſque ſtadia ſunt (ut Apollonius uult) quingenta, uſque Hecatompylos
Hecatompylon quæ eſt Parthorum regio, mille CC. & LX. Rhagis nomen impoſi
tum dicitur à terræ motibus, qui ibi frequenter fiunt, à quibus multę urbes (ut Po=
ſidonius refert) & duo millia uicorum euerſa ſunt. Inter Derbicas & Hyrcanos
Tapyri dicuntur habitare. Memorię proditũ eſt Tapyris morem eſſe, ut proprias Tapyri coniũ
uxores alijs uiris nuptui concedãt, cum duos tréſue filios ex eis ſuſceperint. Quẽ= mos.
admodum apud nos Cato indigenti Hortenſio Martiam conceſſit, ſecundum an Mos conceden
tiquam Romanorum conſuetudinem. Rebus extra Taurum innouatis, propterea di uxores.
quod Syriæ ac Mediæ reges, rerum earum domini, inter ſe diſsidebant, Euthyde= Cato. Martia.
mus quidem primo Bactrianam, quæ ei commiſſa erat, atq; omnem finitimam re= Euthydemus.
gionem ad defectionem perduxit. Poſtea Arſaces uir Scytha, cum ex Dacijs quoſ= Arſaces.
dam haberet, qui Parni dicuntur Nomades, Ochum accolentes, Parthiam inuaſit Parni.
atq; obtinuit. Sed ipſe & ſucceſſores eius in initio imbecilli erant, dum bellum ad=
uerſum eos gererent, qui regionẽ abſtulerunt. Poſtea uero ob præclara belli facino
ra adeo polluerunt, ſemper aliquid finitimis adimentes, ut totius tandem regionis
quæ cis Euphratem eſt, potirentur, ac uim Scythis afferentes, Bactrianæ partem eis
abſtulerunt, ſed prius etiam Eucratidæ, & nunc quidem tantæ regioni ac populis
dominantur, ut propter imperij magnitudinem cum Romanis quodãmodo con
tendant. Cauſa eſt eorum uita, ac mores, qui cum ualde Barbari ſint, ac Scythici, ad
imperandum tamen, & gerendum bellum plurimum ualent. Tradunt Parnos
Daas eſſe, ex Daijs profectos, qui ultra Mæotim habitant, quos Xandios, ſiue Pa= Xandij.
rios dicunt. Sed non ualde conſtat eſſe Daas ullos ex Scythis qui ultra Mæotim Parij.
ſunt. Ab ijs ortum Arſacem putant, quidam eum Bactrianum dicunt. Is cum Dio Diodotus.
doti incrementum fugeret, Parthiam ad defectionẽ perduxit. Nos uero cum mul=
ta de Parthorum moribus in VI. hiſtoriarum lib. dixerimus, qui ſecundus eſt, poſt Strabonis hiſto
Polybium, cætera omittemus, ne eadem repetere uideamur, hoc dicto duntaxat, riarum libri.
quod Parthorum collegium (ut Poſidonius refert) duplex eſt. nam alterum affi= Parthorũ colle
nium eſt, alterum magorum ac ſapientũ, è quibus utriſq; reges fiunt. Arla & Mar= gia. Arla.
tyana optima apud eos loca, partim montibus clauſa ſunt, partim habitationes in Martyana.
campis habent. Montana Scenitæ quidam incolunt. Campi fluminibus ſunt irri= Scenitæ.
gui. Irrigant eos partim Arius, partim Margus. Aria Bactrianæ contermina eſt, & Arius.
monti ſubiecta qui Bactrianam habet. Ea diſtat ab Hyrcania VI. millibus ferè ſta= Margus. Aria.
diorum. Cum ea erat etiam Dratiana, uſq; in Charmaniam. Pleraq; Arię pars au= Dratiana.
ſtralibus montium partibus ſubiacet, pars uero ſeptẽtrionalibus proxima eſt, quæ
iuxta Ariam ſunt. Non longe abeſt Arachoſia quæ auſtralibus montium parti= Aracoſia.
bus ſubiacet, & uſq; ad Indum flumen extenditur, ea etiam Arianæ pars eſt. Ariæ
longitudo eſt ad duo millia ſtadiûm, campi latitudo CCC. Vrbes Artacana, Ale= Artacana.
xandria, Achaia, à conditoribus appellatæ. Hæc regio optimi uini ferax eſt, quod Alexandria. Achaia.
in uaſis non picatis ad generationes tres perdurat. Similis eſt Margiana, campus Vinũ uetuſtiſſimum.
deſertis ambitur, quapropter Antiochus Soter muro, admiratus loci naturam, cir Margiana.
cundedit, cuius ambitus mille & quingentûm erat ſtadiorum, atq; urbem Antio= Antiochus ſoter.
chiam condidit. Ea etiam uites optimas fert, quapropter tradũt ſæpe uitis truncũ Antiochia.
inueniri, quantum duo uiri complecti queant, racemum duorum cubitorum. Vitis mira craſsities.
Quædam Bactriæ partes, ſeptentrionem uerſus Ariæ adiacent, ſed pars maxima Botri memorãda magnitudo
imminet ad auroram, ea multa eſt & omnium ferax, præter oleum. Ob huius

G

regionis uirtutem, adeo Græci polluerunt, qui eam occupauere, ut Arianis & Indis fuerint dominati, ut Apollonius Atrammitenus refert, & plures gentes quàm Alexander subegerunt, præcipue Menander qui & Hypanim ad orientem traiecit, & usque ad Isamum progressus est, partem ipse, partem De-

Euthydemus. Demetrius. Pattallena. Tesariosti ora. Sigertidis regia.

metrius Euthydemi filius regis Bactriorum non solum Pattallenam, sed etiam cæteram oram quæ Tesariosti dicitur, & Sigertidis regnum obtinuerunt. In summa dicit totius Arianæ tutamen esse Bactrianam. Inde usque ad Syros & Phaunos imperium protulerunt. Vrbes habuere Bactra, quæ etiam Zariaspa

Bactra opp. Zariaspa. Darapsa. Eucratida. Aspionia. Turiua. Sogdiana. Iaxartes.

appellata est, per quam flumen eiusdem nominis defluens emittit in Oxum. Item & Darapsam & complures alias. Eorum erat etiam Eucratidia ab imperante cognominata. Græci qui eam tenuere in satrapias diuiserunt, è quibus Aspioniam, & Turiuam, Parthi Eucratidæ abstulerunt. Habuere etiam Sogdianam quæ Bactrianæ imminet ad auroram, inter Oxum qui Bactrianam, & Sogdianam, & Iaxartem qui Sogdios & Nomadas terminat. Olim Sogdiani ac Bactriani uita & moribus non multum à Nomadibus differebant, Bactriani aliquanto erant mitiores. Verum Onesicritus de ijs non recte dicit, quod qui iam senio morbóue confecti sint, uiui canibus apponantur, ad hoc ipsum de industria e-

Canes sepulchrales. Senes canibus obijciuntur. Caspij.

nutritis, quos patria lingua sepulchrales uocant. Et quod ea, quæ extra metropolis mœnia sunt, munda sint, interiora uero humanis ossibus referta, & quod Alexander legem eam sustulerit. Similia ferè de Caspijs scribuntur, quod parentes inclusos fame necent, cum iam septuagesimũ annum excesserint. Hoc quidem tolerabilius est, & eorum moribus conuenientius, cum Scythicum sit. Sed multo magis id Scythicum est, quod faciunt Bactriani, & profecto considerare possumus, cum Alexãder talia ibi comperiret, qualia ea esse debebant, quę apud primos Persas, atq; etiam superiores Persarum duces fuere, qualia scilicet credibile est apud eos fuisse consueta. Tradunt Alexandrum octo urbes in Bactriana & Sogdiana condidisse, nõnul-

Cariata. Callisthenes. Paracanda. Cyra. Petra Sisimithræ. Rhoxana.

las etiam euertisse, è quibus fuit Cariata in Bactriana, ubi Callisthenes comprehensus est, & in uincula coniectus. Paracanda uero in Sogdiana & Cyra, ultimum Cyri opus ad Iaxartem flumen conditum, quod Persici imperij cõfinium erat. Id Alexander quanquã Cyro amicus esset, tamen propter continuas rebellationes euertit. Petras etiam munitissimas cepit per proditionem, ut petram Sisimithræ in Bactriana, in qua Rhoxanam Oxyartis filiam habuit. Item aliam in Sogdiana, & aliam secus Oxum, quam nonnulli Ariamazæ dicunt. Sisimithricę altitudinem scribunt stad. XV. ambitum LXXX. In superiore parte planam et feracem, ut uiros quingentos alere possit. In ea Alexander & hospitio sumptuose acceptus est, & Rhoxanam Oxyartis filiam uxorem duxit. Quæ in Sogdiana erat, altitudine duplam di-

Branchidarũ opp.

cunt. Circa hæc loca Branchidarum urbem sustulit, quos Xerxes secum sponte è propria terra secutos, ibi collocarat, propterea quod dei pecunias, ac thesauros, qui apud Didyma erant, ei tradidissent, Alexander eos sustulit, proditionem & sacrilegium exosus. Ferunt amnem fluere per Sogdianam, quem Macedones pretiosum reddiderunt, quemadmodum & alia permulta, quibus partim nomina ab illis imposita sunt, partim innouata. Is cum regionem multam irrigauit, euadit in desertam & arenosam terram, atque ibi absorbetur, quemadmodum

Arius. Olei fons.

Arius, qui per Arios labitur. Ii prope Ochum effodientes, olei fontem inuenerunt, nam uerisimile quidem est, ut nitrosa quædam, & aluminosa, & sulphurea, & bitu

bituminosa, terram perfluant, ita quoque pinguia inueniantur. Raritas enim efficit admirationem. Ochum alij per Bactrianam labi dicunt, alij secus eam, alij ab Oxo diuersum, usque ad ostia atque australiorem, ambos in Hyrcanium mare decurrere, alij ab initio diuersum. Coire autem in unum cum Oxi alueus multis in locis sex septémue stadijs latitudinem habeat. Iaxartes ab initio usque in finem ab Oxo diuersus est, & in idem mare desinit. Ostia inter se, ut Patrocles uult, ad octoginta distant parasangas. Persicum parasangam alij LX. stadiorum fecere, alij CCC. & XL. Nos cum Nilum nauigaremus, alijs atque alijs mensuris utebamur, quas schœnos appellabant, ab urbe in urbem, ut idem schœnorum numerus alibi maiorem alibi minorem nauigationem contineret, qui ut ab initio traditus est, ita adhuc obseruatur. Ab Hyrcania usque in Sogdianam ad orientem solem eunti, gentes extra Taurum habitantes, primo Persis, ac Macedonibus cognitæ fuerunt, postea etiam Parthis. Quæ uero recto tractu sunt ulteriores, ex formæ similitudine, Scythicæ esse intelliguntur. Exercitum, quãtum ego sciam, aduersum eos nemo duxit, quemadmodum nec aduersum Nomadas, qui magis ad Boream uergunt, ad quos Alexander expeditionem aggressus, cum Bessum ac Sepitamenem dimisit, Besso captiuo ad eum deducto, & Spitamene à Barbaris interempto, destitit ab incœptis. Quod autem quisquam ab India circunnauigarit in Hyrcaniam, id non satis constat, quãquam Patrocles id effici posse arbitratur. Dicunt etiam ultimam Tauri partem Indico mari contiguam, quam Imæum uocant, nec magis ad auroram excedere, nec magis recedere quàm India. Ad boreale autem latus prætereunti semper mare aliquid de longitudine ac latitudine subtrahit. Quare Miurum aperit Asiæ partem nunc describendam, quam Taurus amplectitur oceanum uersus. A quo Caspium pelagus impletur. Maxima partis huius longitudo est ab Hyrcanio mari in oceanum Imæo uicinum, stad. circiter XXX. millia, si quis secus montanam Tauri regionem proficiscatur. Latitudo autem citra X. millia. Dictum est enim ab Issico sinu usque ad orientale mare Indis uicinum, esse ad XL. millia stad. Ab extremo occidente Columnis propinquo, ad Issicum XXX. millia. Recessus Issici sinus, aut nihilo aut paulo orientalior est Aminso. Longitudo ab Aminso in Hyrcaniam est X. millia ferè stad. quæ pariter progreditur cum ea quam ab Issico in Indiam dicebamus. Restat igitur dicta longitudo partis nunc peragratæ XXX. millium ferè stad. Rursum cum maximæ habitabilis, quæ chlamydalis est latitudo sit XXX. ferè millia stad. Ea distantia meridionali proxima erit, quæ per Hyrcanium & Persicum mare scribitur, si totius habitabilis longitudo est LXX. millia. Si itaque ab Hyrcania usque in Artemisiam Babyloniæ sunt octo millia stad. ut Apollodorus uult, inde ad Persici maris ostium tantundem, rursumque tantundem, uel paulo minus ad ea quæ iam cum extremis Æthiopiæ pariter & ex aduerso consurgunt, reliquum erit dictæ latitudinis orbis terrarum ab Hyrcanij maris recessu, in eius ostio quantum diximus. Cumque Miurus sit segmentum ad partes orientem uersus, erit figura popinario cultro persimilis, monte quidem in rectũ tendente, & ex parte aciei intellecto. Ex altero uero latere maritima ora ab Hyrcanio ostio usque Tamarum porrecta, & Miuro in circularem lineam desinente. Sed de admirabilibus quibusdam, quæ de Barbaris uulgata sunt, facienda mentio est, de ijs præsertim, quę circa Caucasum, ac cæteram montis huius regionem habitant. Tradunt enim quibusdam Euripidis illud in more esse,

Ochus. *Iaxartes.* *Parasanga Persicus.* *Schœni.* *Taurus mons.* *Imæus mons.* *Miurus.*

τὸν φύντα θρηνεῖν εἰς ὅσ' ἔρχεται κακὰ
τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ πόνων πεπαυμένον
χαίροντας εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων. id eſt,

Natum lugere, propter ea, in quæ uenit, mala.
At contra mortuum, quaſi uitæ laboribus
Perfunctum, efferre lætitia plurima ac iocis.

Sunt qui pro maximis etiam delictis neminem interficiant, ſed in exilium cum
Derbicum mores. filijs mittant. econtra Derbices. nam pro minimis quibuſq; delictis iugulant, tel=
lurem uenerantur, fœmininum nullum ſacrificant nec edunt. Iugulant eos qui ſe=
ptuageſimum annum exceſſerint, qui genere proximi ſunt eius carnes abſumunt.
Anus autem ſtrangulant, deinde ſepeliunt. Eos qui citra ſeptuageſimum annum
Siginnorũ mores. obierint non eduntur, ſed ſepulturæ mandant. Siginni in cæteris rebus Perſice
uiuunt. Equis uero utuntur puſillis & hiſpidis, qui equitem uehere non poſ=
ſunt, quadrigis iungunt, quarum mulieres ſunt aurigæ, à pueritia exercitatæ, &
quæ optime ducere iudicatur, cuicunque uult, nubit. Ferunt nonnullas earum
curare, ut capite longiſsimo, & fronte exporrecta uideantur, adeo ut mento emi=
Tapyri. neat. Tapyri atras ueſtes gerunt, & comas longas, mulieres ueſtes candidas &
comas breues, habitant inter Derbicas & Hyrcanos, qui fortiſsimus iudicatur,
Caſpij. quam uult ducit. Caſpij eum qui ſeptuageſimum annum exceſſerit, fame necant,
quo in ſolitudine expoſito, euentum eminus ſpeculantur. nam quem ab auibus è
lectulo diſtrahi uiderint, fœlicem putant. ſi à feris uel canibus, nequaquam. ſi à nul
lo, ducunt infœlicem. Quoniam Taurus Boreales Aſiæ partes efficit, quas intra
Intra Taurum Taurum uocant, de eo prius dicendum uidetur. Hæc enim uel omnia, uel ple=
raque in ipſis montibus ſunt. Quæcunque uero Caſpijs portis orientaliora ſunt,
ea propter ſylueſtrem regionem, ſimpliciorem habent peragrationem, nec mul=
tum refert, cum hoc, an cum alio climate connumerentur. Occidentalia autem
omnia magnam de ſe dicendi copiam præbent, quare ad ea quæ Caſpijs por=
tis adiacent, procedendum eſt. Adiacet itaque Media occidentem uerſus, regio
Tauri ſitus. ſanè multa, atque olim potens, in medio Tauro ſita, qui circa hæc loca multifidus
eſt, & conualles magnus comprehendit, quemadmodum etiam Harmenia. Mons
hic à Caria Lyciaq; incipiens, ibi nec latitudinem mentione dignam oſtendit, nec
Chelidoneæ inſulæ. altitudinem. Attollitur autem multum primo circa Chelidoneas (hæ ſunt inſulę in
Amanus. initio oræ Pamphiliæ) porrectus uero ad orientem, conualles apud Ciliciam com=
Antitaurus. plectitur, non ſanè magnas. Deinde ab eo Amanus ſcindit, & Antitaurus, in quo
Melitina. Comana ſunt apud Cappadocas ſupra memoratos, atque hic in Cataonia definit.
Comana. Cataonia. Amanus ad Euphratem & Melitinam uſq; progreditur, ad quam Commagena
Commagena. Cappadociæ adiacet. Deinde montes ſequuntur qui trans Euphratem, ſunt prędi
Tigris. Euphrates. ctis continui, niſi quantũ flumẽ per medium fluens interrumpit. Creſcit Amanus
Meſopotamia. multum in latum & altũ, & multifidus eſt. Pars auſtralior eſt Taurus, qui Harme=
niam diſterminat à Meſopotamia. Hinc fluunt Tigris & Euphrates, qui Meſopo
tamiam circundãt, & apud Babylonios inuicem cohærent, deinde in mare Perſicũ
emittunt. Quorum Euphrates maior eſt, & plus regionis flexuoſo alueo percurrit.
Fontes habet in parte Tauri boreali, fluit ad occidentem per Harmeniam, quæ
maior appellatur, uſq; in Harmeniam minorem, quam à dextris habet, à ſiniſtris
Liſana. uero Liſanam. Deinde ad auſtrum flexus confinijs iungitur Cappadocum, quæ

ad dextram relinquit, ad sinistram Commagenorum confinia, rursumq́ à Sicinsi= *Sicinsina.*
na etiam Sophena maioris Harmeniæ, ad sinistram relicta progreditur in Syriam *Sophena.*
atq; iterum flexũ alium capit in Babylonios, & Persicum sinum. Tigris ex eodem
monte Seleuciam illatus ad Euphratem accedit, ibiq; efficit Mesopotamiam, dein= *Tigridis fons*
de in eundem sinum intrat. Euphratis ac Tigridis fontes inter se distant ad stadia *Euphratis fons*
duo millia et quingenta. Taurus itaq; septentrionem uersus in multos quasi ramos *Taurus.*
discinditur, quorum unus est Antitaurus. sic enim ibi appellatur. Is Sophenã com= *Tauri rami.*
prehendit in conualle quadam, quæ inter eum iacet, atq; Taurum ultra Euphratẽ.
Circum Harmeniam minorem, protinus post Antitaurum mons quidam exten=
ditur, magnus atq; multifidus, cuius partem Polyarrhẽ, partem Moschicos mon= *Sophena.* *Polyarrhes.*
tes, partem alijs nominibus uocant. Hi Harmeniam omnem comprehendunt, us= *Moschici mon-*
que ad Iberas & Albanos, deinde alij ad auroram Caspio mari imminentem con= *tes.*
surgunt, usq; in Mediam Atropatinã, ac etiam maiorem. Has montium partes Pa= *Parachoathra*
rachoathram uocant, atq; eas etiam quæ usq; ad Caspias portas & ulterius tendũt,
præterea orientem uersus Boreales montes, qui Ariæ coniunguntur. Boreales sic
uocantur, australes uero ultra Euphratem & Cappadociam, et Cõmagenam ad au
roram tendentes, hic ipse mons in initio Taurus uocatur, Sophènam cæterámque
Harmeniam disterminans à Mesopotamia. Sunt qui Gordyæos montes uocent. *Gordyæi.*
In his est Masius mons, qui supra Tigranocertam Nisibim iacet. Postea magis *Masius.*
magisq; elatus Niphates appellatur. Hoc in loco sunt Tigridis fontes ad australe *Tigranocerta* *Nisibis.*
montanæ regionis latus. Deinde iugum à Niphate magis ac magis extensum, Za= *Niphates.*
grium montem efficit, qui Medos Babyloniósque disterminat. Post Zagrium *Zagrius.*
supra Babylonios Elymeorum ac Parætasinorum montes sequuntur, supra Me= *Elymei mon.*
diam uero Cossæorum regio. In medio est Media & Harmenia multos montes *Parætasini.*
comprehendens, & colles, & campos, & conualles non paruas. Gentes etiam fre= *Cossæi.* *Armenia.*
quentes quæ circum paruos montes habitant, & magna ex parte latrocinium exer= *Media.*
cent. Hoc itaq; pacto Harmeniam Mediamq;, cuius sunt Caspiæ portæ, intra Tau
rum collocamus. Hæ gentes ad nos sunt boreales, quoniam & intra Taurum. Era
tosthenes uero cum diuisionem in partes australes fecisset, in locis borealibus, & ijs
quæ ab eo sigilla appellantur, partim borealia nominans, partim australia, amborũ *sigilla.*
climatum terminum Caspias portas ostendit. Iure quidem australiora Caspiarum
portarum ad auroram tendentia, australia ostendit, è quibus est Media & Harme=
nia, septentrionaliora uero borealia secundum alium atq; alium locorum ordinẽ
contingunt. Hoc fortasse idcirco non aduertit, quia nulla nec Harmeniæ nec Me=
dię pars extra Taurum est, austrum uersus. Media est in partes duas diuisa, quarũ
alteram maiorem uocant, cuius metropolis sunt Ecbatana, magna ciuitas & Medi= *Ecbatana.*
ci imperij caput, qua nunc etiam Parthi regia utuntur. Nam reges ibi æstatẽ agunt,
(frigida enim est Media) hyemem uero Seleucię, quę secus Tigrim est, prope Baby *Seleucia.*
lonẽ. Altera pars est Media Atropatia ab Atropato duce nominata, qui ne ea Ma= *Atropatia.*
cedonibus subigeretur, obstitit, cum maioris Mediæ pars esset. Is postea rex decla= *Atropatus.*
ratus, regionem hanc per sese posuit, & ex illo successores ad hoc usq; tempus perdu
rant. Ii postea cum Harmeniorum regibus affinitatem coniunxere, postea cum Sy
ris, postremo cum Parthis. Hæc regio Harmeniæ, & Matianæ ad orientẽ adiacet, *Matiana.*
Mediæ uero maiori ad occidentem, utriq; ad aquilonem. Habitantibus autem cir=
ca Hyrcanij maris recessum & Matianam, ab austro iacet. Ea satis opibus pollet

(ut Apollonides ait) nam equitum x. millia, peditum XL. millia exhibet. Lacum habet nomine Spauta, in quo sales nascuntur & congelascunt, ij pruritum dolorémque efficiunt, morbi remedio est oleum. Si quis uestes in eum per imprudentiam lauandi gratia immerserit, aqua dulcis exustas emendat. Ii ualidos uicinos habent Harmenios & Parthos, à quibus sæpe aliquid circunciduntur, resistunt tamen & ablata recuperant, quemadmodum Simbacem ab Harmenijs receperunt, qui sub Romanis erant, & ipsi ad Cæsaris amicitiam accessere. Colunt simul etiã Parthos. Eorum regia æstiualis est, Gaza in campo sita & Vera castellum munitissimum quod Antonius in Parthica expeditione obsedit. Id ab Araxe flumine, quod Harmeniam & Atropatiam terminat stadijs abest duobus millibus quadringentis, ut Adelphius refert, qui Antonio familiaris, illius in Parthos expeditionem conscripsit, in qua ipse & affuit & præfuit. Cætera huius regionis loca opulenta sunt. Septentrionalia uero montana, & aspera, & frigida, Caddusiorum montanorum & Amardorum domicilium, necnon Tapyrorum, Cyrciorum & eiusmodi aliorum, qui latrones extorresque sunt. Nam Zagrus & Niphates gentes has sparsas habent, & Cartij & Amardi, qui in Persia & Harmenia sunt, adhuc eodem nomine appellati, eandem formam seruant. Caddusij peditum multitudine non multũ ab Arianis superantur. Hi sunt iaculatores optimi, in locis asperis pedites pro equitibus pugnant. Antonij expeditionem, non loci natura grauem reddidit, sed uiarũ dux Artauasdes rex Harmeniorũ, quem illi sibi insidiantem consilij participem fecit, ac bellicæ sententiæ compotem. Eum tamen quanquam sero ultus est, postquã multorũ malorum causa Romanis extitisset, tum ipse, cum ille quisquis uiam Zeugmate, quod est iuxta Euphratem quousque in Atropatiam perueniatur octo millia stadiorũ ultra duplũ rectæ uiæ per montes regressus, & anfractus effecit. Media maior olim totius Asiæ dominata est, Syrorum imperio subacto, postea à Cyro ac Persis, ea tanta potentia sublata est, sub Astyage tamen multum patriæ dignitatis seruauit. Erant enim Ecbatana Persarum hybernaculum, & Macedonum, qui subactis illis Syriam habebant. Nunc etiam Parthorum regibus eundem usum & tutelam præstant. Media ab oriente Parthia terminatur, Cossæorúmque montibus latrocinium † exercitium. Hi olim cum aduersum Susios & Babylonios Elymęorum socij essent, sagittariorum XIII. millia exhibebant. Nearchus refert quatuor esse gentes, quæ latrocinium exercebant, earum Mardi Persis erãt finitimi. His atque Susijs Vxij & Elymæi, Cossæi autem Medis, atque omnes tributum regibus pendebant. Cossæi etiam cum rex æstate Ecbatanis peracta, Babylonem descenderet, dona accipiebant. Horum audaciam Alexander contudit, hyeme eos adortus. Media itaque ab oriente ijs terminatur & Paræsitacenis, qui etiam montani sunt & latrones, ac Persis contigui. A septentrione Caddusijs & alijs circa Hyrcanium mare habitantibus, de quibus paulo ante pertractauimus. Ab austro Apolloniatide, quam Sitacynam ueteres appellabant, item Zagro apud quem Sabatica est, quæ ad Mediam pertinet, quidam eam ad Elymæam dicũt pertinere: ab occidẽte Atrapijs & Armeniorũ quibusdã. Sunt etiam Grecę urbes in Media à Macedonibus cõditę, è quibus est Laodicea, Apamia, & Rhaga, quæ apud Rhagas est. Rhagam Nicator condidit, & Europum nominauit, Parthi uero Arsaciã. Ea australior est, quam Caspię portæ, quingentis ferè stad. ut Apollodorus Adramytinus ait. Media itaque magna ex parte alta est & frigida, cuiusmodi sunt montes Ecbatanis

Spauta. Gaza. Vera. Araxes. Adelphius. Cyrcij. Cartij. Caddusij. Antonij in Parthos expeditio Artauasdes. Ecbatana. Media. Cossæi. † λῃστικῶν ἀσκήσεων. Mardi. Vxij. Elymæi. Paræsitaceni. Caddusij. Apolloniatis. Sitacyna. Zagrus. Sabatica. Laodicea. Apamia. Rhaga. Nicator. Europum. Arsacia.

batanis imminentes, & qui apud Rhagas & Caspias portas consurgũt, ac omnes deniq; septentrionales partes usq; in Matianam & Harmeniam huiusmodi sunt. Regio uero quæ sub Caspijs portis in humili & concauo solo iacet, opulenta est, & omnia fert, præter oleam, quæ & si ibi nascitur, arida tamen est & sicca. Hæc regio & Harmenia eximie pascendis equis apta est, unde pratum quoddam Hippoboton uocatur, per quod iter faciunt, qui ex Persia & Babylone in Caspias portas proficiscuntur, in eo pasci dicunt equorum L. millia, quæ armenta regia sunt. Nisæos equos, quibus reges utebantur, optimos, ac magnos, alij hinc genus habere dicũt, alij ex Harmenia propriam quandam formam habentes, quemadmodum Parthia præ Græcis, exterisq;, qui apud nos sunt. Et herbam quæ præcipue equos nutrit, eo quod ibi abundet, proprie Medicam uocamus. Hæc regio silphium fert, à quo Medicus succus appellatur, Cyrenaico longe inferior, nõnunquam etiam illi præstat, siue propter locorũ diuersitatem, siue quod stirps speciem mutet, siue propter eos qui succum exprimunt atq; conficiunt. Vnde etiam ad usum reconditur. Media itaq; talis est. Eius latitudo ac longitudo penè par. Maxima eius longitudo ea uidetur quæ est à Zagri transitu, qui uocatur Medica porta, ad Caspias portas, per Sigrianam stad. IIII. milliũ supra centũ. Cum magnitudine & opibus regionis cõcordant ea, quæ de tributis traduntur. Nam cum Cappadoces Persis quotannis pendant, præter argentũ, mille & quingentos equos, mulorũ duo millia, ouium L. millia, duplũ ferè horũ Medi pendebant. Mores magna ex parte Medis & Harmenijs ijdem sunt, propterea quod etiã regio similis est. Tradũt Medos multarum rerum authores Harmenijs fuisse, ac prius etiam Persis, qui in potestate Asiæ successerunt. Nam quæ nunc Persica schola dicitur, & equitandi & sagittandi studium, & cultus, & ornatus, & religiosa à subditis in reges ueneratio, à Medis profecta est. Idq; uerum esse uestitus declarat. Nam tiara, & citharis, & pileus, & manicatæ tunicæ, & anaxyrides in frigidis & borealibus locis, quales sunt Medici, apta gestamina uidentur. In australibus uero nequaquam. Persæ autem magna ex parte rubrum mare accolunt. magis enim meridionales sunt, quàm Babylonij, uel Susij. Hi post subactos Medos quædam sibi uendicauere, quæ Medorum erant, & adeo honesti & regij uictorum mores uincentibus uisi sunt, ut pro nudis ac leuibus muliebria gestare, & uelamentis contegi paterentur. Sunt qui dicant Medeam quæ ibi imperauit, quemadmodum Iason, uestem hanc prius commonstrasse. Nam ea faciem suam occultabat, cum pro rege exiret. Dicunt etiam Iasonis monumenta esse Iasonia, quæ illi à Barbaris posita in honore maximo habentur. Est etiã mons quidam ingens supra Caspias portas ad læuam, qui Iasonius appellatur. Medeæ est & uestis & regionis nomen. Dicitur præterea Medus eius filius regni successor, regioni nomen imposuisse. His concordant Iasonia, quæ sunt in Harmenia & regionis nomen, & alia permulta, de quibus postmodum dicemus. Atq; hoc Medorum est, quanquam non omnium, sed montanorum, eum in regem eligere, qui fortissimus sit. Illud quoque Medorum est reges uxores multas habere, qui mos & ad montanos, & ad omnes permanat, pauciores autem quàm septem non licet. Eodem modo proditum est, mulieres pulchrum sibi existimare, ut uiros habeant quamplurimos, pauciores quinque calamitatem ducere. Cum cætera Mediæ regio summe opulenta sit, septentrionalis montana tenuis est, quare arborum fructibus nutriuntur. Ex malis siccis ac tritis massas conficiunt, ex

Hippoboton. Nisæi equi. Medica herba. Medicus suc. Medica porta. Persica schola. Persarũ fines. Tiara. Citharis. Pileus. Manicatæ tunicæ. Anaxyrides. Medea. Iasonia. Iasonius mons. Medus. Medorum rex quis. Medis uxores multæ. Medorũ cibus.

ex amigdalis tostis panes, è radicibus quibusdam uinum exprimunt, ferinis carnibus utuntur, mitia pecora non alunt, ac de Medis quidem hæc. De totius autem Mediæ Nomadibus, quoniam ij propter Persarum potentiam Persis accessere, cum de illis loquemur, mentionem faciemus. Australes Harmeniæ partes Taurū obijciunt, qui eam ab omni regione dirimit, quę inter Tigrim est atq; Euphratem, quam Mesopotamiam uocant. Orientales uero Mediæ maiori, & Atropatiæ sunt contiguæ, septentrionales sunt montes Parachoatræ Caspio mari imminentes. Itē Albani & Iberes, & Caucasus, qui gentes has circuit, & Harmeniæ & Moschicæ, & Colchicis montibus contiguus est, usque ad eos, qui Tibarani appellantur. Ab occasu sunt gentes hæ, atque Paryadra, & Cydisa usque in Harmeniam minorem & fluuialem Euphratis regionem, quæ Harmeniam à Cappadocia dirimit, & Cōmagena. Nam Euphrates à boreali Tauri latere exoriens, primo per Harmeniam fluit occidentem uersus, deinde ad austrum flexus inter Harmenios & Cappadocas & Commagenos Taurum rescindit. Egressus uero, cum prope Syriam peruenerit, ad hyemales ortus reuertitur usque Babylonem, & ad Tygrim Mesopotamiam efficit. Ambo in Persicum sinum finiunt. Circuniacentia quidem huiusmodi sunt montana ferè & aspera omnia, paucis exceptis Mediam uersus. Rursum dicti Tauri incipientis ab ulteriore Commagenorum, & Melitinorum regione, quam Euphrates facit, est Masius mons, qui ab austro in Mesopotamia Mygdonibus imminet, apud quos est Nisibis. A parte autem septentrionali est Sophena, inter Masium & Antitaurum, qui ab Euphrate Tauroq; initium sumens ad orientales Harmeniæ partes desinit, & Sophenam Mediæ complectitur. Ex altera parte habet Acilisenam inter Taurum sitam, & Euphratis Mesopotamiam, prius q̃ is ad austrum deflectat. Carcathiocerta Sophenæ regia est, Masio orientem uersus iuxta Gorgodylenam Niphates mons imminet. Deinde ab ijs ex quo Euphrates & Araxes fluunt alter ad ortum, alter ad occasum. Deinde Nibarus usque in Mediam extenditur. Quomodo autem Euphrates fluat dictum est. Araxes ad orientem illatus usq; in Atropatiā ad occasum septentrionem'q; deflectit, & primo Azara præterlabitur, deinde Artaxata Harmeniæ urbem, postea per Araxinum campum in mare Caspium emittit. Multi montes & multi colles sunt in Harmenia, in quibus non facile uitis nascitur, multæ etiam conualles, aliæ modicæ, aliæ opulentæ, quemadmodū campus Araxinus, per quē Araxes fluens ad extrema Albaniæ & in mare Caspiū egreditur. Postea est Sacassena, quæ & Albaniæ & Cyro flumini finitima est, deinde Gogarena. Tota hæc regio fructibus ac domesticis arboribus affluit, & ijs quæ semper uirent, fert etiam oleum. Harmeniæ pars est Fannena & Cōmisena & Orchistena, quæ equis abundat. Chorzæna uero & Cambysena septentrionales, & ualde niuales sunt, Caucasijs montibus uicinæ, & Iberiæ & Colchidi, ubi iter agentes in summis montiū cacuminibus niue obrui dicūt. Nam ibi plurima cadit, unde baculos habent ad eiusmodi pericula, quos in summā niuem respirandi gratia exerāt, et ut eo signo auxiliū ab aduenientibus cōsequantur. Quapropter sæpe effossi seruātur. In niue glebas quasdā cōcauas congelascere prodiderunt, aquā optimā tanq; in tunica cōtinentes. In niue animalia quædam cōcreari, quę Apollonides uermes appellat, Theophanes uero montanas teredines atq; in illis aquā optimā contineri, & ruptis tunicis bibi. Horū animalium generationem talem putant, qualem culicum, ex flumine & bractea metallorum. Tradūt Harmeniam

Marginal notes: Harmenia. Mesopotamia. Parachoatræ mon. Caucasus. Tibarani. Paryadra. Cydisa. Euphrates. Melitini. Masius mons. Nisibis. Sophena. Acilisena. Carcathiocerta. Gorgodylena. Niphates. Nibarus. Araxes. Azara. Araxinus cāp. Artaxata. Sacassena. Gogarena. Fannena. Commisena. Orchistena. Chorzæna. Cambysena. Baculi ad spiradum niue oppressis. Vermiū aquæ.

niam cum prius parua esset, ab Artaxia & Zariada auctam, qui magni Antiochi imperatores fuere, quo superato, alter Sophenæ & Amisenæ, & Odomantidi, & quibusdam alijs, alter regioni quæ circa Artaxata est imperantes, multum coaluere, & uicinis loca plurima abstulerunt. Medis Caspianam & Phaunitem, & Basoropedam, Iberibus circummontanam Pæadri regionem, & Chorzenam, & Gogarenam, trans Cyrum. Chalybum gentibus & Mosynœcis Parenetam & Xerxenam, quæ Harmeniæ minori conterminæ, uel eius partes sunt, Cataonibus Aclisinam, & regionem quæ circa Antitaurũ est. Syris uero Tamonitam, ut omnes unius linguæ essent. Harmeniæ urbes sunt Artaxata, Artaxiasata appellata, quam Annibal Artaxiæ regi condidit. Item Arxata, ambæ prope Araxem. Arxata iuxta fines Atropatię, Artaxata apud Araxinum campum bene habitata, & eius regionis caput. Ea in flexu quodam iacet, qui peninsulam facit, pro muro flumen opponit, præter Isthmum, quem & fossa & uallo clausum habet. Non procul ab urbe sunt castella quædam munitissima, Babyrsa & Olana, ubi Tigranis Artabasdæ thesauri seruabantur. Alia secus Euphratem erant. Sed Artageras, qui custodiæ præerat Ador prodidit. Id etiam Cæsaris imperatores diuturna obsessione ceperunt, atque mures ademerunt. Multi amnes sunt in Harmenia, sed clarissimi Phasis & Lycus in mare Ponticum exeuntes. Antisthenes Thermodontem pro Lyco posuit non recte. In Caspium Cyrus & Araxes emittunt, in Rubrum mare Euphrates & Tigris. Sunt etiam in hac regione magni quidam lacus, è quibus est Mantianus, qui Ceruleanus interpretatur. Is post Mæotim maximus est, ut ferunt, aquæ salsæ, progreditur autem usque in Atropatiam, & salis fontes habet. Arsenus uero quem etiam Thoatin uocant, nitrosus est, unde uestes dilacerat, ac rumpit, & propterea eius aqua non bibitur. Per hunc lacum Tigris fertur, à Montana regione iuxta Niphatem ruens, propter celeritatem undam impermixtam seruant, unde & nomen habet. nam Medi sagittam Tigrim uocant. Lacus hic uarios pisces fert, cũ huiusmodi aquæ unius formæ pisces habere soleant in interiore lacus recessu, flumen in uoraginem quandam incidens, & longo spatio subter terram delatum exoritur iuxta Chalonitim, inde iam ad Opam & Semiramidis murum defertur, à dextris Gordyæos & totam Mesopotamiam relinquens. Econtra Euphrates à sinistra eandem regionem habet, cum uero inter se iam appropinquarint, ac Mesopotamiam fecerint, alter per urbem Seleuciam fertur, Persicum sinum uersus, alter per ipsam Babylonem, ut in ĳs patet quæ aduersus Eratosthenem & Hipparchũ à nobis dicta sunt. Auri metalla in Syspiretide effodiuntur, apud Cambala, ad quę Alexander Memnonem cum militibus misit, sed id ab indigenis relatum est. Sunt & alia metalla, eius scilicet quæ Opandix dicitur, quam Harmenium colorem uocant, Calchæ persimilem. Hæc regio nõ minus pascendis equis apta est, quàm Media, unde Nysæi equi, queis Persarũ reges utuntur hinc sunt, & Harmeniæ Satrapes quotannis per se xx. millia pullorũ ex Mithracina mittebat. Artuasdes Antonio prgter alios equos cataphractorũ instructorum septem millia ostendit, cum in Mediã cum eo ingressus est, quorũ equorũ nõ Medi solũ et Harmenĳ studiosi fuere, sed etiã Albani. nam illi cataphractis utũtur. Non paruũ diuitiarũ et opũ huius regionis indiciũ est, quod cũ Pompeius Tigrani patri Artabasde sex millia talẽtorũ argenti scripsisset, mox Romanorũ copĳs uiritim distribuit, militi quinquagenas drachmas, centurioni millenas, singulis præfectis prouincię et chiliarchis talen

Artaxias. Zariadas. Odomantis. Phaunites. Basoropeda. Pæadrus. Pareneta. Xerzena. Cataones. Aclisina. Tamonita. Artaxata. Artaxiasata. Babyrsa. Olana. Artabasdæ thesauri. Artageras. Ador. Phasis. Lycus. Thermodon. Cyrus. Araxes. Euphrates. Mantianus. Ceruleanus lacus. Arsenus. Thoatis. Tigris unde appellatus. Chalonitis. Opa. Gordyæi. Syspiretis. Cambala. Opandix. Artuasdes. Tigranes. Artabasdes.

tum. Regionis latitudinem Theophanes tradit, ſchœnorum centū longitudinem duplam, quadragenûm ſtad. ſchœnum faciens, in quo ueritatem tranſgredi uidetur. Eſt ergo ueritati proximum ponere longitudinem ab illo dictam, latitudinem dimidium, uel paulo plus. Harmeniæ natura ac potentia eſt huiuſmodi, ſed antiquus quidam ſermo perhibetur de hac gente. Harmenius ex Harmenia Theſſaliæ urbe, quæ inter Pheras & Lariſſam iacet, iuxta Bœbeida, ut dictum eſt, cum Iaſone in Harmenia militauit. Cyrſilus uero Pharſalſus, & Medius Lariſſæus, qui cū Alexandro militarunt, dicunt ex huius nomine Harmeniam appellatam. Eos autem qui cum Harmenio erant Acileſinam habitaſſe, quæ prius ſub Sophinis erat. Alios uero in Syſpiretide uſq; in Chalachanam & Diabenam extra Harmeniæ montes. Atq; Harmeniacā ueſtem Theſſalicam dicunt, id eſt longas tunicas, quas in tragœdijs Ætolicas uocant, cingunt quoq; circa pectus, in prætextis etiam tragici Theſſalos ſunt imitati. Opus enim illis fuit aliquo tali accōmodato habitu. Theſſali enim, ut par eſt, quia longas ueſtes geſtant, cum inter omnes Græcos ualde boreales ſint, & quia frigidiſſima loca incolunt, aptiſſimam imitationem, id eſt poëticarum perſonarum cultum præbuerūt. Equitandi quoq; ſtudium tam his quàm Medis ſimile Theſſalicum dicunt. Iaſonis autem expeditionem, Iaſonia teſtantur, quæ à principibus ſunt ſtructa, quemadmodum à Parmenione Iaſonis templum, apud Abderam. Araxem uero ex Penei ſimilitudine, & eodem nomine ab Harmenio uocatū putant. Nam & ille Araxes uocatus eſt, eo quod Oſſam abrumpit ab Olympo, ac etiam Tempe. Hunc uero in Harmenia è montibus delapſum, & ſubiecta planitie olim diluta cum exitum non haberet dilatatum prodidere. Iaſonem uero Tempe imitatum, uiam feciſſe, per quam nunc aqua in mare Caſpium decurrit, unde Araxinus campus nudatus eſt, per quem amnis defertur in Cataractem. Hæc quæ de Araxe dicūtur, rationem aliquam habent. At quæ Herodotus dicit, non ualde ſunt ueriſimilia. Dicit enim eum ex Mantiana profluentem, in quadraginta amnes ſcindi, & Scythas Bactrianosq; diuidere. Hunc ſecutus eſt Calliſthenes. Ex Ænianis alios Vitia dicunt habitaſſe, alios ultra Harmenios, ſupra Abum & Imbarum qui Tauri partes ſunt. Abus prope uiam eſt quæ Ecbatana fert iuxta Baridis templum. Dicuntur etiam Thraces quidam Saraparæ appellati, id eſt decapitatores, ultra Harmeniam habitaſſe, prope Guranios ac Medos, homines profecto immanes, indociles & montani, bracati, ac decapitatores. Sic enim Saraparæ ſignificant. De Media autem dictum eſt in rebus Medicis. Quare ex his omnibus colligi poteſt, Medos Harmeniosq; è Theſſalis eſſe, ab Iaſone & Medea ortos. Ac de antiquis quidem hæc. Recentiora uero à Perſis ad noſtra uſq; tempora, in ſummam ſic dicuntur, quod Perſæ Harmeniam tenuerunt, poſtea Macedones, qui Syriam Mediamq́; habuere, poſtremus Orontes ex Hydarni genere, unius ex ſeptē Perſis, poſtea ab Imperatoribus magni Antiochi, qui cum Romanis bellum geſſit Artaxia ſcilicet ac Zadriada in partes duas diuiſa eſt. Ii enim permittente rege, imperauerunt, quo ſuperato Romanos adorti, ac reges nuncupati, per ſeſe fuerūt. è genere Artaxiæ fuit Tygranes is, qui eam habuit, quæ proprie Harmenia eſt appellata. Ea Medis, Albanis, & Iberibus contigua erat uſq; in Colchidem & Cappadociam, quæ iuxta Euxinum eſt. E Zadriada fuit Artanes Sophenus, qui auſtrales partes habuit, eas maxime quæ uergunt ad occidentem. Hic à Tygrane deletus eſt, qui quanquam rerum omnium potitus, uaria tamen fortuna uſus eſt. Nam in initio

Marginal notes: Harmeniæ appellatio. Harmenius. Medius Lariſſæus. Acileſina. Syſpiretis. Chalachana. Cyrſilus. Diabena. Armeniaca ueſtis. Aetolicæ ueſtes. Araxes. Oſſa. Olympus. Aeniani. Abus. Imbarus. Baridis temp. Saraparæ. Guranij. Orontes. Hydarnus. Artaxias. Zadriades. Artanes Sophenus.

initio apud Parthos obses fuit, deinde LXX. Harmeniæ uallibus in pretium datis, reuersus est. Auctus uero, loca ea recepit, & Parthorum regione uastata, Perinium & loca circum Arbela, Atropatinum quoque, & Gordyæum, & cum ijs reliquam Mesopotamiam subegit, præterea Syriam, Phœniciámque ui cepit, Euphratem transgressus. Inde plurimum elatus, urbem condidit prope Iberiam, inter hanc atque Zeugma, quod iuxta Euphratem est, quam Tigranocerta nominauit, hominibus XII. Græcarum urbium, à se euersarum, congregatis. Sed Lucullus qui aduersum Mithridatem bellum gessit, continuo subsecutus, habitatoribus in sedes suas dimissis, opus quod adhuc erat imperfectum, facto impetu demolitus est, atque in paruũ uicum redegit, Tygrane ex Syria ac Phœnicia pulso. Artabasdes autem eius filius, quandiu mansit in amicitia populi Ro. tandiu fuit fortunatus. Postea uero quàm Antonium in Parthico bello Parthis prodidisset, perfidiæ pœnas dedit. Nam uinctus ab eo Alexandriam ductus, & contumeliose per urbem circunlatus, ac primum custodiæ traditus, deinde interemptus est. Post illum multi reges sub Cæsare ac Romanis fuere, & nunc etiam sunt. Omnia Persarum templa tam Medi, quàm Harmenij in ueneratione habent, Tanaidis templa præcipue Harmenij, cum in cæteris locis ea ædificantes, tum etiam in Acilesina dedicant illis seruos ac seruas, quod ideo minus est mirandum, quod etiam nobilissimi gentis eius, filias suas dedicant, quibus lex est, ut diu apud deam prostitutæ nuptui dentur, nullo renuente talibus coniugari. Huiusmodi quiddam Herodotus de Lydis commemorat, quæ omnes meretricantur, & tam benigne amatoribus suis utuntur, ut eos hospitio suscipiant, & dona dent plura etiam quàm accepere, quippe quæ à copiosis dotibus suppeditantur. Accipiunt tamẽ non quoscunque hospites, sed eos maxime qui æque sint digni.

Perinium. *Arbela.* *Zeugma.* *Tigranocerta.* *Artabasdas.* *Tanaidos templum.* *Acilesina dedicatio.*

LIBRI VNDECIMI FINIS.

ARGVMENTVM DVODECIMI LIBRI.

DVodecimus reliqua Ponticæ regionis continet, ac deinceps Cappadociam, Galatiam, Bithyniam, Mysiam, Phrygiam, Mæoniam, & ante hęc Sinopen ciuitatem Ponticam, & Heracleam, & Amasiam. Præterea Isauriam, Lyciam, Pamphiliam, Ciliciam cum insulis, montibus, ac fluminibus adiacentibus.

STRABONIS
GEOGRAPHICORVM
LIBER DVODECIMVS.

Cappadocia. CAPPADOCIA multas partes habet, & mutationes plurimas accepit, maxime itaq; eiusdem linguæ sunt, qui austrum uersus Cilicio terminantur, qui dicitur Taurus, orientem uersus Harmenia Colchide, ac diuersarum linguarum gentibus, quæ intermediæ sunt septentrionem uersus Euxino, usq; ad Halys ostia, occasum uersus Paphlagonum gente & Galatis, qui in Phrygiam transmigrarunt, usq; ad Lycaonas & Cilicas, Ciliciam Tracheã

Cataones. incolentes. Ex his qui unius erant linguæ antiqui Cataones separatos ponebant. Et in dinumeratione gentium eos à Cappadocibus tanquam alterius linguæ gentibus distinguentes.

Cataonia. Post Cappadociam Cataoniam locabant, postea Euphratẽ,

Melitina. & gentes quæ trans eum sunt, ut etiam Melitinam post Cataoniam collocarent,

Commagena. quæ inter hanc iacet & Euphratem, Commagenę continua, & decima Cappadociæ pars est secundum regionem in decem præturas diuisam. Sic enim reges ante Archelaum, Cappadociæ principatum distinctũ habuere. Decima pars est etiam Cataonia, & utraq; ætate nostra suum prætorem habuit. Sed mirum profecto est, cum nulla nec linguæ nec morum diuersitas in his erga cæteros Cappadocas appareat, quomodo peregrinæ gentis signa omnino deleta sunt. Erant itaq; distincti,

Ariarathes. eos autem Ariarathes adeptus est, qui primus Cappadocum rex est nuncupatus. Locus hic est tanquam magnæ cuiusdã peninsulę Isthmus, duobus maribus coartatus, mari scilicet Issici sinus usque in Tracheam Ciliciam, & Euxino inter Sino-

Tibareni. pam atque Tibarenorum oram. Omnem uero regionem Cappadocibus ad occi-

Cappadocia cis Halym. dentem uersus, quæ intra Isthmum est, peninsulam dicimus, quam Herodotus cis Halym uocat. Hæc est cui Crœsus imperitauit, quem ille gentium dominum appellat, quæ cis Halym sunt. Iuniores uero eam quæ intra Taurum est Asiam uo-

Paphlagones. Phryges. cant, eodem nomine quo totam continentem. In ea gentes hæ continẽtur. Primũ

Lycaones. ab oriẽte Paphlagones, Phryges, & Lycaones: deinde Bithyni, Mysi, & quæ E-

Bithyni. Mysi. pictetus dicitur: præterea Troas, & Hellespontia: post hos ad mare ex Græcis Æo-

Epictetus. les, & Iones. Ex alijs Cares ac Lycij, in mediterranea Lydi. De cæteris postmodũ

Troas. Hellespontia. dicemus. Macedones Cappadociam in duas satrapias à Persis diuisam accipien-

Aeoles. tes, partim spontanei, partim inuiti, ex satrapijs in regna redegerũt, atq; maiorem

Iones. Cappadociam quæ Taurum uersus est proprie Cappadociam nominarunt, alte-

Cares. Lycij. ram Pontũ. Quidã eam quę Pontum uersus est, Cappadociam uocauere, nos au-

Lydi. tem maioris Cappadocię ordinem nunc ignoramus. Nam Archelao uita functo,

Cappadocia maior. Cæsar ac senatus decreuere, ut ea Romanorum prouincia esset. Cum uero regio

Pontus. sub illo, ac prioribus in decem præturas esset diuisa, quinq; Taurum uersus cense-

Tyanensis. bantur, ut Melitina, Cataonia, Cilicia, Tyanensis, & Isauriensis. Quinq; reliquæ ẽ

Isauriensis. Cappadociæ præturæ. Lauinasena, Sargasena, Sarauna, Chamanena, Rhimnena. Postea addita est à Romano ex Cilicia, quod ante Archelaum erat undecima prætura, regio scilicet,

Castab

Castabalis & Cydistrę uicina usq; Derbam, Antipatri Piratæ sedem. Ab Archelao autem Trachea Cilicia circa Eleusam, & omnis ea quę piraticam exercuerat. Melitina persimilis est Commagenæ. Sola enim ex omni Cappadocia, tota domesticis arboribus consita est, ut etiam oleum ferat, & Monariticum uinum, quod cum Græco decertat. Hæc Sophenę opponitur, habens in medio Euphratem, ei Commagena contermina est. In ulteriore regione est castellum quoddam Cappadocum satis clarum, nomine Tomisa. Id Sophenæ regi uenditum est talentis centum. Postea à Lucullo uirtutis gratia in bello aduersum Mithridatem gesto, Cappadoci cuidam donatum. Cataonia planities est lata & concaua, & omnia fert, præter ea quæ semper uirent, circunstant eam montes, cum alij, tum Amanus à parte australi, qui à Tauro Ciliciæ quodam modo auulsus est, & Antitaurus in contraria abruptus. Amanus enim in Cilicia & Syriacū mare ad occasum porrigitur, à Cataonia contra Notum, quo spatio totum Issicum sinum circundudit, & campos, qui inter Cilicas sunt Taurū uersus. Antitaurum uero ad septētrionem inclinat, & orientis nonnihil apprehendit, deinde finit in mediterranea. In Antitauro conualles sunt profundæ & angustæ in quibus sita sunt Comana ciuitas, memoratu digna, & Bellonæ fanum, quod illi Comana uocant. Ea ciuitas clarissima est, maximamq; numine afflatorum & sacrorum seruorum multitudinem habet. Eam Cataones incolunt, qui quanquam regi subditi sint, parent tamen sacerdoti, qui fani, & sacrorum seruorum magna ex parte dominus est, qui tempore quo nos peregrinati sumus, supra sex millia erant, uiri simul ac mulieres. Fano, regio adiacet non parua, cuius fructum ac prouentum sacerdos accipit. In honore secundus est in Cappadocia post regem. Reges ac sacerdotes frequentius ex eadem esse progenie solebant. Hoc sacrorum genus Orestes cum sorore Iphigenia è Scythia Taurica huc uidentur attulisse, quæ Dianæ Tauropolæ erāt, lugubrem comam hic deposuisse, ex qua urbi nomen datum est. Vrbem Sarus amnis interfluit, qui per Tauri conualles deuolutus, ad Cilicum campos & subiectum pelagus pertransit. Pyramus uero perlabitur Cataoniam, et è media planitie exoritur, & nauigabilis est. Est etiam fossa quędam memoratu digna, per quam aqua purissima magno spatio occulte sub terram fertur, deinde in summum exoritur, tanta ui, ut si quis hastam superne demiserit, adeo aquæ impetus obsistit ut uix immergi queat. Fertur etiam fundo innauigabili, & latitudine immodica. Cum uero se Tauro iunxerit, mirum in modum cōtrahitur. Mira est præterea montis cæsura, per quam alueus ducitur. Nam quemadmodum in petris rimam trahentibus & per medium scissis, contingit, alterius partis depressionibus ita conuenire, ut coniungi possint, sic uidere est imminentes fluminis petras, utrinque ferè usq; ad montis summa pertendentes, duorū, triúmue iugerum spatio, concauitates quasdam eminentijs oppositas habere. Solum uero quod interiacet, totum saxeum, ualde profundam & angustam rupturam in medio habet, ut eam canis ac lepus transiliat. Hic fluminis alueus, ad labrum usque plenus est, latitudine aquæ ductui par, propter obliquitatem autem & angustias & uallis profunditatem, mox de longinquo accedentibus sonitus exauditur tonitrui persimilis. Montes uero egressus tantum limum in mare deducit, partim ex Cataonia, partim ex Ciliciæ campis, ut huiusmodi de eo oraculum editum feratur,

ἔσσεται ἐσσομένοις ὅτε πύραμος εὐρυοδίνης,

Castabala. Cydistra. Derba. Antipater pirata. Trachea Cilicia. Eleusa. Melitina. Monariticum uinum. Sophena. Tomisa. Cataonia. Amanus mons. Issicus sinus. Comana. Bellonæ fanū. Sacerdotiū honor. Orestes. Iphigenia. Diana Tauropola. Comana unde dicta. Sarus. Pyramus. Pirami fluuij impetus.

ἠιόνα προχέων ἱερὴν ἐς κύπρον ἵκηται.

Tempus erit rapidis olim cum Pyramus undis
In ſacram ueniet,congeſto littore,Cyprum.

Ibi enim ſic euenit, ut in Ægypto, in qua ſemper Nilus ex aggeſtione, mare cõtinentem efficit. Vnde Herodotus Ægyptum fluminis donum appellat. Poëta quoque dicit, Pharum prius in pelago fuiſſe, quæ nunc Ægypto cohæret. Tertia eſt Dacia, in qua Iuppiter colitur, non inferior hac, ſed memoratu digna. In ea aquæ ſalſæ foſſa eſt, quæ magni lacus ambitum habet, altis & erectis clauſa ſupercilijs, ut ſcalarem deſcenſum habeat. Aquam nec manifeſtum ulla ex parte exitum habere, nec augeri, proditum eſt. Cataonum campi, & Melitina, ciuitatem nullam habent, caſtella in montibus munita ſunt, Azamora, & Daſtacum, quod Carmala flumen circunfluit. Habet etiam Apollinis Cataonis delubrum, quod in tota colitur Cappadocia. Aliæ præturæ urbes non habent, exceptis duabus. E reliquis præturis in Sargarauſina oppidum eſt Herpa, & flumen Carmala, quod in Ciliciam emittit. In cæteris præturis, Argus munitio alta iuxta Taurum eſt, & Nora, quæ nunc Neroaſſus uocatur, in qua Eumenes obſeſſus diu reſtitit. Ætate autem noſtra Siſinus, in eo theſauros habebat. Is Cappadocum imperium adortus eſt. Huius regia erat Cadena in urbis modum inſtructa, ea in montibus eſt Lycaoniæ. Nam & Sauera olim uicus dicitur fuiſſe, in modum urbis, & regionis metropolis. In Morimena Iouis fanum eſt, qui apud Venaſinos colitur, in eo habitant ſacrorum ſeruorum ferè tria millia. Sacra regio fertilis eſt, quæ annuum prouentum ſacerdoti dat, talẽtorum quindecim. Is per totam uitam ſacerdos eſt, ſicut ille qui eſt apud Cõmana, & poſt illum ſecundus in honore. Duæ tantum præturæ urbes habent, Tyanenſis, Tyana Tauro ſubiacentia, qui apud Cilicias portas eſt, ad quas montium cacumina, in Ciliciam ac Syriam tendentia, facillima ſunt, & omnibus communia. Regio quæ iuxta Taurum eſt, Euſebia uocatur, ea fertilis eſt, & magna ex parte planities. Tyana aggeri Semiramidis ſubiacent, optime munito. Non procul hinc ſunt Caſtabala & Cybiſtra oppida monti propinqua. Caſtabalis eſt Dianæ Perſicæ fanum, ubi dicunt ſacras mulieres illæſas nudis pedibus ſuper prunas ingredi, atque hic etiam eandem hiſtoriam narrant Oreſtis & Tauropolæ, & Peraſiam idcirco uocitatam dicunt, quod ex ulteriore regione fuerit allata. In Tyanenſi prætura una ex decem ſupradictis oppidum eſt Tyana. Eam uero quæ Epictetus dicitur, his non connumero, Caſtabala ſcilicet & Cybiſtra, & quæ in Cilicia Trachea ſunt, in qua Archelaus Eleuſam inſulam fertilem muniuit, opus memoratu dignum, ubique magna temporis parte degebat. In Cilicia eſt ea quæ Mazaca uocatur, gentis eius metropolis, atque ea etiam Euſebia nuncupatur, quæ iuxta Argæum eſt. latet enim ſub Argæo monte omnium altiſsimo, qui ſemper in ſummo niues habet, ex quo dicunt, qui eò aſcendunt, quanquàm ij perpauci ſunt, ſereno cælo utrunque æquor perſpici Iſſicum ſcilicet ac Ponticum. Cætera ad ciuitatis habitationem incommoda ſunt. Nam & ſicca eſt & debilis & propter principum negligentiam immunita, & fortaſſe de induſtria, ne mœnibus ut munimento freti, nimis confidant, planitiem habitantes, quæ colles arduos & difficiles habet. Loca uero circunſtantia omnino ſunt ſterilia et inculta, quãquàm campeſtria ſint. Arenoſa enim ſunt & petroſa, paululũ uero progredienti campi ſunt igne exuſti, & ſolum incenſum per multa ſtad.

Aegyptus fluminis donum. Pharos. Dacia. Azamora. Daſtacum. Carmala. Apollo Cataonius. Herpa. Argus caſtell. Nora. Neroaſſus. Siſinus. Cadena. Sauera. Morimena. Venaſini. Sacerdos Venaſinus. Tyana. Euſebia. Caſtabala. Prunæ Dianæ. Mulieres ſuper prunas ingredientes. Peraſia. Tyana. Epictetus. Cybiſtra. Cilicia Trachea. Eleuſa. Mazaca. Argæus.

quapropter necessaria è longinquo afferuntur. Et quod etiam abunde periculosum uideatur, non longe abest periculi materia. Nam cum tota ferè Cappadocia lignis careat, Argæus tamen circuncirca syluam habet, unde de proximo lignari adest. Sed loca syluæ subiecta ignes habent. Sunt etiam gelidis aquis plena, quanquàm nec ignis nec aquæ in summum extant, quapropter maxima ex parte herbida sunt. Quibusdam in locis solum palustre est, & per noctem ex eo flammæ consurgunt, rei itaque gnari caute lignantur, sed multis periculum est, præsertim pecori in obscuras ignis fossas incidenti. Est flumen in planitie ante urbem nomine Melas, distans ab ea stadia XL. Is fontes habet in loco urbis humillimo, sed hac in parte inutilis est, cum non aptum exitũ habeat. In lacus ac paludes diffusus, urbis aërem æstate corrumpit, & lapicidinas, cum utilissimę sint, efficit inutiles. Mazaceni enim lapidum copiam pro ædificijs ex ripis habent. nam lapidum crustæ aquis tectæ resistunt, atque paludes, hæ ubiq; ardent. Ariarathes rex angustijs quibusdam obstructis, ad quas Melas exitum in Euphratem habet, proximam planitiem totam lacu diluit, atque insulas quasdam, tanquàm Cycladas comprehendens, pueriliter ibi immorabatur. Clausura uero ad unum rupta aqua soluta est, intumefactúsque Euphrates, magnam Cappadociæ partem traxit, & multas habitationes & consita deleuit. Agrum quoque Galatarum, qui Phrygiam habitant, non paruo affecit detrimento. Qua ex re XXX. talentorum damno mulctatus, eius rei iudicio Romanis commisso. Idem circa Herpam contigit. Nam & ibi Carmalæ exitu obstructo, ore deinde rupto, cum aqua quædam Ciliciũ loca deuastasset, pœnas dedit ijs, quia iniuria affecti fuerunt. Mazacenorum itaq; loca, quanquàm plurimis rebus incõmoda sint, ea tamen reges ad habitãdum præcipue uidentur elegisse, quia locus totius regionis medius erat, & lignis & lapidibus abundabat, & herba, qui plurimũ ad alenda pecora indigebant. Nam ea urbs quodammodo illis castra erat. Cæterum uero tutelam ex munitionibus & castellis habebant, quæ ibi plurima sunt, alia regis, alia amicorum. Distant Mazaca à Ponto ad stadia octingenta austrum uersus, ab Euphrate paulo minus quàm duplum. A Cilicijs portis VI. dierum itinere, & à Cyrinis castris per urbem Tyana, quæ circa medium ferè iter iacet, à Cybistris ad stadia CCC. Mazaceni Charondæ legibus utuntur, eligentes aliquem legisperitum, qui sit eis legum interpres, quemadmodum apud Romanos sunt Iurisconsulti. Hos Tygranes Harmenius male affecit, cum Cappadociam excurreret. omnes enim transtulit in Mesopotamiam, & Tigranocerta magna ex parte ex his coluit, postea captis Tigranocertis, potentiores reuersi sunt. Regionis latitudo est à Ponto taurum uersus, mille ferè & octingentorum stadiorum. Longitudo uero à Lycaonia atque Phrygia usque ad Euphratem, ad auroram & Harmeniam ad tria millia stadiorum. Ea frugibus abundat præsertim frumento, & pecore omnis generis, quæ cum Ponto australior sit, frigidior tamen est. Gabadania campestris est, & cæteris australior. nam Taurum subit, & uix ullam fructiferarum arborum producit. Ipsa & magna reliquæ religionis pars pascua optima habet, præsertim quæ circa Garsauram est & Lycaoniam & Morimenam. In Cappadocia nascitur ea, quæ Sinopica rubrica dicitur, omnium optima, quæ cum Iberica decertat, idcirco Sinopica appellatur, quod eam mercatores eò deferebant, prius quàm Ephesiorum emporium tam celebre esset. Dicunt etiam Crystalli, & Onychiti lapidis crustas, prope Galatas ab Archelai perquisitoribus

Cappadociæ solum. Melas flu. Ariarathes. Galatæ. Herpa. Carmala. Mazaceni. Mazacorum situs. Mazacenorũ iurisperiti. Charondæ. Tygranes. Cappadociæ situs. Gabadania. Sinopica rubrica. Crystallus. Onychitus.

inuentas. Eratq; locus quidam candidi lapidis, colore ebori persimilis, qui tãquàm cotes quasdam nõ magnas producebat, è quibus cultrorum capuli fiebãt. Alias uero ad specularia facienda, glebas magnas ferebat, ut etiam extra exportaretur. Ponti atq; Cappadociç confinium est regio quędam montana, cum Tauro pariter progrediens, quæ ab occidentalibus Commagenæ extremis initium sumit. In ea castel-
Dasmeni. lum quoddam præruptum conditum est, nomine Dasmenorum, usq; ad Laniasi-
Chãmanena. Laniasina. næ orientalia. Cappadociç pręturę cedunt Chammanena & Laniasina. Sed cum primum Romani res Asiaticas persequerentur, Antiocho superato, amicitias atq; societates cum regibus ac populis iungebant, ac cæteris quidem regibus priuatim hic honor Cappadociæ, & Cappadocum genti, etiam publice datus est. Regia deinde stirpe extincta, Romani concessere, ut gens ea libera esset secundum amicitiam
Libertatem recusant Cappadoces. & societatem ante contractam, principes libertatem recusare, & dicere se eam ferre non posse, ut rex sibi daretur, orare. Romani admirati quod inuenirentur qui libertatem recusarent, permisere ut quem uellent regem eligerent. Elegerunt itaq; Ario-
Ariobarzanes Archelaus. barzanen, qui in progressu, tertia ætate defecit. Tum creatus est Archelaus, nihil illi affinitate coniunctus, idq; Antonij opera. Atque de maiore Cappadocia hactenus. De Trachea uero Cilicia illi addita, præstat, ut tunc persequamur, cum de to-
Mithridates Eupator. ta Cilicia dicemus. Mithridates Eupator Ponti rex constitutus, eam habuit, quæ Haly flumine terminatur, usq; ad Tibarnos & Harmenios, & regionem quæ cis
Tibarni. Amastris. Halym est, quæ uero Amastrim usque pertendebat, & quasdam Paphlagoniæ
Heraclides Platonicus. partes adeptus est, item oram Heracliam, usq; ad occidentales patriæ Heraclidis Platonici partes, ad contraria uero usq; in Colchidem & Harmeniam minorem, quæ quidem Ponto adiecit. Nam & Pompeius, à quo ille sublatus est, his finibus regionem accepit. Quæ uero Harmeniam uersus, & circa Colchidem sunt, principibus distribuit, qui secum militauerant. Reliqua in duodecim gubernationes diuisit, & Bithyniæ addidit, ut ex utrisq; una prouincia efficeretur. Paphlagonum quosdam ijs regendos dedit, qui à Pylemone erant, quemadmodum Galatas ijs, qui erant genere tetrarchæ. Postea Romanorũ duces alias atq; alias partitiones fecerunt. Nam & reges ac principes constituebant. Ex ciuitatibus alias liberabant, alias principibus tradebant, alias sub Romano Po. dimittebant. Nos autem qui singula persequimur, paulului de prioribus differamus, attingentes quæcunque utilia uide-
Heraclia. buntur, atq; ab Heraclia incipiamus, quæ horum locorum occidentalissima est. In
Byzantium. Pontum itaque Euxinum à Propontide nauigantibus, à læua iacent ea quæ By-
Ponti læua. zantio sunt contigua, & à Thracibus habitata, & Ponti læua appellãtur Thracea, à dextris sunt Chalcedoni proxima, è quibus Bithynorum sunt priora, sequentia
Marandini. Marandinorum, quidam ea Cauconum dicunt, reliqua Paphlagonum, usque ad
Eupatoris regna. Halym flumen. Postrema Cappadocum, qui iuxta Pontum sunt, & reliquorum usq; in Colchidem. Hæc omnia Ponti Euxini dextra nominantur. Toti huic orę à Colchide, Heracliam usque Eupator imperauit. Vlteriora uero ad os, & Chalcedonem, regis erant Bithynorum. Sublatis regibus Ro. eosdem terminos seruaue-
Bithyni unde. re, ut Heracliam Ponto concederent, ulteriora Bithynis. Bithyni cum prius Mysij essent, à Thracibus Bithynis, & Thynis, qui ibi habitauere, ita sunt postea nomi-
Thyniacum litus. nati. Inter plurimos quidem constat & indicium Bithynicæ gentis ea ducunt,
Apollonia. quæ adhuc sunt in Thracia, quod quidam Bithyni dicuntur. Thynicę uero gentis
Salmydessus. Bebryces. Thyniacũ litus quod iuxta Apolloniam est & Salmydessum. Bebryces quoq; qui

ante

ante hos Mysiam incoluerunt Thraces quantum ego existimo fuere. Dictum est autem Mysios colonos esse Thracum, qui nunc Mysij appellantur. atq; hæc à non nullis ita dicuntur. De Mariandynis uero & Cauconibus non eodem pacto omnes sentiunt. Nam Heracliam quam Milesij condidere, inter Mariandynos sitã tradunt, qui uero sint & unde, nemo id dicit, sed nec dictio nec alia ulla gentis differentia in huiusmodi hominibus apparet, sunt tamen Bithynis persimiles. Videtur itaq; & hæc natio é Thraciæ partibus profecta. Theopompus author est, Mariandynum quendam, Paphlagonum parti multis subiectæ imperitasse, atq; facto impetu Bebrycum regionem occupasse, quam uero cepisset de suo nomine reliquisse. Atq; illud dictum est Milesios qui primi Heracliam condiderunt, Mariandynos in seruitutem redegisse, qui prius locum eum tenebant, ut etiam ab eis in contemptum uenderentur. Nam his contigit, quemadmodum ijs qui Minous cœtus appellati sunt. Ii enim Cretensibus dicuntur seruiuisse, Thessalis uero Penestæ. Caucones autem quos eam oram dicunt habitasse, quæ post Mariandynos est, usq; ad Parthenium flumen habentes urbem Téium, alij Scythas putant, alij Macedones, alij Pelasgos. Sed de his prius dictum est. Callisthenes in dinumeratione scribebat hos uersus post hunc uersum,

Mysij. Heraclia. Mariandyni. Minous cœtus. Parthenius fluuius. Teius.

κρῶμνάν τ' αἰγιαλόν τε καὶ ὑψηλοὺς ἐρυθίνους.
Crõmnam atq; Ægialum, præcelsos inde Erythinos. Cromna. Aegialus. Erythini.

Hos alios ponebat scilicet,
καύκωνας αὖτ' ἦγε πολυκλέους υἱὸς ἀμύμων,
οἳ περὶ παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔναιον. Locus Hom. in Catalogo.
Inde Polycle satus magno Cauconas agebat,
Parthenium circa fluuium qui tecta colebant.

Progrediuntur enim à Mariandynis & Heraclia usque ad Leucosyros, quos & nos Cappadocas appellamus. Cauconum uero gentes circa Teium usque ad Parthenium amnem, post Parthenium Eneti sequuntur, Cytorum habitantes, atque nunc etiam Caucones quidam circa Parthenium sunt. Heraclia optimum portum habet, ciuitas alioqui memoratu digna, quæ colonias emisit. nam Cherronesus eius colonia est, & Calapis. Ea cum prius libera esset, postea diu sub tyrannis fuit, deinde rursum se in libertatem uendicauit. Postea cum sub Ro. esset, regem habuit. Ro. coloniam in parte urbis & agri admisit. Adiatorix Meclij tetrarchæ Galatarum filius hanc urbis partem ab Antonio accipiens, quam Heraclienses tenebant, paulo ante Actiaca bella, Ro. noctu adortus, ad unum omnes iugulauit, iussu (ut ipse dicebat) Antonij: post Actiacam uero uictoriam, in triumphum ductus ipse cum filio iugulatus est. Hæc ciuitas ad Ponticam prouinciam pertinet, cum Bithynia ordinatam. Inter Chalcedonem & Heracliam multi amnes fluunt, é quibus est Psillis & Calpas, & Sangarius, cuius poëta mentionem fecit, fontes habet apud Sangiam uicum. Distat à Pisinunte C. & L. stadijs, & magnam Phrygiæ Epicteti ac Bithyniæ partem percurrit, ut ab urbe Nicomedia paulo pluribus quàm CCC. stadijs absit, ubi Gallus amnis in eum influit, initium habens ex Modris Phrygiæ, quæ in Hellesponto hæc eadem est, quæ Epictetus, & Bithyni eam prius habuere. Auctus autem & nauigabilis factus, cum prius non esset nauigabilis, ad ostia Bithyniam terminat. In fronte huius oræ iacet insula Thynia. In Heracliensi agro nascitur aconitum. Distat hæc urbs à fano Chalcedonio stad. M. quingen-

Leucosyri. Cytorum. Calapis. Adiatorix. Chalcedon. Psillis. Calpas. Sangarius. Sangia. Pisinus. Nicomedia. Gallus flu. Modræ. Epictetus. Thynia.

Teioniticū op. tis, à Sangario flumine D. Teioniticum oppidum nihil habet memoratu dignum,
Philetærus præter quàm quod Philetærus hinc fuit author generis regum Attalicorum, dein-
Parthenius unde. de Parthenius amnis per florida defertur, unde & nomen assecutus est, ortum ha-
Paphlagonia. bens in Paphlagonia. Postea est Paphlagonia, & Eneti. Sed quęrūt quosnam poë-
ta Enetos dicat, cum ait,

In Catalogo. παφλαγόνων δ' ἡγεῖτο πυλαιμένεος λάσιον κῆρ,
ἐξ ἐνετῶν ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Pylæmon. Paphlagonasq́ ferox ducebat in arma Pylæmon,
Ex Enetis muli ducunt genus unde feroces.

Eneti. Nunc dicunt nusquàm Enetos in tota Paphlagonia ostendi, quidam dicunt ui-
Venetia. cum esse in litore decem schœnis ab Amastri distantem. Zenodotus de Enetia scri-
bens, putat eam significari, quæ nunc Aminsus appellatur, alij nationem quan-
dam Cappadocibus finitimam prodiderunt cum Cimmerijs militasse, postea A-
driam peruenisse. Sed quod maxime inter omnes constat est, quod Eneti clarissi-
ma Paphlagonum natio erant, ex qua Pylæmon fuit, cum quo plurimi ex illis mili-
tarunt. Amisso autem duce post captam Troiam, in Thraciam traiecerunt. Erran-
tes uero in eam regionem deuenere, quæ nunc Enetia appellatur. Quidam Anteno-
rem dicunt, & eius filios, classis huius participes in interiore Adriæ recessu consti-
Strabonis res Italicæ. tisse, ut in rebus Italicis à nobis dictum est. Atq; idcirco uerisimile est Enetos defe-
Halys flu. cisse, & nusquàm in tota Paphlagonia apparere. Paphlagonas ad orientem Halys
Syri. flumen terminat, à meridie fluens inter Syros atq; Paphlagonas, exitq́ (ut Herodo-
Cappadoces. tus ait) in eum qui Euxinus pontus appellatur: Syros Cappadocas dicens, qui nūc
Leucosyri. etiam Leucosyri appellantur, cum qui extra Taurum sunt etiam Syri nominentur,
& cum illi in comparatione ad eos, qui intra Taurum sunt, colore sint adusto, non
eandem appellationem habuere. Pindarus dicit Amazonas, Syrium, hastatumq́
Themiscyra. exercitum ducere, significans Themiscyræ habitatores. Themiscyra enim Amin-
senorum est, ea autem Leucosyrorum qui post Halym sunt. Halys itaq; orientem
uersus Paphlagonum confinium est, austrum uersus Phryges & Galatæ qui ibi
Caucones interierunt. habitarunt, occidentem uersus Bithyni & Mariandyni. Cauconum uero genus o-
mnino interijt. Septentrionem uersus est Euxinus. Hac regione in mediterraneam
diuisa, & maritimam oram, quæ ab Haly usque in Bithyniam pertendit oram, ha-
buit Eupator Heracleam usq;, ex mediterranea uero partem propinquiorem. Cu-
ius partes quædam trans Halym tendebant, & hucusq; Pontica prouincia Roma-
nis terminatur. Reliqua potentibus parebant, etiam post Mithridatis euersionem.
De Paphlagonibus mediterraneis qui Mithridati non paruerūt, postea dicemus,
Pontus. nunc ea prosequi propositum est, quæ illi paret & Pontus uocatur. Post Partheni-
Amastris. um amnem est Amastris, de conditoris nomine appellata, ea posita in peninsula
portus habet ex utraq; isthmi parte. Amastris uxor fuit Dionysij Heracliæ tyran-
ni & Oxyathris filia fratris Darij eius, qui cum Alexandro bellum gessit. Ea è tri-
Sesamus. Cytorū. um urbium incolis, unam confecit ciuitatem, nimirum è Sesamo, Cytoro, & Cro-
Cromna. mna, quarum poëta in instruendis Paphlagonibus meminit. Quarta Teio, quæ
Teius. cito desciuit à communione, cæteris in ea permanentibus. Sesamus Amastris arx
dicitur, Cytorum olim Sinopensium emporium fuit, dictum à Cytoro Phryxi fi-
lio, ut Ephorus tradit. In Amastriano agro plurima atque optima buxus nascitur,
præsertim circa Cytorum. Litoris uero tractus supra centum stadia longus uicum
habet

habet eiusdem nominis, cuius poëta meminit, cum dicit,

κρῶμναν τ' αἰγιαλόν τε καὶ ὑψηλοὺς ἐρυθίνους.

Cromnam atq; Ægialum præcelsos inde Erythinos.

Nonnulli scribũt κρῶμναν κωβίαλόν τε, id est Cromnam & Gobialum. Erithynos uero eos dici putant, qui nunc Erythri uocantur, à colore sic nominati. sunt enim duo scopuli. Post Aegialum est Carambis promontoriũ magnum, ad septentrionem porrectum, & Scythicam peninsulam, de qua sæpe fecimus mentionem, & de Fronte arietis ei opposita, quæ Euxinum pontum † bimarem efficit. Post Carambim sequitur Cinolis, & Anticinolis, & oppidum quod Abonus cõdidit, & Harmena, de qua prouerbium fertur, cui nullum negotium erat Harmenam construxit. Ea Sinopensium uicus est, & portum habet. Deinde Sinope, urbium quæ in hac regione sunt clarissima, distans ab Harmena stadijs L. Sinopen Milesij condidere, quæ classe comparata, mari, quod intra Cyaneas est, imperauit, extra uero multorum certaminum particeps fuit cum Græcis. Et cum libera fuisset, tandem amissa libertate, Pharnaci obtemperauit. Fuit enim obsidione capta, postea successoribus eius, usq; ad Eupatorem & Romanos qui illum sustulerunt. Eupator ibi natus & educatus, eximie illam coluit, & regni metropolim fecit. Ea naturali prouidentia optime munita est. nam super colle peninsulę cuiusdã sita, ex utraq; Isthmi parte portus & stationes habet, & mira pelamydia, de quibus diximus, quod secundam piscationem Sinopenses, tertiam Byzantini habent. Peninsula circuncirca ripas iugosas obtendit, & fossas quasdam in petris excauatas, quas chœnicidas uocant. Hæ mari tempestate elato complentur, ut non facile adiri possint, præterea petræ summa echinis plena, nudo pedi inaccessibilia sunt. In superiore urbis parte optimum solum est, & agrestibus hortis ornatum, præsertim suburbana hæc urbs optime structa est & gymnasio & foro, & porticibus splendide ornata. Bis tamen capta est, primum à Pharnace, de subito & præter opinionem ingruente, postea à Lucullo, & incidẽte tyranno, cum interius & exterius obsessa teneretur. Nam Bacchides ab rege custos impositus, ac semper aliquam proditionem à ciuibus suspicans, tandem multis flagris, & cæde usus, homines ad desperationem perduxit, cum nec strenue tueri se possent, nec ex composito hostem adoriri. Ergo capti sunt, sed cætera urbis ornamenta Lucullus seruauit. Billari uero pilam abstulit, & Autolytum, Sthenidis opus, quem illi urbis conditorem putantes, ut deum colebant. Ibidem eius oraculum habebant. Hic unus ex ijs uidetur fuisse, qui cum Iasone nauigarunt, atq; hunc locum occupasse. Postea Milesij loci opportunitate, & incolarum imbecillitate perspecta, illos ex his sedibus pepulerunt, & colonos induxerunt. Nunc Romanorum coloniam accepit, unde & urbis & regionis pars illi data est. Distat à fano stadijs tribus millibus, & quingentis, ab Heraclia duobus millibus, à Carambi septingentis. Viros claros tulit philosophos, Diogenem Cynicum, & Timotheũ Patrionem: ex poëtis, Diphilum comicum: rerum † scriptores, Batonem, qui de rebus Persicis pertractauit. Deinceps sunt Halys fluminis ostia, nomen habẽtia ab Halybus quos preterfluit, fontes habet prope Ponticam, in maiore Cappadocia iuxta Cambysenam & multus ad occidẽtem defertur, postea ad septentrionem conuersus, per Galatas & Paphlagonas, hos & Leucosyros terminat. Tota Sinopica regio ac montana, quę dictæ oræ imminet usq; in Bithyniam, optimã ad ædificãdas naues materiem, & productu facilem habet. Sinopica

Homeri locus In Catalogo.
Gobialus.
Erythini.
Erythri.
Carambis.
* Φιλοκάραβον.
Cinolis.
Anticinolis.
Harmena.
Sinope.
Prouerb.
Eupator.
Pelamydia.
Chœnicidæ.
Bacchides.
Billari sphæra
Autolytus.
Diogenis patria.
* τῶν συγγραφέων.
Patrion.
Diphilus.
Baton.

Halyos ostia. quoque acerem gignit, & nucem montanam, è quibus mensas faciunt. Tota oleis
Gadilonetica. consita est. Quæ uero paulo supra mare est, culta est. Post Halyos ostia, est Gadilo-
Nux montana. netica usq; ad Armeniam, fœlix quidem regio, ac tota campestris, & omniũ ferax.
Oues habet mollis pellis & lanæ, quod in tota Cappadocia atq; Ponto perrarum
est, insunt etiam damæ quarum alibi paucitas est. Huius regionis partem habent
Amiseni. Amiseni, partem Pompeius Deiotaro dedit, ut ea quæ Pharnaciæ & Trapezun-
Deiotarus. tiæ proxima sunt, usque in Colchidem, & Harmeniam minorem, atque horum re
gem fecit, cum & paternam tetrarchiam haberet. Ex Galatis autem eos qui Teli-
Telistobogij. stobogij appellantur, quo mortuo multi successerunt. Post Gadilonem est Sara-
Gadilon. Saramena. mena, & Aminsus ciuitas insignis à Sinope distans ad stadia noningenta. Refert
Athenocles. Theopompus prius Milesios, postea Cappadocum principem eam condidisse.
Aminsus. Piræa. Deinde ab Athenocle & Atheniensibus habitatam, & Piræa nominatam. Hanc
reges occupauerunt. Eupator eam templis exornauit, & partem muris instruxit.
Hanc Lucullus obsedit, dein de Pharnaces Bosphoro traiecto, Antonius autem
Straton. regibus dedit, à diuo Cæsare liberatam. Postea à Stratone tyranno uexata est, dein
de rursum post res Actiacas ab Augusto Cæsare liberata, & nunc optime constitu
ta est, quæ cum cæteram regionem optimã habet, tum etiam Themiscyram Ama-
Themiscyra. Sidena. zonum domicilium, & Sidenam. Themiscyra campus est, qui partim pelago allui-
tur, ad XXX. stadia ab urbe distans partim à montana, arboribus plena, & irrigua,
cum flumina inde scaturiant. E quibus omnibus flumen unum auctum, nomine
Thermodon. Thermodon campum percurrit. Alterum huic æquale ex Phanarœa fluens, ean-
Iris flu. dem planitiem irrigat nomine Iris, qui in Ponto exoritur, fluens autem per mediã
Ponti Comana, & per Daximoniticam fœlicem campum, occidentẽ uersus, post-
Gaziura. ea apud Gaziura antiquam regiam, nunc uero desertam, conuertitur ad septentrio
Scylax flu. Amasia. nem, postea rursum reuertitur ad auroram, Scylace, & fluminibus alijs assumptis,
Strabonis pa- & ad ipsa Amasiæ mœnia, patriæ nostræ, urbis munitissimæ, illatus egreditur in
tria. Phanaræa. Lycus. Phanarœam, ubi Lycus cum eo circuncurrens, & initia ex Harmenia trahens, no
men amittit. Deinde Themiscyra & Ponticum pelagus, aquam hãc excipit. Qua-
Aquæ copia. propter hæc planities semper roscida est, & herbida, & tam boum, quàm equorum
Themiscyræ solum fertile. nutrix, semen plurimum recipit, panici, & milij, imò nunquàm deficit. Nam sem-
Sidena. per aquæ copia, quàm siccitas melior est. Quapropter nunquã ij homines famem
Side. Chabax. senserunt. Tantam præterea agrestium pomorum, & ultro nascentium copiam
Phauda. præter montana regio affert, uuæ, prunorum, malorum ac nucum, ut quocunque
Amisena reg. anni tempore in syluas exierint, ijs abundent. Cum interdum adhuc fructus in ar-
boribus pendeant, interdum in folijs iaceant, quæ lapsa multa & alta humi effusa
sunt. Multa est ferarũ omnis generis uenatio, propter alimoniæ copiam. Post The
miscyram est Sidena planities, quanquam non ualde ferax, irrigua tamen, habens
in ora maritima loca munita, Siden ex qua Sidena nominantur, & Chabacem, &
Phauda, atq; hucusq; Amisena pertendit. Hinc uiri in disciplinis memorabiles fue
Demetrius. Rhateni. re, Mathematici quidam, Demetrius Rhateni, & Dionysiodorus eodem nomine
Dionysiodorus quo Hicenes geometra, fuit etiam Tyrannion grãmaticus, quem nos audiuimus.
Hicenes geometra. Post Sidenam est Pharnacia, oppidum munitissimum, deinde Trapezus Græca
Tyrãnion grãmaticus. ciuitas, in quam ex Amiso duûm millium & CC. stadiorum nauigatio est. Hinc in
Phasim mille & quadringentorum, quare uniuersa stadia à templo usq; in Phasi-
Pharnacia. Trapezûs. dem sunt circiter octo millia uel paulo plura. In hac ora ab Amiso nauigantibus,

primo

primo eſt promontorium Herculanum, deinde promontorium Iaſonium & Genetes, deinde Cytorus oppidum, ex quo Pharnacia habitata eſt, poſtea Iſchopolis humi proſtrata. Poſtea ſinus, in quo ſunt Ceraſus, & Hermonaſſa, mediocres habitationes, poſtea non procul ab Hermonaſſa habitatio quædam Zygopolis appellata. De Colchide autem & ulteriore ora dictum eſt. Trapezunti & Pharnaciæ imminent Tibareni & Chaldæi & Sanni, prius Macrones nominati, & minor Harmenia & Appaitæ his locis quodammodo proximi, qui prius Cercitæ dicebantur. Per hos præterit Scydiſſa mons aſperrimus, & Moſchicis montibus cõiunctus, qui ultra Colchidem ſunt, cuius ſumma ab Heptacometis obtinentur, & Paryadra, qui uſque in Harmeniam protenditur, à locis Sidenæ & Themiſcyræ proximis, & orientale Ponti latus efficit. Sunt autem omnes hi agreſtes homines, præſertim Heptacometæ, horum nonnulli ſuper arboribus ac turribus habitant. Vnde antiqui Moſynœcos appellauere. turres enim moſyni uocantur. Ii ex ferina carne & arborum fructibus uiuunt, atque ex lignis deſilientes, peregrinos adoriuntur, iter agentes. Heptacometæ tres Pompeij cohortes obtruncarunt dum montana pertranſirent. Miſcentes enim crateras furentis mellis, quod rami arborum ferunt, potos & mente alienatos adorti, facile interemerunt. Quidam ex his Barbaris, Byzares uocabantur, & qui nunc Chaldæi, olim Chalybes dicti ſunt, apud quos Pharnacia ſita eſt, in mari habens pelamydum copiam. Nam hoc in loco præcipue eiuſmodi piſcis capitur. In terra ſunt metalla, nunc ferri, prius etiam argenti. Et omnino in his locis ora anguſtiſſima eſt, imminent continuo montes, metallis pleni ac ſyluis, quæ non ualde coluntur. Reſtat ergo ut metallorum operatores ex metallis uiuant, maris autem ſtudioſi, ex piſcatu maxime pelamydum, ac delphinum, qui piſcium gregem inſequentes, ut cordylos, thunnos, & pelamydas, pingueſcunt. Vnde facile capiuntur, cum terræ appropinquant, ac facile ineſcantur. Atque hi delphines in fruſta cædunt, & aruina multa ad res omnes utuntur. Hos ego poëtam Halizonas dicere exiſtimo in dinumeratione poſt Paphlagonas, ut,

αὐτὰρ ἁλιζώνων ὀδίος καὶ ἐπίστροφος ἦρχον
τηλόθεν ἐξ ἀλύβης, ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλη.

Hinc & Halizonas Odiusq; & Epiſtrophus unà
Longinqua ex Alyba ducunt, argenti ubi uena eſt.

Siue quod ſcripturæ tranſpoſitio facta ſit ab eo, quod eſt longinqua ex Chalyba, ſiue quod homines prius Alybes pro Chalybes ſint nominati. Nõ enim ſi nũc Chalybes Chaldæi dici potuerunt, prius non potuere pro Alybes Chalybes nominari, cum nomina multas mutationes ſuſcipiant, præſertim Barbara. Nam Thraces quidẽ prius Sitines uocabantur, poſtea Sinti dicti ſunt, deinde Saij, apud quos Archilochus dicit ſe clypeum abieciſſe,

ἀσπίδα μὲν σαΐων τὴν περὶ θάμμον
ἔντος ἀμώμητον κάλλιπον οὐκ ἐθέλων.

Criminis expertem clypeum, non ſponte reliqui,
Cum bene Thammæos dimico apud Saios.

Idem nunc Sapæ appellantur, omnes hi circa Abdera, & in inſulis lacus habitabant. Eodẽ modo Bregi, & Breges & Phryges ijdem ſunt, et Myſij, & Merones, et Mæones, & Mẽnes, ſed quid multiplicato opus eſt? Scepſius Alybes in Chalybes

Herculanũ promontorium. Iaſonium prom. Genetes. Cytorus. Iſchopolis. Ceraſus. Harmonaſſa. Zygopolis. Tibareni. Chaldæi. Sanni. Macrones. Scydiſſa mons. Appaitæ. Cercitæ. Moſchici mon. Heptacometæ pop. Paryadra. Moſynœci. Moſyni quid. Arborum habitatores. Mel furens. Byzares. Chaldæi. Chalybes. Pharnacia. Halizones. In Catalogo. Alyba. Sitines. Sinti. Saij. Thammæi. Sapæ. Bregi. Breges. Phryges. Myſij. Merones. Mæones. Mennes.

mutari existimat, consequentia uero & consentanea non intelligit, & ex eo maxi-
Alybes. me, ex quo Halizonas Chalybes dixit, opinionē eam reprobat. Nos illius & alio-
rum opinionem cum nostra conferentes consyderemus. Alij Alizonas, alij Ama-
Amazones. zonas scribunt, istud uero ex Alyba ex Alopa uel ex Aloba faciunt. Scythas uero
Alopa. Alizonas ultra Borysthenem, & Callipidas & alia nomina quæ Hellanicus & He
rodotus & Eudoxus ut uana contempsere. Amazonas inter Mysiam, Cariam ac
Cuma. Lydiam (ut Ephorus putat) prope Cumam patriā suam. Sed rationem aliquam
Ephori patria. habet. fortasse enim regionem dicit, quę prius ab Amazonibus habitabatur, post-
Ephesus. modum ab Æolibus, & Ionibus habitatam, & urbes quasdam ab illis cognomina
Smyrna. Magnesia. tas, ut Ephesum, Smyrnam, Cumam, & Magnesiam. Alyba uero uel, ut quidam
uolunt, Alopa uel Aloba, quomodo in his locis censeatur? quomodo longinqua?
quomodo argenti ubi uena est? Hæc autem soluit sequenti uersu, quem sic scribit,

αὐτὰρ ἀμαζόνων ὀδιὸς καὶ ἐπίστροφος ἦρχον
In catalog. ἐλθόντες δὲ ἀλόπης, ὅθ᾽ ἀμαζονίδων γένος ἐστί.

Hinc & Amazonas Odiusque & Epistrophus unà
Ducunt ex Alopa, unde ferox genus est mulierum.

Hac solutione in aliam fictionem incidit. nusquam enim hic Alopa inuenitur,
& mutatio præter scripturæ fidem innouata, rei fictitiæ similis est. Scepsius nec
huius opinionem recipere uidetur, nec eorum qui existimant Halizonas circa Pal
lenem habitare, de quibus in rebus Macedonicis fecimus mentionem. Dubitat
etiam quomodo ex Nomadibus qui ultra Borysthenem habitant, putandum sit
Scepsij senten tia discutitur. societatem Troianis uenisse. Hecatæi uero Milesij, & Menecratis Elaitæ Xeno-
crati familiarium & Palæphati opinionem summopere laudat, quorum alter in
Rhymus flu. *Alazia.* peragrationē terræ, dicit Rhymum amnem ad urbem Alaziam fluere, & per My-
Mygdon. gdonem campum ab occidente è Dascylitico lacu, in Rhyndacum emittere, nunc
Dascyliticus lacus. dicit Alaziam desertam esse, & multos Amazonū uicos habitari, per quos Odrys-
Rhyndacus. sa fluit, atque in ijs eximie Apollinem coli, præsertim apud Ephoriam Cyziceno-
Odryssa. rum. Menecrates in Hellesponti peragratione locis ultra Myræam regionem im-
Ephoria. *Myræa.* minere ait montana quædam perpetua, quæ Halyzonum gens habitauit, scriben-
dum, inquit, est per geminum ll, quanquam poëta per simplex scripsit, propter me
Zelia. trū. Palæphatus putat ex Amazonibus tunc Alopam nunc uero Zeliam habitan-
tibus, Odium & Epistrophum cum exercitu uenisse. Hæ itaque opiniones quam
laudē merentur? nam nisi antiqua scriptura & hi moueantur, nec argentariæ osten
Myrleaticus lacus. di possunt, ubi sint in Myrleatico lacu, nec quomodo qui hinc Ilion uenerunt, de
longinquo fuerint, etiam si detur Alopam uel Alaziam esse. Hæc enim multo sunt
uiciniora Troiæ, quàm ea quæ circa Ephesum iacent. Sed qui dicunt Amazonas
circa Pygella esse, inter Ephesum & Magnesiam, & Prienem, garriunt (ut Deme-
trius ait) nam longinquitas ei loco nullo modo potest accommodari, imò nec ei
accōmodatur qui circa Mysiam Teutraniamque est. Dicit itaque accipienda esse quę-
dam ac si impropriè addantur, quemadmodum illud,

In Catalogo. τῆλ᾽ ἐξ ἀσκανίας
Longe ab Ascania. Et illud,
ἀρναῖος δ᾽ ὄνομ᾽ ἔσκε, τὸ γὰρ θέτο πότνια μήτηρ.
Quod dederat genitrix Arnæus nomen habebat. Et illud,
εἵλετο δὲ κληῗδ᾽ εὐκαμπέα χειρὶ παχείῃ πηνελόπη.

Ipsa

Ipſa manu clauim comprendit Penelopea.

Quod ſi detur, at illa certe danda non ſunt, quibus Demetrius accedit, qui exiſtimantibus dici oportere τηλόθεν ἐκ χαλύβης, id eſt longinqua ex Chalyba, nequaquam probabiliter contradixit. nam concedens, quod licet nunc apud Chalybes non ſint argentariæ, fuiſſe tamen contingit, illud non concedit, quod illuſtres eſſent, & memoratu dignæ, quemadmodum ferrariæ. Inquiet aliquis, quid uetat eas illuſtres fuiſſe, quemadmodum ferrariæ? Nam ſi ferri copia locum illuſtrem facit, quare non argenti? quid ſi non heroum tempore ac Homeri ætate, argentum in opinionem uenerat? ſed num quiſquam poëtæ dictum accuſet? quomodo æris fama è media Italia, quomodo Thebaicarum opum ex Ægypto peruenerat ad poëtam? cum ipſe duplo ferè ab Ægyptijs Thebis abeſſet, quàm à Chaldæis? Sed nec cum ijs concordat, quibus aſſentitur. nam cum de Scepſi docet patria ſua, dicit prope Scepſim & Æſapum, Eneam uicum & Argyriam, & Alazoniam eſſe, quæ profecto ſi ſint, circa Æſapi ortum ſunt. Hecatæus ait ultra eius oſtia. Palæphatus autem prius Alopam habitatam nunc Zeliam, diuerſa ab illis dicens. Nec itaque Menecrates dicet, quæ ſit Alopa, uel Aloba, ſiue quomodocunque ſcribere uelint, nec ipſe etiam Demetrius, cum aduerſus Apollodorum eiſdem de rebus in Troiana inſtructione diſputat. Sed cum antea multa dicta ſint, nunc etiam dicenda ſunt. Is enim nequaquã putat Halizonas extra Halym accipi oportere, cũ nulla belli ſocietas Troianis aduenerit ab ijs, qui trans Halym ſunt. Primum itaque poſtulabimus ab eo, ut doceat, qui nam ſunt Halizones cis Halym, & longinqua ex Alyba argenti ubi uena eſt. nequaquam enim id poterit. Præterea quam ob rem non concedit ex ulteriore Halyos regione ſocietatem ueniſſe. Nam ſi omnes alias cis flumen fuiſſe contingit, præter Thraciam, nihil obſtat unam hanc ueniſſe ex ulteriore regione, quæ trans Leucoſyros eſt, aut ex his locis atque ulterioribus bellandi gratia traijcere poterant, quemadmodum Amazones & Treres & Cimmerij, ſocietatem uero coniungere non poterant. Amazones itaque belli ſociæ non fuerũt, quia Priamus bellum aduerſum eas, in ſocietatem † Ionum geſſerat. dicit enim Priamus,

Scepſis. Aeſapus. Enea uicus. Argyria. Alazonia. In Apollodorũ digreſſio. Amazones. Iliad. γ. Vide num in ſocietate Troianorum legendũ. Nam Græce ſic eſt, συμμαχῆσαι τοῖς τρωσίν. Homerus refert Otreo et Mygdoni Priamum auxilio ueniſſe, Ilia. γ.

οἵ ῥα τότ' ἦλθον ἀμαζόνες ἀντιάνειραι,
καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην.

Tunc & Amazonidum turmas ueniſſe recordor,
Vnde uiris delectus ego ſocia arma ferebam.

Quomodo Amazonibus finitimi erant, cum non adeo de longinquo eſſent, ut difficulter inde accerſirentur, & cum nullæ ſubeſſent inimicitiæ, nihil mea ſententia uetabat in ſocietatem cum Troianis coniungi. Sed nec antiquorum opinio dicere poteſt, quod cum omnes concordiã haberent, nemo ex ulteriore Halyos regione cõmunicarit in bello Troiano, quin potius in contrariũ teſtes inueniũtur. Mæandrius putat Enetos à Leucoſyris profectos, Troianis auxilium tuliſſe, atq; inde cum Thracibus digreſſos, in Hadriæ ſinu habitaſſe. Enetos uero Cappadoces, huius expeditionis nõ fuiſſe participes, quæ res hinc confirmatur, quod tota Cappadocia quæ prope Halym eſt, & Paphlagoniæ adiacet, duabus utitur linguis, & Paphlagonicis nominibus abũdat, ut Bagas & Biaſas & Aeniates, & Rhatoces et Zardoces & Tiberos & Gaſys & Ologaſys & Manes. Hæc enim nomina in Bamonitica et Pemolitica, et Zaguitica, et Gazacena, alijsq; cõpluribus locis abũdãt.

Eneti. Paphlagonica nomina. Cappadociæ linguæ. Bagas. Biaſas. Aeniates. Rhatoces. Zardoces. Tiberi. Gaſys. Ologaſys. Manes. Nomadum mores.

Apollodorus ipse Zenodoti illud affert, qui scribit,

In Catal. ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων.

Ex Eneta muli ducunt genus unde feroces.

Hanc dicit Hecatæum Milesium pro Amiso accipere. Dictum est enim Amisum Leucosyrorum esse, & extra Halym. Est etiam ab eo alibi dictum, quod poëta Paphlagonum mediterraneorũ historiam ex ijs habebat, qui regionẽ pedestri itinere permeabant, oram uero maritimam ignorabat, sicut & aliam Ponticam. nominasset enim eam. Imò ex peragratione nunc pertractata, contrarium dici potest, quod oram maritimam omnem permeauit, & nihil prætermisit, quod tunc esset *Homerus quare pleraq; non attigerit.* memoratu dignum. Quod si Heracliam & Amastrim, & Sinopen non nominat, nihil mirum. nondum enim habitabantur. nec absurdũ est si mediterraneam non commemorat. nam non nominare etiam multa quæ nota sunt (ut in superioribus declarauimus) nequaquam ignorantiȩ signum est. Ignorare illum dicit multa circa Pontum illustria tum gentes, tum flumina. nominasset enim. Hoc profecto in quibusdam ualde insignibus concedi potest, ut Scythis, Mæotide, & Istro. Nequaquam enim per signa de Nomadibus dixit,

Iliad. v. γαλακτοφάγους ἀβίους τε καὶ δικαιοτάτους ἀνθρώπους.

Lac potant, inopes degunt, iustumq; sequuntur.

Sauromatæ. Præterea claros equimulgos. De Scythis uero id non dixit, uel Sauromatis, uel *Sarmatæ.* Sarmatis, siquidem à Græcis ita dicebantur. Nec etiam cum de Thracibus ac Mysis, qui apud Istrum sunt mentionem facit, eum silentio præterit, cum maximus sit fluuiorum, & cum alioqui commode loca fluminibus disterminentur. Nec cum de Cimmerijs diceret, Bosphorum aut Mæotim omisit. In ijs uero quæ non ualde sunt insignia, aut non tunc, aut non ad propositum, quare quisquam accusetur? ut *Tanais.* Tanaim ipsum ob nullam rem aliam cognoscimus, quàm quia Asiæ atq; Europæ confinium est. Sed eius temporis homines nondum Asiam, nec Europam nominabant, nec dum terrarum orbis diuisus erat in tres cõtinentes. Eas enim nõ nunquam propter maximam claritatem nominasset, quemadmodum Libyam, ac Li- *Libs.* bem, qui ab occidentalibus Libyæ partibus flat. Sed nec Tanaim, cum nondum continentes essent separatæ. oportuisset enim mentionẽ de eo fieri. Sed multa sunt memoratu digna, quæ non præterijt. Multiplex profecto est ea ratio, quæ & ad agendum, & dicendum hoc potius, quàm illud homines inclinat. Quibus ex rebus certum est quod coniectura non bona utuntur, qui poëtæ ignorantiam ex eo argui putant, quod aliquid ab eo reticeatur. malum certe multis redargui argumẽtis debet. nam multi eo plurimo utuntur. Refellendi itaq; sunt, qui talia dicũt, quanquam sæpius eadem repetamus, ut si quis dicat ideo flumina ignorari, quia nõ no- *Meletes flu.* minentur, stulte dictum dicemus, quando nec Homerus Meletem amnem prope *Hermus.* Smyrnam fluentem nominauit, quæ à plurimis patria eius dicta est. Et cum Her- *Hyalus. Pactolus.* mum flumen & Hyalum nominet, Pactolum nusquã nominat, qui in idem fluentum immittit, in quod illi, & initium à Tmolo habet. Nec Smyrnam, nec alias Ionum ciuitates nominat, cum ex Æolicis plerasq; commemoret, ut Miletum, Sa- *Lethæus flu.* mum, Lesbum, Tenedum. Nec Lethæum fluentem iuxta Magnesiam, nec Mar- *Marsya.* syam, qui in Mæandrum emittit, cum illum nominet, ad hæc etiam,

Rhesus. Rhodius. Ῥῆσός θ' ἑπτάπορός τε Κάρησός τε Ῥόδιός τε.

Caresus. Et septem Rhesi uada, tum Rhodium, atq; Caresum.

Quor

Quorum pleraq; non sunt aquæductibus maiora, & cum multas urbes ac regiones nominet, interdum flumina & montes adnumerat, interdum minime. Ætolica enim & Attica, & alia complura flumina non nominat, & cum de longinquis fecerit mentionem, propinquorum non admodum meminit, non quod ea ignoret quæ cæteris sunt nota, sed nec propinquos æque nominat. nam alios nominat, alios minime, ut Lycios, ac Solymos, Mylies uero & Pamphilios & Pisidas minime. Et Paphlagonas quidem, & Phryges & Mysios nominat, Mariandynos uero & Thynos & Bithynos & Bebryca minime. Amazonum quidem meminit, de Leucosyris, Syris, Cappadocibus, & Lycaonibus mirum silentium. Phœnicas & Ægyptios diuulgat, & Haleium campum, & Arimos nominat, gentem uero in qua hæc sunt reticet. Quare huiusmodi argumentum falsum est, sed tunc uerum cum aliquid falso dictũ ostenditur. Sed nec Apollodorus in hoc clare se gessit, nec ausus est hęc figmenta appellare, claros equimulgos, & lactis potores. Atq; hęc aduersus eum dicta sint, nunc ad reliquam peragrationẽ redeamus. Vltra loca Pharnaciæ & Trapezunti proxima sunt Tibareni & Chaldæi usq; in Harmeniam minorem. Ea est regio satis fœlix, ac semper à potentibus occupata, quemadmodum Sophena, qui interdum cum cæteris Harmenijs amicitiam habebant, interdum per sese uiuebant. Hi sub se Chaldæos & Tibarenos habuere, ut eorum imperium usq; Trapezuntem, Pharnaciamq; pertenderet. Mithridates uero Eupator auctus, Colchidis, et horum omnium imperiũ adeptus est, cedente ei Antipatro Siside, atq; ita regionem omnem curauit, ut LXXV. castella in ea construxerit, quibus maximam opum suarum partem credidit. Horum clarissima erãt Hydara & Bosgœdariza, & Hynoria locus in confinibus maioris Harmenię situs, quapropter Theophanes eum Synoriam nominauit. Nam tota Paryadræ montana multas huiusmodi commoditates habet. Aquosa enim est & syluosa & præruptis uallibus, ac præcipitijs munita, quibus in locis maximam thesaurorum suorum partem habebat, atq; in hos tandem Pontici regni fines, urgente Pompeio aufugit, occupans in Acilesina iuxta Dastira, montem quendam aquis abundantem, prope quem Euphrates fluebat, qui ab Harmenia minore disterminat Acilesinam, et tam diu ibi est immoratus, donec propter obsidionem in Bosphorum fugere coactus est. Pompeius circa hũc locum urbem condidit in minore Harmenia, nomine Nicopolim, quę nunc etiam stat et optime habitatur. Nam cum minorem Harmeniã sæpe alij atq; alij haberent, prout Romani uolebant, postremo eam Archelaus tenuit. Tibarenos & Chaldæos, usq; in Colchidem & Pharnaciam & Trapezuntẽ Pythodoris habet, pudica sane mulier, & imperandi perita. Ea Pythodori Tralliani filia fuit, & uxor Polemonis, quæ aliquandiu cum illo regnauit. Deinde in imperio successit, illo apud Apurgianos mortuo, qui Barbari circa Sindicem sunt. Ex Polemone filij duo relicti, & filia, quæ Cotyi Sapæo data est, quo dolo interempto, cælibatum agit, ex eo filios habens, quorum natu maior imperat. Ex filijs Pythodoridis, alter ut priuatus cum matre administrat imperium, alter maioris Harmenię nuper rex declaratus, ipsa Archelao nupta, cum eo mãsit usq; ad extremũ. Nũc uidua est & dicta loca habet, & alia illis elegantiora, de quibus deinceps dicemus. Nam Pharnaciæ continua est Sidena & Themiscyra, ultra has est Phanaroëa quæ Ponti partem optimam obtinet, nam & oleis & uitibus consita est, & cæteris rebus excellit, à partibus orientalibus Paryadrã obtendit, in longitudine secũ pariter pro

Haleius camp. *Tibareni.* *Chaldæi.* *Sophena.* *Mithridates Eupator.* *Hydara.* *Bosgœdariza.* *Synoria.* *Acilesina.* *Dastir.* *Nicopolis.* *Pythodoris eiusq; ditio.* *Apurgiani.* *Cotys Sapæus* *Sidena.* *Themiscyra.* *Phanaroëa.* *Paryadra.*

Lithrus. Ophlimus. Lycus. Iris. Eupatoria. Megalopolis. Cabira. Palmetum siue. Nouus locus. gredientem, ab occidentalibus Lithrum & Ophlimum, in ea est conuallis quędam longitudine ac latitudine insigni. Hanc ab Harmenia Lycus irrigat, ab angustijs circa Amasiam Iris, ambo in media ualle concurrunt, in concursu urbs sita quam primus fundator à se Eupatoriam nominauit. Pompeius cum eam inchoatam inuenisset addita illi regione, & colonis, Megalopolim appellauit. Ea itaque in media planitie iacet. Sub ipsis autem Paryadræ radicibus, Cabira sita sunt, stadijs centum & L. quàm Megalopolis australiora. Mithridatis sedes Cabiris erat, item Palmentum & uiuaria, & uicinæ uenationes, & metalla. ibi etiam is erat, qui nouus locus appellatus est petra munita, ac prærupta, ad CC. stadia à Cabiris distans. Ea in uertice habet aquæ fontem uberrimum, ad radicem flumen, ac uallem profundam, petræ altitudo ingens, quare obsideri non potest, mœnibus autem mirifice structa, nisi quantum Romani diruerunt, circuncirca syluosa & montana & sicca, adeo, ut intra centum ac uiginti stadia castra non patiatur. In ea erant pretiosissimi Mithridatis thesauri, qui nunc in Capitolio sunt à Pompeio dicati. Totam hanc regionē Pythodoris habet, Barbaris cōiunctam, qui sub ipsa sunt. Habet etiam Zeliensem & Megalopolitanum agrum. Et cum Pompeius Cabira struxisset in urbis modum, ac Diopolim nominasset, Pythodoris eam auxit, & Augustam appellauit, atq; pro regia utitur. Habet etiam fanum, quod mensis Pharnacis appellatur, Ameriam scilicet uicum, in urbis modum, multos sacros seruos habentem, & regionem sacram, cuius fructum sacerdos percipit. Hoc fanum adeo reges uenerati sunt, ut quod ipsi regium iusiurandum uocant, id regis fortunam & Pharnacis mensam dixerint. Est autem hoc Lunæ fanum, quemadmodum id, quod apud Albanos est, & ea quæ sunt in Phrygia, mensis scilicet templum, in eiusdem nominis loco & Ascæi templum, quod apud Antiochiam est, Pysidiam uersus, & id quod in agro est Antiochię. Vltra Phanaroëam sunt Comana Pontica, eodem nomine quo maioris Cappadociæ Comana, & eidem deæ consecrata, & inde ædificij exemplum sumptum est, & ferè simili ritu utuntur & sacrorum & diuinationum, & cultus erga sacerdotes, & ijs maxime, quæ ante reges fiebant, quando bis in anno in festis, quæ deæ exitus appellantur, sacerdos diadema gestabat, & secundus erat in honore post regem. Sed prius de Dorylao Tactico diximus qui proauus fuit matris nostræ & de altero Dorylao, qui illius nepos fuit, & filius Philetæri. Quia ille cum maximos alios honores, & Comanorum sacerdotium ab Eupatore accepisset, regnū prodere Romanis deprehensus est. Illo euerso totum genus in calumnia fuit. Tandem Moaphernes matris nostræ patruus, in regni euersione se clare gessit, quapropter rursum cum rege fuit fortunatus, & ipse & illius amici quicunque ab eo non deseruerunt, quemadmodum auus noster ex patre matris. Qui cum regis statum periclitari cerneret, in eo bello quod cum Lucullo gerebatur, alienatus ab eo, & ualde infensus, propterea quod Tibium consobrinum suum, & Theophilum illius filium pauloante interfecisset, ad se, atq; illos ulciscendos, permotus est. Quare fide publica à Lucullo accepta XV. castella ad defectionem perduxit, quibus ex rebus pollicitationes ei maximæ ab imperatore factæ. Sed cum Pompeius belli successor aduenisset, quicunque Lucullo gratificati fuerant, omnes inimicos habuit, propter eam simultatem, quæ sibi cum illo erat. Finito autem bello Romam reuersus euicit, ne pollicitationes quas Lucullus Ponticis fecerat, Senatus perficeret; iniquum esse dicens, ut cum alter bellum confecisset, alter

Mithridatis thesauri. Zeliensis ager. Megalopolitanus ager. Diopolis Augusta. Ameria. Pharnacis mensis. Comana. Exitus deæ festum. Dorylaus. Comanorum sacerdotium. Moaphernes.

præmia

præmia reportaret, & munera distribueret. Comana itaque sub regibus administrabantur, ut dictum est. Pompeius potestate rerum accepta Archelaum sacerdotio præfecit, atque duos agri schœnos sacræ regioni addidit, id est, stad. LX. iussitque habitatoribus, ut ei obtemperarent. His ergo imperabat, & in sacris seruis potestatem habebat, urbem habitantibus, præterquam uendendi. Qui quidem non pauciores erant VI. millibus. Archelaus filius fuit eius quem Sylla & senatus in honore habuerunt, Gabinio quoque uiro consulari ualde familiaris, quo in Syriam misso, & ipse spe communicandi cum eo profectus est, iam ad Parthicum bellum parato, quod cum Senatus non permitteret, hac spe amissa, aliam maiorem nactus est. Per id tempus Ægyptij Ptolemæum eiecerant patrem Cleopatræ, cuius filia natu grandior, Cleopatræ soror regnum tenebat. Sed cum uir huic è stirpe regia quæreretur, Archelaus fauentibus quibusdam seipsum obtulit, Mithridatis Eupatoris filium affingens, quare susceptus sex mensibus regnauit. Hunc postea Gabinius in prælio interemit, reducto Ptolemæo, eius uero filius sacerdotium accepit. Postea Lycomedes, cui & alia regio schœnorum quatuor addita est. Eo sublato Dyteutus possidet Adiatorigis filius, qui dignitatem hanc à Cæsare Augusto ob uirtutem uidetur obtinuisse. Nam Cæsar Adiatorigem cum uxore ac filijs in triumphum ducens, illum cum filio maiore statuit interimere. Maior uero hic erat, sed cum secundus ex fratribus militibus qui eum ducebant se maiorem affirmaret, diu inter ambos contentio fuit, quousque parentes Dyteuto persuasere, ut iuniori cederet, asserentes, cum ipse ætate esset prouectior, maiorem de matre ac reliquo fratre curam habiturum. Itaque alter cum patre interemptus est, alter uero seruatus, qui dignitatem hanc est consecutus. Nam Cæsar ubi uiros interemptos sensit, doluit uehementer. Quare eos qui seruati erant, beneficio & cura prosecutus, hanc eis dignitatem impertiuit. Comana hominibus abundant, insigne Harmeniorum emporium. Conueniunt eò ad deæ festa, quæ Exitus appellantur, undique ex ciuitatibus uiri simul ac mulieres. Multi huc ex uoto uenientes deæ sacra perficiunt. Incolæ molles sunt, ac delicati, omnia uitiibus consita, mulierum multitudo maxima & operantium, quæ magna ex parte sacræ sunt. Hæc enim ciuitas quasi quædam parua Corinthus est. Nam & Corinthum, propter maximam meretricum multitudinem, quæ Veneri erant consecratæ, multi proficiscebantur, atque ibi festa celebrabant. Mercatores uero ac milites † consumebantur. Vnde huiusmodi de eis prouerbium effertur, Non omnis hominis est Corinthum nauigare. Ac Comana quidem sunt huiusmodi. Circunstantem uero regionem totam Pythodoris tenet. Eius est etiam Phanarœa & Zeleticus & Megalopolitanus ager. De Phanarœa dictum est. Zeletica regio Zela urbem super aggere Semiramidis conditam habet. in ea templum est Anaitidis, quæ ab Harmenijs colitur. Hoc in loco sacra cum sanctimonia maxima celebrantur, & iusiurandum de rebus maximis hic fit. Sacrorum seruorum multitudo, & honores sacerdotum ab regibus facti, eundem ritum habebant quem supra memorauimus. Nunc omnia Pythodoris tenet. Sacrorum autem seruorum multitudo, ac cætera copia, à multis labefactata & imminuta est. Imminuta est etiam adiacens Zeletica regio, in complures principatus distributa, quæ super aggere (ut diximus) Zela ciuitatem habet. Nam reges olim Zela non ut ciuitatem, sed ut Persicorum deorum templum colebant, & sacerdos rerum o-

Archelaus. Ptolemæus Aegypto pulsus. Cleopatra. Gabinius. Lycomedes. Dyteutus. Adiatorix. Comana. Exitus festi celebritas. Corinthus. † Exhauriebantur pot. ἐξαναλίσκοντο. Prouerb. Pythodoridis ditio. Zela. Anaitis. Zelorum sacerdotium. Serui sacri. Zeletica regio

mnium potestatem habebat. Habitabatur à multitudine sacrorum seruorum, & à sacerdote potestatem maximam habente. Non enim pauca hæc urbs possidebat. Pompeius multas ei prouincias adiecerat, & tum eam, tum Megalopolim urbes nominarat, hac & Camisena, quæ minori Harmeniæ & Lanasenæ finitimæ sunt, in unum compositis. Hæ sales fossiles habent, & Camisa peruetustum castellum, quod nunc dirutum est. Posteriores Romanorum duces ex Comanis in partes diuisis, alia sacerdotibus Comanorum dederunt, alia sacerdoti Zelorum, alia Teporigi cuidam homini præpotenti, & è Tetrarchica stirpe Galatarum, quo mortuo portio hæc quæ non multa erat, Romanis cessit, & prouincia est appellata. Incolæ ad oppidum Carana conueniunt, à quo Caranensis regio dicitur. Reliqua Pythodoris & Dyteutus habent. Restant ex Ponto ea quæ inter hanc regionem & Amisenos & Sinopenses tendunt. Cappadociam & Galatiam & Paphlagoniam uersus post Amisenum agrum, usque ad Halym est Phazemonetica, quam Pompeius Megalopolim nominauit, & facta apud Phazemonem uicum habitatione, eam Neapolim appellauit. Septentrionale huius regionis latus Gazilotus & Amisenus ager claudit, occidentale Halys, orientale Phanarœa. Reliquum Amasiensium nostra regio, quæ plurima est & cæterarum omnium optima, partem itaque Phazemoneticam uersus, lacus quidam occupat, pelagi magnitudine, nomine Stiphana, piscosus, & uarijs pascuis abundans. Adiacet ei Cizara castellum munitissimum, nunc autem desertum, propè regia constructa est. Reliqua regio magna ex parte nuda, frumenti tamen ferax. Amasiensibus imminent aquæ calidæ & ualde salubres, quæ Phazemonensium sunt. Imminet etiam Sagylium castellum super monte quodam situm erecto & excelso, & in acutum tendente. Id aquas abundantissimas habet, nunc autem quanquàm regibus ad multa utilissimum, neglectum tamen est. Hic Arsaces dominatum, & nouas res mouens, à filijs Pharnacis regis captus, interemptúsque est, nemine id ex ducibus permittente. Captus est autem non ui sed fame, munitione à Polemone & Lycomede regibus capta. Nam ex planitie pulsus, in montem aufugit sine ullo commeatus apparatu, & aquam arduis petris obstructam inuenit. id enim Pompeius effecerat, iubens castella omnia dirui, ne latronibus in monte aufugere uolentibus utilia relinquerentur. Ille Phazemonensem agrum sic constituit, posteriores uero eum regibus distribuerunt. Vrbs nostra in ualle quadam iacet magna & profunda, per quam Iris flumen fertur mira prouidentia & natura constructa, quæ castelli usum potest exhibere. Nam petra quædam est alta, & præceps, & in flumē abrupta, quę in fluminis ripa, ad quam urbis habitatio est, murum habet, ex utrisque lateribus ad uertices duos recurrit, qui pulcherrime turriti, pariter consurgunt. In hoc circuitu regiæ sunt, & regum monumenta. Vertices ipsi angustum utrinque iugum habent, quinque sexue stadiorum altitudine, à flumine & suburbanis utraque ex parte ascendentes. A iugo ad uertices est alius stadij ascensus, acutus sanè qui uim omnem exuperat. Habet etiam aquas introrsum, quæ auferri non possunt. Sunt enim fistulæ duæ, quarum altera ad flumen tendit, altera ad iugum. Flumen pontibus iungitur, altero ab urbe in suburbanum, altero à suburbano in exteriorem regionem, ad hunc pontem mons desinit qui saxo imminet. Conuallis à flumine progreditur non admodum lata, in initio postea dilatatur, & planitiem efficit, quæ Chiliocomium appellatur. Deinde est

Diacop

Megalopolis. Lanasena. Camisena. Camisa. Teporix. Carana. Phazemonetica. Phazemon. Neapolis. Gazilotus ager. Stiphana. Cizara. Amasea. Sagylium. Arsaces. Iris flu. Chiliocomiũ.

Diacopena, & Pimolisena regio, tota fœlix, usque ad Halym atq; septentrionales Amasiensium partes, hæ sunt quingentorum ferè stadiorum longitudine. Deinceps reliqua sequitur, ac multo longior, usque in Babanomum, ac Ximenam, quæ etiam ad Halym usque descendit. Longitudo quidem hæc est. Latitudo uero à septentrione austrum uersus in Zeleticam & Cappadociam maiorem usque ad Trogos. In Ximena sunt sales fossiles, à quibus Halym flumen dici putant, in nostro agro multa regio deserta est, & multa castella diruta, propter Mithridaticum bellum. Ea arboribus plena, & pascendis equis, ac cætero pecori idonea, & tota habitabilis est. Amasia prius fuit regibus data, nunc prouincia est. Reliqua pars ad Ponticam prouinciam pertinet trans Halym, circa Olgasym, Sinopensi agro contigua. Olgasys mons est altissimus, & aditu difficillimus, in quo plurima Paphlagonum templa sunt, circunstat Blaëna & Domanetica regio satis ferax, per quam Amnias flumen illabitur. Hoc in loco Mithridates Eupator, Nicomedis Bithyni copias funditus deleuit, haud quidem præsens, sed per imperatores, unde ille cum paucis domum fugiens seruatus est, & inde in Italiam nauigauit. Hic uero secretus, impetu facto, Bithyniam cepit, Asia usque in Cariam ac Lyciam occupata, atque hic urbs Pompeiopolis constructa est. In hac urbe est Sandaracurgium, non multum distans à Pimolisis, quod castellum regium est, nunc autem dirutum à quo regio ex utraq; fluminis parte Pimolitica appellatur. Sandaracurgium mons est concauus, propter metallorum effossionem, hunc operatores maximis cuniculis subeunt. Solebant olim publice operari, & fossoribus utebantur seruis, ex aliquo maleficio redemptis. Nam præter operandi laborem qui maximus est, dicunt aërem ex metallis letiferum esse atque intolerabilem, propter odoris grauitatem è glebis prodeuntem. Vnde corpora cito ibi mori, sæpe metallorum effossionem deficere, propter operariorum incõmoditatem, qui cum plures sint quàm CC. continue & morbis & labe absumuntur. Atq; hæc de Ponto dicta sint. Post Pompeiopolim est reliqua Paphlagoniæ mediterranea, usq; in Bithyniam euntibus occidentem uersus, huic quæ parua quidem est, paulo ante ætatem nostram multi imperabant, nunc stirpe regia extincta, Romani habent. Quæ autem Bithyniæ finitima est, Timonetica, & Marmoletica, & Sanisena & Potamia nominatur. Erant etiam Cinistena quædam, in qua erant Ciniata, castellum munitissimum, Olgasy monti subiectum quo Mithridates, qui eius conditor dicitur, receptaculo usus, Ponti imperium adeptus est, & qui ab eo profecti sunt, usq; ad Eupatorem successionem seruauere. Postremus uero Deiotarus Castori filius, cognomento Philadelphus Paphlagoniæ imperauit, & Gangra Morzei regiam habuit, id autem est oppidum simul & castellum. Eudoxus author est fossiles pisces esse in Paphlagonia in locis siccis, locum tamen non determinat, item in humidis circa lacum Ascanium, qui apud Cumi est, sed nec id perspicue dicit. Postquam Paphlagoniam Ponto finitimam exposuimus (nam Paphlagonibus, occidentem uersus finitimi sunt Bithyni) quæ ad hos pertinent, persequi conabimur, postea ex ijs atq; Paphlagonibus alio sumpto principio, cætera contexemus, quæ post hos sunt austrum uersus, usque ad Taurum montem, quæ scilicet, cum Ponto & Cappadocia æque procedunt. Nam huiusmodi ordinẽ ac partitionem ipsam, locorum natura describit. Bithyniam ab oriente Paphlagones, & Mariandyni & Epicteti pars terminat, à septentrione mare Ponticum, quod ab ostijs Sangarij, us-

Diacopena. Pimolisena. Babanomum. Ximena. Halys unde. Amasia. Olgasys mons Blaëna regio. Domanetica regio. Amnias flu. Pompeiopolis. Sandaracurgium. Bithynia. Timonetica. Marmoletica. Sanisena. Potamia. Cinistena. Ciniata. Deiotarus. Gangra. Paphlagoniæ imperium. Pisces fossiles. Bithyniæ situs Epictetus.

Chalcedon. que ad os tendit, quod iuxta Byzantiũ eſt, & Chalcedonem, ab occidente Propontis. Ad auſtrum Myſia & Phrygia, quæ Epictetus dicitur. Eadem Helleſpontia, Phrygia nominatur. Huius eſt Chalcedon, in Ponti ore ſita, quam Megarenſes cõ-
Cryſopolis. didere, & Cryſopolis uicus, & Chalcedoniũ fanum. Hæc regio paulo ſupra mare
Azaritius. fontem habet nomine Azaritiũ, qui paruos Crocodilos nutrit. Poſt Chalcedonũ
Aſtacenus ſin. ſequitur litus, quod Aſtacenus ſinus appellatur, qui Propontidis pars eſt, in eo cõ-
Nicomedia. dita eſt Nicomedia, dicta de nomine regis cuiuſdã Bithyni, qui eam condidit. Mul-
Nicomediæ reges. ti enim eodẽ nomine uocati fuerunt, quemadmodũ Ptolemęi, propter prioris claritatem.
Aſtacus. In ipſo ſinu fuit urbs Aſtacus, quam Megarenſes & Athenienſes cõdidere,
Dœdalſus. & poſtea Dœdalſus, à qua ſinus nominatus eſt. Deinde à Lyſimacho diruta, habitatores eius Nicomediam à Nicomediæ conditore tranſlati ſunt. Aſtaceno ſinui
Pruſias. alius continuatur magis ad orientem ſolem recedens, in quo Pruſias eſt quæ prius
Cius. Cius appellabatur. Cium Demetrius euertit deditq; Pruſiæ Zelę qui hanc euertit,
Myrlea. & Myrleam Pruſiæ uicinam. Is à ruinis eas excitans, Cium à ſe Pruſidam, Myrleã
Apamia. uero ab uxore Apamiã nominauit. Hic eſt ille Pruſias qui Annibalẽ huc concedentem
ſuſcepit, poſt Antiochum ſuperatum, & Phrygię Helleſpontiæ ſeditionẽ, ad-
Epictetus. uerſum Attalicos ex compoſito factam. Hanc priores minorẽ Phrygiã, illi Epicte-
Arganthonius mons. tum nominauere. Pruſiadi mons imminet, quẽ Arganthoniũ uocant. Hoc in loco
Hylas. Hylam unũ ex ſocijs Herculis, qui etiam Argonauta erat, cum aquatũ egrederetur, à Nymphis captũ finxerũt, Cium uero cum & ipſe Herculis ſocius eſſet, & cum eo nauigaret, è Colchis redeuntem ibi remanſiſſe, & urbem de ſuo nomine cõdidiſſe. Et adhuc feſta quædam apud Pruſienſes celebrãtur, in quibus per montes uagi, ac ſaltantes Hylam uocãt, quaſi in ſyluas ad illũ inquirendũ egrediantur. Pruſienſes cũ beneuole ſe erga Romanos geſsiſſent, libertatẽ ſunt aſſecuti. Apamienſes Roma-
Pruſa opp. norum coloniam acceperunt. Pruſa urbs eſt, in Olympo Myſio ſita, & recte guber-
Olympus. natur, Phrygibus ac Myſis finitima. Ea à Pruſia condita eſt, qui cum Crœſo bel-
Phryges. Myſi. lum geſsit. Sed Phrygum & Bithynorũ & Myſorum fines determinare, item Do-
Doliones. lionum, qui circa Cyzicum ſunt, & Mygdonum & Troum, difficile eſt. Quod u-
Prouerb. naquęq; natio diſtincta eſſe debeat, id conceditur. Nam & de Myſis ac Phrygibus
Myſorũ Phrygumq́ incertis ſedes. huiuſmodi prouerbium eſt, Phrygum ac Myſorum fines ſeparati, ſed diffinire difficile. Cauſa eſt, quia cum incolæ Barbari ac militares eſſent, quæ uiciſſent non firmiter tenebant, ſed frequentius ut uagi errantes, modo illi alios eijciebant, modo ipſi eijciebantur. Hæ gentes omnes Thraciæ putandæ ſunt, quia ulteriorẽ regionẽ ĳ colunt, & nõ facile altera ab altera immutatur. Verum quantũ nos coniectura aſ-
Myſia. ſequi poſſumus, inter Bithyniam & Æſapi oſtium, Myſia poni poteſt, quę mari cõtigua eſt, & uſque ad totum penè Olympum progreditur. Circuncirca in mediter-
Aſcanius lacus. ranea eſt Epictetus, quæ nuſquam mari contigua, uſq; ad Aſcanij lacus, & regionis orientales partes euadit. nam eodem nomine & lacus & regio appellabantur, atque alia Phrygiaca erat, alia Myſiaca, ſed Phrygiaca à Troianis remotior. nam & illud poëtæ dictum ſic accipiendum eſt, cum ait,

In Catalogo. φόρκυς δ' αὖ φρύγας ἦγε καὶ ἀσκάνιος θεοειδὴς,
τῆλ' ἐξ ἀσκανίας. id eſt,

Phorcys & Aſcanius Phrygias duxere cateruas
Longe ex Aſcania.

Phrygiaca ſcilicet, quod alia Aſcania uicinior ſit quæ Myſiaca eſt, iuxta eam,
quæ

quæ nunc Nicæa appellatur, cuius poëta meminit, cum dicit,

πάλμυν τ' ἀσκάνιόν τε, μόρυν θ' υἷον ἱπποτίωνος Iliad. β.
μυσῶν ἀγχεμάχων ἡγήτορε,
οἵ ῥ' ἐξ ἀσκανίης ἐριβώλακος ἦλθον ἀμοιβοί.

Mysorumq́ duces bellatum cominus armis
Palmys & Ascanius necnon Morys, Hippotione
Natus, ab Ascaniæ campo uenere feraci.

Nec mirandum est, cum quendam Phrygum ducem Ascanium dixerit, ex Asca- *Ascanius dux.*
nia profectum, si dicat etiam Ascanium quendam ductorem Mysorum ex Asca- *Ascania.*
nia uenientem. multa enim flumina & lacus & loca, apud eum eodem nomine ap-
pellantur. Nam & ipse poëta Æsapum Mysorum confinium dicit. Nam cum præ- *Homonymia apud Homer.*
termontanam Troiæ regionem supra Ilium recensuit, quæ sub Ænea erat & quã *Aesapus.*
Dardaniam nominauit, mox septentrionem uersus Lyciam ponit Pandaro sub- *Lycia.*
ditam in qua Zelia est, dicens, *Zelia.*

οἳ δὲ ζέλειαν ἔναιον ὑπαὶ πόδα νείατον ἴδης
ἀφνειοί, πίνοντες ὕδωρ μέλαν αἰσήποιο τρῶες. *In Catalogo.*

Quiq́ colunt Zeliam, extremæ radice sub Idæ,
Aphnij ab Æsapo potantes flumine Troës.

Zeliæ autem subiacet mare uersus, & supra Aesapum, Adrastiæ campus, & Ti- *Adrastiæ cãp.*
ria & Pitya, ac ea quæ Cyzicena regio appellatur, Priapum uersus, quam mox di- *Tiria. Pitya.*
numerat, deinde rursum ad orientales & ulteriores partes reuertitur. Quare osten- *Priapus opp.*
dit se regionem usque ad Aesapum septentrionalem & orientalem Troiadis termi- *Troias.*
num arbitrari. Sed post Troiadem Mysia est, & Olympus, ac huiusmodi gentium *Mysia. Olympus.*
situm antiqua memoria prodit, nunc omnia sunt immutata. Nam cum sæpe alij *Phryges.*
atque alij imperauerint, alia confusa sunt, alia penitus euersa. Nam post captam *Troianæ ditionis successores*
Troiam, Phryges ac Mysi imperauere, deinde Lydi, post eos Aeoles, & Iones, de-
inde Persæ ac Macedones. Postremo Romani, sub quibus iam plurimi & linguas
& nomina simul amiserunt. Cum alia quædam regionum diuisio facta sit, quã iu-
niores plurimum curare debent, priscæ autem partitioni mediocriter intendendũ
est. In mediterranea Bithyniæ, Bithynica Teijs imminent, & regionem Saloni pro- *Salon.*
ximam, pascendis bobus idoneam habent, unde etiam Salonensis caseus dicitur. *Salonensis caseus.*
Et Nicæa Bithyniæ metropolis, iuxta lacum Ascanium est, & campus ingens &
ualde fœlix circunstat, æstate nõ admodum salubris. Eam primo Antigonus con-
didit, Philippi filius, & Antigoniam nominauit. Postea Lysimachus eam ab uxo- *Antigonia.*
ris nomine, filiæ Antipatri, Nicæam appellauit. Vrbis ambitus est stadiorum se- *Nicæa.*
decim, in figura quadrata, quæ in campo sita portas quatuor habet. Ad rectos an-
gulos, & in munitionem excisa, quare ex uno lapide, qui circa medium gymna-
sium positus est, omnes quatuor portæ cernuntur. Paulo supra Ascanium lacum
est oppidum Otrœa ad orientales Bithyniæ fines, eam ab Otreo dictam putant. *Otrœa.*
Quod prius Mysi Bithyniam habitauerint, testis est Scylax Cariandreus, qui
Phryges ac Mysos dicit circum Ascanium habitare. Postea Dionysius condi- *Dionysius urbium scriptor.*
tarum urbium scriptor, ait angustias apud Chalcedonem & Byzantium, quæ
nunc Thracius Bosphorus appellantur, prius Mysium Bosphorum nomina- *Bosphorus Thracius.*
tas, atque illud etiam testimonium poni potest, Mysos Thraces esse, quod Eu- *Euphorion.*
phorion dicit,

μυσοῖο παρ' ὕδασιν ἀσκανίοιο. id est,

Aſcanium propter Myſum.

Alexand. Aetolus. Alexander quoque Ætolus ait,

οἳ καὶ ἐπ' ἀσκανίων δώματ' ἔχουσι ῥοῶν
λίμνης ἀσκανίης ἐπὶ χείλεσιν ἔνθα δολίων
υἱὸς σιληνοῦ νάσσατο καὶ μελίης.

A quibus Aſcaniæ circunhabitantur aquæ,
Aſcanij per labra lacus, quibus ante Dolion
Xenocrates. Sileni manſit filius ac Meliæ.

Dionyſius Dialecticus. Cum Aſcanius lacus nuſquam niſi hic inueniatur. In Bithynia fuere uiri in di-
Hipparchus. ſciplinis memorabiles, Xenocrates philoſophus, & Dionyſius dialecticus & Hip
Theodoſius. parchus, & Theodoſius, & filij eius mathematici. Itẽ Cleophanes orator ex Myr
Cleophanes. Aſclepiades. lea & Aſclepiades medicus Pruſienſis. Bithynis ad auſtrũ Myſi adiacent, Olym-
Myſi. po proximi, quos alij Olympinos, alij Helleſpontios uocant, & Phrygia, quæ in
Galatæ. Phrygia. Helleſponto eſt, Paphlagonibus autem Galatæ, ex his utriſq; auſtrum uerſus, ma-
Lycaonia. ior Phrygia, & Lycaonia uſq; ad Taurum Cilicium ac Piſidicum. Sed quoniam
quæ Paphlagoniæ cõtinua ſunt, Ponto adiacent, & Cappadociæ, & gentibus quę
circũſtant, proprium erit ut partes his uicinas ante pertractemus, poſtea cõſequen
tia loco oſtendamus. Paphlagonibus itaq; ad auſtrum ſunt Galatæ, quorum gen-
Trogini. tes tres ſunt, duæ Trogini & Toliſtobogi à ducibus nominatæ, tertia à gente quæ
Toliſtobogi. Tectoſages. in Celtica eſt Tectoſages. Hanc regionem poſt multos errores, & multas excurſio-
nes, in loca Attalicis regibus & Bithynis ſubdita, Galatæ occuparunt, donec eam
Galatia. quæ nunc Galatia eſt & Gallogræcia dicitur, ab illis non inuitis acceperũt. Dux
Gallogræcia. trãſitus in Aſiam uidetur fuiſſe Leonorius. Harum trium gentiũ, quæ unius ſunt
Leonorius. linguæ, & in re nulla diſcrepant, qui unamquanq; in partes quatuor diuiſere, unã-
Tetrarchia. quanq; Tetrarchiam uocauerunt, quæ proprium tetrarcham habebant, item iudi-
cem & tribunum tetrarchæ ſubiectos, & duos ſubtribunos, & XII. tetrarcharum
Drynæmetus. conſilium, qui erant uiri CCC. & in locum conueniebant nomine Drynæmetum,
conſilium de ſanguine, de rebus cæteris tetrarchæ ac iudices iudicabant. Antiquus
itaq; ordo huiuſmodi erat, ætate noſtra ad tres duces res delata eſt, poſtea ad duos,
Amyntas. deinde ad unum Deiotarum tota potentia deuenit, cui poſtea ſucceſſit Amyntas,
nunc & hanc, & eam quæ ſub Amynta erat, Romani tenent, omnibus in unam
prouinciam redactis. Partem Pontum & Cappadociam uerſus Trogini habent,
ea optima omnium eſt, quas Galatæ incolunt, caſtella mœnibus circundata habet
Tauium. Tauium emporium eorum qui in hac regione ſunt, in quibus eſt ænea Iouis ſta-
Aſylum. tua, & delubrum eius Aſylum, item Mithridatium quod Pompeius Bogodota-
Mithridatium. ro dedit, è Pontica pulſo. Tertium eſt Danala ubi Lucullus & Pompeius conuene
Danala. Troginorum fines. re, cum alter in belli ſucceſſionem, alter illi poteſtate permiſſa ad triumphum per-
geret. Trogini itaq; has partes habẽt. Tectoſages uero partes Phrygiam maiorem
Tectoſagum fines. uerſus, iuxta Piſinuntem & Orcaorcos, eorum caſtellũ erat Anchora, eodem no-
Orcaorci. mine quo & id quod Lydiam uerſus eſt circa Blayrum Phrygiæ oppidum. Toli-
Anchora. Blayrum. ſtobogi Bithynis ſunt finitimi, & Phrygiæ quæ Epictetus dicitur. Horum caſtella
Blucium. ſunt Blucium & Peium, quorum alterũ Deiotari regia erat, in altero theſauros ha-
Peium. bebat. Piſinus emporium eſt eorum, qui in hac regione ſunt, & templum maxi-
Deiotarus. Piſinus. mum habet magnæ uenerationis matris deũm, quam Angidiſtam uocant. Sacer-
Angidiſta. dotes olim præpotentes quidam erant & ſacerdotium maximum habebant, nunc
corũ

eorum dignitas imminuta est, emporiũ adhuc manet. Hic locus magnifice ab Attalicis regibus structus est, & templo & porticibus ex albo lapide, Romani templum celebre reddiderunt, accersita inde deæ statua, quemadmodum ea quæ Æsculapij erat ex Epidauro. Mons quidam urbi imminet nomine Dindyma, à quo Dindymena dicitur, quemadmodum à Cybelis Cybele, prope Sangarius amnis fluit, secus quem erant antiqua Phrygum domicilia, ut Midæ, & prius Gordij, & aliorum quorundam, quæ nunc urbium uestigia non seruant, sed in uicos redacta sunt paulo alijs maiores, sicut Gordium & Gorbeus, Castoris Saocondarij regia, in quo Deiotarus generum & filiam iugulauit, arcem uero demolitus est maxima habitationis parte deuastata. Post Galatiam austrum uersus est lacus nomine Tatta, Cappadociæ maiori adiacens, iuxta Morimenos, & pars est Phrygiæ maioris, item ea quæ huic continua est, usque ad Taurum, cuius partem plurimam Amyntas habuit. Tatta salis sponte nascentis fontes habet, atque adeo faciliter sal rebus immersis circũgelascit, ut sæpe cum funalem torquem demiserint, salis coronas educant. Volucres ipsæ alis aquas contingentes facile capiuntur, cum propter salis concretionem cito decidant. Tatta etiam ea dicũtur, quæ circa Orcaorcos sunt, & Pignisum & frigidos Lycaonum colles & nudos & pascendis onagris aptos, ubi multa aquæ penuria est, quæ sicubi inueniatur profundissimos puteos habet, quemadmodum Soatris ubi aqua uenditur. Item uicus in urbis modum prope Garsabora, quæ regio quanquam sicca sit, oues tamen mirifice nutrit, sed asperæ lanæ, unde nonnulli maximas ex eis diuitias compararunt. Amyntas supra CCC. ouium greges in his locis habuit. Insunt etiam lacus quorum maior Coralis dicitur, minor Trogitis. Hoc in loco est Iconium oppidum optime habitatum, quod fortunatiorem regionem habet, quàm ea quæ onagros producit, hoc Polemo habuit. Iam Taurus locis his appropinquat, Cappadociam & Lycaoniam terminans, ad imminentes Cilicas Trachiotas. Lycaonum atque Cappadocum confinium est locus qui inter Coropasum iacet Lycaonum uicum, atque Garesthyra oppidum Cappadociæ, interuallum inter hæc castella est centum & XX. ferè stadiorum. Lycaoniæ est etiam Isaurica Taurum uersus, deinde Isauria quæ uicos duos habet eiusdem nominis, & eum qui uetus dicitur Benemunitum. his alia loca obtemperabant, omnia latronum domicilia, quæ Romanis negotia exhibuerunt. Publius uero Seruilius cognomento Isauricus, quem nos uidimus, hæc Romanis subegit, & multas piratarum munitiones, quæ in ora maritima erant, ui cepit. In Isauricæ lateribus est Derba, præsertim Cappadociæ adiuncta, Antipatris Derbensis sedes. Eius erant Laranda & ætate nostra Isaura. Amyntas Derbensem adortus, Derbam cepit & illum interemit. Isaura uero habuit à Romanis hic regiam sibi construens antiqua Isauria diruta, & in eodem loco nouum opus ædificans, perficere nequit. Nam cum Omonades inuaderet, per insidias captus est, & à Cilicibus interemptus. Cum enim Antiochiæ partem haberet Pisidiam uersus, usque in Apolloniadem quæ est Apamiam Cibotorum uersus. Item ex prætermontana regione nonnulla ac etiam Lycaoniam tentabat, Cilicibus ex Tauro excurrentibus, & Pisidijs regionem eam auferre, quæ Phrygum erat, & multa profecto loca cepit, quæ nunquam antea capi potuerunt, quorum est Cremna. Sandalio autem accedere non est ausus, quod inter Cremnam atq; Sagalassum iaceret, Cremnam habent Romanorum coloni.

Cybeles statua. Dindyma. Dindymena. Sangarius. Midas. Gordius. Corbeus. Tatta. Morimeni. Pignisum. Soatri. Garsabora. Oues aridis gaudent pascuis. Coralis. Trogitis. Iconium. Taurus. Trachiotæ. Coropasus. Garesthyra. Isaurica. Isauria. Benemunitus uicus. P. Seruilius Isauricus. Derba. Antipater Derbensis. Laranda. Isaura. Omonades. Pisidia. Apolloniat. Cremna. Sandalium. Sagalassus.

Sagalassus sub eodem Romanorum duce est, sub quo totum Amyntæ regnum.
Distat ab Apamia diei itinere, descensum habens ab arce XXX. ferè stadiorum, uo-
Selgesus. cant etiam eam Selgesum. Hæc ciuitas ab Alexãdro capta fuit. Amyntas itaq; Cre-
mnam cepit, progressusq; usque ad Omonades, qui nunquam capi posse existima
bantur, multorum iam locorum dominus, interempto à se eorum tyranno, frau-
Cirenius de uxoris tyranni captus est, atq; ab illis interemptus. Cirenius autem eos fame cõ-
fecit, & quatuor hominum millia, à se capta in alias propinquas urbes traduxit ha-
bitatum, regionem uero iuuentute desertam reliquit. Ea est in altis Tauri partibus,
Sida. in rupibus præruptis, & magna ex parte inaccessibilibus. In medio est planities
Aspendus. *Catanenses.* concaua, & ferax, in multas conualles distincta, hanc excolentes in superioribus
Pisidæ. montium superciliis ac speluncis habitabant, & cum frequentius armati essent,
Selga. aliena excurrebant, cum montana haberent, eorum regionem circummunientia.
Sagalassus. *Petnelisus.* His contigui sunt cum alij Pisidæ, tum etiam Selgenses Pisidarum optimi. Maxi-
Adadata. ma eorum pars summa Tauri obtinet, quidam supra Sidam Aspendumq; habi-
Brias. *Cremna.* tant Pamphyliæ urbes, tenent loca edita, oleis consita. Ad montana quæ supra hos
Pityasus. sunt, Catanenses incolunt, Selgensibus & Omonadensibus finitimi, Sagalassen-
Amblada. *Anabura.* ses uero interiora Milyadem uersus. Artemidorus dicit ex Pisidarum ciuitatibus
Sinda. esse Selgam, Sagalassum, Petnelisum, Adadatam, Briadem, Cremnam, Pityasum,
Arassus. Amblada, Anabura, Sinda, Arasum, Tarbasum, Termesum. Ex his alij omnino
Tarbasus. *Termesus.* sunt montani, alij usque ad montium ima descendunt, ex utraque parte, & in Pam
Pamphylia. phyliam & Milyadem, Phrygibus, Lydis & Caribus finitimi, quæ gentes quan-
Milyas. quam boreales sint, omnes tamen sunt pacatæ. Pamphyli uero multum Ciliciæ na
tionis participes, non omnino abstinent à latrociniis, nec finitimos sinunt in quie-
te uiuere, quanquam australes partes radicis Tauri habitent. Sunt etiam Phrygi-
bus & Cariæ finitima, Tiaba, & Sinda, & Amblada, unde & Ambladense uinum
Tiaba. effertur, ad medicas curationes accommodatum. Ex montanis, ut sic dicam, Pysi-
dis, cæteri sunt per tyrannidas diuisi, & quemadmodum Cilices latrociniis exer-
citati, dicunt Lelegas quosdam uagos olim eis immixtos, propter morum simi-
litudinem ibi remansisse. Selga urbs ab initio fuit à Lacedæmoniis condita, & an-
te à Calchante, postea per sese mansit, & propter legitimam gubernationem tan-
Selgæ conditores, situs. tum adoleuit, ut aliquando uiginti uirorum millia haberet. Mira profecto est lo-
corum natura, cum in summis Tauri partibus locus sit adeo ferax, ut multa ho-
minum millia possit enutrire, pleraque loca ibi oleis & uitibus consita sunt, & o-
mnium pecorum pascuis abundant, circum imminent syluæ uaria materie plenæ.
Plurimus apud eos styrax nascitur, arbor non magna, recta, ex qua styracinæ ha-
Styrax arb. stæ fiunt, corneis similes, in trunco edacissimi uermis genus innascitur, quo li-
gnum usque ad corticem sursum erodente, furfur siue micæ quædam profundun
tur eis similes, quæ cadunt ex serra, ex his aceruus ad radicem congregatur, post-
ea humor quidam distillat qui facile coagulatus, succino similis est, huius pars ad
radicem cum scobe ac terra permiscetur, uerum quod in summo collectum est,
purum manet, pars uero in trunco congelascit, ubi defluit, atq; hoc etiam purum.
Ex non puro scilicet ligno, ac terra mixturam quandam conficiunt, puro odora-
tiorem, uiribus tamen imparem, quæ res multos fallit, atque eo plurimum supersti
Selgica iris. tiosi ad suffitus & odoramenta utuntur. Laudatur etiam Selgica iris, & unguentũ
quod ex eo fit. Selgensiũ montana circa urbem ac regionem paucos aditus habent,
præcip

præcipitijs & uallibus munita, quæ cum cætera flumina efficiunt, tum etiam Eurymedon & Cestrus à Selgicis montibus in Pamphylium mare exeuntes, propter loca ardua, pontes passim uijs impositi sunt. Selgenses nunquam antea cuiquam paruerunt, & cæteram regionem intrepide habentes, pro inferiore, quæ in Pamphylia, & quæ intra Taurum est, cum regibus decertabant. Cum Romanis uero certis conditionibus regionem tenebant. Alexandro per legatos responderunt, se ut amicos imperata suscepturos. Nunc omnino subditi sunt, & in ea censentur, quæ ab Amynta fuit. Bithynis (ut dixi) finitimi sunt Phryges ac Mysi, qui circa Olympum habitant. utraq; gens duplex est. Nam Phrygia altera dicitur maior, cui Mydas imperauit, & partem Galatæ habuerũt. Altera minor circa Olympum in Hellesponto quæ Epictetus appellatur. Mysia quoq; altera Olympina est, Bithyniæ & Epicteto continua, quã Artemidorus à Mysis qui trãs Istrum sunt, dicit habitatam. Altera circa Caicum est, & Pergamenũ agrum, usq; in Teuthraniam, & huius fluminis ostia. Sed adeo hęc immutata sunt (quemadmodum iam sępe diximus) ut etiam regionem Sypilo uicinam antiqui Phrygiam nominarint, quæ utrúmne maioris an minoris Phrygiæ pars sit, incertũ est. Vnde Niobem & Tantalum & Pelopen Phrygas dixerunt. Et utcunq; se habet, mutatio certe manifesta est. Nam Pergamenus ager Elaiticus ad quē Caicus exit, & Teuthrania inter hæc media, in qua Teuthras, & Telephi educatio fuit, inter Hellespontum sunt & regionem Sipylo & Magnesiæ circunstantem, & eam quæ sub illa est, quare Mysorum ac Phrygum fines (ut ante diximus) diuersi. Sed eos definire operosum. Lydi & Mæones quos Homerus Mæonas uocat, cum his & inter se confusi sunt, hos alij eosdem alij diuersos putant. Item Mysos alij Thracas dixerunt, alij Lydos, secundum ueterem quandam historiam, quam Xanthus, Lydus, & Menecrates Elaita referunt, Mysorum nomen interpretantes, quod Lydi fagocissimam sic uocent. multa enim eiusmodi arbor est in Olympo, ubi expositos eos dicunt, quorum posteri à fagocissima Mysi sunt appellati, testimonio esse sermonē, ex Lydo Phrygioq; permixtum, tandem ipsos circa Olympum habitasse. Phrygas uero ex Thracia traijcientes Troiæ ac propinquæ regionis principes esse cœpisse, eos itaq; hoc in loco habitasse, Mysios uero supra Caici fontes, prope Lydos. Auget has fabulas gentium earum confusio, & opulentia regionis, quæ cis Halym est, præsertim in ora maritima, cuius causa multi eam undique inuadebant, præsertim ex ulteriore fluminis regione, ac etiam uiam inter se decertabant. Sed præcipue circa Troiana tempora, ac etiam postea excursiones transmigrationésque factæ fuerunt, cum Barbari simul ac Græci impetu quodam ad aliena adipiscenda ferrentur. Sed ante res Troianas hæc erant. Tunc enim Pelasgorũ natio, & Cauconum Lelegum erat. Dictum est enim quod olim ij, quos poëta Troianis socios fecit, nequaquam ex ulteriore regione in multis Europæ locis errabant. Nam quæ de Phrygibus Mysísque memorantur, Troianis sunt antiquiora, duplices quoque eiusdem generis Lycij, suspicionem exhibent, uel Troianorum uel eorum qui Cariam uersus alios habitare fecerunt. Idem fortasse, & de Cilicibus contigit. nam & hi duplices sunt, & si huiusmodi testimonium non est recipiendum, quia qui nunc Cilices dicuntur ante res Troianas fuerunt, & Telephus cum matre ex Arcadia uenisse perhibetur, qua Teuthranti qui eum recepit, in coniugem data imperium accepit, & filius putatus est. Cares quoq; cum prius Leleges & insulares

Eurymedon fl. *Cestrus.* *Phrygia duplex.* *Mydas.* *Epictetus.* *Mysia duplex.* *Niobe.* *Tantalus.* *Elaiticus ager.* *Caicus.* *Teuthras.* *Telephus.* *Sypilus.* *Lydi.* *Mæones.* *Iliad. β. et κ.* *Mysi unde appellati.* *Cilices.* *Telephus.* *Cares.* *Leleges.*

ἰνδιγένα. Miletus. essent, ut fertur, terrestres † facti sunt, fauentibus Cretensibus, qui Miletum condidere. Conditorem ex Mileto, quæ in Creta est, Sarpedonem accipientes, & Termilas in eam quæ nunc Lycia dicitur, habitatum deduxerũt. Hos Sarpedon Minois

Termilæ. Sarpedon. Minyæ. Solymi. Lycon. Lycij. Rhadamanthi frater colonos ex Creta duxit, ac Termilas nominauit, cum prius Minyæ uocarentur, ut Herodotus refert. Ac prius etiam Solymi, postea Lycon Pandionis filius, eosdem à se Lycios appellauit, quæ profecto ratio Lycios ac Solymos eosdem esse ostendit, quanquam poëta eos separat. nam de Bellerophonte è Lycia profecto dicitur,

σολύμοισι μαχέσατο κυδαλίμοισι.

Iliad. ζ. Hic Solymis iterum præstantibus intulit arma.

Pysander. Pysandrum etiam eius filium (ut ille inquit) pugnantem cum Solymis Mars interemit. Sarpedonem quoq; indigenam esse dicit, sed uictori in cõmune prẽmiũ propositum esse terræ uirtutem opulentiamq;, quæ ego dico ex multis confirmantur, etiã post res Troianas, unde & Amazones eos inuadere ausæ sunt, aduersum quas Priamus & Bellerophontes duxisse exercitum dicuntur, & multæ ciuitates ab illis cognominatæ sunt. in Iliensi campo tumulus quidam est,

In Catalogo. τὴν ἤτοι ἄνδρες Βατίειαν κικλήσκουσιν
ἀθάνατοι δέ τε σῆμα πολυσκάρθμοιο μυρίνης.

Hunc homines proprio Batiæam nomine dicunt,
Ast immortales uolucris monumenta Myrinæ.

εὐσκαρθμοι. Myrina. Quam tradunt unam fuisse ex Amazonibus, coniecturam ex adiectiuo capientes. Equi enim propter celeritatem εὐσκαρθμοι, id est uolucres dicũtur, unde & illam ab equorum celeritate πολύσκαρθμον, id est uolucrem dictam, & Myrina ciuitas ex ea nominata est. Vicinæ quoque insulæ hæc eadem ob terræ fertilitatem passæ sunt, è

Rhodus. Treres. Cimmerij. quibus est & Rhodus, & Cos, quæ ante conditam Troiam à Græcis habitabãtur, cuius rei Homerus manifestum exhibet testimonium. Post Troiam uero Græcorum coloniæ & Treres & Cimmerij & Lydi, deinde Persæ ac Macedones, postremo Galatæ, omnia excursionibus perturbarunt atq; confuderunt. Et non solum propter mutationes rẽs ipsę incertæ sunt, sed etiam propter dissidentes scriptorum opiniones, qui eisdem de rebus non eadem tradiderunt. Nam hi Troas Phrygas

Lycij. Cares. Troës. Danai. Achæi. uocant, sicut tragici, illi uero Lycios Caras, & eodem modo alios. Sed Troës adeo ex paruis aucti sunt, ut reges regum essent, & poëtæ & eius expositoribus occasionem præbuerunt, quam oporteat Troiam appellari. Nam omnes Troianorum socios in communi Troas uocat, quemadmodum aduersarios Danaos & Achiuos, sed nequaquam per Iouem Paphlagoniam Troiam dicemus, nec Cariam nec Lyciam ei finitimam, ut cum ita dicit,

Iliad. γ. τρῶες μὲν κλαγγῇ ἐνοπῇ τ᾽ ἴσαν,
οἱ δ᾽ ἄρ᾽ ἴσαν σιγῇ μένεα πνείοντες ἀχαιοί.

Clamore ingenti Troes, sonituq; fremebant,
At Danai tacito spirabant corde furorem.

Sæpe etiam aliter atq; aliter dicit, quæ cum ita sint, necesse est ut singula pro uiribus transigamus, quæ uero nos fugiunt ex antiqua historia, ea omittẽda existimamus. Non enim in ijs est Geographiæ opus, sed quæ nũc sunt, ea dicere debemus.

Ida. Olympus. Troiæ situs. Duo itaq; montes Propontidi imminent, Olympus Mysius & Ida, Olympo Bithynica subiacent. Inter Idam atq; mare Troia iacet monti contigua, de hac & de ijs quæ austrum uersus ei monti contigua sunt, postmodum dicemus. Nunc de

Olym

Olympenis dicendum est, ac de consequentibus usque ad Taurum, quæ cum locis à nobis ante peragratis æque progrediuntur. Olympus in circuitu non habitatur, in altis sylvas ingentes habet, & loca optime septa, quę latrones alere possint. In hęc loca sæpe tyranni conueniunt, ubi diutius perdurant, quemadmodum ætate nostra Cleon latronum princeps, qui fuit è uico Gordo, quem postea augens urbem fecit, & Iuliopolim appellauit. Ab initio uero prædonum receptaculo utebatur loco ualidissimo nomine Callydio. Is Antonio ualde utilis fuit. nam profectus ad eos, qui pro Labieno tributa colligebant, omnia impediuit, quo tempore ille Asiã obtinebat. In bello autem Actiaco cum ab Antonio desciuisset, Cæsaris ducibus adhæsit, ac supra quàm eius meritum pateretur, in honore habitus est. Is ultra munera ab Antonio data, accepit etiam quæ Cæsar dedit, quare iam pro latrone principis habitũ gerebat. Erat enim Iouis Abretani sacerdos, qui Mysius deus est, & parti Morenę imperabat, quę etiam Mysia est, quemadmodum Abretana. Postea Comanorum sacerdotiũ in Ponto accepit, ad quod cum uenisset, intra menstruũ tempus excessit è uita. nam grauis eum morbus arripuit, siue ex nimia crapula, siue ex ira deæ, ut dixerunt qui in fano erant. Nam intra sacri loci ambitum, utriusque sacerdotis maris scilicet ac fœminæ habitatio est, fanum quoque præter cæteram religionem expresse uetat suillarum carnium esum, unde nec in totam urbẽ sus infertur. Ille mox primo ingressu, ex huius consuetudinis præuaricatione, latrocinantiũ morem ostendit, non ut sacerdos, sed ut corruptor ingressus. Olympus talis est. Habitant tamen circum eum, à septentrione Bithyni & Mygdones & Doliones, reliquum Mysi habent & Epictetus. Dolionas maxime eos dicunt, qui circa Cyzicũ habitant, ab Æsapo usque in Rhyndacum & Dascyliticum lacum. Post hos Mygdones sunt usque in Myrleanorum agrum. Super Dascyliticũ lacum sunt alij duo lacus Apolloniaticus & Miletopolitanus. Iuxta lacum Dascyliticum Dascylium ciuitas est, iuxta Miletopolitanũ Miletopolis, iuxta Apolloniaticum super Rhyndaco est ea, quæ Apollonia uocatur, sed horum pleraque pars, nunc Cyzicenorum est. In Propontide est insula Cyzicus duobus pontibus iuncta continenti, feracissima quidem, quingentorum ferè stadiorum ambitu, ea iuxta pontem eiusdem nominis urbem habet, & portus duos clausos, & naualia supra CC. Vrbis pars iacet in planitie, pars secus montem qui Vrsarum mons appellatur, huic alia Dindyma imminent unius uerticis, quæ delubrum habent Dindymenę matris deûm ab Argonautis ædificatum. Ciuitas ipsa & magnitudine & pulchritudine & æquitate cum primis Asiæ ciuitatibus contendit, paci & bello apta. Ea ad Rhodiorum & Massiliensium & antiquorum Carthaginensium formam uidetur instructa. Sed cęteris omissis, ea publicorum ędificiorum & instrumentorum architectos curatores tres habet, & tria armentaria, aliud armorum, aliud instrumentorum, aliud frumenti. Frumentum ne corrumpatur chalcidica immixta præstat. Huius rei utilitatem, in Mithridatico bello ostenderunt. nam rege præter opinionem ingruente, cum C. & L. millibus hominum, & multo equitatu, & suburbanum, & oppositum montem occupante, quem Adrastiæ uocant, postea in iugum quod urbi imminet traijciente, & terra marique pugnante, Cyziceni quadringentis nauibus contra omnia restiterunt, ut propè etiam regem ipsum in cuniculo opprimerẽt contra effodientes, ille uero præcauit, ac sese extra cuniculum recepit. Tandẽ Lucullus Romanorum Imperator quibusdam ad auxilium missis eos confirmauit. Fuit etiam pe-

Cleon latro. Gordus uicus. Iuliopolis. Callydius. Iuppiter Abretanus. Morena. Abretana. Comanũ sacerdotium. suillarum carnium esus prohibitus. Olympus. Bithyni. Mygdones. Doliones. Aesapus. Rhyndacus. Dascyliticus lacus. Apolloniaticus lacus. Dascylium. Miletopolis. Apollonia. Cyzicus. Vrsarũ mons. Dindyma mõs. Dindymena mater. Cyzicenorum armentaria. Frumentũ seruandi ratio. Chalcidica. Adrastia.

stis adiumento, quam rex nequaquam ualuit prouidere, uerum multis amissis discessit. Romani ciuitatē honore prosecuti sunt, & adhuc libera est, & agri multum habet. Aliud ab antiquo, aliud à Romanis additū. Nam ex Troadis regione ea habet, quę trans Æsapum sunt, Zelię & Adrastię campis uicina. Ex Dascylitico lacu alia ipsi tenent, alia Byzantij. Dolionas uero ac Mygdonas uersus, regionē multā habent, & usq; ad Miletopolitanū & Apolloniaticum lacum, per quæ loca Rhyndacus fluit, ex Azanitide ortum habens, qui assumptis ex Abretana Mysia cum alijs, tum etiam Mecesto, ab Anchora Abasitica in Propontidem iuxta Besbicū insulam emittit. In hac Cyzicenorum insula mons est arboribus plenus, nomine Artaca, in fronte iacet parua quædā insula eodem nomine, propè est promontorium, quod Nigri appellatur, id in præternauigatione est è Cyzico Priapū delatis. Phrygiæ Epictetiçæ Azaani, Nacolla, Cotyaium, Mydaium, & Dorylæum urbes, & Cadi, quamuis Cados quidam ad Mysiam dicunt pertinere. Mysia in mediterranea ab Olympina regione in Pergamenam descendit, & in Caici campos, quare inter Idam iacet atq; Exustam, quam alij Mysiam, alij Mæoniam uocant. Supra Epictetum austrum uersus est maior Phrygia, quę à sinistra Pisinuntem, à dextra Męonas & Lydos & Caras relinquit. In ea est Phrygia, quæ prætermontana dicitur, & regio Pisidiam uersus, & ea quæ Amorio & Eumeniæ & Sinadæ proxima sunt. Deinde est Apamia, quæ Cibotus dicitur & Laodicea, quæ Phrygiarum urbium maximæ sunt. Has oppida circunstant, Aphrodisias, Colosse, Themisonium, & Sanaus Apolloniæ metropolis. Item ultra has Peltæ, Tabeæ, Eucarpia, Lysias. Prętermontana regio iugum quoddam habet in monte, quod ab ortu occasum uersus extenditur. Huic utrinque planities magna subiacet, in qua urbes sunt à septentrione Philomelium, ex altera parte Antiochia, iuxta Pisidiam, quæ partim in campo iacet, partim colle quodam Romanorum coloniam habet, hanc Magnetes habitarunt, qui iuxta Mæandrum sunt. Romani eam liberauere à regibus occupatam, & Asiam quę cis Taurum est, Eumeni dederunt. Hic sacerdotium quoddam erat mensis Arcei, maximā quidem sacrorū seruorū & sacrorū locorū multitudinē habebat, sed post Amyntæ obitū euersum est ab ijs, qui in eius hæreditatē missi fuerant. Sinada urbs est non magna, ante quam planities iacet oleis consita LX. ferè stadiorum, ulterius est Docimia uicus, & Sinadici lapidis lapicidifodina (sic enim eum Romani appellāt) indigenæ uero Docimitem & Docimeam. Vena in initio paruas glebas emittebat, nunc propter maximos Romanorum sumptus, columnæ integræ, & ingentes extrahuntur, & uarietate alabastritæ lapidi proximæ, quare multa huiusmodi onera ad mare deuehuntur, & columnæ & lapideæ tabulæ, magnitudine ac pulchritudine admirabiles, Romam deferuntur. Apamia insigne emporium est eius, quæ proprie Asia nominatur, secundas post Ephesum ferens, ea commune Italicorum & Græcorum hospitium est, in Marsyæ ostijs sita, qui amnis urbem mediam perlabitur, ab ipsa ortum habens, sed uehementi ac prono flumine in suburbanum delatus, immittit in Mæandrum, qui iam Orgam amnem accepit, per planitiem æqualem leniter ac placide delapsum. Hinc iam auctus Mæander per Phrygiam currit, postea Cariam, Lydiamq; disterminat, ad campos qui Mæandri dicuntur, ualde quidem flexuosus, unde obliquitates omnes ab illo Mæandri appellantur. Finiens uero apud Cariam, regionem secat, quam nunc Iones tenent, & inter Miletum, Prienemq; egreditur. Incipit

Marginal notes: Zelia. Rhyndaci ortus. Mecesius. Besbicus. Artaca mons. Nigri prom. Azaani. Nacolla. Cotyaium. Mydaium. Dorylæum. Cadi. Mysiæ situs. Mæonia. Pisinus. Phrygia. Amorius. Eumenia. Sinada. Apamia. Cibotus. Laodicea. Aphrodisias. Colosse. Themisoniū. Sanaus. Peltæ. Tabeæ. Eucarpia. Lysias. Philomelium. Antiochia. Magnetes. Mensis Arceus Sinada. Docimia. Sinadicus lapis. Lapis Docimitis. Apamiæ situs. Marsyas. Orga. Mæander. Caria. Miletus. Priene.

cipit uero à Celænis, qui collis quidam est, in quo urbs fuit eiusdem nominis. Hinc Antiochus Soter homines transtulit in eam, quæ nunc Apamia dicitur, & urbem appellauit de nomine matris Apamæ, Artabazi filiæ, quæ Seleuco Nicatori nupta fuit, hoc in loco de Olympo Marsyaq; conficta est fabula, & de contentione quam Marsyas cum Apolline habuit. Imminet lacus quidam, qui calamum gignit, ad tibiarum linguas idoneum, ab eo dicunt Marsyę, ac Męandri fontes emanare. Laodicea cum prius parua esset, ætate nostra & patrum nostrorum maximũ cepit augmentum, quanquã ab obsidione Mithridatis Eupatoris admodum labefactata. Nam loci uirtus & ciues quidam fortunati ualde eam magnificarunt, primum Hiero, qui hæreditatem populo dimisit, supra duo millia talentorum, & multis donis ciuitatem exornauit, postea Zeno orator, & Polemo eius filius, qui ob probitatem regnum meruit, prius Antonio, postea Augusto Cæsare concedente. Loca Laodiceæ proxima oues optimas ferunt, non modo in mollitie lanæ, qua Milesias † præstant, sed in colore, ex quibus Coraces maximũ prouentum capiunt, quemadmodum à colore eiusdem nominis qui Colossen prope habitant. Hoc in loco Caper, & Lycus in Mæandrum influunt, ingens flumen, à quo Laodicea Lyco proxima nominatur. Mons urbi imminet nomine Cadmus, ex quo Lycus fluit, & alius eodem nomine quo mons appellatur. Hic plurimum sub terram delapsus, postea erumpens, in idem influit, in quod alia flumina, ex quo simul regionem ualde cauernosam & quassabilem esse ostenderunt. Nam Laodicea, & proxima ei regio, plurimum terræmotibus concutitur. Carura Phrygię Carięq; confinium est. Hic uicus diuersoria habet, & feruentes aquas, alias in Mæandrum exeuntes, alias ultra fluminis ripam. Narrant leonem aliquando cum magna mulierum caterua in diuersorio hospitatum, nocte facto terręmotu, cum omnibus perijsse. Nam tota ferè regio circa Mæandrum à terræmotibus quatitur, & aquæ & ignis ductibus peraratur usq; in mediterraneam. Eiusmodi habitus regionis à campis incipiens usq; in Charonia pertendit, ea est regio circa Hierapolim & Characa Nesaidis, & Magnesiam & Myuntem. Nam terra resoluta est, & putris & salsugine plena, & facile igni corrumpitur, propterea fortasse Mæander flexuosus est, quoniam alueus multas recipit mutationes, & multum limum deducens, modo huic modo illi ripæ adijcit. Pelagus uero fluctuum ui illum extrudit, unde Prienem quæ prius ad mare erat, facta limi aggestione, mediterraneam fecit, ad stad. CC.L. Exusta quoq; quam Lydi ac Mysi obtinent, idcirco hanc appellationem sortita est. Vrbs etiam Philadelphia, apud eam minime fideles parietes habet, sed quottidie cõcutiuntur et pandũtur. Illi intenti terræmotus præcauent, semper architecturas alias cõtra extruẽtes. Apamia inter cæteras urbes ante Mithridaticum bellum sæpe fuit concussa. Rex uero cum urbem euersam uideret, ut repararetur C. talenta exhibuit. Dicunt Alexandri quoque tempore similia contigisse, quare non immerito apud eos Neptunus colitur, quanquam mediterranei sint. Addunt etiam à Calæno Neptuni filio ex Calæno una Danaidum procreato, urbem sic appellatam, uel propter lapidem atq; nigredinem ab exustione prouenientem. Quę uero de Sipylo & eius euersione memorantur, non debent fabula existimari. nam & Magnesiam, quæ sub eo est, nuper terræmotus deiecerunt, & Sardas & alias clarissimas urbes labefactarunt. Princeps uero pecunia data, ea restituit, quemadmodum prius in calamitate Trallianis facta, cum gymnasium & aliæ urbis partes corruissent, pater eius & his & Laodicensibus de-

Celænæ. Apamiæ appellatio. Marsyæ cũ Apolline cõtẽtio. Laodicea. Hieron. Zeno. Polemo. Colosse. Caper. Lycus. *Superant, aspectu. Mæandri obliquitates. Cadmus. Carura. Leonis mirum Charonia. Charax. Myus. Mæander quare flexuosus. Priene. Exusta. Philadelphia. Apamiæ terræ motus. Calænus. Sipylus. Magnesia. Sardes.

derat. Audire est ex antiquis scriptoribus, qualia Xanthus, Lydiarum rerum scriptor referat, commemorans quas mutationes sæpe hæc regio habuerit, de quibus in superioribus fecimus mentionem. Hoc in loco Typhonis casum fabulantur, & Arimos, & hanc Exustam dicunt, nec dubitant quæ inter Mæandrũ ac Lydos sunt, omnia eiusmodi suspicari, tum propter lacuum ac fluminum multitudinem, tum etiam propter multiplices terræ cauernas. Lacus uero qui inter Laodicenam est & Apamiam cum pelagi magnitudinem habeat, cœnosam & subter errantem exhalationem emittit. Dicunt pœnam esse, si quis locum Mæandro permutet, fluminis angulos circunferiendo, qui deprehensi fuerint, damnum ex portitorijs uectigalibus persoluunt. Inter Laodicenam atq; Caruram templum est mensis Cari appellatum in maxima ueneratione, ætate nostra maxima medicorum schola, ibi à Zeuxide constructa est, & postea ab Alexandro Philalethe, quemadmodum tempore patrum nostrorum Erasistratiorum schola Smyrnæ ab Icesio. Nunc nihil tale fit. Nominantur præterea quædam Phrygiæ nationes, quæ nunc nusquam extant, quemadmodum Berecyntes. unde Alcman dicit,

Typhonis casus. Arimi. Mensis Carus. Medicorũ schola. Zeuxis. Alexand. Philalethes. Icesius. Berecyntes.

φρύγιον ἄυλησε μέλος τὸ κερβήσιον.

Phrygium Cerbesiumq; cecinit modum.

Cerbesia.

Et fossa quædam Cerbesia dicitur, quæ perniciosas exhalationes habet, quę quidem ostenditur, homines uero non amplius Cerbesij dicuntur. Æschylus hæc in Niobe confundit. Illa enim recordari se ait sociorum Tantali,

Aeschylus.

οἷς ἐν ἰδαίω πάγω διὸς πατρώου βωμός ἐστι. id est,

Quis in Idæo saxo Iouis patrij ara est. Item,

σίπυλον ἰδαίαν ἀνὰ χθόνα. id est,

Sipylon Idæam per humum. Tantalus quoq; dicit,

Sipylus.

σπείρω δ᾽ ἄρουραν δώδεκ᾽ ἡμερῶν ὁδὸν
βερεκύντα χῶρον, ἔνθ᾽ ἀδραστείας ἕδος
ἴδης τε μυκηθμοῖσι καὶ βρυχήμασιν ἔρπουσι μήλων, πᾶν δ᾽ ἐρέχθει πέδον.

Sero arua, duodecim dierum iter,
Berecynthiæ loca, ubi Adrastiæ solum
Idæq;, totum rugitu atq; mugitibus sonat.

Berecynthia.

LIBRI DVODECIMI FINIS.

ARGVMENTVM DECIMITERTII LIBRI.

TErtiusdecimus liber Asiæ, reliqua Propontidis continet, inferius à Cyzico incipiens, & totam deinceps consequentem oram, & si quæ insulę insunt, præsertim circa Troiam (quanquam deserta sit) propter loci claritatem, & uulgatam belli famam immoratur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER DECIMVSTERTIVS.

HACTENVS de Phrygia definitũ ſit, nunc in Propontidẽ redeuntes, & in oram quæ poſt Æſapum eſt, eundem peragrationis ordinẽ ſeruemus. Huius oręq; prima eſt Troas, fama quidẽ percelebris, quę quanq̃ diruta ſit ac deſerta, plurima tamẽ de ea ſunt dicenda, licet non quęcunq;, ſed ad hæc exhortatione, & uenia opus eſt, ut qui nos legerint, nõ magis nobis cauſam prolixitatis tribuant, quàm ijs qui res antiquas & claras noſſe cupiũt. Quam prolixitatẽ tum Græcorum & Barbarorũ multitudo auget, qui regionem hanc incoluerũt, tum ſcriptores qui eiſdem de rebus non eadem perſcripſere, quorũ in primis eſt Homerus, qui de multis coniectandi cauſam prębet. Opus eſt itaq;, ut & huius & aliorum dicta tranſigamus, ſi prius locorũ naturã ſummatim deſcripſerimus. Nam à Cyzicena regione, & locis Æſapo & Granico uicinis uſq; Abydum, & Seſtum, Propontidis oram eſſe contingit. Ex Abydo uero Lectũ uſq; & Ilij & Tenedi & Troianæ Alexandriæ regionẽ. His omnibus Ida immihet, Lectum uſq; deſcendens, à quo uſq; in Caicum flumen †eſt Aſſus & Adramyttium, & Atarneus, et Pitana, & Elaiticus ſinus, quibus omnibus Lesbiorum inſula ex aduerſo conſurgit, deinde Cumanus ager uſq; ad Hermũ & Phocenſes, quod Ionicæ initium eſt, & Æolidis terminus. Quæ loca cum huiuſmodi ſint, poëta dicit Troianos præcipue ab Æſapo & ea regione, quę nũc Cyzicena eſt, imperaſſe uſq; ad Caicum flumen, per principatus in octo uel nouem partes diuiſos. Cæterorũ uero multitudo, qui auxilium tulere inter ſocios annumeratur. At poſteriores illorũ fines dicunt, & uarijs nominibus partitiones multas conficiunt. Sed maxime Gręcorũ colonię dicendi copiam præbuerunt. Ionia uero non multum, cum à Troade plurimũ abſit, Æolis autem omnino. per totam enim diſperſa eſt à Cyziceno agro uſq; ad Caicum, et plus etiam regionis occupauit, inter Caicũ atq; Hermum. Quatuor enim ſeculis Æoliam coloniam Ionica dicunt antiquiorem. moras enim & longiora tempora ſuſcepiſſe, atq; Oreſtẽ claſsi imperaſſe, quo in Arcadia mortuo, Penthilum eius filiũ ſucceſsiſſe, & uſq; in Thraciã proceſsiſſe annis LX. poſt Troiam, quo tempore Heraclidę in Peloponneſum redierunt. Deinde Archelaũ illius filium cum Æolica claſſe circa Daſcylium traieciſſe, in eam quæ nunc Cyzicena nominatur. Graum uero filium eius iuniorẽ uſq; ad Granicum flumen progreſſum, & meliore apparatu cum maiore exercitus parte in Lesbum tranſmiſiſſe atq; ea occupaſſe. Cleuam Dori filium, & Malaum, qui et ipſi ab Agamemnone, profecti erant, eodẽ tempore exercitũ contraxiſſe, quo Penthilũ, ſed Penthili claſſem tranſitũ ex Thracia in Aſiam anticipaſſe. Hos uero circa Locrenſem agrum, & Phricium montẽ multum temporis contriuiſſe, poſtea tranſgreſſos Cumã condidiſſe, quę Phriconia à Locrorũ monte dicta eſt. Sed cum Æoles diſperſi eſſent per totam regionẽ, quam diximus à poëta Troianam appellari, quidam ex poſterioribus totam Æolida uocauerunt, quidam partẽ & Troiã, alij totam, alij partẽ eius, quo fit, ut nihil omnino inter ſe conueniant. Mox enim in lo-

Propontis.
Troas.
Alexandria Troiana.
Ida.
†Deeſt, et quæ appellatur Canæ, μέχρι καΐκου ποταμοῦ καὶ τῶν λεγομένων κανῶν.
Canæ.
Aſſus.
Adramyttiũ.
Atarneus.
Pitana.
Elaiticus ſinus
Leſbos.
Cumanus ager.
Hermus.
Phocenſes.
Ionica.
Aeolis.
Troianorum imperium.
Cleua.
Phricius mons
Cuma.
Phriconia.

cis Propontidis Homerus ab Æſapo Troadis initiũ facit. Eudoxus iam eam cõtra
Artaca. *Priapus flu.* hit, à Priapo incipiẽs, et Artaca, qui locus in Cyzicenorũ inſula ſitus, aduerſus Pria
Damaſtes. pum cõſurgit. Damaſtes magis eam cõtrahit à Pario initiũ faciens. nam is Lectum
Parium opp. uſq; progreditur, alij uero aliter. Charon Lampſacenus alia CCC. ſtad. adimit, à Pra
Practium. ctio incipiens. nam totidem Practiũ abeſt à Pario, atq; Adramyttiũ uſq; progredi
tur. Scylax Caryandeus ab Abydo incipit. Eodẽ modo etiam Æolida, Ephorus di
cit, ex Abydo Cumã uſq;, alij uero aliter. Sed Idæ ſitus pulcherrime deſcribit eam,
κύτοι. quæ† uero Troia dicitur, qui mons altiſsimus eſt, & ad occidentem ſpectat, & mare
Troia. quod ibi eſt, paululũ ad ſeptentrionẽ atq; oram eam conuerſus. Ea ab anguſtijs A-
bydi uſq; ad Æſapum, et Cyzicenũ agrum ad Propontidem pertinet. Occidentale
Helleſpontus. autem mare eſt Helleſpontus, in quo Ægeum pelagus eſt. Ida cum multipes ſit, in
Lectium prom. *Zelia.* Scolopendræ modũ his ultimis terminatur, promontorio quod circa Zeliam eſt,
& eo quod Lectum appellatur, quorum alterũ finit in mediterraneam paulo ſupra
Cyzicenum agrum (nam nunc Zelia Cyzicenorum eſt) Lectum uero in Ægæum
pelagus deſcendit, in præternauigatione ſitum, quæ in Lesbum fit, ut

Locus Homeri Iliad. ξ. ἴδην δ᾽ ἵκανον πολυπίδακα μητέρα θηρῶν
λεκτὸν ὅθι πρῶτον λίπε τὴν ἅλα ὕπνος.

Idæ fontes. Venimus in plenam uenatu, & fontibus Idam,
Lecton ubi primum egreſsi, maria alta relinquunt.

Nam proprie poëta Lectũ dixit. Lectum enim ad Idam pertinet, & primus è ma
ri exitus ibi fit, in Idam aſcendentibus. Recte & πολυπίδακα, id eſt fontibus plenam
dixit. nam hac in parte mons aquis abundat, quod fluminũ multitudo declarat, à
montibus Idæis in mare profluentium, ut ſeptem Rheſi uada & reliqua, quæ & ille
cõmemorat, & à nobis ſunt inſpicienda. Extremos autẽ montis pedes utrinq; Le-
Gargarus. ctum ſpectat, atq; etiam Zeliam, montana horũ cacumina ſummus Gargarus di-
ſterminat. nam Gargarus in ſuperioribus nunc Idæ partibus oſtenditur locus, à
Gargara. quo Gargara dicuntur Æolica ciuitas. Quare ea inter Zeliam Lectumq; prima
ſunt à Propontide incipientibus, quæ uſq; ad Abydi anguſtias tendunt, deinde ex
ea quæ à Propontide Lectum uſq;. Sed Lectum deflectenti ingens ſinus diffundi-
Canæ promõ. tur, quem & Ida efficit à Lecto continentem uerſus ſecedens, & Canæ quod pro-
montorium ex altera parte Lecto opponitur. Hunc alij Idæum ſinum, alij Adra-
myttenum uocant. In eo ſunt Æolicæ urbes (ut diximus) uſq; ad Hermi oſtia. In ſu
perioribus enim dictum eſt, quod è Byzantio ſeptentrionem uerſus nauiganti-
Seſtos. bus, recta nauigatio primo eſt Seſtum & Abydũ per mediam Propontidem, poſt-
Abydus. ea eſt Aſiæ ora uſq; in Cariam. Hac itaq; ſeruata opus eſt, ut conſequentium argu-
mentũ audiamus, & ſi quos ſinus in ora dicemus, neceſſe eſt etiam ut ſciamus pro-
montoria, quæ ipſos efficiunt, in eadẽ linea ſita eſſe, tanquam in aliquo meridiano.
Quare qui harum rerum curam habent, ex ijs quæ à poëta dicuntur aliquid plus cõ
iectant, totam ſcilicet hanc oram ſub Troianis fuiſſe in nouẽ principatus diuiſam,
Priami imperium. & ſub Priamo in bello Troiano conſtitutam, & Troiam appellatam, quod ex ſin-
Troiana ditio. gulis notum eſt. Nam Achillis ſocij urbium debellatores cum uiderent initio Ilien
ſes exterius bellum gerere circumuicina ſunt agreſsi.

Iliad. ι. δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ᾽ ἀνθρώπων,
πεζὸς δ᾽ ἕνδεκά φημι κατὰ τροίην ἐρίβωλον.

Biſſenas curuis euerti nauibus urbes,

Per Troiam undenas terrestri Marte subegi.

Troiam uocat continentem quæ uastabatur. nam inter cætera uastata sunt, quę Lesbo erant opposita, ut Thebæ, Lyrnessus, & Pedasus, quæ Lelegum erat, & Eurypyli regio filij Telephi. Vnde, *Thebæ. Lyrnessus. Pedasus. Leleges. Odyss. λ. Eurypylus.*

ἀλλ' οἷον τὸν τηλεφίδην κατηνήρατο χαλκῷ
ὁ νεοπτόλεμος ἥρω' εὐρύπυλον. id est,

Ipse Neoptolemus ferro traiecit acuto
Magnanimum Heroa Eurypylum, quem Telephus olim
Progenuit, multi circum cecidere sodales.

Hæc itaq; uastata dicit, atq; Lesbum ipsam,

ὅτε λέσβον ἐΰκτιμένην ἕλες αὐτός. *Odyss. ι.*

Cum Lesbum instructam cepisti mœnibus urbem. Et illud,

λυρνησὸν διαπορθήσας, καὶ πήδασον. id est, *Lesbus. Iliad. υ.*

Lyrnessum atq; ipsum populatus Pedason. Et illud,

λυρνησὸν διαπορθήσας καὶ τείχεα θήβης. id est, *Iliad. β.*

Lyrnessum & magnæ populatus mœnia Thebæ.

Ex Lyrnesso quidem Briseis capta fuit. Vt illud, *Briseis ubi capta.*

τὴν ἐκ λυρνησοῦ ἐξείλετο. id est, *Ibidem.*

Hanc è Lyrnesso excipit. In cuius captiuitate Mynetem & Epistrophum cecidisse dicit, quod Briseis Patroclum lugens declarat, *Mynetes. Epistrophus.*

οὐδὲ μὲν οὐδέ μ' ἔασκες ὅτ' ἄνδρ' ἐμὸν ὠκὺς ἀχιλλεὺς
ἔκτεινεν, πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο μύνητος, κλαίειν. id est, *Loc. Iliad. τ.*

Nec me dure meum uoluisti flere maritum
Quem celer è uita quondam submouit Achilles,
Funditus euersa diuini sede Mynetis.

Nam cum diuini Mynetis sedem dicit, Lyrnessum significat, ut ei subiectam, atque eum ibi pugnando cecidisse. Ex Theba uero capta fuit & Chryseis. *Theba.*

ᾠχόμεθ' ἐς θήβην ἱερὴν πόλιν ἠετίωνος. *Iliad. α.*

Nos Thebam aduecti sacram Eetionis ad urbem.

Ex aduectis eò dicit etiã Chryseida. Illud autẽ non ita intelligendũ putant, ut iacet, *Chryseis ubi capta.*

σὺ μὲν ἐν τροίῃ, αὐτὰρ ἐγὼ θήβῃσιν ἢ θήβηθεν
ἀνδρομάχη θυγάτηρ μεγαλήτορος ἠετίωνος
ἠετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ πλάκῳ ὑληέσσῃ
θήβῃ ὑποπλακίῃ κιλίκεσσιν ἄνδρεσσιν ἀνάσσων. id est, *Loc. Iliad. ζ.*

Tu patris in laribus Priami ad Troiam, ast ego Thebis,
Andromache magnio quondam genita Eetione,
Qui cinctam syluis habitabat Hypoplacon, atq;
Ductor Hypoplaciam Thebam Cilicasq; tenebat.

Secundus itaque Troum principatus hic est, post eum qui Mynetis erat. Illud quoque his congruit, quod ab Andromacha dicitur,

ἕκτορ ἐγὼ δύστηνος ἰῇ, ἄρα γεινόμεθ' αἴσῃ
ἀμφότεροι, σὺ μὲν ἐν τροίῃ πριάμου ἐνὶ οἴκῳ. id est, *Iliad. χ.*

Heu mihi, quo fato trahimur nunc Hector uterq;,
Tu patris in laribus Priami ad Troiam, ast ego Thebis.

Imò per transpositionem,

ἀμφότεροι ἐκ τροίης, σὺ μὲν πριάμου ἐνὶ οἴκῳ,
αὐτὰρ ἐγὼ θήβῃσιν. id est, *Iliad. χ.*

Vterq; ex Troia, sed

Tu patris in laribus Priami, ast ego Thebis.

Leleges. Tertius principatus est Lelegum, & ipse Troianus, ut

ἄλτεω, ὃς λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει.

Maximus Altes,

Sub cuius Lelegum populi ditione tenentur.

Lycaon. Polydorus. E cuius filia Priamus Lycaonem & Polydorum genuit, qui in dinumeratione sub Hectore constituti, Troës dicuntur. Vt

In Catalogo. τρωσὶ μὲν ἡγεμόνευε, μέγας κορυθαίολος ἕκτωρ.

Hector item Troas galea præsignis agebat.

Cæteri uero sub Ænea erant. Vt,

Ibidem. δαρδανίων αὖτ' ἦρχεν ἐῢς παῖς ἀγχίσαο. id est,

Dardanios agit Anchisæ pulcherrima proles.

Qui etiam Troës erant. unde Homerus sic inquit,

Iliad. ν. αἰνεία τρώων βουληφόρε. id est,

Magnanime Aenea dux consultissime Troum.

Lycij. Lycij uero sub Pandaro erant, quos etiam Troës appellat. Vt

In Catalogo. οἳ δὲ ζέλειαν ἔναιον ὑπαὶ πόδα νείατον ἴδης
ἀφνειοί, πίνοντες ὕδωρ μέλαν αἰσήποιο
τρῶες, τῶν αὖτ' ἦρχε λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς πάνδαρος. id est,

Zelia. Quicq; colunt Zeliam extremæ radice sub Idæ,
Aphnij ab Aesapo potantes flumine, Troës

Pandarus. Dura Lycaonides in prælia Pandarus egit.

Hic sextus est principatus. nam qui inter Aesapum, Abydumq; sunt, Troës dicuntur. Abydensia enim sub Asio ponuntur. Vt

Indidem. οἳ δ' ἄρα περκώτην καὶ πράκτιον ἀμφενέμοντο
καὶ σηστὸν καὶ ἄβυδον ἔχον καὶ δῖαν ἀρίσβην
τῶν αὖθ' ὑρτακίδης ἦρχ' ἄσιος. id est,

Percotæ. Et qui Percoten atq; ipsum Praction, & qui

Praction. Claram Seston habent, & Abydum, & dian Arisbam.

Sestus. Abydus. Asius Hyrtacides dux horum. Priami quoque filius paternæ equas Abydi pascebat, ut

Iliad. δ. ἀλλ' υἱὸν πριάμοιο νόθον βάλε δημοκόωντα
ὅς οἱ ἀβυδόθεν ἦλθε παρ' ἵππων ὠκειάων. id est,

Ille nothum Priami transfixit Democoontem
Pernices qui nuper equas pascebat Abydi.

Et Hicetaonis filius, apud Percoten boues pascebat, nec ipse alienas. Vt

Iliad. ο. πρῶτον δ' ἱκεταονίδην ἔνιπτεν
ἴφθιμον μελάνιππον, ὁ δ' ὄφρα μὲν εἰλίποδας βοῦς
βόσκ' ἐν περκώτῃ.

Atq; Hicetaoniden primo alloquitur Menalippum,
Flexipedum Percotæ custodem armentorum.

Troës. Quare hæc regio & consequens Adrastiam usq; Troas uocarunt. nam duo filij Meropis Percosij ei imperabant. Ab Abydo igitur Adrastiam usq; Troës erant, bifariam tamen diuisi. nam alij sub Asio erant, alij sub Meropis filijs, quemadmodũ

Cilicum regio. & Cilicum regio duplex est. nam altera Thebaica est, altera Lyrnessia, post quam de ea dicetur, quæ post Lyrnessum est, Eurypylo subdita. Quod autem omnibus

Priami ditio. his Priamus imperaret, Achillis uerba manifeste declarant,

Iliad. ω. καὶ σὲ γέρον τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι

ὅσον

ὅσσον λέσβος ἄνω μακάρων ἕδος ἐντὸς ἐέργει,
καὶ φρυγίη καθύπερθε καὶ ἑλλήσποντος ἀπείρων.

Iliad ω.

Ante tuas noramus opes, spatiosaq; regna,
Quæ fœlix pariter Lesbos complectitur, & quæ
Comprendit Phrygiæ tellus, ac Hellespontus.

Tunc quidem hæc erant, postea uariæ mutationes sunt consecutæ. nam circa Cyzicum Phryges habitauere Practium usque, circa Abydum Thraces, ante utrosq; Bebryces ac Dryopes, consequentia Treres habuerunt, atque hi Thraces, Thebæ campum Lydi, qui tunc Mæones erant. Ex Mysis autem ij, qui superfuerũt Teuthranti & Telepho subditi. Cum itaq; poëta Aeolicã regionẽ & Troiam in unam componat, cumq; Aeoles totam oram ab Hermo usque Cyzicum occupauerint, atque urbes condiderint, nec nos absurde faciemus, si eam quæ nunc proprie Aeolis appellatur, ab Hermo usque Lectum, & consequentia usque ad Aesapum in idem congeramus. Nam cum singula pertractabimus, rursum eas secernemus, & ijs quæ nunc sunt ea conferemus, quæ à poëta & ab alijs dicuntur. Post Cyzicenorum igitur urbem & Aesapum est Troadis initium, secundum Homeri descriptionem. nam de ea sic inquit,

Phryges. Thraces. Bebryces. Dryopes. Treres. Aeolis. Aesapus. Troadis initiũ

οἳ δὲ ζέλειαν ἔναιον ὑπαὶ πόδα νείατον ἴδης
ἀφνειοὶ πίνοντες ὕδωρ μέλαν αἰσήποιο
τρῶες, τῶν αὖτ' ἦρχε λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς πάνδαρος.

In Catalogo.

Quiq; colunt Zeliam, extremæ radice sub Idæ,
Aphnij, ab Æsapo potantes flumine Troes,
Dura Lycaonides in prælia Pandarus egit.

Hos quidẽ Lycios uocauit. Aphnios uero ab Aphnitico lacu dici putant. nam & Dascyliticus lacus ita dicitur. Zelia in extrema Idæ prætermontana est, distans à Cyzico stad. C. & XC. à proximo mari, ad quod Æsapus emittit, ad stad. LXXX. Ea uero quæ secũdum oram sunt post Æsapũ, continuo partitur in hũc modum,

Aphnij unde. Dascyliticus lacus.

οἳ δ' ἀδρήστειάν τ' εἶχον καὶ δῆμον ἀπαισοῦ,
καὶ πιτύειαν ἔχον, καὶ τηρείης ὄρος αἰπύ,
τῶν ἦρχ' ἄδρηστός τε καὶ ἄμφιος λινοθώρηξ
υἷε δύω μέροπος περκωσίου. id est,

In Catalogo.

Qui campos Adrastiæ habent, necnon & Apæsum,
Qui Pityam Tiriæq; colunt iuga maxima terræ
His in dura præest Adrastus & Amphius arma,
Pignora Percosi Meropis duo chara parentis.

Aesapus. Pitya. Tiria.

Hæc loca Zeliæ subiacent, habent autem Cyziceni & Priapeni usque in maritimam oram. Circa Zeliam est Tarsius amnis qui eadem uia XX. locis transitur, quemadmodum is de quo poëta dixit, & septem Rhesi uada, qui à Nicomedia Niceam fertur XXIIII. Scarthon ex Pholoe in Heliensem agrum XX. Multis uero is qui ex Coscinijs Alabanda, qui ex Tyanis Solos per Taurum defertur LXXV. ultra Æsapi ostia ad stadia ferè † est tumulus quidam, in quo Memnonis sepulchrum ostenditur, eius qui Tithoni filius fuit, ei proximus est Memnonis uicus. Inter Aesapum Priapumq; Granicus fluit, magna ex parte per Adrastiæ campos, ubi Alexander Darij satrapas prælio superauit, totamq; regionem cepit, quæ inter Taurũ erat & Euphratem. Ad Granicũ urbs fuit nomine Sidena, quæ regionẽ multam eodem nomine habuit, nunc diruta est. In Cyziceni &

*Zelia. Tarsius flu. Scarthon. Rhesi uada. * deest numerus aliquis. Memnonis uicus. Memnonis sepulchrum. Granicus flu. Sidena.*

Harpagia. Priapeni agri confinio Harpagia fuit, locus unde raptum dicũt Ganymedem, alij
Ganymedes unde raptus. circa Dardanium promontorium id contigisse arbitrantur. Prope Dardaniam
Priapus port. Priapus portus est, & urbs ad mare sita. Hanc alij conditam uolunt à Milesijs, qui
& opp. & Abydum & Proconnesum eodem tempore incoluerunt. Alij à Cyzicenis, &
Hornea. nomen habet à Priapo, qui apud eos colitur, siue ex Horneis, quæ apud Corinthũ
sunt id acceperint, siue Liberi patris ac Nymphæ filius dicatur, homines profecto
Priapus iunior ad eum colendum moti sunt. Nam hæc regio & finitima Pariana & Lampsacena
deus. uineis abundat, unde Xerxes Lampsacum Themistodi in uinum dedit. Hic à iu-
Orthane. nioribus in deũ habitus est. Nam Hesiodus Priapũ non nouit, & Orthanę & Co
Conisalus. *Tychon.* nisalo & Tychoni, & eiusmodi Atheniensium dijs persimilis est. Regio hęc cõsue
Theba & Thebæ camp. tudine quadam Adrastia uocabatur, & Adrastiæ campus. duobus enim modis di
Lampsacus. citur, sicut Theba & Thebæ campus, & Mygdonia & Mygdoniæ campus. Calli-
Adrastia. sthenes dicit ab Adrasto rege, qui primus Nemesis templũ ædificauit Adrastiã uo
Mygdonia. *Nemesios fanũ* citatam. Hæc ciuitas inter Priapum est, atq; Pariũ, & subiectum campum eodẽ no
Apoll. Actæi mine habet, in quo Apollinis Actæi & Dianæ oraculum fuit, iuxta Picatum. De-
oraculum. lubro diruto, omnis ea structura & lapides Parium sunt translati, ubi ara ædifica-
ta est, Hermocreontis opus & magnitudine & pulchritudine memorabile. Oracu
lum omnino deletum est, quemadmodum & Zeliense, quare hoc in loco nullum
Antimachus. nec Adrastiæ nec Nemesis templum extat, circa Cyzicum uero Adrastiæ delubrũ
est, de qua sic Antimachus inquit,

ἔστι δέ τις νέμεσις μεγάλη θεὸς ἣ τάδε πάντα
πρὸς μακάρων ἔλαχε, βωμὸν δέ οἱ εἵσατο πρῶτος
ἄδρηστος, ποταμοῖο παρὰ ῥόον αἰσήποιο,
ἔνθα τετίμηταί τε καὶ ἀδρήστεια καλεῖται.

Nemesis dea. Est dea quam Nemesim dicunt, dea magna potensq;,
Quæ bona cælestum concessu cuncta deorum
Adrastus Nemesis. Possidet, huic primus sacratam condidit aram
Fluminis Aesapi gelidas Adrastus ad undas,
Atq; ibi nunc colitur, seruatq; Adrastia nomen.

Parium. Parium ciuitas est iuxta mare, quæ maiorem portum habet quàm Priapus, ex
ea aucta. Nam Pariani Attalicis obsequentes, sub quibus est ager Priapensis, mul-
Anguigenæ. tum ex horum regione absciderunt, permittentibus quidem illis. Hoc in loco fin-
xerunt Anguigenas cognationem quandam cum serpentibus habere. proditum
est enim mares serpentum morsibus remedio esse, si eos continuo attigerint, quem
admodum incantatores, ac primo liuorem transferre, postea tumorem ac dolo-
rem sedare. Gentis huius authorem tradunt Heroẽm quendam, ex serpente immu
tatum, qui fortasse unus aliquis fuit ex Libycis Psillis, uis autem ea aliquandiu in
Pitya. genus permansit. Parium Mylesij & Erythræi & Parij condidere. Pitya est apud
Linum. Pityuntem, Parianæ regionis, & montem Pityum imminentem habet. Ea inter
Cochliæ Linusij. Parium iacet ac Priapum, iuxta Linum, qui locus ad mare est, ubi cochliæ linu-
sij appellati, optimi omnium capiuntur. E Pario Priapum nauiganti est antiqua
Proconnesus, & noua quæ ciuitatem habet & albi lapidis uenam magnam, & ap
Aristæus poëta. prime laudatam. Vnde Cyzicena opera circunstantium ciuitatum pulcherrima,
ex hoc lapide fiunt. Hinc fuit Aristæus carminum poëta, quæ Arimaspia dicun-
Arimaspia carmina. tur, uir facundiæ blanditijs uehemens, si quis alius. Rheæ montem, alij eos pu-
Thera. tant, qui circa Pirossum sunt, quos Cyziceni habent, Zeliæ uicinos. In his The-

ra

ra est primo Lydorum regia, postea Persarum. Nonnulli collem quendam ostendunt stad. quadraginta à Lampsaco distantem, in quo templum est matri deorum sacrum, quod Rheæ dicitur. Lampsacus insignis urbs est ad mare sita, quæ portũ optimum habet, ea adhuc optime perstat quemadmodum Abydus, à qua distat ad centum & LXX. stad. Prius autem Pityusa uocabatur, quemadmodũ de Chio dicunt. In peninsula oppidum est Callipolis, quod in litore iacet ad Asiam exposito, non procul à Lampsaco, ut ab ea non plus quàm XL. stad. absit. Inter Lampsacum atque Parium Pæsus urbs fuit, & flumen, urbe diruta iam Pæsini Lampsacũ migrauere, cum & ipsi Milesiorum coloni essent, quemadmodum Lampsaceni. Poëta dupliciter eos protulit, & addita prima syllaba, ut καὶ δῆμον ἀπαισοῦ, id est, nec non & Apæsum, & detracta, Vt

Rheæ mons. Pityusa. Callipolis. Lampsaci situs. Pæsus. Apæsus.

ὃς ῥ' ἐνὶ παισῷ
ναῖε πολυκτήμων. id est,

In Catalogo. Iliad. 2.

Diues opum uariarum habitabat mœnia Pæsi.

Et adhuc flumen ita uocatur. Vltra Lampsacum in eius mediterranea sunt colonæ Milesiorum. Aliæ sunt ad exterius Hellesponti mare, stadijs centum & XL. ab Ilio distantes, è quibus Cygnum dicũt. Anaximenes tradit in Erythræa & in Phocide & in Thessalia colonas dici, in Pariano etiam agro est Licocolona. In Lampsaceno locus est uineis consitus, qui Gergithium appellatur. Fuit etiam ciuitas Gergitha à Gergithis dicta, quæ in Cumano agro erat. Ibi enim ciuitas fuit pluraliter & fœminine dicta Gergithes, unde fuit Cephalo Gergithius. Adhuc locus in Cumano ostenditur Gergithium apud Larissam. Ex Pario fuit Neoptolemus cognomento Glossographus uir memoratu dignus. E Lampsaco fuit Charon rerum conscriptor, & Adimantus, & Anaximenes orator & Metrodorus Epicuri sodalis. Atqui Epicurus ipse quodammodo Lampsacenus fuit, diu Lampsaci uersatus, atque Leontei & Idomenei amicitia usus, qui primi erant in ea ciuitate. Ex hoc loco Agrippa leonem qui corruerat transtulit, Lysippi opus, eumꝙ collocauit in luco, qui inter lacum est & Euripum. Post Lampsacum est Abydus, & intermedia loca, scilicet Lampsacenus ager, & Pariani pars, quæ poëta sic comprehendit. Nam hæ urbes Troianis temporibus nondum erant,

Colonæ. Licocolona. Gergithi. Gergithium. Gergithes hæ. Cephalo Gergithius. Neoptolemus Glossograp. Charon. Adimantus. Anaximenes. Metrodorus. Epicurus. Abydus. Leonteus. Idomeneus. Leo Lysippi.

οἳ δ' ἄρα περκώτην καὶ πράκτιον ἀμφενέμοντο,
καὶ σηστὸν καὶ ἄβυδον ἔχον καὶ δῖαν ἀρίσβην
τῶν αὖθ' ὑρτακίδης ἦρχ' ἄσιος,
ὃν ἀρίσβηθεν φέρον ἵπποι,
αἴθωνες μεγάλοι ποταμοῦ ἀπὸ σελλήεντος.

In Catalogo.

Et qui Percoten atꝗ ipsum Praction, & qui
Claram Seston habent, & Abydum dian Arisbam.
Asius Hyrtacides dux horum uenit Arisba,
Magnanimis aduectus equis, Seleentis ab amne.

Quod cum ita dicat, uidetur significare Arisbam regiam esse Asij, unde eum profectum dicit, uenit Arisba Seleentis ab amne. Quæ loca adeo sunt obscura, ut de eis historici non conueniant, nisi quod circa Abydum sunt & Lampsacũ & Parium, & quod antiquæ Percotæ nomen immutatũ est. Ex fluminibus autem poëta dicit Seleentem apud Arisbam fluere, siquidem Asius Arisba uenit, & Seleen-

Arisba. Seleis.

Practium. tis ab amne. Practius amnis est, urbs ipsa non reperitur, ut nonnulli putauerunt. Is inter Abydum & Lampsacum fluit. Cum autem Praction ait de flumine accipiendum est, quemadmodum & illud,

οἵ τ' ἄρα παρ ποταμὸν κηφισσὸν δῖον ἔναιον.

In Catalogo. Et qui præclarum Cephissi flumen habebant. Et illud,

Eodem. ἀμφί τε παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ ἔργ' ἐνέμοντο.

Parthenium circa fluuium qui tecta tenebant.

Arisba. Methymnæi. Arisbus flu. Cebrenij. Scæi. Scæus flu. Scæa porta, Xanthus. In Lesbo ciuitas fuit Arisba, cuius agrum Methymnæi habent. Est etiam fluuius quidam Arisbus in Thracia (ut dictum est) prope quē Cebrenij Thraces habitant. Multa enim apud Troës & Thraces eisdem nominibus appellātur, ut Scęi Thraces quidam, & Scæus amnis, & Scæus murus & Scææ Troianæ portæ. Item Xanthi Thraces, & Xanthus Troię fluuius. Arisbusq́ quoq; in Hebrum immittit. Arisba Troiæ ciuitas est. Item Rhesus apud Troiam fluit. Rhesus etiam Thracum rex fuit. Item alter Asius apud Homerum inuenitur,

Locus Iliad. π. Thracum cum Troianis affinitas. Xanthi pop. Rhesus. Asius.

ὃς μήτρως ἦν Ἕκτορος ἱπποδάμοιο

αὐτοκασίγνητος Ἑκάβης, υἱὸς δὲ Δύμαντος

ὃς Φρυγίην ναίεσκε ῥοῇς ἐπὶ Σαγγαρίοιο.

Asius hic & auunculus erat domitoris equorum

Hectoris atq; Hecubæ frater, natusq́; Dymantis,

Sangarius. Sangarium Phrygiæ campos habitantis ad amnem.

Gyges. Gygas. Abydum Milesij condidere, Gyge Lydorum rege permittente. nam ea loca & tota Troas sub illo erat, atq; promontorium quoddam iuxta Dardanum Gygas appellatur, id in ore Propontidis iacet, & Hellesponti à Lampsaco & Ilio æquali spatio distans, ad stadia centū et LXX. Hoc in loco est illud septem stad. mare quod Asiam dirimit ab Europa, à Xerxe ponte iunctū, promontorium ipsum propter figuram Cherronesus appellatur, quæ ubi pons iunctus est, angustias facit, pons Abydo obiacet. Sestus Cherronesiarum ciuitatum optima est, quæ propter uicinitatem sub eodem præfecto constituta erat, cum præfecturæ nondum continentibus distinguerentur. Abydus ac Sestus ad stadia triginta inter se distant, à portu in portum pontis locus est, paululum ab urbibus digredienti, Abydo quidem Propontidem uersus, Sesto uero in eius aduersum. Apud Sestum locus quidam Apobathra nominatur, ad quem ratis iuncta fuit. Sestus autem est interius Propontidem uersus ad dextram partem fluxus, qui ab ea fertur. quapropter facilius è Sesto nauigatur ad Iunonis turrim, si quis paululum deflectat, atq; inde soluat, cum fluxus ibi ad transitum adminiculetur, ex Abydo uero transeuntibus in cōtraria præternauigandum est circiter octo stadia ad turrim quandam Sesto oppositam, postea in obliquum eundum est, & nequaquam aduersus fluxum nauigādum. Thraces post res Troianas, Abydum habitauere, deinde Milesij. Sed cum urbes circa Propontidem à Dario Xerxis patre concremarentur, Abydus etiam calamitatis eius particeps fuit. Nam post reditum è Scythia, intelligens Nomadas aduersus se transitum parare, ad ea ulcisenda, quæ perpessi fuerant, ueritus ne urbes exercitui transitum præberent, eas concremauit, unde ad cæteras mutationes & tempora, hæc etiam confundendorum locorum causa accessit. De Sesto ac tota Cherroneso tunc diximus, cum de Thracia tractaremus. Theopompus ait Sestum paruam quidem esse, sed bene munitam, & duorum iugerum crure ad portum cōiunctam, unde propter hæc & propter fluxum aditus dominam esse. Abydenorum regio-

Mare ponto iunctum. Sestus. Abydus. Apobathra. Sestus.

ni

ni in Troade Astyra imminent, quæ nunc Abydenorum sunt urbs diruta. Ea prius per sese erat, & auri metalla habebat, quæ nunc perrara sunt, utpote consumpta, quemadmodum ea quę in Tmolo, & circa Pactolum erant. Dicunt Abydum ab Æsapo distare ad septingenta stadia, recta autem nauigatione pauciora. Iliensia extra Abydum sunt, tum cætera maritima Lectum usque, tum etiam quæ in Troiano iacent campo, & Idæ prætermontana Aeneæ subdita, quam poëta duobus modis nominat, interdum ita dicens, *Astyra.* *Aeneæ ditio.*

δαρδανίων αὖτ' ἦρχεν ἐῢς πάϊς ἀγχίσαο. *In Catalogo.*

Dardanios agit Anchisæ pulcherrima proles,

Dardanios uocans, interdum Dardanos, ut

τρῶες καὶ λύκιοι καὶ δάρδανοι ἀγχιμαχηταί. id est, *Iliad. θ.*

Et Troës simul & Lycij tum Dardana pubes.

Verisimile autem est, hoc in loco eam fuisse, quam poëta Dardaniam uocat, ut *Dardania.*

δάρδανον αὖ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεύς, *Loc. Iliad. υ.*

κτίσσε δὲ δαρδανίην. id est,

Nubigena primum satus ab Ioue Dardanus ipsam

Dardaniam posuit.

Nunc uero ne urbis quidem uestigium usquam apparet. Plato post diluuium tria uiuendi genera putat constituta. Primum in ipsis montium cacuminibus, simplex & agreste eorum qui aquas formidant, quæ in campis solent abundare. Secundum in ipsis montium radicibus eorum qui iam auderent, maxime cum campi iam arescere cœpissent. Tertium in campis. Dicet aliquis & quartum & quintum & fortasse plura. Postremum uero in ora maritima, & in insulis, iam metu omni amoto. nam magis & minus audere ad mare accedere, multas uitæ & morum differentias efficiet, & ut boni illi & agrestes mitiorem quodammodo uitæ modũ secundorum subeunt. Sic est quædam præter hos differentia rusticorum hominum & semirusticorum & ciuilium, à quibus iam nomina paulatim immutata, in optimum & urbanum uitæ genus desierunt, secundum mutationem morum in melius factam, præter locorum & uitæ diuersitates. Has itaque differentias Plato dicit à poëta descriptas. nam primum uiuendi exemplum Cyclopas ponit, qui fructibus sponte nascentibus utebantur, & montium cacumina in speluncis habitabant, de quibus sic ait, *Hominũ tria genera post diluuium.* *Platonis opinio quædam.* *Cyclopũ uita.*

ἀλλὰ τάγ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται, *Odyss. ι.*

τοῖσιν δ' οὔτ' ἀγοραὶ βουληφόροι οὔτε θέμιστες,

ἀλλ' οἵγ' ὑψηλῶν ὀρέων ναίουσι κάρηνα

ἐν σπέεσι γλαφυροῖσι, θεμιστεύει δὲ ἕκαστος

παίδων ἠδ' ἀλόχων. id est,

Omnia per sese nullo nascuntur aratro.

Non fora, non causas norunt, non sancta senatus

Iura, sed in celsis habitantes montibus antra,

Et puer & magnis de rebus iudicat uxor.

Secundæ ciuilitatis exemplum Dardanum ponit, qui

κτίσσε δὲ δαρδανίην, ἐπεὶ οὔπω ἴλιος ἱρή, *Iliad. υ.*

ἐν πεδίῳ πεπόλιστο πόλις μερόπων ἀνθρώπων,

ἀλλ' ἔθ' ὑπωρείας ᾤκεον πολυπιδάκου ἴδης. id est,

Dardaniam posuit, quoniam nondum Ilion esset *Dardania.*

In campo, sed adhuc Ida montana tenerent.

Protinus illa fuit multis habitantibus aucta.

Ilium. Tertię exemplum Ilum ponit, quem Ilij conditorem tradunt. Vnde par est eum Ilus. in medio campo sepultum esse, quoniam prior ausus est in campis habitare, unde illud est,

Iliad. λ. οἱ δὲ παρ' Ἴλου σῆμα παλαιοῦ Δαρδανίδαο,
μέσσον κὰπ πεδίον παρ' ἐρινεὸν ἐσσεύοντο.

Hi ueterem ad tumulum, atque Ili monumenta ruebant,
Erineos. Dardanij medium qua campus Erineon ambit.

Ilij situs. Sed nec hic omnino ausus est. nam nec ibi urbem condidit, ubi nunc est, sed triginta ferè stadijs superius ad orientem Idam & Dardaniam uersus, iuxta eum qui nunc Iliensium uicus dicitur. Noui Ilienses gloriæ cupidi cum uellent hanc esse antiquam urbem, coniectandi causam præbuerunt ex Homeri poesi. Hæc enim non uidetur ea esse, quæ ab Homero describitur. Sunt alij qui scripserunt, urbem hanc multa loca mutasse, postremo hic constitisse, idque ex oraculo. Tales itaque mutationes, quæ tunc in inferioribus partibus contigerunt, ciuilitatum & uiuendi differentias efficere arbitror. Sed de his aliàs. Tandem Iliensium, qui nunc sunt, urbem uicum esse dicunt, qui Palladis templum habet, idque paruum ac tenue. Alexandrum uero cum ex uictoria rediret apud Granicum habita, templum donis exornasse, atque urbem appellasse, & ut ædificijs repararetur, curatoribus mandasse, & liberam & immunem censuisse. Postea subactis Persis humanissimam epistolam misisse, in qua se eam magnificaturum pollicebatur, & insigne templum conditurum, & sacrum certamen instituturum. Post eius obitum Lysimachus urbis cura suscepta, delubrũ construxit & murum circunduxit, & uicinas & antiquas urbes in ea habitatum deduxit, quæ iam erant labefactatæ. Is etiam Alexandriam curauit, quæ iam ab Antigono habitata erat, & Antigonia appellata, nomine tamen immutato. Pium enim uisum est Alexandri successoribus, ut prius de nomine illius urbes conderent, postea de suo. Ea quidem permansit & aucta est, nunc quoque Romanorum coloniam accepit, & inter claras putatur. Et quod nunc Ilium est, uicus erat in urbis modum, cum primum Romani Asiam ingressi Antiochum magnum eiecerunt ex ea regione, quæ intra Taurum est. Demetrius Scepsius refert, cum adolescens adhuc in eam urbem peregrinaretur, adeo neglectam uidisse, ut ne coctilia quidem tecta haberent. Agesianax scribit, Gallos ex Europa transgressos, in urbem ascendisse tutelæ gratia, sed cum eam sine mœnibus comperissent, ilico reliquisse. Postea multum reparata est, deinde rursum Romani, qui cum Fimbria erant, eam labefactarunt obsidione captam in bello aduersum Mithridatem gesto. nam tunc Fimbria quæstor missus est cum Valerio Flacco consule, bellum aduersum Mithridatem aggrediente. Ille mota seditione, & consule à se in Bithynia interempto, exercitu potitus est, progressúsque Ilium cum Ilienses eum (utpote latronem) non susciperent, admoto ad urbem exercitu, undecimo die eam cepit. Cui glorianti, quòd quam urbem Agamemnon decimo anno uix cepit, cum mille nauium classem & uniuersam Græciam secum haberet, ipse eam undecimo die cepisset: respondit quidam ex Iliensibus, Non enim Hector aderat, qui pro ciuitate pugnaret. Sed cum Sylla aduentasset, hunc sustulit, Mithridate conditionibus quibusdam domum remisso, Ilienses uero multis beneficijs solatus est. Ætate nostra diuus Cæsar maximam de ijs curam suscepit, Alexandrum æmulatus; nam

Margin notes: Ilium ab Alexandro restauratum. Mineruæ templum. Alexandria. Antigonia. Fimbria. Iulius Cæsar.

nam ille ut cognationem innouaret, ad eos curandos impulsus est, simul quia Homeri studiosus fuit, unde etiam Homericæ poëseos emendatio quædam fertur, quę ex Alexandri ferula dicitur cum Callisthene & Anaxarcho. Is enim quædam adnotauit, quæ postea in ferulam coniecit, quam in Persica gaza inuenerat sumptuose instructam. Homeri itaq; studio & Æacidarum cognatione, qui Molossis imperarunt, apud quos etiam dicunt Andromacham regnasse Hectoris uxorem, Alexander erga Ilienses magnopere erat affectus, Cæsar uero quia & Alexander amantissimus fuit, & certissima cum Iliensibus cognationis signa habebat, impendio ad beneficium incitabatur, certissima quidem, quia Romanus erat, Romani autem authorem generis Æneam putant. Iulius enim ab Iulo quodam, uno ex progenitoribus, & ille ab Iulo cognomen hoc habuit, qui uuus fuit ex posteris Æneæ. Regionem itaque eis tribuit, libertate et immunitate seruata, in quibus adhuc permanent. Quod autem antiquum Homeri Ilium non sit in hoc loco, ex his coniecturam capiunt. Sed prius loca describenda sunt, quæ ab ora maritima incipiunt, ubi nos desiuimus. Post Abydum itaque est promontorium Dardanium, de quo paulo ante fecimus mentionem: & ciuitas Dardanus LXX. stad. ab Abydo distans. Inter hæc Rhodius amnis emittit, apud quem in Cherroneso Cynossema est, Hecubæ sepulchrum. Quidam Rhodium dicunt in Æsapum emittere, qui unus ex his est, qui à poëta commemorantur,

Ilium Homeri. Alexandri ferula. Romanorũ origo. Dardanium promontoriũ. Dardanus ciuitas. Rhodius fluui. Cynossema. Hecubæ sepulchrum. Iliad. μ.

ῥῆσός θ᾽ ἑπτάπορός τε κάρησός τε ῥόδιός τε.
Et septem Rhesi uada tum Rhodium atq; Caresum.

Rhesi uada. Caresus.

Dardanus prisca res est, & adeo spreta, ut sæpe reges alij Abydum transtulerint, alij rursum in pristinam habuerint conditionẽ. Hoc in loco Cornelius Sylla Romanorum imperator, & Mithridates cognomeuto Eupator conuenerunt, ut bellum dissoluerent. Non procul hinc est Ophruniũ, & in eo Hectoris lucus, in loco cõspicuo, deinde Pteleus lacus, deinde Rhætiũ urbs in colle sita, & regio litoralis Rhætio continua, & Haligenes, & Aeantiũ. In ea est Aiacis tumulus & templũ & statua, quam ab Antonio ablatam, & in Aegyptum asportatam, Augustus Cæsar Iliensibus restituit, quemadmodũ & plerisq; alijs. Nam pulcherrima dona, quæ ille ex clarissimis templis abstulerat, Aegyptię largiens, hic deis reddidit. Post Rhætium est Sigeum urbs diruta, & nauale & Achiuorũ portus, & Achaia castra, & lacus, qui Os dicitur, & Scamandri ostia. Nam Simois & Scamander in campo concurrentes, multũ lutum deuehunt, unde maritimã oram exaggerantes os obstruũt, & maria stagnantia & loca palustria efficiunt. Iuxta Sigeum promontoriũ in Cherroneso est Protesileũ & Eleusa, de quibus in rebus Thracijs ante dictum est. Huius oræ spacium à Rhętio usq; Sigeum & Achillis tumulum, rectà nauigantibus est stadiorum LXX. Nouo autem Ilio tota subiacet XII. ferè stad. ab eo distans, iuxta Achiuorum portum, à priore autem alijs XXX. stad. ad partem, quæ est Idam uersus. Achilles & templum habet, & tumulum iuxta Sigeum: Patroclus autem & Antilochus tumulos, quibus omnibus & Aiaci Ilienses sacrificant. Herculem uero non colunt, causam afferentes, quòd is urbẽ fuerit depopulatus. At ille (inquiet aliquis) ita eam depopulatus est, ut posteris depopulaturis, labefactatam quidem relinqueret, ciuitatem tamen, unde poëta sic inquit,

Ophrunium. Hectoris lucus. Pteleus. Rhætium. Haligenes. Aeantium. Aiacis tumulus. Sigeum opp. Os lacus. Scamander. Simois. Protesileum. Eleusa. Achillis tẽpliũ. Patrocli tumulus. Locus Homeri Iliad. ε.

ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν χήρωσε δ᾽ ἀγυιάς.
Pergama diripuit, plateas uiduauit & omnes.

Viduatio enim quædam hominum imminutio est, non tamen extremum exitium, sed ij quibus ipsi sacrificant, & quos ut deos colunt, ex toto eam deleuere. Nisi hoc causæ dicant esse, quod hi iustum bellum intulerũt, Hercules uero iniustum, Laomedontis equorum gratia, cui rei rursum fabula occurrit, non enim equorum gratia, sed mercedis pro Isione ac Ceto. Sed omittamus hæc. nam in fabularum cõmenta recidimus, fortasse aliquæ ueriores causę non latent, propter quas Iliensibus incessit, ut alios colerent, alios minime. Poëta significare uidetur eam paruam urbẽ fuisse, cum de Hercule dicit,

ἐξ οἴης σὺν νηυσὶ καὶ ἀνδράσι παυροτέροισιν
Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν. id est,

Cumque uiris paucis, & sex cum nauibus, ipsa
Pergama diripuit, plateas uiduauit & omnes.

Hac ratione Priamus magnus ex paruo & rex regum effectus uidetur, ut diximus. Paululũ ab hac ora progredienti, est Achæiũ, quod iam ad ulteriorẽ Tenediorum regionem pertinet, quæ loca cum ad mare talia sint, ijs Troianus campus imminet usque ad Idam stadia plurima ascendens orientem uersus. Huius prætermontana perangusta quidem est, partim ad meridiẽ extensa usque ad loca quæ apud Scepsim sunt, partim ad septentrionem usque ad Lycios, qui iuxta Zeliam habitant. Hanc poëta sub Aenea & Antenoridis ponit, ac Dardaniam uocat. Postea est Cebrinia, magna ex parte campestris, quæ quodammodo pariter cum Dardania progreditur. Erat etiam olim urbs Cebrinia. Demetrius hucusque Ilij agrum Hectori subditum pertendere arbitratur, progredientem à nauali usque in Cebriniam, ibique Alexandri & Oenones sepulturam ostendi, quam dicunt Alexandri uxorem fuisse, prius quàm Helenam raperet. Et poëta inquit,

κεβριόνην νόθον υἱὸν ἀγακλῆος πριάμοιο. id est,

Cebrionem haud propria Priamo de coniuge natum.

Quem consentaneum est à regione, uel ab urbe potius nomen habuisse. Cebriniam uero Scepsim usque procedere, & eorum confinium esse Scamandrum, medium inter ea fluentem. Cebrinios cum Scepsijs semper inimicitias exercuisse, donec Antigonus eos Antigoniam transtulit, quę nunc Alexandria dicitur, ac Cebrinios quidem cum alijs Alexandriæ remansisse, Scepsios uero domum redijsse, Lysimacho permittente. A regione Idæ quæ montana est, duos quosdam flexus ad mare excurrere tradit, alterum Rhœtium, alterum Sigeum uersus, atque ex utrisque dimidiati circuli lineam effici, & tantum à mari distare, quantum nouum Ilium, atque in planitiem desinere. Nouum itaque Ilium intra dictorum flexuum finem esse asserit. Antiquum uero intra initium, interius autem Simoisium campum comprehendi, per quem Simois fertur, & Scamandriũ, per quẽ Scamander fluit. Atque hic proprie Troianus campus appellatur. Poëta quoque maximam certaminum partem, hoc in loco factam ostendit. nam & latior est, & loca celebrata hic uidemus, ut Erineon Æsyetæ sepulchrũ, & Batiam Ili tumulum. Flumina etiam Simois & Scamander, quorum alterum Sigeo, alterum Rhœtio proximum est. Ea in conspectu noui Ilij concurrunt, postea Sigeum delata lacum efficiunt, qui Os dicitur. Vtrosque campos alterum ab altero ingens quidam collis dictorum flexuum in rectum dirimit, qui à nouo Ilio incipiens, & ei cõiunctus usque in Cebriniam tendit. Itaque ad utrosque flexus philosophi †literam efficit. Paulo ultra eum est Iliensium uicus, ubi fuisse

Marginal notes:

- Hercules Troiam expugnauit.
- Ibidem.
- Achæium.
- Tenedij.
- Troianus campus.
- Scepsis.
- Dardania.
- Cebrinia.
- Paridis sepulturum.
- Oenones sep.
- Iliad. n.
- Cebriones.
- Antigonia.
- Alexandria.
- Ilium nouum.
- Simosius cam.
- Scamandrius campus.
- Troianus cam.
- Erineos.
- Batia.
- Os lacus.
- †Pithagoræ intellige literam, hoc est, υ. Græce sic legitur. καὶ ἀποιοῦν τὸ υ γράμμα πρὸς τὸ ἑκάτερον ἀγκῶνας.

fuisse existimatur antiquum Ilium distans ab urbe quæ nunc est, stad. XXX. Vltra Iliensium uicum est Callicolona collis quidam, iuxta quem Simois labitur, quinque stad. spatium habens. unde illud quod de Marte dicitur, non caret ratione, ut

ὦρτο δ' ἄρης ἑτέρωθεν ἐρεμνῇ λαίλαπι ἶσος Iliad. υ.
ὀξὺ κατ' ἀκροτάτης πόλεως τρώεσσι κελεύων,
ἄλλοτε πὰρ σιμόεντι θέων ἐπὶ καλλικολώνῃ.

Parte alia Mauors, uiolenti turbinis instar
Fertur, & excelsa Troas hortatur ab arce,
Nonnunquam ad Simoënta ruit, quâ Callicolona est.

Nam prælio in Scamandri campo inito, conuenienter Mars interdum ab arce Troianos exhortabatur, interdũ ab alijs locis Simoënti, & Callicolonæ proximis, quousque uerisimile est pugnam progredi. Cum uero Callicolona XL. stad. absit à nouo Ilio, quid opus erat tantum spatium comprehendi, in quantũ castra non extendebantur? Id quoque quid Lycij sortiti erant, ante Thymbram ualde conuenit antiquę urbi. nam Thymbra campus est ibi proximus, & Thymbręus qui per eum fluit, in Scamandrum emittens ad Apollinis Thymbręi templũ L. stad. distat. Erineos etiam asper quidã locus, in quo multæ sunt caprificus, antiquę urbi subiacet, quare illud quod ab Andromacha dicitur, ualde huic conuenit, ut Thymbra. Thymbræus fluuius. Erineos.

λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα Iliad. ζ.
ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.

Tu populis consiste tuis, ad Erineon Hector
Qua patet accessus uel adiri mœnia possunt.

Nouæ autem urbi non conuenit. Phagus quoque paulo inferior est Erineo, de qua Achilles ait,

ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' ἀχαιοῖσι πολέμιζον Iliad. ι.
οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τείχεος ὀρνύμεν ἕκτωρ
ἀλλ' ὅσον ἐς σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκοντο.

Dumque ego apud Troiam certarem, è mœnibus Hector
Longius ad pugnam nunquam prodire uolebat,
Sed Scæas portas, & phagum exibat adusque. Phagus Troiæ

Præterea id quod nunc nauale dicitur, adeo uicinum est nouæ urbi, ut merito partim Troianorum dementiam liceat admirari, partim metum. Dementiam quidem, si tanto tempore id immunitum habebant, cum urbs propinqua esset, & tanta ciuium & sociorum multitudine abundaret. Nuper enim factum murum inquit, uel non est factus, sed poëta qui eum finxit, etiam deleuit, ut Aristoteles dicit. Metum uero, si facto muro ex eo pugnabant, cum hostes ad nauale irruentes, è nauibus certarent. Verum cum illi id immunitum haberent, non audebant ad obsidendum accedere, cum distantia parua esset. nauale enim iuxta Sigeum est, & Scamander prope emittit, distans ab Ilio stad. XX. Quod si quis dicat, eum qui nunc Achiuorum portus uocatur, nauale fuisse, propinquiorem locum dicet XII. stadijs ab urbe distantem, et campum ad mare addet, quia totus campus qui ad mare ante urbem iacet, fluminum aggestio est. Quapropter si nunc XII. stad. interuallum est, tunc dimidio minus errat. Narratio quoque ab Vlysse ad Eumæum habita, à nauali ad urbem magnum spatium esse significat, ut aciem sub Troiam duximus, & in progressu ait, nimium longe à nauibus uenimus. Mittuntur etiam speculatores uisuri, num apud naues maneant, ualde remoti à mœnibus, an in Naualè Troiæ

urbem retrocedant. & Polydamus dicit,

Locus Homeri Iliad. σ.

ἀμφὶ μάλα φράζεσθε φίλοι, κέλομαι γὰρ ἔγωγε,
ἄστυ δὲ νῦν ἰέναι ἑκὰς δ' ἐκ τείχεος εἰμὲν. id est,

Núm ne reuertamur, socij decernite in urbem,
Ipse quidem iubeo, nam longe à mœnibus itum est.

Hestiaea Alexandrina. Demetrius Hestiæam Alexandrinã in testimoniũ affert, quæ de Homeri Iliade conscripsit, interrogantẽ num apud nouum Ilium bellum fuit, & Troianus campus, quem poëta dicit inter urbem fuisse atq; mare. nam fluminum aggestio, quæ nunc ante urbem cernitur, posterius facta est. Polites quoq;,

Iliad. β.

ὃς Τρώων σκοπὸς ἷζε ποδωκείῃσι πεποιθὼς
τύμβῳ ἐπ' ἀκροτάτῳ Αἰσυήταο γέροντος. id est,

Qui senis Æsyetæ tumulo spectabat ab alto
Quid struerent Danai, pedibus pernicibus audax.

Stultus erat. nam quanquam ab alto, tamẽ è maiore arcis altitudine speculari poterat, & ex æquali ferè distantia nihil indigẽs pedum ope ad tutelã. *Aesyetae sepul.* Nam Æsyetæ sepulchrum quod nunc ostenditur, quinq; stadijs abest iuxta uiam, quæ Alexandriã fert. Præterea Hectoris discursus circum urbem ratione caret. *Ilium uetus.* Nam noua urbs, propter perpetuum iugum circuiri non potest, antiqua uero potest, cuius merito uestigium nullum extat. Nam cum uicinæ urbes uastatæ essent, non tamen omnino erutæ, & antiqua funditus deleta, omnes eius lapides ad illarum instaurationẽ sunt trãslati. *Archaeanax Mityl.* Vnde Archæanactem Mitylenęum dicunt, ex ijs lapidibus Sigeum construxisse, *Sigeum.* quod postea Athenienses, misso Phrynone Olympionice occuparunt, *Phryno.* cum Lesbη de uniuersa ferè Troade disceptarent, à quibus maxima eius regionis pars possidebatur. Eius autem habitationes partim adhuc stant, partim sunt deletę. *Pittacus Mity.* Pittacus Mitylenæus unus ex septem sapientibus, aduersus Phrynonem imperatorem nauigans, & prælio cum eo conserto, maximam cladem accepit. *Alcaeus.* Vnde Alcæus poëta dicit, se in quodam certamine male latum, abiectis armis aufugisse, & præconi cuidam imperasse, ut ijs qui domi erant, nuntiaretur, Alcæus incolumis nequaquam ipsum tollet tyrannum, in clarum Palladis templum, quem Attici suspenderunt. Postea Phrynone illum ad singulare certamen prouocante, concurrit, sumptisq; piscatorijs instrumentis, funda conuoluit, & fuscina gladioq; confodit. Stante adhuc bello Periander ab utrisque arbiter electus id diremit. Demetrius *Achilleum.* Timęum mentiri ait, qui scribat è lapidibus Ilij Achilleum à Periandro munitum, dum Atheniensibus contra Pittacum auxiliaretur. Munitum quidem hunc locum à Mitylenæis apud Sigeum concedit, sed nequaquam ex his lapidibus, nec à Periandro, qui quomodo arbiter esset electus, qui erat aduersarius? Achilleum locus est, in quo Achillis monumentum ostenditur, parua sanè habitatio. Ilienses Sigeum cum minus obtemperaret, euerterunt. nam tota ora Dardanum usq; sub *Aeolis.* illis fuit, & nũc est. Olim maxima pars sub Æolibus erat. Quapropter Ephorus nõ dubitat totam regionẽ quę Abydo Cumam pertendit, Æolida nominare. Thucydides dicit, Athenienses Troiam Mitylenæis abstulisse in bello Peloponnesiaco, *Pachetiũ bellum.* quod Pachetium dictũ est. Noui autẽ Ilienses asserunt urbem ab Achiuis captam, non tamen penitus euersam, nec unq̃ funditus deletã fuisse. Vnde Locrenses uirgines paulo post quotannis mitti incœperũt, quæ profecto minime sunt Homerica.

Nam

Nam nec Homerus Cassandræ uiolentiam nouit, sed eam tunc uirginem dicit, ut, *Cassandra.* *Iliad. ν.*

πέφνε γὰρ ὀθρυονῆα καβησόθεν ἔνδον ἐόντα,
ὅς ῥα νέον πολέμοιο μετὰ κλέος εἰληλούθει,
ᾔτεε γὰρ πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην
κασσάνδρην ἀνάεδνον. id est,

Interiore domus parte Othryonea peremit,
Quem noua bellorum iam pridem fama Cabeso
Traxerat intactam, & forma præstante petentem Cassandram.

Violentiæ uero nusquam meminit, nec quod Aiacis interitus in naufragio, Pal *Aiacis interit.* ladis ira euenerit, an alia simili causa, sed quod Palladi esset exosus in communi dixit. Nam cum omnes in templum scelerati atque impij fuissent, omnibus erat infensa, interemptos autem à Neptuno dicit, propter eorum insolentiam. Locrenses uirgines mitti contigit, cum iam per se obtinerent. Ilienses itaque hoc modo inquiunt. Homerus autem expresse urbis excidium ponit, ut

ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ ἴλιος ἱρή. *Troiæ excidiũ* *Iliad. ζ.*

Tempus enim ueniet, quo concidat Ilion ingens. Et illud, *Odyss. γ. & alias.*

ἦ γὰρ ὅτε πριάμοιο πόλιν διεπέρσαμεν αἰπὺν. id est,

Si Priami claram pugnando euertimus urbem. Et illud,

πέρθετο δὲ πριάμοιο πόλις δεκάτῳ ἐνιαυτῷ. id est, *Iliad. μ.*

Vrbs Priami decimo iam tandem corruit anno.

Huius rei coniecturam hanc faciunt, quod Palladis simulacrum nunc stat, cum *Palladis simulacrum.* Homerus id sedere significet. Iubet enim peplum Palladis genibus apponi pro imponi, ut est etiam illud,

μήποτε γούνασιν οἷσιν ἐφέζεσθαι φίλον υἱόν. id est, *Iliad. ι.*

Non cernet genibus charos assidere natos.

Quod melius est, quàm ut quidam exponunt, pro παρὰ τοῖς γούνασι θεῖναι, id est iuxta genua poni, afferentes illud,

ἡδ' ἧσαι ἐπ' ἐσχάρῃ ἐν πυρὸς αὐγῇ. id est,

Illa foco astabat, rutilumque sedebat ad ignem.

ἀντὶ τοῦ παρ' ἐσχάρῃ, id est iuxta focũ. Quænã enim pepli positio esset iuxta genua? Ii quoque qui γουνᾶσιν, id est genibus accentu circunflexo pronuntiant, quemadmodum in multis alijs fit, utcunque accipiant, uerba in infinitum protrahunt. Permulta uero antiqua Palladis simulacra sedentia ostenduntur, ut Phoceæ, Massiliæ, Romæ, Chij, & multis alijs in locis. Iuniores quoque urbis excidium confitentur, ut Lycurgus orator. nam Ilij mentionẽ faciens, Quis (inquit) non audiuit id semel à Græcis euersum, quod nunc desertum est? Sunt qui putent posteriores hos condidisse, ratos locum eum inauspicatum esse, propter calamitates, uel quod Agamemnon antiqua consuetudine eum fuerit execratus. Quemadmodum Crœsus cum Sidenam cepit, in quam Glaucias tyrannus aufugerat, execratus est, quicunque eum locum instaurarent. Quare ab eo loco illos credunt abstinuisse atque alium condidisse. Astypalienses itaque qui Rhætium tenuerunt *Astypaliẽses.* primi oppidum iuxta Simoëntem habitauere, quod nunc Polisma nominatur, *Rhætium.* in loco nõ ualde idoneo, quapropter cito euersum est. Noua uero habitatio & tem *Polisma.* plum apud Lydos condita sunt. Ea in initio non erat urbs, sed multis annis post, & paulatim, ut diximus, creuit. Hellanicus uolens Iliensibus gratificari, ut illius fama est, concedit nouam & antiquam urbem eandem esse, qua deleta, qui

Sigeum & Rhætium habitabant, regionem inter ſe partiti ſunt, ea autem reſtitu-
Idæ fontes. ta, omnia reddiderũt. Idam proprie πολυπίδακα, id eſt multifontem dici exiſtimãt, propter fluminum multitudinem ex ea profluentium, præſertim ubi Dardanica regio ei ſubiacet uſq; Scepſim & Ilienſia. Demetrius eorum locorum gnarus, ut homo indigena, ita inquit: Eſt collis quidam Idæ nomine Cotylus, ultra Scepſim ad
Cotylus collis centum ac XX. ſtad. ex quo Scamander & Granicus, & Aeſapus fluunt, ſed hi ad ſe-
Scamandri ortus. ptentrionem & Propontidem tendũt, è pluribus fontibus manantes, Scamander
Aeſapus flu. ad occaſum ex uno fonte. Fontes inter ſe diſtant XX. ſtad. interuallo, & finis Aeſapi
Granicus. ab ortu ſuo plurimum diſtat quingentis ferè ſtadijs, ut poëta inquit,

κρουνὼ δ' ἵκανον καλλιρρόω ἔνθα δὲ πηγαὶ
Iliad. χ. δοιαὶ ἀναΐσσουσι σκαμάνδρου δινήεντος
ἡ μὲν γάρθ' ὕδατι λιαρῷ ῥέει, ἀμφὶ δὲ καπνὸς
γίνεται ἐξ αὐτῆς ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο,
ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ, ἢ χιόνι ψυχρῷ. id eſt,

Dicendi cauſam præſtat mirandus aquarum
Fluxus hic geminis Scamander fontibus exit,
Alter enim tepidis fumoſus labitur undis,
Alter at in medio tam fertur frigidus æſtu,
Quàm nix & grando, glacie diſtrictus aquai.

λιαρῷ dixit tepida, id eſt calida. Addidit etiam fumoſus, quia fumus ex eo fit ſicut ex igni, ſed in eo loco nunc calidæ aquæ non inueniuntur, nec Scamandri fons ibi eſt, ſed in monte, isq; unus & non duo. Calidas quidem defeciſſe uerisimile eſt, frigidæ autem per deriuationem è Scamandro effluentes iuxta hunc locũ exoriuntur, uel quia prope Scamandrũ ſunt, atq; hæc aqua Scamandri fons dicitur. nam hoc
Andrius flu. modo plures fontes eiuſdem fluminis dici poſſunt. In hũc Andrius influit ex qua
Cariſena reg. dam Cariſenæ montana regione, compluribus uicis habitata & optime culta, quæ
Careſus flu. Dardanicæ adiacet, uſq; ad loca Zeliæ ac Pityæ finitima. Eam regionem à Careſo flumine dictam putant, cuius poëta meminit,

Iliad. μ. ῥῆσος θ' ἑπτάπορός τε καρησός τε ῥόδιός τε.

Et ſeptem Rheſi uada, tum Rhodium atq; Careſum.

Rheſus flu. Hic idem dicit urbem de nomine fluminis appellatam erutam eſſe. Rheſus flu-
Rhoites. uius nunc Rhoites appellatur, niſi qui in Granicum influit, Rheſus ſit. Septemuadus, quem multiuadũ nominant, ſepties pertranſitur à locis pulchræ pinui finiti-
Pulchra pinus mis, uicum Celenas eunti, & Æſculapium Lyſimachi opus. De pulchra pinu Attalus qui primus regnauit, ita ſcribit, ambitum eius eſſe pedum XXIIII. altitudinem à radice LX. & VII. poſtea in tria ſciſſam æqualiter inter ſe diſtantia, iterum in unam apicem cohiberi. Totam eius altitudinem eſſe duorum iugerum & XV. cubitorum, diſtat ab Adramyttio ſtad. centum & octoginta ad ſeptentrionem. Careſus à Malunte fluit, qui locus inter Palæſcepſim iacet, & Acheium ulterioris Tene-
Rhodius flu. diorum agri, immittit autem in Aeſapum. Rhodius à Cleandria & Gordo fluit,
Cleandria. quæ ſtad. LX. diſtant à pulchra pinu, influit autem in Ænium in Aeſapi conualle,
Polichna. Palæſcepſis. quæ à ſiniſtra curſus eius eſt. Primum inuenitur Polichna locus munitiſsimus, de-
Halizonium. inde Palæſcepſis, deinde Halizoniũ, quod iam ad Halizonum materiam (de qui-
Careſus urbs. Careſina reg. bus ante diximus) confictum eſt. Poſtea Careſus urbs deſerta, & Careſina regio, &
Demetrius notatur. flumen ab eo dictum, quod conuallem ingentem efficit, minorem tamen ea quæ

Aeſapi

Aesapi est. Iam uero deinceps Zeliæ sequũtur campi, & loca collibus plena & opti me culta. In Aesapi dextra, inter Polichnam & Palæscepsim est uicus nouus, & argentariæ. Quod etiam ad eandem materiam ponendũ est, ut illud saluum esse possit, ὅθεν ἀργύρου ἐστὶ γενέθλη, id est, Argẽti ubi uena est. Siue Alybam siue Alopam, siue utcunque uelint nominare. Oportuit enim eos & hoc fingere, parumper sibi frontem perfricantes, nec claudum quicquã, & reprehensioni obuium relinquere, cum iam semel ausi fuissent. Iis itaque sic accurritur, cætera quoque uel plurima ab eo animad uertenda erant, ut ab homine perito & indigena, & tantam de his rebus curam habente, ut XXX. libros conscripserit, in expositionem paulo plurium LX. uersuum, ex dinumeratione Troianorũ. Dicit itaque Palæscepsim ab urbe Aenea distare stad. L. ab Aesapo flumine XXX. rursum ab hac Palæscepsi nomen ad alia plurima loca deduci, sed ad oram unde digressi sumus, redeundum est. Post Sigeum promontorium est Achilleum & Achæium, ulterior Tenediorum regio & ipsa Tenedos, distans à cõtinenti ad stad. XL. Ea ambitũ habet ad stad. LXXX. & urbem Aolicam, & portus duos & Apollinis Sminthei delubrum, ut poëta testatur,

In catalogo. *Aenea urbs.* *Achilleum.* *Achæium.* *Tenedos.* *Aolica.* *Smintheus Apollo.*

Τενέδοιό τε ἶφι ἀνάσσεις σμινθεῦ. id est, *Iliad a.*

Smintheu præclaræ Tenedi dominator Apollo.

Circũstant eam duæ paruæ insulæ, quas Calydnas uocant, sitás in nauigatione Lectum uersus. Tenedum alij Calydnam dixerunt, alij Leucophrym. Circa eam sunt aliæ quædam insulæ. In hac de Tene conficta fabula narratur, à quo insula nominata est, & de Cygno qui genere Thrax fuit, & Tenæ pater (ut quidam uolunt) & Colonarum rex. Achæio continua erat Larissa & Colonæ, quæ prius ad Diam pertinebãt, & Chrysa in loco excelso & petroso supra mare sita, & Amaxitus quæ continue Lecto subiacet, nunc Achæio continua est Alexandria. Oppida uero illa, quemadmodum & alia complura castella Alexandriam migrauere, è quibus est Cebrina & Neandria, regionem tamen illi habent. Locus ipse in quo nunc est Alexãdria, Sigia uocabatur. In urbe Chrysa est Apollinis Sminthei delubrum, & signum quod nominis ueritatem seruat. Nam mus quidam pedi statuæ subiacet. Hanc statuam Scopa Parius fecit. Historia siue fabula, quæ de muribus narratur, huic loco congruit. nam Teucris è Creta profectis (de quibus primo Callinus elegiæ poëta tradidit, pòst multi sunt secuti) datum erat oraculum, ibi eos sedem posituros, ubi terrigenæ eos adorirentur. Id circa Amaxitum dicunt contigisse, maximámque agrestium murium multitudinem noctu exortam, quicquid armorum & utensilium ex corio inuenissent corrosisse, Teucros ibi mansisse, atque Idam ab Ida quæ in Creta est appellasse. Heraclides Ponticus author est, mures ibi circa templũ abundare, & sacros existimari, simulacrum uero ita instructum esse, ut murem pedibus premat. Alij Teucrum quendam prodidere ex Attica profectum, ex urbe Troum, quæ nunc Oxypeteon nominatur, Teucros uero nullos ex Creta uenisse. Signumque coniunctionis Troum cum Atticis dicũt, quod apud utrosque Erichthonius quidã generis author prędicatur, iuniores ita dicunt. Homeri autẽ carminibus ea præcipue uidentur concordare, quæ sunt in campo Thebano, & uestigia, quæ Chrysæ in eo sitæ olim ostendebantur, de quibus mox dicendum est. Sed multis in locis est Sminthei nomẽ. nam iuxta Amaxitũ duo loca sunt, quæ Sminthia uocantur, præter eum qui est iuxta templum. Item alia Larissæo agro proxima. In Pariano etiam agro locus est Sminthius appellatus. Item apud Rhodum

Calydnæ. *Leucophrys.* *Tenæ fab.* *Larissa.* *Colonæ.* *Chrysa.* *Amaxitus.* *Cebrina.* *Neandria.* *Sigia.* *Smintheus quare dict. Appol.* *Idæ mons.* *Oxypeteon.* *Erichthonius.* *Sminthia.*

& Lyndum & alia plurima loca, nunc templum Sminthium uocant. In agro itaque Lecti seorsum est Halysius campus, & Tragesęi sales, qui spon te nascuntur, & Ethesijs uentis congelascunt. Iuxta Amaxitum ara quoq; XII. deorũ, quam Agamemnon construxit, Lecti ostenditur. Hæc loca contra Ilium sunt ad stad. CC. uel paulo plura. Sic ex altera parte sunt Abydensia, quanquam paulo propior est Abydus. Deflectenti autem Lectum sunt clarissimæ Aeolum urbes. Postea est sinus Adramyttenus, in quo poëta maximam Lelegum partem uidetur collocare, & Cilicas qui duplices sunt. Hic est Mitylenæorum litus, quod uicos aliquot habet in illorum continenti. Eundem sinum Idæum nominant. nam iugum à Lecto ad Idam porrectum primis sinus partibus imminet, in quibus poëta primum Lelegas sitos dixit, de quibus & si prius dictum est, nunc tamen est repetendum, quia Pedason urbem quandam sub Alte positam inquit,

Halysius cam. Tragesęi salinæ. Duo I. deorum ara. Adramyttinus sinus. Leleges. Pedasus.

ἄλτεω, ὃς λελέγεσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει
πήδασον αἰπήεσαν ἔχων ἐπὶ σατνιόεντι.

Iliad. φ.

Sub cuius Lelegum populi ditione tenentur,
Pedasus & fluuio quæ iuncta est Satnioënti.

Nunc urbis locus desertus ostẽditur. Quidam ὑπὸ σατνιόεντι, id est sub Satnioente scribunt, sed non recte quasi urbs sub monte Satnioënte sita sit, cum nullus ibi mons Satniois existat, sed fluuius ad quem urbs sita est, quanquam nunc deserta, nominat autem fluuium,

Satniois.

σάτνιον γὰρ οὔτασε δουρὶ μετάλμενος ὀξυόεντι
οἰνοπίδην, ὃν ἄρα νύμφη τέκε νηῒς ἀμύμων
ἤνοπι βουκολέοντι παρ᾽ ὄχθαις σατνιόεντος. id est,

Iliad ξ.

Satnion Oenopidem contorta perculit hasta,
Quem quondam Nais peperit pulcherrima Nympha,
Oenopi, seruaret dum Satnioentis ad undam Ille boues. Et illud,

ναῖε δὲ σατνιόεντος ἐϋῤῥέταο παρ᾽ ὄχθας
πήδασον αἰπεινήν. id est,

Iliad. ζ.

Ad rapidi ripas † ardebat Satnioentis
Pedason excelsam.

** In Hom. exẽplaribus legitur ναῖε, id est, habitabat, non autẽ καῖε, quo pacto uidetur legisse interpres.*

Postea Satnioënta dixit, alij uero Saphnioënta, qui torrens magnus est, & celebris propter poëtã qui eum nominauit. Hæc loca Dardanio agro & Scepsio sunt continua, tanquam alia quædam Dardania, humiliora tamen. Nunc Assiorum et Gargarensium sunt usq; ad mare Lesbum, contenta in regione, quæ olim Antandria erat & Cebriniorum & Neandrinorum & Amaxitanorum agro. Neandrini enim ultra Amaxitum sunt, cum & ipsi circa Lectum sint, & magis mediterranei, & magis Ilio propinqui. nam centum & quinqnaginta stadijs ab eo distant. Vltra hos sunt Cebrinij, ultra Cebrinios Dardanij usque Palæscepsim atque Scepsim ipsam. Acæus Antandrum Lelegum urbem dixit, Vt,

Saphniois. Assij. Antandria. Cebrini. Neandrini. Amaxitani. Amaxitus. Antandrus.

πρῶτον μὲν καὶ ἄντανδρος λελέγων πόλις.

Vrbs Lelegum in primis Antandros.

Scepsius eam in adiacentibus ponit, ita ut in Cilicum terram exeat. His enim quodammodo Leleges sunt finitimi, australe Idæ latus terminantibus, humiles tamen sunt & ij qui maritimam oram attingunt, præsertim iuxta Adramyttiũ. nam post Lectum est Polymedium locus quidã ad stad. XL. ab eo distans, uel ad LXXX. lucus paruus est circa mare, uel ad C. & XL. Gargara, quæ in promontorio quodã

Leleges. Adramyttium. Polymedium. Gargara.

iacent

iacent,quod ſinum efficit,qui proprie Adramyttius uocatur.nam tota ora à Le=
cto uſq; Canas hoc eodem nomine appellatur,in quo & Eleaticus comprehendi=
tur,& proprie eum Adramyttinum dicunt,qui à promontorio clauditur,in quo
Gargara ſunt,& à promontorio Pyrrha uocitato,in quo Aphrodiſium ſitum eſt. *Pyrrha.*
Oris latitudo eſt à promontorio in promontoriū ſpatium c.& xx. ſtad. Interius *Aphrodiſium.*
eſt Antandros,cui mons imminet,quem Alexandriam uocant,ubi deas à Paride *Antandros.* *Alexādria.*
iudicatas dicūt:& Aſpaneus,ubi Idæ materies cæditur. hic enim eam aptant,poſt= *Paridis iudici=*
ea per flumen deducunt. Deinde eſt Aſtyra uicus,& lucus Aſtyrenæ Dianæ ſacer. *um.*
In proximo eſt Adramyttium Athenienſium colonia,quæ & portum habet & na *Aſpaneus.* *Aſtyra.*
uale. Extra ſinum & Pyrrheam promontorium eſt Ciſthena urbs deſerta,quę por *Adramyttium*
tum habet. Vltra eam in mediterranea eſt æris uena & Perperena & Trariū,& aliæ *Ciſthena.* *Perperena.*
huiuſmodi habitationes. In ſequenti Mitylenæorum ora ſunt habitationes Cory *Trarium.*
phantis & Heraclia, deinde Attea, deinde Atarneus,& Pitana, & Caici fluminis *Coryphantis.*
oſtia,quæ iam ad Elaiticum ſinum pertinent. In ulteriore regione eſt Malia,& reli *Heraclia.* *Attea.*
quus ſinus uſq; Canas. Sed rurſum de ſingulis dicamus,ſi quid prætermiſſum eſt *Atarneus.*
memoria dignum,ac primum de Sceptſi. Eſt autem Palęſcepſis ultra Cebrinem,ad *Pitana.* *Caicus.*
excelſiorem Idæ partē prope Polichnam. Ea olim Scepſis uocabatur, poſtea aliter, *Elaiticus ſinus*
poſtea ex eo dicta eſt,quòd locus eſſet circūſpectus,ſi antiqua Barbarorū nomina *Malia.* *Canæ.*
Græcis interpretanda ſunt. Poſtea LX. ſtad. inferius in eam migrauere,quæ nunc *Palæſcepſis.*
Scepſis dicitur,authore Scamandrio Hectoris filio,& Aſcanio Aeneæ. Atq; hæc *Scepſis unde.*
duo genera multo tempore dicuntur Scepſi imperaſſe,poſtea in paucorum princi *Cebrine.* *Polichna.*
patum conuerſa ſunt,poſtea cum Mileſijs populari ſtatu habitauere, nihilominus *Scepſis.*
qui ex eo genere erant reges dicebantur,& honores quoſdā habebant. Poſtea An= *Scamandrius.*
tigonus Scepſios Alexandriā deduxit,qui deinde Lyſimacho permittente,domū *Lyrneſſus.*
rediere. Scepſius Scepſim putat Æneæ regiā fuiſſe,quæ media erat inter regionē illi
ſubditam, & Lyrneſſum,in quam ab Achille agitatus fuiſſe dicitur. Dicit enim
Achilles,

ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε πέρ σε βοῶν ἄπο μοῦνον ἐόντα *Iliad. υ.*
σεῦα κατ' ἰδαίων ὀρέων ταχέεσσι πόδεσσι,
κεῖθεν δ' ἐς λυρνησσὸν ὑπέκφυγες. id eſt,

Nónne memor,cum te ſequerer,montana per Idæ?
Tù fugeres,curſuq; celer Lyrneſſon adires? *Aenea fatum.*

Quæ uero de Ænea memorantur,non concordant cum ijs quæ nunc de ducto
ribus Scepſijs dicta ſunt. Dicūt enim eum in bello ſuperfuiſſe,propterea quod Pria
mo infenſus eſſet,ut

αἰεὶ γὰρ πριάμῳ ἐπεμήνιε δίῳ
οὕνεκ' ἄρ' ἐσθλὸν ἐόντα μετ' ἀνδράσιν οὔτι τίεσκε. *Iliad. ν.*

Hic odio Priamum regem indignatus habebat,
Quod ſibi promeritos non impartiret honores.

Alios & principes ut Antenoridas, & ipſum Antenorem euaſiſſe exiſtimant,
propter hoſpitalitatem quam cum Menelao habebant. Vnde Sophocles in capti=
uitate Ilij dicit,Perdalin ante Antenoris ianuam poſitam fuiſſe,ſignum ut eius do=
mus intacta relinqueretur. Vnde Antenorem ac filios eius cum Enetis in Thraciā *Antenor.*
ſeruatos tradunt. Inde circa Adriam in eam partem ueniſſe,quæ nunc Enetia no= *Enetia.*
minatur, Aeneam cum patre Anchiſe & Aſcanio filio multis comitantibus ena=
uigaſſe. Alij eum dicūt circa Macedoniā Olympū habitaſſe,alij circa Mantiniam *Mantinia.*

Capua. in Arcadia Capuas condidisse, & à Capi quodam urbi nomen imposuisse, alij in *Aegesta.* Siciliam Aegestam profectum, cum Elymno & Troiano Erycem & Lilybæum *Scamander.* *Simois.* occupasse & fluuios circa Aegestã appellasse Scamandrũ & Simoëntem. Inde in Latiũ profectũ, ibi permansisse responso quodã iubente, in eo loco sibi permanen*Mensæ Aeneæ.* dum esse ubi mensas ederet, quod in Latio prope Lauinium accidit. Ibi enim ingens panis pro mensa per imprudentiã appositus, cum carnibus qui super eo erãt absumptus est. Homerus nec cum ijs consentire uidetur, nec cum alijs, qui de authoribus Scepsios memorantur. Significat enim Aeneam imperij successorem in Troia remansisse, ac Troiæ imperium extincto Priamidarum genere, natis natorum tradidisse, ut

Iliad. υ. ἤδη γὰρ πριάμου γενεὴν ἤχθηρε κρονίων,
νῦν δὲ δὴ αἰνείας βίη τρώεσσιν ἀνάξει,
καὶ παίδων παῖδες, τοί κεν μετόπισθε γένωνται.
Iam Priami genus est miseratus Iuppiter, at nunc
Imperium Troiæ Æneas uiolentus habebit,
Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.

Sed hoc modo nec Scamandrij successio seruabitur, multo magis etiam ab ijs dissentit, qui Aeneam dicũt usq; in Italiã errasse, atq; ibi obijsse. Sũt & qui sic scribãt,

αἰνείαο γένος πάντεσσιν ἀνάξει,
Ibidem. καὶ παῖδες παίδων. &c.
At genus Aeneæ cunctis dominabitur oris,
Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.

Erastus philos. *Coriscus.* *Neleus phil.* Quod de Romanis dicunt, è Scepsi fuere philosophi Socratici, Erastus, & Coriscus, & Neleus Corisci filius, qui Aristotelem & Theophrastum audiuit, & suc*Aristotelis bibliotheca.* *Theophrasti bibliotheca.* cessor fuit bibliothecæ Theophrasti, in qua Aristotelica inerat. nam Aristoteles & bibliothecam & scholam reliquit Theophrasto, & primus omnium quos scimus libros congregauit, & Aegypti reges bibliothecæ ordinem docuit. Theophrastus uero eam tradidit Neleo, Neleus eam Scepsim detulit, ac posteris dedit, hominibus sanè imperitis, qui libros inclusos, ac negligenter positos tenebant. Cumq; Attalicorum regum sub quibus erant, studium sentirent conquirendorum librorum, ad instruendam eam bibliothecam, quæ Pergami erat, eos in fossa quadam sub terram occuluerunt, quos & tineis & humiditate labefactos, tandem qui ex *Apellicon Teius.* eo genere erant Apelliconi Teio tradiderũt, magno emptos argento, Aristotelicos *De his Politia.* *Miscel. 1. capi. commeminit.* scilicet atq; Theophrasticos. Apellicon, ut qui magis librorũ esset studiosus, quàm sapientiæ, uolens corrosiones emendare, eos transcribendos dedit, scriptura non recte suppleta, quapropter libros edidit erroribus plenos. Sed antiqui Peripathetici post Theophrastum, cum omnino libris ordinarijs carerent, paucis duntaxat exceptis, exteriorum sermonum, nihil habebant in quo firmiter philosopharentur, sed positiones quasdam lucubrabant. Posteriores postquam hi libri in lucem uenere, Aristotelem imitantes, longe melius quàm illi, philosophati sunt. nam propter errorum multitudinem consentanea dicere necesse habuere. Multum ad hoc Romani contulerũt. Nam continuo post Apelliconis obitum Sylla qui Athenas *Tyrannion grãmaticus.* cepit, allata illius bibliotheca huc eam transtulit. Tyrannion quoq; grãmaticus incœpit, cum Aristotelis amantißimus esset, eo sibi conciliato qui bibliothecę præerat. Item librarij quidam scriptoribus utentes non bonis, nec scripta conferentes, quod in his libris præsertim fieri solet, qui uendendi transcribuntur, tum hic, tum etiam

etiam Alexandriæ. Sed de his satis. E Scepsi fuit Demetrius grãmaticus is, de quo *Demetrius Scepsius.*
sæpe fecimus mentionem, & qui Troianam instructionem exposuit, eodem tem-
pore, quo Crates & Aristarchus. Post hunc fuit Metrodorus, qui è philosophica *Crates.*
uita inciuilẽ mutatus est, magna ex parte in scriptis suis oratorie loquens, & nouo *Aristarchus.*
quodam dicendi genere usus est, quo multos deterruit, propter famam uero, quan- *Metrodorus qui fuerit.*
quam pauper erat, clarum tamen coniugium apud Carthaginenses est assecutus,
atque uti Carthaginensis uiuebat. Cumq; Mithridatis amicitiam sibi conciliasset,
ad illum cum uxore discessit, & honore maximo affectus est. Nam reddendo iuri
præpositus fuit, à quo non erat ad regem prouocatio, ei tamen non fœliciter ces-
sit. Nam cum in hominum improborum odium incidisset, legatus ad Tigra-
nem Armenium missus à rege desciuit. Tigranes inuitum eum remisit Mithrida-
ti, iam è paterno regno fugienti. Ille siue regis opera, siue morbo (nam utrunque
dicitur) in itinere mortuus est. Ac de Scepsijs quidem hæc. Post Scepsim sunt An- *Andira.*
dira & Pioniæ & Gargarensis ager. Circa Andira lapis quidam inuenitur, qui *Pioniæ ager.* *Lapis ferreus.*
combustus ferrum fit, deinde cum terra quadam in fornace excoctus pseudargy- *Pseudargyrũ.*
rum exudat terra, quæ terra si æs acceperit fit mixtura, quam quidam orichalcum *Orichalcum.*
uocant. Pseudargyrum etiam circa Tmolum gignitur. Hæc sunt ea loca quæ Le- *Leleges.*
leges tenebant. Eodem modo † & Assersia Assus & arte & natura munita est. Ea à **In Greco Assersia non legitur, τὰ περίασσον,*
mari & portu longum & erectum ascensum habet. Vnde illud Stratonici com-
mode dictum est, *Assersia.*

ἄσσον ἴθ' ὥς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' ἵκηαι. id est, *Assus.*

Qui sceleri passu Assum it, mortis periculum adit.

Portus aggere ingenti constructus est. Hic fuit Cleantes philosophus Stoicus, *Cleanthes philosopus.*
qui Zenonis Citiensis scholæ successit, quam postea Chrysippo Solensi reliquit.
Hoc in loco Aristoteles aliquandiu permansit, propter eam affinitatem quam cum
Hermia tyranno contraxerat. Fuit autem Hermias eunuchus, trapezitæ cuiusdã *Hermias.*
famulus, qui Athenas profectus Platonem Aristotelemq; audiuit, postea ad do-
minum reuersus atque cum eo primum & Aternenses & Assenses aggresso impe-
rauit. Postea illi successit, & Aristotelem & Xenocratem ad se accersitos diligenter
curauit, Aristoteli etiam fratris sororem dedit. Per id tempus Memnon Rho- *Aristotelis uxor.*
dius cum Persis ministraret, & exercitum duceret, simulata cum eunucho amici-
tia, hospitalitatis nomine, & tractandarum rerum gratia illum ad se uocat, quem *Memnon Rhodius.*
cum comprehendisset ad regem misit, ibique suspensus est. Philosophi uero fu-
gientes loca à Persis occupata, incolumes euasere. Myrsilus dicit Methymnæos
Assum condidisse, Hellicanicus eam Æolicam esse uult, quare & Gargara & Lam *Gargara.*
ponia Æolica sunt. nam Assij Gargara condiderunt, quę non bene habitatur. nam *Lamponia.*
reges incolis ex urbe Mileto deductis illam desertam reddiderunt. Quare Deme-
trius Scepsius eos pro Æolibus semibarbaros effectos dicit. Vt uero Homerus pu-
tat hæc omnia Lelegum erant, quos quidam Cares nominãt, quanquàm Home-
rus eos separat, ut

πρὸς μὲν ἁλὸς κᾶρες καὶ παίονες ἀγκυλότοξοι *Iliad. κ.*
καὶ λέλεγες καὶ καύκωνες. id est,

Ad mare stant Cares, curuato & Pæones arcu, *Cares.*
Et Lelegum populi, & Caucones. *Pæones.*

Quod quidem diuersi à Caribus fuerunt, habitabant autem inter eos qui sub *Leleges.* *Caucones.*

Ænea erant, & eos qui à poëta Cilices appellãtur, sed ab Achille uastati in Cariã mi-
Halicarnassus. grauere, & loca occupauerũt circa eam, quæ nũc Halicarnassus dicitur. Vrbs Peda
sus ab eis deleta, nõ amplius extat. In Halicarnassensiũ uero mediterranea, quæ ab
eis Pedasa dicta sunt, urbs erat & regio, nũc Pedasensis appellatur. In ea dicũt octo
urbes prius Lelegas habitasse cum hominibus florerent, quapropter Cariam occu
Mindus. pauerũt usq; Mindum & Bargylia, & Pisidię multũ absciderunt. Postea exercitũ
Bargylia. cum Caribus ducentes, in totam Gręciã sunt diuisi, & genus deletum est. Ex octo
ciuitatibus sex Mausolus in unam contulit Halicarnassum, ut Callisthenes refert.
Gela. Mindum uero cum Gela seruauit. Pedasij & eorum finitimi (ut Herodotus scribit)
Herod. lib. 1. maximam diligentiã habent, ut eorũ sacerdos Palladi sacra barbam habeat, quod
Pedasus. eis ter contigit. Pedasus oppidũ est in agro Satratonicensiũ, Lelegum sepulturæ, &
munitiones, & habitationũ uestigia apud Milesios, et in tota Caria apparẽt. Oram
quę post Lelegas sequitur, Leleges habitauerunt, ut Homerus uult. Nunc eã Adra
Atarna. mytteni habent, & Atarnenses & Pitanæi usque ad Caici fluminis ostia. Cilices (ut
Cilices. ante diximus) in duos diuisi erant principatus, alterũ Eetionis, alterũ Minetis, un-
Theba. de Thebam Eetionis urbem dicit, ut

Iliad. α. ᾠχόμεθ' ἐς θήβην ἱερὴν πόλιν ἠετίωνος.

Nos Thebam allati sacram Eetionis ad urbem.

Chrysa. Eius etiam Chrysam significat, in qua Apollinis Sminthei templum est, siqui-
Chryseis ubi dem Chryseis ex Theba capta fuit,

Ibidem mox sequitur.
ᾠχόμεθα γὰρ ἐς θήβην
τὴν δὲ διεπράθομέν τε καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα.

Nos Thebam inquit allati,
Nos urbe euersa res huc adueximus omnes. Et illud,

καὶ τὰ μὲν εὖ δάσσαντο μετὰ σφίσιν
ἐκ δ' ἕλον ἀτρίδῃ χρυσηίδα καλλιπάρηον. id est,

Hæc inter se partiti, Chryseida solum
Excepere duces, Agamemnoni munus Atridæ.

Lyrnessum autem Mynetis,

Iliad. υ. ἐπειδὴ λυρνησσὸν διαπορθήσας καὶ τείχεα θήβης.

Lyrnessus. Quoniam Achilles
Mynetes. Lyrnessum & magnæ populatus mœnia Thebæ.
Epistrophus. Mynetem & Epistrophum interemit, unde cum Briseis dicit,
Briseis.

Iliad. τ. οὐδέ μ' ἔασκες ὅτ' ἄνδρ' ἐμὸν ὠκὺς ἀχιλλεὺς
ἔκτεινεν, πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο μύνητος.

Nec me dure meum uoluisti flere maritum,
Quem celer è uita quondam submouit Achilles,
Funditus euersa diuini sede Mynetis.

Non Thebam dicit quę Eetionis erat, sed Lyrnessum. ambæ enim in eo campo
Thebanus cãp. erant, qui postea Thebanus campus est appellatus. Is propter fertilitatem prius à
Mysis ac Lydis, postea à Græcis infestatus est, qui cum ex Æolide ac Lesbo habita
Adramyttium uerunt, nunc bonam partẽ habent Adramytteni. In eo Theba est, & Lyrnessus lo-
cus natura munitus, nunc ambę sunt desertę. Altera ab Adramyttio distat stad. LX.
Chrysa. altera LXXX. In agro Adramytteno est & Chrysa & Cilla. Nunc quoq; prope The
Cilla. bam est locus quidam Cilla appellatus, in quo Cillei Apollinis templum est. Hunc
Cilleus Apollo *Cilleus flu.* locum Cilleus amnis pręterlabitur ex Ida delatus. Hęc autẽ sunt in Antandri agro.

Cilleum quod in Lesbo est, ab hac Cilla nominatũ cõstat. Est etiam Cilleus mons *Cilleum.*
inter Gargara & Antandrũ. Testis est Daes Coloneus, apud Colonas Cillei Apol- *Cilleus mons.*
linis templum ab Æolibus è Græcia nauigantibus ædificatum esse. Dicunt etiam
Chrysę Apollinem Cilleum esse. Sed incertum, num idem sit qui Sminthius an di- *Chrysæ situs.*
uersus. Chrysa oppidũ erat ad mare portũ habens, cui proxime Theba imminet. *Thebæ situs.* *Smintheus ap.*
Hic fuit Apollinis Sminthei delubrum, & Chryseis, nunc locus omnino desertus
est. delubrum ipsum Chrysam, quę nunc iuxta Amaxitũ est, translatum fuit, cum *Amaxitus.* *Chryses.*
ex Cilicibus alij in Pamphyliam exissent, alij Amaxitum. Veterum autem historia-
rum periti dicunt Chrysen & Chryseida hinc fuisse, & Homerum loci huius fecis-
se mentionem. Sed hic nullus est portus, ille uero dicit,

οἱ δ' ὅτε δὴ λιμένος πολυβενθέος ἐντὸς ἵκοντο. *Loc. Iliad. α.*

At Danai postquàm portum tenuere profundum.

Nec templum ad mare est, ille uero ad mare id fecit, ut *Chrysæ temp.*

ἐκ δὲ χρυσηῒς νηὸς βῆ ποντοπόροιο, *Eodem.*
τὴν μὲν ἔπειτ' ἐπὶ βωμὸν ἄγων πολύμητις ὀδυσσεὺς
πατρὶ φίλῳ ἐν χερσὶ τίθει.

Vt primum exposita est bibula Chryseis arena,
Hanc Laerte satus sacras deducit ad aras,
Inq́ manu chari genitoris ponit alumnam.

Nec prope Thebam, ille autem prope eam dicit, atq; illic captam Chryseida. Sed
nec locus ullus in Alexandriorum agro ostenditur Cilla appellatus, nec Cillei A-
pollinis templum, poëta uero ea coniungit, ut

ὃς χρύσην ἀμφιβέβηκας κίλλαν τε ζαθέην. id est, *Ibidem.*

Qui Chrysam circum regis Cillamq́ sacratam.

In Thebano autem campo propè ostenditur. Nauigatio quoq; à Cilicia Chry-
sa ad nauale LX. ferè stad. est, unius quodammodo diei, quantum Vlysses uidetur
nauigasse. Nam quàm primũ egressus est, sacrificiũ deo facit, nocte uero occupan
te ibi manet, mane rursus nauigat, ab urbe Amaxito tertia ferè parte dicti interual-
li. Quare Vlysses eadẽ die nauigare poterat ad nauale, si sacrificiũ perfecisset. Circa
Apollinis Cillei templum, est Cilli monumentũ, ingens quidam tumulus, hunc Pe *Cillus eiusq́ monumentũ.*
lopis aurigam, ducem locorũ dicũt, à quo forsan Cilicia dicta est, uel econtra. Quæ *Cilicia unde.*
de Teucris aut de muribus traduntur, à quibus Sminthius appellatus est, quando- *Sminthius quare Apollo.*
quidem sminthei mures uocantur, huc transferenda sunt. Solent enim homines à
paruis rebus imposita, huiusmodi quibusdã lenimentis mitigare. Nam & à culici- *κώνωπες.*
bus quos Otei conopas uocãt, Hercules Conopius apud illos colitur, quoniã eos *Conopius Hercules.*
ab ijs liberauit. Apud Erythræos quoq; Miliuntem habitãtes Ipoctonus colitur, *Milius.*
quòd ips uineis infestissimus sit. nam ex Erythreis omnibus, apud illos solum talis *Ipoctonus.*
bestiola non gignitur. Rhodij autem Apollinis Erythibij templũ habent in agro *Ips uermiculus* *Apollo Erythibius.*
suo. Hi rubiginem erythibam uocãt. Apud Æoles qui in Asia sunt, mus quidã por
nopion uocatur, Bœotij autem hoc modo culices uocant, & sacrificiũ fit Apollini *ἐρυθίβη quid.*
Pornopio. Mysia itaq; circa Adramittiũ est, ea olim sub Lydis erat, & adhuc in i- *Apollo Pornopius.*
pso Adramittio Lydię portę appellantur, cum urbs (ut dicunt) à Lydis fuerit con *πορνόπαι apud Bœotios quid.*
dita. Astyram uero, qui uicus propinquus est, ad Mysiã putãt pertinere. Fuit olim *Lydiæ portæ.*
oppidulũ in quo erat Astyrinę Dianę templũ in luco, cui Antandrij religiose præ- *Mysia.* *Astyra.*
erant, quibus id apprime uicinum est, distat ab antiqua Chrysa stad. XX. quę etiam
templum in luco habet, eius est Achillis uallũ. In mediterranea est Theba ad stad. L.

Theba Hypoplacos. quam poëta cinctam syluis Hypoplacon dicit, ubi nec placos, nec plax, quicquam uocatur, nec sylua imminet, quãquàm Idę proxima sit. Theba ab Astyris distat ad stad. LXX. ab Andiris LX. quæ omnia sunt desertorum locorum nomina, uel male habitatorum, uel torrentium fluuiorum, tamen propter antiquas historias celebrata. Vrbes memorabiles sunt Assus, & Adramyttium quod in bello Mithridatico calamitate maxima oppressum est. Nam Diodorus imperator consilium ciuium deleuit, regi cupiens gratificari, simulq; ex Academicis philosophis se unum esse, & ius dicere & oratoriam exercere simulans, qui & in eum locum cum rege profectus est. Rege autem euerso, ijs quos iniuria affecerat pœnas dedit. Nam cum multa in eum crimina essent illata, non ferens infamiam, turpiter & obstinate perijt. In urbe nostra uir Adramyttenus, cum orator clarus Asiatici styli, tum certator, si quis alius fuit, Xenocles. Is in senatu pro Asia dixit, quo tempore Mithridaticæ factionis est accusatus. Apud Astyra est lacus quidam uoraginosus nomine Sapra, qui in iugosum quoddam maris litus erumpit. Sub Andira templum est, matri deûm Andirinæ sacrum, & subterraneum antrum Paleam usq;. Est autem Palea habitatio quædam sic appellata, quæ ab Andiris distat stadijs centum & XXX. Subterraneum hunc meatum torrens quidam in os eius incidens aperuit, qui postera die à pastore quodam ad sacrificium eunte, apud Andira fortuito repertus est. Atarnius est Hermini tyranni sedes, post quem est Pitana urbs Æolica, quæ portus duos habet, & Eucenus fluuius qui eam præterfluit, ex quo aquæductus Adramyttenis factus est. E Pitana est Arcesilaus Academicus, qui cum Zenone apud Polemonem didicit. In ipsa Pitana locus quidam mari proximus Atarneus uocatus, sub Pitanam iuxta eam quæ Insula nuncupatur. Tradunt apud Pitanam lateres super aquis innatare, quod & in Etruria in insula quadam contingit. Nam cum terra leuior sit quàm aqua, uehi eam contingit. Posidonius uidisse se refert ex quadam creta, quæ res deargentatas abstergit, lateres factos fluitare. Post Pitanam est Caicus, qui ad stadia XXX. in sinum Elaiticum emittit. Elæapolis XII. stadijs est ultra Caicum, quæ Æolica est, & Pergamenorum portus centum & XX. stadijs distans à Pergamo. Deinde ad stadia centum est Cana promontorium, quod contra Lectum consurgens Adramyttenum sinum efficit, cuius pars est Elaiticus. Canæ Locrorũ oppidulum, qui ex Cygno profecti sunt, ad australiora Lesbi extrema, situ est in agro Canæo. Is enim usq; ad Arginusas pertendit. Et ulterius promontorium quod nonnulli Ægam nominant, eodem nomine quo animal, sed secundam syllabam longam proferri oportet αἰγᾶν, sicut ἀκτᾶν & ἀρχᾶν. sic enim totus mons nominabatur, quem nũc Canam et Canas uocant. Circum montem austrũ & occasum uersus est mare, orientem uersus Caici campus subiacet, aquilonem uersus Elaiticus ager. Mons ipse satis per sese contractus est, uergit tamen ad Ægæum pelagus, unde ei nomen est, postea id promontorium Æga est appellatum, ut Sappho dicit. Reliquum uero Cana & Canæ. Inter Elæam, Pitanam, Atarnæum, & Pergamum est Teuthranea, distans à qualibet harum citra Caicum supra stadia LXX. Teuthras Cilicum & Mysorum rex memoratur. Euripides dicit Augam ab Alæo patre (cum ab Hercule corrupta deprehenderetur) in urna quadam cum Telepho filio impositam & in mari demersam esse, sed Palladis prouidentia urnam ad Caici ostia transmissam euasisse, Teuthrantem cum eos excepisset, Augam in uxorem, Telephum etiam pro filio habuisse. Quæ cum fabulosa sint, aliam profecto

Marginalia: Affus. Adramyttium. Diodorus. Xenocles. Sapra lac. Andira. Andirina dea. Palea. Atarnius opp. Pitana. Eucenus flu. Arcesilaus. Insula opp. Lateres natantes. Caicus. Elæapolis. Cana promontoriũ. Canæ opp. Arginusæ. Aex & Aega promon. Aegæum pelagus. Teuthranea. Auga. Telephus.

cto causam fuisse par est, quamobrem Arcadis filia cum Mysorum rege congressa fuerit, & qui ex ea natus est, regno successerit. Creditum itaq; est Teuthrantem & Telephum regioni imperasse, quæ Teuthraniæ & Caico proxima est. Poëta sic huius historiæ mentionem facit,

ἀλλ' οἷον τὸν τηλεφίδην κατενήρατο χαλκῷ Loc. odyss. λ.
ἥρω Εὐρύπυλον, πολλοὶ δ' ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροι
κήτιοι, κτείνοντο γυναίων εἵνεκα δώρων.

Ipse Neoptolemus telo traiecit acuto
Magnanimum heroa Eurypylum, quem Telephus olim
Progenuit, multi circum cecidere sodales
Cetij, ad exitium ob muliebria dona ruentes.

In quo poëta potius nobis innuit, quàm quicq̃ aperte dicat. Neq; enim scimus Cetij.
quos Cetios accipere debeamus, nec propter quæ muliebria dona. Grammatici fabulosa quædam afferentes, potius inuentiones quasdam conficiunt, quàm quęstionem soluant, quapropter hæc missa faciamus, atq; eo sumpto quod magis constat, dicamus, quod Eurypylus (ut Homerus uult) in locis Caico proximis uidetur imperasse, unde forsitan magna Cilicum pars sub eo erat, et non solū duo principatus apud eos erant, sed tres. Cui rationi illud assentiri uidetur, quod in agro Elaitico Cetius fluuiolus quidam est torrenti similis. Is in alium similem incidit, deinde in aliū qui in Caicum deuoluuntur. Caicus autem non fluit ab Ida, quemadmodum Bacchylides inquit, nec ut Euripides dicit, Marsyas celebres Celænas colit in extremis Idæ locis. Nam Celænæ longe distant ab Ida, longe etiam Caici fontes. in campo enim ostenduntur. Tegnum mons est qui campū hunc terminat, & eum qui Apię dicitur qui in mediterranea Thebani campi imminet. Ex Tegno Mysius amnis fluit, in Caicum emittens, sub fontes eius. De quo quidam arbitrantur Æschylum in ingressu prologi, in Myrmidonibus dicere,

Eurypylus. Cetius flu. Caicus flu. Celænæ. Tegnum. Apiæ camp. Mysius flu. Aeschylus. Myrmidones.

ἰὼ καΐκε μύσιαί τ' ἐπιῤῥοαί. id est,
Io Caice Mysiæq; lymphæ.

Prope eius ortū uicus est Gergetha, in quē Attalus eos transtulit, qui in Troade erant, cum locū eum cepisset. Sed quoniā contra oram à Lecto usq; Canas, Lesbus extenditur insula memoratu digna, circū quam etiam insulę quędā iacent, alię exterius, aliæ inter eam atq; continentem, iam nos tempus admonet ut de his dicamus. Nam & hęc Æolica sunt, & Lesbos ferè Æolicarū urbiū metropolis est. Sed ab ijs incipiendum est, à quibus oram quę iuxta ipsam est persecuti sumus. A Lecto itaq; Assum nauigāti, Lesbiæ regionis initium est secundū Sigrium promontoriū eius ad aquilonem. Hoc in loco est Methymna Lesbiorū urbs LX. stad. distans ob ora Polymedij, Assum uersus uniuersæ insulæ ambitus est stadiorum C. supra mille. Singula quidem ita se habent à Methymna usque Maliam, quod est australissimum extremum, à dextra insulam habentibus, ad quod Canæ plurimum insulę opponuntur & terminātur, stad. sunt CCC. & XL. Hinc usq; Sigrium, quod est insulæ longitudo, quingenta & sexaginta, inde in agrum Methymnæum CC. ac X. Mitylene inter Methymnam & Maliam iacet, ciuitas maxima quæ à Malia distat stadijs LXX. à Canis C. ac uiginti, totidem etiam ab Arginusis, quæ tres insulæ sunt non sanè magnæ cōtinenti proximæ, Canis adiacentes, inter Mitylenē & Methymnam iuxta uicū agri Methymnæi nomine Ægirum, insula est angustissima, tra-

Gergetha. Lesbos. Sigriū promō. Methymna. Polymedium. Malia. Arginusæ. Aegirum.

Pyrrha. iectum habens in Pyrrhæum euripum stadiorum XX. Pyrrha sita est in occidenta
Mitylene. li Lesbi latere, distat à Malia stadijs C. Mitylene portus duos habet, quorum austra
lis clausus est, & L. triremiū ac nauium capax, borealis uero magnus est ac profun-
dus aggere protectus. Ambobus obiacet parua quædam insula partem quandam
habens urbis ibi habitatam. Ea rebus omnibus pulcherrime instructa est, uiros cla
Pittacus Mitylenæus. ros habuit, antiquitus quidē Pittacum unum ex sapientibus, & Alcæum poëtam,
Alcæi patria. & Antimenidem fratrem eius, quem Babyloniorum socium Alcæus dicit, magnū
Antimenis. certamen peregisse, atque eos è maximis laboribus eripuisse, uiro pugnacissimo, &
Sappho poëtria. ut inquit, regum luctatore interempto, ac solo relicto & calamitate oppresso. Cum
Dichostasiotica Alcæi. ijs Sappho claruit. admiranda res. nam nullam fœminam scimus hoc memorabi-
li tempore huic similem uisam, nec in minima parte poëticæ cum illa comparan-
Pittacus Tyrānidos in simulatus. dam. Per hæc tempora ciuitas à compluribus tyrannis oppressa fuit propter inte-
stinas seditiones, unde Alcæi poëmata quæ Stasiotica uocantur, de rebus ijs per-
*Myrsilus. * Cleomaclidis aliás.* tractant. Inter tyrannos etiam Pittacus fuit, unde Alcæus tam ei quàm alijs con-
uiciatur, ut Myrsilo & Megalagyro & † Cleantidi, & alijs quibusdam. Sed nec ipse
Megalagyrus. Cleanthes. harum nouitatum non particeps fuit. Pittacus enim ad dominatus eruendos prin
Diophanes. cipatu usus est, quibus sublatis ciues in pristinam libertatem restituit. Diopha-
Potamon. nes orator multo tempore posterior fuit, ætate autem nostra Potamon, & Lesbo-
Lesbocles. Crinagoras. cles, & Crinagoras, & Theophanes rerum scriptor. Hic ciuilis uir fuit & Pom-
Theophanes historicus. peio Magno admodum familiaris, præcipue propter eam facultatem, & omnia
gesta ea perfecit, quibus patriam partim per illum, partim per sese ornauit, séque
Græcorum omnium clarissimum exhibuit. Filium reliquit M. Pompeium, quem
Cæsar Augustus Asiæ curatorem constituit, & nunc inter primos Tiberij familia
res numeratur. Athenienses periclitati sunt in maximum dedecus incidere, cum
S. C. decreuisset omnem Mitylenæorum pubem ad unum iugulari, pœnituit ta-
men eos, ac decretum una die antè allatum est ad imperatores, quàm mandata es-
Pyrrha. sent peracturi. Pyrrha euersa est, suburbanum adhuc habitatur & portum habet,
Eressus. à quo Mitylenen usque traiectus est stadiorum LXXX. Post Pyrrham est Eressus
Sigrium. in colle sita sed ad mare descendit. Ab ea Sigrium abest ad stadia X. & VIII. Ex Eres-
Theophrasti patria. so fuere Theophrastus & Phanias philosophi Peripatetici, & Aristoteli familia-
res. Theophrastus prius dictus est Tyrtanus. nam Aristoteles mutato nomine
Theophrasto à quo nomē inditum. eum Theophrastum uocauit, simul prioris nominis absurditatem euitans, si-
mul etiam studij facundiam eius significans. Nam Aristoteles discipulos suos
Phaniæ patr. Tyrtanus. omnes eloquentes fecit, Theophrastum uero eloquentissimum. Post Sigrium An
Antissa. tissa ciuitas est, quæ portū habet: postea Methymna, unde Arion fuit is, quē Hero
Methymna. dotus in Tenarum seruatum fabulatur, cum à prædonibus in mari obrutus fuis-
Arionis eiusq; patria. set. Hic quidem citharœdus fuit. Dicunt Terpandrum eiusdem musicæ artificem
Heptachordi inuentor. ex eadem insula fuisse, qui primus pro tetrachordo lyra heptachordo usus est, ut hi
Terpandrus. uersus declarant, qui ad eum referuntur,

Σοὶ δ' ἡμεῖς τετραγήρυν ἀποστρέψαντες ἀοιδὴν
ἑπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.

Nos tibi mutato chordarum quatuor usu,
Iam noua per septem modulamur carmina neruos.

Hellanicus. Item Hellanicus rerum conscriptor, & Callias, qui Alcæum Sapphōq; exposuit.
Callias. In freto quod inter Asiam est ac Lesbum, insulæ sunt circiter uiginti, & (ut Timo-
sthenes

ſthenes ſcribit)quadraginta. Hę compoſito uocabulo Hecatonneſi nominantur, quemadmodum Peloponneſus,conſuetudine quadam geminandi n,ſicut Mionneſus & Proconneſus & Halonneſus. Significant autem Hecatonneſi quaſi Apollonneſi. Hecatos enim Apollo eſt. nam per totam hãc oram Apollo colitur,uſque in Tenedum: Smintheus,uel Cillæus uel Gryneus, uel alio aliquo nomine uocatus. Proxima his eſt Pordoſelena,in qua eſt eiuſdem nominis ciuitas,& ante ciuitatem alia inſula maior ea,& urbs eiuſdem nominis deſerta,quæ Apollinis templũ habet. Nõnulli nominum infamiam fugientes, hanc Poroſelenam dici malunt. Montem quoque Aſpordenon Pergamo proximũ,cum ſit aſper & ſterilis, Aſporenon,& templum quod ibi eſt,matris deûm Aſporenæ. Quid igitur dicemus de Pordali & de Saperda,& Perdicca & de Simonidio illo?

Hecatonneſi. Peloponneſus unde dicta. Hecatos Apollo. Apollinis ueneratio. Pordoſelena. Poroſelena. Aſpordenus. Aſporena dea. Simoni. car. Pordalis. Saperda.

σὺν πορδάκοισιν ἐκπεσόντες ἱμάσειν. id eſt,
Cum loris Pordacis cadentes.

πορδάκοις,id eſt madidis,& in antiqua comœdia Pordacum locus eſt ſtagnantibus aquis. Lesbos æqualiter diſtat à Tenedo, Lemno & Chio,intra L. fere ſtadia. Cum Leleges ac Cilices adeo cum Troianis congruerent,quærunt quare non ponantur in dinumeratione Troiana. Veriſimile quidem eſt,cum propter ducum diſcordiam & urbium deuaſtationem Cilices pauci relicti eſſent,ut ſub Hectore ponerentur. Nam Eetion & eius filius ante dinumerationem dicuntur interijſſe, ut,

πόρδακον quid. Lesbus.

ἤτοι μὲν πατέρ᾽ ἁμὸν ἀπέκτανε δῖος ἀχιλλεὺς,
ἐκ δὲ πόλιν πέρσε κιλίκων θήβην ὑψίπυλον,
οἳ δέ μοι ἑπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
οἱ μὲν πάντες ἰῷ κίον ἤματι ἄϊδος εἴσω.
πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος ἀχιλλεύς. id eſt,

Iliad. ſ.

Ipſe meum patrem uita ſpoliauit Achilles,
Et Thebam Cilicum pugnando diruit urbem.
Tum ſeptem fratres,qui ſe intra tecta tenebant,
Abſtulit una dies,pariterq́ in Tartara miſit.
Hos etenim cunctos celer interfecit Achilles.

Eodem modo qui ſub Mynete erant,& duces & urbem amiſerunt,ut,

κὰδ δὲ μύνητ᾽ ἔβαλε καὶ ἐπίστροφον,πέρσε δὲ πόλιν
θείοιο μυνήτος. id eſt,

In Catalogo.

Ille quidem deiecit Epiſtrophon,atq; Myneta,
Funditus euerſa diuini ſede Mynetis.

Leleges autem certaminibus præſtantes facit,ut cum ſic ait,

πρὸς μὲν ἁλὸς κᾶρες καὶ παίονες ἀγκυλότοξοι,
καὶ λέλεγες καὶ καύκωνες. id eſt,

Iliad. κ.

Ad mare ſtant Cares,curuato & Pæones arcu,
Et Lelegum populi & Caucones. Et illud,

σάτνιον οὔτασε δουρὶ
οἰνοπίδην,ὃν ἄρα νύμφη τέκε νηῒς ἀμύμων
οἴνοπι βουκολέοντι παρ᾽ ὄχθας σατνιόεντος. id eſt,

Iliad. ſ.

Satnion Oenopidem contorta perculit haſta,
Quem quondam Nais peperit pulcherrima nympha
Oenopi,ſeruaret dum Satnioẽntis ad undam Ille boues.

Nam non ita defecerant,ut nullam per ſeipſos multitudinem facerent, præſertim eorum rege adhuc ſuperſtite.

Iliad. φ. ἄλτεω, ὃς λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει. id est,

Sub cuius Lelegum populi ditione tenentur.

Et urbe non omnino deleta. infert enim,

Ibidem. πήδασον αἰπήεσσαν ἔχων ὑπὸ σατνιόεντι.

Pedasos. Pedason excelsam sub Satnionte.

In dinumeratione uero eos prætermisit, ratus multitudinem non sufficere, ut in dinumeratione poneretur. Vel sub Hectore quãdo hos dicat Troianis ualde amicos esse. Nam Lycaon qui Hectoris frater erat, sic inquit,

Lycaon. μινυνθάδιον δέ με γείνατο μήτηρ

Eodem. λαοθόη, θυγάτηρ ἄλτεω γέροντος

ἄλτεω, ὃς λελέγεσσι φιλοπτολέμοισιν ἀνάσσει. id est,

Me paruum, paruo uicturum tempore, mater

Laothoë. Laothoë genuit, pater illi maximus Alteus,

Alteus. Sub cuius Lelegum populi ditione tenentur.

Hæc itaqꝫ hanc habẽt uerisimilitudinem. Verisimilitudo est, si quis exquisitam rei alicuius determinationem quærat in poëta, ut quousqꝫ Cilices & Pelasgi pertendebant, & Cetij, qui inter eos sunt, & Eurypylo subditi. De Cilicibus quidem atqꝫ ijs, qui sub Eurypylo erant, quantum attinebat diximus, & quod Caicus maxime hæc terminat. Consentaneum est, ut deinceps Pelasgos constituamus, tum ex ijs, quæ ab Homero dicuntur, tum ex alia historia. Homerus enim sic ait,

Cetij.

ἱππόθοος δ' ἄγε φῦλα πελασγῶν ἐγχεσιμώρων

In Catalogo. τῶν οἱ λάρισσαν ἐριβώλακα ναιετάασκον,

τῶν ἦρχ' ἱππόθοός τε πύλαιός τ' ὄζος ἄρηος

υἷε δύο λήθοιο πελασγοῦ τευταμίδαο. id est,

Hippothous. Hippothous populos ducit turmasqꝫ Pelasgum.

Nam quicunqꝫ tenent Larissæ fertilis arua,

Hippothous regit, & par Marti in bella Pylæus,

Tautamidæ Letho geniti de gente Pelasga.

Quibus uerbis satis magnam Pelasgorum multitudinem significat. non enim populum dixit sed populos. Cum uero Larissę habitationẽ dicat, & Larissæ multæ sint, aliqua ex propinquis accipienda est, præcipue ea quæ circa Cumam est. Nam ex tribus ea quæ Amaxito proxima est, nimis in conspectu est Ilij, & ualde propinqua ad ducenta ferè stadia. Vnde nõ uerisimiliter diceretur Hippothoum cecidisse procul ab hac Larissa dum pro Patroclo pugnatur, sed ab ea quæ proxima est. nam ad mille stadia intersunt. Tertia est Larissa pagus agri Ephesij, in Caystriano campo sita, quam dicunt prius urbem fuisse. Ea Apollinis Larissei fanum habebat, & Tmolo quàm Epheso uicinior erat. Ab hac enim centum & octoginta stadijs abest, quapropter sub Meonibus poni potest. Ephesij uero aucti multũ postea ex agro Meonum absciderunt, quos nunc Lydos appellamus, unde nec hæc erit Pelasgorum Larissa, sed illa potius. Nam de Caystriana quidem Larissa Caystro proxima, nullam satis certam coniecturam habemus, quod iam tunc esset, nec de Ephesia. De Cumana testis est uniuersa Aeolica historia, quæ paulo post Troianas res fuit. Tradunt enim eos qui in Phritio Locrensi erant (qui mons ultra Thermopylas est) inde profectos, in eum locum uenisse, ubi nunc Cuma est, cum quia Pelasgos inuenissent Troiano bello labefactos, adhuc tamen Larissam obtinentes ad LXX. stadia à Cuma distantem, condidisse apud illos locũ eum, qui adhuc Nouus murus appellatur, qui ad stadia XXX. distat à Larissa,

Larissæ tres.

Phritium mõs.

Cuma.

Nouus murus.

prof

profectos autem condidisse Cumam, & homines qui superfuerant eò habitatum deduxisse. Cumam uero à Locrensi monte Phriconida appellant, eodem modo et Larissam, ea nunc deserta est. Quod autem Pelasgi magna natio essent, aliam historiam testem adducunt. Menecrates quidem Elaita in libris de originibus ciuitatum, refert totam oram, quæ nunc Ionica est, facto à Mycale initio, prius à Pelasgis habitatam, & propinquas insulas, Lesbij quoque sub Pylæo positos asserunt, quem poëta dicit Pelasgorum ducem, & montem eis uicinum ab illo Pylæum appellari. Chij authores suos Pelasgos ex Thessalia profectos putant, quæ gens erra-bunda est, & ad transmigrationes facilis, ea ut multum creuit, ita pariter tota extincta est, eo tempore maxime, quo Æoles Ionesq; in Asiam traiecere. Sed peculiare quiddam Larisseis Caystrinis & Phriconensibus contigit, & ijs qui sunt in Thessalia. Omnes enim regionem à fluminibus dilutam habuere, illi à Caystro, hi ab Hermo, tertij à Peneo. In Larissa Phriconide dicunt Piasum coli, quem tradunt cum Pelasgorum dux esset, Larissæ filiæ amore captum fuisse, cumq; puellæ uiolentiam attulisset contumeliæ pœnas luisse. Nam cum in uini dolium pronus inspiceret, puella (quòd rem resciuerat) illum per pedes capiens & attollens in dolium demisit. Atque hæc quidem antiqua sunt, nunc cum Æolicis urbibus Aegæ sunt assumendæ & Temnus, unde Hermagoras fuit is, qui de dicendi arte conscripsit. Hæ urbes secus montanam regionem iacent, quæ Cumano & Phocensi & Smyrnæo agro imminent, iuxta quam Hermus labitur, nec procul ab his urbibus Magnesia sub Sipylo est ciuitas à Romanis libera iudicata. Hãc terræmotus nuper labefactarunt. Ex aduerso sunt ea, quę in Caicum uergunt. A Larissa Hermũ transeunti, usque Cumam stadia sunt LXX. Hinc usque Myrinam XL. & totidem hinc usq; Grynium, & inde usq; Elæam, ut Artemidorus uult. Post Cumam sunt Adę, deinde post stadia XL. promontorium nomine Hydra, quod ad aduersum promontoriũ Hermatuntem, Elaiticum sinum efficit. Oris latitudo est LXX. ferè stadiorum. Intra sinum est Myrina ad stadia LX. Aeolica ciuitas, quæ portum habet. Deinde Achiuorum portus, ubi sunt duodecim deorum aræ. Deinde Grynium Myrineorum oppidum, & Apollinis fanum, & peruetustum oraculum, & templum candido lapide sumptuosum, usq; ad eam stadia sunt XL. Deinde LXX. usque Elæam quæ portum habet, & nauale regum Attalicorum, Menesthei opus & Atheniensium, qui cum eo apud Ilium militarunt. De sequentibus autem scilicet Pitana, Atarnea, ac cæteris, quæ sunt in ea regione dictum est. Aeolicarum urbium maxima & optima est Cuma, & ferè ea metropolis est, & Lesbus cæterarum ciuitatũ, quæ numero sunt circiter XXX. quanquã non paucæ sint deletæ. Carpuntur Cumani, ut homines insulsi & hebetes, ob hãc causam (ut quidã putant) quòd CCC. annis post eius urbis ædificationẽ, portus uectigalia exegerũt, cum antea populus eiusmodi prouentum non haberet. Quare obtinuit opinio, quod hi homines sero sentirent, cum urbem ad mare habitarent. Dicitur etiam aliter, quod publica pecunia mutuo accepta porticus construxerunt, postea cum pecuniã constituta die non reddidissent, à deambulatione arcebantur. Sed cum pluuiæ essent, in dedecus quoddam creditores edictum mittebãt, ut Cumani porticus subirent. Et cum præco ita inclamaret, porticus subire, dictum esse prouerbium, quòd Cumani non sentiant, quòd in pluuia porticus subeunda sit, nisi aliquis per præconem admoneat. Vir sine controuersia clarus ex hac urbe est Ephorus, Isocrati oratori

Phriconis. Menecrates Elaita. Pylæus mons. Piasus dux. Aegæ. Temnus. Hermagoras eiusq; patria. Hermus. Magnesia. Adæ. Hydra promo. Hermatus. Elaiticus sinus Myrina. Duod. deorum aræ. Grynium. Elæa. Pitana. Atarnea. Cuma. Lesbus opp. Cumani sero sapiunt, Pro. Eras. prouerb. Cumani sero sapiunt. Ephorus.

familiaris qui & historiam conscripsit,& de inuentionibus tractauit. Et ante hunc [*Hesiodus.*] etiam Hesiodus poëta. nam ipse dicit patrem suũ relicta Æolica, Cumam in Bœotiam migrasse, ut,

νάσσατο δ' ἄγχ' ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
ἄσκρῃ χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδ' ἔποτ' ἐσθλῇ.

Atq; inopem coluit uillam quæ iuncta Heliconi,
Nec per frigus erat cuiquam opportuna, nec æstum.

[*Hom. patria.*] Homerum uero hinc esse, non satis constat. multi enim de eo satis disceptant. [*Cumæ unde appellatæ.*] Nomen urbi ab Amazone quadam inditum putant, quemadmodũ & Myrinæ, [*Myrina.*] ab ea quæ sub Batiea in Troiano campo iacet,

[*Batiea.*] τὴν ἤτοι ἄνδρες Βατίεαν κικλήσκουσιν,
[*Iliad. β.*] ἀθάνατοι δέ τε σῆμα πολυσκάρθμοιο μυρίνης.

Hunc homines ipsi Batieam nomine dicunt,
Ast immortales, uolucris monumenta Myrinæ.

[*Ephorus notatur.*] Carpitur etiam Ephorus, qui cũ patriæ facinora non haberet, quæ cum alijs gestis dinumeraret, nolens tamen eam silentio præteriri, sic inclamat. Ea tempestate Cumani quietem agebant, postquàm Troianam & Æolicam oram persecuti sumus, mediterraneam deinceps percurramus usque ad Taurum, eodem peregrina- [*Pergamum.*] tionis ordine conseruato. In his locis principatum quendam obtinet Pergamum insignis ciuitas, quæ diu sub Attalicis regibus fuit fortunata. Sequentis itaq; pera- [*Attalicorũ regum origo.*] grationis initium hinc faciendum est, ac primo de regibus unde profecti sunt, & quò tandem euasere breuibus aperiendum. Pergamum thesauros seruabat Lysi- [*Lysimachus rex.*] machi Agathoclis filij, qui unus fuit ex successoribus Alexandri, id montis promontorium habitatum habebat. Mons uero turbineus est, in acutum apicem desinens. Munitionis huius custodia & pecuniarum, quæ erant nouem millia talento- [*Philetærus.*] rum, commissa erat Philetæro Tyanensi, qui à puero spado fuerat. Contigit enim in funere quodam cum ad spectaculum multi adessent, nutricem quæ Philetærum infantem portabat, deprehensam opprimi, adeo ut puer etiam affligeretur. erat igitur eunuchus. Is cum optime esset educatus, dignus uisus est, cui hæc crederentur. [*Arsinoë.*] Tandem charus Lysimacho erat, sed cum ab Arsinoë illius uxore dissideret, propterea quod eum accusauerat, locum ad defectionem perduxit, & ut tempora erãt, ita se gerebat, uidens ea ad nouitatem apta. Nam propterea quod Lysimachus à [*Agathocles.*] malis familiaribus coactus fuerat Agathoclem filium interficere, Seleucus Nicator [*Seleucus Nicator.*] reuersus illum sustulit, & ipse à Ptolemæo Ceraunno sublatus est, ac dolo interemptus. Dum res ita tumultuarentur eunuchus sese in arce continebat, & pollicitando semper ualidioribus ac propioribus obsequẽdo uiuebat. Hoc pacto castellum [*Eumenes.*] ac pecuniam possedit annis uiginti. Erant ei fratres duo, Eumenes natu grandior, & Attalus iunior. Ex Eumene natus est Eumenes de patris nomine. Is Pergami successionem habuit, & iam loca circuncirca tenebat, unde apud Sardes Antiochũ Seleuci filium superauit, cum eo congressus. Obijt autem cum uiginti & duobus [*Attalus rex.*] annis imperasset. Attalus ex Attalo & Antiochide Achæi filia natus successit in imperio, & primo rex est nuncupatus. Hic Galatas prælio maximo superauit, & Romanorum amicus fuit, & cum eis aduersus Philippum pugnauit in classe Rhodiorum. Obijt iam senior, cum annis XL. & tribus regnasset. Filios quatuor reliquit ex Apollonide Cyzicena, Eumenem, Attalum, Philetærum, & Athenæum, è quibus iuniores priuatum statum duxerunt, Eumenes natu grandior regnauit. Hic

cum

cum Romanis aduersum Antiochum magnum, & aduersum Persen bellum gesſit, à Romanis totam eam regionem accepit, quæ sub Antiocho circa Taurum erat. Pergamum enim in initio regionem Attalici habebat non multam usque ad Elaitici & Adramytteni sinus mare. Is urbem muniuit, & lucum Nicephorium seruit, templorum quoque dona et bibliothecas, & tantam Pergami habitationem quanta nunc est, ille diligentissime curauit. Regnauit autem annis quadraginta nouem. Imperium Attalo filio reliquit, qui ex Stratonice, Ariarathi Cappadocum regis filia natus erat. Filij admodum iuuenis & imperij tutorem fratrem Attalum reliquit. Is cum annis xx. & uno regnasset, multis rebus gestis iam senior mortuus est. Nam aduersum Demetrium Seleuci filium, cum Alexandro Antiochi filio bellum gessit, Romanorū cōtra Pseudophilippū socius fuit. Diegylim quoq; regem cepit ducto in Thraciam exercitu. Prusiam interemit, præfecto illi filio Nicomede, imperiū Attalo qui sub tutela erat, reliquit. Is Philomator cognominatus, cum annis quinque regnum tenuisset morbo absumptus est, hæredes Romanos instituit, qui postea eam regionem prouinciam fecerunt, & Asiam uocauere eodem nomine quo & continentem. Caicus Pergamū præterfluit per campum qui Caicus appellatur, regionem ualde opimam, & totius ferè Mysiæ optimam percurrens. Viri clari Pergameni ætate nostra fuere, Mithridates † Menodoti filius, & Adobogion, qui ex tetrarchia stirpe Galatarum fuit. Hunc cum Mithridatis pellice congressum dicunt, unde & puero nomen impositum est, fingentibus amicis, eum ex rege natum. Hic cōtracta diu Cæsaris amicitia ad id honorum peruenit, ut materni generis tetrarchia, & cum aliorum, tum Bosphori rex efficeretur. Sublatus est à Lysandro, qui Pharnacem regem occidit, & Bosphorum occupauit. Hic quidem magnum nomen assecutus est. Item Apollodorus orator, qui artes conscripsit, & Apollodoriam sectam introduxit, si qua tandem ea est. Nam multa olim obtinuerunt, quæ maius iudicium habuere quàm nunc habent, è quibus est Apollodoria secta & Theodoria. Sed plurimum Apollodorum extulit Augusti cæsaris amicitia, cuius magister fuit. Discipulum memoratu dignum habuit, Dionysium ciuem suum, cognomine Atticum, qui & bonus sophista fuit & historicus, & sermonum conscriptor. Progredienti à campo & ab urbe orientem uersus est urbs Apollonia, in loco edito imposita, austrum uersus est montanum iugum, quod transgressi Sardis eunt. A sinistris est urbs Thyatira, Macedonum habitatio, quam nonnulli Mysorum ultimam dicunt. A dextris est Apollonis, quæ à Pergamo distat stadijs triginta, totidem ab urbe Sardana. Ea idem nomen habet quod Apollonis Cyzicena. Postea sequitur Hermi campus, & Sardis. Septentrionales Pergami partes magna ex parte à Mysis tenentur, quæ à dextris eorum sunt, qui Ableti nominantur, quibus iungitur ea quæ Epictetus dicitur, usque in Bithyniam. Sardis urbs magna est, posterior rebus Troianis, antiqua tamen, quæ promontorium munitissimum habet. Ea Lydorum caput fuit, quos poëta Maonas uocat, posteriores Meonas dixerunt. Hos quidam diuersos à Lydis dicunt, quidam eosdem, sed præstat ut eosdem dicamus. Huic urbi Tmolus imminet mons fœlix, qui in uertice speculam habet, exedram albi lapidis, quā Persæ condiderūt. Ex ea circunstantes spectantur campi, præsertim Caystrianus, circuncirca Lydi, & Mysi, & Macedones habitant. Pactolus à Tmolo fluens, olim multa auri ramenta deferebat, ex quo præclaras illas Crœsi & maiorū

Nicephorius lucus. Stratonice. Pseudophilippus. Diegylis rex. Philomator. Caicus. Mithridates. Adobogion. * In Græco, μιθριδάτης ὁ καὶ μηνοδότου ὑός, Mithridates et Menodotus filius. Menodotus. Apollodorus rhetor. Apollodoria secta. Theodoria secta. Dionysius Atticus. Apollonia. Thyatira. Apollonis. Hermus. Ableti. Sardis opp. Meones. Tmolus. Pactolus. Crœsi diuitiæ.

diuitias ferunt. Nunc eiusmodi structuræ prorsus defecerunt. Defertur Pactolus
Hyllus. in Hermum, in quem etiam Hyllus qui nunc Phrygius appellatur, immittit. Hi
Phrygius flu. tres & alij ignobiliores concurrentes, in Phocaicum mare exeunt, ut Herodotus
Dindymene mons. ait. Hermus Mysiæ initium est, & è monte Dinymene sacro, per Exustam in Sardianum agrum defertur, secundum continuos campos, ut dictum est, usque in ma
Cori campi. Caystrus. re. Vrbi autem Sardiana planities subiacet, & Cori, & Hermi, & Caystri campi qui continui sunt, & camporum omnium optimi. Quadraginta stadijs ab urbe lacus
Gygæus lacus. Colous. distat, qui à poëta Gygæus appellatur, postea mutato nomine dictus est Colous,
Coloëna Diana. ubi Coloënæ Dianæ templum est, quod in religione maxima habetur. Hoc in loco diebus sollennibus simiás saltare dicūt, num uero inopinabilia an uera dicant, mihi quidem incertum est. Sed cum uersus ita apud Homerum iaceant,

Locus Homeri in fine Catalo.
μήοσι γ᾽ αὖ μάσθλης τε καὶ ἄντιφος ἡγησάσθην
υἷε παλαιμονέος, τὼ γυγαίη τέκε λίμνη,
οἳ καὶ μήονας ἦγον ὑπὸ τμώλῳ γεγαῶτας.

Antiphus, & Masthles genuit quos maximus olim
Ad perfusa lacu Gygæo rura Palæmon,
Maonas egerunt, Tmoli in radicibus ortos.

Addunt etiam hunc quartum uersum,

τμώλῳ ὑπὸ νιφόεντι ὕδης ἐν πίονι δήμῳ.

Pinguis ubi Hyda iacet, Tmolo supposta niuali.

Hyda. Tychius. Cum nulla Hyda apud Lydos inueniatur, quidam uolunt, Tychium hinc esse, qui à poëta dicitur,

Loc. Iliad. η. σκυτοτόμων ὄχ᾽ ἄριστος ὕδῃ ἔνι. id est,

Cerdonumq́ue optimus Hydæ.

Addunt etiam propterea quod locus syluosus est, & fulminibus tangitur, hic
Arimi. Arimos esse, ut,

In Catalog. εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.

Ex Arimis, ubi stratum dicunt esse Typhoea. Inferunt etiam,

χώρῳ ἐν ὑλήεντι ὕδης ἐνὶ πίονι δήμῳ.

Syluosos per agros, Hydæ præpinguis ubi gens.

Arimi quid. Hyda. Quidam hanc fabulam in Cilicia fingunt, quidam Pithecusis, ij præsertim qui simias dicunt Arimos ab Etruscis uocitari. Nōnulli Sardes Hydam uocant, nonnulli eius arcem. Scepsius uerisimilius eos dicere arbitratur, qui Arimos in Exusta
Pithecusia. Typhon. Mysiæ ponunt. At Pindarus cum ijs quæ sunt in Cilicia Pithecusia coniungit, quæ sunt ante Cumanum agrum, ac etiam Sicula. Nam sub Ætna Siciliæ Typhonem esse dicunt,

τόν ποτε κιλίκιον θρέψε πολυώνυμον ἄντρον,
νῦν γε μὰν καὶ τάς θ᾽ ὑπὲρ κύμας ἁλιερκέες ὄχθαι
ἡ σικελία δ᾽ αὐτοῦ πιέζει στέρνα λαχνήεντα. id est,

Quem Ciliciæ celeberrimum ædidit antrum,
Nunc circunfluus maris occulit fluctus,
Eius Sicilia lanigerum pectus premit. Et rursum,

κείνῳ μὲν αἴτνα δεσμὸς ὑπερφίαλος ἀμφίκειται,

Illum Ætna uinculis fortissimis coartat. Et rursus,

ἀλλ᾽ οἶος ἄπλατον κεράϊζε θεῶν τυφῶνα
πεντηκοντοκέφαλον ἀνάγκᾳ ζεῦ πάτερ
ἐν ἀρίμοις ποτέ. id est,

Im

Immensum pater centimanumq; Typhonem
Vis deûm Iuppiter, apud Arimos excruciat.

Quidam Syros pro Arimis accipiunt, quos nunc Aramos uocant. Ac Cilicas, qui apud Troiam erant, in Syriam cõmigrantes Syris eam regionẽ ademisse, quæ nunc Cilicia nominatur. Callisthenes author est Arimos prope Calicadnum esse, & Sarpedonis promontoriũ, iuxta antrum Coryciũ, à quibus uicini montes Arimi uocantur. Circum lacum Coloum sunt antiqua regum monumenta, apud Sardes est Alyattis ingens tumulus super crepidine excelsa, & (ut Herodotus inquit) factus à multitudine ciuitatis, cuius maximam partem ancillæ perfecerunt, quæ (ut ille ait) omnes meretricantur. Nonnulli hanc sepulturam meretricis monumentũ dicunt. Sunt qui tradant lacum Coloum manufactum esse ad excipiendas eas inundationes, quæ ex fluminibus auctis fiunt. Hypæpa ciuitas est, ex Tmolo in Caystri campum descendẽti. Callisthenes dicit, Sardes prius à Cimmerijs captas, postea à Treribus ac Cilicibus (quod etiam Callinum elegiæ poëtam significare arbitratur) postea à Cyro & Crœso, cum Callinus dicat Cimmeriorum impetum in Esionenses eo tempore factum fuisse, quo Sardes captæ sunt. Scepsius Esionenses pro Asionenses Ionice proferri putat. nam fortasse (inquit) Maonia Asia dicebatur. unde Homerus ait,

Arami. *Sardes.* *Alyattis tumulus.* *Vide Hero. 1.* *Colous lacus.* *Hypæpa.* *Callinus poet.* *Esionenses.* *Asionenses.*

ἀσίῳ ἐν λειμῶνι ἀμφὶ καϋστρίου ῥέεθρα. idest,
Asia prata super, circumq; fluenta Caystri.

Iliad. β.

Postea hæc ciuitas incredibiliter ob uirtutem locorum instaurata est, ut nulla finitimarum inferior sit. Nuper uero multa eius ædificia ex terræmotibus corruerunt, sed Tiberij prouidentia, qui per nostra tempora imperat, & hanc & multas alias suo beneficio reparauit, quæcunque eo tempore eiusdem calamitatis participes fuerunt. Viri memorabiles ex eodem genere fuerunt duo Diodori oratores, quorum natu grandior Zonas uocatus est, uir qui multa certamina pro Asia concertauit. Sed quo tempore Mithridates inuasit, accusatus quod ciuitates quæ apud se erant, ad defectionem duceret, habita excusatione omnes calumnias diluit. Iunioris Diodori, qui nobiscum amicitia coniunctus est, historiæ extant & carmina, & alia opera, quæ satis antiquum scribendi genus exprimunt. Xanthus antiquus rerum scriptor Lydus quidem dicitur, num uero Sardianus sit, nobis incertum est. Post Lydos sunt Mysi & urbs Philadelphia terræmotibus concussa. Non enim cessant parietes Romam ducere alia atq; alia urbis parte labefacta. Qua propter pauci eam incolunt, maxima eorum pars in agris degunt, agriculturam exercentes. Terram enim fertilem habent, & profecto mirandum est tam paucos agris studere, cum ædificia tam ruinosa habebant, imò eos admirari possumus, qui eam urbem condiderunt. Post hæc regio, quæ Exusta dicitur, quingentorum stad. longitudine, latitudine quadringentorum, siue ea Mysia, siue Meonia nominanda sit. nam utroq; modo dicitur. Ea tota arboribus caret præter uitem, quæ Exustum uinum fert, ita elegans, ut nulli cedat. Summa camporum facies cinerulenta est, montana, petrosa, & nigra, tanquam ex adustione quadam. Quidam putant hoc ex crebro fulminum atq; fulgurum ictu cõtingere, nec dubitant, quæ de Typhone dicuntur hoc in loco fabulari. Xanthus scribit Arimum quendam horum locorum regem fuisse. Sed nequaquam uerisimile est tantam regionem propter eiusmodi causas ex toto deflagrare, sed potius propter ignem subterraneum, cuius ortus

Strabo quo tempore clarue rit. *Diodori duo orat.* *Zonas.* *Xanthus scriptor.* *Lydi.* *Mysi.* *Philadelphia.* *Exusta regio.* *Arimus rex.*

Folles, fossæ. nunc defecerunt. Monstrantur tamen fossæ tres, quas Folles uocant, hæc inter se ad stadia quadraginta distant, imminent colles asperi, quos par est, ex efflatis laminis esse accumulatos. Quod autem huiusmodi regio uites optimas ferat, ex Catania scilicet deprehendi potest, quæ quanquam cinere operta sit, nunc tamen optimum uinum & largum gignit. Vnde quidam perurbane atq; eleganter Bacchum ignigenam dicunt, ex eiusmodi locis coniecturam capientes, quæ austrum uersus sequuntur, cum his locis implicantur ad Taurum usq;. Quapropter & Phrygiæ & Cariæ & Lydiæ, præterea Mysiæ loca difficulter distingui possunt, cum inter sese coëant. Ad hanc confusionem non parum facit, quod Romani ea diuiserunt, non per nationes, sed alio quodam modo, per administrationes, in quibus fora fiunt & iura redduntur. Tmolus quidem satis coactus est, & ambitum mediocrem habens, & in ipsis Lydiæ partibus terminatur. Mediterranea uero ad partem aduersam pertendit, ad Mycalem usq;, quę pars (ut Theopompus uult) à Celænis incipit, quapropter quædã eius loca Phryges obtinent, quæ sunt Celænas & Apamiam uersus, quædam Mysi ac Lydi, quædam Cares & Iones. Sic etiam flumina, præsertim Mæander. nam gentes quasdam disterminant, earum autem per quas media feruntur, efficiunt ne facile exquisita distinctio capi possit. De campis qui ex utraque & montanæ & fluuialis regionis parte sunt, eadem ratio est. Sed nobis forsitan non adeo curandum, ut nunc loca metiamur, sed id tantum describendum est, quantum & maiores nostri tradiderunt. Caystriano campo, qui inter mediterraneam cadit & Tmolum, continuus est orientem uersus Cilbianus campus, multus & bene habitatus, qui regionem optimam habet. Postea Hyrcanius, cui à Persis nomen impositũ est, qui & inde incolas deduxerunt. Eodẽ modo Cyri campus, quẽ Persæ nominarunt. Postea Peltinus, qui iam Phrygius est, & Cillanus & Tabenus, qui oppida semiphrygia habet, Pisidicum quiddam obtinentia, à quibus ea nominata sunt. Superantibus uero mediterraneam inter Caras & Nysæum agrum, qui trans Mæandrum est usque in Cibyrensem & Cabalensem regionem, sunt urbes mediterraneam uersus, contra Laodiceam Hierapolis, ubi calidæ aquæ scaturiunt, & ubi Plutonium est, quæ utraque non paruam admirationem præstant. Nam aqua adeo faciliter in tofum duratur, ut qui aquæductus deducunt, integra septa ex eo aquis conficiant. Plutonium est os, in paruo quodam imminentis montis supercilio, ita commensuratum, ut hominem suscipere posit mira profunditate. Huic propositum est uallum quadratum, ambitu ferè semijugero, quod nebulosa & crassa caligine plenum est, ut uix solum discerni posit. Ad septum appropinquantibus, aër innoxius est, purus ab illa caligine, in tranquillitate uentorum. Nam caligo intra ambitum manet, si uero animal introrsum progrediatur, statim moritur. Quapropter tauri introducti cadunt, & mortui educuntur. Nos passeres immisimus, qui subito mortui ceciderũt. Galli uero execti illæsi accedunt, ut etiam usq; ad os appropinquent & introspiciant, & immergantur quousq; posint spiritum continere. Videbamus enim ex aspectu æstuosæ cuiusdam pasionis indicium, siue quod omnes id experiantur, siue soli sacerdotes, siue diuina prouidentia, quemadmodum uerisimile in ijs est qui numine sunt afflati, siue quod hoc uiribus quibusdã reluctantibus contingat. Quod autem aquæ quædam lapidescant, dicunt id in fluminibus cõtingere apud Laodiceam, licet poculentæ sint. Nam & apud Hierapolim aqua quædã adeo tingendis

Marginalia: Catania. Bacchus cur ignigena. Caria. Lydia. Phrygia. Mysia. Tmolus. Celenæ. Apamia. Mæander. Cilbianus cãp. Hyrcanius cãpus. Cyri campus. Peltinus cam. Cillanus cam. Tabenus cam. Cibyrensis regio. Cabalẽsis reg. Hierapolis. Plutonium. Aquæ in lapidẽ indurescens.

gendis

gendis lanis idonea est, ut ex radicibus tincta cum his decertent, quæ ex uermiculo purpuraque tinguntur. Et adeo exuberat aquarũ uis, ut regio balneis sponte nascentibus, plena inueniatur. Post Hierapolim sequuntur loca, quæ trans Mæandrum sunt. Nos quę ad Laodiceam Aphrodisiademque pertinent, & quę Carura usque pertendunt, diximus. Sequentia sunt occidentalia quidem, Antiochia ad Męandrum, *Antiochia.* quæ iam ad Cariam pertinet. Australia Cibyra ea quæ magna est, & Sinda, & Ca- *Cibyra.* *Sinda.* balensis ager, usque ad Taurum ac Lyciam. Antiochia mediocris urbs est, ad Mæan *Cabalensis ag.* drum sita, Phrygiam uersus. Ea ponte iuncta est, & regionem multam habet ex utraque fluminis parte, totam fertilem, & caricam multam fert, quæ Antiochica uo- *Caricæ Antiochicæ.* catur. Eandem triphyllon uocant. Hic locus facile concutitur. Ex hac sophista clarus est Diotrephes, quem Hybreas maximus nostri temporis orator audiuit. Cre- *Triphyllum.* *Diotrephes sophista.* dunt Cabalenses Solymos esse, unde collis qui Termesi promontorio imminet, Solymus uocatur, & ipsi Termenses Solymi dicuntur. Proximum est Bellero- *Hybreas orat.* *Solymũ prom.* phontis uallum, & Pisandri eius filij sepulchrum, qui in bello cecidit, contra Soly- *Bellerophon.* mos gesto. Hæc planè cum ijs concordant, quæ à poëta dicuntur. nam de Bellero- *Pisander.* phonte sic ait,

δεύτερον δ' αὖ Σολύμοισι μαχέσατο κυδαλίμοισι. *Iliad. ſ.*

Hic Solymis iterum præstantibus intulit arma.

De eius autem filio sic,

πείσανδρον δ' ὑὸν ἄρης ἄτης πολέμοιο
μαρνάμενον Σολύμοισι κατέκτανεν.

At natum occidit Pisandrum Bellerophontis,
Pugnantem Solymos contra, in certamine Mauors.

Termesus Pisidica urbs est, quę proxime ac plurimum Cibyrę imminet. Ciby- *Termesus.* *Cibyrei.* rei à Lydis dicuntur profecti, qui Cabalensem agrum tenuerunt. Postea Pisidæ fi- *Pisidæ.* nitimi eam habitauere atque in alium locum transtulerunt, munitissimã quidem ambitu C. ferè stad. Ea propter æquitatem plurimum creuit. Et uici propugnati sunt à Pisidia & finitimo Milyæ agro usque in Lyciam & ulteriorem Rhodiorum regio- *Bubo urbs.* nem, additis tribus urbibus finitimis, Bubone, Balbura, & Oenoandro, quarum *Balbura.* conuentus Tetrapolis dictus est. Harum singulæ singula suffragia habebant, Ca- *Oenoandros.* byra uero duo. Nam ea triginta peditum millia mittebat, equitum duo millia, sem- *Tetrapolis cõuentus.* per tyrannis subdita, temperanter tamẽ, qui status in Moageta finem habuit. Nam *Cabyra.* eam tyrannidem Murena sustulit, Balburam & Bubonem Lycijs adiecit. Nihilo- *Moageta.* minus Cibyrensis administratio inter maximas totius Asiæ censetur. Cibyrei quatuor linguis utebantur, Pisidarum, Solymorum, Græcorum, ac Lydorum. Proprium apud Cibyreos est, ferrum facile extornari. Milya montana est, quæ ab angu *Milya.* stijs Termesi, & à transitu, qui per eas fit ad citeriora Tauri ad Sindã pertendit usque ad Apameorum regionem & Sagalassum.

LIBRI DECIMITERTII FINIS.

ARGVMENTVM DECIMIQVARTI LIBRI.

QVartusdecimus liber circa Cycladas insulas uersatur, & ulteriorem regionem in qua est Pamphylia, Isauria, Lycia, Pisidia, Cilicia, usque Seleuciam Syriæ, & Asiam, quæ proprie Ionia appellatur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER DECIMVSQVARTVS.

RELIQVVM est, ut de Ionibus Caribusq; dicamus, & de ora quę trans Taurũ est, quam Lycij habent & Pamphylij & Cilices. Nam hoc modo tota Cherronesi peragratio ad finem perducta erit, cuius Isthmum diximus transitũ, qui ex Pontico mari fit in Issicum. Ioniæ circunnauigatio secus terram est mille ferè & quadringentorum & triginta stad. propter sinus, et propterea quod regio multas peninsulas efficit. Longitudo uero in rectum non sanè multa. Quare ab Epheso Smyrnam usq; recto itinere stadia sunt trecenta ac uiginti. Nam usq; in metropolim centum ac uiginti, reliqua sunt Smyrnam usq;. Circunnauigatio autem paulo minus quàm duo millia & ducenta. Milesiorum itaq; & Caricorũ montium à Posidio Phoceam usq; & Hermum est Ionicæ oræ terminus. Pherecydes dicit Miletum & Miuntem ad hanc oram pertinere, & Cares prius Mycalensia & Ephesia habuisse. Sequentem uero oram Leleges usq; Phoceam & Chium & Samum, cui Anancæus imperauit, & utrosq; ab Ionibus eiectos in reliquas Cariæ partes euasisse. Addidit etiam Androclum Codri Atheniensium regis legitimum filium, primo Ionum coloniæ postea Æolicæ imperasse, atque Ephesum condidisse, unde Ionum regiam ibi constitutam dicunt, & adhuc qui ex eo genere sunt reges nominantur, & honores quosdam habent, in certaminibus quidem pręsidentiam, & purpuram regij generis insigne & scipionem pro sceptro, & Cereris Eleusinæ sacra. Miletum Neleus condidit, qui genere Pylius fuit. Mesenij ac Pylij quandam inter se cognationem fingunt, quapropter posteriores poëtæ Nestorem Mesenium dicunt, & multos ex Pylijs cum Melantho Codri patre Athenas concessisse, ac totam hanc gentem cum Ionibus coloniam misisse. Ara uero quam Neleus condidit, in Posidio ostenditur. Cydrelus Codri filius nothus Myuntem condidit. Androcopus Lebedum, loco quodam occupato nomine Arta. Colophonem Andremon Pylius, ut Minermus in Nanno dicit. Prienen Æpytus Nelei filius. Posterius etiam Philotas gente ex Thebis deducta. Teum prius quidem Athamas, quapropter Anacreon eam Athamantida uocat. In Ionica colonia Nauclus Codri filius nothus, & post eum Pœgnas & Damathus Athenienses. nam ex Bœotia fuit. Erythras Gnopus, atq; hic etiã Codri filius nothus. Phoceam Athenienses cum Philogene, Clazomenas Paralus, Chium Egertius, mixtam multitudinem ducens. Samum Tymbrion, ac deinde Patrocles. Nam hæ sunt duodecim Ioniæ ciuitates. Postea ad Ioniam Smyrna assumpta est Ephesiorum opera. Nam cum eis olim habitabant, cum Ephesus Smyrna uocaretur. Nam & Callinus eam sic in quodam loco nominauit, cum Ephesios in oratione ad Iouem Smyrnæos uocat, ut σμυρναίους δ' ἐλέησον, id est Smyrnæorum miserere. Smyrna Amazon fuit, quæ Ephesum tenuit. Ab ea & homines & urbs dicitur, sicut à Sisyrba, quidam ex Ephesijs Sisyrbei dicebantur, & locus quidam Ephesi Smyrna uocabatur quod Hipponax significat, ut ponè urbem in Smyrna habitabat inter Tracheam

&

Ioniæ descrip. — Miletus. — Miũs. — Anancæus. — Androclus. — Ephesi cõditor — Ionum regia. — Melánthus. — Codrus. — Cydrelus. — Ionicarũ urbium catal. et authores. — Miuntis cõdit. — Androcopus. — Lebedum. — Arta. — Andremon. — Priene. — Aepytus. — Teus. — Philotas. — Nauclus. — Pœgnas. — Damathus. — Erythræi. — Gnopus. — Phocea. — Clazomenæ. — Chius. — Samus. — Callini locus. — Smyrna Amazon. — Sisyrba.

& Lepram actam. Lepra acta dicebatur rupes, quæ nouæ urbi imminet, & partem muri urbis habet. Quapropter agri qui pone rupem sunt, adhuc in Opistholepria dicuntur. Trachea uocabatur regio prætermontana, quæ ultra Corissum est, antiqua urbs iuxta Palladis templum erat, quod nunc est extra urbem, apud eam quæ Hypelæus uocatur. Quare Smyrna iuxta gymnasium fuit, quod nunc pone urbem est, inter Tracheam & Lepram actam. Smyrnæi uero à Milesijs secedentes, exercitum in eum locum ducunt, in quo nunc Smyrna est, cum Leleges eum tenerent, quibus eiectis antiquam Smyrnam condidere, distantem ab ea quæ nunc est ad stadia uiginti. Postea ab Æolibus pulsi Colophonem aufugerunt, & cum Colophonijs contra eos exeuntes, regionem suam occupauere (ut Minnermus ait) in Nanno, cum Smyrnæ mentionem facit, quod ea semper fuerit bellis infestata, ut

Lepra acta. Opistholepria. Trachea. Corissus. Hypelæus. Smyrna. Minnermi locus.

αἰπύτε πύλον νηλήϊον ἄσυ λιπόντες
ἱμερτὴν ἀσίην νηυσὶν ἀφικόμεθα,
ἐς δ᾽ ἄρα τὴν κολοφῶνα ὑλίην περόπλον ἔχοντες
ἑζόμεθ᾽ ἀργαλέης ὕβριος ἡγεμόνες.
κεῖθεν δ᾽ ἀσύεντος ἀπορνύμενοι ποταμοῖο
θεῶν βουλὴ σμύρναν εἴδομεν αἰολίδα.

Nos Pylo & excelsa Nelei ex urbe profecti
Oram Asiæ optatam nauibus attigimus,
Ac primo ad Colophonem instructi uiribus urbem
Authores cladis sedimus, atq; duces.
Inde per Astyenta egresi protinus amnem,
Sponte deûm Smyrnam uidimus Æolida.

Ac de his hactenus, nunc rursum singula percurrēda sunt, initio à principalibus sumpto, à quibus alia condita fuere, de Mileto inquā atq; Epheso. Hę nanq; optimę urbes sunt atq; clarissimæ. Post Posidiū Milesium est oraculum, Apollini Didymeo sacrum apud Branchidas, ad decem & octo stadia ascendenti. Id à Xerxe incensum est, quemadmodum cætera templa omnia, Ephesio excepto. Branchidæ autem dei thesauris Persæ traditis, cum eo fugiente abscesserunt, ne proditionis & sacrilegij pœnas penderent. Postea Milesij templum construxerunt omnium maximum, quod propter magnitudinē remansit sine tecto. Huius fani ambitus uici habitationem recipit, & sumptuosus interius, & exterius lucus est, alia uero fana & oraculum & sacra continent. Hoc in loco de Brancho & Apollinis amore conficta fabula est. Templum uarijs antiquarum artium donis sumptuosissime ornatū est. Hinc ad urbem nec uia nec nauigatio permulta est. Ephorus scribit Cretenses prius eam supra mare cōdidisse, ubi nunc antiqua Miletus est atq; habitatores ex Mileto Cretensi à Sarpedone deductos, & urbi nomen impositū esse, de nomine eius quæ ibi est, cum prius Leleges hunc locum tenerent, postea Neleum condidisse, quæ nunc est noua. Quatuor portus habet, quorum unus clasis est capax. Multæ sunt huius ciuitatis res gestæ, maxima est etiam coloniarū ab ea profectarum multitudo. Nam totus Euxinus pontus ab his est habitatus. Item Propontis & alia complura loca. Vnde Anaximenes Lampsacenus dicit, Milesios Icanum insulam ac Lerum habitasse. Circa Hellespontum etiam in Cherroneso Limnas, in Asia Abydum, & Arisbam, Pæsum, in Cyzicenorū insula Artacem, Cyzicum, in mediterranea Troadis Scepsim. Nos cū de singulis tractabimus alias addemus, quæ ab

Ephesus. Apollo Didymeus. Branchidæ. Branchi & Apol. amores. Miletus. Anaximenes. Limnæ opp.

eo ſunt prætermiſſæ. Quidam Apollinem Vlion uocant, ut Mileſij ac Delij, id eſt ſalutiferum & Pæonicum. Nam οὐλῶ idem eſt quod ualeo, hinc οὐλή, id eſt cicatrix dicitur. & illud, οὖλέ τε καὶ μέγα χαῖρε. id eſt iamq́ uale & ſalue. Apollo enim ſalutifer eſt, & Artemis ex eo dicitur quod integros faciat. Sol quoque & luna his ſimiles ſunt ac pares, quòd cauſa ſint temperiei aëris, & peſtes & ſpontaneæ mortes his applicentur. Ex Mileto fuere uiri memoratu digni, Thales unus ex ſeptem ſapientibus, qui primus phyſiologiæ ac mathematicæ author fuit inter Græcos, & Anaximander eius diſcipulus, & Anaximandri diſcipulus Anaximenes. Item Hecatæus, qui hiſtoriam ſcripſit. Per noſtra tempora, Æſchynes orator, qui aſſumpta nimia erga Pompeium Magnum licentia, miſſus eſt in exilium. Hæc ciuitas aduerſitate preſſa eſt, cum Alexandrum excluderet. nam ui capta eſt, quemadmodum Halicarnaſſus. Ac etiam prius à Perſis. Vnde Calliſthenes dicit, Phrynichum tragicum mille drachmis ab Athenienſibus mulc̃tatū, quòd actum quendam feciſſet, Miletum à Dario captam. Ante eam in proximo iacet Lada inſula, circa Tragæas inſulas, quę ſtationes piraticas habent. Deinceps eſt Lamicus ſinus, in quo eſt ea quæ Heraclia dicitur oppidulum ſub Latmo, quod ſtationes habet. Id prius Lamius dicebatur, eodem nomine quo & imminens mons, quem Hecatæus putat eum eſſe, qui à poëta pediculorū mons appellatur. Dicit enim ultra Lamium urbem pediculorum montem eſſe. Quidam eum Grium dicunt, quòd is æque atq; Lamius progrediatur, à Mileſiorum agro orientem uerſus tendens, per Cariam Euromum & Chalcetorem uſque, imminet autem illi in alto. Non procul hinc fluuiolum quendam pertranſeunti, apud Lamium montem, Endymionis ſepulchrum poſitum in ſpelunca quadam oſtenditur. Deinde nauigatio ab Heraclia in oppidum Pyrrham centum ferè ſtadiorum, pauloplus à Mileto Heracliam, ſi quis ſe in ſinum inferat. Recta nauigatio ex Mileto Pyrrham eſt ſtadiorum XXX. adeo longum iter habet litoris præternauigatio. Sed opus eſt, ut huiuſmodi geographiæ excurſus in locis claris paululum immoretur. A Pyrrha uſque ad Mæandri oſtia, quinquaginta, qui locus ſtagnis & paludibus plenus eſt. Subminiſtratorijs uero ſcaphis adnauigātí, ſtadia triginta eſt Myùs, una ex duodecim Ioniæ urbibus, quæ nunc propter hominum paucitatem à Mileſijs habitatur. Hęc Themiſtocli dicitur à Xerxe in opſonium data, Magneſia in panē, Lampſacus in uinum. Hinc ad ſtadia quatuor Thymbria eſt, Cariæ uicus, iuxta quem eſt Auernus, ſpecu ſacrum, quod Charonium dicitur, id peſtiferas exhalationes habet. Vlterius eſt Magneſia Mæandrum uerſus, Magnetum Theſſalicorum colonia & Cretenſium, de qua mox dicemus. Poſt Mæandri oſtia eſt Prienenſium litus ultra quod Priene eſt, & Mycale mons feris & arboribus plenus. Is Samiæ regioni adiacet, & ad eam quaſi octo ſtadiûm iſthmum facit, ultra Trogilium promontorium. Priene à quibuſdam Cadme appellatur, quoniam Philotas eius conditor è Bœotia uenit. E Priene fuit Bias, unus ex ſeptē ſapientibus, de quo Hipponax ſic inquit, καὶ δικάζεσθαι Βίαντος τοῦ Πριηνέως κρέσσον. id eſt, Et diſceptari quàm Bias Prienenſis melius. Ante Trogilium parua inſula iacet, eodem nomine, hinc Sunium breuiſsimus tranſitus eſt, mille & ſexcentorum ſtadiorum principio Samum & Icariam & Corſias ad dextram habenti, ad ſiniſtram uero Melanthios ſcopulos, reliquum autem per medias Cycladas. Trogilium promontorium pes quidā eſt, qui à Mycale percurrit. Alius mons Mycalæ ipſi adiacet, qui Ephe-

Mileſiorum eo Ioniæ. Vlios Apollo unde dictus. οὖλε & ὑλὴ q.d. ἔλα τε καὶ μέγα χαῖρε, unde dictū. Artemis unde. Thales. Anaximander. Anaximenes. Hecatæus. Aeſchynes. Phrynichus. Lada. Tragææ. Lamicus ſin. Heraclia. Pediculorum mons. Grius mons. Euromus opp. Chalcetor. Endymionis ſepulchrū. Pyrrha. Myus. Themiſtoclis opſonium. Thymbria. Auernus. Magneſia. Priene. Mycale. Samia. Cadme. Philotas. Bias. Trogilium. Corſiæ. Melāthij ſcop.

sij agri est, nomine Pactias, ad eum mediterranea deflectit. A Trogilio Samum usque stadia sunt quadraginta, ea ad austrum spectat, & portus eius, qui nauale habet, maxima eius pars in plano est, & mari alluitur, pars in imminentem montem ascendit. Ad dextram nauiganti urbem uersus, est Posidium quod promontoriũ Mycalen uersus septem stadiûm fretum efficit. Id Neptuni templum habet, ante quod Narthecis iacet parua insula. Ad sinistram est suburbanum Heræum uersus & Imbrasus amnis, & Heræum antiquum fanum & ædes, quæ nunc tabularum armarium est. Sed præter tabularum multitudinem, quę hic sunt, alia armaria & sacella antiquis artibus plena, similiter locus sub dio optimis statuis plenus, quarum tria Colossica opera Myronis sunt, super una basi sita. Quæ cum Antonius abstulisset, Augustus Cæsar duo in eandem basim reposuit, Palladem & Herculem, Iouem autem transtulit in Capitolium, & sacellum ei construxit. Sami circunnauigatio est stadiorum trecentorum. Ea prius Parthenias dicebatur, dum Cares eam habitarent, postea Anthemus, postea Melamphylus, postea Samus, postea à quodam indigena Herous, colonis ex Ithaca & Cephalenia deductis. Quoddam eius promontorium Ampelus uocatur, ad Icariæ Drepanum spectans, immo totus mons, qui totam insulam montanam efficit, eodem nomine dicitur. Ea uino infœlix est, cum cæteræ circunuicinæ uino optimo abundent, & tota ferè continens, quæ propinqua est, uina optima ferat, ut Chius, Lesbus, & Cos, atqui & Ephesium & metropolitanum optima sunt. Mediterranea uero & Tmolus, & Exusta, & Gnidus, & Smyrna, & alia ignobiliora loca optimo uino & ad iocunditatem & ad medicam uictus rationem excellunt. Samus itaque uino non ualde fortunata est, in cæteris uero feracissima, quod ex eo maxime perspici potest, quòd bellis infestatur. Vnde laudantes non dubitant, illud ei prouerbium accommodare, quod etiam ferat gallinæ lac, quemadmodum Menander inquit in quodam loco, quæ res ei tyrannidum causa fuit, & inimicitiarum cum Atheniensibus. Sed tyrannides plurimum Polycratis & Sylosontis fratris eius tempore uiguerunt, quorum alter & fortuna & opibus clarus fuit, adeo, ut etiam mari dominaretur. Maximum fœlicitatis argumentum ducunt, quod annulo de industria in pelagus proiecto, gemma & sculptura pretioso, paulo pòst piscator quidam piscem eduxit, qui eum deuorauerat, quo cæso annulus inuentus est. Quod cum Ægyptiorum rex intellexisset, diuinitus locutũ ferunt, quòd qui eiusmodi prosperitatibus uteretur, uitam clauderet fine nõ fortunato, quod & ita est factũ. nam à Persarum satrape dolo captus, suspensusq; est. Eius tempore fuit Anacreon lyricus, quapropter tota eius poësis illius mentione plena est. Huius tempore Pythagoram fuisse in historijs tradiderunt, qui cum iam tyrannidem nasci uideret, urbem deseruit, & in Aegyptum & Babylonem discendi studio abscessit. Cum uero reuersus esset, & adhuc perdurare tyrannidem inuenisset, in Italiam nauigans, ibi uitam contriuit. ac de Polycrate quidem hæc. Sylosôn uero priuatus relictus est. Is cum Dario Hystaspis filio, uestem quam ferebat aliquando largitus esset. nam ille cum nõdum rex esset, eam magnopere concupiuerat, cum uero regnaret dono Sylosonti tyrannidem dedit, qui acerbe imperauit, quapropter urbs hominibus uiduata est. Vnde ductum est prouerbium,

ἕκητι συλοσῶντος εὐρυχωρίη. idest,

Sylosontis opera locus amplus est.

Pactias mons. *Posidium.* *Narthecis.* *Heræum.* *Imbrasus flu.* *Parthenias.* *Anthemus.* *Melamphylus.* *Samus.* *Ampelus.* *Chius.* *Cos.* *Tmolus.* *Sami laudes.* *Prouerb.* *Polycrates.* *Sylosôn.* *Polycratis annulus.* *Commemorat hæc uberius paulo & elegãtius Cicero sub calce quinti libri de finibus.* *Anacreon poëta.* *Pythagoras.* *Sylosôn.* *Sylosontis chlamys, prouerbium.*

Pericles. Sophocles. Neocles. Epicurus. Menander. Creophylus. Sed Athenienses prius misso Pericle imperatore, & Sophocle poëta cum eo, Samios non obtemperantes graui obsidione affecerunt. Postea duo municipum millia ex suis miserunt, in quibus fuit Neocles Epicuri pater ludi magister, quē & hic & in urbe Teo educatū ferunt, adolescentiam uero Athenis egit, quo tempore Menander comicus adhuc ephebus esset. Ex Samo etiam Creophylus fuit, quem aliquando tradunt, suscepto in hospitium Homero, accepisse ab eo donū inscriptionem poëmatis, quod Oechaliæ captiuitatem uocant. *Oechaliæ captiuitas.* Sed Callimachus, per Epigramma quoddam contrarium ostendit, quod quanquam Creophylus opus cōposuerit, Homeri tamen dicatur propter dictum hospitium. Vt,

πόνος εἰμὶ δ'όμω ποτὲ θεῖον ὅμηρον δεξαμένου
καίω δ' εὔρυτον ὅσσ' ἔπαθεν καὶ ξανθὴν ἰόλειαν
ὁμήρου δὲ καλεῦμαι γράμμα
κρεωφύλω, ζεῦ φίλε τοῦτο μέγα.

Sum Samij labor, accepit qui dion Homerum
Hospitio, sæuis ignibus uro duos,
Eryton atq; Iolem, nunc scriptum dicor Homeri,
Ante Creophyli Iuppiter at fueram.

Icaria insula. Icarus. Quidam hunc Homeri magistrum tradunt, quidam nō hunc, sed Aristeum Proconnesium. Adiacet Samo insula Icaria, à qua Icarium pelagus nominatur. Ea nomen habet ab Icaro Dædali filio, quem dicunt paternæ fugæ comitem, cum ambo pennati è Creta aufugissent, hoc in loco cecidisse, uia non seruata. Nam cum celsus se ad solem extolleret, liquefacta cera pennæ effluxerunt. Insulæ ambitus est stadiorum trecentorum, ea portum non habet, sed stationes, quarum optima Histi appellantur. *Histi statio.* In hac insula est promontorium ad Zephyrum porrectum. *Tauropolium.* Inest etiam Dianæ templum, quod Tauropolium uocatur, & oppidulum Oenoē. *Oenoē. Dracanum. Cantharium.* Item aliud de nomine Dracani promontorij, in quo situm est, stationem habet. Hoc promontorium distat à promontorio Samiorum, quod Cantharium appellatur, stadijs octoginta, qui traiectus minimus est intermediorum. Nunc quidem cum ea hominibus deserta sit, Samij magna ex parte incolunt, pascendorum pecorum gratia. Post Samium fretum, quod Mycalen uersus est, Ephesum nauigantibus est Ephesiorum ora, ad dextram & Panionia, quæ tribus stadijs supra mare est, ubi Panionia communia omnium Ionum festa Neptuno Heliconio & sacrificium celebratur. *Panionia.* Sacrificant autem Prienenses, de quibus in rebus Peloponnesiacis dictum est. *Neapolis.* Deinde est Neapolis, quod autem prius erat Ephesiorum, nunc Samiorum est, qui cum Marathesio agro permutauerunt, propinqua scilicet cum longinquis. *Pygella. Munychia diana. Pygalij. Panormus.* Deinde Pygella oppidum quod Dianæ Munychiæ templum habet, Agamemnonis opus, à parte quadam gentium illius habitatum. nam quidam Pygalij nominati, iam calamitatibus defatigati ibi remanserunt, unde locus nomen ab illis accepit. Postea portus est, nomine Panormus, qui Dianæ Ephesiæ templum habet, deinde est ciuitas ipsa in eadem ora. Paulo supra mare est Ortygia, lucus omnis generis materiæ pulcherrimus, præsertim Cyparisso. *Ortygia. Cenchrius.* Per eum Cenchrius amnis fluit, in quo dicunt Latonam ex partu lotam. *Latonæ partus* nam hoc in loco fabulantur, & partum eius, & nutricem Ortygiam & adytum in quo peperit, & proximam oleam, ad quam tradunt eam primo post partum quieuisse. *Solmissus mōs.* Mons luco imminet nomine Solmissus, ubi dicunt Curetas armorum sonitu Iunonem obtudisse, ex æmulatione insidiantem, quo

auxilio

auxilio, Latonæ partus eam latuit. Sed cum plurima templa sint in eo loco, alia uetusta alia posterius facta, in antiquis antiquæ insunt statuæ, in posterioribus praua opera, ut Latona quæ sceptrum gerit, & Ortygia quæ manu puerum tenet. Hic quotannis solennia celebrantur. Sed † anno quodam iuuenes splendidissimis epulis student, Curetum autem palatium conuiuia, & quædam mystica sacrificia percipit. Vrbem Cares & Leleges habitauere, sed cum maximam eorum partem Androclus eiecisset, eam ex ijs suppleuit, qui ad se circa Athenæum & Hypelæum conuenerant, assumpta etiam prætermontana Corisso proxima. Ea itaque usque ad Crœsi tempora hoc modo fuit habitata, postea à prætermontana descendens, circa templum quod nunc est habitauere usque ad Alexandri tempora. Lysimachus condita urbe quæ nunc est, cum homines non libenter inde commigrarent, uehementi imbre obseruato subuenit, fossas & cannales obstruxit, unde urbs submersa est, & illi perlibenter traducti transmigrauere. Lysimachus urbem de uxoris nomine Arsinoën appellauit, ueruntamen antiquum nomen obtinuit. In ea erat senatus conscriptus, cum quo etiam conueniebant ij, qui uocati dicebantur, & omnia administrabant. Dianæ templum prius Chersiphron mire fabricatus est, pòstea aliud fecit maius illo. Sed cum Herostratus quidam id incendio consumpsisset, aliud præstantius construxerunt, mulierum ornamentis, & multis opibus ad id collatis, refectisq; prioribus columnis. Quarum rerum testimonio sunt Decreta tunc facta, quæ Artemidorus dicit Timæum Tauromenitanum ignorare, & inuidum esse, & calumniatorem, unde & carptorem fuisse uocitatum, quod ex Persarum depositis templi structuram finxerit, cum nulla tunc deposita essent, & si erant, cum templo combusta sunt. Nam cum post incendiũ tectum deletũ esset, quis uoluisset in templo detecto depositum tenere? Addit etiam Alexandrum & factas & futuras impensas pollicitum, dummodo ipse titulum haberet. Illos autem noluisse, multo magis uoluerunt & sacrilegio templi spolijs infames fieri. Laudat prætèrea Ephesium quendam, qui regi dixit, non decere deum dijs quicquam dedicare post templi consummationẽ, quòd dicit Cheromocratis opus esse, qui Alexandriam construxit. Eundem pollicitum fuisse Alexandro, sese montem Athon in eius formam fabricaturum, ut tanquam ex gutto quodam, aqua in phialam effunderetur. Facturumq; duas urbes, alteram ad montis dextram, alteram ad sinistram, ut ab altera in alteram amnis efflueret. Post templum itaque, aliarum rerum dedicatarum multitudinem ingentem inueniri, artificum æstimatione, ædem uero totam ferè Praxitelis operibus plenam. Nobis Thrasonis nonnulla monstrata sunt, cuius est Hecatesium, & fons Penelope, & anus Euryclia. Sacerdotes eunuchi erant, qui Megalobyzi dicebantur. Ac semper aliqui accerseban tur digni tali præfectura, & in honore maximo habebantur, cum his uirgines aliquas sacras esse oportebat. Nunc earum consuetudinum quædam seruantur, quædam minime. Templum & nunc et olim Asylum erat, cuius libertatis termini sæpe sunt immutati, Alexander ad stadium extendit, Mithridati uero dimissa ab angulo Cerami sagitta, uisum est paululum ipsum stadium transcendere. Antonius huic proxime accessit, & cum eo termino urbis partem comprehendit. Postmodum Cæsar Augustus cum id damnosum existimaret, & nihil aliud esse, quàm multis malefaciendi causam exhibere, id irritum fecit. Hæc ciuitas & naualia habet & portum, quem architecti ore perbreui effecerunt, pariter cum rege dece-

Græce legitur ἰθίσμενι quod est, more quodam. Interpres forte legit ἰτί.
Athenæum.
Hypelæum.
Corissus.
Arsinoë.
Ephesiæ dianæ templum.
Chersiphron.
Herostratus.
Timæus carptor. id est, ἐπιτίμαιος.
Cheromocrates.
Alexandriæ architectus.
Thraso pictor.
Megalobyzi.
Asylum.

Attalus Philadelphus. pti. Is Attalus fuit Philadelphus, qui ratus ingressum nauibus onerarijs profundum fore, si terra apponeretur. Et cum portus prius stagnosus esset ex aggestionibus à Caystro factis, ori quod quidẽ amplum erat, terram opponi iussit. Sed contra quàm ratus erat, uenit. nam limus introrsum impulsus, fecit ut totus portus ore tenus stagnaretur, prius autem affluxus & refluxus pelagi, satis per sese limum auferebant, & extrorsum retrahebant. Ac portus quidem talis est, ciuitas loci opportunitate quotidie crescit, & maximum citerioris Asiæ emporium est. In ea fuere uiri memoratu digni, ex antiquis Heraclitus, cui cognomento fuit Scotinus. Item Hermodorus, de quo hic idẽ inquit, Dignos esse Ephesios omnes strangulari, Qui Hermodorum uirum inter eos frugi eiecerunt, Dicentes, nemo nostrum frugi esto, Alioqui cum alijs eijciatur. Hic uir leges quasdam uidetur Romanis conscripsisse. Ex Epheso fuit Hipponax poëta, & Parasius pictor, & Apelles. Ex iunioribus Alexãder orator, qui Lychnus est cognominatus. Is in republica uersatus est, & historiam conscripsit, & carmina reliquit, in quibus & de cælestibus pertractat, & terras continentes describit, in quaque edens poëmata. Post Caystri ostia est lacus nomine Selinusius, ex pelago refusus. Postea est alius qui in eum confluit. Hi magnos prouentus habent, quos cum deæ sacri essent, reges abstulerunt, postea à Romanis sunt restituti. Rursum publicani facta uiolentia, uectigalia sibi uendicauere. Artemidorus legatus missus, & lacus deæ recuperauit, & Heracleotim quæ desciuerat euicit, Romæ iudicatus, pro quibus rebus ciuitas auream ei imaginem in fano erexit. In concauissima autem parte lacus, regis fanum est, quod Agamemnonis opus dicunt. Postea est Gallesius mons, & Colophon ciuitas Ionica, et ante eam Apollinis Clarij lucus. Tradunt Calchantem augurem cum Amphilocho Amphiarai filio, è Troiano bello redeunte, terrestri itinere huc peruenisse. Cumq; apud Clarum in Mopsum incidisset, augurem præstantissimum, præ mœrore mortuum esse. Hesiodus Calchantem Mopso huiusmodi quiddam proposuisse scribit,

Heraclitus Scotinus. Hermodorus. Hipponax. Parasius. Apelles. Alexand. Lychnus. Selinusius. Gallesius mons. Colophon. Apollo Clarius. Clarus. Mopsus. Calchantis mors.

θαῦμά μ' ἔχει κατὰ θυμὸν ἐρινεὸς ὅσους ὀλύνθας
οὗτος ἔχει μικρός περ ἐών, εἴποις ἂν ἀριθμόν,
τὸν δ' ἀποκρίνασθαι, μύριοί εἰσιν ἀριθμόν,
ἀτὰρ μέτρον γε μέδιμνος, εἷς δὲ περισσεύει.
ὃς φάτο. καί σφιν ἀριθμὸς ἐτήτυμος εἴδετο μέτρου.
τὸν ἐπελθέμεν οὐκ ἂν δύναιο.
καὶ τότε δὴ κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

Mirabor sane, poteris si dicere, ficus
Quot numero hæc caprificus habet, perparua licet sit.
Mille quidem decies modius mensura, superq;
Vna sit, hanc nullo poteris comprendere pacto.
Dixit, & inuentus numerus, mensuraq; certa est.
Continuo mortis Calchanti somnus obortus.

Pherecides dicit, prægnanti sue oblata, Calchantem interrogasse, quot porcos haberet, hunc uero respondisse très, atq; ex ijs unam fœminam. Et cum Mopsus uera locutus esset, illum præ dolore mortuum. Sunt qui dicant Calchantem suem proposuisse, illum uero caprificum, ac Mopsum uera dixisse, Calchantem uero minime, & præ mœrore mortuum. Et in quodam loco Sophocles scribit, cum Hele-

na

na reposcitur, quod tunc Calchanti fata mortem decreuerunt, cum præstantiorem augurem offendet. Sed hic Calchantis mortem trãsfert in Ciliciam. Atq; hæc quidem antiqua sunt. Colophonij aliquando nauales opes satis amplas habuere, & equestribus tantum excelluerunt, ut ubicunq; difficulter bella componi poterant, Colophonij equitatus auxilio dirimebantur, qua ex re ductum est prouerbium, κολοφῶνα ἐπέθηκε, id est, Colophonẽ addidit, cum summa operi manus imponitur. Viri ex Colophone memorabiles fuere, Minnermus tibicen, & elegiæ poëta. Item Xenophanes physicus, qui poëmata de Sillis fecit. Pindarus etiam dicit Polymnastum quendam in musica doctum. Vt,

Prouerb. *Colophonẽ addidit.* *Minnermus.* *Xenophanes.* *Polymnastus.*

Nosti quicquid dixit Polymnastus uir Colophonius.

Sunt qui Homerum hinc faciant. Ab Epheso Colophonem recta nauigatione, sunt stad. LXX. in sinũ se inferenti centum & XX. Post Colophonem est Coracius mons, & insula Dianæ sacra, in quam ceruas perituras tranare crediderunt. Postea est Lebedus quę centum ac XX. stad. abest à Colophone. Hoc in loco artificum Liberi patris conuentus est, & Ionum habitatio usq; in Hellespontum, in qua solennia & certamina Libero patri quotannis celebrantur. Prius autẽ Teo habitabant, quæ consequens Ionum ciuitas est, sed orta Ephesi seditione aufugerunt. Cum uero Attalus eos in Myonneso collocaret inter Teo ac Lebedum, mittũtur Teij Romam oratum, ne patiantur Romani Myonnesum sibi admuniri, quare ij in Lebedum migrauere, Lebedijs perlibenter eos suscipientibus, propter hominum paucitatem qua detinebantur. Teos à Lebedo distat stadijs centum ac uiginti. Inter eas est insula quædam Aspis nomine, nonnulli eam Arconnesum uocãt. Myonnesus quidem in loco excelso habitatur, qui peninsulam facit. Teos quoq; in peninsula sita est & portum habet. Hinc est Anacreon Lyricus, cuius tempore Teij relicta urbe, Abdera Thracum urbem migrauerunt, cum Persarum contumelias ferre non possent, unde illud dictum est, ἄβδηρα καλὴ τηΐων ἀποικία. id est, Abdera optima Teiorum colonia. Rursum posteriore tempore nonnulli ex eis redierũt. De Apellicone dictum est, qui Teius fuit. Ex eadem urbe fuit Hecatæus historicus. Est alius quidam portus nomine Gerraidæ distans ab urbe stadijs triginta. Deinde Chalcides, qui est Cherronesi Teiorum & Erythræorum isthmus, intra isthmum itaq; ij habitant. Iuxta isthmum Teij & Clazomenij. Nam australe isthmi latus (id est Chalcides) Teij habent, Boreale Clazomenij, ad quod Erythræorum agro cõiunguntur. In isthmi initio est locus præceps, interius Erythræorũ, exterius Clazomeniorum agrum comprehendens. Chalcidibus lucus imminet, Alexandro Philippi filio dicatus. Hoc in loco certamen Alexandria nũcupatum, ab uniuersa Ionia celebratur. Isthmi transitus ab Alexandria & Chalcidibus, usq; ad præcipitium, est stadiorum quinquaginta, circumnauigatio plurium quàm mille. Ad mediam ferè circunnauigationem sunt Erythræ ciuitas Ionica, quæ portum habet, & quatuor in fronte paruas insulas quę Hippi dicũtur. Prius q̃ Erythras perueniatur, primũ est oppidulum Gerræ, postea Teium, postea Corycus mons excelsus, & portus Casystes sub eo. Item alius portus qui Erythræ appellatur, ac deinceps cõplures alij. Dicunt totam Coryci præternauigationẽ latronibus plenam, qui Corycæi dicũtur. Hi nouũ insidiandi genus adinuenerũt. Dispersi enim per portus accedũt ad mercatores qui applicuerint, auscultantes quid rerum ferant, & quò nauigent. Postea cum illi soluerint & in altum se receperint, congregati eos adoriuntur ac diripiunt.

Homeri patria. *Coracius mõs.* *Lebedus.* *Teos.* *Myonnesus.* *Aspis.* *Arconnesus.* *Anacreon.* *Abdera.* *Prouerb.* *Apellicon.* *Hecatæus.* *Gerraidæ.* *Chalcides.* *Clazomenij.* *Alexandria agon.* *Erythræ.* *Hippi insula.* *Gerræ opp.* *Teium opp.* *Corycus.* *Casystes.* *Erythræ port.* *Corycæi.*

Ex quo omnes curiosos & occulta ac secreta auscultare conantes, Corycæos appel lamus, & in prouerbio dicimus, τοῦ δ' ἆρ' ὁ κωρυκαῖος ἠκροάζετο. id est, Hūc ergo Corycæus auscultauit, cum quis aliquid dicere uel facere secreto uideri uelit, quod minime uideri uelit, propter eos qui speculantur & scire student, quæ non conuenit. Post

Halonnesus. Corycum est insula Halonnesus. Deinde Argenum promontoriū agri Erythræi, *Argenum.* quod Chiorum Posidio proximum est. Id fretum quoddam efficit sexaginta ferè *Mimas mons.* stadiorum. Inter Erythras atque præcipitium est Mimas mons altissimus, & feris *Cybelia.* & arboribus plenus, deinde uicus Cybelia, & promontorium nomine Melænā, *Melæna prom. Sibylla Erythræa.* ubi molæ effodiuntur. Ex Erythris est Sibylla quædam numine afflata, & diuinatrix antiqua sanè mulier, tempore Alexandri. Alia quædam fuit eodem modo diui *Athenais. Heraclides Hierophilus.* natrix nomine Athenais. Ex eadem ciuitate, ætate nostra fuit Heraclides Hierophilus, medicus, Apollonij cōdiscipulus, eius qui Mus est cognominatus. Chius *Apollonius Mus. Chij ambitus.* circunnauigationem habet stadiorum nongentorum, siquis secus terram deferatur, ea urbem & portum optimum habet, & nauale nauium octoginta. In circun *Posidium.* nauigatione habenti insulam ad dextram primum ab urbe est Posidium, deindè *Phanæ.* Phanæ, portus profundus & Apollinis templum, et palmarum lucus. Postea litus *Leus.* australe quod stationes habet. Postea Leus, & hoc litus stationes habet. Hinc ad urbem est fretum stadiorum sexaginta. Circunnauigatio autem trecentorum & sexa *Melæna. Psyra.* ginta, quam ipsi peregimus. Deinde Melæna promontorium, cōtra quod est Psyra insula excelsa, distans à promontorio stadijs LX. ea urbem habet eiusdem nomi *Arsysia autore Steph. legitur.* nis. Insulæ ambitus stadia quadraginta. Deinde Aruisia, locus asper & importuosus, stadiorum trecentorum, quod uinum fert Græcanicorum optimum. Postea *Vinum Pellinæum. Pelinæus.* Pelinænus mons omnium qui in hac insula sunt altissimus. In hac insula marmor effoditur. Viri è Chio elegantes fuere, Ion tragicus, & Theopompus historicus, & *Ion tragicus. Theopompus. Theocritus sophista.* Theocritus sophista. Hi inter se aduersati sunt. Chij etiam de Homero ambigunt, atque eos in testimonium adducunt, qui Homeridæ uocantur, ab illius genere profectos, quorum etiam Pindarus meminit, ut,

Homeridæ. ὅθεν περ καὶ ὁμηρίδαι ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πολλ' ἀοιδοί. id est,

Vnde & Homeridæ, rhapsodiæ cantores optimi.

Chij olim classem habuere, & maris imperium & libertatem sibi uendicauerūt. *Lesbus.* E Chio in Lesbum, uento austro sunt stadia circiter quadraginta. Post præcipitiū *Chytrium. Clazomenæ.* est Chytrium locus, in quo prius Clazomenæ sitæ erant, deinde Clazomenę posterius conditæ, quę insulas octo habitatas in fronte habēt. Vir Clazomenius præcla *Anaxagoras. Anaximenes. Archelaus physicus.* rus est Anaxagoras physicus, Anaximeni Milesio familiaris. Eius auditores fuere Archelaus physicus, & Euripides poëta. Post Clazomenas est Apollinis fanum, *Euripides. Smyrna.* & aquæ calidæ, & Smyrnæorum sinus & ciuitas, deinde alius sinus & antiqua Smyrna, distans à noua stadijs uiginti. Cum Lydi Smyrnam euertissent, circiter annos quadringentos in uici modū mansit habitata, postmodū Antigonus eam suscitauit, deinde Lysimachus, & nūc omniū pulcherrima est. Eius pars in monte sita est, pars maxima in campo præter portum, & gymnasiū, & matronarū locū. Vię sunt in rectum pro uiribus distinctæ, & lapidibus instratæ, porticus magnæ, *Homereum.* quadratæ, planæ & altæ. Habet etiam bibliothecā & Homereum & porticū qua *Home. templū. Homericus nūmus.* dratam, cum Homeri templo & statua. Nam & hi maxime hunc poëtam sibi uendicant. unde & nummus quidam æneus apud eos Homerus uocatur. Vrbis mœ *Melas flu.* nia Melas amnis præterfluit, ad cæteram structuram etiam portū clausum habet.

Sed

Sed non paruus error fuit architectorum, qui cum uias insternerent, cloacas non fecerunt, quapropter excrementa fluitant præsertim imbrium tempore, è uasis dimissa. Hoc in loco Dolobella Trebonium obsidione cepit, unum ex ijs, qui diuũ Cæsarem dolo occiderunt, & multas urbis partes diruit. Post Smyrnam sunt Leucæ oppidulum, quod Aristonicus post Attali Philomatoris obitum, ad defectionem perduxit, qui putans se esse è regia stirpe, imperium sibi uendicare cogitauit, quare ab eo excidit, circa Cumanum agrum ab Ephesijs nauali prælio superatus. Ascendens uero in mediterraneam, hominum inopum ac seruorum ad libertatem uocatorum, quos Heliopolitanos appellabat, tumultuariam manum congregauit, primumqꝫ Thyatira aggressus est, deinde capta Apollonide, alia castella capiebat. Sed non diu restitit. Nam continuo ciuitates exercitum miserunt, Nicomedes quoqꝫ Bithynus, & Cappadocum reges auxilium tulere, postea quinqꝫ legati à Romanis missi, deinde exercitus & consul P. Crassus, deinde M. Perpenna, qui capto Aristonico, et Romam misso, bellum absoluit. Aristonicus ipse in carcere mortuus est, Perpenna morbo absumptus. Crassus cum quidam eum apud Leucas adorirentur, in prælio occubuit. Postea Manlius Aquilius consul cum decem legatis missus, prouinciam in eam gubernationis formam composuit, quæ adhuc perdurat. Post Leucas in sinu est Phocea, de qua tunc diximus, cum mentionem de Massilia faceremus. Postea sunt Ionum atque Æolum fines, de quibus ante dictum est. In mediterranea oræ Ionicæ restat uia, quæ ab Epheso usque in Mæandrum & Antiochiam tendit. Hæc loca & Lydis, & Caribus, & Græcis admixta sunt. Post Ephesum prima est Magnesia, Æolica ciuitas, quæ ad Mæandrum dicitur. nam ei proxima est. Sed multo uicinior est Lethæus, qui in Mæandrum influit, ortum habens à Pactio Ephesiorum monte. Est alius Lethæus apud Gortynem, alius circa Triccam, apud quem natus dicitur Æsculapius. Alius etiam apud Lybes Hesperios. Vrbs ipsa in campo iacet iuxta montem qui Thorax appellatur, in quo dicunt crucifixum fuisse Daphitam grammaticum, propterea quòd reges uersibus incesseret, ut

Dolobella. Trebonius. Leucæ opp. Aristonicus. Heliopolitani. Thyatira. Apollonia. Perpenna. Crassus. Manlius Aquilius. Phocea. Iones. Aeoles. Magnesia. Mæander. Lethæi plures. Pactius. Tricca. Aesculapius. Thorax m. Daphitas grāmaticus.

πορφύρεοι μώλωπες ἀπορρινήματα γάζης
λυσιμάχου, λυδῶν ἄρχετε καὶ φρυγίης.

Purpurei stimuli, fæx ultima diuitiarum
Lysimachi, Lydos subditis, atqꝫ Phrygas.

Ex quo illud tractum est, φύλαττε τὸν θώρακα. id est, Caue à Thorace. Magnetes à Delphis uidentur profecti, qui Didyma montes in Thessalia habitauerunt. De Didymis sic Hesiodus ait,

Prouerb. Magnetes. Didyma.

ἢ οἵη διδύμους ἱεροὺς ναίουσα κολωνοὺς
δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἀντ' ἀμύροιο,
νίψατο βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής. id est,

Qualis in Antamyri, fœcundo uitibus agro,
Bœbiados stagnante lacus se lauit in unda,
Quæ sacrata colit, præcelsaqꝫ Didyma uirgo.

Hoc in loco erat Didymenæ matris deûm fanum, cui nõnulli Themistoclis uxorem, nonnulli filiam eius sacrã dicunt. Nunc fanum non stat, propterea quod urbs in alium locum sit translata. In noua urbe Dianæ Leucophryenæ fanum est, quod & ędis magnitudine & multitudine rerum dedicatarũ ab Ephesio superatur, arti-

Didymene. Leucophryena Diana.

ficio uero, & structuræ cõcinnitate circa ædem longe præstat. Magnitudine omnia Asiæ fana excellit, præter Ephesium & Didymenum. Contigit Magnetas à Treribus olim funditus deleri, quæ gens Cimmerica diu secundis rebus usa est, postea Milesij eum locum occupauere. Callinus Magnetum meminit, ac si adhuc secũdis rebus uterentur, & in bello contra Ephesios recte se haberẽt. Archilochus uero iam eorum calamitatem sciens, uidetur flere Magnetum mala. Ex quo coniectari licet ea posteriora esse Callino. Callinus enim antiquioris cuiusdam Cimmeriorum expeditionis meminit, cum inquit,

Treres. *Cimmerij.* *Callinus poëta*

νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν. id est,

Gens bello aduentat fortissima Cimmeriorum.

In quo Sardes captas significat. Viri ex Magnesia clari extiterunt Hegesias orator, qui Asiatici styli author fuit, Attico more, qui tunc uigebat immutato. Item Simon modulator, qui & ipse superiorũ modulatorũ more corrupto, Simodiam introduxit, quemadmodũ etiam Lisiodi, & Magodi. Item Cleomachus pugil, qui in cinędi cuiusdã & ancillę amore incidens, quę à cinędo alebatur, cinędorũ et orationem & mores est imitatus. Cinędicę orationis author primus fuit Sotades, postea Alexander Ætolus, sed hi in pura oratione, Lysis uero etiã adhibito cantu, & ante hunc Simus. Anaxenorem citharœdum permultum quidem theatra extulerunt, sed multo magis Antonius, qui quatuor ciuitatum tributa ei legenda exhibuit. Cõcessit etiam milites, auxit illum patria non parum, quæ ei Iouis Sosipolidis purpuram dedit, quemadmodum imago inscripta, quę in foro est, declarat. Alia ęnea imago est in theatro hoc epigrammate insignita,

Hegesias rhet. *Simon.* *Simodia.* *Lisiodi.* *Magodi.* *Cleomachus.* *Sotades.* *Alexander Aetolus.* *Lysis.* *Simus.* *Anaxenor.* *Sosipolis Iupp.*

ἤτοι μὲν τόδε καλὸν ἀκουέμεν ἐστὶν ἀοιδοῦ,
τοιοῦδ' οἷος ὅδ' ἐστὶ, θεοῖς ἐναλίγκιος αὐδῇ.

Est operæpretium, tales audire canentes,
Qualis hic est, qui uoce deos exæquat & ode.

Vbi qui epigramma inscripsit, cum non satis consyderate animaduerteret, ultimam secundi uersus literam prætermisit, cum basis latitudo non sufficeret. Quæ res ciuitatem ignorantiæ condemnari exhibuit propter ambiguitatem, quæ oritur ex scriptura, nũ ultima dictio in nominatiuo casu accipienda sit, an in datiuo. Nam multi datiuos sine iota scribunt, & consuetudinem eijciunt, quæ naturalem causam non habet. Post Magnesiam est uia quæ Tralles fert, habentibus mediterraneam ad sinistram. In ipsa uia & ad dextrã est Mæandri campus, qui à Lydis simul & Caribus, et Ionibus, et Milesijs & Myusis habitatur, pręterea ab Æolibus q in Magnesia sunt. Eadem locorũ ratio est Nyssam & Antiochiam usq;. Trallianorũ urbs sita est in uertice quodam plano, qui promontorium natura munitum habet, cuius circuitus satis bene septus est, ea optime habitatur & ab omnibus opulentis, siqua alia Asiaticarũ urbiũ. Semper aliqui ex Trallianis principales sunt in prouincia, quos Asiarchas uocant, è quibus Pythodorus fuit, uir ab initio Nyssaẽnsis, postea propter claritatem eò commigrauit, & singulari cum Pompeio amicitia iunctus fuit. Is regales opes supra duo millia talentorũ possidebat, quas à Diuo Cæsare uenundatas, propterea quod Pompeij amicus fuisset, postea redemit, & filijs nõ minores reliquit. Huius filia est Pythodoris Ponti regina, qua de in superioribus dictũ est. Hic ętate nostra uiguit. Itẽ Menodorus uir doctus, alioquin et honestus, & grauis, qui Iouis Larissęi sacerdotium habet. Hic à seditionibus amicorũ Domitij Ænobarbi

I datiui litera. *Mæandri cam.* *Antiochia.* *Tralles.* *Asiarchæ.* *Pythodorus.* *Pythodoris.* *Menodorus.*

barbi uexatus fuit,atq; ab illo interemptus,cum delatores proditæ classis eum insimularẽt. Hinc clari oratores fuere, Dionysocles, & postea Damasus Scõbrus. Tralles ab Argiuis conditas dicunt,& Thracibus quibusdam,à quibus etiam nomẽ urbi inditum est. Contigit Trallesaliquandiu sub Tyrannide esse filiorum Cratippi circa Mithridatis tempora. Nyssa ad mediterraneã iacet,& maxima ex parte monti accumbit,& quasi biurbs est. Nam torrens quidã urbem diuidit,conuallem efficiens,eius pars pontem impositum habet,quo ambæ urbes coniũguntur,pars amphitheatro exornata est,quod occultum torrẽtis excursum habet. Theatro duo insunt extrema,quorum alteri gymnasium subest iuniorum,alteri uero forũ & † senaculũ. Campus ad austrũ urbi subiacet,quemadmodũ Trallibus. In uia inter Tralles atq; Nyssam uicus est Nyssaënsium non procul ab urbe nomine Acharaca,ubi Plutonium est,luco sumptuoso circundatum. Item Plutonis ac Iunonis delubrũ, & antrũ Charoniũ natura admirabile,quod luco imminet. Tradunt ægrotos, qui horum deorũ curis uacant,eò proficisci,atq; in uico specui uicino,apud sacrorũ peritos immorari,qui pro eis indormientes curas ex insomnijs captant. Hi deorũ remedia inuocantes,sępe illos in antrum ducunt,ubi tanquàm in cauerna manentes, multos dies & ieiuni & quieti exudant, nonnunquàm ægrotantes proprijs insomnijs intendũt,ductu & consilio sacerdotũ. Locus hic cęteris pestifer est,& inaccessibilis. Acharacis solennia quotannis fiunt,& tunc maxime hæc talia ex ijs intelligi & audiri possunt,qui eò proficiscuntur. Tunc enim iuuenes & ephebi ex gymnasio nudi & uncti,taurum quendã festinanter in antrum ducunt,qui dimissus paululum progreditur,postea mortuus ad terram cadit. Triginta stadijs ultra Nyssam Tmolum montem superanti in mediterraneam ad partes australes, lucus quidam pratum uocatur, quò Nyssaënses & finitimi ad festa exeunt. Non procul hinc os quoddam est ijsdem dijs sacrum,quod Acharaca usq; dicitur penetrare. Hoc pratum putant à poëta nominari,cum dicit,

ἀσίῳ ἐν λειμῶνι, id est,

Asia prata super.

Ostendunt Caystri & Asij cuiusdam heroica monumenta,& Caystrum proxime fluentem. Tradunt preterea tres fratres,Athymbrum,Athymbradũ,& Hydrelum è Lacedęmone profectos,urbes de suis nominibus cõdidisse. Postea hominibus imminutis ex illis Nyssam esse habitatã, quapropter nunc quoq; Nyssaënses Athymbrũ generis authorem existimant. Circunstant habitationes memoratu dignę,trans Męandrum quidẽ Coscinia & Orthosia,circa uero Bœula,Mastaura & Acharaca. Vltra urbem in monte sunt Aroma,o litera correpta,unde uinum Aromense ex mediterraneis optimum est. Viri è Nyssa illustres fuere, Apollonius philosophus Stoicus,Panætij familiaris,& Menecrates Aristarchi discipulus, & Aristodemus eius filius,quem nos in extrema eius senectute admodũ iuuenes audiuimus. Item Sostratus Aristodemi frater,et alius Aristodemus eius consobrinus,qui magnum Pompeium erudiuit. Hi grammatici memorabiles fuere, at noster etiam orator fuit,qui & Rhodi & in patria duas scholas habebat,mane rhetoricam,meridie grammaticam. Ac Romæ etiam cum magni Pompeij filios institueret, grammaticæ scholæ satis faciebat. Iam uero quæ trans Mæandrum restant,omnia ad Cariam pertinẽt,quo in loco Cares non amplius immixti sunt Lydis, sed iam per sese sunt,nisi Milesij sint,uel Myusij,qui ab ora maritima seiunguntur. Oræ initium

Dionysocles orator. Damasus Scõbrus. Cratippi filij. Nyssa. * γεροντικόν. Acharaca. Plutonium. Charonium. Nyssa. Pratum lucus. Iliad. β. Athymbrus. Athymbradus Hydrelus. Coscinia. Orthosia. Bœula. Mastaura. Aroma. Vinum Aromẽse. Apollonius Stoicus. Panætius. Menecrates. Aristodemus. Strabo Aristodemum iuuenis audiuit. Sostratus. Caria. Myusij.

Tauri initiũ. est transmarina Rhodiorum regio, finis uero Posidium Milesiorum. In mediterranea autem Tauri extrema, usque ad Mæandrum. Nam Tauri initium montes quidam dicuntur, qui supra Chelidoneas sunt, quæ insulæ in Pamphyliç ac Lyciæ cõfinio iacent. Hinc enim iam Taurus in altum consurgit, & re uera totam Lyciam montanum Tauri iugum ad ulteriora & australem partem à Cibyraticis seiungit usque ad transmarinam Rhodiorum regionem. Hoc in loco montana perpetua sunt & multo humiliora, nec amplius Tauri putantur, nec alia citra, alia ultra, eo quòd montium elationes ac depresſiones sparsæ sint, & regionis latitudo longitudini coæquetur, & nihil sic in ædificijs simile. Tota circunnauigatio in sinum se inferenti, est stadiorum quatuor millium & nongentorum. Circunnauigatio uero transmarinæ Rhodiorum, mille ferè & quingentorum. Rhodiæ initium est, locus nomine Dædala, finis uero mons qui Phœnix appellatur, atque is etiam ad Rhodiorum attinet transmarinam. In fronte iacet Eleusa insula, à Rhodo distans stadijs c. ac xx. Inter hæc à Dædalis nauiganti ad occidentem in rectum orç Ciliciç & Pamphyliæ ac Lyciæ, est sinus sine portu nomine Glaucus, postea Artemisium promontorium & templum, postea Latonæ lucus, supra quem & mare, ad sexaginta stadia est ciuitas Calymna, postea Caunus ciuitas, & in proximo Calbis amnis profundus, per quem res inuehuntur. Inter hæc est Pisilis. Vrbs autem naualia habet & portum clausum, ubi castellum in alto imminet nomine Imbrus. Cum regio ualde fœlix sit, omnes tamen confitentur urbem & æstate & autumno grauem esse, propter æstus ac pomorum copiam. unde huiusmodi quædam narrantur, quod Stratonicus citharœdus uidens Caunios colore admodum uiridi, dixit hoc illud esse quod poëta inquit,

Chelidoneæ. Lycia. Cibyratici. Rhodus. Dædala. Phœnix mons. Eleusa. Glaucus sinus. Artemisium. Calymna. Caunus flu. Calbis. Pisilis. Imbrus. Cauni uirides. Stratonici lepidum dictum. Iliad. ζ.

οἵη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.

Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum.

Cum uero illum incusarent, quod urbem ut morbidam carperet, Ego (inquit) eam morbidam dicere ausim, ubi mortui ambulant? Caunij aliquando à Rhodijs desciuere, sed iudicantibus Romanis recuperati sunt. Extat adhuc Molonis oratio contra Caunios. Dicunt eos & Cares eandem linguam habere, uenisse autem ex Creta, et proprijs uti legibus. Deinceps est Physcus oppidũ quod portum habet & Latonæ lucum. Deinde Loryma ora aspera, & mons Phœnix, omniũ qui in ea regione sunt altisſimus, in cuius summo castellum est eiusdem nominis. Ad quatuor stadia in fronte est insula Eleusa, quæ octo stadiûm ferè ambitum habet. Rhodiorum urbs super orientali promontorio sita, & portibus, & uijs, & mœnibus et cętera fabrica tantum alias excellit, ut nullam ei æqualem nedum præstantiorem proferre ualeamus. Mira est eius iustitia & diligentia cum circa reliquam reipublicæ gubernationẽ, tum circa res nauales, quibus multo tempore mari dominata est & piratas sustulit, & Romanis amica fuit, & regibus Romanorũ ac Græcorum amicis. Nam per eos libera mansit, & multis donis fuit exornata, quorum pars maxima in templo Liberi patris & in gymnasio posita est, pars alijs in locis. Sed optima sunt, Iouis colossus, quem qui iambum composuit, dicit à Charete Lindio septuaginta cubitorum factum fuisse, nunc ex terręmotu fractis genibus collapsum, Rhodij ex causa quadã prohibiti non erexerũt. Hoc est ex omnibus dedicatis optimũ, & unum ex septem miraculis. Item ex Protogenis picturæ Ialysus scilicet ac Satyrus, iuxta columnam stans, super columna perdix erat, ad quem ita homines hiabant,

Molonis oratio. Physcus opp. Loryma. Phœnix mons. & opp. Eleusa. Rhodi situs & laudes. Colossus Rhodius. Protogenis picturæ. Ialysus. Satyrus Protogenis. Perdix Protogenis.

bant, cum nuper tabula esset posita, ut illum solum admirarentur, Satyrũ uero contemnerent, quanquam perfectissimum opus est. Augebãt admirationem perdices mansueti, qui à nutritoribus allati & contra pictos appositi canebant ad picturam & congredi gestiebãt. Protogenes uidens rem præter opinionem euenisse æditues rogat, ut se delere permittant, quod & ita est factum. Rhodij plebis curam habent, non tamen à plebe gubernantur, sed retinere pauperum multitudinẽ uolunt. Plebs itaq; ab eis nutritur. Nam diuites patria quadam consuetudine pauperes accipiũt, pauperes uero ab illis enutriti, munera quædam ciuitatis peragunt. Vnde simul & ipsi uictum habent, & ciuitas necessarijs ministerijs non fraudatur, præsertim ad res nauales. Naualium quædã multitudini occulta sunt & secreta, quod siquis introspexerit ingressúsue fuerit, capite plectitur. Hoc in loco quemadmodum Massiliæ & Cyzici, summũ studium fuit circa architectos, et instrumenta & armorum & aliarũ rerum armamentaria. Rhodij autem sunt Dores, quemadmodũ Halicarnassei, & Gnidij, & Coi. Nam ex Doribus qui post Codri obitũ magna condiderũt, alij ibi remansere, alij cum Althemene Argiuo, coloniæ in Cretam missæ participes fuerunt, alij in Rhodum sunt dispartiti, atq; in eas urbes quas pauloante memorauimus. Sed hæc quidẽ posteriora sunt ijs quæ ab Homero traduntur. Gnidus enim & Halicarnassus nondum erant, Rhodus autem & Cos erant, & ab Heraclidis habitabantur. Quare Tlepolemus in uirum adultus, *Naualiorũ arcana.* *Dores.* *Gnidus.* *Halicarnassus.*

αὐτίκα πατρὸς ἑοῖο φίλον μήτρωα κατέκτα *In Catal.*
ἤδη γηράσκοντα λικύμνιον.
αἶψα δὲ νᾶυς ἔπηξε, πολὺν δ' ὅγε λαὸν ἀγείρας
βῆ φεύγων,
εἰς ῥόδον ἷξεν ἀλώμενος ἄλγεα πάσχων
τριχθὰ δὲ ᾤκηθεν καταφυλαδόν. id est,
Mox patris ipse sui charum interfecit auunclum,
Iam senio affectum longoq; Licymnion æuo.
Hinc populis secum iunctis & classe parata,
In Rhodon aufugit magnis erroribus actus. *Rhodus.*
Vrbibus ex illo iam culta est insula ternis.

Et urbes nominat quæ tunc erant, ut
λίνδον, ἰηλυσόν τε καὶ ἀργινόεντα κάμειρον. id est,
Lindon, Ialysonq; dein claramq; Camiron. *Lindus.* *Ialysus.*

Cum Rhodiorum urbs ita fuerit habitata, nusquàm Dores nominat, sed Æoles ac Bœotios innuit. Siquidem ibi erat Herculis, & Licymnij habitatio. Quod si, ut nõnulli autumant, Tlepolemus è Tirynthe, & Argis profectus est, hoc modo non est Æolica colonia quæ inde uenit. nam ante Heraclidarum reditum, id factum est. item, *Camirus.*

τῶν κώων φείδιππός τε καὶ ἄντιφος ἡγησάσθην *In Catal.*
θεσσαλοῦ υἷε δύω ἡρακλείδαο ἄνακτος. id est,
Antiphus at Coos ducit cum fratre Phidippo.
Thessalici generis natiq; Heraclidis ambo.

Nam hi potius ex Æolico genere uidentur esse quàm Dorico. Rhodus prius dicta est Ophiusa, & Stadia, postea Telchinis, eo quòd Telechines insulam incolerẽt, quos nonnulli fascinatores, et maleficos dicunt, quod Stygiam aquam animalibus & stirpibus, perniciei gratia inspergerent. Nõnulli contrarium sentiunt, quod ar- *Ophiusa.* *Stadia.* *Telchinis.* *Telechines.*

tibus præſtantes, à ſimilibus artificibus inuidia haberentur, unde hanc infamiam ſunt aſſecuti. Et primum ex Creta in Cyprum uenerunt, poſtea in Rhodum, & primi ferrum & æs operati ſunt. Nam & harpen Saturno fecerunt. Sed quanquam de ijs prius dictum eſt, idcirco tamen fabuloſa repetimus, ut ſiquid prætermiſſum eſt, suppleatur. Poſt Telchinas dicunt Heliadas inſulam hanc habitaſſe, ex quorum uno Cercapho ſcilicet ac Cydippe, filij procreati ſunt, qui urbes de ſuis nominibus condidere,

Ferrum & æs qui primi exercuerint. Harpe Saturni. Cercaphus. Cydippe.

Eodem. λίνδον, ἰηλυσόν τε καὶ ἀργινόεντα κάμειρον.

Lindon, Ialyſonque, dein claramque Camiron.

Quidam Tlepolemum putant eas condidiſſe, nomina uero nonnullis earum de nominibus filiarum Danai impoſita fuiſſe. Noua autem urbs circa tempora rerum Peloponneſiacarum condita eſt ab eodem, ut fertur, architecto, à quo Piræus factus eſt, quanquàm is nunc non manet, à Lacedæmonijs labefactus, qui prius crura eius deſtruxerunt, & à Sylla Romanorum imperatore. De Rhodijs quoque hæc traduntur, quòd non ſolum ex quo noua urbs habitata eſt in mari fortunati fuerunt, ſed etiam multis annis ante quàm Olympica inſtituerentur, ad hominum ſalutem nauigabant. Vnde & uſque in Iberiam profecti, ibi Rhodum condiderunt, poſtea à Maſsilienſibus occupatam, apud Opicos uero Parthenopen, apud Daunios cum Cois Elpias. Quidam poſt captam Troiam dicunt inſulas Gymnaſias ab eis habitatas, quorum maiorem Timęus ait maximam eſſe poſt ſeptem, Sardiniam, Siciliam, Cyprum, Cretam, Eubœam, Cyrnum, & Lesbum, ſed nequaquàm uera dicit. Nam aliæ inueniuntur longe maiores. Dicunt exercitantes à Phœnicibus Balearidas appellari. unde & Gymnaſias Balearidas dictas eſſe. Ex Rhodijs nonnulli circa Sybarim habitauerunt prope Chaoniam. Poſtea teſtari uidetur Rhodios ab antiquo fœlices fuiſſe, iam unde à prima trium urbium origine, ut

Piræus. Rhodus apud Iberos. Opici. Parthenope. Elpiæ. Gymnaſiæ inſulæ. Balearides. Sybaris.

In Catalogo. τριχθὰ δὲ ᾤκηθεν κατὰ φυλαδὸν ἠδ' ἐφίληθεν
ἐκ διός, ὅς τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσει
καί σφι θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε κρονίων.

Vrbibus ex illo iam culta eſt inſula ternis
Chara Ioui tellus, hominum regi atque deorum,
Quique & opes illi multas effudit & amplas.

Quidam hunc uerſum ad fabulam reduxerunt, dicentes aurum in inſula pluiſſe, cum Pallas è Iouis capite nata eſt, ut Pindarus inquit. Hęc inſula ambitum habet ſtadiorum noningentorum ac uiginti. Nauiganti ab urbe & inſulam à dextris habenti, prima eſt Lyndus quæ in monte ſita ad meridiem ſpectat, præſertim Alexandriam uerſus, ibi Palladis Lindiæ inſigne templum eſt, Danaidum opus. Lyndij in initio per ſeſe erant, quemadmodum Camirenſes & Ialyſij, poſtea omnes Rhodum conuenerunt. E Lyndo fuit Cleobulus, unus ex ſeptem ſapientibus. Poſt Lyndum eſt locus quidam nomine Ixia, & Mnaſyrium, deinde Atabyris mons omnium qui in ea ſunt altiſſimus, Ioui Atabyro ſacer, deinde Camirus, deinde Ialyſus uicus, ſupra quem arx eſt nomine Ochyroma. Deinde ad ſtadia octoginta eſt Rhodiorum ciuitas. Inter hæc eſt Thoantium † acta, in cuius fronte ſunt Sporades inſulæ, circa Chalciam iacentes, de quibus antea fecimus mentionem. Hinc multi memoratu digni extiterunt & imperatores & pugiles, è quibus ſunt Panętij philoſophi progenitores. Circa res ciuiles autem et philoſophiam & artes liberales Panętius ipſe, & Stratocles

Palladis ortus. Rhodi ambitus. Ialyſy. Lyndus. Pallas Lyndia. Cleobulus. Ixia. Mnaſyrium. Atabyris. Camirus. Ochyroma. θοάντιον ἀκτὴν. Panætius. Stratocles.

tocles

tocles, & Andronicus peripateticus, & Leonidas Stoicus, ac prius etiam Praxiphanes, & Hieronymus & Eudemus, Posidonius, quanquàm Rhodi uixit, & sophisticam exercuit, fuit tamen Apamiensis ex Syria, quemadmodum Apollonius Malacus, & Molon. Nam hi Alabandenses fuere, & Meneclis oratoris discipuli. Sed prius Apollonius Rhodum profectus est, tandem etiam Molon, ad quem ille inquit, tandē & Molon, id est profectus es. Item Pisander qui Heracliam scripsit, poëta Rhodius, & Simias grammaticus, Aristocles qui nunc est. Item Dionysius Thrax, & Apollonius qui Argonautas composuit, Alexandrini quidem fuere, Rhodij tamen uocati sunt. De Rhodo satis dictum est. Rursum Cariæ ora quæ post Rhodum est, ab Eleunte & Lorymis flexum quendam habet ad aquilonem, deinceps recta nauigatio est usq; in Propontidem, quasi quandam meridianam lineam faciens quinque millium ferè stadiorū. Hic est reliqua Cariæ pars & Iones, & Æoles, & Troia, & quæ ad Cyzicum, Byzantiumq; pertinent. Post Loryma est Cynossema, & Syma insula, quæ portus duos habet, quorum alter clausus est triremibus aptus. Item nauale nauium uiginti. In fronte est insula quæ septem stadiūm ambitum habet, theatralis & alta & aggeribus iuncta continenti, faciens Gnidum quodammodo biurbem. Nam maxima eius pars insulam habitat, ambos portus contegentem. Iuxta eam est Nisyrus in pelago. Viri è Gnido memorabiles fuere, primum Eudoxus mathematicus Platonis sodalis, posteà Agatharchides Peripateticus, uir historicus, ætate nostra Theopompus, diuo Cæsari familiaris, & qui apud eū maxime potest. Item Artemidorus eius filius. Hinc Ctesias fuit, qui Xerxem medicatus est, & res Syriacas & Persicas cōscripsit. Post Gnidū est Ceramus, & Bargasa oppida supra mare, deinde Halicarnassus principum Cariæ regia, quæ prius Zephyra dicebatur. Hoc in loco est Mausoli sepulchrum, unum ex septem spectaculis, quod illi Artemisia uxor construxit. Item Salmacis fons, nescio quam ob rem calumniatus, tanquam emolliens eos qui inde bibant. Hominū enim mollities uidetur ab aëre uel ab aqua causam trahere, cum ea minime sint causa mollitiei, sed diuitiæ & uictus incōtinentia. Halicarnassus arcem habet, & in fronte Arconnesum. Halicarnassum cum alij habitauere, tum etiā Anthas cum Trœzenijs. Ex ea fuere Herodotus historicus, quem postea Thurium uocauerunt, eo quod particeps fuisset coloniæ in Thurios missæ. Item Heraclitus poëta Callimachi sodalis, ætate autem nostra Dionysius historicus. Hæc ciuitas aduersa fortuna usa est, ui ab Alexandro capta. Nam Hecatomnus Cariæ rex, tres habuit filios, Mausolum, Idryeum, & Pixodorum, & filias duas è quibus Artemisia grandior, Mausolo ex fratribus grandiori nupsit. Secundo uero, id est, Idryeo altera soror data est nomine Ada. Mausolus itaq; regnauit, quo mortuo uxor imperium habuit, quæ illi sepulchrum construxit. Artemisia tabe consumpta, propter luctum quem ex uiro susceperat, Idryeus imperauit, atque huic etiam ex morbo absumpto, uxor successit. At Pixodorus qui reliquus erat ex filijs Hecatomni hanc eiecit. Et cum Persicarum partium esset, satrapem ad imperij cōmunicationem acciuit. Eo uita functo satrapes Halicarnassum tenuit, & aduentantis Alexandri obsidionē sustinuit. Hic Adam, quæ filia erat Pixodori, ex Aphneide muliere Cappadocissa in uxorē habebat. Ada uero Hecatomni, quam Pixodorus eiecerat, Alexandrum orat simulq; exorat, ut se in amissum regnū restituat, pollicita se ad ea opitulaturam quæ defecerant, dicens eos qui ea tenebāt sibi domesticos esse, simulq; Alexandro Alin-

Leonidas. Praxiphanes. Hieronymus. Eudemus. Posidonius. Molon. Menecles. Apollonius Malacus. Pisander. Simias. Aristocles. Dionysius. Apollonius Argonautarū author. Caria. Eleus. Loryma. Cynossema. Syma insula. Gnidus. Nisyrus. Eudoxus. Agatharchides. Theopompus. Artemidorus. Ctesias. Ceramus. Bargasa. Halicarnassus. Zephyra. Mausoli sepul. Salmacis fons Mollitiei causa. Arconnesus. Anthis. Herodotus. Thurius. Heraclitus. Dionysius historicus. Hecatomni filij Idryeus. Pixodorus. Artemisia. Ada. Satrapes Persarum. Alinda.

da tradit, ubi ipsa immorabatur. Alexander rem probat atque eam reginam facit. Capta autem urbe, arcem mulieri obsidendam dat (erat enim duplex) paulò post arx capitur, cum iam obsidio in tædium indignationemq́ue uenisset. Deinceps est Termerium Myndiorum promontorium, cui opponitur Candaria Coum promontorium, distans à continenti stadijs quadraginta. Supra Coum promontorium est locus quidam nomine Termerum. Coorum urbs antiquitus Astypalæa uocabatur, & in alio loco habitabatur ad mare. Postea propter seditionem inde migrauere in urbem, quæ nunc est iuxta Scandalium, & mutato nomine eam Con, sicut insulam appellauerunt. Hæc urbs non magna est, sed optime omnium habitata, & aspectu iucundissima ijs, qui eò nauigant, insulæ magnitudo est ad quingenta & quinquaginta stadia, tota fertilis, & quemadmodum Chius & Lesbus, optimo uino abundans. Ad austrum est promontorium nomine Lacteriū, à quo in Nisyrum sunt stadia sexaginta, iuxta Lacteriū locus est quidam Halisarna. Ab occidente est Drecanum, & uicus nomine Stomalimnes, hoc distat ab urbe stadia ducenta. Lacterium uero trigintaquinque stadiorum longitudinem nauigatione comprehendit. In suburbano est Æsculapij templum ualde insigne & multis donis opulentum, in quibus est Antigonus Apellis. Inerat etiam Venus * nuda, quæ nunc Diuo cæsari Romæ dicata est. Nam Augustus eam patri posuit ut generis parentem. Dicunt pro ea pictura remissa etiam Cois centum talenta, ex imperato illis tributo. Dicunt etiam Hippocratem ex curis ibi dedicatis, exercuisse quæ ad medici uictus rationem pertinent. Viri Coij illustres fuerunt, hic ipse de quo diximus, item Simus medicus, Philætas poëta, simul ac iudicialis, ætate autem nostra Nicias, qui Coorum tyrannus fuit, & Ariston Peripatetici auditor & eius hæres. Hinc fuit Theomnestus uir clarus administratione reipublicæ, Niciæ æmulus. In ora continentis, prope Myndium agrum est Astypalea promontorium, & zephyrium. Deinde Myndus quæ portum habet. Deinde Bargylia ciuitas, inter hæc est Caryanda lacus & insula eodē nomine, quā Caryandenses habitauere. Hinc fuit Scylax antiquus rerum conscriptor. Prope Bargylia est Dianæ Minthiadis templum, quod circū plui credunt, fuit olim etiam locus quidam Cindia nominatus. Ex Bargylijs fuit uir clarus Protarchus Epicureus preceptor Demetrij, qui Lacon appellatus est. Deinde est Iassus insula, quæ continenti adiacet, ea portū habet. qui hinc sunt, magna ex parte uictum ex mari captant. Ea enim regionem sterilem quidem habet ac piscosam. Vnde & huiusmodi quædam de ea narrantur, quod cum citharœdus quidam artem ostentaret, audirentq́ue eum Iassij omnes, quàm primū tintinabulum increpuit uendendorum piscium signum, illico omnes relicto citharœdo, ad pisces dilapsi sunt, præter unum surdastrum. Citharœdus itaq; propius ad illum accedēs, ô homo, inquit, gratias tibi ingentes habeo, cum propter musicę studium, tum propter honorem erga me. Nam cæteri quàm primùm tintinabulū increpuit, omnes abierūt. Ille, quid ais, inquit, num iam tintinabulum sonuit? qui cum affirmaret, At tibi bene sit, inquit, & surgēs ipse etiam digressus est. Hinc fuit Diodorus dialecticus cognomento Cronus, in initio quidem falso. Nam Apollonius eius præceptor Cronus dicebatur, sed propter ueri Croni obscuritatē, nomen in Diodorū translatum est. Post Iassum est Milesiorum Posidiū. In mediterraneā sunt tres urbes memoratu dignæ, Mylasa, Stratonicia, Alabanda. Cætera uero, uel harum, uel maritimarum sunt castella, è quibus est Amyzon, Heraclia, Euromus, &

Termerium. Candaria. Cos. Astypalea op. Scandalium. Lacterium. Halisarna. Drecanum. στομαλίμνης. Antigonus Apellis. Venus nuda. * ἀναδυομένη, id est, emergēs non ἀπολουομένη legitur in Græco exēplari. Hippocrates. Simus. Philætas poët. Nicias. Ariston. Theomnestus. Astypalea p. Myndus. Bargylia. Caryanda. Scylax histo. Diana Minthias. Cindia. Protarchus Epicureus. Iassus opp. Citharœdus apud Iassum. Diodorus Cronus. Posidium. Mylasa. Stratonicia. Alabanda. Amyzon. Heraclia. Euromus.

& Chalcetor, sed de his parua mentio. Mylasa in campo iacent admodum fertili. Ei supra uerticem mons imminet, in quo albus lapis effoditur, quæ non parua profecto utilitas est, cum ad cætera ædificia, tum ad templorum & aliorum publicorum operum fabricas, lapidariam copiam habere. Hæc enim urbs & porticibus & templis pulcherrime instructa est, si qua alia. Sed mirandum profecto est, quomodo urbem tam temere, erecto & accliui præcipitio subiecerint. Vnde dux quidam rem admiratus, dixisse traditur. Qui hanc urbem condidit, si non semper metuebat, nec etiam erubescebat. Mylasij duo Iouis templa habent, eius qui Osogò, & eius qui Labrundenus uocatur, sed alterum quidem in urbe. Labranda est uicus in monte procul urbe iuxta transitum, qui ex Alabandis Mylasa est. In hoc uico est peruetustum Iouis militaris templum ac statua, à circunuicinis, & Mylasijs cultum. Via est per sexaginta ferè stadia usque ad urbem instrata, nomine sacra, per quam sacrorum pompa mittitur. Sacerdotes nobilissimi ex ciuibus eliguntur, ijq; per totam uitam. Atque hæc quidem ad urbem pertinent. Tertium est templum Iouis Carij, Caribus omnibus commune, de quo etiam Lydi ac Mysi, tanquam fratres participant. Tradunt eam olim uicum fuisse patriam ac regiam Carum, & Hecatomni. Hæc urbs iuxta Physcum est mari proxima, in quo Mylasij portum habent. Ea ætate nostra uiros habuit memoratu dignos rhetores simul & † oratores, Euthydamum & Hybream. Euthydamus cum ingentes opes à maioribus suis accepisset, ipse & dicendi facultatem & gloriam addidit, & non solum in patria magnus fuit, sed etiam in Asia primos honores adeptus est. Hybreæ uero, ut ipse narrare in schola solebat, & ciues id confitebantur, pater mulum lignarium & mulionem reliquit, à quibus aliquandiu enutritus est. Postea Diotrephe Antiocheno audito, reuersus est, atque sese ædilitati tradidit, in qua quidem aliquandiu inuolutus & non multa lucratus, ad gubernandam rempublicam sese contulit, ac forum secutus cito creuit, & in admiratione maxima habitus est, uiuente adhuc Euthydamo, sed maxime mortuo illo, ciuitatis compos fuit. Nam ille dum uiueret multũ † amabat, cum simul & potens esset, & utilis in republica, ut etiam siquid in eo tyrannici inesset, id reipublicæ utilitate compensaretur. Quare illud Hybreæ dictum uehementer laudatur, quod ipse extremo, in concione dixit: Euthydame, malum es ciuitatis pernecessarium. Nam nec tecum uiuere possumus, nec sine te. Cum itaque plurimum creuisset, & optimum se ciuem & oratorem exhibuisset, ad extremum errauit contra Labienum, contraria atque alij in republica sentiens. Nam cæteri illi cum armis & Parthorum societate aduentanti cesserunt, iam Parthis Asiam obtinentibus, utpote inermes & pacati. Zeno autẽ Laodicenus & Hybreas oratores nõ cessere, sed ciuitates suas ad defectionẽ perduxerunt. Hybreas quoque adolescentem stultitia plenũ, & irritatu facilem, dicto quodam instigauit. Nam cum ille se Parthicum imperatorem appellaret, atque & ego, inquit, meipsum Caricum imperatorem dico. Quo dicto Labienus impetum in urbe fecit, cum iam legiones quæ in Asia erant instructas haberet, ipsum tamen non cepit, cum Rhodum secessisset, domum uero eius demolitus est, fabrica sumptuosa instructam atque diripuit. Vrbem quoque totam labefactauit. Sed cum Asiam reliquisset, Hybreas reuersus, se atque urbem reparauit. ac de Mylasis quidem hactenus. Stratonicia est Macedonum habitatio, ea sumptuosis fabricis à regibus fuit exornata. In agro Stratonicensi sunt duo templa,

Chalcetor.

Osogò Iupp.

Labranda.

Via sacra Alabandenorũ.

Physcus.

† δημαγωγοὺς.

Euthydamus.

Hybreas demagogus.

Diotrephes.

† Legendũ fortè ualebat, sĩue ἐδυνάστευεν.

Hybreæ dictũ memorabile. Malum necessarium.

Zeno Laodicenus.

Labienus.

Stratonicia.

Lagina. Chrysaoreus conuentus. Ceramienses. Menippus Catocas. Stratonicia ad Taurum. Alabanda.

Apud Lagina templum Hecates nobilissimum, ubi festa maxima quotannis celebrantur. Prope urbem est Iouis Chrysaorei templum Caribus omnibus commune, quò illi sacrificaturi & de communibus rebus deliberaturi cōueniunt, qui conuentus Chrysaoreus uocatur, ex uicis constans, ubi qui plures uicos afferunt, ij in suffragijs antecellunt, quemadmodum Ceramienses, Stratonicenses, quanquam non sunt Carici generis, de cōuentu tamen participant. Ex Stratonicia uir fuit memoratu dignus, tempore patrum nostrorū, Menippus orator, cognomēto Catocas, quem supra omnes Asiaticos oratores à se auditos Cicerò laudat. Vt ipse in quodam loco refert, cum eum Xenocli comparat, & ijs qui illius ætate floruerunt. Est aliud oppidum nomine Stratonicia, Tauro monti adiacens. Alabanda urbs duobus montibus subiecta est, ita dispositis, ut cistæ inuersæ aspectum exhibeant. Vnde Apollonius Malacus, ob hoc & multitudinem scorpionum ciuitatem carpens, dixit eam esse cistam inuersam, scorpionibus plenam. Nam ea & Mylasia ac tota intermedia montana regio, huiusmodi bestijs abundant. Alabanda homines molles & suffitos habet & psaltrias multas. Hinc uiri memorabiles fuere duo fratres, oratores, Menecles, cuius paulo ante mentionem fecimus, & Hierocles, item Apollonius & Molon, qui Rhodum migrauerunt. Sed cum multa de Caribus dicta sint, id quod inter omnes constat, est, quod ipsi sub Minoē fuerunt, & tunc Leleges dicebantur, & insulas habitabant. Postea facti sunt continentis habitatores, multumq́; maritimæ oræ & mediterraneæ occuparunt. Ea prioribus habitatoribus adimentes, qui & ipsi magna ex parte Leleges erant & Pelasgi. Rursum ijs Græci partem abstulerūt, Iones scilicet ac Dores. Quod autem circa rem militarem fuerint studiosi, indicium capiunt, lora, cristas, & insignia cætera. omnia enim Carica dicuntur. unde & Anacreon ait,

Menecles. Hierocles. Apollonius. Molon. Cares. Leleges.

διὰ δ᾽ εὖτε καρικὸν εὐεργέος ὀχάνου
Caricū lorū. χεῖρα τιθέμεναι. id est,

Nectite bene compactum Cariæ lorum,
Manum insertantes. Alcæus quoq́; dicit,

Carica crista. λόφον τε σείων καρικόν. id est,

Caricam quatiens cristam.

Sed cum poëta sic dicat,

Locus Hom. in Catalogo. μάσθλης αὖ καρῶν ἡγήσατο βαρβαροφώνων. id est,

Barbarici Caras Mesthles sermonis agebat.

Cares Barbarophoni quare. Thucydides notatur.

Ratione caret. quomodo enim solos Cares βαρβαροφώνους, id est, Barbari sermonis dixit, cum tot barbaras nationes nosset, barbaros autem nunquam? Sed nec Thucydides recte, qui ait, ideo non dici Barbaros, quia nondum Græci illis contrarij uno nomine respondebant. tunc enim nondum Græci uocabantur, quod tamen poëta ipse falsum esse conuincit, cum dicat,

ἀνδρὸς, τοῦ κλέος εὐρὺ καθ᾽ Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος.

Odyss. a.

Huius apud Græcos, mediumq́; & clara per Argos
Fama uiri. Item

ἔιτ᾽ ἐθέλεις τερφθῆναι ἀν᾽ Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος.

Odyss. o. Græci.

Si te per Græcos, si te oblectare uel Argos
Per medium uelis.

Apollodorus grammaticus.

Quod si Barbari non dicebantur, quomodo bene poterant Barbarici sermonis dici? quapropter nec hic recte, nec Apollodorus grammaticus, quod commu-

ni

ni nomine proprie & contumeliose contra Cares utebantur, & maxime Iones qui eos oderant, propter inimicitias & continua bella. Hoc enim modo barbaros dici oportebat. Sed nos quærimus quare eos barbarici sermonis appellat, Barbaros uero nunquam. Quia plurale, inquit, in metrum non uenit. Idcirco barbaros non dixit, quod hic profecto casus in uersum nō uenit, at nominatiuus ingreditur, quē admodum apud Homerum, δάρδανοι, τρῶες, καὶ λύκιοι. id est Dardani, & Troij, & Lycij, ac talia permulta, nec quia Cariæ lingua breuissima sit, quod non est. Nam ea permulta Græca nomina admixta habet, ut Philippus testatur, Caricarum rerum conscriptor. Sed ego arbitror ab initio conficto nomine eos barbaros appellatos, qui difficulter, aspere ac duriter loquerentur, ut blesos, balbosq́ dicimus. Sumus enim ad confingenda cognata rebus nomina ingeniosi, qualia apud nos permulta sunt, ut κελαρίζειν, κλαγγὴ, ψόφος, βοὴ, κρότος, id est murmur, clangor, strepitus, uox, crepitus, quorum plurima iam proprie proferuntur. Omnes itaq; qui crasse loquuntur Barbari dicūtur, quales sunt nationes omnes præter Græcos. Quare illos proprie barbaros appellauit, ac in initio quidem per conuiciū quasi duriloquos & crassilingues, postea uero eo nomine abusi sumus tanquam cōmuni ac gentili, distinguentes eos à Græcis. Nondum enim multa consuetudo & commerciū erat cum barbaris, quod ex crassitudine linguæ, & quadam uocalium instrumentorum ineptitudine, & non ex linguarū uernaculis proueniebat. Alia quædam & quasi barbara loquendi prauitas, in lingua nostra uidebatur, si quis non perfecte Græca pronuntiaret, sed ita nomina proferret, quemadmodū barbari solent, qui ad Græcam dictionem introducti, expedire linguā non possunt, quemadmodum nec nos illorum orationem, quod apprime Caribus contigit. Nam alij non multū cum Græcis diuersabantur, nec Græce uiuere nec eorū dictionem ediscere pertentabant, nisi perrari admodum ac fortuito uir uiro congredientes. Nam Cares per totam Græciam errauerunt stipendia merentes, quare barbari ex illo sunt appellati, ex quo in Græciam militarunt, at postea quàm apud insulas habitarunt, id multum in eis eminuit. Inde in Asiā profecti, nec ibi sine Græcis uiuere potuerūt. Nam Iones cū eis ac Dores traiecere. Ab eadē quoq; causa barbarismus dictus est. eū enim in his dicere consueuimus, qui male græcissant, non autem in ijs qui Carice loquuntur. Sic etiam barbariloquos, & barbari sermonis homines, eos accipere debemus qui male Græca pronuntiant. Carico autem more barbarismum ad Grææ orationis artem transtulerunt, & Solœcismum, siue id nomen à Solis ductum sit, siue alio modo. Scribit Artemidorus à Physco, quæ est transmarinæ Rhodiorum regionis usq; Langina, Ephesum euntibus, esse stadia octingenta & quinquaginta, usque Tralles centum ac uiginti. Aliæ Tralles sunt Mæandrum transeunti, in medio ferè itinere ubi sunt Cariæ fines. Atq; à Physco in Męandrū, secundū uiam quæ Ephesum fert, eueniunt omnia mille & centum & octoginta stadia. Rursum deinceps à Mæandro Ioniæ longitudo est, eādem uiam peragenti à flumine quidē usq; Tralles octoginta. Inde Magnesiam usq;, centum & quadraginta, Ephesum usq; centum ac uiginti, Smyrnam usq; trecēta & uiginti, Phoceam usq; & Ioniæ fines, pauciora ducentis. Quare recta Ioniæ longitudo erit hæc, uel paulo supra octingenta. Sed quoniam communis quædam uia trita est omnibus ex Epheso in orientē proficiscentibus, atque hâc itur Carura, Cariæ confinium Phrygiam uersus, per mediam Magnesiam ac Tralles, & Nyssam, & Antiochiam, septingentorū & quadra

Iliad. ι. *Carica lingua.* *Philippus scriptor.* *Barbari & unde.* *Vocabula ad sonum cōficta.* *παχυστόμοι. τραχυστόμοι.* *Carum barbaries.* *Barbarismus.* *Solœcismus.* *Physcus.* *Tralles.* *Ioniæ longitudo.* *Carura.*

ginta stadiorum. Dehinc Phrygia est per ipsam Laodiceam, & Apamiam, & Metropolim, & Chelidonias. Quare è Caruris usq; in prætermontanæ initiũ est Holmos, sunt stadia circiter nongenta ac uiginti, usq; in prætermontanę finem, qui est Tyriarium Lycaoniam uersus, per ipsum Philomelium, paulò plura quingentis. Postea è Lycaonia Coropassum usq;, per ipsam Laodiceam Exustæ octingenta & quadraginta. Ex Coropasso Lycaoniæ usq; Garsaura oppidum Cappadociæ in finibus eius situm centum ac uiginti, hinc usq; Mazaca Cappadocum metropolim, per loca Soandum & Sandacora sexcenta & octoginta. Hinc ad Euphratem usq; Tomisum Sophinæ locum, oppidum Erpha, mille & quadringenta, & quadraginta. Quæ uero è directo his sunt usq; in Indiam, eodem modo apud Artemidorum se habent, quo & apud Eratosthenem. Polybius autumat de his quæ ibi sunt, illi credendum esse. Incipit autem à Samosatis Cõmagenæ, quæ iuxta transitum ac pontem iacet, à Cappadociæ uero finibus qui circa Tomisum sunt, Taurũ superanti usque Samosata dicit esse stadia quadringenta & quinquaginta. Deinceps post ulteriorem Rhodiorum transmarinam, cuius confinium sunt Dædala; ad orientem solem nauiganti, Lycia est usq; in Pamphyliam. Postea Pamphylia usq; in Ciliciam Tracheam. Postea hæc regio usq; in alteram Ciliciam, quæ circa Issicum sinum est. Hæ sunt Cherronesi partes, cuius isthmum diximus esse iter, ab Isso Amissum usq;, uel Sinopem, ut quibusdam placet. Regio uero extra Taurum in angusta ora est, quæ à Lycia tendit usq; ad loca Solis uicina, quæ ciuitas nunc Pompeiopolis dicitur. Postea Issici sinus ora à Solis & Tarso incipiẽs, iam in campos panditur, quare cum hanc lustrauerimus, tota nimirũ Cherronesus erit peragrata. Postea ad alias Asiæ partes ultra Taurum progrediemur, postremo Libyca exponemus. Post Dædala itaq; Rhodiorum mons est Lyciæ, quæ etiam Dædala nominatur. Ab eo sumit initium tota Lyciæ præternauigatio, quæ est mille & septingentorum ac uiginti stadiorum, aspera sanè ac difficilis, sed bene portuosa, & ab hominibus temperantibus habitata, quoniã huius regionis natura, Pamphylis & Cilicibus Trachiotis proxima est. Sed illi his locis ad latrocinia usi sunt, piraticam exercentes, uel portus & uendendæ prædæ forum piratis exhibentes. Apud Sidam Pamphyliæ urbem, Cilices nauigia faciebant, ibiq; captiuos sub hasta uenditabant, nõ diffidentes eos liberos esse. Lycij adeo ciuiliter & continenter uixerunt, ut cum fœliciter usq; in Italiam mari dominarentur, tamen in nullo unquam turpi lucro sese extulerunt, secundum patriæ morem, in Lyciaci conuentus administratione permanentes. Sunt uiginti & tres urbes, quæ in suffragijs dandis participant, & ex quaq; ciuitate in cõmune collegium conueniunt. Id decernẽtes, quod pars maxima comprobarit. Maximarum ciuitatum unaquæq; ferre potest tria suffragia, mediæ duo, cæteræ unum. Sic etiam proportione tributa pendũt & alia munera. Artemidorus author est, sex esse maximas, Xanthum, Patara, Pinara, Olympum, Myra, Tlon secundum situm Cibyrorum iacentem. In collegio primum eligitur Lyciæ præfectus, pòst alij urbium magistratus. Iudicia in cõmuni fiunt. Hi prius de bello, de pace, de socijs consultabant, nunc id eis non licet, sed in Romanorum situm est potestate, nisi illi permiserint, uel illis ipsis expediat. Eodem modo & iudices & magistratus proportione suffragiorum, ex unaquaque ciuitate capiuntur. Hi cum adeo iuste uiuerent, liberi apud Romanos fuerunt, & patria habuere, & piratas uiderunt funditus deletos, primum à Seruilio Isaurico, quo tempore ille

Holmos. Tyriarium. Coropassus. Garsaura. Mazaca opp. Soandus. Sandacora. Sophina. Erpha. Samosata. Tomisus. Dædala. Lycia. Pamphylia. Extra Taurum regio. Soli opp. Pompeiopolis. Issicus sinus. Dædala. Lycia. Sida. Lyciorũ laus. Lyciacus conuentus. Xanthus. Patara. Pinara. Olympus. Myra. Tlos opp. Seruilius Isauricus.

Isaura cepit, postea à Pompeio magno, qui supra mille & trecenta nauigia concremauit. Eorum uero habitationes excidit. Ex hominibus qui in prælio superfuere, alios in urbem Solos deduxit habitatum, quam ille Pompeiopolim appellauit, alios Didymenam hominibus effœtam, quæ nunc Romanorum est colonia. Sed poëtæ maxime tragici nationes confundunt, qui, quemadmodum & Troës, & Mysos, & Lydos Phrygas appellant, ita & Lycios Cares. Post Dædala Lyciorum montem, in proximo sequitur Telmissus oppidum Lyciorum, & Telmissias promontorium, quod portum habet. Hunc locum Eumenes in bello Antiochico à Romanis accepit. Sed sublato regno Lycij eum locum receperunt. Deinceps est Anticragus mons erectus, in quo est Carmylesus locus in conualle iacens. Post hunc est Cragus, qui promontoria octo habet, & urbem eiusdem nominis. Hic fabulas de Chimæræ montibus confingunt. Est etiã non procul hinc conuallis quędam nomine Chimæra à litore porrecta. In mediterranea Crago subiacet Pinara, una ex maximis Lyciæ ciuitatibus. Hoc in loco Pandarus colitur, eodem nomine fortasse quo & Troianus. Vt

Pompeius. Piraticarũ nauiũ concrematio. Soli. Didymena. Tragici loca confundunt. Telmissus. Telmissias promontorium. Anticragus. Carmylesus. Cragus. Chimæra. Pinara. Pandarus.

ὡς καὶ πανδαρέη κούρη χλωρηὶς ἀηδών. id est,

Qualis Pandarei Chloreis pulchra puella.

Locus Homeri Odyss. τ.

Nam & hunc ex Lycia dicunt. Deinde est Xanthus fluuius, quẽ priores Sirbim uocabant. Ad decem stadia lembis nauiganti est Latonæ templum, ultra quod ad sexaginta stadia est Xanthus, una ex maximis Lyciæ ciuitatibus. Post Xanthum est Patara, & ipsa maxima ciuitas, Patari opus, quæ portum habet & templa plurima. Ptolemæus Philadelphus eum augens, Lyciacam Arsinoën nominauit, sed antiquum nomen obtinuit. Postea ad stadia uiginti supra mare est Myra, in sublimi colle sita. Postea Lorymi fluminis ostia ascendenti stadia uiginti pedestri itinere est Limyra oppidũ. In ipsa prętemauigatione sunt portus & insulæ multę, quarum maxima est Cisthene, & urbs eiusdẽ nominis. In mediterranea sunt loca Phellus & Antiphellus, & Chimæra, de qua supra fecimus mentionẽ. Postea Hiera promontorium & Chelidoniæ insulæ tres, asperæ sanè, & magnitudine æquales ad stadia quinq; inter se distantes, à terra autem stadijs sex distant, earum una stationem habet. Sunt qui putant Taurum initiũ capere hinc, propterea quod promontoriũ altũ est, & à Pisidicis mõtibus Pamphyliæ imminentibus descendit, & propter insulas quę in fronte sitæ, insigne signũ in mari habent in fimbriæ modum. Sed reuera à Rhodiorũ transmarina Pisidiam uersus, montana regio perpetua est, quæ etiã Taurus appellatur. Chelidonię autẽ ad Canopũ uergere uidẽtur, traiectus ipse quatuor millium stadiorũ dicitur. Ab Hiera uero promontorio Olbiã usq;, reliqua stadia sunt trecenta & sexaginta septem, in his est Crambusa & Olympus ciuitas maxima, et mons eiusdẽ nominis, qui Phœnicus uocatur. Postea Corycus litus, postea Phasilis, quę portus tres habet, ciuitas insignis & lacus. Imminet ei mons nomine Solyma, & Telmissus, Pisidica ciuitas angustijs adiacens, per quas in Milyadẽ transitur. Propterea Alexander cum angustias aperire uellet, eam cepit. Ad mare circa Phasilidem sunt angustiæ, per quas Alexander exercitum duxit. Est etiam mons nomine Climax, Pamphylio pelago adiacens, is transitum arctum in litore relinquit, qui mari trãquillo nudatur adeo, ut iter facientibus peruius sit, pelago autem affluente undis contegitur. Transitus per montem tum arduus est, tum etiam prolixus, quapropter in tranquillitatibus litore utũtur. At Alexander in hyemem

Xanthus. Sirbis. Patara. Arsinoë Lyciaca. Myra. Lorymus. Limyra. Cisthene. Phellus. Antiphellus. Hiera. Chelidoniæ. Tauri initiũ. Pisidici mõtes. Olbia. Crambusa. Olympus. Phœnicus. Corycus. Phasilis. Solymam. Telmissus. Alexander. Climax.

incidens, & maximam partem rerum suarum fortunæ permittens, prius quàm fluctus redierit mouit, & tota die contigit, ut iter in aqua faceret tenus umbilico. Hæc urbs etiam Lyciaca est in montibus sita, qui Pamphyliam spectant, ea cum Lycijs
Solymi. non cõmunicat, sed per se est. Poëta Solymos diuersos facit à Lycijs. nam Bellerophontes à rege Lyciorum missus,

Iliad.ς. δεύτερον αὖ Σολύμοισι μαχέσσατο κυδαλίμοισι.

Hic Solymis iterum præstantibus intulit arma.

Termilæ. *Lycij.* Quod uero Lycios prius Solymos uocatos dicunt, postea Termilas, qui ab ijs, qui cum Sarpedone ex Creta uenerunt, & postea Lycios à Lyco Pandionis filio, qui cum à propria terra exisset, in regni partem à Sarpedone acceptus est, cum Homero non concordant. At qui dicunt eos à poëta Solymos dici, qui nunc Milyes appellantur, melius sentiunt. Sed de his iam diximus. Post Phasilidem est Olbia, Pamphyliæ initium, ingens sanè munitio. Postea est is qui Cataractes appellatur amnis, multus & torrentis more impetuosus, ab alta petra descendens, adeo, ut longissime strepitus exaudiatur. Postea urbs Attalia de nomine Philadelphi dicta, qui eam condidit, & in Corycũ oppidũ transtulit habitationem finitimã, & paruo ambitu comprehensam. Dicunt inter Phasilidẽ & Attaliam, Thebam, Lyrnessumq́ ostendi. Nam (ut Callisthenes refert) Troiani Cilices ex Thebano campo in Pamphyliam exierunt. Postea est flumen Cestrus, quem ad stadia sexaginta nauiganti Perga ciuitas est, cui proximũ est in loco edito Pergeę Dianę fanum, ubi quotãnis festa celebrantur. Deinde ad stadia quadraginta supra mare est urbs alta, quæ à Pergæis conspici potest. Deinde lacus ingens nomine Capria. Deinde Eurymedon flumen, quod adnauiganti stadijs sexaginta est urbs Aspendus satis populosa, quam Argiui cõdiderunt. Vltra eam est Petnelissus, postea alius fluuius, & multæ in fronte insulæ. Postea Sida Cumanorũ colonia, quæ Palladis templum habet, proxima est minorũ Cibyrensium ora. Postea Melas amnis & statio, postea Ptolemais urbs, postea Pamphyliæ fines & Coracesium Ciliciæ Tracheæ initium. Tota Pamphyliæ præternauigatio est quingentorũ & XL. stad. Herodotus author est Pamphylios ex socijs esse Amphilochi & Calchantis, mixtis sanè hominibus, qui ex Troia sunt secuti, atq; ex ijs alios hic remansisse, alios in alia loca fuisse dispersos. Callinus dicit Calchantis obitum apud Clarum fuisse, gentes uero quæ cum eo erant Taurum cum Mopso transgressas, partim in Pamphylia remansisse, partim Ciliciam, Syriamq́ usq; in Phœniciam dispartitas. Cilicia quę extra Taurũ est diuiditur in Ciliciam Tracheam, & campestrem. Trachea oram maritimam perangustam habet, & nullum uel raro locum planum. ei Taurus imminet male habitatus usq; ad latera borealia, quę circa Isauria sunt, & Homonades usq; in Pisidiã, eadem Trachiotis dicitur & incolę Trachiotę. Campestris uero à Solis Tarso Issum usq; pertendit. Ei ad boreale Tauri latus, Cappadoces adiacẽt. Hęc regio magna ex parte campis & locis optimis abundat. Sed quoniã ex his quædam intra Taurũ sunt, quædam extra, de interioribus dictum est, de exterioribus ámodo dicemus, à Trachiotis incipientes. Primũ itaq; Ciliciæ castellum est Coracesium, in petra prærupta positum, quo Diodorus cognomento Tryphon receptaculo usus est, quo tempore Syriam à regibus desciscere fecit, aduersum quos bellum gerebat, interdum secundo aduentu interdum aduerso. Hunc Antiochus Demetrij filius, in quodam loco inclusum ad sui ipsius internecionem compulit. Vt autem Cilices piratæ fierent,

Marginalia: Milyæ aliàs Milyes. Olbia. Pamphyliæ initium. Cataractes. Attalia. Theba. Lyrnessus. Cestrus flu. Perga. Diana Pergæa. Capria. Eurymedon. Aspendus. Petnelissus. Sida. Cibyrenses minores. Melas. Ptolemais. Coracesium. Pamphyliorũ origo. Ciliciæ diuisio. Trachea Cili. Homonades. Trachiotæ. Tarsus. Issum. Cappadoces. Diodorus Tryphon. Antiochus.

rent, causa fuit Tryphon & regum ignauia, qui tunc Ciliciæ ac Syriæ ex successio-
ne imperabant. Nam ad illius nouitatem & alia permulta innouata sunt, & fratres
inter se dissidentes, regionem adorientibus subditam effecerunt. Sed maxime lucri-
fica mancipiorum exportandorum licentia ad maleficium exhortabatur, quæ &
facile capiebantur. Ac Delus quæ non admodum procul aberat, emporium ma- *Delus.*
gnum & pecuniosum exhibebat. Ea enim multa mancipiorũ millia & recipere &
emittere eadem die poterat, ex quo prouerbiũ factum est, ἔμπορε κατάπλευσον, ἐξελοῦ, πάν *Prouerb.*
τα πέπραται. id est, Mercator nauiga, & expone, iam omnia uenundata sunt. Causa e-
rat, quia Romani post Carthaginis & Corinthi euersionem, diuites effecti, multis *Seruorum Ro.*
seruis utebantur. Quapropter piratæ & prædandi & uendendi opportunitate ob- *multitudo.*
lata, mirum in modum coaluerunt. Huc permulti Cypri & Ægypti reges adiuua-
bant, Syris scilicet inimici. Sed cum nec illis Rhodij beneuoli essent, nihil auxilij af-
ferebant. Adhæc cum piratæ continue alia corpora caperent, maleficium perpetuũ
faciebant. Romani uero quanquam nondum eos qui trans Taurum erant, multũ
curarent, miserunt tamẽ Scipionem Æmilianũ, qui populos & urbes & alios quos-
dam inspiceret. Intellexerunt itaq; id ex improbitate principum euenire, à Seleuco
Nicatore per successionem præfectorum. Pudebat enim Romanos regnum abole-
re, quod ipsi constituissent. Quæ res Parthos qui trans Euphratem erant, postea re
gionis eius dominos fecit. Postremo etiam Harmenios, qui regione Transtaurina
usq; in Phœniciã occupata, reges et genus eorũ uniuersum funditus sustulerũt, ma
re autem Cilicibus concessere. Demum Romani illos opibus auctos, & bello et ex-
ercitu deleuere, quos ne augerentur non prohibuerunt. Sed eorum profecto negli-
gentiam condemnare difficile est. nam rebus uicinis & in conspectu sitis occupati
longinqua prospicere non ualebant. Hæc nobis, ut per digressionem breui attin-
geremus, uisum est. Post Coracesium est urbs Arsinoë, deinde Amaxia in colle si- *Arsinoë.* *Amaxia.*
ta, quæ habitatio stationem habet. Huc materies ad fabricandas naues deducitur,
maxima ex parte cedrus. nam hæc regio huiusmodi arboribus abundat. Idcirco
Antonius eam Cleopatræ dedit, quod esset fabricandis nauibus idonea. Postea est
Laërtes castellum in tumulo quodam situm, qui mamillæ speciem præbet, id sta- *Laërtes opp.*
tionem habet. Postea est Selinus amnis. Post hunc Crangus petra prærupta ad ma *Selinus flu.*
re. Postea Charadrus, munitio cum statione. Vlterius est mons Andriclus, & aspe- *Crangus.* *Charadrus.*
ra quædam præternauigatio, nomine Platanius. Postea est Anemurium promon- *Andriclus.*
torium, ubi continens Crommyo Cypri promontorio appropinquat ad stadia *Platanius.*
CCC. & quinquaginta. Quare à Pamphyliæ finibus Anemurium usque est Ciliciæ *Anemurium.*
præternauigatio octingentorum ac uiginti stadiorum. Reliqua nauigatio usq; So- *Crommyus.*
los est ad stadia quingenta. Post Anemurium primo est Agidus ciuitas, postea Ar- *Agidus opp.*
sinoë quæ stationem habet. Postea locus nomine Melania, & Celendris ciuitas, quæ *Melania.*
portum habet. Sunt qui hanc Ciliciæ initium faciant, & non Corasium, è quibus *Celendris.*
est Artemidorus, qui ab ore Pelusiaco usq; Orthosiam dicit esse stadiorum tria mil
lia & noningenta. Vsq; ad Orontem flumen mille & centum & triginta. Vsq; ad
portas deinceps quingenta ac uiginti quinq;. Vsq; ad Cilicum fines duo millia &
ducenta & sexaginta. Postea est Holmus, quam prius habitarunt ij qui nunc Se- *Holmus.*
leucenses appellantur. Sed cõdita Seleucia in Calycadno eò commigrarunt. Nam *Seleucia.*
deflectenti promontoriũ nomine Sarpedonẽ, quod litoream regionem facit, mox *Sarpedon promontorium.*
sunt Calycadni ostia, cui proximũ est Zephyrium promontoriũ. Per hunc fluuiũ *Calycadnus.* *Zephyrium.*

Seleuciam nauigatur urbem bene habitatam, & à Cilicio & Pamphylio more plurimũ discrepantem. Hinc ætate nostra fuere uiri ex peripateticis philosophis memorabiles, Atheneus & Xenarchus. Sed Atheneus in republica uersatus, aliquandiu in patria populũ † duxit. Postea contracta cum Murena amicitia, & cum illo fugiens captus est, cum insidiæ contra Cæsarem Augustum deprehensæ essent. Sed cum insons esset inuentus, à Cæsare dimissus est, rediens autem Romã multis eum salutantibus & interrogantibus, illud Euripidis respondit,

Athenæus. *Xenarchus.* *† ἐδημαγώγησεν.* *Initium Hecubæ Eurip.*

ἥκω, νεκρῶν κευθμῶνα σκότου πύλας
λιπών. id est,

Aduenio ab imis atque cæcis inferûm
Tenebris.

Sed breue tempus superuixit, à ruina domus, ubi habitabat per noctem oppressus. Xenarchus uero quem nos audiuimus, non diu domi permansit, sed Alexandriæ & Athenis, postea enim Romę electa docendi uita. Is primum Arij, postea Cęsaris Augusti amicitia usus, usque ad senectutẽ in honore habitus est. Sed paulo ante obitum uisu orbatus, morbo uitam consummauit. Post Calycadnum est petra nomine Pœcila, ea scalam habet ui excisam, qua Seleuciam itur. Postea est Anemurium promontoriũ, eodẽ nomine quo & superius. Item Crambusa insula & Corycum promontorium, ultra quod ad stadia uiginti est Corycum antrum, in quo crocus optimus nascitur. Id autem est ingens quædam concauitas in orbem deducta, cui labrum petrosum ac satis altum circumiacet. Cum descenderis, solum est inæquale & magna ex parte petrosum, & fruticosa, & semper uirenti ac domestica materie plenum. Adiacens uero solum croco satum est. Ibi specu est, quod fontem ingentem habet, puræ ac nitentis aquæ, in flumen exeuntem, quod mox à terra absorptum, & insolubiliter delatum exit in mare, idque aquam amaram uocant. Postea est Eleusa insula, post Corycum continenti adiacens. Hanc Archelaus habitauit, & regiam fecit, tota Cilicia Trachea assumpta præter Seleuciam, eo modo quo ab Amynta, ac prius etiam à Cleopatra habita est. Nam cum locus & terra & mari idoneus esset ad latrocinium, terra quidem propter montium magnitudinem & ulteriores gentes, quæ campos & agriculturas latas, & excursionibus faciles habent, mari autem propter materiem fabricandis nauibus opportunam, & propter portuum & munitionum, & locorum copiam quæ subiri possunt, uisum est ad omnem rerum euentum satius esse, ut loca sub regibus essent, quàm sub ducibus Romanorũ, qui & ad iudicia mitterentur, & nõ semper adesse cum armis possent. Hoc modo Archelaus ad Cappadociam etiam Ciliciam Tracheam assumpsit, cuius fines inter Solos & Eleusam sunt, Latmus fluuius & uicus eiusdem nominis. In excelsis Tauri partibus est Olympus, Zeniceti piratæ sedes, & mons & castellum eodem nomine, à quo tota Lycia & Pamphylia & Pisidia cernitur. Zenicetus capto monte Isaurico, se cum tota domo concremauit. Eius erat Corycus, & Phasilis, & multa Pamphyliæ loca, quæ omnia in Isaurici uenerunt potestatem. Post Latmũ sunt Soli, ciuitas insignis, alterius Ciliciæ initiũ, quæ circa Issum iacet. Ea Achiuorum opus est & Rhodiorum qui ex Lindo uenerunt. Pompeius magnus in hanc hominibus exhaustam reliquos piratas transtulit, præsertim quos & salute & prouidentia dignos intelligebat, & mutato nomine Pompeiopolim appellauit. Hinc fuere uiri memoratu digni, Chrysippus philosophus Stoicus, ex patre

Strabo Xenarchum audiuit. *Pœcila petra.* *Anemurium.* *Crambusa.* *Corycus.* *Corycũ antrũ.* *Eleusa.* *Latmus flu.* *Olympus.* *Zenicetus.* *Isauricus mõs.* *Phasilis.* *Soli ciuitas.* *Pompeiopolis.* *Chrysippus.*

patre Tarsensi ortus, qui inde migrauit. Item Philemon poëta comicus, & Aratus *Philemon.* *Aratus.* qui de astris uersu conscripsit. Postea est Zephyrium eodem nomine, quo & id *Zephyrium.* quod est Calycadno proximum. Postea est Anchiala paulo supra mare sita, Sarda- *Anchiala.* napali opus, ut Aristobulus scribit. Vbi Sardanapali monumētum est, & lapidea statua, quæ dextræ manus digitos cōmittit, & quasi complodit. Quidam dicūt ibi *Sardanapali Epigramma.* epigramma esse, Assyrijs literis insculptum huiusmodi: Sardanapalus Anacynda- *Tarsus.* raxis filius, Anchialen & Tarsum una die condidit, † ede, bibe, lude. & *Additur in Græco, Et tu hospes ede &c. καὶ σὺ ξεῖν &c.*

εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς τὸν θυμὸν ἄεξε
τερπόμενος θαλίῃσι, θανόντι τοι οὔτις ὄνησις,
καὶ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι νίνου μεγάλης βασιλεύσας.
ταῦτ᾽ ἔχω ὅσσ᾽ ἔφαγον, καὶ ἀφ᾽ ὕβρισα καὶ μετ᾽ ἔρωτος
τέρπν᾽ ἔπαθον τάδε πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται.
ἥδε σοφὴ βιότοιο παραίνεσις ἀνθρώποισιν.

Cum te mortalem noris, præsentibus exple
Delicijs animum, post mortem nulla uoluptas.
Nanque ego sum puluis, qui nuper tanta tenebam.
Hæc habeo quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit, at illa manent multa, & præclara relicta.
Hoc sapiens uitæ mortalibus est documentum.

Chœrilus horum meminit, atque hi uersus circunferuntur, *Chœrilus.*

ταῦτ᾽ ἔχω ὅσσ᾽ ἔφαγον, καὶ ἐφ᾽ ὕβρισα καὶ μετ᾽ ἔρωτος
τέρπν᾽ ἔπαθον τάδε πολλὰ καὶ ὄλβια κεῖνα λέλειπται. id est,

Hæc habeo quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit, at illa manent multa, & præclara relicta.

Vltra Anchialam est munitio nomine Quinda, in qua olim Macedones the- *Quinda.* sauros seruabant. Eumenes uero ab Antigono deficiens pecunias abstulit. Vltra hæc & Solos sunt montana, in quibus Olbus ciuitas est, quæ Iouis templū habet, *Olbus.* Aiacis, fratris Teucri opus. Huius sacerdos etiam Tracheæ dominatus est. Postea multi tyranni eam adorti, latrocinia cōstituere, quibus sublatis adhuc ætate nostra eam Teucri principatum & sacerdotiū uocār, & maxima ex parte sacerdotes Teu- *Sacerdotium Teucri.* cri uel Aiaces dicuntur. Aba uero Xenophanis filia, unius ex tyrannis, per cogna- tionē in hanc domū ingressa principatū obtinuit, quem pater antea procuratorio nomine acceperat. Postea Antonius & Cleopatra etiam concesserunt, obsequijs & cultu deliniti. Sed Aba sublata principatus ad eos peruenit, qui ex eodem genere *Aba.* erant. Post Anchialam sunt Cydni fluminis ostia, iuxta locū Rhegma appellatū. *Cydnus flu.* Id autē est stagnū, quod antiqua naualia habet. In hoc Cydnus exit, Tarsum per- *Rhegma.* *Tarsus.* fluens, qui ortum à Tauro habet ultra urbē. Tarsi uero nauale est lacus. Hucusque to ta ora à Rhodiorū trāsmarina incipiens, ad æquinoctiales ortus ab occasu eiusdem nominis extenditur. Postea ad hyemalē ortum conuersa Issum usque. Iam hinc flu- xum quendam sumit austrum uersus usque in Phœniciam. Reliquum ad occidentē finit usque ad columnas, quare uerus lustrate Cherronesi isthmus, est à Tarso & Cy- dni ostijs usque Aminsum. Hæc enim minima est ex Aminso in Cilicū fines distan- tia. Nam hinc Tarsum usque sunt c. ac xx. stad. Inde ad Cydni ostia nō plura quin- que. Nulla enim Issum usque & eius mare breuior uia est ex Aminso, quàm per ipsā Tarsum, nec ex Tarso Issum usque, proprior quàm in Cydnū. Quapropter manifestum est hunc esse uerum isthmum, quanquam à prædonibus ille uerus dicatur, qui est

usque in Issicum sinum propter signa quę habet. Propter hoc ipsum etiam lineā quā ex Rhodia in Cydnum usque deduximus, eandē esse asserentes, quę Issum usque pertendit. Nihil pręter hoc facientes, & Taurū dicimus è directo huic lineæ usque in Indiam penetrare. *Tarsus. Cydnus.* Tarsus in campo iacet, Argiuorum opus, qui Io quærentes, cum Triptolemo errauerunt. Hanc Cydnus mediam perfluit, iuxta gymnasium iuniorum. Eius ortus non procul est. Alueus uero per profundam uallem illatus, rectà in urbem egreditur. Aqua est rapidissima et frigida, quapropter hominibus ac bestijs auxiliatur, quæ neruos crassiores habent. *Tarsensiū studia.* Tantum Tarsensibus studium circa philosophiam fuit, & alias disciplinas, quæ in † coronā uersabantur, *† καὶ τὴν ἄλλην ἐγκύκλιον ἅπασαν παιδείαν.* ut Athenas & Alexandriam superarent. Et si quis alius locus dici potest, in quo scholę et philosophię exercitationes fuerint. Sed hoc uno plurimum excellit, quod hic indigenæ discunt, peregrini uero nō multi huc adueniūt. At nec illi ipsi hic manent, sed foris perficiūtur, & perfecti libenter peregrinantur, detinentur autē perpauci. At cęteris ciuitatibus quas modo dixi omnibus contrarium euenit, excepta Alexandria. *Alexandriæ schola.* Nam multi in eas proficiscuntur, & libenter immorantur. Indigenas non multos admodū uideas non extra discendi studio proficisci, nec ibi circa hoc studere. Alexandrinis utrunque contigit. nam & multos peregrinos suscipiunt, & ex suis emittunt non paucos. Alexandria omniū liberalium artium scholas habet, & ante alias populosa est, & multum potest, & metropoleos sermonē retinet. Viri ex ea illustres fuere, ex Stoicis Antipater, Archedemus, & Nestor, & duo Anthenodori, *Antipater. Archedemus. Nestor philos. Anthenodorus Cordylion.* quorum qui Cordylion dictus est, cum M. Catone uixit, & apud eum mortuus est. Alter uero Sandonis filius, quem à uico quodam Cananitam dicunt, Cæsaris præceptor fuit, & in honore maximo apud illum habitus est. *Anthenodorus Cananita.* Iam uero senior in patriā reuersus eam reipub. gubernationem sustulit. Cum ciuitas partim ab alijs partim à Boetho quodā malo poëta, & malo ciue perperam tractaretur. *Boethus malus poëta.* Is plurimum apud plebem ualebat. Extulerat eum Antonius ab initio, cum carmē in uictoriam in Philippis habitam ab illo compositum accepisset. Sed multo magis eius facilitas, quæ apud Tarsenses maxima uidebatur, adeo, ut ex tempore & uno impetu ad omnem datam materiā diceret. Simul Antonius gymnasiorum prę fecturam Tarsensibus pollicitus, hunc in gymnasiarchæ locum constituerat, ac omnes ei gymnasij impensas crediderat. Sed deprehensus cum alia surripere, tum etiam oleum, apud Antonium ab accusatoribus conuictus est, cuius iram cum alijs tum hoc maxime declinauit, dicens, quod quemadmodum Homerus Achillem & Agamemnonē & Vlyssem decantauit, ita & ego te, quare iniquū est, ut huiusmodi apud te calumnijs agar. quod excipiens accusator, At Homerus, inquit, oleum Agamemnoni non furabatur nec Achilli, tu uero furatus es, quapropter pœnas dabis. Cumque iram obsequijs & cultu à se auertisset, nihilominus & ferre & tractare ciuitatē usque ad Antonij exercitū perseuerauit. Quare cum Anthenodorus huiusmodi ciuitatis statum reperisset, primo illum & eius complices urbis traducere aggressus est. Sed ubi nihilominus ab iniuria abstinebant, ea authoritate usus est, quam à Cęsare acceperat, eos itaque exilio damnatos eiecit. Hi uero in illius ædium pariete conscripserunt,

Prouerbialis uersus. ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, πορδαὶ δὲ γερόντων. id est,

Res iuuenum, consulta uirûm, crepitus seniorum.

Quod ille in iocum accipiens ascribi iussit, tonitrus seniorū. Quidā eius humanitatē cōtemnens cum uentrem lubricū haberet, & noctu præter eius domū transiret,

iret,totum oſtium ac parietem reſperſit. Ille cum ſeditionem acriter in contione reprehẽderet, Vrbis(inquit)morbus & malus habitus,tum ex multis rebus,tum ex excrementis perſpici poteſt. Sed hi Stoici fuerũt, Neſtor uero Academicus, qui ætate noſtra Marcellum Octauiæ ſororis Cæſaris filium inſtituit. Atq; hic etiam poſt Athenodorum ciuitati præfuit,& apud duces & apud ciues in honore maximo habitus eſt. Aliorum quoq; philoſophorum nomina quos noui multorum dicere poſſem, ſed ex ĳs qui per urbes peregrinarentur, & optime ſcholas regerent, Plutiades fuit & Diogenes. At Diogenes etiam poëmata in adoleſcentia compoſuit maxima ex parte tragica. Grammatici fuere, quorum ſcripta extent, Artemidorus & Diodorus. Optimus tragœdię poëta ex ĳs qui memorantur fuit Dionyſides. Sed præcipue Roma maximam eruditorum hominũ multitudinem afferre poteſt, qui ex hac urbe ſunt. Tarſenſibus enim & Alexandrinis plena eſt, ac Tarſus quidẽ eſt huiuſmodi. Poſt Cydnum Pyramus ſequitur, ex Cataonia fluens, de quo antè feci mus mentionẽ. Scribit Artemidorus, hinc Solos recta nauigatione eſſe ſtadia quinquaginta. Proxima eſt Mallus in edito quodã loco ſita, opus Amphilochi & Mopſi auguris Apollinis & Latonæ, de quibus ualde multa conficta ſunt, & nos antè mentionem fecimus, cum de Calchante diceremus, & controuerſia quam Calchas & Mopſus de diuinatione habuiſſent. Hanc controuerſiã nonnulli Ciliciam trãſferunt, ut Sophocles, qui eam tragico more Pamphyliam uocat, quemadmodum & Ciliciam Caricam, & Troiam Lyciam ac Phrygiam, & cum alĳ tum etiam Sophocles Calchantis obitum hic tradunt, & non ſolum de diuinatione, ſed de imperio contentionem ſunt fabulati. Dicunt enim Mopſum & Amphilochũ ex Troia profectos Mallum condidiſſe, poſtea Amphilochum Argos digreſſum, cum Argiuis non placuiſſet, illò redĳſſe, ſed à regni cõmunicatione excluſum ſingulari certamine cum Mopſo concurriſſe, & cum ſimul cecidiſſent ſepultos eſſe, inter ſe tamen diſtantes, & adhuc ſepulturæ prope Pyramum circa Magarſa oſtenduntur. Hinc fuit Crates grãmaticus, cuius diſcipulũ Panætium dicunt. Vltra hanc oram eſt Halenius campus, per quem Philotas Alexandri equitatum duxit, cum ille phalangem per oram maritimam & Mallenſem agrum Iſſum uerſus, & Darĳ copias ex Solis duceret. Tradunt Alexandrum propter cognationem cum Argiuis, Amphilocho ſacrificaſſe. Heſiodus dicit, Amphilochum ab Apolline apud Solos interemptum, quidam apud Halenium campum, quidam in Syria, cum propter cõtentionem ab Halenio diſcederet. Poſt Mallum ſunt Aegeæ oppidũ, quod ſtationem habet. Poſtea ſunt Amanides portæ, quę ſtationem habent, in quas Amanus mons deſinit à Tauro deſcendens, qui ultra Ciliciam eſt orientem uerſus, ſemper à tyrannis occupatus, loca munitiſſima obtinẽtibus. Ætate noſtra his omnibus potitus eſt Tarcodementus, uir memoratu dignus, & ob præclara facinora rex à Romanis nuncupatus, qui poſteris ſuis ſucceſſionẽ tradidit. Poſt Ægæas eſt Iſſus oppidũ, quod ſtationem habet, et Pindus amnis. Hoc in loco Alexander cum Dario cõflixit. Item Iſſicus ſinus in quo Rhoſus ciuitas eſt, & Myriandrus ciuitas & Alexandria, & Nicopolis, & Mopſi domiciliũ, & quæ portæ appellãtur, Cilicũ & Syrorũ confiniũ. In Cilicia eſt Dianæ Sarpedoniæ fanũ & oraculũ, ubi numine perciti, reſponſa dant. Poſt Ciliciam prima Syrorum ciuitas eſt Seleucia in Pieria, proxime Orontes emittit. Ex Seleucia Solos uſque recta nauigatione ſunt circiter mille ſtadia. Sunt qui dicant Cilicas Troianos, quorum Homerus meminit, Cilicum

Neſtor Philoſophus. Marcellus Octauiæ. Plutiades. Diogenes poë. Artemidorus. Diodorus. Dionyſides. Pyramus flu. Mallus opp. Calchas & Mopſus. Magarſa. Crates gram. Panætius. Halenius cam. Philotas. Amphilochus. Aegeæ opp. Amanides portæ. Amanus mons. Tarcodementus. Iſſus opp. Pindus flu. Rhoſus. Myriandrus. Alexandria. Nicopolis. Mopſi domicilium. Portæ. Seleucia. Orontes flu.

qui trans Taurum sunt, authores fuisse, quanquam ab illis plurimum distent, & quædam loca ibi ostendunt, quemadmodum in Pamphylia, Thebam, & Lyrnessum, quidam econtra atq; etiam campum quendam Haleniū ibi monstrant. Nūc Transtaurinis partibus dictæ Cherronesi peragratis, hæc adijcienda sunt. nam Apollodorus in nauium dinumeratione hæc etiam dicit, omnes Asianos Troianorum socios à poëta dinumerari, qui quidem Cherronesum habitant. Cuius angustissimus isthmus est, interuallum inter Sinopensem recessum atq; Issum. Exteriora uero latera, cum Cherronesus triquetra sit, esse inæqualia. Nam ex ijs aliud à Cilicia usq; Chelidonias progreditur, aliud uero citerius usque ad Euxinios, aliud iam citerius Sinopen usque. Quare illud, solos eos qui sunt in Cherroneso, per eadem conuincemus falsum esse, per quæ prius conuicimus, non solos eos qui sunt intra Halym. Nam loca Pharnaciæ proxima, in quibus Halizonos diximus, quēadmodum ea sunt extra Halym, ita & extra isthmum. Siquidem & extra angustias, quæ inter Sinopen sunt atq; Issum, & non modo has, sed etiam ueras angustias definiuit, cum illas pro his poneret, & quod omnium stultissimum est, dixit Cherronesum triquetram esse, & tria esse latera exteriora. Nam qui exteriora latera dicit, id latus excipere uidetur, quod circa angustias est, quasi & hoc etiam sit latus, sed non exterius, nec ad mare. Si igitur angustiæ adeo coactæ essent, ut & latus ad urbem Issum, & latus ad ipsam Sinopen uergens, penè inter se iungerētur, dici posset Cherronesum triquetram esse. Nunc uero cum angustiæ quæ ab eo dicuntur, tribus millibus stad. inter se distent, inscitia est dicere tale quadrilaterū triquetrum esse, & non chorographicum. Is etiam qui metro comico chorographiam edidit, de terræ situ inscribens in eadem est inscitia, quanquā isthmum ad minimum interuallum reducat, quantum dixerūt qui dimidium totius sunt mentiti, & quantum Artemidorus, qui eum dixit esse mille & quingentûm stad. Nondū enim in hoc triquetra figura cohibetur, sed nec exteriora latera recte distinxit, dicens unum esse ab Isso usq; in Chelidonias. Tota enim Lyciaca ora, quæ restat, in rectum tendit & Rhodiorum transmarina Physcum usq;, hinc uero continens flexum quendam accipiens iam secundi & occidentalis lateris initiū facit usq; in Propontidem & Byzantiū. Sed cum Ephorus dicat XVI. nationes hanc Cherronesum incolere, tres Græcas, reliquas Barbaras, præter mixtos homines, ad mare quidem Cilicas, Pamphylos, Lycios, Bithynos, Paphlagonas, Mariandynos, & Troas, & Cares, Pisidas uero ac Mysos & Chalybes & Milyas in mediterranea. Apollodorus hæc diuidens, decimā ac septimā nationē addidit Galatarū, quę iunior est Ephoro. Ex his autem dicit Græcos nondū Troiano tēpore colonos misisse. Barbari uero magnitudine temporis multā confusionē habent, dinumerari autē à poëta & Troës, & eos qui nunc Paphlagones nominātur, & Mysos, & Phryges, & Cares, & Cilices, Maones uero pro Lydis & alias incognitas gētes, ut Halizonas & Cauconas. Item extra dinumerationem esse Cetios, Solymos & Cilicas, qui ex Thebano sunt campo & Lelegas. Pamphylos uero & Bithynos, & Mariandynos, & Pisides, & Chalybes, & Milyes, & Cappadoces nequaq; nominari, tū quod hęc loca nondū ab eis incolerētur, tū quod in alijs cōprehenderētur nationibus, ut Hydrienses & Termilę in Caribus, Doliones et Bebryces in Phrygibus. Sed nec Ephori sentētia uidetur bene hęc trāsigere, poëtę autem dicta perturbat, & falso adducit. Nam hoc primū ab Ephoro quærendū fuit, cur Chalybes intra Cherronesum ponat, cū à Si-

nope

Apollodori opinio confutatur.

Cherronesus an triquetra.

Cherronesi Thraciæ nationes.

Maones.

Milyes.
Hydrienses.
Termilæ.
Doliones.
Bebryces.
Ephorus notatur.

nope & Aminso tam longe distent orientem uersus. Nam qui huius Cherronesi isthmū dicūt esse lineam ab Isso in Euxinū ductã, eam quasi meridionalē faciunt. Quidam putant eam esse quæ ad urbem Sinopen tendit, quidã eam quę ad Aminsum est, eam autem quæ ad Chalybes est nullus, cum ea omnino sit obliqua. nam Chalybum meridianus per minorem Harmeniam describeretur & per Euphratem, qui totam intra se Cappadociam comprehendit, & Cōmagenam, & Amanū, & Issicum sinum. Quare si isthmum ab obliqua linea terminari cōcederemus, maxima pars horum & præsertim Cappadocia interius comprehenderetur, atque is etiam qui proprie nunc Pontus appellatur, qui est Cappadociæ pars, Euxinum uersus. Quare si Chalybes Cherronesi pars dicendi sunt, multo magis Cataones et utriq; Cappadoces & Lycaones, qui etiam ab eo sunt prætermissi. Sed quare Chalybes in mediterranea posuit, qui à poëta Halizones dicti sunt? quemadmodum nos supra demonstrauimus. Rectius enim erat, ut eos diuideret, & partim ad mare collocaret, partim in mediterranea, quemadmodū de Cappadocia Ciliciaq; faciendum est. Ille uero ne eam quidem nominauit, de Cilicibus solum fecit mentionem, qui ad mare habitant. Qui itaq; sub Antipatro Derbita erant, & Homonades, & alij complures Pisidis finitimi, qui mare nō norunt, nec salsas æquoris escas, quem locum capient? sed nec Lydos nec Maonas commemorauit, siue ijdem sint, siue diuersi, siue per se, siue in alia gente comprehendantur. Nequaquã enim tam insignis natio occultari potest, nec si nihil de ea dicat, uidetur nihil necessarium prætermittere. Mixti autem quinam sunt? nulla enim loca proferre possumus, uel ab eo nominata uel prætermissa, præter prædicta, quæ quidem mixtis tribuamus, nec ex ijs ullos quos dixit uel prætermisit. Nam si immixti sunt cum alij præualerēt, uel Græci effecti sunt, uel Barbari, tertium uero mixtum genus nullum scimus. Præterea quomodo tres Græcæ nationes sunt, quæ Cherronesum habitant? Nam si hoc ideo est, quia Iones & Athenienses olim ijdem erant, dicentur etiam ijdem Dores & Æoles, ita quod duæ nationes tantum fient. Si uero propter posteriores mores sunt distinguendi, quemadmodū propter linguas, nationes quatuor erūt, quemadmodū & linguæ. Sed hanc Cherronesum ex Ephori definitione non solum Iones incolunt, uerum etiam Athenienses, ut in particularibus declaratum est. at huiusmodi quædam aduersum Ephorum dubitanda erant. Sed hæc Apollodorus non multum curauit, XVI. uero nationibus ipse decimamseptimam addidit Galatarum, quod & utile est. Tamen ad eorum pertractationem quæ ab Ephoro uel dicuntur uel prætermittuntur, nequaquam est necessarium. Ipse enim causam affert, quod scilicet hæc omnia post illius ætatem fuere. Cum uero ad poëtam transit, id recte ait, quod post Troiana tempora multa Barbarorū confusio facta est propter mutationes. Nam quædam aucta sunt, quædã imminuta, quædã distracta, quędã in unum coacta. Sed non bene dicit duplicē causam esse, quare poëta quorundam non meminit, quod scilicet uel nondū hæc natio inhabitaretur, uel quod ab alia cō prehenderetur. Nam Cappadociam cum Cataonia & Lycaonia nō nominat, ob neutram tamen harum causarum. nullam enim huiusmodi historiam de his habemus. Pręterea curare & respōdere, quare Homerus Cappadocas & Lycaones prętermisit, quod uero Ephorus præterijt, et ipsum pręterire, & ad hoc illius sententiã afferre, cum id perscrutatur & pertractat, ridiculum est. Item docere quare Homerus Maones ꝓ Lydis posuit. Quare uero Ephorus nec Lydos nec Maones nomi

Chalybes. *Pontus.* *Halizones.* *Dores.* *Aeoles.* *Linguæ Græcorum.* *Apollodori sententia improbatur.*

nauit, non declarare, stultum est, & cum dicat poëtam ignotorum quorundã mentionem facere, de Cauconibus quidem, & Solymis, & Cetijs, & Lelegibus, & Cilicibus, qui ex Thebano campo erãt, recte dicit. Halizonas uero ipse fingit, imò ipsi primo Halizonas ignorauerunt, & multis modis scripturam mutauerunt, argenti uenam fingentes, atque alia permulta & magna occurrunt, quæ iam defecere. Ad hanc ambitionem illas etiam historias contulerunt, quas Scepsius ponit à Callisthene accipiens, & ab alijs quibusdam, qui falsæ Halizonum opinionis non sunt immunes, quòd scilicet Tantali, & Pelopidarum diuitiæ à metallis prouenere, quæ circa Phrygiam & Sipylum erant, & quòd Cadmi opulentia à Thracia fuit & Pangæo monte, & Priami ex auro quod circa Abydum effodiebatur, cuius nunc uix ulla uestigia apparent, multa tamen antiquorum metallorum signa, loca effossa exhibent. Mydæ quoque opes ex metallis fuere, quæ circa Vermium montem erant. Gygis, & Alyattis, & Crœsi ex ijs quæ apud Lydiũ oppidum desertũ, inter Atarneum ac Pergamum, quod quidem loca effossa habet, propter metallorum inquisitionem. Preterea Apollodorus merito in hoc reprehendi potest, quod cum cæteros reprehendere solitus sit, qui multa præter Homeri sententiam innouarunt, in hoc non solum negligens fuit, uerum etiam contraria in unum collegit, quæ non eodem modo dicũtur. Nam cum Xanthus Lydus dicat post res Troianas Phryges in Europam & leua Ponti uenisse, & Scamandrium eos ex Berecyntia & Ascania duxisse. Addit Apollodorus Homerum eius Ascaniæ meminisse, cuius etiam Xanthus,

Tantali diuitiæ. Pelopidarum opulentia. Cadmi diuitiæ. Pangæus mons. Abydi aurum. Mydæ opes. Vermius mõs. Lydium. Gyges. Alyattis diuitiæ. Crœsi opes. Ascania.

In Catalogo.

φόρκυς δὲ φρύγας ἦγε καὶ ἀσκάνιος θεοειδὴς
τῆλ' ἐξ ἀσκανίης. id est,

Phorcys & Ascanius Phrygias duxere cateruas
Longe ex Ascania.

Quid si sic habet transmigratio? certe post res Troianas facta est. In bello autem Troiano auxilium à poëta commemoratum, ex ulteriore uenit regione, ex Berecyntibus scilicet & Ascania. Qui nam ergo erant Phryges?

Iliad. γ.

οἵ ῥα τότ' ἐστρατόωντο παρ' ὄχθας σαγγαρίοιο.

Qui prope Sangarij ripas tunc castra tenebant.

Cum Priamus auxiliator dicit, cum quibus electus eram, quomodo Priamus ex Berecyntibus Phrygas accersisset, cum quibus cõuenientiam nullam habebat? finitimos autem & eos quibus ipse prius auxiliatus est, prætermisit. Et cum sic de Phrygibus dicat, de Mysis etiam addit non admodum cohærentia. Ait enim Mysiæ uicum quendam Ascaniam uocari, circa lacum eiusdem nominis, ex quo & Ascanium amnem decurrere facit, cuius meminit Euphorion,

μυσοῖο παρ' ὕδασιν ἀσκανίοιο. Ascaniũ propter Mysum. Et Alexander Aetolus inquit,

οἳ καὶ ἀσκανίῳ δώματ' ἔχουσι ῥόῳ
λίμνης ἀσκανίης ἐπὶ χείλεσιν
ἔνθα δολίων υἱὸς σιληνοῦ καὶ μελίης.

A quibus Ascaniæ circum habitantur aquæ,
Ascanij per labra lacus, quibus ante Dolion
Sileni mansit filius ac Meliæ.

Dolionia. Mysia. Meletopolis.

Vocant, inquit, Doloniam & Mysiam regionem, eam quæ circa Cyzicum est Meletopolim uersus, quare si hæc ita se habent, & ex poëtarum testimonio cõprobãtur, & ex ijs quæ nũc monstrata sunt, quid prohibebat Homerũ huius Ascaniæ memi

meminisse, & non eius quæ à Xantho cõmemoratur? Sed quoniam de his antè dictum est, cum de Mysis ac Phrygibus tractaremus, idcirco quantum ad hanc partem attinet, finem faciamus. Reliquum est, ut Cyprum peragremus, quæ huic Cherroneso ad austrum adiacet, & quoniam, ut ante diximus, mare comprehensum ab Ægypto, & Phœnicia, & Syria, & reliqua ora, usq; in transmarinam Rhodi regionem, compositum est ex Ægyptio pelago & Pamphylio, & eo quod Issico sinui proximum est. In hoc Cyprus iacet, quæ partes septentrionales Ciliciæ Tracheæ contiguas habet, quibus etiam continenti proxima est, orientales Issico sinui, occidentales à Pamphylio pelago allutas, australes autem ab Ægyptio. Hoc itaq; ab occidente Libyco, & Carpathio pelago permiscetur, ab austro atq; oriente est Aegyptus & sequens ora, usque Seleuciam atq; Issum, à septentrione Cyprus Pamphylium pelagus. Hoc enim ab aquilone, à Ciliciæ Tracheæ, & Pamphyliæ, ac Lyciæ extremis comprehenditur usque in Rhodiam regionem, ab occidente Rhodiorum insula, ab oriente Cypri parte, quę Paphum uersus & Acamantem iacet, à meridie Ægyptio pelago confunditur. Cypri ambitus est trium millium & quadringentorum ac uiginti stadiorum, in sinum se inferenti. Eius longitudo est à Clidibus in Acamantem pedestri itinere mille & quadringentorum stadiorum, ab oriente in occidentem progredienti. Sunt autem Clides insulæ duæ ante Cyprum ad orientales eius partes sitæ. Hæ à Pyramo distant stadijs septingentis. Acamas promontorium est syluosum, quod duarum mamillarum speciem præbet, & in occidentalibus insulæ partibus situm, tendit ad aquilonem. Id Selenuntem uersus Ciliciæ Tracheæ proximum est, mille stadiorum transitu, Sidam uersus Pamphyliæ mille & sexaginta, Chelidonias uersus mille & nongentorum. Tota insulæ figura est parte altera longior, ea isthmos facit ad latera quæ latitudinem terminant. Singulæ eius partes (ut breui comprehendamus) ita se habent à signo continenti proximo incipientes. Diximus alibi Crommyi extremũ, quod est Cypri promontorium, ad Anemurium promontorium Cilicię Tracheæ opponi, per trecentorũ & quinquaginta stadiorum interuallum. Hinc iam insulam ad dextram, & continentem ad sinistram habentes, ad aquilonem & orientem & Clidas, nauigãt recta nauigatione stadiorum septingentorum. In quo spatio est Lapathus ciuitas, quæ stationem habet & naualia, Laconum & Praxandri opus, iuxta quã erat Agidus. Postea est Aphrodisium, ad quod insula perangusta est. nam septuaginta stadiorũ interuallo Salamina transitur. Postea Achiuorum acta, quò primũ Teucer applicuit, is qui in Cypro Salamina cõdidit, à patre (ut fertur) Telamone pulsus. Postea est Carpasia ciuitas, quæ portum habet circa Sarpedonem promontorium sita. Isthmi transitus ex Carpasia est stadiorum triginta uersus insulas Carpasias, & australe pelagus. Postea est mons & promontorium. Montis summum Olympus dicitur, ubi Veneris Acrææ templum est, quod nec uidere nec adire mulieribus licet. In fronte sunt Clides & aliæ complures insulæ. Postea Carpasiæ, post quas est Salamis, unde Aristus fuit rerum conscriptor. Deinde Arsinoë ciuitas & portus. Deinde alius portus nomine Leucola. Deinde promontorium Pedasiũ, cui collis altus & asper imminet, mensæ cuiusdam figurã præbens, Veneri sacer. Hinc in Clidas sunt stadia sexcenta & octoginta. Postea est sinuosa quædam & aspera præternauigatio, eà Cetium itur, quæ ciuitas portum clausum habet. Ex hac Zeno fuit Stoicæ sectæ author, & Apollonius medicus. Hinc usque Barutum sunt stadia mille &

Cypri situs. *Pamphylium pelagus.* *Cypri ambitus.* *Clides insulæ.* *Acamas.* *Crommyus.* *Lapathus.* *Praxander.* *Agidus.* *Aphrodisium.* *Salamis.* *Achiuorum acta.* *Carpasia.* *Olympus.* *Venus Acræa.* *Aristus script.* *Arsinoë.* *Leucola.* *Pedasium.* *Cetium.* *Zeno philosop.* *Apollonius medicus.* *Barutum.*

Amathus. quingenta. Deinde est Amathus ciuitas. Intermedio spatio est oppidum nomine Palæa. Palæa, & Olympus mons qui mamillæ speciem præbet. Deinde Curias penin- Curias. sularis, quæ à Thronis distat stadijs septingentis. Postea est Curium urbs quæ sta- κάταπλους. tionem habet. Hanc Argiui condiderunt. Quare iam licet eius † otium perspicere qui elegiam composuit, cuius initium est,

ἱραὶ τῷ φοίβῳ πολλὸν διὰ κῦμα θέουσαι
ἤλθομεν αἱ ταχιναὶ τόξα φυγεῖν ἔλαφοι.

Nos ceruæ Phœbo sacræ, dum tela per undas
Effugimus, cursu uenimus huc celeri.

Siue ea Delus sit, siue quæcunque. Dicunt enim ceruas ex Corycio iugo dela- Curias ἀκτή. psas è Cilicio litore in Curiada actam tranare. & addit,

μυρίον ἀνδράσι θαῦμα νοεῖν παράπως ἀνόδευτον
χεῦμα δι' ἡμείνων ἐδράμομεν ζεφύρων. id est,

Res dictu mira est, quonam nos inuia pacto
Maria per aërios transijmus Zephyros.

A Coryco enim in Curiada actam circunnauigantes nec zephyrũ nec insulam à dextris habent, nec transitum ullum à sinistris. Initium itaque occidentalis circun- Curium. nauigationis Rhodiorum respicientis Curium est. Postea est promontorium, un- Apollinis arã contingentes. de iaciuntur qui Apollinis aram contingunt. Postea est Treta, & Boosura, & Palę- Treta. paphus, ad decem stadia supra mare sita, quæ stationem habet & antiquum Vene- Boosura. ris Paphiæ templum. Postea est Zephyrium promontorium, quod stationem ha- Palæpaphus. Zephyrium. bet, & altera Arsinoë cum statione & templo & luco. Non procul à mari est Hiero Arsinoë. cepia. Postea Paphus ab Agapenôre condita, quæ portum habet & templa opti- Hierocepia. me structa. Ea pedestri itinere distat à Palępapho stadijs LX. Per eam uiam quę Palæpaphum it, quotannis festa celebrantur, ad quæ uiri simul ac mulieres ex alijs urbibus confluunt. Quidam dicunt Paphum ab Alexandria distare per tria millia et Paphus. sexcenta stadia. Deinde post Paphum est Acamas. Post Acamantem orientem uer Acamas. Solus urbs. sus nauigatur in urbem Arsinoën, & in Iouis lucũ. Postea est Solus, quæ portum habet, & flumen, & Veneris & Isidis delubrum. Eam Phalerus & Acamas Athe- Solij. Stasanor. nienses condiderunt, incolæ Solij dicuntur. Hinc fuit Stasanor, Alexandri sodalis, Limenia. uir qui principatum meruit. Vlterius est Limenia ciuitas in mediterranea. Postea Crommyũ promontorium. est Crommyi promontorium. Sed quid opus est poëtas admirari, eos præsertim, qui omne studium ponunt in elocutione, si Damasti dicta consyderemus, qui insulæ longitudinem à septentrione facit ad meridiem, ab Hierocepia scilicet in Clidas. At nec Eratosthenes recte. hunc enim reprehendens, non à septentrione Hierocepiam ponit, sed ab austro, quæ profecto non ab austro est, sed ab occidente. Siquidẽ in occidentali latere iacet, ubi & Paphus est, & Acamas. Ac Cyprus quidem in situ talis est, uirtute autem nulla insularũ inferior. Nam & uino abundat & oleo, Tanassum. frumenti quoque satis habet, æris metalla apud Tanassum abundant, in quibus ui- Vitreolum. treolũ & rubigo ęris nascitur, ad medicinę usum idonea. Author est Eratosthenes, cum olim campi adeo syluis essent occupati, ut ui coli non possent, parum ad hoc metalla prodesse, cum uero arbores ad æris & argenti decoctionem exciderentur, accessisse etiam classium ædificationem, cum mare iam intrepide ac potenter nauigaretur. Sed cum nulla ui euincere syluã possent, permissum est uolentibus ut eam exciderent, & purgatam peculiarem atque immunem sibi haberent. In initio Cy- Ptolemæus. prij tyrannides per urbes habebant. Sed postquam Ptolemaici reges potiti sunt

Ægypto,

Ægypto, Cyprus in eorum ditionem concessit, fauentibus Romanis. Sed ubi postremus Ptolemæus Cleopatræ patruus, nunc regnantis, deliquit, & aduersum bene de se meritos ingratum se præbuit, & ipse sublatus est et insula à Romanis occupata, & prætoria prouincia per se facta est. Sed maxime tollendi regis author fuit P. Claudius Pulcher, qui in piratas incidens quo tẽpore Cilices uigebant, imperato sibi redemptionis pretio, misit ad regem orans ut se redimeret. Rex quidem pretium misit, sed perexiguum, adeo ut piratæ id accipere erubescerent, quare pecuniã regi remiserunt, P. Claudio sine pretio dimisso, qui liberatus utrisq; gratiam retulit. Nam tribunus plebis creatus, euicit ut M. Cato Cyprum mitteretur eam ab rege ablaturus. Ptolemæus re intellecta, prius quàm ille aduentasset se ipse interemit. Cato insulam accepit & regis opes uenundedit, pecunia omnia in publicum ærarium relata. Ex illo Cyprus prætoria prouincia fuit, & nunc est, quanquàm paruo tempore interiecto Antonius eam Cleopatræ & sorori eius Arsinoë tradidit, quo sublato, omnia eius acta rescissa sunt.

Claudius Pulcher. *M. Cato.* *Antonius.* *Arsinoë.*

LIBRI DECIMIQVARTI FINIS.

ARGVMENTVM DECIMIQVINTI LIBRI.

Quintusdecimus circa Indiam Persiamq; uersatur.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER DECIMVSQVINTVS.

EX ASIA restant ea, quæ trans Taurum sunt, præter Ciliciam, Pamphyliam ac Lyciam, & quæ ab India in Nilum usq;, inter Taurum, & exterius australe mare comprehenduntur. Post Asiam est Libya, de qua postmodum dicemus, nunc ab India est incipiendum. Ea enim & maxima est & ad orientem exposita, sed æquo animo audiendum est. Nam & longissime abest, & à non multis ex nostris uisa, & si qui uiderunt partem uiderunt. Pleraq; autem narrãt ex auditu, quanquàm etiam ea quæ ab eis profecta dicuntur, in transitu quodã militari, & pro discursu deprehensa sunt. Quapropter nec eadem semper referuntur, ab ijs etiam qui quasi accuratius perquisita conscribunt. Ex ijs etiam nõnulli, quãquàm simul & in exercitu & in peregrinatione fuissent, quẽadmodũ qui cum Alexandro in Asia militarunt, persæpe tamen quisq; cuiq; contraria dicunt. Quod si de uisis tantopere inter se discrepant, quid de ijs putandum est quæ sciuntur ex auditu? Sed nec qui multo tempore post de ijs conscripserunt, nec qui nunc eò nauigant quicquàm exacte dicunt. Apollodorus quidem Parthicarum rerum conscriptor, cum mentionẽ de Græcis facit qui Bactrianam ceperunt, ac de Syriacis regibus à Seleuco Nicatore profectis, refert eos cum admodũ aucti essent, Indiam inuasisse. De prioribus autem rebus nihil omnino explicat, immo pugnantia dicit,

India. *Apollodorus.*

Indiæ urbes. ſcribens plus Indiæ illos quàm Macedonas ſubegiſſe, Eucratidam ſcilicet mille urbes habuiſſe, Macedones uero, gentes eas omnes quæ inter Hydaſpem ſunt atque Hypanim, numerum urbium quinq; millia ac nouem, quarum nulla minor eſſet Co Meropide, atq; omnem hanc regionem Alexandrum Poro tradidiſſe. Præterea mercatores qui per Nilum & Arabicum ſinum ex Aegypto in Indiam nauigant, rari admodum in Gangem uſq; perueniunt, atq; hi quidem priuati homines *Indi ad Augustum.* & ad locorum hiſtoriam minime idonei. Inde tamen ex uno loco & ab uno rege *Pandion.* Pandione & alio Poro, legati cum muneribus ad Cæſarem Auguſtum uenerunt. *Porus.* Item ſophiſta Indus qui igne conſumptus, tale de ſe ſpectaculum exhibuit, quale *Indus ſophiſta.* Calanus Alexandro. Quare ſi quis rebus his omiſsis ad ea inſpiciat, quę ante Alexādri memoriā geſta ſunt, multa obſcuriora inueniet. Sed par eſt Alexandrum huiuſmodi proſperitatum ambitione permotum, fidem his adhibuiſſe. unde Nearchus ait eum cōtendiſſe per Gedroſiam cum exercitu proficiſci, cum intelligeret Semi*Semiramis.* ramim ac Cyrum exercitum in Indiam duxiſſe, & illam cum xx. hominibus, Cy*Cyrus.* rum cum VII. aufugiſſe, maximamq; eſſe Alexandri gloriam qui per eadem loca & gentes uictor cum exercitu ſeruatus fuerit. Ille quidē credidit, nos uero quomodo de rebus Indicis certam fidem habebimus? Cui dicto Megaſthenes concordat, dicens antiquis Indorū hiſtorijs fidem non eſſe adhibendam. Dicit enim nec ab Indis unquàm emiſſam expeditionem, nec extrinſecus in Indiam quenquàm cum ex*Hercules.* ercitu profectum eſſe aut uiciſſe, præter Herculem, & Liberum patrem, & nuper *Liber pater.* Macedonas. Nam Seſoſtrim Ægyptium, & Tearconem Æthiopem uſq; in Euro*Seſoſtris.* pam proceſsiſſe ait. Nabocodroſorum autē qui magis à Chaldęis probatur quàm *Tearco Aethiops.* Hercules, uſq; ad columnas perueniſſe, quouſq; etiam Tearconem, illum uero exer*Nabocodroſorus.* citum ex Iberia in Thraciam Pontumq; duxiſſe, Idanthyrſum Scytham Aſiam ex*Idanthyrſus Scytha.* curriſſe, uſq; in Ægyptum, Indiam eorū neminē attigiſſe, Semiramim priuſquàm egrederetur obijſſe, Perſas uero Hydracas ex India mercede acceſsiſſe, illos autem *Hydracas.* copias ſuas in Indiam duxiſſe nunquàm, propè tamen acceſsiſſe, cum Cyrus duceret in Maſſagetas. Herculis & Bacchi res geſtas Megaſthenes cum paucis quibuſdam credit. Aliorum magna pars, è quibus eſt Eratoſthenes, fabuloſa & minime credenda arbitrātur, ut Græca. Nam Liber pater apud Euripidem in Bacchis iuuenum more ita inquit,

λιπὼν δὲ λυδῶν τὰς πολυχρύσους γύας
φρυγῶν τε πρσῶν θ' ἡλιοβλήτους πλάκας
βάκτριά τε τέχη τλύ τε δύσχειμον χθόνα
μήδων, ἐπελθὼν ἀραβίαν εὐδαίμονα ἀσίαν τε πᾶσαν.

Aurifera adiui & culta Lydorum loca,
Et Phrygiam, & uſtos ſole Perſarum campos,
Bactraq;, rigentemq; hyeme Medorum terram,
Fœlicem Arabiam, atq; Aſiam permeaui omnem.

Nyſſa. Eſt etiam quidam apud Sophoclem, qui Nyſſam decantat, ut montem Baccho ſacrum,

ὅθεν κατεῖδον τὴν βεβακχιωμένην βροτοῖσι κλεινὴν νύσαν
ἣν ὁ βούκερως ἴακχος αὐτῷ μαῖαν ἡδίστην νέμει
ὅπου τίς ὄρνις οὐχὶ κλαγγάνει.

Vnde ego conſpexi debacchatam mortalibus claram Nyſſam
Quam corniger Bacchus iucundam ſibi obſtetricem colit,

Vbi

Vbi ales non clangit.

Et cætera. Dicunt etiam Bacchum ad Femur educatum. Poëta de Lycurgo Edono sic ait, Lycurgus Edonus.

ὅς ποτε μαινομένοιο διωνύσοιο τιθήνας Iliad. ζ.
σεῦε κατ' ἠγάθεον νυσήϊον.

Qui quondam altricem Bacchi sacramq; ruebant
Per Nyssam.

Ac de Baccho quidem hactenus. Herculem uero quidam tradũt in aduersa parte tantum fuisse usq; ad occidentis fines, quidam in utraq;. Ex his autem Nyssæos gentem quandam nominarunt, & Nyssam urbem à Baccho conditam, & monti urbem imminentem nomine Femur, allegantes hederã ibi nasci & uites, quãquàm fructum ad maturitatem non perducãt. Nam racemus prius quàm grandescat effluit propter imbrium exuberantiam. Dicunt præterea Oxydracas à Baccho profectos, propter uites quæ apud eos nascuntur, & uictũ sumptuosum. Et propterea quòd eorum reges castrensem apparatum, & cæteros exitus cum tympanis & stola colore infecto, Bacchico more faciũt, quod etiam apud Indos cæteros percelebre est. Cum Alexander petram quandam nomine Auernum primò adortu cepisset, cuius radices Indus non procul à fonte suo perfluit, gloriabundi dixerũt, Herculẽ ter petram adortum, ter inde repulsum fuisse. Ab ijs autem qui cum eo militauerãt profectos uolunt Sibas, generis signum seruantes quod pellibus amiciantur, quẽadmodũ Hercules, et quòd clauas gerant, easq; bobus et mulis inurant. Hanc fabulam ex ijs cõfirmant quæ de Caucaso ac Prometheo memorãtur, quæ à parua quidem causa huc ex Ponto translata sunt. Nam cum sacram quandam speluncam apud Paropamissadas uiderent, in ea dixerunt uinctum fuisse Prometheum, atq; Herculẽ, ut illum liberaret, huc uenisse, & huc esse Caucasum, in quo Græci uinctũ Prometheum tradiderunt. Quę omnia eorum figmenta esse qui Alexandro adulari studebant, certum est, ex eo maxime quòd scriptores non cõcordant, sed alij mẽtionem de hoc faciunt, alij minime. Non enim par est res adeo illustres & ambitione plenas non esse auditas, & si sunt auditę nõ uidetur uerisimile nõ fuisse existimatas dignas memoratu, præsertim à fidelissimis eorum, tum ex eo quòd ij per quos Herculi & Baccho transeundũ erat, nullum signũ habent, quo ostendant illos per eam terram transiuisse. Præterea eiusmodi Herculis stola, multo posterior Troiana memoria, figmentum eorũ uidetur, qui Heracliam condiderunt, siue is Pisander fuerit siue alius. Antiquæ enim statuæ talem ornatum non habent. Quare in his id tenendũ est quod ad fidem proxime accedit. Nos & in superioribus Geographiæ libris hæc digessimus, quantum fieri potuit diligenter, & nunc etiam digeremus. Illis enim ad manũ utemur & alia adijciemus, quantũ uidebitur ad euidentiã opportunũ. Sed ex digestione quę tunc facta fuit, ea pręsertim certissima uidebãtur, quæ summatim ab Eratosthene tradita erant in tertio Geographiæ libro, de ea scilicet quæ tunc India putabatur, cum eam Alexander peragrauit, & Indus flumen eius confinium erat, & Arianæ quã deinceps ad orientem sitam Persæ tenuerũt. Postea magnam eius partem Indi occupauere Macedonibus ademptam. Atq; hęc ab Eratosthene traduntur. Indiam à septentrione, Tauri extrema terminant, ab Ariana usq; in orientale mare, quæ indigenæ particulatim nominant Paropamissum, Emodũ, Imaum & alijs nominibus, Macedones uero Caucasum uocant, ab occi-

Femur. Oxydracæ. Auernus petra. Indus flu. Sibæ opp. Paropamissadæ. Promethei uincti fabula. Caucasus. Alexandro adblandiẽtes scriptores. Herculis stola. Pisander. Ariana. Indiæ situs. Emodus. Imaus.

dente Indus fluuius, australe & orientale latus, quæ sunt longe alijs maiora in Atlanticum pelagus procurrunt, unde regio rhombi figuram præbet. Nam utrumuis maiorum laterum contrarium sibi latus tribus millibus stadiorum exuperat, quantum est commune orientalis & meridionale oræ promontorium, quod extra in utrunq; æqualiter excurrit ad aliam litoris regionem. Quare occidentalis lateris à Caucasijs montibus in australe mare XIII. millia stadiorum colliguntur secundum Indum flumen usq; ad eius ostia. Quapropter ex contrario orientale latus, assumptis promontorij tribus millibus, erit XVI. millium stadiorum. Atq; hæc est & maxima & minima regionis latitudo. Longitudo uero est ab occidente in orientem, quod de ea parte, quæ usq; Palibothra pertendit, certius dici potest. Nam schœnis mensurata est, & uiam regiam habet stadiorum XX. millium. Vlteriora uero coniectura deprehenduntur per nauigationes quæ ex mari fiunt per Gangẽ Palibothra usq;, quæ sunt stadiorum sex millium. Tota uero uel breuissima est stad. XVI. millium, ut ex certa diurnorũ itinerũ descriptione deprehendisse se Eratosthenes affirmat, cui etiã Megasthenes assentitur. Patrocles uero mille stadia detrahit. Rursum si huic distantiæ promontorij distantia addatur præsertim quę ad ortũ uergit, scilicet tria millia stad. longitudo maxima conficietur, quę est ab Indi ostijs, secundum litoris regionem, usq; ad dictum promontorium & orientales eius terminos. Hoc in loco ij habitant, qui Coniaci uocantur. Ex his perspici potest, quãtum aliorum sententiæ sint diuersæ. Nam Ctesias dicit Indiam non esse minorem reliqua Asia. Onesicritus dicit eam esse tertiam orbis partem, Nearchus quatuor mensiũ iter per campum, Megasthenes & Deimachus moderatius. Nam supra XX. millia stad. eam partem ponunt, quæ ab australi mari in Caucasum tendit. Deimachus secundum quędam loca supra XXX. millia, contra quos in superioribus est à nobis disputatum. Nunc hoc tantum dicere sufficiat, quod in ueniam petentibus plurimũ opitulatur, cumq; de rebus Indicis dicunt non affirmant. Tota India fluminibus irrigatur, quorum quędam in duo maxima irrumpunt, Indũ atq; Gangem, quędam proprijs ostijs in mare emittunt, & omnia ortum habent à Caucaso primo ad meridiem delata. Postea alia in eodẽ permanent cursu, pręsertim quę in Indum influũt, alia flectuntur ad orientẽ, quemadmodũ Ganges qui à montibus descendens cum in planitiem peruenerit ad orientem conuersus, et Palibothra ciuitatem maximam præterfluens, in eius mare progreditur, & unum ostium habet, quanquàm omniũ Indicorum flumen maximum sit. Indus duobus ostijs in mare ad meridiem emittit, Pattalenam complectens, Ægyptio Delta persimilem. Ex horum fluuiorum uaporibus & Etesijs stagnantur campi. Nam & Eratosthenes dicit Indiam æstiuis imbribus madere, & eo tempore linum seritur & milium & sesamũ, oryza, & bosmorus. Hiberno autem tempore seritur triticum, ordeum, legumina, & aliæ fruges esculentæ, quarum nos ignari sumus, & ferè eadem nascuntur in India, quæ in Aethiopia & in Aegypto. Indici fluuij omnia ferunt, præter Hippopotamum, quanquàm Onesicritus dicat eos etiam in India procreari. Ex hominibus meridionales colore Aethiopibus aspectu & capillatura alijs persimiles sunt. Nam propter aëris humiditatem non crispantur, at boreales Aegyptijs sunt similes.

Taprobanen † pelagiã insulam distare dicunt ab australissimis partibus, quę sunt apud Coniacos, meridiem uersus, septem dierum nauigatione. Eius longitudinem esse ad VIII. millia stadiorũ Æthiopiam uersus, in ea elephantos gigni. Hæc quidẽ ab

Marginal notes: Palibothra. | Coniaci. | Indiæ magnitudo. | Indus flu. | Ganges. | Pattalena regio. | Delta Aegyptium. | Indiæ fruges. | Taprobane. | † πελαγίαν, hoc est in pelago, uel in mari sitam.

ab Eratosthene traduntur, quibus ea sunt addenda quę à nonnullis qui propriam scripturā componunt, exquisite dici existimantur. Vt ab Onesicrito, qui huius insulæ mangnitudinē facit stadiorum v. millium, longitudinem uero & latitudinem nullam distinguit, distare eam à continenti xx. dierum nauigatione, sed naues uelorum uitio male nauigare, quę etiam aluis non mitratis sint fabricatæ, inter eam atq; Indiam alias insulas esse, ipsam uero omnium australissimam, circa eam gigni cete uitæ ancipitis, alia bobus, alia equis, alia alijs terrestribus animalibus similia. Nearchus de fluuiorū effusione hæc affert exempla, quod dictū est, Hermi, & Caystri & Mæandri, & Caici campos similes esse, propter limū qui è montibus delatus cāpos auget, immo facit. Deferre autē flumina eū qui mollior sit & pinguior, ex quo cam pi fiunt. Idq; recte dici quod tale est, quale illud quod Herodotus de Nilo ait, atque eius terra quod ea illius donū sit. Et propterea Nearchus putat, Nilum recte eodē nomine uocari, quo etiā Ægyptus. Aristobulus dicit solos montes & montiū ima, pluuiam & niues sentire, campos uero cum imbrium esse expertes, tum niuis, ex incremento fluminum regionem inundari, in montibus per hyemem ningere, uere incipiente imbres incipere ac semper magis augeri, Asianis & die & nocte iugiter & copiose flumina effundi, usq; ad arcturi exortum, ea niuibus & imbribus aucta campos irrigare. Quæ omnia & à se & ab alijs deprehensa dicit, cum ex Paropamissadis in Indiam contenderent, post pleiadum occasum, & in montibus immorarentur & Hypasiorum & Musicani terram hyeme permearent. Vere autem incipiente cum in campos & Taxilam urbem maximam, atq; hinc in Hydaspem ac Pori regionē descendissent hyeme quidem aquam nō uidisse sed niues solū, & primo Taxilis pluisse, ac postquā in Hydaspem uenissent & Porū superassent, iter in Hypanim facientes orientem uersus, atq; inde in Hydaspem, rursum continue pluisse & præsertim flantibus Etesijs, arcturi autem exortu cessasse, & cum circa nauium fabricationem ad Hydaspem immorati essent, & non multis diebus ante pleiadū occasum nauigare cepissent, totum autumnum & hyemem & uer & aduentantem æstatem in nauigatione occupantes circiter canis exortum in Pattalenam peruenisse, cumq; menses x. nauigantes nunquam aquam sensissent, uigentibus etiam Etesijs, fluminum uero excrescentia campos inundari, mare propter cōtrarios uentos intractabile esse, & nullū flatum à terra insequi, quod etiam Nearchus affirmat. De æstiuis autem imbribus non concordat, sed æstate dicit in campos pluere, hyeme uero nequaquam. De fluminum excrescentia conuenit inter eos. Nearchus cum prope Acesinem castrametatus esset, dicit se coactum fuisse, ut locum alium ascensu arduum immutaret, idq; circiter æstiuale solstitium contigisse. Aristobulus excrescentiæ mensurā cubitorum xl. tradidit, quorum uiginti alueū implerent supra priorē profunditatē usq; ad labrū, reliqui autem xx. in campos effunderentur. Sed in hoc potissimum concordant, quod contingit urbes insulas effici, cum supra aggeribus constitutę sint quemadmodū in Ægypto contingit, & Æthiopia, post arcturū iam aqua subsidente, cessare inundationem. Addit etiam terram semigelatam & frigore fissam seri, & fruges optimas gigni. Aristobulus dicit orizam in aquis clausis stare, factis areolis quibusdam, eamq; esse altitudine cubitorum quatuor. Multi fructus multarumq; spicarum meti circiter pleiados occasum, & emundari ut speltam. Nasci etiam in Bactriano agro & in Babylonio & in Susio & in inferiore Syria. Megillus scribit eam ante pluuias seri, consitione tamē & irrigatione indigere, & clausis

Hermus. *Cayster.* *Mæander.* *Caici campi.* *Aegyptus Nili donum.* *Hypasij.* *Taxila.* *Imbres Indiæ.* *Venti Indici.* *Acesines flu.* *Fluuiorū Indicorum inundationes.* *Oriza apud Indos.*

Bosmorus qd. aquis irrigari. Bosmorus, quem Onesicritus ait in ueneratione esse, minor est tritico & inter amnes nascitur, torretur autem cum in area excutitur, sed iurant ne prius eum ex area moueant quàm igni concoxerint, idcirco ne semen exportetur. Hanc regionem Ægypto & Aethiopiæ similem dicit. Rursum Aristobulus, contrarietate allata, cum Nilus ex imbribus crescat, Indiæ uero flumina ex septentrionalibus, quærit, quare intermedia loca imbribus careant. Nam nec inter Thebaica usque in Syenem & loca Meroë proxima, nec in Indiæ partibus à Pattalena usque in Hydaspem pluit. Vlteriorem uero regionem, in qua & pluit & ningit, perinde excoli dixit, atque aliam, quæ est ultra Indiam, cum ab imbribus & niuibus irrigetur. Atque ex ijs quæ commemorat uerisimile est, terram facile à terræmotibus concuti ab humiditate laxatam & facile rumpi, ut etiam fluminum aluei immutentur. Vnde ad negotia quædam missus, uidisse se ait, plurium mille urbiũ & uicorum regionem desertam, cum Indus proprium alueum reliquisset & ad sinistram conuersus esset in alium longe profundiorem, & quasi abrupisset, adeo, ut regio ad dextram relicta non amplius effusionibus irrigaretur, cum non modo alueo sublimior esset, sed etiam omni fluminis inundatione. Quod autem flumina excrescant, & quod uenti à terra non spirent, id concordat, quod ab Onesicrito dictum est. Is enim maritimam oram dicit palustrem esse, præsertim ad fluminum ostia, propter limum & maris affluxum, & propterea quod marini uenti præualeant. Megasthenes Indiæ fœcunditatem ex eo maxime declarat, quòd eam bis fructum ferre dicit, & bifariam nominat, quemadmodum Eratosthenes, qui inquit, alteram hybernam sementem, alteram æstiuam, quomodo & imbrem. Nullũ enim annum inueniri dicit utroq; tempore sine pluuia, quapropter contingit annum feracem esse, cum semper terra sit fœcunda, fructus autem arboreos multos gigni, arborum radices, præsertim magnarum arundinum, & natura & decoctione dulces esse, aqua à solibus tepefacta, tam cælesti quàm fluuiali. Quasi dicat quòd ea quę apud alios & fructuũ & succorũ maturitas dicitur, apud illos cõcoctio est, quæ tantum ad dulcedinem operatur, quantum ea quæ per ignem fit. Quapropter dicit ramos ex quibus rotæ fiunt flexibiles esse, ob eandem causam, in quibusdam lanam innasci, ex qua Nearchus ait Sindonas texi, & Macedones ea pro tomento usos sagula confecisse, & serica huiusmodi esse, bysso scilicet ex corticibus quibusdam excarminata. Dixit etiam arundinem mel sine apibus gignere, & cum non sit arbor fructifera, ex fructu tamen ebrium facere. India multas quidem admirabiles arbores fert, è quibus una ramos ad terram pronos habet, frondes uero non minores clypeo. Onesicritus qui curiosius ea persequitur quæ sunt in Musicana terra, Indiæ australisima, refert arbores quasdam ingentes esse, quarũ rami cum ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incrementũ pronum faciunt deflexi quousq; terram contingant. Deinde terram ingressi radices agunt ueluti propagines, mox rursus in truncum exeunt, à quo postquàm aucti fuerint, inde flectuntur, & aliam propaginem efficiunt & deinde aliam, & sic deinceps, ut ab una arbore umbraculum fiat, tabernaculo multicolũnio simile. Narrat prꝫterea miras arborũ quarundã magnitudines, quarũ stipitẽ uix quinq; homines cõplecti queant. Aristobulus ubi Acesines Hyarotidi permiscetur, de arboribus dicit quæ ramos deflexos habent, & de earũ magnitudine, ut sub una arbore quinquaginta equites meridiari posśint. Ille uero quadringentos ait. Refert etiam Aristobulus arborem esse non magnam quæ magnas

Indiæ fœcunditas. Lanigeræ arbores. Sindones. Serica. Byssus. Mel in arundine. Arbores Indicæ. Frondes miræ magnitudinis. Acesines flu. Hyarotis flu.

magnas ſiliquas habeat, ut faba, denorum digitorum longitudine, mellis plenas, quas qui ederint non facile euadant. Qui dixerunt trans Hyarotidem uiſam fuiſſe arborem quæ umbram in meridie faceret quinque ſtadiorum, cunctos exuperant de arborum magnitudine. Hic quoque lanigerarum arborum florem nucleum habere, quo detracto reliquum ut lana carminetur. *Lana arborea.* In Muſicani regione frumentum ſponte naſci tritico perſimile. *Muſicana regio.* Item uites uiniferas, cum cæteri uino carere Indiam dicant, adeo ut nec ibi tibia ſit, ut Anacharſis inquit, nec ullum aliud muſicum inſtrumentum, præter cymbala, & tympana, & crotala, quibus uti præſtigiones ſolent. Et quòd India multa medicamenta habeat & multas herbarum radices, tum ſalutares, tum noxias, quemadmodum & multos colores, & hic & alij dixerunt. Addit legem eſſe ſiquis perniciosum aliquid excogitarit, & remedium non adinueniat, morte plecti: quod ſi adinuenerit, honore præmioq́; à regibus affici. *Lex Indorum.* Habere Indiam quæ auſtralis eſt cinnamomũ, nardum & alia aromata, quemadmodum Arabia & Æthiopia, cum his ſole perſimilis ſit, differat autem aquarum abundantia, unde aër udus eſt, & fœcundus, & ualde nutritiuus. *Cinnamomum* *Nardus.* Eodẽ modo & terra & aqua, quapropter animalia tum terreſtria, tum aquatilia apud Indos quàm cæteros maiora ſunt, & Nilus cæteris fœcundior eſt, & magna producit, cum alia tum ea quæ ancipitis ſunt uitæ. *Animalia Indiæ.* Aegyptiæ quoq; mulieres interdũ quatuor geminos pariunt. Author eſt Ariſtoteles quandam ſeptem geminos peperiſſe. *Mulierũ Aegyptiarum fœcũditas.* Qui etiam Nilum fœcundiſſimum uocat, & nutritiuum, propter moderatam ſolis decoctionem, relinquentis nutrimentum & ſuperfluum euaporantis. Ex eadem cauſa ueriſimile eſt id contingere, quod hic dicit, quòd Nili aqua dimidio minori igne decoquitur quàm cæteræ aquæ. *Nili fœcunditas.* *Aqua Nili.* Quanto magis (inquit) Nili aqua, multam & anguſtam regionem in rectum permeat, & multos aëres & mundi plagas permutat: Indica uero flumina in maiores latioresq́; effunduntur campos, diu in eiſdem regionibus immorantia, tanto illa hoc magis nutriunt. Vnde & cete plurima generant & maiora. Dicũt præterea aquam iam decoctam è nubibus effundi, quod Ariſtobulo non placet, qui negat in campis pluere, Oneſicrito autem uidetur. Item aquam cauſam eſſe proprietatum in animalibus, cuius ſignũ affert, quod peregrina pecora ex hoc potantia, colores ſuos ad alienum immutant colorem, atque hoc profecto bene dictum eſt. Quod autem Aethiopes nigri ſunt & criſpi, nequaquam in meris aquis cauſam ponendam eſſe. Quod uero Theodectem criminetur, qui cauſam referat ad ſolem, cum ſic ait, *Aethiopes cur nigri et criſpi.* *Theodectes.*

ἧς ἄγχι τέρμων ἥλιος διφρηλατῶν
σκότεινον ἄνθος ἐξέχρωσε λιγνύος
ἐς σώματα ἀνδρῶν, καὶ συνέτριψε κόμας
μορφαῖς ἀναυξήτοισι συντήξας πυρός. id eſt,

Quibus propinquam Phœbus admouens rotam,
Atra fauilla corpora infecit uirûm,
Caloribusq́; adurens præpotentibus
Retorridas criſpauit illorum comas.

Rationem aliquam habet. dicit enim ſolem non eſſe uiciniorem Aethiopibus quàm alijs, ſed magis perpendicularem, & propterea magis adurere. Vnde non bene dici ſolem propinquum, cum ab omnibus æqualiter diſtet, nec calorem eſſe nigredinis cauſam. nam nec ijs qui in uentre ſunt matris, quos nondũ ſol attigit. Sed

melius dicunt qui causam Soli tribuunt, & eius adustioni per uehementem quandam summi humoris attractionē. Quam ob rem diximus Indos non crispari, nec eorum colorem aduri, cum talia non patiātur, quia de humido aëre participant, in utero autem per seminalem dispositionem iam tales fiunt, quales fuere qui eos genuerunt. Hoc enim modo & passiones à generatione contractæ, & aliæ similitudines dicuntur. Quod autem Sol æque ab omnibus distet, hoc ad sensum dictū est, non autem ad rationem. Atq; ad sensum non quomodocunq;, sed ut terram dicimus ad Solis sphæram puncti rationem obtinere, quoniā ad talem sensum quo calorem percipimus, de proximo quidem magis, de longinquo uero minus, non autem æqualem. Et hoc modo Sol propinquus Æthiopibus dicitur, non ut Onesicrito uisum est, atq; illud ex ijs est quæ conceduntur & similitudinē ad Ægyptum seruant & Aethiopiam, quod campi qui non inundantur, propter siccitatem sterilescunt. Nearchus primam de Nilo quæstionem unde scilicet augeatur, ait, Indica flumina edocere, quoniam ex æstiuis imbribus id cōtingit. Et Alexandrum cum crocodilos in Hydaspe uidisset, & Aegyptias fabas in Acesine inuenisset, putasse id esse Nili initiū, & propterea classem in Aegyptū parasse, tanquā hoc flumen in Nilū nauigaturū, paulo post intellexisse, quod sperabat, effici nō posse. Nam magna flumina interiacent & difficiles aluei, & in primis oceanus in quem omnia Indiæ flumina emittūt. Postea Ariana, & Persicus & Arabicus sinus, & in ipsa Arabia & Troglodytica. Ac de uentis quidem & imbribus & fluminum incrementis & camporum inundatione hactenus. Nunc opus est ut de singulis fluminibus dicamus, quæcunq; ad geographiam utilia sunt, & quorū nos historiā accepimus. Nam flumina in primis ad totam præsentem materiam conducūt, cum ea magnitudines & figuras regionum naturaliter determinent. Nilus & Indiæ flumina aliquid plus cæteris habent, propterea quod sine ipsis regio est inhabitabilis. Nam & colitur simul & nauigatur, & aliter adiri & habitari non potest. Nos itaq; ea historiæ mandamus, quæ in Indū emittūt, & quæ memoratu digna existimamus, & loca per quæ deferuntur. Cætera uero ex parte maxima ignorantur. Alexander qui hæc plurimū illustrauit, in initio cum ij, qui Dariū dolo occiderant, ad capiendam Arianam impetum fecissent, optimum fore existimauit, si eos persequeretur & aboleret, quare in loca uenit Indiæ proxima per Arianā, qua ad dextram relicta, Paropamissum ad borealia Bactrianamq; transcendit, atq; omnibus subiectis quæ Persis parebant ac etiam pluribus, in Indiam appetere cepit, cum multi de ea quanquā non certe prædicarēt. Quare ijsdem montibus per uias breuiores exuperatis reuersus est, habens Indiam à sinistris, postea rursus in eam redijt ac occidentales eius fines & Cophem flumen & Choaspem qui in Cophem immittit, & apud Plagyriū urbem fluens præter Gorydalem urbem & Bandobenam & Gandaritim permeat, intellexit apprime habitabilem & fructiferam esse montanam & borealem regionem, australem uero partim siti uastam, partim fluminibus, & omnino exustam, & bestijs magis q̃ hominibus conuenientem. Prius itaq; laudatū aggressus est, simul existimabat, flumina quæ traijcienda erāt trāsitu faciliora esse, cum nō procul ab eorū fontibus abessent, & terrā quā permeabat transuersa secarent, simul audierat plura in unū conuenire, atq; id semper eo magis effici, quo ulterius procederetur, quare & transitu difficiliora, præsertim in nauigiorū inopia, hoc metuens Cophem traiecit & montana omnia subegit quæ ad orientē uersa erāt. Post Cophem

Sol an ab omnibus æque distet.

Nilus unde augeatur.

Flumina in Geographiæ præcipuas partes uendicare.

Nilus. Indus.

Paropamissus.

Cophes flu. Choaspes. Plagyrium. Gorydales. Bandobena. Gandaritis.

erat

erat Indus, postea Hydaspes, postea Acesines, & Hyarotis, postremo Hypanis. *Hydaspes.* Vlterius progredi cauit, tum propter oracula, tum propter exercitum iam laboribus defatigatum. Sed in primis continua pluuia laborabat. Ex orientalibus itaq; *Acesines. Hyarotis. Hypanis.* Indiæ partibus ea nobis innotuere quæ cis Hypanim sunt, & siqua historiæ sunt mandata ab ijs qui post illum trans Hypanim usq; in Gangem, & Palibothra processere. Post Cophem itaque Indus fluit. Regionē inter hæc duo flumina mediam habitant Astacceni, Masiani, Nyssei, & Hypasij. Dehinc sequitur Assacani regio *Astaceni.* in qua est Magosa ciuitas regionis huius caput, deinde iam ad Indum est alia ciui- *Masiani.* tas nomine Peucolaitis, ad quam Alexander facto ponte traiecit exercitum. Inter *Nyssei. Hypasij.* Indum & Hydaspem est Taxila, magna ciuitas, & iustitiæ studiosa. Circunstans *Assacani regio* uero regio frequens & ualde ferax iam campis uicina. Huius urbis incolæ & Taxi- *Magosa.* lus eorum rex perhumaniter Alexandrum susceperunt, unde & plura sunt ab illo *Peucolaitis. Taxila.* consecuti, quàm ipsi præbuere, adeo ut Macedones ex inuidia dicerent, quasi Ale- *Taxilus.* xander non haberet quibus benefaceret, priusquam Indum traijceret. Sunt qui dicant hanc regionem maiorem Ægypto. Vltra hāc in montibus est† Abisari regio, *✱Biasari aliàs* apud quem legati ab eo missi nuntiauerūt duos dracones nutriri, alterum LXXX. *Abisari regio.* cubitorum longitudine, alterum C. & XL. ut Onesicritus refert, qui non Alexan- *Dracones prodigiosæ magnitudinis.* dri, sed potius admirabilium descriptor est appellandus. Nam omnes qui de Alexandro pertractant, miracula pro ueritate habent. Hic autem omnes monstris ui- *Onesicritus.* detur exuperare. Dicit tamen quædā uerisimilia & memoratu digna, quæ etiā qui non credit nō præteriret. Sunt & alij qui dicant dracones in Emodis montibus capi, & in speluncis enutriri. Inter Hydaspem & Acesinem est Pori terra, multa sanè *Emodi montes* & opulenta CCC. ferè ciuitatū. Item sylua prope Emodos mōtes, ex qua Alexāder multam abietem, & pinum, & cedrum, & uarias alias arbores in Hydaspem deduxit, ex quibus classem cōstruxit iuxta urbes in utraq; fluminis ripa ab eo conditas, ubi Porum uicit, quarum alteram Bucephaliam nominauit, ab equo, qui in eo prę- lio cecidit. Is Bucephalus à latitudine frontis dictus est, quo semper Alexander in *Bucephalia. Bucephalus.* certaminibus utebatur. Erat enim bellator optimus. Nicæam uero à uictoria ap- *Nicæa.* pellauit. Dicunt esse in ea sylua maximam ingentium cercopithecorum multitudinem, adeo, ut cum Macedones aliquādo multos in collibus quibusdam apertis ui- *Cercopitheci.* dissent in aciem instructos (nam id animal ad humanum accedit ingeniū, non minus q̄ elephantes) castra putassent, & in eos tanq; hostes irruissent, sed cum à Taxilo qui cum Alexandro erat, rem agnouissent, cessasse. Hoc animal duobus capitur *Simiarum capiendarū modus.* modis. nam cum imitatiuum sit, & in arbores fugiat, uenatores cum eos in arboribus insidere animaduertūt, catinū aqua plenū in conspectu ponunt, oculos sibi ex ea abluentes, pòstea uisco pro aqua posito abeunt, à longe insidiātes. Cum animal ex arbore descenderit, & sese uisco illiuerit & cōniuenti palpebræ implicitæ fuerint, accedentes uiuum capiūt. Atq; hic unus est modus. Alter est: Postquam culleolos quosdam in subligaculi modum induti fuerint, abeunt alijs ibi relictis interius uillosis, & uisco illitis. Simiæ in hos ingredientes facile capiuntur. Sunt qui Catheam, Sopithis regionē, qui unus fuit ex Nomarchis, inter hos amnes locauerint. Quidam trans Acesinem, & Hyarotidem finitimam terræ Pori, cōsobrini alterius Po- *Candaris.† Cathea.* ri, qui ab Alexandro captus fuit. Regionem uero quæ sub hoc est Gandaridem uo- *Pulchritudinis* cant. Sed mirum in modū pulchritudinē in Cathea excoli dicunt, ut equorū & ca- *pretium.* num. Et Onesicritus author est apud eos regem pulcherrimū eligi. Puerum uero *Rex pulcherrimus.*

L.....

poſt duos menſes, quàm natus fuerit publice iudicari, utrum legitimam formam habeat & uita dignam, nec ne. Eumq; cum ab eo iudicatus fuerit, qui rei præeſt, uel uiuere uel interimi. Tingi etiam mentum eius multis uarijsq; coloribus ornatus gratia. Et multos ex Indis id ſtudioſius facere. regionem enim colores admirabiles & capillis & ueſtibus tingendis ferre. Homines cæteris in rebus frugales eſſe, circa ornatum autem curioſos. Catheorum proprium eſſe dicit ut ſponſus et ſponſa ſe mutuo eligant. Item ut uxores cum uiris defunctis comburantur, ob hanc cauſam, quòd cum aliquando adoleſcentulos adamarent, à uiris ſecedebant, uel eos ueneno interimebant: ut ergo ueneficia tollerentur, hanc legem conditam eſſe, quæ profecto lex & cauſa mihi non ſatis probabilis uidetur. Dicũt in terra Sopithis, in monte quodã ſales effodi, qui toti Indiæ ſufficiãt. Item auri & argenti metalla non longe in alijs montibus dicuntur, ut Gorgus tradidit metallorum gnarus. Indi & metallorum & fuſilium imperiti, quibus abundent neſciunt, idcirco rem ſimplicius tractant. In eadem terra canes optimos narrant, atque Alexandrum C. & L. canes à Sopithe accepiſſe, atque ut periculum faceret, duos leoni immiſiſſe, quibus illum tenentibus alios duos ſoluiſſe, qui cum iam in certamine conſiſterent, Sopithes iuſsit, ut unus ex canibus crure apprehenſus abſtraheretur à morſu, & niſi obtemperaret, crus amputaretur, quod Alexander primo non conceſſit, cani uidelicet parcens. Sed cum Sopithes diceret ſe quatuor pro uno daturũ, conceſſit. Canis uero prius ſibi crus incidi profundo uulnere paſſus eſt, quàm morſum dimitteret. Iter itaq; uſque ad Hydaſpem magna ex parte erat ad meridiem, citerius uero ad orientem uſq; ad Hypanim, magis montibus quàm campis uicinum, quare cum Alexander ab Hypani ad Hydaſpem & nauale reuerſus eſſet, claſſem coniunxit, poſtea per Hydaſpem nauigauit. Omnia prædicta flumina in unũ intrant, ſcilicet Indum, ſed poſtremus eſt Hypanis, quindecim dicuntur eſſe uniuerſa, mentione digna, quæ in Indũ influunt, ex quibus omnibus auctus eſt, ubi ad centũ ſtadia dilatatur, ut tradunt qui non moderate loquũtur, ut uero moderatiores ad L. Et multæ gentes & urbes circa eum ſunt, poſtea duobus oſtijs in auſtrale mare immittit, & Pattalenam inſulam facit. Ea mente Alexander orientales partes omiſit, primo quòd prohiberetur Hypanim tranſire, & quòd experientia intelligeret falſam eſſe priorem famam, quòd campeſtris regio exuſta eſſet, & beſtijs magis quàm hominum generi habitabilis, quapropter illis partibus omiſſis, has aggreſſus eſt. Itaq; hæc illis ſunt prælata. Regionem quæ inter Hypanim eſt & Hydaſpem nouem nationes habere dicuntur. Ciuitates uero ad quinque millia, non minores Co in Meropide. Quæ profecto multitudo per exceſſum dici uidetur. Quæ autem inter Indum eſt & Hydaſpem, & à quibus habitetur memoratu dignis, ferè dictũ eſt. Conſequenter deorſum habitant Silbæ, de quibus antè dictũ eſt, & Malli, & Oxydracæ, maximæ nationes. Malli ſunt apud quos Alexander mortis periculum adijt in expugnatione oppidi cuiuſdam uulneratus. Oxydracæ ſunt, quos Bacchi cognatos diximus. Iam uero iuxta Pattalenam Muſicani terram dicunt, & Sabuta, Sindonaliam, ac etiam Porticani terram, & gentes alias quas Alexander ſuperauit, fluuialem Indi regionem habitantes. Vltima eſt Pattalena quam Indus facit in duas partes diuiſus. Ariſtobulus ait, mille ſtadijs eos inter ſe diſtare, Nearchus addit octingenta. Oneſicritus unumquodq; latus comprehenſæ inſulæ, quæ figuram triangulam habet, duûm millium ſtadiorum dicit fluminis latitudinem, ubi in ora

Lex Catheorũ. Vxores cum uiris uruntur. Canes Indici. Sopithis rex. Indus flu. Indiæ urbs. Silbæ. Malli. Oxydracæ. Pattalena. Sabuta. Sindonalia. Porticani reg.

ſcind

scinditur CC. ad stadia, quã insulam Delta nominat, & Ægyptio Delta ęqualem fa Delta.
cit, quod minime uerum est. Nam Ægyptium Delta mille & trecenta stadiorũ basin habere dicitur, latera uero utrunque minus basi. In Pattalena urbs est insignis nomine Pattala, à quibus insula nominatur. Onesicritus dicit finitimam oram ma Pattala.
gna ex parte palustrem esse, præsertim circa fluminum ostia, propter lutum quod defertur, & maris affluxum, & quia à terra flatus non spirant. nam hæc loca à mari his uentis occupantur. Multus est etiam in Musicani terra commendanda, cuius Musicani reg.
non nulla cum alijs rebus Indicis memorantur, ut de longitudine uitæ, quod cen- Longæuitas Indorum.
tum & triginta uiuant annos. Nam & Seres his longiores dicuntur. Item de uitæ Seres.
frugalitate, & de salubritate, quanquam regio rerum omnium copiam habeat, pro Laconicæ comessationes.
prium eius esse Laconicas comessationes in publico celebrare. Item opsoniũ ex ue- Indorũ mores.
natione quærere, & auro & argento non uti, quanquam metallis abundent, & iuuenibus pro seruis uti, dum adolescunt, quemadmodum Cretenses Ephamiotis, & Lacones Helotibus utebantur. Item nullas artes exquisite discere, præter medi- Medicina.
cinam. In quibusdam nimium exerceri, ut in bellicis ac similibus maleficiũ putari. Ius non esse nisi cædis & cõtumeliæ, cum non sit in seipso hæc non pati, cum uero in contractando cõsistunt, in uno quoq; sint, ut ferendum esse si quis fidem uiolarit, sed cauendum cui credatur, & non implendam esse urbem controuersijs. Hæc ab ijs traduntur, qui cum Alexandro militarunt. Effertur etiam epistola quædam Crateri ad matrem Aristopatram scripta, quæ cum alia permulta admirabilia nar- Crateri epist.
rat, & cum nullo concordat, tum etiam refert Alexandrum in Gangem usq; proces- Aristopatra. Ganges.
sisse, & ipse uidisse se id flumen affirmat, & cete in eo. Id q; & magnitudine & latitudine & profunditate, remotius q̃ iunctius ueritati. Nam quod maximũ sit omniũ fluminum, quæ in tribus continentibus memorantur, & quod post id Indum po Indus.
nant, & tertium Istrum, & quartum Nilum, satis cõuenit. Eorum uero singularia Ister.
alij aliter tradunt. Quidã minimam eius latitudinem triginta stadiorũ dicunt, qui- Nilus.
dam trium. Megasthenes cum moderatus est, ad centum eum stadia dilatari existimat. Nimiam uero profunditatem uiginti passuũ. In huius & alius fluminis concursu sita esse Palibothra, quæ octoginta stadiorum longitudinem habeat, latitudi Palibothra.
nem XV. in figura quadrata, cincto ligneo & perforato circũdata, ita, ut per transennas sagittent. Propositam esse etiam fossam tutelæ gratia, & recipiendorum purgamentorum ex urbe affluentiũ. Gentem in qua ciuitas est Prasios uocari, ab omni- Prasij.
bus differentes, eorum regem ultra proprium eius nomen à generatione imposi- Palibothrus.
tum, de nomine urbis Palibothrum appellari, quemadmodum & Sadrocottum, Sadrocottus.
ad quem missus Megasthenes fuit. Idem apud Parthos fit. omnes enim Arsacę no
minantur, priuatim uero alius Herodes, alius Phraates, alius aliter. Totam regio- Megasthenes. Arsacæ.
nem quæ trans Hypanim est, optimam esse consentiunt, quæ omnia non exacte à H. rodes.
quoquam traduntur, sed propter ignorantiam & locorũ distantiã, in maius ac mi Phraates.
racula extolluntur. Vt quæ de formicis perhibentur aurum effodientibus, & de be Formicæ Indicæ.
stijs alijs, & hominibus, qui proprias quasdã formas & uarias uires habent. Nam Indiæ miracula.
& Seres tam longæ dicuntur uitæ, ut ducentesimum annum excedant. Referunt Longæuitas Serum.
quendam optimatũ ordinem ciuitatem gubernare ex quinq; millibus consiliario
rum constantem, quorum quisq; elephantem reipublicæ præbet. Megasthenes au Senatus numerosus.
thor est, Tigres apud Prasios gigni, magnitudine duplos ferè ad leonem, adeo ua- Tigris.
lentes, ut unus ex mansuetis à quatuor hominibus ductus, si mulũ posteriore pede

Cercopitheci. apprehenderit, ad se trahit. Cercopithecos uero maximis canibus maiores, & totos albos præter faciem, quæ nigra est, apud alios uero econtra, caudæ longitudinem supra duos cubitos, præterea mitissimos, & circa adortus, & furta non malignos. Lapides quoq; effodi thureo colore, ficu & melle dulciores. Quibusdã in locis serpentes esse binorum cubitorũ, membranaceis alis ut uespertiliones. Eos per noctem uolare, & lotij stillas demittere, quæ incautos tabe offendunt. Item Scorpios pennatos, magnitudine admirabili. Nasci etiam hebenum. Canes esse ualentissimos, qui non antè morsum dimittant, quàm aqua naribus infundatur. Nonnullis præ studio in morsu oculos distorqueri, nonnullis etiam excidere, leonem et taurum à cane detineri, taurum mori rictu comprehẽsum, priusquam dimittatur.

Lapides dulces. Serpentes pennati. Scorpij pennati. Hebenum. Canum mordacitas mira.

Silia flu. In regione montana, Siliam flumen esse, in quò nihil innatet, quanquam id Democritus non credat, qui multam Asiæ peragrauit, sed nec id Aristoteles concedit, & si aëres quidam sint adeo tenues, ut nulla in eis uolatilia inuehantur. Nonnulli uero uapores exhalatos ad se trahũt, & ita quodãmodo subuolantia absorbent, quemadmodum electrum, paleam, & sideritis ferrum, & fortassis aliquæ eiusmodi uires in aqua sunt, sed hæc ad physiologiam pertinent, & ad ea quæ de rebus inuectis tradunt, quare in illis est perficiendum, nunc ea assumenda sunt, quæ ad geographiã attinent. Dicunt totam Indorum multitudinem in septem genera dispertiri, quorum philosophi honore antecedũt, numero uero paucissimi sunt, utuntur eorum unoquoq; priuatim, qui mactant & sacrificant. Publice uero reges in eo cõuentu, qui maximus apud eos, fit cum nouo anno incipiente, philosophi omnes cum rege ad uenationem exeunt, & quicquid quisque composuerit, uel obseruauerit eo anno de fructibus, de animalibus, de republica, in medium proferunt. Vbi qui ter mendax deprehensus fuerit, ei per totam uitam ex lege silentium indicitur, qui uera dixerit immunis & omni tributo exemptus censetur. Secundum genus est agricolarum, qui plurimi sunt & paucissimi in maxima operandi licentia, & immunitate militiæ. Hi nec ciuitatem, nec publicum negotium, nec ullum aliud munus attingunt, quãobrem eodẽ tempore, & eodẽ loco alij pugnant, & cum hoste periclitantur, alij arant uel fodiunt sine ullo periculo, cum illos propugnatores habeant. Et cum regio tota sit regis, ipsi eam conducti operantur, in quarta fructuum parte. Tertium genus est pastorum ac uenatorum, quibus solis & uenari & pascere pecora & uendere, & iumenta locare licet, pro eo autem quod terram bestijs liberant, & ab auibus, quæ semina legunt, salario à rege compensantur, & uagi errabundiq; uitam in tugurijs agunt. Priuato homini equũ & elephantem alere non licet. Vtrũq; enim regis possessio censetur, suntq; eorũ curatores. Elephantum uenatio hoc modo fit. Locum aliquem purgatum quatuor aut quinq; stadiorum profunda fossa circũdant, tum ingressum ponte angustissimo iungunt, deinde tres quatuórue elephantes fœminas ex mansuetis immittunt, ipsi in tugurijs occulti insidiantur, per diem syluestres non accedunt. Nocte autem singillatim introeũnt, quibus ingressis uenatores clàm aditum occludunt. Postea nonnullos ex domesticis certatoribus fortissimos inducentes, cum illis pugnant, simul etiã fame eos macerant. Cum uero iam defessi fuerint, aurigarum audacissimi clàm descendentes, quisque sui elephantis uterum subeunt, àtq; hinc subito syluestriũ uterum subeuntes, compedes illis inijciũt, quo facto domesticos exhortantur, ut uinctos uerberent quousque in terram cadant. Postquam ceciderint, bouillis loris eorum colla cum domesticis alligant

Sideritis lapis. INDICAE GENTIS 7. GENERA. Philosophi Indici. Mendacij pœna silentium. Elephantum uenatio.

gant,& ne ascensores excutere possint, colla circuncidẽtes in cæsuris uincula imponunt, ut præ dolore uinculis cedãt,& quietem agant. Ex captis seliguntur quicunq; uel senio, uel iuuenta inutiles sunt, reliqui in stabula ducũtur,& pedibus inuicẽ uinctis,& collo ad columnã bene compactã, fame domant, deinde herba uel arundine uiridi reficiunt, dehinc obtemperare docent, alij oratione, alij cantu aliquo, uel tympani sonitu deliniti. Rari sunt, qui non facile mansuescant. Sunt enim à natura mites & mansueti, ut ad rationale animal proxime accedãt. Quidam aurigas suos, qui in certamine ceciderint, ex prælio eximũt. Quidã anterioribus pedibus utero subiectos seruauerunt. Quod si quem ex magistris curatoribúsue per iram interfecerint, adeo illum desyderãt, ut præ mœrore à cibo abstineant, interdũ etiam ad mortem obdurent. Elephantes coëunt,& pariunt ut equi plurimum uere. Mas etiam purgationes quasdã habet, cum domi detentus fuerit,& sæuierit. Tunc enim pingue quiddam emittit per spiramentum, quod ei secundum tempora est. Fœminæ cum hic idem meatus apertus fuerit, edunt partum maiore ex parte post octauum mensem, quàm conceperint, nonnunquam post sextum ac decimum. Senis mensibus à matre nutriuntur. Viuunt quantũ longæui homines. Quidam etiam ad ducentesimum perueniunt annum, morbidi sunt & incurabiles. Ægrotantibus oculis remedium est bouillum lác infusum, complures morbos uinum atrum epotum curat. Vulneribus butyrum auxiliatur (ferrũ enim extrahit) ulcera suillis carnibus inurũtur. Onesicritus dicit eos ad trecentesimum annum uiuere, raros ad quingentesimum, circiter ducentesimum robustissimos esse, concipere autem decimo anno, & tum ipse tum alij dixerunt Lybicos & maximos esse & ualentissimos, qui rictu propugnacula dejiciant,& arbores radicitus euellant, in posteriores pedes erecti. Nearchus author est, casses in compitis quibusdam à uenatoribus disponi, & à mansuetis in eas agi, qui præstantes sunt,& ab auriga ducuntur, atq; adeo mansuescere, ut lapidem † ad intentionem iacere,& armis uti,& optime natare ediscant, ut maxima possessio existimetur elaphantis currus. Duci etiam sub iugum & uincula, atq; mulierem eam præstare, quæ munus ab amante elephantem accipiat. Hic quoque uidisse se ait formicarum auriferarum pelles, pardalis pelli persimiles. Megasthenes de formicis ait, apud Derdas, quæ maxima natio est Indorum montanorum, ad orientem expositorum, collem quendam esse trium millium stadiorum ambitu,& sub eo aurifodinas, quas formicæ effodiant, uulpibus magnitudine non minores, mira celeritate, uictum ex uenatione comparantes, fodere autem terram per hyemem & ad ostium accumulare quemadmodum talpæ. Talis auri † strigilis, parua decoctione eget, eam uicini iumentis clàm rapiunt. aperte enim non possunt, prohibentibus formicis, quæ & pugnant,& fugientes insectantur, quos cum deprehenderint cum iumentis interimunt. Vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, quibus distractis, auri strigilem asportant,& fusionis ignari cuicunque mercatori diuendunt. Sed quoniam in hoc sermone, quem de uenatoribus ac bestijs habemus, meminimus eorum, quæ à Megasthene & ab alijs referuntur, hæc etiam sunt addenda. Nearchus & multitudinem & malitiam serpentum admiratur, qui ex campis in eorum cauernas refugiant, quæ in fluminum inundationibus operiuntur atq; ea impleant,& propterea cubilia alta esse dicit, nonnunquam etiam emigrare cum ualde fuerint multiplicati,& nisi multitudo maxima ab aquis extingueretur, regio deserta esset. Dicit etiã & paruitatem

Elephantorum mansuetudo.

Elephantorum partus.

Elephanteri Lybici.

† τιταινοτιρ.

Formicarũ pelles.

Derdæ.

† ψῆγμα.

eorum periculosam esse, & nimiam magnitudinem, alteram quia non facile pos-
Viperæ Indicæ sit euitari, alteram quia sic uiolenta. Visam etiam esse uiperam fœminam sedecim
cubitorum. Circunuagari incantatores, qui medicari creduntur, & solam ferè
hanc medicinam esse. Nam propter uitæ frugalitatem, & uini abstinentiam, aut
morbi non sunt, aut si qui sunt eos sophistæ curant. Aristobulus negat uidisse se
ullam uulgatarum magnitudinum, præter solam nouem cubitorum & palmi ui-
peram. Nos in Aegypto uidimus eiusdem ferè magnitudinis uiperam inde alla-
tam. Viperas autem mares complures uidisse se affirmat, multo tamen minores.
Item scorpios ingentes, & nihil horum tam infestum esse homini, quàm paruos ser
pentes palmari longitudine, qui & in uasis, & in tabernaculis, & in sepibus occul-
ti inueniantur, à quibus icti sanguinis profluuium ex omni meatu cum dolore ma
ximo patiantur, deinde pereant nisi cito subueniatur. Remedium propter Indi-
carum herbarum & medicamentorum uim facile esse. Addit in Indo flumine, nec
multos crocodilos inueniri, nec hominibus infestos. Cętera uero animalia, quę plu
rima sunt, eadem in eo gigni, quæ in Nilo, præter Hippopotamum. Onesicritus
& eum in Indo nasci affirmat. Tradit etiam Aristobulus nullum ex marinis pisci-
Alosa pisc. bus in Nilum recurrere, præter alosam & mugilem, & delphinum propter croco-
Mugil pisc. dilos. In Indum uero multitudinem maximam ex locustellis, paruas usque ad
Delphinus. montes ascendere, magnas usque ad Indi & Acesinæ concursum. Ac de bestijs qui-
Locustellæ. dem hactenus, nunc ad Megasthenem redeuntes reliqũa explicemus. Post uenato-
4 res ac pastores, Quartum genus ponit eorum qui artes exercent, item caupona-
rios, & quicunque corpore operantur, quorum alij tributa pendunt, statuta mune
ra exhibent, alij uero ut sunt qui arma & naues fabricant, alimenta & stipendium
ab rege habent, cui & soli operantur. Nam tribunus arma militibus præbet, &
5 classis præfectus naues nauigantibus, & mercatoribus pretio locat. Quintum
genus est bellatorum, qui reliquum tempus otiosi agunt, in locis ab rege constitu-
6 tis, ut cum opus sit cito exeant, nihil de suo afferentes præter corpora. Sexti autem
præsides, quorum munus est, ut quæ aguntur inspiciant, & regi omnia clàm re-
nuntient. Hi in urbe urbanas meretrices, adiutrices adhibent, in castris uero ca-
strenses. Hi sunt uiri optimi ac fidelissimi. Septimi sunt consiliarij & regi assiden-
7 tes à quibus & magistratus & iudicia, & rerum omnium administratio fit, nec licet
cum alio genere connubia contrahi, nec studium nec artem imitari, nec eundem
plura exercere, nisi philosophus sit. Huic enim ob uirtutem conceditur. Ex magi-
stratibus alij annonæ, alij urbi, alij militibus præsunt. Horum alij curant flumi-
na, alij agrum metiuntur, ut in Aegypto, & clausis aquis præsunt, ut ex æquo o-
mnes earum usum habeant. Iidem uenatorum curam gerunt, & præmij & suppli
cij pro meritis potestatem habent, & tributa legunt, & artes inspiciunt, quæ ad ter-
ram attinent, ut eorum qui ligna, uel domos, uel æs, uel metalla operantur. Curant
Lapis distantiarum atque diuerticulorum. etiam uias, & per dena stadia lapidem locant, diuerticula distantiásque indican-
tem. Vrbis præfecti in sex quinterniones sunt diuisi. Nam alij opificia inspiciunt,
Præfectorum quinterniones sex. alij hospitantur. Nam hospitia distribuunt, hominum uitam insequentes, & illis
asseclas dant, & eos præmittunt, uel defunctorum bona. Aegrotantium quoque
curam habent, & mortuos sepeliunt. Tertij natiuitates & mortes perscrutantur, &
quando & quomodo factæ sint idq; tributorum gratia, & ne bonæ malæ'ue natiui
tates, & mortes lateant. Quarti circa cauponarias & cõmercia uersantur. Hi men-
surar

ſurarum frugumq́ꝫ curam habent, ut ſignata uendantur. In quo non licet eundem plura commutare, niſi duplex uectigal perſoluat. Quinti operibus uendendis præſunt, ea obſignata uendẽtes, ſeorſum noua à ueteribus: quæ qui miſcuerit, damno afficitur. Sexti & ultimi uenditarum rerum decimam exigunt, & qui uectigal furatus fuerit, capite plectitur. Ac priuatim quidem ſinguli hæc curant, publice uero & propria & ciuilia & publicam ſupellectilem, & pretia & forum, & portus & ſacra. Poſt urbis præfectos eſt tertium collegium, quod circa rem militarem uerſatur, ad eundem modũ in quinterniones ſex diuiſum, quorum unum cum claſsis præfecto ponunt, alium cum eo, qui bobus præeſt, quibus inſtrumenta & cibaria, & alia militiæ neceſſaria portantur. Hi etiam miniſtros præbent, qui tympanis ac tintinnabulis utuntur. Item ſtratores & machinarum fabros, & horum famulos, quos pabulatum ad tintinnabulum emittunt, præmio celeritatem, tarditatem ſupplicio rependentes, tutela illis adhibita. Tertij peditum curam habẽt, quarti equorum, quinti curruum, ſexti elephantum. Equis ac cæteris beſtijs regia ſtabula fiunt, fit etiam regium armamentarium, in quo arma conſeruantur. Nam miles armaturam in armamentario reponit, & equum & beſtiam eodem modo in regis ſtabulo, utuntur illis infrenibus. Currus à bobus in itinere trahuntur, equi per capiſtrum ducuntur, ne pedes labore incendantur, & animoſitas ſub curribus obtundatur. Currus præter aurigam ſeſſores duos habet, elephas uero aurigam & tres ſagittarios. Indi in uictu frugales ſunt, præſertim in caſtris, nec multa turba gaudent, ornatu plurimo utuntur, à furtis magnopere abſtinent. Vnde Megaſthenes refert, cum in Sadrocotti caſtra ueniſſet, in quibus erant hominum quadraginta millia, nullam diem uidiſſe in qua ultra CC. drachmarũ pretium furta eſſent allata, etiam cum legibus uterentur non ſcriptis. Literas enim non norunt, ſed memoriter omnia adminiſtrant. Et propter ſimplicitatem, ac uitæ parſimoniam, omnia eis proſpere ſuccedunt, uinum non niſi in ſacrificijs bibunt, potum ex oriza conficiunt, ſicut ex ordeo. Cibus magna ex parte oriza ſorbilis eſt. In legibus & contractibus maximam ſimplicitatem eſſe, uel ex eo argui poteſt, quod non multum ſint litigioſi. Nam nec commiſsi, nec depoſiti iura ulla habent, nec teſtibus indigent, nec ſigillis, ſed ſimpliciter credunt. Domum frequentius incuſtoditam habent, quæ profecto omnia ſunt continentiæ. Cætera non facile quis admittat, ut quod ſoli degant, & quod non una omnibus, & cœnandi & prandendi hora ſit, ſed ut cuique libitum ſit. Nam & ad ciuilem ſocialémque uitam illa ſunt accommodatiora. Exercitium præcipue frictionem probant, & maxime ſtrigilibus hebeni leuibus, corpora expoliunt. In tumulis & ſepulturis faciendis perparci. In cultu corporis nimij. Nam & aurum geſtant, & lapillis ornantur, & ſindonem candidiſsimum induunt, & umbrellas ſecum portant. nam pulchritudinem excolentes omnia faciunt quæ ad decorandam faciem pertinent. Veritatem perinde recipiunt atq́ꝫ uirtutem. Ætati ſenum prærogatiuam nullam tribuunt, niſi prudentia excellant. Multas nuptas habent, quas à parentibus accipiunt, pari boum emptas, alias obedientiæ gratia, alias prolis ac uoluptatis: & niſi caſtas eſſe cogant fornicari licet. Nemo ex Indis coronatus ſacrificat, nec adolet, nec libat. Victimam non iugulant, ſed præcluſo ſpiritu necant, ne quid mancum deo offeratur, ſed integrum. Qui falſus teſtis deprehenditur, extremis decurtatur. Qui membro aliquo quempiam orbauerit, non modo talionis pœnã ſubit, ſed etiã manu truncatur. Quod ſi

Decima. *Militarium collegium.* *Armamentarium regium.* *Potus cibusq́ꝫ Indorum.* *oriza.* *Simplicitas Indorum.* *Cœnandi prandendiq́ꝫ tempus Indorũ cultus.* *Aetas prudentia metitur.* *Victimarũ enecatio.* *Teſtiũ pœna.*

quis artifici manum, oculúmue ademerit, capitale est. Idem dicit neminem Indorũ seruis uti. Onesicritus id proprium eorũ ait, qui sub Musicano sunt, & quasi eorũ officium, quemadmodũ & alia permulta eius regionis officia commemorat, ut poste iustissimę.

Rex Indorum. Regis corpus emptitiæ mulieres curant. Qui regem custodiunt, & reliquus exercitus manent extra portas. Si qua mulier regẽ ebrium occiderit, munus habet, ut cum illius successore iungatur, succedunt autem filij. Regi interdiu dormire non licet, nocte cogitur cubilia per horas mutare, idq; propter insidias. cum in castris est, sæpe exit. nam & ad iudicium exit per diem audiens, etiam si hora sit ut corpus curet. Id autem fit strigilum perfrictione. nam simul & audit, & à tribus perfrictoribus perfricatur, exit etiam ad sacrificia. Tertio ad uenationem, ubi Bacchico more maxima mulierum caterua circunfunditur, stipatores exterius manẽt. Nam uia funibus obtexitur, quod si quis interius ad mulieres præuaricauerit, capite plectitur, pręcedunt eum tympana & tintinnabula. Cum in locis septis uenatur ẽ solio sagittat, assistunt ei duę trésue mulieres armatę: cum in locis non clausis uenatur, sagittat ab elephante. Ex mulieribus aliæ in curribus sedent, aliæ in equis, alię in

Mulieres Indicæ. elephantis, quemadmodum & militant omnibus armis exercitatæ. Quæ profecto multum à nostris discrepant, id maxime, quod de Caucasi habitatoribus dicitur,

Coire in propatulo. quod in propatulo cum mulieribus coëant, &

Parentũ carnibus uesci. quod parentum carnibus uescantur. Addit autem

Cercopitheci. cercopithecos ibi esse, qui per præcipitia uadentes, petras contra insequentes deuoluant. Animalia quæ apud nos mitia sunt, apud illos magna ex parte syluestria esse.

Equi unicorni. Equos ibi unicornes esse, ceruinis capitibus.

Arundines Indicæ. Ex arundinibus erectas esse tricenûm passuum longitudine, humiles quinquagenûm, tanta crassitudine, ut quibusdam diametros sit ternûm cubitorum, quibusdam dupla. Sed ad fabulas rediens, ait, homines quosdam esse quinquepalmos, quosdam tripalmos, quorum nonnulli naso careant, & duo tantum spiramenta supra os habeant.

Pygmæi. Cum tripalmis grues pugnare, quod & Homerus significet.

Perdices Indi. Item perdices anserũ magnitudine. Illos gruum oua legere atq; abolere. nam ibi nidificant, nec alibi eorũ oua, nidiq; reperiuntur. Sæpe etiam grus cecidit, quæ æneum spiculum habebat, à rebus ibi gestis.

Hominum miræ figuræ. Similia sunt quæ de Enotocœtis, & syluestribus hominibus, ac monstris cæteris dicuntur. Sed syluestres homines ad Sadrocottum non esse delatos, cum ad mortẽ obdurent, atq; eos calcanea anterius, & digitos pedis deorsum posterius habere.

Odore uictitãtes. Adductos fuisse quosdam carentes ore, mites homines, qui circa Gangis ortum habitent, et uaporibus assarum carnium & fructuum ac florum odoribus enutriuntur, & pro ore spiramenta quędam habeant. Rebus fœtidis oppidò grauari, adeo ut uix superuiuant, præsertim in castris. De alijs etiam permultis philosophos narrare,

Ocypodes. ut de Ocypodibus, qui cursu equos pręuertant,

Enotocœti. de Enotocœtis, qui aures ad talos usq; dependentes habeant, ut super eis indormiant, adeo fortes, ut arbores euellant & neruum frangant.

Vnoculi. Alios esse unoculos caninis auribus, et crinibus erectis, pectore hispido, habentes oculum in media fronte, qui naso carẽt, omnia & cruda edere, & paruo tempore uiuentes, ante senectutem extingui, & superiorem oris partem eminentissimã habere.

Hyperborei. De Hyperboreis qui mille annos uiuunt eadem scribit, quę Simonides, & Pindarus, & alij poëtę. atq; illud fabulosum est, quod à Timagene dicitur, quod æneis guttis pluerit, & quod ea pluuia tractus fuerit.

Flumina aurifera. Propinquior ueritati est Megasthenes, qui ait flumina auri micas deferre, ex quibus regi tributũ adueh atur, id quod etiã in Iberia contingit. De philosophis dicit,

cit, quod qui sunt montani Bacchũ celebrant, signa quædam ostendentes, quod solum apud eos agrestis uitis nascatur, et hedera, & laurus, & myrtus, & buxus, & alia semper uirentia, quorũ nullum sit trans Euphratem, prӕter pauca quӕdam in hortis irriguis, & multo cultu conseruata. Bacchicum est etiam sindonem & mitras gestare, & unguentis uti, et floribus tingi, & tympana & tintinnabula exeuntẽ regem præcedere. Campestres uero Herculẽ colunt, quæ profecto fabulosa sunt, & à multis redarguta, prӕsertim de uino ac uitibus. nam regio trans Euphratem & Harmeniam uineas habet. Mesopotamia quidẽ tota & Media usq; in Persiam, & Carmaniam, magna ex parte uitibus & uino abundant. De philosophis quoq; diuisionem aliam facit, quorum duo genera dicit. nam alios Bracmanas uocat, alios Germanas, sed præcipue Bracmanas probat, quod cum Græcis in opinionibus concordent. Hi quàm primum concepti sunt, uiros doctos curatores habent, qui & matri & concepto accedẽtes, quӕdam canant in prolis fœlicitatem, sed re uera quӕdam continentiæ præcepta dant. Matres libenter eos audientes, fœlices in prole existimantur: postquã uero nati sunt, alios atq; alios curatores sortiũtur. nam quo magis ætas adolescit, elegantiores magistros habent. Refert & philosophos ante urbem in luco exerceri, intra compositum quendam circuitum frugaliter uiuentes, super toris ac pellibus, & ab animalibus ac Venere abstinere, serijs sermonibus intentos, & cum uolentibus audire communicãtes. Auditori autem non licere nec loqui nec sternutare, nec etiam excreare, uel die illa cœtu explodi, ut incontinentem. Et cum triginta & septem annos sic uixerit, in sua secedere, & laxius licentiusq; uiuere, sindonem induere, aurum in manibus & auribus moderate gestare, & carnibus uesci animalium, quæ hominem ad opera non adiuuant, ab acribus & condimentis abstinere, & uxores multas capere, propagandæ prolis gratia. nam à pluribus plura eueniunt bona. Dicit etiam Bracmanas cum uxoribus non philosophari, ne si improbæ sint, aliquid quod efferri nefas sit, in prophanos efferant, si probæ, ne uiros relinquant. Nam qui uoluptatem ac dolorem, uitam ac mortem æque contemnit, subditus esse non patitur, huiusmodi autem sunt probus & proba. Itẽ multa eos de morte dicere, & hanc uitam putandam esse quasi quendam uiuidum hominum conceptum, mortem uero natiuitatem ad ueram illam & fœlicem uitã, ijs qui recte philosophati sunt. Idcirco eos multa exercitatione uti ad mortis præparationem. Nihilq; eorum quæ hominibus accidere dicuntur, bonum esse uel malum, nec ijsdem rebus alios angi, alios lætari, ac si insomniantium imaginationes habeant. Nec eosdem ijsdem interdum angi, interdum immutatos lætari. Eorum uero quæ ad naturam pertinent, partim dicit stultitiam ab eis significari, qui in operibus meliores sint, quàm in uerbis. Et multa per fabulas persuadeant, partim uero cum Grӕcis sentire, ut quod mundus sit creatus et corruptibilis & sphæricus, & quod conditor & administrator omniũ deus uniuersum peruadit. Vniuersarũ rerũ primordia diuersa esse, faciendi autem mundi initiũ aquam, & prӕter quatuor elementa, quintã quandã naturam esse, ex qua cælum astraq; constent. Terrã in medio sitam uniuersi. De semine, de anima, alijsq; compluribus similia dicũt. Inserunt fabulas quasdam, quemadmodum Plato de immortalitate animæ, & de iudicijs, quæ apud inferos fiunt, & alia huiusmodi non pauca. Ac de Bracmanis quidẽ hactenus. Germanũ eos honoratissimos ait, qui syluicolæ appellantur, ex eo quod in syluis degant, ex frondibus & syluestribus fructibus uiuentes, uestes ex arborũ cor

Mitras gestare

Bracmanes. Germanes.

Mors natiuitas est.

Germanes. Syluicolæ.

ticibus habere, uini & Veneris expertes. Cum regibus de causis rerum interrogantibus per nuntios colloqui, & per illos diuina à regibus coli & placari. Post syluicolas in honore medicos esse, ut qui circa hominem philosophentur, frugales quidem non tamen rusticantes, oriza & ordeaceis uiuentes, quæ nemo rogatus illis non irrogat, nemo hospitio non libenter suscipit. Posse eos & fœcundos facere, & marium & fœminarum procreationem per medicamenta præstare. Medicinam plurimum per cibos perfici, non autem per medicamenta. Ex medicamentis maxime unctiones probari, & cataplasmata, cætera maleficij non esse expertia. Atque tam hos quàm illos, & in laboribus & tolerantia constantiã exercere, adeo ut quoti die in eodem gestu immoti perseuerẽt. Alios esse quorum quidam diuinatores, incantatoresq́; sint, & consuetudinum, & dictorum circa defunctos non ignari, errãtes per uicos & urbes. Quidam uero his elegantiores atq; urbaniores, nec ipsi abstinentes ab ijs, quæ de inferis memorantur, quæcunq; ad pietatem sanctimoniamq́; pertinent. Cum horum etiam nõnullis mulieres philosophari, à Venereis abstinentes. Aristobulus uidisse se dicit sophistas duos ex Taxilis, utrosq; Bracmanes, alterum seniorem tonsum, alterum iuniorem comatum, quos discipuli sequebantur. Eosdem interdum in foro uersari, & ut consiliarios honorari, authoritatem habentes quicquid ex rebus uenalibus uoluerint gratis auferendi, & ad quæcunq; accesserint sesamino pingui perfundi, ut usq; ad oculos flueret, & multo melle ac sesamo præsente panem conficientes, gratis enutriri. Cumq́; ad Alexandri mensam accederent, assistentes cœnare & patientiam docere. Postea in locum quendam proximum secedentes, seniorem supinum & solem & imbres tolerare. iam enim pluebat uere incipiente. Iuniorem uero in altero pede stantem, lignum tricubitale ambabus manibus sublatum sustentare, pede autem iam defesso, nisum in alterum immutare, atque ita quotidie perseuerare. Ex his continentiorem uisum fuisse iuniorem, qui cum aliquandiu regem secutus fuisset domum reuersus est, & eo relicto iussit si quid uellet ad se ueniret, alterum usque ad extremum secutum & uestem & uitam apud regem immutasse, & cum à quibusdam increparetur respondisse, quòd quadraginta exercitationis annos complesset quos promiserat. Alexandrum filijs eius dona plurima dedisse. De Taxilarum consuetudine noua quædam refert & inusitata, quòd qui filias præ inopia locare non possunt, in ipso ætatis flore in forũ producunt, cum tuba & classicis, quibus bellica significari solent. Tum multitudine conuocata, puella accedenti primum posteriora humero tenus detegit, postea uero anteriora. Quæ cum placita fuerit, & approbata, quibuscunq; uidetur nubit. Item quod mortui uulturibus proijciuntur. Plures autem uxores habere cum multis est commune. Dicit etiam audiuisse apud nonnullas gentes, uxores sponte cum uiris comburi, quæ uero id non ferant inglorias esse: quæ & alibi à nobis dicta sunt. Onesicritus missum se scribit, ut cum sophistis colloqueretur, quòd Alexander audiuisset, nudos eos incedere, & tolerantiam exercentes, in honore maximo haberi. Ad alios autẽ, nec uocatos ire, sed iubere ut alij ad se uenirent, si quid asse qui uellent, quod ab eis ageretur & diceretur. Et cum tales essent, nec decorum uideretur, ut Alexander ad illos accederet, nec etiam inuitos cogeret, ut quicquam facerent præter patria instituta, se missum inquit, & quindecim homines uiginti stadijs ab urbe inuenisse, alium in alio gestu, uel stantem uel sedentem, uel iacentem nudum, & usq; ad uesperam immotum, postea in urbem discedere. Sed omniũ diffi

cillimi

Medici.

Sophistæ Bracmanes.

Imbrem tolerare.

Pede altero insistens.

Taxilarũ mores.

Nubendi consuetudo.

Onesicritus.

cillimum esse, solem perpeti adeo calidum, ut nemo alius nudis pedibus scilicet in meridie per terram ire facile ferret, locutumq; cum uno eorum nomine Calano, qui postea usq; in Persiam Alexandrum secutus, secundum patriam legem mortuus, est in rogum impositus, tunc autem super lapidibus iacebat. Cum itaq; accessisset, & eum appellasset, dixit se missum ab Alexandro eorum sapientiam auditurum, & regi renuntiaturum, quare nisi inuidia esset, se paratum audire, dixit. At Calanum, cum chlamydem indutum uidisset, & pileatum, & crepidatum risu permotum dixisse: Olim omnia plena erant triticea & ordeacea farina, ut nunc puluere. Et fontes, alij lacte, alij aqua fluebant, nonnulli melle, nonnulli uino, nõnulli oleo. Homines ob satietatem ac delicias in contumeliam exciderunt. Iupiter modum exosus, omnia aboleuit, & uitam per laborem constituit. Tunc continentia & uirtutibus cæteris in medium prodeuntibus, rursum bonorum copia facta est. Nunc iam res ad saturitatem contumeliamq; redijt, & rerum omnium interitus fieri periclitatur. Quæ cum dixisset † uidisse, si quid uellet audire, ut eo habitu deposito, super ijsdem lapidibus nudus iaceret. Onesicrito autem addubitante, Mandanim qui senior erat, & cæteros anteibat sapientia, Calanum tanquam conuiciatorem obiurgasse, & à contumelia deterruisse, postea Onesicrito ad se uocato dixisse, se summopere quidem Alexandrum laudare, quòd in tanta administrandi imperij mole sapientiam cuperet, & solum eum in armis philosophantem uidisse, & rem fore omnium utilissimam, si ij saperent, quibus potestas adesset, ut spontaneis continentiam persuaderent, inuitos autem cogerent. Postea ueniam postulasse, si per tres interpretes colloquens, qui nihil nisi meram uocem perciperent, non plus utilitatis efficeret, quàm unus aliquis è uulgo. Quod perinde esset, ac si quis diceret, limpidam aquam per cœnum delabi. Omnia itaque dicta ad hoc pertinebant, quod is esset optimus sermo, qui uoluptatem mœroremq; ex animo adimeret, & quod mœror & dolor differret, quod alter eis esset inimicus, alter uero amicissimus. Et quod corpora ad laborem exercerent, ut mentes confirmarentur, quibus motus sedarent, & bona omnibus consulerent, & publice & priuatim, & quomodo nunc Alexandrum suscepturi essent. nam si bene illum susciperent, bene sibi futurum: si male, bene alteri facturos. Post hæc interrogasse, num talia apud Græcos dicerentur: cui affirmanti, quod eadem Pythagoras diceret, & iuberet ab animalibus abstinere, & Socrates, & Diogenes quem ipse audisset: respondisse, quod prudenter eos in cæteris sentire existimaret, in uno autem errare, quod legem anteponerent naturæ. nequaq; enim (inquit) pudere se, ut ipsum nudos degere, frugaliter uiuentes, cũ ea optima domus sit, quæ minime supellectilis indigeat. Addidit multa se de natura, de signis, de imbribus, de siccitatibus, de morbis deniq; esse perscrutatos. Abeuntes uero in urbem per fora dispergi, & quencunq; offenderint ficus uel uuas ferentem, ab eo gratis capere. Si oleũ fuerit eum perfundi, & inungi, & omnẽ domũ, & diuitias sibi patere usq; in mulierum conclauia. Ingressos autem & in cœna, & in sermonibus cõmunicare. Turpe apud eos putari corporis morbũ, quem si quis ueretur, seipsum per ignem effert. Nam cõstructa pyra super eam perunctus sedet, & accendi iubens immotus comburitur. Nearchus cum de sophistis mentionem facit, Bracmanas in ciuitatibus uersari dicit, & reges sequi, & eorum consiliarios esse, cæteros uero quæ ad naturam pertinent contemplari, & ex his Calanum fuisse, & cum eis mulieres philosophari, & omnium uitas durissimas esse. De insti

Calanus. | Vita per laborem. | *iussisse, nudr. | Mandanis. | Alexãdri laus. | Interpres quid præstet. | Socrates. | Diogenes. | Morbum metuentes comburuntur. | Calanus.

tutis uero quibusdam hæc ait, legum alias esse nō scriptas, alias cōmunes, alias proprias, quæ ab aliorum legibus longe sunt diuersæ. Vt quod apud nonnullos uirgines præmiū proponantur pugnis uincenti, & quod moderate nubant, & quod alij quidam per cognationes & communiter operentur, & cum fructus colligunt, quisq; onus suum tollat in anni alimenta, reliquum uero excoquant, ne uacui sint, sed habeant unde operentur. Armaturam esse arcum & sagittas tricubitales, uel hastam, & peltam, & gladium latum tricubitalem, & capistris pro frænis uti, quæ à paruis camis non differant. Item labia clauis perforari. Ostendens præterea Indos ualde studiosos esse circa artes, dicit quòd cum spongiam apud Macedonas uidissent, mox eam sunt imitati, pilos & funiculos subtiles, & liciam in lanam consuentes, & cum ea perfecissent partim traxisse, partim coloribus tinxisse. Item subito multos strigilum & lecythorum magistros effectos esse, epistolas in sindonibus scribere bene fullatis. Alienis literis non uti, ære fuso uti, percusso nequaquā. Causam uero non dixit, cum absurditatem consequenter dixisset, quod uasa fictilium more frangerentur, cum cadunt. Ex his quæ de India memorantur, illud est, quod apud eos mos est, & reges & omnes, qui in potestate aliqua sunt, adorari, non autem uenerari. Hæc regio lapides pretiosos fert, ut crystallum, & uarios carbunculos, & margaritas. Quod autem scriptores inter se non concordent, ea sint indicio, quæ de Calano referuntur. Nam quod cum Alexandro fuerit, & per ignem sponte interierit, conuenit inter eos, modum uero non eundem omnes dicunt, nec eisdem de causis, sed alij tradunt eum tanquam regis cōmendatorem secutum fuisse extra Indiæ fines, præter communem aliorum philosophorum consuetudinem, qui Indiæ regibus assistunt, ea curantes quæ ad deorum cultum pertinent, ut Magi Persis. Cumq; apud Pasargadas ægrotaret (nam tum primum eum morbus inuasit) seipsum extulisse, anno uitæ suæ LXXIII. regis preces minime exaudientem. Facta enim pyra, & aurea lectica superimposita, illum in ea cubuisse & stramentis opertum, combustum fuisse. Sunt qui dicant eum in lignea domo frondibus plena, & pyra super tecto constructa inclusum, post pompam cum qua erat se ut trabem in ignem iniecisse, & cum domo deflagrasse. Megasthenes putat nullum philosophis decretum esse, ut sese efferant, imò qui id fecerit, puerilem iudicari, & natura quidem duros in uulnus uel præcipitium ferri, doloris impatientes in profundum maris, doloris patientissimos strangulari, igneos in ignem detrudi. Et talem Calanum fuisse, incontinentem sanè hominem, & mensæ Alexandri obnoxium. Hunc itaque uituperari, Mandanim summopere laudari, qui cum Alexandri nuntij eum ad Iouis filium esse uocarent, & obedienti dona pollicerentur, inobedienti uero minarentur cruciatum: respondit, nec illum Iouis filium esse, nec magnæ parti terrarum imperare, nec se illius donis permoueri, cui nulla satietas esset, nec minas extimere, cum uiuens satis ab India nutriretur, mortuus uero ab attrita iam senio carne liberaretur, in meliorem purioremq; uitam immutatus. Vnde & ab Alexandro laudatum dicit, & uenia donatum. Atq; hæc etiam à rerum scriptoribus dicuntur, quod Indi Iouem pluuialem, & Gangem flumen, & indigetes genios colunt. Et cum eorum rex capillos abluit solennia celebrant, & maxima dona mittunt, diuitias suas certatim ostentātes. Addunt etiam nōnullas ex auriferis formicis pennatas esse, & flumina auri strigmenta deferre, ut in Iberia. In solennibus pompis multos elephantes mitti, auro & argento ornatos, & multas quadrigas, &

Margaritæ.

Calani mors.

Mandanis sophista.

Indorum dij. Iuppiter pluuialis.

Pompa Indorum.

&boum paria, deinde exercitum instructum sequi, & ingentes lebetes deauratos, & magnos crateras, & mensas ex Indico ære, & sellas & pocula & labra. Quæ omnia maxima ex parte smaragdis & beryllis, & carbunculis incrustata sint. Item uestem uariam auroq; intertextam, & pardales, & leones mites, & uariarum, & concinentium auium multitudinem. Clitarchus refert, magnarum frondium arbores in plaustris quaternarum rotarum deportari, & ab eis aues mansuetas arceri, quarum canorissimum dicit orionem, aspectu pulcherrimum, atque uarium, catreum specie pauoni persimilem. Cætera uero imaginis pictura ab illo sumenda est. Bracmanis Pramnas philosophos opponunt, argutos sanè homines & contentiosos. Bracmanas etiam physiologiam & astronomiam exercere, & ab illis ut stultos & ostentatores derideri, atque horum alios montanos, alios gymnetas, alios ciuiles ac domesticos appellari. Rursumq; montanos pellibus ceruorum uti, & peras radicibus & medicamētis plenas gestare, & cum magica & carminibus & ligaturis medicinam affingere. Gymnetas nudos degere, quod etiam nomen significet, & magna ex parte sub dio tolerantiam, quam prius diximus, usque ad xxx. & septimum annum exercere. Mulieres cum eis uiuere, non tamen permisceri. Atque hos in admiratione maxima haberi. Quos uero ciuiles diximus, sindonem gestare, & in urbe uel in agro degere, nebridas uel damarum pelles induere. Et (ut breui dicamus) Indi ueste candida, & sindonibus candidis, & carbasis utuntur, contra quàm ab his perhibeatur, qui eos dicunt uestes coloribus infectas gestare. Comam & barbam nutriunt, & crinem intricantes mitrantur. Artemidorus author est, Gangem ex Emodis montibus ad austrum deferri, & cum ad Gangem urbem peruenerit, conuerti ad auroram usq; Palibothra, atq; in mare egredi. Item Oenadem unum ex ijs esse, qui in eum influunt. Nutririq; in eo crocodilos, & delphinas addit, & alia quædam incassum & confuse, & minime curanda. His ea addi possunt, quæ à Nicolao Damasceno dicuntur. refert enim se Antiochiæ, quæ apud Daphnem est, Indorum legatos uidisse, qui ad Cæsarem Augustum uenerant, qui quidem plures ex epistola significabantur, sed tres tantum seruati erant, quos uidisse se ait. Cæteri longitudine uiæ magna ex parte perierant. Addit etiam epistolam Græcam fuisse in membrana scriptam, in qua significaretur Porum esse, qui scriberet, & cum sexcentis regibus imperaret, Cæsaris tamen amicitiam multifacere, & paratum se quocunque uoluerit aditum exhibere, & in quibuscunque rectum fuerit opitulari. Hæc dicit in epistola contineri. Allata præterea esse dona, octo seruos nudos in subligaculis, aromatibus delibutos. Esse autem dona, Mercurium à puero brachia ab humeris exertum, quem nos uidimus. Item uiperas ingentes & serpentem decem cubitorum, & testudinem fluuialem trium cubitorum, & perdicem uulture maiorem. Aderat etiam is qui se Athenis concremauit, quod alij in rebus aduersis facere dicuntur, ut præsentia mala effugiant, alij in rebus secundis quemadmodum hic. Nam cum omnia ex sententia hucusque fecisset, abeundum sibi erat, ne quid quod nollet, ingrueret immoranti. Nam & ridentem eum & nudum, & unctum in rogum isse affirmat, & inscriptum fuisse in sepultura: Hic iacet Zarmanochagas Indus, ex Bargosa, qui secundum patriam Indorum consuetudinem se immortalem fecit. Post Indiam est Ariana, prima regionis pars, quæ post Indum Persis obtemperat, & superiorum satrapiarum, quæ extra Taurum sunt, ab austro & septētrione eodem

Orion. Catreus. Pramnæ. Gymnetæ. Indorū cultus. Gangis origo. Ganges urbs. Oenas flu. Indorum legati ad Augustū. Porus. Perdix Indica. Zarmanochagas. Bargosa. Ariana.

mari, & eisdem montibus terminata, quibus India & eodem flumine Indo, qui inter eam fluit, atque Indiam, citerius uero ad occidentem porrecta usque ad lineam, quæ à Caspijs portis in Carmaniam describitur, ut quadrilatera sit figura. Australe itaque latus, ab Indi & Pattalenæ ostijs incipit, finit autem Carmaniam uersus et Persici sinus os, habens promontorium ad austrum satis expositum. Postea in sinum deflectit usque in Persiam. In ea primum Arbies habitant, eodem nomine quo Arbis flumen appellati, quod eos à sequentibus Oritis disterminat, mille ferè stad. oram habētes, ut Nearchus uult, quæ & ipsa Indorū pars est. Postea sunt Oritæ gens liberæ conditionis, quorum præternauigatio mille & octingentorū stad. est. Postea Ichthyophagorū ora septem millium & quadringētorum. Postea Carmaniorum trium millium & septingentorum usque in Persiam. Quare uniuersa stadia sunt XII. millia & noningenta. Ichthyophagorum regio secus mare est, & magna ex parte arboribus caret. Raritas in ea palmarum, acanthi, myricæ, aquarū, & domestici cibi maxima est. Vescūtur piscibus, tum ipsi, tum eorū pecora, & aquas pluuiales, ac fossiles potant, pecorū carnes piscibus præbent, domicilia ex ossibus cetorum & ostreorum conchis magna ex parte faciunt. Nam trabium & fulcrorū usum costæ præstant, portas maxillæ, è uertebris fiunt mortaria, in quibus pisces subiguntur, ad solem assantur, postea ex his panem conficiunt, frumenti paululū admiscentes. Nam & molas habent, quanque ferrum non habeant. Quod nequaque mirandū est, id enim aliunde afferri potest, concidunt eas cum attritæ sunt lapidibus ijs, quibus & sagittas, & missilia præusta exacuunt, pisces partim in cupis panarijs assant, partim (quod frequenter fit) crudos edunt. Capiunt eos retibus ex cortice palmarū factis. Vltra hæc est Gedrosia minus quàm India exusta, quàm reliqua Asia magis. Ea fructuum & aquarū inopia laborat, nisi æstate, nec multo melior est, quàm regio Ichthyophagorum, fert tamen aromata præcipue nardum & myrrham, ut Alexandri exercitus his pro tecto & stratis uteretur, odoratiorem simul ac salubriorem aērem habens, ac de industria quidem sub æstiuū tempus ex India discessere. Tunc enim Gedrosia imbribus abundat, & flumina & aquæ augentur, hyeme deficiunt. Cadunt imbres in superioribus septētrionis partibus, in locis montanis, unde fluminibus auctis campi mari proximi irrigantur, & aquis abundant. Alexander aquarum inquisitores in deserta præmisit, & eos qui sibi & classi mansiones pararent. Nam copijs trifariam diuisis, ipse cum exercitus parte, per Gedrosiam profectus est, remotus à mari quingentis stadijs per plurimum, ut simul & classi oram cōmodam pararet, & ipse nonnunquā mari appropinquaret, quod difficiles quidem & asperas actas habebat, exercitus uero partem cum Cratero premisit in mediterraneam, ut & Arianam caperet, & in eadē loca procederet in quæ ipse iter erat facturus, classem autem Naro tradidit & Onesicrito nauiū præfecto, iubens, ut ordinate sequerentur, & eius itineri præternauigarent. Nam & Nearchus refert iam rege iter peragente, ipsum in autumno sub uespertinū exortum pleiados, nauigationē incœpisse, cum nondū apti flatus spirarēt, Barbaris eos adorientibus, atque urgentibus. Iam enim abeunte rege libertatē & audaciam ceperant. Craterus ab Hydaspe mouens, per Arachotos, & Drangas in Carmaniam profectus est, Alexander per sterilem terrā toto itinere penuria laborauit, è longinquo tamen parua quędā & rara ueniebāt, ut exercitus fame premeretur, & iumenta deficerent, & in uijs & in castris impedimēta relinquerētur. Palmarū fructus, & medulla

Marginalia: Arbies. Arbis. Oritæ. Ichthyophagi. Piscium costæ. Gedrosia. Alexandri exercitus per Gedros. Craterus. Narus. Onesicritus. Arachoti. Drangæ.

lā multos seruauere. Dicunt Alexandrum summopere contendisse, cum difficultates sciret, ex fama quæ obtinebat, Semiramim cum XX. incolumem euasisse, Cyrum uero cum VII. si posset ipse uictor per eadem loca tantum exercitum incolumem educere. Præter cæteras difficultates grauis erat æstus & arenæ profunditas et ardor. Nonnullis in locis arenæ cumuli muniebantur, unde difficulter pedes referri poterant, tanquam ex aliquo profundo, accliuia quoq; ac decliuia frequētia erāt. Adhæc diurna etiam itinera longa fieri oportebat, propter aquarum inopiam ducentenûm quadringentenûmue stadiorum, nonnunquam etiam sexcentenū, frequentius noctu iter agebant. Castra procul ab aquis ponebant, sæpenumero in tricenis stadijs, ne propter sitim nimis implerentur. Nam multi aquam nacti, cum bibebant armis in eam se immergentes, unde intumefacti exanimes fluitabant, quapropter aquæ omnes cum breues essent contaminabantur. Alij siti perditi, in media uia ad solem iacebant, deinde tremuli cum manuum ac pedum concussu, moriebantur ac si ab rigore atq; horrore detinerentur. Contigit etiam ut nonnulli iter deflectentes consopirentur, somno & lassitudine superati, unde postea uiarum errore & omnium difficultate, & æstu deperibant. Fuere qui post multas ærumnas seruarentur. Diluuium quoque torrentis per noctem ingruentis, multa corpora, & utensilia obruit, & maxima pars regiæ supellectilis deleta est. Sæpe uiarum duces ob locorum imperitiam in mediterraneam diuerterunt, adeo ut non amplius mare appareret. Quod rex intelligens mox ad quærēdum litus properauit, in quo postquam effodienti aqua poculenta inuenta est, exercitum propere accersit, ac deinceps usque ad diem septimum per litoream regionem profectus est, aquis abundans, postea mox in mediterraneam secessit. Erat arbor lauro similis, qua gustata iumenta omnia cum spuma in morem comitialis morbi emoriebātur. Spina quædam fructibus in terram fusis quemadmodum cucumeres, erat succo plena, cuius aspergines in quodcunque animal incidissent id oculis excæcabāt. Crudæ palmulæ multos enecabant. A se. pentibus etiam periculum aderat. Nam in arenæ cumulis herba quædam innata, serpentes occultabat à quibus icti illico moriebantur. Dicunt apud Oritas, letiferis uenenis sagittas præustas illini. Cumq; Ptolemæus saucius periclitaretur, ferunt quendam Alexandro in somno astitisse, atque ei radicem cum ramo ostendisse, quam contritam saucio imponi iussit, experrectum à somno & uisi memorem quæsitam radicem inuenisse, quæ multa aderat, atque & ipsum, & alios usos fuisse. Ac barbaros cum inuentum remedium uidissent, se Alexandro dedidisse. Verisimile profecto est aliquem eam regi indicasse, sed adulationis gratia adiuncta fabula est. Die sexagesimo in Gedrosiorum regiam ab Oritis ueniens, cum exercitus paululum quieuisset, in Carmaniam profectus est. Australe Arianæ latus huiusmodi situm oræ habet, & ulterioris Gedrosiorum & Oritarum terræ, quæ proxime imminet. Multa enim est Gedrosia, & in mediterraneam recedit quousque Drangas contingat & Arachotos & Paropamissadas, de quibus Eratosthenes sic ait, nihil enim habemus quod quidem melius de ipsis dicamus. Dicit ergo Arianam ab oriente Indo terminari, ab austro mari magno, ab aquilone Paropamisso, & sequentibus montibus usque in Caspias portas. Ab occidente ijsdem montibus quibus Parthia Mediam uersus. Carmania uero Parætacenam & Persiam uersus terminata est. Regionis latitudo est Indi longitudo, à Paropamisso usque ad ostia duodecim millia sta

Arbor Gedrosiorum. *Spinæ cuiusdā succus.* *Oritarum sagittæ.* *Ptolemæus.* *Alexandri uisum.* *Gedrosia.* *Drangæ.* *Arachoti.* *Paropamissadæ.* *Arianæ fines.* *Carmania.* *Parætacena.*

diorum, sunt qui XIII. millia faciant, & longitudo à Caspijs portis duplex est, ut in Asiaticis itineribus descriptum est. Nam Alexandriam usq;, quæ apud Arios est, à Caspijs portis, per Parthiam, una eademq; uia est. Postea est quæ recta it per Bactrianam, & montis transcensum, qui in Orospana fit per triuium, quæ ex Bactris est apud Paropamissadas. Altera paululũ ab Aria austrũ uersus deflectit Prophthasiam Drangianæ, postea rursum, usq; ad Indiæ montes, & Indum flumen. Quare ea quæ per Drangas it, & Arachotos uniuersa longior est XV. millibus stadiorum, & CCC. Si quis autem mille & trecenta detrahat, habebit reliquam regionis longitudinem in rectum XIIII. millia, quæ non multo minor est quàm maritima ora, & si nonnulli ad X. millia Carmaniam addant, sex milliũ eam ponentes. aut enim cum finibus ponere eam uidebuntur, aut cum ora Carmanica quæ inter Persicum sinum est. Arianæ nomen usq; ad partem quandam Persarum, & Medorum, & septentrionalium Bactriorum, ac Sogdianorum extenditur. Sunt enim quasi eiusdem linguæ. Gentiũ ordo est huiusmodi. Secus Indum sunt Paropamissadæ, quibus Paropamissus mons imminet. Postea Arachoti ad austrum, deinceps ad austrum Gedrosini & alij qui oram habent. omnibus enim ad locorum latitudines Indus adiacet. Eorum quæ secus Indum sunt, partem habent Indi, cum prius essent Persarum, ea Alexander Arianis ademit, & per sese constituit. Postea Seleucus Nicator ea dedit Sadrocotto contracta cum eo affinitate, ac pro ijs L. elephantes accepit. Paropamissadis ad occidẽtem Arij adiacent, Arachotis & Gedrosijs Drangæ. Arij & ad aquilonem & ad occidentem Drangis adiacẽt, aliquantũ quodammodo circũdati. Bactriana ad sinistram Ariæ adiacet, & Paropamissadis, per quos Alexander Caucasum transcendit in Bactrianam. Deinceps ad occidẽtem Arijs Parthi adiacent, & loca Caspiarum portarũ. Parthis autem ad austrũ Carmaniæ deserta, postea reliqua Carmania & Gedrosia. Sed prædicta montana maxime cognoscentur, si quis uiam norit qua usus est Alexander, cum Bessum ex Parthia in Bactrianam persecutus est. Nam in Arianam uenit, postea in Drangas, ubi Philotas deprehensis insidijs Parmenionis filium interemit. Patris autem interfectores, qui eum, ut consilij conscium, interemerant, misit Ecbatana. Dicũt eos camelis dromedarijs XXX. XL. ue dierum itinere, in diebus XI. peracto, rem confecisse. Drangæ alioqui Persice uiuentes, uini copiam nõ habent. Nascitur apud eos cassiteros. Deinde ex Drangis Alexander uenit in Euergetas, quos Cyrus sic nominauit, & in ea Arachotos per Paropamissadas, pleiade occidente. Nam ea regio montana est, & in ea tunc ningebat, quare difficulter adibatur, sed frequentes uici, & rerum omnium copiosi præter oleum, eorum molestias leuabant. Ad sinistram summa montium habebant ad Meridionales Paropamissi partes Indica sunt, & Ariana, ad septentrionales & occidentales Bactriana. Hyeme ibi peracta & urbe condita, habens Indiam ad dextram, transiuit in Bactrianam, per iter arboribus nudum, præter quàm termintho, eoq; non multo, fruticoso tamen, in summa frumenti inopia, ut iumentorum carnibus uescerentur atq; ijs crudis propter lignorum penuriam, sed ad hanc cruditatem concoquendam silphij copia aderat. Quintodecimo die ab hybernaculis, & urbe quam condiderat, Adrapsa peruenit, Bactrianæ urbem. Circa has partes, quæ Indis sunt conterminæ, est Choarina ex omnibus quæ sub Parthis sunt, Indiæ proxima. Distat ab Ariana per Arachotos & dicta montana X. & nouem millibus stadiorum, & hanc regionem Craterus omnẽ permeauit, sub

Ariana. Paropamissus. Arachoti. Gedrosini. Seleucus Nicator. Sadrocottus. Arij. Drangæ. Bactriani. Parthi. Carmania. Gedrosia. Bessus. Philotas. Dromedarij cameli. Drangæ, Persice uiuentes. Cassiteros. Euergetæ. Bactriana. Adrapsa oppi. Choarina.

subigens eos qui parere recusabant, ut cum Alexandro iungerentur, & profecto sub idem ferè tempus utrique exercitus pedestri itinere in Carmaniam concurrerunt, paulo post Nearchus in Arabicum sinum nauigauit, multa & propter errores & ærumnas, & cetorum magnitudinem perpessus, & quanquàm uerisimile est nauigantes multa garrire, ueruntamen mala sibi imminuisse significarunt, & si magis metus quàm periculum affuit. Plurimum eos turbabant physeterum magnitudines, fluctum maximum & accumulatum, & caliginem tantam reflationibus excitantes, ut quæ ante pedes erant conspici non possent. Sed cum nauigationis duces, illis timentibus & causam ignorantibus, indicassent, beluas esse quæ facile tubarum sonitu, & plausu exaudito discederent, Nearchus naues in fluctum egit qua maxime arcebatur ac tubis beluas exterruit. Illæ undas subeuntes nauale certamen à puppi minabantur, uerum subito cessauere. Quot nunc in Indiam nauigant, beluarum quidem magnitudines referunt quę nec gregatim nec sępius se offerant, sed discedant clamore ac tubis repulsæ. Dicunt eas terræ nequaquam appropinquare, ossa uero iam dissolutarum à fluctibus facile eijci, & materiam faciendarum tegetum Ichthyophagis suppeditare. Nearchus cetorum magnitudinē uicenûm & ternûm passuum refert, quod autem pro uero ab ijs habebatur qui in classe erant, Nearchus falsum redarguisse dicit, quod insula quędam esset in transitu quæ accedentes aboleret. Nam cum lembus quidam prope insulam nauigasset, nunquàm amplius uisus est, unde homines ad inquirendum missi, cum in insulam exire non auderent, sed præternauigantes clamore amissos reuocarent, nemine exaudiente, reuersi sunt, cum itaque omnes crimen in insulam conferrent, nauigasse se dicit & adacta naui cum parte nauigantium egressum, insulam omnem collustrasse, cúmque nullum quæsitorum uestigium inuenisset, re desperata redijsse, atque docuisse falso insulam criminari. nam & sibi & socijs idem fuisset interitus, sed alius profecto exitij modus esse lembo debuit, cum infinita accidere posint. Carmania ab Indi ostio ultima est, at primum quidem eius promontorium ad austrum in mare magnum expositum est. Cum uero Persici sinus os fecerit, ad promontorium fœlicis Arabiæ quod in conspectu est Persicum sinum uersus inflectitur quousque Persiæ coniungatur, multúmque in mediterraneam inter Gedrosiam Parthiamq; porrigitur, plus tamen Gedrosiæ præuaricat ad aquilonem, quod fœcunditas declarat. Parthia enim omnia fert, & magnas arbores gignit, præter oleam, & fluminibus est irrigua. Gedrosia uero parum differt à terra Ichthyophagorum, ut sæpe eam sterilitas opprimat, quapropter anni fructus in plures annos recondunt. Onesicritus tradit flumen esse in Carmania, quod auri strigilem ferat. Item argenti fosilis & æris & rubricæ minij uenam, & montes duos, alterum arsenici, alterum salis. Habet etiam deserta quædam, quæ iam cum Parthia & Parætacena coniunguntur. Item agriculturas Persicis similes, præcipue uitem Carmanicam à nostris uocitatam, quæ sæpe bicubitalem racemum facit, magnis acinis ac densis. Par est enim eam fœcundiorem esse. Hi propter equorum inopiam, asinis in bello plurimum utuntur, & asinum Marti sacrificant, quem solum Persæ ex omnibus dijs colunt, & bellicosi sunt. Nemo uxorem ducit, nisi prius hostis caput amputatum ad regem pertulerit. Rex caluaria in regia collocata, linguam minutatim secans, pane permiscet, postea degustatam ei qui attulit & familiaribus edendam præbet, atque ille præclarus est, cui multa capita sunt

Physeteres pisces. *Cetorū magnitudines.* *Carmania.* *Parthiæ fertilitas.* *Gedrosia.* *Minium.* *Arsenicum.* *Carmanica uitis.* *Racemus bicubitalis.* *Mars à Persis colitur.* *Asinus p equo in bello.*

Carmanitarũ mores. allata. Nearchus refert, Carmanitarum mores ac sermonem maxima ex parte Persarum esse, ac Medorum. Os Persici sinus maius est, quàm una die transfretari possit. Persia. Post Carmaniam Persia est, multa sanè in ora illius sinus, qui ab ea nominatur. Sed longe maior in mediterranea, præsertim in longitudine quæ ab austro & Carmania in septentrionẽ & Medicas gentes pertendit, & tertia est natura & aëris temperie. Nam ora maritima æstuosa est, ac uentosa & fructuũ inops, prçterquàm palmarum. Ea in quatuor millibus, & quadringẽtis stadijs uel in CCC. censetur, & in Oroates flu. flumẽ deflectit, quod ibi Oroates appellatur. Regio uero ultra hanc campestris est, & omnium ferax, & optima pecorum nutrix, fluminibus & lacubus plena. Tertia est hyemalis ac montana aquilonem uersus. In extremis eius partibus sunt camelorũ pastores. Longitudo est (ut Eratostheni placet) in septentrionẽ & Caspias portas, ad VIII. millia stad. secundũ promontoria quędam occurrentia. Reliqua est in Caspias portas non plurium duobus millibus stad. Longitudo uero in mediterranea, à Susis usq; Persepolim stad. quatuor millium & CC. atq; hinc usq; in Carmaniç fines sunt mille & sexcẽta. Patischores. Nationes incolunt regionem quę Patischores appellantur. Achæmenidæ. Item Achęmenidę, & magi qui honestum quoddam uiuendi genus sectantur. Magi. Cyrtij. Item Cyrtij & Marai, quorũ alij prędatores sunt, alij agricultores. Marai. Et ferè Susia Persiæ pars est inter eam & Babyloniam posita, & Susa urbem clarissimam habet. Susia. Susa opp. Nam Persæ ac Cyrus superatis Medis cum propriam terram in ultimis sitam uiderent, Susiam uero interius & Babyloniæ & alijs gentibus propinquam, in ea imperij sedem locauerunt, simul et regionis confinium ostendentes, ut urbis dignitatem & quod maximum est, Susij nunquàm ex sese magnis rebus insidiati sunt, sed semper subditi fuere, in parte maioris conuentus collocati, nisi heroum tempore. Susa Tithonus. enim à Tithono condita dicuntur, Memnonis patre, ambitu C. & XX. stadiorum, Memnon. Memnonium. figura oblonga, cuius arx Memnonium uocabatur. Susij etiam Cissij sunt appellati. Cissij. Nam Æschylus Memnonis matrem Cissiam uocat. Cissia. Memnon ipse sepultus dicitur circa Paltum Syriæ, Paltus. iuxta flumen Badam (ut Simonides ait) in Memnone Badas. dithyrambo Deliacorum. Vrbs, mœnia & templa & regiæ structura erant Babylonicis similia ex coctili latere & bitumine, ut quidam ediderunt. Polycletus dicit eam sine mœnibus fuisse CC. stadiorum ambitu. Cum regias apud Susa maxime Pasargadia. exornassent, nihilominus Persepolitana & Pasargadia magnopere coluerũt. Nam & gaza & thesauri, & Persarum monumenta ibi erant, ut in locis progenitorũ mu Gabæ. nitioribus. Erant etiam regiæ aliæ Gabis in superioribus Persiæ partibus, & in ora Oca. iuxta eam quæ Oca dicebatur, atq; hæ quidem cum Persæ imperarent. Posteriores autẽ alijs, atq; alijs usi sunt tenuioribus (ut uidetur) ut pote Persia iam diminuta, & à Macedonibus ac Parthis plurimum labefacta. Nam & si adhuc Persæ regnant, proprium regem habentes, uiribus tamen longe sunt inferiores, & Parthorum re Susa. gi adhærescunt. Susa itaque in mediterranea iacent, trans Choaspem flumen iuxta pontem. Regio usque ad mare descendit. Eius ora est à finibus Persicæ oræ, usque Choaspes. ad Tigris ostia, trium millium ferè stadiorum. Choaspes per regionem fluens in Vxij. eandem oram desinit, ortum habens ab Vxijs. Inter Susa enim ac Persiam montana quædam aspera & prærupta interiacent, quæ angustias habent difficulter peruias, & homines prædatores, qui mercedem à regibus exigebant, apud ingressum Eulæus. Tigris. qui ex Susis est in Persiam. Addit Polycletus, Choaspem & Eulæum, & Tigrim in lacum quendam influere, postea inde in mare emittere. Iuxta lacum emporium esse,

eſſe,cum flumina maris merces non recipiant, nec emittant propter cataractus de induſtria factos,pedeſtri itinere ad mercatum proficiſcuntur. Quidam dicunt octoginta ſtadia eſſe uſq; ad urbem Suſa, quidam uero uolunt flumina omnia, quæ Suſiam peruadunt in Tigris flumen influere,ac etiã Euphratis canales,qui intermedij ſunt,& propterea ad oſtia Paſitigrim nominari. Nearchus cum Suſiæ præternauigationem paluſtrem dicat, addit terminum eius eſſe Euphratem, & in ore uicum habitari qui merces ex Arabia ſuſcipiat,ac deinceps Arabum oram, ori Euphratis,& Paſitigrios coniungi. Loca media omnia à lacu quodam occupari, qui Tigrim in ſe recipit. Centum & L. ſtadijs,Paſitigrim adnauiganti,ratem eſſe,quæ ex Suſis in Perſiã ducit,eamq; à Suſis abeſſe ſtadijs LX. Paſitigrim uero ab Oroatide duobus millibus ferè ſtadiorum, nauigationem per lacum in os Tigrios ſtadiorum LX. eſſe. Ad os Suſianum uicum habitari quingentis ſtadijs à Suſis diſtantẽ. Ab ore Euphratis uſq; Babylonem nauigationem eſſe per loca bene habitata,ſupra tria millia ſtadiorum. Oneſicritus author eſt,Euphratem, Tigrimq; in lacum mittere,rurſumq; Euphratem è lacu egreſſum,proprio ore ad mare iungi. Sunt & aliæ complures anguſtiæ Vxios tranſeunti iuxta Perſiam,quas Alexander ui permeauit ad Perſicas portas & loca alia, tranſiens regionem,& uidere properans principales eius partes & theſauros,qui per tot tempora erant, quibus Perſæ Aſiam tenuiſſent, & multa flumina traiecit,quæ regionem rigant,& in Perſicum ſinum deferũtur. Nam poſt Choaſpem,Copratas,& Paſitigris,qui etiam ex Vxia fluit. Itẽ Cyrus,qui circa Paſargadas, per cauam Perſiam fluit, ab eo rex appellatus eſt. Nam pro Agradato Cyrus dictus eſt. Iuxta Perſæpolim Alexander Araxem traiecit. Perſæpolis magnificas regias habebat, & fabrica ſumptuoſa. In Araxem ex Parætacis deſcendentem Medus influit,ex Media delatus. Hi per conuallẽ rerum omniũ feracem , & Carmaniæ iunctam deferuntur , & orientalibus regionis partibus, quemadmodum & Perſæpolis. Alexander Perſæpolitanis regijs concrematis, ultus eſt Græcos,quorum & illi ſacra & urbes ferro igníque uaſtaſſent. Deinde in Paſargadas uenit,ubi erat antiqua regum ſedes. Hic Cyri ſepulturam in hortis uidit, turrim non ſanè magnam,arborum denſitate occultam,à parte inferiore ſolidam, ſuperiore tecto & ſacello exornatam,quod peranguſtum aditum habebat. Per eum Ariſtobulus introiſſe ſe ait, iubente rege,atque ſepulturam exornaſſe,& auream lecticam uidiſſe, & menſam cum poculis & aureum alueolum,ueſtem plurimã,& ornatum lapillis incruſtatũ. Atq; hæc uidiſſe affirmat cum primò acceſsiſſet, poſtea direptam fuiſſe,ac cætera quidem aſportata,lecticam uero confractam,& alueolum tranſpoſitum,mortuum autem et nuſquàm apparere. Quod non Satrapę ſed prædatorum opus ferat,qui ea reliquerant quæ aſportare nequiuerunt. Quæ quidem contigerunt cum magorũ cuſtodia impoſita eſſet,qui quotidie ouem accipiebant in alimenta,quod menſibus autem equũ. Nam Alexandri abſentia in India & Bactris permulta innouari præbuit,è quibus hoc unum eſt. Sic enim Ariſtobulus refert,& huius Epigrammatis mentionem facit,

Paſitigris. Copratas. Vxia. Agradatus. Cyrus rex unde appellatus. Cyrus flu. Paſargadæ. Perſæpolis. Araxes. Medus. Cyri ſepultura. Ariſtobulus.

Ὦ ΑΝΘΡΩΠΕ, ΕΓΩ͂ ΚΥ͂ΡΟΣ ΕἸΜΙ, Ὁ ΤΗ͂Ν ἈΡΧΗ͂Ν ΤΟΙ͂Σ ΠΕΡΣΑΙΣ ΚΤΗΣΆΜΕΝΟΣ ΚΑῚ ΤΗ͂Σ ἈΣΊΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥ͂Σ, ΜῊ ΟΥ͂Ν ΦΘΟΝΉΣΗΣ ΜΟΙ ΤΟΥ͂ ΜΝΗ͂ΜΑΤΟΣ. id eſt, *Cyri epitaphium.*

O homo,ego Cyrus ſum Aſiæ rex, qui Perſis imperium conſtitui. Ne igitur mihi ſepulturam inuideas.

Oneſicritus ait turrim X. tabulatis excelſam fuiſſe,& in ſuperiore tabulato Cyrũ

trones,& asperis montibus freti. Sed magis Paraetaceni Apolloniatis imminent, unde eos plurimum infestant, Elymaei autem illos & Susios. Cum Elymaeis uero Vxij pugnant, quanquàm nunc quidem minus propter Parthorum potentiam, ut ego existimo, quibus parent omnes, qui loca ea incolunt, quare his bene habentibus & omnes bene habent qui illis parent, dissidẽtibus uero, quod saepe fit, etiam nostro tempore saepe aliter atque aliter euenit, sed non eadem omnibus. Quibusdam enim tumultus prodest, quibusdã prȩter sentẽtiam euenit. Ac Persica quidẽ, & Susiana regio talis est: Ora maritima palustris est & importuosa. Idcirco Persici mores, & his Medis & alijs compluribus ijdem sunt, de quibus etsi permulti dixerunt, tamen dicenda nobis uidentur quae ad rem attinent. Persae nec statuas, nec aras erigunt, sacrificant in loco excelso. Caelum Iouem putant, colunt solem, quem Mithram uocant. Item lunam & Venerem, & ignem, & tellurem & uentos, & aquam. Sacrificant in loco mũdo cum imprecationibus, & coronatam hostiam statuunt. Cum uero magus, qui sacrificio praeest, membratim carnes in quenq; diuiserit, abeunt nulla parte dijs relicta. Dicũt enim deum nihil uelle, praeter hostiae animam. Nonnulli (ut fertur) praecordiorum partem igni imponunt. Praecipue igni & aquae sacrificant, igni arida ligna imponentes, adempto cortice, & aruina super iniecta, deinde infuso oleo, succendũt, non inspirantes, sed uentilantes. Quod si quis inspirarit, aut mortuum quicquam, coenúmue in ignem immiserit, morte plectitur. Aquae sacra peragunt hoc modo: In lacum uel flumen uel fontem uenientes, scrobem faciunt, ibique hostiam iugulant, cauentes, ne quid proxime aquae sanguine contingatur, tanquam omnia polluturi, postea carnibus super myrto, lauróue impositis, eas magi subtilibus uirgis comburunt, & factis imprecationibus quibusdam, oleum lacte ac melle mixtum inspergunt, non in ignem, nec in aquam, sed in terram. Imprecationes per multum tempus faciunt, fasciculum uirgarum myricinarum tenuium tenentes. In Cappadocia ubi maxima est magorum multitudo, qui Pyrethi uocãtur, & multa Persicorum deorum templa, non cultro sed stipite quodã mactant, tanquàm malleo uerberantes. Suntq; Pyrethaea septa quaedam ingentia, in quorum medio ara est. In ea magi & cinerem multum & ignẽ inextinguibilem seruant, quo quotidie ingressi imprecationes faciunt, per horam ferè ante ignem uirgarum fasciculum tenentes, filtraceis infulis uelati, ex utraq; parte dependentibus, adeo ut uittae labia contegant. Haec in Anaitidis & Amani delubris fiunt. Nam & horum ibi delubra sunt, & Amani statua in pompam ducitur. Haec nos uidimus. Illa & sequentia in historijs traduntur, quod in flumen Persae non micturiunt, nec lauantur, nec alluuntur, nec mortuum inijciunt, nec alia quae immunda esse uideantur. Cuicunque deo sacrificent, primum igni imprecationes faciunt. Reges habent ex eadem stirpe. Qui non paruerit capite & brachio amputato proijcitur. Ducunt uxores quàm plures, & multas pellices alunt, propagandae sobolis gratia. Reges quotannis praemia proponunt ijs, qui plures filios ediderint, pueri ante quartum annum in patris cõspectum non ueniunt. Nuptiae in initio uerni aequinoctij celebrantur, sponsus in thalamum procedit, comesto prius malo uel cameli medulla, praeter id nihil eo die. A quinto usq; ad XXIII. annum discunt sagittare, iaculari, equitare, & in primis uera dicere. Disciplinarum magistris continentissimis utuntur, qui fabulas ad utilitatẽ reductas inserunt, cum cantu & sine cantu, deorum & clarorum uirorum facta referentes. Congregant

Vxij. Persarum mores. Dij Persarum. Mithras. Ignis uiolati poena. Aquae sacrificium. Cappadocia. Pyrethi. Pyrethaea septa. Anaitis. Amanus. Ex Herodoto. Vere nubunt Persae.

eos in unum locum, æris sonitu ante lucem excitatos, tanquàm ad arma aut uenationem. Præficiunt eis ducem aliquem ex regis filijs, aut satrapæ per quinquagenos, quem currentem sequi iubent, loco XXX. XL.'ue stadiorum determinato. Deposcunt etiam rationem eorum quæ illi didicerint, simul & uocem, & latus & spiritum exercentes ad æstum, ad frigus, ad imbres, & torrentium transitus. Docent arma & uestes immadidas seruare, & pascere, & rusticari, & fructibus syluestribus uesci, ut termintho, glandibus, pyris agrestibus. Atque hi Cardaces uocãtur, ex furto uiuentes. Nam carda uirile ac bellicosum signat. Quotidianus eorum cibus post exercitium est panis durissimus, & cardamum, & salis granum, & carnes assæ uel elixæ. Potus est aqua. Venantur autem pila & sagittas ab equis mittentes, & funda utentes. In antemeridiano tempore his exercentur, aut arbores serunt, aut radices effodiunt, aut arma faciunt, aut lino & retibus student. Pueri uenationem non attingunt, sed mos est eam domũ referre. Cursus & cæterorum quæ in quinquennijs exercentur præmia ab rege proponuntur. Pueri auro exornantur. Pyropum in honore habent, quare nec eum mortuo apponunt, quemadmodum nec ignem, ob honorem quem ei deferunt. Militant & magistratus obeunt à XX. anno usque ad quinquagesimum & pedites & equites. Forum non attingunt. Nam nec emunt nec uendũt. Armantur †cetra in rhombi figuram facta, præter pharetras. Sagarim & sicas habent, circum caput pileum turritum, circum pectus thoracem squamosum. Principes anaxyridem triplam habẽt, & tunicam manicatam, duplam, genu tenus, cuius suffultura candida est, exterior uero pars colore infecta. Amictum æstate purpureum uel uarium, hyeme autem uarium, tiaras magorum infulis similes, calceamentum altum ac duplum. Multitudo tunicam duplam gerit, ad mediam usque tibiam descendentem, circum caput Sindonij panni uolumen. Quisque arcu & funda utitur. Persæ laute cœnant integra, & multa, & uaria apponentes, lecti & poculorum ornatus splendidissimus, auro & argento refulget. De rebus maximis inter uinum consultant, quas ipsi firmiores putant, quàm quæ in sobrietate fuerint deliberatæ. Si notis & æqualibus in uia occurrant eos osculãtur, si humiliores sunt adorant. Sola sepeliunt corpora cera oblinentes. Magos insepultos auibus edendos dimittunt. Hi cum matribus ex patrio more congrediuntur. Ac Persarum quidem mores sunt huiusmodi, illa forsitan addenda sunt, quæ à Polycrito dicuntur, quod regum quisque suas ædes in monte faciant, & thesauros & tributa quæ exigunt ibi recondant, bene administratæ rei monumentum. Exigere eos ex ora maritima argentum, ex mediterranea, quæ quæque regio ferat, ut colores, medicamenta, lanam, uel aliud tale, eodem modo & pecora. Tributa instituisse Darium Longimanum, qui omnium hominum pulcherrimus fuit, excepta brachiorum & ulnarum longitudine, quæ tanta erat ut genua contingeret. Maximam auri atque argenti partem †in ædificijs esse, in nummis perexiguam. †Cum gratiora illa ad thesauri conseruationem existimentur, nummorum uero tantum esse, quantum satis sit ad usum, & tantum auri percutere, quantum impensis sufficiat. Persarum mores magna ex parte temperati sunt, & si ob opulentiam reges in delicias luxúmque defluxerint, adeo ut triticum ex Asso Aeolica afferri uellent, uinum autem ex Syria quod Chalybonium dicitur, aquam ex Eulæo, quod ea omnium esset leuissima, ut Atticum acetabulum drachma minus appenderet. Ex omnibus autem barbaris, Persas clarissimos effici apud Græcos contigit, quod nulli Græcis imperauerunt, qui

Cardaces. Carda quid Persis.

Pyropum.

Cetra, τὸ γέῤῥον.

Sagaris Persicus gladius, cuius meminit et Xenophon.

Tiara.

Persarum cultus.

Persarũ cœnæ.

Darius longimanus.

*in supellectile rectius uertisset, ἐν ταῖς κατασκευαῖς.

*πρὸς τὰς δωρεὰς ἐκεῖνα μεγαλοπρεπέστερα νομίζειν μᾶλλον, καὶ πρὸς τὰς κειμηλίων ἀποθέσεις, τὸ δὲ νόμισμα τὸ πρὸς τὰς χρείας ἀρκοῦν ἱκανὸν κόπτειν τὸ τοῖς ἀναλώμασι σύμμετρον. id est, Gratiora illa ad munificentiã, & thesauros reddendos existimentur, &c. Hæc interpres parũ fideliter reddidit.

Chalyboniũ uinum

Aqua leuissima.

qui Asiam tenuere, præter eos, nec ij Græcos, nec Græci illos antea nouerant, nisi perparum admodum quantũ fama percepissent. Nam nec Homerus Medorum, Syrorúmue imperium nouit. Nam cum Ægyptias Thebas, & earum et Phœnicũ diuitias nominet, nequaquam Babylonis & Ecbatanorum opes conticuisset. Ac primo quidem Græcis Persæ imperauerũt, Lydi uero nõ toti Asiæ, sed parti perexiguæ solum cis Halym sunt dominati. Idq; non diu, Crœsi & Alyattis tempore, sed si quam famam habebant, eam amiserunt à Persis superati. Persę quàm primum Medorum res euerterunt, Lydos subegere, & Gręci qui in Asia erant, illis paruerunt, postmodum in Gręciam traijcientes sępe multisq; certaminibus uicti sunt. Asiam tamen usque ad mare tenuerunt, donec à Macedonibus sunt debellati. Cyrus eos primum in imperio constituit, cuius successor Cambyses filius, à Magis sublatus est. Septem uero Persæ qui Magos interemerunt, Dario Hystaspis filio imperium tradidere. Cuius successores in Narsem desierunt, quem cum Bagous eunuchus interfecisset, Darium regem fecit, quanquam è stirpe regia nõ erat. Sed cum Alexander hunc euertisset, ipse XI. annis regnauit. Postea Asiæ imperium in complures successores, & ab eis profectos diuisum, euersúmq; est. Permansit tamen annis CC. & L. nunc iam per se se sunt, ac reges qui olim Macedonibus paruere, nunc Parthorũ regibus subiectos habent.

LIBRI DECIMIQVINTI FINIS.

ARGVMENTVM DECIMISEXTI LIBRI.

SExtusdecimus circa Assyriam uersatur, in qua Babylon est, & Nisibis, urbes maximæ. Item circa Adiabenam, & Mesopotamiam, & Syriam, & Phœniciam, & Palæstinam, Arabiam omnem, & quæcunque Indica Arabiam contingunt. Item Saracenorum regionem, quam Scenetim uocat, & omnem Rubro mari, & mortuo adiacentem.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER DECIMVSSEXTVS.

Assyrij. PERSIAE ac Susianæ iuncti sunt Assyrij. sic enim Babylo-
Babylonia. niam & maximam circunstantis regionis partem uocāt,
Aturia. cuius etiam Aturia est, in qua sunt Ninus, Apolloniatis,
Ninus. *Apolloniatis.* Elymæi, Paretacæ, & Chaonetis, Zagro monti proxima.
Elymæi. Item campi Nino uicini, & Dolomena, & Calachena, &
Paretacæ. *Chaonetis.* Chazena, & Adiabena, & Mesopotamiæ gentes, Gor-
Zagrus mōs. dyæis & Mygdonibus ijs proximæ qui circa Nisibim
Dolomena. sunt, ijsq; qui ad Euphratis pontem, & ad multam trans
Calachena. *Chazena.* Euphratem regionem, quam Arabes tenent, & qui proprie nunc Syri appellātur,
Adiabena. usq; ad Cilices & Phœnices & Libes, & Ægyptium pelagus, & Issicum sinum. Sy
Mesopotamia. *Gordiæi.* rorum nomen tendere uidetur à Babylonia usq; ad Issicum sinum, & ab hoc olim
Nisibis opp. usq; ad Euxinum. Quare utrique Cappadoces tum qui ad Taurum, tum qui ad
Syri nigri. *Syrorū nomen* Pontum iacent, ad hoc usque tempus Leucosyri appellantur, ac si sint aliqui Syri
Leucosyri nigri, hi autem extra Taurum sunt. Taurum dico eum qui ad Amanum usque no
Ninus opp. men extendit. Qui de Syrorum imperio scribunt, cum Medos à Persis euersos di-
Babylon. cunt, Syros autem à Medis, nullos alios Syros intelligunt, quàm qui Babylonem,
ac Ninum regni caput effecerunt, quarum alteram Ninum scilicet Ninus in Atu-
Semiramis. ria condidit, cuius uxor Semiramis, regno succedens condidit Babylonem, atq; ij
Semiramidis Asiam tenuerunt. Semiramidis opera præter ea, quæ apud Babylonem sunt, mul-
opera. ta per uniuersam ferè hanc continentem ostenduntur, ut aggeres, qui Semiramidis
uocantur, & mœnia, & munitionum fabricæ, & aquæductus, & scalæ & fossæ in
fluminibus & lacubus, & uiæ, & pontes. Posteris uero suis imperium reliquerunt
usq; ad Sardanapalum, & Orbacum, quod postea in Medos translatū est. Sed Ni
Orbacus. nus post euersos Syros, extemplo deleta est. Ea multo maior erat Babylone, in Atu
riæ campo sita. Aturia similis est ijs locis, quæ circa Arbela sunt, & Lycum flumen
Arbela opp. intermediū habet. Arbela enim ad Babyloniā pertinent, & iuxta eam sunt. Trans
Lycus flu. Lycū uero Aturiæ campi, Ninū circuniacent. In Aturia quoq; uicus est nomine
Gangamela. Gangamela, apud quē Darius superaus amisit imperiū, quare hic locus insignis
Darius ubi su- est, eius nomen Cameli domus interpretatur. Sic enim eū Darius Hystaspis filius
peratus. nominauit, cum possessionē hanc camelo defessæ in alimentū daret, præsertim in
uia, qua per deserta in Scythiam cum oneribus itur. In quibus regi etiam alimen-
tum erat. Macedones cum hunc uicum tenuem uiderent, Arbela uero habitationē
Arbelus. admirabilem, ab Arbelo, ut tradunt, Athmonei filio condita, circa Arbela & præ-
Nicatorius m. lium & uictoriam fuisse diuulgarunt, atq; sic scriptoribus tradiderunt. Post Arbe
Caper flu. la & Nicatoriū montem, quem sic Alexander nominauit, uicto apud Arbela præ-
Artacena. *Demetrias.* lio, est flumen Caper, in tanta distantia in quanta Lycus. Regio ipsa Artacena dici-
Aeneæ templū tur. Circa Arbela est urbs Demetrias. Postea est fons, q naphtha fluit, postea ignes,
Naphtha. *Sadracæ.* & Aeneę templū, & Sadracę Darij regia, eius qui Hystaspis filius fuit, & cupresse-
Babylonis situs tum, & locus ubi Caper trāsitur, iam cū Seleucia & Babylone cōiunctus. Babylon

in

in campo iacet, muri ambitum habet CCC. & LXXXV. stadiorum. Eius crassitudinem pedum XXXII. Altitudinẽ inter turres cubitorũ quinquagenûm, turriũ ipsarum sexagenûm, uiam super mœnibus tam latã, ut quadrigæ occurrẽtes facile pertransire possint. Vnde & hoc ex VI. spectaculis unum dicitur. Item horti pensiles in figura quadrata, quorũ latus quodlibet quaternûm est iugerum. Hi fornicibus continentur sese in forcipis modum intercidentibus, sitis super pilis in aleatoriarũ tabellarum formam, alius super alia positarum. Pilæ concauæ sunt & terra plenæ, ut arbores maximas consitas recipere possint, ex lapide coctili & bitumine structę, tam ipsæ quàm fornices & fornicum intersectiones. Supremum tabulatum ascensus scalares habet, & cochlias ipsis adiacẽtes, per quos continue aqua ex Euphrate in hortos afferebatur ab hominibus ad hoc ipsum cõstitutis. Nam flumen mediã urbem interluit, eius latitudo stadiũ occupat, horti super flumine sunt, ubi etiam Beli sepultura est nunc eruta, quam Xerxes eruit, ut fertur. Ea pyramis quædam *Beli sepul.* erat quadrata, ex latere coctili structa, stadij altitudine, cuius quodque latus stadium obtinebat. Hanc Alexander reparare uoluit, sed cum multi laboris esset & multi temporis (nam solum ad expurgandam terram X. millibus hominum, duobus mensibus opus erat) quod inceperat perficere non ualuit. Illico enim morbus & mors consecuta est. Id posteriorum nemo curauit, quinetiam reliqua neglecta sunt, & urbis partem Persæ diruerunt, partem tempus consumpsit & Macedonum negligentia, præsertim ubi Seleucus Nicator Seleuciam ad Tigrim con- *Seleucia.* didit ad stadia CCC. Babyloni proximam. Nam & ille & posteri omnes circa hanc urbem maximopere studuerunt, & regni caput effecerunt, & nunc Babylone maior est, quanquàm magna ex parte deserta, ut id facile de ea dici possit, quod de magnis urbibus, quæ in Arcadia erant à quodam dictum est, Magna ciuitas magna solitudo est. *Prouerb.* In ea propter lignorum inopiam ex palmaceis trabibus & columnis ædificia faciunt. Circum columnas funes ex torta stipula confectos ponunt, postea illinientes coloribus pingunt. Portæ bituminatæ & altæ sunt tam ipsæ, quàm domus, quæ omnes propter lignorum penuriam fornicãtur. Nam regio magna ex parte nuda, nihil habet præter frutices & palmam quæ & in Babylonia & in Susiana, & in ora Persiæ, & in Carmania permulta est. Imbrice autem non utuntur, cum imbribus careant. Susiana Sitacenæ similis est. Constituta est habitatio quædam in Babylonia philosophis indigenis, plurimum circa philosophiam uersantibus, qui Chaldæi appellantur. Sunt ex eis qui genethlialogiam simulent, sed à cæ *Chaldæi.* teris non recipiuntur. Est alia Chaldæorum natio & Babyloniæ regio ab eis habitata, Arabibus & mari proxima, quod Persicum appellatur. Chaldæorum astronomicorum genera multa sunt. Nam quidam Orcheni dicuntur, quidam Borsip *Orcheni.* peni, & alij complures, qui tanquam per sectas eisdem de rebus alias atq; alias opi- *Borsippeni.* niones sequuntur. Et mathematici quoque de nonnullis eorum mentionem fa- *Cidena.* ciunt, quemadmodum de Cidena, & Naburiano, & Sudino. Nam & Seleucus *Naburianus.* ex Seleucia Chaldæus est, atq; alij complures illustres uiri. Borsippa ciuitas est Dia *Sudinus. Seleucus.* næ & Apollini sacra. In ea maximum linificium est, & maxima uespertilionum *Borsippa.* multitudo, qui longe maiores sunt quàm in cæteris locis capiuntur, & in esum con *Vespertiliones* diuntur. Babyloniorum regio ab oriente complectitur à Susijs & Elymæis & Pa- *Babyloniorum regio.* rætacenis: Ab occidente ab Arabibus Scenitis, usque in Adiabenam, & Gordiæ- *Gordiæa.* am: A septentrione ab Harmenijs ac Medis usque ad Zagrum montem, & gentes *Zagrus.*

circa eum habitantes. Regio à multis fluminibus irrigatur, quorum maximi sunt Tigris & Euphrates. Hæc enim flumina fœcunda sunt, post Indica ad australes Asiæ partes defluentia, & per alterum, Opim nauigatur, & in eam quæ nunc Seleuca dicitur (Opis autem uicus est circunstantium locorum emporium) per alterum uero Babylonem, supra tria millia stadiorum. Sed Persę uolentes de industria nauigationem prohibere, canales manufactos construxerunt, extranearum inuasionum metu. Alexander cum aduentasset, quotquot potuit restituit, eos præsertim qui Opim deferebant, & fossas maximas duci curauit. exundat enim Euphrates in æstate, à uere incipiens, cum iam niues in Harmenia liquefiunt, ut necesse sit stagnari arua, atque obrui, nisi quis ingruentem fluxum, & aquarum uim per fossas & canales diuertat, quemadmodum Nilum in Ægypto, atque ob hoc quidem canales deducti sunt, sed opera multa opus est. Nam cum terra profunda sit, & mollis ac facile cedat, facile ab aquis trahitur & campos nudat, & limus fossas implet, & eorum ora obstruit. Vnde rursum aquarum effusionem fieri contingit, quæ in campos egressa, lacus & paludes ad mare efficiunt, & arundineta, è quorum arundinibus uaria contexuntur uasa, quorum quæ liquida suscipiũt, bitumine illinuntur, cætera nuda, & lituræ expertia relinquũtur, fiunt etiam uela arundinea, storeis, & cratibus similia. Hæc inundatio omnino prohiberi non potest, afferri autem aliquod remedium potest, quod optimorum principum opus est. Remediũ est, multam aquarum effusionem obstruendo prohibere, fossarum uero repletionẽ quam limus efficit, eas expurgando & ora aperiendo purgatio facilis est, obstructio laboriosa. Nam cum terra facile cedat & mollis sit, aggestum limum non sustinet, sed cedendo & ipsa trahitur, & os effossu difficile reddit. Nam & celeritate opus est, ut cito fossæ claudantur, & ne omnino ab eis aqua elabatur. Fossæ enim per æstatem arefactæ, flumen arefaciunt, quod humide factum deriuationes ad tempus præbere non potest, quibus regio perusta & æstuosa per æstatem plurimum eget. Nam nihil refert siue aquarum multitudine obruantur fruges, siue siti depereant. Præterea cum nauigationes ualde utiles sint ab antedictis causis impeditæ, aptari non possunt, nisi fossarum ora cito aperiantur, & cito claudantur, ut semper fossæ mediocritatem seruent, ne in eis aqua redundet néue etiam deficiat. Refert Aristobulus Alexandrum ipsum nauigantem, & scapham gubernantem operi pręfuisse, & cum cætera multitudine fossas emundasse, & ora obstruxisse, & nonnulla apteruisse. Cumque fossam quandam ad paludes & lacus, qui sunt Arabiam uersus tendere animaduerteret, habentem os intractabile, & obstructu difficillimum, propter cedentem & mollem terram, aliud nouum os aperuisse xxx. stadiorum capto loco petroso, atque traducto alueo. Idque tum prouidendi gratia fecisse, tum ne Arabia omnino difficilis esset ingressu, propter lacus & paludes, cum propter aquæ multitudinem iam effecta insula uideretur. Habebat enim in animo regionem eam adipisci, simulque & classem & receptacula parauerat, nauigia quoque partim in Phœnicia Cyproque construxerat, tum plicatilia, tum compacta, quæ stad. septem Thapsacum portata, postea Babylonem flumine deferrentur, partim in Babylonia ędificauerat, ex hortorum & lucorum cyparissis. Nam in eo loco materiei inopia est, apud Cossæos uero & nonnullos alios mediocris copia. Hoc prætextu maxime motum bellũ dicunt, quod soli Arabes ex omnibus gentibus legatos ad eum non misissent, sed reuera cupientem omnibus dominari, & quoniã duos tantũ deos ab illis

Opis uicus.

Euphratis exundatio.

illis coli audiſſet Iouem ſcilicet & Bacchũ, qui quæ ad uitam pertinent principalia dant, ſe tertiũ exiſtimaſſe cultum iri, ſi uiciſſet, & patriam libertatem quã prius habebant, illis permiſiſſet. Atq; hæc Alexandrum circa canales effeciſſe, & regum & principum ſepulturas, quarum plurimæ in lacubus erant, reportaſſe. Eratoſthenes lacuum mentionẽ faciens, qui apud Arabiam erant, dicit cum aqua exitũ non haberet, ſubterraneos meatus aperuiſſe, ac per illos uſq; in Cœloſyriam deferri, & in ea flumina erumpere, quæ circa Rhinocorura, & Caſium montem ſunt, atq; ibi & lacus & uoragines efficere, quæ haud ſcio an uerisimilia dixerit. Nam Euphratis effuſiones, quæ Arabiam uerſus, & lacus, & paludes efficiunt, mari Perſico proximę ſunt. Iſthmus autẽ qui ea dirimit, nec ſanè multus eſt, nec petroſus. Quare uerſimilius erat, aquam in mare impelli, ſiue ſub terram ultra q̃ ſex millia ſtadiorũ ſiccam & aridam regionem permeare, præſertim cum Libanus & Antilibanus, & Marſias montes medij eſſent. Atq; hi quidem hæc dicũt. Polycletus negat Euphratem inundare, cum per campos maximos feratur, montium uero nonnullos duobus millibus ſtadiorum abeſſe, Caſios ad mille diſtare, non admodum altos, nec ualde niuibus preſſos, nec confertam niuium liquefactionem inducẽtes. Nam maxime montiũ altitudines in borealibus partibus ſunt, ultra Ecbatana. In auſtralibus uero ſciſſos ac dilatatos plurimũ deprimi, ſimulq; maximam aquæ partem à Tigri excipi, quod itaq; ultimo dicitur, aperte abſurdũ eſt. In eoſdem enim campos deſcendit, & ſic montium altitudines, quæ inundare dicuntur, inæqualitatem quandam habent, partim quod borealia magis attolluntur, partim quod meridionalia dilatantur. Sed nix non modo altitudine montium, ſed climatibus iudicatur. Et eiuſdem montis boreales partes magis niuibus tanguntur, quàm auſtrales, & diutius illæ niuem retinent, quàm hæ. Cum itaq; Tigris ex ſupremis Harmeniæ partibus, quæ ſunt Babyloniæ proximæ, niualem aquam ſuſcipiat non ſanè multam, utpote ab auſtrali latere deſcendẽtem, minus inundabit. Euphrates uero ex utriſq; partibus aquam recipit, non ex uno monte ſolũ, ſed ex multis, ut in peragratione Harmeniæ declarauimus, addita etiam fluminis longitudine, quantum in magna & in parua Harmenia percurrit, & quantum ex parua Harmenia per Cappadociam & Taurũ uadens Tapſacum uſque defertur, inferiorem Syriam & Meſopotamiam diſterminans, & quantum reliquum eſt uſque ad Oſtia & Babylonem, quæ ſumma eſt triginta & ſex millium ſtadiorum. Quæ quidem canales attinent, hæc ſunt. Regio hordeum fert quantum alia nulla. nam modios trecentenos affert, ut dicitur. Cætera uero ex palma præbet. Ex ea enim panis & mel & uinũ, & acetũ fit, & textilia uaria. Nucleis pro carbonibus fabri ferrarij utuntur. Qui in aqua macerati bobus & ouibus in pabulũ dantur. Dicũt eſſe carmen quoddam Perſicum in quo CCC. & ſexaginta palmæ utilitates numerentur, oleo frequentius ſeſamino utuntur. Cætera loca huius arboris penuriam habẽt. In Babylonia etiam bitumen multum innaſcitur, de quo Eratoſthenes dicit, liquidum, quod naphthan uocãt, in Suſiano agro naſci, aridum uero, quod congelaſcere poteſt, in Babylonio, cuius fons eſt prope ipſum Naphtham. Hoc autem inundãte ex liquefactione niuium, & ipſe augetur, & effuſionem in fluuium facit. Hic glebæ maximæ concreantur ad ædificia idoneæ, quæ ex coctilibus lateribus fiunt. Sunt qui liquidum etiam in agro Babylonio innaſci dicant. De arido quidem dictum eſt, quod præſertim ad ædificia ualet, dicunt etiam nauigia contexi, quæ bitumine illata conſtipentur. At

Arabum dij. *Alexander diuinos honores affectauit.* *Cœloſyria.* *Rhinocorura.* *Libanus.* *Antilibanus.* *Marſias.* *Caſij montes.* *Hordei uberr. prouentus.* *Palmæ uſus uarius.* *Seſaminum oleum.* *Bitumen.*

Naphthæ natura. liquidum, quod naphtham uocant, admirabilem quandam naturã habet. Nam igni admotum eum corripit, & si corpus eo illitum igni admoueris, deflagrat, nec aqua ullo pacto extingui potest, sed magis ardet, nisi ualde multam superinfuderis. Cœno & aceto, & alumine, & uisco oppressum extinguitur. Vnde Alexandrum tradunt, experientiæ gratia, puero cuidam in balneo naphtham inspersisse, ac lucernam admouisse, ut propè puer totus deflagraret, nisi circũstantes multa aqua flam-

Naphthæ fons. mas euicissent, ac puerum seruassent. Posidonius dicit ex fontibus naphthæ Babylonij, quosdam nigrum naphtham, quosdam album producere, atq; ex ijs alios esse liquidi sulphuris, eos scilicet qui album naphtham habent, quam & flammæ arripiant. Eos uero qui nigri bituminis sint, liquidos esse, & pro oleo in lucernis

Babylon. Seleucia. Ctesiphon uicus. uti. Babylon olim Assyriæ fuit metropolis, nunc Seleucia est quæ ad Tigrim dicitur. Prope eam uicus maximus est nomine Ctesiphon, in quo Parthorum reges hyemabant, Seleuciæ parcentes, ne à Scythica & militari natione opprimeretur. Hic uicus ciuitatis potentiam ac magnitudinem habet, adeo ut Parthorum multitudinem & apparatum omnem recipiat, ac uenalia & necessaria artificia illis suppeditet. In eo Parthorum reges in hyeme propter aëris temperiem degere solent, æstatem uero in Hyrcania & Ecbatanis agunt, propter ea quæ antiqua fama obti-

Babylonia. Babylonij. Diogenes Stoicus. Artemitta. Sitacena. net. Et quemadmodum Babyloniam regionem uocamus, sic indigenas Babylonios dicimus, non ab urbe, sed à regione. A Seleucia uero nequaquã, & si illic sint, ut Diogenẽ philosophum Stoicum. Est autẽ Artemitta insignis ciuitas quingentis stadijs à Seleucia distans, plurimum ad orientem exposita, quemadmodum Sitacena. Nam & ea multa & opulenta inter Babylonem & Susianam iacet, quare ex Babylone Susa euntibus, totum iter per Sitacenã est. Ad orientem uero ex Susis in Persiæ mediterraneam euntibus, iter est per Vxiam, quemadmodũ ijs qui ex Per-

Carmania. sia in medios Carmanios proficiscuntur. Carmaniam igitur à septentrione Persia circundat, quæ multa est cum Parætacenis & Cossæis cõiuncta usq; ad Caspias portas, montanis sanè gentibus ac latrocinijs. Susiæ coniungitur Elymaitica, quæ magna ex parte aspera est, & latronibus referta. Elymaiticæ Media, & quæ Zagro

Elymaitica. Cossæi. sunt proxima. Cossæi magna ex parte sagittarij sunt, quemadmodum & montani eis finitimi, qui semper latrocinia exercent. Paruam enim ac sterilem regionem incolentes, ex alieno uiuere, & ualentes esse oportet. Omnes enim bellaces sunt, &

Parætaceni. Elymæi. cum Elymæi cum Babylonijs, Susijsq; bellũ gererent, illos in societate habuerunt, tredecim hominum millia conferentes. Parætaceni, quanquã magis agriculturam exerceant, quàm Cossæi, nec ipsi tamen à latrocinijs abstinent. Elymæi plus terræ possident, quàm hi, & magis uariam. Quæcunq; itaq; ferax est incolas agricultores habet, montana uero milites nutrit magna ex parte sagittarios, & cũ multa sit, multum exercitum emittit. Vnde cum rex eorum potentiam maximam habeat, non patitur Parthorum regi obtemperare, quemadmodum alij. Eodem modo se

Antiochus. erga Macedonas habebant, qui postmodum Syriæ imperauerunt. Antiochum quidem magnum eum qui Beli templum spoliare conatus est, finitimi Barbari ex se se adorti interemerunt. Parthus ex his quæ illi euenerãt edoctus, & tempore post audiens templa esse apud eos opulenta, uidensq; minime obtemperãtes, ui magna

Azara. Hedyphon flu. Seleucia. Soloce. inuasit, & Palladis templum ac Dianæ, quod Azara dicitur, cepit, decem millibus talentorũ ablatis. Capta est etiam prope flumen Hedyphontem Seleucia magna ciuitas, quæ prius Soloce uocabatur. Tres sunt in eam regionẽ aptiores ingressus,

ex

ex Media quidem & locis Zagro uicinis, per Massabaticam ex Susia, per Gabianam. Gabiana & Massabatica Elymæorum sunt prouinciæ. Tertius ingressus est ex Persia, est etiam Cyrbiana Elymæorum prouincia. His finitimi sunt Sagapeni, & Silaceni, parui sanè principatus. Atque hæ sunt gentes quæ orientem uersus ultra Babyloniam habitant. Ad septentrionem Mediam diximus & Harmeniam. Ad occidentem est Adiabena, & Mesopotamia. Maxima Adiabenæ pars planities est, ea præsertim quæ pertinet ad Babyloniam, quanquam proprium principem habeat, nonnunquã Harmeniæ adhæresćit. Nam Medi, Harmenij, ac Babylonij, præter omnes alias gentes quæ hic sunt, ita erant ab initio constituti, ut se inuicem adorirentur, ut cuiqꝫ opportunum uidebatur, rursum cõciliarentur, quod usqꝫ ad Parthorum imperium permansit. Medis itaqꝫ atqꝫ Babylonijs Parthi imperãt, Harmenijs autem nunquam. Inuasiones tamen sępe factę sunt, omnino autem capti nunqꝫ, imò Tigranes (ut in rebus Harmeniacis dictũ est) fortiter restitit. Adiabena quidẽ est huiusmodi, Adiabeni etiã Saccopodes uocantur. De Mesopotamia & gentibus quę ad meridiẽ uergunt deinceps dicemus, si prius pauca de moribus Assyriorum fuerimus persecuti. Hi itaqꝫ in cæteris Persarum similes sunt, propriũ uero habent, quòd cuiusqꝫ tribus tres uiros integros ac principales præficiunt, qui puellas nubiles in mediam multitudinem producentes, eas per pręconem locandas significant, ac primo eas quæ digniores sunt. Sic enim coniugia apud eos conficiuntur. Quoties uero coierint surgunt, quisqꝫ seorsum suffiti, lauantur mane priusquàm quicquam attingant, & perinde eis lauacrum in morem est à coitu atque à mortuis. Omnibus Babyloniorum mulieribus mos est, ex causa quadam in aliqua re Venerea cum hospite permisceri, cum turba & cultu plurimo ad illum uenientibus, quælibet † nostro aliquo coronatur. Qui uero ad eam admittuntur, posito super eius genibus argento quantum sibi uidetur, coit longe ea à fano abducta, id argentum Veneri sacrum est. Tres sunt magistratus eorum, qui iam militia sunt emeriti, & nobiliorũ, et senum, seorsum regio posito. Primi & uirgines collocare, et de adulterijs iura reddere, secundi de furtis, tertij de rebus uiolentis. Hi ægrotos in uijs exponentes, interrogant prætereuntes, num quisquã morbi huius remediũ norit, nam nemo prętereuntiũ adeo malus est, qui occurrens non admoneat, si quid salutare habet. Vestes gerunt, interiorem tunicam ex lino talarem, exteriorem ex lana, amictum album, coma eis parua est, calceamentum non sanè magnum. Gestant etiam sigillum & scipionem non frugalem, sed insignem, in superiore parte malo, uel rosa, uel lilio, uel aliqua eiusmodi re ornatum. Vnguntur sesamo, lugent mortuos ut Aegyptij, & alij permulti, sepeliunt in melle, cera cadauer oblinunt. Tres sunt nationes, quæ frumẽto carent, Elij & Ichthyophagi, qui ita uiuunt, quẽadmodum Gedrosij. Mesopotamia ab euentu rei nominata est. Dictum est enim eam inter Euphratem ac Tigrim iacere, & Tigrim orientale eius latus alluere, occidentale uero & australe Euphratem. Ad septentrionẽ est Taurus, qui Harmenios dirimit à Mesopotamia, quare maxima distantia, qua inter se absunt, ad montes, est duorum millium & quadringentorum stad. quæ eadem est quam Eratosthenes à Thapsaco dixit, iuxta quam antiquus Euphratis pons erat, super Tigris trãsitu, ubi Alexander cum exercitu traiecit, minima uero distantia paulo supra CC. Iuxta Seleuciam ferè ac Babylonem labitur Tigris per lacum, qui Thopetis dicitur, per mediam eius latitudinem, in alteram uero ripam perueniens cum multo soni-

Gabiana prouincia. Massabatica prouincia. Cyrbiana. Sagapeni. Silaceni. Adiabena. Saccopodes. Assyriorũ mores. † Nodo legẽdũ fortè. nam δεσμῷ Græce legitur, hoc est uinculo uel corolla, funiculo, uel simili alio. Herodot. lib. a. Elij. Ichthyophagi. Gedrosij. Mesopotamia unde dicta. Taurus. Thopetis.

T

tu ac flatu sub terram ingreditur, & longe inuisibilis delatus, rursum exoritur non
Gordyæa. procul à Gordyæa, atq; adeo uehementer lacum permeat (ut Eratosthenes ait) ut
quanq̃ lacus salsus sit, & piscibus careat, tamen hac in parte dulcescat, & fluat, & piscibus abundet. Mesopotamię coartatio in magnam sanè longitudinẽ exit, & quodammodo nauigio persimilis est, maximam oræ partem Euphrates efficit. Distantia à Thapsaco usq; Babylonem (ut Eratosthenes uult) est stadiorũ quatuor milliũ & octingentorũ. A ponte uero, qui est iuxta Cõmagenam, ubi Mesopotamia incipit, usq; Thapsacũ, sunt non pauciora duobus millibus stadiorũ. Prætermontana quidem regio satis ferax est. Partem eius ad Euphratem expositam, & pontem qui nunc iuxta Cõmagenam est, & eum qui olim iuxta Thapsacum erat, ij habent, qui
Mygdones. à Macedonibus Mygdones sunt appellati, apud quos est Nisibis, quã Antiochiã
Nisibis. Masius mons. Mygdoniam appellarũt, sub Masio monte sitã, & Tigranocerta, & loca quæ sunt
Tigranocerta. circa Caras & Nicaphoriũ & Chordiraza & Sinnaca, in qua Surena Parthorũ im
Chordiraza. perator Crassum dolo captum interemit. Ad Tigrim sunt Parthorũ loca, quos an
Sinnaca. Surena. tiqui Carduchos appellabant, & urbes quędã, è quibus est Sarasa, & Satalca, & Pi
Crassii cædes. naca munitio optima, quæ arces tres habet, quanq; suo muro cinctam, ut quasi tri
Carduchi. Sarasa. urbs uideatur. Veruntamen ea Harmenio paruit, & Romani eam ui ceperunt, &
Satalca. si Gordyæi excellentes architecti uidebantur, & eorũ instrumentorũ † gratiari, qui
Pinaca. *Gnari, ἐμπειροι. bus urbes obsideri solẽt, unde & Tigranes eis ad hæc utebatur. Reliqua quoq; Mesopotamia Romanis paruit, cuius magnam partem Pompeius Tigrani dedit quæ
Tigranes. cunq; præcipua erat. Nam regio fœcunda est, & maxime pascendis bobus idonea,
Mesopotamiæ fertilitas. fert quę semper uirent & aroma amomum. Alit etiam leones, gignit naphtham, &
Gangetis. Gangetim lapidem quem serpentes fugiunt. Dicunt Gordym Triptolemi filium
Gordyna. Gordynam habitasse, postea Erethrienses quos Persæ rapuerunt. De Triptolemo mox in rebus Syriacis dicemus. Mesopotamiæ partes ad meridiem uergentes, & à montibus remotas, siccas, & steriles, Arabes Scenitę incolunt, latrocinii sanè homines & pastorales, qui faciliter in alia loca demigrant cum præda eis & pascua deficiunt, quare cõtingit ut prætermontani ab his infestentur, & ab Harmenijs, qui de super imminentes propter potentiam uim eis afferunt, & tandem uel illis parent uel Parthis, qui ad latera sunt, Mediam atq; Babyloniã habitantes. Inter Euphra
Basilius flu. tem atq; Tigrim fluit aliud flumen, quod Basilius appellatur, & circa Anthemusiã
Anthemusia. Aborras flu. aliud nomine Aborras. Mercatoribus ex Syria Seleuciam, & Babyloniã euntibus,
Scenitæ. iter est per eos qui à Maliensibus Scenitæ appellantur, & per eorũ deserta. Euphratis itaq; transitus est eis iuxta Anthemusiam Mesopotamiæ locum. Quatuor schœ
Bambyca. norum spatio trans flumen est Bambyca, quam Edesam & sacram urbem uocant.
Edesa. In ea Atargatam Syriam deam colunt. Transeuntibus uero iter est per deserta usq;
Atargata dea. Scenæ. Scenas urbem memoratu dignam, sitam super fossa quadam in Babyloniæ fines.
Camelitæ. A fluminis transitu Scenas usq; est iter dierum uigintiquinq;. Hic sunt Camelitę, qui diuersoria habent, partim cisternarum, partim aquęductuũ aquis abundãtia. Scenitę pacem eis prębent & pendendorum uectigalium mediocritatem, cuius gra
Parapotamia. tia illi per deserta fugientes, Parapotamiam prætereunt, relicto à dextris flumine,
Phylarchi. trium ferè dierum itinere. Phylarchi uero qui ex utraq; parte flumen accolunt, cum regionem habeant non ualde feracem ac minus sterilem colant, suum quisq; dominatum exercent, suum etiam uectigal exigunt, idq; non moderatũ. Difficile enim est apud homines intractabiles cõmunem aliquam mensuram definiri mercatori

bus

bus utilem. Scenæ à Seleucia distant schœnis X. & VIII. Parthici imperij fines sunt Euphrates & ulterior regio, citeriora Romani tenent, & Arabum Phylarchi usque in Babyloniam, quorum quidam illis adhærescunt, quidā Romanis, quibus etiam finitimi sunt, ac minus quidem Scenitę Nomades, qui fluuio sunt proximi, magis autem remotiores, & ad fœlicem Arabiam accedunt. Parthi prius Romanorū amicitiam colebant, postea Crassum, qui belli initium fecit, ulti sunt, quanquàm nec ipsi non paria inuenerunt, cum bellum accendissent, Pacoro in Asiam misso. Antonius uero Harmenij consilio proditus, male pugnauit, at Phraates, qui illi successit, tantum circa Cæsaris Augusti amicitiam studuit ut etiam illi trophæa remitteret, quæ Parthi de Romanis erexerant. Et uocato in colloquio Tito, qui per id tempus Syrię prȩerat, quatuor ei filios legitimos obsides tradidit, Saraspadem, Cerospasdem, Phraanem, & Boonem, & duas eorum uxores, & filios quatuor, seditionē metuens, & ne sibi insidiæ struerentur. Intelligebat enim neminē aduersum se præualiturum, si nullum ex Arsacio genere assumpsisset, propterea quod Parthi ualde Arsaciorum sunt amantes, filios itaque eminus ablegauit, uolens eam spem maleficijs auferre, quare eius filij quicunque supersunt, Romæ publice ac regaliter curantur. Ac reliqui etiam reges, & legatos miserunt, & in colloquium uenere.

Scenæ opp. *Parthici imperij fines.* *Phylarchi Arabum.* *Scenitæ Nomades.* *Pacorus.* *Phraates.* *Titus.* *Arsacij.*

Syria septentrionē uersus, Cilicia, & Amano terminatur. A mari ad Euphratis pontem stadia intersunt ab Issico sinu usque ad pontem, qui est iuxta Commagenam, dictum latus terminantia, non pauciora quadringentis. Orientē uersus terminatur Euphrate & Arabibus Scenitis, qui cis Euphratem sunt, austrum uersus fœlici Arabia, & Aegypto, occidentem uersus Aegyptio pelago, Issicum usq;. Syriæ partes à Cilicia & Amano incipientes, ponimus Commagenam, & eam quæ Seleucis Syriæ appellatur, postea Cœlosyriam & Phœniciam in ora ultima, in mediterranea ponimus Iudæam. Nonnulli totam Syriam in Cœlosyrios & Phœnicas diuidunt, dicentes quatuor nationes his esse immixtas, Iudæos, Idumæos, Gazęos, & Azotios, agricultores quidem ut Syros & Cœlosyros, mercatores ut Phœnices, atq; hæc quidem in uniuersum. Sigillatim uero Commagena perparua regio est, & urbem habet natura munitam Samosata regni caput, nunc prouincia facta est. Circumiacet regio quanquam parua, fœcunda tamen. Hoc in loco nunc est Euphratis pons, apud quem sita est Seleucia Mesopotamiæ castellum, Commagenæ à Pompeio adiectum, in quo Tigranes Cleopatram, cui Luna fuit cognomento interemit, ea aliquandiu coërcita, cum à Syria excidit. Seleucensis ager portionum, quas diximus, optima est, uocatur etiam Tetrapolis, & est ex insignibus urbibus, quę ibi sunt, & si plures sint, maximę tamē quatuor sunt. Antiochia apud Daphnen, & Seleucia in Pieria & Apamia, & Laodicea, quæ propter concordiam sorores dicebantur. Eas Seleucus Nicator condidit. Maxima ab eius patre dicta est, munitissima ab eo, Apamia uero ab eius uxore. Laodicea autem à matre nominata est. Proprie Tetrapolis in quatuor satrapias diuisa erat Seleucis (ut Posidonio placet) in quot Cœlosyria, Mesopotamia uero in unam. Antiochia etiam tetrapolis est, ex quatuor partibus constituta. Ea publico & priuato muro secundū quanq; partem munita est, primam partem Nicator habitauit, habitatoribus ex Antigonia traductis, quam paulo prius Antigonus Philippi filius prope construxerat. Secunda pars est multitudinis habitatorum. Tertia Seleuci Callinici. Quarta Antiochi Epiphanis, atque hæc quidem metropolis Syriæ est, & qui regioni im-

Syriæ situs. *Cilicia.* *Commagena.* *Seleucis.* *Cœlosyria.* *Phœnicia.* *Iudæa.* *Idumæi.* *Gazæi.* *Azotij.* *Samosata.* *Seleucia.* *Cleopatra Luna cognomēto* *Antiochia.* *Apamia.* *Laodicea.* *Sororiæ ciuitates.* *Tetrapolis* *Antigoniorū.*

perant, hic regiam habent, potentia quidem ac magnitudine non multo à Seleu-
cia superatur, quæ ad Tigrim est, & ab Alexandro Ægypti. Huc Nicator eos tra-
Triptolemi sacra. duxit, qui de genere erant Triptolemi, de quo paulo ante fecimus mentionem, qua-
propter Antiochenses eum ut heroëm colunt, & in Casio monte, circa Seleuciam
solennia celebrant. Tradunt eum ad inquirendum Io ab Argiuis missum, cum illa
apud Tyrũ primo euanesceret, per Ciliciã errasse, & Argiuos quosdã, qui cum eo
Tarsus. erant facta dissensione ibi Tarsum condidisse. Cæteros uero secutos in reliquam
Orontes. oram, peruestigatione desperata, apud Orontem flumen cum eo remansisse. Gor-
Gordys. dym Triptolemi filium, cum quosdam patris populos haberet, in Gordyæam co-
lonos deduxisse. Cęterorum autem posteros cum Antiochensibus habitasse. Vlte-
Daphne. rius est Daphne ad stadia quadraginta mediocris habitatio, & lucus ingens & opa
cus, fontanis aquis irriguus, in cuius medio est fanum et Asylum Apollinis, ac Dia
næ delubrum, in quo Antiochenses finitimi festa celebrare consueuerunt. Luci am
Orontes. bitus est stadiorum octoginta. Prope urbem Orontes labitur, qui ex Cœlosyria
ortum habens, postea sub terram illatus, iterum emergit, & per Apamiensem agrũ
& prope Antiochiam procedens, in mare Seleuciæ proximum defertur, & cum
Typhon. prius Typhon diceretur, mutato nomine, ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes
Arimi. est appellatus. Hoc in loco de Typhonis fulminatione fabulantur, & de Arimis, de
quibus à nobis antea dictum est. Dicunt enim draconem fuisse, & fulminibus per-
cussum, dum fugæ latebras quæreret, tractibus terram secuisse, & ut fons erumpe-
ret effecisse. Atq; ex hoc flumini nomen inditum fuisse. Mare itaq; ad occidentem
Seleucia. Antiochiæ subiacet apud Seleuciam, ad quam Orontes ostia efficit. Seleucia ab
ostijs distat stadijs quadraginta. Ab Antiochensiũ urbe centum ac uiginti. A mari
Antiochia. Antiochiam nauigijs uno die itur. Ad orientem Antiochiæ adiacent Euphrates,
Bambyca. Bãbyca, Berrhœa, et Heraclia, oppida Dionysio tyrãno Heraclionis filio olim sub
Berrhœa. Heraclia. iecta. Distat Heraclia à Mineruæ Cyristidis templo stadijs uiginti, postea est Cyri-
Minerua Cyristis. stica regio usque in Antiochensem agrum. A septentrione est mons Amanus, non
Cyristica regio. procul etiam Commagena, quibus Cyristica coniungitur, eò usque extenta. Hoc
in loco est Tyndarus ciuitas, Cyristicæ regionis arx, & aptum latronibus recepta-
Commagena. Tyndarus. culum, & quoddam nomine Heraclium. Circa hæc loca Pacorus, qui erat natu
Heraclium. grandior ex Parthi filijs ducto in Syriam exercitu, Ventidio deletus est. Tyndaro
Pacorus. Pagræ coniunguntur, locus Antiochensis agri munitissimus, iuxta Amani trans-
Amanus m. Pagræ. censum, ex Amanitibus portis in Syriam positus. Quare Antiochiæ campus Pa-
Arceuthus. gris subiacet, per eum Arceuthus amnis & Orontes & Elabotas fluũt. In hoc cam
Elabotas flu. Oenoporas. po est Meleagri uallum, & Oenoporas flumen, apud quod Ptolemæus Philoma-
Bala. tor, Bala Alexandro pugna superato, ex uulnere obijt. His imminet collis Trape-
Trapezon. Phranicates. zon, à similitudine appellatus, apud quem Ventidius cum Phranicate Parthorum
Ventidius. imperatore decertauit. His ad mare est Seleucia & Pieria mons, Amano continuus,
Pieria mont. & Rhossus inter Issum & Seleuciam posita. Seleucia prius Aquæ flumina diceba-
Rhossus. Seleucia. tur, ea insignis munitio est, quæ uim omnem exuperet, quapropter obsesso Tigra-
Apamia. ne, Pompeius eam liberam iudicauit. Antiochensibus ad austrum Apamia est, in
Casius m. Anticasius. mediterranea sita. Seleucensibus uero Casius mons, & Anticasius. Itẽ primo post
Nymphæũ specu. Seleuciam sunt Orontis ostia, postea Nymphæum specu quoddã sacrum. Postea
Posidium. Casius, deinceps Posidiũ oppidulũ, & Heraclia. Deinde Laodicea optime ad ma-
Heraclia. re sita & portuosa, locum habens præter cæteram feracitatẽ, uino aptum, quapro-
Laodicea. pter

pter maximam uini partem Alexandrinis præbet, cum montem habeat sibi imminentem, uineis plenũ usq; ad uertices ferè, qui longe absunt paulatim ab ea ascendentes, Apamiæ uero imminent erectam altitudinem euecti. Hanc Dolobella non mediocriter labefactauit, in eam fugiens, & usque ad interitum à Cassio obsessus, multas urbis partes secum traxit. Apamia urbem habet magna ex parte optime septam. Est enim collis quidam in campo bene munitus, quem Orontes & ingens quidam lacus circumpositus, & latę paludes peninsulã faciũt, tum prata pascendis equis & bobus excellenti magnitudine diffundũtur. Vrbs in tuto iacet, eaq; Cherronesus è re ipsa uocata est. Regione & multa & ubere abundat, per quã Orontes fluit, & multa in ea oppidula sunt. Hoc in loco Seleucus Nicator quingentos elephantes alebat, & magnã exercitus partem, sic etiam posteriores reges. Ea olim Pella dicebatur à primis Macedonibus, propterea quod maxima Macedonum pars, qui in Asiam militauerant, hic habitauere. Pella uero Macedonũ metropolis fuit, Philippi & Alexandri patria. Hoc in loco milites recensebãtur, & equi alebãtur, & regis equę, numero supra XXX. millia. Harũ emissarij CCC. Hic erãt equorũ domitores, hic bellici ludi magistri conducebantur, & quicunq; rei militaris erant periti, quam potentiam Tryphonis incrementum, cui cognomento fuit Diodotus, plurimum declarat. Is enim hinc mouens, Syrorũ regnum adortus est, natus Casianis, castello Apamiensium, educatus uero Apamiæ, & regi & eius familiaribus cõmendatus, quoniã nouas res mouere orsus est, ab hac circunuicinę urbes innouandarũ rerum causas accepere, ut Larissa & Casiani, & Megara, & Apollonia, ac cæteræ omnes, quę cum Apamia erant. Ac ille quidem regionis huius rex effectus est, & diu regnum tenuit. Bassus Cecilius cum duabus legionibus Apamiam capiens, adeo obstinate duorũ Romanorũ exercituũ obsidionẽ sustinuit, ut non prius in illorũ potestatem deueniret, quàm quibus uolebat cõditionibus seipse tradidisset. Nam & exercitũ regio alebat, & socijs abundabat Phylarchis, qui loca munita in proximo habebant, è quibus est Lysias ultra lacum, qui iuxta Apamiam & Arethusam iacet, item Sampsicerami, & Iamblichi eius filij regio, qui Pylarchæ genti Emesinę prę erant. Non procul est Heliopolis, & Chalcis sub Ptolemæo posita Memnæi filio, qui Marsyam & Ituręorũ montana obtinet. Ex Bassi socijs fuit Halchædamus Rhambæorũ rex, qui Nomades cis Euphratem habitant. Is Romanorum amicus fuerat, sed cum se iniuria affectum à principibus existimaret, egressus in Mesopotamiam cum Basso stipendium merebat. Ex hac urbe est Posidonius Stoicus, uir philosophorũ nostri temporis eruditissimus. Apamiensium regioni ad aurorã finitima est Phylarchorũ Arabum ea quę Parapotamia dicitur, & Chalcidica, à Marsya monte descendens, & tota ea, quæ Apamiensibus ad austrum iacet, hominum magna ex parte Scenitarum, qui Mesopotamię Nomadibus sunt persimiles. Nam quo Syris magis magisq; appropinquãt, eo mitiores sunt, & minus Arabes & Scenitę, & ordinatiores principatus habent, quemadmodũ Sampsicerami Arethusa, & quæ Gambari est, & Themella, & aliæ huiusmodi, atq; Seleucensis quidem mediterranea est huiusmodi. Reliqua uero præternauigatio, à Laodicea incipiens sic se habet. Nam hæc oppida Laodiceæ appropinquant, Posidium, Heraclium, & Gabala, deinde antiqua Aradiorum regio, Paltus, Balanæa, & Caranus, Aradiorum portus. Postea Enydra & Marathus antiqua Phoenicum ciuitas, nunc diruta. Regionem uero Aradij tenent, deinceps est Taxymira. His continua est Or-

Dolobella. Apamiæ situs. Pella. Equæ Alexandri. Tryphon Diodotus. Larissa. Casiani. Megara. Apollonia. Bassus Cecilius. Lysias. Arethusa. Sampsicerami regio. Iamblichi locus. Heliopolis. Chalcis. Ituræi. Halchædamus. Posidonius Stoicus. Parapotamia. Chalcidica. Arethusa Sampsicerami. Themella. Posidium. Heraclium. Gabala. Aradij. Paltus. Balanæa. Caranus. Enydra. Marathus. Taxymira. Orthosias.

Eleutherus. thosias, & Eleutherus amnis quem quidam Seleucidis terminum faciunt, Phœni-
Aradus ins. ciam & Cœlosyriam uersus. In fronte iugosę cuiusdam & importuosę orę Aradus
iacet, inter eius portum scilicet atq; Marathum, distans à terra stad. xx. Ea est petra
quædã, à mari circunfusa septem ferè stadiorũ ambitu, habitationibus plena tanta
hominum multitudine, ut adhuc domus multis tabulatis sublimes inhabitent,
opus (ut ferunt) quorundam ex Sidone profugorum. Aquarum copiam partim
ex cisternis habent, partim ex transmarina regione. In bello autem paulo ante
urbem aquatum mittunt. Nam abundantis aquæ fontem in medio freto habent,
in quem cupa quædam extorquetur, à scapha aquaria demissa, plumbea, ore la-
to, in angustum fundum coacta, fundum mediocre foramen habet, quo fistula ex
corio (siue utriculum dicere malumus) astricta est, quæ aquam ex fonte per cupam
exhaurit. Prima itaque aqua quæ exhauritur salsa est, expectantes uero puræ &
dulcis aquæ cursum, in uasis ad id paratis excipiunt, atq; in urbem deferunt. Olim
Aradij per sese reges habebant, ut cæteræ Phœnicum ciuitates, postea partim Per-
sæ, partim Macedones, partim Romani, in hunc ordinem redegerunt. Aradij
itaque cum cætera Phœnicia Syriacis regibus ut amicis obtemperabant, postea
Callinicus Seleucus. duobus fratribus dissidentibus Callinico Seleuco, & Antiocho, qui Hierax co-
Antiochus Hierax. gnominatus est, Callinico adhærentes in has conditiones conuenerunt, ut ad
se ex regno confugientes recipere liceret, nec tradere inuitos, sed nec etiam quic-
quam iniussu regis enauigare permittere, quibus ex rebus amplissimæ eis diui-
tiæ contigerunt. Confugiebant enim ad eos non quicunque, sed hi præcipue
quibus grandia credita erant, & qui de rebus maximis extimescebant, qui su-
scepti beneficium ab illis, ac salutem recognoscebant, simúlque gratiam refere-
bant, tum præsertim, cum in patriam reuertissent. Qua ex re multum ulterio-
ris regionis adepti sunt, & nunc partem maximam tenent, & ante omnes bene-
uolam. Cui fœlicitati & prouidentiam addiderunt, & studium circa rem naualem,
& cum uiderent uicinos Cilicas piraticam exercere, nunquam cum eis in eo studio
Tripolis. communicare uoluerunt. Post Orthosiam & Eleutherum est Tripolis, quæ nomẽ
Tyrus. à re ipsa accepit, tres enim urbes habet, Tyrum, Sidonem, & Aradum. Tripoli con-
Sidon. Aradus. tinua est ea, quæ Dei facies appellatur, in qua Libanus mons desinit. Inter hæc est
Dei facies. locus quidam, nomine Trieris. Hi duo montes sunt, qui eum faciunt, qui Conca-
Libanus m. Trieris. uus angulus dicitur, quasi inter sese partes, Libanus et Antilibanus paulo ultra ma
Antilibanus. re incipientes, Libanus ultra Tripolitanum mare circa Dei faciem, Antilibanus ul
tra mare Sidonium desinunt ad Arabiæ montes, qui sunt ultra Damascum & eos
Trachani. Iordanis. qui ibi Trachani dicuntur, in alios quosdam fructiferos colles. In medio concauũ
Concauus angulus. campum relinquunt, cuius latitudo mari proxima est stadiorum CC. longitudo à
Gennesareticus lacus. mari in mediterraneam dupla. Irrigatur autem à fluminibus per regionẽ fœcun-
dam, & omnia ferentem delabentibus, præsertim à Iordane lacũ habet, qui aroma-
Balsamum. ticum iuncum & calamum fert, habet etiam paludes. Lacus quidam Gennesareti-
Chrysorroas. Lycus. cus uocatur. Gignit etiã balsamũ. Inter cætera flumina Chrysorroas ab urbe & re-
Iordanis. gione Damascenorũ incipiens, totus ferè in deriuationes consumitur. multa enim
Macras. Macra camp. loca & reposita irrigat. Lycum & Iordanem mercibus nauigant, pręsertim Aradij.
Serpentes prodigiosæ magnitudinis. Pars camporum prima à mari Macras uocatur, & Macra campus, in quo Posido-
nius scribit uisum fuisse serpentẽ mortuũ iugeri longitudine, crassitudine tanta, ut
equites ex utraq; parte astantes se inuicem intueri non possent, hiatu autem tanto,

ut

ut hominem equo insidentem reciperet. Exuuiarum squamam quamlibet, clypeo maiorem. Post Macram est Masyas, habens montana quędam, in quibus est Chalcis tanquam Masyæ arx. Eius initium est Laodicea, quæ apud Libanum est. Montanam regionem Ituræi & Arabes habent, malefici omnes, qui uero campos habitant agriculturam exercent, & ab illis læsi sæpe alieno indigent auxilio, receptacula munitissima habent, quemadmodum qui Libanum incolunt. In monte quidem Sinnam & Borama, & alias huiusmodi munitiones. Inferius uero Bostra, & Gigartum, & speluncas ad mare sitas, & castellum in Dei facie impositũ. Quæ omnia Pompeius euertit, & ab his Byblum & Barutum excurrebat, quæ inter Sidonem ac Dei faciem iacent. Byblus est Cinyræ regia, in qua Adonidis templa sunt, eam tyranno oppressam Pompeius liberauit, illo securi percusso. Sita est autem in excelso quodam loco non procul à mari. Post hanc est Adonis fluuius, & mons Climax, & antiqua Byblus, postea Lycus fluuius, et Barutus à Tryphone diruta, nũc uero à Romanis instaurata duas legiones suscipit, ibi ab Agrippa collocatas, multa regione Masyæ adiecta, usq; ad Orontis exortum, qui prope Libanũ est, & Viridiarium, & Ægyptium murum, & Apamiensi agro proximum. Atque hęc quidem ad mare sunt, ultra Masyam montem primum ea quæ regia conuallis dicitur, & Damascenus ager ualde laudatus. Damascus urbs est insignis, omnium ferè nobilissima, quę in ea sunt regione, Persiæ uicina. Vltra eam sunt duo qui Trachones appellantur. Postea Arabiã & Ituream uersus sunt montes asperi, & altis speluncis insignes, quarũ una quatuor hominũ millia recipit in excursionibns, quæ undiq; Damascenis fiunt. Ac frequentius quidem Barbari in fœlicis Arabiæ mercatores grassantur, quæ res nunc minus fit, propter Zenodori latronis euersionem, & Romanorum iustitiam, & militum præsidium, qui in Syria aluntur. Tota itaq; regio ultra Seleucidem in Ægyptum & Arabiam recedẽs, Cœlosyria appellatur, sed propriè quæ Libano terminatur, & Antilibano. Reliquæ regionis ora ab Orthosia usque Pelusium, Phœnicia uocatur, perangustus sanè ac maritimus quidã tractus. Mediterranea ultra hanc usq; in Arabes, inter Gazam & Antilibanum, Iudæa nominatur. Quare cum iam Cœlosyriam peragrauerimus, iter in Phœniciam deflectamus, de cuius una parte locuti sumus, quæ ab Orthosia Barutum usque pertendit. Post Barutum est Sidon quadringentis ferè stadijs ab ea distans, in quo spatio est Tamyras flumen, & Aesculapij lucus, & Leonum urbs. Post Sidonem maxima & antiquissima Phœnicum est Tyrus, quæ cum illa & magnitudine & facie, & antiquitate contendit, multis fabulis celebrata, sed poëtæ, quanquam magis Sidonem celebrant, adeo ut Homerus Tyri non meminerit, coloniæ tamen in Iberiam, & Libyam usq; ad loca extra columnas profectæ, Tyrum plurimum extollunt. Quare ambæ, & nunc & olim claræ illustresq; extiterunt. utrauis enim Phœnicum metropolis dicatur, in utrisq; contentio est. Sidon situm habet in pulcherrimo continentis portu. Tyrus tota insula est, ac ferè eodem modo habitata quo Aradus, continenti tamen aggere coniungitur, quod Alexander in obsidione congessit. Ea portus duos habet, alterum clausum, alterũ apertum, quem Aegyptium uocant, dicunt in ea domos altiores fieri q̃ Romæ, unde parum abfuit olim quin tota urbs terræmotibus deleretur, infortunata fuit, obsidione ab Alexandro capta. Has tamen calamitates omnes euicit, & seipsam nauigando instaurauit. nam in ea re Phœnices semper omnibus præstitere. Item purpurarum piscatu. Tyria enim

Masyas. Chalcis. Laodicea. Iturai. Sinna. Borama. Bostra. Gigartum. Byblus. Barutus. Cinyras. Adonis flu. Climax. Byblus. Lycus flu. Barutus. Orontis fons. Regia conuallis. Damascus. Trachones. Zenodorus latro. Cœlosyria. Orthosia. Phœnicia. Gaza. Iudæa. Sidon. Tamyras flu. Aesculapij lucus. Leonum urbs. Tyrus. Sidonis situs. Aradus. Aegyptius portus. Purpurarum piscatus. Tyria purpura

purpura optima omnium perhibetur, ac piscatio ipsa proxima est, & cętera omnia quæ ad inficiendas uestes pertinent, abunde habet. Et quanquam maxima huiusmodi officinarum multitudo urbem reddant paulo grauiorem, tamen ob hãc uirtutem locupletior efficitur, & non solum ab regibus, sed ab Romanis libertatę donati sunt, & parua impensa, in sua sententia confirmati. Colitur apud eos Hercules mirum in modum. Naualis potentiæ & apparatus signũ est multitudo & magnitudo coloniarum, atque ij quidem sunt huiusmodi. Sidonij multarum atque optimarum artium magistri perhibentur, quod etiam poëta declarat. Ad hæc optimi circa astronomiam & arithmeticam philosophi, qui à computatione & nocturna nauigatione initium habuere. utrunque enim mercatorium & nauale est, quemadmodum Aegyptiorum inuentum geometria perhibetur, ab agrorum dimensione, quam faciunt cum Nilus auctus terminos confundit. Quæ ratio ab Ægyptijs ad Græcos emanasse creditur, à Phœnicibus uero astronomia & arithmetica. Nunc quoque & omnis reliquæ philosophiæ copia maxima ab his ciuitatibus sumi potest, ac (si Posidonio credendum est) antiquum de atomis dogma Moschi est, hominis Sidonij, qui antę Troianas res fuit. Sed omissis antiquis nostro tempore ex Sidone philosophi illustres fuere, Boëthus, cum quo nos Aristotelica philosophati sumus. Item Diodotus eius frater. Ex Tyro fuit Antipater, & paulò ante nos Apollonius, qui librorum & philosophorum à Zenone profectorum tabulam edidit. Distat Tyrus à Sidone non plus quàm CC. stad. Inter eas est oppidum, nomine Auium ciuitas, postea apud Tyrum amnis elabitur. Post Tyrum est antiqua Tyrus XXX. stad. distans. Postea Ptolemais magna ciuitas, quam prius Acam nominabant. Ea Persæ receptaculo cõtra Ægyptios utebantur. Inter hanc & Tyrum est litus aggerosum, quod uitrariam arenam fert, quam dicũt hoc in loco non fundi, cum uero Sidonem delata sit, fusionem recipere. Sunt qui dicãt Sidonios uitrariam arenam habere, fusioni aptam, quidam autem omnem ubique fundi. Ego à uitrarijs Alexandriæ audiui, quandam terram uitrariam esse in Aegypto, sine qua sumptuosa quædam, & multorum colorum opera perfici nequirent, quemadmodũ & alia alijs mixturis indigent. Ac Romæ multa & ad colores & ad operum facilitatem inueniri, quemadmodũ in ijs quæ crystallina uidentur, ubi & æneum catinum cum operculo emere est. Tradunt mirum quendam casum, & ex ijs quæ raro contingunt in litore accidisse, inter Tyrum ac Ptolemaidem. Nam quo tempore Ptolemaici prælium cum Sarpedone imperatore gerunt, hoc in loco fuga insigni facta, pelagi affluxus inundationi similis fugiẽtes obruit, atque alios in pelagus rapuit & assumpsit, alios in locis concauis mortuos reliquit. Sed cum iterum refluxus successisset, corpora detexit, atque ostendit inter pisces mortuos promiscue iacentia. Talia circa Casiũ apud Aegyptum contingunt, ubi terra contractu quodã celeri atque simplici, in alterã partem transfertur & decidit, ut pars eius in sublime eleuata mare impellat, pars deorsum subsidat, qua conuersa rursum locus pristinã sedem accipiat, atque nonnunquam permutatio quædã fiat, nõnunquam uero minime, qui motus quibusdam fortasse circuitibus innexi continentur, homini incognitis. Scilicet & hęc de Nili excrescentijs dicũtur, diuerso modo factis, & incertũ ordinem habentibus. Post Acam est Stratonis turris, quæ stationem habet. Inter has est Carmelus mons, & pręter oppidorũ nomina nihil aliud, ut Sycaminorũ ciuitas, et bubulcorũ, et crocodilorũ ciuitas, et huiusmodi alia. Postea est ingẽs sylua,

postea

Marginalia: Hercules. Sidoniorum inuenta. Geometriæ inuentio. Phœnicum inuenta. Astronomia. Arithmetica. Atomorum dogma. Moschi excogitatio. Boëthus. Diodotus. Antipater. Apollonius. Tyrus antiqua. Auium opp. Ptolemais. Vitraria arena. Vitrariæ arenæ infusio. Apud Romanã. Crystallina. Ptolemaici litoris miraculũ. Casij mira. Stratonis turris. Carmelus. Bubulcorũ op. Crocodilorũ ciuitas.

postea Iope, iuxta quam Aegypti ora mirum in modum flectitur ad aquilonem, prius ad orientem extensa. Hoc in loco nonnulli Andromedam ceto expositam fabulis tradidere. Nam locus satis editus est, unde dicunt ab eo Hierosolyma cõspici Iudæorum metropolim. Atqui & Iudæi portu hoc utũtur, usq; ad mare descendentes. Sed portus latronum scilicet receptacula sunt, horum fuere & sylua & Carmelus. Atqui locus hic adeo hominibus abundauit, ut ex Iamnia proximo uico et circunuicinis habitationibus quadraginta hominum millia armarentur. Hinc in Casium qui Pelusio proximus est, sunt paulò plura decem millibus stadiorum & alia CCC. Pelusiũ usq;. Inter hæc est Gadaris, quam Iudæi sibi uendicauerũt, postea Azotus & Ascalon. Iamnia Azoto & Ascalone distat ducentis ferè stadijs. Ascalonensium regio præcipue cepas fert. Oppidum sanè non magnum est. Hinc Antiochus philosophus fuit, paulò ante nos. Ex Gadaribus fuit Philodemus Epicurus, & Meleager, & Menippus, cognomẽto Spudogelœus, & Theodorus orator, qui ætate nostra uiguit. Postea est Gazæorum portus, & paulò ulterius ad septem stadia ciuitas, quæ olim illustris fuit, ab Alexandro autem euersa non habitatur. Ex hoc loco dicitur esse mille & CC. & sexaginta stadiorum transcensus in urbem Ailam, sitam in Arabici sinus recessu, qui duplex est, alter Arabiã & Gazã uersus, quem Alaniticum appellant, ab urbe quæ in eo est, alter Aegyptum uersus, ad Heroum urbem, in quem breuissimũ iter est ex Pelusio, interdum etiam iter habent super camelis per loca deserta & arenosa, sed magna est in eis serpentum multitudo. Post Gazam est Raphia, ubi Ptolemęus quartus cum Antiocho magno prælium commisit. Postea sunt Rhinocolura, ab ijs dicta, qui Rhinas habitauere. Nam Aethiopum quidam Aegyptum inuadens, non interitu, sed nasi mutilatione, maleficia coërcens, ut propter oris deformitatem peccare deinceps nõ auderent, in his locis habitauit. Regio quę Gazam sequitur, sterilis & arenosa. Eiusmodi est, quę ulterius Sirbonidem lacum, secus mare succedentem habet, & paruum quendam aditum, in medio relinquentem, usque ad id quod Eruptio appellatur. Eius longitudo est CC. ferè stadiorum, maxima latitudo L. Eruptio ipsa obruta est. Postea est regio eadem longitudine huic continua in Casium, atque inde Pelusium. Casius est mons quidam accumulatus in promontorij modum, aquarum inops. In eo magni Pompeij corpus iacet, & Iouis Casij templum, & nõ procul inde Magnus iugulatus fuit, & ab Aegyptijs dolo interemptus. Postea est uia quæ Pelusiũ defert, in ea sunt Gerra, & id quod Chabriæ uallum appellatur, & uorago Pelusio proxima, à Nilo facta, cum ea loca palustria, & natura cõcaua sint. ac Phœnicia quidem est huiusmodi. Artemidorus dicit ab Orthosia Pelusium esse stadiorũ tria millia et sexcenta, quinquaginta in sinum se inferenti. A Melænis Ciliciæ ac Syriæ mille & noningenta. Hinc in Orontem quinquaginta ac uiginti. Postea Orthosiam usq; mille ac centũ XXX. Iudææ extrema occidentalia Casio proxima, Idumæi tenent, & lacus. Idumæi quidẽ Nabatæi sunt qui orta seditione inde egressi, ac Iudæis inhærentes, eisdem legibus cõmunicauerunt. Ad mare autẽ Sirbonis & continua regio loca plurima occupãt usq; Hierosolyma, quę sunt mari uicina. Dictũ est enim ea ab Iopes portu conspici, atq; hęc quidem septentrionalia sunt omnia, magna ex parte à mixtis gentibus habitata, Aegyptijs, Arabibus, & Phœnicibus. Nam tales sunt qui Galilæam habẽt & Hiericuntẽ & Philadelphiam, & Samariã, quã Herodes Sebastã nominauit. Cumq; mixti homines sint, fama quæ plurimũ obtinet de

Iope. Andromedæ fabul. Hierosolyma Iudæorum metropolis. Iamnia. Casius. Gadaris. Azotus. Ascalon. Antiochus phil. Philodemus. Meleager. Menippus σπουδογέλοιος. Theodorus orator. Gazæorũ portus. Aila. Arabicus sinus. Alaniticus sin. Heroum urbs. Gaza. Raphia. Rhinocolura. Rhinæ. Sirbonis lacus Eruptio loc. Casius mons. Iupiter Casius Pompeij sepul. Gerra. Chabriæ uallũ Orthosia. Melænæ. Idumæi. Nabatæi. Hierosolyma Galilæa. Hiericus. Philadelphia. Samaria. Sebasta.

rebus creditis circa Hierosolymorum templum, asserit Aegyptios fuisse eorum progenitores, qui nunc Iudæi appellantur. Nam Moses unus ex Aegyptijs sacerdotibus, cum partem quãdam regionis haberet, ac moleste ferret eorum instituta, hinc eò cõmigrauit. Discessere cum eo multi, quibus diuina curæ erant. Docebat enim ille, quomodo Aegyptij non recte sentirent, qui ferarum ac pecorum imagines deo tribuerent, nec Græci qui deos hominum figuris insignirent. Et quod id solum deus esset, quod nos contineret, terram ac mare, quod cælum & mũdum & rerum omnium naturam appellamus, cuius profecto imaginem nemo sanè mentis nostræ similem audeat effingere, oportere itaq; relicta omni simulacrorum effigie, & digno ei fano, ac templo cõstituto, sine forma colere, & uel pro se quenq; indormire, uel alios qui boni insomniatores essent pro alijs. Ac semper bonum aliquod, & donum & signum à deo expectare, eos præsertim, qui caste integreq;, & cum iustitia uiuerent, cæteros uero nequaquam. Ille hæc dicens, hominibus bonis non sanè paucis id persuasit, & in eum locum deduxit, ubi nunc condita sunt Hierosolyma, quem facile obtinuit cum minime esset inuidiosus, nec pro quo quisque studiosius contenderet. Est enim petrosus, aquis tantum abundans, circũstantem uero regionem sterilem ac siccam habet, & intra LX. stadia petrosam. Simulq; pro armis sacra & deum proponebat, cuius sedem quærere uellet. Et eiusmodi cultum & sacrificium se traditurum pollicebatur, quæ nec impensa nec afflatu nec re ulla absurda eos perturbaret. Quam ob rem ille his rebus excellens imperium haud exiguum constituit. Nam facile gentes omnes finitimæ ob propositã spem, & huiusmodi consuetudinem adhæserunt. Successores quoq; aliquandiu in ijsdem institutis permansere, cum reuera & iusti essent & religiosi. Postea cum sacerdotio præessent, primũ quidẽ superstitiosi homines, deinde etiã tyranni. Ex superstitione instituta est carniũ abstinentia, à quibus adhuc abstinẽt, & circuncisiones, & excisiones, & si qua sunt huiusmodi alia. Ex tyrannide autem latrocinia. nam qui deficiebant simul & eam regionem, & uicinam uexabãt, atqui principibus fauebant, aliena diripientes. Syriæ ac Phœniciæ non pauca subegerunt, ueruntamen decor quidam circa arcem seruabatur, quam non ut sedem tyrannorum exhorrebant, sed uenerabantur ut templũ. Sic enim à natura est hominibus comparatũ, & commune hoc Græcis & Barbaris est, ut cum ciuiles sint, cõmuni præcepto atq; instituto uiuant. Aliter enim multi unum per se commode fieri non possunt, quod est ciuiliter degere, nec aliter quodammodo communis uita duci potest. Sed præceptum duplex est: aut enim diuinum aut humanum. Antiqui cum diuinis institutis præstarent, & ea uenerarentur, multi tunc ad oracula proficiscebãtur, atq; ea consulebãt. In Dodonam quidẽ Vt Iouis ex alta caperent oracula quercu, Cuius consilio plurimum utebantur. Delphos autem, Expositum pater scire num uiuat uolens, Ac ipse Phœbi ad templa pergebat puer, Sciturus è quibus parentibus foret. Minos quoq; per nouennium magni Iouis familiaris fuit, id est per nouennium (ut Plato dicit) in Iouis antrum descendens, & ab illo præcepta accipiens, quæ ad homines perferebat. Eadem Lycurgus eius imitator factitabat. Nam sæpe peregrinatus ea ex Pythia intellexit, quæ Lacedæmonijs imperanda erant. Hæc enim ab hominibus putabantur & credebantur uera, & propterea diuinatores in pretio erãt, ut etiam imperio digni iudicarentur, ut qui diuina nobis præcepta ac documenta ederent, & uiui & mortui, quemadmodum Tiresias, Cui dederat uita functo

Moses. Deus quid. Hierosolymorum solum. Iudæorũ ritus. Carnium abstinentia. Circuncisio. Minos Iouis familiaris. Lycurgi leges. Tiresias.

Prof

Proserpina mentem, Vt saperet, pariterq́ꝫ homines leuis umbra iuuaret. Talis fuit Amphiaraus, & Trophonius, et Orpheus, & Musæus, & Getarum deus, olim & Zamolxis Pythagoreus, ætate nostra Decineus, qui Byrebisthæ respondit, & apud Bosphoranos Achaicarus, apud Indos Gymnosophistæ, apud Persas Magi, & qui Necyomantici, & Lecanomantici, & Hydromantici appellantur, apud Assyrios Chaldęi, apud Romanos Hetrurię haruspices. Talis erat Moses & successores eius, qui cũ initia nõ mala habuissent, postea in deterius delapsi sunt. Iam uero aperte Iudæa à tyrannis opprimitur. Primus pro sacerdote se regem fecit Alexander, cuius filios Hyrcanum & Aristobulum de imperio disceptantes, Pompeius sustulit, atq́ꝫ eorum munitiones euertit, & ipsa in primis Hierosolyma ui capta sunt. Ea munitio petrosa erat, & bene septa, & interius aquis abundans, exterius omnino sicca, fossam habebat in lapide excisam XL. pedum profunditate, latitudine CC. & L. E lapide autem exciso educta erant templi mœnia. Pompeius ea cepit obseruato ieiunij die, dum ab omni opere Iudæi abstinerent, impleta fossa & admotis scalis, iussitq́ꝫ mœnia omnia conuelli, qua ex re & latronum & tyrannorum receptacula sublata sunt, & loca ubi gaza recõdita erat, quorũ duo Thrax, atque Taurus in Hiericuntis ingressu sita erant. Item alia Alexandrium & Hyrcanium, & Machærus & Lysias, & quæ circa Philadelphiam erant. Item Scythopolis Galilææ proxima. Hiericus est campus à montana quadam circundatus, quæ in theatri speciem ad ipsum declinat. Hoc in loco est palmetum, cui immixta est etiam alia materies domestica, & ferax, palmis abundans, spatio stadiorum C. & totum irriguum & habitationibus plenum. Vbi & regia est, & balsami uiridarium, quæ arbor aromatica est & fruticosa, cytiso & termintho persimilis, eius corticem scindentes succum in uasis suscipiunt, tenaci lacti persimilem, susceptus autem in conchis coagulatur. Is capitis dolores, & suffusiones oculorum incipientes, & hebetudinem mirifice soluit, quare pretiosus est eo præsertim quod hic solum nascitur. Palmetum, quod palmam caryotam fert, hic solum est, excepto Babylonio, & ulterioribus orientem uersus. Maximus quidem ex eis prouentus est, quinetiam xylobalsamo, ut aromate utũtur. Serbonis lacus permagnus est, cuius ambitum nonnulli mille stadiorum tradiderunt. Is secus maritimam oram extenditur, longitudine paulo plurium ducentûm stadiorum, profunda & grauissima aqua, ut urinatores in eo innatare non possint, uerum qui tenus umbilico in eum procedit mox extollitur. Plenus est bitumine, quod è medio fundo tẽporibus inordinatis, cum bullis quasi feruentis aquæ efflatur. In summo autem incuruatus, montis speciem præbet, fauillæ multum emittit, fumosus & aspectu ater, æri, & argento, & nitidis ac tersis omnibus rubiginem inducit, usque ad aurum. Vnde cum uasa situm contrahunt, iam accolæ intelligunt bituminis eruptionem incipere, ac sese arundineis ratibus ad id inquirendum accingunt. Bitumen est terræ gleba quæ à calore liquefacta efflatur atque diffunditur, rursúmque in glaciem fortissimam ab aqua frigida immutatur, qualis est lacuum aqua, unde & sectione & incisione opus est. Id postea in summo fluitat, propter eam naturam, quam diximus, ingredientem nec innatare, nec immergi posse, sed attolli. Ratibus autem adnauigantes, quantum quisque uult, referunt. Ac de bitumine quidem hæc dicimus. Posidonius dicit, quod cum accolæ magici homines sint, incantationes quasdam faciunt, & lotia & alios huiusmodi fœtidos humores inspergũt

Amphiaraus. Trophonius. Orpheus. Musæus. Getarũ deus. Achaicarus. Gymnosophistæ. Magi. Necyomantici Lecanomãtici Hydromãtici. Chaldæi. Haruspices. Mosis institutũ Iudæa. Alexander sacerdos Iudæorum. Hyrcanus. Aristobulus. Hierosolyma à Pompeio capta Alexandrium. Lysias. Scythopolis. Hiericuntis situs. Palmetum Hiericuntis. Balsami uiridarium. Caryota palma. Serbonis lacus. Bitumen Iudææ.

atque exprimunt, quibus bitumen coagulatur, postea incidunt, nisi aliqua lotij uis sit, qualis eorum qui calculos in uesica habent. Nam etiam ex pueri lotio chry- *Chrysocolla.* socolla conficitur, ac in medio quidem lacu, iure huiusmodi res accidit. Ignis enim ac bituminis fons, ac multitudo in medio est, quanquam & flatio sit inordinata, quoniam ignis motus, ordinem non habet nobis manifestum, quemadmodum & multorum aliorum flatuum. Talia etiam apud Apolloniam Epiroticam eueniunt. Quod autem regio ignea sit, permulta alia signa afferunt. Nam & petras *Moasas.* asperas exustas circa Moasada ostendunt, & multis in locis praerupta, & terram cinerulentã, & picis guttas ex petris distillantes, & flumina foetido odore efferuētia, & habitationes passim euersas, ut ijs fidem adhibeant, quae ab indigenis praedicantur quod in hoc loco XIII. urbes olim habitabantur, quarũ metropolis Sodoma *Sodoma.* adhuc LX. stad. ambitũ seruet. Et quod ex terrae motibus, & ignis afflatu, & aquis calidis & bituminosis, & sulphureis lacus eruperit, & quod petrae igniferae factae sint, et urbiũ aliae absorptę, alię ab ijs, quicũq; fugere potuerũt derelictae. Eratosthenes cõtrà sentit, quod cũ regio stagnis teneretur, maxima eius pars eruptionibus re- *Gadarenus lacus.* tecta fuerit, quemadmodũ mare. In agro etiam Gadareno est aqua quaedam pessima ex lacu, qua degustata, pecora pilos, ungues, & cornua amittunt. Apud eas quę *Tarichiae lacus.* Tarichiae appellantur, est lacus qui optimas piscium cõdituras praebet, gignit etiã arbores fructiferas malis similes. Ægyptij bitumine ad mortuorum conditura *Bituminis usus.* utuntur. Pompeius circuncisis quibusdam, quae Iudaei sibi uiolenter asciuerant, *Herodes.* Herodem sacerdotio praefecit. Postea Herodes uir indigena, id quibusdam ex eadem stirpe contulit, tantumq; superiores omnes & ciuilitate, & Romanorum consuetudine praestitit, ut rex fuerit constitutus, Antonio primum, postea Caesare Augusto potestatem ei concedente. Ex filijs alios ipse sibi insidiantes interemit, alios moriens data utrique portione, successores reliquit. Caesar & Herodis filios, & so- *Salome.* rorem Salomen, & Berenicen eius filiam, honore prosecutus est, sed filijs non foeli- *Berenice.* citer cessit. Nam cum essent accusati, alter in exilium apud Gallos Allobroges relegatus fuit, alij uix multo obsequio reditũ impetrarunt, & suã uterque tetrarchiam.

Vltra Iudaeam, & Coelosyriam, usque in Babyloniam & fluuialem Euphratis re- *Scenitae.* gionem austrum uersus tota est Arabia exceptis Scenitis, qui sunt in Mesopotamia. De Mesopotamia quidem & gentibus, quę eam incolunt satis dictum est. Vlterior Euphratis regio, quae ad eius ostia est, à Babylonijs incolitur, & Chaldaeorũ gente, de quibus etiam antè diximus. Quae post Mesopotamiã sunt, usque in Coelosyriam flumini proxima, & Mesopotamiae, Arabes Scenitę obtinent, perparuas quasdam potentias in sterilibus locis propter aquarum inopiam partiti. Agricul- *Camelorũ pascua.* turam aut parum aut nihil exercent, pascua omnis generis pecorum, praesertim camelorum optima habent. Vltra hos deserta sunt haud exigua, quę uero his iam au- *Arabia foelix.* straliora sunt, ab ijs tenentur, qui foelicem Arabiam incolunt. Cuius septentrionale latus faciunt antedicta deserta, orientale Persicus sinus, occidentale Arabicus, au- *Rubrum mare* strale mare magnum, quod extra utrunque sinum est. Idq; totũ mare rubrum uo- *Persicus sinus.* catur. Persicus itaq; sinus Persicum mare appellatur, de quo Eratosthenes ait, os *Armozus.* eius adeo angustum esse, ut ex Armozo Carmaniae promontorio, Arabię pars cõspiciatur, quae est Macis proxima. Ab ore autem, ora quae à dextris est, cum curua sit, à principio quidem à Carmania paululum orientem uersus, postea ad Arctum uergit, postea ad occidentem usque ad Euphratis ostia, & Teredonem, cõplectitur

autem & Carmaniorum oram & Persarum & Susianorum & Babyloniæ partem, quæ x. millium ferè stadiorum est, de quibus iam antè diximus. Hinc protinus usque ad os alia totidem stadia sunt, ut traditum dicunt ab Antisthene Thasio, qui cum Nearcho nauigauit, ut perspicuum ex his sit, mare hoc paulo minus esse mari Euxino. Dicunt etiam, illum dicere, quoniam sinum cum classe circunnauigauit, quod à Teredone deinceps continentem à dextris habenti, præternauigatio insulam Icarium in fronte habet, & Apollinis templũ in ea sanctum, & Tauropolę oraculum, & quod præternauiganti Arabiam ad duo millia & CCCC. stadia, in interiore sinu urbs iacet nomine Gerrha, quam Chaldæi tenebant, à Babylonia pro fugi, loca salsa, & domos ex sale habitantes, quas cum salis squamæ, propter solis ardorem separatæ, continue cadunt, crebro aquis aspergant, atque eo pacto con tinuant parietes. Hæc urbs CC. stadijs à mari distat. Gerrhæi frequentius pedestri itinere Arabum merces, & aromata mercantur. Aristobulus diuersa sentit, Gerrhæos frequentius in Babyloniam ratibus mercatum ire, atq; inde per Euphratem Thapsacum cum mercibus adnauigare, postea quò libeat pedestri itinere deferri. Nauigãti ulterius sunt aliæ insulæ, Tyrus, & Aradus, quæ templa Phœnicijs similia habent. Dicunt qui in eis habitant, insulas & urbes, quas Phœnices eodẽ nomine habent, suas esse colonias. Distant hæ insulæ à Teredone x. dierũ nauigatione, à promontorio uero quod est in ore apud Macas, diei nauigatiõe. Nearchus & Orthagoras dixerunt, Tyrinam insulam in pelago ad austrum iacere, duobus millibus stadiorũ à Carmania distantem, in qua Erythræ sepulchrum ostenditur, ingens sanè tumulus, & syluestribus palmis constitutus, atque eum in ijs locis regnasse, & de se mari nomen reliquisse. Atque hæc sibi à Mithropastæ Areini filio, satrapis Phrygiæ patefacta, qui Darium fugiens in ea insula esset immoratus, & cum eis diuersatus in Persicum sinum delatis & per eos quęreret in patriam remeare. In tota Rubri maris ora arbores in profundo nascuntur, lauro & oleo persimiles, quæ in refluxibus ex toto deteguntur, in affluxibus nonnunquàm ex toto obruuntur, atque hoc etiam, cum ulterior terra arboribus careat, adeo ut admirandum sit. De Persico itaq; mari, quod nos orientale latus fœlicis Arabię diximus, talia Eratosthenes tradidit. Nearchus ait Mithropastẽ eis cum Mazena occurrisse, Mazenã uero insulæ cuidam in Persico sinu præfuisse, insulæ nomen Doracta, ac Mithropasten cum in hanc confugeret, hospitio acceptum fuisse, quod in externa decessisset, & Mazenam conuenisse, qui in Macedonum classe fuerat, atque Mazenam nauigationis ducem fuisse. Dicit etiam in Persicæ præternauigationis initio insulam esse, in qua multæ ac pretiosæ margaritæ gignãtur, in alijs uero clari ac pellucidi lapilli. In insulis quoque ante Euphratem arbores, thus redolentes, innasci, quarum radices fractę succum effundant, item miras cancrorum atque echinorum magnitudines, quod in toto exteriore mari commune est, quorum alij pileis maiores sint, alij †duo acetabula capiant, uidisse etiam cetum mari eiectum L. cubitorum. Arabię initium à Babylonia est regio Męcina. Ante hanc iacent partim Arabum deserta, partim Chaldęorum paludes, quas Euphrates effusus facit, partim Persicum mare. Ea etsi grauẽ ac nebulosum aẽrẽ habet, simulq; pluuiosa sit & ęstuosa, fructus tamẽ optimos producit. Vitis in paludibus nascitur, terra in arundineis cratibus imposita, quantam stirps recipiat, ut sępe etiam ab aqua deferatur, quam rursus in pristinam sedem contis propellunt. Sed redeo ad ea quę deinceps Eratosthenes de

*Græce, Androsthene.
Tauropolæ oraculum.
Gerrha.
Thapsacus.
Tyrus.
Aradus.
Tyrina.
Erythræ sepu.
Mithropastes.
Erythræũ mare.
Arbores maris rubri.
Mazena.
Doracta.
Turiferæ arbores.
*δικοτύλας.
Cetus miræ magnitudinis.
Arabiæ initiũ.
Mæcina.

Arabia commemorat. Dicit enim de parte septentrionali ad deserta, quæ inter fœlicem Arabiam & Cœlosyrios & Iudæos est, usque ad Arabici sinus recessum, quod ab heroum urbe, quæ est ad Nilum, recessus Arabici sinus, Nabatæam petram uersus usque Babylonem, stadia sunt v. millia, & sexcenta. Ac tota quidem ad æstiuales ortus est, per adiacentes Arabum gentes, Nabatæos scilicet, Chaulotæos, & Agręos, ultra quos & fœlix Arabia, ad XII. millia stadiorum ad austrum exposita usque in Atlanticum pelagus. Incolunt eam primi post Syros, & Iudęos, homines agricultores. Post hos regio est arenosa & sterilis, quæ palmas habet non multas & acanthos & myricam, & fossiles aquas, quemadmodum Gedrosia. Eam Arabes Scenitę camelorum pastores habitant. Vltima uero austrum uersus contra Æthiopiam assurgentia æstiuis imbribus tanguntur, & bis seruntur, quemadmodum India. Habent etiam flumina quę in campos & lacus absumūtur, & cum cæterorum fructuū, tum etiam mellificij abundantia est, pecorum quoque omnium copia, exceptis equis, mulis, & porcis. Auium etiam omnium præter anseres & gallinas. Ac ultima quidem regio, de qua antè diximus, à quatuor maximis nationibus inhabitatur, à Minæis, qui in parte sunt, Rubrum uersus, maxima eorum ciuitas Carna siue Carana. Hos sequuntur Sabæi, quorum metropolis est Mariaba. Tertij sunt Catabanenses, qui ad angustias, & Arabici sinus transitum descendunt. Eorum regio dicitur Tamna. Ad orientem, in primis sunt Chatramotitæ urbem Cabatanum habentes, earum quæque sub suo principe est, & fœlices sunt, & optimas templorum ac regiarum constructuras habent, domicilia uero lignorum compage, Ægyptiacis similia, & plus regionis occupant quatuor præfecturæ, quas nomos uocant, quàm Aegyptiacum Delta. Succedit apud eos in regno non filius patri, sed qui primus è nobili genere post constitutum regem nascitur. Nam simul ac aliquis in imperio constitutus est, omnes nobilium uirorum uxores prægnantes conscribuntur, & custodes apponuntur, qui obseruent quæ prima pepererit. Nam eius filius ex lege assumitur, & ad regni succesionem regaliter educatur. Catabania thus gignit. Chatramotitica myrrham, & tum hæc, tum alia aromata mercatoribus pręponuntur, qui ad eos ex Helanis Menæam ueniunt in diebus LXX. Elana urbs est in altero recessu Arabici sinus, qui apud Gazam est nomine Elaniticus, quemadmodum iam diximus. Gabęi in Chatramotiticam in diebus XL. proficiscuntur. Arabici sinus latus, quod secus Arabiam est, ab Elanitico recessu incipiendo (ut Alexander, & Anaxicrates scripserunt) XIII. millia stadiorum comprehendit, quemadmodum sępe dictum est. Quod uero Troglodyticam uersus est, in dextra parte nauigantibus ab heroum urbe, usque ad elephantum uenationem, & Ptolemaidem, stadiorum VIIII. millia ad meridiem & paululū ad orientem. Hinc usque ad angustias circiter quatuor millia, & quingenta magis ad orientem. Angustię Æthiopiam uersus à promontorio fiunt, quod Dira nominatur, & oppidū eodem nomine, quæ loca ab Ichthyophagis habitantur. Dicūt hoc in loco Sesostris Ægyptij columnam esse quę sacris literis transitum eius significet. Is enim primus uidetur Æthiopiam Troglodyticamque subegisse, postea in Arabiam transgressus, inde Asiam omnem permeauit, quapropter multis in locis Sesostris uallum appellatur, et Ægyptiorum deorum templa inueniuntur ab eo constructa. Angustię Dirę proximę in LX. stadia contrahuntur, nunc uero non hę dicuntur angustię, sed ulterius nauiganti, ubi traiectus est inter continentes CC. ferè stadiorū.

Ac

Marginalia: Nabatæi. Chaulotæi. Agræi. Arabia fælix. Scenitæ. Minæi. Carna. Sabæi. Mariaba. Catabanenses. Tamna. Chatramotitæ. Cabatanus. Nomi. Cabatania. Chatramotitica myrrha. Elana. Elaniticus sin. Dira. Sesostris.

Ac sex quidem insulæ inter se continuę transitum implentes, ualde angustas nauigationes relinquunt, per quas merces ultro citroq; ratibus transuectantur, atq; has angustias uocant. Post insulas deinceps in sinum se inferenti, est nauigatio secus myrtiferam regionem ad meridiem atq; auroram, usq; ad eam quæ cinnamomum fert ad V. millia stadiorum, ultra hanc negant quenquam hactenus profectum. Et in ora quidem urbes esse, non tamen multas, in mediterranea uero multas, & optime habitatas. Ac de Arabia quidem hæc ab Eratosthene dicuntur, his ea sunt addenda, quæ & alij ea de re tradiderunt. Artemidorus scribit, Arabicum promontorium, Diræ oppositũ, Acilam uocari, circa Diram eos habitare qui Glandes curti sunt. Tum ab heroum urbe nauiganti iuxta Troglodyticam Philoteram esse à sorore secundi Ptolemæi appellatam, Satyri opus, qui ad Troglodyticam & elephantum uenationem perscrutandam missus est. Deinde aliam urbem Arsinoën, deinde calidarum aquarum exitus, quæ amaræ ac salsæ ab excelsa quadam petra in mare emittunt. Non procul mons quidam est, rubrica plenus in campo situs, deinde Muris stationem, & Veneris stationem, uocari autem portum magnum, ingressu admodum flexuoso. In fronte insulas tres esse, duas olei opacas, alteram minus opacam, quæ meliagrides multas habeat. Deinceps sinum qui immundus dicitur, & ipsum contra Thebaidem situm, quemadmodum Muris stationem. Immundus idcirco, quia occultis cautibus, & dorsis exasperatur, & flatibus qui frequenter tempestates cient. Hoc in loco Beronicen urbem, in penitiore sinu positam. Post sinum est Ophiades insula ab euentu rei appellata, uel quòd rex eam à serpentibus liberauit, uel quod multi applicantes, à serpentibus interficerentur, & propter topazia, is autem est lapis pellucidus, splendore aureo refulgens, ut interdiu uideri non posit, usque adeo illustratur, noctu uero uidetur ab ijs, qui eum colligunt. Nam signo aliquo imposito, de die effodiunt. Ægypti reges maximam hominum multitudinem, mercede conductam, ad horum lapidum collectionem custodiámque collocauerant. Post hanc insulam multæ Ichthyophagorum & Nomadum nationes sunt. Postea Sopitæ deæ portus, hunc principes quidam è maximis periculis seruati, ab euentu rei sic nominauerunt. Postea est maxima & oræ & sinus mutatio. Nam præternauigatio non amplius aspera est, sed quodammodo cum Arabia coniungitur, ac pelagus humile est duorum ferè passuum, & summa eius facies herbida musco & alga pellucens, quæ plurimum in freto abundant, ubi arbores etiam sub aqua nascuntur. Fretum marinorum canum multitudinem fert. Postea sunt Tauri duo quidem montes, qui à longe formam quandam ostendunt tauris similem. Postea est alius mons, qui Isidis templum habet, Sesostris opus. Postea insula oleis consita mari circumalluta, post eam est Ptolemais apud elephantum uenationem, ab Eumede conditam, cum in uenationem à Philadelpho mitteretur, clam cherroneso quadam & fossa & muro circundata, & cultu & obsequijs eorum amicitia conciliata, à quibus arcebatur. Intra hoc spatium emittit pars quædam abrupta à flumine Astabora, qui ex lacu ortum habens partem emittit, cum ea uero, quæ maior est, influit in Nilum. Postea sunt insulæ sex, Latomię appellatę, postea est os, quod Sabaiticum dicitur. In mediterranea castellum est, à Sucho conditum. Postea portus nomine Elæa, & Stratonis insula. Postea portus Saba, & elephantum uenatio ab eis dicta. Regio quæ interior est Tenesis dicitur, eam Ægyptij habent à Psam-

Dira. Acila. Glandes curti. Philotera. Arsinoë. Meliagrides. Immundus sin. Beronice. Ophiades insula. Topazia. Topazius lapis. Sopita dea. Tauri montes. Isidis templum. Ptolemais. Elephantum uenatio. Astaboras flu. Latomiæ. Sabaiticũ os. Suchus. Elæa. Stratonis insula. Saba. Tenesis.

Sebritæ. mitichо profugi, & Sebritæ, id eſt aduenæ appellantur. Reginam habent ſub qua eſt Meroë inſula, his locis uicina, & in Nilo ſita. Vltra Meroën eſt alia quædam inſula in flumine non longe admodum, quam hi ipſi profugi inhabitant. A Meroë in hoc mare eſt iter dierum XV. homini expedito. Circa Meroën Aſtaboras, & Aſtapas influunt. Hæc flumina Rhizophagi accolunt, qui etiam Elij uocantur, propterea quòd ex adiacente palude euulſis radicibus maſſulas conficiunt, & ad ſolem coctis ueſcuntur. Hæc loca leones alunt, qui ſub canis exortum à maximis culicibus hinc expelluntur. Sunt etiam Spermophagi non procul, qui deficientibus ſeminibus, pomis nutriuntur, ea conficientes quemadmodum Rhizophagi radices. Poſt Eleam ſunt Demetrij ſpeculæ, & Cononis aræ. In mediterranea uero maxima Indicarum arundinum multitudo naſcitur. Ea Coracij regio appellatur. Fuit etiam Endera quædã interius Gymnetarum hominum habitatio, qui arcu & arundineis ſagittis præuſtis utuntur. Hi frequentius feras ab arboribus ſagittant, nonnunquàm etiam à terra. Maxima eſt apud eos ſyluestrium boum multitudo, ex horum & aliarum carnibus uitam trahunt. Cum uero nihil capiunt, ſicca coria prunis aſſantes, ijs pro cibo utuntur. Mos eſt apud eos ſagittandi certamen adoleſcentulis præponere. Poſt Cononis aras, eſt portus Melinus, ultra quem eſt caſtellum, & uenationes plurimæ. Poſtea Antiphili portus, ſupra quem ſunt Creophagi, Glandes curti, & eorum mulieres Iudaice exciſæ. Supra hos quaſi ad meridiem ſunt Cynamolgi, qui ab indigenis Agrij appellantur, comati & barbati. Hi canes maximos alunt, quibus Indicos boues uenantur, è uicina regione uenientes ſiue à feris pulſos, ſiue paſcuorum inopia. Eorum aduentus eſt ab æſtiuo ſolſtitio, uſque ad mediam hyemem. Poſt Antiphili portum eſt alius portus, nomine Curtorum lucus, & Berenice ciuitas Sabæa, & Sabæ ciuitas maxima, poſtea Eumenis lucus. Vlterius eſt urbs Daraba, & Elephantum uenatio, quæ ad puteum nominatur, eam Elephantophagi habitant, huiuſmodi uenationem exercentes, elephantorum gregem per ſyluam delatum ex arbore aliqua cernentes, eum minime adoriuntur, ſed ad eos qui ponè gradiuntur clàm accedentes, neruos incidunt, nonnulli eos ſagittis interficiunt, ſerpentum felle tinctis. Sagittatio per homines tres perficitur, quorum duo arcum tenent & ultra progrediuntur, tertius uero neruum trahit. Nonnulli arbores notant quibus elephantes accumbere ſolent. Accedentes itaque ex altera parte truncum recidunt, cui cum beſtia inhæſerit, pariter cum arbore ruit, cúmque ſurgere nequeat propterea quod crura continuum & inflexum os habeant, ex arboribus deſilientes illam obtruncant. Venatores à Nomadibus immundi uocantur. Supra hos ſunt Struthophagi, gens non admodum magna, apud quos aues dicuntur eſſe, ceruorum magnitudine, quæ uolare non poſſunt, ſed celeriter currunt, quemadmodum Struthocameli. Nonnulli eas arcu uenantur, nonnulli pellibus Struthorum tecti. nam dextram manum pelle colli operiunt, atque eam ſic mouent, quemadmodum animalia collum, ſiniſtra uero ſemen ſpargunt, è ſuſpenſa pera eductum, eo auem allicientes, in conualles detrudunt, ubi uiri animal circunſiſtentes obtruncant. Atque hi huiuſmodi auium pelles induunt & ſubſternunt. Cum ijs Aethiopes, qui Silli appellantur, bellum gerunt, orygum cornibus pro armis utentes. His finitimi ſunt, qui cæteris & nigriores ſunt & minores, & uitæ breuioris. Raro enim quadrageſimum tranſcendunt annũ,

Marginal notes: Aſtaboras flu. Aſtapas flu. Rhizophagi. Elij. Spermophagi. Demetrij ſpeculæ. Cononis aræ. Coracij regio. Endera. Melinus port. Antiphili portus. Creophagi. Mulieres exciſæ. Cynamolgi. Agrij. Boues Indici. Curtorum lucus. Berenice opp. Sabæ. Eumenis lucus. Daraba. Elephantũ uenatio. Elephantophagi. Immundi. Struthophagi. Aues ceruũ magnitud. Struthocameli. Silli.

annum, eorũ carne iam in ferinam uersa. Viuunt ex locustis, quas uerni Libes, ac zephyri uehementius flantes in ea loca compellunt. Eas hoc modo capiunt, fumosam materiem in cõuallibus inijcientes, & incedentes (cum illæ parum uolent) obtenebratas & cadentes colligunt, & admixto sale ex eis massulas conficiunt & utuntur. Vltra hos est regio deserta quæ pascua larga habet, ob scorpionum multitudinem derelicta, & aranearum quæ quadrimalæ appellantur. Hęc animalia adeo aliquando affluxerunt, ut hominibus ex toto fugam facerent. Post Eumenis portum usq; in Diram, & sex insularum angustias, Ichthyophagi, Creophagiq; habitant, & qui Curti appellantur, usque in mediterraneam. Sunt & aliæ quædam elephantum uenationes, & urbes ignobiles, & insulæ ante maritimam oram, pastores magna ex parte, agricolę pauci, apud nõnullos plurimus storax nascitur. Ichthyophagi in reflexu maris pisces colligunt, eósque in petras iacentes, ad solem coquũt, postea exassant, spinas quidem aceruant, carnem uero subigentes, massulas conficiunt, rursúmque ad solem positos edunt. Hyeme cum pisces legere non possint, aceruatas spinas conterentes, massulas conficiunt, & utuntur, recentes uero exugunt. Nonnulli conchas, quæ carnem habeant, hoc modo nutriunt: Iis in fossam uel lacunam aliquam immissis, pisciculos in cibum inijciunt, atque in penuria piscium utuntur. Sunt eis uaria piscium uiuaria, in quibus seruantur. Nonnulli ex ijs qui siccam oram incolunt v. dierum iter cum tota familia Pæana canentes, aquatum ascendunt. Ibiq; proni proiecti more boum bibunt, quousq; uenter in tympanum intumescat, postea ad mare redeunt. Hi in speluncis habitant, uel tugurijs oleæ frondibus contectis, & trabibus ac tignis ex ossibus ac spinis cetorum perfectis. At Chelonophagi testudinum testis conteguntur, quæ adeo magnæ sunt, ut uel in eis nauigent. Nonnulli ex alga mari eiecta ingentes & montosos cumulos facientes eos suffodiunt atque inhabitant, mortuos piscibus edendos iaciunt, qui statim à fluctibus corripiuntur. Ex insulis tres sunt deinceps, quarum una testudinum, alia phocarum, alia accipitrum dicitur. Tota ora palmeta, & olíueta, & laureta habet, non modo quæ intra angustias est, sed etiam quæ extra est, magna ex parte. Est etiam insula quædam Philippi, contra quam imminet elephantum uenatio, quæ Pythangeli dicitur, deinde Arsinoë ciuitas & portus, deinde Dira, & ultra hæc iacet elephantum uenatio. Post Diram deinceps est regio aromatifera, & prima quæ myrrham fert, quæ etiam Ichthyophagorum est & Creophagorum. Gignit etiam Persicum & Aegyptiacum morum. Vlterius est Licha elephantum uenatio. Multis in locis sunt pluuialium aquarum lacunæ, quibus arefactis elephantes proboscide ac dentibus puteos effodiunt, & aquam inueniunt. In hac ora, usque ad Pytholai promontoria, sunt duo ingentes lacus, alter aquæ salsæ, quem mare dicunt, alter dulcis qui hippopotamos alit, & crocodilos. Circum labra uero papyrum, atqui & ibes in hoc loco conspiciuntur. Circa Pytholai promontorium iam sunt homines integri corporibus. Post hos est regio thurifera in qua promontorium est, quod sacrum populetum habet. In mediterranea est regio quædam fluuialis, quæ Isidis dicitur, & alia quædam Nilus. Ambæ myrrham & thuriferas arbores innatas habent. Est etiam piscina quędam, quæ montanis aquis impletur. Postea Leonis uicus, & Pythangeli portus. Sequens regio pseudocasiam fert. Ac demum complures fluminum regiones sequuntur, quæ thus habent, & phleum, usq; ad eam quę cinnamomum fert, flumen quod hanc dirimit, phleũ

Locustarum esus.

Quadrimalæ τὰ τετράγνατα.

Creophagi.

Curti οἱ κολοβοί.

Ichthyophagi.

Chelonophagi

Testudinum testæ miræ magnitudinis.

Phocarum ins.

Accipitrum insula.

Pythangeli ins.

Arsinoë.

Dira.

Elephantũ uenatio.

Licha.

Pytholai pro.

Ibes.

Pythangeli portus.

Pseudocasia.

[Daphnûs portus.] multum gignit. Poſtea eſt aliud flumen, & Daphnûs portus & fluuialis regio quæ Apollinis dicitur, & thus habet & myrrham & cinnamomum, quod plurimum in locis ſemotioribus uiget. *[Elephas mons.]* Poſtea Elephas mons in mare expoſitus, & foſſa & Pſygmum portus ingens, *[Pſygmum.]* & Cynocephalorum aquatio, *[Cynocephalorum aquatio.]* & Auſtri cornu, ultimum huius oræ promontorium. Cum uero ad meridiem deflexit, negat ſe ulterius portuum aut aliorum locorum deſcriptionem habere, quòd incognita ſint, tamen in ſequenti ora ſunt columnæ & aræ Pytholai, & Lichæ, & Pythangeli, *[Auſtri cornu.]* & leonis & Charimorti, per oram notam à Dira uſque ad Auſtri cornu. Ipſa uero diſtantia ignota eſt. *[Leones formicæ appellati.]* Hæc regio elephantis abundat, & leonibus, qui formicæ uocantur, & genitalia ſurſum uerſa habent, & colorem aureum, nudiores Arabicis. *[Pardales.]* Fert etiam pardales fortiſsimas, & rhinocerotes, *[Rhinocerotes.]* qui (ut Artemidorus ait) longitudine parum ab elephantis exceduntur, quod Alexandriæ uidiſſe affirmat ſe, ferè etiam quantum ad altitudinem. Eius autem quem nos uidimus color non buxo ſed elephanti ſimilis erat, magnitudo uero tauri, forma apro proxima præſertim quantum ad rictum, præter naſum, qui cornu quoddam eſt recuruum, òmni oſſe durius, eo pro armis utuntur, quemadmodum aper dentibus. Habet etiam duo cingula tanquàm draconum uolumina, à dorſo uſque ad uterum circumeuntia, alterum iubam uerſus, alterum ad lumbum. Nos hæc de eo dicimus, quia nobis uiſus eſt. Artemidorus ulterius addit, quod id animal de paſtu cum elephante pugnet, eum rictu ſubiens, ac uterum reſcindens, niſi ab *[Camelopardales.]* elephantis proboſcide uel dentibus anticipetur. In ijs locis Camelopardales naſcuntur, nullam cum pardali ſimilitudinem habentes. Coloris enim uarietate hinnulo ſimillima eſt, uirgatis pilis diſtincto, poſteriora quoque humiliora ſunt anterioribus, ut à cauda ſedere uideatur, ad bouis altitudinem. Anteriora uero crura à cameli cruribus non ſuperantur, collum rectum eſt, & in altum auectum, uerticem paulo ſublimiorem camelo habet, unde propter hanc incommenſurationem, nec tantam celeritatem habere eum puto, quantam dixit Artemidorus, *[Fera θηρίον, pecus βόσκημα.]* qui eam excellentem fecit. At nec fera eſt, ſed pecus. nullam enim præ ſe ſæuitiam fert. Gignuntur etiam ibi (ut ipſe teſtatur) ſphinges, & cynocephali, & cepi, *[Sphinges. Cynocephali. Cepi.]* qui faciem leonis, corpus reliquum pantheræ, magnitudinem damæ habent. Item urſi qui carnem edunt, noſtros & magnitudine & celeritate longe exuperantes, colore *[Crocutas fera.]* autem fului. Crocutas quoque (ut ille inquit) ex cane, lupóque permixtus eſt. Quæ uero Metrodorus Scepſius in libro de conſuetudine dicit, fabuloſa ſunt, & minime curanda. Artemidorus draconum magnitudines refert tricenûm cubitorum qui tauros elephantóſque capiant, moderatus ſanè in his. *[Dracones ſuper quibus herba innaſcitur.]* Nam Indici ac Libyci dracones fabuloſiores ſunt, ſuper quibus herba etiam innaſci dicitur. *[Troglodytæ.]* Troglodytarum uita paſtoralis eſt, ij multos tyrannos habent, mulieres & filij eis communes, niſi quæ tyrannorũ ſunt. Qui tyranni uxorem corruperit oue mulctatur. Eorum mulieres diligenter ſibi ceruſam inducunt. Circum collum conchas contra faſcinationes geſtant. Viri de paſcuis contendunt, primo ſe manibus im- *[Mulieres paci conciliantes.]* pellentes, deinde lapidibus: quod ſi uulnus fiat, tunc ſagittis & gladijs res geritur, ſed mulieres in medium prodeuntes, & preces effundentes, illos conciliant. Veſcuntur carnibus & oſsibus ſimul contuſis, & in coria inuolutis, & poſtea aſſa- *[Coci immũdi.]* tis. Itémque modis alijs quos coci norunt. Cocos ipſi immundos uocant, quare non ſolum carnes & oſſa, ſed etiam coria comedunt. Veſcuntur etiam ſanguine

admi

admixto lacte, uulgus aquam bibit, in qua paliurus sit immadefactus. Tyranni mulsum potant, melle è flore quodam expresso. Hyemem habent cum etesiæ flant. nam & imbres habent, æstatem uero reliquum tempus. Nudi sunt, & pelliti, & scipiones gestant, & sunt non solum curti, sed etiam circuncisi nonnulli, quemadmodum Ægyptij. Aethiopes uero Megabari clauas gerunt, ferreis nodis ornatas, utuntur etiam lanceis, & scutis, ex corio confectis. Reliqui Aethiopes arcu & lancea, nonnulli ex Troglodytis sepeliunt, paliuri uirgis, mortui ceruicem cum pedibus alligantes, postea subito efferunt, læti ac ridentes, quousque corporis aspectum occultent. Deinde imposito capræ cornu, abscedunt. Iter noctu peragunt, pecoribus masculis tintinnabula è collo suspendunt, ut feræ sonitu exterreantur. Arcu & facibus contra feras utuntur. Inuigilant ad ignem gregis gratia, cantu quodam utentes. Cum uero hæc de Troglodytis ac uicinis Aethiopibus dixit, reuertitur in Arabiam, ac primo eos persequitur, qui Arabicum sinum terminant, & Troglodytis opponuntur, à Posidio incipiens, dicit itaque hoc ultra Elaniticum recessum iacere. Posidio uero continuum esse palmetum quoddam aquis abundans, & in magno honore haberi, propterea quod tota circunstans regio æstuosa sit, & arida & umbrarum expers. Hic maxima palmarum copia est. Luco uir & uxor præsunt per genus constituti, pelliti ambo, uictum ex palmis ducentes, dormiunt in tugurijs factis super arboribus, propter ferarum multitudinem. Postea est Phocarum insula, à multitudine earum beluarum dicta. In proximo promontorium est, quod usq; ad Arabum petram pertendit, qui Nabatæi dicuntur, & usque in Palæstinam, in quam & Menæi & Gerrhæi, & uicini omnes aromata conuehunt. Postea est alia ora, quæ prius Maranitarum dicebatur, quorum alij erant agricolæ, alij tugurales, nunc Garindæi illos dolo interemerunt. nam eos adorti, dum festa quædam quinquennia celebrarent, non solum eos assumpserunt, sed etiam ingruentes in alios, funditus omnes deleuere. Postea est Elaniticus sinus, & Nabatæa populosa sanè regio & pascuis abundans. Insulæ quæ in fronte sunt, ab hominibus tenentur, qui prius quietem agebant, postea ratibus prædari cœperũt, eos qui ex Aegypto nauigabant, sed classe ingruente, pœnas dederunt, ab ea deleti. Deinceps est campus, aquis & arboribus plenus, & omni pecore abundans cum cætero, tum etiam camelis & mulis syluestribus, & ceruis, & damis. Sunt etiam in eo leones & pardales & lupi plurimi. Est insula quædam in fronte nomine Dia. Postea sinus quingentorum ferè stadiorũ à montibus circunclusus, cuius os ingressu difficile est. Circumhabitant homines terrestrium animalium uenatores. Postea sunt insulę tres desertæ, oleis obsitæ non nostratibus, sed indigenis, quas Aethiopicas uocamus, earum lachryma medicam uim habet. Deinceps est litus lapidosum, posthac est ora aspera & nauigatu difficilis mille ferè stadiorũ, portuũ & iaciendarum anchorarum inopia. Nam mons quidam altus & asper exporrigitur, postea montium ima speluncis plena usque ad mare, quæ præsertim etesijs & pluuijs ineuitabile periculum exhibent. Dehinc est sinus, qui sparsas insulas habet, protinus sunt cumuli arenæ nigerrimæ tres, ualde excelsi. Post hos est Charmothas portus C. ferè stadiorum ambitu, ingressu angusto, & omni scaphæ periculoso, emittit in eum flumen. In medio insula iacet arboribus plena & cultui apta. Dehinc est ora aspera, post quam sinus quidam est, & regio Nomadum uictum ex camelis ducentium. Nam & ex eis pugnant & iter faciunt,

Megabari. *Clauæ ferreis nodis.* *Paliurus.* *Tintinnabula maribus suspẽduntur.* *Palmetum.* *Phocarũ insul.* *Nabatæi Arabes.* *Menæi.* *Gerrhæi.* *Maranitæ.* *Garindæi.* *Nabatæa.* *Dia insula.* *Charmothas.*

& nutriuntur lacte & carnibus utuntur, flumen per eos labitur quod auri strigilem defert, quanquam id operari nesciunt. Hi Debę uocantur, quorum alij pastores sunt, alij agricolæ. Ego prisca gentium uocabula, tum propter eorum obscuritatem, tum propter absurditatem pronuntiandi, non pono. Post hos sunt homines mitiores, temperatiorem quidem terram habitantes. Nam & aquas & imbres affatim habent. Apud eos aurum effoditur non strigiles, sed glebulæ quædam, quæ non multa purgatione indigent, magnitudine minima fansę, mediana mespili, maxima nucis, quas perforantes cum lapillis pellucidis alternis positis armillas faciunt, inserto filo, & collo manibusque circũponunt. Vendũt id aurum uicinis uili pretio, æris triplo, argenti duplo, tum propter operandi inscitiam, tum propter inopiam eorum, quæ contrà accipiuntur, quorum usus magis est ad uitam necessarius. His proxima est fœlicissima Sabæorum terra, quæ maxima natio est. Apud hos thus, & myrrha, & cinnamomum nascitur. In ora etiam balsamũ, & alia quædam herba ualde odorata, quanquam eius odor cito deperit, habent præterea palmas odoratas, & calamum. Serpentes quoque palmares, colore puniceo, usque ad ilia assilientes, quorum morsus incurabilis est. Homines propter maximã fructuum copiam otiosi segnesque uiuunt. In radicibus arborũ cubant, & ex eis incidunt quæ proximi suscipientes protinus alter alteri consequenti tradunt, usque in Syriam atque Mesopotamiam. Ab odoribus autem stupefacti, bituminis suffitu & hirci barba, stuporem tollunt. Meriaba Sabæorum urbs in monte iacet arboribus pleno. Sub rege sunt, qui iudiciorum ac cæterarum rerum potestatẽ habet. Alijs uero regibus fas non est, aut subito eum turbæ abdicant, idque ob causam quandam, & tum ipse, tum sui in delicijs muliebribus uiuunt. Multitudinis pars agriculturam exercet, pars aromata mercatur, & indigena & Aethiopica, nauigãtes ad ea per angustias, nauigijs ex corio confectis, & profecto tanta sunt apud eos aromata, ut pro fructibus & cætera combustibili materie, cinnamomo, casia, cæterisque utantur. Apud Sabæos larimnum nascitur, suffitu odoratissimum. Hi atque Garrei ditissimi sunt ex mercatura, supellectilem ex auro & argento multam habent, uasa, lectos, tripodas, crateras cũ operculis, domosque sumptuosas. Nam & portæ & parietes, & tecta ex ebore, auro, argento, lapidibusque incrustatis, sunt distincta. Atque hæc sunt quæ ille de his dixit. Cętera uero partim refert quemadmodum Eratosthenes, partim & ab alijs historicis sumpta. Dicit enim quosdam putare, mare Rubrũ esse, à colore per refectionẽ expresso, uel à sole cum supra uerticem est, uel à montibus ex adustione rubentibus. nam utroque modo uerisimile est. Ctesiam uero Gnidium historiæ mandasse, fontem quendam esse, qui aquam rubicundam, ac minio plenam in mare emittit. Agatharcidem autem illius ciuem à Boxo quodam accepta tradidisse, quod Persa quidam, cum equorum armentum, à leæna asilo tacta, usque ad mare agitaretur, atque inde in insulam quandam transmitteret, primus constructa rate in insulam transierit, uidensque eam habitabilem, armentum rursum in Persiam abegerit, ac missis in eam & in alias insulas, & in maritimã oram colonis, pelagus de suo nomine appellarit. Alios uero, Persei filium Erythram asserere, qui in his locis imperarit. Sunt qui uelint ab Arabici sinus angustijs, usque ad extremam cinnamomi terram esse stadiorum V. millia, non satis aperte, nec ad austrũ nec ad orientem. Proditum est etiam smaragdum & beryllum in auri uena innasci. Súntque apud Arabes (ut Posidonius refert) sales odorati. Supra Syriam Nabatæi, ac Sabæi fœlic

Margin notes: Debæ. — Sabæorũ terra — Thus. — Myrrha. — Cinnamomũ. — Balsamum. — Stupor ex odoribus. — Meriaba. — Cinnamomum pro combustibili ligno. — Larimnum. — Sabæorum diuitiæ. — Rubrum mare unde. — Erythras. — Smaragdus. — Beryllus. — Nabatæi. — Sabæi.

fœlicem Arabiam incolunt. Hi sæpe Syriam excurrebant priusquam Romanorum esset, nunc & ipsi & Syri Romanis parent. Nabatæorum metropolis est ea, quæ Petra nominatur. Ea in loco alioquin æquo & plano iacet, in circuitu uero rupibus ac præcipitijs murato, introrsum fontes, & ad hortos & aquationem uberrimos habente. Extra circuitũ regio magna ex parte deserta est, præsertim Iudæam uersus. Hinc Hiericuntem breuissimum iter est, trium dierum aut quatuor. In Palmetum uero v. Semper ibi aliquis è regia stirpe regnat, tum rex ipse aliquem ex sodalibus, qui frater uocatur, curatorem habet, & iustissime omnia administrantur. Vnde & Antenodorus philosophus sodalis noster, reuersus in patriã, cum admiratione quadam narrabat, multos se tum ex Romanis, tum ex alijs peregrinis inuenisse, qui eò profecti essent, ac peregrinos quidem sæpe & inter se maximam quietem agitantes. Recens Romanorum expeditio, quæ nostro tempore duce Ælio Gallo in Arabiam facta est, permulta eius regionis peculiaria docet. Ælium Augustus Cęsar in Arabiam misit, quo eas gentes & loca pertentaret, præterea Æthiopũ montes & Troglodyticam Ægypto finitimam, & uicinum ijs Arabicũ sinum, qui perangustus sane Arabes dirimit à Troglodytis, eo consilio scilicet ut uel eos sibi uolentes conciliaret, uel subigeret inuitos. Audiebat enim ex omni tempore ditissimos esse, qui & auro & argento & pretiosis lapidibus aromata permutarent, & nihil in rebus extrinsecus accipiendis expenderẽt. Aut enim se diuitibus amicis usurum sperabat, aut locupletes inimicos superaturum, permultumq́ eum Nabatæorum spes erexerat, qui cum amici essent, in omnibus se fauturos pollicebantur. His fretus Gallus exercitum duxit, sed à Sylæo, Nabatæorum legato deceptus est, qui se iter monstraturum, & in omnibus fauturum pollicitus, omnia insidiose fecit. nam nec tutum iter nec expeditam nauigationem exhibuit, sed per auia, & longos anfractus, & loca omnium indiga, & importuosa ducens, uel occultis cautibus uel cœnosis stagnis obiecit, sed præcipue maris affluxus, ac refluxus eos perturbauerunt, atque id maxime in initio erratũ fuit, quod longa nauigia construxerunt, nullo nec præsenti nec futuro nauali pręlio. Nam nec terra ualde bellaces sunt Arabes, sed caupones potius, ac mercatores, nec etiam mari. Ille uero ad octoginta dicrota ædificauit, & triremes, & phaselos, iuxta Cleopatridem, quæ antiquæ Nili fossæ proxima est. Et cum falli non putaret, fabricatus est C. ac XXX. nauigia, quæ supellectilem ferrent, quibus nauigauit, ducens peditum Romanorum ex his qui in Ægypto erant & sociorũ circiter X. millia, quibus Iudęi quingenti, & Nabatæi mille cum Sylæo erant. Tandem multa perpessus, quintodecimo die in Albũ uicum peruenit, maximum Nabatæorũ emporium, multis nauigijs amissis, quorum nõnulla cum ipsis hominibus nullo bello, sed ob nauigandi difficultatẽ periere. Id Sylæi improbitas fecit, negantis terrestri itinere in Album uicum exercitum duci posse, in quem ac etiam ulterius mercatores tanta camelorũ & hominũ multitudine tutũ & copiosum iter ex Petra in alteram Petram peragunt, ut nihil ab exercitu differant. Quæ idcirco eueniebant, quia rex Obodas nihil de cõmunibus rebus præsertim bellicis solicitus erat, quod omnibus Arabum regibus cõmune uitium est. Omnia enim sub Sylæi legati potestate erant. Is omnia dolo struens quærebat (ut ego quidem existimo) regionem peruidere, & urbes & gentes aliquas capere opera Ro. seq́ rerũ dominũ efficere. Illis morbo, fame, labore, & malis omnibus confectis, quæcunq́ ipse dolo moliebatur. Quare in Album uicum peruenit

Petra urbs. Frater. Antenodorus. Aelius Gallus. Sylæus. Arabes imbelles. Cleopatris op. Albus uicus. Obodas.

iam exercitu oris, & crurum uitijs, cæterisq́ꝫ eius loci morbis tentato, quorum illa circa os, hæc circa crura resolutio quædam sunt ob aquas & fructus proueniens. Aestatem itaqꝫ ac hyemem ibi agere coactus est, dum reficeret infirmos. Ex Albo uico in ipsam Petram, ex Petra Rhinocolura quæ in ipsa Phœnicia est apud Aegyptum, merces comportantur, atqꝫ hinc in alia loca, nunc pars maxima per Nilum Alexandriam uehitur. Arabicæ & Indicæ merces in Muris portum, postea camelis Coptum Thebaicam transcendunt, inde Alexandriã per Nili fossam. Rursum Gallus ex Albo uico cum exercitu digressus, per eiusmodi loca profectus est, ut camelis aquam portarent, eorum improbitate qui uiam monstrabant. Quare post multos dies in Aretæ terram peruenit, qui Obodæ affinitate cõiunctus erat. Is Gallum amice suscepit, & dona obtulit. Sed Sylæi proditio, & hanc regionem difficilem reddidit. Eam itaqꝫ in diebus XXX. permeauit per loca inuia, spelta et palmulis non multis & butyro pro oleo usus. Quam uero deinceps adibat Nomadũ erat, & re uera magna ex parte deserta, ea Ararena dicebatur, rex erat Sabus, quam etiam per auia permeauit diebus L. consumptis, usqꝫ ad urbem Agranorum & pacatam & fertilem regionẽ, eorũ rex aufugit, urbs primo adortu capta est. Hinc post sextũ diem ad flumen peruenit. Ibi iam barbaris ad pugnam instructis, é quibus ad decem millia ceciderunt, ex Romanis duo homines tantum. Nam omnino imbelles erant & armis imperite utebantur, arcu, & lancea, & gladio, & funda, & magna ex parte bipennibus. Mox etiã urbẽ cepit nomine Asca à rege derelictã. Hinc Athrullà uenit, quam nullo negotio cepit, & præsidio firmauit, & frumenti & palmularum uiatico comparato, Marsyabas processit urbem Rhamanitarum, qui sub Ilasaro erat. Eam adortus sex diebus obsedit, postea aquę inopia destitit ab incœpto. Iam duorum dierum itinere aberat ab aromatifera, ut ipse ex captiuis intelligebat, sex menses contriuit inaniter ductus, persensit tamen sero atqꝫ aspectu insidias deprehendit, dum per aliam uiam reuerteretur. Nam nonis castris Anagrana peruenit, ubi prælium commissum fuerat, undecimis deinde ad septem puteos, à re ipsa sic nominatos. Hinc iam per loca pacata, in uicum Chaala, post in alium nomine Malotham ad flumen positum, postea per deserta non multum aquæ habentia usque in uicum Negram, qui sub Oboda est, & ad mare iacet. In reditu totum iter in diebus sexaginta peregit, in quo prius sex menses consumpserat. Hinc in Muris stationem, exercitum in diebus undecim traiecit, unde Coptum itur. Cum utilibus itaque copijs Alexandriam profectus est. Cæteros enim non bello, sed fame, labore, morbo, & itinerum difficultate amiserat. Nam septem dũtaxat in bello perierant, quam ob rem nec multum hæc expeditio profuit ad locorum cognitionem, nonnihil tamen adjuuit. At Sylæus huius rei causa, Romæ pœnas dedit, quanquã amicitiam simularet. Nam cum & ad hanc perfidiam, alia facinora patrare conuictus esset, securi percussus est. Aromatiferam regionem in partes quatuor (ut antè dictum est) diducunt. Ex aromatibus, thus & myrrham ex arboribus esse dicunt, casiam uero ex lacubus. Sunt qui dicant magnam eius partem ex India afferri, thus optimum apud Persiam nasci. Sed alia quadã diuisione totam fœlicem regionem in quinque regna partiuntur, quorum aliud bellatores, & omniũ propugnatores habet, aliud agricultores, à quibus frumentum ad alios importatur, aliud eos qui opificia & artes tractant, aliud myrrham fert, aliud uero thus. Eadẽ tamen & casiam & cinnamomum, & nardum ferũt. Artes ac studia ab alio in alium non

trans

Marginalia: Rhinocolura. Coptus. Aretas. Ararena. Sabus. Agrani. Asca. Athrulla. Marsyabæ. Rhamanitæ. Ilasarus. Anagrana. Septem putei. Chaala. Malotha. Negra. Coptus. Sylæus. Aromatifera. Thus. Myrrha. Casia. Thus. Nardus. Arabũ mores.

transferuntur, sed quiçp in patrijs permanent institutis. Vinum magna ex parte ex palmulis conficitur. Fratres honore filios antecedunt, quod natu grandiores sunt. Qui ex eadem gente sunt regnant, & cæteros magistratus obeunt, quæ possederunt, omnibus consanguineis sunt communia, sed natu grandior dominus est. *Arabũ mores.* Vna omnibus uxor est, qui prior ingreditur, posito ante ianuam baculo cum ea congreditur (nam in morem habent, ut quisquis baculum gerat) ea tamen cum grandiore pernoctat, quapropter omnes omnium sunt fratres, coeunt etiam cum matribus, adulter capite plectitur. Adulter uero ex alio genere est. *Baculos gestãdi mos.* Sed huiusmodi quiddam narratur: Regis cuiusdam filia mira pulchritudine, cum fratres quindecim haberet, qui omnes eam misere adamarent, & propterea alius post alium continue ad eam ingrederentur, iam defessa, rem huiusmodi machinatur, baculos facit baculis eorum persimiles, & cum quisque ab ea exiret, continuo baculum aliquem similem ante ianuam ponebat, & paulo post alium, cõsyderans ne qui esset ingressurus, illi similem haberet. *Soror xv. fratrum.* Cum itaque aliquando omnes in foro essent, unus ad portam accedens, & baculum uidens, putauit ex hoc aliquem intus cum ea esse, ex eo autem quod fratres omnes in foro reliquisset, adulterum suspicatus est, currens ad patrem, atçp huc eum adducens conuictus est sororem falso criminari. Nabatæi quidem continentes sunt, & rei parandæ atque conseruandæ intenti. *Nabatæorum mores.* Quare qui opes suas imminuit, publice mulctatur: qui auget, honore afficitur: & cum pauci apud eos seruiant, frequentius cõsanguinei ministrant, uel alter alteri, uel quisquis sibi, ut etiam hic mos ad reges perueniat. Conuiuia faciunt per tredenos, cuiçp conuiuio bini adsunt, qui musicam exercent. Rex in apparatu maximo multa continue conuiuia celebrat, nemo supra duodena pocula bibit, alio atque alio aureo poculo, & adeo rex popularis est, ut ad id, quod ipse sibi ministrat, etiam alijs ministret. Sæpe etiam apud populum pœnas dat, nonnunquam in eius uitam inquiritur. Domus sunt ex lapide sumptuoso, urbes sine mœnibus. nam in pace degunt. Regio omnium ferax præter oleum, utuntur oleo sesamino, oues sunt albæ, boues magni, equos non habent, sed cameli implent eorum officium. Tunicæ in subligaculis & sandalijs, reges purpurati incedunt, quædam importantur, quædam minime, quædam indigena sunt, aurum, argentum, & plurima ex aromatibus æs & ferrum & uestis purpurea, & storax, & crocus & costus, & toreumata, & signa, & tabulæ, non sunt indigena. Mortua corpora æque atçp stercus (ut Heraclitus inquit) cadauera stercore abiectiora, quapropter reges etiã in sterquilinijs defodiuntur. *Cadauera in sterquilinijs defossa.* *Heracliti sententia.* Solem colunt Arulam super aram constituentes, & quotidie in ea immolant, & thus adolent. Sed cum poëta dicat,

αἰθίοπας δ' ἱκόμην καὶ σιδονίους καὶ ἐρεμβοὺς.

Veni ad Æthiopas, Sidonios & Erembos.

Dubitant qui nam ij dicendi sint, ac de Sidonijs quidẽ in Persico sinu habitantibus, quorum coloni sunt Sidonij nostri, quemadmodũ et Tyrios quosdã ibi insulares tradunt, & Aradios, quorum colonos Aradios nostros dicunt, ita & Sidonios ipsos. *Sidonij.* *Tyrij.* *Aradij.* Sed tota questio de Erembis est, an Troglodytę intelligi debeant, quasi ab etymologia cogãtur ab eo, quod in terram eant, an Arabes. *Erembi unde.* Ac noster Zeno sic scripturã mutat, Sidonios, Arabasçp. Sed uerisimilius scribit Posidonius paululũ immutans, Sidonios atçp Erembos, quod poëta sic nũc Arabes uocauerit, quemadmodũ ab alijs suo tempore uocabãtur. Dicit etiam has tres nationes cõtinenter

inter ſe poſitas, quandam inuicem cognationem oſtendere ex eo quod proximis
Armenij. nominibus appellentur, Harmenios ſcilicet, Arabes & Erembos. Et quemadmo-
Arabes. dum exiſtimandum eſt unam gentem in tres eſſe diuiſam, pro climatum diuerſita-
Eremni. tibus, quæ ſemper magis magisq́ immutantur, ſic & nominibus pluribus uti pro
uno. Nec ſunt audiendi, qui ἐρεμνοὺς ſcribunt. Id enim maxime Æthiopibus conue-
nit. Poëta etiam eos Arimos uocat, quos Poſidonius dicit eſſe accipiendos, non in
Arimi. loco ullo Syriæ uel Ciliciæ, uel alius terræ, ſed Syriam ipſam. Nam Arimæi ſunt,
Arimæi. qui in ea habitant, & fortaſſe Græci eos Arimæos, uel Arimos uocabant. Nomi-
num enim mutationes permultæ ſunt, præſertim Barbarorum, quemadmodum
Dariaces. Dariacem Dariũ, Pharzirim uero ipſam Paryſatim, Atargatam Atharam, quam
Darius. Cteſias Dercetò uocauit. Arabum opulentiæ teſtis eſt Alexander, qui eam (ut fa-
Pharziris. *Paryſatis.* ma eſt) regiam efficere conſtituerat, poſtquam ex India rediſſet, ſed omnia eius
Atargata. conſilia morte ſunt euerſa. Atque unum ex ijs, quæ ille moliebatur, erat, ſi ſponte
Athara. fuiſſet receptus, ſi minus bellum expectarent. Nam cum eos uideret nec prius, nec
Dercetò. poſterius legatos miſiſſe, ut in ſuperioribus dictum eſt, ſe ad bellum comparabat.

LIBRI DECIMISEXTI FINIS.

ARGVMENTVM DECIMISEPTIMI.

Decimusſeptimus totam Ægyptum atq; Libyam continet.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM

LIBER DECIMVSSEPTIMVS.

QVONIAM in Arabia peragranda ſinus eos complexi ſu-
mus, qui eam ſtringunt, ac peninſulam faciũt, Perſicum
ſcilicet atq; Arabicum, cum hoc etiam Aegypti pars quę-
dam luſtrata eſt, & Æthiopiæ Troglodytica ſcilicet, & ſe
quentia uſque ad extrema terræ, quæ cinnamomum fert,
nunc reliqua ijs gentibus continua explicanda ſunt, quæ
circa Nilum iacent. Poſt hæc Libyam, quæ totius geogra
phiæ reliqua eſt, percurremus. Sed prius Eratoſthenis ſen
tentię exponendę ſunt. Is enim dicit, Nilum ab Arabico ſinu occidentem uerſus
Nili figura. diſtare nouem millibus ſtad. eumq́ circa oſtia ſimilem eſſe ν literæ reſupine iacen-
ti. Fluens enim (ut ille inquit) à Meroë, ad ſeptentrionem, per duo millia ferè & ſe-
ptingenta ſtadia, rurſum conuertitur ad meridiem, & hyemalem occaſum, per tria
millia ferè & ſeptingenta ſtadia, & quaſi contra Meroën aſſurgens & multus in Li
byam egreſſus, & flexum alium ad ſeptentrionem efficiens, per quinque millia &
trecentā ſtadia defertur in magnum cataractem, paululum ad auroram conuerſus.
Per mille uero & ducenta in minorem cataractem, qui eſt Syenæ proximus, per
quin

quinq; millia & CCC. in mare. Influunt in eum duo flumina è lacubus quibusdam ab oriente delata, & Meroën ingentem insulam complectuntur, quorum hoc dicitur Astaboras, ad orientale latus fluens, alterum Astapus, quod nonnulli Astosabam uocant. Astapum uero esse alium dicunt, qui è lacubus quibusdam à meridie fluat, atq; hunc ferè rectum Nili corpus efficere, sed ab æstiuis imbribus augeri. Supra Astaboræ & Nili concursum, stadijs septingentis Meroën urbem esse, eodem nomine quo insulam. Item supra Meroën, aliam insulam, quam Ægyptiorum exules habent, qui à Psammiticho desciuerunt, ij Sebritæ, id est aduenæ nominantur, & reginam habent, quæ regi Meroës paret. Quæ uero infra Meroën sunt, secus Nilum ex utraque eius parte Rubrum uersus, Megabari & Blemmyes habitant, Ægyptijs finitimi, & Æthiopibus parentes. Secus mare autem Troglodytæ, quorum qui Meroë proximi sunt, decem, undecimue dierum itinere à Nilo distant. A sinistra uero cursus Nili habitant Nubæ magna Libyæ gens, à Meroë incipientes usque ad Nili flexus, nequaquã Æthiopibus parentes, sed per sese in multa regna dispartiti. Ægypti pars, quæ secus mare est ab ore Pelusiaco ad Canopicum, est stadia tria millia & CCC. Atq; hæc sunt quæ ab Eratosthene dicuntur. Sed ulterius dicendum est, & primo quæ ad Ægyptum pertinent, ut à notioribus ad sequentia procedamus. Nilus enim quædam huic regioni & sequenti, & Æthiopiæ quæ supra est, communia effecit, eas irrigans dum crescit, & solum partem hanc habitabilem relinquens, quæ ab inundationibus tegitur. Accliuem autem & aqua sublimiorem totam undiq; inhabitabilem, & propter eandem siccitatem desertam præterit, sed nec omnem Æthiopiam Nilus permeat, nec in rectum, nec solus, nec bene habitatam, Ægyptum uero & solus, & totum & in rectum, à minore cataracte supra Syenem & Elephantiã incipiens, qui sunt et Ægypti & Æthiopiæ fines, usq; ad Nili ostia in mare emittentia. Enimuero Æthiopes magna ex parte pastoralẽ ac inopem uitam degunt, tum propter soli tenuitatem & aëris intemperiem, tum propterea quod longe à nobis sepositi sunt. Econtra Ægyptij. nam & ciuilem & mitem uitam degentes, in locis notis habitãt, unde & ordo eorum memoratur & laudatur. Videntur enim recte uti regionis ubertate, & bene cultam, & bene diuisam habere. Nam rege constituto multitudinem trifariam diuiserunt, & alios quidem milites, alios agricolas, alios sacerdotes uocauerunt, & alios sacrorum curatores, alios eorum quæ ad hominem pertinent, alios quæ ad bellum, alios quæ ad pacem, & terram, & artes spectant, ex quibus regi prouentus afferebantur. Sacerdotes philosophiam & astronomiam exercebant, & cum regibus diuersabantur. Regio prius in præfecturas diuisa fuit, quas νόμους uocant. Thebaica quidem in decem, quę uero in Delta est in totidem, intermedia autem in XVI. & (ut quidam uolunt) tot erant huiusmodi præfecturę, quot aulas labyrinthus habebat, quæ circiter triginta erant. Rursum hæ præfecturæ diuisiones alias habuere. nam pars eorum maxima in Toparchias diuisæ fuerunt. Toparchiæ rursum in diuisiones alias, minimæ portiones arua erant. Opus enim fuit tam diligenti ac subtili locorum diuisione, propter continuas finiũ confusiones, quas Nilus auctus efficiebat, nunc addẽdo, nunc adimendo, nunc immutando figuras, & signa quædã reuelando, quibus propriũ discernitur ab alieno. Vnde iterum atq; iterũ mensurari oportebat, unde ab ijs geometriam ortum credunt habuisse, quemadmodũ computandi scientiam & arithmeticam à Phœnicibus propter mercaturas. Et quemadmodum uniuersa regio in tres æquas

Astaboras. Astapus. Astosaba. Meroë. Sebritæ. Megabari. Blemmyes. Nubæ. Pelusiacum ostium. Canopicum ostium. Nili cursus. Elephantia. Aethiopum uita. Aegyptiorum uita. Aegypti præfecturæ. Nomi. Labyrinthi aulæ. Toparchiæ. Geometriæ ortus. Arithmeticæ origo.

partes diuisa est, ita & multitudo quæ in quaque præfectura est, tanta est circa flumen solicitudo, ut naturam diligentia exuperet. Nam cum regio natura multum fructum afferat, irrigata plurimum affert. Natura enim & maius Nili incrementum plus terræ irrigat, sed sæpe diligentia naturam supplet deficientem, ut tantum terræ in minoribus Nili excrescentijs irrigetur, quantum in maioribus per fossas aggeres. Quare ante Petronij tempora tunc maxima ubertas erat, cum Nilus ad quartum ac decimum cubitum excrescebat, cum uero ad octauum cresceret, fames & penuria eueniebat. Cum uero ille regioni imperaret, & duodecimum cubitum tantũ Nilus implesset, maxima fames fuit, & cum octauũ solum aliquando implesset, famem nemo sensit. Atque ordo quidem talis est, sequentia uero iam dicemus. Nilus ab ultimis Æthiopiæ finibus rectà fluit ad septentrionem usque ad eum locum, qui Delta appellatur, ubi tanquam à uertice quodam scissus (ut Plato inquit) hunc locum effecit, trianguli uerticem, latera uero trianguli, fluenta quæ ex utraq; parte & usq; ad mare descendunt, alterum ad dextram Pelusium uersus, alterum ad sinistram in Canopicum mare & proximũ Heraclium, Basim autem maritimam oram, quæ inter Pelusium est atque Heraclium. Quare insula mari, duobúsque Nili fluentis facta est, & Delta nominatur, propter figuræ similitudinem, locus qui ad uerticem est, eodem nomine uocatur, propterea quod dictæ figuræ initium est. Vicus quoque qui ibi est, Delta nominatur. Duo itaque sunt Nili ostia, alterum Pelusiacum, alterum Canopicum & Heracleoticum. Inter quæ alia quinque ostia sunt mentione digna, alia uero tenuiora permulta. A primis enim partes quædam obruptæ, & in totam insulam dispartitæ, multos riuulos insulásque fecerũt, ut tota sit nauigabilis, fossis in fossas alias diuisis, quę tanta facilitate nauigantur, ut nonnullæ testaceas scaphas habeant. Insula trium millium ferè stadiorum ambitum comprehendit. Habitant eam quoque totam interius, & inferiora loca cum fluuialibus quoque regionibus, quæ ex aduerso ipsi Delta positæ sunt. In Nili incrementis tota undis obruitur, præter habitationes. Hę nanque in naturalibus quibusdam cumulis uel aggeribus sitæ sunt, tam urbes maximę, quàm uici, quę álonge insularum speciem prębent. Aqua in æstate ultra quadragesimum diem permanet, postea paulatim decrescit, quemadmodum creuit. In diebus sexaginta omnino campus denudatur atque exiccatur, & quo citius exiccatur, eo citius & aratur, & seritur, & celerius apud eos, qui maiores ęstus habent. Eodem modo regio supra Delta irrigatur, nisi quod Nilus quatuor millibus stadiorum per unum alueum rectà delabitur, sicubi insula non occurrat, è quibus ea pręcipua est, quę Heracleoticam pręfecturam comprehendit, uel sicubi diuertigium aliquod fiat per canalem frequentius in magnum aliquem lacum, uel regionem, quam irrigare possit, quemadmodum is qui Arsinoëticam pręfecturam facit, & Mœridis lacum, & qui Maręotim refunduntur. Et (ut breui colligam) solum ultima fluuialis regio ex utraq; Nili parte, Ægyptus est, quę raro usquã CCC. stad. cõtinuam latitudinem obtinet, quę quidem habitetur, ab Æthiopię montibus incipiens usq; ad ipsius Delta uerticem, quare manui cuidam expansę persimilis est, diuertigijs magna ex parte in longum exeuntibus. Figuram uero fluuialis regionis & terrę quam dico montes efficiunt, à locis Syenę proximis deducti ex utraq; parte usq; ad Ægyptiũ pelagus. Nam quãtum extenduntur ij & inter se distant, tantũ flumen diffunditur & contrahitur, & regionem habitabilẽ diuerso modo figurat.

Regio

Marginal notes: Nili auctus. Nili cursus. Delta. Nili ostia. Scaphæ testaceæ. Nili defectus. Arsinoëtica præfectura. Mœridos lac. Aegyptus. Aegypti figura.

Regio uero supra montes magna ex parte inhabitata, quare antiqui coniectura, po- *Nili auctus unde.*
steri etiam uisu ipso cognouerunt Nilum ab æstiuis imbribus augeri, cum supe-
rior Æthiopia in ultimis montibus dilueretur. Imbribus autem cessantibus, pau-
latim inundationem cessare, quæ res ijs maxime liquuit, qui in Arabicum sinum
nauigarunt usq; in cinnamomi regionem, & ijs qui ad Elephantum uenationem
missi fuerunt, & si quæ aliæ necessitates Ptolemæos Ægypti reges impulerunt, ut *Ptolemæus Philadelphus.*
homines aliquos eò mitterent. Ii enim talia curabant, is præcipue cui cognomento
fuit Philadelphus, cognoscendarum rerum studiosus, qui propter corporis imbe-
cillitatem semper noui aliquid perquirebat, in quo sese traduceret, atque oblectaret.
Antiqui autem reges non multum hæc curauerunt, quanquam tum ipsi sapientiæ
dediti essent, tum sacerdotes, cum quibus plurimum uiuebant, ut propter hoc ma-
gnopere sit admirandum, & propterea quod Sesostris totam Aethiopiam permea- *Sesostris.*
uit, usque ad cinnamomi regionem, & adhuc quædam eius monumenta extant, &
columnæ & epigrammata. Cambyses quoq; Aegypto occupata, cum Aegyptijs *Cambyses.*
usq; in Meroën progressus est, & nomen urbi, & insulæ ab illo impositum ferunt, *Meroë unde dicta.*
Meroë sorore ibi mortua, alij eam uxorem fuisse tradunt. Nomen itaq; ob hono-
rem mulieris loco dedit. Et mirandum profecto est ex his causis, cur non omnino
euidens erat imbrium historia ijs qui tum erant, præsertim cum sacerdotes ea dili-
gentius in sacras literas referrent, & summo studio reconderent, quæcunque maxi-
mam aliquam disciplinam præ se ferrent. Nam si hoc quærendū fuit, quod adhuc
quæritur, quare æstate, & non hyeme in partibus australissimis imbres cadunt, in
Thebaide uero & circa Syenen minime, quare & non illud, quomodo ex imbri-
bus Nilus augeatur, ne talibus testibus indigerent, quales attulit Posidonius? Tra-
dunt enim Eratosthenem dicere æstiuos imbres causam esse, idque ab Aristotele
sumpsisse, Aristotelem uero à Thrasyalco Thasio, qui unus fuit ex antiquis phy- *Thrasyalcus Thasius.*
sicis. Thrasyalcum autem ab alio, atque illum ab Homero, qui Nilum διιπετέα cæ- *Nilus διιπετής.*
lestem dixit,

ἂψ δ' εἰς αἰγύπτοιο διϊπετέος ποταμοῖο. *Locus Homeri Odyss. δ.*

Rursus ad Aegypti cælestem nauigat amnem.

Sed omittamus hæc, cum à multis sint pertractata, è quibus satis sit duos affer-
re, qui ętate nostra librum de Nilo composuerūt, Eudorum & Aristonem Peripa- *Eudorus.*
teticum. Nam excepto dúntaxat ordine, cætera omnia & stilo & tractatu eadē ferè *Ariston.*
ab utrisq; posita sunt. Vnde cum libros conferre uellemus, & exemplaria non habe
remus, alterum cum altero contulimus. Vter autem ab utro surripuerit apud Am-
monē inueniri posset. Eudorus Aristonē in culpa esse dicebat, & profecto ipsum
dicendi genus potius erat Aristonis. Antiqui itaq; id solum Aegyptum uocauere, *Aegyptus antiqua.*
quod habitatur, & à Nilo irrigatur, à locis Syenæ proximis incipientes usque ad
mare, posteriores uero ad hoc usque tempus, omnes ferè orientales partes assum-
pserunt, quæ inter Arabicum sinum sunt, atq; Nilum. Ab occidente uero loca usq;
ad Abases. In ora maritima ab ostio Canopico, usque ad eum locum qui Cataba- *Abases alias Auases.*
thmus dicitur, & ea quæ Cyrenæi tenent. Nam Ptolemaici reges, qui Cyrenaicam *Catabathmus.*
tenuere, adeo quondam polluerunt, ut eam ab Aegypto Cyproq; separarent. Ro-
mani qui postea successerūt, illorum prouinciam Aegyptum iudicantes in ijsdem
finibus seruauere. Aegyptij Abases regiones uocant habitatas, & maximis desertis
circundatas, quasi quasdam pelagi insulas, quod frequēs est in Libya. Harum tres

sunt Ægypto finitimæ, & ei subditę. Atq; hęc & eius uirtutes mox prosequemur. Et quoniã maxima huius operis pars ac principalissima est Alexandria, & quæ ad eam pertinent, hinc incipiendum est. Maritima itaq; ora à Pelusio usq; ad Canopicum os, ad occidentem nauiganti est mille ferè & trecentorũ stadiorũ, quod & basim ipsius Delta diximus. Hinc in Pharum insulã centũ & quinquaginta. Pharus insula quædam est oblonga, quę continenti adiacet, bicipitem ad ea portum faciẽs. Nam cum litorea regio sit sinuosa, duo promõtoria in mare emittit, inter quæ insula iacet quę portum claudit. Ei nanq; per longum obijcitur. Ex Phari promõtorijs orientale magis continentem, & oppositum sibi promontoriũ attingit, & Acrolochias uocatur, quod portum efficit ore optimo. Accedit quod in intermedio freto petræ sunt, partim aquis opertę, partim eminentes, continue occurrentem ex pelago fluctum exasperantes. Ipsumq; insulę promontoriũ est petra quædam mari circunluta, quę turrim habet multis tabulatis excelsam, & albo lapide mirifice structam, eodẽ nomine quo insula. Eam Sostratus Gnidius regum amicus posuit ob nauigantium salutem, ut epigramma declarat, ut, Sostratus Gnidius Dexiphanis filius, dijs seruatoribus pro nauigantibus. Nam cum ora ex utraque parte importuosa & humilis esset, & cautes & † breuia haberet, signum aliquod necessarium fuit, altum & clarum, quo nauigantes ad portus ingressum dirigerentur. Occidentale etiam ostium quanquam non tutum ingressum habet, non tamẽ tanta indiget prouidentia, sed hoc alium portum efficit, qui Eunosti dicitur, atq; hic ante fossum & clausum portum iacet. Nam qui ex dicta turri ingressum habet, is maximus portus est. Hi uero continui in secessu illo qui Septemstadium appellatur, aggere ab eo dirempti adiacent. Agger autem est pons quidam à continenti in insulam ad occidentalem eius partem porrectus, duos tantum aditus relinquens in Eunosti portum, atq; ipsos sponte iunctos, quod opus non modo pons erat in insulã, sed etiam aquæ ductus cum habitaretur. Nunc diuus Cæsar eam in Alexandrino bello (nam cum regibus erat) desertam reddidit, pauci tamen nautæ iuxta turrim habitant. Ac maximus quidem portus ad id quod & natura & aggere bene clauditur, profundus est adeo ut maxima nauis sarmento teneatur, atque in portus complures scinditur. Primi quidem Ægyptiorum reges ijs contenti quæ habebant, nec ualde accersitis aliunde rebus indigentes, ab omnibus nauigantibus accusabantur, præsertim à Græcis (depopulatores enim erant, & alieni appetentes) propter soli tenuitatem huic loco custodiam imposuerunt, iubentes ut quosque arcerent. Atque ijs habitandam dederunt eam, quæ Rhacotis appellabatur, ea nunc Alexandriæ pars est, naualibus imminens, tunc uicus erat. Quæ uero uico proxima erant, bubulcis tradidere, qui etiam externos arcerent. Cum Alexander eò uenisset, loci opportunitate perspecta, statuit urbem ad portam collocare. Opulentiæ quę postmodum urbi secuta est, signum referunt, quod in fabricę designatione contigit. Nam cum architecti ambitus lineam gypso designarent, & aduentante rege terra defecisset, qui farinam operarijs dispensabant, partem illis prębuere, qua uias in plures diuiserunt, atque id (ut mihi uidetur) in bonum omen acceptum est. Opportunitas quidem multiplex est. nam duo maria locum undique alluunt, alterum à septentrione, quod Aegyptum dicitur, alterum à meridie, quod Marię lacus & Marẹotis appellatur. Hunc Nilus multis fossis tum è superioribus partibus, tum è lateribus adauget, per quę multo plura importantur, quàm è mari, quare

Alexandria. Pelusium. Canopicum. Pharus. Acrolochias. Sostratus Gnidius. † βράχη Græce legitur, interpres uidetur legisse βραχη. Eunosti port. Rhacotis. Alexandriæ origo. Mariæ lacus.

quare portus qui in lacu eſt, ditior eſt maritimo. Quæ hac exportantur ex Alexandria plura ſunt, quàm quę importantur, quod qui Alexandrię fuit, & dicęarchiam exercuit probè tenet, cum onerarias naues uiderit, & uenientes & recedentes, quanto grauiores ac leuiores ultro citroq́; nauigent, ac diuitias, quę ex utraq; parte & in maris & in lacus portum aduehuntur. Aëris temperies accedit, quæ idcirco contingit, quod ea utrinq; alluitur, & Nilus incrementa cōmode facit. Nam cæterę urbes quę ad lacus ſitę ſunt, grauē & æſtuoſum aërem in ęſtiuis ardoribus ſentiunt. Nam propter euaporationes à ſole factas, cœnum in lacuū labris cōcreatur, unde lutoſo humore exhalato aër morbidus attrahitur, quod eſt peſtis initiū. Alexandrię uero incipiente ęſtate Nilus auctus auget etiā lacū, et nullū cœnū relinquit, à quo nullus malignus uapor conſurgat. Tunc etiā eteſiæ à borealibus partibus, et pelago flant, quare Alexādrini optime æſtatē agunt. Vrbis ſitus chlamydis figurā habet, cuius latera quę in longū tendunt, circumalluuntur XXX. ferè ſtad. diametro, latera uero quę in latū ſunt, iſthmi obtinent per ſeptē octóue ſtad. quorum uterq; hinc mari, illinc lacu diſtinguuntur. Ac tota quidē urbs uijs diſtincta eſt, quibus et equi & curſus agi poſsint, ſed duabus latiſsimis, quę plus iugero expanduntur, & ſeſe medias ad rectos angulas ſecāt. Ciuitas publica fana pulcherrima habet, et regias, quę quartam tertiámue totius ambitus partem occupant. Nam regum quiſq;, quemadmodum publica dęorū dona aliquo ornamēto decorabant, ſic & ad eas quę factę erāt regiam aliquam ædificabant, ut nunc poëtę illud uere dici poſsit. Sunt alia ex alijs, atq; omnia inter ſe iuncta ſunt & portui contigua, etiam quę extra eum ſunt. Pars etiam regiarū eſt muſęum quod ambulacrum habet, & exedram & maximam domum, in qua cœnaculū eſt eorum qui muſęo participant, hominum circa diſciplinas uerſantiū. Hic conuentus communes pecunias habet & ſacerdotē, qui muſęo pręeſt, olim à regibus, nunc à Cæſare conſtitutū. Regiarum pars & illud eſt, quod corpus appellatur. Id circuitus quidam eſt, in quo regum ſepulturæ, & Alexandri erat. Nam Ptolemæus Lagi filius, Alexādri corpus Perdiccæ abſtulit, cum id ex Babylone deferret, atq; huc diuerteret, auaritia tractus, ut Aegyptum ſibi uendicaret. Perijt ille à militibus interemptus. Nam cum Ptolemæus aduentaſſet, eum in inſula deſerta incluſit. Vnde irruentibus in eum militibus, ſariſsis confoſſus eſt. Cum eo reges Aridæi, & Alexandri filij, & Rhoxana uxor in Macedoniam diſceſſerunt. Alexandri corpus Ptolemæus Alexandriam detulit, eique parentauit, quod & adhuc ibi iacet, ſed nequaquam in eodem alueolo. Nam qui nunc uitreus eſt, prius aureus erat. Coccos enim cui cognomento fuit Ptolemæus, accerſitus illum rapuit ex Syria profectus, qui cito excidit, quapropter parum ei ſpolia profuere. In magno portu iuxta ingreſſum ad dextram eſt inſula, & turris Pharus, ad lęuam ſunt Cautes, & Lochias promontorium, in quo regia eſt. Ingredienti ad ſiniſtram ſunt interiores regiæ, continuæ ijs quæ ſunt in Lochiade, quæ multas ac uarias manſiones & lucos habent. His occultus clauſus portus ſubiacet, qui proprius eſt regum. Item Antirrhodus inſula, quæ ante effoſſum portum iacet, & regiam habet & paruum portum, ea ſic uocata eſt, quod quaſi cum Rhodo contenderet. Supra hanc theatrum eſt, poſtea Poſidium, flexus quidam ab eo prominēs, quod Emporium uocatur, & Neptuni templum habet. Id Antonius addito aggere fecit, ut magis in medium portum emineret. In extremo regiam domum conſtruxit, quam Timonium appellauit. Idq; in extremo fecit cum ab amicis derelictus, poſt Actiacā

Alexandriæ ſitus & figura.

Regiæ Alexandriæ.

Muſeum Alexandriæ.

Corpus Alexandri.

Aridæi.

Rhoxana.

Alexandri ſepul.

Coccos.

Pharus.

Lochias prom.

Antirrhodus.

Poſidium.

Emporium.

Timonium.

calamitatẽ, Alexandriã discessisset, statuens sibi solitudinẽ quandam reliquã uitã, *Cæsarium.* quam uicturus erat, à tot amicis destitutus. Postea est Cęsariũ & Emporiũ, & secessus quidam, *Septenstadiũ* postea naualia usq; ad Septenstadiũ. Atq; hæc circa magnum portum sunt, deinceps post Septenstadiũ est Eunosti portus, & supra hũc est defossus portus, *Cibotus.* nomine Cibotus, qui & ipse naualia habet. Interius fossa est nauigabilis usque ad Marxotidem lacum extensa, extra fossam itaq; restat urbis paululum. Postea est *Necropolis.* Necropolis, & suburbanum, in quo horti plurimi sunt, & sepulturæ, mansiones *Sarapium.* condiendis mortuis idoneæ. Intra fossam sunt Sarapium & alia quædam antiqua fana, derelicta quodam modo propter templorum fabricam, quæ Nicopoli fit. Nam & amphitheatrum, & stadium, & quinquennalia certamina ibi celebrãtur. Antiqua uero derelicta sũt, & (ut breui colligamus) urbs & donarijs & sacris plena *Gymnasium Alexandrinum.* est. Sed pulcherrimũ est gymnasiũ, quod porticus habet stadio maiores, & forũ iudiciale, & lucos. *Panium.* Est etiam Paniũ altitudo quędã manufacta, turbinea, petrosę ripæ persimilis, in quam per cochliũ ascẽditur. Ab eius uertice tota urbs subiecta undiq; cerni potest. A Necropoli uero platea quæ in longum est, secus gymnasium, pertendit *Hippodromus.* usq; ad Canopicam portam, postea est id quod Hippodromus appellatur, & a- *Nicopolis.* liję adiacentes usq; ad Canopicã fossam. Exeunti per Hippodromũ est Nicopolis quę habitationem ad mare habet, urbe non minorem, distat ab Alexandria stadijs triginta. Hic locus summe à Cæsare Augusto cultus est, propterea quod hic prælio *Antonius ubi superatus.* eos superauit, qui cum Antonio contra se exierant, & impetu facto urbẽ cepit. Antonium uero coëgit, ut ipse sibi manũ afferret, *Cleopatræ mors.* Cleopatrã ut uiua in potestatẽ suam ueniret, quę paulo post et ipsa se in uinculis clàm admoto aspidis morsu uel ueneno delibutorio confecit. nam utroq; modo dicitur, quare Lagidarũ imperiũ euersum *Ptolemæorum series.* est, cum multos annos permansisset. Nam Ptolemæus Lagi filius Alexandro successit, Ptolemęo autẽ Philadelphus, Philadelpho Euergetes, postea Philopator Agathoclię, postea Epiphanes, postea Philomator, filio à patre imperium accipiente. Huic uero frater successit, secundus Euergetes nominatus, hunc & Physconem dicunt, cui Ptolemęus cognomẽto Lathurus successit, Lathuro autẽ ętate nostra Au*Auletes Cleopatræ pater.* letes Cleopatrę pater. Sed omnes post tertium Ptolemæum maleuixerunt, delicijs corrupti, omniũ uero pessime quartus & septimus & ultimus. Auletes, qui præter alia flagitia etiam choraulam exercuit, & adeo in ea gloriabatur, ut non contaretur *Cleopatræ genus & fortuna.* certamina in regia celebrare, ad quæ & ipse cum alijs concertaturus prodibat. Atq; hic est quem Alexandrini exegerũt, & cum ei tres filię essent, unã natu grandiorem, quæ legitima erat, reginam fecerunt, & duæ eius filiæ infantes adhuc atq; inutiles, *Cybiosactes.* à regno exciderunt. Reginæ uiri ex Syria accersiti præsertim Cybiosactes quidam, qui se ex Syriacorũ regum stirpe simulabat. Hunc diebus paucis regina eiecit, cum eius ignobilitatem, illiberalitatemq; pati non posset. Pro illo alius uenit, qui & ipse *Archelaus.* se Archelaum Mithridatis filium simulabat, qui Archelai quidem filius erat eius, qui cõtra Syllam bellũ gessit, & postea à Romanis in honore maximo habitus est, & auus eius fuit, qui tempore nostro postremus in Cappadocia regnauit, Comanorũ sacerdos, quę in Ponto sunt, & cum Gabinio tunc diuersatus est, tanq̃ cum eo cõtra Parthos militaturus. Hoc itaq; nesciente, ille per amicos quosdam ad regi- *Auletes.* nam deductus, rex declaratur. Interea Auletam Romam profectum, Pompeius suscipit, *Dion Academicus.* & senatui cõmendat, ac de reductione eius agit, & de nece legatorũ qui supra centum contra regẽ uenerãt, è quibus fuit Dion Academicus princeps legationis.

Ptol

Ptolemæus itaq; à Gabinio reductus, Archelaum ac filiam interemit. Sed nõ mul to pòst morbo absumptus est, relictis duobus filijs, & totidem filiabus, quarum grandior erat Cleopatra. Alexandrini & puerũ natu grandiorem, & Cleopatram regno præfecerunt. Sed pueri familiares mota seditione Cleopatram eiecerunt, quę postea cum sorore in Syriam secessit. Interea Pompeius magnus ex Phaleopharsa- *Pompeij mors.* lo fugiens, in Casium montem ac Pelusium uenit, ibiq; à regis familiaribus dolo obtruncatus est. Cæsar cum aduentasset, adolescentulum interemit, & Cleopatram ab exilio reuocatam, Aegypti reginam constituit, atq; ei in regni partem reliquum fratrem addidit admodum iuuenem. Post Cæsaris mortem, & res in Philippis gestas, Antonius in Asiam profectus Cleopatram summis honoribus complexus est, ut etiam acciperet in uxorem, & filios ex ea susciperet. Ambo in Actiaco bello fuerunt, ambo fugerunt, ambo postea à Cæsare Augusto sunt euersi, qui furentem Ægyptum composuit, & nunc prouincia est, & tributa maxima pendit, *Aegyptus prouincia.* ab hominibus continentibus administrata, qui in eam mittuntur. Qui mittitur regis ordinem gerit, sub eo est iustitiæ † administrator, qui maximam in iudicijs potestatem habet. *δικαιοδότης.* Item alius quidam qui propriarum † rationum assertor appellatur. *ἴδιος λόγος.* Is ea perscrutatur quæ domino carent, & ad Cæsarem recidunt. Hos sequũtur Cæsaris liberti & administratores, quibus maiora & minora negotia committuntur. Sunt etiam tres militum legiones, quarum una circa urbem sedet, alia in reliqua sunt regione, preter has nouem cohortes Romanorum, tres in urbe, tres in finibus *Copiæ militares Alexãdriæ* Æthiopiæ præsidio circa Syenem collocatæ, & reliquæ tres in cætera regione. Sunt etiam tres equitum turmæ per loca opportuna eodem modo dispositæ, ex indigenis magistratibus. In urbe est sacrorũ † interpres qui purpuram induit, & patrios honores habet, & ea curat quæ urbi sunt necessaria. Item commentariorum † scriba, & qui † iudicibus præest. *Ἐξηγητής. ὑπομνηματογράφος. ἀρχιδικαστής.* Quartus est pretor nocturnus. Hi magistratus etiam tempore regum erant, sed cum reges male uiuerent, & ipsi minus ualebant, & urbis opportunitas propter iniquitatem obscurabatur. Vnde Polybius qui in ea ur- *Polybius.* be fuit, cum statum qui tunc erat, uidetur fastidire, dicens, tria hominum genera urbem habitare, Aegyptium, & indigenam nationem acrem, atq; ciuilem, & stipatores mercede conductos, multos sanè ac dissolutos. Ex antiqua enim consuetudine peregrinos milites alebant, & propter regum ignauiam potius imperare quàm seruire edocti erant. Tertium genus erat Alexãdrinorum, nec id ualde ciuile, propter easdem causas, melius tamen quàm illi. Nam quanquam permixti homines essent, ab antiquo tamen Græci erant, & communis Græcorum consuetudinis haud immemores. Sed hæc multitudo etiam ab Euergeta Physcone deleta est, quo regnan- *Physco.* te Polybius Alexandriam profectus est. Nam Physco persæpe mota seditione multitudinem militibus obiecit atq; consumpsit. Cum itaq; talia essent in ea urbe, ait, reuera reliquum esse, quod à poëta dicitur,

αἴγυπτόν δ' ἰέναι δολιχὴν ἀργαλέην τε.

Durum iter ac longum Aegypti perducit ad oras.

Talis etiam erat si non peior, posteriorũ regum status, at Romani multa pro uiribus emendarunt, urbe (ut dictũ est) composita, & quibusdã pro imperatoribus & monarchis & ethnarchis per regionẽ cõstitutis, quibus tamen haud magna negotia permittebãtur. Vrbis opportunitas proxima est. Nam hic solus locus ex to- *Auletæ tributa.* ta Aegypto ad utraq; idoneus est, & ad res maritimas, propter portus cõmoditatẽ, *Agypti tributa*

Ciceroñis locus In qua oratiōe Cicero hoc dixerit, quod Ptolemæus duodecies millena & quingēta talenta ex Aegypto quotannis percipiebat, nō satis cōstat, nisi in oratione pro Rabirio loco aliquo mutilato, uel in ea oratiōe quæ nō extat, quā pro Gabinio habuit.

& ad terrestres, quia omnia faciliter in hunc locum flumine deferuntur, ubi maximum totius orbis emporium est. Atque urbis quidem uirtutes hæ sunt. Ægypti prouentum Cicero in quadam oratione explicat, dicens: Auletæ patri Cleopatræ quotannis duodenûm millium, & quingenûm talentorum tributum afferri solitum. Quare cum is, qui pessime ac segnissime regnū administrabat, tantos reditus haberet, qualia putanda sunt præsentia, quæ cum tanta diligentia à Romanis administrantur, Indicis, Troglodyticisq; emporijs adeo adauctis. Nam superiore quidem tempore, ne uiginti quidem nauigia in Arabicum sinū transire audebant, ut extra angustias caput exererent, nunc maximæ classes usq; in Indiam & extrema Æthiopiæ transmittunt. Vnde pretiosæ merces in Aegyptum aduehuntur, ac rursum ex Aegypto in alia emittuntur loca, quare dupla uectigalia exiguntur. Altera quidē rerum quæ importantur, altera earū quæ exportantur, ac pretiosarū quidem mercium pretiosa sunt uectigalia. Nam solum hic talia uendūtur ac recipiuntur, & cætera loca ex Alexandria copiam petunt, quæ profecto opportunitas facile uideri potest, si quis regionem peragret, ac primo maritimā oram à Catabathmo incipiens. nam eò usq; Aegyptus pertendit. Deinceps est Cyrenaica & Marmaridæ, qui Barbari circumhabitant. A Catabathmo Parætonium usq; recta nauigatione est cursus stadiorū noningentorū. Parætonium ciuitas est, & portus ingens, XL. ferè stadiorū. Hanc alij Parætonium, alij Ammoniam uocant. In intermedio spatio est Aegyptiorum uicus, & Nesisphyra promontorium, & Tyndarij scopuli, qui sunt quatuor paruæ insulæ, quæ portū habent. Postea est Drepanum promontorium, & insula Enisispia cum portu, post uicus Apis, à quo Parætonium usq;, sunt stadia C. usq; ad Ammonem V. dierum iter. à Parætonio circiter mille & CCC. stadia. Inter hæc primo est Leucogium promontorium, quod Alba acta nominatur, postea Phœnicûs portus, & Pnigeus uicus, deinde Sidonia insula, quæ portum habet. Deinde Antiphræ non procul à mari. Tota hæc regio nequaquam uini ferax est, cum Ceramus potius mare recipiat quàm uinum, quod Lybicum appellant, quo pleriq; Alexandrini ad pondus utuntur, unde plurimum Antiphræ carpuntur. Deinde est portus Deris appellatus propter petram quandam proximam collo persimilem. Vocatur etiam Zephyrium locus quidam propinquus, postea est alius portus nomine Leucaspis, & alij complures, deinde Cynossema, deinde Taposiris, non tamen ad mare, quo in loco festa maxima celebrantur. Item alia Taposiris satis ultra urbem. Propter eam locus quidā est petrosus ad mare, qui quouis anni tempore multam iuuentutem habet festis indulgentem, postea est Plinthina, & Niciæ uicus, & Cherronesus castellum Alexandriæ, & Necropoli proximus, ad stadia LXX. Lacus autem Maria, qui hucusque pertendit, latitudinem habet supra C. & L. stadia, longitudinem citra CCC. Habet etiam insulas octo, & loca circunstantia omnia bene habitata. In his locis maxima uini copia est, ut etiam Maræoticum uinum ad uetustatem perduret. In Aegypti lacubus ac paludibus biblus nascitur, & Aegyptiaca faba ex qua cyborium fit. Eius uirgæ altitudine ferè æquales, ac decem pedes sunt. Biblus nuda uirga est, lanuginem quandam in summo habens. Faba in multis partibus & folia & frondes emittit, & fructum fabæ nostræ persimilem, magnitudine solum & gustu differentem, quare fabeta iucundum quendam aspectum ac delectationem præbent. Oblectantur autem mirum in modum in scaphis thalamiferis, densissima fabeta subeuntes, &

Catabathmus. Cyrenaici. Marmaridæ. Parætonium. Ammonia. Nesisphyra. Tyndarij scopuli. Drepanum. Enisispia. Apis uicus. Leucogium. Alba acta. Phœnicûs por. Pnigeus. Sidonia. Antiphræ. Deris. Zephyrium. Cynossema. Taposiris. Plinthina. Niciæ uicus. Maria lac. Maræoticū uinum. Biblus. Aegyptiaca faba. Cyborium. Scaphæ thalamiferæ.

eorum

eorum folijs inumbrati, quæ adeo magna sunt, ut poculorum & catinorum usum præbeant (habent enim concauitatem quandam ad id idoneam) unde Alexandrinæ officinæ ijs plenæ sunt, & ut uasis utuntur. Agri quoque magnum ex ijs folijs prouentum habent. ac faba quidem talis est. Hoc in loco biblus non multa nascitur. non enim excolitur. In inferioribus uero ipsius Delta partibus permulta est, alia deterior alia melior, Hieratica appellata. Nonnulli prouentum augeri cupientes, Iudaicam industriam huc transtulere, quam illi in palma & maxime in caryotica, atque balsamo adinuenerunt. Non enim permittũt eam multis in locis nasci, quo fit ut penuriæ pretium imponentes, prouentum quidem augeant, communem uero usum atque cõmoditatem uiolent. E Canopica porta exeunti ad dextram est fossa quæ lacui iungitur & Canopum fert. Per lacum uero in magnum flumen, & Canopum, Schediam nauigatur, ac primo Eleusina, quæ habitatio Alexandrinæ & Nicopoli proxima est, in ipsa Canopica fossa imposita, quę mansiones habet & secessus quosdam secretos uiris, ac mulieribus suffiri uolentibus idoneos, quoddam Canopicæ luxuriæ initium. Paululum ab Eleusine procedenti, ad dextram est fossa quæ Schediam deducit. Schedia quatuor schœnis distat ab Alexandria, quæ habitatio urbi similis est, & nauale habet thalamiferorum nauigiorum, quibus principes in superiorem nauigant regionem. Hic etiam earum rerũ uectigal exigitur, quæ à superiore Alexandriæ parte importantur, & exportantur, cuius gratia & ratis in flumine iuncta est, unde loco nomen inditũ est. Post fossam quæ Schediam et Canopũ ducit est nauigatio, secundũ maritimã oram deducta, quę à Pharo usque ad Canopicum ostium pertendit. Angustus enim quidã tractus inter pelagus atque fossam extenditur, in quo est parua Taposiris, post Nicopolim ac Zephyrium, quod promontorium Veneris Arsinoës sacellum habet. Hoc in loco dicunt olim urbem Thonim fuisse, eodem nomine quo rex, qui Menelaum & Helenam hospitio suscepit. Vnde de medicamentis Helenæ sic Poëta inquit,

Fabarũ folia. *Hieratica biblus.* *Cãnopi fossa.* *Eleusis.* *Schedia.* *Taposiris.* *Zephyrium.* *Thonis.*

ἐσθλὰ τά οἱ πολύδαμνα πόρεν θῶνος παράκοιτις. *Odyss. Δ.*

Quæ Polydamna dedit, Thonis charissima coniunx.

Canopus centum ac uiginti stadijs distat ab Alexãdria, pedestri itinere uadentibus, dicta de nomine Canopi qui Menelai classem gubernabat, et ibi mortuus est. In ea est Serapidis templũ, & cultu & religione excellens, ut etiam doctissimi uiri credant, & pro se uel pro alijs insomnia ibi captent. Sunt qui curas cõscribant, quidam uero uirtutes eorum, quæ ibi respondẽtur. Sed ante omnia ingens est eorum turba, qui ad solennia per fossam ex Alexandria descendunt. Nam die ac nocte nauiculis plena est uirorum ac mulierum impudenter canentium ac saltantium cum omni dissolutione, & ijs præterea, qui diuersoria habẽt fossę imposita ad huiusmodi relaxationẽ & celebritatẽ idonea. Post Canopum est Heraclium, quod Herculis templũ habet. Postea est Canopicũ ostium, & ipsius Delta initiũ. Ad dextrã Canopicæ fossæ, Elaitica præfectura à fratre primi Ptolemæi appellata, & non meherculeab heroë, ut quidam uolunt, è quibus est Artemidorus. Post Canopicũ ostiũ est Bolbiticũ. Postea Sebeniticũ, & Phatnicũ, quod magnitudine tertiũ est præter prima duo, quibus Delta terminatur. Nam nec procul à uertice scinditur in parte ipsius Delta interiore. Phatnico uero coniũgitur Mendesium, postea Taniticũ & ultimũ Pelusiacum. Sunt inter hæc alia quædã ostiola ignobiliora, falsa ostiorũ appellatione. habent enim hæc ostia ingressus non tamen aptos magnis nauigijs, sed

Canopus. *Serapis templum.* *Insomniorũ capiendorum locus.* *Heraclium.* *Delta.* *Elaitica præfectura.* *Artemidori lapsus.* *Nili ostia.* *Bolbiticum.* *Sebeniticum.* *Phatnicum.* *Mendesium.* *Taniticum.* *Pelusiacum.*

scaphis, propterea quod breuia ac paludes loca obtineant, sed præcipue Canopico
ostio utebantur, tanquam emporio, occlusis Alexandriæ portubus, ut antè dictũ
est. Post Bolbiticum ostium, arenosum quoddam, & humile promontorium ual-
Agni cornu. de expositũ est, quod Agni cornu appellatur. Postea est Persei specula, & Milesio-
Persei specula rum murus. Nam Milesij per Cyaxaris tempora, qui Medorum rex fuit, XXX. na-
Milesiorũ murus. uibus contra Psammitichum nauigantes, in Bolbiticum ostium tenuerunt. Post-
Cyaxaris. ea egressi dictum opus condiderunt. Tempore pòst in Saiticam præfecturam na-
Naucratis. uigantes, Inaris nauali prælio superatis, Naucratim urbem non multo supra Sche-
diam posuerunt. Post Milesiorum opus in Sebeniticum ostium procedenti sunt la-
Buticus lacus. cus, quorũ alter Buticus, à Buto urbe nominatur. Item Sebenitica ciuitas & Sais,
Butus opp. *Sebenitica ciuitas.* inferioris regionis metropolis. In hac Mineruam colunt, in cuius templo Psammi-
tichi sepultura est. Circa Butum Hermopolis est. In insula Buti est Latonæ oracu-
Sais. *Psammitichi sepulch.* lum. In mediterranea supra Sebeniticum, & Phatnicum ostium, est Xois insula, &
ciuitas in Sebenitica præfectura, & Hermopolis & Mendes, ubi Pan colitur, & hir-
Hermopolis. *Latonæ oraculum.* cus animal, & (ut Pindarus ait) hoc in loco hirci cum mulieribus coëunt, ut Men-
deta, proximum mari præcipitium,

Pindarus. *Xois.* μένδητα παρὰ κρημνὸν θαλάσσης ἔσχατον νείλου κέρας
Mendes. αἰγίβατοι ὅθι τράγοι γυναιξὶ μίσγονται.

Pan. Vltimumq́ Nili cornu, caprarum pascuntur greges,
Hirci cum mulieribus coëuntes. Et lasciui mulieribus admiscentur hirci.

Prope Mendetem est Diospolis, & lacus ei proximi, & Leontopolis. Vlterius
Diospolis. *Leontopolis.* in Busiritica præfectura est Busiris ciuitas, & Cynospolis. Author est Eratosthe-
Busiris. nes, cõmunem Barbaris omnibus consuetudinem esse, ut hospites pellant, Aegy-
Cynospolis. ptios uero accusari, propter ea quæ in fabulis de Busiride, & Busiritica præfectu-
ra dicta sunt, uolentibus posteris loci huius inhospitalitatem calumniari, cum
mediusfidius nullus Busiris, nec rex fuerit, nec tyrannus. Illud quoque uulga-
tum esse,

Odyss. δ. αἴγυπτόνδ' ἰέναι δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε.
Durum iter ac longum Aegypti perducit ad oras.

Atq; illud permultum ad hoc facit, quod locus est importuosus, & quanquam
portum habeat, is tamen qui Pharo proximus est, nequaquam patet, sed à bubul-
cis custoditur, hominibus prædatorijs, qui applicantes quousq; adoriantur. Car-
thaginenses uero demergũt peregrinos, qui in Sardiniam, uel Herculis columnas
adnauigant, & propterea pleraq; occidentalium non creduntur, & per se putant id
Athribitica præfect. iter suis esse difficillimũ. Postea sequitur Athribitica præfectura, & Athribes ciui-
Athribes. tas. Item Aprosopitica præfectura, in qua est Veneris ciuitas. Supra Mendesium,
Aprosopitica præfect. ac Taniticum ostium est ingens lacus & Mendesia pręfectura, & Leontopolita-
Leontopolitana præfectura na, & Veneris ciuitas, & Pharbetica pręfectura. Postea Taniticum ostium, quod
nonnulli Saiticum uocant, & Tanis maxima in eo ciuitas. Inter Taniticum Pelu-
Veneris ciuitas. siacumq́ ostium sunt lacus & maximæ & cõtinuæ paludes, in quibus crebri sunt
Pharbetica præfect. uici. Pelusium quoque circuncirca paludes habet, quas nonnulli Bathra uocant.
Tanis opp. Atque etiam loca cœnosa habitantur ad mare, ad stadia supra XX. muri ambitum
Bathra. habet stadiorum XX. à luto ac cœno dictum est. Ex hac parte Ægyptus difficilem
Pelusium unde dictum. ingressum habet. Ex orientalibus partibus Phœnicia, ac Iudæa. Item ex Arabia
Aegypti aditus. Nabatæa quæ continua est, aditus in Ægyptum patet. Arabia inter Nilum iacet,
&

& Arabicum sinum, & in extremis eius partibus situm est Pelusium, uerum tota deserta est & exercitui inuia. Isthmus qui inter Pelusiũ est, atq; recessum, qui ad Heroum urbem pertendit, noningentorũ est stadiorũ, ut uero Posidonius putat, ad mille & quingenta nõ peruenit, & ad id quòd siccus est & arenosus multos serpentes habet, qui latitant in arena. Ex Schedia Memphim nauigãti ad dextrã sunt uicini plurimi usq; in lacũ Mariã, è quibus est, is qui Chabrię uicus appellatur. Ad flumen est Hermopolis, deinde Gynæcopolis & Gynæcopolitana præfectura, deinceps Momemphis & Momemphitica præfectura. Inter hæc sunt fossæ plurimæ, in Mareotim emittentes. Momemphitæ Venerem colũt, & sacram uaccam alunt, quemadmodũ Memphitę Apim, & Heliopolitani Mneuim. Ii enim dij apud eos putantur, alij uero apud alios. Nam multi, & in Delta & extra Delta, alij marem, alij fœminã bouem alunt, qui tamen nõ putantur dei, sed sacri. Vltra Momẽphim sunt nitrariæ duæ, quæ nitrũ plurimũ ferunt, unde Nitriotica prętectura est. Hic Serapis colitur, & apud hos solũ in Ægypto ouis mactatur, non procul hinc est ciuitas nomine Menelaus. Ad sinistrã uero in ipso Delta flumen est Naucratis, duobus schœnis à flumine distat Sais, & paulò supra eam est Osiridis asylum, in quo Osirim iacere arbitrantur, quanquã multi de hoc ambigũt, ij præsertim qui supra Syenen & Elephantinã habitant. Fabulantur enim Isim multis in locis sub terrã Osiridis alueolũ posuisse, sed unus tamen Osirim habebat, quẽ uero sciebat, id fecit latere uolens Typhonem, ne ueniens corpus ex sepulchro erueret. Atq; ab Alexandria quidẽ ad ipsius Delta uerticẽ hęc peragratio est. Artemidorus dicit octo ac uiginti schœnorũ adnauigationẽ esse, id est octoginta & quadraginta stadia, tricenûm stadiorũ schœnum faciens. Nobis autẽ nauigantibus alia atq; alia schœnorum mensura distantias reddiderũt, ut quibusdã in locis quadragenûm stadiorũ schœnũ, ac pluriũ esse cõcederent. Quod autẽ etiam apud Ægyptios incõstans sit schœnorũ mensura, ipse Artemidorus deinceps declarat. à Memphi enim usq; in Thebaidem schœnos singulos facit C. ac XX. stadiorũ, à Thebaide usq; in Syenen LX. A Pelusio ad eundẽ uerticem nauigãtibus schœnos V. ac XX. dicit stadia septingenta & L. eadem mensura usus. Dicit insuper eam esse primã fossam à Pelusio procedenti, quæ lacus eos implet qui ad paludes uocãtur. Atq; ij quidẽ duo sunt, & ad sinistram magni fluminis iacent. Supra Pelusiũ in Arabia dicit esse alios quosdã lacus, & fossas in eisdem partibus extra Delta. Secus alterũ lacum est præfectura Sechreitica, quæ una ex X. numeratur, quę in Delta sunt. In hos lacus aliæ duæ fossæ conueniunt. Est alia quæ in Rubrũ mare & Arabicum sinum emittit, & in urbem Arsinoën, quã nonnulli Cleopatridem uocant, atq; per eos lacus fluit, qui Amari uocantur, qui quidẽ prius amari erant, sed facta fossa & admixto flumine sunt immutati. Ac nunc quidẽ amœni sunt, & aquatilibus uolucribus pleni. Fossa primũ à Sesostri incisa est, ante res Troianas, nonnulli eam à Psammiticho puero, morte intercipiente, solũ inchoatam putant. Postea à Dario primo eius rei successore, falsa opinione persuaso, penè perfectũ opus derelictum esse. Persuasus est enim Rubrum mare Ægypto sublimius, unde si intermedius isthmus incideretur, Aegyptum à mari obrutum iri. Ptolemaici quidem reges eum incidentes, euripum clausum fecerunt, ut cum uellent in exterius mare nauigarẽt, ac rursum sine periculo reuerterentur. De aquarũ autem effusione in superioribus cõmentarijs dictum est. Arsinoë proxima est Heroum ciuitas, & Cleopatris in Arabici sinus recessu qui

Chabria. Hermopolis. Gynæcopolis. Momemphis. Vacca sacra. Memphitæ. Apis. Heliopolitani. Mneuis. Aegyptiorum dij. Nitrariæ. Serapis. Menelau opp. Naucratis flu. Sais. Osiridis asylũ. Isis. Schœnorũ diuersitas. Sechreitica præfectura. Arsinoë opp. Cleopatris. Amari lacus. Psammitichus. Darius. Rubrũ mare. Isthmus Aegyptiacus. Heroũ ciuitas.

Cleopatris. est Aegyptum uersus, item portus & habitationes, & fossæ complures, & lacus ijs
Phagroriopolis. uicini. Hoc in loco est Phagroriopolitana præfectura, & Phagroriopolis ciuitas,
Phacusa. fossæ autem in mare Rubrum emittentis initium est, à uico Phacusa, cui cõtinuus
Philonis uicus est Philonis uicus. Fossa latitudinem habet cubitorum C. profundum quantum
nauigio satis sit X. millia ferenti. Hæc loca ipsius Delta uertici proxima sunt. Ibi est
Bubastus. Bubastus ciuitas, & Bubastica præfectura, supra quã est regio Heliopolitana, ubi
Heliopolis. Solis ciuitas est in aggere ingenti posita, quæ Solis templum habet, & Mneuim bo
Solis ciuitas. uem, qui in septo quodam nutritur, & ab Heliopolitanis pro deo habetur, quem-
Mneuis bos. admodum & Apis Memphitis. Ante aggerem lacus iacent, in quos propinquæ
fossæ refunduntur. Nunc omnino urbs deserta est. In ea est peruetustum templũ,
Cambysis incendia & sacrilegia. Aegyptio more structum, quod multis indicijs Cambysis insaniam, ac sacrilegiũ
ostentat. Cambyses enim templa partim igni, partim ferro deuastabat, mutilans,
Templum Heliopolitanum. excindens, amburens, quemadmodum & obeliscos, quorum duo Romam delati
sunt, non omnino deleti. Alij adhuc ibi & Thebis sunt, quæ nunc Diospolis no-
Diospolis. minatur, alij stantes aciem igni exesi, alij iacentes. Templorũ fabrica sic se habet: In
ingressu fani est pauimentum, latitudine quidem iugeri, aut paulò minus, longitu-
Anubis dromus. dine uero tripla quadrupláue, & quibusdam in locis etiam magis, atq; hoc qui-
dem dromus dicitur, ut Callimachus inquit,
Callimach. ὁ δρόμος ἱερὸς οὗτος ἀνούβιδος.
Dromus hic sacer est Anubidis.

Per totam longitudinem protinus ex utraque latitudinis parte sunt positæ lapi
deæ sphinges, uigenis cubitis, uel paulò pluribus inter se distantes, & alter sphingũ
ordo est à dextra, alter à sinistra. Post sphinges est uestibulum ingens, proceden-
ti ulterius aliud uestibulum, posteà aliud, & neque uestibulorum, neq; sphingum
diffinitus est numerus. In alijs uero templis alia, quemadmodum longitudines, &
latitudines dromorũ. Post uestibula est templum quod ingens protemplũ habet,
ac memoratu dignum, & septum cõmensuratum, simulacrum uero nullũ, aut non
in hominis formam, sed bruti alicuius. Ex utraque parte protempli præiacent eæ,
quæ pinnæ appellantur. Ii sunt duo parietes, æque alti atq; templum, in initio inter
se distantes paulò plus, quàm sit lata templi crepido. Postea in anteriorem partem
procedunt ad inclinantes lineas, usq; ad L. aut LX. cubitos. Hi parietes ingentium
simulacrorum sculpturas habent, Hetruscis & antiquis Græciæ operibus persimi
lium. Est etiam domus quædam multis columnis structa, sicuti Memphi, Barbari
ca fabrica. Nam præterquàm quòd columnæ multæ sunt, & ingentes, & multipli-
ci ordine constitutæ, nihil pictum aut elegans habet, sed potius uanum quendam
Sacerdotes Heliopolitani. laborem præ se fert. Heliopoli domos amplas uidimus, in quibus sacerdotes habi-
tabant. Immo dicunt hanc olim sacerdotum habitationem fuisse, hominum philo
sophiæ, & astronomiæ deditorum. Nunc is ordo ac studium defecit, nec quisquã
nobis tali exercitio præesse ostendebatur, sed homines tantum qui sacrificia cura-
rent, atq; ritus eos peregrinis cõmonstrarent. Secutus uero est Æmilium Gallũ du
Chæremon. cem ex Alexandria nauigantem in Aegyptum quidam nomine Chæremon, qui
eiusmodi scientiam tenere se simulabat, sed ut ignarus & ostentator, plurimum de-
Eudoxi habit. ridebatur. Ostentabantur itaq; ibi sacerdotum domicilia & loca, ubi Eudoxus &
Platonis domicilia in Aegypto. Plato habitauerant. Nam Eudoxus cum Platone eò profectus est, & ambo cum
sacerdotibus annos tredecim sunt uersati, ut quidam uolunt. Nam cum sacerdotes

illi

illi & in rerum cælestium scientia præstarent, essentque mystici & incommunicabiles, tamen & tempore & obsequio exorati, nonnulla præcepta commonstrarunt. plurima enim Barbari occultabant. Ii excurrentes diei ac noctis particulas CCC. & LXV. diebus in anni complementum tradiderunt. Ignorabatur annus eo tempore apud Græcos, quemadmodum & alia permulta, quousque iuniores Astrologi ab ijs ea acceperunt, qui sacerdotum monumenta in Græcã linguam transtulerunt, & adhuc tum ab illis tum à Chaldæis accipiunt. Hinc iam Nilus supra Delta est, cuius dextra sursum uersus nauigando, Libyam uocãt, quemadmodum ea quæ Alexãdriæ & Maræotidi proxima sunt, sinistra uero, Arabiam, quare Heliopolis in Arabia est. In Libya uero Cercesura ciuitas, ad Eudoxi speculas sita. Nam ante Heliopolim specula quædam ostenditur, quemadmodum & ante Gnidum, ad quam ille cælestium motus adnotabat, atque præfectura hæc Latopolitana nominatur. Vlterius adnauiganti est Babylon castellũ natura munitum, à Babylonijs quibusdam conditum, qui huc secedentes hoc in loco habitationem à regibus impetrarunt. Nunc in ea collocata est una ex tribus legionibus, quæ Ægyptũ custodiunt. Ab hoc loco usque ad Nilum, iugum quoddã descendit, per quod aqua rotis, & cochlijs à flumine trahitur C. & L. hominibus captiuis continue operantibus. Hinc Pyramides, quæ apud Memphim sunt, in ulteriore regione manifeste apparent, quæ quidem propinquæ sunt. Propinqua est etiam Memphis Ægyptiorum regia. tribus enim schœnis distat à Delta. Ea Apidis templum habet, qui idem est, quod Osiris. Ibi bos Apis in septo quodã alitur, et ut diximus apud eos pro deo habetur, albus frontẽ, & quasdam paruas corporis partes, cætera uero niger, quibus signis iudicant qui sit ad successionem idoneus, alio uita functo. Ante id septum aula quædam iacet, in qua est aliud septum matris eius. In hanc aulam nonnunquàm Apis emittitur, præsertim ut peregrinis ostendatur. Videtur enim per fenestram quandam in septo & extra etiam si uelint. Vbi uero paululum lasciuierit, rursum in propriam mansionem recipitur. Apidis templum Vulcanio adiacet, ædis ac cæterarum rerum magnitudine sumptuose structo. In fronte Dromi Colossus iacet, ex integro lapide. In hoc Dromo taurorum certamina fieri solent, inter se pugnantium, quos nonnulli dedita opera ad hoc ipsum alunt, quemadmodum nonnulli equos. Nam diuisi inter se pugnam committunt, qui uictor iudicatur, præmium habet. Memphi est Veneris phanum, quæ Græca dea censetur, quidam Lunæ id dicunt. Est etiam Serapium, in loco ualde arenoso, adeo ut arenæ cumuli à uentis exaggerentur. In ijs sphinges erant, quarum aliæ usque ad caput obrutæ uidebantur, aliæ ex dimidio apparebant, quibus ex rebus periculum consyderari potest, si ad templũ eunti turbo incidisset. Vrbs magna est, & populosa, & secunda post Alexandriam, mixtis hominibus referta, qui eò commigrarunt. Iacent lacus in fronte urbis, & regiarum, quæ nunc dirutæ sunt & desertæ. Sitæ erant in loco edito, & usque ad inferiorem urbis partem descendebant, ubi lacus & lucus iungebatur. XL. stadijs ab urbe progredienti est montanum quoddam supercilium, in quo stant multæ Pyramides regum sepulturæ. Earũ tres eximiæ sunt, sed duæ inter septem orbis spectacula adnumerantur. Singula altitudine stadij, figura quadrata, altitudinẽ habentes paulo maiorẽ quolibet latere, et paulo altera maior. In media ferè laterum altitudine, ingens lapis extat, in quo cochlius est obliquus usque ad sepulturam. Atque eæ inter se proximæ in eodem sunt plano. Vlterius in ma-

Anni digestio. Sacerdotũ monumenta. Translata à Barbaris in Græcã linguã. Libya. Arabia. Heliopolis. Cercesura. Latopolitana præfect. Babylon. Pyramides Memphiticæ. Memphis. Apis bos. Taurorum certamina. Venus Græca dea. Pyramides orbis spectacula

iore montis altitudine est tertia multo primis duabus minor, maiore tamen impensa structa. Nam ab ipsis ferè fundamentis usq; ad medium constat ex nigro lapide, ex quo mortaria faciunt, ab extremis Æthiopię montibus delato, qui cum et durus sit, & operatu difficilis, reddidit opus sumptuosum. Hęc dicitur meretricis sepultura, ab amantibus effecta. Eam mulierem Sappho carminum poëtria Doricham uocat, & fratris sui Charaxi amicam, cum Lesbium uinum negotiator Naucratim comportaret. Alij eam Rhodopem nominant, atque fabulam quandam narrant, quod ea dum lauaretur, aquila alterum ex calceis è manu ancillæ correptum Memphim deportarit, & in sublime supra regis uerticem iura dantis elata, calceū in illius gremium demiserit, & quod ille calcei concinnitate & rei miraculo permotus, per totam regionem misit ad eam inquirendam, quæ huiusmodi calceum ferret, & quod ea in urbe Naucraticarum inuenta, atque adducta, & regis uxor fuerit, post mortem uero hanc sepulturam habuerit. Sed unum ex miraculis à nobis in Pyramidibus uisum haud quaquàm prætereundum est. Acerui quidam ex tritura lapidum, ante Pyramides iacent, in quibus lapilli & forma, & magnitudine lentis inueniuntur, quidam ut hordei grana, quæ semi expoliata excurrunt. Dicunt reliquias ciborū qui operantibus supererant in lapidem induratas, quod quidem satis uidetur uerisimile. Nam & apud nos collis quidā est oblongus, in campo situs, qui tofi calculis in modum lentis plenus est. Maritimi quoq; & fluuiales calculi eandem ferè ambiguitatem præstant, sed ij propter motum, qui in aqua fit, rationem aliquam habent in illis uero consyderatio dubia est. Dictum est quod circa loca, ubi lapides effodiuntur, ex quibus Pyramides factæ sunt, mons quidam est nomine Troicus satis petrosus, & speluncæ sub eo, & uicus ijs & flumini proximus nomine Troia, antiqua Troianorū habitatio, eorum, qui captiui Menelaum secuti sunt, & ibi remansere. Post Memphim est Acanthus ciuitas in Libya, & Osiridis, & Acanthi Thebaici lucus, ex qua gummi fit. Postea est Aphroditopolitana præfectura & ciuitas eodem nomine in Arabia, in qua bos alba sacra alitur. Postea Heracleotica præfectura in insula magna, iuxta quam ad dextram in Libyam, ad Arsinoiticam præfecturam fossa est, ut & duo ora habeat, cum pars quædam insulæ intercidat, atque præfectura hæc cæteras omnes, & aspectu, & uirtute, & ædificijs antecellit. Sola enim & oleis & perfectis & fructiferis arboribus consita est. Ac si quis bene excolat etiam oleum optimum gignit. Id enim negligentes, & si multum, odorem tamen malum habent. Ægyptus reliqua oleo caret exceptis hortis, qui circa Alexandriam sunt, qui oleas quidem ferre possunt, oleum uero minime. At uini non parum fert, frumentum quoq; legumina, & alia semina abundanter. Habet etiam lacum admirabilem, Muridos appellatum, pelagi magnitudine, & marino colore, unde & litora uidere est maris litoribus persimilia, ut idem de hoc loco atque ijs qui sunt circa Ammonem existimari posit. Nam nec multum inter se distant, nec à Parætonio, &, ut ex multis deprehendi coniecturis potest, templum illud prius in litore stabat, atq; hæc loca prius ad mare erant. Inferior uero Ægyptus & quę usq; ad Sirboniticum lacum tendunt, pelagus obtinebat, coniunctum fortasse cum mari Rubro, quod Heroum urbi & Elanitico recessui proximum est. Sed de his in primo geographiæ uolumine pluribus dictum est. Nunc illud paululum commonefaciemus, naturæ simul atque prouidentiæ opus in unum conferentes. Naturæ quidem, quia rerum omnium ad unum uergentiū, quod uniuersi mediū est,

Meretricis sepultura insignis. Sappho poëtria. Doricha meretrix. Charaxus. Rhodope. Ciborum reliquiæ in lapides induratæ. Troicus mons. Troia uicus. Acanthus op. Aphroditopolitana præfect. Vacca sacra. Heracleotica præfect. Arsinoitica præfect. Aegyptus oleo caret. Muridis lacus. Naturæ opus. Prouidentiæ opificium.

est,& quod circa id positum est, medium atque densissimum est terra, quod minus *Terra.* *Aqua.*
hoc habet, aqua est, atque utrunq; sphæricum, sed altera quidem solida, altera concaua inter sese terram complectens. Prouidentiæ uero quia cum ea uariatrix quædam sit, & plurimorum operum conditrix, in primis animalia creauit, quæ longe cæteris præstarent, atque horum præstantissima deos atque homines, quorum gratia cætera sunt constituta. *Dij animalia.* Dijs itaque cælum, hominibus uero terram incolendam dedit, quæ duo mundi extrema sunt. nam sphæræ extrema sunt medium ipsum, & id quod extimum est. Sed quoniam aqua terram circundat, homo non est aquatile animal, sed terrestre, & aërem, & cum multis lumen commune habet. Fecit enim multas in terra eminẽtias, ac recessus, ut in his tota aqua, uel maxima eius pars contineretur & terram sub se occultaret, in illis uero terra extaret, atque ab aqua detegeretur, nisi quantum hominum generi cæterisq; animalibus, ac stirpibus necessarium uidebatur. *Terra non semper eadem.* Sed quoniam omnia continue mouentur & transmutantur (aliter enim talia ac tanta recte administrari non possent) existimandum est, nec terram semper ita permanere, ut semper tanta sit, nec quicquã sibi addatur aut adimatur, sed nec aquam, nec eandem sedem semper ab ipsis obtineri, præsertim cum transmutatio eis cognata sit, & naturalis. *Aqua mutatur in terram.* Quinimo terræ multum in aquam conuertitur, & aquæ multum in terram transmutatur. Et quemadmodum in terra hæ differentiæ inueniuntur, ut alia est fragilis, alia solida, & petrosa, & ferrea, & sic deinceps, eodem modo in humida essentia. nam alia est salsa, alia dulcis & poculenta, alia salubris & medicam uim habet, alia perniciosa, & frigida, & calida. Quare minime mirandum est, si quas terræ partes, quæ nunc habitantur, olim mare occupabat, & quæ nunc pelagus sunt, prius habitabantur, quemadmodum de fontibus, *Montes & cãpos cõmutari.* alios deficere contingit, alios relaxari, item & flumina, & lacus, sic montes & campos par est inuicem commutari, de quibus & si in superioribus dictum est, nunc tamen multa dicenda uidebantur. *Muridis lacus.* Muridis itaque lacus in Nili incrementis ad excipiendam inundationem satis est, ita ut in sata, & habitationes non exundet, postea decrescente Nilo, abundantem in eo aquam eidem fossæ reddit, reliquam uero aquam ex utroque ore utilem habet ad irrigationes, & ipse & fossa, atque hæc quidem naturalia sunt. *Labyrinthus.* Vtrisque autem fossæ ostijs claustra imposita sunt, quibus architecti, & influentem & effluentem aquam conseruant. Post hæc est labyrinthi fabrica, opus haud impar Pyramidibus, & adiacens regis sepultura eius, qui labyrinthum construxit. Locus autem in primo fossæ ingressu ad XXX. quadragintáue stadia procedenti, est planities quędam edita, quę uicum habet, & multorum regum regiam, quot prius præfecturæ erant. Nam totidem aulæ sunt, cum circuncolumnijs inuicem continuę, quę omnes uno ordine, & uno pariete tanquã paruo quodam muro, prępiacentes aulas habent. Vię uero quę ad eas tendunt ex aduerso sunt ipsius muri, ante ingressus cryptæ quædam multæ ac longæ, quæ inter se uias flexuosas habent, ut nemo peregrinus ingredi aulam ullam possit, nec egredi sine duce. Et quod admirandum sit, cuiusq; domus tabulata, ac etiam cryptarũ latitudines, ex lapideis pluteis integris, & magnitudine excellentibus confectæ sunt, nulla usquàm nec ligni, nec alius materiæ admixtione. Ac si quis in tabulatũ ascendat, quod non admodũ altum est, utpote unum, uidere potest lapideum campum, eiusmodi lapidibus instratũ. Hinc iam in aulas egressus, uidebit deinceps eas XX. et VII. ordine positas, & ab integris columnis sustentatas, parietes quoq; ipsos ex la-

pidibus non minoribus cōpositos. In fine huius ædificij quod plus stadio occupat est sepultura quædam, pyramis quadrata, cuius quodlibet latus quadrijugerū ferè est, & altitudo par. Sepulti nomē est Imandes. Dicunt tot aulas ibi factas esse, quot mos esset omnes præfecturas eò conuenire, atque epulum quoddam sacris uiris ac mulieribus fiebat, sacrificij gratia deo reddendi, & iuris dicendi de rebus maximis, & quæq; præfectura in suam aulam procedebat. Præternauiganti hæc ad c. stadia est ciuitas Arsinoë, quę prius Crocodilorum ciuitas dicebatur. In hac præfectura mirum in modum colitur Crocodilus, & est sacer apud eos in lacu quodā seorsum nutritus, & sacerdotibus mansuetus, & Suchus uocatur. Nutritur autem pane, carne & uino, quę à peregrinis afferuntur ad eiusmodi spectaculum uenientibus. Hospes itaq; uir, inter alios honoratissimus, qui nobis sacra commonstrabat, ad lacum ueniens, placentulam, & carnem assam, & quoddam mulsi uasculum ex cœna attulit. Beluam in ripa lacus inuenimus, ex sacerdotibus alij eius os aperuerunt, alius bellaria imposuit, postea carnem, deinde mulsum iniecit. Ille in lacum exiliens in ulteriorem partem traiecit. Sed cum alius hospes aduenisset, & similiter primitias attulisset, cursu lacum circumeuntes itidem inuento crocodilo, obtulerunt. Post Arsinoiticam Heracleoticámque præfecturam est Herculis ciuitas, in qua colitur Ichneumon, contra quàm faciant Arsinoitæ. Hi enim crocodilos colunt, & propterea fossam habent crocodilis plenam, & Muridis lacum. nam & eos colunt & ab eis abstinent. Arsinoitæ uero Ichneumones, qui crocodilis & aspidibus perniciem inferunt. eas enim & earum oua delent luto incrustati. Inuoluuntur enim in eo postea ad solem siccati, aspides per caput, uel caudam capientes in flumen trahūt atq; occidunt. Crocodilis uero apricantibus insidiantes in oris hiatum intrant, & exesis uisceribus, è uentre mortuorū egrediūtur. Deinceps est Cynopolitana præfectura, & canum ciuitas in qua Anubis colitur, & honor & sacer quidam cibus canibus est cōstitutus. In ulteriore regione est Oxyrynchus ciuitas, & præfectura eodem nomine. Hic Oxyrynchus colitur, & Oxyrynchi templum est. Enimuero & cæteri Ægyptij omnes oxyrynchum piscem colūt. Nam quædam animalia sunt, quæ Ægyptij uniuersi colunt, quemadmodum ex terrestribus tria, bouem, canem, felem, ex uolatilibus accipitrem atq; ibim, ex aquatilibus duo, lepidotū piscem, & oxyrynchum. Sunt alia quæ quisq; seorsum colit, ut Saitæ & Thebani ouem, Latū uero qui piscis quidam est in Nilo, Latopolitani, Lupum Lycopolitani, Cynocephalum Hermopolitani, Cepum Babylonij, qui sunt iuxta Memphim. Cepus faciem habet satyro similem, cætera inter canem, atq; ursum in Æthiopia nascitur. Aquilam Thebani, Leonem Leontopolitani, Capram & hircum Mendesij, murem araneum Athribitæ. Item alij aliud. Causas uero afferunt, haud quaquam consentaneas. Deinceps est Hermopolitana custodia, ubi uectigal exigitur earū rerū quæ ex Thebaide deferuntur. Hinc sexagenū stad. schœni incipiunt usq; in Syenem, & Elephantinam. Postea Thebaica custodia, & fossa, quæ Tanim defert, postea Luporum ciuitas, & Veneris Panopolis antiqua habitatio hominū, qui linum & lapides operantur. Postea Ptolemaica ciuitas omnium maxima quæ in Thebaide sunt & Memphi non minor. Ea Græco more ciuilitatē habet. Supra hanc est Abydus, in qua est Memnonis regia mirifice structa, tota ex lapide, quemadmodū diximus de labyrintho, sed ea non multiplex est. Item fons quidam in profundo positus, in quem per fornices descenditur, in forcipem flexos, ex integris lapidibus, & magnitudine

Imandes. Arsinoë opp. Crocodilorum ciuitas. Crocodili cultus. Suchus. Herculis ciuitas. Ichneumon. Aspides. Cynopolis. Anubis. Oxyrynchi piscis templum. Animalia Ægyptijs sacra. Latus piscis. Latopolitani. Cynocephalus Hermopolitani. Cepus animal. Mendesij. Luporum ciuitas. Panopolis. Ptolemais. Abydus. Memnonis regia.

tudine,& structura excellentibus. Est etiam fossa,quæ ex magno flumine in hunc locum deducit. Circa fossam est Ægyptiarum acanthorum lucus Apollini sacer. Abydus olim ciuitas maxima uidetur fuisse, secunda post Thebas, nunc in paruam habitationem redacta est, & si (ut quidam uolunt) Memnon ab Ægyptijs Memnonia. Ismandes. Ismandes dicitur,etiam labyrinthus Memnonius erat,& eiusdẽ opus cuius Abydensia & Thebana. Nam & ibi quædam Memnonia dicuntur. Secundum Abydum est prima Anasis ex tribus,quę sunt in Libya,distans itinere dierum VII. Vbi Anases tres. habitatio est aquis & uino abundans & cæteris rebus satis copiosa. Secunda est iuxta Muridis lacum. Tertia est Ammonis oraculo proxima. Atq; hæ optimæ habitationes sunt. Ammonis oraculum. Cum multa à nobis de Ammone dicta sunt,hoc etiam addendum uidetur,quod antiqui & diuinationẽ & oracula plurimum uenerabãtur,nunc earum rerum maxima negligentia est. Nam Romanis Sibyllæ responsa satisfaciũt,& Sibyllæ responsa. Hetrusca diuinatio per auguria,per exta,& Iouis signa. Quapropter Ammonis oraculum,quasi ex toto deficit, prius in honore maximo habebatur, quod ij in primis declarant,qui Alexandri gesta conscripserunt,qui quanquàm adulandi gratia Alexander ad Ammonis oraculum. non pauca adiecerunt,indicant tamen quæ credenda sint. Callisthenes dicit, Alexandrum ambitione quadam contendisse ut ad id oraculum ascenderet,cum intelligeret Perseum & Herculem prius eò ascendisse, atq; ex Parætonio digressum incumbente austro repulsum fuisse,cum uero per puluerem erraret, aduentu imbris, Coruorum auspicium. & duorum coruorum qui iter commonstrarunt seruatum esse. Iam hæc adulatorie dicuntur,similia sunt quæ sequuntur,quod solũ regi sacerdos permiserit,ut in templum ingrederetur cum stola consueta,& quod cæteri uestem mutarint,& quod omnes extrinsecus oraculum adierint,pręter Alexandrum qui interius erat,& quod responsa non ut apud Delphos,& Branchidas uerbis darentur,sed magna ex parte nutu,& signis,quemadmodum apud Homerum,

ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε κρονίων. Iliad.a

Annuit,& uultu pater illi clara sereno Signa dedit.

Præsertim cum antistes Iouẽ affingeret. Hoc profecto nihil aliud est,quàm aperte dicere Alexandrum fuisse Iouis filium. His Callisthenes alias quasdã tragœdias addit,quod cum Apollo Branchidarũ oraculũ deseruisset, ex quo templũ à Branchidis cum Xerxe sentientibus spoliatũ est,& quod cum fons defecisset, tunc uero ortus fuerit,& Milesiorũ legati Memphim profecti, multa responsa retulerunt de futura apud Arbela uictoria,de Darij morte,de rebus in Lacedemonia innouatis, & quod Alexander ex Ioue nasceretur. Quanq̃ de ea generis nobilitate, ferunt etiã ab Erythræa Athanaide prædictum fuisse, quæ Erythręæ antiquæ Sibyllæ similis Erythræa Athanais. fuit. Atq; hæc sunt quę à scriptoribus traduntur. Abydæi Osirim colunt. In Osiridis templo non licet,nec cantori,nec tibicini,nec psaltę canere,quemadmodũ mos Osiridis templũ. est alijs deis. Post Abydũ est parua Diospolis,postea Tentyra ciuitas. Hic propter Diospolis. Tentyra. cęteros Ægyptios supra modum crocodilus dedecoratur,& ex omnibus beluis inimicissimus habetur. Crocodilus exosus. Nam cęteri quanquàm eius animalis malitiã norint,& humano generi perniciosum existiment,uenerantur tamen & ab eo abstinent. Tentyritæ omnibus modis id peruestigãt,atq; occidunt. Sunt qui dicant quod quemadmodum Psylli apud Cyrenaicã regionem naturalem quandam uim habent contra serpentes,sic & Tentyritę contra crocodilos,ut nihil ab eis patiantur,sed intrepide natent & aquam tranẽt,alio nemine audente. Psylli. Cumq; crocodili Romam allati essent,

ut uiderętur, Tentyritæ eos ſequebantur, facta eſt illis piſcina quędam, & foramen in uno laterum, ut ex aqua in apricum egredi poſſent. Tentyritę adorant, qui eos interdum rete educebāt ad ſolem, ut à ſpectatoribus uiderentur, interdū in aquam intrantes rurſum eos in piſcinam retrahebant. Colunt autem Venerē. Ponè Veneris templum eſt Iſidis fanum, poſtea ſunt ea quę Typhonia uocantur, & foſſa quæ Coptum defert communem & Ægyptiorum & Arabum urbem. Deinceps eſt Iſthmus in Rubrū mare porrectus, iuxta Berenicen urbem, quę quanquā ſine portu eſt, apta tamen diuerſoria habet. Dicunt Philadelphum primo hanc uiam exercitu aperuiſſe, cùm ſicca eſſet, ac manſiones conſtituiſſe, tam pedibus iter agentibus quàm camelis. Idq́ effeciſſe, quoniam Rubrum mare difficulter nauigaretur, præſertim ex Arabico receſſu nauigantibus. Enimuero ex experientia utilitas maxima uiſa eſt, atq́ nunc totum Indicum, & Arabicum tributum & Æthiopicum, quod Arabico ſinu aduehitur, Coptum defertur, quæ eiuſmodi mercium emporiū eſt. Non procul à Berenice eſt Muris ſtatio, quæ ciuitas nauale habet. A Copto quoq́ non multum abeſt Apollinis ciuitas; quare duæ urbes Iſthmū terminantes utrinque ſunt, ſed Coptus & Muris ſtatio nunc excellunt. Nam ijs nunc omnes utuntur. Primum camelis uecti per noctem iter agebant, ad aſtra reſpicientes, quemadmodum nautæ, & ita aquam portabant, nunc terra in profundū effoſſa aquas parauerunt, & è cæleſtibus quāquam rarę ſint, ciſternas fecerunt, hoc eſt VI. VII. ue dierum iter. In hoc iſthmo ſunt ſmaragdi, & aliorum quorundam pertioſorum lapidum metalla, ubi Arabes profundos quoſdam meatus effodiunt. Poſt Apollinis urbem ſunt Thebæ, quæ nunc Dioſpolis uocatur, ut

Typhonia. *Coptus.* *Muris ſtatio.* *Apollinis urbs* *Thebæ Aegyptiæ.* *Dioſpolis.*

Iliad. ι.

ἀιθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστη
ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισι καὶ ὄχεσφιν.

Quis centum portæ portarum quanq́ ducenti
Sublimis in equis homines, & curribus errant.

Sic enim Homerus inquit. Addit etiam diuitias, ut

Odyſſ. δ.

οὐδ' ὅσα θήβης
αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται.

Nec quot diuitias Ægyptia Theba recondit.

Sunt & alij qui eadem dicant, hanc Ægypti metropolim ponentes, nunc quoque nōnulla eius ueſtigia ſeruantur, quę magnitudinē declarāt, longitudinē quidē LXXX. ferè ſtadiorū. Sunt in ea templa quàm plurima, magna ex parte à Cambyſe mutilata, nunc uicatim habitatur, ac pars quædam in Arabia ubi ciuitas eſt, pars etiam in ulteriore, ubi Memnoniū. Hic cum duo coloſsi ſint, ex integris lapidibus inter ſe propinqui, alter quidem ſeruatur, alterius uero ſuperiores à ſede partes corruerunt, facto (ut fama eſt) terræmotu, creditur etiam ſemel in die ſonitū quendam ictu haud magno effici à parte, quæ in ſede ac baſi eſt. Atque cum ego ibi cum Ælio Gallo adeſſem, & cum reliqua multitudine amicorū, ac militum, qui cum eo erant, circiter horam primam ſonitum audiui, ſiue à baſi, ſiue à coloſſo, ſiue à circunſtantibus de induſtria factum. Id enim haud quaquàm affirmarim, cum propter incertam cauſam, omnia magis ſubeant, ut credam, quàm ex lapidibus ſic cōpoſitis crepitū edi. Supra Memnoniū ſunt regū ſepulturę in ſpeluncis quibuſdā in lapidē exciſę, circiter XL. mirum in modum ſtructę, quę aſpectum quendam pulcherrimum prębeant. Thebis quoq́ in obeliſcis quibuſdam literæ ſunt, quę regum illorum diuitias

Memnonium. *Sonitus coloſſi Memnonij.*

uitias,ac potentiã declarãt,atq; imperiũ usq; in Scythiam,& Bactrianã & Indiam & quæ nunc Ionia dicitur,propagatum.Item tributorum magnitudinẽ,& exercitus circiter decies centena millia. Thebani sacerdotes astronomiã philosophiamq; exercere dicuntur. *Thebani sacer dot.* Hi non à luna sed à sole dies deducunt XII. mensibus, trecentorum dierũ,duos dies singulis annis adijcientes. *Anni digestio.* Ad totius uero anni complementum,cum quædam diei particulæ excurrant,spatium quoddam componunt ex omnibus diebus & omnibus annis, quod particulæ excurrentes & coëuntes diem conficiunt. Huiusmodi sapientiam omnem Mercurio in primis tribuunt, ac Ioui *Mercurius.* quem præcipue colunt,uirgo quædam genere clarissima,& specie pulcherrima sacratur,eas Græci Palladas uocant,uirgo pellicis more,cum quibus uult coit,usque *Pallades uirgines.* ad naturalem corporis purgationem. Post purgationẽ uiro datur,sed prius quàm nubat,post pellicatus tempus,ut mortua lugetur. Post Thebas est Hermonthis ciuitas,in qua Apollo & Iupiter colũtur, hic etiam bos alitur. *Hermonthis ciuitas.* Deinde est Crocodilorum ciuitas,quæ eam beluam colit. *Crocodilorum ciuitas.* Deinde Veneris ciuitas, & postea Latopolis, quæ Palladem & latum colit. Postea Lucinæ ciuitas,& eius templum. In ulteriore *Veneris ciuitas.* est Accipitrum ciuitas ubi accipiter colitur. Deinde Apollinis ciuitas,quæ etiã cro *Latopolis.* codilis est inimica. Syene uero & Elephantina,altera in finibus est Æthiopiæ,altera *Lucinæ ciuitas.* est insula spatio semistadij,in qua ciuitas est,quæ Cnuphidis templũ habet, & Nilometrium,quemadmodum Memphis. *Accipitrum ciuitas.* Nilometrium est puteus quidam,in Nili ripa ex integro lapide constructus,in quo & maxima & minima,& mediocria Nili incrementa adnotantur. *Syene. Elephantina.* Nam putei aqua cum Nilo pariter crescit, & decrescit. *Cnuphidis templum.* Suntq; in putei pariete notæ quædam,incremẽtorum omniũ mensuræ. Hæc itaq; *Nilometrium.* obseruantes cum alijs notant,ut incrementa cognoscant. Nam ex his signis,ac diebus multo ante futuram Nili excrescentiam cognoscunt,idq; omnibus prædicũt, quæ res profecto agricolis ad aquarũ conseruationem,& aggerum, & canalium effossionẽ,principibus uero ad prouentus utilissima est. Maiora enim incremẽta, maiores prouentus denuntiant. In Syene puteus quidam est,qui æstiuũ indicat solstitium,quoniã hæc loca circulo tropico sunt subiecta,& in meridie umbilicos faciũt sine umbra. *Syenes puteus* A nostris enim locis,hoc est à Græcis in meridiem procedẽtibus, *Sol supra uerticem.* hic primũ sol nobis supra uerticẽ fit,& in meridie umbilicos efficit,sine umbra. Necesse enim est cum nobis supra uerticem fuerit,in puteos quanq; profundissimos usq; ad aquã radios iaci. nam & nos perpendiculariter stamus,& puteorũ effossiones ad perpendiculũ sunt factæ. Hoc in loco tres Romanorum cohortes collocatæ sunt presidij gratia. Paulò supra Elephantinã est paruus catarractes,in quo scapharij spectaculũ quoddã principibus exhibent. *Catarractes.* Catarractes est ad mediũ ferè flumen petrosum quoddam supercilium in superiore parte planũ,ut flumen recipere possit,desinens uero in præcipitium,ex aqua precipitatur. Vtrinq; secus terrã alueus est,qui facile adnauigari potest. Hac itaq; adnauigãtes defluunt in catarractem, & cum scapha in præcipitium detruduntur, & ipsi & scaphæ illæsi. Paulò supra catarractem sunt Philæ,cõmunis Æthiopum & Aegyptiorũ habitatio,structa quẽadmodũ Elephantina & pari magnitudine. *Philæ.* Hæc templa Aegyptia habet,ubi ales colitur,quẽ accipitrem uocãt, qui nec nostris simile quicquã habet,nec Aegyptijs. nam & magnitudine excedit,& uarietate longe diuersus est. Dicũt eum Aethiopicum esse,& inde afferri cum alter deficit,ac etiã multo ante, & tunc nobis ostensus est,cum iam morbo deficeret. *Accipiter Aethiopicus.* Nos Philas ex Syene plaustro uenimus per campũ

ualde planum C. stadiorum spatio. Per totam ferè uiam uidere erat utrinque multis in locis quasi scopulos, petram arduam, rotundam, politam, propemodum sphæricam nigri ac duri lapidis, ex quo mortaria fiunt, super maiore petra positam, ac rursum super ea aliam, nonnullæ per sese iacebant, earum maxima erat non minore XII. pedum diametro, atque omnes maiores quàm horum dimidiæ. Traiecimus in insulam super pactone delati. Pacton est scaphæ genus ex uirgis ita compositũ, ut textile quiddam uideatur. Stantes itaque in aqua uel in asseribus sedentes, facile transmisimus, nihil omnino metuentes. Sunt enim sine periculo, nisi scapha nimis impleatur. Cum in tota Aegyptio palma sterilis sit, uel fructum afferat non esculentum, tamen in locis Delta, Alexandriæ proximis Thebaica palma optima est, quare admiratione dignum est, quomodo qui eandem plagam habitant, quam Iudæi & finitimi qui circa Delta sunt & Alexandriam, tantum ab illa differant, quæ ultra aliam palmã etiã caryotã gignit, non multo meliorem quàm Babylonia. In Thebaide & in Iudęa duplex est palma, caryota scilicet atque reliqua, ac Thebaica quidẽ quanquã durior sit, gustatu tamen suauior. Est etiam insula quædã quę palmã optimã fert, & prouentũ maximũ principibus pendit. regis enim erat, et priuatus nemo in ea partẽ habebat, & nunc principũ est. Sed multa cum cæteri, tum Herodotus garrit, ut cantum, uel modum, uel iucunditatem quandam orationi monstra adhibentes, ut illud est, quod de insulis dicunt iuxta Syenen, & Elephantinam, Nili fontes complures esse, & ad eum locũ flumen profundũ immensum habere. Nilus quidem insulas sparsas quamplurimas habet, alias quæ ex toto crescẽte flumine obruuntur, alias ex parte. Loca uero quæ ualde sublimia sunt, cochlijs irrigantur. In initio itaque Aegyptus ualde tranquilla erat, tum propter regionis ubertatem, tum propterea quod non facile externis gentibus pateret. Nam à septentrione maritima importuosa & Aegyptio pelago cingebatur. Ab ortu & occasu desertis & montibus Libycis & Arabicis (ut diximus) tuta, austrũ uersus Troglodytę, & Blemmyes, & Nubæ & Megabari erant, qui Aethiopes supra Syenen habitãt. Suntque ij Nomades non tamen multi, nec bellicosi, quanquam olim uiderentur, propterea quod sæpe latronũ more incautos adoriebantur. Aethiopes quoque qui ad meridiẽ Meroẽnque pertendunt, nec ipsi ualde multi sunt, nec congregati, quippe qui fluuialem regionem longam angustamque habitãt, qualem antè diximus, nec ad bellũ nec ad aliam uitæ rationem bene instructi, quin etiam nunc eodem modo tota regio se habet. Cuius rei indiciũ est quod à tribus Romanis cohortibus, nec ijs satis plenis ea custoditur, cumque aliquando Aethiopes aggredi nostros ausi essent, cum tota regione contigit periclitari. Sed nec reliquæ copiæ in Aegypto tantæ erãt, nec omnibus unquam Romani usi sunt. nam nec Aegyptij ipsi sunt admodũ bellicosi, quanquam multi sint, nec etiam finitimæ gentes. Gallus Cornelius, cui primum prouincia à Cæsare commissa est, Heroum urbem quæ defecerat, cum paucis recepit, rursum cum in Thebaide seditio propter tributa exorta esset, facile eam composuit. Deinde Petronius multis millibus Alexandrinorũ in eum irruentibus, iactu lapidum cum militibus suis obstitit, & nonnullis eorum interemptis, cæteros facile repressit. Gallus Aelius cum parte præsidij, quod erat in Aegypto, in Arabiam ingressus, dictum est, quomodo eos imbelles ostendit, & nisi Sylæus eum prodidisset, fœlicẽ Arabiã totam subegisset. Cum Aethiopes nostros continerent, propterea quod pars quædam copiarum, quæ in Aegypto erãnt, cum Gallo Aelio distracta esset, bellum in

Pacton quid.
Palma optima
Caryota palma.
Herodotus notatur.
Nili insulæ.
Troglodytæ.
Blemmyes.
Nubæ.
Megabari.
Gallus Cornelius.
Heroum urbs.
Petronius.
Aelius Gallus.

Arabia gerente, ingruentes in Thebaidem, in tres cohortes, quæ Syenes præsidio erant, Syenen, & Elephantinam, & Philas repentino impetu ceperunt, & captiuos duxerunt, & Cæsaris statuas euerterunt, cum Petronius aduentasset. Cum paucioribus quàm decem millibus peditum, & equitibus octingentis aduersus triginta hominum millia, primum eos compulit, ut Pselcham fugerent, Aethiopicam urbem, missisque ad eos legatis repetijt quæ capta erant, & causas quam ob rem bellum mouissent. Cum uero se iniuria affectos à principibus dicerent, respondit nō illos esse regionis dominos, sed Cæsarem. Petentibus tres dies ad deliberandum, & nihil tandem efficientibus eorum quæ oportebat, mouens contra eos in pugnā procedere coëgit. Ac subito in fugā uertit, cum male armati essent & inordinati. Nam scuta ingentia, & ex bouis tergore confecta habebant, arma quibus offenderent secures erant, alij sudes, nonnulli gladios gerebant, fuere qui in urbe latitarent, alij per deserta fugam ceperunt, alios proxima insula excepit, sese in flumen immittentes. Nam hoc in loco propter aquæ fluxum crocodili pauci sunt. Ex ijs erant imperatores reginæ Candaces, quæ per nostra tempora Aethiopibus imperauit, uirilis sanè mulier, sed altero oculo capta. Hos itaque omnes cepit traiecto ratibus ac nauibus flumine, & extemplo Alexandriam misit, atque Pselcham profectus eam cepit, unde adnumerata captiuis multitudine eorum qui in prælio ceciderunt, pauci omnino euasere. Ex Pselcha Premnam uenit urbem natura munitam, cumulos transgressus, in quibus Cambysis exercitus obrutus est, uento incidente. Eam adortus primo impetu cepit. Inde Napata progressus est, quæ Candaces regia erat, ubi eius filius immorabatur. Ipsa uero cum in loco proximo esset, legatos misit, qui de pace tractarent, redditis statuis, & captiuis qui capti fuerant in Syene. Ille ingruens Napata capit ac diruit, puero fugiente, ratusque ulteriora inuia esse cum spolijs regreditur. Premna mœnibus & præsidio et quadringentorum hominum cibarijs in biennium firmata, abijt Alexandriam. Ex captiuis autem cæteris uenundatis, mille ad Cæsarem mittit nuper ex Cantabris reuersum. Nonnulli uero ex ijs morbo consumpti sunt. Interea Candacen cum multis hominum millibus præsidium aggressam, Petronius cum auxilio anteuertit, & castellum ingressus multo apparatu confirmauit, & cum illi legatos ad eum mitterent, iussit siquid uellent, ad Cæsarem proficiscerentur, quibus negantibus scire se quis Cæsar esset, & quò ad eum iretur, dedit qui eos ducerent. In Samum itaque profecti, Cæsarem inuenerunt in Syria progredi parantem, & Tyberium in Armeniam. Ab eo facile, quæ uolebant impetrauere. nam & tributa eis remissa sunt. Sed de Æthiopicis rebus satis in superioribus dictum est, quare & hæc cum Aegypto peragrata sit. Vt autem sic dicendum sit extremas habitanti mundi partes, quæ intemperatæ & inhabitabili regioni adiacent, propter frigus aut æstum esse quasi aberrata quædam ac defectus temperatæ, necesse est, quod ex uita & earum rerum inopia, quæ ad humanum usum attinent, perspici potest. Hi enim magna ex parte nudi incedentes, pastoralem ac duram uitam degunt, eorum pecora parua sunt, ut oues, capræ, & boues. Canes quoque pusilli, asperi tamen ac pugnaces, & fortasse ad horum paruitatem Pygmæi conficti sunt. Nam nemo fide dignus id ex uisu narrat. Viuunt ex milio & ordeo, ex quibus etiam potum conficiunt, butyrum & adipem pro oleo habent. Poma non habent præter palmulas, atque eas perpaucas in hortis regijs. Nonnulli herba uescuntur, & ramis tenellis,

Pselcha aliâs Pselchis.
Aethiopū subiugatio.
Candace regina.
Premna.
Napata.
Pygmæorum confictio.

& loto & calami radice, carnibus, & lacte, & caseo, & sanguine utuntur. Reges colunt ut deos, qui plerunque temporis clausi domi sedent. Regni caput est Meroë, ciuitas eodem nomine quo & insula. Hanc insulam clypei figuram habere dicunt. Cuius magnitudo fortasse supra uerum dicta est, longitudine trium millium ferè stadiorum, amplitudine mille, ea montes frequentes habet, & nemora immodica habitant partim pastores, partim uenatores, partim agricolæ. Sunt in ea ærariæ, ferrariæ, & aurariæ, & pretiosorum lapidum genera, Libyam uersus magnis quibusdam arenæ cumulis ambitur, Arabiam uersus continuis præcipitijs, Austrum uersus fluminum concursu, Astabora, Astapode, & Astasoba. A septentrione est Nili decursus, usque in Aegyptum secūdum antè dictam fluminis obliquitatem. Ciuitatum domus ex palmaceis strigmentis sunt contextæ, parietes etiam ex lateribus. Sales apud eos fossiles sunt, quemadmodum & in Arabia. Abundant arboribus, palma, persico, ebeno, & siliquastro. Venantur elephantes, leones, & pardales. Dracones habent, qui cum elephantis pugnant, & multas alias feras, quæ à tostis & aridis locis ad palustria & aquosa confugiunt. Supra Meroën est Pseboa lacus ingens, qui insulam habet satis habitatam. Sed cum citeriorem Nili regionem Libes habeant, ulteriorem uero Æthiopes, contingit eos insulæ & fluuiali regioni imperare, quibus uictoribus alij expulsi cedant. Æthiopes arcubus quadricubitalibus ligneis ac præustis utuntur. Armantur etiam mulieres, quarum pleræque oris labium æneo circulo traiectum habent, & cum uelleribus careant, pellati sunt. nam oues apud eos caprinam lanam habent. Nonnulli nudi incedunt, aut breuibus pellibus incincti, aut texturas quasdam induunt, ex pilis bene contextis. Deum putant alterum immortalem, alterum mortalem. Immortalem quidē eum, qui rerum omnium causa sit. Mortalis uero apud eos incertus est, & nomine caret, sed frequentius eos à quibus beneficium acceperunt, & reges pro deis habent. Putant præterea reges suos communes omnium conseruatores & custodes esse, cæteros uero priuatos eorum esse quibus benefecerunt. Ex ijs qui ad torridam habitant, nonnulli sunt qui deos non colunt, quos etiam Soli dicūt infensos esse, & detestari cum eum extorreri uident, propterea quod eos urat & oppugnet, atque ob id in paludes fugere. Meroitæ ultra alium quendam barbarum, deum etiam Herculem, Pana, & Isim colunt. Mortuos alij in flumen præcipitant, alij circunfuso uitro domi seruant, alij in fictilibus alueolis eos circum templa defodiunt. Iusiurandum per eos exigunt, & omnes pro dijs habent. Regem constituunt eum, qui uel forma uel alendorum pecorum uirtute, uel robore, uel opibus excellat. In Meroë olim primum ordinem sacerdotes obtinebant, qui tantam authoritatem habebant, ut non nunquā misso nuntio mortem regi imperarent, & pro eo alium faciebant. Postea rex quidam cōsuetudinem hanc aboleuit, cum armis in fanū irruens, ubi aureum sacellum erat, & sacerdotes omnes iugulauit. Atque hic etiam Aethiopum mons est, ubi rex aliqua parte corporis orbatur, familiares idem quoquo modo patiuntur, & cum eo moriuntur, idcirco maxima regi custodia adhibetur. Ac de Aethiopicis quidem hactenus. Aegyptiacis uero ea adijcienda sunt, quæ illorū propria dicuntur, ut Aegyptia faba, ex qua ciborium fit, item biblus. Hæc enim solum ibi sunt & in India, persicus uero ibi & in Aethiopica solū, arbor magna, fructu dulci & grandi. Item morus quæ fructum fert qui sycomorum dicitur. nam ficui persimilis est, gustatu uero malus. Nascitur etiam corsiū fructus piperi similis, aliquanto tamen maior.

Meroë. Sales fossiles. Pseboa lacus. Aethiopicæ mulieres. Labium æneo circulo traiectum. Deus mortalis. Benefici pro deis habiti. Soli infensi. Meroitarū mores. Sepulchrorum genera. Rex Meroitarū. Sacerdotū authoritas. Sacerdotes Aethiopum. Familiares cū rege cōmori. Faba Aegyp. Biblus. Ciborium. Persicus. Sycomorum. Corsium.

maior. Pisces in Nilo permulti sunt, ac diuersi, qui propriam quandã & suam formam habent, sed maxime noti sunt oxyrynchus, & lepidotus, & latus, & alabes, *Oxyrynchus.* & coracinus, & porcus, & phagorius, quem etiam phagrum uocant. Item silurus, *Lepidotus.* & citharus, & alosa, & mugil, ex testaceis dilychnus, physa bos. Item cochliæ *Latus piscis. Alabes.* ingentes, qui uocem ululatui similem edunt. Animalia quoque sua habet Ichneumonem, *Coracinus.* & Ægyptiam aspidem quæ proprium quiddam habet, præter alias aliorum *Phagorius. Phagrus.* locorum. Ea duplex est, altera palmaris, quæ celerius interficit, altera passus ferè *Silurus.* longitudine, ut Nicander ait, qui de serpentibus conscripsit. Ex auibus est ibis, *Citharus.* & accipiter Aegyptius, qui mitis est, præter alios qui alibi sunt, quemadmodum et *Alosa. Mugil.* felis, bubo quoque aliusmodi ibi est. Nam apud nos aquilæ magnitudinẽ habet, *Dilychnus.* & graue canit, in Aegypto uero graculi magnitudinem, uocem autem diuersam. *Physa bos. Aspis Agypt.* Sed mitissima est ibis, magnitudine & figura ciconiæ persimilis, colore autem duplex. *Bubo Aegypt.* nam altera ciconiæ similis, altera tota nigra, & nullũ Alexãdriæ triuium non *Aegyptiorum immunditia.* eis plenum est, partim utiliter, partim inutiliter. Vtiliter quidem, quia omnem serpentem, *Ibidis figura.* & omnes macelli immunditias colligit. Inutiliter uero quia immunda est, & omnia comedit, nec facile à mundorum coinquinatione arceri potest. Verumq́ *Herodoti loc.* illud Herodoti est, Aegyptiorũ esse lutum manibus tractare, massam uero ex qua panis fit, pedibus. Caces quoque apud eos, est proprium quoddam panis genus, *Caces Aegyptii.* quod uentrem sistit. Et cici ex quo oleum exprimitur, & in aruis seritur, eo omnes *Cici.* ferè indigenæ ad lucernam utuntur, pauperiores uero & operarij ad unctionem, tum uiri tum mulieres. Item rubra contexta Aegyptiaca sunt, ex stirpe quadam cõficiũtur, iunceis uel palmaceis similia. Ceruisia quanquã proprie apud illos fiat, tamen *Ceruisia τὸ ζῦθος.* cõmunis est, & apud quenq; diuerso modo conficitur. Atque hoc quoq; peculiare *Circumcisio* apud eos est, omnes filios educare & circuncidere, & fœminas excidere, quod *Iudæi.* Iudæi ex lege habent, qui (ut supra diximus) cum de eis loqueremur, ab antiquo sunt Ægyptij. Author est Aristobolus, nullum piscem ex mari in Nilum ascendere *Mugiles.* præter mugilem, alosam, & delphinum, propter crocodilos: delphinos, quia pręstantiores sunt: mugiles, quia à porcis secus terram ducantur, ob quandam naturalem conuenientiam. Crocodili enim à porcis abstinent, qui cum rotundi sint, & *Crocodilos* spinas ad caput habeant, periculum beluis afferunt. Ascendunt itaque mugiles, ut *porcis abstinere.* ille inquit, in uere cum prægnantes sunt, descendunt autem paulò ante Pleiadis occasum, unà omnes parituri. Tunc etiam in septa incidentes capiũtur. Idem de alosa licet coniectare. Ac de Aegypto quidem hactenus. De Libya deinceps dicendum est, quæ totius geographiæ pars reliqua est. Quare cum multa de ea dicta sint, quæ nunc maxime ad rem uidentur pertinere commemoranda sunt. In quo si qua prius dicta non fuerint, ea adijciemus. Qui itaque terrarum orbem in continentes diuisere, inæqualiter diuiserunt: quod autem in tria æqualia diuiserint, tripartita diuisio indicat. Sed tantum abest Libyam tertiã esse orbis partem, ut etiam *Libya num tertia orbis pars sit.* posita cum Europa, Asiæ non coæquetur, & fortasse minor est quàm Europa, uiribus profecto multo est impar. Nam maxima mediterraneæ pars & regio circa oceanum deserta est, paruis præterea habitationibus, & sparsis, & magna ex parte pastoralibus distincta est. Ad solitudinem accedit, quod multa loca, quæ habitari possent, non habitantur propter feras. Multum quoque torrida zona occupat. Ora uero quæ ex aduerso nobis est, tota bene habitatur, quæcunque inter Nilum atque Herculis columnas iacet, præsertim ea quæ sub Carthaginensi-

bus est, quanquam & ibi loca quædam intercidunt, siti uasta, qualia circa Syrtes, &
Marmaridas, & Catabathmum sunt. Eius figura est, si quis in plano consyderet, re
ctangula, triquetra. Cuius basis est ora nobis aduersa ab Aegypto atq; Nilo usque
in Mauritaniam, & Herculis columnas. Rectum uero angulum hæc efficit, & la-
tus à Nilo usq; in Aethiopiam ductum intrantibus usq; ad oceanum. Latus uero
recto angulo subtensum, est regio tota, quæ secus oceanum iacet, inter Aethiopes
alios, atq; Mauritaniam. Quare loca quæ circa ipsum dictæ figuræ uerticem, iam
torridæ subiacent, ex coniectura quadam dicimus, propterea quod inaccessa sint.
Vnde nec maximam regionis huius latitudinem dicere promptum est. In superio-
ribus tamen hoc diximus, ex Alexandria in Meroën Æthiopici regni caput eunti,
austrum uersus esse stadiorum ferè decem millia. Inde rectà in Exustæ fines & ha-
Libyæ latitudo bitabilis sunt alia tria millia. Maxima itaq; Libyæ latitudo ponenda est, tredecim,
ac longitudo. quatuordecimue millium stadiorum, longitudo uero paulò minor quàm dupla.
Atque hæc de Libya in uniuersum dicta sunt, particulatim uero dicemus, ab occi-
dentalibus clarioribusq; partibus incipientes. Hoc in loco ij habitant, qui à Græ
Maurusij. cis μαυρούσιοι appellantur, Libycum genus, & magnum & opulentum, eos Roma-
Mauri. ni & indigenæ Mauros uocant, & Iberiæ sunt oppositi. Iuxta hos etiam est colu-
mnarum fretum, de quo iam multa dicta sunt. Extra columnarum fretum proce-
Atlas mons. denti ad sinistram, mons est in Libya, quem Græci Atlantem uocant, Barbari ue-
Dyris. Cotes. ro Dyrim. Hinc iugum quoddam expositum est, extrema Mauritaniæ pars, occi-
Tinx aliâs dentem uersus, & Cotes appellatur, proximum est oppidum quoddam paruum
Tingios. Linx. supra mare, id Barbari Tinga uocant. Artemidorus Linga, Eratosthenes Lixum
Lixus. appellauit, & contra Gades est octingentorum stadiorum transitu diremptum,
Emporicus sin. quantum utraque etiam distant à freto columnarũ. Lixo & Cotibus ad austrum
sinus iacet, qui Emporicus uocatur, & habitatiões mercatorias habet, ex palma cõ-
fectas. Tota ora huic sinui cõtinua, sinuosa est, detractis autem finibus & eminen
tijs, quæ sunt in triquetra Libyæ figura à nobis descripta, intelligendũ est cõtinen-
tem plurimum ad meridiem atq; orientem excrescere. Mons qui à Cotibus usq; in
Syrtes per mediam Mauritaniam tendit, & ipse, & montes qui cum eo pariter pro
cedunt, satis habitãtur, in initio quidẽ à Maurusijs, in ipso uero regionis secessu, à
Getuli. maxima Libyæ natione, qui Getuli appellãtur. Sed multa figmenta oræ exterioris
Ophryas. Libyæ rerum scriptores commenti sunt, ab Ophryę circunnauigatione incipien-
tes, de quibus & si supra mentionem fecimus, nunc tamen nonnihil dicendum ui-
detur, petita narrandorum monstrorum uenia, sicubi in talia incidere cogemur. no
lumus enim omnia silentio præterire, simul & historiã quoquo modo implere cu-
Antrũ Empo- pimus. Dicunt itaq; in Emporico sinu antrum esse, quod interius suscipit usq; ad
ricum. VII. stadia. In eius autem fronte locum esse humilem, & planum, in quo Herculis
ara sit, eamq; minime obrui ab inflexu, quod ego unũ ex figmentis puto. Huic pro
ximum illud est, quod in sequentibus finibus tradunt, antiquas scilicet Tyriorum
habitationes, quæ nunc desertæ sunt, urbes non pauciores CCC. quas Pharusij, ac
Nigretes fuerint depopulati. Dicunt hos à Linge distare itinere dierũ XXX. Mau-
ritaniam feracem esse, parte tamen excepta, quæ deserta est, & fluminibus, ac lacu-
bus abundare, ab omnibus concessum est. Arbores profecto & multas & magnas
habet, & omnia fert. Atqui ea & mensas ex uno integroq; ligno, ac uarias Ro. sup-
peditat. Eius flumina crocodilos, & alia animalium genera habere proditum est,

ijs similia, quæ sunt in Nilo. Sunt qui credant Nili ortũ extremis Mauritaniæ partibus proximum esse. In quodam flumine hirudines gigni septenûm cubitorum, quæ gulam perforatam habeant, per quam respirent. Item in ea regione uitem nasci, cuius crassitudinem uix duo homines complecti queant, racemum esse cubitalem, & omnem herbam altam, & olus recens, & dracontium. Staphylinorum hippomarathri & carduorum scapos duodenûm cubitorũ, crassitudinem palmorũ quaternûm. Alit hæc regio dracones, elephantos, capreas, bubalos, & similia animalia, item leones, ac pardales, fert etiam mustellas felibus pares ac similes, excepta rictus eminentia, simiarum quoque maximam multitudinem. Refert Posidonius se, cum ex Gadibus in Italiã nauigaret, in Libyæ oram delatũ esse, ac syluam quandam secus mare uidisse simijs plenam, quarum aliæ super arboribus, aliæ in terra sederent, nõnullæ catulos haberent, & ubera dependentia, risisse itaq; cum eas uberibus graues cerneret, nonnullas etiam caluas, nonnullas herniosas, & alia quædã huiusmodi detrimenta præ se ferentes. Supra hanc est Æthiopum regio qui Hesperij uocantur, magna ex parte male habitata. Author est Iphicrates, hoc in loco camelopardales gigni, & elephantes, & eos qui rhizes uocantur, forma tauris persimiles, uita uero, & magnitudine, pugnandi uiribus elephantes referre. Addit magnos dracones ibi esse, adeo ut herba super eis innascatur, leones quoque elephantorũ pullos aggredi, quos cum uulnerarint, iam matribus succurrentibus fugiant. Illas uero cum filios sanguine maculatos uiderint, eos interficere, leones postmodum reuersos cadaueribus uesci. Narrat etiam Bogum Maurorũ regem, cum in Hesperios Æthiopes ascendisset, misisse dono uxori calamos Indicis similes, quorum genu quodlibet octonos modiolos caperet, & similem asparagorum magnitudinem. A Linge in exterius mare nauigantibus est ciuitas Zelis, & Tiga, postea septem fratrum monumẽta, & imminens mons, multis feris, & magnis arboribus plenus, nomine Bela. Columnarum fretum longitudine dicitur stadiorũ C. ac XX. minima uero latitudine LX. ad elephantem. Vlterius nauiganti, sunt urbes, & flumina complura usq; ad amnem Molochath, qui Maurorũ Massæsyliorũq; regionem terminat. Vocatur præterea & promontorium magnum flumini proximũ, & locus aridus, ac sterilis Metagonium, & ferè mons à Cotyis hucusq; pertendit, longitudo à Cotyis usque in Massæsyliorum fines est stadiorum V. millium. Metagonium nouæ Carthagini respondet, quæ est è regione. Timosthenes dixit id cõtra Massiliam esse, at non bene. Transitus enim à noua Carthagine Metagoniũ est stadiorum trium millium, præternauigatio ab ea Massiliam usque plurium sex millibus stadiorum. Sed cum Mauri adeò uberem regionem inhabitent, tamen ad hoc usque tempus, magna ex parte pastoraliter uiuunt. Hi comæ cincinnis exornantur, & barba, & auro, & tersura dentium, & unguium cultu. Raro uideas inter se contingere dum ambulant, ne capillorum ornatus perturbetur, pugnãt frequentius ab equo hastati, equis nudis utentes, & iunceis frenis, gerunt etiam gladios. At pedites elephantum pellibus pro clypeis se protegunt, leonum & pardalium & ursorum pelles induũt, & dormientibus substernũt, ac ferè & ij & sequentes Massæsylici & Libes magna ex parte unius sunt cultus, & in cæteris persimiles, paruis equis utentes, celeribus tamen & obtemperantibus, adeo ut sola uirgula gubernentur. Equi collaria ex ligno habent, aut pilo confecta, è quibus habena dependet. Sunt qui etiam tracti dominum sequuntur ut canes. Pelta utuntur parua ex co-

Nili ortus. *Hirudines Mauritanicæ.* *Vitis Mauritanica.* *Dracontium.* *Staphilinorũ caulis.* *Mauritaniæ animalia & fructus.* *Simiæ.* *Hesperij.* *Camelopardales.* *Rhizes.* *Dracones herbiferi.* *Calami prodigiosæ magnitudinis.* *Asparagi.* *Zelis.* *Bogus.* *Tiga.* *Septem fratrũ monumenta.* *Bela.* *Molochath fl.* *Metagonium.* *Cotyi.* *Massæsylia.* *Maurorum cultus.* *Equi Maurorũ.*

rio confecta, lancea lata, & parua, discincti, tunicæ amplæ, & pellis, ut dixi, uestis est,
Pharusij. & clypeus. At Pharusij, & Nigretes, qui ultra hos habitant, Hesperijs Æthiopibus
Nigretes. uicini, sagittant quemadmodum Aethiopes, falcatis quoque curribus utuntur, mi-
scentur nonnunquàm Mauris Pharusij per deserta, aquarum utres equis portan-
tes, nonnunquàm per loca quædam palustria & lacus Cyrtam ueniunt. Quidam
ex eis dicuntur Troglodytarum more sub terram habitare, & æstiuis imbribus ab-
undare, hyeme uero siccitate laborare. Nonnulli ex ijs barbaris, serpentum ac pi-
Mauri ex India. scium corijs indumentis ac stramentis utuntur. Sunt qui dicant Mauros Indos es-
se, qui cum Hercule in hunc locum descenderunt, sed paulo ante nostra tempora
Bogus. Bogus & Bochus reges, Romanorum amici, eam tenebant, quibus deficientibus
Bocchus. *Iuba.* Iuba successit in imperio. Nam Cæsar Augustus ad paternum regnum, hoc
etiam illi concessit. Is Iubæ filius fuit, eius qui contra diuum Cæsarem cum Sci-
Ptolemæus Antonij nepos. pione bellum gessit. Cum uero Iuba nuper diem obijsset, successit in imperio Pto-
lemæus ex Antonij & Cleopatræ filia ortus. Artemidorus Eratostheni contradi-
Lixus opp. cit, qui pro Linge, Lixum urbem dicit circa extrema Mauritaniæ occidentalia, pal
Linge opp. maceas quoque urbes permultas dirutas esse, quarum uestigium nullum appa-
reat. In Hesperijs Aethiopibus aëres apertos esse, cum ante dixerit matutinis
antemeridianis temporibus crassos esse, & caliginosos. quomodo enim siccis
& æstuosis locis hæc esse possunt? Verum ipse longe peiora dixit de eisdem
Lotophagi. locis. Scribit enim Lotophagos quosdam, qui siccam regionem incolant, & lo-
ton edant, herbam quandam & radicem, qua comesta nihil potu indigeant,
eosque usque ad loca supra Cyrenen progredi, qui uero ibi sint, lac bibere & car-
Gabinius scriptor. nibus uesci, quanquam in eadem sint plaga. Sed nec Gabinius Rom. scriptor, à
Mauritaniæ monstris recensendis abstinet. Scribit enim apud Lingem Antæi se-
Antæi sepul. *Antæi tibia.* pulturam esse, & tibiam cubitorum LX. quam à Sertorio nudatã ait, ac rursum ter-
ræ demandatam. Addit etiam de elephantis fabulosa quædam. Dicit enim cæteras
Ignem fugere feras præter Elephantem. feras ignem fugere, elephantes ei resistere ac repugnare, propterea quod syluam con
sumat, eos cum hominibus certare & speculatores prætermittere, & cum illos uide-
rint fugere, cúmque uulnera acceperint ramos uel herbam, uel puluerem sup-
plices prætendere. Post Mauritaniam est Massæsyliorum regio, à Molochath
Massæsylij. flumine initium sumens, finiens uero in promontorium quod Massæsyliorum &
Molochath. Masylibum confinium dicitur. A Metagonio Tritum usque sunt stadiorum sex
Masylibes. *Metagonium.* millia, sunt qui pauciora arbitrentur. Ora maritima complures habitationes, &
Tritum. complura flumina habet, & regionem ualde commodam, sed satis sit mentionem
Siga. eorum facere, quæ sunt clariora. Distat itaq; Siga ciuitas à dictis finibus, mille stad.
Syphacis regia. interuallo, & Syphacis regia quæ nunc diruta est. Post Syphacem Massinissa obti-
nuit regionem, postea Micypsa, postea eius successores, per nostra tempora Iu-
Massinissa. *Micypsa.* ba Iubæ pater nuper mortui. Diruta est à Romanis Zama huius regia. Post Siga
Iuba. in sexcentis stad. est deorum portus, postea alia loca obscura: quæ uero in penitioré
Zama. *Deorũ portus.* iacent regione, montana sunt, ac deserta. Quæ Getuli tenent, quodammodo di-
Getuli. spersa sunt usque ad Syrtes. Ibi uero ad mare & campi uberes sunt, & urbes multæ,
Syrtes. flumina & lacus. Posidonius scribit, an uere, haud quaquàm scio, raris paruisque
Siccitatum apud Mauritanos causæ. fluminibus Libyam irrigari. de ijs enim dicit, quæ Artemidorus magna existimat.
hoc profecto in mediterranea uerius dici potest. Et huius rei causam affert, quod in
partibus septentrionis non pluat, quemadmodum nec in Æthiopia, ut sæpe pro-
pter

pter ſiccitatē peſtis incidat, & lacus cœnoſi fiant, & locuſtæ abundent, addit etiam orientalia humida eſſe, quod ſol exoriens cito prætereat. Occidentalia uero ſicca, quod ſol ibi conuertatur. Nam humida & ſicca illa præter aquarum copiam uel inopiam, hæc præter eadem in ſole dicuntur. Vult dicere, præter ſoles. Hæc omnes ſeptentrionalibus, uel meridionalibus plagis aſsignant. Nam ex orientalibus & occidentalibus nōnulla ad habitationes dicta, ſecundum quancꝫ habitationē & horizontum diuerſitatem, alia atcꝫ alia ſunt. Quare de ijs, quę multitudine incomprehenſibilia ſunt, in uniuerſum dici non poteſt, quod orientalia ſcilicet humida ſint, occidentalia uero ſicca, ſed ut ad habitabilem totam, & talia extrema referuntur, qualis eſt India, & Iberia, dicet itacꝫ huiuſmodi cauſam. Sed quam tandem ſuaſionem habet hæc reſponſio? In continuo enim ac iugi ſolis circunductu, quænam eſſe poteſt conuerſio? Præterea tranſeundi pernicitas ubique eſt æqualis. Dicere etiam, quod Iberiæ uel Mauritaniæ extrema occidenti proxima, cæteris omnibus ſicciora ſunt, præter euidentiam eſt, & quod aërem temperatum habeant, & quod aquis plurimis abundent, quod ſi conuerti tale quiddam accipiant, quod ſcilicet habitabilis extrema hoc in loco ſupra terram ſunt, quid hæc me hercule attinent ad ſiccitatem? Nam & in his & in cæteris habitabilis terræ locis, qui eiuſdem ſunt plagæ, ſol æquali tempore noctis abſiſtens, iterum redit, & calefacit terram. Eſt etiam
ibi bituminis fons & ærarię, & pennatorū & non pennatorum ſcorpionum mul- *Bituminis fons*
titudo, magnitudine (ut fertur) ſeptenûm uertebrarum. Item phalangia, & multitu- *Scorpiones Maurit.*
dine & magnitudine excellentia. Lacertas etiam bicubitales dicunt. In prętermon- *Phalangia.i. aranea Mau.*
tana lapillos inueniri carbunculos & carchedonios. In campis teſtacearum, & ſer-
pentum multitudinem, ut dictum eſt, cum de Ammone ageremus. Item apud eos *Lacertæ bicubitales.*
arbor eſt nomine Melilotus ex qua uinum conficiunt. Nonnulli terram biferam *Melilotus arbor.*
habent, & duas meſſes faciunt. Culmus eſt quinûm cubitorum longitudine, craſ-
ſitudine uero parui digiti, fructum affert modios ducentenos, & quadragenos, ue- *Culmus quinū cubitorum.*
re non ſerunt, ſed terræ colligatis paliuris uerſæ atcꝫ ſcarificatæ, ſemina ſatisfaciunt, quæ ex ſpicis in meſſe ceciderunt. matureſcunt enim ibi æſtiuæ fruges, ſed propter ſerpentum multitudinem operarij ocreas gerunt, cæteras corporis partes pellibus contegentes. Dormituri uero lecti pedes allio illinunt, ſcorpionum gratia paliuris
circunligant. In hac ora fuit ciuitas quædam nomine Iol, quam cum Iuba Ptole- *Iol opp.*
mæi pater muniret, mutato nomine Cæſaream uocauit. Ea portum habet, & inſu- *Cæſarea.*
lam ante portum. Inter portum, atque Tritum eſt magnus portus, quem Saldam *Salda.*
uocant. Atque hęc ſunt confinia Iubæ & Rom. Nam multis modis regionis parti- *Tritum.*
tiones factæ ſunt, cum qui eam incolerent complures eſſent & Ro. alijs amicis, alijs hoſtibus uterentur, ut alijs alia & dare & auferre non eodem modo contingeret. Ea quidem pars quæ Mauritaniæ proxima uires ac prouentus maiores habebat, quę
uero Carthaginem & Maſſæſyliorum terram contigit, florentior eſt, & melius *Iugurthinum bellum.*
compoſita, quanquàm primò propter res Carthaginenſium ualde labefacta, poſt- *Tiſiaus opp.*
ea propter id bellū quod cum Iugurtha geſtū eſt. Nam ille cum Adherbalē Roma- *Vata opp.*
norum amicum Vticæ obſediſſet, atque interemiſſet, regionem bello compleuit. *Thala opp.*
Poſtea alia atque alia bella ſunt ſecuta. Sed ultimum fuit quod Cæſar cum Sci- *Capſa opp.*
pione geſsit, in quo & Iuba mortuus eſt, urbes principibus deletę ſunt, Tiſiaus, *Zagma.*
& Vata, & Thala, & Capſa, ubi Iugurthæ theſauri erant, & Zagma & Zincha, *Zincha.*
& eæ apud quas Cæſar Scipionem debellauit, primo apud Rhuſpinum, deinde *Scipio[illegible] à Caſ. debellatus.*

Vzitæ. Thapsus. Zella. Acholla. Thena. Phara. Tritum. Massæsylia. Cirta. Sanassas rex. Hippones. Vtica.

apud Vzitas, deinde apud Thapsum & proximum ei lacum, & apud alia loca, ut Zellam & Achollam liberas ciuitates. Cepit etiam Cæsar primo adortu insulam, & Thenam urbem maritimam, è quibus omnibus aliæ prorsus deletæ sunt, aliæ semidirutæ relictæ. Pharam Scipionis equites incenderunt. Post Tritum est Massæsyliorum & Carthaginensium regio. Cirta Sanassæ, & successorum regia est in mediterranea, urbs munitissima, & optime structa, cum à cæteris tum à Micypsa, qui & Græcos in eam habitatum deduxit, & tantam effecit, ut decimã equitum millia & peditum XX. emitteret. Cirta itaque hic est & duo Hippones, alter Vticæ proximus, alter remotior, & Trito propinquus, ambo regiæ. Vtica & magnitudine, & authoritate secunda est post Carthaginem, quæ illa excisa ut metropolis erat, & receptaculum Romanorum ad res in Libya gerendas. Ea in eodem sinu est, quo Carthago, ad alterum ex promontorijs quæ sinum faciunt. Atque id quod iuxta Vticam est Apollonium uocatur, alterum uero Hermæa. Vrbes ipsæ ex aduerso inter se respondent, propter Vticam Bagrada amnis labitur. A Trito Carthaginem sunt stadiorum duo millia & quingenta, quanquàm nec hæc distantia conceditur, nec quæ usque in Syrtes est. Carthago in peninsula quadam iacet, quæ ambitum habet stadiorum trecentorum & LX. muro cinctum, cuius LX. stadiorum longitudinem iugum occupat, quod à mari in mare descendit, ubi Carthaginensium elephantes stabula habebant, qui locus amplissimus est. In media ferè urbe arx fuit, quam Byrsam uocarunt, supercilium satis erectum est circuncirca habitatum, in cuius uertice Æsculapij templum erat, quod Asdrubalis uxor capta urbe secũ concremauit. Arci portus subiacent, & Cothon parua insula, & in orbem ducta & euripo comprehensa, ea circuncirca nauale habet quod Dido condidit, cũ gente ex Tyro profecta, & adeo fortunata fuit. Hęc Phœnicũ colonia, & ea quæ in Iberia est, etiam usqꝫ ad Herculis columnas, ut adhuc optimã Europę partem & in continenti cõplura loca & adiacentes insulas habebant. At Libyam profecto omnẽ adepti sunt, quę quidem non pastoraliter habitari poterat. His opibus urbem Ro. imperij æmulã cõpararunt, & tribus maximis inter se bellis decertarunt. Sed Carthaginensium potentia præsertim ex ultimo bello perspicua est, in quo à Scipione Æmiliano euersi sunt, et urbs funditus deleta. Hi enim in initio belli CCC. urbes in Libya habebant. In ciuitate hominũ millia septingenta obsessi & in deditionem coacti, armaturarum dederunt CC. millia, bellicorũ instrumentorum tria millia, tanquàm non amplius bellaturi. Sed cum rursum bellum gerere decreuissent, mox arma fabricare constituerunt, unde singulis diebus C. & XL. clypei cõfecti in armamentariũ referebantur, & gladij CCC. & lanceę quingentę, & mille tela missilia. Ancillę funes ex pilo confectos prębebant, adhuc naues XII. stabãt ab anno quinquagesimo ex fœderibus in secundo bello percussis. Nam tunc cum in arcem confugissent, duobus mensibus C. ac XX. naues cataphractas construxerunt, & cum Cothonis ostium asseruaretur, aliud effodere, unde subito classis erupit. adhuc enim antiqua materies aderat, & fabrorum multitudo publice conducta assiduè operabatur. Et quanquàm Carthago talis esset, tamen capta est & deleta. Totam uero regionem Carthaginensibus subditam Romanorũ prouinciam effecere, atqꝫ Massinissam ei pręfecerũt, & Micypsæ posteros. Nam Massinissa ob uirtutem, & amicitiam plurimum Romanis curæ fuit, & ipse Numidas ciuiles & agricultores reddidit, & pro latrocinio eos militiam docuit. Sed profecto

Apolloniũ pm. Hermæa pm. Bagrada. Carthaginis situs. Byrsa. Cothon. Dido. Carthaginensium imperiũ & res. Massinissa. Numidæ.

pecu

peculiare quiddam hominibus ijs contigit. Nam cum regionem fœcundam inco-
lerent, quanquàm feris abundantem, ijs omissis & agri colendi studio, licentius in-
ter sese conuertebantur, & regione feris dimissa uagam & instabilem uitam age-
bant, non secus quàm qui ob inopiam & locorum sterilitatem & aëris inclemen-
tiam eiusmodi uitæ genus eligũt, quare Massæsylij id nomen assecuti sunt (Numi- *Massæsylij.*
dæ enim uocantur) necesse quidem hos inopes esse, & plerunq; radices edere, & car
ne & lacte & caseo nutriri. Cum uero diu Carthago deserta permansisset eodem fe-
rè tempore, quo & Corinthus rursum à diuo Cæsare per id ferè tempus instaurata *Corinthus.*
est, missis eò colonis, quicunque uellent, & ex militibus nonnullis, & nunc quoque
bene habitatur, si qua alia Libyæ urbs. In medio ostio Carthaginensis sinus Corsu- *Corsura.*
ra insula est. Ex aduerso his locis respondet Lilybæum in Sicilia, mille quingento- *Lilybæũ pm.*
rum ferè stadiorum interuallo. Nam tanta à Lilybæo Carthaginem usque distan
tia, nõ procul à Corsura & Sicilia distant, cum aliæ cõplures insulę, tum etiam Ægi- *Aegimurus.*
murus. Item LX. stadiorũ nauigatio est Carthagine in ulteriorem proximã regio-
nem, unde Nepherinum ascensus est stadiorum C. ac XX. urbem natura munitam, *Nepherinus urbs.*
& super petra quadam ędificatam. In sinu Carthaginensi est Tunis ciuitas, & aquę *Tunis.*
calidæ, & lapidariæ quædam, deinde Hermæa promontorium asperum, cui pro- *Hermæa pm.*
xima est ciuitas eodem nomine, deinde Neapolis, deindè Taphitis promontoriũ, *Neapolis.*
& in eo collis quidã Aspis nomine, à similitudine appellatus, quẽ Agathocles Sici *Taphitis. Aspis.*
lię tyrannus habitauit, quo tempore Carthaginẽ nauigasset. Hæ urbes à Ro. cum *Agathocles.*
Carthagine sunt euersę. Stadijs quadringentis procul à Taphitide est Corsura insu
la, contra Selinuntem Siciliæ fluuium posita, ambitum habens C. & L. stad. & ur- *Selinus.*
bem eodem nomine, distat à Sicilia per sexcenta ferè stadia. Melite etiam insula di- *Melite.*
stat à Corsura stadijs quingentis, deinde est Adruma ciuitas in qua erant naualia, *Adruma.*
postea insulæ multæ & crebræ nomine Tarichiæ, postea Tapsus ciuitas, post quã *Tarichiæ.*
insula est in pelago Lopadusa, postea Ammonis promontoriũ, postea Thera urbs *Tapsus. Lopadusa.*
circa paruę Syrtis initiũ. Alia quoq; oppidula permulta interiacent non digna me- *Thera.*
moratu. In principio Syrtis insula quędã adiacet oblonga, nomine Cercinna bene
magna quę urbẽ habet eodẽ nomine. Itẽ altera minor Cercinnitis. His cõtinua est *Cercinna.*
minor Syrtis quã Lotophagitim Syrtim uocant. Huius sinus ambitus est mille & *Syrtis.*
sexcentorum ferè stad. oris latitudo sexcentorum. Iuxta utrunq; promontorium, *Lotophagitis Syrtis.*
quæ os efficiunt, insulæ adhærescunt continenti, Cercinna scilicet de qua diximus,
& Meninx, magnitudine æquales. Meningem Lotophagorũ terrã putant, cuius *Meninx.*
Homerus meminit, & signa quædam extant & Vlysis ara & fructus ipse. Nam lo *Vlysis ara.*
tos arbor multa in ea est fructu suauissimo, permulta in ea oppida sunt, sed unũ eo- *Lotos arbor.*
dẽ nomine quo insula, et in ipsa Syrti oppida plurima sunt. In recessu ipso est ingẽs
emporiũ cui flumẽ allabitur in sinum emittens, maris affluxus & refluxus hucus-
que pertendunt. Ac tunc finitimi maximo studio ad captandos pisces excurrunt.
Post Syrtim est lacus, nomine Zuchis CCCC. ferè stadiorum, habens ingressum *Zucchis.*
arctum, ad quem urbs est eodem nomine. Ea purpurificium, & uarias piscium *Purpurificiũ*
condituras habet. Postea est alius lacus longe minor, post quem est Abrotonum *Abrotonum opp.*
ciuitas, & alia quędã, continua est Neapolis, quam Leptim uocant, dehinc est Epi- *Neapolis.*
zephyriorum Locrorum traiectus, is est stadia tria millia & DC. postea est flumen, *Leptis.*
postea murus quidã, quẽ Carthaginẽses condiderunt, Bathris quibusdam in pon
te iunctis, quæ in regionem recedebãt. Hic sunt loca quædam importuosa, cum cæ-

Syrtis magna. tera ora portus habeat. Postea est promontorium altum & syluosum magnæ Syr-
Cephalas. tis initium quod Cephalas uocant. Ex Carthagine ad hoc promontorium sunt
paulo plura v. millibus stadiorum. Imminet autem oræ à Carthagine usque Cepha-
Libophœnicũ terra. las, & Massæsylios Libophœnicum terra usque ad Getuliæ montana quę iam Liby
ca sunt. Vltra Getuliam est Garamantum regio, quæ cum illa pariter progreditur,
Garamantes. Carchedonij lapilli. unde Carchedonij lapilli afferuntur, dicunt Garamantas ab Æthiopibus, & Paro-
ceanitis abesse IX. X. úe dierum itinere, ab Ammone XV. Inter Getuliam & no-
stram oram multi campi interiacent, & multi montes, & magni lacus, & flumina,
quorũ quędam in terra demersa euanescũt. Hi & in uictu & ornatu frugales sunt,
uxores multas & multos filios habẽt. In cæteris Arabum Nomadibus persimiles.
Eorum equi & boues ungulas cæteris longiores habent. Eorum reges plurimum
Oues carne ue scentes. equis student, ut ad centena pullorum millia quotannis recenseantur. Oues car-
ne & lacte nutriuntur, præsertim in locis Æthiopiæ uicinis. Atque in mediter-
ranea quidem hæc. Maior uero Syrtis noningentorum, & XXX. stadiorum
ambitum habet, diametrum in recessum mille & quingentorum, quanta ferè est
Syrtis pericula. oris latitudo. Maioris ac minoris Syrtis difficultas est, quod cum multis in lo-
cis fundum sit cœnosum propter affluxus & refluxus maris, contingit ut mul-
ti in breuia incidentes inhęrescant, & rara nauigia euadant, quaproter eminus na-
uigant, cauentes ne incaute à uentis deprehensi, in sinus illidantur. Nam homi-
num periculum omnia pertentat, præsertim nauigationes secus terram. In ma-
iorem uero Syrtim nauiganti, post Cephalas ad dextram est lacus CCC. ferè sta-
diorum longitudine, latitudine LXX. in sinum emittens. Is insulas quasdam ha-
Aspis locus. bet, & stationem ante os. Post lacum est locus nomine Aspis, & portus optimus o-
Euphrantas. mnium qui sint in Syrte. Deinde continua est Euphrantas turris, Carthaginensis
Charax. regionis, & Cyrenaicæ, Ptolemęo subditę, confinium, postea locus nomine Cha-
rax, quo Carthaginenses emporio utebantur, aduehentes uinum, & inde succũ, &
Silphium. silphium reportantes ab ijs, qui id ex Cyrene clam exportabant. Postea sunt Phile-
Philenorũ aræ. Automala. norum arę. Postea Automala castellũ, in totius sinus recessu positũ, huius recessus
parallelus Alexandrię parallelo paulo est australior mille stad. Carthaginis paralle-
Heroum urbs. lo paucioribus q̃ duobus millibus. Cadit enim partim ad Heroũ urbem, quę est in
Arabici sinus recessu, partim in Massæsyliorũ & Maurorũ mediterraneã, ubi iam
Berenice opp. reliqua orę pars est, usque in urbem Berenicẽ, stad. IX. millia & quingenta longitudi-
Nasamones. ni imminent, latitudinẽ præuaricantes, usque ad Philenorũ aras. Nasamones Liby-
cum genus. In eo spatio interiacent portus non sanè multi, aquę quoque perexiguæ.
Pseudopenias. Promontoriũ in quo Berenice sita est, Pseudopenias dicitur iuxta lacum nomine
Tritonias lac. Tritoniadẽ, in quo insula est, quę Veneris templum habet. Est etiam Hesperidum
Lathon flu. lacus, in quẽ flumen Lathon immittit. Vltra Berenicen est paruum quoddã pro-
Borium. montoriũ nomine Borium, quod est Syrtis ostium, ac Cephalas facit. Berenice cõ-
Ichthys. tra Peloponnesum iacet, ad id quod Ichthys uocatur. Atque etiam contra Iacynthũ
Iacynthus. Catonis iter. stadiorũ trium millium & sexcentorum interuallo. Ex hac urbe M. Cato terrestri
itinere Syrtim peragrauit in diebus XXX. ducto X. millium hominum exercitu, &
Teuchira. in partes diuiso, aquarum gratia, profectus autem est pedibus per æstum & pro-
Arsinoë. fundam arenam. Post Berenicen est urbs Teuchira quam Arsinoën uocant. Post-
Barce. ea est Barce quæ postmodũ Ptolemais dicta est, deinde Phycùs promontorium
Ptolemais. Phicũs. humile quidem sed ualde exponitur ad aquilonem, præter reliquam Libyę oram.

Id

Id contra Tænarum Laconiæ iacet, duorum millium & octingentorum stadiorum transitu. Est etiam ibi oppidulum eodem nomine, quo promontorium. Non procul à Phycunte est Apollonias quò Cyrenensium naues applicant ad c.& LXX. stadia, à Berenice mille, à Cyrene urbe maxima octoginta, quæ in campo quodam iacet adeo edito, ut ex mari eam uideremus. Cyrenen Theræi condidere, qui ex Laconica profecti, Theram insulam coluerunt. Thera olim Callista dicebatur, ut Callimachus ait,

Apollonias. Cyrene. Thera. Callista.

καλλίστη προπάροιθε τὸ δ' ὕστερον οὔνομα θήρη
μήτηρ εὐίππου πατρίδος ἡμετέρης. id est,

Nomine Callista primum, sed pòst modo Thera
Dicta fuit tellus, urbis origo meæ.

Cyrenensiũ portus contra occidentalẽ Cretę extremitatẽ, id est Arietis frontem, iacet mille stadiorũ interuallo, nauigatur autẽ Leuconoto. Dicunt Cyrenẽ à Batto conditã, quem Callimachus ait progenitorẽ suum fuisse. Ea ob regionis bonitatem plurimũ creuit. nam & equorũ nutrix est, & fructus optimos fert. Ea uiros claros cõplures habuit q & libertati optime prĕesse poterãt, & imminẽtibus Barbaris fortiter resistere. Nam & olim libera fuit cum postea Macedonũ potẽtia esset adaucta. Ægypto occupata, eam adorti sunt, Thimbrone imperãte, à quo Harpalus occisus est. Cumq; aliquandiu sub regibus fuisset, tandem in Romanorũ potestatem deuenit, & nunc prouincia est cum Crete cõiuncta. Cyrenaica oppida sunt, Apollonia, Barce, & Teuchira, & Berenice, & alia quædam proxima. Cyrenæis finitima est regio, quæ silphium gignit, & Cyrenaicum succum, quem silphium posterius effert. Id propémodum defecit, cum aliquando barbari odio quodam ingruissent, ac radices eius pené omnes eruissent, fuere hi Nomades uiri. Ex Cyrene illustres fuere, Aristippus Socraticus, qui Cyrenaicam philosophiam instituit, & Areta eius filia, quæ in schola successit, & Aristippus filius, qui matri successit, & μητροδίδακτος cognominatus est, & Anniceris, qui Cyrenaicam sectam uidetur emendasse, & Anniceriam ab ea deriuasse. Callimachus quoque Cyrenęus est, & Eratosthenes, ambo ab Ægypti regibus in honore habiti. Alter poëta simul & grammaticæ studiosus. Alter & in his & in philosophia, & in mathematicis prĕstantissimus. Item Carneades, quem Academicorũ optimũ confitentur, & Cronus Apollonius, hinc etiã fuit Diodori dialectici magister, qui et ipse Cronus dictus est, magistri adiectiuo in discipulũ translato. Post Apolloniam est reliqua Cyrenęorũ ora, usq; ad eum locũ qui Catabathmus dicitur stad. duûm milliũ & CC. prĕternauigationi nõ satis apta propter portuũ & stationum, & aquarum inopiam. In hac prĕternauigatione loca sunt prĕclara Naustathmum & Zephyrium quod stationẽ habet, & aliud Zephyrium, & Cherronesus promontorium, ubi portus est. Hoc contra Cretæ circulum iacet, mille & quingentorum stadiorum interuallo, austro nauiganti. Postea est Heraclium, ultra quod est uicus Paliurus, postea portus Menelaus, & Ardanaxes humile promontorium quod stationem habet, postea magnus portus cui obiacet Cherronesus, quę in Creta est triũ milliũ feré stadiorũ traiectu. Nam toti feré huic orę Creta pariter opponitur, angusta sané ac longa. Post magnum portum est alius portus, nomine Plynus, ultra eum sunt Tetrapyrgia. Iam uero reliqua sunt Parætonium usque, & inde Alexandriam usq;, locus autem Catabathmus dicitur. Atq; eousque Cyrenaica pertendit, de qua nobis in Ægyptiacis rebus dictum est.

Battus. Thimbro. Harpalus. Cyrenaica op. Apollonia. Barce. Teuchira. Berenice. Silphium. Aristippus. Cyrenaica philosophia. Areta. Matrodidactus. Anniceris. Anniceria philosophia. Callimachus. Eratosthenes. Carneades. Cronus Apollonius. Diodorus Dialecticus. Naustathmũ. Zephyrium. Heraclium. Paliurus. Menelaus portus. Ardanaxes. Plynus portus. Tetrapyrgia.

Libes. Vlteriorem ac repostam Syrtis regionem & Cyrenaicam, Libes obtinent, sterilem Nasamones. sanè, & aridam, primi Nasamones, postea Psylli, & Getulorum pars, & Garaman Psylli. Garamantes. tes, magis ad orientem Marmaritæ, Cyrenæ plurimum accedentes, & usque ad Am Marmaritæ. monem pertendentes. A maioris itaque Syrtis recessu, in diebus quatuor ad hyemales ortus dicuntur peruenire, etiam qui placide & otiose incedunt. Hic locus est Ammoni similis palmifer, & aquosus. Imminet autem Cyrenaicæ ad meridiem uergenti, usque ad centum stadia, & arbores fert, usque ad alia C. seritur solummo oriza. do, hæc terra etiam orizam gignit, propter siccitatem. Vltra hanc est regio quæ sil silphium. phium fert, postea inhabitata, & Garamantum terra, quæ silphium fert angusta est, & longa & arida. Longitudo ad orientem solem eunti circiter mille stadia, latitudo CC. uel paulò plura, quę quidem cognita sit. Coniectare possumus totam deinceps eam quæ in eodem est parallelo huiusmodi esse ex aëre, & stirpe, huius pro Anases. ductione. Sed quoniam uastæ intercidunt solitudines, non omnia loca scimus. Eo Aphricæ incognita. dem modo ignorantur, quæ ultra Ammonem sunt, & Anases usque in Æthiopiam. Nam nec Aethiopiæ fines, nec Libyæ dicere promptũ est. Imò nec eius, quæ secus Aegyptum iacet, aperte quicquam scimus, nec eius quæ secus oceanum est, quare nostræ habitabilis partes sic se habent.

ROMANI IMPERII latitudo. Sed quoniam Romani optima atque notissima obtinent, omniũ superiorum principum imperia supergressi, quorum nos memoriam teneamus, non ab re uisum est, ut eorum res breuibus attingamus. Quod itaque Romani ex una ciuitate profecti, belli & pacis artibus totam Italiã, deinde quæ Italiæ proxima sunt omnia, eadem uirtute adepti fuerint, dictum est. Cumque tres sint continentes, Europam ferè totam habent, præter eas partes quæ extra Istrum sunt, & præter Paroceanitas, Paroceanitæ, id est litorales. qui inter Rhenum Tanaimque habitant. Africæ uero ora, quæ nobis ex aduerso est, tota eis paret. Nam reliqua uel inhabitabilis est & sterilis, uel à pastoribus incolitur. Eodem modo & Asiæ ora quæ ad nos uergit, tota Romanis subiecta est, nisi si Achæi. quis Achæos & Zygos & Eniochos in ratione ponat, qui in angustiis admodum Zygi. Eniochi. & sterilibus locis latroniciam & pastoralem uitam degunt. Ac mediterraneæ & penitioris regionis partim Romani habent, partim Parthi, & Barbari, qui ultra hos sunt, orientem ac septentrionem uersus, ut Indi, Bactrij, & Scythæ, dehinc Arabes, & Aethiopes, ac semper eis aliquid additur. Vniuersæ huius terræ, quæ Romanis Prouinciæ. paret, partim reges tenent, quam uero ipsi habent, prouinciam uocant, & præfectos & quæstores in eam mittunt. Sunt etiam nonnullæ ciuitates liberæ conditionis, aliæ ab initio per amicitiam Romanis adiunctæ, aliæ ab ipsis honoris gratia li ✝ δυνάσται. bertate donatæ. Sunt & ✝ principes quidam sub eis & Phylarchi & sacerdotes, at Phylarchi. que hi quidem secundum quasdam patriæ leges uiuunt. Prouinciæ persæpe aliter, Ro. Imperij forma. atque aliter diuisę fuerunt, at in pręsentiarum, ut Cęsar Augustus constituit. Nam Ro. pop. potestas in Augustum translata. cum patria ei totius imperij patrociniũ permiserit, & pacis & belli quàm diu uixerit potestatem habeat, totum imperiũ bifariam diuisit. nam partem sibi asciuit, par Augusti imperium. tem populo dedit, ac sibi quidem quęcunque militum pręsidio indiget. Ea est regio barbara, & gentibus nondum subactis finitima, sterilis sanè & cultu difficilis, ut propter cęterarum rerum inopiam, & copiam munitionum iugum detrectent. Po Prouinciarum diuisio. pulo autem reliquam concessit, quę pacata est, & facile sine armis retinetur. Vtran Prouinciæ consulares. que portionem in prouincias complures diuisit, quarum alię Cęsaris, alię populi dicuntur. In suas pręfecturas Cęsar ipse administratores mittit, & alio tempore ali

ter

ter partitur regionem, & ut res postulat, ita uersatur. In populi prouincias populus imperatores uel consules mittit, sed hæ quoque in diuisiones alias diducuntur, pro ut usus postulauerit. In initio tamen duas consulares fecit, Libyam scilicet, quę Romanis paret, ea duntaxat excepta, quæ prius sub Iuba fuit, nunc uero sub Ptolemęo est illius filio. Et Asiam cis Halym & montem taurum, Galatis exceptis, & gentibus, quę sub Amynta fuerũt, pręter etiam Bithyniam, & Propontidem. Pręturas uero decem. In Europa quidem & adiacentibus insulis, ea scilicet quę ulterior Iberia dicitur, & circa Betim flumen est & Attacem. Et ex Celtica Narbonensem. Tertiam Sardiniam cum Cyrno. Quartam Siciliam. Quintam & sextam Illyrij partem, quę ad Epirum uergit & Macedoniam. Septimam Achaiam usque in Thessaliam & Aetoliam & Acarnaniam, & nonnullas Epiri gentes, quę Macedonię sunt contermine. Octauam Cretem cum Cyrenaica. Nonam Cyprum. Decimam Bithyniam cum Propontide, & quibusdam Ponti partibus. Cęteras Cæsar prouincias habet, in quarum alias procuratores mittit, consulares uiros, in alias prætorios, in alias homines ex equestri ordine. Reges uero & principes, & decarchæ eius portionis sunt, ac semper fuere.

Præturæ populi Rom.

Decarchæ, id est decem primates.

COMMENTARIORVM GEOGRAPHICOrum Strabonis philosophi absolutissimi finis.

VNIVERSA quæ ex hiſce Strabonis Geographicorum commentarijs petenda uidebãtur, in indicem ſecundum alphabethi ſeriem ueluti in ſuas quaſq; capſulas congeſſimus, nimirum quo lectoris diutius inquirendi faſtidium tolleremus. Quod utinam, qui id ante nos tentauit Mancinellus ea fœlicitate præſtitiſſet, ut noſtro hoc labore nihil opus fuiſſet. Gloriatur enim uir ille in epiſtola quadam ſe haud illiberali mercede ad hoc conductum, cæterum quàm infœliciter abſoluerit, facilè deprehendet quiſquis hanc noſtram caſtigationem cum ſuo conferet indice, nempe quàm ridiculè uoculas ſæpe aut nõ ſatis intellectas, aut alioqui corruptas continuò ueluti nouum aliquid in indicem digeſſerit, id quod nihil mirum fuit in homine qui Græca eruditione deſtitutus, non poterat exemplariorum collatione adiuuari. Tu pro candore tuo lector, quicquid id eſt minutiorum quod ἁμῶσδί præſtamus, ἀπόδεχε, & uale.

ABa 301.449
Abæ 286
Abantes 501
Abaris 202
Abaſes 519
Abdera 107.431
Abeacus 344
Abij 199.209
Abiſari regio 465
Ableti 419
Aboraca 337
Aborras 494
Abretanus Iuppiter 385
Abretana 585
Abrotanum ciuitas 545
Abſyrtides 211
Abſyrtus ibidem
Abus 358
Abydus 390.392.395.532
Abydi aurum 450
Acalander 188
Aca 500
Acamas 455.456
Acantium 399
Acara 145
Acaria 253
Acarnanes 217.221.281.317
Acarnania unde 315
Acerræ 167
Aceſines 461.465
Achææ petræ 232
Achæmenidæ 482
Achæi 248.257.336.384
Achæium 400.405
Achæus 257
Achaia 258.349
Achaicarus 502
Acharaca 435
Achardeus 344
Acheron 172.218.330.324
Acheruſia palus 224.163
Achelous 219.228.305.312
Achilleum 42.45
Achilleus curſus 26
Achillis templum 399
Achillis uicus 208
Achiui 248
Achiuorum acte 455
Acholla oppidum 544
Acidon 232
Acila 507
Aciliſena 356.357.371
Accipitrum inſula 509.535
Accipiter Aethiopicus 535
Aciris 177
Aconites 146
Acra 317
Acræa Iuno 255
Acræphium 278
Acritas 241
Acrocorinthus 242.254
Acroliſſus 212
Acrolochias promont. 520
Acryſius 285
Acte 265
Actij Apollinis ludi 217.306
Actium 306
Ada 439
Adadata 382
Adæ 417
Adelphius 354
Adiabena 588.593
Adiatorix 365.375
Adobogion 419
Adonis 500
Ador 357
Adramyttinus ſinus 406
Adramyttiũ 407.389.410.412
Adrapſa 480
Adraſtia 394.385
Adraſtiæ camp. 379
Adria 144.212
Adrius 211
Adruma oppidum 545
Adua 140
Aduallas 137
Aduas 130.137.143
Aea 14
Aeacus 251
Aeas 182.212
Aeclus 303
Aedificatori neceſſaria 74
Aedificiorum cura apud Romanos 158
Aeeta 36
Aegyptus fluuij munus 461.221
Aegyptus inſula 23
Aegeſta 170
Aegeſtani 178
Aegeſtea 182
Aegeſtanæ aquæ 184
Aegletus Apollo 331
Aegeus 264
Aegina 247.251.265
Aeginenſes 269
Aegæ 259.260.273.417
Aegæus Neptunus 273
Aegaleos 241
Aegeæ 244.451
Aegialia 250
Aegimurus 545.186
Aegioli 252
Aegialenſes 257
Aegira 260.259
Aegirum 413
Aegium 259.260
Aegæum 260.216.412
Aegeſta 480
Aega 412
Aegimerus 196
Aegyptius portus 499
Aegyptus 424.518
Aegyptiorum uita 517
Aegypti figura 518
Aegyptus antiqua 519
Aegyptus prouincia 523
Aegypti tributa 523
Aegyptiaca faba 524
Aegypti aditus 522
Aegyptiorum dij ibidem
Aegyptus oleo caret 510
Aegyptiorũ immunditia 539
Aegypti præfecturæ 517
Aelius Gallus 80.523.536
Aelius Cato 203
Aemilia uia 146
Aemus 210.213
Aenea 405.305
Aenianes 288
Aeneſius Iuppiter 310
Aeniani 318
Aenianæ 345
Aeneæ ditio 497
Aenarius 260
Aeneæ menſæ 408
Aeneæ fatum 407
Aeoles 433
Aeolus 14
Aeolus uentorum rex quare 16
Aeoliæ inſulæ 172
Aeoliarũ diſtantia inter ſe 189
Aeoles 360
Aeolis 391.402
Aepalius 288
Aepea 241
Aepy 314
Aequorum fluxus 40
Aẽria 125
Aeſculapij uicus 499
Aeſtuaria 28

Aestus maris commoditas 96
Aesaris 149
Aesium 153
Aesernia 159
Aesarus 175
Aeschines 426
Aesculapius 433
Aesculapij 251
Aesapus 371.385.393
Aesyetæ 402
Aetas prudentia metitur 471
Aethiopes 2
Aethiopes dupliciter diuisi 23
Aethiopes cur nigri & crispi
Aethiopum uita 517. (463
Aethiopum subiugatio 587
Aethiopum mores 518
Aethiopum mulieres 538
Aethiopica loca 23
Aetas quid 51
Aetherij 81
Aetuatij 130
Aethalia regio 150
Aethalicum ferrum 150
Aetna 180.183
Aetnæ ignes 183
Aetoli 211.181
Aetoli statua 315
Aethici 290
Aetoliæ nomen 316
Aetoliæ diuisio 306
Aethinces 218
Aex 413
Aëxones 268
Africæ situs & figura 87
Agamemnon 249.314
Agamemnonis exercitus 7
Agatha oppidum 122
Agatharchides 419
Agathocles 188.418.545
Agathyrsum 178
Agis 244
Agni cornu 526
Agidus 447.455
Agradatus 483
Agrani 514
Agræi 506
Agrij 508
Agrigentum 178
Agilla 148
Aiacis tumulus 399
Aiacis interitus 403
Aila 501
Alabanda 440.442
Alabes piscis 511
Alæsa 172
Alalcomenia Minerua 279
Alalcomenæ 279.310
Alaniticus sinus 501
Alazonius 391
Alazia 370
Alazonia 371
Alba 154.160
Alba acta 524
Albanus mons 160
Albanus lacus 160
Albania 340
Albani 341.342
Albaniæ ingressus 341
Albanorum sacrificandi ritus 342
Albia 210
Albis 10.194
Albigaunus 136
Albion 136
Albienses 137
Albiœci 137
Albulæ aquæ 160
Albus 513
Alcæi patria 414
Alcæus 401
Alcmæon 218.314
Alcynonium mare 223
Alesium 228
Alex 174
Alexander magnus 10.47. 445.475
Alexander Lychnus 430
Alexander Molossorum rex 188
Alexander Philolethes 388
Alexander architectus 429
Alexandri ferula 399
Alexandria 349.398.400.407. 452.520.511
Alexandro blandientes scriptores 459
Alexandri exercitus per Gedrosiam 478
Alexandri uisum 479
Alexander diuinos honores affectauit 491
Alexandrium 503
Alexandria agon 431
Alexander Aetolus 434
Alexandriæ situs & figura 521
Alexandri sepul. 521
Alexander ad Ammonis oraculum 531
Alexandriæ schola 450
Algæ natura 131
Algonus 44
Allotriges 105
Allife 159
Alinda 439
Alonesus 395
Alope 44.287.288.370
Alopecia 332
Alorium 234
Alosa 470.539
Alpes 136
Alphei cursus mirus 181.
Alpheonia Diana 229
Alpheus 179.226.228.229. 231.236
Alpia 136
Alpium beluæ 140
Alpium cum Græciæ montibus comparatio 140
Alterumbri ἰνγέοντες 91
Alteus 416
Althemenes 329
Altinum 144
Alyattes 284
Alyattis tumulus 421
Alyattis diuitiæ 454
Alyba 369
Alyzia 305.312
Amalthea cornu 313
Amari lacus 527
Amanides portæ 451 (496
Amanus 347.352.361.451.485.
Amarynthus 303.239
Amarynceus 229
Amardi 345.346
Amarni 348
Amasia 194.368.376
Amastris 364.366
Amastrum 207
Amathoëssa 224
Amathus 214.229.243.456
Amathusij 217
Amatorum raptus 330
Amaxia 447
Amaxitani 406
Amaxitus 405.406 411
Amazones 343.370.371
Ambaruale sacrum 154
Amblada 382
Ambiani 131
Ambracia 305
Ambracium 305
Ambracius sinus 217
Ambrones 124
Ambrysus 286
Ameria 153.174
Amenanus 161
Amisum 179
Aminsus 48.52.368
Amisena 368
Amiseni 368
Amiternum 162
Ammonia 524
Ammonis oraculum 533
Ammonis templum 37.41
Amnias flu. 377
Amnius 230
Amnisus 325
Amorgus 333
Amorius 386
Ampelus 333.427
Amphapalia 324
Amphiala 266.
Amphiaraus 269.502
Amphiarai sacellum 272
Amphictyonum conuentus 251. 278.283
Amphyctionum institutor 283
Amphigenea 314
Amphilochi 215.218.305.315
Amphilochi urbs 106
Amphilochus 218.451
Amphinomus 180
Amphion 277
Amphissa 288
Amphissæi 282
Amphistratus 338
Amphrisus 293.294
Ampsani 196
Amulius 154
Amyclæ 243.244
Amymone 247.249
Amyntas 279.380
Amyntor 297
Amyzon 440
Anabura 382
Anacharsis 201.203
Anacreon poëta 427.430
Anactorium 305.306
Anagnia 159
Anagrana 514
Anagyrasij 268
Ananceus 424
Anaitis 347.385.485
Anandatus 347
Anaphe 331
Anaphlystij 268
Anapias 180
Anariacæ 344.345
Anas flu. 93
Anases 87.533.548
Anaxenor 434
Anaxagoras 432
Anaximander 5.426
Anaximenes 395.425.426.432
Anaxyris 486
Anaxyrides 355
Anchiala 214.449
Anchoë 274
Anchora 380
Ancon opp. 161
Ancyra 126
Andania 234.304
Andizeij 210
Andriacæ 348
Andira 409.412
Andirina deûm mater 412
Andremon 424
Andriaca 314
Andrielus 447
Andretrium 318
Andrius 404
Androclus 424
Androcopus 424
Andromedæ fabula 31.501
Andros 331
Aneæ templum 546
Anemolea 286
Anemorea 286

Anemurium 447.448
Anguigenæ 194
Angidista 380
Angyala 152
Aniger 231
Anigriades nymphæ 231
Animalia Indiæ 463
Animalia Aegyptijs sacra 532
Anio 157.160
Annibalis per alpes traiectus 152
Anniceris philosophus 547
Anniceria philosophia 547
Annibal apud Capuam emollitus 168
Annibal 145
Anni digestio 529.535
Antacæi 206
Antæi sepulchrum 542
Antandria 406
Antandrus 406.407
Antenodorus 450.513
Antenodori duo 450
Antenor 407
Antennæ populi 154
Anthes 251.419
Anthea 241
Anthedon 273
Anthemis 311
Anthemus 427
Anthemusia 494
Antropophagi 136
Antiatium latrocinia 356
Anticasius 496
Anticyrrha 281.282.293
Anticinolis 367
Anticita 337
Anticragus 445
Anticyra 281.282
Antigonia 379.398.400
Antigonus Apellis 440
Antimenis 414
Antilibanus 491.498
Antiochus 446.492.502
Antiochorum Hierax 498
Antiochus Soter 349
Antiochia 349.386.423.434.495.496
Antipater 251.450.500
Antipater Derbensis 381
Antipater pirata 362
Antiphellus 445
Antiphili portus 508
Antiphræ 524
Antipodes 5
Antirrhium 223.260.288
Antipolis 120.121.124
Antissa 43.414
Antitaurus 352.362
Antium 155
Antonij expeditio 354
Antonius 457
Antonius ubi superatus 522
Antirrhodus insula 521
Antrum Emporicum 540
Antrum Nympharum 231
Antron 292.293
Antronis asinus 293
Anubis dromus 528
Anubis 532
Aones Bœotij 215.268.270
Aorsi 336.344 Aous 212
Apæsus 393.395
Apamia 343.354.378.386.387.422.495.496
Apamiæ terræmotus 387
Aparni 347
Apaturum 317
Apaturia Venus 338
Apelles 10.410
Apellicon 431
Apellicon Telus 408.431
Apenninus 86.136.139
Apennini terminus 173
Aphetæ 295
Aphetor 285.283
Aphnij 393
Aphricæ incognita 548
Aphrodisias 386
Aphrodisium 120.407.455
Aphroditopolitana præfectura 530
Aphydna 267
Apia 249
Apiæ campus 413
Apidanus 259.292
Apidones 249
Apis uicus 524
Apis 527
Apis bos 529
Apobathra 396
Apocopes usus 244
Apollo Didymæus 425
Apollo Clarius 430
Apollo Erythibius 411
Apollo Pornopius 411
Apollodorus 419.457
Apollodorus gram. 443
Apollodor. rhetor 452.453.419
Apollodoria secta 419
Apollo Marmarinus 302
Apollocrates 174
Apollinis Actij templum 217
Apollinis Actij ludi 218
Apollinis aram cõtingẽtes 456
Apollinis Colossus 214
Apollinis responsum 214
Apollinis gesta 285
Apollinis urbs 514
Apollinis ministri 319
Apollo Philleus 294
Apollo 302.319.362.411
Apollonis 419
Apollonium promont. 544
Apollonias 381.547
Apollonia 90.212.214.216.364.385.419.433.497.547
Apolloniatis 353.488.485
Apolloniaticus lacus 385
Apollonius 419.442.500
Apollonius Stoicus 415
Apollonius Argonautarum author 419
Apollonius Cronus 440
Apollonius medicus 455
Apollonius Mus 431
Appaitæ 369
Appia uia 156.159.190
Aprosopitica præfect. 526
Apsus 212
Apsera 327
Apuli 190.191
Apulia 162.190.191
Apurgiani 373
Aqua 531
Aqua Nili 453
Aquæ copia 366
Aquæ sacrificium 485
Aqua leuissima 487
Aqua mutatur in terram 531
Aquæ ductus 158
Aquæ stadelæ 146
Aquileia 144
Aquilæ Iouis 283
Aquilo 21
Aquitani 119.118
Aqua lapidescens 422
Arabaus 31
Arabes 31.511.516
Arabiæ initium 505
Arabia fœlix 503.506.529
Arabicus sinus 82.501
Arabum dij 490.495
Araceuthus 496
Arabia 29.87.506.529
Arabon 340
Arachosia 349
Arachoti 348.479.496
Aradus 498.499.505
Aradij 497.515
Aræthyræa 257
Aragus 347 Arami 421
Arammæi 31
Aranearum morsus 342
Araphenie aræ 302
Arar 125
Ararena 514 Arasus 382
Aratus 70.449
Aratus princeps 257.258
Aratus 218 Arausio 125
Araxena 345
Araxes 336.341.354.356.357.358.483
Araxinus campus 356
Araxus 223.225.261.311
Arbela 359.488
Arbelus 488
Arbis 478
Arbies 477
Arbores Indicæ 462
Arbor Gedrosiorum 479
Arbores maris rubri 505
Arborum minium 118
Arboris mirum 114
Arboris apud Gades mirũ 118
Arborum lac 113
Arborum habitatores 369
Arborum telæ 118
Arcadici asini 261
Arcadia 223.261
Archeanax 402
Arcesilaus 10.412
Archelaus 375.378.522
Archelaus physicus 412.522
Archedemus 450
Archias 251.255
Archilochus 311.332
Architheorus 232
Arconnesus 431.439
Arcticus circulus 2
Arctos uel plaustrum 4
Archytas Tarentinus 188
Arcturus 89
Ardania 29.216.241
Ardanaxes promont. 547
Ardea oppidum 153.156
Ardiæi 212
Arduenna 531
Aregontis picturæ 229
Arecina templum 160
Aretas 514 Areta 547
Arelatæ 122
Arena 233 Arenæ 333
Arethusa 42.181.305.497
Arethusa Sampsicerami 497
Aretium 152
Argæus mons 51.362
Argantonius 102.378
Argentum mons 99
Argenum 412
Argillæ 163
Arginusæ 412.413
Argissa 298
Argiua terra 223
Argiua ora 247
Argiui ibidem
Argi conditor 329
Argolicus sinus 247
Argonautæ 33.295
Argos 244.247.253.272.295.305
Argos Pelasgicum 148.293
Argos Oresticum 218
Argos Amphilochicum 218.314
Argous portus 150
Argusa 298
Argus castellum 362
Argyria 372
Argyrippa 190

Aria 51.149
Ariani 31.87
Ariana 459.477
Arianæ fines 480
Ariarathes 360.363
Aridæi 511
Arij 346.480
Arietis frons 707
Arietes pretiosi 97
Aricomisci 225
Arimæi 516
Arimaspi 15.149
Arimaspia carmina 394
Arimi 388.420.491.516
Ariminum 146.152
Arimus rex 421
Ariobarzanes 364
Arion eiusque patria 414
Arisba 395
Arisbus 396
Aristarcha 121
Aristarchus 409
Aristeas procon. 15
Aristidis tabulæ Dionysij 256
Aristippus 547
Aristocles 439
Aristobulus 483.503
Aristocrates 242
Aristonicus 27
Aristodemus 435
Aristocratia 8
Aristæus 394
Ariston 10.268.332.440.519
Aristonicus grammat. 27.433
Aristotelis bibliotheca 408
Aristoteles 103.104
Aristotelis uxor 409
Aristopatra 467
Aristus 455
Arithmetica 500.517
Aritia 155.160
Arius 349.350
Arla 349
Armamentarium Philonis 267
Armamentarium regium 471
Armenia 353.356.358
Armenij 31.87.516
Armenius 395.342.358
Armozica 341
Armozus 504
Arna 43.277.279
Arnæ 278
Arnarion 259
Arnus 149
Aroma 435
Aromatifera 514
Arotrebæ 103
Arotria 303
Arpi 390
Arretium 352
Arrichi 318
Arsaca 467
Arsaces 348.349.376
Arsacia 354
Arsacij 495
Arsenicum 481
Arsenus 357
Arsinoë Lysiaca 445
Arsinoë 313.418.445.447.455. 456.457.507.509.527.532
Arsysia 432
Arsinoëtica præfectura 518.530
Arsinoë oppidum 527.532.546
Arta 424
Artabasdæ thesauri 357.359
Artabri 81.99.103
Artabrorum promont. 92
Artaca 386.390
Artacana 349
Artacena 488
Artageras 357
Artanes Sophenus 358
Artauasdes 354.357
Artaxata 357
Artaxias 357.358
Artaxiasata 357
Artemia 43
Artemidorus 419.451.525
Artemis unde 426
Artemisium 107.160.436
Artemita 492
Arundines Indicæ 472
Artemisia 419
Aruacti 109
Aruerni 128.129.130
Arupenum 139
Arupinus 211
Arusij 88
Asander 209
Asca oppidum 514
Ascalon 501
Ascania 379.454
Ascanius 354
Ascanius dux 379
Ascanius lacus 378
Aselepiades 105.380
Ascra 276.279
Asculum 263
Asia 46.82.85
Asiaticus 229
Asiæ termini 315
Asiæ partes 315
Asiarchæ 434
Asij 347
Asina urbs 240.241.245. 247.250
Asinus frigoris impatiens 206
Asinus pro equo in bello 481
Asini mandibula 244
Asionenses 421
Asius 396
Asopæi 215
Asopia 276
Asopus 244.257.276.278.289
Aspaneus 407
Asparagi 541
Aspendus 382
Aspides 532
Aspis 431
Aspis collis 545
Aspis locus 546
Aspis Aegyptia 519
Aspionia 350
Aspledon 280
Aspordenus 415
Asporena dea 415
Aspungitani 338
Assacani 465
Assersia 409
Assij 406
Assus 389.409.412
Assyrij 491.488
Astaborat fluuius 508.517
Astaceni 465
Astacenus 378
Astacus 312.378
Astapas 508.517
Astas 94
Asteria 43.310
Asteris 41.310
Asterium 297
Astosaba 517
Astronomia 8.500
Astyages Medus 484
Astypalæa 269.333.440
Astypalienses 403
Astyra 407.411.397
Asylum 380.429
Asylum Romanum 154
Atabyris 438
Atacis ortus 122
Atalanta 287
Atargata dea 494
Atargata 516
Atarna 410
Atarnea 417
Atarneus 389.407.412
Atarnius 412
Ateas 206 Atesinus 119
Atella 166
Athamenes 215.218.289.299
Athara 516
Athenæus 448
Athenais 412
Athenæum 364
Athenienses 269
Atheniensis Reip. partitio 265
Athenocles 368
Athon 303
Athribes oppidum 526
Athribitæ 526
Athrulla oppidum 514
Athymbrus 415
Athymbradus 435
Atintanes 218 Atlanta 266
Atlas mons 540
Atlanticum mare 3
Atomorum dogmata 500
Atrax 298
Atrebati 131
Atropatia 353
Attalicorum regum origo 418
Attalia 446
Attalus rex 418
Attalus Philadelphus 430
Attasij 348
Attea 407
Attica unde 267
Atticæ montes 269
Atticæ appellatio 393.267
Aturia 488.489
Atys 147
Audanij 386
Auella 166 Auenio 125
Auernus 163
Auernus petra 459
Aues Diomedeæ 190
Aues cerui magnitudine 508
Auga 412
Augiæ 244
Augusta 374
Augusta Cæsarea 108
Augusta Emerita 112
Augusti imperium 548
Augustus 191
Auia 262
Auium oppidum 500
Aula bouis 301
Auletes 522
Auletæ tributa 523
Aulis 215.272.301
Aulonia 175
Auphidius 190
Auphidus 190.156
Auri liquefaciendi purgandique ratio 98
Auscij 129
Ausonium mare 156
Austri cornu 510
Autariatæ 213
Autolycus 397
Autolytus 367
Automala 546
Axenos 200.201
Azaani 386 Azamona 362
Azanes 263
Azara 356.492
Azaritius 378 Azorus 219
Azenenses 269
Azotij 495
Azotus 501

B

Abanonium 277
Babylon 484.488. 492.529
Babylonia 488.492
Babylonis situs 489
Babyloniorum regio 489
Babylonij 49

Babyrsa 357
Bactra 348.350
Bactriani 346.480
Bactriana 51
Bacchus Ignigena 422
Baculos gestandi mos 515
Badas 482
Bacchiadæ 254
Bacchides 367
Bætilus 241
Bætis fluuius 91
Bæticaregio ibidem
Bænis 103
Bagadania 51
Bagrada fluuius 544
Baiæ thermæ 152.163
Bala 496
Balanæa 497
Balearides 438
Baiæ unde appellatæ 164
Balsami uiridarium 503
Balsamum 498.512
Baleares insulæ 113
Baleares funditores ibidem
Balearium ritus 111
Balari 151
Bambyca 495
Bandobena 464
Barbitos 312
Barbarium promontorium 102
Bardi 133
Bardytæ 109
Bardyali ibidem
Barbari unde 443
Barbarismus 443
Barce 546
Bargasa 419
Bargosa 477
Bargyliæ 440.410
Bargus 213
Barium diuersorium 190
Baris oppidum 188
Baridis templum 358
Barnithius 239
Barnus 216
Barutus 499
Barutum 455
Basistani 94
Basilei 205
Basilius fluuius 494
Basoropeda 357
Bassus Cæcilius 497
Bastuli 94
Bastetanorum mores 104
Bastarnicæ 198
Bastarnæ 205
Bata 318
Bathra paludes 526
Batiæ 217
Batia 400
Baton 211.367
Battus 547
Bebrices 164.393.198
Bela mons 541
Bellerophon 423
Belbina 269
Belgæ populi 129.132
Belliaca 212
Belloaci populi 131.132
Belion 103
Bellum Troianum 14
Belon oppidum 94
Benacus lacus 140
Benefici pro dijs habiti 518
Benemunitus 381
Beneuentum oppidum 166
Berecyntes 319.388
Berecynthia 319
Berenice 504.546
Berræa 496
Beronice 507.508
Beryllus 512
Besa 238.288.
Besbicus 386
Bessa 283
Bessi 213
Bessus 348.480
Betarmones 321
Betis oppidum 95
Bias 426
βίβλος 538.524
Billari sphæræ 367
Bion 10
Bisargis 195
Bithynij 360.364.385.198
Bithynia 377
Bituminis petra 212
Bitumen 491
Bitumen Iudeæ 503
Bituminis usus 504
Bituminis fons 541
Bituriges populi 128
Biumbres ἀμφίαλοι 91
Bizantiorum cornu 214
Bizona 309.213
Blæna 377
Blasco insula 122
Blaynum 380
Blemmyes 536
Blesinu oppidum 151
Blerati oppidum 152
Blitteraoppidum 122
Blutium oppidum 39
Boagrius 43.288
Bocalia 265
Bocarus 265
Bochus 542
Bœotia 163
Bœotiæ descriptio 270
Bœum 325
Bœbe 295.300
Bœbeis 399
Bœonoa 225
Bœrebistas 204
Boëthus 500.450
Bœula 435
Bogus 541.542
Bogus rex 241
Boium oppidum 288
Boia 244
Boij populi 143.196.197
Bolbiticum ostium 525
Bononia oppidum 145
Boosura 456
Borama 499
Borsippa 489
Borsippeni 489
Bosmorus 462
Borium 546
Borysthenes 205.194
Bosgadariza 373
Bosphorus popul. 197
Bosphorus Cimmerius 207
Bosphorus Thracius 379
Bostra 499
Botri magnitudo memoranda 349
Boues Indici 508
Bradyetæ populi 105
Brachmanes 473
Branchus 284
Branchi & Apoll.amores 425
Branchidæ 425
Branchidarum oppidum 350
Brasti lapides 122
Brauron 269
Brauronia 269
Brauronia Diana ibidem
Bregi 369
Breges 369
Breuci 210
Bria 213
Brias 382
Brisamia 219
Briseis 409
Briseis ubi capta 391
Britannia regio 45.50.53.78
Britanniæ forma & situs 134
Britannorum mores & status 134
Britomartys 327
Brixia oppidum 143
Brundusium oppidum 189
Brundusio unde nomen 189
Brundusiorum portus 189
Brutij populi 170
Brutiorum appellatio 170
Bryges populi 398
Bubastus 528
Bubulcorum oppidum 500
Bubo Aegypti 538
Bubo urbs 423
Bubienum 195
Buca oppidum 162
Bucanus 191
Bucephalus 465
Bucephalia 465
Buchetium 217
Bucteri populi 194
Budorus 302
Bugei populi 187
Buprasium 239
Bura 42.259.260.309
Burdigalia oppidum 128
Busiris 526
Buticus lacus 524
Butones populi 195
Butus oppidum 526
Butrium castellum 144
Butrotum 217
Buxi optimi copia 366
Byblus 499
Bylliones 218
Byrebistæ populi 200
Byrchanis 395
Byrsæ 219
Byrsa arx 544
Byssus 462
Byzares populi 369
Byzantium oppidum 45.214
CAbatanus 506
Caballinus fons 255
Caballio oppidum 125
Cabalensis ager & regio 422.423
Caberi populi 317.328
Caberides 323
Caberus mons 322
Cabera 323
Cabira 374
Cabyllinum oppidum 129
Caces Aegyptij 538
Cadauera in sterquilinijs defossa 515
Caddusij 348.346.354
Cadena 362
Cadi 386
Cadmea 278
Cadme 426
Cadmia lapis 310
Cadmi diuitiæ 454
Cadmus 287
Cadurci populi 129
Καυνοί 346
Cælossa 257
Cæretani populi 148
Cæretana balnea 143
Cæres origo 148
Cæcubum oppidum 155
Cæsarea 543
Cæsarium 522
Cæta 346
Cætulum 103
Cæsar augusta 102
Caicus 413.383.407.& 413.419
Caici campi 462
Caiatta sinus 156

Calabria 189
Calabri 186
Calanus 474.475
Calami prodigioſæ magnitudinis 541
Calani mors 476
Calachena 488
Calatis 213
Calapis fluuius 210.365
Calaſenna oppidum 170
Calauria 147.251
Galbis 416
Calbium 45
Calce oppidum 166
Calcedon 378
Calchantis ſacellum 190
Calchantis mors 410
Calenum oppidum 159
Calenus 387
Caleti populi 131
Callaici populi 103
Callaici athei 110
Callantes 302
Callateria oppidum 166
Calliarus 288
Callias 414
Callidromus 489
Callimachus 528
Callini locus 424
Callinus poëta 421.434
Callipolis 395
Calliſta 232.547
Calliſthenes 350
Callinicus Seleucus 499
Callydius 166
Calpe mons 94
Calpetani 95
Calpas 365
Calyba 215
Calydnæ 405.314
Calydium 166
Calycadmus 447
Calynma 436.314
Calydonius aper 255
Camare quid 338
Camarina oppidum 178
Cambala 357
Cambyſena 356
Cambyſis incendia & ſacrilegia 528
Cambyſes 519
Camelopardales 525.541
Camelorum paſcua 503
Camerte oppidum 153
Camerina oppidum 182
Camelitæ 494
Camirus 437.458
Camiſena 376.347
Camiſa 376
Campani populi 167
Campaniæ deſcriptio 162
Campania uetus 167
Campi oppidum 145
Campſiani 195
Cana 412
Cananita Stoicus 450
Canæ 302.389.390.407
Candauia 216.219
Candace regina 517
Candaria 440
Canes ſepulchrales 291
Canes Indici 466
Cannenſis clades 191
Canum mira mordacitas 468
Canuſium 190.189
Canere 13
Canopicum oſtium 516.517
Canopus 525
Canopi foſſa 525
Cantabri populi 105
Cantabrorum mores 111
Canthus 303
Cantharium 428
Cantium oppidum 45
Cantores caſtigatores 11
Caper fluuius 387.488
Capedunum 213
Cappadoces 366.446
Cappadocia 51.360.361. & 363.485
Caphiæ 261
Capnobatæ 298
Cappionis turris 94
Capreæ inſulæ 43.166
Capria 446
Capua oppidum 162
Capſa oppidum 544
Capuæ 408
Carax oppidum 151
Caralis ibidem
Carambis 207.367
Carana 376
Caranus 497
Carcathiocerta 356
Carchedonij lapilli 546
Cardamyla 240
Carda quid Perſis 486
Cardaces ibidem
Carduchi 494
Cares 215.360.389.386.442
Cares barbarophoni quare 442
Careſus 399.404.405
Cariatæ populi 350
Caricæ Antiochicæ 423
Caricum lorum 442
Carica criſta 442
Carica lingua 443
Carum barbaries 443
Caria 435.439.386.423
Cariſena 404.405
Carmala 362.363
Carmania 480.481.492
Carmanitarum mores 482
Carmanica uitis 482
Carmelus 500
Carmenta fatidica 155
Carmo 95
Carneades 547
Carmyleſus 445
Carpaſia 455
Carpathus 333
Carpathium mare 313
Carpaneites 206
Carna 506
Carni populi 145
Carnium abſtinentia 502
Carpetani populi 93.103
Carſeoli oppidum 159
Caria 345
Cartheia 95.102
Carthæa 832
Carthago 45.544
Carthago noua 107
Carthaginenſium imperium & res 544
Cartij 354
Carna 506
Carura 387
Caryanda 440
Caryota palma 503.516
Caryſtium uinum. 302
Caryſtus 302
Caſſandra 403
Caſia 514
Caſiani 497
Caſij montes 491
Caſij mira 500
Caſilinum oppidum 159.166
Caſius mons 496.501
Caſiorum inſulæ 334
Caſpij 352.348
Caſpiana regio 342
Caſpium mare 336
Caſſander 338
Caſsiteros 480
Caſsiterides inſulæ 81.87.118
Caſsiopa 217
Caſſopeius ſinus ibidem
Caſſopenſes 217
Caſthaneus uicus 300
Caſtabala 361
Caſtaon 99
Caſtores 110
Caſtorium ibidem
Caſyſtes 432
Catabanenſes 506
Catabathmus 524.535
Catana oppidum 179
Catanenſes 382
Catanenſiũ agri fertilitas 179
Catania 422
Cataones 357.360
Cataonius Apollo 361
Catarractæ Danubij 204
Cataractes 253.446
Cathea 465
Cathilci 396
Cathyari populi 126
Catonis iter 540
Cathoriges populi 137
Catopterius 286
Catreus 477
Caucaſus 339.346.343.459
Caucon fluuius 228.230
Cauconia 218
Caulonia oppidum 175
Cauni uirides 436
Caunus 436.302
Cauconis 261
Cauci 195
Caulci ibidem
Cayſtrus 420
Cayſter 450
Cato 349
Cebrenij 396
Cebrinia regio 400
Cebriones populi ibidem
Cebrina 405
Cebrini populi 406
Celadon 229
Celenæ 422.386.413
Celendris 447
Celia 189
Celebritas in ciuitatibus unde 82
Celtæ populi 93.119.127
Celtica regio 86
Celtiberi populi 102
Celtiberorum partes 309
Celtiberorum deus innominatus 110
Cemmenus mons 86.125
Ceneum 204.301.287
Cenerium 233
Cenchreæ 247.255.253
Cenchrius 418
Cenomani populi 145
Centoripa oppidum 183
Centoriporum ſitus 183
Ceos 332.331
Cephalas promontorium 546
Cephalus 309
Cephalo Gergithius 395
Cephallenes 309
Cephalidium oppidum 178
Cephiſus 270
Cephiſis 277
Cepi 510
Cepus 317
Ceramus 419.
Ceramienſes 442
Ceratus 325
Ceraſus 369
Ceraunia 190.212.260.341.343
Cerberi ſpelunca 243
Cerbeſia 388
Cercaphus 438
Cerceſura oppidum 529

Cere

Cercetæ 316.339.369
Cerceteus mons 333
Cercopitheci 465.472
Cercinna insula 545
Cerdonia 139
Cereus 110
Cereuisia 539
Ceretani 109
Cerinthus 302
Ceruleanus lacus 357
Cestries piscis 122
Cestrus fluuius 436
Cerij populi 413.416
Cetirizis 214
Cetium oppidum 455
Cetius 413
Cetoëssa Lacedæmon 246
Cetorum magnitudines 481
Cetus miræ magnitudinis 505
Ceira 486
Ceutrones populi 137
Chaa 232
Chaala 514
Chabax 368
Chabria 527
Chæanoetæ 344
Chænicidæ 367
Chæremon 528
Chæronea 279
Chalachana 558
Chalcetor 441.426
Chalcis 98.289.229.235.303.
304.313.498.499
Chalcia 333
Chalcides 431
Chalcidica 385.498
Chalcedon 378
Chaldæi 373.369.490.503
Chalcedonij cæci 214
Chalonitis 357
Chalybes 369.453
Chalybonium uinum 486
Chamanena 364
Chanes fluuius 340
Chaones 217
Chaonetis 488
Charadrus 447
Charaxus 530
Charax 387.546
Charilaum 329
Charmotas portus 511
Charon 395
Charondæ 363
Charonia 387
Charonium 415
Charsuli oppidum 353
Charybdis 32.179
Chatti 195
Chatuarij 195.196
Chaubi 195
Chazena 488
Chaulotæi 506
Chelidoniæ insulæ 352.436.445
Chelonatas 225
Chelonophagi 509
Cherronesus 207.222.307
Cheronesus an triquetra 452
Cherronesiæ Thraciæ natio-
nes 452
Cheromacrates 429
Chersiphron 429
Cherusci populi 195
Chimæra 445
Chimerium 217
Chiliocomium 376
Chlamydis formæ terrã esse 80
Chius 334.424.427
Chij ambitus 432
Chloris 232
Choaspes 35.464
Choarina 480
Chœrilus 449
Chones unde 169
Chorasmini 348
Chordiraza 494
Chorena 343
Chorzena 356
Chryseis ubi capta 391.410
Chrysaoræus conuentus 442
Chrysippus 448
Chrysopolis oppidum 378
Chrysorrhoas 498
Chrysocolla 504
Chrysa 405.410
Chryses 410
Chrysoplysia 98
Chytrium 432
Ciborum reliquiæ in lapides
induratæ 530
Cibotus 386.522
Cibyratici 436
Cibyra 423
Cibyrei 423
Cibyrensis regio 422
Cibyrenses minores 446
Cicades Locrenses 174
Cichyrus 217
Cici 539
Cidena 489
Cirta 544
Cilbianus campus 422
Cilicum regio 392
Cilices 383.410
Cilicia 495.411
Ciliciæ diuisio 446
Cillanus campus 422
Cilla 410
Cilleus Apollo 410
Cillus 410
Cimarus 334
Cimbri populi 196.197
Cimbrorum mores 197
Cimmerius pop. 197.207
Ciminius Velsiniorũ lacus 152
Cimmerij populi 15.100.337.
384.414
Cimmericum 337
Cimolus 331
Cinædicæ orationis author 434
Cinnamonifera plaga 50
Cinnamomum 512.463
Cinnamomum pro combustibi-
li ligno 512
Cinaia 440
Ciniata 377
Cinistena 377
Cinolis 367
Cinyras 499
Circeium oppidum 156
Circes sepulchrum 266
Circuli paralleli 75
Circ. umiumbres ἀσκίοι 91
Circuncisio 539.502
Cirenius 382
Cirphis 281.282
Cirrha 281.282
Cisanius 327
Cispadana regio 142
Cissus 329 Cissij 482
Cisiia 482 Cisthenæ 445
Cithæron 275.276
Citharœdus apud Iassum 430
Citharus piscis 539
Cithyrei 225
Cius 378
Ciuilis homo 67
Cizara 376
Clanes fluuius 139
Clarus 430
Clastidium oppidum 146
Claud. Pulcher 454
Clauæ ferreis nodis 511
Clazomenij 431
Clazomenæ 429.432
Clazomeniorum speculæ 337
Cleanis fluuius 157
Cleanthis pictura 229
Cleanthes 414.409
Cleandria 405
Clenæum 302
Cleobulus 438
Cleon latro 385
Cleomachus 414
Cleonæ 253
Cleopatra 523
Cleopatræ mors 522
Cleopatra cogno. luna 495
Cleopatris opp. 513.527
Cleophanes 380
Cleonymus 188
Cleua 390
Clides insulæ 455
Climatum descriptio 92
Climax 445 499
Clines 310
Clitor 261
Clytemnestræ custos poëta 11
Cluerna opp. 145
Clusium oppidum 148.152
Clypea opp. 186
Cnemides 287
Cnossus 325 326
Cnuphidis templum 535
Coccas 521
Coci immundi 510
Codrus 265.424
Codridæ 257
Cœnosus portus 217
Cœlosyria 500.491.495
Cœnandi prãdendi'q tẽpus 471
Cœnsium lex 132
Coire in propatulo 472
Colchis 336
Colchi 319
Coldui 195
Coliadis Veneris templum 269
Collatiæ pop. 154
Coloëna Diana 420
Colonæ 395.405
Colophon 430
Colophonem addidit 430
Colos 209
Colosse 386
Colossus 213
Colossus Rhodius 416
Colotiopus uic. 225
Colous 410.421
Colũnæ in Corinthiaco Isthmo
inscriptio 115
Colyttus 46
Comana 352.161.374.375
Comarus 217
Comanorũ sacerdotiũ 374.381
Comœdia 13
Commagena 352.495
Commisena 316
Communitas rerũ omniũ 209
Comum opp. 143
Concauus angulus 499
Cordylion Stoicus 450
Conisalus 394
Conistarsis oppidum 95
Cononis aræ 508
Conopa 313
Concia urbs 102
Coniaci populi 105.460
Conuenæ populi 128
Copais 274
Copæ ibidem
Cophes fluuius 464
Copiæ oppidum 274
Copiæ militares Alexãdriæ 523
Copria littus 180
Copratas 483
Coptus 514.534
Cora 159
Coracius mons 431
Coracesium 446

Coracij regio 508
Coracinus piscis 519
Coralis 381
Coralius 277
Coralli. 213
Corasiæ 333
Coraxorum lanitium 97
Corbilo oppidum 128
Corcoras 210
Corcyra insula 181.83.211
Corduba oppidum 95
Corfinium oppidum 159
Corfinium Italicum 161
Corica crista 442
Cori campi 430
Corinthus 223.242.256.259. 257. 332. 375. 545
Corinthiacus sinus 83.223
Corinthiorum stercus 256
Corissia 332
Corissus 425.429
Coriscus 408
Corn. Sylla 303
Cornices nigræ 110
Cornithota promont. 312
Cornua montes 266
Cornu Byzantiorum 214
Cornua fluuiorum 312
Cornus uel coruus 281
Corocondametis 337
Corocondamæ uicus 337
Corona 241
Coronea 277.293
Coronei 277
Coronenses 277
Coropassus 444.381
Corpus Alexandri 521
Corsiæ 426
Corsium 538
Corsura insula 545
Corsica 83.150
Corsicæ appellatio & cultus 151
Coruorum auspicium 533
Corus 340
Coruorum portus 134
Coruus mons 281
Corybantes 317.319.322.323
Corybantium templum 323
Corybissa ibidem
Corybum 243
Corycæi 433
Corycus 431.445.448
Corycium antrum 281.448
Corydalia tribus 266
Corydalus 266.269
Corycium 281
Coryphasium 240
Coryphantis 407
Cosas fluuius 159
Coscinia 435
Cosentia oppidum 171
Cos 333.427.440
Cossæi 351.354.492
Cossa oppidum 149.152
Cossura 83
Cotes animal 540
Cothon insula 544
Cottij ager 120.137
Cotinæ 95
Cotiscoliæ oppidum 153
Cothis 302
Cothus 303
Cotuantij 139
Cotytia 321
Cotyi 541
Cotys 321
Cotys Sapæus 373
Cotyaium 386
Corylus 404
Cragus 445
Crambusa insula 445
Crambusæ 445
Crana 260
Cranai 267
Crangus 447
Cranij 310
Crannonij 225.299
Crassus 433
Crassi cædes 494
Crates 106.409.451
Crater sinus 165
Crateri epistola 467
Craterus 478
Cratippi filij 435
Crathis fluuius 176.160
Cremna 381.382
Cremona oppidum 145
Creophilus 428
Creophagi 508.509
Creopolus 253
Cresphontes 242
Cresa 324.328
Cretæ instituta 325
Cretæ urbes quot 327
Cretenses & eorundem Respublica 328
Cretensis mare nescit 339
Cretensium mores 329
Cretensium diæta 320
Creticum pelagus 37.83.217
Creusa 270.273.176
Crinagoras 414
Crinissa oppidum 170
Crineum 325
Crissa 281.282
Crisæorum bellum 283
Crissæus sinus 255.282
Crithota 312
Critasirus 304
Crium promontorium 84
Criu metopon 324
Crobyzi 313
Crocius campus 293.294
Crocodilos porcis abstinere 539
Crocodilorum cultus 532
Crocodilus exosus 533
Crocodilorum ciuitas 500. 532.535
Crocutas fera 510
Crocyla 306.252
Crœsi diuitiæ 414.419
Crommyon 255.456
Cromyonia porca 255
Crommyus 447.455
Cromna 365.366
Cronium oppidum 114
Cronus Apollonius 547
Croto oppidum 180
Crotoniatarum præstantia 176
Crulij 214
Cruni fons 235.239
Crura Athenarum 267
Crystallus 363
Crystallina 500
Ctesiphon uicus 492
Ctesias 32.345.439
Ctistæ 199
Ctenus 207.209
Ctypansa 230
Cuarius 277.294
Cubi populi 128
Cuculum oppidum 159
Culmus quinum cubitorũ 543
Cumanus ager 389
Cuma 370.389.417
Cumæ 163
Cumani sero sapiunt 417
Cumarum appellatio 163
Cuneus 93
Cuniculorum copia 97
Cuniculorum mala 113
Cupido Praxitelis 276
Curalius 296
Curetes unde dicti 317.319. 322.323
Curetes 215.290.306.315
Curetes tibicines 322
Cureticus ager 317
Curetum sedes 316
Curetum alia nominis ratio 317.319
Curias acte 456
Curis oppidum 153
Curium 456
Curius mons 317
Cursorum lucus 508.509
Custodia oppidum 146
Cyaneæ 15.100.314
Cyaxaris 526
Cybele 319.323
Cybelia 432
Cybe 321
Cybeles statua 381
Cybistra 362
Cybiosactes 522
Cyborium 524.538
Cychria 265
Cychriodes 261
Cycesius 238.239
Cyclades insulæ 83.331
Cyclopes 14.15.250
Cyclopea opera 250
Cyclopeæ speluncæ 247.250
Cydippe 418
Cydisa 356
Cydistra 361
Cydnus fluuius 449.450
Cydonia 325.327
Cydon 323
Cydones 325
Cydrelus 434
Cydriæ 219 Cydnus 15
Cyerus 294
Cyllene 225.261
Cymbrorum mos 197
Cynætha 261
Cynamolgi 508
Cynia 312
Cynædicæ orationis autor 414
Cynocephalorum aquatio 510
Cynocephali 510
Cynospolis 526
Cynopolis 532
Cynocephalus 532
Cynos cephale 299
Cynossema 399.439.524
Cynosuria 252
Cynthus 333
Cynuria 248
Cynus 43.287
Cyparissus 286
Cyparissina 234
Cyparissij 230
Cyparisseis 234
Cyparissia 240.243
Cyphus 300
Cypri situs 84.334.455
Cypselus. 316.254.306
Cyractica 213
Cyra 350
Cyrbantes sacerdos 322.323
Cyrbiana 493
Cyrenaica 324 Cyrenea 243
Cyrene 547 Cyrenaici 525
Cyrenaica oppida 547
Cyrenaica philosophia 547
Cyrcij 354.482
Cyrnos insula 151
Cyrrha 282
Cyrsilus 358
Cyrus fluuius 340.341.357
Cyrus rex 316.458.357
Cyrus rex unde dictus 483
Cyri campus 422
Cyri sepultura 483
Cyri epitaphium ibidem
Cyristica regio 496
Cytherium 239

Cyth

Cythera 83.243.324
Cytherus 203
Cytinium 333
Cytinum 325
Cytorum 365
Cytorus 369
Cyzicus 385
Cyziceni 84
Cyzicenorũ armamentaria 385
Dacia 302
Daci 204
Dacorum imperiũ 205
Dactyli 323
Dææ 345
Dædala 436.444
Dæsitiatæ 210
Daimnium 211
Dalion 230
Dalmatæ 211
Damasia 119
Damastes 390
Damasus Scombrus 435
Damascus 499
Damathus 424
Danala 380
Danaë 333
Danai 149.248.249.384
Dandatia 338
Dandi accipiendiq; uices 280
Danthelitæ 213
Danubius 204
Daorizi 211
Daphitas grammat. 433
Daphnûs 281.287.510
Daphne 496
Daraba urbs 508
Darapsa 350
Dardania 197.400
Dardanij 211
Dardaniorum gens 212
Dardanium 399
Dardanus 399
Dariaces 516
Darius 205.516.527
Darius longimanus 486
Darius ubi superatus 488
Darij epitaphium 484
Dartho opp. 146
Daruentius flu. 237
Dasaretij 212.213
Dascyliticus lacus 370.385.393
Dascylium 585
Dasmeni 364
Dastacum 362
Dastir 373
Datis Persicus 269
Daulis 281.286
Daulia 286
Daunia 162
Daunij 191
Daui 204
Debæ 512
Decæneas 200
Decarchæ 549
Decelea arx 267.268
Decietæ 136
Decuma 471
Defunctorum uaticinia 163
Degmenus 239
Dei facies opp. 498
Deianiræ habitus 256
Deianiræ nuptiæ 311
Deiotarus 368.377.380
Delectatio discendi illecebra 13
Deliorum sepulchra 332
Delium templum Apollinis 247.272
Delphici templi spoliatio 127
Delphi 281.282
Delphinius portus 272
Delphorum situs 282
Delta Aegyptium 22.460.467.518.526
Delus 331.447
Demaratus 147.254
Demetrij dictum 242
Demetrij speculæ 508
Demetrij statuæ 268
Demetrius 40.350
Demetrius Phalereus 268
Demetrius Poliorceta 295
Demetrius Rhateni 368
Demetrius Pharius 211
Demetrius Scepsius 33.409
Demetrius notatur 404
Demetrias 295.458
Demetreum 294
Demigrationes aliorum aliunde 44
Democratia 2
Deorum portus 542
Derbæ 361.381
Derbicæ 348
Derbicum mores 372
Derceto 516
Derdæ 469
Dertossa 107
Descensus ad inferos 250
Deucalion 287.292.295
Deuriopus 218
Deutorix 196
Deus inuariatus 110
Deus quid sit 502
Deus mortalis 538
Dia 331.511
Diabena 358
Diacopenæ 377
Diades 302
Diaduella mons 330
Diadea 207.257
Diana Elæa 234
Dianæ palustræ fanum 242
Diana 269
Diana Tauropola 361
Diana Alpheonia 229
Diana Persica 362
Diana Minthias 440
Diana Pergæa 446
Dianium opp. 107
Diascones 210
Diatesbes pop. 351
Dichostasiotica Alcæi 414
Dicte 322.327
Dictæus Iupiter 325.327
Dictes 333
Dicæarchia 18
Dictinna 327
Dictynnæum 327
Didyma insu. 185
Dido 549
Didymena 433.445
Didyma opp. 214.433
Dies horarum 53
Dierum inæqualitas 89
Dies continui 90
Dij Persarum 485
Dij animalia 531
Dilychnus 519
Dindyma 381.385
Dindymena 319.381.385.420
Diocharis 268
Diodotus 349.500
Diodorus Cronus 440
Diodorus 412
Diodorus dialecticus 547
Diodorus Tryphon 446
Diodorus grammat. 451
Diodori duo oratores 421
Diogenes poëta 451.489
Diogenes stoicus 492
Diogenis patria 367
Diogylis rex 419
Diomedes 190.314
Diomedeæ aues 190
Diomedeæ insu. 83
Diomedis templum 144
Diomedis honor apud Venetos 144
Dion academicus 522
Dionis aduersus Dionysium expeditio 171
Dionysides poëta 451
Dionysius 419
Dionysius historicus 419
Dionysiodorus 368
Dionysius urbium scriptor 379
Dionysius Dialecticus 380
Dionysius Atticus 419
Dionysocles orator 435
Diophanes 414
Diopolis 108.374
Dioscurias 35.319
Diospolis 526.528.533.534
Diotrephes soph. 423.441
Diotimus 35
Diplethrum 216
Diphilus 367
Dira prom. 506.507.509
Dirce 261
Disponitium 239
Ditrachium 216
Dittani 109
Dium 302
Diuitiarũ custodia difficilis 284
Docusini 345
Docimitis lapis 386
Docimia ibidem
Dodona 220.298
Dodona Thesprotica ibidem
Dodonæus Iupiter 148
Dodonæum oraculum 217.219
Dœdalsus 378
Doliche 311
Doliones 378.385.452
Dolionia 454
Dolopes 20.291.294.305
Dolobella 433.497
Dolopia 296
Dolomena 488
Domanetica 377
Domitius Aenobarbus 129
Doracta 505
Dores 437.458
Dorici 296
Dorium 234
Doricha meretrix 530
Dorienses 222.257.281.289.325
Dorylæum 386
Dorylaus 326.374
Dos uxorum 333
Dosei 538
Dotius campus 299
Drabus 210
Dracanum 418
Draconis sacellum 169
Dracones super quibus herba innascitur 510.542
Dracontium 541
Dracones prodigiosæ magnitudinis 465
Drangæ 478.480
Drangæ Persizontes 480
Draciana 349
Drecanum 440
Drepanum 223.524
Drilo 212
Drion opp. 190
Drœsus 193.194
Dromodarij cameli 480
Dromichætes 302
Druentum flu. & opp. 258
Druentia flu. 148
Druidæ 333
Drusi mors 195
Drusus flu. 194
Drynæmetus 380
Dryopes 250.393
Dubis flu. 325.329

Dulcis Portus 217
Dulichium 307.311
Duodecim deorum ara 406.417
Dura flu. 139
Durias flu. 102.137
Duria flu. 146
Duricortora opp. 131
Dyma 259.260
Dymæ 258
Dyoscurias 35
Dyris mons 540
Dyteutus 375
EAnes 287
Eanis 287
Ebosus 107
Eburones pop. 131
Ebusus insu. & opp. 112
Ecbatana 353.354
Echeas 241
Echinus 43.294
Echinades 311.315
Ecliptícarum & climatum usus & obseruatio 5
Edepsus 302.43
Edui pop. 125
Edessa 494
Egnatia opp. 189.216
Egnatia uia 219
Eginium 219
Eiones uicus 250
Elæa Diana 234
Elæa Pallas 261
Elæa 507.417
Elabotas 496
Elatia 44
Elaiticus sinus 389.407.417
Elaitica præfectura 525
Elaiticus ager 383
Elaua urbs 506
Elaniticus sinus 506.511
Elatea 274.282
Elatria 217
Elea ora 223.238
Elea opp. 169
Eleapolis 412
Electrum 98
Elei 244.227
Eleon 273
Elephantum uenatio 468.507.508.509.
Elephantophagi 508
Elephantorum mansuetudo 469
Elephantorum partus 469
Elephantes Libyci 469
Elephantina 535
Elephantia 517
Elephas mons 510
Elethia 325
Eleus 240
Eleusin 266
Eleusina Ceres 266
Eleusa 269.362.399.435.436.448.
Eleutræ 277
Eleuterius Iupiter 277
Eleusinus sinus 255
Eleuthera 219
Eleutherus flu. 498
Elienses 223
Elimæi 353.354
Elmiotæ 294
Elij 493.508
Elis 315.224.227.240
Elissa 225
Elona 298
Eloqui 13
Elpiæ 413
Elui pop. 129
Eluetij pop. 130
Elymaica 492
Elymæi 353.488.492
Elysius Campus 2
Emporium opp. 107
Empedocles 184
Emodus 479
Emodi montes 465
Emporicus sinus 540
Endera 508
Endymionis sepul. 426
Enea 371
Eneti 371.366
Enchelij 218
Eniconiæ opp. 151
Enipeus 239.292
Enispe 261
Enisispia insula 524
Enna opp. 182
Ennius Poëta 189
Enopæ 241
Enthusiasmos 318
Enetocæti 472
Enydra 497
Eodæ 346
Epaminundas 261.279
Epaphus 301
Epei 236.227
Ephasius campus 232
Ephesus 307.425
Ephesi conditor 424
Ephesiæ Dianæ templum 429
Ephialtes 7
Ephorus 285.417
Ephori 329
Ephori patria 370
Ephorus notatur 418
Ephoras 219
Ephyra 217.225
Ephyri 299
Epicnemidij 281.223
Epicteton 306
Epictetus 365.362.383
Epicurus 428.395
Epidaurus 251.247
Epidamnus 190.212.216
Epina 239
Epirotarum urbes 219
Epirus 307.210
Episcirusis 265
Epistrophus 391.410
Epitalium 233
Epiterpum opp. 144
Epizephyrij Locri opp. 171
Epomeum opp. 166
Equæ alexandri 497
Equi excellentes 261
Equi Iberorum 110
Equi unicornes 472
Equi Maurorum 541
Eræa 261
Erana 241
Erasinus flu. 249.234.261
Erastus 407
Eratosthenis scripta expenduntur 10
Eratosthenis bibliotheca 49
Eratum opp. 153
Eratyra 219
Erembi 30.516
Eremni 516
Erena 231
Eressus 414
Eretria 302.272.313
Eretrici philosophi 265.304
Eretriensium Rho 304
Erginus 280
Ergosiani pop. 125
Erichthonius 405
Ericusa insu. 185
Erigon 219
Erineus 398.400.401
Erineum 288.291
Eris flu. 157
Erpha 444
Erithyni 367
Eruptio locus 501
Euergetæ 480
Eulæus 482
Euphratis exundatio 409
Erythræ 273
Erythræa Athenais 533
Erythras 518
Erythræi 424.411
Erythri 367
Ἐρυθῖβη 411
Erythia insu. 114
Erythræ sepulchrum 505
Erythræum mare 505
Eryx 282
Esionenses 421
Esopis opp. 273
Estiæotia 290
Eteocles 280
Eteocretes 315
Ethicia 219
Euander 155
Euæmon 297
Eubææ descriptio 301
Eubæa 269
Eubæa caua quæ sit 301
Eucarpia 386
Eucratidia 350
Eudielus 280
Eudemus 438
Eudorus scriptor 519
Eudoxus 439
Eudoxi habitatio 519
Eudoxi nauigatio 67
Euenus 306.312.219.413
Eumenes 413
Eumenia 386
Eumolpus 322
Eunomij statua 274
Eunosti portus 520
Euonyma 185
Eupator 10.367
Eupatorium 209
Eupatoria 374
Euphrates flu. 56.352.356.357
Euripides 432
Euripi reciprocatio 372
Euromus opp. 426
Europum 358
Europus 219
Europæ laudes 25
Eurotas 243
Eurichidia 251
Eurycles 243
Eurymedon 383.446
Eurypylus 297.391.413
Eurysthenides 245
Eurysthei caput 258
Eurysichei 313
Eusebia 362
Euthydamus 441
Euthydemus 350
Eutresis 277
Euxinus 200
Euxynthetus 327
Excessus super excessum 26
Exitana salsamenta 105
Exitus deæ festum 374.375
Exustaregio 387.422
Extra Taurum regio 448
FAba Aegyptia 538
Fabarum folia 522
Fabrateria opp. 159
Fabularum usus 13
Falerij opp. 152
Faliscum opp. 152
Familiares cum rege commorati 538
Fannena 356
Fauentia opp. 146
Femur 457
Fenestræ opp. 241
Ferentenum opp. 158
Ferentium opp. 159
Ferentanum opp. 162

Feren

Ferentani 190
Ferrum & æs qui primum exercuerint 413
Ferri inuentores 321
Feronia opp. & dea 152
Feroniæ mirifica sacra 152
Festi locus 154
Ficulneus portus 214
Fidenæ opp. 152.154
Fideiussor pro lupo 144
Fimbria 198
Flaminea uia 146
Fluuiorum impetus mirus 146
Fluuiorum Indicorum inundationes 461
Flumina in Geographia præcipuas partes uendicare 464
Flumina aurifera 472
Fodinæ auri & argenti 99
Folles fossæ 422
Formicæ aurum effodientes 50
Formicæ Indicæ 467
Formicarum pelles 469
Fortunatæ insu. 101
Fortunæ templum 160
Foruli petræ 153
Forum Cornelium 146
Forum Flamminij 151
Forum Iulij opp. 124
Forum Sempronij 151
Frater 513
Fregenia opp. 152
Frondes miræ magnitudinis 462
Frumenti seruandi ratio 385
Frusinum opp. 159
Fucinus lacus 161
Fundarum exercitium 113
Fundæ inuentio 219
GAbales pop. 129
Gabadania 563
Gabala 497
Gabæ 482
Gabij pop. 159
Gabiana 493
Gabinius 378.542
Gabreta sylua 196
Gadaris 501
Gades insu. 87.94.113
Gadilon 368
Gadilonetica ibidem
Gaditana opp. 95
Gaditanorum nauigatio 67
Gaditana pascua 114
Gaditanæ portæ 116
Gadium origo 114
Gadium fons 116
Gærestus 301.302
Gæsetæ pop. 143
Galatæ 380
Galabrij 212
Gallactophagi 199
Galatia 58
Galeotarum uenatio 17
Galilæa 501
Gallesius mons 410
Gallia tripartita 119
Gallia Cisalpina 142
Gallicæ arboris mirum 134
Galliæ magnitudo 134
Galliæ termini prisci 152
Galliæ quadripartita descriptio 120
Gallorum mores 131
Gallorum habitus & arma 132
Gallicus sinus 86
Gallorum responsum 202
Gallinaria sylua 163
Gallogræcia 180
Gallus fluuius 365
Gallus Cornelius 536
Gamabrini 195
Gandaris 465
Gandus 101
Gangamæ 206
Gangamela 488
Ganges 479
Gangis origo 477
Ganges urbs 477
Gangetis 494
Gangra 377
Ganymedes 194
Garamantes 547
Garesthyra 381
Garganum promon. 190
Gargarus 190
Gargara 190.406.409
Garmanes 473
Garsabera 381
Garsaura 444
Garus 107
Gaza 454.499.501
Gazæorum portus 501
Gazæi 495
Gazilotus ager 376
Gazitura 368
Gedrosia 478.479.481
Gedrosini 479
Gedrosij 491
Gegenij equi 136
Gela 410
Gelæ 342.345.349
Genetes 369
Gennesareticus lacus 498
Genua opp. 136
Geographi 5
Geographia 6
Geographiæ usus 8
Geolophes 278
Geometria 8
Geometriæ inuentio 500
Gephyrus 270
Gephyrismi 270
Geranus 226
Gerenius 226
Gerenius Nestor 241
Gerenia 216
Gergetha 413
Gergithium 395
Gergithi pop. ibid.
Germania 10
Germani pop. 194
Germanicus 193.195
Germanorū demigrationes 195
Geron 226
Gerra 501.505
Geranus 226
Gerræ opp. 411
Gerræi 511
Gerraidæ 411
Gerreni 201
Gerenius fluuius 226
Geryonis fabu. 114
Getæ pop. 195.198.199.204.205.
Getarum fines 202
Getarum deserta 204
Getarum deus 502
Getuli 540.542
Gigartum 499
Glandes marinæ 97
Glandes curti 507
Glaucus sinus 416
Glaucus Pœnicus 279.319.341
Glaucopium 201
Glycerium 276
Glyetrium 199
Glysans 278
Gnidus 417.419
Gnomon 54
Gnopus 424
Gobialus 367
Gogarena 356
Gomphi 296
Goniades 239
Gorbeus 381
Gordys 496
Gordyna 494
Gordiæa 489.494
Gordus 185
Gordius 381
Gordiæi 353
Gorgiptia 317
Gorgodylena 356
Gorgones 201
Gorgopia 338
Gortyna 325.327
Gorydales 464
Græcia 210.215.222
Græa 276
Granicus 394.404
Græci 442
Græcorum errores 106
Greges apud Cretenses 328
Grius mons 426
Grues 25
Grynium 417
Gimnus. 298
Gyaros 311
Gyges 396.454
Gygas 396
Gygæus 419
Gymnasiæ insulæ 438
Gymnasium Alexandrinum 522
Gymnetæ 477
Gymnosophistæ 502
Gymnesiæ insu. 87.107
Gynæcopolis 527
HAemonia 500
Halchædamus 497
Haleius campus 373
Halenius campus 451
Halienses 248
Halies 250
Haliartus 274
Haligenes 399
Halicarnassus 351.410.437.419
Halimusij 263
Halisarna 440
Halizones 451
Halius 294
Halium opp. 158
Halizonium 404
Halonnesus 432
Halope 298
Halus 229
Halys 366.377
Halyos ostia 368
Halysius campus 406
Halyzones 369
Hamaxiti pop. 197.336
Harma 278
Harmenia 342.358
Harmena 367
Harpagia 394
Harpalus 547
Harpe Saturni 418
Haruspices 503
Hebe 257
Hebenum 468
Hebrus flu. 216
Hecantomni filij 419
Hecatæus 411.426
Hecatompolis 243
Hecatompylos 349
Hecatombæ 243
Hecatos Apollo 415
Hecubæ sepulchrum 399
Hectoris lucus ibidem
Hedyosmos 230
Hediphon flu. 492
Hegesias orator 414
Hela opp. 169
Helice 92.258.259
Helos uicus 243
Helius 243
Helena insu. 296.332
Helesium 274
Heliconius 258

Helices destructio 158
Helicon 255.274.321
Heliopolis 497.528
Heliopolitani 527.413
Helixus 333
Hellanicus 414
Hellen 257
Hellespontus 44.190
Hellespontia 360
Hellopia 219.301
Helli 219
Heluetij 196
Hemeroscopeum 107
Henetia 407
Heniochi 316.318
Heptachordi inuentor 414
Heptacometæ 369
Heraclea 139.189.349.407
Hera leotica præfectura 510
Heracleum 325
Heraclides 364
Heraclides Hierophilus 432
Heracliti sententia 515
Heraclitus 419.430
Heraclia 364.416.441.496
Heraclium 114.496 497
Heracleopolis opp. 177
Heræum 247.417
Hercynia sylua 195.196
Hercules 156.418 500
Herculis balneum 287
Hercules Conopius 411
Hercules Troiam expugnauit 400
Herculis stola 459
Herculis insula 107
Herculis ciuitas 532
Herculis columnarum situs & appellatio 114
Herculis putei 116
Herculis Monœci templum 136
Hercules in Capitolio a reus 186
Herculeum promontorium 173
Herculanum 168
Heretus 153
Hermæa 544.545
Hermageras 417
Hermatus 417
Hermias 409
Hermionica 241
Hermionicus sinus 231.247
Hermione 250.247
Hermonassa 337.369
Hermonactis uicus 205
Hermodorus 410
Hermontis ciuitas 515
Hermopolis 526
Hermopolitani 532
Hermus 371.417.419
Hermici pop. 153
Herodes 467.504
Herodotus 44.419
Heroës peregrinantes 5
Heroum urbs 501.527.530.536
Herostratus 429
Heorta 213
Herpa 361.362
Hesiodi opus de terræ ambitu 203
Hesiodi patria 418
Hesperides 201
Hesperij 541
Hestiæa Alexandrina 413
Hetrusci 147
Hicenes geometra 368
Hidrus opp. 189
Hiera 495
Hierpitua 324
Hierapolis 422
Hierocepia 456
Hiericus 501
Hiericuntis situs 503
Hieron promon. 92
Hierosolymorum solum 502
Hierosolyma à Pompeio capta 503
Hierostomum 205
Himaonus 347
Himera flu. 178
Hipæsia 232
Hippi insula 431
Hippobotæ 303
Hippodromus 522
Hippocrates 440
Hippomatis sinus 170
Hipparchus 380
Hippoboton 355
Hippocorona 322
Hippomulgi 198
Hipponax 380
Hipponium opp. 171
Hippones 544
Hippothous 416
Hippus 339.341
Hira 240
Hirci cum mulieribus coëuntes 526
Hirundines Mauritanicæ 541
Hispaniæ figura 86
Hispaniæ uera descriptio 92
Hispaniæ oppida 94.95
Hispanorum puerperæ 111
Hispanorum toxicum 111
Hispania à Ro. diuisa 112
Hisli statio 428
Historia 343
Historiæ finis 18
Holmia 255
Holmos 444
Homereum 412
Homeridæ 412
Homericus nummus 432
Homeri patria 417.431
Homeri laudes 1
Homeri poësis quid 18
Homeri contemptores 106
Homerum patriam unquam meminisse 21
Homeri templum 432
Homeri sepulchrum 331
Homero multa loca incognita 200
Hominum tria genera post diluuium 197
Hominum miræ figuræ 472
Homolium 300
Homole 300
Homonades 446
Hordei uberes prouentus 491
Horizon 2
Hormenium 295
Hormiæ pop. 156
Horneæ 394
Horoscopia 80
Hyalus 372
Hyampolis 280.286
Hyantes 270.325
Hyarotis 463.465
Hyblæ conditores 179
Hybreas orator 423.441
Hybreæ dictum 441
Hybrianes 213
Hydaspes 465
Hydara 373
Hydarnus 358
Hyde 275.421
Hydra 299.313.417
Hydraces 457
Hydrelus 415
Hydrienses 455
Hydrus 189
Hyela opp. 169
Hylas 378
Hyle 274
Hyllus 420
Hylus 288
Hymbres Indiæ 461
Hymettus mons 369
Hypana 230
Hypanis 205.465
Hypæpa 421
Hypasij 461.465
Hypeleum 429
Hyperea 292.297
Hyperborei montes 44.198.344. 472
Hyperesia 257
Hypochalcis 306
Hypophetæ 229
Hypsois 234
Hyrcanus 503
Hyrcania 345
Hyrcaniæ fertilitas 395
Hyrcanius campus 422
Hyrcanum mare 336
Hyrmina 237
Hyrthia 272
Hysiæ 253.278
Iacetana opp. 108
Iacetani pop. 108
Iacynthus 546
Ialysus 436. 437
Iamblichi locus 497
Iamites 342
Iamnia 501
Iapodes pop. 139
Iapodes mons 136
Iapodum fines 211
Iapygia reg. 170. 186.188
Iardanus 332
Ias 264
Iasides 249
Iasonia 34
Iasonis errores 25
Iasonis nauigatio 34
Iasonius mons 355
Iasonium prom. 369
Iassus argos 248.249. 440
Iaxartes 350
Iazyges 205.197
Iberes 340
Iberia 340.341
Iberiæ cultores 340
Iberiæ situs 112
Iberorum arma 110
Iberorum ritus 110
Iberos 438
Iberus flu. 107
Iberi inundatio 113
Ibernia insula 135
Ibes 509
Ibidis figura 519
Icaria 428.313
Icarium pelagus 333
Icarus 314.428
Icesius 388
Ichnæa Themis 294
Ichna 294
Ichneumon 532
Ichthys 546
Ichthyophagi 65.88. 493.509
Iconium 381
Iconij pop. 125
Ictinus 260
Icus 295
Ida 128. 184.389. 405
Idæ fontes 390.404
Idæi dactyli 317.321
Idæus mons 324
Idanthyrsus Scytha 478
Ideonni ager 137
Ideßa 340
Idryeus 419
Idubeda 109
Idumæa 495
Idumæi 501
Iellia opp. 146
Iglete 112

Ignem

Ignem fugere feras præter ele- phantem 542
Ignis uiolati pœna 485
Ilasarus 514
Ilerda 18
Ileosca ibidem
Ilergete ibidem
Ilibyrrhis flu. 122
Ilipa opp. 117
Ilissus 270
Ilium 398
Ilium restauratum 398
Ilium nouum 400
Ilium uetus 402
Illyricus tractus 210
Ilus 398
Imapdes 512
Imaus 459
Imæus 150
Imbrasus 311
Imbarus 353
Imbrasius flu. 427
Imbrus 416
Immundi 508
Immundus sinus 507
Imperatores excellentissimi 6
Inachus fluuius 182. 212. 218. 219. 248
India 458
Indiæ descriptores mẽdaces 49
Indiæ nauigatio 67
Indiæ situs 459
Indiæ magnitudo 460
Indiæ fruges 460
Indiæ fœcunditas 462
Indorum colores 465
Indorum mores 467
Indiæ urbes 458. 466
Indi ad Augustum 458
Indiæ miracula 467
Indicæ gentis genera 468
Indorum cultus 471. 477
Indorum dij 476
Indorũ legati ad Augustum 477
Indus Sophista 458
Indus 459. 460. 464. 466. 467. 459
Indocti pueri 14
Inferna monstra 15
Inopus 311
Insomniorum cupiendorum lo- cus 525
Insubres pop. 143
Insulæ Europæ 87
Intereatia opp. 109
Interocrea 153
Interamna opp. 353
Interpres quid præstet 475
Inundationum pericula 96
Inuesa 180
Io 219. 301
Iol opp. 545
Iolcus 295
Iolaus 151
Iolenses pop. 151
Ion Tragicus 432
Iones 360
Ionia 215. 257
Ioniæ descriptio 424
Ioniæ longitudo 443
Ioniearum urbium catalogus & authores 424
Ionijos 212
Ionius campus 278
Ionum regia 424
Ioppe 501
Iordanis 498
Ioseipop. 128
Iouis colossus 186
Iouis seruatoris tẽplũ 267. 278
Iphicrates 262
Iphigenia 361
Ipnus 282
Ipoctonus 411
Ips uermiculus 411
Iris flu. 368. 374. 376
Irrha 219
Isaura 381
Isaurica 381
Isauria 381
Isauricus mons 448
Isauriensis prætura 360
Ischopolis 369
Isidis templum 507
Isia 92
Ismandes 511
Isos 273
Ispalis opp. 95
Ispelum opp. 153
Issicus sinus 35. 361
Issum 448
Issus opp. 451
Ister flu. 194. 204. 213. 467
Istri fontes 139
Istri ostia 205
Istiæi 296
Isthmi frontes dicti 4
Isthmius Neptun. 247. 255
Isthmici ludi 255
Istra 41
Italia 4. 141
Italiæ partes 86
Italiæ forma 141
Italiæ laus 153. 192
Italia uetus 170
Italiæ munimenta 191
Italiæ longitudo 592
Italiæ termini 211
Ithaca 25. 308
Iton 294
Itonium 299
Ithomæ 296. 240. 242
Iturum 153
Ituræi 497. 499
Iuba 193. 542
Iudæa 503. 495
Iudæi 519
Iudæorum ritus 502
Iugurthinum bellum 543
Iulia 94
Iulis 332
Iuliopolis 385
Iulius Cæsar 398
Iuncarius campus 108
Iuppiter Casietis 501
Ius insula 111
Iurassus mõs siue Ocurasius 130
Ixia insu. 438

Labanæ aquæ 160
Labienus 445
Labranda 441
Labyrinthi aulæ 517
Labyrinthus 531
Lacertæ bicubitales 543
Lacinium 175
Laconica 245
Laconicæ partes 244
Laconicæ comessationes 467
Laconicus sinus 223. 243
Lacones 247
Lacterium 440
Lada 426
Ladon 43. 262
Læna lani genus 132
Laërtes opp. 447
Lagaria 177
Lagaritanum uinum 177
Lagetes 326
Lagina 442
Lagusa 331
Lamia 293
Lamicus 292. 426
Laminæ fluitantes 19
Lamponia 409
Lampsacus 395
Lampyrei 268
Lana arborea 463
Lanasena 376
Landi 296
Laniasina 364
Lanigeræ arbores 462
Lanuuium opp. 160
Laodicea 554. 486. 495. 499
Laothoë 416
Lapathus 455
Laperſæ 249
Lapis ferreus 409
Lapides dulces 468
Lapis distantiarum atq; diuerti culorum 470
Laranda 381
Larimnum 512
Larisus 260
Larissa 294. 297. 298
Larissæ tres 416
Larissius Iupp. 298
Larius lacus 140
Larolum opp. 153
Larymna 273
Las 244
Lateres natantes 412
Lathon flu. 546
Latinus tractus 147
Latina regio 155
Latina uia 429
Latinorum cum Græcis historio graphis collatio 112
Latitudo & longitudo bifariam sumpta 59
Latium opp. 153
Latmus flu. 448
Latonæ oraculum 526
Latona 332
Latonæ partus 331
Latomiæ 507
Latomiæ Tænari 246
Latopolitana præfect. 529
Latopolitani 532
Latus piscis 532. 539
Latopolis 535
Latus quid dicatur 142
Laus flu. 170
Lauinium opp. 156
Laurentum opp. 156
Lebenus 327
Lebedum 424
Lebinthus 333
Lecanomantici 503
Lecheum 255
Lectum prom. 390
Leda 314
Legæ 343
Leleges 215. 383. 391. 392. 406. 409. 442
Lelegia 215
Lemothrices pop. 128
Leonides 289
Leonum urbs 499
Leones formicæ appellati 510
Leonidas 438
Leontopolis 526
Leontopolitana præfectura 526
Leordi 218
Leonarius 389
Leosthenes 293
Lepidotus piscis 539
Lepidum opp. 146
Lepontij pop. 137
Lepra acta 425
Lepræum 238
Leptis 545
Leria 333
Lernos 334
Lerna 247. 249
Lero insu. 124
Lerus 333
Lesbos 334. 389. 391. 413. 415. 434

Leibocles 414
Lestrigones 34
Lethæi plures 411
Lethæus 327.372
Lethe flu. 109
Leucæ opp. 188.243.298
Leucæ 411
Leucaspis portus 524
Leucas 305.307
Leucatas Apollo 307
Leuci montes 329
Leucimma 217
Leuco 308
Leucocomas 327
Leucogium prom. 524
Leucopetra promon. 171
Leucophrys 405
Leucophryena Diana 433
Leucosyri 365.366.488
Leucosia insu. 373
Leucotheæ phanum 340
Leuctra 341.379
Leuctrum 360
Leus 432
Leuternij gigantes 189
Leuternium littus ibidem
Lex 8
Lex Indorum 461
Lex Catheorum 466
Lexouij pop. 131
Libanus 491.498
Liber pater 458
Libes 548
Libethrum 321
Libophœnicum terra 546
Libri huius fructus 9
Libs 172
Liburni 211
Liburnides 211
Libya 529
Libya num tertia orbis pars sit 519
Libyæ latitudo & lõgitudo 540
Libycum pelagus 217
Libys sacerdos 396
Lichades 288
Licatij 139
Licocolona 395
Ligures pop. 136
Ligurum mores ibidem
Liguriæ descriptio 147
Ligyrisci 398
Lilandus 303
Lilybæum promont. 178.179
Limæa flu. 103
Limenia ciuit. 456
Limera 247
Limia 218
Limnæ opp. 425
Limnæum Dianæ phanum 324
Limnotholassa 107
Limnosata insu. 207
Limyra 445
Lincasij pop. 125
Lindus 417.414
Linguæ Græcorum 413
Lingurium electrum 376
Linguarum differentiæ apud Græcos 221
Linum 394
Linx opp. 540.542
Liparæ insu. 19
Liparis insu. 172.184
Lisana 352
Lisiodi 414
Lissus 212
Literæ Hispanorum 94
Lithrus 374
Lixus opp. 540.542
Lochias prom. 531
Locorum imperitia 7
Locri 221.281
Locris 287
Locustarum esus 509
Locustellæ 470
Logæus lapis 42
Longæuitas Indorum 467
Longæuitas Serum 467
Loryma 436.439
Lorymus 445
Lopadusa insu. 545
Lotophagitis Syrtis 545
Lotos arbor 545
Lotophagi 106
Lucania 369
Lucanorum origo 370
Luca opp. 146
Luceria 190
Luciferi templum 94
Lucinæ ciuitas 535
Lucotocia opp. 131
Lucrinus sinus 163.164
Lucumon 147
Lucullus 314.356
Lucerius 129
Luetij 396
Lugdunum opp. 325.340
Lugeum 211
Luij 394
Lunæ templum 342
Luna urbs 249
Lunense marmor ibidem
Lupiæ 189
Lupias flu. 395
Lupiferæ equæ 345
Luporum ciuitas 532
Lusones pop. 309
Lusitanorum ritus 304
Lusitania 303
Lux dubia 94
Lycaon 362.416
Lycaones 360
Lycaonia 380
Lycastus 327
Lycæus mons 361
Lychnidus 219
Lychnidium 216
Lycia 379.436.444
Lyciorum laus 444
Lyciacus conuentus 444
Lycina 250
Lycirna 313
Lycij 360.384.392.446
Lycon 384
Lycoria 282
Lycormas 319.306
Lycomedes 375
Lycurgus 345.329
Lycurgus Edonus 459
Lycurgi sacellum 345
Lycurgium 351
Lycurgi leges 502
Lycus 264.357.365.387.483. 498.499
Lyctus 325
Lydia 432
Lydi pop. 348.360.383.421
Lydium 454
Lydiæ portæ 431
Lyncistæ 218
Lyprobij 213
Lyrnessus 391.407.410
Lyrcius 343
Lysias 386.495.503
Lysimachia 313
Lysimachus 302.304.418
Lysiodi 414
Lysis 434
Lysippi Leo 395
Lyttus 325
MAcaria ora 342
Macedones 310.316
Macedonia 319
Macinia 306.313
Macistia 334
Macistus Hercules 332
Macra flu. 358
Macra campus 498
Macras 498
Macris 301
Machæreus 384
Macrones 369
Macropogones 316
Macynium 306
Mæander 386.422.433
Mæandri campus 434
Mæander flexuosus 387
Mæcina 505
Nænalus 361
Mænace 105
Mæotæ 337
Mæonia 370
Magades 322
Magarsa 451
Magi Chaldæi 17
Magi 482
Magna Græcia 370
Magnetes 290.386 433
Magnesia 300.370.417.428.433
Magodi 434
Magosa 405
Malacus 419
Maliacus sinus 287
Malaca 305
Malea 18.344
Malia 413
Malienses 290
Malli 466
Mamaus 229
Mamertinum uinum 158
Mandanis 475.476
Manes 288
Manlius Aquilius 431
Maones 452
Maræotis 520
Maræoticum uinum 524
Mantianus 357
Mantinea 324.361.408
Mantua opp. 142
Martius campus 358
Martiana 368
Marlaus Aracynthus 306
Maranitæ 511
Marathon 369.386
Marathonius taurus 369
Marathonius campus 308
Marcellus Octauiæ 451
Marai 482
Marathus 497
Marcomanni 195
Mardonius 376
Mardi 354
Mare ponte iunctum 396
Mare animanti simile 19
Mare glaciale 45
Maris impetus 19
Maris fons & mater 344
Mariaba 506
Margalæ 334
Margaritæ 428
Mariæ lacus 520.524
Margiani 51.346.349
Marisus 304
Mariandyni 330
Margus 349
Marmaridæ 88.524
Marmarium 302
Marmarinus Apollo 302
Marmaletica 377
Marsia 378
Marsyabæ 524
Marsyas 492
Mars à Persis colitur 481
Martia aqua 362
Marius 313
Martyana 349
Massagetæ 345.347
Massabatica prouincia 491

Massæ

Maſſaſylia 542.544
Maſſæſylij 88.542.545
Maſcetæ 252
Maſius mons 353.356.494
Maſiani 465
Maſſilia 45.86
Maſſiliæ origo & ſitus 120
Maſſilienſium reſpublica & ritus 120.121
Maſſilienſium ueſtis, mundus et dos 122
Maſſilienſe promontorium 122
Maſſmes 88
Maſſiniſſa 542.544
Maſta 95
Maſyas 499
Maſtaura 415
Maſſylibes 542
Matrum ſæuitia 111
Mauri ex India 542
Maurorum cultus 541
Mauritaniæ animalia et fructus 94.542
Mauri 83.540
Maurusij 540
Mauſoli ſepulchrum 434
Matrodidactus 547
Matiana 51.395
Matrinus flu. 161
Mauſoleum 168
Mazaca 362.449
Mazaceni 363
Mazæi 212
Mazena 505
Mæceſtus 386
Mecona 257
Medama opp. 172
Medeon 277
Media 354
Medica herba 355
Medica porta 355
Medicus ſuccus 355
Medicorum ſchola 388
Mediolanum opp. 128.142
Mediomatrici pop. 130
Medoacus portus 142
Medoaci pop. 145
Medobithyni 298
Medon 336
Medorum uxores 355
Medualli pop. 137
Medus 355.484
Megabari 511.517.536
Megalagyrus 414
Megaſtenes 467
Megalopolis 259.261
Megalobyzi 429
Megara 497
Megaræ conditores 179.222
Megarici philoſophi 263
Melena 211.432.502
Melas 275.280.303
Melamphilus 311
Melamborius uentus 123
Melamphylus 427
Melancrene 113
Melanthij ſcopuli 426
Melania 437
Melanthus 265.424
Melas flu. 83.432.446
Meldi pop. 137
Meletes 372
Meletopolis 449
Meleager 501
Melibœa 300
Meliagrides 507
Meliguinis 184
Melinus portus 508
Melibotus 543
Melita opp. 46.186.312
Melitea 293
Melitina 360.361
Melitini 356
Melacapniſton 269
Mel furens 369
Mel in arundine 462
Mellaria 94
Melos 317
Melpis flu. 159
Melſus flu. 212
Memnon 482
Meminon Rhodius 409
Memnonis regia 532
Memnonia 533
Memnonium 482.514
Memnonis uicus 593
Memnonis ſepulchrum 493
Memphis 529
Menander 428
Menapolis 214
Menapij pop. 134
Mendes 526
Mendeſium 525
Mendeſij 532
Mendidia 321
Mendacij præmium ſilentiũ 408
Menecles 439.442
Menecrates Elaita 416
Menecrates 415
Menelaus 22.250
Menelaus ad Aethiopes 22
Menelai errores 27.29
Menelaus portus 29.547
Menelaus opp. 527
Meneſtheus portus 94
Meneſthei oraculum 99
Meneus 224.226
Mennes 369
Meninx 83.545
Menippus Catocas 443
Menodorus 414
Menodotus 419
Menſis Arceus 386
Menſis Carus 388
Menebria 214
Mentum 251
Menynge 106
Meouania 153
Mæotidis glacies 52
Mercurius 515
Meris 132
Mermandalis 343
Mermodas 361
Meroë 23.45.89.517.519.538
Merones 369
Meroitarum mores 518
Meretricis ſepultura inſig. 530
Meropis 201
Meſapia inſu. 186.189.273
Meſembria 214
Meſſena opp. 178
Meſſena expugnata 187
Meſſenæ condi. ibidem
Meſſenios bellum 187
Meſſa 244
Meſſenia 236.240.245
Meſſenij 225
Meſſenius ſinus 223
Meſſeis 292
Meſola 241
Meſopotamia 31.55.56.87.488.493
Meſopotamiæ fertilitas 494
Metallica 95
Metallum 327
Metalenſes 297
Metabue 173
Metagonium 219.541
Metallorum in Turditania prouentus 98
Metapontum 149
Metaurus flu. 172
Metellus Balaricus 113
Methone 42.241.295
Methana 251
Methymnei 396
Methydrium 261
Metrodorus 395.409
Metulum 211
Micypſa 542
Midas 44.181
Midea 250
Midia 43
Migadi 337
Mileſiorum murus 526
Mileſiorum Colonia 425
Miletus 327.384.386.424.425
Miletopolis 385
Militarium collegium 471
Milius 411
Miliariorum menſuratio 154
Mithridates 326.364.373.419
Miltiades 269
Milya 423
Milyas 382
Milyes 446.453
Mimallones 519
Mimas 432
Mimnermus 34.431
Mimnermi locus 425
Minæi 506
Mindus 410
Mineruæ fanum 105.189
Minerua Cyriſtis 496
Minius flu. 103
Mirium 97.481
Minoa 247.364
Minos Iouis familiaris 502
Minos 36.101.325.326
Minuos castus 365
Minthes 329
Mintius flu. 140
Minyæ 224
Minyeius 232
Miſenum 162
Miſenum promont. 163
Mithras 485
Mithridaticum 380
Mitropaſtes 505
Mitylene 414
Miturus 552
Mius 429
Mnaſalces 278
Mnaſyrium 438
Mneuis 527
Mneuis bos 528
Moaſas 504
Moageta 423
Moaphernes 340.374
Modræ 365
Mœridos lacus 528
Molochath flu. 541.542
Molon 439.442
Molonis oratio 436
Moloſſi 215.217.218.219
Molycrea 288.306.313
Molycrium 223
Momemphis 527
Momemphitæ 527
Monariticum uinum 362
Monarchia 8
Monœcus portus 136
Monetium oppidum 139.218
Monoxyla 204
Mopſus 430
Montes & campos commutari 531
Mopſius 300
Morbum metuentes comburuntur 478
Mopſi domicilium 452
Mopſiopia Attica unde 390
Morena 385
Morgantium 172
Morimena 362
Morimeni 382
Morini pop. 132.135

Moro urbs 102
Mors natiuitas 473
Moschi 319
Moschi excogitatio 500
Moschica 340
Moschici montes 353.369
Moses 502
Mosis institutum 503
Mosyni 369
Mosynœci 369
Mugil piscis 470.539
Mugilones populi 195
Mulcibris opera 30
Muliadas fluuius 103
Mulierum Aegyptiarum fœcunditas 461
Mulieres Indicæ 472
Mulieres excisæ 508
Mulieres pacẽ conciliantes 510
Mummius 256
Munda 95
Mundi forma 8
Munychia 260
Munychia Diana 428
Muridis lacus 530.531
Muriũ copia apud Hispanos 111
Musarum loca 321
Musæum Alexand. 521
Musarum ministri 319
Musæus 502.322.
Musica 219
Musicana regio 463
Musmones arietes 151
Mutina oppidum 105
Mycale 426
Mycalessus 272
Mycenæ 247.250.253
Myconij 311
Myconus 331.332
Mychos 276
Mydaium 386
Mydæ opes 454
Mydas 383
Mygdon 370
Mygdones 385.198.494
Myla oppidum 178
Mylasa 440
Myndus 440
Myonnesus 431
Myneтes 391.410
Myra 444.445
Myrrha 506.512
Myræa 370
Myriandrus 451
Myrias quid 209
Myrina 384.417
Myrlea 378
Myrleatictus lacus 370
Myrlianus 105
Myrmidones 293.252
Myrmecius uicus 337
Myrmecium 208
Myrsinus 227
Myrsilus 414
Myrrhmusa 269
Myrtoum pelagus 83.217
Myrtuntius 312
Myrtuntium 227
Myscelus 260
Mysi 87.361.198.333.378.380.198.421
Mysia 219.386.383.378.379.411.422
Mysij 365.369
Mysius fluuius 413
Myus 387.426

N

Nabarca 345
Nabatæa 511
Nabatæi 501.506
Nabatæi Arabes 511.512
Nabatæorum mores 515
Nabrissa 96
Nabla 322
Nabiani 344
Nabocodrosorus 453
Nabrasis æstuaria 94
Nacolla 386
Naburianus 489
Naiades 319
Nannitæ 128
Nantuatæ 137
Napata 537
Nape 289
Naphtha 488
Naphthæ natura 492
Naphthæ fons 492
Napisinus sinus 370
Narbo opp. 86.180.122.125
Narbonensis ora 220
Narbo portus 328
Nacri oppidum 145
Narcissi monumentum 272
Nardus 515.466
Narna 153
Nar fluuius 155
Narthecis 417
Naro 311.312
Narus 478
Nasamones 88.546.548
Nauale Troiæ 412
Naualia Cæsaris 217
Naualium arcana 412
Nauclus 424
Naucratis urbs 526
Naucratis fluuius 127
Naulochus 213
Naupactus 288
Nauplia 247
Nauplius ibidem
Naupontus 210
Naurus 296
Naustathmum 547
Naxus oppidum 331
Naxi conditores 379
Naandria 405
Neandrini 406
Neanthes Cyzicenus 33
Neapolis 16.376.428.545
Neapolis Cumanorum 164
Neapolis seu Nea 313
Neæthus fluuius 175
Nebrides 477
Necæa 289
Necropolis 522
Necyomantici 502
Nedas fluuius 230
Nedea 233
Nedon 241
Nedusia Minerua 241.332
Negra 515
Neius 308
Nelia 295
Neleus 318.408
Nelei filij 335
Nemausus oppidum 301
Nemea 254.257
Nemeus leo ibidem
Nemesis Adrastia 394
Nemesis statua 267
Nemosus oppidum 129
Neocles 428
Neoptolemus 206
Neoptolemi tumulus 284
Neoptolemi turris 205
Neon 207
Nepherinus urbs 545
Nepita oppidum 152
Neptuni templum 41.251
Neptunus Heliconius 258
Nericus 308
Neritus 306.308
Nerium promontorium 103
Neroassus 362
Neruij populi 130
Neruosi montes 384
Nesonis 300
Nestoris bellum 215
Nesus 306
Nesi tumulus 288
Nesisphyra promont. 524
Nestor philosophus 451.450
Netium 289
Nibarus 356
Nicator 354
Nicatorius mons 488
Nicæa 288.379.465
Nicea oppidum 124
Nicephorius lucus 419
Niciæ uicus 514
Nicias 440
Niconia 206
Nicomedia 378
Nicomedi reges 378
Nicopolis 217.305.376.451.522
Nigretes 541
Nigri promont. 386
Nileus 305
Nili cursus 515
Nili figura 516 Nili inf. 536
Nilus *διιπετὴς* 519
Nilometrium 515
Nilus 503.467
Nilus unde augetur 513.519
Nili ostia 21.518.525
Nili fœcunditas 463
Ninus 488
Niobe 241
Niphates 353.356
Nisa 273
Nisæa 264.345
Nisæi equi 354
Nisibis 353.488.494
Nisus 264
Nisyrus 333.419
Nitiobriges populi 128
Nitrariæ 527
Noarus 310.313
Nœga oppidum 112
Nola 167
Nomades 193.201.202.336.345.346.372
Nomadum tentoria 206
Nomi 517
Nora 362
Norici populi 196
Noreia oppidum 144
Nouitas 13
Nouocomum oppidum 143
Nouus murus 416
Nox continuò ab occasu 93
Nubendi consuetudo 474
Nubæ 557.536
Nuceria oppidum 153.167
Numantia oppidum 109
Numa Pompilius 153
Numina 14
Numidæ 88.544
Numidarum appellatio 88
Numitor 154
Nux montana 368
Nymphæum 208
Nymphæus locus 212
Nymphæum specu 496
Nyssa 458
Nysæi 465

O

Obodas 513
Obris fluuius 122
Obsicella 106
Obulco oppidum 108
Oca 482
Ocalea 277
Occidens 70
Oceanus fluuius 8
Oceani fluxus reciprocus 8
Oceani partes 4
Oceani motus 116
Ocha 301
Ochus 346.351

Ochyr.

Ochyroma 438
Ocra alpium 139
Ocriculi oppidum 151
Ocypodes 472
Oda 13
Odessus 213
Odomantis 157
Odore uictitantes 472
Odryssa 170
Oechalia 104.225.234
Oechaliæ captiuitas 450
Oedipus 255
Oenas fluuius 477
Oenoporas 596
Oeniadæ 312
Oenoa 225.252.255.257.428
Oenomaus 238
Oenoandros 433
Oenones sepulchrum 400
Oenotria 141.170
Oenotriæ insulæ 169
Oeus 44
Ogdolapis fluuius 139
Ogygia 274
Ogygus 24
Ogyius 201
Olana 357
Olbia oppidum 124.205
Olbia 445.446
Olbus ciuitas 449
Oleifons 350
Olenia petra 228.261
Olenia capra 260
Olenus 313.259
Olenum 258
Oleosson 298
Olgasis 377
Olineus 274
Olizon 295
Oliaros 331
Olura 214
Olympus 239.455.384.385. 379.378.444.445.448
Olympi plures 321
Olympiorum origo 237
Olympia 236.224
Ologasys 372
Olyras 289
Olyssa 327
Omonades 372
Onchestus 278
Onei 261
Onesij populi 129
Onesicritus 478.465
Onij montes 255
Onychitus 363
Opa 357
Opandix 357
Ophiades insulæ 507
Ophientes 306
Ophiusa 437.205
Ophlinus 374
Ophiusa insula 112
Ophrynium 399
Ophryas 540
Opici 438
Opistholepria 425
Opis uicus 56.490
Opuntij 281.287
Opus 287.280
Orationis species 13
Oraculum asino redditũ 255
Orbis situs quorsum cõducat 6
Orbis partitio per sigilla 54
Orbis terræ partitio 76
Orbacus 488
Orcaorci 389
Orcheni 489
Orchistena 357
Orchinus 217
Orchomenus 279.281.261
Ordia oppidum 394
Oreades 322
Orei 268
Oratarum sagittæ 479
Oratæ 478
Orestæ 318.294
Oreum 212
Oreus 43.502
Oretani 93.102.503
Orga 386
Orgia 319
Oria urbs 103.502
Orichalcum 409
Orion 477.502
Orithyia 198
Oriza 461.471.548
Ormenium 296
Orneæ 253.256
Orneates 394
Oroates 482
Orobias 301
Orontes 496.358
Orontis fons 499
Oropus 263.272
Orospeda 208
Orpheus 322.502
Orphica 321
Orthane 394
Ortha 298
Orthium oppidum 162
Orthosias 498
Orthosia 502.435
Ortospana 348
Ortygiæ 428.332
Orybe 273
Ossa 43.290.300.339
Os lacus 399.400
Osiridis templum 533
Osiridis asylum 527
Osogo Iuppiter 441
Ostia oppidum 147.155
Ostidamia 46
Othrys 293
Othryas 253
Otides aues 110
Otræa 379
Oues carne uescentes 545
Ouidiaceni 338
Oxibiui portus 125
Oxus fluuius 51.146
Oxydracæ 459
Oxynea 319
Oxylus 219.315
Oxypeteon 405
Oxyrynchi piscis templũ 532
Oxyrynchus 532
Oxyrynchus piscis 539
Ozola 281.288
PAchynum promont. 178
Pacheticum bellum 402
Pacorus 455.496
Pactius 433
Pactias mons 427
Paction quid 516
Pactolus 420
Pactorum portus 207
Padus fluuius 137.143
Pæadrus 357
Pædiculorum mons 426
Pæonia 310.313
Pæones 216.409
Pasus 395
Pagasæ 295
Pagræ 496
Palamena lacus 137
Palama 212
Palas 264
Palamedes 247
Palæ 98
Palæa oppidum 456
Palæpaphus ibidem
Palærus 305.312
Palæscepsis 407.404
Paleuses 350
Palæapolis 108
Palibothra 460
Palibothrus 467
Palinthum 249
Palinurus promont. 274
Paliurus 512
Pallades uirgines 535
Palladis ortus 438
Palladis simulachrum 403
Palladium 267
Pallena 303
Palma optima 536
Palmaceæ trabes 484
Palmæ usus uarius 491
Palmetum 512
Palus 482.497.
Pamisus 224.236.229
Pamphylia 382
Pamphylium pelagus 455
Pamphyliæ initium 446
Pamphylorum origo ibidem
Pan 526
Pamporeus fluuius 119
Panætius 451.438.415
Panchia 201
Pandaria insula 157
Pandarus 392.445
Pandion 458
Pandionis filij 264
Pandænus 317
Panes 321
Pandosia oppidum 217
Panionia 428.258
Pannonij 210
Pannium 522
Panormus oppidũ 212.428.317
Panopeus 286
Panopolis 518
Pantia insula 157
Panticapæum 339.208
Panxani 344
Paphlagones 360.200
Paphlagonia 377
Paphus 456
Parapotamij 286
Paracheloitæ 293
Parachoatra 348.356
Parasij 345
Paracanda 350
Parasanga 352
Parapotamia 499
Parætacena 479
Parætaceni ibidem
Parætaca 488
Parætasini 353
Parætasiceni 354
Parætonium 524
Pardales 510
Paraneta 357
Parentum carnibus uesci 472
Parium 394.3:2.390
Parij 349
Parisades 208
Parisus 210
Paridis sepulchrum 400
Paridis iudicium 407
Parisij 133
Parma oppidum 145
Parni 349
Parnassus 255.287
Paroceanitæ 548
Paroræi 218
Paronatæ 231
Paropamissus 480
Patauium oppidum 143
Parthaonidæ 317
Parthenia 311
Parthenicus uicus 317
Parthenius 366.365
Parthasij 261
Parthenus ibidem
Parthenium 207
Partheniarum origo 187

Parthenope Siren 16
Partheniæ 186
Parthenias 427
Parthi populi 480.191
Parthiæ fertilitas 481
Parthici imperij fines 495
Parthini 318
Parthia 348
Parysatis 516
Parus 211.331.333
Paryadræ 356.339
Pasiani 347
Pasitigris 483
Pasaagrdia 482
Pasargadæ 483
Pattala 467
Patara 444.445
Patraeus uicus 337
Patroclus 238
Patrocles 48.329
Patrocli tumulus 399
Patroclides 245
Patræ 258.260
Patrenses 259
Patmos 313
Paulus Aemilius 216
Pecunia primũ signata ubi 350
Pecuniæ uis 250
Pedasium promont. 455
Pedasus 406.410.416
Pedasum 240
Pedicæ Græciæ 289
Pedicli 189
Pedyli populi 125
Pegasus sinus 295
Pegasus 255
Peium 380
Pelasgica portio Athen. 271
Pelasgica 290
Pelagones 294
Pelana 241
Pelamydia 367
Pelamides 214
Pelasgicus Iuppiter 249
Pelagonia 218
Pelargi populi 249
Pelasgorum origo 248
Pelias hasta 305
Pelinæus 432
Pelium 300
Pella 497
Pellana 260
Pellena 259
Pellene 260
Pellineus 296
Peloponnesus 215.221.222.223. 244.262
Peloponnesi figura 58
Pelops 238.251
Pelori turris 115
Pelorum promont. 173.178
Pelothronium 203
Pelcæ 386
Pelinus campus 432
Pelusium 520
Pelusiacum ostium 525
Pelusium unde dictum 527
Penelope 314
Peneus 219.290.296.325
Peparethus 295
Peræbi 294.305
Percotæ 392
Perdices Indiæ 472.477
Perdix Protogenis 437
Perga 496
Pergamus 418
Perias 302
Pericles 428
Permessus 275
Perpenna 433
Perperena 407
Persæ 91.155
Persarum dij 347
Persica schola 355
Persarum cultus 485
Persarum cœnæ 486
Persæpolis 483
Persepolitana ibidem
Persei specula 526
Persia 482
Persicus 538
Persicus sinus 504
Perusia oppidum 352
Pestanus sinus 168
Pestus 163
Petalia 301
Peteon 277
Petelia oppidum 170
Petnelisus 382.496
Petra urbs 513
Petronius 516
Petrocorij populi 128
Peuce 202.205
Peucetij 189.190.191
Peucini 205
Phæbia oppidum 171
Phæstus 327
Phædo 240
Phagorius piscis 519
Phagrus piscis 519
Phagroriopolis 528
Phagus Troiæ 401
Phalarni 43
Phalantus 189
Phalacrum 217
Phalanna 298
Phalangia 543
Phalasarna 327
Phalara 294
Phalerius populus 268
Phalerij dictum ænigmaticũ 99
Phanæ 413
Phanagoria 338
Parthenope 438
Phanaræa 368.374
Phœnix patria 414
Phanoteus 286
Phara 261.544
Pharatæ 361
Pharbetica præfectura 526
Pharenses 259
Pharienses 261
Pharmacusæ 266
Pharnaces 318
Pharnacis mensis 374
Pharnacia 219.368
Pharos 27.211.362
Pharsalus 239.293
Pharus 42.520
Pharusij 542
Pharygæ 238
Pharygium 286
Pharygæa Iuno 288
Pharycadon 396
Pharys 243
Pharziris 516
Phaselis 448
Phasis 339.345.357
Phatnicum ostium 525
Phauda 368
Phaunites 357
Phaura 269
Phazemon 376
Phazemonetica ibidem
Phea 229
Phellus 445
Phemonoë 281
Pheneus 262
Phenices 31
Pheræ 291.295
Philætas poëta 440
Philadelphia 387.501
Philarchi Arabum 494
Philetor 330
Phidias 237
Philistides 302
Philippus 251
Philemon 499
Philetærus 418
Philæ 29.535
Philenorum aræ 115.546
Philetærus 366
Philomela 286
Philomelium 386
Philopœmon 259
Philomator 419
Philotas 424.426.451.480
Philon 54
Philodemus 501
Philosophia quid 1
Philosophi Indici 568
Phineus 203
Phlegra 164
Phlegræus campus 163
Phlegyæ 299
Phleus 509
Phliasia 357
Phligadia mons 139
Phlius 257
Phocarum insulæ 509.511
Phocea 424.433
Phocis 281
Phœnicus 445
Phœnix fluuius 289
Phœnix mons & opp. 436
Phœnix Lampei 324
Phœnice 217
Phœnicia 495.599
Phœnicum inuenta 500
Phœnicũs 524
Phœnicusa insula 185
Pholegandrus 311
Pholoë 261.219
Phraates 467.393
Phranicates 496
Phricius 389
Phriconia 389
Phriconis 417
Phritium mons 416
Phrixium 34
Phryges 393.360.369. 378.379
Phrygia 378.386.422.443
Phrygius 420
Phrynichus 426
Phryno 402
Phthia 257.293
Phthiotia 290
Phthiotæ 290.294.393
Phthirophagi 316.339.340
Phthinopolis 214
Phycũs 546.243
Phylaca 298
Phylarchi 548
Phyræa 239
Phylleus Apollo 294
Physa 539
Physco 523
Physcus oppidum 436.443
Physeteres pisces 481
Piasus dux 417
Picenum oppidum 361
Picentini 168
Picentes ibidem
Pieria 496.323
Pigmæi 472
Pignisum 381
Pimpla 321
Pimolisena 377
Pinara 444.445
Pindus 219.288.294
Pinaca 494
Pioniæ ager 409
Pitæa 368
Piraticarum nauium cõcrematio 445
Pirene 255
Pirusca 218

Pisa

Piſa 238
Piſander 423.439.459
Piſcium mira magnitudine 98
Piſcium coſtæ 478
Piſæum littus 229
Piſæ oppidum 148
Piſidia 382
Piſidici montes 445
Piſidæ 382.423
Piſilis 416
Piſinus 381.386
Piſſa 224
Piſsinuntia 319
Piſſuri 347
Pitana 389.407.412
Pittacus 419.402
Pittacus tyrannidis inſimulatus 414
Pithecuſia 419
Pithecuſæ 39.43.173
Pitulum oppidum 159
Pitya 379
Pityaſus 382
Pityus 339
Pityuſa 395
Pixodorus 445
Platamodes 233
Plataniſtus 250
Plateæ quare dictæ 274
Plateæ 278
Placentia oppidum 145
Planaſia inſula 124
Planctæ ſcopuli 100
Planeſia inſula 107
Platanius 447
Platonis domiciliũ in Aeg. 529
Plauſtrum uel arctus 2
Pleuron 305.313
Pleuronius ager 327
Pleutauri 105
Plinthina 524
Plumbaria inſula 125
Plutonium 435.423
Plutiades philoſophus 451
Plynus portus 547
Pnigeus 525
Podalyrij phanum 198
Pœgnas 424
Pœcila petra 448
Poëtica 11
Poëta quid agat ibidem
Poëticæ uirtus 13
Poëtica priſca 13
Poëtica pueri inſtituebãtur 14
Poëtica ex quibus 17
Pœus 219
Pola 245
Polemon 338.340.387
Poliadis Mineruæ templũ 267
Polianus 219
Polichnium 340
Polichna 404
Poliſma 403
Poltiobria 214
Polybius 423
Polyarrhes 353
Polycæſta 314
Polycleti ſimulachra 249
Polycrates 427
Polycratis annulus 427
Polydectes 329
Polydorus 392
Polymedium 406.411
Polymnaſtus 431
Polyphagi 344
Polyrrheni 327
Polijum oppidum 177
Pometius ager 156
Pompæa oppidum 165
Pompelon oppidum 109
Pompæ Indorum 429
Pompeij mors 523
Pompeij ſepultura 501
Pompeius 95.336
Pompeiopolis 377.449.444
Pontus 35.360.367
Ponti figuras 84
Pontici 347
Populonij ſitus 149
Pordoſelena 415
Pordalis ibidem
Pornopæ 411
Porſena rex 148
Πορθμὶς 63.42
Poros 247
Portæ 451
Porus 458
Poſidonij reſponſum 336
Poſidium 217.232.521.427
Poſidonia 251
Poſidonius 439
Potamus populus 269
Potamia 377
Potamon 414
Potentia oppidum 112
Potus cibusq; Indorum 471
Practium 390.396
Praſia 269
Praſus 527
Praſum 325
Praſium 247
Praſij 467
Praſopij 257
Pramnæ 477
Præfectorũ quinterniones 470
Præneſte oppidum 160
Præturæ Po.Ro. 549
Pratum lucus 436
Praxiphanes 438
Praxander 455
Prænuſſum promont. 265
Præpeſinthus 331
Priapus 379.390
Priamo 511
Priami imperium 390.392
Priene 386.424.426
Prienenſes 258
Probalinthos 269
Procli uallum 269
Prochita 43.173
Proerna 291
Profundus portus 272
Prometheus 141
Promothei uincti fabula 459
Promontoria tria à ſeptentrione 63
Proneſus 309
Prophthaſia 348.480
Prophetæ 220
Prophetides ibidem
Propontis 214.189
Proſchium 306
Proſerpinæ flores 172
Proſymna 250
Protarchus 440
Proteſileum 399
Proteſilai domus 199
Protogenis pictura 436
Prouidentiæ opificium 530
Prouincia 548
Prouinciæ conſulares 545
Prouinciarum diuiſio 548
Pruſias 378
Pruſa 378
Pſammitichi ſepulchrum 526
Pſammitichus 527
Pſaphis 269
Pſaucij populi 128
Pſelcha 537
Pſebo lacus 538
Pſeudargyrum 409
Pſeudocaſia 509
Pſeudopenias promont. 546
Pſeudophilippus 419
P. Seruilius Scaurus 381
Pſygmum portus 550
Pſyllis 268.365
Pſyra 432
Pſytalia 266
Ptaola 307
Pteleaſimum 234
Pteleus 399
Pteleum 234.294
Ptolemæus rex 454
Ptolemæus Philadelph. 519
Ptolemæorum ſeries 522
Ptolemæus Antonij ne. 542
Ptolemæus Lagi 202
Ptolemæus Aegypto pulſus 375
Ptolemais 436.500.507 512.546
Ptolemaici littoris mira. 500
Ptous 273
Pulchra pinus 403
Purpurarum piſcatus 501
Purpurificium 545
Puteoli 18
Puteolorum appellatio 164
Pumentum oppidum 170
Pydna 322
Pygalij 428
Pygella 428
Pygmæi 49
Pygmæorum confictio 537
Pylagoras 283
Pylæa ſynodus 284
Pylæ 289
Pylæus mons 417
Pylena 306.319
Pylij 214
Pylos 235.226
Pylon 216
Pylus ἠμαθόεις 230
Pyraſus 294
Pyræus 42.263
Pyramides Memphiticæ 529
Pyramides orbis ſpectacul. 529
Pyramus 18.452
Pyræchmes 219
Pyrethi 485
Pyrethua ſepta 495
Pyræus 418
Pyrenei montes 92.119.112
Pyrenes latera 109
Pyrenæ Veneris templum 120
Pyrgi oppidum 152.233
Pyrgitæ 333
Pyrrha 392.395.407.414.426
Pyrrhæa 306
Pyrrhicha ſaltatio 328
Pyrrhus 188.219.253
Pyſander 354
Pythangeli inſula 509
Pythangeli portus 509
Pythagoras 427
Pytheas 45.71
Pythicæ modulationes 254
Pythia 391.494
Pythodoris 342.434.573.576
Pythodorus 434
Pytholai promontorium 509
Pythia uates 283
QVadrimale 509
Quari pop. 125
Qui reprehendendi Straboni 10
Quinda caſtellum 449
Quintij 345
Quirites unde dicti 153
RApſodia 13
Racemi maximi 51
Racemi bicubitales 481
Raphia 501
Reatum 153
Regium oppidum 242
Regiæ Alexandriæ 521
Regis uilla oppidum 149
Regia conuallis 499

Remus 154
Rex Meroitarum 538
Rex pulcherrimus 465
Rex Indorum 472
Rhacotis 520
Rhadamanthus 325
Rhadina 232
Rhadus apud Iberos 438
Rhadi ambitus ibidem
Rhagi 349
Rhaga 355
Rhagades 43
Rhatous 219
Rhauraris fluuius 122
Rhauenna oppidum 142
Rhaxyali populi 197
Rhætaces 340
Rhætium 399.403
Rheatinorum mulæ 153
Rhegma 449
Rheteï 404
Rhea 319.394
Rheæ nomina 319
Rhecas 338
Rhegij conditores 172
Rheginorum columella 115
Rhenea 312
Rheni fontes 137
Rhenus fluuius 119.130
Rhesus 404.396
Rhesi uada 395.399
Rheti populi 137.190
Rhinocerotes 510
Rhinocolura oppidum 491.502
Rhinæ 502
Rhiocharus 340
Riphæi montes 201
Rhium 223.241.260
Rhizus 295
Rhizes 541
Rhizæi 213
Rhodanus fluuius 120.122.125.127
Rhodani ostia 124
Rhodius 399.405
Rhodope 107.108.210
Rhodi situs & laudes 436
Rhodos 436.438.384
Rhodæi 389
Rhoduntia 229
Rhombitæ 573
Rhoites 404
Rhossus 496
Rhosus 451
Rhoxana 550.521
Rhoxani 205
Rhoxolani 77
Rhubico fluuius 152
Rhuseno fluuius 122
Rhuspinum 544
Rhuteni populi 129
hymus 370
Rhyndacus 370.385
Rhypa 261
Rhypes 259
Rhyphis ager 260
Rhytium 327
Romani imperij latitudo 548
Romani Populi potestas in Augustum translata 548
Romanorum origo 124.399
Romanorũ uires quo pacto creuerint 192
Romani colles 157
Romulus 154
Rubeus lapis 180
Rubrum mare 504.527

S

SAba portus 507
Sabæ 508
Sabaiticum os 507
Sabæorum terra 512
Sabæorum diuitiæ 512
Sabazius 321
Sabatica 354
Sabatia uada 136
Sabatij populi 136
Sabelli unde 167
Sabini aborigines 153
Sabinia oppidum 147
Sabinarum raptus 154
Sabæi 506.513
Sabus rex 514
Sabuta 466
Saca festa 347
Sacarauli 347
Sacasena 347
Saeagena 346
Sacassena 356
Sacæ 347.348.344
Sacæa 347
Sacerdotes Aethyopum 538
Sacerdotes Iudæorum 503
Sacerdotes Heliopolit. 528
Sacerdotum authoritas 538
Saccopædes 493
Sacrum promont. 80.94
Sadracæ 489
Sadrocottus 467.480
Sagosiani 129
Sagalassus 382
Sagaris 486
Sagapeni 493
Sagesama oppidum 509
Sagrus fluuius 162
Sagra fluuius 175
Saguntus oppidum 107
Saguntum opp. 112
Sagylium 376
Sais ciuitas 526
Saij 369.311
Salamis 83.455.265.302
Salaminiacus sinus 223
Salasi populi 137.138
Salasorum aurifodinæ 138
Salasorum latrocinia 138
Salas 195
Salapia 190
Salda portus 541
Salaria uia 153
Saletini 186
Salentina 189
Salentini 188
Salepia oppidum 189
Salgantus 272
Salmacis fons 439
Salmone 238
Salmoneus 239
Salmidissus 37.214
Salmonium promont. 72
Salome 504
Salon 179
Salonensis caseus 179
Salo 212
Salies populi 120.121.122.124.125.126.136
Samaria 501
Samariana 345
Sambuca 322
Same 308
Samia 426.368
Samicum 229
Sami laudes 427
Samnitarum mulieres 133
Sammites 153
Sammitum lex 167
Samosata 444.495
Samonium 322.324
Samothracia 84
Samothrace 310
Samus 427.424.232.308.333
Samius Neptunus 229
Sampsicerami regio 497
Sanassas rex 544
Sanaus 386
Sandocora 444
Sandobanes 340
Sandaricurgium 377
Sandalium 381
Sangarius 381.365.396
Sangia 365
Sanisena 377
Sanus 210 Santones 128
Sapæ 359
Sapphò 30.307.530
Saphnisis 406
Sapra 414
Saramena 368
Sarapani 339.341
Sarasa 494
Saraparæ 358
Sarbonis lacus 37
Sardanapali epigramma 449
Sardes 387.421
Sardis 419
Sardiæi 211
Sardo 212
Sardoum mare 37.39
Sardinia insula 28.151
Sarmatæ 336.339
Sarnus 356. Sarnus fl. 165
Saronicus sinus 223.255.247
Sarpedon 384.447
Sarus 361
Sason insula 189
Satrapes Persarum 439
Satyrenses 433
Satyri 108.319
Satyri monumentum 337
Saturnus 319
Satyrus Protogenis 436
Sauromatæ 87.345
Sauera 362
Saus fluuius 139
Scæa porta 396
Scæus 396 Scæi 396
Scamander 399.408.404
Scamandrius campus 409
Scamandrius 407
Scandalium 440
Scaphæ testaceæ 519
Scaphæ thalamiferæ 524
Scarthon 396
Scarphia 44
Scarphea 288
Schedieum 287
Scenitæ 39.87.349.504.506.495
Scenæ 494
Scenitæ Nomades 495
Scepsis 400.407.371
Scedia 525
Scharones 20
Scheria mons 381.205
Sciathus 295
Scingomagus 120
Scipio ubi à Cæsare debellatus 544
Scip. calamitosus exitus 327
Sciras 265
Scira ibidem
Sciron 263
Scironides petræ ibidem
Scirophorion 265
Scœdisæ 339 Scœni 351.348
Schœnorum diuersitas 527
Scœnus 247.275
Scolius 226
Scollis 228 Scolus 275
Scombroaria insula 207
Scordisci 198.213
Scorpij pennati 468
Scorpiones Mauritaniæ 541
Scotusa 221
Scriptorum mendacia 109
Scydissa 369
Scylacium 375
Scylleticus sinus 375
Scyllæum saxum 375

Scyl

Scylletium opp. 175
Scylleticus ſinus 175
Scyllæum 17. 250
Scylax 368.440
Scylurus 208.209
Scyrus 84. 295
Scyriæ capræ 295
Scyrij lapilli 295
Scythæ 24.87.144
Scytharum mores 209
Scythia 208
Scythopolis 503
Scythrus 330
Sebaſta 501
Sebritæ 508.517
Sebenitica ciuitas 526
Sebeniticum oſtium 525
Segeſtica urbs 140. 210
Segeſtus 195
Segida 109
Segobrida opp. 109
Selga 381.382
Selgica iris 382
Selgeſus 381
Selenuntia aqua 384
Selenuntius Apollo 302
Seleis 395
Seleucia 315. 447.451.489. 491.495. 496
Seleucus Nicator 418.480
Seleucus 489
Seleucis 495
Selinûs 260.447.545
Selinuſius lacus 410
Selleis 225
Selli 20.220
Sellyũ et Ligurũ latrocinia 117
Selymbria 214
Semiramis 488
Semiramidis opera 488
Semiguntus 195
Senatus numeroſus 407
Senegallia 152
Sena 252
Sennones 195
Senones pop. 143
Sepias 295
Sepiaca ripa 300
Sepius 190
Septem putei 514
Septenſtadium 522
Sepulchrorum genera 538
Sequani pop. 125.129
Sequana flu. 129
Serapis 525
Serapis templum 525
Serbonis 503
Seres 467
Serguntia 109
Serica 463
Serpentes maximi 50
Serpentes pennati 468
Serpentes prodigioſæ magnitudinis 598
Sertorij ſpecula 107
Sertorij obitus 108
Sertorius pirata 106
Seruilius Iſauricus 444
Serui ſacri 375
Seruorum nomina 204
Seruorum Ro. multitudo 447
Seryphus 311.333
Seſamus 366
Seſaraſij 218
Seſaminum oleum 491
Seſoſtris 458. 506.519
Seſtus 190.392.396
Setabis 108
Sethreitica præfectura 527
Setia urbs 159
Seumora 341 (121
Sextiæ aquæ unde appellatæ 120
Sextus Pompeius 95
Sibæ pop. 459
Sibini pop. 195
Sibyllæ reſponſa 513
Sibylla Erythræa 432
Sicambri pop. 131
Sicenus 313
Sicilia 39.82.172.178
Siciliæ figura 58
Siciliæ laus 183
Sicilia Ro. horreum 181
Siccitas prodigioſa 35
Siccitatum apud Mauritanos cauſæ 542
Sicinſina 353
Siconij pop. 117
Siculi freti fluxus 40
Siculum mare 37.81
Sicyon 259
Sida 382.444.446
Sidena 368. 371.394
Side 368
Sideritis 468
Sidetani 210
Sidicenum opp. 159
Sidicinum 156
Sidon 41.493
Sidonia inſu. 524
Sidonij 31.499.515
Sidonis ſitus 499
Sidoniorum inuenta 500
Siga 405.542
Sigeum 399.402
Sigilla 155
Sigillum quid 56
Siginni 352
Sigius mons 122
Sigrium prom. 421
Silaceni 493
Silbæ 460
Sileni 319
Silia flu. 468
Silli 508
Silphium 546. 547
Silurus piſcis 519
Simias 459
Simiæ 541
Simiarum capiendarũ mo. 465
Simodus 414
Simonides 331
Simois 399.408
Simoiſius campus 400
Simon 414
Simus 434. 440
Simplicitas Indorum 471
Sinada 386
Sina opp. 146
Sinadicus lapis 386
Sinda 388.423
Sindi 118
Sindica 117.336
Sindonee 462
Sindonalia 466
Sinnaca 494
Sinope 324.326.338.367
Sinopica rubrica 361
Sinopica terra 97
Sinotium 211
Sinti 369
Sinus præcipui quatuor 82
Sinus Gallicus 128
Sinueſſa unde dicta 157
Siphnus 331
Sipylus 42.387
Siraci 336
Siraces 344
Siracuſarum conditor 176
Sirenæ inſu. 165
Sirenes 16
Sirbis 445
Sirbonis lacus 501
Sirenuſſæ 16
Sirenuſſarum promont. 169
Siris flu. 177
Sirnium 308
Siſapo 95
Siſinij pop. 311
Siſinus 362
Siſimithræ petra 350
Siſyphium 255
Siſyrba 424
Sitacena 354.484.492
Sitalca 494
Sittaceni 338
Sitines 369
Smaragdus 512
Smintheus Apollo 332.405.411
Smyrna 370. 425.412
Smyrna Amazon 424
Sminthia 405
Soandus 444
Soanes 340
Soatri 381
Socrates miles 372
Socrates philoſophus 475
Sodoma 504
Sogdiana 350
Sogdiani 336.348
Sol ſupra uerticem 535
Sol Maſſagetarum deus 347
Sol quare maior oriens occidensq́ appareat 93
Sol ſi ab omnibus æque di. 464
Soli opp. 444. 448
Solij 456
Soli inſenſi 538
Solis Ciuitas 528
Solis ſtrepitus in occa. 93
Soli populi 261
Soloce 492
Solœciſmus 443
Solûs urbs 456
Solymum prom. 421
Solyma mons 445
Sonitus coloſſi Memno. 515
Solmiſſus 428
Solymi 15.384.446
Sophena 353.356
Sophocles 428
Sopita dea 507
Sophina 444
Sophiſtæ Brachmanes 474
Sopithis rex 466
Sorora opp. 159
Soror quindecim fratrum 55
Sororiæ ciuitates 495
Soſipolis Iupiter 434
Soſtratus 436
Soſtratus Gnidius 520
Sotades 414
Spanides 346
Sparta 243.253.
Spartanorum polyandrium 290
Spartarius campus 108
Sparni 345
Spauta 354
Spelunca metauri 384
Sperchius 239.393.
Spermophagi 508
Sphæra ratio 178
Sphagia 232.243
Sphacteria 243.
Sphinges 510.
Spina uicus 344
Spinæ cuiuſdam ſuccus 479
Spiſamenes 348
Spledon 380
Spodium 310.
Spoletium opp. 153.
Sporades 332
Stadia 417.
Staphylinorum caulis 542
Staſanor 456
Stationes factitiæ 164.
Statonia opp. 158
Stegnatia opp. 190

Stellarum ratio 75
Sterea 269
Sterota 326
Steniclarus 292
Sthenelus 253
Stiphana 376
Stœchades insu. 124
Stolati 192
Stoni pop. 137
Storas flu. 156
Strabo quando claruit 421
Strabo versatus Alexan. 69
Strabonis peregrinatio 42.79
Strabonis progenies 326.340
Strabonis historiarum li. 349
Strabonis patria 368
Stratarchas 326
Stratia 261
Stratocles 418
Stratoniei dictum 436
Straton 368
Stratonice 419
Stratonis turris 500
Stratonis insu. 507
Stratus 260.305
Strongyla insu. 185
Strophades 241
Struthophagi 508
Struthocameli 508
Strymon 217
Stupor ex odoribus 512
Stygos aquæ 262
Stymbara 219
Stympheus 218
Stymphalis 261
Stymphalus 184.249
Styra 302
Styrax arbor 382
Subattij 196
Subthebæ 278
Suchus 507.532
Sucro flu. 107
Sudinus 489
Suessiones pop. 131.195
Suessula opp. 162
Suevi pop. 131.195.198
Sugambri 195.197
Suchi opp. 151
Suidas 220
Suillarum carniũ esus prohi. 385
Sulgas 125
Sunium 263
Sunius pop. 269
Surena 494
Susa 35.482.484
Susia 482
Susianæ calores 484
Susianæ fertilitas 484
Sutrium opp. 152
Sybarus 260
Sybaris 176.260.438
Sybaritæ 368
Sybota 317
Sycaminorum civitas 500
Sycion 233
Sydones 205
Syene 29.535
Syenes puteus 535
Syes 159
Sylæus 513
Sylaris flu. 168
Sylosson 427
Sylosontis chlamys 427
Sylvia Rhea 154
Syma insu. 419
Symæthus flu. 182
Symbri pop. 145
Symplegades 15
Synoria 373
Syphacis regia 542
Sypilus 383
Syrtis parva 545
Syrtis magna 546
Syrtium pericula 546
Sypus 190
Syracusæ 42
Syræum opp. 165
Syria insula 333
Syri 31
Syri nigri 488
Syriæ situs 495
Syrorum nomen 31
Syrmus 202
Syrus 332
Syscia 210
Sysitia 328.329
Syspiretis 357
TAbenus campus 422
Tachari 347
Tabeæ 386
Tænarus 243
Tagus flu. 102
Talabroca 345
Talares 294
Talaus 169
Talentij 218
Tamarus 219
Tamna 506
Tamyraeus 206
Tamyracæ 206
Tamyras 499
Tanais 208.337.346
Tanais unde fluat 73
Tanassum 456
Taniticum ostium 525
Tanis opp. 526
Tantali divitiæ 454
Tanaidos templa 359
Tantalus 333
Tape 345
Taphij 207
Taphiasus 306.315
Taphitis prom. 545
Taphossus 289
Taposiris 525
Taprobane 45.51.460
Tapyri 348.349.352
Taraco opp. 107
Tarasco opp. 126
Tarati pop. 151
Taracina opp. 156
Tarbellorum aurifodinæ 128
Tarbasus 382
Tarcon opp. 147
Tarentinus sinus 175.186
Tarentum unde 186
Tarenti potentia 188
Tarenti portus 189
Tariehiæ lacus 504
Tariehiæ insu. 545
Tarna 279
Tarpetes 338
Tarquinius Priscus 147
Tarquinus Superbus 148
Tarquini unde nomen 147
Tarsensium studia 450
Tarsius 393
Tarsus 449.496.450
Tartarus 100
Tartessus 99
Tatta 381
Tauri initium 436.440
Taurisci 198.197
Tauri montes 504
Taurica 207
Tauriscorum aurifodinæ præstantissimæ 140
Taurorum ditio 208
Taurus 87.339.146.381.493
Taurominium opp. 178
Tauropolium 428
Taurorum certamina 529
Tauropolæ oraculum 505
Tavium 380
Taxilla 465
Taxilus ibidem
Taxilorum mores 474
Taxymira 497
Taygetum 242
Teanum opp. 159.166
Teanum Appulum 191
Tearco Aethiops 458
Tectosages pop. 126.380
Tegeata 230
Tegea 261
Tegnum 413
Teius 365.366
Teioniticum 366
Teium opp. 411
Telchinis 437
Telchines 317.322
Teleboa 215
Telephus 317.383.412
Telistobogi 261
Telmissias prom. 445
Telmissus 445
Telus 333
Tælistobosgij pop. 126
Tembices 215
Temenium 347
Temesa opp. 171
Temnus 417
Tempe 290
Tempsa opp. 171
Templum Heliopolitanum 528
Teneas flu. 153
Tenedij 400
Tenerieus campus 278
Tenesis regio 507
Teneus 255
Tenos 331
Tenæ fabula 405
Tenedos 334
Tentyra civitas 533
Teos 431
Teporix 376
Ter hyperbolice 32
Terra insula 3
Terra 512
Terra non semper eadem 531
Terra trifariam partita 82
Terræ forma 8
Terræ mensura 44
Terræ descriptio secundũ Eratosthenem 48
Terræ rotunditas 76
Terræ latitudo 78
Terræ longitudo 78
Tereus 215
Tergesta 210
Terina opp. 171
Termerium 440
Termesus 382.423
Termilæ 384.446.472
Termiorum signa 115
Testium pœna 471
Terpandrus 414
Testudinum testæ miræ magnitudinis 509
Tetrarchia 380
Tetrapolis conventus 423
Tetrapolis 495
Tetranea 412
Teuchira 546.547
Teumesus 276
Teuristæ 197
Teus 424
Teutheas 228
Teuthea 228
Teuthras 412.383
Thalestria 343
Thalus opp. 541
Thales musicus 329
Thama 296
Thamaris 322
Thammæi 369
Thaumacus 293
Thaurini populi 117

Thapsus 505.543.545
Theba 410.411.446
Thebæ 26.391.394
Thebæ Aegyptiæ 514
Thebani sacerdotes 515
Thebanus campus 419
Themella 497
Themisonium 386
Themistæ 220
Themiscyra 343.383
Thena opp. 544
Themistoclis opsonium 426
Theocritus sophista 432
Theomnestus 440
Theodectes 463
Theodosia 208
Theopompus 212.412
Theodosius 380
Theodoria secta 419
Theophanes historicus 414
Theophrasti patria 414
Theophrasto à quo nomen inditum 414
Theophrasti bibliotheca 408
Thera 42.394
Thera insu. 547
Thera opp. 545
Therasia 42
Therapnæ 276
Thermopylæ 288.289.294
Thermodon 368
Thermeus sinus 216
Thermissa 184
Thessalia 300.290
Thessaliotica 209
Thessalonica 216
Thespiæ 270
Thesprotici 225
Thesproti 215
Thestius 317
Thisba 277
Thisbe 200
Thoas 305
Thoãnes 110
Thoatis 357
Thoæ insu. 235
Thonis opp. 525
Thopetis 493
Thorax mons 413
Thoricus sinus 269
Thosnelda 195
Thracia 4.22
Thraciæ nationes 452
Thracium commentum 271
Thracũ cum Troianis affinitas 396
Thracũ & Getarũ mores 199
Thraces in Macedonia 215
Thracum loca 216
Thraces 198.393
Thraso pictor 429
Thrasialcus Thasius 519
Thronium 43.288
Thryon 233
Thryoessa 233
Thucydides notatur 442
Thule insu. 115
Thunatæ 212
Thuria 241
Thuriates ibidem
Thurij regia 170
Thurinum uinum 177
Thurius 419
Thus 512.514
Thusci 147
Thusciæ longitudo 148
Thusculum opp. 159
Thurifuræ arbores 505
Thyatira 419
Thymbria 426
Thymbra 401
Thymbræus 401
Thyniacum littus 364
Thynia 305
Thynias 214
Thyniathis 217
Thyni 198
Thynnorum magnitudo 98
Thyrææ 252
Thyræi 189
Thyrides 223
Tiaba 382
Tiara 486
Tibarni 364
Tibareni 369.372
Tibarania 208
Tiberius 193.196
Tibur opp. 160
Tiburtinus lapis 160
Tichius 289
Ticinus flu. 140.146
Tiga opp. 541
Tigirini pop. 197
Tigranes 357.363.494
Tigranocerta 494
Tigris 55.352.357.467.482
Tilphosa 277
Timaus portus 144
Timæus carptor 429
Timij pop. 132
Timonetica 377
Timonium 521
Timotheus Patrion 367
Timuchus 121
Tingis 94
Tinx opp. 540
Tiria 379
Tiresias 277.502
Tiryns 250
Tisamenus 258
Tisiaus opp. 543
Titanus 297
Titaresius 298
Titarus 298
Tithonius 482
Titus 495
Tityrus 327
Tityri 321
Titini 319
Tlos opp. 444
Tmolus 320.419
Tmarus 220
Togati 102
Tolgus 218
Tolosæ situs 127
Tolistobogi 380
Tomarus 220
Tomis 213
Tomisa 361
Tomisus 444
Tomori 220
Toparchiæ 517
Topazia 507
Topazius lapis 500
Toreatæ 338
Toygeni pop. 197
Trachin 43.286
Trachiotæ 306.381
Trachinium 306
Trachea Cicilia 361.446
Trachea 425
Trachones 499
Tragææ 426
Tragesæi salinæ 406
Tragœdia 13
Tragium 241
Tragurium 211
Tralles 434.443
Translata à Barbaris in Græcos 529
Trarium 407
Tranisciumopp. 152
Trapezus 207.214.339.368
Trapezon 490
Trebia flu. 146
Trebonius 413
Treres 384.393.434
Trerus flu. 159
Treuiri pop. 131
Triasius 266
Triballi 202.204.211.213
Tribochi pop. 130
Triccæum 241
Tricce 219.241.297.396.413
Trichaices 325
Tricori pop. 125.137
Tricorythum 257
Tridentini pop. 137
Trieris 498
Trinacria 178
Trinacris ibidem
Tripodes 266
Tripodiscion 266
Triphylia 224.246.275
Tripolitis 218
Tripolis 219.498
Triptolemi sacra 496
Tritæenses 259
Tritia 228
Tritonias lacus 546
Tritum regio 543
Triuagri pop. 130
Troas 360.379.389.393
Trocmi pop. 126
Trœzen 247.251
Trogilium 426
Trogini 380
Trogitis 382
Troglodytæ 333.336.344
Troia 215.379.390
Troia uicus 510
Troës 384.392
Troiana ditio 390
Troianus campus 400
Troianæ ditiõis successores 379
Troiæ excidium 403
Troicus mons 530
Trophonius Iupiter 279
Trophonius 502
Tryphon Diodotus 497
Tuder opp. 153
Tullum mons 139
Tumelicus 195
Tunis opp. 545
Turditania 94
Turditaniæ feracitas 96.97
Turditaniæ naues 97
Turduli 94
Turoentium opp. 124
Turina 305
Tyana 362
Tyanensis prætura 360
Tyberis flu. ortus 147
Tychon 394
Tymphæi 218.219
Tyndarus 314
Tyndarij scopuli 524
Tyndaris opp. 178
Typhon 420.496
Typhonia 534
Typhonis casus 388
Typhonis sepulchrum 166
Tyra flu. 30.194
Tyrambe 337
Tyrannion gram. 368.408
Tyrrhegetæ 194.198.205
Tyrrheni pop. 147
Tyriarium 444
Tyria purpura 499
Tyrij 515
Tyrina 505
Tyrtæi Eunomia 242
Tyrus antiqua 500
Vacca sacra 527.530
Vaccæi 103
Vacua flu. 103
Valeria uia 159
Valeria opp. 259

Vapanes opp. 151
Varalij 211
Varagri pop. 117
Varus flu. 124
Varus Quintilius 195
Vata opp. 543
Vates 319.333
Vcetia opp. 144
Vellai pop. 128
Vellus aureum 540
Venasini 162
Venafrum opp. 159
Vendum opp. 139.211
Veneris ciuitas 526.535
Veneti pop. 131
Veneti unde 131
Venetorum nauigia 131
Venetæ equæ 142
Vennones pop. 117
Venti quot cum suis nominibus & quibus ex partibus flant 20
Venti in Aetna 185
Venti Indici 461
Ventidius 496
Ventrimani 251
Venus Græca dea 529
Venus Acræa 455
Venus nuda 440
Venusia 189
Venus Corinthia 254
Vera 554
Verbanus lacus 140
Vere nubunt Persæ 485
Verestis flu. 160
Verisimiliter mentiri 14
Vermius mons 454
Verona opp. 141
Vertinæ opp. 170
Vespertiliones Babylonicæ 489
Vestini opp. 153
Vesuuius mons 165
Vetiones 102
Vettonum mores 110
Vettones 93
Via sacra Alabandenorum 441
Via Romam è Græcia 139
Vibij pop. 130
Vibona opp. 171
Victimarum enecatio 471
Vienna opp. 125
Vina optima 157
Vinum Pellinæum 432
Vinum Vetustiss. 51.349
Vindelici 196
Viperæ Indicæ 470
Vita per laborem 475
Vitij 148
Vitis Mauritanica 541
Vitis mira fertilitas & magnitudo 51
Vitis mira crassities 349
Vitreolum 110.456
Vitriaria arena 500
Vlios Apollo 426
Vlyssis ornamenta 12
Vlyssis eloquentia 12
Vlyssis ara 545
Vlysses an Italiam appulerit 15
Vlysses ter Siciliam appulit 18
Vlyssea urbs 100
Vmbilicus orbis 283
Vmbri pop. 147
Vnoculi 472
Vocabula ad sonū conficta 441
Vocontij pop. 125
Vocuntij pop. 117
Volaterræ opp. 149
Volcæ pop. 125
Vreum opp. 199
Vrgi 295
Vreum opp. 190
Vria opp. 189.190.312
Vrsarum mons 385
Vtica 544
Vulsini opp. 152
Vulcanium forum 164
Vulcani insulæ 184
Vulturnus flu. 159
Vxij 354.482.485
Vxia 485
Vxisama 46
Vxores communes 202
Vxores cum uiris uruntur 466
Vzita 544
Xandij 349
Xanthi 496
Xanthij 347
Xanthus scriptor 421
Xanthus 444.445.496
Xenarchus philosoph. 448
Xenocrates 380
Xenocles 49.412
Xenophanes 431
Xerxis fuga 265
Xerxena 357
Ximena 377
Xiphonia promont. 179
Xois insula 526
Xuthus 257
Zancynthus 311
Zadriadas 557.358
Zagma 541
Zagrius 353
Zagrus 354.488.489
Zaleuci institutum 174
Zama regia 542
Zamolxis 200
Zancle opp. 179
Zariaspa 348.350
Zeletica regio 175
Zela 375
Zelaa 379
Zelia 386.390.392.393
Zella ciuitas 544
Zeles 94
Zelis opp. 541
Zeliensis ager 374
Zelorum sacerdotium 375
Zenodorus latro 499
Zenicetus pirata 448
Zeno 455
Zeno Laodicenus 441
Zephyra 439
Zephyrij Locri 288
Zephyrium 173.447.449.456.524.525.548
Zeretra quid 261
Zeuxis 388
Zeugma 459
Zincha 441
Zona habitabilis 46
Zonas 421
Zonarum quinq; author 64
Zonæ sex 65
Zonæ per gentium differentias 65
Zonæ quinq; terræ his quæ in cælo sunt homonymæ 75
Zoster 296
Zuchis lacus 545
Zunti 195
Zygi 336.338.548
Zygopolis 369
Zythos 539

FINIS INDICIS

A 01
1468557